KDYŽ PŘIŠEL ČAS ZABÍJENÍ

TRILOGIE

DÍL TŘETÍ

DĚSIVÉ FINÁLE

V Praze 2014 **Ing. Radko Sáblík**

Obsah

DVANÁCTÁ KAPITOLA	3
TŘINÁCTÁ KAPITOLA	128
ČTRNÁCTÁ KAPITOLA	251
PATNÁCTÁ KAPITOLA	373
ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA	480
SEDMNÁCTÁ KAPITOLA	571
EPILOG	627
HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ	631
ZDROJE	633

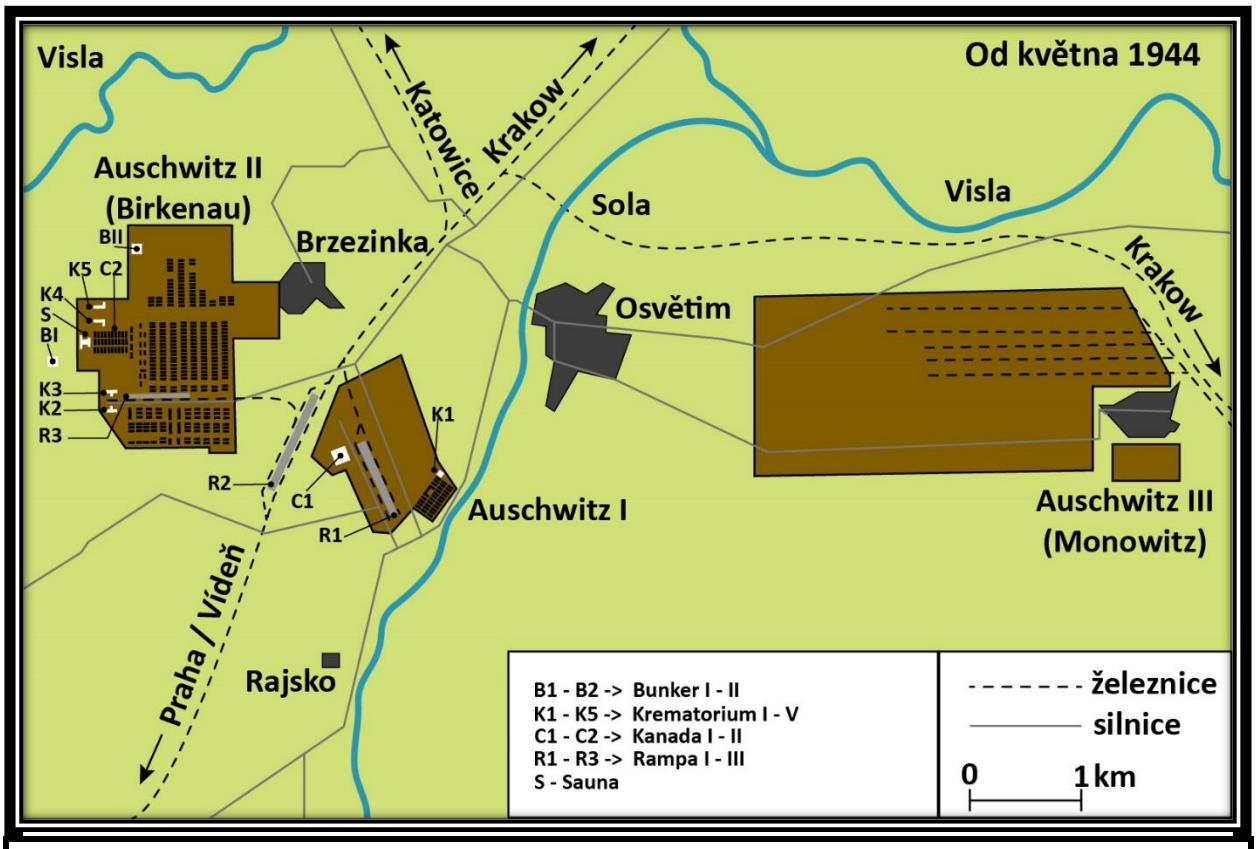

Komplex Osvětim

DVANÁCTÁ KAPITOLA

SOUROZENCI

Daniel Edelstein

Daniel Edelstein ukončí vizitu se svými podřízenými doktory. K těm přibyl před pár dny další, čtyřicetiletý Baruch Zejger. Dorazil do tábora v prosinci z Holandska, umí německy, holandsky, francouzsky, jidiš, anglicky, hebrejsky. Velký odborník přes nakažlivé choroby, stal se profesorem na universitě už ve třiatřiceti letech, zabýval se i výzkumem. Přijel s manželkou a třemi dětmi do patnácti let, všichni šly do plynu. Zůstal tady zcela sám a v hrozném psychickém stavu.

Daniel si ho vyžádal z více doktorů, které mohl mít, a zaujal i doktora Schrödera. Zatím je však v šoku z toho, co potkalo jeho rodinu. Je zamlklý, naprosto uzavřený do sebe. Je otázkou, zda se dokáže s krutým osudem vyrovnat, ale Johann svolil ho i v takovém stavu na své oddělení přijmout, neboť jeho kvality jsou nezpochybnitelné. Pomoc se mu snaží i jeho kolegové, z nichž většinu potkal podobný osud, minimálně ztratili část své rodiny.

Zejger si asi v tuto chvíli neumí zcela představit, že by měl pomáhat v experimentování na lidech těm, kteří ho doslova připravili o vše. O vše, co miloval, kromě své práce. Edelstein však vsází na pud sebezáchovy, které mnohé nakonec přiměje přijmout realitu a přizpůsobit se. Respektive něco v nich všech potlačuje vzpomínky na minulost a nutí je bojovat o svůj život. Konec konců i Baruch pracuje, i když zatím pouze mechanicky. Snaží se vyhovět, aby měl právo dál žít.

„Myslíš si, že se už měním?“ vyruší Daniela hlas jeho bratra Josepha, který s ním je teď v kanceláři sám.

„Nevím, co máš na mysli,“ odvětí sourozenec lékař.

„Zdá se mi, že se mi mění hlas. Taky mi mizí veškerý vochlupení.“

„Josephe, pořád se moc prohlížíš,“ konstatuje starší bratr, a ví, o čem mluví. Zmrzačený hoch opravdu hodně často sleduje svoje tělo, hledá v čem je jiné, než před jeho kastrací, „Vždyť jsi skoro žádné pořádné chlupy neměl. A tvůj hlas je pořád stejný.“

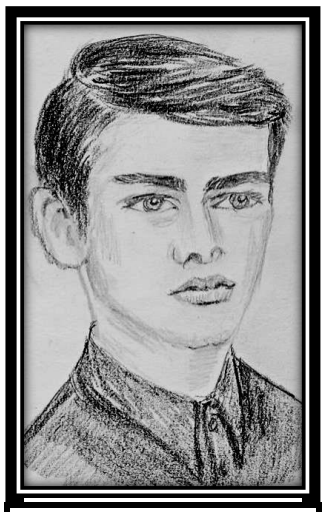
Joseph Edelstein

„Nevím … už mi brzo bude sedmnáct, a to by normálně už asi rostly. A taky ten vobličej, zdá se mi, že se taky mění. Je takovej něžnější.“

„To si jen vsugerováváš. Není to pravda.“

„Ne, ne, jen se mě snažíš utěšit.“

„Mýlíš se. Josephe, pro tvůj další život je psychika moc důležitá. Já ti rozumím, máš strach z toho, co bude. Ale zbytečně se trápíš, sleduješ pořád každou část svého těla, obličej, hruď, stehna, svůj penis. Pomalu počítáš každej chlup, co na sobě najdeš. Pořád hledáš, co je jinak. Přitom se nic nezměnilo. Neztloustl jsi ani výrazně nezhubl. Hlas máš pořád stejný. Tvůj penis se nescvrkává, jak se obáváš. Možná těch chlupů bude míň, ale to určitě není nic tragickýho.“

Yoel Edelstein

„Snažím se ti věřit. Jen bych chtěl …," nedokončí větu mladší ze sourozenců, neboť se ozve zaklepání a po vyzvání se ve dveřích objeví Šimon Rozental.

„Pane doktore, nechi rušit, ale vobjevili se tady vaši bratři. Přijeli s mnoha dětma, na to fotografování. Avi mě za váma poslal," vykládá.

„Jsou tady?" vstane starší z Edelteinů, oba pak rychle opouštějí kancelář. Už se s dvojčaty neviděli dost dlouho, trochu se bojí, jak budou vypadat, i když jim nechal Daniel doručit potraviny. Možná s nimi ani nebudou moci promluvit, ale vidět snad ano.

Spatří je, Yoel a Gideon vypadají zdravě, což jejich sourozence uklidní. Mají však mnoho práce, neboť dorazili snad s dvaceti dětmi, ve věku tak od čtyř do patnácti let. Někteří jsou opravdu hodně malí, další jsou skoro stejně vysocí jako oni. Také spatří pásky na rukách svých bratrů, a u Yoela dokonce obušek. Snad jím nikoho nebije, doufají svorně oba.

„Je tady už doktor Mengele?" ptá se Daniel zdravotníka Zawela Weisse, který se motá okolo nově příchozích, spolu s pár dozorci a esesáky, co je sem přivezli. Ale ti se chovají k dětem dobře, asi mají příkaz od německého doktora jim neubližovat.

„Ne, ještě tu neví. Má snad Avi zahájit to fotografování? Bez něj?" prá se Weiss.

„Ne, to určitě ne. Zaweli, sežeň si ještě Velkýho Šimona a vohlídejte ty děti. Chci si promluvit s bratry, než doktor Mengele přijde. Ale pošli Malýho Šimona ke vchodu, jak se objeví, tak mi hned řekni. Aby se stačili vrátit a von se na ně nezlobil."

„Ano, pane doktore," přikyvuje zdravotník a hned také jedná. Proto mohou po chvíli dvojčata Edelsteinova potichu zmizet, a chvátají do kanceláře svého bratra lékaře.

Gideon Edelstein

„Vypadáte dobře," vítá je ten, obejme se s nimi, to samé učiní i Joseph.

„Máš na tom i ty zásluhu, dík za to jídlo navíc," odpovídá Yoel, je na něm patrné jisté dojetí, když se po delší době vidí s bratry, „Dane, nevím, kolik máme času. Mám dvě věci. Za prvý voba moc děkujeme za to, cos nám poslal. A za druhý, už jsme párkrát viděli Isaaca."

„Viděli? Mluvili s ním?" ptá se chvatně nejstarší z bratrů.

„Ne, ne, to nejde. Je zakázaný se k členům toho sonderkomanda přibližovat. Ačkoli von má teď asi nějakej jinej režim."

„Jinej režim? Tomu nerozumím."

„No my taky ne. Ale my zůstáváme v tom táboře, s těma dětma, i když vostatní vodejdou. Jednou jsme viděl Isaaca, když šel sám k bráně a pak sám asi do toho krematoria. Nebo se i vrátil. Většinou teda chodí s vostatníma."

„Nevím přesně, jak to tam chodí …"

„Má asi zvláštní propustku. Ale to je jedno. Vlastně ještě jedno se změnilo, je už kápem."

„Povýšil?" zachvěje se Daniel, tohle se k němu ještě nedoneslo.

„Asi jo. Nevíme, co to znamená. Ale asi jako jeden z mála může vyjít sám z toho jejich izolovanýho bloku. Myslím toho sonderkomanda, co dělá u těch krematorií. Ale mluvit s ním nemůžeme, to je zakázaný. Vyhrožujou kulkou, kdyby s nima chtěl někdo mluvit."

„Tak se vod něj radši držte dál," říká rychle bratr lékař, „Neudělejte žádnou hloupost," dodává naléhavým hlasem.

„Nejsme blbý," zavrtí hlavou Yoel, „Ale myslím si, že i von si nás všimnul. Teda jindy. Vypadá dobře, když si tam vykračuje s tím vobuškem," nadzvedne ten svůj.

„Doufám, že ty děti nebiješ."

„To se ví, že ne. To mám jen pro parádu. Ačkoli někdy mám cukání … ne, nemusíš se bát, nejsem žádný hovado, abych někoho zmlátil."

„Co vy? Nějaká další vyšetření?"

„Počkej, než je začneš zpovídat, dáme jim něco k jídlu," ozve se Joseph a otevírá skříňku ukrývající proviant.

„Nemáme hlad. Nepřišli jsme vás sem vyžírat."

Isaac Edelstein

„Nesmysl. Každej kus žrádla, dobrýho žrádla, co někde sežereš, se moc hodí," nesouhlasí Joseph, už odkrajuje pořádný kus salámu a k tomu taky chleba. Za chvíli obě dvojčata přežvykují.

„Tak chodíte na nějaký vyšetření?" zopakuje otázku Daniel.

„Vlastně vůbec. Asi má doktor starost s těma novejma, co dorazili v posledních transportech. Ty si tam vodí, do toho sektoru ef, jak je ta nemocnice. Ale nikomu neublížil, jen je asi taky měří a tak, a pak jim berou krev. To jsou sice dost malátný, potom, ale většinou se zase vzpamatujou do pár dní. Dávají nám tam slušný porce, teda toho hnusnýho blivajzu, ale slušný. To se musí nechat. A někdy přijde strejček, jak mu některý ty děti říkaj, někdy teda strejček Pepi, a rozdává jim různý sladkosti, bonbóny a tak," vysvětluje Yoel.

„Pořád jste s nima na bloku?"

„Na bloku? No pořád ne," podívá se teď trochu divně Yoel na své dvojče.

„Co to znamená?"

„Ták," protáhne Yoel, „Někdy si můžou hrát venku, a většinou my s nima, nebo tam je ještě jeden mladej kluk. Co nám je pomáhá hlídat. No a taky je tam školka."

„Školka?" dívá se Daniel divně, jako by se přeslechl.

„Jo. Dokonce společně s cikánskejma dětma. Do šesti let. Někdy k nim chodíme do jejich tábora. Je to tam hroznej humus, špína a tak."

„Tak si dávejte pozor, ať nic nechytíte," zachmuří se tvář bratra lékaře.

„Dáváme. Nemusíš mít starost. Ničeho a nikoho se tam nedotýkáme," říká důrazně Yoel.

„Pokud je tam ale taková špína …," nedokončí Daniel svou úvahu, neboť do místnosti doslova vpadne Rozenthal.

„Ten doktor už jde."

Dvojčata vyskočí ze židlí a doslova vystřelí z místnosti, přitom si schovávají získané jídlo, jejich starší sourozenci se tváří smutně. Společný čas byl příliš krátký.

Joseph zůstane v kanceláři, a začne se hrabat v papírech, naopak Daniel se jde podívat za německým doktorem. Vlastně se ho na nic neptá a rovnou se motá v místnosti, kde pořizuje Libek fotografie. Jak se zdá, Mengele ho nevyhání, i když mu není k ničemu. Ale také se s ním nebaví, neboť ho dnes nepotřebuje. Židovský lékař se rozhodne Avimu pomáhat, aby měl důvod zůstat v blízkosti svých sourozenců.

Ti se objeví po chvíli, a přivádějí několik nahých kluků. Ti se tváří dost vyplašeně, trochu se zklidní, když začne fotograf konat svou práci. Asi jim to není příjemné, ale pokud se nebude dít nic horšího … Gideon a Yoel již dobře vědí, jak mají děti stát a tak se ujímají své role. Mengele je pozoruje a občas něco opraví. Nikdy však nerudně či zlostně, nýbrž naprosto klidně. Zase se chová uhlazeně a dalo by se říci skoro mile. Dokonce některé ty menší pohladí po hlavě. Daniel pomáhá Avimu, spíše se mu však plete pod nohy, než by byl užitečný, ale jeho přítomnost je tolerována.

SS-Hauptsturmführer Josef Mengele

Pořizování snímků probíhá jak na běžícím pásu. Když se blíží konec jedné skupiny, odchází Yoel pro další, zatímco Gideon umravňuje kluky a staví je do pozic, které vyžaduje Josef. Ten se tváří spokojeně, těžko říci, zda proto, jak mu fotografování odsýpá, nebo se raduje z narůstajícího počtu zkoumaných subjektů. Na konci přivedou i mladšího trpaslíka a dva chlapce s různou barvou očí. U nich chce Mengele detaily, ovšem není jisté, jak se jejich zvlášnost projeví na černobílých snímcích.

Daniel dumá, co všechno tady bude německý doktor nakonec studovat, když tam má i toho liliputa a dva kluky s rozdílnou barvou očí. Nebo chce snad zkoumat každou anomálii, na kterou narazí? Možná ano, tady se před ním otevírá svět netušených možností, kdy si může ukázat na každého, kdo ho zaujme, a pak si s ním dělat, co chce. Doslova. Klidně ho i rozřezat, když se tak rozhodne.

Místnost se vyprázní, Josef něco přikazuje Libekovi, ten horlivě přikyvuje. Pak se německý doktor bez dalšího otočí a odchází. Edelstein chvilku počká a pak také vyjde na chodbu. Bohužel už s dvojčaty mluvit nemůže, ti mají spoustu práce s dětmi, které musí odvést na dvůr a naložit na náklaďák. Jen se letmým pohybem ruky rozloučí se svým starším bratrem, ten za nimi ještě chvilku hledí a pak odchází do svého kutlochu. Tam si zapálí cigaretu, spolu s Josephem, oba jsou dost smutní. Ozve se zaklepání, následně se dveře rozevřou a k jejich nesmírnému údivu se objeví dvojčata.

„Vy?“ vyrazí ze sebe Daniel překvapeně.

„To zíráš, co?“ tváří se vítězoslavně Yoel, „No my taky. Představ si, když jsme naložili ty děti na korbu, tak na nás mávnul Mengele a zeptal se, jestli si nechceme promluvit s váma. Pak ani nečekal na naši vodpověď a řekl tomu veliteli tý přepravy, že má čekat, dokud se nevrátíme. Pak se sebral a vodešel. Tak jsme tady.“

„Tomu nerozumím … ale jsem moc rád. Kolik máte času?“

„Než nám tam venku zmrznou,“ odvětí Yoel, a když vidí nechápavý výraz svých sourozenců, přidá vysvětlení, „Žádný čas jsme nedostali. Jen jim řekl, že mají čekat, než se vrátíme.“

„Tomu vážně nerozumím,“ zavrtí hlavou bratr lékař, „Ale tak se posaďte a ještě něco snězte. Nebo si dáte kávu? Asi ten čas nesmíme moc natahovat …“

„Nemyslím. Ten esesák si nic nedovolí, když mu to poručil kapitán. Prostě bude čekat. Je to divný, co?“

„Tady už mě nepřekvapí nic,“ odvětí nejstarší z bratrů, zatímco Joseph rychle ohřívá vodu.

Sourozenci spolu zůstanou asi dvacet minut, déle nechtějí ty venku nechat čekat. Dvojčata dostanou i výslužku v podobě jídla, tu si schovají, tvrdí, že je nebudou na bráně prohlížet, a tak si ty věci bez problémů propašují. Daniel je doprovodí a zaregistruje, jak nevraživě se tváří esesák, co řídí auto, nicméně on i další jeho kolegové způsobně čekají, až

dva židovští kluci přijdou a také naskočí na korbu. K nim se přidají dva další strážní se zbraněmi, co se schovávali před nepřízní počasí v bloku, zatímco řidič a velitel přepravy si hověli v kabině vozu.

Ten Mengele je opravdu zvláštní patron, dumá Daniel, když jde zpátky do své kanceláře. Napřed s ním ani nepromluví, jako by byl vzduch, a pak za ním pošle jeho bratry. Pro ty děti tam organizuje školku, nosí jim sladkosti. Proč z něj přitom nemá dobrý pocit? Co když mu křivdí a on není taková zrůda, jako třeba Clauberg a Schumann? Třeba těm dvojčatům vážně nechce ubližovat, jen je chce studovat, porovnávat. Jenže až bude hotový, co pak? Vždyť ty děti měly skončit v plynové komoře, tak co s nimi hodlá udělat dál? Možná by ty starší mohly pracovat, ale co ty mladší a ty docela malé?

Chvíli se baví s Josephem, který je vstřícností německého doktora také zaskočený, a zároveň smutný, neboť netuší, jak dlouho zase dvojčata neuvidí. Přitom má strach, mohou se nakazit, onemocnět a umřít, pak už je nespatří nikdy. Tohle je pořád tábor smrti, i když oni patří k prominentním vězňům.

„Je to stejně divný," říká mladší z bratrů tichým a zadumaným hlasem, „Nakonec tady všichni máme docela slušný postavení, co? Myslím nás všech pět."

„Máš pravdu, taky jsem o tom přemýšlel," přitaká starší sourozenec.

„Tak je to určitě především díky tobě," přemýšlí dál nahlas Joseph, „To tys získal to místo u Schrödera, a vod toho se to všechno vodvíjí. Ale Yoel a Gideon taky mají pásky, a Isaac … tak von je dokonce kápo. Jako ten zmetek Mietko, co nás tam mlátil a některý i zabil. Nás by s Isaacem taky zabil, kdyby ses nedomluvil s těma Polákama."

„Tenhle tábor je divnej. Tedy tenhle i ten vedle, tam v Birkenau. Jako by existovalo vedle sebe hned několik světů. Ten nácků, kdy se ti považují za Bohy, nadlidi. Pak těch prominentních vězňů, co tady mají velký privilegia. No a nakonec těch vostatních, tý většiny, co neměla štěstí jako my," říká ponurým hlasem bratr lékař.

„Jsem děsnej vůl, Dane," hovoří hrozně potichu Joseph, „Kdybych tě tehdy poslechl, mohl jsem tady taky dělat toho písaře, a mít k tomu i ty koule. Mně se tehdy zdála ta Kanada lepší, než bejt tady s těma hnijícíma chudákama. Kdyby tak šel vzít čas zpátky …"

„Čas vzít zpátky nejde."

„To já vím. Všechno jsem posral."

„Není to tvoje vina. Nemohl si čekat … Josephe, tohle nemá smysl. Stalo se a ty se s tím prostě už musíš vyrovnat. Je to už půl roku a je třeba na to přestat myslet. Vím, proč se mračíš, říkáš si, tobě se to kecá, ale …," nedokončí větu starší sourozenec, dnes už poněkolikáté, neboť se dveře rozletí a v nich se objevuje doktor Schröder. Jen se lehce zachmuří, když spatří písaře, ten rychle vyskakuje ze židle, postaví se do pozoru a spěšně zmizí. Je mu jasné, že jeho další přítomnost zde je nežádoucí.

Esesácký doktor odloží svůj plášť, čepici, rukavice i aktovku. Nařídí svému vedoucímu lékaři udělat mu kávu a nalít mu panáka, na zahřátí, jak neopomene zdůraznit. Zapílí si cigaretu, což učiní i vězeň, a také si usrkne kávy. Je rád, že dnes není nucen nasávat, jako někdy, kdy má jeho šéf chlastací a družnou náladu.

„Než uděláme vizitu, a poslechnu si ty tvoje doktory, tak s tebou chci něco probrat," vyfoukne kouř nácek, „Ta zkurvená zima netrápí jenom nás. Taky vojáky. Dost z nich má pak vomrzliny. Hlavně vloni to bylo dost na hovno, a letos to není jiný. Především tam na východě."

„Tam asi budou zimy dost kruté," poznamená Daniel a pátravě pohlédne na Johanna, podle jeho výrazu by mohl usoudit, jak se daří wehrmachtu na východní frontě. Zda zprávy o jeho neúspěších jsou pravdivé.

„Chceš vyzvídat?“ zamračí se Schröder, „Tobě tak budu vykládat, jak to vypadá tam na východě,“ dodá, a židovský vězeň se dovnitř zaraduje, podle výrazu esesáka to asi pro jeho armádu nebude nic moc.

SS-Hauptsturmführer Johann Schröder

„Nikoli, pane doktore,“ řekne poníženým tónem, „Vy jste přece sám začal, o východní frontě, o omrzlinách.“

„No právě. Zkoumaj to už delší dobu, a podle mýho nic moc. Myslím tím experimenty v jinejch táborech, kde je to hlavní cíl výzkumu. Tady sice máme oficiálně jinej program, ale bylo mi naznačený, že by se nikdo nezlobil, kdybysme se i na tohle podívali.“

„Experimenty s omrzlinami?“ zachvěje se Edelstein, nejspíš právě hovoří o utrpení kdoví pro kolik nebohých vězňů. S následky, které asi nedokáže nikdo přesně odhadnout.

„Přesně tak. Využít ty mrazy venku, přirozený prostředí. Ale i udělat ještě jeden výzkum,“ potáhne z cigarety Johann, hodí do sebe panáka a nastaví skleničku pro nášup, „Mám na mysli dva výzkumy,“ pokračuje unylým hlasem, „V první řadě vo klasický vomrzliny. Když je někdo vystavenej delší čas mrazu. To jako první. No a pak takový speciální. Někdy sestřelej piloty nad mořem, je snaha je zachránit, ale v tý vodě moc dlouho nevydržej. Jako při vědomí, a pak vlastně zhebnou dřív, než je vytáhnou. Dělají speciální kombinézy, ale …,“ pokrčí rameny, „Nebo potopěj loď s námořníkama, ty jsou ještě hůř vybavený …“

„Neříkal jste, pane doktore, že tohle zkoumají jinde?“

„Jo, říkal. V jiným táboře, podobným jako tenhle. Vlastně skoro v každým lágru se ty vězni na něco využívaj. Ačkoli podle mýho tady to teď máme nejkomplexnější, nejvíc toho tady máme. Ale to nám nebrání se taky pokusit přispět, pro záchranu našich vojáků, pro jejich vochranu před mrazem, pro jejich lepší léčení.“

„Na to bude taky nějaký grant?“

„Co furt máš? Dyť je jedno proč, ne? Ty máš držet hubu a udělat, co ti řeknu,“ zavrčí nácek, asi dnes nemá dvakrát dobrou náladu.

„Jistě, pane doktore.“

„Tak, tady,“ vytáhne z tašky Schröder několik desek a pak skripta, pojednávající o probíraném tématu, „Tady je něco teorie, a pak taky praxe, vodjinud. Chci na to navázat.“

„Rozumím, pane doktore,“ říká Edelstein skleslým hlasem, právě takového postupu se obává, „Mám si asi ty materiály prostudovat.“

„Jo. Prostudovat a připravit podmínky, na ty pokusy.“

„Kolik má být zkoumaných subjektů?“

„No, tentokrát ne moc,“ zamyslí se Johann, „Chci vyzkoušet různý vomrzliny. Prostě jich několik vzít a nechat nějakej čas na mraze. Různě voblečený, nebo vobnažený. Pak jim ty vomrzliny léčit, mám k tomu nějaký přípravky, na vodzkoušení. To je ta první fáze pokusu.“

„První fáze …“

„Ta druhá bude s tou kombinézou letců. Udělat to v nějaký vaně, nádrži, tady, dát jim tam vodu, k tomu přidat led nebo sníh, až to dostane tu správnou teplotu, tu pak udržovat. A sledovat, jak dlouho tam vydržej, než ztratěj vědomí. Možná to taky porovnat s někým, kdo bude voblečenej normálně, nebo bude nevoblečenej … Jako třeba ti námořníci …“

„Pokud se tím ale zabývají v jiných táborech …“

„Chceš mě zase nasrat?“ zamračí se esesák, „Vo tom nebudeme diskutovat. Ty tohle prostuduješ, zamyslíš se, třeba i s těma tvejma, jak to připravit. Já pak dodám vězně, na kterejch to vyzkoušíme. Do prdele, co se zase tak tváříš. Nemaj chcípnout, pokud si teda budete dělat tu svojí práci pořádně,“ hodí do sebe dalšího panáka.

„Tvářím se zcela normálně, pane doktore. Jako profesionál.“

„Hovno. Vidím ti až do žaludku. Ale to je jedno, stejně nakonec uděláte, co chci já,“ vyřkne Schröder bohužel pravdu, „Tak co, půjdeme na tu vizitu? Anebo víš co? Nalej mi ještě jednoho, do třetí nohy, a než ho vypiju, tak si shromáždi ten svůj ansámbl. Ať se nezdržujeme a vodsejpá nám to.“

„Jak nařizujete, pane doktore,“ odpovídá Daniel, nejprve nalije tvrdý alkohol do nastavené skleničky, pak jde svolat své vězeňské lékaře.

Je nutné, aby dnes šéfa ničím nevytáčeli, nemá evidentně dobrou náladu. Proč je naprosto jedno. Přemýšlí, zda zmiňovaný výzkum s omrzlinami či podchlazením organismu je požadován odněkud zhora, či zda si chce jen Johann šplnout. Nebo dokonce o tom ani nikdo nadřízený neví, a on si jen chce něco vyzkoušet ze své vlastní zvědavosti? Ať tak nebo tak, takový experiment bude velmi nepříjemný a možná i nebezpečný pro vězně, které on vybere a nechá sem přivést.

SETKÁNÍ PO ROCE A PŮL

Isaacu Edelstein jeho další povýšení významně vylepšilo pozici, jak mezi vězni, tak mezi esesáky. Ti berou jako fakt, že je zřejmě velkým odborníkem přes technická zařízení krematorií, a on jejich povědomí podporuje, když navštěvuje jednotlivé budovy, tváří se důležitě, pořád si něco zapisuje do desek, která nosí v podpaždí, vyslýchá vezeňské pracovníky u různých zařízení, podává hlášení o svých zjištěních. Přízeň Vosse je patrná, a po jeho vzoru se k němu chovají i další esesáci, naprosto odlišně, než k obyčejným vězňům.

Isaac si přitom stačí ohlídat i fungování krematoria II, ani zde mu mnoho vytknout nejde, jeho podřízení fungují dobře, spalovací proces běží bez větších problémů, stejně tak probíhají i speciální akce. Také bylo na jeho návrh provedeno personální opatření, jeho unterkapem se stal čtyřiadvacetiletý Szmul Lipmann. Na jeho místo předáka pohřebního komanda se posunul dvaadvacetiletý Elias Fedlberg, kterého kápo také zná ze starého krematoria.

Vězni jsou již zapracovaní, a bez ohledu na svůj psychický stav, odvádějí dobré výkony. Sice je esesáci i tak pohánějí nadávkami i bitím, asi aby nevyšli ze cviku, ale oproti jiným běžným komandům je jejich týrání snesitelné. Respektive ho jsou schopní přežít bez vážnějších následků, které by mohly v horších případech přivodit i jejich smrt.

Relativní klid naruší pokus o útěk pětice vězňů. Isaac o něm nic dopředu nevěděl, a teď poznává jen následky. Když se vrací na blok, spatří před táborovým orchestem velmi tristní podívanou. Trojice členů sonderkomanda tam leží na zemi, další dva jejich spoluviníky, Ostbauma a Langera, posadili esesáci na dřevenou kozu, a aby nespadli, podepřeli je lopatkami. Všichni byli zastřeleni. Na ceduli u nich stojí provokativní nápis: „Hurá, už jsme zase tady!“

Až později se Edelstein dozví podrobnosti. Asi pětatřicetiletý člen sonderkomanda Daniel Ostbaum, pocházející z Francie, býval členem cizinecké legie, a sem do tábora přijel už v červenci dvaačtyřicátého roku. Díky svým schopnostem dokázal nejen přežít, ale dokonce se vypracovat až do funkce kápa sonderkomanda. Mimo jiné dokázal dobře organizovat věci, kterými uplácel esesáky. Ti mu pak umožnili styk i s jeho přítelem Fero Langerem, který vykonával v běžném bloku funkci písaře. Langer pro změnu znal esesáka jménem Dobrowolny, který byl jeho bývalým spolužákem. A právě s ním domluvil pomoc při útěku.

Jak se ale ukázalo, ten esesák až zase tak dobrý přítel nebyl, sice jednoho dne odpoledne Ostbauma, Langera a další tři vězně ze sonderkomanda odvedl z tábora, ale místo aby je za

Vystavení chycených útěkářů – ilustrační obrázek – David Olére

vyplacenou odměnu pustil, postřílel je. Dobrowolny tak shrábl nejen slíbený úplatek, ale ještě získal týden mimořádné dovolené za svou bdělost, díky níž zabránil útěku hned pětice vězňů.

Isaac se zprvu velmi obává odvety ze strany nácků, byť on ani jeho komando s tím naštěstí nic společného nemá. Kupodivu se ale situace nevyhrocuje, jejich věznitelé se asi spokojili jen s demonstrativním vystavením mrtvol útěkářů u táborového orchestru. Ani nenastává zvláštní šikana dalších členů sonderkomanda, a tak se i Edelstein časem uklidní. Musí uznat, že minimálně jeho komando se má i nadále celkem slušně, pochopitelně v pokřiveném měřítku zdejšího vyhlazovacího tábora.

Ne stejně dobře se žije vězňům běžných komand, kteří trpí hlady i všemožným násilím, a také pověstnými selekcemi. Například byla zrušena táborová nemocnice v bloku 7 a přesunuta do zvláštního sektoru BIIf. Ta nová má být dle informací podstatně lepší a podmínky tam snesitelnější. Bohužel s tím proběhlo velmi precizní vyčištění bloku 7, kdy téměř všichni nemocní byli odesláni do plynu.

Během ledna přijíždějí spíše menší transporty, a v jednom případě dokonce došlo k popravám kulkou v márnici, neboť jich bylo příliš málo i na tu menší plynovou komoru. Isaac na tuto zvláštní akci pouze dohlížel, na popravu vodili nešťastné oběti jím určení vězni, kteří s tím již mají zkušenosti. Nezáviděl jim tu strašnou práci, však i pro něj šlo opět o utrpení, a to se tentokráte na popravy musel pouze dívat.

Z pohledu speciálních akcí může konstatovat, že leden je volnějším měsícem, kdy se tolik nevraždí. Respektive nepřicházejí veliké transporty, kdy končí v plynové komoře více než

tisíc lidí. Což ale asi nebude setrvalý stav. Jak mu naznačil Voss, při jedné opět docela přátelské rozmluvě, kdy spolu probírali stav jednotlivých krematorií a co by bylo vhodné zlepšit po technické stránce.

Edelstein si také všímá pohybu v jiných sektorech, než který on obývá. Stále existuje rodinný cikánský tábor v sektoru BIIe a také rodinný tábor českých Židů v sektoru BIIb, z nichž část přijela již před čtyřmi měsíci z Terezína, a další asi tři tisícovky v prosinci. Nerozumí tomu, proč zrovna v těchto dvou případech neproběhla žádná selekce a celé rodiny zůstaly pohromadě, a hlavně všichni jejich členové naživu. Byť někteří z nich také umírají na nemoci, což může potvrdit, když spaluje jejich ostatky, respektive vidí či se dozví, odkud jim je

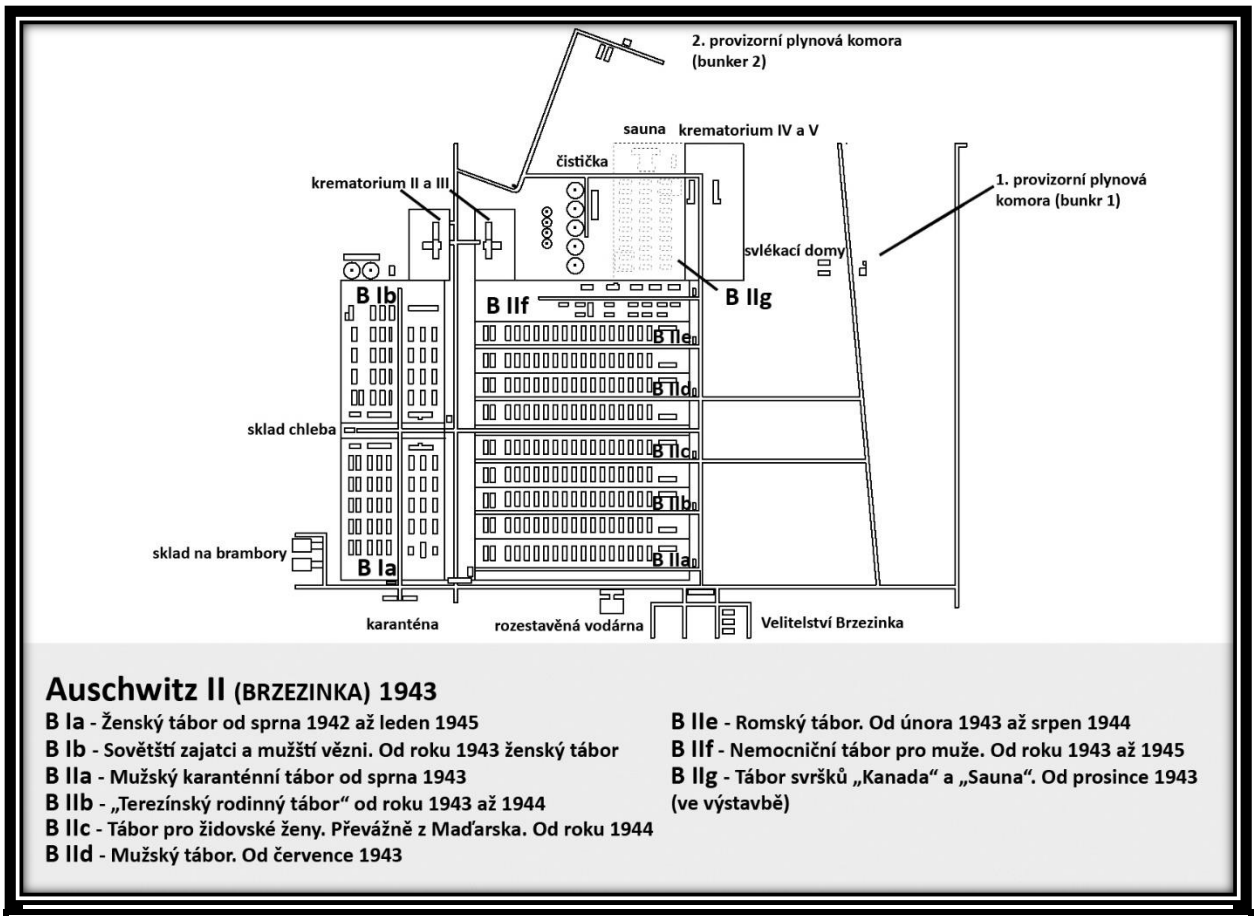

Plánek tábora Birkenau

přivážejí.

Isaac také využívá svého privilegia opustit svůj izolovaný blok, tato výsada byla udělena pouze jemu a oberkapovi Kaminskému, a pak ještě jednomu z obyčejných členů sonderkomanda, který je ovšem poněkud neobyčejným, neboť nádherně kreslí. Spatřil už některé jeho výtvory, které vytváří především pro esesáky, zdobí jim různé dopisy, dělá ilustrace.

Tenhle dvaačtyřicetiletý polsko francouzský umělec jménem David Olére už je tady taky dlouho, od března loňského roku, pracoval jako člen sonderkomanda u bunkru 2, když ještě nebyly v provozu krematoria se svými plynovými komorami. Edelstein ho osobně tolik nezná, jen ho párkrát stejně jako Němci využil ke tlumočení. David totiž umí polsky, francouzsky, německy i anglicky.

Volný pohyb po táboře umožňuje Isaacovi vyjít ze svého izolovaného bloku třináct a přiblížit se k bloku dva, který slouží prominentním vězňům. Tam jsou ubytováni i polští členové sonderkomanda, ti nejsou izolováni a také se mohou po táboře volně pohybovat. Tam jsou i jeho kolegové kápové Mietko Morawa, Waclaw Lipka a Jósef Ilzuck, se kterými se zná už delší dobu a v současnosti ho oni tak nějak vzali na milost, i když je Žid. Lipka a Ilczuk se mu zdají jako slušní kápové, a tak o nich hovoří i židovští členové sonderkomanda, ale i Morawa se už trochu zklidnil. Jósef teď vykonává funkci kápa v krematoriu III., když je Kaminski oberkapo.

David Olére

Možnost se v táboře stýkat právě s těmito Poláky je pro Edelsteina důležité, neboť tak mohou probíhat jeho kšefty především s Mietkem, ale svým způsobem jsou do nich zapojeni i jeho zmínění kolegové. Stále jsou uschovány na tajném místě v krematoriu II cennosti, které je možné použít pro uspokojení potřeb velitele Vosse, ale i k podplacení esesáků, aby umožnili další cennosti propašovat do tábora. Nebo si od strážných koupit co potřebují, především jídlo, cigarety, alkohol. Také je možné uskutečňovat výměnný obchod s funkcionáři z komanda Kanady, jehož členové mají rovněž přístup k pozůstalostem po zavražděných či internovaných, a dokáží sehnat téměř cokoli.

Jak se ukazuje, tak podzimní vyšetřování korupce nekokázalo tento systém zničit, možná na čas omezit, kdy panoval strach z odhalení. Nyní už zase čile kvete, a prospěch z něho mají především esesáci a prominentní vězni. Obyčejní vězni pak tehdy, když mají známost či příbuzenský vztah právě s těmi privilegovanými.

V táboře se už rozprostřela tma, respektive je ozařován pouze umělým světlem z mohutných reflektorů. Isaac právě mluví s Lipkou, a jak se zdá, tak tento Polák je k němu celkem vstřícný. Možná i proto, jak dlouho se už znají, vždyť spolu pracovali ještě ve starém krematoriu.

„Podívej, támhle je Stenly, jak ses na něj ptal," ukáže Waclaw na mladého Poláka, postávajícího nedaleko. Ten v bloku dva nebydlí, má svoji vlastní místnost na jiném bloku, kde vykonává funkci písaře, ale patří také do skupiny prominentů a hlavně, zná se s dvojčaty.

„Myslíš, že nebude problém s ním promluvit?" je mírně rozpačitý Edelstein.

„Proč, tady spolu všichni mluvíme. Ta izolace platí jen pro obyčejný členy sondwerkomanda, a ty už jím taky nejsi," zazubí se Lipka, a pak sám přivede Stanislava Latku, aby je vzápětí nechal o samotě.

„Ty seš Isaac, já vím," řekne polský písař německy, „Mluvil jsem o tobě s dvojčaty, Yoelem a Gideonem. Občas ke mně zaskočí na kávu, nebo si jen tak popovídat."

„Právě na ně jsem se chtěl zeptat," tváří se poněkud nejistě kápo, neboť je dosti nedůvěřivý. Tomu se ale nikdo divit nemůže, v tomhle prostředí, potom, co vše tady zažil.

„Jen zeptat?" podívá se tázavě Latka, „Jestli chceš, tak se s nima můžeš vidět."

„Ne, to radši ne," vyrkne Edelstein, „Nechci je ohrozit."

„Neohrozíš je, půjdeme spolu, a oni jsou už nachystaní."

„Nachystaní?" objeví se překvapení v očích židovského vězně, ale i stín pochybností, podezření, aby snad nešlo o provokaci.

„Když mi Waclaw řekl, že bys mě chtěl vidět, tak mi došlo, o co ti jde. Domluvil jsem se i s dvojčaty. Ale je to na tobě," pokrčí rameny Stanislav.

„Já se jen bojím, aby je nezastřelili, kdyby se mnou mluvili. Víš přece, z jakého komanda pocházím."

Stanislav Latka

„Vím, ale v tvém případě bych tohle neřešil. Podívej, všichni máme prominentní označení, prostě se spolu baví skupina kápů, blokových či písařů. Nic podezřelého. Ale je to na tobě. Jsou u mého bloku, tak tam můžeme zajít a promluvit si. Dovnitř vás zvát nebudu, to zase riskovat nechci, ale mezi bloky taková rozmluva nebude nápadná. Není tolik vidět, a taky, kdo by tohle řešil."

„Jsi si tím jistý? Vážně bych nechtěl, aby měli problémy."

„Z tohohle problémy mít nebudou," řekne Latka smutným hlasem.

„Z tohohle? Z čeho ano?"

„Jsou přece v té skupině dvojčat, co si je vybral ten německý lékař. Sice v privilegovaném postavení, ale pořád … Isaacu, moc dobře se znám s Danem, a teď už i s nima. Jsou to bezvadní chlapci, chytří, mám je rád."

„Rád? I když jsou Židi?" dívá se kápo už zase nedůvěřivě.

„V tomhle já nemám takové předsudky, jako někteří. Nemůžeš všechny soudit jen podle Mietka, se kterým se dle všeho znáš moc dobře," lehce se pousměje písař, „Dan se mnou bydlel přes tři měsíce, dobře jsme se poznali. Požádal mě, abych dohlédl na dvojčata, a já se bojím, abych zase nezklamal, jako s Josephem."

„S Josephem?" ulekne se Isaac, pak posmutmí, „Tak Joseph … myslel jsem si, že taky ještě žije," říká tichým hlasem, ale v šoku dle všeho není, „Ten německý doktor nedávno naznačoval, že všichni moji sourozenci žijí …"

„Ne, není mrtvý," řekne rychle Stanislav, „Ty asi nevíš, co se mu stalo."

„Tak neumřel?" ožije Edelstein, pak se ale opět objevují chmury, „Tak co je s ním?"

„Vybral si ho jeden doktor, jistý Schumann. Nechal ho bohužel vykastrovat."

„Vykastrovat …," rozšíří se oči kápa hrůzou, ale jen na chvíli, pak se v nich opět objeví klasická prázdnota, „Chudák Joseph. To asi stejně dlouho žít nebude, když je tak zmrzačený. To ho asi brzo selektují a skončí tam u nás …," zní jeho hlas strašně temně, stejně jako jsou jeho myšlenky.

„Nejspíš ne. Je písařem na oddělení, které vede Dan jako vedoucí lékař. A stalo se mu to už v červenci, takže se zcela zahojil. Po tělesné schránce, jak je na tom duševně, nevím. Právě proto mám takový strach o ta dvojčata, aby jim ten doktor Mengele něco neprovedl."

„To já taky, zvlášť když pro něj …," zarazí se Isaac, málem řekl více, než měl.

„Pokud máš na mysli tu moderní pitevnu, tam v tom krematoriu, tak o ní vím. Vždyť se přece dobře znám se svými polskými bratry," zatváří se málem soucitně Latka, „Vím toho víc, než si dokážeš představit. Ale o tom si případně můžeme promluvit později."

„Promluvit? O čem?" zpozorní Edelstein.

„Například o spolupráci, mezi námi Poláky a tebou. Ale to teď není na pořadu dne. Teď jde o dvojčata. Záleží na tobě, jestli mi uvěříš. Esesáci tu už skoro žádní nejsou, a můžu dát pozor. Isaacu, mám o ně strach, právě i kvůli tomu, co vím o té pitevně."

„To já taky," sklopí hlavu kápo, „Řekl mi o tom, ten Mengele. Představa, jak tam někdo z nich nebo oba leží, na tom stole, ta mě už delší dobu pronásleduje," přiznává se ke svým temným myšlenkám, „Nejhorší je, že pokud se tak rozhodne, nikdo mu v tom nezabrání."

„Zatím jim neubližuje, a navíc z nich udělal blokového a písaře. Má tady už desítky jiných dvojčat, tak to snad pro Yoela a Gideona dobře dopadne," snaží se být pozitivní Stanislav, „Tak se rozhodni. Můžu je pozdravovat, nebo se s nima můžeš pozdravit sám. Třeba se vidět jen na minutu, a příště, někdy jindy, i déle. To záleží na tobě."

„Budu ti věřit," podívá se pátravě Edelstein.

„To můžeš," kývne písař a poté již oba vyrazí na cestu potemnělým táborem.

Ten ale není liduprázdný, mezi večerním apelem a večerkou je prostor pro různé návštěvy, mohou se setkávat příbuzní a známí v různých komandech, ale také se snažit získat životně důležité potraviny. V sektoru BIId, kde se rozkládá mužský tábor se čtyřiceti bloky, se v tuto dobu většinou esesáci nenacházejí, jen prostor hlídají u brány či ze strážných věží. To však neznamená, že by obyčejnému vězni nehrozilo žádné nebezpečí. Pořád zde jsou vězeňští funkcionáři, kteří nad nimi mají velkou pravomoc a pokud někoho ubijí k smrti, nic se jim nestane. Oběť se nahlásí jako zemřelá a pochmurný život v táboře jde dál.

Isaacovi ani Stanislavovi nic takového nehrozí, jeden má velmi významný status písaře a druhý neméně prominentní kápa. To samé platí pro dvojčata. Napadnout někoho takového, byť s židovským označením, si rozmyslí i jiný prominentní vězeň, ať už Polák nebo Němec. Ti nemohou vědět, kdo všechno za takovým privilegovaným vězněm stojí, a co by pro agresora mohlo znamenat, kdyby mu ublížil. Což takové sadisty ale moc trápit nemusí, jsou tady tisíce a tisíce jiných vězňů, které nechrání ani žádné označení ani čísi přízeň.

Latka a Edelstein dorazí na místo setkání, a ač je pořádná zima, je kolem bloku několik vězňů. Vzduch není nic moc ani venku, byť mráz mnohé pachy eliminuje či ponižuje. Nicméně možnost si pomluvit na čerstvém vzduchu někteří využívají.

Dvojčata, rovněž nabalená do svého solidního oblečení, od jejichž úst jde pára, postávají kousek stranou, teď udělají pár kroků vstříc přicházející dvojici. Cítí, jak se jich zmocňuje vzrušení. Zvláštní pocit má však i jejich starší bratr, vždyť s nikým z rodiny nemluvil od chvíle, kdy na konci srpna dvaačtyřicátého odešel od pohřebního komanda Joseph. A s ostatními od doby, kdy ho do tohoto komanda odvedli. To bylo další tři měsíce nazpátek.

Stanislav odstoupí kousek stranou, a pohledem hlídá okolí. Nezdá se však, že by jim někdo věnoval pozornost, naopak, od mladých mužů s obušky se běžní vězni raději drží dál.

Sourozenci na sebe pohlédnou s velkými rozpaky. Sice by se rádi objali, ale nechtějí být příliš nápadní. Snaží se proto chovat tak, jako by se sešli běžní vězeňští funkcionáři a něco řešili.

„Jsem moc rád, vypadáte dobře," snaží se tlumit emoce starší sourozenec, „Nemáme moc času. Nechci, aby nás spolu někdo viděl. Nepotřebujete něco?"

„Taky vypadáš dobře," je docela dojatý Yoel, „Isaacu, nic nepotřebujeme. Dostáváme vyšší příděly, a máme něco od Dana. Něco nám sem někdo propašoval, něco jsme si propašovali sami, když jsme doprovázeli děti na fotografování. Do toho záklaního tábora. Dan i Joseph vypadají dobře."

„I Joseph?"

„Víš vo tom? Vypadá pořád stejně, kdybys to nevěděl, tak nepoznáš, že už nemá koule. Asi se tím dost trápí, ale na pohled vypadá dobře. Pořád dost silně, vždycky byl hodně silnej. Jako ty."

„Kdybyste je ještě někdy viděli, tak je pozdravujte," chvěje se staršímu bratrovi hlas, „Kluci, vopravdu nic nepotřebujete? Dokážu dost sehnat, jídlo, cigarety … nebo i voblečení. Jak to, že máte civil?"

„Sami nevíme. Isaacu, zatím máme všechno. Co myslíš, budeme se moct někdy ještě vidět?" ptá se Yoel stísněným hlasem.

„Doufám. Dostal jsem právo chodit z toho izolovanýho bloku. Jen mám strach, kdyby nás spolu viděli …"

„Abysme se nevocitli tam u tebe?"

„Vo tomhle radši nemluv," zachvěje se mladý muž s označením kápa.

„Nezdá se, že by naše schůzka někomu vadila," rozhlédne se Gideon, a vlastně poprvé promluví, jeho hlas je plný emocí.

„Kdo jste vlastně kdo?“

„Já jsem Yoel.“

„Já Gideon. Vždycky si nás přece rozeznal.“

„Jo, ale to jsem vás vídal častějš … teď už rok a půl …“

„Máš pravdu, už rok a půl ...,“ projede Yoelem mrazení a jeho dvojče prožívá podobné pocity.

„Pokud to půjde, zase se někdy sejdeme. Radši už půjdu. Kluci, kdybyste něco potřebovali, tak mi vzkažte,“ podívá se starší bratr na polského písaře. Ten je sleduje, ale nerozumí jim, neboť spolu hovoří v jidiš.

„Můžete využít mě, když budete chtít domluvit další schůzku,“ přiblíží se Latka, pochopil, že vězeňský funkcionář od sonderkomanda se chystá setkání ukončit, „Sami musíte zvážit, nakolik je tohle pro vás nebezpečný.“

„Kluci, držte se. A tobě děkuji,“ drtí Isaac slova mezi zuby, druhou větu pronesl v němčině. Je ze střetnutí dost rozhozený, nechce však na sobě dát poznat velké dojetí. Proto se rychle otočí a odchází.

Možná se s nimi vůbec neměl scházet, bleskne mu hlavou, když kráčí zpět ke svému baráku. Nevnímá chlad, ani křupající hmotu pod svýma nohama, lehce se chvěje. Jak ti dva vyspěli, co je neviděl. Jen aby jim ten esesácký doktor neublížil. Pořád se zoufale snaží zatlačit všechny vzpomínky na minulost co nejdál do svého podvědomí, oni mu jich teď ale hrozně moc znovu vytáhli. Jak strašně moc se bojí, aby je jednou nepřivezli do toho jeho krematoria …

Snaží se utlumit emoce, když vstupuje do oploceného okolí bloku třináct. Přemýšlí, zda má zamířit rovnou ke své palandě, kterou má sám pro sebe. I tohle je známka privilegia, co tady získal. S nikým se nemusí tlačit, a nikdo se nechce tlačit s ním. Pořád zůstává tím uzavřeným a odtažitým mladým mužem, nyní i ve vysoké funkci, s úzkou vazbou na esesáky. On moc společnost nevyhledává, a ostatní se bojí vyhledávat tu jeho. S výjimkou Kaminského, a také těch pár vězňů, co zná ještě ze starého krematoria. Ale i tak je mezi nimi dost chladu. Dneska už vůbec nemá chuť si s někým povídat.

Zastaví se před blokem, studený vzduch potřebuje, snad mu pomůže. Zapaluje si cigaretu, prsty se mu chvějí. Je zázrak, kolik z nich tady dokázalo přežít do dnešního dne, a on se modlí, aby je Hospodin či štěstí neopustilo. Někdy pochybuje o Všemohoucím, když kolem sebe vidí tolik smrti a utrpení. Snaží se věci kolem nevnímat, nepřemýšlet o nich. Ale když dneska viděl zblízka dvojčata, mluvil s nimi … copak to jde, je na povel zase vyhnat ze své hlavy?

Gong ho ráno vzbudí a on se cítí hnusně. Je i unavený, obtížně se mu včera usínalo. Má jistou výhodu, díky svému postavení, pokud by chtěl odpočívat. Může se během dne zašít a postavit si hlídku, co by ho včas varovala.

Tváří se jak kakabus, a tak mu jdou všichni radši z cesty. Přitom jim nijak neubližuje, ale také se s nimi nebratří, to je pravda. Není to však proto, že by byl arogantní, povyšoval se nad ně, jen si nechce nikoho pustit do své hlavy. Jako mu tam teď dělají paseku dvojčata, strach o ně. Ty tady taky nemají přežít, a jednou přijde chvíle …

Zamlklý a zapšklý kráčí v čele svého komanda, přemisťují se do krematoria. Dnes v noci tam nikdo nebyl, neboť nebylo třeba nikoho pálit. Všechna těla jsou zpopelněná, a pokud jim dnes dovezou další, z různých táborů či táborových nemocnic, jistě je také stačí za směnu zlikvidovat. Neví o žádném transportu či selektovaných, co by měli dnes nebo zítra zemřít v plynové komoře či snad kulkou v márnici, pokud by jich bylo jen pár.

Kolem deváté hodiny se objeví Kaminski, Isaac zahraje přítomným esesákům divadlo, ohlásí se oberkapovi číslem a podá mu hlášení. Ten ho stejně povýšenecky přijímá. Až pak se začnou bavit normálně. Yaakov poděkuje za pomoc s Poláky, podle všeho se částečně zklidnili,

možná i proto, že se jim nesnaží nijak velet. Respektuje je a oni jeho snad se skřípěním zubů taky.

„Pane, přivezli nějaký ťuhýky,“ přijde za ním kolem desáté jeden z jeho podřízených.

Nic neřekne, skoukne svoje ustrojení a pak vykročí ven. Zároveň si pošle pro Lejzora Davidovitze, ten se musí se svými muži postarat o vykládku a nastrkání mrtvol do márnice. Otamtud si je vezme pohřební komando Eliase Fedlberga, prohlédne je, vytěží a zpopelní. K tomu není moc co říkat, jde už o rutinu.

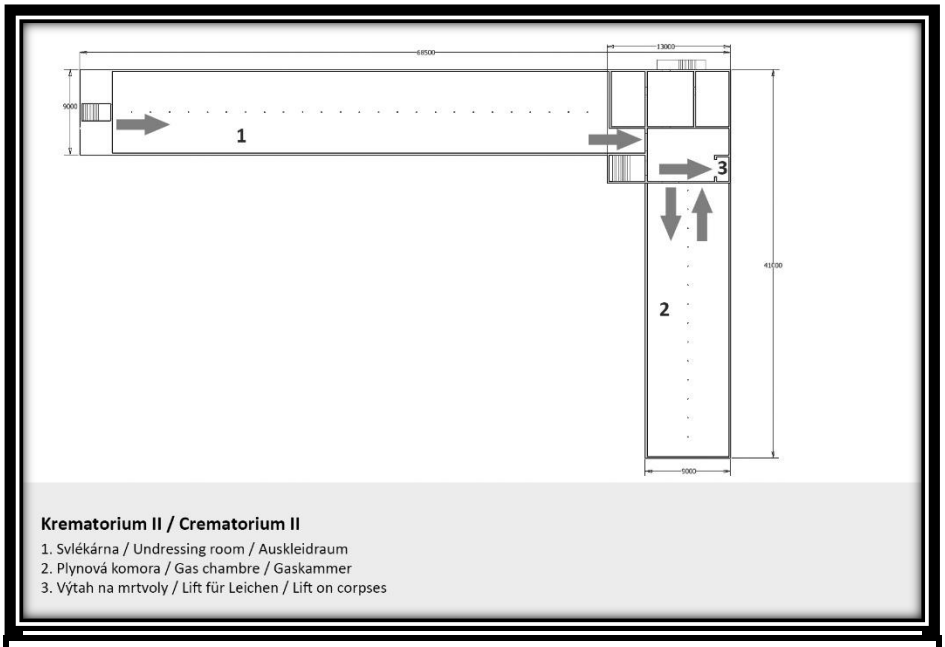

Schéma Krematorium II. - podzemí

„Mám tady trochu zvláštní náklad,“ přiblíží se četař, velitel náklaďáku, s ním přijel jen řidič, ti mrtví už žádnou ostrahu nepotřebují, ti už jim z korby nikam neutečou.

Kápo se napřímí, ohlásí se číslem.

„Co je to za zvláštní náklad, pane SS-Rottenführere?“ položí pak otázku lhostejným a unylým hlasem.

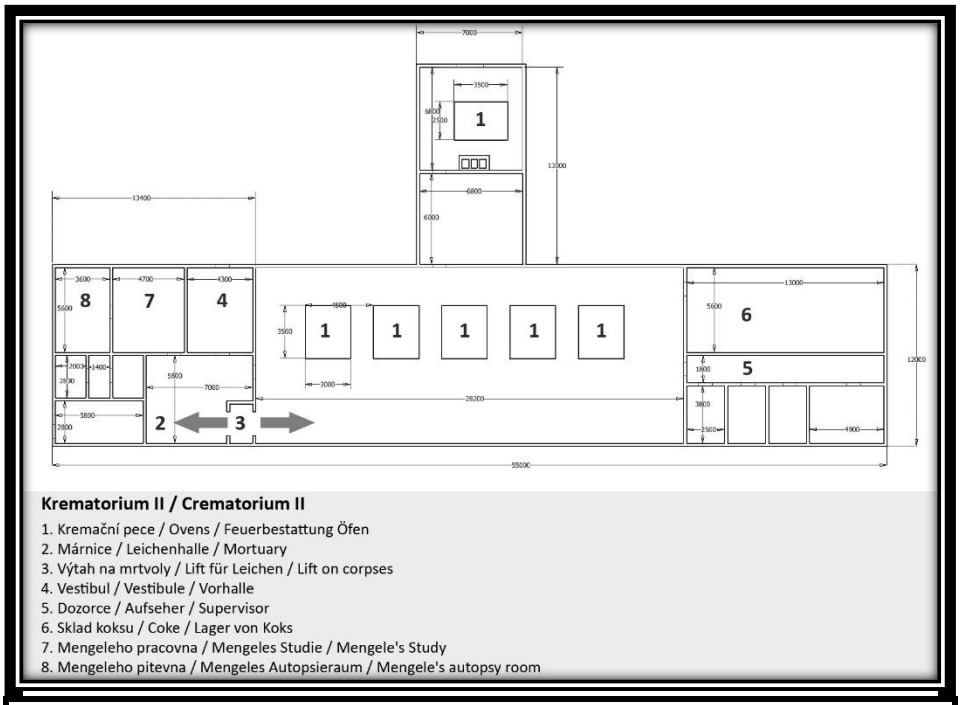

Schéma Krematorium II. - přízemí

„Pojď se podívat,“ drápe se na náklaďák voják. Na korbě se nachází asi čtyřicet těl mužů a žen různého věku, všechny nahé a dost zubožené. Asi je posbírali z nemocničních bloků. A pak je tu ještě jedna menší hromádka, bokem.

„Tyhle?“ ukáže Edelstein na snad tucet tělíček, rovněž nahých, ale patřících evidentně dětem, nanejvýš adolescentům. Podle vizáže asi pocházejí z cikánského tábora. Mají ty podivně

zdevastované obličeje, to už viděl. Snad se ta nemoc jmenuje Noma, a právě mezi těmi cikány zuří, když postihuje nejvíce děti a dospívající. Tihle tu nemoc evidentně nerozdýchali, pokud jim tedy náckové nepomohli injekcí.

„Jo, tyhle," přikývne esesák, „Ty posílá pan SS-Hauptsturmführer Mengele, i se vzkazem."

„Se vzkazem?"

„Jo. Maj se dát stranou a hlavně se nesměj spálit. Zatím. Má dojít k jejich pitvě. Až pak si je můžeš přiložit," zasměje se voják, jako by právě řekl něco obzvlášť vtipného.

„Rozumím. Dám je uložit v márnici stranou a dohlédnu, aby je nikdo nespálil."

„To bych radil. To by pak dotyčnýho mohl nechat pan SS-Hauptsturmführer přiložit taky," už se zase směje četař, „Jo, a ještě mám další věci, co posílá pan SS-Hauptsturmführer," seskakuje z korby a míří do kabiny, „Tady jsou nějaký láhve. Nevím, co je v nich za svinstvo, to možná bude vědět ten doktor, co se sem vezl s těma nahoře."

„Doktor? Jaký doktor?"

„Támhle stojí. Mám příkaz ti ho taky předat do péče, jako ty tam nahoře, a ty láhve. Pan SS-Hauptsturmführer dorazí pozdějš, tak ti asi všechno vysvětlí. Tak se vo to postarej."

„Provedu, pane SS-Rottenführere," říká Edelstein a volá si k sobě pokynem ruky dva z podřízených, „Vemte tohle," říká v jidiš a ukazuje jim na nádoby, „Odneste to do tý pitevny," přikazuje, pak přejde do němčiny, o hodně zvýší hlas, „Tak na co čekáte! Chcete snad povzbudit?" rozpřáhne se obuškem, což vyvolá spokojený výraz na tváři vojáka. Jak očekával.

Nádoby s jemu neznámou tekutinou jsou odnášeny, on pak kráčí ke korbě, kde čekají další muži. Vyskočí nahoru, mávne na předáka Davidovitze a nařizuje mu strohým a drsným hlasem, aby tělíčka dětí v márnici uložil na zvláštní místo a raději k nim postavil na stráž jednoho muže, aby jim je nějaký aktivista nespálil.

„Kdyby to někdo udělal, bylo by asi moc zle," dodává naléhavým hlasem, „Asi je budou pitvat. Tak je vohlídejte."

„Ano, pane!" vykřikne Lejzor, jak se od něj očekává, a pak už se ujímá velení svého komanda.

Edelstein naopak seskočí a spolu s vojákem jde k asi padesátiletému hubenému muži, co stojí kousek stranou a lehce se chvěje. Cestoval na korbě s mrtvolami jen krátkou chvíli, ale venku mrzne až kosti praští. Nebo ho možná dostala i společnost nahých těl bez života. Ačkoli to asi ne, když je doktor, ten musí smrti hledět do tváře dost často. Spíš je jen promrzlý nebo se bojí.

„Ještě nějaký zvláštní rozkaz, pane SS-Rottenführere?" zeptá se kápo.

„Ne, to je všechno. Teď už je to na tobě."

„Vše zařídím, pane SS-Rottenführere," říká Isaac poníženě, pak se jeho výraz změní, když se otočí na chvějícího se ubožáka, „Co tady čumíš!" zařve na něho, až se ten lekce a cukne s sebou, „Pohni sebou, nebo ti pomůžu!" namíří na něj obušek, „Tam," ukáže na budovu krematoria, „Jestli sebou nepohneš, tak ti nakopu prdel!" přidá milé upozornění. Ani se přitom nemusí dívat na esesáka, aby věděl, že je s jeho přístupem spokojený.

Edelstein i s vyplašeným padesátníkem zmizí v budově, kápo ho vede až na místo, kde se nachází pitevna. Tam také dva vězni naskládali nádoby s tekutinou, co poslal doktor Mengele, a ještě dotáhli přepravky s prázdnými skleněnými láhvemi, podobnými, do jakých se například zavařují okurky. Tyhle jsou ale o něco větší a zatím prázdné. Tohle jsem ale už někde viděl, napadne Isaaca, možná na nějakém obrázku, jak v nich byly ukloženy různé orgány, co je vytáhli z těl pitvaných.

„Vy jste doktor?" zeptá se židovského vězně, kterého sem právě dovlekl.

Muž se napruží a zahlásí se svým číslem. Stojí nepřirozeně vypnutý, baret přitisknutý ke stehnu, celý se klepe, těžko říci, zda zimou nebo strachem.

„Tak jste doktor nebo ne?“ zopakuje Isaac otázku.

„Ano, pane!“ vyrazí ze sebe muž.

„Pane doktore, musím se vám omluvit, za to divadlo venku,“ říká kápo a v obličeji muže se objevuje výraz obrovského překvapení, „To musím dělat, kvůli nim, aby byli spokojený.“

Lékař neodpoví, asi má pořád strach.

„Jakou řečí mluvíte?“

„Německy, holandsky, francouzky …“

„Jidiš neumíte?“

„Nikoli.“

„Tak zůstaneme u té němčiny, pane doktore,“ přikývne Edelstein, pak se sám představí, „Mám tady na starosti všechny vězně. Taky z pověření doktora Mengele mám na starosti tuhle pitevnu a tu laboratoř vedle. Vy jste patolog?“

„Ano, pane,“ odpovídá muž, „Doktor Maxmilian Zilbermann.“

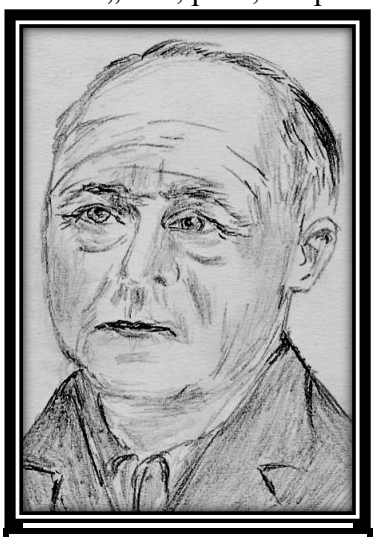

Doktor Maxmilian Zilbermann

„Mě se bát nemusíte, pane doktore. Ale před nimi musím hrát divadlo. Vy tu asi máte počkat na pana doktora Mengele.“

„Ano, vybral si mě. Jako patologa. Mám s tím dost zkušeností, tak asi proto,“ říká lékař, působí hodně sklesle.

„Jste tady v táboře dlouho?“

„Od prosince. Prosím, nechci o tom mluvit,“ zatváří se Zilbermann zoufale.

„Nechci vyzvídat, nikdo tady nechce o minulosti mluvit. Já jen, jak se tu vyznáte, v tom, jak to tady chodí. Mohu vám něco nabídnout?“

„Nabídnout?“ objeví se znovu údiv v očích Maximiliana.

„Nevím, například kávu, cigaretu, to vám mohu zařídit.“

„Můžete zařídit … já myslel … jste kápo …“

„To jsem, a taky asi o dost mladší.“

„Asi ano. Mně je čtyřiapadesát, vám bude tak kolem třiceti,“ dívá se pátravě lékař.

„Je mi pořád ještě dvaadvacet, pane doktore.“

„Jen dvaadvacet …“

„Jsem tady už rok a půl. Tady se stárne rychle. Ačkoli mám dost prominentní postavení. Ale to vy asi budete mít taky. Můj bratr je taky doktor, pracuje v jiném táboře, taky pro jednoho z německých doktorů.“

„Nevím, co se mnou bude,“ zavrtí hlavou Zilbermann, „Jen mě sem poslal. Asi abych tady provedl nějaké pitvy.“

„Vypadá to tady dobře ne?“ rozhlédne se Isaac, „Sám jsem dohlížel na tu výstavbu, z pověření doktora Mengele. Myslím, že se nám to podařilo, ne?“ ptá se s nepřehlédnutelnou hrdostí.

„Ano, je to tu velmi pěkně vybavené,“ dívá se Maximilian, „Mohu?“ zeptá se a po kývnutí se jde podívat i do vedlejší místnosti, která je již vybavena nábytkem i přístroji, na stole stojí hned tři mikroskopy. Nachází se zde potřebný materiál, nástroje.

„Tak nedáte si nic? Tu kávu mohu zařídit. Nebo vám mohu nabídnout cigaretu.“

„Možná tu cigaretu.“

„Půjdeme raději jinam, není třeba, aby tady byl cítit kouř, nevím, jestli by to panu doktorovi nevadilo," odvádí Edelstein židovského lékaře hned vedle, do márnice. Tam už jsou vyskládaná těla, ty dětské hlídá jeden mladý vězeň , „Prosím, pane doktore," nabídne cigaretu.

„Děkuji vám, pane," potáhne z ní Maximilian, pak se podívá na mrtvoly kolem.

„Vadí vám snad, pane doktore?" rozhlédne se Isaac, „Mně už to nepřijde, jsem v jejich

Mrtví vězni – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

společnosti už více než rok a půl. Jsou to jen těla …"

„Ne, ti mrtví mi nevadí," zavrtí hlavou Zilbermann, „Vždyť jsem přece patolog. Z mrtvých strach nemám, pane, to z těch živých. Jen by si ti nebožtíci zasloužili více úcty."

„V tom máte pravdu. Ale té se tady nedočkají."

„Víte, pane, pitvy provádím už strašně dlouhou dobu. Ale vždy k těm mrtvým přistupuji s úctou, kterou si zaslouží."

„Tady jsou jen kus neživého masa. Ještě jim tady prohlédneme dutiny, zda se tam něco neskrývá, vytrhnou se jim zlaté zuby, pokud je někdo má. Ostříhají se vlasy, pokud nejde o vězně nebo vězeňkyně z tábora. Ty mají hlavy většinou vyholené. Pak už jen shoří a jejich popel někde rozsypou."

„Raději o tom nechci nic vědět," vyfoukne kouř Maximilian, „Pane, proč se ke mně chováte tak hezky? Když jste tím kápem tady?"

„Nemám zájem nikomu ubližovat. Taky se jen snažím přežít, jak nejdéle to půjde. Proto s nima spolupracuji. Snažím se, aby tady všechno fungovalo. Ale to je moc dlouhá historie. Kdysi jsem byl jen obyčejným vězněm a čekal, kdy mě někdo umlátí. Časem to tady všechno pochopíte. Jste tady kvůli nim?" ukáže rukou na těla cikánských dětí, která leží kus stranou.

„Pravděpodobně. Moc toho nevím. Ale pravděpodobně ano. Ten německý doktor si mě vybral, vytváří si kolem sebe tým vězeňských lékařů, a já asi budu jeden z nich. Nevím přesně, o co se zajímá, ale určitě o tu Nomu, a taky o dvojčata, pokud vím.“

„Máte pravdu,“ zachvěje se Edelstein, vzpomene na Yoela a Gideona. Podívá se na ty mrtvoly, připravené pravděpodobně k pitvě, a zase mu jeho mozek bez příkazu vytváří obraz, jak tam leží i jeho sourozenci, „Pokud sem budete chodit častěji, asi budeme spolupracovat. Mám podle rozhodnutí toho německého doktora mít na starosti tu pitevnu. Pochopitelně jen udržovat pořádek, asi také odklízet zbytky, z té pitevny. Nebo možná pomáhat, pokud sem někdo nepřijde jako mrtvola, ale ještě jako živý.“

„Jak to myslíte? Na pitevnu jako živý?“

„Copak nevíte, jak to tady chodí? Když je někdo nemocný, anebo ani moc být nemusí, tak je selektován a usmrcený. Různým způsobem. Mohou ho sem přivést už mrtvého, ale … Pane doktore, ale o tomhle s tím německým doktorem nemluvte. Pokud vám ještě něco není jasného, tak brzy bude. Až tady budete déle.“

„Mnoho už vím, i o těch selekcích, plynu, injekcích,“ říká lékař chvějícím se hlasem, „Vy si myslíte, že by někdo mohl být … až tady, na té pitevně?“

„Nevím nic, pane doktore. Jen tak přemýšlím. Třeba sem už vždycky dorazí takhle,“ ukáže na mrtvoly cikánských dětí.

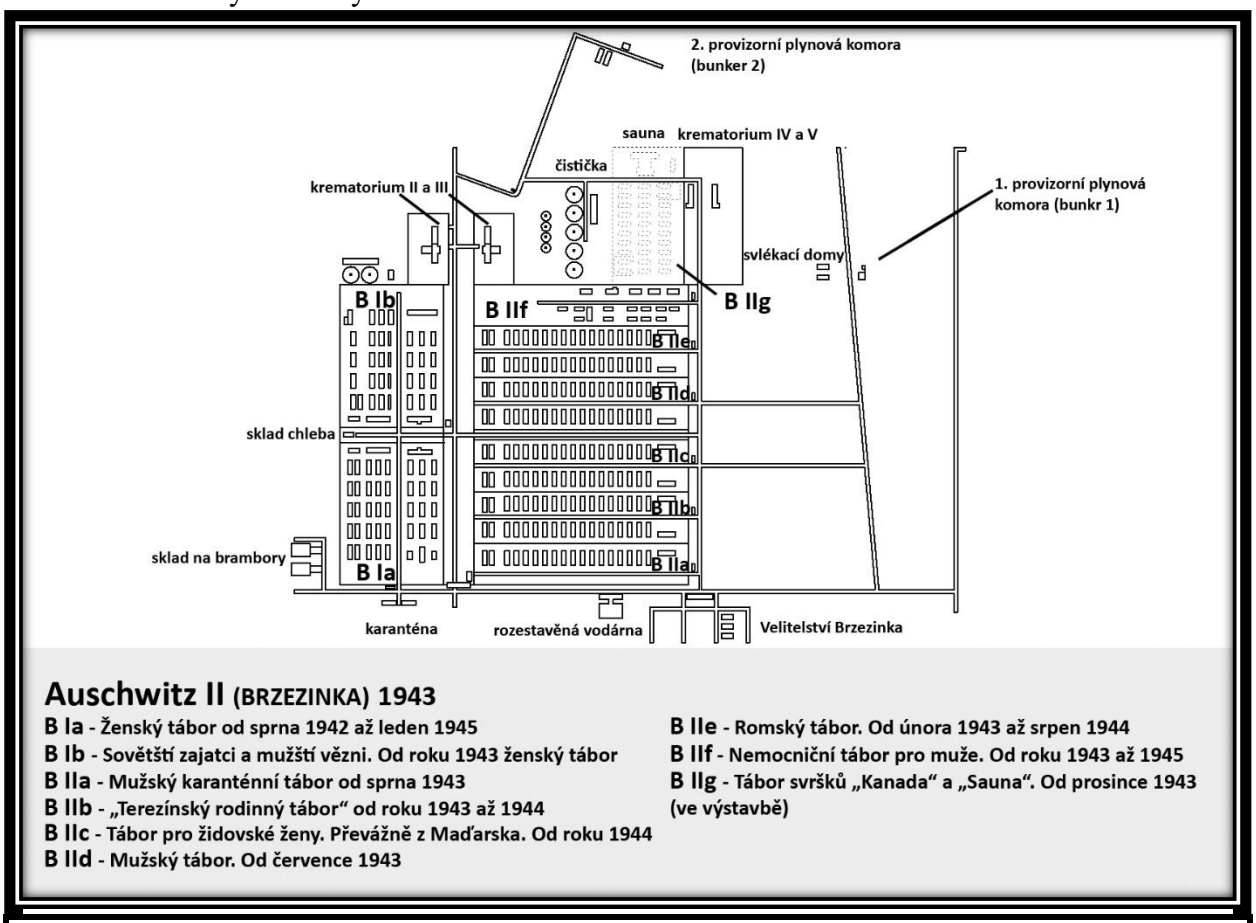

Schéma Auschwitz II. - rok 1943

„Snad nebude chtít …,“ je lékař bledý jak stěna.

„Pokud vím, tak nechtějí po žádných vězních, aby zabíjeli jiné,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Tedy někteří kápové zabíjejí vězně, to ano. Ale myslím tím normální vězně, vás, lékaře.

Mohou ale chtít s tím pomáhat, asistovat u jejich svlékání, podržet je," přejede si rukou po zkrabatělém čele, „Ale zabije je pak někdo z nich."

„Vy jsme musel … pomáhat …"

„Jsme sonderkomando, pane doktore, a já jsem teď kápem v tomto krematoriu. Nechtěl byste určitě slyšet, co jsem už tady zažil, a já o tom nechci vyprávět."

„Chápu … vlastně vůbec nic nechápu. Nechápu, kde jsem se to ocitl. Byl jsem váženým občanem, lékařem … a pak tady … tohle snad ani není možné, takové hrůza. Můj rozum se tomu vzpírá uvěřit," chvěje se Zilbermannovi nejen hlas.

„Někdy je třeba mozek vypnout, pane doktore."

„Vypnout … vám se něco takového daří?"

„Nevím … Asi nás něco chrání, před tou hrůzou. Nejsem lékař, neumím to definovat. Ale po těch hrůzách, po tom všem, pořád mám ještě zdravý rozum, tak něco takového asi je," sklopí hlavu Isaac, „Pane doktore, musím jít zkontrolovat své podřízené, zkontrolovat připravenost pecí, abychom mohli začít spalovat ty mrtvé. Tedy bez těch dětí, co asi budete pitvat. Možná taky jejich části ukládat do těch nádob vedle, do toho roztoku," podívá se pátravě.

„Možná, netuším, co bude ten německý doktor chtít dělat. Vlastně ani nevím, co mám teď dělat já …"

„Můžete se posadit vedle do té laboratoře, nebo do té pitevny. Pokud jste ale moc promrzlý, můžete jít na chvíli k pecím, tam je teplo."

„Jsem dost promrzlý …"

„Tak pojďte," vyzve Edelstein lékaře, aby ho následoval. Přejdou přes chodbu a stanou v prostorách, kde se nachází pět pecí s celkem patnácti muflemi. Je patrné, jak je Maximilian zaskočený rozsáhlostí prostoru, ve kterém se pohybují muži v pruhovaných mundůrech a připravují jednu z pecí k provozu. Ta bude pro těch pár nebožtíků stačit.

Kápo si nechá nastoupit své podřízené, jedná s nimi hrubě. Ale i oni vědí proč, z kukaně na ně hledí esesáci, co zde mají službu a ti takový přístup chtějí vidět. Dnes nebude příliš práce, buď je nebožtíků málo, nebo ty další odvezli naproti, do trojky.

Lékař se trochu zahřeje, potom se dá do řeči se svým kolegou, který je zubařem a má zde za úkol trhat zlaté zuby. Už brzo pro něj tato povinnost zase nastane, než spočinou mrtvoly v peci, musí jim bedlivě zkontrolovat ústní dutinu. Přehlédnutí zlatého zubu by znamenalo obvinění ze sabotáže a nejspíše strčení do pece a upálení zaživa. Což je pro něj opravdu velmi silná motivace prohlédnout nebožtíka velmi pečlivě.

Asi po hodině dorazí kapitán Josef Mengele, jako vždy perfektně upravený, s lesknoucími se válečnými kříži na prsou. Na všechny pohlíží hodně z vrchu, jako by hospodář vstoupil do stájí, aby si prohlédl svůj dobytek. Tak se mnozí tady cítí, a je dost pravděpodobné, že on tak na ně pohlíží.

Kápo a patolog jsou v pitevně, v pozoru stojí proti esesákovi, který si pomalu sundává rukavice, rozepíná plášť. Kývne lehce hlavou, Isaac pochopí, přiběhne, převezme svrchní oděv a jde ho pečlivě uložit do vedlejší laboratoře. Pak se rychle vrací na své původní místo.

„Doktore, tady budeš podle mých pokynů pracovat. Zdejší kápo ti bude k ruce. Pokud by chybělo něco z vybavení, tak mi uděláš soupis," říká nácek vcelku klidným hlasem, ale je z něho cítit nadřazenost, despekt k dvojici vězňů v pozoru.

„Provedu, pane SS-Hauptsturmführere," vyrazí ze sebe Zilbermann.

„Přines sem první z těch těl," upře zrak Josef na kápa.

„Je jedno které, pane SS-Hauptsturmführere?"

Mengele neodpoví, jen kývne. Edelstein vyrazí do vedlejší márnice. U hromady dětských mrtvol vartuje Haim Kamzon, hlídá, aby je někdo omylem neodnesl a nespálil. Toho

osmnáctiletého mladíka Isaac trochu zná, to on před časem vytáhl z plynové komory svou sestru, a pak se z toho málem zhroutil.

Edelstein vezme tělíčko tak dvanáctieté cikánské dívky. Je tady deset mrtvol dětí ve věku tak od sedmi do dvanácti, třinácti let. I když možná někdo může být i starší, jsou drobní, až vychrtlí, a mají znetvořené obličeje. Některé se zdají být téměř průsvitné.

Pro kápa není problém manipulovat s mrtvolami, necítí k nim žádný odpor. Také jsou lehoučké, proto nepotřebuje žádnou pomoc. Nese tělíčko v náručí, jako by přepravoval spící dítě. Ta dívenka se ale už neprobudí, naopak do ní asi začnou brzo ti felčaři řezat.

Položí mrtvolku na záda na pitevní stůl, pokusí se jí srovnat ruce podél těla. Není úplně ztuhlá, posmrtná křeč asi už polevila, otázkou je, jak moc je tělo promrzlé, jak dlouho leželo někde v chladu. To neumí odhadnout. Na první pohled nemá žádné zranění, nepozoruje ani žádný vpich v srdeční krajině. Což ale neznamená, že nemohla být usmrcená, nepočkali, až přirozeně zemře.

Isaac ustoupí kus stranou, stojí zase už v pozoru, připravený splnit další pokyn. Naopak Zilbermann se objeví, přichází z druhé místnosti, má na sobě gumovou zástěru a také si nese nástroje, které odloží na stolek, umístěný vedle kamenného pitevního stolu. Pak nasadí hadici na kohoutek a začne tělíčko omývat. Je patrné, že jde pro něho o rutinu, tuhle činnost jistě vykonával už tisíckrát.

„Jak jsem ti řekl už dříve, chci, abys ty osobně měl tyhle prostory na starosti," osloví Mengele kápa, „Udržoval tady pořádek, případně pomohl s přepravou těl a s likvidací odpadu," vysvětluje, a vězeň se zachvěje při slově odpad, to není jen to cikánské dítě, tím jsou pro toho elegána všichni vězni. Jen někteří z toho odpadu zatím zůstávají naživu. Dočasně.

„Provedu, pane SS-Hauptsturmführere. Pane SS-Hauptsturmführere, mohu k tomu využít i některé svoje muže?"

„To je tvoje věc. Mně ale budeš zodpovědný ty," řekne důrazně Josef, „Ty tady jsi kápo, je na tobě, jak si to zařídíš."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere."

Mengele už nic neříkáí, proto Edelstein jen pozoruje, jak se do těla zařízne skalpel. Opět musí ocenit zručnost Maxmiliana, se kterou otevírá břišní dutinu a i hrudní koš, aby se dostal k vnitřním orgánům dívenky. Sledovat pitvu mu nečiní problém, po tom všem, co tady viděl. Vždyť mu sem vozí i rozřezaná těla, nebo jen části těl. To vše tady pak musí spálit.

Vypíná svůj mozek, vlastně ani nevnímá, o čem dost zaujatě debatují oba lékaři. Až po chvíli na něho Zilbermann kývne, a zve si ho na pomoc. Pomůže mu podržet jednu z nádob, do které on namíchá roztok. Podle zápachu jde asi o formaldehyd, ale jistý si tím není a ptát se nepovažuje za vhodné. Tak jen nádobu drží, a pak ji na pokyn položí na zem.

Židovský lékař nyní přistupuje k otevřenému tělíčku a k údivu Isaaca začíná odřezávat hlavu. Nebo snad ne? Ale ano, už je to jasné, chce oddělit hlavu se zdevastovaným obličejem od trupu.

Edelstein se zachvěje, pohlédne na nádobu u svých nohou. Už mu to začíná dávat smysl, už začíná tušit, co bude uloženo do toho roztoku. Jen přemýšlí, zda je nádoba dostatečně veliká, ale asi ano, asi to mají prověřené. Dostává pokyn a zvedá sklenici s rozkokem, přichází blíže. Maxmilian drží za vlasy hlavu dítěte a pomalu ji zasouvá do nádoby. Dobře si to odhadl, roztok stoupá vzhůru, skoro až k okraji, a odříznutá část cikánské dívky se koupe v tekutině. To už ji tam židovský lékař uzavírá.

„Dejte to tam vedle, na ten stůl," říká svému pomocníkovi unylým hlasem.

„Ano, pane doktore," kývne vyzvaný, přitom svírá nádobu skoro až křečovitě, aby mu nevyklouzla z rukou, nerozbila se a on neznehodnotil odebraný vzorek. Přemítá, co s ním budou

dál dělat, jestli tady později zkoumat, nebo ho někam odešlou. Ale to mu může být jedno, a asi i té dívence, jejíž hlavu právě teď opatrně pokládá na stůl.

Maxmilian učiní několik dalších poznámek do lejstrer, pak velmi ledabyle uzavírá tělíčko, jen aby z něj nevypadávaly orgány. Pak ještě jednou mrtvolku opláchne.

„Můžete ji odnést, a přinést další," říká bezbarvým hlasem.

Edelstein uchopí bezhlavé tělo, snaží se tak, aby byl řez nahoře. Jde s ním do márnice, tam ho opatrně položí na zem, aby se mu nerozsypalo. Vzápětí se chopí těla chlapce, podobně starého, a chvátá s ním do pitevny. Mine se s vězni, co naopak odnášejí mrtvoly určené ke spálením k pecím.

Mrtvolu kluka musí chvíli podržet, neboť patolog omývá stůl, aby z něho dostal zbytky po předchozí pitvě. Až teprve poté může drobounké a hubené tělo položit na mokré podloži, urovnat ho. Následně ustoupí stranou.

Zilbermann a Mengele se znovu pustí do práce, když hlavní činnost vykonává vězeňský lékař. Josef spíše sekunduje a vznáší připomínky. Isaac stojí netečně stranou, sleduje pitvu, ale moc ji nevnímá. Hledí na desku stolu, ale pohled do jeho očí svědčí o tom, že je duchem nepřítomný. Nevadí mu se dívat na otevřenou břišní dutinu či hrudní koš, ale nijak zaujatý činností lékařů není.

Ztrácí pojem o čase, a asi až za dost dlouho musí opět pomoci uložit odříznutou hlavu chlapce do nádoby s roztokem. Naprosto s lhostejným výrazem ji vzápětí odnáší do laboratoře a klade na stůl vedle té dívky.

Jak se zdá, německý doktor již nemá zájem být přítomný pitvě dalších zemřelých dětí, a chystá se k odchodu. Předtím ale vydává pokyny patologovi, kápovi neřekne už vůbec nic. Asi má jen být k ruce vězeňskému lékaři a později po něm uklidit.

„Nedáte si cigaretu?" zeptá se Edelstein, když esesák zmizí.

„Velmi rád … ale nemám vám za ni co nabídnout," tváří se zkroušeně Maxmilian.

„To nevadí, mám tady zásobu," mávne rukou Isaac, „A asi brzo dorazí další."

„Dorazí další?" nepochopí lékař.

„Až přijede další transport, a některý z něho půjdou sem," odpovídá kápo hlasem bez emocí, „Můžu si je taky sehnat i jinak. Tak dáte si? Nebo mám napřed odnést tohle?" ukáže na bezhlavé tělo kluka, opět jen symbolicky sešité.

„Tak ho odneste, já to tady zatím umyji a vy přineste další. Kdyby někdo přišel, aby si nemyslel, že nepracuji," podívá se Zilbermann na dveře.

Edelstein kývne, vezme do náručí pozůstatky cikánského chlapce, aby se po chvíli vrátil s tělíčkem asi osmileté holčičky. Byť odhadovat věk u tak vyhublých a poničených dětí jde jen velmi těžko, klidně mohou být i o pár let starší. Ale není to nakonec jedno?

„Prosím," nabídne Isaac retko a oběma zapálí, „To budeme řezat a ukládat hlavy všem?" zeptá se dost chladně, lhostejně.

„Oddělovat ano, ale ukládat ne," odpovídá lékař, a když vidí nepochopení u svého protějšku, přidá vysvětlení, „Máme uložit celkem čtyři. Nevím, co s nimi chce dělat, ale asi někam odeslat. Možná do nějakého ústavu, laboratoře," pokrčí rameny, „Ty další pak mám tady bakteorolicky prozkoumat. Mám je teda tady nechat, asi to dnes nestihnu, a budu to muset dokončit zítra. Ta těla pak máte spálit. Kolik jich vlastně je?"

„Deset, jestli jsem dobře počítal. Je mu jedno, které čtyři hlavy dáte do té kapaliny?"

„Asi ano, žádný zvláštní pokyn k tomu nedal. Přijde vám to zvláštní?"

„Zvláštní? Tady?" zavrtí hlavou kápo, „Tady, pane doktore, není zvláštní vůbec nic. Ale tohle mi zase tak zvláštní nepřijde, někde jsem viděl takhle uložené zbytky těl, možná i hlavy, už si nevzpomínám. Víte, zkoumat ty mrtvé asi není nic zvláštního ani špatného. Jen kdyby z nich ty mrtvé předtím někdo nevyrobil."

„V tom s vámi naprosto souhlasím. Pane, moc vám děkuji za pomoc, a za to, jak se ke mně chováte," podívá se Maxmilian vděčně, „Ale nechci vás zbytečně zdržovat, od další práce. Také nevím, jak je vám příjemné se dívat na pitvu. Pomoc mi může kdokoli, koho určíte."

„Pitva mi nevadí, a co se týká mé práce, dneska jí mnoho není. Mám tady svého zástupce a taky předáky. Ale asi opravdu není nutné, abych byl přítomný celý den a sledoval vás při práci. V márnici stojí ten mladý vězeň, jak tam hlídá ta vaše těla. Může vás s nimi pomoc, když budete potřebovat. Nebo ho můžete poslat za mnou."

„Jste velmi laskavý, pane," vyfoukne kouř Zilbermann, a je na něm poznat, že hovoří pravdu. Asi se poprvé setkal s vězeňským funkcionářem, který se k němu chová lidsky. Ačkoli pracuje v zařízení, které má díky plynové komoře k lidskosti hodně daleko.

MRÁZ

Doktor Jodel Czapnik

„Proč zrovna já?" ptá se petatřicetiletý chirurg Jodel Czapnik nešťasným hlasem.

„Protože máš na starosti ten sektor D, a voni tam budou umístěný," odpovídá jeho nadřízený Daniel Edelstein, ale i on se tváří hodně smutně.

„Tohle je přece další hrozná prasárna," ztiší Jodel hlas.

„To já přece vím, stejně jako všichni tady," přikývne Daniel, „Nejde tomu ale zabránit. Jen se musíme snažit těm mužům co nejvíc pomoc."

„No jasně. Jako vždycky, napřed je tady hrozně zprasíme, a pak je zachraňujeme. Kolikrát je to na hraně, a někdy vod nás vodcházej v takovým stavu, že stejně v tomhle táboře nemají šanci dlouho přežít. Zajímalo by mě, kolik z těch, co nám prošli rukama, nakonec skončilo při selekci na injekci nebo v plynu."

„Já to raději vědět nechci," odpovídá tichým hlasem Edelstein, „Jodeli, nic jinýho nám nezbejvá, než ten experiment uskutečnit. Jen tě prosím, připravte všechno tak, aby hned po jeho skončení ti muži měli co nejlepší péči. To je jediné, co pro ně můžeme udělat."

„Udělat," odfrkne si Czapnik, „Co je to za ten zázračnéj lék, co nám jako Schröder dodá? Bude zase tak skvěle účinný, jako ty jiný? A co chce vlastně tím pokusem zjistit? Copak nemůže najít nějaký vězně, co normálně vomrzli? Určitě jich bude dost."

„Když on chce všechno sledovat od začátku a o všem dělat zápis. Vystavit ty vězně drsným podmínkám, vše zapisovat, jak dlouho na tom mrazu budou, jak dlouho tam vydrží a jaké bude jejich poškození."

„Copak si neuvědomuje, že je tím může zabít?"

„To se ptáš vážně?"

„Ale ne, je mi jasný, že jsme pro ně jen spotřební materiál," mávne rukou rozhořčený chirurg, „Kdy s tím chce začít?"

„Až po večerce, až bude celej tábor na blocích, bude tam ta jejich uzavírka. Pochopitelně nemá zájem, aby moc lidí vědělo, jak ty vězně bude mučit," odpovídá Daniel, a je také hodně skleslý. Chápe roztrpčení svého kolegy, ale oběma je jasné, že uskutečnění experimentu zabránit nemohou.

„Víš aspoň přesně, co chce udělat? Jaký podmínky pro ty vězně vytvořit?"

„Mlhavou představu mám. Ale úplně do detailů to nevím, řekne nám konečný rozhodnutí, až sem dorazí. Zatím asi popíjí s kolegy na tý jejich ubikaci."

„Jo, a až sem dorazí, tak bude dál chlastat tady a ty venku budou mrznout," ztiší hlas Jodel, nebylo by dobré, kdyby takováto jeho slova vyslechl nácek, jenž je v nich kritizován.

„Vem si k ruce, koho chceš, hlavně buďte připravený. Samozřejmě nevíme, jak přesně bude chtít Schröder postupovat, ale musíme bejt připravený jim v rámci možností co nejvíc pomoc."

Czapnik už nic neřekne, jen nesouhlasně zavrtí hlavou a odchází. Místo něho vstoupí Joseph, také hodně zachmuřený.

„Byl jsem se podívat na ty chudáky. Jsou docela mladý. Proč si pořád vybíraj na ty svoje pokusy nás mladý?" durdí se.

„Asi se snaží, aby věkově odpovídali vojákům. Tedy jsou ve věku mezi dvaceti až třiceti roky. Na tu druhou otázku, na tu je těžší odpověď. Ale jistě jde o to, aby ti zkoumaní muži byli v dobrém zdravotním stavu, a to splňují spíše ti mladší. Ale nemá smysl o tom spekulovat, Josephe. Protě je vybral a my s tím nic neuděláme."

„Ne, my je tady jen budeme mučit," dívá se do papírů mladší ze sourozenců, jako písař má o převelených pokusných subjektech nejlepší informace, „Tak je jim vod jedenadvaceti do třiceti, jak se tak dívám. Snad to všichni přežijou."

„Uděláme s kolegy vše, co bude v našich silách. Josephe, tohle je daň, kterou tady platíme, za ta svá privilegia. Kdybysme vodmítli, budou tu jiný, a ten pokus stejně proběhne."

„To já přece vím. Ale nasranej můžu bejt, ne?"

„Můžeš, ale nedávej to laskavě najevo, a už vůbec ne, až tady bude Schröder. To se radši někam zašij, pokud se nedokážeš tvářit trochu líp."

„To asi nepůjde, se zašít, když mám pomáhat s těma záznamama."

„Je tady i Avi, tak ho tím můžu pověřit. Pokud se na to necejtíš, tak tě z toho vynechám."

„Ne, ne, už takhle na mě ten nácek kouká skrz prsty. Možná proto, že jsem ten kastrát, a von si myslí, že bych měl jít nejlíp do plynu. Nebudu ti dělat další problémy."

„V tomhle mu křivdíš," zavrtí hlavou Daniel, „Ale to ho nevomlouvá, vzhledem k těm pokusům."

„Jen si dám cigaretu, připravím si ty papíry a pak radši vypadnu. Kdyby náhodou přišel dřív," mračí se mladší z bratrů.

Rozhostí se ticho, oba se připravují na noční pokus, na svou roli v něm. Ten starší z nich ho bude pomáhat organizovat, ten mladší pak dělat záznamy z jeho průběhu. Ty se stanou základem pro budoucí zprávu, ve které se budou popisovat následky experimentu a jejich léčení.

Po odchodu mladšího sourozence zůstane vedoucí lékař sám, a není mu dvakrát dobře. Jako vždy, když se tady někomu ubližuje. Pokud sem přivedou nemocného, a oni se ho snaží léčit třeba i experimentálními léky, lze to snad tolerovat. Může se mu pomoc a on se může uzdravit. Navíc mu zde nehrozí selekce. Ale když je zde zdravý a většinou mladý muž poškozen, aby ho následně horko těžko zachraňovali, je to o něčem jiném.

Pořád tady mají čtyři sekce, v té první jsou pacienti s nakažlivými chorobami, v tuto chvíli jde výhradně o muže, co onemocněli přirozenou cestou. Ty má na starosti dokror Ephaim Abramovich. V sekci B jsou pacienti s různými onemocněními jater, a zde je případ opačný, většina byla uměle nakažena a teď je tady léčena a popisován jejich stav. O ty se primárně stará doktor Yosif Dykstein.

Sektoru C velí doktor Reuven Berman, a má tam úmyslně poškozené pacienty, s vyvolanými popáleninami a záněty, přičemž stav mnohých není dvakrát dobrý, byť jim zatím naštěstí žádný nezemřel. Což je svým způsobem zázrak. A konečně je tu sekce D doktora Czapnika, tam mají být umístěny speciální případy, jako je právě ten, k němuž se schyluje.

Nebo jako byla čtveřice mužů nakažená na příkaz šéflékaře Wirthse, z nichž ani jeden pokus s léčbou tyfu nepřežil.

Doktor Schröder se objeví až po desáté hodině, a podle všeho je v rozverné náladě. Určitě požil již značné množství alkoholu, ale není opilý, nemotá se, jen je rozevlátý. Odkládá si svoje věci, poručí si udělat kávu a nalít k ní panáka, což je u něho velmi častá kombinace.

„Řeknu ti, už je tam pořádná zima," tváří se spokojeně.

„Vím, byl jsem se podívat na teploměr, krátce po večerce," přikývne Daniel, který se v tuto chvíli mění ve sluhu a číšníka.

„Stejně ještě chvíli počkáme, až ještě víc přituhne," rozvalí se na židli esesák.

„Už tak je tam velká zima, pane doktore. Asi před hodinou už bylo minus devět stupňů."

„Čím míň, tím líp," zavrtí hlavou Johann a vytáhne cigarety. I z toho, že jednu nabídne svému vedoucímu lékaři, může ten usuzovat na dobré rozpoložení svého šéfa.

Edelstein přijme retko, oběma zapálí, pak dokončí obsluhu, aby se následně také posadil. Střeží se udělat obličej, který by vypovídal o stavu jeho mysli, snaží se udržet kamenný výraz.

„Věděj ty přivedený, k čemu maj posloužit?" položí otázku kapitán.

„Ne, pane doktore. Jsou zavření na ložnici podle všeho jsou dost vystrašení. Tento blok si nezískal v táboře právě nejlepší pověst."

„Kušuj!" houkne Schröder, ale usmívá se přitom, „Tak jim to běž vysvětlit, nechci u toho žádný scény. Sice tady mám pár strážnejch, pro jistotu, a taky tu jsou dozorci, ale radši bych se vobešel bez nich."

„Provedu, pane doktore," zvedá se Edelstein.

„Sedej. A víš co? Dej si taky panáka," ukáže Johann na skříňku, co se v ní nacházejí jeho zásoby tvrdého alkoholu, „Výjimečně, když tam budeme mrzout s nima. Na zahřátí. Skočíš tam až za chvíli, času dost. Nechci začít dřív než v jedenáct, až teplota ještě vo něco klesne. To budou ty správný podmínky pro ten náš experiment."

„Jak si přejete, pane doktore," zvedne se znovu židovský lékař, ale jen proto, aby nalil sobě a opět i svému šéfovi, který pak pozvedne stakan na pozdrav, „Ta píše, pane doktore," zasípá vězeň.

„Klidně si dej ještě, kdoví, jak dlouho tam budeme mrznout," projeví esesák velkorysost.

„Děkuji, pane doktore," ucucne si Daniel, dolije oběma a láhev postaví na stůl, nemá smysl ji uklízet, určitě bude ještě využita, „Co jim mám vlastně říct?"

„Co chceš, hlavně je uklidni. Však ty to zvládneš. Moc je nevyplaš, ať je nemusíme někde honit po táboře," zasměje se Schröder, „Prostě jim řekni, že sice trochu vomrznou, ale hned potom se jim dostane tý nejlepší lékařský péče. Zvýšený dávky žrádla, vochrana před selekcema. Nakonec vodsud ani nebudou chtít vodejít."

„Zkusím jim vysvětlit, o čem ten experiment je. Máte už přesně promyšlené, jak bude vypadat? Myslím jeho průběh?"

„Mám, sám jsem to sepsal," řekne hrdě kapitán, „Jestli se chceš podívat," ukáže na desky na stole.

„Jen pokud chcete vy, pane doktore. Pokus předpokládám budete řídit vy sám osobně."

„Přesně tak," kývne hlavou Johann, kopne do sebe panáka a napřaženou rukou žadoní o dalšího.

Naštěstí se začne krotit a z další skleničky jen lehce upíjí, zato horlivě rozvíjí své pochybné teorie o důležitosti takového výzkumu. Až kolem třičtvrtě na jedenáct vyšle svého vedoucího lékaře za pokusnými objekty, aby je uklidnil a také připravil na to, co je téhle noci čeká. Edelsteinovi se nejde lehce, když směřuje k ložnici, kde je osm přivedených mužů umístěno.

Jakmile vstoupí, všichni vyskočí a staví se do pozoru. Mají rozsvíceno a bylo jim řečeno, že se nemají ukládat ke spánku. O to více jsou nervóznější, tuší, že tu nejsou jen tak, a o pokusných blocích osmadvacet a deset se vyprávějí tuze nepěkné historky.

„Rozumíte v jidiš?“ podívá se smutně lékař na osmičku mladých vězňů, v jejich očích spatří obrovský strach.

„Ano, pane,“ kývá většina, snad všichni.

„Pokud ne, tak to těm dalším přeložte. Nebo to můžu zopakovat německy. Přišel jsem za vámi, abych vám vysvětlil, proč jste tady a co se bude za krátký čas dít. Jsem lékař, vězeň jako vy, jen mám lepší postavení, díky své profesi. Nedivím se vašemu strachu,“ snaží se Daniel o klidný tón hlasu.

„Řeknete nám, proč jsme tady? Nebo vás poslali, abyste nám něco napovídal, než …,“ nedokončí větu jeden mladík.

„Řeknu vám dost přesně, proč jste tady. Tak za prvé, nepřivedli vás sem, abyste tu byli zabiti, pokud se obáváte tohoto.“

„To se říká vždycky, pane doktore. Vždycky to říkaj, a potom …“

„Jste na nemocničním bloku, ne na popravišti. Ale nezastírám, že jste tady s jasným záměrem. Probíhají tady různé pokusy a vy jste byli jedním německým doktorem vybráni, abyste se stali součástí jednoho experimentu.“

„Experimentu. Takže nás napřed budete mučit a teprve pak nás zabijete!“ pronese emotivním hlasem mladík své obvinění, a jeho druzi si myslí totéž, podle jejich výrazů.

„Ukliděte se a poslouchejte mě!“ zvýší hlas Daniel, zatváří se nevstřícně, a ejhle, ono to funguje, všichni klopí hlavy a určitě natahují slechy, „Vůbec bych vám nic říkat nemusel. To, že jsem tady, je důkaz, že ten německý doktor chce vaši spolupráci. Jde o výzkum pobytu na studeném vzduchu. Za krátký čas budete odvedeni před blok, různě dobře či špatně ustrojeni, a různý čas tam setrváte. Pak se budou studovat následky, které na vás pobyt na mrazu zanechá.“

„Chcete nás nechat umrznout?“ hlesne akční mladík, ale hned zase klopí hlavu, když je spražen přísným pohledem.

„Nikdo neumrzne. Nikdo tady neumře,“ říká důrazně lékař, „Omrzliny mít budete, to nepopírám. Ale mám tady tým lékařů, kteří se vám budou věnovat, jen co ten pokus skončí. Pak tady budete tak dlouho, dokud se zcela neuzdravíte. Tady se žádné selekce nekonají a navíc jsou tady vyšší dávky jídla, což jste si mohli všimnout už u večeře. Takže ano, bude na vás proveden pokus, ano, budete mít omrzliny, ale nikdo tady neumře a všichni odsud odejdou po pár dnech zpátky ke svým komandům.“

Nikdo nic neříká, ale v mnoha očích čte Daniel minimálně nejistotu, pokud ne přímo nedůvěru. Proč by měli věřit tomu kolaborujícímu doktorovi? I když uznávají, že jim opravdu nic říkat nemusel, mohli je vyhnat ven a nechat je tam stát třeba i nahé tak dlouho, dokud by nezmrzli. Možná někteří byli svědky takového krutého trestu, tam v táboře Birkenau, odkud sem byli přeloženi. Prý se něco takového občas stává, jak slyšel, ale ověřené to nemá. Může jít jen o fámy, kterých je tábor plný. Ale pravděpodobnější zde je, že se tady takové barbarství děje, než že jde jen o povídačky bez reálného základu.

„Za chvíli sem pro vás pošlu. Tak jen poslechněte toho německého doktora, ať se ten pokus obejde bez bití. O všem se bude dělat záznam, každý z vás už má svoji kartu a tam se bude zaznamenávat i průběh vaší léčby,“ dokončí vysvětlování Edelstein. Následně se otočí a odchází, víc nemá co říci. Vždyť ani sám přesně neví, kdo bude jak dlouho vystavený mrazu a v jak nedostatečné ústroji.

Vrátí se do své kanceláře, aby z ní vyšel i se svým šéfem po dalších dvaceti minutách. Je už po jedenácté hodině večerní a venku mrzne až praští. Schröder jde vcelku rovně, za ním jeho vedoucí lékař, ke kterému se přitočí jeho bratr.

„Je tam už minus dvanáct stupňů," říká rozechvělým hlasem.

„Já vím," zašeptá starší sourozenec a položením prstu na ústa mu naznačuje, aby mlčel.

Dorazí až na chodbu před východem na dvůr, kde vartuje několik strážných a dozorců, a kam záhy Zawell přivádí osmičku hodně nervózních vězňů, kteří budou hlavními aktéry dnešního krutého nočního představení.

Schröder si je nechá postavit do řady, pak vytáhne z podpaždí dokumenty, které si na tento pokus připravil. Rozevře desky, chvíli studuje své poznámky, pak se podívá na nastoupené vězně. Je jich osm a on má v úmyslu každého podrobit různým účinkům mrazu, respektive navodit rozdílné podmínky pro jeho působení na organismus vybraných vězňů.

Jde od jednoho ke druhému a nařizuje mu, jakou bude mít na sobě ústroj, až bude vyveden na dvůr na krutý mráz. Začne odleva, první bude vlastně ustrojený zcela, a pak nařizuje odložit určité části oděvu.

„Ty se svlíkni do pasu," přikazuje třetímu od kraje, „ty jen do košile a ty donaha," ukáže na posledního, kterým není nikdo jiný než mladík, který před chvílí diskutoval s Danielem.

„Co říká, pane doktore?" ptá se vězeň.

„Máš si všechno svléknout. Úplně donaha," odpovídá s těžkým srdcem Edelstein.

„Cože? Vždyť to bude moje smrt. Viděl jsem v táboře, jak takový dopadnou," chvěje se mládenci hlas.

„Co chce? Proč se nesvlíká?" zamračí se Johann, ostatní vězni si již odkládají ošacení dle vyřčeného rozkazu.

„Má strach, že venku zmrzne a umře," překládá volně Daniel.

„Tak mu řekni, že jestli se rychle nesvlíkne, tak chcípne hned, protože ho nechám zastřelit," podívá se zle kapitán.

„Pokud neposlechneš, tak tě nechá zastřelit," tlumočí židovský lékař, „Nevím, jestli tě vážně zastřelí, ale minimálně te nechá zmlátit a pak svlíknout. Kromě omrzlin budeš mít další zranění. Na tvém místě bych to nekomplikoval, jen to ztíží tvoji léčbu."

„Tohle přece nemůžu přežít," zašeptá mladík plačtivě, nicméně se podvoluje, je mu jasné, že esesáci žádný vzdor nepřipouštějí.

Všichni zdravotníci a vězeňští lékaři kolem mají v očích smutek a hlavy skloněné, Schröder se tváří přezíravě a přítomní strážní pobaveně. Právě ti teď pobízejí osm vězňů, aby vyšli do mrazu před blok osmadvacet, kousek stranou od vstupních dveří.

I Daniel vykročí ven a mráz ho udeří do tváře. Podle měření je minus dvanáct stupňů, a hned tři pokusní chudáci jsou ustrojeni příšerně, jeden je do pasu nahý, druhý bosý a jen v košili a poslední dokonce úplně nahý. Ale i další mladík pouze v kalhotách a košili, byť s botami na nohou, nemůže dlouho čelit takovému mrazu. A právě na toho teď Schröder ukáže.

„Vystup, pojď sem," navádí ho kus stranou od ostatních

Nikdo přesně nechápe, proč je vězeň takto vytažený, leč dojde jim to asi za minutu, kdy přináší jeden z dozorců kbelík s vodou.

„Ne, to ne," zakvílí mládenec, nicméně neudělá nic na svou obranu, a tak na pokyn kapitána na něj vychrstne dozorce vodu, a to půl kbelíku zepředu a druhou zezadu.

Edelstein jen odvrátí hlavu, takové počínání mu přijde barbarské. Zlitý chudák stojí celý zplihlý, promočený na kost, což se ale brzo začne měnit v hrůznou ztuhlost všeho, co má na sobě, a nakonec i jeho organismu.

„Máš všechno zaznamenaný?" podívá se přísně Johann na Josepha, který má vytřeštěné oči, v ruce svírá křečovitě desky s kartami vězňů, „Pořádně to zapiš, a taky čas, kdy ten pokus začal. Jejich ustrojení, a také to polití. Víš kterej je kterej?"

„Ano, pane doktore," hlesne písař, samotnému je mu zima a to je nabalený. Co ti chudáci s tak nedostatečným ustrojením, nebo dokonce ten nahý či politý? Jak dlouho mohou vydržet?

Daniel si zase už připadá jako v nějakém výjevu z apokalypsy či Dantova pekla. Osm ubožáků stojí v řadě, ve svitu reflektorů, při minus dvanácti stupních, a kolem nich suita nabalených pozorovatelů, kteří sledují, jak postupně mrznou.

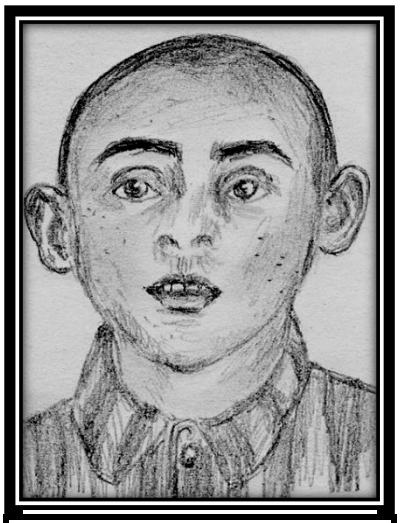
Ahron Tabakian

Joseph jde od jednoho k druhému a raději si ověřuje jejich totožnost, zaznamenává stav, v jakém sem byli přivedeni. Stejně jako ostatním je mu jasné, že nejhůře na tom je poslední čtveřice. Vidí jejich zoufalé pohledy, ale nemůže jim pomoc. S těžkým srdcem zaznamenává do jejich karet jejich oblečení či spíše svlečení.

Do pasu nahý je devětadvacetiletý Berthold Rynski, pouze v košili a bosý stojí třiadvacetiletý Ejdels Dudek, zlitý vodou je jednadvacetiletý Ahron Tabakian a nahý klepe kosu dvaadvacetiletý Leo Namias.

„Tohle neskončí dobře," zašeptá Czapnik do ucha vedoucího lékaře.

„Taky se obávám. Pokud je tady nechá stát dlouho …"

„Víš vo tom něco?"

„Ne, a rozhodne to von," sykne Daniel, pak se podívá na svého šéfa, který se tváří spokojeně. Ti chudáci se podle pokynů vůbec nehýbají, teplo z nich vyprchává a oni začínají tuhnout.

„Já … já … už … nemůžu …," vyráží ze sebe přerývaným hlasem Tabakian, oblečení na něm už je zmrzlé, a on ztrácí cit ve všech končetinách.

„Co žvaní?" zeptá se unylým hlasem Johann.

„Je na tom špatně, pane doktore," odvětí vedoucí lékař.

„Zase tak moc ne, když může žvanit," ušklíbne se kapitán, „Až na tom bude vážně špatně, tak to všichni poznáme."

„Chcete čekat, dokud …," zvedne své oči Daniel, a objevuje se v nich strach i odpor.

„Dokud stojej, tak jsou v pohodě," odvětí Schröder a tím je to dané.

„Rozumím," zatíná křečovitě ruce starší z bratrů Edelsteinů.

Nastane ticho, ve kterém je slyšet přerývaný dech a také drkotání zubů vězňů, poskakování pozorujících, kteří ač nabalení, mají právo se zahřát. Jinak nikdo nic neříká a jen s různým stupněm soucitu či naopak pobavení sleduje osm pokusných subjektů.

Původně promočený a nyní již zcela ztuhlý Ahron se zapotácí, oční víčka se mu zavírají, nicméně se ještě dokáže udržet na nohách. Ale nepřirozeně už stojí i Leo, který je zcela nahý, a divný pohled má i Ejdels, bosé nohy už dávno necítí, a chlad jeho trupem postupuje dál. Z té nejpostiženější čtveřice se nejlépe drží do pasu vysvlečený Berthold, byť se celý klepe.

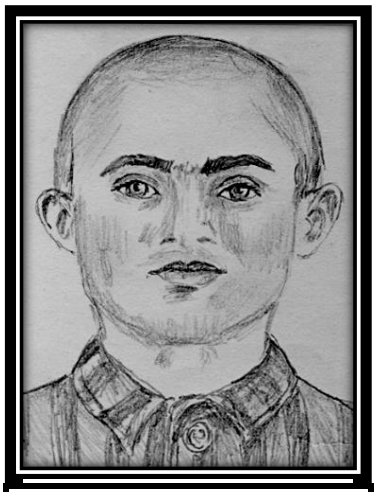
Leo Namias

Politý Tabakian se znovu zamotá, Daniel ho chce jít zachytit a nechat odnést, ale Schröder ho uchopí dost hrubě za rukáv a zavrtí hlavou. Je rozhodnutý ještě počkat, pravděpodobně do doby, dokud dotyčný neztratí vědomí.

Nahý Namias má v očích téměř nepřítomný výraz, jako by přestával vnímat realitu. Z ničeho nic se posadí na promzlé podloží, lehce se pohupuje a je vidět, jak se snaží silou vůle udržet oči otevřené. To už upadne Ahron na bok na zem, nicméně se ještě trochu hýbá, jako by se pokoušel zvednout na nohy. Což ale neučiní, oči se mu zavírají a on už nic nevnímá.

„Toho vodneste," ukáže Schröder na Tabakiana.

V ten moment přiskakují zdravotníci Zawell Weiss a Šimon Chason, berou zcela ztuhlého a hrozně studeného mladíka a rychle s ním chvátají do bloku.

„Půjdu s nimi," napůl se ptá a napůl konstatuje Czapnik, a když Johann kývne, rychle vyrazí za svým prvním pacientem.

„Tohohle už taky," ukáže kapitán na Lea, který sice zůstává v sedu, ale oči má zavřené a vůbec se nehýbá. Usnul a jeho stav bezvědomí může lehce přejít do smrti.

Okamžitě se ho chopí další dva zdravotníci, Kryštof Trubecki a Ajzen Krolik, aby ho co nejdříve dopravili do bloku a na ložnici, kde se ho snad doktoru Czapnikovi podaří vzkřísit.

Ejdels Dudek

Čas se vleče dál a čeká se, kdo další ztratí vědomí. Podle předpokladů a náznaků se tak stane v případě Ejdelse, jenž je v pouhé košili. I on je odnesen. Pak nastane poměrně delší prodleva, než se začne potácet Rynski, co stojí pouze v kalhotách. Trvá ale další dlouhé a pro mnohé nekonečné minuty, než i u něj Schröder pokus ukončí.

„U těhle to vypadá na dlouhý lokte," podívá se kapitán na zbývající čtveřici, ta je přece jen lépe ustrojena a teplo z jejich těl neuniká tak rychle, respektive do nich chlad tak rychle neprostupuje, „Dokud budou stát na nohách, tak tady budou," obrací se rázně na strážného, „A dávejte pozor, aby to nesimulovali," dodá varovně.

„Provedu, pane SS-Hauptsturmführere!" zvolá razantně svobodník.

„Máš všechno zapsaný?" otáčí se Schröder na písaře.

„Ano, pane doktore. Přesný čas zaznamenán," drkotá zuby i Joseph, přeci jen je mráz hodně silný, a nikdo z přihlížejících také mnoho pohybu nemá.

„Budete se u nich střídat, a až nějakej padne, zavoláte zdravotníky, aby ho vodnesli," nařizuje Johann dvojici vojáků a dvojici dozorců, nepochybně k jejich velké radosti, neboť vždy dva z nich budou muset mrznout spolu s pokusnými vězni. Neodváží se však odporovat.

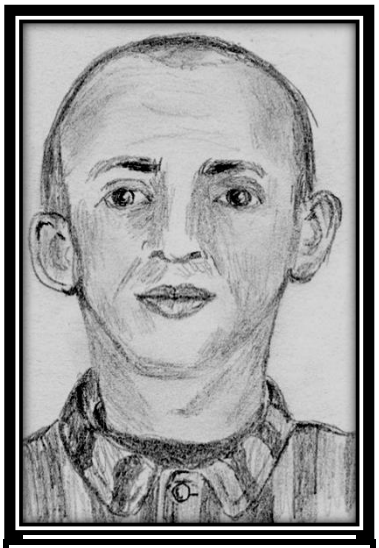

Berthold Rynski

„Mohu tady taky zůstat, pane doktore," nabízí se statečně Joseph, držící lejstra ve zkřehlých prstech, ty jsou už skoro bez citu, přestože má na nich navlečené rukavice.

„Tady seš tak akorát na hovno," ušklíbne se esesák, „Koukej mazat na tu ložnici, a zaznamenej, kdy zase přišli k sobě. Další tam už laskavě doplní doktoři," obrátí se na svého vedoucího lékaře.

„Nepochybně, pane doktore," zatvářil by se kysele Daniel, kdyby neměl i on obličej již zcela ztuhlý, takto se mu na něm nepohne ani sval.

„Jdeme," vykročí směrem k budově Johann, i na něj mráz působí, ač se snaží nedat tuto skutečnost na sobě znát.

Před blokem zůstává čtveřice vězňů, jeden voják a jeden dozorce, všichni další se přemisťují do baráku. Tam už na ložnici sekce D pracují všichni vězeňští doktoři, a kolem nich pobíhají zdravotníci. Na všech jsou patrné obavy, jaké následky bude mít tento experiment pro jejich pacienty.

„Tak nalejvej, a dělej kafe, ať se trochu zahřejeme," poroučí Schröder svému vedoucímu lékaři, který tento příkaz poslechne rád, neboť je sám dost promrzlý. Ale přitom myslí na ty nebožáky, kteří jsou na tom mnohem, mnohem hůř. I na ty další, co ještě venku mrazu stále vzdorují.

Rozhostí se ticho, dokud oba lékaři nesedí u kávy, panáka a se zapálenou cigaretou ve stále ještě zkřehlých prstech.

„Co se tváříš jak na pohřbu," houkne Johann.

„Právě pohřbu se obávám, pane doktore. Respektive cesty do krematoria, některého z našich pokusných subjektů."

„Ale hovno. Jsou mladý, plný síly. Nejvejš budou mít něco vomrzlýho. A my tu máme přece tým skvělejch doktorů, co je dá zase dohromady, ne?"

„Pokud se vůbec proberou …"

„Co by se neprobrali. Vodnesli je včas, dřív než chcípli," lokne si esesák napřed alkoholu a potom kávy, „Ta tvoje útlocitnost mě sere, ale s tím asi nic neudělám, že jo."

„Plním přesně vaše pokyny, pane doktore."

„No jo, co taky jinýho," ušklíbne se kapitán, „Doufám, že to tvůj brácha nezkurví, myslím ty záznamy, abysme sem nemuseli tahat další skupinu."

„Je velice pečlivý, ale to vy jistě dobře víte, pane doktore, často si evidenci i dokumentaci pacientů prohlížíte," odpovídá klidně Edelstein, „Mám značné obavy o ty dva, co stáli bosí na té zemi, a taky o toho, co jste ho nechal polít. Bylo nutné ho polévat vodou?"

„To se ví. Někdy vojáci spadnou do vody, a pak jsou na mraze. Tak zdokumentujeme, jak dlouho trvá, než upadnou do bezvědomí. Ty tvoji pacoši maj štěstí, že jsem je nechal hned vodnýst. Takový štěstí mnohý naši statečný vojáci nemaj. Tak mi tady nebreč."

„Nebrečím, pane doktore," lokne si pořádně kořalky Daniel, „Přijímám skutečnost, a pokusíme se zachránit, co se dá."

„Hlavně musíte všechno velmi podrobně popisovat a nakonec mi z toho uděláš perfektní zprávu. Co se za ní nebudu muset stydět."

„S tím počítám, pane doktore. Mohu se teď jít podívat za svými kolegy?"

„Kam bys chodil, stejně jim tam budeš hovno platnej. V klidu dopijeme, rozmrzneme a pak se tam zajdeme podívat voba. Jak se daří těm našim expertům," vysloví Johann poslední slovo dost s despektem, což se nelíbí vedoucímu lékaři. Leč nijak to nekomentuje.

Naopak Schröder má povídací náladu, naštěstí popíjí celkem decentně, na něho, a i židovský lékař cítí, jak mu tvrdý alkohol prospívá, jak ho zahřívá zevnitř. Bohužel ti pokusní chudáci takové štěstí nemají a on je myšlenkami s nimi. Až teprve po půl hodině s nimi může být i fyzicky, kdy se konečně kapitán rozhodne zvednout své pozadí ze židle.

„Nikoho dalšího zatím nepřinesli?" zeptá se Josepha, který stojí s lejstry kousek za dveřmi ložnice, kde lékaři a zdravotníci stále pracují na čtyřech pacientech.

„Ne, pane doktore. Byl jsem se tam asi před pěti minutami podívat, všichni tam pořád stojí a drží se statečně."

„Co je statečnýho na tom, stát chvíli na čerstvým vzduchu," zasměje se chraplavě nácek, a jeho poznámka přijde legrační ze všech v místnosti pouze jemu.

Donesené mladé muže zdravotníci svlékli donaha, položili na lůžka a zabalili do několika houní. Zároveň se do nich snaží vpravit horký čaj. K vědomí přišli už všichni, a většina také zpočátku dost naříkala, jak jim začaly jednotlivé promrzlé části těla přicházet k sobě a jak jim z nich vystřelovala palčivá bolest. Teď už je to přeci jen o trochu lepší. Jejich utrpení ale esesákovi nic neříká, ten nahlíží do záznamů, kde je uveden přesný čas jak jejich upadnutí do bezvědomí, tak probrání se z něho.

„No vidíš, všichni už kulej voči," poznamená Johann ke svému vedoucímu lékaři.

„Rozsah poškození jejich tkáně bude patrný až později," odpovídá ten tichým hlasem.

„Správně. Tak vo tom hlavně nezapomeňte udělat pořádnej záznam."

„Nemusíte se bát, pane doktore, vše bude zdokumentováno velmi pečlivě."

„Zavolej mi toho chirurga, ještě vám musím něco říct, než si půjdu lehnout," nařizuje kapitán, a poté s oběma vězeňskými doktory vyjde na chodbu, „Zejtra sem do týhle sekce přijde pár pacientů Horsta. Tak se vo ně postaráte a taky vo nich povedete perfektní záznamy."

„Pana doktora Schumanna?" objeví se úlek ve tváři Edelsteina, už si myslel, že se od sterilizačních experimentů trochu vzdálil.

„Jo, budou asi trochu vozářený, tím rentgenem."

„Rentgenem," klopí hlavu Daniel.

„Jestli myslíš na jejich koule, tak seš mimo," zasměje se rozpustile Schröder, „Budou mít vozářenej ksich."

„Obličej?" objeví se ve tváři vedoucího lékaře údiv i zděšení.

„Jo. Taková nová experimentální léčba. Co vám říká kroužkovej lišej, páni doktoři?"

„Lišej kroužkový?" vyvalí oči Edelstein, „To je přece dost známé plísňové onemocnění obličeje, a tady v táboře ne tak ojedinělé. Dle všeho to postihuje muže, co se holí stejnou břitvou. Ale ten lišej se dá přece velmi dobře léčit hned několika medikamenty, to je přece dobře prověřené."

„No a Horst to chce zkusit netradičně," zasměje se Johann.

„Netradičně?" je zděšený i Czapnik.

„Jo. Vyzkouší na tu plíseň ty Roentgenovy paprsky. Třeba se jich lekne a zmizí," zasměje se znovu kapitán.

„Lekne a zmizí," nevěří svým uším Jodel.

„No tak, doktore, nebuď tak upjatej. Jde vo legraci, ne? Horst chce zjistit, jestli ty parsky nedokážou tu plíseň zabít učinějš, než ty medikamenty, vo kterejch tady mluvil Dan."

„Spíše zabije všechny kožní buňky v tom obličeji, a kdoví, jaké další vedlejší účinky to bude mít," je konsternován Edelstein.

„No a to vy tady právě perfektně popíšete. Nezapomínejte, i vyloučení nějaký cesty je úspěšnej výsledek. Třeba se ukáže, že tudy cesta nevede, třeba ne," pokrčí rameny Schröder, „Tak já půjdu. Ne, nemusíš mě doprovázet, trefím sám," ušklíbne se.

„Pane doktore, co ti čtyři, co jsou pořád venku? Jak dlouho tam budou stát?" ptá se rychle Daniel.

„Dokud vydržej. Dokud vám je nepřinesou. Třeba celou noc, když budou mít dobrou výdrž. To by jeden neřekl, jak moc je důležitý voblečení, co?" ušklíbne se kapitán a oba vězeňští doktoři raději odvracejí tvář, aby nebylo poznat, co si o poslední poznámce lehce přiopilého esesáka myslí.

„Voni jsou normální magoři," poznamená Czapnik, když je nácek z doslechu.

„Souhlasím s tebou. Ten Schumann se vážně už zbláznil, už mu nestačí ty jeho vodporný kastrační a sterilizační experimenty. Teď začíná vězňům vozařovat obličeje," ještě se nevzpamatoval ze šoku Edelstein, „Viděl jsem, co ty paprsky dokážou udělat za paseku, na genitáliích desítek a desítek vězňů … a vlastně i vězeňkyň …"

„Kdyby ten jejich výzkum měl aspoň nějakou vědeckou hodnotu," vrtí hlavou chirurg, „Přijdou mi jak rozjívený kluci, co si hrajou na doktory nebo na vědce. Přitom je to jen banda nekompetentních idiotů. Jenže na rozdíl vod těch hrajících si kluků, voni tady mrzačej a vražděj jiný lidi. Tohle přece nemá se seriózním výzkumem nic společnýho."

„Jodeli, tohle si myslím už dávno. Jako by se chtěli předvádět, jeden před druhým, kdo vymyslí barbarštější a zhovadilejší experiment. Ale voni tady můžou všechno, to je na tom to strašný. A my se pak jen můžeme snažit zachránit, co se dá, po těch jejich zrůdnejch pokusech."

„Máš pravdu, nemá cenu se vo těch magorech bavit. Máme tu ty kluky, tam vedle, co jsou možná úplně v prdeli. Nechci bejt špatným prorokem, ale ty co stáli bosí, tam venku, tak mám strach vo ty jejich nohy. A toho, co nechal polejt …," mávne Czapnik jen roztrpčeně rukou, pak se otočí a vejde zpět na ložnici, kde má hned čtveřici pacientů ve vážném zdravotním stavu.

MRÁZ A ROENTGENOVY PAPRSKY

Na oddělení doktora Schrödera na bloku osmadvacet tu noc spal jen málokdo, a pokud, tak se natáhl jen na pár hodin. Experiment s pobytem pokusných subjektů na mrazu již skončil, poslední z nich byl na ložnici přinesený krátce před gongem, který v pět hodin ráno oznamuje budíček do nového pracovního dne.

Doktor Yosif Dykstein

Personál oddělení včetně lékařů si může vyzkoušet, jaké je to delší dobu stát na mrazu při ranním apelu, k jejich štěstí není dlouhý a oni jsou výborně oblečeni. I díky protekci, které experimentální blok má. Vždyť je přece činnost na něm tak důležitá, pro říši, pro statečné německé vojáky. Anebo jen pro hrstku pološílených esesáckých doktorů, co si hrají na vědce?

„Jak to vypadá?" položí otázku Daniel, v jeho kanceláři stojí pouze židovští lékaři, nikdo z pomocného personálu přítomný není.

„Ptáte se na těch pár ubožáků z dnešní noci, nebo vás zajímají i další pacienti?" ozve se znaveným hlasem nevyspalý Yosif Dykstein.

„Jak to myslíte, pane kolego?"

„Je mi pochopitelně líto těch osmi ubožáků, co byli včera týráni na mrazu. Ale musím připomenout, že tady máme desítky dalších pacientů, co jsou na tom také dost špatně. Třeba na mém oddělení jsou jich desítky, co byli úmyslně nakaženi a teď se sleduje, jak nemoc devastuje jejich játra. Nejinak je tomu na dalších dvou sekcích."

„Máte pochopitelně pravdu," připustí oprávněnost poznámky Edelstein, „Taky se už dnes budete věnovat výhradně svým pacientům. Ty s omrzlinami musí zvládnout kolega Czapnik."

„Možná by jisté posílení stavů nezaškodilo," ozve se Berman, ten má práce nad hlavu s vězni, co u nich byly úměle vyvolány různé záněty a popáleniny.

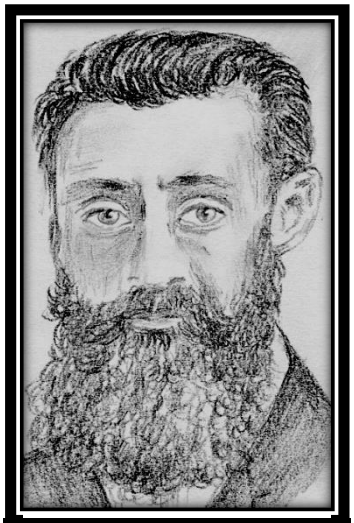
Doktor Reuven Berman

„Pánové, podařilo se mi sem prosadit pana kolegu Zejgera," obrátí se hlavní lékař na poslední přírůstek jejich týmu, „Nemohu chtít hned dalšího. Musíme si tady poradit. Podívejte, je nás tu teď šest doktorů a devět členů pomocného personálu."

„Neračte se urazit, pane kolego," ozve se Abramovich, „ale vaše počty nejsou přesné. Vy sám trávíte více času sepisováním zpráv než léčením. Jedním z těch devíti pomocníků je písař, další se zabývá především fotografováním, třetím je kluk, co pořád někde pobíhá se vzkazy. To už je pouhých šest zdravotníků, co žádné skutečné zdravotnické vzdělání nemá. Nikoho nepomlouvám, všichni se snaží, ale máme tu teď víc jak sto padesát pacientů. Já vím, stavy se různě mění, někteří odházejí, další přicházejí. Ale kolem těch sto padesáti jich tady většinou

bude. Mnozí potřebují značnou péči, pokud mají být skutečně léčeni.“

„Já vaše výpočty nijak nezpochybňuji,“ odpovídá Daniel klidným hlasem, „Mohu se pokusit získat dalšího kolegu, a třeba další dva zdravotníky. Ale nemohu vám to slíbit. Je tady více nemocničních bloků, a především v tom vedlejším táboře pořád přibývá vězňů a vězeňkyň. Nevím taky, zda by doktor Schröder souhlasil s navýšením stavu našeho oddělení.“

Doktor Baruch Zejger

„Tak to alespoň zkuste. Jak mám denně zaopatřit na padesát pacientů?“ ptá se Dykstein.

„Co byste si představovali?“

„Každá ta sekce by měla mít minimálně dva doktory, nejlépe tři,“ odpovídá Abramovich, a ostatní mu přikyvují, dle všeho se domluvili mezi sebou.

„Máme tu čtyři sekce, dobře, tak tři, ve kterých je průběžně kolem padesáti pacientů. Podle vás by nás tady mělo být tak deset lékařů? Místo současného počtu šesti?“

„Rozhodně, pane kolego,“ říká důrazně Ephaim, „Nebál bych se ještě dva přidat, pokud kolega Czapnik působí jako chirurg, ačkoli nejčastěji jako patolog,“ ozve se v jeho hlasu jistá ironie, „Je přece i v zájmu doktora Schrödera, aby mu oddělení fungovalo co nejlépe, a zdravotnický personál ho opravdu nic nestojí, jen trocha toho jídla, o jehož kvalitě je lepší pomlčet.“

„Pokud vám rozumím, za optimální byste považovali stav dvanácti lékařů. Kolik zdravotníků by tu dle vás mělo být?“

„Dvojnásobek než lékařů,“ odvětí Abramovich.

„Rozumím,“ kývne Daniel, „Jistě chápete, že nemohu požádat o dalších šest lékařů a dalších patnáct zdravotníků, aby byly naplněny vaše představy. Ale někoho dalšího se pokusím ještě sehnat. Nemohu vám ale nic slíbit, to jistě také chápete. Ačkoli vám ve všem dávám za pravdu. Když ale dovolíte, přešel bych teď k problémům na jednotlivých odděleních. Určitě je navštívím, a pravděpodobně i s doktorem Schröderem, který má být dnes po celý den přítomný. Až si odpočine po jistě náročné dnešní noci,“ dodá jízlivým tónem, a všichni kolegové mu rozumí.

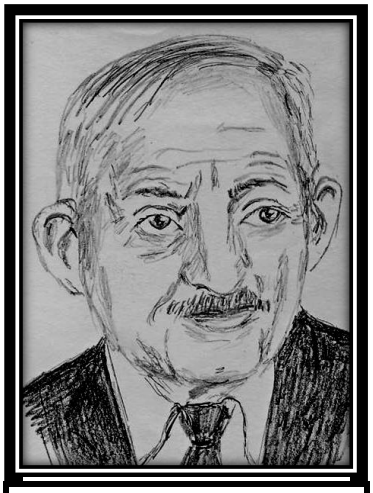
Doktor Ephaim Abramovich

Každý z lékařů krátce zmíní největší problémy na svých sekcích, týkající se především těch pacientů, jejichž život může být ohrožený. Jako poslední referuje Czapnik, nic neříká naopak Zejger, jenž má být jako odborník přes infekční choroby k ruce doktorovi Abramovichovi respektive Dykstejnovi.

Shromáždění je rozpuštěno a Edelstein doprovází Jodela na ložnici s osmičkou pacientů, jenž byli před pár hodinami vystaveni působení mrazu. Už se na ně byl podívat hned ráno, ale chce být zcela v obraze, až dorazí Johann, určitě se bude vyptávat.

„Ty čtyři, co byli celkem slušně voblečený, tak u nich jsou především tři problémy,“ upozorňuje Czapnik, „Jejich obličeje, nos, uši, pak ruce, a pochopitelně i nohy, především prsty. Sice měli boty, a to celkem dobrý, ale i tak. Jinak to zatím nevypadá tak špatně, ovšem další komplikace nelze vyloučit, například zasažení plic.“

„Rozumím,“ pokývá hlavou Daniel a hledí na popisovanou čtveřici, která odpočívá na svých lůžkách, zabalená do houní, co pro ně přichystali.

„U těch dalších čtyř je to podstatně horší, ale to ti asi říkat nemusím, to bylo jasný vod začátku. Nejhůř je na tom ten kluk, co ho polili vodou. Už má vysoký horečky, obávám se silnýho zápalu plic. Kromě různých vomrzlin všude možně," říká smutným hlasem chirurg, „U těch dvou, co stáli bosí, tak ty jejich nohy … darmo mluvit. A tady ten, co byl úplně nahej, a pak si sednul na tu zem … tak jeho zadnice je celá vomrzlá, a taky poškozená, jak tam přimrznul a vodtrhli mu kůži. No a ten poslední, ten nejstarší z nich, ten do pasu vysvlečenej, tak ten má už taky vysoký horečky. Možná skončej se zápalem plic nakonec všichni čtyři."

„Pane doktore, včera jste říkal, že všichni odsud odejdeme. Přitom jste mě zabili," ozve se bolestný hlas dvaadvacetiletého Leo Namiase, který byl včera donucený se svléknout donaha.

„Nezdá se, že bys byl mrtvý," přijde blíž k němu Daniel.

„Umírám. V takovým stavu mě stejně pošlete brzo na smrt."

„Na tomhle bloku se selekce nedělají," snaží se o mírný tón hlasu Edelstein, je mu všech osmi zdejších pacientů líto.

„To říkáte jen tak. Chvíli mě budete pozorovat, a když nezhebnu sám, tak mi dáte tu injekci," zní z hlasu mladíka bolest i strach.

„Nestane se ani jedno. Jste tady, aby byl popsán průběh vašeho léčení, úspěšný průběh vašeho léčení," opraví se vedoucí lékař, „Určitě si vytrpíš svoje, ale nikdo tě nechce zabít. Včera jsi měl smůlu, když jsi stál na konci té řady. Ale věřím, že teď budeš mít už jen štěstí a brzo se zotavíš."

„Hrozně to bolí, pane doktore. Nevím, jak si lehnout. Můj zadek je jak v ohni, moje nohy … vždyť já asi začínám celej uhnívat. Možná se nakonec rozpadnu, začne mi vodpadávat maso …"

„Tak strašný to nebude," ozve se Czapnik, i on se snaží, aby jeho hlas zněl pozitivně, ačkoli si vyléčením minimálně té více postiženější čtveřice jistý není, ale komplikace například v podobě zápalu plic může zabít kohokoli z nich, „Ten zadek je rozbolavělý proto, že sis na něj tam venku sednul. Uznávám, máš dost omrzlin, nejhůře jsou na tom tvoje nohy. Ale můžu ti slíbit, udělám všechno proto, abys po nich odsud sám odešel."

„Znám to, ty vaše lži. Akorát nevím, jestli maj bejt jako ty milosrdný, nebo jestli to táhnete s nima, co nás tam nahnali," říká Namias žalujícím tónem.

„To poznáš sám, podle toho, jak tě budu léčit," pokrčí rameny Jodel, nemůže se zlobit na mládence, že ho obviňuje, zvláště když má pravdu.

„Pokud se rozhlídneš, tak na tom nejsi nejhůř," říká Daniel a s obavami hledí na Ahrona Tabakiana, co byl politý a na Bertholda Rynskiho, co stál do pasu nahý. Ti dýchají velmi přerývaně a chrčivě, čelo mají orosené potem.

„To mě má jako utěšit?" ptá se emotivně Leo, ale pak raději zavře oči, nemá smysl se s těmi pohůnky nácků bavit. Tohle nemůže přežít, a oni to dobře vědí, jen ho tady balamutí.

„Co moje nohy, pane doktore," ozve se sípavým hlasem třiadvacetiletý Ejdels Dudek, který včera pózoval na mraze jen v košili.

„Je to stejný jako u tvýho kolegy," odpovídá Czapnik, „Jak se ti dýchá?" zeptá se pro změnu on.

„Trochu mě pálí na prsou, pane doktore," tváří se i tento mladík hodně vyděšeně, i on se velmi obává, že buď umře přirozenou cestou, nebo ho nakonec zavraždí. Jako vážně nemocného či poškozeného.

„Podívám se na to," řekne Jodel a jde si svého pacienta poslechnout.

Naopak Daniel ložnici opouští. Viděl už dost, aby mohl referovat, pokud se Schröder bude ptát ještě před vizitou. Teď míří zpět do své kanceláře, kde na něj už čeká jeho bratr, aby mu předložil ke kontrole svoje záznamy.

„Vypadá to dobře," konstatuje starší ze sourozenců.

„Tak snad bude spokojenej i von."

„Josephe, dneska bude mít asi blbou náladu, po včerejší noci a popíjení. Tak nedávej najevo, pokud se ti něco nebude líbit."

„Nejsem idiot," odsekne mladší bratr, „Co si vo tom myslím, si nechám pro sebe. No jasně, budu se tvářit normálně," dodá, aby předešel další poznámce. Pak si ukrojí kousek chleba a salámu, a když jídlo dožvejká, zapálí si cigaretu.

Schröder dorazí překvapivě brzy a na jeho výrazu je patrné nevyspání i dozvuky vyšší konzumace alkoholu. Ale je na podobné stavy zvyklý a také se napatlal kolínskou, aby nebyl doprovodný pach tak patrný. Šlehne pohledem po písaři, který stojí v pozoru a v podpaží svírá desky s poznámkami o včerejším experimentu. Nácek neřekne ani slovo, jen natáhne ruku a posléze se záznamy zaobírá.

„Budete si přát udělat kávu, pane doktore?" zeptá se Daniel poníženě, a když vidí kývnutí hlavy šéfa, tak jde nápoj vyrobit. Naopak jeho bratr se chystá k odchodu, aby nepřekážel. Což je mu umožněno, proto lékaři zůstanou sami. Ten židovský hned po naservírování kávy a zapálení cigarety podává hlášení, především o nočním pokusu.

„Pane doktore, mohu s vámi probrat ještě jednu záležitost?" položí nakonec svého referátu otázku.

„No, co zase máš?" zatváří se nevrle šéf.

„Vlastně nic, to může počkat," uvědomí si vězeň svou chybu, dnes nálada esesáka není nakloněna žádostem.

„Kurva, tak se vymáčkni, dyť víš, že ti hlavu neutrhnu," vyfoukne kouř Johann.

„Nejde o nic tak aktuálního, ale asi potřebného," začíná Edelstein rozvážně, „Podle všeho se nám ustálil stav pacientů na čísle kolem sto padesáti, a ten stav zůstane asi podobný i v delším období," podívá se tázavě.

„Zdá se," přikývne kapitán, „Ve všech těch věcech budeme pokračovat."

„Vzhledem k tomu by asi bylo potřeba navýšit stavy personálu. Už dříve jsme o tom mluvili, pane doktore, a i vy jste projevil ochotu se na tom domluvit později. Pro chod vašeho oddělení by bylo vhodné navýšit počet jak lékařů, tak pomocného personálu."

„Koho tu zase chceš zašít? Pro koho chystáš teplý místečko?" ušklíbne se nácek.

„O nikoho konkrétního nejde, opravdu," dušuje se Daniel.

„Na rovinu. Koho sem potřebuješ nechat přeložit? Můžu to zvážit."

„Pane doktore, opravdu o nikoho konkrétního v tuto chvíli nejde. Přiznám taky na rovinu, že pokud byste navýšení stavu schválil a prosadil, poptal bych se, zda třeba někdo z personálu tady nemá například příbuzného. Ale nyní jde opravdu o rozložení práce."

„Kolik bys jich chtěl?"

„Míníte okamžitě nebo jaký by měl být konečný stav?"

„Konečnej stav? No to by mě teda zajímalo."

„Ideálním stavem se mi jeví dvanáct lékařů a čtyřiadvacet zdravotníků."

„Nejseš troškař," zasměje se Johann.

„Jde přece o výzkum podporovaný z nejvyšších míst."

„To jo, ale doktoři jsou teď nedostatkovým zbožím. Jak se zdá, tak hodně kolegů pochopilo, že je lepší vás využívat, než vás … však víš. Najednou vás chtěj všude, a i když se vytahujou z transportů i ty starší, co by normálně selekcí neprošli, tak jich pořád není dost."

„Není tedy možné nikoho získat?"

„Tak to jsem neřekl, ale tucet jich tady určitě mít nebudeš," tváří se Schröder překvapivě smířlivě, „Tak jednoho až dva lékaře, vo tom by se dalo mluvit. Co se týká těch zdravotníků,

tak dva tucty, tak to ne, nebudeme tady z toho dělat sanatorium pro tvoje kamarádíčky. Ale dva nebo tři, na to bych slyšet mohl.“

„Každá další ruka se nám velmi hodí, pane doktore.“

„No tak vidíš, ani to tak nebolelo. Ale dneska si vás pořádně proklepnu,“ zahrozí Johann pomyslně prstem, „Dneska uděláme podrobnou inspekci, ve všech sekcích našeho oddělení. Doufám, že neshledám moc nedostatků.“

„Věřím, že budete spokojený. Kde začneme?“

„U těch z noci, chci vidět, jak vypadaj. Klid, zůstaň, dopijeme kafe, dokouříme a pak se do toho pustíme,“ projevuje nezvyklou pohodu po probdělé noci kapitán.

Z kanceláře vyjdou do pěti minut, to už je doprovází Joseph a Libek, kteří táhnou stohy osobních karet, které jsou shraňovány v místnosti vedoucího lékaře. Je jich pořádná hromada a oba mladíci mají co dělat, aby je pobrali. Následně jich část předají i dalším kolegům, ti pak jsou k dispozici jednotlivým lékařům.

Velká vizita začíná na ložnici sekce D, kde se nacházejí pacienti z nočního pokusu. Ti jsou donuceni se vyhrabat z podušek a nazí se postavit před své postele. V několika případech se stěží sami drží na nohou, musí jim pomoci přítomní zdravotníci.

Schröder jde od jednoho pacienta ke druhému, když začíná od těch zdánlivě lehčích případů. Na některých místech jejich těl jsou patrné omrzliny, což je možné poznat podle nepřirozené barvy kůže. Zatím ještě nemohlo dojít k jejímu odumírání a případným závažným zánětům, ale takový průběh se dá předpokládat.

Pochopitelně u čtveřice, u níž byl pokus proveden za drastičtějších podmínek, je stav ještě více komplikovaný. Omrzliny mají na více místech těla, navíc Rynski a Tabakian doslova hoří. Právě oni dva nejsou schopni se udržet na nohou, celí se klepou a jsou oroseni potem.

„Chystáme se jim srazit horečku, která je začíná ohrožovat,“ poznamená Czapnik, když na oba nešťastníky upře německý doktor svůj zrak. Pak pokračuje ve vyjmenování míst, kde jsou pacienti poškozeni, kde mráz ničil jejich pokožku.

Pokusní vězni se neodváží před esesáckým doktorem ani ceknout, naopak se snaží hrát co možná nejzdravější. Ujišťování o tom, že se zde selekce neprovádějí, příliš nevěří. Přitom německý lékař na ně hledí naprosto lhostejně, jsou pro něj jen objekty, na nichž si ověřuje svůj zvrácený experiment. Pozorně si prohlíží jejich těla, dokonce se omrzlých míst dotýká, ptá se, zda něco cítí. Oni se snaží odpovídat uctivě, i když to byl právě on, kdo je nařídil tak hrozně poškodit. Teď ale není prostor pro výčitky či nevraživé chování vůči tomu, kdo jim ublížil, teď musí svést boj o svůj život, aby odsud opravdu odešli po svých, jak jim říkal ten židovský lékař, kolaborant, který náckům pomáhá s jejich strašnými pokusy.

Johann jim dovolí si zase lehnout, a nechá s nimi i doktora Czapnika, naopak jeho další kolegové nácka následují do svých sekcí, kde jsou jejich pacienti. Těch je podstatně více a tak se vizita značně protahuje, neboť Schröder je dnes přepečlivý, jde opravdu od jednoho pacienta ke druhému. Scénář je na všech pokojích stejný, nemocní musí slézt, buď všichni najednou nebo postupně, svléknout se donaha a pokorně stát. Nikdo není vynechán, u některých se Schröder zajímá o detaily, a dle všeho je s odpověďmi spokojený.

Nejkratší čas stráví v infekční sekci A, kde jsou pacienti s nakažlivými chorobami, zde si dávají všichni pozor, aby něco nechytili. Jak zdravotníci, tak doktoři. Sice by je mohli hned léčit, ale někomu by se některá z těch zrádných chorob mohla stát osudnou. Naštěstí zde panují celkem slušné hygienické podmínky, čímž se toto oddělení významně odlišuje od klasických nemocničních bloků, s obyčejnými a nikým nesledovanými pacienty.

Po třech hodinách, kdy inspekce končí, toho má kapitán i jeho vedoucí lékař právě tak dost. Také se přibližuje doba vydávání oběda, a tak nácek odchází do svých prostor, naopak Daniel se vrací za doktorem Czapnikem. Má o některé z poškozených vážné obavy. Svého

kolegu však nalezne právě ve chvíli, kdy přijímá jiných deset pacientů, kteří také nevypadají dobře. Ti jsou různého věku, tak od dvaceti, dvaadvaceti let až snad do padesátky. Jejich obličeje však vzbuzují minimálně soucit.

„To jsou ti od doktora Schumanna?“ zeptá se celkem zbytečně Edelstein, a když ošetřující lékař přikývne, začne si jejich hlavy prohlížet podrobněji, „Kdy jste byli u toho rentgenu?“ zeptá se jednoho ze starších mužů.

„Už jsou to tři dny, pane doktore,“ odpovídá mu oslovený také v jidiš, „Zpočátku bylo vše v pořádku, pak se to náhle zhoršilo,“ vysvětluje.

„Rozumím,“ kývne Daniel, asi byli hospitalizováni na běžném nemocničním bloku, ale možná tam vzbuzovali nežádoucí pozornost. Nebo se Johann a Horst domluvili a zde mají být pacienti podrobněji sledováni. Je ale jedno, proč jsou zde, podstatný je jejich stav. Tkáň na obličejích je evidentně popálená, někteří slintají, mají poškozené slzné kanálky, dokonce záření vyvolalo obrnu obličeje a očí, pročež je jejich výraz někdy až děsivý.

„Neruším?“ ozve se za zády lékařů hlas Josepha.

„Co tady děláš?“ zeptá se bratr nerudně, je zhnusený z tohoto naprosto nesmyslného experimentu. Jestli poškození těchto mužů bude trvalé, od injekce či plynové komory je nic nezachrání. Až Schumann zjistí zhovadilost a nesmyslnost svého pokusu, jistě se jich zbaví.

„Jen si jdu ověřit evidenci, musím je přece zanést do našeho stavu,“ odpovídá mladší ze sourozenců, a je na něm patrné, jak je vyděšený ze stavu nových přírůstků.

„Tak to udělej,“ kývne bratr lékař, „A pak se zastav za mnou. Nechám nám do kanceláře přinést oběd,“ dodá, čímž má na mysli odpornou břečku vydávanou za polívku.

Sejdou se u ní asi za čtvrt hodiny, a ač je opravdu nechutná, začnou jí pojídat. Díky Schröderovi dostávají zásoby potravin navíc, a o mnoho kvalitnějších, ale nemohou se vzdávat zcela běžné vězeňské stravy. Jídlo navíc je přilepšení, zdejší dávky stejně musí pozřít. Jen když jde o vysloveně zkaženou potravinu, ze které hrozí žaludeční či střevní potíže, tak ji přenechají jiným.

Ti si musí vystačit jen s oficiálními příděly, či s tím, co se jim podaří sehnat. Je pravdou, že jsou zde dávky potravy vyšší a oni umí i kouzlit s počty, kdy fasují o něco více. Nicméně na lékařích či zdravotnickém personálu nikdo z vězňů odpovědných za přidělování stravy nechce šetřit, protože nemůže vědět dne ani hodiny, kdy se ocitne ve stavu nemocných a bude potřebovat jejich pomoc. Nebo nedostatkový lék. Proto i při výdeji pro nemocniční vězeňský personál jsou shovívavější či dávají skutečně plné dávky, zatímco se pak zahojí na běžných vězních.

Ač je blok osmadvacet uzavřený, tak se občas stane, že sem někdo přivede vězně, který potřebuje pomoc. Může jít o známého někoho z personálu, o někoho známého vězeňských funkcionářů či přímo o ně. Pak se mu zde může dostat ošetření, nedostatkových léků, ale i třeba drobnější operace, která dotyčnému může zachránit život. Jde i někoho přijmout na infekční oddělení a udělat z něho na chvíli zkoumaného pacienta, a tím ho zachránit od selekce. Nebo ho tady prostě před ní jen schovat. Za to pak třeba mohou dostat přilepšení ke své stravě. Jídlo je tady alfou a omegou, bez něho nikdo nemůže dlouhodobě přežívat, a každý se snaží dělat, co umí. Bohužel většina vězňů nemá co nabídnout, a tak se z nich postupně stávají musulmani. Zdravotnický personál patří k těm šťastnějším, co si občas mohou přilepšit a tak se udržovat při životě déle, byť se určitě nepřejídají.

„To jim nechal udělat ten doktor, co mě nechal vykastrovat?“ zeptá se Joseph, „Myslím těm s tím vobličejem,“ dodá pro upřesnění.

„Ano, to je jeho práce,“ odpoví Daniel temným hlasem.

„To je zvláštní. Když mě vobčas vyšetřuje, tak se zdá bejt normální. Kdybych to vo něm nevěděl, nikdy bych to do něj neřekl. Přitom to je asi ta největší zrůda tady, ze všech doktorů.“

„Buď rád, že neznáš doktora Clauberga. Ten se snaží sterilizovat ženy, a je minimálně stejná zrůda, jako ten Schumann. Taky už zabil svýma pokusama desítky lidí, možná voba už zavinili smrt stovek vězňů nebo vězeňkyň. Zničili je a pak poslali do plynu nebo na tu injekci."

„Toho druhýho neznám, ale ten Schumann na pohled vypadá docela normálně. I se ke mně tak chová, nevím, možná proto, že jsem tvůj bratr."

„Částečně možná ano, ale … voni jsou divný. Na jednu stranu jsou někdy celkem příjemný, ale vzápětí udělají hroznou prasárnu."

„Co mají vlastně s tím vobličejem?"

„Jde o celkem běžnou chorobu, tady, co postihuje muže. Lišej kroužkový, vlastně taková plíseň obličeje. Podle všeho se roznáší tím, jak se vězni holej stejnou břitvou. Ale nejde až tak o nic nebezpečnýho, existujou ověřený metody úspěšný léčby, dokonce víc medikamentů."

„Tak proč je strčil před ten rentgen?"

„Protože je to naprostej idiot," neudrží se Daniel, „Vyléčit plíseň na vobličeji tím, že ho spálím Roentgenovými paprsky, to je vopravdu řešení hodný génia. Ale tohle mu prosím neříkej, pokud tě zase bude vyšetřovat."

„To samozřejmě nebudu. Je fakt asi debil, přitom je přece studovanej, ne?"

„Tohle radši komentovat nebudu. Ty doktoři tady, to je pošlapání všech medicínskejch zásad. Josephe, nechci už vo tom mluvit."

„To chápu. Dane, myslíš, že to ty s těma vomrzlinama přežijou? A má vůbec ten výzkum nějakej smysl?" podívá se mladší bratr tázavě.

„Pevně doufám, že je z toho dostaneme. Ale hrozí jim těžkej zápal plic, a v tědle podmínkách … Taky ty nohy, u některejch. Možná se jim budou muset amputovat prsty, to ještě můžou přežít. Ale amputace nohy nebo části chodidla, tady …"

„Rozumím, to znamená tu injekci nebo plyn."

„Máš pravdu. Ale určitě uděláme, co půjde. Co se týče smyslu, tak vo něm taky pochybuju. Je pravdou, že jich asi především loni v Rusku spousty pomrzlo, a tak to začali řešit. Podle všeho v jinejch táborech, kde jsou taky podobný doktorský šílenci. Nevím, co chce přesně doktor Schröder zjistit, co chce popsat, jestli chce testovat nové léky, léčebné postupy. Možná k tomu dostal pokyn, vodněkud zezhora, možná jde vo jeho iniciativu. Ale Josephe, zase, s nikým vo tom nemluv. Prostě ten experiment udělal, a už se s tím nedá nic dělat. Jen se je pokusit zachránit a modlit se, aby komplikace nebyly nad naše síly."

„Co ty s tím strašným ksichtem?"

„Tady jsem ještě skeptičtější. Nevím, jestli nejsou trvale poškozený. Co to pro ně znamená, ti říkat nemusím. Možná to vodezní, časem, možná ale následky zůstanou."

„Ne dlouho, protože pak je nechá zlikvidovat, to je jasný," kývne mladší sourozenec, ale nijak tím není šokován, tohle už bere jako zdejší normu. Každý, kdo je zesláblý, nebo dlouhodobě nemocný, automaticky ztrácí právo dále žít a je usmrcený. Buď injekcí nebo plynem. Podle toho, kolik jich je zrovna na odpis, zda jsou schopni zaplnit plynovou komoru.

„Zkusíme s nima něco udělat. Ty jen veď dokumentaci, co ti náleží, další už bude na nás lékařích. Pokud ale budeš mluvit s těmi pacienty, tak zkus bejt pozitivní."

„Dane, nejsem přece idiot, abych jim vyprávěl, že stejně umřou. Navíc to stejně věděj, že tady nakonec stejně zhebnou, jako my všichni tady."

„Josephe, nesmíme to vzdávat. Pořád je tady malá naděje. Podle všeho dostávaj němčouři na frontách na frak, minimálně na tý východní. Podle všeho je už Rusáci ženou zpátky. Možná jim k tomu pomohla i loňská krutá zima, možná jim pomáhá i ta letošní. Možná právě proto tady teď trpí těch osm vězňů. Ale pokud to tak půjde dál, tak sem nakonec Rusáci dorazej."

„Dorazej, Dane, jednou sem dorazej. Možná za rok, možná za dva. Ta svině Hitler nakonec prohraje, tím jsem si jistej. Jenže toho se my už nedožijeme. Teda nejspíš."

„Správě říkáš, nejspíš. Kdoví, co se může stát, kdyby se sem fronta přiblížila."

„Nevobjevjej se tady přece z hodiny na hodinu. Ty svině budou mít dost času buď nás někam přesunout, do jinýho lágru, víc na západ, anebo nás povraždit. Což považuju za pravděpodobnější."

„Máš pravdu, naše budoucnost nevypadá právě dvakrát růžově, ale dokud dejcháme, tak stojí zato vo svůj život bojovat. Když jsme získali ty privilegia, který desetitisíce jinejch nemaj."

„To je mi jasný, nic taky nevzdávám, ačkoli v mým stavu … Ne, ne, nezačínej s tím zase, jak se dá žít normálně bez koulí. Nedá, Dane, normálně se žít nedá. Ale asi se nějak žít dá, kdybych to tady nějakým zázrakem přežil. A tak na něj budu čekat, na ten zázrak. Spokojenej?" odloží Joseph vyprázdněnou misku od polívky a sáhne po cigaretách, které zde mají uschovány. Rovněž asi díky jejich šéfovi, nebo kdo jim je sem nosí.

„Jo, s takovým přístupem jsem spokojenej. My dva tu máme jistou výhodu, jsme teď spolu, můžeme se navzájem podporovat. Snad to samé platí pro dvojčata. Isaac je tam sám …"

„Nechci na ně moc myslet, Dane, a ty víš proč," vyfoukne kouř mladší z bratrů. Sourozenci se na sebe podívají, víc si říkat nemusí. Dvojčata jsou ve spárech jiného nacistického doktora a Isaac je členem speciálního komanda, které je svědkem hromadných vražd. Dokonce při nich jeho členové musí aktivně asistovat. Naděje přežít tenhle lágr se u Isaaca blíží nule a u dvojčat budou záležet na velikosti šílenství německého lékaře. Ovšem stále platí základní doktrina jejich věznitelů, podle které se odsud nemá dostat ani jediný Žid živý. Což oba bratři vědí a bohužel si i dost často uvědomují.

VRAŤ MU TEN CHLEBA!

Zeer Dajcz

„Co se ti stalo? Proč bulíš?" ptá se Gideon Edelstein desetiletého Zeera Dajcze, jeho bratr dvojče Rachmil stojí kousek opodál, tváří se také moc smutně a natahuje rovněž. Je krátce před večerkou.

„Nic se mi nestalo," snaží se utlumit vzlyky kluk.

„To brečíš jen tak? Tak co se mu stalo?" obrací se písař na jeho dvojče.

„Nevím, asi je smutnej," tváří se vyplašeně Rachmil.

„Já vím, co se jim stalo," přichází blíž osmiletý Efraim Karsai, kousek od něho stojí jeho bratr Simon. Objevuje se i Yoel Edelstein.

„Ty víš, co se mu stalo?" zeptá se.

„Jo. Zeer si schoval kus chleba, na ráno. Jak si nám ty říkal."

„No a co?"

„No a už ho nemá," odvětí Efraim.

„Jak nemá … kluci, copak jsem vám neříkal, že krást si navzájem jídlo je něco hroznýho? Tady? Tady na tom jídle závisí váš život, musíte si ho šetřit a chránit. Tak kdo mu ho sebral? Rychle mu ho vraťte, nebo vážně bude zle," mračí se Yoel a rozhlíží se po skupince svých svěřenců, která se teď houfuje kolem něho.

„To nebyl nikdo z nás. Vzal mu ho jeden z těch velkejch," žaluje Efraim.

Rachmil Dajcz

„Velkejch?“ objeví se zlost ve tváři Gideona, „Ty víš, kterej to byl?“

„Jo, vím, díval jsem se, kam zalezl.“

„Já ho taky viděl,“ připojuje se Simon Karsai, mlčenlivější z této oprsklé dvojice kluků.

„Viděli jste ho? A jste si tím jistý?“ ptá se radši písař.

„Jo. Chceš ho ukázat?“ zeptá se na oplátku Efraim.

„Jasně že chci,“ objeví se zlost ve tváři Gideona, „Tak pojď, ukaž mi ho.“

„Počkej. Zajdu pro Mordechaje,“ zastaví bratra Yoel, sice má svůj obušek, ale obává se vyvolat konflikt s dospělým vězněm.

„My za ty kluky zodpovídáme,“ tváří se hrozně rozzlobeně Gideon, už na nic nečeká a ukazuje svému svědkovi, aby ho zavedl za pachatelem loupeže.

Nemusí chodit daleko, jen ob dva boxy, tam na dolní palandě leží několik dost pohublých vězňů, a klučina ukáže na jednoho z nich, tak kolem třiceti, pětatřiceti let.

„To je von,“ namíří na pachatele prst Efraim.

„Určitě?“ ptá se pro jistotu Gideon.

„Já ho taky viděl. Je to von,“ přidá se Simon, a obě osmiletá dvojčata své prstíky směřují na ležícího muže, co vážně nevypadá moc dobře. K musulmanovi nemá daleko, asi trpí dost hlady. Ale ukrást chleba dítěti, to jejich ochránce a písaře zároveň rozpaluje do běla.

Efraim Karsai

„Hej ty,“ křikne zlostně, „No ty, co tak blbě čumíš. Koukej vylézt a koukej mu ten kus chleba vrátit!“ zařve, pročež celý blok ztichne, a všichni sledují asi počínající konflikt. Obvinění z krádeže jídla je strašně vážné, vždyť něco takového může okradeného zabít.

„To jako mluvíš se mnou?“ ozve se pětatřicetiletý Benysz Martenbaum, jeho nacionále se dozví dvojčata Edelsteinova později.

„Jo, s tebou,“ dodává si Gideon odvahu zvýšeným hlasem, najednou pociťuje úzkost, ale jeho vztek je opravdu velký.

„Nic jsem nevzal.“

„Viděl jsem tě. Byls to ty!“ zopakuje Efraim, tomu osmiletému klučinovi rozhodně odvaha nechybí, pořád míří svým prstem na zloděje.

„Vylez a dej mu to zpátky!“ křikne Gideon, a když se chlap jen ušklíbne, ale poněkud nejistě, popadne mladíka amok, skočí k němu, chytne ho za jeho pruhovaný kabátec na rameni a doslova ho vytáhne do uličky mezi palandami a výstupkem ve středu místnosti.

Simon Karsai

„Co si to dovoluješ?“ staví se muž na nohy, převyšuje hocha o hlavu, ale je dost vychrtlý, na rozdíl od žalobce.

„Vrať mu ten chleba!“ zopakuje Gideon.

„Dal ho sem,“ ukazuje žalobníček Efraim k pasu obviněného.

„Tak se podívám,“ chce chlapec s označením písaře přistoupit k muži, ovšem v tu chvíli dojde k jejich strkanici, nejprve se začnou jen tak přetahovat, pak si hrozit pěstmi, a nakonec je i použijí.

Benysz je vyšší a má delší ruce, proto se mu podaří zasáhnout mládence do obličeje. Ten zakolísá, ale staví se znova do střehu, aby

ve rvačce pokračoval. Není zase tak úplně nerovná, neboť dospělý muž je hodně oslabený a chlapec má v patnácti už dost síly. Ovšem v tu chvíli zjevuje na scéně Yoel.

„Ty svině zlodějská," zařve a prudce udeří muže obuškem přes levé ucho, ten zaúpí bolestí a je evidentně otřesený. Ovšem mladík s označením velitele bloku je rudý vzteky, neboť byl svědkem, jak ten chlap praštil jeho dvojče, a k tomu ještě okradl dítě. Proto nad sebou ztrácí kontrolu a bez slitování tluče do muže svou zbraní, největší silou, co je schopný.

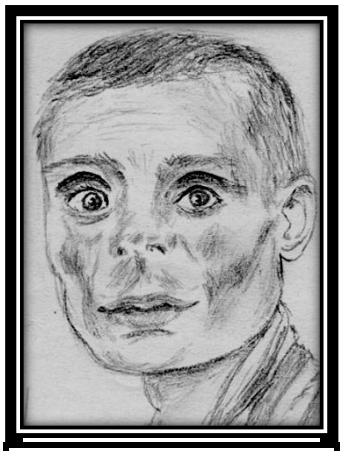
Benysz Martenbaum

Obušek způsobuje paseku. Osočený muž klesá nejprve na kolena a snaží se úderům bránit rukama, ale nakonec stejně obdrží několik ran na hlavu, pročež padne na zem, choulí se do klubíčka, chrání si svou vyholenou lebku a obličej. Těžko říci, zda byl po první ráně tak otřesený, nebo se bál pustit do rvačky s klukem, který je označen za prominentního vězně. Nicméně teď je bit jako žito.

„Už dost!" zvolá Gideon, „Dyť ho umlátíš!" varuje.

„To mám v úmyslu," má jeho dvojče obličej zkřivený hněvem, nicméně muže přestane tlouct, obušek má však stále připravený k ráně, „Klidně ho umlátím, pokud mu ten chleba nevrátí," drtí mezi zuby.

„Nic nemám," zaúpí zkrvavený Martenbaum.

„Nelži!" třese se Yoelovi hlas, „Dej mu ho, nebo …," rozpřáhne se k ráně.

„Já ho už nemám!" vykřikne vězeň.

„Jak nemáš! Kde je? Tak ho přines!"

„Já ho snědl. Měl jsem velkej hlad …," přiznává se Benysz ke krádeži, a vlastně ji i zdůvodňuje.

„To si jako myslíš, že ten kluk ho nepotřebuje?!" srší blesky z očí mladíka s obuškem.

„Dyť vy máte větší porce, a nemusíte navíc nic dělat!" vyhrkne zbitý vězeň svoje obvinění.

„To nám vyčítáš?!" zrudne vzteky Gideon, „Víš ty, co jsme? Pořád nás vyšetřujou, berou nám krev. Hodně krve. To si jako myslíš, že to někdo může bez jídla přežít? Seš svině zlodějská!"

Na nenávistnou urážku Martenbaum neodpoví, jeho pohled je plný bolesti a strachu, teď zabloudí i k dalším dospělým vězňům stojícím opodál, a v jejich očích sympatie nevidí. Jelikož už není mlácený, pokusí se přemístit ke svému místu na dolní palandě, přičemž hýká bolestí, těch ran schytal od rozzuřeného mladíka opravdu hodně.

„Co se tady děje?" ozve se hlas Mordechaje Lebovitse, velitele bloku pro dospělé vězně, možná něco uslyšel, možná ho někdo zavolal.

„Ten tady," ukáže jeden ze zachmuřených mužů na vězně na zemi, „ten ukradnul jednomu z těch dětí kus chleba. A tady ten," zacílí na mladíka s obuškem, „ten ho zato zmlátil."

„Tys ukradnul chleba dítěti?" objeví se ve tváři Lebovitse výraz hlubokého opovržení.

„Tomu klukovi je jen deset, schoval si ho na ráno," říká Gideon rozechvělým hlasem, přeci jen si není jistý reakcí dalších dospělých, a těch jsou tady stovky.

„Styď se!" houkne Mordechaj na zmláceného zloděje, „A zmiz mi z vočí, jinak ti ještě pár přidám. Vokrást desetiletý dítě, hnus!"

Zbitý Benysz se co nejrychleji přemisťuje na své místo, přitom naříká, krev mu prýští z hlavy, obličeje a dle všeho uniká i z ucha. Až teď si Yoel všimne, že má obušek od krve a zachvěje se. Nikdy nečekal, že ho použije, a teď tady zle zřídil jiného vězně, a kdyby ho bratr svým výkřikem nezarazil, kdoví …

„Blíží se večerka, jděte na svoje místa," nařizuje Lebovits.

Shromáždění se rozchází, a dvojčata Edelsteinova si oddychnou, ačkoli se jim zdá, že sympatie jsou spíše na jejich straně. I oni se chystají odejít, předtím se ale zastaví u skupiny chlapců. V jejich očích mohou číst obdiv, neboť se jich zastali proti dospělým a jeden z nich toho zloděje dokonce seřezal.

„Ty, pojď se mnou," řekne Gideon směrem k okradenému chlapci, „Dám ti kus chleba ze svýho, abys ho měl na ráno."

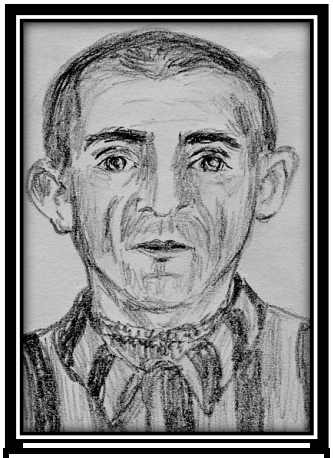
Mordechaj Lebovits

Zeer Dajcz si otře slzy a v jeho očích se objevuje vděčnost.

„Nemusíš se bát, už ti ho nikdo neukradne," ozve se Yoel hodně nahlas a důrazně, „Kdyby ti ho někdo chtěl vzít, dobře už ví, co se mu stane," rozhlédne se významně po svých svěřencích, především těch starších, ale pohledem zabloudí i do ztichlé světnice.

Jeho výhrůžka zní možná směšně, od patnáctiletého kluka, ale on má pásku, obušek a v tuto chvíli je možná už i silnější, než někteří vychrtlí dospělí vězni. Ti ho nepochybně slyší, stejně jako slyšeli velkorysé gesto jeho bratra, který si odvádí okradeného kluka, aby mu ztrátu ze svého nahradil. To se cení, i když je dárce prominentním vězněm a asi má i jiné zdroje jídla, podle toho jak dobře vypadá. Možná mnozí i vědí, jak je tady už dlouho.

„Zastavte se za mnou," řekne zachmuřeně Lebovits a dvojčata Edelsteinova kývnou. Jen věnují Zeerovi kouskek chleba, dokonce asi větší, než měl původně, a pak zaplují do místnosti, kterou obývá blokový a písař Michail Korczak. Všichni se posadí ke stolu, dospělí na jedné straně, omladina na druhé.

„Nemohli jsme to jen tak přejít," ozve se Gideon, ale jeho hlas nezní dvakrát suverénně.

„Na, utři si tu krev," hodí Korczak kus hadru mládenci s obuškem.

„Krev?" tváří se nechápavě Yoel.

„Máš krev na obličeji," vysvětlí mu bratr, a pak mu ji sám setře, vzápětí mu hadr podá, aby si mohl očistit i ruce a obušek.

„Bylo to dost statečný, ale možná hloupý," poznamená suše Michail.

„To je moje chyba," řekne rychle Gideon, „Brácha chtěl pro vás zajít, já to nějak nerozdejchal, a šel jsem za tím zlodějem."

„Tohle už řešit nebudeme," rozhodne se Mordechaj nevracet k proběhlým událostem, „Jen bych vás požádal, abyste to příště řešili se mnou. Přeci jen cítím zodpovědnost, i za vás. Tím to považuju za vyřízený," dodá a dvojčatům se uleví, očekávali mytí hlav, „Ještě vám chci říct něco k zejtřku."

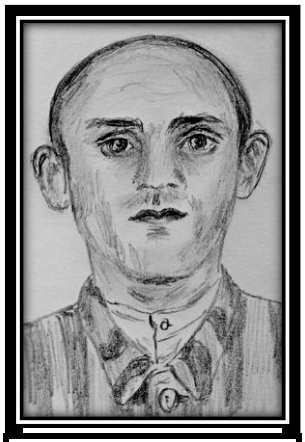
Michail Korczak

„Zejtřku? Je neděle … co se bude dít?"

„Máme se jít vykoupat a dezinfikovat, celej blok."

„Dezinfikovat?" objeví se úlek ve tváři Yoela, a i jeho bratr se teď tváří vyděšeně, „To se přece říká, když jdou ty lidi … tam … do tý komory," zakoktá se.

„Je tady to nový zařízení, ta tak zvaná Central Sauna."

„Není to ale jen navoko? Víte, že jsou tady ty komory …"

„Nemyslím si. Má jít celý blok, včetně vás, těch dětí. Už tam byly i jiný bloky, na tom koupání a dezinfekci oblečení."

„Snad máte pravdu," říká nejistým hlasem Gideon.

„Půjdeme hned po ranním apelu, tak se postarejte o ty svoje děti. Nechám vám k ruce i Levina, aby vám pomohl. Podle všeho nám vyčistí i blok, mám tady nechat nějaké muže, ty pak dorazí za náma. Asi vyklidí a dezinfikují ložnici."

„I ty naše?“ objeví se znovu úlek ve tváři Yoela i jeho bratra.

„Máte tam schovanej proviant, co?“ ušklíbne se Korczak, „No netvař se tak. My tady taky. Já na to dohlídnu, nic se vám neztratí,“ dodá s mírným úsměvem.

„Kdyby to esesáci objevili, tak by mohli …“

„Domluvíme se před apelem. Nic tady nenajdou, i když budou dohlížet. Jen si asi vezmou ty deky a tak, možná se taky dezinfikujou, nevím přesně, možná jen vyklepaj. Jde jim hlavně vo tu centrální ložnici. Chtěj předejít epidemiím.“

„To je dobrý, pokud je to pravda,“ tváří se všelijak Gideon, „Tady jeden neví. Jednak by nás mohli obvinit, kdyby našli jídlo navíc, sebrat nám ho … A taky bysme se sem už nemuseli vrátit, kdyby ta dezinfekce a koupání bylo jen navoko,“ dodá.

„Není třeba plašit,“ zavrtí hlavou Mordechaj, „Sám určitě víš, že na tu dezinfekci a sprchování šly i jiný bloky a všichni se vrátili,“ dodá a povstane, čímž večerní seanci ukončí. Večerka je na spadnutí a tak se mládenci přemisťují do své soukromé ložnice, což je zde nesmírné privilegium, vyhrazené jen hrstce vyvolených.

„Myslel jsem, že ho fakt umlátíš,“ prohodí do stropu Gideon, leží už na horní palandě, připravuje se na spánek.

„Chytl mě rapl. Jak tě praštil … Možná bych to fakt udělal, kdybys mě nezastavil …,“ zní z dolního lůžka.

„Co myslíš … ta dezinfekce … budeme tady ležet i zejtra?“

„Spíš jo, než ne. I když máš pravdu, u nich nikdo neví … ale spíš jde fakt jen vo tu dezinfekci. Ale klidnej budu, až budu zpátky tady.“

„Tam, co je to nový zařízení, na to sprchování a dezinfekci, tak tam taky někde jsou i ty krematoria, s těma komorama … kdyby nás poslali do jinýho baráku, možná to ani nepoznáme. Nebyli jsme přece ani v jednom …“

„Naštěstí. Zatím. Ale je větší pravděpodobnost, že tady zejtra budeme zase, než že nás bude muset Isaac spálit,“ říká Yoel, a snaží se, aby jeho hlas zněl klidně.

Nicméně červík pochybností hlodá v myslích obou chlapců, neboť náckům nejde věřit ani nos mezi očima. Mohou je všechny poslat do plynu, a je pak třeba Mengele pitvat, aby dokončil ten svůj výzkum. Ale snad by si nezabil rovnou všechna dvojčata, to je dost nepravděpodobné, taky u těch dospělých by asi předtím udělali selekci, zahánějí chmurné myšlenky. Leč neusíná se jim úplně dobře, také jsou plní dojmů z konfliku na ložnici.

Ranní budíček o páté je již klasikou. Před apelem je čas na kávu nebo čaj bez chuti a možná i kousek chleba, pokud ho někdo má schovaný. Ale také prostor pro hygienu a na toaletu. V táboře jsou hromadné záchody v baráku s desítkami děr v prknu, a také umývárky. Ovšem jsou tu i kýble na konci ložnice, kam chodí konat potřebu vězni v noci, ráno jsou většinou plné a hodně páchnou. Rovněž tak je nutné přikládat do pecí a udržovat alespoň zdání tepla, byť do baráku táhne ze všech možných i nemožných škvír.

Zimní měsíce jsou hrozné. Sice tolik nebují smrtící epidemie, i ty viry v tom mrazu pojdou, ale vězni spí v promrzlých blocích, hladoví, špinaví, vzduch je prosycen pachy tělesnými i od exkrementů. Na puch si čich zvykne, ale zima je neodbytná, proniká do těl každou škvírou v oblečení. Ohrožené jsou i nohy, hodně záleží na obuvi a onucích. Omrzliny z práce nejsou ničím vyjímečným, hnijící nohy také ne. Pak přijde selekce a barák se pročistí, přijdou noví nájemníci, ještě neopotřebovaní, zatím zdraví …

Yoel a Gideon dohlédnou na své dětské svěřence, na hygienu kašlou, dovedou je ke kbelíkům, aby vykonali svou potřebu, ty nejmenší třeba i přidrží. Pak bude čas na nuznou snídani, i když právě oni dva si mohou přilepšit, ze svých tajných zásob, získaných od Daniela. Pořád ještě mají dost, a šetří s tím. Dnes se však obávají, aby jim buď něco nezmizelo při generálním úklidu bloku, nebo jejich tajné zdroje proviantu neobjevili esesáci. Snad by jim

Mengele moc neublížil, kdyby potraviny našli, ale ztráta by byla hodně citelná. Jídlo tu má vyšší cenu než zlato, jídlo tu znamená delší život. Už se domlouvali s Michailem, kde mají svůj poklad schovaný, v regálu s dokumenty.

Yoel hodí cestou po ložnici okem i po vězni, kterého včera ztloukl, ale ten stále leží na své palandě. V mladíkovi hrkne, co když neodpočívá, ale přes noc umřel? To se občas stane, takového vězně pak vynesou na apel a nakonec odvlečou do bloku, který slouží jako místní márnice. Mrtvé následně odvezou do krematoria a oni nadobro zmizí ze světa. Jak je ostatně naplánováno pro všechny židovské vězně.

„Vůbec se nehejbal," řekne Yoel svému dvojčeti, když popíjejí odporně chutnající tekutinu ke snídaji, a dávají si k ní kus chleba a také salám, co mají od bratra lékaře.

„Co? Kdo?" nepochopí Gideon.

„Ten, co jsem ho včera zbil."

„Nehejbal? Ty myslíš …"

„Nevím, neměl jsem čas to zkoumat. Ale vůbec se nehejbal. To je divný, všichni další byli vylezlí …"

„Třeba ho v noci voddělali, víš dobře, že mezi sebou nesnášej zloděje," pokrčí rameny Gideon.

„Taky ale mohl umřít na ty moje rány …," je Yoel pobledlý.

„Neřeš to. Třeba není vůbec mrtvej. A i kdyby … Kašli na to."

„Asi máš pravdu," odpovídá mladík s obuškem nejistě.

Je nutné se připravit na apel. Dvojčata Edelsteinova se oblékají, navzájem se upravují. Jde i o utěsnění skulinek, venku panuje třeskutý mráz, a oni nevědí, jak dlouho na něm budou. Pak jdou za svými svěřenci, ti chodí jako poslední, k nim je přistupováno shovívavěji, než k dospělým vězňům, také je mají další esesáci zakázáno bít. Jejich mladistvý blokový a písař se je snaží upravit, než je pošlou na mráz.

Ozve se povel k nástupu, nastane hrozný šrumec. Všichni muži už jsou venku, když vycházejí svěženci bratrů Edelsteinů. Jsou jedinými tak malými dětmi v tomto sektoru. Pravda, mezi obyčejnými vězni se nacházejí i adolescenti, co díky své solidní tělesné konstrukci prošli selekcí, ale těm nejmladším je nejméně dvanáct, třináct let. Oni ve své družině mají i pětileté caparty.

V Yoelovi znovu hrkne, neboť právě míjí nahé tělo Benysze Martenbauma. Až teď mladík vidí, jak moc je ten muž vychrtlý. Jeho obličej je napuchlý, jsou na něm patrné rány ze včerejšího dne, i na lebce má strupy, jak mu obušek prorazil kůži a on krvácel. Oči má lehce pootevřené, ústa daleko více. Leží na zádech, ledabyle pohozený. Na nástupu ještě dnes musí být, pak ho Korczak ze stavu odepíše.

„Nezastavuj se," strčí do svého bratra Gideon, i on je lehce pobledlý, tak ten zloděj je po smrti. Těžko ale říci, co ji způsobilo. Má hrozně hubené nohy a ruce, jak tyčky, vypadají ještě delší, než jsou ve skutečnosti.

Edelsteinové rovnají své svěřence, ale okolo pobíhající dozorci i esesáci jim mnoho pozornosti nevěnují, dvojčata mají zvláštní režim. Nesmí se jich dotknout, a tak jsou pro ně nezajímaví. Také si jejich prezenci udělá jeden z nich, a pak ji jen nahlásí.

Apel pod září reflektorů, v mraze hluboko pod deseti stupni, je vždy pro stojící vězně utrpením. Dvojčata, další dva kluci s divnýma očima a trpaslík stojí kus bokem. Gideon začíná s prezencí a Yoel děti obchází, případně těm malým upravuje oblečení. Jako blokovému je mu tento přístup tolerován, ale díkybohu si jich opravdu nikdo moc nevšímá. Ovšem zvláštní statut z nařízení Mengeleho je chrání před násilím, ale nemůže je ochránit před hroznou zimou, takže po chvíli ti nejmenší natahují, začnou pociťovat bolest.

Edelsteinové se modlí, aby nástup brzo skončil, než jim někdo moc omrzne. Pokud vážně onemocní, tak co s ním bude? Zatím se to stalo jen jednou, a pak obě dvojčata zmizela. Odvedli je údajně na ošetřovnu, pak už o nich neslyšeli. Museli by být hlupáci, aby jim jejich osud nebyl jasný. Možná zemřeli oba kluci na nemoc, možná jeden z nich a druhého zabili. V každém případě jsou pryč. Další, co onemocněli, se vždy uzdravili. Ale tohle prostředí je zvláště pro ty nejmenší hotové peklo. Ačkoli proč jen pro ty nejmenší. Pro všechny. Je až s údivem, co všechno lidské tělo vydrží, než zkolabuje. I to dětské.

Kontrola dvojčat i celého bloku je dávno skončená, bohužel ne asi tak jinde, proto se apel protahuje. Nebo jen chtějí Němci nechat vězně vymrznout, těžko říci. Mráz je strašný a není před ním úniku. Ke všemu musí stát v klidu, což je u dětí problém. Yoel i Gideon je uklidňují, což jim paradoxně pomáhá, neboť se sami mohou pohybovat. Někteří jejich svěřenci pobrekávají, ta zima už začíná dost bolet.

Konečně se mohou rozejít a navrátit se do bloku. Opravdu? Nikoli, děti a část dospělého osazenstva baráku budou muset jít na dezinfekci a sprchování. Takto zmrzlí, to bude vražedné, říká si Yoel. Přitom se přemisťuje tak, aby viděl na nahou mrtvolu vězně, které teď jiný jeho kolega uvazuje opasek kolem krku a odvléká ji pryč. Tělo poskakuje po zmrzlém povrchu a zanechává za sebou stopu, což ale nikoho nezajímá. Naštěstí ani mrtvého, toho už nic nebolí.

Yoel od nebožtíka nemůže odtrhnout oči, ač mu rozum říká, aby se na něj nedíval. Těžko říct, co ho nutí sledovat vězně, který je možná mrtvý jen proto, že ho včera hodně surově zbil. Nebo ho v noci dorazili jeho kolegové, jako zloděje? Takový důvod smrti nelze vyloučit, ale nikdy nebude mít jistotu, že není vrahem. Chudák, už byl tak vyhublý, možná proto kradl, ze zoufalství. Aby se zachránil. Nezachránil, jen svou smrt uspíšil.

Yoel stočí pohled na své svěřence, někteří také odtažení těla sledují. Mnozí naprosto lhostejně, možná viděli hodně mrtvých už v ghetu, odkud je přivezli, a také nejde zdaleka o prvního zemřelého, kterého před nimi z apelu odvlékají. Zeer Dajcz, ten desetiletý okradený klučina ze včerejška, se dá do pláče.

„Je ti moc velká zima? Něco ti omrzlo? Co tě bolí?“ ptá se Gideon.

„Ne, ne, to ten pán,“ ukazuje hoch rukou za mrtvolou, která se od nich vzdaluje.

„Ten ti už neublíží,“ odvětí mu dětský písař temným hlasem.

„Já … já jen … asi měl moc velkej hlad. Tak si vzal ten chleba. Teďka je mrtvej,“ podívá se Zeer pokoutně na mladíka s obuškem.

„Možná byl jen nemocnej, proto umřel,“ říká rychle Gideon, podle všeho si hoch myslí, že zemřel částečně kvůli němu a také kvůli Yoelovi, který ho pak zbil. Za krádež.

Zeer neodpoví, jen si utře nos.

„Zasloužil si to, zloděj jeden,“ řekne naprosto bez lítosti Efraim Karsai, který muže označil za viníka, a minimálně polovina dětí si myslí to samé. Ty pak koukají uznale na Yoela, neboť se jich nejen zastal, ale dokonce i toho zloděje zabil. Možná si také říkají, že oni krást nesmí, protože by mohly skončit stejně. Ale Zeer je očividně jiného názoru, a asi i pár dalších dětí, těm bylo nakonec toho moc vyhublého pána líto. A na mladíka s obuškem hledí s velkým respektem, a možná i strachem. Když zabil toho muže, protože kradl, mohl by zabít i je, kdyby zlobily.

„Seřaďte si je, vyrazíme, ať jsme tam co nejdřív,“ přijde k nim Lebovits, zatímco Korczak organizuje druhou skupinu dospělých vězňů, co budou za třeskutého mrazu vyklízet blok. Naštěstí pro ně nesněží, ovšem díky poměrně čisté obloze je o to větší zima.

„Hned to bude,“ odvětí Gideon, zatímco jeho bratr jen stojí a hledí na místo, kde mu zmizela z dohledu mrtvola Benysze. Už ví, jak se chudák jmenoval, našel si ho ráno v kartotéce podle čísla. Teď už ho Michail přeřadí, bude převeden mezi zemřelé.

„Máš nějakej problém?“ zeptá se ho Mordechaj.

„Ne, ne,“ odpovídá rychle Yoel, leč tváří se v rozporu se svými slovy.

„Asi ho někdo v noci voddělal,“ řekne Lebovits, „Nemaj zloděje rádi, krást jinýmu z bloku jídlo, to se nedělá.“

„Možná umřel po tom bití,“ podívá se mladík na svůj obušek, zdá se mu, že je na něm pořád krev vězně, co v noci za záhadných okolností zemřel. Možná ho dorazili, ale možná měl vnitřní krvácení, třeba do mozku. Nebo byl už natolik slabý, že výprask byl nad jeho síly.

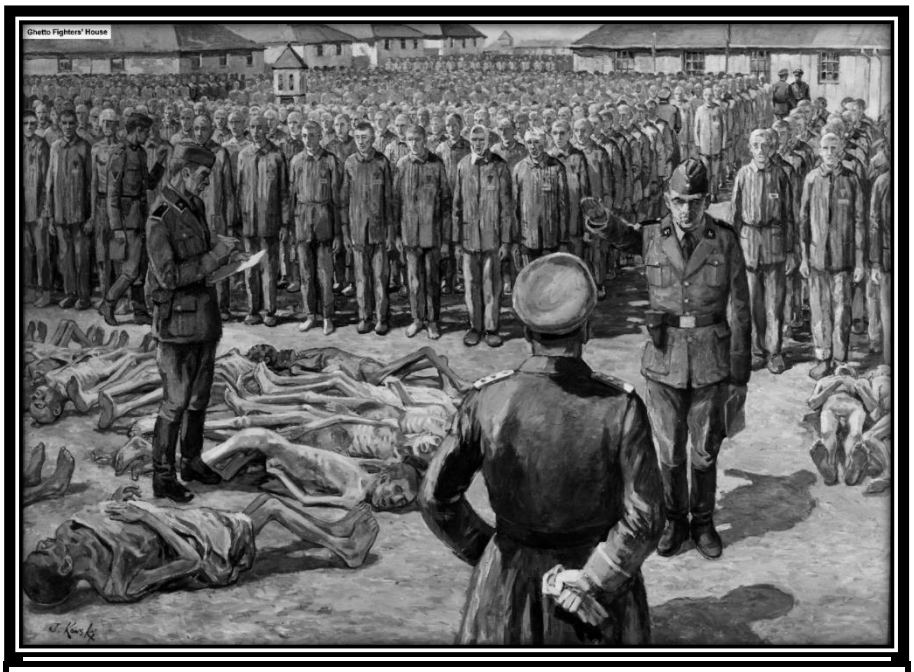

Ilustrační obrázek - Jan Komski - apel

„To asi ne,“ zavrtí hlavou Mordechaj, „V každým případě to neřeš a starej se o ty děti,“ zvýší lehce hlas, potřebuje mladíkovu aktivitu, a on tam místo toho stojí jak solný sloup a kdoví, co se mu honí v hlavě.

Yoel se probere a začne děti rovnat, ani nemusí moc zvýšit hlas, a hned ho poslouchají. Ty si určitě myslí, že toho muže zabil on, napadne ho, a žádnou radost z toho nemá. Takhle si zvýšení respektu rozhodně zjednat nechtěl.

Skupina dospělých a dětských vězňů se šourá směrem k Central Sauně, která se nachází v místech, kde stojí i tak zvaná lesní krematoria IV. a V. Vlastně je od nich vzdálena jen sto metrů, a oni kolem nich musí projít. Jde o nejkomplexnější dezinfikační zařízení, které se v tomto koncentračním táboře nachází, bylo navrženo už v srpnu dvaačtyřicátého roku a do provozu uvedeno v prosince roku třiačtyřicátého. Od té doby jede na čtyřiadvacet hodin a střídá

Birkenau – Zentral Sauna – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

se v něm vězeňská obsluha na tři směny.

Jsou zde také plynové komory, ovšem nikoli za účelem likvidace vězňů, nýbrž k dezinfekci jejich oblečení. Používají se vlastně tři postupy, podle kategorizace věcí. V té první skupině jsou velké a těžké kabáty, svrchní oblečení. V druhé pak spodní prádlo, košile, deky,

ale i vězeňské uniformy. Ve třetí ostatní předměty, kožené boty, opasky a podobně. K jejich dezinfekci se používá nechvalně proslulý Zyklon B.

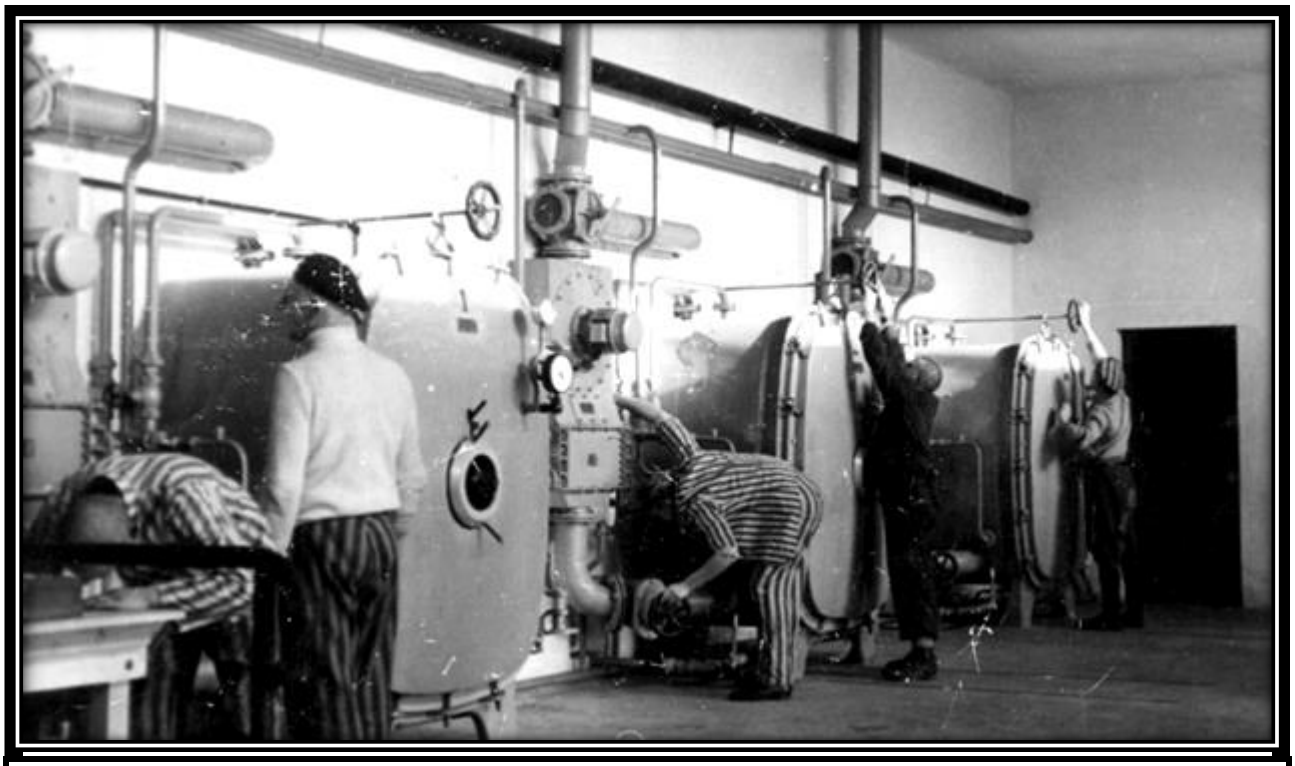

Central Sauna - Vězni u dezinfekčních kabin – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

Bratři Edelsteinové i se svými svěřenci kráčejí na konci průvodu promrzlých vězňů, a jak přicházejí k budově, která má být údajně Central Saunou, začínají mít nepříjemný pocit v oblasti žaludku. Když na budově spatří komíny, hrkne v nich. Co když nejde o dezinfekci, ale nakonec budou všichni usmrceni? Tisíckrát si mohou opakovat, že je to nepravděpodobné, ale nepříjemný pocit v nich zůstává. Pohlédnou na sebe a ve svých očích mohou spatřit strach. Za jediné pozitivum snad mohou považovat skutečnost, že pokud přijde jejich konec, zemřou oba de facto ve stejnou chvíli.

Vstupují do budovy, následně do rozlehlého prostoru, který je označen jako svlékárna. Ta je díkybohu částečně vytopená, ovšem po příchodu z mrazu je jim i v poměrně chladné místnosti blaze. Své svěřence vedou kousek stranou od dospělých vězňů, z nich je s nimi pouze brzo šestnáctiletý Levin Dajksel, který s dětmi pomáhá. Kolem nich se už motají místní vězeňští pracovníci, ale i esesáci, a ti se dožadují jejich ošacení. To získané od dětí a jejich třech mladistvých ochránců bude shromážděno zvlášť, aby jim údajně mohlo být po dezinfikaci vráceno.

Všichni se začínají svlékat, dle pokynů odevzdávají veškeré oblečení. Netrvá dlouho a celá dětská skupina je nahá, stejně tak jako většina dospělých vězňů. Gideon a Yoel se na sebe upřou zrak, a ten pohled je zase výmluvný. Takhle to začíná i u plynových komor. Lidé se musí svléknout, a pak se jdou jako osprchovat, dezinfikovat. Ovšem místo toho jsou usmrceni plynem. Jim snad nic takového nehrozí, ale jistota zde není. Také mohou za pár minut či desítek minut zemřít. Je to velmi nepříjemný a trýznivý pocit, co je prostupuje.

Děti dostávají přednost. Bratři Edelsteinové se trochu zklidní, neboť vidí přípravu na jim dobře známou proceduru, tedy vyholení. Oni jdou příkladem, záhy jsou zbaveni chlupů v podpaží a v rozkroku, u většiny jejich svěřenců toho není potřeba. Stejně jako většině z této skupiny nerostou chlupy na jiných částech těla.

„A co vlasy?“ podiví se Yoel, neboť ty zůstávají netknuté.

„Ty u vás máme zakázané holit,“ odvětí vězeň, „Mají vám zůstat.“

Takto upraveni postupují dále, kde se na ně podívá doktor. I zde Yoelovi a Gideonovi přeběhne mráz po zádech, neboť by také mohlo jít o selekci a kdo by jí neprošel … Oni však mohou být relativně v klidu, tedy snad, neboť o nich rozhoduje výhradně doktor Mengele, který zde pochopitelně není.

Následuje další stanoviště, před vstupními dveři do sprch. Nachází se tam malá betonová vana plná směsi vody a kyseliny kyanovodíkové, tam dochází k dezinfekci. Jelikož jde dle všeho o jedovatý roztok, jsou službu konající vězni k malým klientům celkem šetrní. Opatrně jim potřou vlasy, které jim na rozdíl od dospělých zůstávají, podpaží a rozkrok, tedy místa, která jsou nejvíce ohrožená vyskytem zárodků nežádoucích chorob.

Takto ošetření klienti Central Sauny postupují dále do velké místnosti, kde na ně čeká na padesát sprchových hlavic. Bratři Edelsteinové se rozhlížejí, ne, tohle vypadá na skutečné sprchy, a taky by se s nimi předtím tak nemazali, kdyby je chtěli zabít. Naprostý klid se v jejich duších však rozhostí až ve chvíli, kdy se na ně začne valit proud vlažné vody, která z nich smývá špínu, a asi i tu dezinfekci, co má pravděpodobně zabít nežádoucí parazity na jejich tělech.

Levin Dajksel

Využívají i mýdla, které dostali. Nejprve se postarají sami o sebe, a pak ještě s Levinem pomáhají s očistou těch nejmenších. Hygiena je moc dobrá věc, a je třeba příležitosti beze zbytku využít. Je jim zde příjemně, jen občas někdo pociťuje bolest, jak jim vlažná voda dopadá na místa, jež částečně omrzla. Někteří kluci si sprchy doslova užívají, pošťuchují se, blbnou. Nikdo je nijak zvlášť nepohání či neokřikuje, možná i zde funguje jejich statut privilegovaných. Nicméně se už objevují i první dospělí vězni, kteří prošli stejnou procedurou jako oni.

Jak se zdá, vše je rozděleno na špinavou a čistou část, neboť teď odcházejí do sušárny. Dostává se jim i ručníků, kterými se mohou otřít, což není vždy pravidlem, někdy prostě musí jen čekat, až z jejich těl kapky vody zmizí.

Podle informace, která je jim sdělena, bude teď následovat dost dlouhá doba, po kterou budou muset nazí čekat na své dezinfikované oblečení. Což dle všeho nebudou minuty, ale dlouhé hodiny. Naštěstí i tato část budovy je alespoň částečně vytopena, a teplota se zvyšuje i přítomností stále většího počtu osob, které prošly procedurou očisty.

Po určité době začínají být zvláště menší děti neklidné, ale nikdo je zato příliš nekárá. Dokonce je možné spařit i vlídné pohledy dospělých vězňů, vždyť ty děti jsou v tomto táboře doslova zázrak. Drtivá většina nezletilých, co sem dorazila v transportech, šla rovnou do plynu. Jistě i potomci mnohých z mužů, co stále více a více zaplňují prostor.

„Není třeba je trochu uklidnit?“ zeptá se Dajksel poníženě dvojčat Edelsteinových, po jejich včerejším výstupu na ně hledí s ještě větším obdivem. Navíc se ho jako jedni z mála nestraní, vlastně se z nich stávají skoro kamarádi.

„Nech je bejt,“ mávne rukou Gideon, „Jak vidíš, tak to nikomu nevadí. Jsou to jen děti, tak trocha toho blbnutí k nim patří,“ podívá se na kluky, co se zase už pošťuchují a pár z nich se dokonce proplétá mezi nohami dospělých. Někteří je dokonce něžně pohladí po jejich zvlhlých vlasech. Možná je jim jich líto, možná se bojí o jejich životy. Do plynu nešli jistě z vážných důvodů, které nakonec mohou být pro ně zhoubné. Nejsou zde pro nic za nic, slouží německému doktorovi ke studiu. A i když jim ten zatím neubližuje, všichni se obávají nejhoršího, až jejich výzkum postoupí do poslední fáze či až skončí. To by je také mohli odvést jen kousek odsud, do některého ze zdejších krematotií, a tam by se jejich osud naplnil.

NEJSEM STVOŘITEL

„Na to se můžu vysrat," prohodí Avi Libek, již renomovaný devatenáctiletý fotograf, který si díky tomuto pověření upevnil svou pozici na oddělení doktora Schrödera v bloku osmadvacet. Ale i u jiných německých lékařů, neboť i pro ně požizuje snímky jejich pacientů.

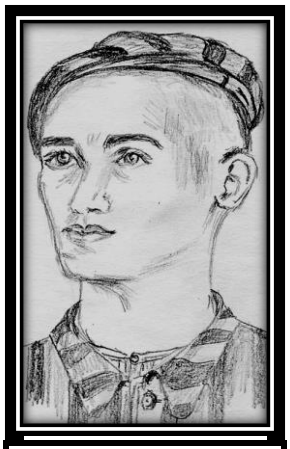
Avi Libek

„Co máš na mysli?" zeptá se skoro už sedmnáctiletý Joseph Edelstein, který mu ze své vlastní iniciativy pomáhá. Potřebuje pořád něco dělat, aby měl co nejméně času zabývat se svými trýznivými myšlenkami. Je už sedm měsíců bez varlat, a i když se zcela zahojil, na duši zůstává strašná jizva.

„Jak sem zase ty chudáky budou tahat, některý budou mít problém se vůbec udržet na nohách," odpovídá Libek. Za chvíli mu začnou přivádět vězně, co je nechal Schröder stát různě oblečené či neoblečené na mrazu. On bude muset pořídit jak jejich celkovou fotografii, tak také detaily nejvíce postižených míst. Jde už o druhé fotografování této skupiny, k prvnímu došlo hned navečer prvního dne po jejich záměrném poškození.

„S tím nic nenaděláme. Taky mi jich je líto, ale ani my jsme tomu tady neunikli. Ty pajdáš a já … darmo mluvit," zachmuří se Edelstein, už zase na to myslí.

„Tak já jsem na tom ještě relativně dobře," říká fotograf zadumaně, „Teď už se tolik nebojím, když tady dělám tohle, ale dřív, to jsem se třásl každou chvíli, kvůli selekci. Když jsem se musel projít před nějakým esesákem a ten viděl, jak kulhám, taky jsem mohl jít rovnou do plynu."

„Tak tohle ti vážně už nehrozí. Přece by si nezabili takovýho vodborníka," říká Joseph, pak se však zamyslí, „Teda dokud nás budou potřebovat," dodá.

„Snažím se tohle moc neřešit. Samozřejmě vím, že nás chtěj nakonec všechny zabít. Ale kdybych na to měl pořád myslet, tak bych se z toho musel zbláznit. Tak daleko se nekoukám, podle všeho mám před sebou pár jistech tejdnů nebo spíš měsíců života. Co bude pak …"

„V tom jsem s tebou zajedno. Možná mě to dokonce uklidňuje, když vím, že mě nakonec stejně voddělaj, takže se nebudu muset trápit s tím svým postižením."

„Takhle bys neměl mluvit. Je hrozný, co se ti stalo, ale kolik jinejch by to s tebou vyměnilo, například ve chvíli, kdy je vodváděli do plynový komory, nebo na tu injekci. Ty už to maj za sebou."

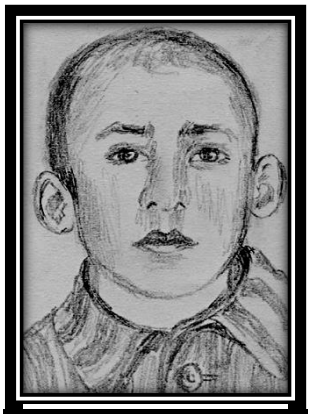
David Abramovich

„Co kdybys mi radši něco řekl k tomu vytváření těch fotek? Tohle není zrovna téma, vo kterým bych se chtěl bavit."

„Tak co tě zajímá?" zeptá se Avi, pak pohlédne ke dveřím místnosti, „No tak někdy jindy, už tady máme prvního zákazníka,"poznamená, neboť mu právě přivádí dvacetiletý David Abramovich prvního z omrzlých pacientů.

Ten je na tom relativně dobře, jelikož se nacházel na začátku zástupu a mohl zůstat poměrně dost oblečený. Teď se však musí svléknout donaha, aby se vzápětí postavil před objektiv a nehybně pózoval. Libek pořizuje jeho snímky, napřed celé postavy, zepředu,

zezadu, z boku, nakonec i jeho lehce omrzlých prstů na ruce, obličeje a nohou. To ho nechá vylézt na židli. Naopak Joseph manipuluje s lampami, co prostor osvětlují, občas si ještě světlo Avi upraví sám.

Nejprve přichází na řadu ti méně poškození, z nichž pouze jeden má velmi ošklivě vyhlížející prsty na nohách, začaly mu uhnívat a hrozí jejich amputace. Zatím k ní nepřistoupili, ale není vyloučená. Libek zacílí objektiv právě na tyhle následky omrzlin a dokumentuje pro Schrödera jeho práci, neboť to byl on, kdo je na ten mráz vyhnal.

Trudnější činnost pro dvojici mladíků nastává, když dochází na druhou čtveřici. Nejprve je přiváděn devětadvacetiletý Berthold Rynski, toho vede nejen syn doktora Abramoviche, ale i další zdravotník Ajzen Krolik, neboť pacient sotva plete nohama. Stále u něho přetrvávají vysoké horečky, i teď, když ho svléknou, pokrývá celé jeho tělo pot.

„Zkus chvíli vydržet," říká Libek málem prosebně, a motající se vězeň se snaží vyhovět. Na první pohled není nijak zvlášť postižený, byť stál na mrazu do pasu nahý, ale jeho plíce jsou zřejmě zasažené silným zápalem plic. Ačkoli se mu dostává nejlepší možné léčby, jeho život visí na vlásku. Zvláště v tomto prostředí.

„Tak to je teda humus," říká si v duchu Joseph a pohlíží na nohy třiadvacetiletého Ejdelse Dudeka, jenž byl vyhnán do třeskuté zimy pouze v košili. Ten dýchá o něco lépe než jeho předchůdce, ale jeho nohy, to je hrůza. Má nejen začernalé prsty, ale také vlastně celá chodidla a barvu mění i nárt.

David Abramovich

Stojí tam jak hromádka neštěstí, a není se čemu divit. Pokud se nestane zázrak, tak buď bude uhnívání dolních končetin pokračovat, nebo mu je budou muset nad kotníky amputovat. Jedno i druhé v tomto táboře znamená to samé, jeho smrt. Buď na otravu krve, přirozenou cestou, nebo asi injekcí, neboť pro mrzáky zde není místo.

Následně je nucený si sesnout na židli a objektivu přístroje nastavit svá zrasovaná chodidla. Je na ně ošklivý pohled a Libek s Edelsteinem si oddechnou, když ho zase odvedou. Bohužel přichází dvaadvacetiletý Leo Namias, co byl na mraze zcela nahý, a ten je také parádně zdevastovaný. Jeho prsty na nohou jsou začernalé, zanícená má i chodidla, a nejvíce pak zadnici, na kterou se posadil, když mu docházely síly. Také s ním cloumají horečky, je zbrocený potem.

Úplně poslední přichází na řadu jednadvacetiletý Ahron Tabakian, který sice na sobě měl při pokusu boty, kalhoty a košili, leč byl polit vodou. Ten se není vůbec schopný udržet na nohách, doslova hoří, zápal plic ho dostává. Vlastně je napůl v bezvědomí, a tak ho Ajzen a David musí držet a nastavovat dle požadavků fotografa.

„Tak ten to má už spočítaný," zahraje si na prognostika Avi, když zůstane v místnosti jen s místním písařem.

„Zdá se. Ale ani jeden z těch čtyř na tom není dobře, a ještě jeden z těch dalších, co mu taky hnijou ty prsty. Možná jich nakonec zhebne všech pět."

„To už ale my neovlivníme, to spíš tvůj bratr a další doktoři," konstatuje Libek, „Půjdeš mi pomoc s vyvoláním těch fotografií? Pokud jo, seš vítanej v černý komoře, pokud ne, tak už pro tebe nemám další práci."

„Rád ti pomůžu, pokud ti teda budu něco platnej. Ale jo, stejně teď nemám co dělat," rozhodne se pro setrvání Joseph.

Asi o dvě hodiny později se v kanceláři hlavního lékaře schází trojice doktorů k poradě. Edelstein a Czapnik stojí, naopak Schröder se rozvalí na židli. Právě se všichni zúčastnili vizity u pacientů s omrzlinami a teď se přicházejí poradit na dalším postupu.

„Tak co navrhuješ, doktore?" upře nácek zrak na chirurga.

„Rozhodně bych navrhoval odstranit u některých pacientů jejich prsty, ty už určitě nejdou zachránit. Co se týká toho zápalu plic …“

„To teď neřeš, to buď vydržej nebo ne,“ přeruší ho Johann, „Bavíme se teď vo tvojí disciplíně, teda chirurgii.“

„Ano, pane doktore. V tom případě navrhuji odstranit operativně ty prsty. Pak tu ale jsou dva pacienti, kteří mají celkově nohy dost špatné. Ten co stál jen v košili, tak ten je na tom nejhůře. Obávám se, že snět postoupila už příliš vysoko …“

„Tak mu ty haksny ufikni, kus nad kotníkem,“ navrhne kapitán naprosto lhostejným hlasem.

„Ale pane doktore, to přece … vězeň bez nohou … tady …,“ zakoktá se Jodel.

„Ten už je stejně vodepsanej. Když nebudeš amputovat, tak chcípne. Tak mu je uřízni, a budeme ten postup sledovat a popisovat.“

„Co s ním ale pak bude?“

„To víš stejně dobře jako já,“ ušklíbne se Schröder, „Bez haksen tady fungovat nemůže. Počkáme, až jak dopadnou ty amputace, a pak půjde na injekci. Ale to je jen mezi náma.“

„Stejně to bude všem jasné, i když o tom pomlčíme,“ ozve se Daniel, jeho výraz je dost zachmuřený, o tohoto pacienta přicházejí, „Možná by bylo milosrdnější ho netrápit amputacemi a nechat věcem volný průběh,“ navrhne.

„Ne, i ta amputace bude součástí experimentu a vy jí provedete a pořádně popíšete,“ řekne tvrdě Johann, „Tím to považujte za definitivní a zařiďte se podle toho. Tak co máme dál?“

„Pak je tu ten pacient, co stál na mraze zcela nahý. Tam musím provést vyčištění jeho hýžďových svalů, a pak jsou tu také ty jeho nohy. Jsou sice o něco lepší, než v předchozím probíraném případě, ale také v dost špatném stavu,“ říká Czapnik temným a smutným hlasem.

„No tak tady budeme postupovat podle návrhu vedoucího lékaře,“ má hned jasno kapitán, „Tady tomu necháme volnej průběh. Buď to zvládne nebo …,“ pokrčí lhostejně rameny.

„Smím odstranit alespoň některé z jeho prstů? Nebudu v žádném případě provádět amputaci celé nohy, jen bych odstranil některé prsty a dále se snažil nohy zachránit.“

„Jo, to můžeš. Ale tady amputovat nebudeme. Budeme pak srovnávat, ty dva případy. Tak co máme dál?“

„Pak jsou tady ti pacienti doktora Schumanna, po tom ozáření obličeje,“ upozorní Czapnik na dalších svých deset klientů.

„Jo, ty slintalové, co se tak divně škleběj a čuměj,“ vysmívá se Schröder žalostnému stavu vězňů, který jim způsobil jeho přítel a kolega.

„Ti naši pacienti, co byli ozářeni a jsou značně poškozeni,“ poznamená Edelstein tichým hlasem.

„Na ty serte, jen je sledujte a popisujte jejich stav. Vo nich si rozhodne Horst. Nebo snad máte nějaký návrhy?“

„Nevím, možná by šlo něco opravit, chirurgicky. V jejich obličeji,“ pokrčí rameny Jodel.

„Jako plastiku?“ ožije Johann, „No to by mohlo bejt zajímavý.“

„Nevím, zda by mělo jít přímo o plastiku …“

„Tak taková voperace, to by mě samotnýho zajímalo, u něčeho takovýho bych třeba i asistoval. Navopak ty amputace prstů nebo haksen, to nechám jen na vás.“

„Uvažoval jsem, v některém případě, zkusit něco s tím obličejem udělat,“ říká opatrně Czapnik, „Ale nemám to ještě promyšlené, pane doktore. Podívám se na ně a případně bych něco navrhl, později.“

„To udělej. Podle všeho jsi dobrej chirurg, a tak kdybys tady dělal nějakou zajímavou voperaci, tak by to mohlo bejt poučení i pro nás další, třeba nás dva. Vobčas se to tady děje, že takhle chirurgové spolupracujou,“ říká kapitán a Daniel si vzpomene na kolegu Deringa, u

něhož brali lekce němečtí doktoři. Bohužel někdy kuchali i zcela zdravého pacienta, když nebyl žádný žádoucí případ po ruce.

„Nevím teď o žádné zajímavé operaci, pane doktore," tváří se dost nešťastně Jodel, nerad by otevíral zdravého vězně jen ze cvičných důvodů. Ale pokud by mu to poručili, měl by na výběr?

„Uvidíme, nepěstujeme si tě tady jen tak pro vokrasu," hovoří nácek dál arogantně, „Zejtra ráno ať jsou ty zákroky provedený, co jsme se na nich dohodli. Domluvte si sál."

„Potřebujeme k tomu i další léky, anestetikum …"

„Jen lokální umrtvení, maximálně."

„I u těch amputací? Vždyť ten pacient může umřít ze šoku, nehledě na ukrutné bolesti, které bude muset podstoupit."

„Však vy už si nějak poradíte. Tak mu dejte anestetikum do páteře, a ještě lokální umrtvení. Nemáme tady na plejtvání," projevuje opět necitelnost kapitán, „U těch prstů … něco musej vydržet, ne?"

„Snad tady ještě něco máme," snaží se zachovat Edelstein kamenný výraz, „Půjdete se podívat na další pacienty, pane doktore?"

„Za chvíli uděláme vizitu," kývne esesák, „Mám pro tebe dobrou zprávu, tady jsem ti přines kartu jednoho doktora, co se mi zdá vhodnej. Narazil jsem na něj, náhodou. Tak se na něj podívej, zejtra se domluvíme a pozejtří by tady mohl bejt," hodí na stůl dokumentaci k vězni.

„Další kolega? Děkuji, pane doktore. Co ti zdravotníci?"

„Máš uš domluvený nějaký kamarádíčky?" ušklíbne se Johann.

„Měl bych pár vhodných kandidátů, pane doktore," nepohne se ve tváři Daniela ani sval, „Kolik bychom jich mohli získat?"

„Dejme tomu dva. Jeden doktor a dva zdravotníci? No tak dobře, tak tři. Ale to už bude konečnej stav, další sem přijdou, jen když někdo z těch tady umře. Nebo ho vyhodíš a necháme ho přeložit jinam."

„Děkuji, pane doktore. Budete si přát seznámit s těmi, co vám hodlám navrhnout? Na ty zdravotníky?" ptá se opatrně vedoucí lékař.

„Ne, nechám to na tobě. Tak se mrkni na toho doktora, na tu dokumentaci. Co mu říkáš?" ukáže Johann na papír na stole, jsou na něm uvedené údaje o židovském lékaři.

„To zní zajímavě, pane doktore," studuje dokument vedoucí lékař.

„Tak co, bereme ho?"

„Je to přece vaše oddělení, pane doktore."

„Ale dohodli jsme si pravidla, a já slovo držím," řekne důrazně Schröder, podívá se významně na oba lékaře, „Tak pokud s ním souhlasíš, tak mi předej ty čísla těch tvejch zdravotníků, já je sem nechám přeložit. Doufám, že nikdo z nich nepracuje v žádným zvláštním komandu," podívá se pátravě.

„Ne, vím, že tam by to nešlo," odpovídá smutně Edelstein, pomyslí jak na Isaaca, tak na dvojčata, ty sem dostat bohužel nemůže. Jeden je ve zvlášním režimu komanda u krematorií a další dva uchvátil doktor Mengele.

„Pak nebude problém. Zařídím to, zejtra během dopoledne je tady budete mít. Ale na rovinu říkám, tím s těma pomocnejma sílama končíme, můžeme se tak maximálně bavit ještě vo nějakým doktorovi, až sem zase nějaký dorazej. Kvůli tomuhle na mě bude jeden můj kolega nasranej," zasměje se kapitán.

„Děkuji vám, pane doktore," řekne Daniel poníženě.

„No jo. Doktore," podívá se esesák na chirurga, „jdi připravit všechno k vizitě, a taky na áčku až céčku, až jsou kolegové nachystaný. Já si dám ještě cigaretu a kafe a pak začneme," vyžene Jodela z kanceláře. To už jeho vedoucí lékař jde připravit zmíněný nápoj.

Operace je možné provést až po večerce, do té doby měl sál zablokovaný jiný lékař. Jde o stejnou místnost, kterou používal doktor Dering ke kastraci mladíků z experimentu doktora Schumanna, a kde byl zmrzačený i Joseph. Vždy, když sem Daniel vstoupí, má stísněný pocit, až moc ošklivých vzpomínek se pojí k tomuto místu.

Dnes večer se však budou pokoušet dvěma pacientům pomoci, a jednoho zbytečně zmrzačí, neboť jeho osud je už dopředu daný. Bez ampuace nohou by umřel, o tom jsou přesvědčeni, po odstranění zasažených částí dolních končetin ale z něho bude mrzák a nakonec ho zabijí. Musí však Schrödera poslechnout.

Operovat bude pochopitelně Czapnik, asistovat mu bude Daniel, ze zdravotníků pak Ajzen Krolik a Lew Dirdak, švagr Jodela. Ti budou muset přidržovat pacienty, neboť nebude možné je úplně uspat, na to nemají dostatek prostředků. Alespoň učiní lokální anestezii, tak snad nebude bolest tak veliká, pokud budou vůbec nějakou cítit. Ale v případě amputace asi ano, byť použijí i injekci do páteře, jako to činil Dering při kastracích.

Čtveřice, co bude na sále během zákroků, je již nachystána, včetně snad dostatečné hygieny. Začnou nejprve mužem z té méně postižené čtveřice, tam jde o odebrání dvou prstů. Jsou s ním hotovi poměrně brzy, a on může být odnesený. Bohužel teď přichází na řadu daleko těžší případy, a především zcela zbytečná amputace nohou je deptá.

Začínají však Leo Namiasem, ten si musí nejprve lehnout na břicho, neboť se bude chirurg věnovat jeho zadnici. Jak se při pokusu posadil na zem, částečně k ní přimrzl, a tak má jak servanou kůži, tak i značné omrzliny. Ty ho sice přímo na životě neohrožují, ale jsou vzhledem k rozsahu poškozené tkáně značně bolestivé. Navíc neplýtvají ani anestetiky, pročež ošetřovaný mladík dost trpí. Zatíná zuby, snaží se moc nekřičet, chová se statečně.

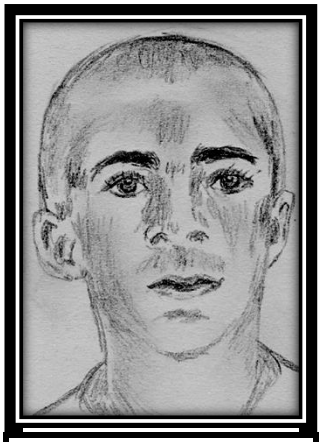
Lew Dirdak

Problém nastane, když se má otočit, neboť musí spočinout na ošetřeném pozadí, pokrytém nyní gázou. Těžko hledá polohu, kde by bolest byla menší. Leží na operačním stole na zádech a lékaři si prohlížejí jeho zdevastované nohy.

„Chcete mě dál mučit?" zasténá Namias.

„Chceme ti zachránit život," odpovídá mu Edelstein.

„Já už jsem stejně vodepsanej," projeví Leo malomyslnost, „Ty nohy mi uhnívaj, špatně se mi dejchá, zadek mám v jednom vohni, a k tomu ty další vomrzliny, všude možně. Tak co chcete zachraňovat. Lhal jste mi, doktore," dodá vyčítavě.

„Lhal? V čem?"

„Říkal jste, že vodsud vodejdu po svejch, ale je už jasný, že je to lež. Jak dlouho mě budete pozorovat a mučit, než mě zabijete? Nebo budete čekat, dokud celej neshniju a nerozpadnu se?"

„Tak poslouchej, ty rozumbrado jeden," pozvedne svůj zrak Czapnik a upře ho na zatrpklého pacienta, „Sice to s tebou nevypadá dobře, ale pořád je naděje, že bude mít pan kolega nakonec pravdu. Na ten svůj zadek neumřeš, a na rozdíl od některých dalších, nemáš tolik zasažený plíce. Nejsou úplně v pořádku, po tom pobytu na mraze, ale není to tak hrozný. Jedinej problém jsou u tebe ty nohy. Pár prstů už nezachráníme, ale snad vyléčíme ten zbytek."

„Jak nezachráníte?"

„Musím ty nejhůř postižené prsty odstranit. To ale neznamená, že bys po vyzdravění nemohl chodit."

„Pár prstů? Užíznout?“ objevuje se strach ve tváři Namiase, „A co pak? Co přijde pak?“ ptá se zoufalým hlasem.

„Pak už to bude jen na tobě. Jestli tvoje tělo bude mít sílu bojovat. Můžu ti zaručit, že ti nic dalšího amputovat nebudu,“ nelže teď Jodel, neboť dle rozhodnutí Schrödera u tohoto pacienta bude nechán projevům omrzlin na nohách volný průběh. Buď se podaří zánět zastavit, nebo na něj mladík nakonec zemře.

„Co to je?“ lekne se Leo, vidí v ruce Edelsteina injekci, „To jako …“

„Jen ti to místo lokálně umrtvím, aby ta operace tolik nebolela. Musím ale šetřit, tak možná přesto něco ucítíš. Určitě ale míň, než kdybych ti tu injekci nedal,“ vysvětluje Daniel a zapíchne jehlu mezi uhnívající prsty.

Postižený mladík sykne bolestí, ale pak rezignuje a dál trpně snáší své mučení. Leží na svém poničeném pozadí, oni mu uřezávají některé prsty na noze, něco mu pižlají i na chodidle. Nezbývá mu, než jim věřit, snad konají pro jeho dobro. Bolest cítí, ale asi není tak intenzivní, jaká by byla bez té injekce. Skončí s obvázanýma nohama, ošetřenýma mastí.

„Nemůže chodit, musíte ho odnést,“ říká Jodel směrem ke svému švagrovi, přitom si otírá zpocené tělo, ač zase tak velké teplo na sále není. Však taky Lea nakonec přikryli dekou, aby ještě více neprostydl a spíše středně těžký zápal plic se nezhoršil. Dostává ale léky, které by mu měly pomoc, v tom mají zdejší pacienti výhodu. Dostanou se jako pokusní králíci k medikamentům, které jsou pro většinu nemocných v táboře nedostupné.

Edelstein si povzdechne, teď je čeká ta nejhorší část večerního představení. Budou muset uříznout obě nohy nad kotníky nešťastného Edjelse Dudeka.

„Tak přemýšlím, co by pro toho chudáka bylo nejlepší,“ řekne Daniel směrem ke svému kolegovi, jsou zde na chvíli sami, zdravotníci odnášejí Namiase.

„Jak to myslíš?“

„I když tou amputací ten zánět zastavíme, tak ho nakonec nechá Schröder stejně zabít. Jako mrzák v tomhle táboře nemůže žít. Bude ale trpět hroznejma bolestma. Pak se možná uzdraví a dostane tu injekci. Už mu není pomoci.“

„Chceš mi tím snad něco naznačit?“ objeví se úlek ve tváři Jodela.

„Jen říkám, co toho chudáka čeká.“

„Podle tebe by bylo nejlepší, kdyby umřel co nejdřív. Rozumím ti dobře?“

„Nemá žádnou šanci se uzdravit. Respektive uzdravit se může, ale bez nohou. Pak ho usmrtí tou injekcí, potom, co bude kdoví jak dlouho bojovat o svůj život.“

„Je to hnusný, vodporný. Ale co s tím? Nechceš snad, abych ho zabil.“

„Nemůžeme ho zabít, i kdybysme se k tomu rozhodli,“ ztiší hlas Edelstein, „To by Schröder zjistil. Ale až bude probíhat ta amputace, kdyby při ní ztratil hodně krve …“

„Mám ho nechat vykrvácet?“ zděsí se Czapnik, „Jsem chirurg, nejsem kat.“

„Ani já ne. Jen je mi toho ubožáka líto. Co si bude muset vytrpět a nakonec ho stejně zabijou. Nemůžeme mu pomoc, i kdybysme se rozkrájeli.“

„Chtěl bys, aby mi tu zůstal na stole?“

„Nevím, co vlastně chci. Jen hledám, co by bylo pro něj nejlepší. Dovedeš si představit, jak bude další dny trpět? Po tý amputaci? Když nemáme dostatek utišujících prostředků? Nemůžeme ho držet v umělým spánku, dát mu oblbováky. Bude hrozně trpět.“

„V tom máš pravdu. Ale zabít ho …“

„Nemusel by tady přímo umřít, Jodeli. Stačilo by, kdyby ztratil dost krve. Má taky zasažený ty plíce, má horečku, smrt by k němu mohla bejt milosrdná a vzít si ho v následnejch dnech.“

„To se může stát, i když nebudeme chtít.“

„To právě vím. Proto o tom mluvím. Nebylo by to nápadný, prostě byl po amputacích hodně zesláblej a jeho organismus to nezvládl. Tohle naznačuju.“

„Já se ale vždycky snažím pacientům pomoc, udělat pro ně to nejlepší,“ má Czapnik ve tváři nešťastný výraz.

„Právě vo tom mluvím. Co je nejlepší pro tohodle pacienta? Pro pacienta, který je vodsouzenej k smrti? Pomůžeme mu tím, když mu jeho utrpení prodloužíme?“

„Byli bysme jak voni, s tou jejich milosrdnou smrtí …“

„Je rozdíl v milosrdný smrti pro nevyléčitelně nemocný, nebo v té euthanasii v jejich podání, kdy se zbavujou drahejch pacientů, duševně nemocnejch, postiženejch dětí. To je sec sakra velkej rozdíl.“

„Možná … ale jsem chirurg.“

„Nepochybně, a taky dobrej chirurg. Ale až mu podvážeš tu nohu, před tou amputací, nemusí to být tak silně, naopak on bude silně krvácet. Nebude dostávat žádnou infusi, možná to opravdu nepřežije. I bez naší malé pomoci.“

„Co bys udělal na mém místě?“ podívá se Czapnik pátravě.

„Nemůžu bejt na tvým místě, ty seš operatér. Ale já ti asistuju, a mohu tu nohu podvázat. Třeba ne úplně nejlíp. Ostatní to nepoznaj, ty ano. Bez tvýho souhlasu to neudělám. Můžeme se ho pokusit zachránit, na nějakej čas. Ale zachraňujeme ho jen proto, aby dostal za pár tejdnů smrtící injekci, pokud jeho tělo tu amputaci a všechny ty další komplikace zvládne,“ říká Edelstein vzrušeným hlasem.

„Dane, už tak je pro mě nesmírně těžký tady pracovat,“ sklopí hlavu chirurg, „Máš určitě pravdu, ale já přece nemám právo rozhodnout, kdy ten mladík umře. Jestli při tý operaci dneska, na její následky zejtra, nebo jestli ji přežije a ta svině esesácká ho pošle ta tu injekci. O tom já nemám právo rozhodovat.“

„Souhlasím s tebou, nemáme na to žádný právo, ale co soucit? Soucit s tím ubožákem, kterej si možná před smrtí vytrpí hrozný muka? Kdyby byla jen nepatrná naděje ho zachránit …“

„Dane, pokud takhle začneme uvažovat … Vždyť tady maj přece všichni umřít, podle nich. Tak kdy jim pomůžeme a kdy ne? Já vím, tohle je naprosto beznadějnej případ. Ale vo tom musí rozhodnout někdo jinej, někdo mnohem výš, mnohem, než my dva. Pokud je tomu mladíkovi souzeno operaci nepřežít, tak ji nepřežije. Ale my máme povinnost udělat všechno proto, abysme mu poskytli co nejlepší službu,“ říká Czapnik zoufalým hlasem.

„Jodeli, kdybych si tím byl jistej, nikdy bych vo tom nezačal. Jenže já si právě tímhle jistej nejsem. Nejsem si jistej, že mu poskytneme tu nejlepší službu, když ho udržíme co nejdýl při životě. Nevím, možná jsem už poznamenanej tím, jak jsem tady dlouho, už je to vlastně dvacet měsíců … Možná mě tohle prostředí dostává …“

„Dane, určitě to myslíš dobře, chceš jednat v jeho zájmu, aby co nejméně trpěl. Ale my přece nejsme Stvořitel, abysme rozhodli, kdy má kdo umřít.“

„Dobře, respektuji tvůj názor,“ přikývne Edelstein, „Zkusíme udělat vše, co dokážeme, aby ten pacient operaci přežil. Asi máš pravdu, nejsem Stvořitel, abych určoval hodinu, kdy ten nebožák zemře.“

„Ale přesvědčenej vo tom nejsi.“

„Nejsem. Nezlob se, ale po tý době tady, už pochybuju vlastně vo všem. Moje víra je otřesena. Všechny hodnoty, ve který jsem věřil, se tady mění v prach.“

„Rozumím ti,“ přikývne operatér.

„Jsme domluvený. A právě včas,“ pohlédne Daniel ke dveřím chirurgického sálu, v nich se objevují zdravotníci a přinášejí třiadvacetiletého Ejdelse Dudeka, o jehož osudu tu před chvíli diskutovali.

Dirdak a Krolik položí nosítka na zem, svléknou mládenci košili a nahého ho položí na operační sál. Tam už se ho ujímají oba lékaři, Edelstein připrvuje injekce a Czapnik své nástroje.

„Co mi chcete dělat?“ ptá se Dudek zoufalým hlasem.

„Musíme něco udělat s tvýma nohama,“ odpovídá mu Daniel, snaží se působit klidným dojmem, ale je ještě z předchozí debaty rozrušený, vlastně ze všeho tady.

„Co ale? Co?“

„Jsou dost poškozené, od toho mrazu. Zkus se uklidnit. Než s tím začneme, dostaneš injekce, proto bolesti.“

„S čím začnete? Co mi chcete udělat?“ otáčí hlavu Ejdels, snaží se zjistit, jaké nástroje si na něj chirurg chystá. Dobře ví, v jak špatném stavu má obě dolní končetiny a obává se nejhoršího. Přitom amputace nevede k jeho záchraně, v tomhle táboře určitě ne. Kdyby mu nohy vyléčili, pak může snad přežít, ale bez nich, to je jistý rozsudek smrti. Copak by tady mohli náckové trpět vězně bez končetin, když při selekci posílají na smrt i daleko méně postižené?

„Uděláme jen to, co udělat musíme,“ vyhýbá se Edelstein přímé odpovědi.

„Pane doktore, vy mi chcete ty nohy uříznout, že jo? Chcete mi je uříznout,“ chvěje se omrzlému mladíkovi hlas i celé tělo, které je zachvácené i teplotou, poškozené omrzlinami i na dalších místech.

„Uvidíme. Musíme ty nohy zrevidovat,“ odvrací hlavu Daniel, protože teď lže, „Možná je půjde zachránit. Buď tak laskavej, natoč se na bok, dám ti injekci, která zmírní tvoji bolest, trochu tě znehybní. Trochu to zabolí, musíš to vydržet. Tak, natočte ho na bok,“ nařizuje zdravotníkům, kteří také klopí oči. Tohle jsou hrozné chvíle, i oni platí daň za relativně teplé místečko, když musí asistovat takovým prasárnám, jako jsou pokusy na lidech.

Dudek se celý chvěje, ale poslouchá, stejně je na pokraji svých sil a bránit se silnějším zřízencům nemůže. Vykřikne bolestí, když je mu alikována injekce do páteře. Pak se ho zmocňuje hrůza, když začíná pomalu tuhnout. Mezitím mu Daniel obstřikuje další injekcí místo, kde má dojít k řezu.

„Tohle je sice chirurgickej sál, ale někdy se mi zdá, že voperujeme jak ve středověku,“ zašeptá svému kolegovi, když čekají, až začne anestetikum působit.

„Třeba ho taky zabije šok, jako při těch amputacích v tom středověku,“ odpovídá stejnou hlasitostí Czapnik, pak se obrátí šeptem na svého švagra, „Zakryjte ho přikrývkou, od kolen po krk, a pak mu něco podržte před obličejem, ať tam dolů nevidí.“

„Budete mu je ...,“ podívá se tázavě Lew.

„Musíme. Je to rozkaz. A bez toho by umřel,“ vysvětluje Jodel.

Švagr mu neodpoví a jde vykonat příkaz. Domlouvá se s Ajzenem, hodí na tuhnoucího pacienta deku, pak vezmou i druhou a vlastně mu z ní udělají stěnu kus od hlavy. Tak nic nevidí.

„Proč? Proč?“ objevuje se v očích Dudeka hrůza, „Abych to neviděl? Voni mi je uříznou, že jo? Uříznou mi je,“ vyráží ze sebe, „Pane doktore, prosím, nedělejte to. Bez nohou tady nejde žít. Nezabíjejte mě, prosím,“ volá zoufalým hlasem, snaží se nadzvednout, ale je přitlačený zdravotníky zpět na stůl.

„Jak já je nenávidím,“ chopí se skalpelu Czapnik, už má i připravenou pilku, aby přeřízl kost. Přistoupí k mladíkovi na stole a začne přeřezávat měkkou tkáň kus nad kotníkem levé nohy. Kus pod zaškrcením, které je utažené co nejvíce možnou silou, aby ztráta krve byla co nejmenší. Nemají tady prostor pro transfuzi, tento zákrok sám o sobě v těchto polních podmínkách ohrožuje život pacienta, který je navíc značně oslabený. Ozve se jeho výkřik, nepůjde rozhodně o bezbolestnou operaci.

Druhý den ráno se jde Daniel podívat na ložnici, kde je umístěno osm vězňů s omrzlinami a deset s ozářeným obličejem. Srazí se tam s Jodelem, který chce taky vidět stav svých pacientů před snídaní a apelem. Na velkou kontrolu není čas, ta přijde během dopoledne, jen si prohlídnou jedince, u nichž včera prováděli operace.

„Zatím všichni žijou," konstatuje Czapnik, když vyjdou na chodbu.

„Máš pravdu, zatím jo. Ale vůbec se mi nelíbí stav toho, co byl politej vodou, ten doslova hoří. Jestli tohle přežije, půjde vo zázrak. Ty voperace navopak vypadaj dobře," vyhodnocuje svá zjištění Daniel, „Sice jsou trochu pod sedativy, ale nemáme jich dost. Už brzo bude jejich bolest obrovská, už teď naříkaj, a bude to jen horší."

„Nejde pro ně něco sehnat? Nemáš někde něco?" ptá se chirurg.

„Mám stranou trochu léků, ale ty mám pro nás, co tady sloužíme. Není jich moc, a do těch zásob prostě nesáhnu. Můžeme kdykoli vonemocnět a budeme je potřebovat."

„Tak zkus nějak zlomit Schrödera."

„Děláš si legraci? Vysměje se mi, bude žvanit něco vo mojí útlocitnosti, co ho pořád sere. Zeptat se můžu, ale dopředu vím, co mi řekne. Jsou mladý, plný síly, něco musej vydržet. Naši chrabří vojáci trpěj daleko víc, tam na frontě."

„To doufám," zableskne se v očích Jodela, má mnoho důvodů nácky nenávidět, minimálně tři zásadní, jeho manželka, dcerka a synek šli rovnou do plynu.

Rozejdou se, následuje snídaně, apel a po něm čekání na doktora Schrödera. Ten dorazí o něco později, ale zdá se celkem v pohodě, byť alkohol z něho trochu cítit je, přes voňavku, kterou se zape pomazal. Nastává vizita, která se táhne vlastně skoro celé dopoledne. Je tady vážně hodně pacientů a pokud se chtějí věnovat alespoň těm vážnějším případům, ubíhají ne minuty, ale celé hodiny.

Johann zamíří rovnou do svých prostor mimo tábor, naopak do kanceláře zapluje Joseph, který čekal v povzdálí, až bude čistý vzduch.

„Dane, jsou tady ty čtyři noví," hlásí, „Čekaj na to, až je přijmeš. Nebo ne? Mám to vyřídit sám, jako písař?"

„Ne, přiveď je. A zůstaň, jako ten písař," kývne hlavou starší sourozenec, nemá vůbec dobrou náladu. Kolik mužů tady zbytečně trpí, to si uvědomuje vždy, když si projde jednotlivé ložnice. Je tu určitě více těch, co byli nakaženi či poškozeni záměrně, než co je sem přivedli s již propuklou chorobou či zraněním.

Joseph je za chvíli zpátky a spolu s ním hned čtveřice nováčků. Lékař a tři zdravotníci. Daniel sedí na své židli, zapálenou cigaretu a tváří se dost odtažitě. Neví přesně, co jsou ti noví zač, a chce si od nich udržet odstup. Minimálně nějaký čas.

Čtveřice se staví do pozoru a chystá se hlásit svými čísly, ale je zastavena. Místo toho se chopí své role mladší ze sourozenců Edelsteinových, který zná z jejich dokumentace nejen jejich čísla, ale i jména a věk.

„Tady je doktor Menasche Gottlieb, je mu padesát šest let, pochází z Francie, podle všeho pracoval na Sorbonně. Tady je od prosince loňského roku. Sem byl přeložen na základě rozhodnutí doktora Schrödera, po konzultaci se zdejším vedoucím vězeňským doktorem. Toho vám tímto všem představuji," ukáže na svého staršího sourozence, „On tady má na starosti vězeňský personál, doktory i zdravotníky," dodá pro jistotu. Mluví německy, znalost tohoto jazyka na svém oddělení Johann vyžaduje. Ale jinak by se s těmi novými ani nedomluvil.

Doktor Menasche Gottlieb

„Hovořil jsem o vás s doktorem Schröderem, s tím jste se dle všeho setkal. Nevím, zda víte, co je toto za blok, a co toto za oddělení, ale pokud ne, brzo to zjistíte," říká Daniel, přitom zůstává sedět a kouří, „Vaše kvalifikace, vědecká, pedagogická i lékařská praxe je obdivuhodná. Něco z toho snad budete moci využít. Zatím vám dle všeho zachránila život."

„Jen na základě lepšího sluchu mé nebohé choti," odpovídá poměrně klidným hlasem Gottlieb, „Nebýt jí, zůstali jsme spolu. Ona slyšela, jak se ptají, kdo je doktor. Vlastně mě skoro vystrkala z řady."

„Není nutné o tom mluvit, pane doktore. Každý z nás tady se na okolnosti našeho příjezdu sem snaží zapomenout."

„Již jsem se s její ztrátou vyrovnal. Možná i proto, že ona stále žije v našich dětech, a našich vnucích a vnučkách," mluví zcela klidně Menasche, „Ty všechny jsme poslali včas do Ameriky. Ona se obětovala pro mě, já nechtěl opustit svou praxi, své kolegy, studenty. Tak zůstala se mnou. Pak mi ještě zachránila život, když mě vystrčila z té řady. Prožili jsme spolu krásný harmonický život, a nyní již jen čeká, až se opět shledáme."

„Snad za ní nespěcháte, pane doktore," podívá se tázavě hlavní lékař.

„O tom, co bude, nerozhoduji já. Stejně jako nerozhodla o svém osudu moje žena. Stalo se, co se stát mělo, a až přijde můj čas, budu též připravený."

„Jistě bude později čas si více promluvit, pane doktore. Až se seznámíte se zdejším oddělením, se svými kolegy."

„Něco jsem o něm slyšel, od doktora Schrödera, se kterým jsem se setkal ve vedlejším táboře. Jak se zdá, četl některé moje práce a zaujaly ho. Proto asi projevil zájem, abych se stal členem jeho oddělení."

„Víte, co je to za oddělení, pane doktore?"

„Ano, bylo mi to sděleno. Rovnou jsem panu doktorovi řekl svůj názor, kdy osobně nesouhlasím s takovým zneužíváním vězňů. Ale nemohu nijak ovlivnit stav, kdy mají oni moc tak konat. Mohu snad přispět svými zkušenostmi, nicméně osobně nehodlám nikomu z vězňů ubližovat. Což prý nebudu muset," podívá se teď tázavě Gottlieb na mnohem mladšího kolegu, který je vlastně jeho vedoucím.

„Neznám vaší dohodu s panem doktorem Schröderem, ale je to jeho oddělení," pokrčí rameny Daniel.

„Jsem už starší muž," hovoří stále zcela klidně Menasche, „Něco jsem již prožil. Mám svoje děti, které jsou v bezpečí, své vnuky, vnučky. Pokud mám zemřít, jsem připravený. Jsem si vědom svého postavení, kdy oni mají nad mojí tělesnou schránkou moc. Jsem připravený pracovat jako vězeňský doktor, konzultovat některé vědecké pokusy, říkat k nim svůj názor. Pokud toto stačí, pak mohu být platným členem vašeho oddělení. Pokud ne, můžete mě vrátit zpět na obyčejný nemocniční blok, anebo nechat zabít. Přijmu obojí," pokrčí rameny.

„Vaše vyrovnanost je obdivuhodná, pane doktore," odpoví straší z Edelsteinů, pak se obrátí na bratra, „Tak kdo jsou ti další?" zeptá se.

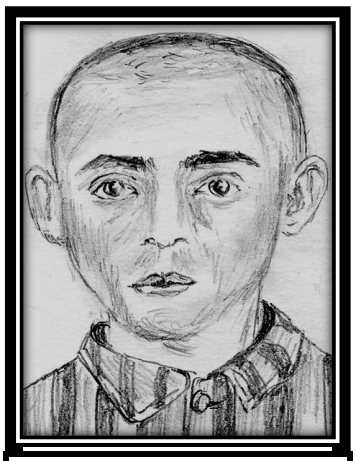
Ignaz Dsuivol

„Dva bratranci, také z Francie, staršímu je čtyřiadvacet let a jmenuje se Ignaz Dsuivol, mladšímu je dvacet a jmenuje se Yerachmiel Dsuivol. Jsou tady také od prosince," dívá se do lejster Joseph.

„Doporučil mi vás doktor Zejger, kterého snad znáte," podívá se tázavě Daniel na oba mladé muže.

„Ano, pane doktore. Znal se s našimi rodiči. Je to delší historie, pane doktore, pro vás asi ne příliš zajímavá," odpovídá Ignaz dobrou němčinou.

„Máš pravdu, je to jen vaše věc."

„Ten poslední je Polák, Michal Stankiewicz, brzo mu bude šestnáct," představí písař posledního z nováčků.

„Tak tě tady taky vítám," podívá se vedoucí lékař na chlapce, kterého mu doporučil pro změnu jeho přítel Adam Cieluch. Nezná úplně přesně jeho historii, ale dle všeho mu Němci popravili celou jeho rodinu, a jeho jako patnáctiletého ušetřili a poslali do tábora. Proč k tomu došlo neví a ani to nepovažuje za podstatné. Rozhodně se sirotka na takové věci ptát nebude.

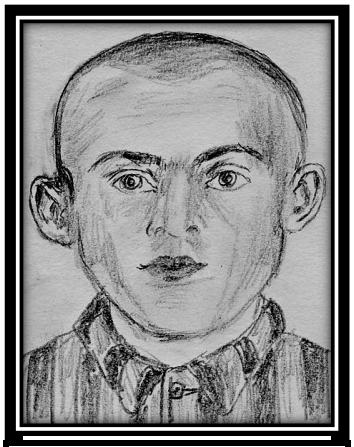
Yerachmiel Dsuivol

„Děkuji vám, pane doktore," říká tichým a pokorným hlasem Michal, je v něm cítit i vděčnost. Je si vědom, že tady má snad větší naději se dožít konce války, která ho už připravila o vše, kromě jeho vlastního života. Ten je však v tomto táboře smrti značně ohrožený.

„Josephe, odvedeš nejprve pana doktora za jeho kolegy, aby se navzájem seznámili," hovoří Daniel stále německy, „Potom těm zdravotníkům představíš Aviho, ten je vaším předákem. Všechno vám vysvětlí, ubytuje vás a sdělí vám vaše povinnosti. Taky vám řekne, jak to zde chodí. Máte někdo nějaký dotaz?" podívá se po všech přítomných.

Nikdo se logicky na nic neptá, a tak je všechny písař odvede. Vrátí se asi za pět minut, a tváří se dost zamyšleně.

Michal Stankiewicz

„Dane, nemáš z těch novejch doktorů strach?" zeptá se.

„Strach? Proč?"

„No já nevím. Ten, co přišel dneska, se mi zdá dost arogantní. Dávat si tady nějaký podmínky. Možná se zná i se Schröderem. Co kdyby mu ten dal tvoje místo? Co pak? Co pak bude s náma? Třeba nás už nebude potřebovat, když tady bude mít dost jinejch doktorů, starších, zkušenějších."

„Tohohle se bojíš?"

„Jo, z toho mám strach. Nejde mi ani tak vo mě, po tom, jak na tom sem. Ale vo tebe. Všechno mu tady vybuduješ a von to pak dá nějakým jinejm …"

„Nic takovýho se zatím neděje."

„Zatím."

„Josephe, taky jsem na to myslel. To ti zastírat nemůžu. Sice zatím doktor Schröder drží slovo, ale … Taky mi nejde až tak

o mě samotnýho, ale cítím zodpovědnost za vás, za tebe, dvojčata, co zásobujeme. Za mou Helene. Jen Isaacovoi nijak pomoc nedokážu …“

„Co bysme dělali, kdyby tě už nechtěl?“

„Co bysme mohli dělat. Snažit se tady dál přežít. Pořád jsem lékař, a ty tady maj určitý privilegovaný postavení. I když je jasný, že bez vochrany doktora Schrödera by bylo všechno jinak. Nijak to ale ovlivnit nemůžu, von se nakonec rozhodne. Znám ale i ty další německý doktory, například doktor Mengele říkal, že by si mě vzal do svýho týmu, kdybych už nepatřil do týmu jeho přítele. Jinak ale máš pravdu, ty noví doktoři jsou mnohem zkušenější, mnohem lepší. Mou jedinou předností snad je, že zvládám tu administrativu. Ale jistotu pochopitelně nemáme, v tom máš pravdu.“

„Snad ten nácek dodrží dohody, cos s ním uzavřel,“ vysloví své zbožné přání Joseph. Je mu jasné, že on je zde trpěný jen díky Danovi, a bez něho by ho asi jako zmrzačeného čekala plynová komora. Ačkoli někdy uvažuje o své smrti jako o vhodném východisku ze své situace, tak něco jiného v něm chce hrozně moc žít. Chce se dožít konce války, dostat se odsud.

RODINNÝ TÁBOR

Přežívání dvojčat Edelsteinových v mužském sektoru BIId tábora v Birkenau se na jednu stranu stává již zaběhlou a monotónně se opakující rutinnou, na druhé straně přináší každodenní malé i velké starosti. Začátek února je co do mrazu stejně hrozný jako leden, minimálně pocitově. Také se jim začínají ztenčovat zásoby jídla, od Daniela žádný nový proviant nepřichází a Isaac se je asi bojí vyhledat. Ještě něco schovaného mají, ale vyskakovat si rozhodně nemohou.

Stále docházejí do cikánského tábora, byť ne už tak často. Občas se je snaží místní pasák Stano přesvědčit, aby znovu využili služeb jeho Miry, oni ale jeho i jejím svodům oddolávají. Mají k tomu dva vážné důvody. Jednak nemají zásob na rozdávání a za druhé se obávají, aby nakonec přeci jen něco nechytili. Již se jim naplnil sen a oni jsou muži. Souložili se ženou a nezemřou tedy jako panicové. Mají svou ložnici jen pro sebe a není tedy pro ně takový problém si ulevit pomocí své ruky. Pochopitelně i v tomhle prostředí jimi cloumají hormony, jak se mění z chlapců v mladé muže, masturbace je pak vhodným řešením.

Yoel se stále ještě nevyrovnal s tím, že možná zavinil smrt jiného vězně. Může si tisíckrát říkat, že byl v právu, že by ten muž stejně brzo zemřel, že ho možná zabili jiní. Ale svědomí je mrcha a trápí ho. Kolem něho sice řádí smrt, v jeho rodině už také měla hody, ale tohle je jiné, ten muž možná zemřel na následky ran jeho obuškem.

Jejich svěřenci chodí občas na vyšetření do bloku BIIf, kde funguje nová nemocnice, oni sami vyšetřováni nebyli a ani jim nebrali krev. Zatím nikomu Mengele vážně neublížil, i u těch dvou kluků s různě barevnýma očima provádí jen různá měření, stejně tak zkoumá trpaslíka. Sice obavy z dalšího průběhu výzkumu zůstávají, ale nejsou už tak intenzivní, jako tomu bylo na počátku. Což se ale může změnit, pokud změní německý doktor svůj přístup k nim.

Občas se na bloku objevuje, pak se chová k dětem tradičně mile, obdarovává je sladkostmi, hladí je po vlasech. Ty jim z jeho rozhodnutí zůstávají, na rozdíl od ostatních vylepaných vězňů. Jedná spíše jako starostlivý otec, než jako někdo, kdo by jim chtěl ublížit. Což je v tomhle strašném táboře skoro zázrak, a děti ho vlastně mají rády. Možná v něm vidí jakousi náhradu za své rodiče, kteří většinou zmizeli ze světa, jsou nenávratně pryč.

Po jedné jeho takové návštěvě si dvojčata Edelsteinova zavolá večer do své kanceláře velitel bloku Mordechaj Lebovits. Oznámí jim, že se zítra půjdou takto ve třech podívat do sektoru BIIb, který je specifický a obývaný židovskými rodinami přivezenými sem z Terezína.

„Půjdeme tam? Proč?“ podiví se Yoel.

„Podle všeho tam jeden mladý muž již delší dobu organizuje školu pro děti,“ odpovídá Lebovits, „Jak jsem pochopil, nacvičili nějaké představení, na kterém se byl podívat i doktor Mengele a asi se mu líbilo. Protože se tady staráme spolu o ta dvojčata, a ještě i o nějaká ta z cikánského tábora, chce nám umožnit se poučit u toho muže vedle, jistého Fredyho Hirsche, tak se jmenuje.“

„To ale nezní špatně, ne?“ ozve se Gideon.

Ilustrační obrázek - Jan Komski - návrat z práce

„Ano, nezní to špatně. V každém případě ten tábor zítra dopoledne navštívíme, mám tady pro nás tři propustky. Děti mezitím ohlídá Levin. Tak vám to jen oznamuju.“

„Je to všechno takový divný,“ tváří se rozpačitě Yoel, „Kolem nás je tolik smrti, utrpení, a my máme jít sbírat zkušenosti s výukou dětí? Nezdá se vám to taky divný?“

„Asi máš pravdu,“ pokývá hlavou Mordechaj, „Nevím, co za tím je. Prostě to berte jako příkaz, jako fakt,“ pokrčí rameny.

Dvojčata Edelsteinova tento rozkaz nechává celkem chladnými, netuší, co by se měli jako naučit, jaké poznatky by si měli osvojit. Proto druhý den bez většího nadšení následují Lebovitse, projdou branou jejich sektoru, aby se hlásili o kousek dál u jiné brány. Díky propustce jsou vpuštěni, Mordechaj je vede dál.

Rodinný tábor v sektoru BIIb vznikl už osmého října loňského roku, kdy dorazilo dvěma transporty z Terezína dohromady pět tisíc osob. Po příjezdu je však nečekala typická selekce, dělení na práceschopné a ty další, určené k okamžitému usmrcení v plynových komorách. V prosinci téhož roku se místní populace rozšířila o dalších pět tisíc deportovaných opět z Terezína.

V drtivé většině jde o Židy z Čech a Moravy. Sice zde muži a ženy s dětmi žijí v oddělených barácích, rodiny se však mohou během dne stýkat. Pochopitelně se ani tomuto místu nevyhýbá smrt, lidé jsou zde souženi nedostatečnými příděly potravin, těžkou prací a také nemocemi, na kombinaci toho všeho pak někteří umírají. V tuto chvíli čítá zdejší populace přes devět tisíc osob. Což znamená, že smrt dostihla již téměř jednu pětinu ze zářijového transportu.

Lebovitz i dvojčata Edelsteinovi o tomto sektoru vědí, ale netuší, proč se právě této skupině vězňů dostalo takového privilegia, neproběhla u nich selekce, nebyli vyvražděni ti nejslabší a práce neschopní. Dokonce o tomto i cikánském rodinném táboře párkrát mluvili, dohadovali se, zda jde o nějakou propagandistickou akci, ale na nic převratného nepřišli. Ti lidé tady prostě jsou a oni se dnes ocitají mezi nimi.

V současné době se zde nachází k šesti stovkám dětí ve věku do patnácti let, a pro ně je přes den k dispozici jeden samostatný blok, kde má hlavní slovo osmadvacetiletý Alfred Hirsch, kterému ale neřeknou jeho přátelé jinak než Fredy. Už v terezínském ghetu začal se vzděláváním omladiny a pokračuje v tom i na tomto ponurém místě.

Hirschova matka a jeho o dva roky starší bratr Paul unikli před nástupem nacistů do Bolívie, on nejprve zůstal v Německu a pak v pětatřicátem roce emigroval do Čech do Prahy. Vedl různé vzdělávací a sportovní kroužky, nakonec jako Žid skončil v v prosinci roku jedenačtyřicátého v terezínském ghetu. Do Birkenau dorazil už v září loňského roku, spolu s téměř třemi stovkami dětí. Díky jeho charismatu i skvělé němčině se mu podařilo umluvit esesáky, aby vyhradili jeden z dřevěných baráků pro děti, on sám se stal jeho blokovým vedoucím. Pro své svěřence vyjednal i navýšení přídělů. Další výhodou je, že děti jsou ušetření dlouhých ranních a večerních apelů, prezence se provádí zde. Vlastně sem přicházejí po ránu a vrací se ke svým matkám až na noc.

Bratři Edelsteinové tyto podrobnosti neznají, během chůze se rozhlížejí po táboře, který se stavbami nijak neliší od jejich sektoru či třeba rodinného cikánského tábora, ale rozhodně zde vládne úplně jiný požádek. Vězni jsou v civilním oblečení, mohou mít delší vlasy.

Trojice návštěvníků ze sektoru BIId přichází k dětskému bloku s označením třicet jedna a vstupují do něj. Dvojčata zůstanou stát na pokraji dlouhé místnosti s otevřenými ústy. Místnost je bez typických třípatrových paland, jsou zde stolky, stěny uvnitř jsou vyzdobeny různými obrázky, na nich mohou spatřit například Eskymáky, Sněhurku i s jejími sedmi trpaslíky, další pohádkové postavy a různé květiny. Obrovské množství dětí je dle všeho rozděleno do různých skupin, nejspíše podle věku, o které se starají určení vychovatelé.

„Vítejte, už jsem vás čekal," vychází jim v ústrety dobře ustrojený mladý muž, Alfred Hirsch. Mluví perfektně německy.

„I nám je potěšením," odpovídá Lebovits.

„Dobrý den, pane," promluví skoro současně bratři Edelsteinové.

„Pan doktor Mengele mi něco naznačil," snaží se o milý výraz Hirsch, „Prý máte na starosti skupinu dvojčat v mužském táboře a vyučujete i pár cikánských dětí. Bude mi ctí se s vámi podělit o naše poznatky z výchovy zdejších dětí."

Alfred Hirsch

„Je tomu přesně tak," přikývne Mordechaj, „Tito dva mladí pánové jsou veliteli několika desítek dvojčat, bydlí v bloku, jehož jsem velitelem. Jsem původním povoláním učitel, společně s nimi se snažím vzdělávat děti do šesti let. Ale jak vidím, vy zde máte děti všeho věku."

„Máte pravdu, jsou zde od těch nejmenších až do patnácti let. Podle toho je dělíme na skupiny, každá má svého lektora, nebo učitele, chcete-li. Snažíme se jim převyprávět obsahy knih, které si pamatujeme, pár jich tady dokonce i máme, co jsme je uchránili. Zvláště s těmi menšími si hrajeme, zpíváme. Máme povoleno zpívat německé písničky," usměje se potutelně Fredy, „někdy se nám tam však přimísí i jiná. Také se je snažíme učit zeměpis, dějepis. Dokonce jsme nastudovali i hru."

„Nastudovali jste hru?" podiví se Mordechaj.

„Právě díky ní jste asi zde," přelétne letmý úsměv přes tvář Hirsche, dle všeho si udržuje i v tomto strašném prostředí dobrou duševní pohodu, nebo ji umě předstírá, „Minulý měsíc jsme ji tady předváděli, přišli se podívat i mnozí důstojníci SS, mezi nimi i doktor Mengele. Dle všeho ho velmi zaujala, a zmínil se mi o vás. Také o svém nápadu, abyste sem mohli přijít a podívat se, jak naše výuka dětí probíhá."

„Co to bylo za hru?" ujede Yoelovi, pak se zastydí, neboť bez vyzvání vstoupil do hovoru dospělých a sklopí hlavu.

„Šlo o Sněhurku a sedm trpaslíků," ukáže podvědomě Fredy na některé malůvky na stěnách, „Myslím si, že šlo o velký úspěch. Sklidili jsme opravdu nadšený potlesk, i přítomných důstojníků SS. Jsem za to rád, kvůli těm dětem. Právě doktor Mengele se s nimi dal dokonce do řeči, některé mu seděly na kolenou, on je hladil a povídal si s nimi."

„Pak přijměte mou gratulaci," rozhlíží se Lebovits, „Nejen pro úspěch té hry, ale pro vše, co se vám tady podařilo vybudovat. Pro ty děti. Je to skoro zázrak, vzhledem k místu, na kterém se nacházíme."

„Vím něco o tomto místu," objeví se chmury ve tváři Hirsche, „I o zvláštním postavení našeho sektoru. Snažím se ty děti před tím vším okolo co nejvíce chránit. Po tom, co přijely ty další transporty v prosinci, a počet dětí se nám ze tří stovek rozrostl na téměř dvojnásobek, se mi podařilo získat ještě jeden blok. Právě ho dokončujeme, s tím pomáhají ti starší. Jak dlouho se zde můžete zdržet?"

„Máme právo zde být celé dopoledne, pak se musíme vrátit. Zkusíme načerpat co nejvíce poznatků," dává si osobní závazek Mordechaj.

„Jsem vám zcela k dispozici. Stejně tak učitelé. Pokud by byl problém s domluvou, rád budu tlumočit."

„Všichni tři mluvíme dobře německy, což právě dokazujeme, ale také v jidiš. Snad se nějak domluvíme."

„Určitě. Něco vám navrhnu. Rozhlédněte se tady, naprosto volně, nějakou dobu sledujte, co se tady odehrává, a pak se znovu sejdeme. Rád vám zodpovím jakékoli dotazy. Případně se i já zeptám na vaše zkušenosti, i já se mohu poučit, od vás," ukáže Fredy směrem do prostoru.

Bratři Edelsteinové musí uznat, že jde o příjemně prožité dopoledne. Především však jsou po chvíli vtaženi do úplně jiného světa. Kdyby nevěděli o všem tom šílenství kolem, mohli by si připadat jak ve velké vesnické škole. Panuje zde příjemná atmosféra, občas se z některého místa ozve zpěv, někdy se přidají další skupiny, jindy jen poslouchají.

Bohužel idylka končí kolem poledního, kdy musí oázu uprostřed pekla opustit. Rázem si uvědomí realitu, a ta je o to bolestnější. Jsou zaražení, právě se seznámili s další tváří zdejšího tábora. Už jich poznali dost, hned po příjezdu šílené prostředí pracovního komanda, pak uzavřený svět nacistických ubikací, cikánského tábora, ale i jejich malé společenství dvojčat, nacházejících se uprostřed zubožených dospěláckých vězňů. Přitom nemohou vymazat ze svého povědomí, že kousek odsud jsou krematoria, kde se lidé nejen spalují, ale také umírají v plynu. To je ta nejstrašnější tvář tohoto prokletého místa.

„Tak co tomu říkáte?" zeptá se Lebovits, když projdou branou zpět do svého domovského sektoru.

„Je to něco neskutečnýho," vyjádří své pocity Yoel, „Ten Fredy je doslova kouzelník. Vykouzlit na tomhle místě takovej zázrak. Jak dokážou ty děti zaujmout, jak se tam vo ně staraj. Prostě úžasný, neumím to dobře popsat. Moc krásný."

„Souhlasím s bratrem," kývne hlavou Gideon, „Jen tomu pořád nerozumím. Proč voni tam jsou s celýma rodinama, mají tam školu, a proč jiný transporty jdou na selekci?"

„Už jsme se o tom přece bavili, a na nic jsme nepřišli," odpovídá Mordechaj, přitom sklání hlavu, neboť mu poryv větru vmetl do tváře ledovou tříšť, „Přeju jim, aby jim to štěstí vydrželo co nejdéle."

„Co nejdýl? Co vlastně s nima má bejt?" zarazí se teď Yoel, úplně na chvíli zapomněl, kde se nacházejí, „Myslíte si, že … ale to by přece nedávalo smysl … napřed tam budovat školu … a pak je poslat … Nebo co se s nima má stát?" objevuje se v jeho očích strach.

„Já nevím," oklepává své svrchní oblečení Lebovits, právě vešli do chodbičky mezi svými prominentními ložnicemi, „Jen jsem slyšel, že snad mají šestiměsíční karantému. Vzhledem k tomu, že ti první přijeli v září loňského roku …"

„Tak by jim měla skončit v březnu, to je už ani ne za měsíc …," objevuje se výraz zděšení v očích Gideona, „Ale proč by pak dělali tu školu, kdyby chtěli … Jak víte vo tý šestiměsíční karanténě?"

„Něco jsem zaslechl. Ani už nevím kde," mlží Mordechaj, „Kluci, vždyť vůbec nic nevíme o jejich záměrech. Tak proč hned myslet na nejhorší," rozhodne se být pozitivní, „Vždyť v prosinci přijeli další, z toho Terezína, a taky zůstaly celé rodiny pohromadě."

„To slibovali i nám. Nějakej rodinej tábor," vyvstanou moc smutné vzpomínky v mysli Gideona, „Místo toho, tehdy …," přejede si rukou přes čelo.

„Možná už tam nikdy nepůjdeme, ale kdybysme tam ještě někdy náhodou šli, tak ať vás ani nenapadne o tomhle něco začínat," podívá se Lebovits významně na dvojčata, v jejich obličejích spatří nevoli, nejsou přece hlupáci, „Tak pánové, dost řečí, čeká nás práce. Odstrojte se a začněte se věnovat svým dětem, co vám je vedle hlídá Levin. Pokud ho tedy nepřemohli, nesvázali a nedělají si co chtějí," pokusí se o žert.

Kluci kývnou a zaplují do své ložnice, kde však úřaduje Michail Korczak, neboť přes den tato malá místnost slouží jako písárna. Dají se s ním krátce do řečí, popíší mu velmi stručně svoje zážitky. Pak se jdou podívat za svými dětmi, které zde mají na starosti. Naleznou je v družné hře s Dajkselem, ten se mezi nimi asi cítí šťastný, i když má někdy problém, aby ho především ti starší poslouchali. Na rozdíl od bratrů Edelsteinů, a zvláště od Yoela, tomu stačí se v poslední době jen přísně podívat a každý zjihne. On ví moc dobře proč, a vůbec ho to netěší.

K návštěvě rodinného tábora se vrátí až po večerce, kdy leží na svých postelích. To mají čas na různé myšlenky, bohužel především ty chmurné.

„Co si myslíš, co s těma dětma tam vod vedle bude?" zeptá se Gideon.

„Nevím. To se stejně můžeš ptát, co bude s náma a těma našima dětma," odpovídá mu z dolního lůžka jeho sourozenec, jeho hlas zní temně.

„Přece by jim tam nepovolili tu školu, kdyby je nakonec chtěli zabít. Stejně jako tady. To by přece nedávalo žádnej smysl. Učit je a pak je poslat do plynu."

„Co tady dává smysl?"

„Dost toho dává smysl," zní hlas z horní palandy hrozně smutně, „Tohle je místo, kam voni přivážej lidi, aby tady zemřeli. To dává smysl. Navopak ten tábor vedle, ten je z toho pohledu divnej. Stejně jako ten cikánskej. I ta naše skupina dává smysl, jsme tady, aby nás ten doktor mohl studovat. Jen proto ty kluci nešli po příjezdu do plynu. To je jasný."

„Pokud to bereš takhle …"

„A jak jinak. Kvůli tomu přece vybudovali tohle místo, proto tu maj ty čtyři krematoria, ne? Ale možná se to trochu mění, nezdá se ti? Podle mýho to bylo v tom dvaačtyřicátým, co jsme sem přijeli, tak to bylo drsnější. Nebo ne?"

„Nevím. Nezapomínej, my se brzo dostali stranou, pracovali v tom jejich sektoru. Teď máme taky velký privilegia. Podívej se vokolo, jak ti muži vypadaj. Jak jsou sedřený, vyhublý. Nevím, možná je míň toho svévolnýho vraždění, vod těch kápů, ale jinak … k čemu by jim pak bylo tolik krematorií?" ptá se Yoel emotivně.

„Docela mě to dostalo, ta návštěva tam," lehce se chvěje hlas Gideona, „Najednou jsem si vzpomněl na ten život, než jsme sem přijeli. Jak jsme chodili do školy, do normální školy. Žili jako normální lidi. Vzpomněl jsem si na další …"

„Na tohle není dobrý vzpomínat. Zbytečně se budeš trápit. Co bylo, je už nenávratně pryč. Je jen to, co je teď. Dneska, zejtra, pozejtří. Na nic dalšího nemá smysl myslet."

„Já vím, proto jsem z toho tak rozhozenej. Když jsem tam viděl tolik těch dětí, jak se normálně učej … modlím se, aby jim nakonec neublížili."

„Gideone, nechci vo tomhle mluvit," zní hlas Yoela naléhavě, prosebně.

„Máš pravdu, už držím hubu," ozve se z horního lůžka a v místnosti se rozhostí ticho. Bohužel stejně snadno ani jeden z chlapců nemůže utnout tok svých myšlenek, a ty jsou pro oba dnes večer obzvláště trýznivé.

Druhý den pro ně začne jako obvykle, rutina se změní až kolem deváté hodiny dopolední, kdy se objeví zřízenec z nemocnice ze sektoru BIIf. Jde si pro bratry Edelsteinovi, mají se dostavit na vyšetření.

„Jen my dva? Nebo tam máme odvést nějaké děti?" zeptá se Yoel.

„Mám přivést vás dva," pokrčí rameny zřízenec, „O nikom dalším nemluvili, tady mám i propustky, pro vás, aby vás tam se mnou pustili," předává jim dokument, který umožňuje jeho vlastníkovi pohyb po různých sektorech rozlehlého tábora v Birkenau.

„Už nás dlouho nevyšetřovali, skoro jsem se bál, že na nás zapomněli," pokusí se o žert Gideon, ale dost to zakřípe. Někde uvnitř jeho mozku zase už hlodá červík pochybností, možná i strachu. O jaké půjde vyšetření? Nebo jen o odběr krve? Nebo o něco nového?

Dvojčata nemají důvod a ani nemohou neuposlechnout, tak jen informují o své nepřítomnosti Levina a Lebovitse, který se dětem také věnuje, snaží se je něco naučit.

„O co jde?" zeptá se Mordechaj.

„Nevíme. Asi si nás chtějí proklepnout, už dlouho nás neměřili, nevážili, nebrali nám krev," odpovídá Yoel zdánlivě ležérně, ale i v jeho hlasu je patrné napětí.

Projdou příslušnými branami a ocitají se v sektoru BIIf. Tam vznikl celý nemocniční komplex s téměř dvaceti baráky. Hned za plotem se nachází stále ještě nedokončená nová Kanada, za ní Central Sauna, kde nedávno podstoupili dezinfekci. Ale poblíž jsou také bohužel krematoria, dost dobře je vidět trojka, za ní dvojka, a z druhé strany pak za rybníčkem čtyřka a proti ní pětka.

„Snad tam brzo neskončíme," podívá se Gideon na mohutný komín krematoria tři, vychází z něho dým, ale není tak hustý, jak je někdy možné spatřit, když asi spalují větší množství nebožtíků, pravděpodobně po zplynování zbytku transportu. Přesto ucítí o něco intenzivněji jim už důvěrně známý pach, jak hoří části lidských těl.

„Dneska snad ne …," zachytí Yoel kousek tmavé mastné hmoty do své promrzlé dlaně, „Jen nějaký to kilo popela a tohle, to je všechno, co z člověka nakonec zbude," poznamená.

Více si toho neřeknou, zřízenec je nasměruje do jednoho z baráků. Připomíná klasickou nemocnici, určitě se tu snaží udržovat hygienu. Možná i díky tomu, že se zvyšuje počet židovských doktorů, a ti se snaží pacienty léčit, ne jen nechat chvíli vyhnít, než přijde selekce a cesta do plynu. Pokud nemají to štěstí a nezemřou dříve přirozenou cestou.

Oni však nejsou na žádný lůžkový blok, ale skončí v ordinaci, kde se k nim obrací žena navlečená v bílém plášti. Trochu se zarazí, když uvidí dva mladíky, oba s prominentním označením, a jeden z nich dokonce v ruce drží obušek.

„To sis doufám nepřinesl na mě," řekne jim v jidiš, „Rozumíte mi?" zeptá se pro jistotu, s domluvou je někdy problém.

„Ano, teda vlastně ne," dostane se do rozpaků Yoel, „Myslím, že vám rozumíme. Ne, to jako ten obušek."

„Nejste na vězeňské funkcionáře trochu mladí?" dívá se ona stále překvapeně. Je tu jen ona a oni, zřízenec, co je přivedl, už odešel.

„Možná. Nevím. Máme na starosti ty děti, myslím ty další dvojčata. A taky dva kluky, co maj každé oko jiný barvy, a ještě jednoho skřeta, teda trpaslíka," opraví se Yoel, opět se stává mluvčím dvojice, „Vy jste jako doktorka? Nebo sestra? Nevidím tu pana doktora Mengele."

„Pan doktor dneska nebude, budete si muset vystačit se mnou," tváří se ona příjemně a bere si do rukou dokumentaci obou mladíků, „Jinak jsem lékařka, jmenuji se Evgenia Honigmanová, pokud vás to zajímá. Asi se budeme setkávat častěji."

Evgenia Honigmanová

„Častěji? Vy se o nás budete starat?“

„Ráda ti odpovím, mladý muži,“ říká pětačtyřicetiletá žena, „Ale to mohu i při vašem vyšetření. Pochopitelně vás obou. Jak jsem se dívala, od toho posledního uplynulo už dost času. Tak jsem dostala za úkol ty údaje aktualizovat. Také si naberu vaši krev. Ale tohle asi už dobře znáte.“

„Ano, pan doktor nás už vícekrát vyšetřoval.“

„Tak začneme?“ pokusí se ona snad o úsměv, „Nuže, mladí pánové, budete se muset svléknout,“ nařizuje, „Copak, snad se nestydíte?“ zeptá se, když spatří jejich rozpaky, „Nezapomínejte, jsem lékařka, už jsem viděla mnoho nahých mužů.“

„Jistě, paní doktorko,“ odloží na židli obušek mladík s označením blokového, „Ale jste taky žena, velmi pohledná. Proto ty naše rozpaky,“ dodá, nicméně si začíná sundávat svrchní oblečení.

„Jak se zdá, jsi galantní. Až budeš svlečený, tak pojď sem, tady si vás přeměřím a převážím. Uvidíme, jak se od posledního vyšetření údaje změnily.“

„Možná jsme trochu zhubli, což tady není takový problém,“ poznamená Yoel, pak se ale rozhostí ticho, kdy je slyšet především šustění šatů, které oba sourozenci svorně ze sebe snímají a odkládají ho na připravené židličky. Po krátké době jsou oba nazí, trochu jim cukají ruce, mají nutkání si jimi zakrýt pohlaví, ale nakonec je nechají svěšené podél těla. Na svlékání jsou zvyklí, každou chvíli takový rozkaz dostávali, ale teď před tou ženou pociťují určité rozpaky.

„Na to, jak jste tady dlouho, vypadáte výborně,“ podívá se ona na své pacienty, pak pokyne Yoelovi, aby přistoupil k váze a metru.

„Jen díky našemu bratrovi, co nám pomohl zajistit dobrý komando,“ vysvětluje mladík, zatímco se staví na váhu, a také se vypíná, neboť nad jeho hlavu směřuje koncovka metru, „On je lékař, tak jako vy. Dokonce je vedoucím lékařem jednoho oddělení, v tom vedlejším táboře. Má tam dokonce i svoji vlastní kancelář, kde přespává,“ pochlubí se prominentním postavením staršího sourozence.

„Opravdu? Tak to jsme na tom podobně,“ objeví se ve tváři lékařky překvapení, „Já jsem tady od doktora Mengeleho získala něco podobného. Kde vlastně tvůj bratr pracuje?“

„Asi o tom nesmíme mluvit,“ zarazí se Yoel, „Jen snad, že je to na jednom experimentálním bloku, tam v tom základním táboře. Občas se s ním vidíme, doprovázíme tam děti na fotografování. Ačkoli nevím, možná teď, když je tady ta nová nemocnice …,“ rozhlédne se okolo.

„Pokud o tom nesmíte mluvit, tak raději nechci nic vědět.“

„Tak co? Vyrostli jsme? A jak moc zhubli?“ zeptá se po chvíli ticha Yoel.

„Máte oba asi o centimetr víc, než při posledním měření. Co se týká váhy, tam je to naopak o dva kilogramy méně.“

„Tak to není tak hrozný,“ konstatuje Yoel.

„Určitě ne. Na poměry tady vypadáte dobře. Jste dobře rostlí, sice hubení, ale pořád ne vychrtlí. Tak vy děláte písaře a blokového, pro ta dvojčata?“

Měření pokračuje a během něho především Yoel udržuje konverzaci. Evgenia aktualizuje mnoho z údajů, které jsou již zapsány v dokumentaci mladíků, ti se dostanou znovu do značných rozpaků, když jsou jim přeměřovány jejich genitálie. Ale tu chvilku vydrží a jinak se už celkem uvolnili, byť stále zůstávají nazí a střídají se u různých přeměřování svých tělesných partií. Paní doktorka je velmi precizní a pečlivá, asi ví, co její šéf požaduje.

„Tak to bychom pro dnešek měli," zaklapne nakonec dokumentaci, do které přibylo mnoho dalších údajů, respektive ty původní byly aktualizovány, „Teď vám ještě odeberu krev a budete se moc vrátit do svého sektoru."

„Bude jí zase hodně?" zeptá se Yoel.

„Jak se to vezme. Nebude jí málo," odpovídá lékařka, „Ale mám tu něco pro vás, na posilnění. Až skončíme s odběrem."

„Snad nebudeme moc oslabený, když máme na starosti ty děti."

„Určitě budete po jistý čas malátní. Tak pojď, posaď se," ukáže Honigmanová na židli vedle stolu, pak použije škrtidlo, napíchne žílu.

„Vy mě teda nešetříte," poznamená po chvíli Yoel, sleduje, jak se jeho krví zaplňují jednotlivé připravené zkumavky.

„Však něco vydržíš. Musím naplnit pokyny, které jsem dostala," omlouvá se lékařka, nakonec z mladíka vycucne víc než půl litru jeho nejcennější tekutiny. Však také končí pobledlý a lehce se zapotácí, když přepouští místo svému bratrovi. Sám si sedne na jinou židli, přidržuje si gázu na místě vpichu a sleduje, jak je vysáván jeho sourozenec.

Gideon zůstává sedět na místě odběru, naopak Evgenia nejprve urovná získané vzorky krve a pak odejde pryč z místnosti, aby za krátký čas přinesla oběma mládencům slíbenou odměnu. Tou je bílý chléb a miska mléka s Lukchen, což je makarónům podobná směs. Určitě jde o pochoutku, a oba kluci se hned pustí do jídla.

„Tak co, chutná?" pozoruje lékařka své pacienty, ti jen přikývnou, mají plná ústa.

Nikdo je nevyhání, dokud není miska prázdná, naopak chleba se ani nedotkli, ten si chtějí schovat na později.

„Pokud se vám už nemotá hlava, tak se oblékněte," slyší mladíci pokyn, který jdou vzápětí naplnit. V ordinaci je docela teplo, na ten mráz, co je venku, proto nejsou ani po takové době bez oděvu moc promrzlí. Ale ztrátu krve pociťují, určitě jsou bledší a mírně se jim motá hlava.

„Můžeme už odejít? Nebo máme na někoho čekat?" zeptá se Yoel.

„Nevím … nemám žádný pokyn," dostane se do rozpaků Honigmanová.

„Nevadí, my máme tu propustku, tak se vrátíme sami."

„Pokud se necítíte dobře, mohu sehnat nějakého zřízence …"

„Není třeba, paní doktorko. Jsme už velký kluci, jak jste si snad povšimla."

„Povšimla, Yoeli. Jsi Yoel, ne?"

„Ano, paní doktorko."

„Jste velmi příjemní mladí muži. Určitě se nevidíme naposledy."

„Snad budou další návštěvy tady tak příjemný jako dneska," vyřkne své zbožné přání mladík, který si bere ze židle svůj obušek. Nosí ho pořád s sebou, neboť pro něj představuje důkaz privilegovaného postavení, což je dobré dávat najevo. Ačkoli ho zvláště v poslední době občas pálí v ruce a vyvolává v něm vzpomínky, které by chtěl co nejdříve uložit co nejhlouběji do svého podvědomí a tam navždy uzamknout.

VEZMU TO ROZHODNUTÍ NA SEBE

Daniel Edelstein si zapálí cigaretu a posadí se na židli. Právě si urovnal postel, když napřed vykonal potřebu, nezbytnou hygienu a nakonec i lehce posnídal. Je ještě trocha času do ranního apelu, a tak jedna zdravotní nezaškodí.

Jak ten čas letí. Už je polovina února čtyřiačtyřicátého roku, v červnu to budou dva roky, co je sem přivezli. Dva roky. To snad ani nemůže být pravda. Sice pořád ještě více než tři měsíce chybí, ale ta neskutečná meta se blíží. Přitom stále žije šest z nich, pokud připočítá i

Helene, s kterou se občas vídá, když odnáší vzorky na blok deset. Joseph je sice zmrzačený, ale pořád naživu, a zdá se, že se přeci jen se svým těžkým údělem vyrovnává.

Podívá se na stohy dokumentace na svém stole. Vzpomene si, jak ho poprvé přijal doktor Schröder, jak mu poprvé líčil svoje představy o svém oddělení, výzkumu. Začínali jen dva, on jako ocásek, co ho s sebou tahal a snažil se ho zocelit. Aby se dokázal povznést se nad utrpení svých bližních. Připravit se na roli, kdy nacistickému kapitánovi povede experimentální oddělení, bude mu vytvářet zprávy, kterými on bude operovat a oslňovat u nadřízených. Teď je na jeho oddělení sedm lékařů a dvanáct členů pomocného personálu, z nichž jeden je písař a druhý velmi zdatný fotograf. Mají tu pořád kolem sto padesáti pacientů, co je různě úspěšně léčí, poté, co mnohé z nich záměrně poškodili či nakazili.

Slova bratra Josepha, které před časem pronesl, mu vrtají v hlavě. Jak moc pevné je jeho postavení jako vedoucího lékaře? Nepodceňuje se, zná svoje organizátorské kvality, stejně jako schopnost zvládat administrativu, vytvářet zajímavé zprávy podle požadavků svého šéfa. Ale také musí uznat, že pod ním slouží daleko starší a zkušenější lékaři, s nezpochybnitelnou dlouhou praxí, dokonce mezinárodně uznávané kapacity. Tedy před válkou, než se stali ze ctihodných občanů štvanci, určení k likvidaci.

Schröder zatím nikdy jeho postavení nezpochybnil, naopak, i před staršími kolegy dává najevo, že on je jeho pravou rukou. Ale červík pochybností hlodá. Pokud by ztratil svou cenu, mělo by to nedozírné následky. Padla by asi dohoda ohledně Helene, těžko by mohl něco na přilepšení posílat dvojčatům. Ačkoli ty už delší čas nic nedostali, uvědomí si. Co by pak bylo s Josephem? Nechal by ho tady sloužit dál, nebo by ho odeslal k jinému komandu? Co by se stalo, až by se musel svléknout u selekce? Neposlali by ho pro jeho zmrzačení do plynu?

A co on sám? Nestal by se nežádoucím svědkem? Nebo by zůstal jako řadový lékař? Což by ho pořád určitým způsobem chránilo, ale neměl by už šanci pomáhat svým blízkým. A ti jsou svým způsobem na něm závislí, s výjimkou Isaaca, který se stará sám o sebe. Ačkoli i tomu kdysi pomohl, když pro něj vyjednal ochranu u Poláků.

Možná se strachuje zbytečně, Johann zatím vždy svoje slovo dodržel, to se mu musí nechat. Ačkoli je to také svým způsobem zrůda, co bez slitování využívá vězňů ke svým pokusům, tak k němu se chová slušně. Dodržuje dohody, a dokonce mu nechává posílat potraviny a cigarety, přes Kurta. Ten je údajně kupuje z jeho podílu na kořisti, co sebrali przniteli Josepha, než ho nechal Schröder svými kolegy zastřelit při útěku.

Vyfoukne kouř. Měl by se přestat trýznit katastrofickými scénáři a věnovat se problémům, které tu mají. Ty vyplývají především z následků jejich pokusů. Všichni se snaží co nejvíce z pacientů zachránit, uzdravit je, aby odsud mohli odejít po svých, jak sliboval Namiasovi. Co s nimi bude pak, je sice otázkou, ale alespoň přežijí pobyt v experimentálním bloku a na oddělení, za které on zodpovídá.

„Už je čas," objevuje se Joseph, bere si podklady pro apel, stále platí, že jejich pacienti na něj nemusí, ale oni jako zdravotnický personál ano.

Oba sourozenci se začnou strojit, čeká je možná dost dlouhá doba na mrazu, tak je třeba se dobře připravit. Jak vypadají omrzliny, či v co se mohou zvrtnout, mohou bohužel studovat velmi podrobně v sekci D tohot oddělení.

Vracejí se naprosto ztuhlí, ale dle všeho i dnešek přežili bez úhony. Na rozdíl od většiny zdejších vězňů mají oni tu výhodu, že si mohou uvařit kávu a rozehřát se jak jí, tak především v solidně vytopené kanceláři. Zatímco ostatní personál má své povinnosti, bratři Edelsteinovi mohou využívat svého postavení vedoucího lékaře a písaře.

Po kávě a cigaretě se jejich cesty rozejdou. Joseph jde pomáhat svým kolegům, ne že by musel, ale on práci doslova vyhledává. Daniel se naopak vrhne na administrativu, ta ho zahlcuje

a tráví u ní většinu svého času. Ale někdo ji dělat musí a díky ní snad uhájí své vedoucí místo i přes příchod renomovaných a starších kolegů.

Je tak zabrán do práce, že si ani nepovšimne otevíraných dveří. Vlastně spatří příchozího až ve chvíli, kdy dojde skoro k němu. Rychle vyskakuje a staví se do pozoru.

„Dej si pohov, doktore," tváří se přívětivě Horst Schumann, „Zastavil jsem se tady, taky kvůli těm pacientům, co jsou na tom vašem oddělení. Podíváme se na ně. Ty máš tu jejich dokumentaci, pokud vím."

„Ano, pane doktore. Hned ji najdu. Je tady, u sekce dé."

„Jak to s nima vypadá?"

„Nic moc, pane doktore. Určitě jsou vedlejší účinky té metody větší, než asi její přínos na odstranění původního onemocnění. Mám vše velmi podrobně zdokumentované, včetně pořízených fotografií," otevírá jednu ze složek Edelstein, aby doložil svoje slova.

„Hm, jako vždy precizní," pokývá hlavou Horst, „Johann měl kliku, když tě objevil."

„Připravím pro vás velmi podrobnou zprávu, o průběhu léčení, jejich stavu."

„Zprávu," podívá se nejistě esesák, „Uvidíme, napřed se na ně půjdeme podívat," vykročí ke dveřím, následovaný židovským lékařem, který s sebou vleče i dokumentaci k naprosto zbytečně poškozené desítce mužů.

Schumann vizitě moc nedá, ani nenechá vězně svlékat, stačí mu pohled na jejich zdevastované obličeje. Už mu musí být jasné, že tudy cesta nevede. Ale nezdá se, že by ho osud jím těžce poškozených mužů nějak zvláště trápil. I referát doktora Czapnika poslouchá jen jedním uchem. Vlastně skoro nepromluví. Naopak se začne zajímat o pacienty svého kolegy, co postoupili pokus s úmyslným omrznutím. Mezi nimi je i chudák Ejdels Dudek, který amputaci svých obou dolních končetin nakonec přežil.

„Možná ani zvláštní zpráva nebude potřeba," řekne Horst, když stane na chodbě před ložnicí, „Jen si pak vezmu tu jejich dokumentaci."

SS-Untersturmführer Horst Schumann

„Nebude potřeba? Není problém, abych ji připravil, pane doktore."

„Věřím, a určitě by byla velmi působivá. Ale vzhledem k těm výsledkům asi zbytečná," konstatuje pravdu esesák, „Bude mi stačit ta dokumentace," dodá, jistě nemá zájem, aby se důkazy jeho zhovadilého pokusu někde povalovaly.

„Hodláte experiment ukončit, pane doktore?"

„Ano, postarám se, abyste byli těhle pacientů brzy zbavení," kývne hlavou Horst.

„Ti pacienti půjdou pravděpodobně na speciální léčbu, předpokládám," opíše Daniel jejich slovníkem skutečnost, že budou zavražděni. Buď fenolovou injekcí nebo odesláni s nějakou skupinou do plynu.

„Pravděpodobně. Proč tě to zajímá?" podívá se pátravě Schumann, před tímhle mladým židovským lékařem nemusí nic hrát, ten už je moc dobře obeznámen, jak to tady chodí s takto poškozenými vězni, když už nejsou potřební pro další pozorování.

„Nedávno jsme se bavil s jedním zdejším chirurgem a také s panem doktorem Schröderem, právě o těchto vašich pacientech. Pokud byste je už nepotřeboval, napadlo nás vyzkoušet na nich určité chirurgické zákroky. Na těch jejich obličejích. Jestli by se podařilo některé následky ozařování takto odstranit."

„Uvažujete jim rekonstruovat obličej?“ zpozorní Horst, „Mně je to jedno, já už je nepotřebuju. Tak si nějaký vyberte, co se vám budou hodit. Další necháme přeložit zpátky do Birkenau, a tam se jim dostane té zvláštní péče. Ten chirurg je dobrej?“

„To je ten lékař, co vám o nich podával zprávu. A také o těch pacientech s omrzlinami. Podle všeho je velmi dobrý chirurg. Ale s těmi vašimi pacienty to byl jen nápad, který před nedávnem padl, nevím, zda se nakonec uskuteční.“

„Tak se domluvte. Johann by sem měl dneska dorazit, pokud vím, tak se domluvte a pokud někoho z nich budete chtít použít, tak je váš,“ říká velkodušně Schumann, přitom jen rozhoduje o tom, že jím poškozené vězně nepošle hned na smrt, ale poskytne je kolegům k dalšímu experimentování.

„Projednám to, pane doktore. Děkuji za vaši vstřícnost.“

„To je maličkost, když už je nepotřebuji. Abych nezapomněl, jdu teď na jedenadvacítku, za doktorem Deringem, tak tam za mnou pošlete svého bratra. Chci se na něj podívat. Ať si mě tam najde,“ nařizuje Schumann.

„Zařídím to, pane doktore,“ slibuje Edelstein pokorně, byť ho mrazí, neboť z rozhodnutí tohodle parchanta přišel jeho sourozenec o svá varlata. A dnes si ho zase budou prohlížet, jaké následky to má pro jeho další tělesný vývoj. Bohužel ho před tím nelze uchránit.

Jakmile nácek zmizí, vytáhne si Daniel kolegu Czapnika a odvede si ho do kanceláře. Tam mu řekne o svém rozhovoru s Horstem.

„Nevím, jestli bych s tím dokázal něco udělat,“ tváří se hodně rozpačitě chirurg.

„Nejde jim nijak pomoc?“

„Nevím, nejsem si jistej. Možná by to bylo zbytečný mučení, a výsledek všelijaký.“

„Jodeli, všichni ti muži půjdou na smrt. Možná máme šanci někoho z nich zachránit. Kdyby sis ho vzal jako svýho pacienta.“

„To víš jistě?“

„Sám přece musíš vidět, jak vypadaj. Myslíš, že je takhle nechá běhat po táboře? Ani by mi nemusel nic potvrzovat, abych měl jasno. Můžeme se na to vykašlat, pak je zejtra převelí a voni všichni brzo zemřou. Kdybys mezi nima našel někoho, kdo je na tom relativně lépe, kdo by se z toho snad mohl dostat, tak bysme ho snad mohli zachránit,“ vysvětuje Edelstein svoje pohnutky.

„Chápu, vo co ti jde,“ přikývne Czapnik, „Ale pokud neuspěju, tak ho nechaj zabít stejně a von předtím bude dost trpět.“

„Dostane naději …“

„Možná planou.“

„Jodeli, podívej se na ně. Máme určitej čas, než dorazí doktor Schröder. Pokud někoho najdeš, tak …“

„To je další problém. Mám snad já vybírat, kdo dostane šanci a koho odepíšeme?“

„Všechny nám tu určitě nenechaj. Dobře, můžeme se na ně podívat společně. Klidně ten výběr provedu já, pokud ty nechceš. Vezmu to rozhodnutí na sebe. Taky zjistím, kolik by nám jich tady byl Schröder ochotnej tolerovat.“

„Nevím, pořád si tím nejsem jistej. Chápu tvoje pohnutky, ale já do nich budu muset řezat a možná je nedám do takovýho stavu, v jakým byli, než je ten idiot nechal ozářit.“

„I tak by mohl třeba někdo přežít, nemusí to bejt dokonalý. Zvaž to, zastavím se za tebou. Teď musím ještě něco vyřídit,“ ukončí rozhovor Daniel, pak začne hledat svého bratra. Nakonec mu ho přivede Šimon Rozental, kterého odchytil.

„To jsem blahem celej bez sebe, zase pózovat nahej před tou zrůdou,“ okomentuje Joseph své plánované vyšetření.

„Už jsi to přece párkrát absolvoval …“

„Jasně, zvládnu to i tentokrát. Ať si mě klidně zase přeměřej. Což neznamená, že mě to nesere. Muset zase bejt ve společnosti toho, kdo mě vykastroval a toho, kdo vo tom rozhodnul. No jo, tak já už jdu, aby ta zrůda nemusela čekat. Aby byla spokojená."

„Zkusíš se tvářit trochu jinak, doufám."

„Nejsem debil, jen kastrát. Je mi jasný, že mu nesmím dát důvod, aby se na mě nasral. Aby žaloval svýmu kamarádíčkovi, kterej mě tady trpí jen kvůli tobě. Nemusíš se bát, nebude žádnej problém. Budu se tvářit vlídně a budu se před nima producírovat. Nechám se vosahávat, poměřovat, jak si budou přát," zvedne se mladší z bratrů, oblékne se pro přechod mezi bloky a zmizí z kanceláře.

Půl hodiny po jeho odchodu naopak dorazí Johann, zase si nechá udělat kafíčko, k tomu si jako oblohu dá panáka a cigaretu. Kávu s ním popíjí i jeho vedoucí lékař, který ho opatrně seznámí s rozhovorem s doktorem Schumannem.

„Co ten chirurg? Jak se na to tváří?" zeptá se kapitán.

„Ještě nevím, nařídil jsem mu, aby se na ně podíval. Zjistil, kteří z nich by byli vhodní pro takový případný zákrok."

„Maximálně dva, to stačí. Pokud tam někdo takovej bude, tak to s Horstem domluvím. Pak bych byl rád u toho, pokud by se prováděly ty voperace," kývne na návrh Johann.

Následuje klasická vizita, kdy procházejí jednotlivé sekce. Jako poslední skončí u doktora Czapnika, jenž má na starosti osm pacientů s omrzlinami a deset s ozářeným obličejem.

„Tohoto jsme už dvakrát málem ztratili, ale zatím pořád bojuje," ukáže Jodel na Ahrona Tabakiana, který se pořád zmítá ve vysokých horečkách se zápalem plic, „Rány po amputacích se hojí celkem dobře," okomentuje stav nebohého Ejdelse Dudeka.

Ten má nešťastný výraz, neboť si připadá jak odsouzenec na smrt, poprava může přijít kdykoli, až se ho ten německý doktor rozhodne zbavit. Je mu jasné, že ho žít nenechá, co by taky tady dělali s mrzákem bez nohou. K žádné práci se nehodí a tak musí zemřít. Trpí tady naprosto zbytečně, ale přesto se bojí chvíle, kdy ho odsud odvedou na smrt.

„Co tenhle?" ukáže Johann na Bertholda Rynskiho, který jako třetí z této skupiny pacientů nestojí nahý před lůžkem, neboť není schopný se zvednout. Naopak je v bezvědomí.

„Ten se dost zhoršil. Má silný zápal plic, vysoké horečky, jeho stav je velmi vážný," referuje Jodel.

Schröder se podívá lhostejmě na devětadvacetiletého muže, který nevnímá svět okolo sebe, pak jde k dalším pacientům. Kupodivu se docela dobře začíná hojit Leo Namias, sice přišel o pár prstů na nohách, ale chodidla se lepší, a také jeho zadek. Sice ještě vyhráno nemají, ale je schopný stát. Od podlahy ho dělí vrstva gázy, kterou má pokryté šlapky. Další čtveřice vykazuje dobré výsledky, až na jednoho, co mu museli uříznou už třetí prst. Ale i on je asi z nejhoršího venku.

„Tak co s nima?" ukáže Schröder na pacienty doktora Schumanna, ti zatím zůstávají na lůžkách, na které se drápe i pětice s omrzlinami, jejichž prohlídka právě skončila.

„Mám je nechat nastoupit, pane doktore?" ptá se Czapnik.

„Není třeba. Myslel jsem, jestli jste našli ty dva vhodný kandidáty."

„Nejsem si úplně jistý …"

„Tak se domluvte, do vodpoledne. Můžete si tu dva nechat, s tím souhlasím, pokud budou vhodný kandidáti. Když ne, tak se nic neděje. Záleží na vás, jestli se do toho chcete pustit," projeví velkorysost Schröder. Pak zamíří ke dveřím, aby si následně vyzvedl své věci z kanceláře a odešel na oběd do prostor vyhrazených esesákům. Sem se vrátí, až mu slehne.

Naopak Daniel a Jodel si nechají nastoupit desítku mužů s ozářenými obličeji, procházejí kolem nich, hodnotí jak vážnost jejich stavu, tak jejich celkovou fyzickou konstrukci. Následně se znovu sejdou v místnosti vedoucího lékaře.

„Tak co, necháme je všechny zabít, nebo se pokusíme dva zachránit?“ položí Edelstein zásadní otázku.

„Tohle vod tebe není fér,“ zavrtí nesouhlasně hlavou Czapnik.

„Já vím, je to určitej nátlak na tebe, abys do toho šel. Kdybys do toho šel, je tam někdo vhodnej?“

„Sám jsi to viděl, tohle umíš posoudit i sám. Podívej, moc se mi do toho nechce, ale v jednom máš pravdu. Vyjednal si pro dva z nich určitou naději, tak jim jí brát nebudu. Ale nechám na tobě, koho vybereš, já se pak pokusím udělat, co bude v mejch silách,“ sdělí své konečné stanovisko chirurg.

„Děkuji ti, i za ty dva. Mám celkem jasno. Vyberu někoho z těch mladších, co není tak moc vyhublej. Co má snad šanci tady nějakej čas dál žít, pokud ho tady dáme dohromady.“

„Dane, je ti ale doufám jasný, že tu právě provádíš selekci.“

„Jsem si toho vědomej. Bohužel jsem to už musel udělat. Ale jde o pozitivní selekci, kdy z deseti odsouzenců na smrti vybírám dva, který snad můžou bejt zachráněný.“

„To je sice pravda, ale musíš vybrat dva z deseti. Těm vosmi dalším jen potvrzuješ rozsudek smrti,“ upozorní Jodel a pátravě se na svého oficiálního nadřízeného podívá.

„To já přece vím. Věř mi, je to hrozně těžký rozhodování. Ale když neudělám nic, tak zemře všech deset. S tímhle se prostě musím vyrovnat. Po tobě to nechci, beru to na sebe. Stejně tak, když se ti to nepodaří a ty muže stejně pošlou na smrt.“

„Promluvíš s nima?“

„Ano, zejtra, až tady zůstanou. Chceš jejich souhlas?“

„Co kdyby ho nedali?“

„Tak je můžeme nechat taky přeložit, s tím, že jsme si to rozmysleli. Tohle bych nějak vyřídil. Ale věřím, že budou souhlasit. Každej by podle mýho souhlasil. Je to pořád přece naděje.“

„Je to na tobě,“ pokrčí rameny Czapnik, pak se odebere zpátky za svými pacienty a také za gáblíkem, neboť se blíží doba vydávání oběda. V té jeho zdejší nuzné podobě.

Edelstein zůstane sám, znovu si vezme karty ozářených pacientů a probírá se jimi. Pak se zvedne a jde si ještě jednou ty nešťastníky prohlédnout. Zapíše si čísla tří nejžhavějších kandidátů, z nichž bude muset vybrat dva. Znovu si prochází jejich dokumentaci, než dá dvě z nich stranou a toho třetího pošle rovnou na smrt. Zachvěje se při této své úvaze. Nemá nakonec Jodel pravdu? Nehraje si tady na Boha, když rozhoduje, kterým dvěma dá šanci?

Objeví se jeho bratr, vypadá docela vyrovnaný, na to, čím si zase asi musel projít. Odloží si svrchní oblečení, posadí se, zapálí si cigaretu. Pomalu jim začínají docházet, uvědomí si Daniel, ale on ji asi potřebuje, aby se uklidil, po ponižujícím vyšetření.

„Chce s tebou mluvit ten polskej řezník,“ vyfoukne kouř mladší ze sourozenců.

„Chce se mnou mluvit? Vo čem?“

„Tak to nevím. Máš navrhnout vhodnou chvíli a pak mu poslat vzkaz. Tak až budeš vědět, tak tam pošleme Malýho Šimona.“

Daniel přikývne, netuší, co po něm může jeho polský kolega chtít. Ale má značný vliv jak u esesáků, tak mezi Poláky, a tak je žádoucí s ním vycházet dobře. Proto za ním rovnou pošle Rozentala, který zde slouží mimo jiné jako poslíček. Ten se vrátí za chvíli s tím, že ho Dering očekává na bloku jedenadvacet, ví, kam ho má zavést.

Edelstein se rychle oblékne, ještě je čas, než dorazí Schröder. Ten teď asi tráví oběd, tak si může dovolit vykonat malou přátelskou návštěvu na jiném nemocničním bloku. Polský chirurg ho přijme ve své ordinaci, zůstanou sami, posadí se. Hostitel se tváří velmi vážně.

Doktor Wladislas Dering

„Stalo se něco? Snad s Josephem?“ ulekne se Daniel, možná se ho chce Schumann zbavit, napadne ho a zděsí se.

„Ne, o vašeho bratra vůbec nejde,“ zavrtí hlavou Wladislas a hostu se zřetelně uleví, „Ten je podle všeho v úplném pořádku. Tak to asi není správný termín, ale v pořádku s ohledem na jeho stav. O něm mluvit nechci. Jde však o velmi delikátní a velmi nebezpečnou věc.“

„Delikátní a nebezpečnou?“ už se zase chvěje Edelstein.

„Tak úplně nebezpečnou ne. Pane kolego, budeme mluvit na rovinu. Vy i já máme stejné přátele, například Adama. Ale i další. Oba víme o té organizaci, co tady už nějaký čas funguje. Tajné organizaci, kdy si navzájem pomáháme. Snad se známe už velmi dlouho, abychom si v tomto mohli důvěřovat,“ podívá se pátravě Dering.

„Máte pravdu. Známe se už dlouho, a oba si nás ti lidé, o kterých mluvíte, jistě důkladně prověřili.“

„Přesně tak. Proto půjdu rovnou k věci. Mám tady hospitalizovaného jednoho kápa. Určitě ho i vy znáte, jak jsem byl informován. Dokonce s ním snad vy konkrétně máte neblahé zkušenosti. Jmenuje se Ernst Werner.“

„Werner?“ objeví se zvláštní výraz na tváři Edelsteina, vzpomene si na muže, který surově mučil jeho bratra Davida, ten jeho řádění přežil jen zázrakem.

„Podle vaší reakce ho znáte.“

„Ano, k mé malé radosti jsem ho poznal.“

„Tak právě ten je u nás hospitalizovaný. S tyfem. Sice na tom není zatím tak špatně, ale namluvili jsme mu, že je to naopak, že bez zvláštní pomoci zemře. Nutně potřebuje vakcínu, kterou ale my nemáme, zato se vyskytuje na experimentálním bloku osmadvacet, konkrétně na vašem oddělení.“

„Prosím? Nemáme zvláštní vakcínu … vlastně jsme zkušeli kde co, ale výsledky jsou spíše negativní. Určitě žádný zázračný lék pro něj nemáme. A upřímně, právě pro něj bych ho měl velmi nerad,“ zakaboní se znovu tvář Daniela.

„O to právě jde. Ten kápo má na rukách krev desítek vězňů, které sám osobně zabil. Většinou židovských, ale i Poláků. Je to vrah a ke všemu sadistická stvůra, který se vyžívá v mučení vězňů. Mnozí to nepřežili.“

„To mi nemusíte říkat. O tom něco vím. Právě proto nechápu ten zájem. Nebo snad …,“ zbledne teď Daniel, „Chcete snad naznačit, že by se neměl vůbec uzdravit?“

„Je to zrůda, a naši společní přátelé se domnívají, že by bylo nejlepší, kdyby se nevyléčil. Což není tak jisté, protože je hodně silný, dostal už klasickou vakcínu. Dá se bohužel předpokládat, že pokud se něco nestane, vykřeše se z toho.“

„Něco nestane …,“ má teď zsinalý výraz Edelstein.

„Přesně tak. Tam u vás to bude v závětří. Ještě s vámi bude mluvit Adam, dneska večer se chce sejít, po večerním apelu. Zítra na večer bychom ho mohli přeložit tam k vám a on by bohužel tu noc nepřežil. Umírá tady tolik vězňů, že nepůjde o nic nápadného. Dostane posudek pacienta na hranici života a smrti, vy jste zkusil experimentální lék, ale bohužel už nezabral. Jistě najdete vhodný prostředek, ve svých zásobách, po kterém se takový scénář naplní,“ říká bezbarvým hlasem Wladislas.

„Vy chcete … oni chtějí … abych já …“

„Tady je to zbytečně moc na očích. Náhlé zhoršení by mohlo být nápadné. Tam přijde jako téměř umírající, podle chorobopisu, a taky se tak stane.“

„Víte, co po mě chcete?“ nevěří svým uším Daniel.

„Jde o zrůdu, o mnohonásobného vraha. Pokud se z toho dostane, bude zabíjet dál. Trýznit vězně, mučit je. Tohle je příležitost, jak mnohé zachránit. Pokud zemře, tak jiní zůstanou naživu.“

„Ale my tady přece mluvíme o … vždyť to je hrozně nebezpečné. Kdyby se o tom dozvěděli … Kdo o tom vlastně ví?“

„Vy, já, Adam a pak jen vedení naší organizace, možná ani většina ne. Jen pár naprosto prověřených lidí. Já se postarám o přeložení, o správný chorobopis. Vy to samé uděláte tam na tom vašem oddělení. V zájmu nás všech byste o tom neměl s nikým mluvit.“

„Ale co když … někdy později …“

„Můžete udělat rychle pitvu, potvrdit chorobopisy a pak ho nechat spálit. Nikdo se tím nebude zabývat, je to pořád jen vězeň a tady jich umírá tolik. Včetně těch prominentních, ačkoli tam je to méně časté. Ale ne vyjímečné. Ta zrůda bude jen další z nich. Nikomu chybět nebude.“

„Myslíte? Může mít plno kamarádů a ti by mohli …“

„Co by mohli? Budou se snad pouštět do sporu s doktory? Když je sami mohou už zítra potřebovat?“ zavrtí hlavou Dering, „Dal jsem mu něco sedativ, cítí se hůř, než je skutečnost. Není to zase tak nebezpečné. Mezi námi, nepůjde ani o první případ.“

„Chcete říci, že i dříve …“

„To nechám radši bez komentáře. Nyní je to na vás.“

„Pokud by na to někdo přišel …“

„Jak by mohl? Když budete mít v ruce pitevní protokol a z těla už bude jen popel?“

„Ale do té doby …“

„Kdy někdo kontroloval mrtvá těla zemřelých pacientů?“

„I kdyby … víte, co po mně chcete? Bylo by nutné mu něco podat, aby … aby … To přece po mně nikdo nemůže chtít.“

„Pane kolego, tohle si už proberte s Adamem. Já zařídím zítra jeho přeložení na váš blok, na vaše oddělení. Nepůjde o nic neobvyklého, už jsme k vám přeložili dost jiných pacientů, abyste na nich mohli testovat ty nové léky. Prostě to bude jen jeden z dalších. Jak si to zařídíte tam, už je na vás. Můžete ho normálně léčit a pak ho pustit ven. Nebo se můžete rozhodnout jinak. Nikdo kromě mě o tom tady vědět nebude. Kvůli tomu jsem s vámi chtěl mluvit.“

„Přijde tedy určitě zítra večer …“

„Ano, udělám to tak, aby tam byl přeložený v době, kdy tady oni nejsou. Tím vám odpadnou některé starosti. Vy si ho přijmete do stavu a pak se zařídíte podle svého.“

„Přeložíte ho tam až zítra?“

„Ano, abyste měl dost času se připravit, pokud se rozhodnete pro určitá opatření. Mohl bych už dneska večer, ale ve vašem zájmu s tím počkám do zítřka. Zatím pro něj obětuji trochu sedativ, aby víc spal. Papírově bude vše naprosto v pořádku a nikdo nic nebude moci zpochybnit. Další už bude na vás,“ říká klidným hlasem Dering.

„Budu se muset vrátit …“

„Pošlete někoho za Adamem a domluvte si s ním schůzku. Víc vám k tomu neřeknu.“

„Rozumím. Ale vůbec nevím, co mám udělat,“ tváří se neštastně Edelstein.

„Vy se musíte rozhodnout,“ konstatuje suše chirurg.

Zpátky na svůj blok se Daniel vrací jako ve snách. V hlavě se mu rojí temné myšlenky, které souvisí s jejich příjezdem do tohoto tábora, kdy se jeho otec a sourozenci ocitli v komandu kápa Ernesta Wernera. Dvojčata se podařilo přemístit, David málem umřel, když ho ta kreatura se svými nohsledy mučila. Určitě je vrah a sadista, možná má jeho chování i sexuální podtext, podle toho, jaké zranění tehdy David měl.

Ano, to je všechno pravda. Ale oni po něm chtějí, aby ho nechal umřít. Ba co hůř, chtějí, aby mu do hrobu pomohl. Pokud bude vše nazývat pravými jmény, jde o vraždu. Nebo popravu. Sice sadistického vraha, ale copak takhle jde věci řešit? I když jsou v táboře smrti? Má se snad stát také tím, kdo někoho zabije?

Pak si vzpomene na dvojici pacientů, které dopoledne vybral a za chvíli požádá Schrödera, aby je tu nechal. Už tohle je hodně na hraně, když rozhoduje o tom, kteří dva z jeho pacientů ještě dostanou právo chvíli žít, a další půjdou do Birkenau, kde je asi dost brzo dostihne smrt. Pořád je to ale jiné, než někoho úmyslně zabít. I když je to zrůda a má na svědomí mnoho lidských životů. Značně rozrušený dorazí do své kanceláře. Musí se soustředit, má dost jiné práce. Za chvíli přijde jeho šéf a nesmí na něm nic poznat.

Celé odpoledne zahání myšlenky na kápa, kterého mu sem zítra přeloží. Odešle Malého Šimona, aby vyhledal Adama Cielucha a domluvil mu s ním schůzku. Snad se apel příliš neprotáhne a zůstane ještě nějaký čas do večerky. Ale i kdyby ne, nalezne prostor příští den dopoledne.

Přání se mu vyplní, apel nechá prostor pro možné návštěvy mezi vězni. Až do večerky se mohou volně po táboře pohybovat, pouze nesmějí vstoupit do některých bloků, které jsou uzavřené, jako jsou ty experimentální či jiný u vchodu, kde slouží prostitutky. Ač je velká zima, potká se s přítelem Adamen venku mezi domy.

„Předpokládem, že jsi už mluvil s Wladislasem," řekne Cieluch na úvod.

„Mluvil a od té doby jsem v šoku," přizná se Daniel.

„Chápu, jde o velmi vážnou věc. Kdybychom ti naprosto nevěřili, nikdy bychom se s tím na tebe neobraceli. Díky svému postavení máš možnost tu věc vyřídit."

„Adame, ta věc, jak říkáš, to je přece …," rozhlédne se židovský lékař, ještě aby je tak někdo slyšel, jak tady domlouvají vraždu sadistického kápa.

„Dane, jde jen o vykonání zaslouženého rozsudku nad mnohonásobným vrahem, který má na svědomí desítky vězňů. Pokud je příležitost ho zastavit, nesmíme váhat."

„Doktor Dering naznačil … už se někdy … něco podobného …"

„Už jsem ti víckrát říkal, že je dobré toho moc nevědět. Jak pro tebe, tak pro ostatní."

„Ale proč zrovna já? Proč ne doktor Dering? Nebo někdo jiný?" ptá se Edelstein zoufalým hlasem, přitom se snaží šeptat, ačkoli v doslechu nikdo není.

„Takhle to bude méně nápadné. Umíral, zkusili jste mu pomoc nějakým experimentálním lékem, který bohužel nezabral. Kdo by ti tohle mohl vyčítat. Přece na tohle onemocnění pořád někdo umírá, i ti kápové, mimochodem."

„Ten Werner je tady už strašně dlouho. Má určitě mnoho známých, mezi svými, mezi esesáky. Co když ti začnou jeho smrt prověřovat?"

„Tak tomu nevěřím. Všichni vědí, že je na tom špatně. Taková je diagnóza. Naopak, budou si myslet, že jste se ho pokusili zachránit, i pomocí těch experimentálních léků, když klasika selhala. Bohužel to nevyšlo a on se z toho nedostal. Tohle je neprůstřelné."

„Mohli by chtít udělat pitvu …"

„Vy ji neděláte? U těch, co zemřou?"

„Většinou ano."

„No tak vidíš. Budeš mít v ruce další důkaz, kdyby se o to někdo zajímal. Ale je téměř na sto procent jisté, že to nikoho zajímat nebude. Esesáky už vůbec ne, je to pořád jen vězeň, a jeho kolegové budou vědět, že si sám to přeložení k vám vyžádal."

„Vyžádal? Sám?" vyvalí oči Edelstein.

„Jistě. Díky tomu, co se dozvěděl od Wladislase. Je na tom hodně špatně, ale je šance, tam na tom experimentálním bloku. Tam jsou léky, které on na svém bloku nemá. Možná je schopný vám i něco dát, abyste si ho tam vzali, abyste ho léčili."

„Já snad mám něco s ušima. Vy to chcete zařídit tak, aby ještě zaplatil za to, že půjde na smrt?“ je židovský lékař zsinalý.

„O to méně bude všechno podezřelé. On má co nabídnout, a vy máte ten zázračný lék, který bohužel nezabere. Kdyby to pro něj někdo udělal zadarmo, bylo by to nápadné, i jemu. Proto mu Wladislas naznačil, že by něco udělat asi šlo, ale bude ho to něco stát. Jeho kamarádi zaplatí a on bude přeložený. Bohužel už v kritickém stavu, který se ti tam u vás nepodaří zvrátit. Dane, je to velmi dobře promyšlené.“

„Vy to máte promyšlené. Ale po mně chcete, abych tolik riskoval …“

„Zase tolik neriskuješ. Vzhledem k tomu, jak to tady chodí. Copak tady někdo někdy zkoumá příčinu smrti vězně, navíc nakaženého smrtelnou nemocí? Který je ve vážném až kritickém stavu? Riziko je minimální,“ tvrdí Cieluch rozhodným hlasem.

„I kdyby, je tu ještě jedna rovina. Ta morální. Musel bych zařídit, aby umřel. Nebo to řeknu naplno, musel bych ho zabít, zavraždit.“

„Jen vykonat spravedlivý trest, nad mnohonásobným vrahem. Ale Dane, tady nejde ani tak o pomstu, nebo spravedlnost, tady jde o prevenci. Když se ta svině uzdraví, určitě bude dál zabíjet a mučit. Tvoje lidi, a možná i naše. I ty už má na svědomí.“

„Adame, já jsem přece doktor, nejsem žádný popravčí,“ chvěje se Edelstein nejen zimou.

„Tohle už si musíš ujasnit sám se sebou. Dane, nikdo ti nebude nic vyčítat, když odmítneš. Ale hodně lidí ti bude vdečných, když to uděláš. Sice nepřímo, protože se o tom nikdy nedozví, ti co jsou v jeho komandu, a také ti, co díky tomu nezabije. Ale také pár dalších, však víš, o kom teď mluvím.“

„Myslíš … je to jejich přání?“

„Pokud se ptáš takhle, tak je. Naše organizace má zájem, aby ten chlap umřel,“ odpovídá tichým hlasem Cieluch, „Dane, ty svině dostávaj tam na východě pořádně přes držku. Podle mýho to nebude zase tak dlouho trvat, než se začne Rudá armáda přibližovat sem. Víš, co to znamená. Připravujeme to povstání, abychom jim zabránili tábor vyvraždit. Čím míň tady bude takových jako Werner, tím lépe. Třeba se stane kápem někdo, s kým se půjde domluvit. A i kdyby ne, on alespoň nebude škodit.“

„Adame, mám strach. Nemyslím teď na Wernera, ale na tu organizaci a na to povstání. Je to hrozně nebezpečné. Pokud oni něco zjistí, začnou lidi odvádět na blok jedenáct, začnou je tam mučit, a pak …“

„Dane, vždyť ty o tom nic nevíš. Jen tady o něčem teoreticky mluvíme. Na druhé straně, chceme do toho zapojit i to sonderkomando, kde pracuje tvůj bratr. Má tam dost významné postavení, zvláště v poslední době. Ale je velmi uzavřený, s nikým příliš nekomunikuje. Přitom má mezi vězni přirozený respekt, a berou ho i esesáci. Mohl by také pomoc.“

„Co já s tím?“

„Teď to nebudeme řešit. Promluvíme si o tom jindy. Teď tady je jiný problém, který můžeš vyřešit. Nebo také nemusíš. Ta svině ti něco dá, tak ho za to můžeš vyléčit.“

„Když ale neumře, nebudete mi to vyčítat?“

„Nadšení nebudeme, ale určitě ti nikdo nic vyčítat nebude. Tohle nejde nařídit, tohle musíš udělat ze svého přesvědčení. Musíš sám cítit, že konáš správně. V zájmu jiných. V tomhle ti bohužel nikdo nepomůže, budeš si to muset rozhodnout sám. Ale uvědom si, nikdy nevíš, kde ten kápo nakonec skončí. Může nakonec ublížit i někomu, koho ty sám znáš, na kom ti záleží. Když ale z toho tvého oddělní neodejde, tak už škodit nebude.“

„Adame, víš, že ti vždycky vycházím vstříc. Operovali jsme u nás lidi, co jsi potřeboval. Vzal jsem tam ty, co jsi mi doporučil. Dokonce jsme načas přijali i pacienty, co jim hrozila selekce, a my je tam schovali a ve většině případů dokonce vyléčili. Ale tohle je něco jiného. Tady jde o to vzít někomu jinému život. Umřelo mi hodně pacientů, skoro bych řekl většina,

ale vždycky jsem se jim snažil pomoc, do poslední chvíle bojoval o jejich záchranu. Teď ale chceš něco úplně jiného."

„Já vím, Dane, proto ti taky říkám, že tě nikdo nebude odsuzovat, pokud takovou službu odmítneš. A Dane, je to svým způsobem služba, pro mnoho jiných. To si prosím uvědom. Jde o mnohonásobného vraha, který by při řádném soudu dostal určitě provaz."

„S tím naprosto souhlasím. Werner si bezpochyby smrt zaslouží. Ale já jsem doktor, já přece nejsem kat."

„Je válka, Dane, a ty jsi tady dokonce v totální válce, kdy vás chtějí vyhladit. Zabíjejí vás v plynových komorách. Mučí a vraždí vás zrůdy jako je Werner. Ve válce se zabíjí, Dane. Ty máš příležitost srovnat trochu skóre, pomoc dobré věci. Na tohle prosím mysli, až se budeš rozhodovat," říká Cieluch naléhavým hlasem, „Dane, víc nemá smysl o tom mluvit. Víc ti k tomu nejsem schopný říci, jen bych se opakoval. Udělej, co ty sám uznáš za správné. Jen se prosím nad vším dobře zamysli. Nejen ze svého pohledu, ale i z těch, co Werner zabil a ještě zabije, když od tebe z oddělení odejde živý. Pokud ti ani pak svědomí nedovolí zasloužený trest vykonat, nikdo ti tohle nemůže vyčítat. Opravdu jsi lékař. Ovšem díky tomu tu máš určitou moc."

„Všemu rozumím, Adame. Je to pro mě však nesmírně těžké."

„Chápu. Dane, já už jdu, vše je domluvené a on tam k tobě zítra bude přeložený," dodá důrazně polský písař, pak se ještě víc zachumlá a dost promrzlý vyrazí ke svému bloku.

Stejně si počíná i Edelstein, ale v naprosto jiném rozpoložení mysli. Musí uznat, argumenty předkládané Adamem jsou silné, a pokud má naději zastavit vraha, je asi jeho povinností tak učinit. Je opravdu válka, a může to vše brát i tak, že Wernera tajná podzemní organizace odsoudila k smrti. Jemu pak zůstává nejtežší úkol, tedy tento rozsudek vykonat. Oni mu ho dle všeho naservírují na zlatém podnose, a on jako lékař bude mít snadný úkol. Podat mu preparát, po kterém se odebere do pekla, kam dozajista patří.

Je tu ale ještě jedna věc. Pokud se nakonec rozhodne spravedlivý trest vykonat, jak si má počínat, aby nebyl nenápadný? Vždyť on sám už téměř nikoho neléčí, a ke všemu chce mít v ruce pitevní protokol, a u pitvy je vždy doktor Czapnik. Evidenci pak vede jeho bratr Joseph, a ten by také mohl pojmout podezření, někde něco hloupě plácnout. Pokud do toho bude chtít jít, tyhle dva z toho asi nebude moci vynechat. Ale má ohrozit svého vlastního sourozence, kdyby vše náhodou prasklo? Co na to ti dva řeknou? Jak se zachová Jodel, i když si s ním rozumí nejvíce ze všech doktorů, asi i díky tomu, že jsou si věkově nejblíže?

„Dane, co se děje?" vytrhne ho z myšlenek hlas mladšího bratra, jsou spolu v kanceláři, je těsně po večerce, někdy takhle posedí, než se odberou na lůžko. Je nikdo nekontroluje, esesáci tu nejsou a místní kápové si z rozhodnutí Schrödera jejich oddělení moc nevšímají. Vlastně tady je takovým kápem on, i když si říká vedoucí lékař.

„Proč by se něco mělo dít?" zeptá se dost nejistě.

„Poznám to na tobě. Měl jsi schůzku s tím polským řezníkem. Jde vo mě? Už přišel můj čas? Už mě nepotřebujou a chtěj to se mnou skončit?" ptá se Joseph stísněným hlasem.

„Vo tebe? Vo tebe vůbec nejde," vyhrkne bratr lékař, „Jak tě to vůbec napadlo?"

„Jak? Byl jsem tam přece na prohlídce, pak si tě zavolali, a ty ses vrátil … no poznám na tobě, že ses tam dozvěděl něco moc nepříjemnýho. Tohle na tobě už poznám. Dane, jestli mě chce ten Schumann nechat zabít, tak mi to řekni. Mám právo vědět, kolik času mi zbejvá."

„Josephe, seš úplně vedle. Nikdo ti nechce ublížit."

„Jen jestli mi nelžeš. Taková milosrdná lež, abych se netrápil …," podívá se mladík na svého staršího sourozence, a ten může v jeho očích číst velký strach. Což ho paradoxně potěší, sice občas mluví o tom, že by bylo lepší zemřít než žít bez koulí, ale nyní je patrné, jaké má obavy o svůj život.

„Josephe," povzdechne si Daniel, „zajdi na ložnici personálu a nenápadně sem přiveď doktora Czapnika."

„Doktora Czapnika? Nějak to souvisí s tím …"

„Udělej to, pak se dozvíš víc," řekne stroze lékař, proto se písař rychle zvedne a jde vyplnit vyřčený příkaz. Naopak jeho bratr jen sevře ruce v pěst, až mu klouby zbělají. Možná dělá hroznou chybu, ale asi nemá jinou možnost, pokud se rozhodne provést žádost hnutí odporu. Bez těch dvou se prostě neobejde, pokud má vše bezvadně klapnout.

Nejistota je patrná na tváři obou jeho hostů. A zvýší se ještě ve chvíli, kdy jim z tajných zásob nalije panáka kořalky. Schröder buď nic nepozná, nebo se jen pohorší, tohle už má odzkoušené.

„My něco slavíme?" podívá se chirurg na skleničku ve svých rukách.

„Kéž by," povzdychne si až teatrálně jeho nadřízený, „Pánové, to, co vám chci teď říci, je velmi delikátní. Ať už se domluvíme jakkoli, nikdy vo tomhle rozhovoru nesmíte s nikým mluvit."

„Co se děje? Začíná to dost hrozně," objevují se vážné obavy v očích Czapnika.

„Nebudu chodit dlouho kolem horké kaše," rozhodne se Daniel dále nemlžit, „Zítra odpoledne sem přeloží jednoho kápa. Je to Němec, a kromě jinýho je to mnohonásobnej vrah. Má tyfus, ale není to tak hrozný, jak si myslí. Někdo mu namluvil, že umírá, a on hledá spásu tady u nás. Chce si koupit zvláštní léky, co ho postaví na nohy."

„Hm, i když zaplatí, tak se mi moc takovýho vraha léčit nechce," zamračí se chirurg, „Ale pokud to chceš, tak to udělám."

„Jodeli, je to přesně naopak," řekne vedoucí lékař a v místnosti se rozhostí ticho. Oba zatím nezasvěcení muži mají teď v očích minimálně údiv, ale možná i děs.

„Dane, chceš říct …," chvěje se hlas Josephovi.

„Nemohu vám říkat nic bližšího. Prostě to někdo zařídí tak, že si ta svině tady zaplatí nadstandardní léčbu. Ale místo ní se mu dostane přesnýho vopaku."

„Ty ho chceš …," dívá se vyděšeně Czapnik.

„Byl jsem vo to požádán. Kým se neptejte. Ten kápo zabil vlastní rukou desítky vězňů, a pokud se uzdraví, určitě k nim přibudou další. Taky vězně sadistiky mučí, dokonce mučil i našeho bratra Davida, a ten to málem nepřežil."

„To je ta svině Werner?" zableskne se v očích Josepha.

„Jo, je to von. Pokud se to rozhodnu udělat, nemůžu to před váma tajit. Sice bych mohl, ale bylo by to nápadný. Ty musíš zajistit evidenci, a vod tebe budu chtít správnou pitvu. U který ti pochopitelně budu asistovat. Přijde sem s diagnózou kritickýho stavu, a přes naši snahu tu zítřejší noc tady nepřežije. Hned ráno ho votevřeme a co nejdříve se těla zbavíme. Takovej je možnej scénář," vysvětluje Daniel svým šokovaným společníkům.

„A do prdele," hodí do sebe chirurg celý obsah skleničky.

„Nemusíme to udělat. Můžeme ho tady vyléčit. Nikdo nám to nevyčte. Ale asi už podobná příležitost nebude a ta svině pak nejspíš zabije další vězně. Nebo je bude mučit, možná i znásilňovat. Tehdy Davida a ještě jednoho mladíka strašně brutálně zmučili."

„Nechat ho jít, když je příležitost?" ozve se Joseph nesouhlasně, pak se docela potměšile zasměje.

„Není to moc k smíchu," pokárá ho starší sourozenec.

„Já jen, jak vo tom přemejšlím … to je moc dobře narafičený. Ta svině si ještě zaplatí, aby ho sem přeložili. Vlastně si uhradí svojí popravu."

„Josephe, jednak ztiš hlas, a za druhý, pořád na tom není nic zábavnýho. Ten chlap si smrt stokrát zaslouží, ale pořád nejsem rozhodnutej to udělat. Proto jsi na mně poznal, jak jsem rozhozenej. Ještě jsem se nerozhodl."

„Nerozhodnul?“ zvolá písař, pak rychle ztiší hlas, „Dane, když ti ho sem takhle naservírujou, tak přece není vo čem přemejšlet. Chcípne tady, jak si zaslouží, zařídíme evidenci a vy pak tu pitvu. Vím, co je to za svini, smrt si vážně zaslouží aspoň stokrát.“

„Tohle není z tvojí hlavy,“ podívá se tázavě Czapnik, hovoří velmi tichým hlasem.

„Není, Jodeli, ale víc nesmím říct.“

„Chápu,“ přikývne chirurg, „Seš tady už dlouho a máš tady určitě různý přátele. Jak moc je to pro nás nebezpečný?“

„Pokud budeme vopatrný, tak snad moc ne. Von i jeho kamarádi si myslej, že umírá, proto si chce zaplatit ten experimentální nebo zázračnej lék. Jeho diagnóza, se kterou sem přijde, bude hodně špatná, vlastně téměř beznadějná. Jeho pitva ji pak potvrdí. Muselo by se něco moc posrat, aby na to někdo přišel. A až jeho tělo zmizí, tak už nebude moct vůbec nikdo nic zpochybnit. Budeme mít v rukách naprosto neprůstřelný důkazy, že umřel přirozenou smrtí na tyfus. Což je tady docela běžná příčina smrti, jak tady všichni dobře víme.“

„V tom případě není co řešit, ne?“ ozve se znovu mladší z Edelsteinů.

„Je co řešit, Josephe, protože my jsme doktoři a ne kati.“

„Dane, dyť je to vrah. Možná dokonce ty kluky …,“ zarazí se mladík, ne o tomhle nemůže mluvit, „Mučí a zabíjí lidi, kurva. My ho můžeme zastavit. Je to naše povinnost to udělat, když nám ho sem takhle tvoji přátelé přihráli. I kdyby tam bylo nějaký riziko, tak to musíme udělat.“

„Jak bys to chtěl províst?“ ptá se stísněným hlasem Czpanik.

„Bude očekávat zázračnou injekci,“ odpovídá temným hlasem vedoucí lékař, „Tak mu namíchám zázračnej koktejl, kterej …,“ nedokončí větu, ale jeho spoluspiklenci mu rozumí.

„Tu mu dáš ty?“

„Ano, tohle po nikom chtít nemůžu. Mám tady prostředky, abych takovou injekci vyrobil, navíc ty léky eviduju já a tady Joseph, a některý ani evidovaný nemám. Mám je v jedný skrýši, co našel nebo vyrobil Malej Šimon. Vod tebe budu jen potřebovat, abys potvrdil pitevní zprávu, kterou připravím. Ale Jodeli, do ničeho tě nenutím, pokud řekneš ne, budu to naprosto respektovat.“

„Dane, nemám důvod říkat ne. Dobře víš proč,“ přejede si rukou přes čelo chirurg, jako by chtěl zatlačit nějakou hodně nepříjemnou vzpomínku zpátky do podvědomí, „Naopak, souhlasím s tvým bratrem, je to naše povinnost, pokud tím můžeme vochránit další vězně před jeho řáděním. O jeho vině není asi žádnejch pochyb.“

„Ne, to není. Je to mnohonásobnej vrah a sadista.“

„Pak je dle mýho všechno jasný. Jen se musíme domluvit, jak to zavonačit, aby nebyl ani stím pochybností vo důvodech jeho smrti. Protokol z pitvy pochopitelně podepíšu, jak bude potřeba, nebo ho vyrobíme spolu. Máme tu dost jinejch, který vlastně stačí jen vopsat. Taky ho můžeme na tu noc dát tam do tý mojí sekce, je tam jedna volná ložnice. Ještě si ten parchant bude myslet, jakej si zaplatil nadstandard. Tak do toho nebude nutný tahat jiný.“

„Přesně vo tomhle jsem uvažoval,“ kývne Daniel, „Podle vás do toho máme jít?“ položí klíčovou otázku a podívá se významně na své společníky.

„Určitě,“ téměř vyhrkne jeho bratr.

„Souhlasím. Sice se mi příčí někoho připravit o život, ale ten vrah jistě se svými oběťmi žádný soucit neměl a ani mít nebude, pokud vodsud vodejde,“ říká Czapnik chvějícím se hlasem.

„Můžeme se rozhodnout až na poslední chvíli, až uvidíme, jestli to není příliš nebezpečný,“ zní hlas vedoucího lékaře temně, pak bez dalšího doplní skleničky, co všichni tři třímají ve svých rozechvělých rukách.

ROZSUDEK

Další den na experimentálním oddělení doktora Schrödera se nijak neliší od těch předchozích. Dopoledne probíhá vizita, i za přítomnosti Johanna, po ní se všichni vrhají do práce, mnoho pacientů je ve vážném stavu a oni doslova bojují o jejich život. Krátce po podání oběda si Daniel do své kanceláře pozve dva vězně s poškozeným obličejem, další jejich kolegové byli během dopoledne odvezeni do Birkenau, kde jim asi nebude dopřán dlouhý život. Doktor Schumann se jich zbaví při první možné příležitosti. Minimálně mu připomínají jeho zpackaný experiment.

„Potřebuju vám vysvětlit, proč jste tady zůstali. Rozumíte mi?“ ptá se Edelstein v jidiš, oba kývnou, je na nich patrný strach, „Jde pochopitelně o vaše postižení.“

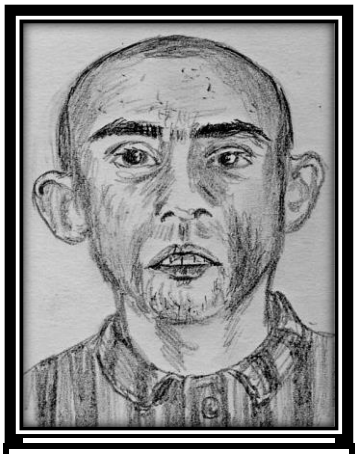

Erwin Biberstein

„Pane doktore, kam odvezli ty další?“ zeptá se chvějícím se hlasem dvaatřicetiletý Erwin Biberstein, vypadá v obličeji opravdu strašně, stejně jako jeho kolega.

„Doktor Schumann je nechal přeložit zpátky do Birkenau.“

„Co tam s nima bude?“ táže se čtyřiadvacetiletý Morris Orgis, je na něm také poznat značný strach z toho, co tu s ním hodlají dělat.

„O jejich osudu mohu jen spekulovat,“ lže lékař.

„V tom stavu … chce se nás zbavit, co? Ten německej doktor,“ ptá se Erwin.

„Nehodlám tohle rozebírat. Určitě sami víte, jak to tady chodí.“

„Tak proč jsme my tady?“ položí zásadní dotaz Morris.

„Dostal jsem od německých doktorů souhlas, abych tady mohl nechat dva z vás. Doktor Czapnik, to je ten chirurg, co vás tady ošetřuje, se vás pokusí dát dohromady. I pomocí operací.“

„Chcete na nás dál experimentovat?“ zvolá Biberstein rozhorčeně, „Ještě, než nás necháte taky zabít, tak nás chcete řezat?“

„Musel jsem podstoupit velmi těžkou volbu,“ odpovídá mu Daniel tichým hlasem, „Mohl jsem tady nechat jen dva z vás. Co bude s těmi dalšími, o tom si asi umíte udělat představu. Vybral jsem nakonec vás, protože jsme mladí a také poměrně silní. Máte dle mého největší naději se uzdravit, odejít odsud, a potom dál žít v komandu, kam vás zařadí. Proto jste tady.“

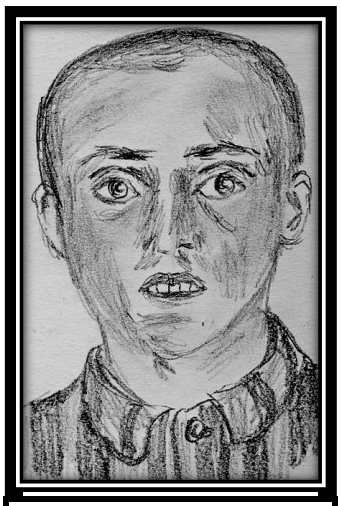

Morris Orgis

„Chcete říct …,“ zarazí se Orgis.

„Pořád to ještě můžu zrušit,“ pokračuje klidným hlasem lékař, „Mohu německým doktorům říct, že jsme znovu provedli vaši prohlídku a rozhodli se, že vás dál léčit nemá smysl. Pak vás určitě taky přeloží. Tím uniknete určitě bolestivým procedurám, které budou nutné udělat. Doktor Czapnik je ochotný se vám pokusit pomoc, ale jen když vy sami budete souhlasit. Můžete si to rozmyslet do večera, pak mi řeknete. Buď zítra začneme s vaší léčbou, nebo ji odmítnete.“

„Když zůstaneme takhle,“ ukáže Erwin na svůj zdevastovaný obličej, „tak nás určitě pošlou rovnou do plynu.“

„To asi nejde vyloučit.“

„Pane doktore, jde nám vůbec pomoc?“ ptá se Morris dost zoufalým hlasem.

„Upřímně, budeme se o to snažit. Nic vám zaručit nemůžeme. Nebudu vám lhát. Možná budete nakonec trpět zbytečně," hovoří Edelstein bez obalu, ale ti muži si zaslouží znát pravdu, „Na druhé straně vy dva dostáváte naději, na rozdíl od těch ostatních. Oni už žádnou nemají."

„Takže je odvezli rovnou …"

„Mohu se jen domýšlet, co s nima chtějí udělat. Ale všichni tady dobře víme, jak to tady chodí. Vy máte volbu. Buď je následovat, nebo si vybrat naději, která bude asi dost bolestivá. Ale pořád je to pro vás naděje, jak se uzdravit, nebo jak vás dát do takového stavu, abyste byli schopni projít selekcí. Nic víc vám slíbit nemohu."

„Jste hodně upřímný, pane doktore," chvěje se hlas Bibersteina.

„Máte právo znát podstatné informace, pokud se máte rozhodnout. Je to jen na vás."

„Já nechci umřít," vyhrkne Orgis.

„Já taky ne," přidá se Erwin.

„Podle všeho můžu tohle vaše vyjádření považovat za kladnou odpověď," podívá se Daniel tázavě na oba muže, ti svorně přikývnou, „Pak se tedy vraťte na ložnici, nejspíš už zítra začne vaše léčba. Nevýhodou tohoto oddělení je, že tu provádějí různé testy a pokusy na lidech. Výhodou pak, že tady neprobíhají selekce. Dokud tedy bude probíhat vaše léčba, nehrozí vám, že by vás poslali do plynu nebo na injekci. Budeme se snažit vás dát co nejvíc do pořádku, a také vás tady co nejdéle udržet, abyste odsud odešli opravdu v takovém stavu, ve kterém můžete v tomhle táboře přežít. A ještě jedna výhoda tady je, jsou tu vyšší dávky jídla, jak pro personál, tak pro pacienty."

„Pane doktore, mohu se na něco zeptat?" ozve se Morris nesmělým hlasem.

„Jistě. Můžeš se zeptat na co chceš."

„Proč jenom my dva? Proč ne ty další?"

„Víc nám jich nepovolili," vysvětuje smutným hlasem Daniel, „Samozřejmě bych tu nechal třeba i všechny, kdyby to šlo. Ale řekli mi, maximálně dva, tak abych si vybral. Musím vás ujistit, že to byla pro mě moc těžká volba. Mohl jsem dát naději jen dvěma z vás. Na rovinu říkám, vybral jsem vás, protože jste mladí a protože jste se mi zdáli ze všech nejsilnější. Věřte mi, taková volba je pro mě velmi trýznivá," sklopí hlavu.

Nastane tíživé ticho, pravděpodobně oběma pacientům dochází, jaké vlastně měli štěstí, a také mají de facto potvrzeno, co se stane s těmi dalšími.

„Děkuju, pane doktore," zašeptá Orgis.

„Zatím jsem vám svým rozhodnutím jenom prodloužil váš život. Teď se pokusíme vám ho zachránit. Nebude to nic příjemného, v těchto podmínkách. Ale vy máte naději. Tak už běžte," ukáže lékař na dveře.

„Taky děkuju," vydere se spíše vzdech z rozechvělé hrudi Erwina, oba vězni se pak otočí a odcházejí. Je jim jasné, že vyhráno rozhodně nemají, a že pro svou naději asi budou dost trpět. Ale odmítnout ji a nechat se poslat na jistou smrt?

Také odpoledne se příliš neliší od jiných, každý na oddělení má své pracovní zařazení a většinou již dobře ví, co je jeho povinností. Daniel většinu času tráví s doktorem Schröderem, kdy rozebírají výsledky různých experimentů, studují koncepty zpráv připravených židovským lékařem a diskutují o nich.

„Pane doktore," ozve se Edelstein nesměle, když se jeho šéf chystá k odchodu, blíží se doba večerního apelu, „mohl bych mít prosbu … dochází mi tady zásoby … pokud by bylo možné …"

„Co tady koktáš?" zamračí se Johann, „Copak ti snad chci utrhnout hlavu? Pošlu ti sem zejtra Kurta, domluvíš se s ním, co potřebuješ. Já ho pak pošlu nakoupit."

„Jsem vám moc vděčný, pane doktore. Mohl bych mít ještě jednu prosbu? Potřeboval bych něco poslat i svým bratrům, dvojčatům …"

„Ty mě sereš. Ty se maj jak prasata v žitě. Choděj si tam po táboře v civilu, nejsou ani vostříhaný, dostávaj vyšší dávky žrádla, Josef jim ještě nosí sladkosti. Všichni maj zákaz se na ně jenom křivě podívat. Dokonce tam snad maj něco jako školu."

„Pak se omlouvám. Já jen, ta strava, i tak …"

„Co mám s tebou dělat," povzdechne si teatrálně Schröder, „Tak tam pošlu Kurta, pod nějakou záminkou. Nebo se tam zastavím, až pojedu do toho druhýho tábora. Poslouchej, neděláš si takhle náhodou ze mě svýho slouhu? Tak přece dohoda nezněla, že budu zajišťovat zásobování pro celou tvoji početnou rodinu."

„Původně byla o hodně početnější," zašeptá Daniel, a pak rychle sklopí zrak, vždyť to byl právě jeho šéf, který část z ní poslal po příjezdu transportu přímo do plynu.

„Nešlo to tehdy jinak, a ty to víš," odpoví Johann tichým hlasem, k velkému údivu vězně, „Nechal jsem tu tehdy i ty dvojčata, ačkoli mi lhali o svým věku. Ale ty další, to nešlo."

„Já vím, pane doktore," hlesne Edelstein.

„Nebudeme to dál rozmazávat," řekne esesák, což vyhovuje i Danielovi, „Něco si zasloužíš, to voddělení tady funguje docela dobře. Seženu i ty léky, pokud by vo ně byl ještě zájem, vod těch tvejch kamarádíčků."

„Určitě, pane doktore."

„Uvidím, co se dá dělat. Je to pořád horší a horší, všeho je čím dál tím větší nedostatek," povzdechne si kapitán, „Ale něco seženu. Co se týče toho proviantu pro tebe a ty tvoje dvojčata, tak se domluv s Kurtem. Pošlu ho někam nakoupit. Prostředky pořád máme."

„Máme?" podívá se tázavě židovský lékař.

„Máme," odpoví důrazně Johann, „Proč se tak blbě ptáš? No řekni, už jsem někdy porušil slovo, který jsem dal? Něco jsem nedodržel? No tak vidíš. Naše symbióza podle mýho funguje dobře, a je prospěšná pro nás voba. Ačkoli ty výsledky by mohly bejt lepší, ale to není chyba ani jednoho z nás. My ty jejich preparáty nevyrábíme."

„Moc vám děkuji, pane doktore."

„No jo," řekne jen Schröder a bez dalšího opustí místnost.

Daniel ještě chvíli hledí na zavřené dveře a přemýšlí, jak si rozhovor přebrat. Zná toho chlapa už skoro dva roky, ale pořád se v něm nevyzná. Dneska se mu málem omluvil, že po příjezdu poslal část jeho rodiny do plynu. Taky má pravdu, drží slovo, zajistil Helene, poskytuje tady azyl Josephovi, nepřímo pomáhá i dvojčatům. Na druhé straně tady kvůli němu trpí a umírají jiní vězni, na kterých provádí svoje šílený experimenty. Tak co si o něm myslet?

Nemá příležitost se dál svým šéfem zaobírat, protože se dveře otevírají a objevuje se v nich mírně rozrušený Joseph.

„Je tady," vyhrkne.

„Je tady," zopakuje po něm jeho starší sourozenec a krve by se v něm nedořezal.

„Chce s tebou mluvit," nepotěší ho bratr písař.

„Mluvit? Proč?" skoro zaúpí Daniel.

„Podle mýho se chce dohodnout na ceně," pokrčí rameny Joseph.

„Do prdele."

„Měl bys za ním zajít. Aby nebyl zbytečně neklidnej."

„Nechci ho vidět … Já vím, musím za ním zajít," tváří se jak boží umučení lékař. Pak se šouravým krokem vydá k ložnici, kam umístili jeho prominentního pacienta, kterého se chystá v noci zabít. Tohle je vážně šílené místo.

Třiačtyřicetiletý Ernst Werner nevypadá dobře. Je nakažený tyfem, a také asi částečně utlumený sedativy, co mu podal doktor Dering. Sice vnímá, ale zapadlé oči se mu klíží. Také se mu v nich zračí obavy, on, který kolem sebe rozsévá smrt, z ní teď má sám strach. Jistě dobře ví, kolik lidí tady už tahle zákeřná choroba zahubila, a pokud mu namluvili, že vlastně umírá,

není divu, v jakém psychickém stavu se nachází. Pak se dokonce může cítit i hůře, než jaký je jeho skutečný fyzický stav.

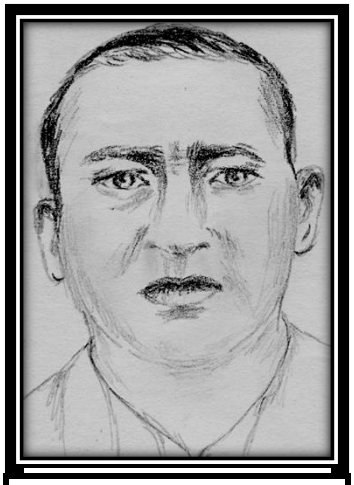

Kápo Ernst Werner

Podle všeho by se asi dal zachránit, pokud by dostal vakcínu proti tyfu. Klasickou. Tu tady taky mají. Mohl by si ji zaplatit a s největší pravděpodobností přežít. Nebo díky své dobré fyzické kondici, a skoro až vypasenosti, přežít i bez ní, vylízat se z toho. Jenže to někteří nechtějí, proto teď tady stojí on, jako anděl smrti.

„Neznáme se, doktore?“ zakřehotá Werner, pátravě si prohlíží vězeňského lékaře, „Vy tohle voddělní jako vedete?“ snaží se působit uctivě, aby ne, když tady zoufale hledá záchranu.

„Jsem vedoucím lékařem tohoto oddělení,“ přikývne Daniel, musí se hodně ovládat, aby potlačil své rozrušení.

„Tak neznáme se? Jste mi nějakej povědomej,“ ptá se znovu kápo.

„Asi před rokem a půl jsme spolupracovali. Na jednom experimentu. Sledovali jsme tehdy úbytek váhy vězňů, vážili je. Než šli všichni do plynu nebo zemřeli.“

„No jasně, ten pokus tehdy s tou váhou. Takže se vlastně známe.“

„Ve své podstatě se to tak dá říci.“

„Tehdy jsem vám přece vycházel vstříc. Doufám, že mi dneska zase vyjdete vy.“

„Jsem seznámen s vaším chorobopisem. Musím ale říci, že to nevypadá vůbec dobře.“

„To já přece vím. Právě proto jsem přece tady, ne?“

„Slyšel jsem, že jste projevil zájem o lék, který tady používáme. Proti tyfu, kterým jste se nakazil. Ale ten lék je …“

„Já vím, doktore,“ řekne rychle Ernst, ačkoli působí obecně jak zpomalený film, „Je mi to jasný. Pochopitelně počítám s tím, že se dohodneme. Vím, jak to tady chodí. Nezůstanete škodnej.“

„Co nabízíte?“ zeptá se s odporem Edelstein, ale zeptat se musí, jinak by to bylo podezřelé.

„Co chcete? Mám nějaký jídlo, taky cigarety. Můžu přidat i nějakej ten prsten, zlato,“ ztiší už tak dost slabý hlas Werner.

„Nechci zlato,“ zavrtí hlavou lékař, „Radši ty cigarety a potraviny. Jak mi je ale chcete dát, když jste tady hospitalizovaný?“

„Všechno je zařízený,“ zatváří se skoro vítězoslavně kápo, „Po večerním apelu sem přijde jeden můj kámoš, tak se s ním domluvíte. Klidně si rovnou někoho pošlete, nebo to může přinést i von sám. To už se dohodněte. Šetřit na vás nechci, zdraví máme přece jenom jedno.“

„Máte pravdu. To vaše je hodně podlomené.“

„Je to asi dost špatný, co?“ objevuje se v pohaslých očích vraha obyčejný strach.

„Není to nejlepší. Snad může zabrat ta injekce, co tady máme. Je to docela hodně účinná vakcína, už jsme jí otestovali na hodně pacientech. Ve většině případů jim výrazně pomohla.“

„Ve většině případů?“ ptá se nemocný hodně stísněným hlasem.

„Je velmi účinná, ale nikdy není nic stoprocentní. V tom vám lhát nebudu. Na rovinu, může vám pomoc, ale také nemusí. Je to asi ode mě hloupé, ale nechci vám lhát jen proto, abych z vás dostal co nejvíc. Je vysoká pravděpodobnost, že vám pomůže, ale stoprocentně to jisté není.“

„Chápu. Jste férovej, doktore, to se mi líbí,“ říká Werner a na Daniela jdou mdloby. Je na pokraji svých psychických sil, kdy se snaží lhostejně hovořit s mužem, kterého se chystá za

pár hodin zabít. Pokud k tomu tedy najde odvahu, je čím dál tím více rozpolcený, „Nebudu na vás šetřit, hlavně mi tu injekci sežeňte," dodá vyplašený pacient.

„Tu vakcínu vám seženu. Víc udělat nemůžu. Pak už to bude na vašem těle, jak se s nemocí popere."

„Jste docela upřímnej. Skoro až moc."

„Nejsem zvyklý svým pacientům lhát, mají právo vědět, jak na tom jsou. Ale dost lidem ta vakcína pomohla, a vy jste silný. Což je vaše velká výhoda," rozhodne se lékař vystrašeného kápa trochu uklidnit.

„Kéž byste měl pravdu. Domluvte se s tím mým kámošem, dostal pokyn sehnat, co budete chtít. Nechci na vás šetřit, zdraví přece máme jenom jedno," opakuje se mnohonásobný vrah, který svým jednáním přivedl desítky vězňů do hrobu.

„V tom s vámi souhlasím. Musím už jít, za chvíli bude apel," ukončí Edelstein raději rozhovor, je mu z Wernera zle, a ještě více z toho, co se chystá udělat. Najednou si vůbec není jistý, že je správné ho zabít. Málem mu ho přijde líto, jak tady bezmocně leží, jak škemrá o zázračný lék, který mu zachrání život.

Apel se sice trochu protáhne, ale pořád ještě po něm zůstává časový prostor do večerky. Daniel setrvá před blokem, rozhlíží se, k ruce má i Šimona Rozentala, který se jako pašerák velmi osvědčil. Po chvíli si všimne muže s označením unterkapa, který přichází a také se rozhlíží.

Šimon Rozental

„Jste od Wernera?" zeptá se ho.

„Jo. Vy jste ten doktor?" změří si vězeňský funkcionář židovského lékaře pohledem.

„Ano. Vedu experimentání oddělení, na kterém teď pan Werner leží."

„Tak vy ho dokonce vedete," pokývá uznale hlavou unterkapo, „No tak to neprotahujme. Co chcete, za nějakej ten lék?"

„Domluvili jsme se na jídle a cigaretách. Můžu s vámi poslat jednoho svého podřízeného, toho kluka támhle. Pomůže vám to sem donést."

„Kolik toho má bejt?"

„Váš kolega říkal, že na nás nechce šetřit."

„Chápu. Doktore, jak to s ním vůbec vypadá?"

„Ne právě dobře," tváří se Edelstein smutně.

„Pomůže mu to vůbec?"

„Tak to nevím. Jiným to pomohlo, ale nikdy to zcela jisté není. Váš přítel na tom není moc dobře, nevím, jestli jste ho viděl …," podívá se lékař pátravě.

„Právě že jo. Ernst je vždycky plnej života, a tam ležel jako mrtvola. Vypadal strašně, sotva mluvil. Můžete ho vůbec zachránit?"

„Pokud chcete slyšet pravdu, tak je to tak padesát na padesát."

„Má teda vůbec cenu mu ten lék dávat?"

„Podívejte, pokud ten lék nedostane, tak do rána umře."

„Až tak?" objeví se teď úlek ve tváři unterkapa.

„Nemá smysl, abych vám něco nalhával. Když ten lék dostane, tak je to právě těch padesát na padesát. Musíte teda zvážit, jestli chcete, abych ho pro něj sehnal, když možná i tak umře. Tohle si musíte rozhodnout vy. Říkám vám to na rovinu, nechci, abyste mě pak obviňoval, že jsem si nechal zaplatit a pak mu stejně nedokázal pomoc. Může se stát, že mi za tu vakcínu zaplatíte, já mu ji dám a on stejně umře. Tohle musíte vědět."

„To je teda na hovno."

„Podívejte, budu muset tu vakcínu sehnat, a mohla by zachránit někoho jiného. Já jsem s tím nepřišel, byl to nápad pana Wernera. Pokud chcete tu dohodu zrušit, tak je to jen na vás."

„To jako to žrádlo a cigarety nepotřebujete?" zarazí se unterkapo.

„Dobře víte, jak je to tady cenné. Ale není vyloučeno, že tu vakcínu bude chtít někdo jiný, který třeba taky zaplatí. Jsou i jiní, co jsou schopní zaplatit a taky tady onemocní," pokrčí rameny Edelstein, snaží se působit lhostejným dojmem.

„Jasně, zařídili jste se tady dobře," zasměje se muž chraplavě.

„Děláme, co umíme, abychom tady přežili."

„Chápu."

„Tak jak se rozhodnete? Chcete tu naději pro svého přítele? Ale znovu opakuji, nemusí to i tak přežít. Jak vidíte, nechci z vás něco vyrazit za každou cenu."

„Jo, to beru. Je to kámoš, navíc to jsou jeho věci, co vám pošlu, nebo spolu s tím klukem přinesu. Tak ho se mnou pošlete," kývne hlavou unterkapo.

Edelstein pokyne Šimonovi, ten se na nic neptá a německého vězně následuje. Daniel se naopak jde schovat do bloku, klábosí tam s Josephem, který na něho čekal vevnitř. Tlachají o nesmyslech, až do doby, kdy se objeví vězeňský funkcionář s chlapcem. Oba sourozenci vyjdou znovu do mrazu, nenápadně přeberou proviant, který přítel Wernera dovlekl.

„Teď už zbejvá jen se modlit, aby mu to pomohlo, co?" zeptá se ten.

„Máte pravdu. Asi jen vyšší moc rozhodne, na kterou stranu se dnes v noci ty váhy nakloní," přikývne Daniel, pak i s bratrem zmizí zpátky do baráku. Spolu se Šimonem spěchají do kanceláře, ale nikdo si jich nevšímá.

„Tak to je dobrý," pokývá uznale hlavou písař, když spatří pohromadě haldu věcí na stole. „Opravdu na něm nešetří. Šimone, vem si něco, co chceš, za zprostředkování," ukáže Daniel na proviant.

„Tak jo," nežinýruje se malý pašerák, sebere krabičku cigaret, bez váhání si odřízne kus salámu a chleba. Vše uschová do svého oblečení a bez dalšího místnost opustí.

„To získal dost, za tu krátkou cestu," poznamená Joseph.

„Však se nám vyplatí. Už se tady rozkoukal, dostane se všude, kam ho pošlu, a pronese, co je potřeba," odpovídá starší z bratrů.

„Tak já to schovám," začne písař uklízet, „Dane, kdy do toho chceš jít?"

„Nevím," zachraptí lékař, „Pořád si nejsem jistej. Nejsem si jistej, že to dokážu udělat."

„Dane, takhle nemluv," zatváří se rozhořčeně mladík, „Uvědom si, kolik krve má ta svině na svejch rukách. Musíš to udělat, musíš ho zastavit, když máš tu příležitost."

„Pořád je to člověk, i když je to vrah. Navíc mám obavy, aby ty jeho kamarádi nevyváděli. Když si zaplatili a vom jim stejně umře."

„Nebudou vyvádět," zavrtí hlavou Joseph, „Jednak by se sami museli přiznat ke korupci, a za druhý, co když budou taky potřebovat pomoc? Vonemocnět tady může přece každej. Nakonec budou rádi, že to vod něj nechytili. Tím si taky nemůžou bejt navíc jistý, a pak budou potřebovat pomoc. Ty nic dělat nebudou."

„I kdyby ne, pořád to znamená vzít jinýmu člověku život."

„Dane, doufám, že necouvneš. Už kvůli mně."

„Kvůli tobě?"

„Kdyby někdo bejval voddělal toho France z Kanady, dřív než jsem ho poznal, tak se mi tohle nestalo," ukáže mladík ke svému rozkroku, „A nejen to. Nemusel bych bejt vod něj pošpiněnej. Možná ta svině, co se teď klepe strachy kousek vodsuď, tak možná i von nějaký kluky … A je navíc ještě horší, ten Franc mě aspoň nemučil, von ty lidi mučí. Vzpomeň si na Davida, co ho málem utejral k smrti. I jemu to dlužíme, myslím tím tu svini zabít," hovoří Joseh rozrušeným hlasem, ale přitom se snaží, aby téměř šeptal.

„Asi máš pravdu.“

„Určitě mám pravdu. Dane, pokud mu to nechceš píchnout, tak to jen namíchej, a já mu to píchnu sám. Řekneš, že jsem zdravotník, a já mu tu injekci dám,“ říká mladší z bratrů odhodlaně.

„V žádným případě,“ odpoví rychle starší sourozenec, „Tohle je moje věc, ne tvoje.“

„Pak ale nesmíš vyměknout. Možná tím zachráníš jinýho kluka, nějakýho jako jsem já. Díky tobě mu už neublíží. Musíš to udělat, prosím.“

„Já vím, Josephe,“ posadí se lékař, chvějící se rukou si zapálí cigaretu, „Udělej nám kafe,“ požádá, „Počkáme až po večerce. Já teď za ním skočím, abych ho uklidnil.“

„Hlavně se uklidni sám,“ podívá se mladší bratr na staršího, „Víš co? Udělej to kafe ty, zajdu tam já a řeknu mu, že je všechno v pořádku a hned jak blok ztichne, tak mu přijdeš tu injekci dát. Ještě by na tobě něco poznal, vypadáš fakt blbě.“

„Cejtim se ještě mnohem hůř.“

„No právě. Tak udělej to kafe, já se za chvíli vrátím,“ nečeká už písař na odpověď a rovnou zamíří ke dveřím.

Vrátí se za deset minut, a nepřichází sám. Spolu s ním vstupuje Czapnik, i na jeho tváři je hodně ustaraný výraz, skoro až strnulý. Vedoucí lékař přidá ještě jeden hrníček, pak se všichni tři spiklenci sesednou do kroužku, hodně blízko sebe, snaží se co nejvíce tlumit hlas.

„Řeknul jsem mu to. Bude čekat. Je rád, že se to domluvilo,“ hlásí suše Joseph.

„Je rád …,“ zasténá Daniel, „Čeká na záchranu, a zatím …“

„Taky jiný se modlili za záchranu, a ta svině je voddělala,“ zní hlas písaře tvrdě, „Co si navíc ty chudáci museli předtím prožít. Ta svině si žádnej soucit nezaslouží.“

„Jdeme teda do toho?“ ptá se Jodel chvějícím se hlasem.

„Určitě!“ řekne Joseph rozhodně.

„Asi ano. Vlastně si nejsem jistej, jestli to dokážu … ne, nikdo jinej to neudělá,“ zvýší lehce hlas vedoucí lékař, „Buď já, nebo nikdo,“ dodá.

„Není to tak jednoduchý,“ mluví hrozně tiše Czapnik, spíše k nejmladšímu členovi jejich malého společenství, „Nepodat mu lék, neléčit ho, je pořád něco jiného, než mu dát smrtící injekci. Je ale taky pravdou, že pokud vodsud vodejde, nezmění se. Bude zase týrat vězně, bude je dál zabíjet. Proto s tím souhlasím, ačkoli i mně se něco takového příčí.“

„Je to jedna z mála příležitostí, kdy se těm zrůdám kolem nás můžeme bránit,“ odpovídá mladší z bratrů dosti vzrušeným hlasem, „Jinak tu jen čekáme, až si pro nás přijdou, až nás zmrzačej neho zabijou. Tohle je naše šance, tak ji nesmíme promarnit.“

„Je to otázka svědomí, Josephe.“

„Na to nemáš právo, Dane. Máš zodpovědnost za jiný. Pokud to neuděláš, a von pak bude mučit a zabíjet dál, co pak tvoje svědomí? Bude tě trápit míň? Když budeš vědět, žes ho mohl zastavit a neudělal to? Je to tady strašný, všechno, a tyhle svině jako Werner to tady dělaj ještě horší. Sloužej těm náckům, a ještě se u toho uspokojujou. Měli by je stáhnout z kůže zaživa, tohle pro něj bude ještě královská smrt, za to, co všechno udělal.“

„Máš pravdu, Josephe,“ odpovídá starší sourozenec, „Ale přesto všechno pořád mám určitý zábrany. Nikdy jsem nikoho vlastní rukou nezabil.“

„To asi nikdo z nás. Ale přitom zabíjet jiný pomáháme, abysme přežili. Všichni jsme byli tam venku, když ti chudáci pomalu umrzali. Ten s těma uříznutejma nohama, tak ten umře. Je jen votázkou času, kdy ho pošle Schröder na tu injekci. Asi ho přitom někdo z nás bude muset podržet. Možná umřou i další. Umíraj tady ty nakažený, řvou tady bolestí ty poleptaný, popálený. Pomáháme jim, jinak by nás zabili. Nejsme nikdo čistej. Teď ale máme konečně možnost udělat něco správnýho, zabít toho správnýho, a ne jen ty chudáky, co si je sem nechá

Schröder překládat. Co mu je já zaeviduju a vy je léčíte. Když sem většinou přišli úplně zdravý, a až tady vonemocněli. Záměrně."

„Máš zase pravdu. Však se mi s tím nežije právě dobře."

„Dane, to nikomu z nás. Nemáme na výběr, teda máme, nechat se zabít. Když chceme přežít, tak nám nic jinýho nezbejvá. Teď ale máme konečně příležitost ublížit tomu správnýmu, zrůdě, tak to musíme udělat. Dlužíme to všem těm, co tady zbytečně umřeli, všem těm, který von mučil a zabil. A hlavně musíme vochránit ty další, před tou sviní," je hlas mladíka prodchnut nesmírnou nenávistí.

„Co mu chceš dát?" zeptá se Czapnik.

„Chceš to vědět?" podívá se tázavě starší z Edelsteinů, „Je víc možností. Ale asi bych zvolil to, co je tady klasikou. Zdejší klasikou, kterou se zde popravujou lidi. Máme to tady pochopitelně taky. Akorát bych mu tu fenolovou injekci dal asi do ruky."

„To bude nějakou dobu trvat, než …"

„Ano. Ale jinak to asi nepůjde. Nechci plýtvat skutečnými léky … Tamto tady máme, pro případy, jako je ten chudák s těma uříznutejma nohama. Ačkoli se to tady na tom našem oddělení skoro nepoužívá, tak to tady Schröder má. Mám k tomu přístup, dokážu ten úbytek zakrýt."

„Nepůjde to poznat?" ptá se Jodel nervózně.

„Tak dalo by se, kdyby to někdo zblízka zkoumal. Ty zabitý fenolem krátce po smrti trochu měněj barvu kůže, zrůžoví jim, dochází k podkožním krvácením. Taky oční spojivky se podlijou krví. Ale ten Werner má i tyfovou vyrážku, necháme ho tam ležet až do chvíle, než ho přeneseme na pitevnu. Pak ho přidáme k dalším mrtvejm, to už to poznat pohledem nepůjde," vysvětluje s těžkým srdcem Daniel.

„Jak dlouho to bude trvat?"

„Vlastně nevím. Viděl jsem už hodněkrát umřít po tý injekci, ale vždycky to bylo do srdce. Tam upadne do bezvědomí většinou do čtvrt minuty. Vo tý aplikaci do paže jsem jen slyšel, můžou to bejt minuty, ale možná až hodina, než umře."

„Jen aby neudělal rámus, neprobudil blok …," strachuje se Czapnik.

„Nemyslím si. Ale budeme tam muset zůstat, a kdyby začal vyvádět, tak mu budeme muset zacpat ústa," říká Daniel, pak se zamyslí, „Je ještě jedna možnost. Dát mu něco na uspání, a pak mu dát tu injekci přímo do srdce. To by bylo asi jistější."

„K tomu bych se přikláněl. Přeci jen, je dost silnej a pokud by začal řvát …"

„Dobře, tak mu podám něco na usnutí, to tady taky mám. Je toho škoda, ale asi máš pravdu. Až usne, tak mu píchnu tu injekci do srdce, to pak umře během pár vteřin … Je to strašný, vo čem se tady bavíme …"

„Jsme na strašným místě," připomene Joseph, nějaký čas jen sledující rozmluvu lékařů.

„Uspi ho, a pak mu to teprve podej. Hned ráno uděláme pitvu, postarám se, aby nebylo nic poznat, po tom vpichu. Nebo jí můžeme udělat ještě v noci. To by možná bylo nejlepší. Ráno už by byl rozřezanej, pak sepíšeme tu zprávu …," přemýšlí nahlas Jodel.

„Asi máš pravdu, asi to tak bude nejlepší. Taky tady ráno už nebude, na sál se dostaneme, mám tam přístup. Můžeme tak zahladit stopy," kývne Daniel, je na něm poznat, jak hrozně se cítí.

„Jsme teda definitivně domluvený?" podívá se pátravě chirurg.

Nastane tíživé ticho, kdy mladší sourozenec upírá oči na svého bratra.

„Ano, uděláme to," řekne vedoucí lékař, je zsinalý, naopak v obličeji Josepha se objeví spokojený výraz.

„Kdy začneme?" položí další praktický dotaz Czapnik.

„Tak půl hodiny po večerce, to už bude klid. Naštěstí je v tý prázdný ložnici, Joseph vohlídá, aby tam nikdo nechodil. Já ho uspím, pak mu dám tu druhou injekci. Nějakou chvíli počkáme, pak ho vodtáhneme na ten sál a uděláme tu pitvu. Do rána budeme mít i tu pitevní zprávu."

„To zní rozumně," přikývne Jodel, je také hodně pobledlý. Asi ještě nikdy neplánoval vraždu. Sice mají vše promyšlené, ale pořád dost riskují. Kdyby je načapali, jen těžko by se z toho vykroutili.

Nyní se čas příšerně vleče. Snaží se mluvit o jiných věcech, probírají situaci vězňů, co jim Schlumann aplikoval na obličej rentgenové paprsky, domluvají se na vhodném postupu. Ale pořád se nad nimi vznáší přízrak činu, který se rozhodli spáchat. Oba lékaři jsou doslova rozechvělí, jen Joseph se zdá být celkem klidný.

Konečně nastane čas, kdy si vedoucí lékař začne chystat obě injekce, které hodlá Wernerovi podat. První, tu neškodnou, a druhou, která ho zabije. Přitom se mu chvějí ruce, vlastně je celý rozřesený. Však ho také mladší sourozenec pozoruje s obavami, aby nakonec ještě necouvl.

V bloku je klid, jen sténání z některých ložnic se line prázdnou chodbou, po které trojice spiklenců kráčí. Zatímco písař zůstane na chodbě, chirurg a vedoucí lékař vstoupí do místnosti. Tam už na ně čeká jejich pacient.

„No konečně," uleví si, „Už jsem se bál, že jste se na mě vykašlal."

„Mám to tady," ukáže Daniel na uspávací injekci, „Není to tak úplně legální, jak jistě chápete, tak jsem chtěl počkat, až to tady ztichne," snaží se, aby jeho hlas zněl klidně, a až je sám udivený, jak se dokáže ovládnout.

„Rozumím. Je mi dost mizerně. Snad mi to pomůže."

„To doufám. Není jednoduché ten lék zajistit. Vyhrňte si rukáv, ať vám ho můžu aplikovat."

„Co to vlastně je?"

„Novinka, vyvinutá pro německou armádu," lže Daniel bez ostychu, „Právě to tady testujeme na vězních, a výsledky jsou více než dobré. Je to daleko účinnější než klasické vakcíny."

„Tak snad to zabere i na mě," vyhrnuje si rukáv Ernst, a pak jen přihlíží, jak je mu látka vstříknuta do těla. Jde přitom o silné sedativum, které ho má do pár minut uspat.

„Nejprve přijde menší malátnost, bude se vám chtít spát. Což bude dobře. Během spánku začne ta vakcína působit. Pokud zabere, tak se ráno budete cítit mnohem lépe," vykládá bajky Edelstein, přitom se snaží, aby se jeho zrak nepotkal s tím kápa.

„Když mě zachráníte, tak to budete mít u mě. Dokážu bejt vděčnej, doktore," slibuje Werner.

„Už jste si to zaplatil," odkládá injekci vedoucí lékař a sedá si na druhou postel, „Počkám, než usnete," dodá na vysvětlenou.

Ty minuty se zase táhnou, kápo něco žvatlá, ale postupně začíná upadat do limbu. Špatně artikuluje a nakonec přestane žvanit úplně. Právě usnul.

Daniel nad ním stojí jak hromádka neštěstí, ani neví, jak dlouho, než přebírá od kolegy druhou injekci, která už ale není vůbec neškodná. Czapnik vytáhne spícímu vrahovi košili až ke krku, čímž mu odhalí jeho hojně ochlupenou hruď. Sice je také asi čas od času vyholován, ale chlupy už stačily dorůst.

„Mám nějak pomoc?" šeptá Jodel.

„Není třeba, snad jen mu natáhni levou ruku, jako bys jí chtěl upažit. Musím se trefit do mezižeberních svalů," říká třesoucím se hlasem. Pak ustrne, jehla je kousek od těla spícího muže, ale on není schopný dalšího pohybu.

„Dokážeš to?“ zeptá se Czapnik.

„Musím. Nesmím zklamat. Moje přátele, mýho bratra,“ odpovídá zsinalý Edelstein, „Je to strašný, co chci udělat, ale …,“ nedokončí, následuje rychlý pohyb, sleduje, jak jehla zajíždí do těla popravovaného. Vzápětí už mu do něho vstřikuje smrtící tekutinu.

Werner určitě nijak netrpí, snad udělá pár trhavých pohybů, ale pak ustrne a už leží nehybně. Daniel si s hrůzou uvědomí, jak snadné je zabít člověka.

„Půjdeme?“ ozve se po chvíli Jodel, stáhl již zpátky košili a přikryl Wernera.

„Jo, potřebuju si dát panáka,“ zasípá kat, přitom nedokáže popsat své pocity. Je v nich od všeho něco. Hrůza z toho, co právě udělal. Jisté uspokojení, že nakonec dokázal svůj čin dokonat a možná zachránit jiné vězně. Pocit viny. Jistá úleva, že už je to za ním.

Joseph se jen tázavě podívá, a když starší sourozenec kývne, dokonce se usměje. Jev u něho už hodně dlouhou dobu nevídaný. Trojice, jenž na sebe vzala tíhu vykonání spravedlivého trestu nad sadistickým kápem, kráčí směrem ke kanceláři, v níž jde písař vařit kávu a jeho bratr rozlévá kořalku.

„Jsem na tebe pyšnej,“ řekne mladší sourozenec, když rozdává cigarety, mimochodem přinesené kámošem zavražděného.

„Nebudeme vo tom mluvit, jo?“ požádá oba své společníky popravčí, a ti jen kývnou.

Atmosféra v místnosti je ovlivněna i tím, že kousek odsud mají mrtvolu, kterou ještě dnes v noci chtějí rozřezat, zakrýt případné stopy vraždy. A poté ji přemístit do sklepa, kde jsou již další nebožtíci, co zemřeli včerejšího dne, a možná tam přibudou i ti, co nepřežijí dnešní noc. Všechna těla pak poputují do krematoria v Birkenau, a vlastně až ve chvíli, kdy z Ernsta bude popel, se snad rozhostí v duší trojice spiklenců klid. Do té doby je budou pronásledovat obavy, aby se někdo ve smrti Wernera nezačal šťourat a nechtěl třeba provést další pitvu. Byť je něco takového dost nepravděpodobné, stále nemají jistotu. Dokud se nebožtík neobrátí v popel.

Mírně posilněji a zklidněni kávou a alkoholem, vracejí se zpátky na místo vraždy. Tělo zabalené do pokrývky poté vlečou na sál, kde ho položí nahé na operační stůl, který je velmi často i stolem pitevním. Teď zase tolik neriskují, občas tady provádějí nelegální operace, a existuje domluva s místními dozorci. Ti pak nic nevidí a nic neslyší.

„Vy mu teda dáváte,“ poznamená po chvíli Joseph, který bez nejmenšího pohnutí mysli hledí na otevřené tělo vraha. Ale mnoho měsíců tahal mrtvá těla a přikládal je do pecí, proto mu takový pohled nečiní žádné problémy. Vždyť i v krematoriu končili vězni či vezeňkyně po pitvě, nebo i jejich části.

Nikdo mu neodpoví, Jodel se za asistence Daniela hrabe ve vnitřnostech mrtvého, sice si nakonec do pitevní zprávy napíší co chtějí, ale musí vykonat klasické úkony. Jen žádné vzorky nebudou odebírat a odnášet na testování do Hygienického institutu. Naopak, budou rádi, až zmizí jednou provždy v plamenech.

Místa řezů zašijí, pak znovu tělo zabalí do pokrývky a odnášejí ho do sklepa, na místo určené ke skladování nebožtíků. Pár jich tam už je, a oni o jejich osudu nepřemýšlejí. V bloku nefunguje jen jejich oddělení, a každé produkuje své mrtvé.

„Tak co? Jdeme ještě chvíli posedět nebo si na chvíli zdřímnout?“ zeptá se Joseph, když vylezou z podzemí.

„Já těžko usnu,“ zakňourá Daniel.

„Já to rozhodně alespoň na chvíli zkusím,“ má jiný názor Czapnik.

„Tak to teda rozpustíme,“ kývne písař, který je očividně zcela nad věcí. Pravděpodobně má jako jediný jednoznačně pozitivní pocit z proběhlých událostí.

Vedoucí lékař, jehož ruka dnes způsobila smrt člověka, si ve svém kutlochu zapálí a nalije si ještě jednoho panáka. Nesmí to s alkoholem přehnat, musí být ráno v pořádku. Ale

ještě jeden hlt potřebuje. Snad mu také pomůže, aby na pár hodin upadl do milosrdného spánku. Pokud tedy jeho podvědomí nevygeneruje příliš hororový sen.

Vlastně si vůbec není jistý, jestli do rána skutečně usnul. Možná jen na krátkou chvíli. Jde se vymočit, umýt, oholit a poté nasnídat. Na jídlo však nemá ani pomyšlení, raději postaví vodu na kávu. Tu tady pořád ještě mají, i když její zásoby také docházejí. Vlastně včera dostali balíček, uvědomí si a mrazí ho mezi lopatkami. Bude pít kafe od Wernera, kterého zavraždil.

„Nevypadáš moc dobře," poznamená Joseph, který vchází do místnosti, „Doufám, že se rychle sebereš," zaznívají z jeho hlasu obavy.

„To já taky," odpovídá Daniel, a tím jejich komunikace končí. Mladší sourozenec vycítí, že jeho moudra nejsou přijímána kladně a tak se raději zdrží jakýchkoli dalších komentářů. Čas do ranního apelu je tak vyplněný především mlčením.

Stání na mrazu vedoucího lékaře přeci jen trochu probere. Snaží se potlačit značnou únavu, což jde snáze, než nepříjemné myšlenky, které se mu rojí v hlavě. Čas se jako vždy vleče, ale dnes ještě víc než obvykle.

Konečně buzerace končí a oni se mohou navrátit do tepla experimentálního bloku. Bohužel cestou ke dveřím si Daniel povšimne, jak se poklusem blíží unterkapo, co mu včera přinesl proviant jako úplatek za poskytnutí zázračného léku pro jeho kamaráda. Hrkne v něm, určitě se jde zeptat na jeho stav. V první chvíli ho napadne rychle zmizet ve dveřích budovy, pak se ale rozhodne s mužem promluvit. Bylo by nežádoucí, kdyby se začal ptát či dokonce způsobil rozruch. Proto se zastaví a dokonce mu vykročí v ústrety.

„Tak co, doktore?" ptá se vězeňský funkcionář.

„Nemám pro vás dobré zprávy," zavrtí hlavou lékař, snaží se tvářit smutně.

„Chcete říct, že Ernst …"

„Ano, v noci zemřel."

„A do prdele," zakleje unterkápo, „Ale říkal jste …"

„Říkal jsem vám, že je padesátiprocentní naděje."

„Vypadáte nějak divně, doktore."

„Aby ne, když jsem skoro celou noc nespal," odvětí Edelstein nevrle. Teď výjimečně nelže.

„To jako … kvůli Ernstovi …"

„Snažili jsme se," kývne Daniel, zachumlaný ve svém oblečení, a taky už řádně promrzlý, „Přišel ale už pozdě. Pokud by to někoho dalšího postihlo, musíte přijít dřív, pak je ta naděje na uzdravení mnohem, mnohem vyšší."

„Jak to myslíte?" zarazí se chlap.

„Byli jste v jeho blízkosti, ne?"

„Vy myslíte, že jako já anebo další …"

„Nic se nedá vyloučit. Můžete mít štěstí a jste v pořádku. Ale kdyby ne, tak pokud chcete mít větší naději, musíte přijít včas. Než se nemoc rozjede. Pak už je mnohem těžší pacienta zachránit," vykládá lékař.

„Můj ty bože, ještě aby mě nakazil … ale zatím se cejtím dobře …"

„Pak můžete být jen rád. Tohle je zrádná nemoc. Zabila tady už tisíce lidí a určitě ještě další tisíce zabije. I když máme pro některé ty vakcíny, ani tak není uzdravení jisté, zvláště když někdo přijde pozdě."

„Rozumím," tváří se unterkapo poplašeně.

„Chcete ho vidět?"

„Vidět? Jako koho?"

„Vašeho přítele. Mohu vás tam dostat, jestli chcete. Ale upozorňuju, nebude to hezký pohled, provedli jsme už pitvu."

„Pitvu … vy jste ho pitvali?“

„Vždy provádíme pitvu, abychom si potvrdili důvody smrti.“

„Ach tak … Chudák Ernst, vzalo to s ním rychlej konec,“ povzdychne si vězeňský funkcionář.

„To bych neřekl, ta nemoc má delší průběh. Jen jde o to ji zachytit včas. Pokud už nic nemáte, rád bych se šel ohřát. Jsem dost promrzlý.“

„Ne, nemám … vlastně jo,“ zarazí se unterkapo, „Doktore, kdybych se třeba necejtil dobře, tak máte ještě nějakej ten lék?“

„Máme, ale jak jste viděl, tak vašemu příteli stejně nepomohl.“

„Ale kdybych přišel včas … sice se cejtím dobře, ale kdyby … Šlo by se nějak domluvit?“

„Asi ano. Víte, kde mě najdete. Pokud tedy tomu léku ještě důvěřujete, když vašemu příteli stejně nepomohl.“

„Sám jste říkal, že přišel pozdě. Navíc jste to včera i předpověděl. Právě proto se ptám, abych třeba něco nezanedbal. Je teda možný se vobrátit rovnou na vás? Aby případně nenastalo taky nějaký zbytečný prodlení? Samozřejmě jsem připravenej zaplatit, to je jasný,“ říká unterkapo rozechvělým hlasem, dle všeho už myslí především na sebe.

„Dobře, tak kdybyste cítil příznaky té choroby, tak se ozvěte. Nějak bychom to zařídili,“ přikývne Edelstein, spokojený s průběhem rozhovoru. Vlastně se vůbec nediví tomu muži, co rychle odchází, asi za svým komandem. Smrt tady řádí ve všech řadách, a dostat se ke správým lékům je klíčové pro všechny. Stejně tak být za dobře s doktory. Tím, jak získali privilegia od esesáků, mají také daleko vyšší cenu pro každého, i pro bezohledné německé dozorce. Ani oni nejsou nesmrtelní, o čemž se přesvědčil už nejeden z nich.

„Co chtěl?“ ptá se šeptem Joseph, čeká na bratra u vchodu do bloku.

„Přišel se zeptat, na toho svýho kámoše.“

„No a co?“

„Trochu jsem ho vystrašil, že by mohl bejt taky nakaženej. Takže se začal nakonec domlouvat, jestli by mohl přijít rovnou, kdyby se mu přitížilo.“

„No vidíš, já ti říkal, že s nima problémy nebudou,“ zatváří se spokojeně Joseph, a pak už spolu se svým sourozencem kráčí na jejich oddělení.

NEJISTOTA

„Tohle není vůbec dobrý,“ konstatuje Yaakov Kaminski, „Podle mýho je to vodveta za ten zpackanej útěk z ledna.“

„To se mi nezdá,“ zavrtí hlavou Isaac, „Vždyť ten proběhl začátkem ledna, přece by nečekali tak dlouho. Spíš se mi zdá, že pro tolik mužů tady teď není práce,“ spekuluje.

„Mluvil jsem s Vossem, ale nevěřím mu ani nos mezi očima. Vobávám se nejhoršího.“

„Máš pravdu, může to bejt jen záminka,“ pokývá hlavou Edelstein, „Pokud chtěli naše stavy snížit na polovinu, tak to těžko mohli bez problémů udělat tady. Všichni z nás to tady dobře znaj, a určitě by se jen tak nedali zabít,“ dodá.

Oba vězeňští funkcionáři mluví o akci, ke které došlo včera, ve čtvrtek čtyřiadvacátého února, kdy esesáci vybrali dvě stě členů sonderkomanda. Těm sdělili, že odjíždějí do Majdanku jako specialisté na obsluhu krematorií. Ovšem mnozí z těch, co zde zůstávají, tomu příliš nevěří. Vědí, jak dokáží Němci lidem lhát, než je zavraždí.

„Otázkou je, co bude teď dál,“ poznamená oberkapo.

„Co by mělo jako bejt? Nebo si myslíš, že se nás chtěj nakonec zbavit všech? To se mi zase tolik nezdá,“ zavrtí nesouhlasně hlavou Isaac, „Přece nějakej čas trvá, než se vobsluha krematorií zaučí. Povraždit nás všechny a začínat s úplnejma nováčkama? Možná to tolik

nevadí u těch, co sloužej ve svlékárnách, vynášej mrtvoly z plynovejch komor. Ale u těch, co vobsluhujou zařízení v krematoriích, to je jiný. Pokud vím, tak v těch dvou stovkách jich moc nebylo."

„Nemám z toho vůbec dobrej pocit," je Kaminski hodně smutný i rozrušený zároveň, „Nejen s ohledem na vosud těch dvě stě deportovanejch, ale i tý druhé půlky, co tady zůstala. Tohle může bejt začátek i našeho konce."

„Já mám trochu jinej názor. Podle mýho není teď tolik plynování, ta čtyřka je pořád nefunkční, ta pětka vlastně taky. Spíš neměli pro tolik lidí práci, a tak to takhle vyřešili. Tím neříkám, že je nechtěj zavraždit, nebo to dokonce už neprovedli. Ale nezdá se mi, že by nás chtěli zlikvidovat všechny. Usuzuju i z toho, kdo tady zůstal. Toho mýho stabilního jádra se to skoro nedotklo, a těch vodborníků kolem pecí vlastně skoro vůbec."

„Možná máš pravdu, respektive se modlím, abys měl pravdu. Ale možná bysme si měli vážně promluvit vo tom, co udělat v případě, kdy se nás rozhodnou zabít," ztiší hlas Yaakov a rozhlédne se. Nacházejí se v márnici, ve společnosti menší hromádky nahých mrtvol, pokuřují a debatují, mají zde zajištěné soukromí. Těch pár nebožtíků z tábora, čekajících na kremaci, už nic z jejich rozhovoru nevyzradí.

„Co máš na mysli? Je nás už jen dvě stě, jsme nevozbrojený, voni maj všude ty kulomety na věžích. Jasně, pokud nás začnou vraždit, můžeme se pokusit někoho vzít s sebou. Ale to je tak všechno, co můžeme. Nemáme vůbec žádnou šanci," projevuje značný skepticismus Edelstein.

„Takhle ne. Ale pokud by se všechno připravilo … Isaacu, máš tady velmi dobrý postavení. Máš velkej respekt u svejch lidí."

„Yaakove, nevím, na co narážíš. Já se tady snažím přežít už skoro dva roky a zatím se mi to daří. Snažím se starat především sám vo sebe."

„Podívej, možná přichází náš čas," říká oberkapo tichým hlasem, „Možná všechno to kolem je jen kamufláž. To moje i tvoje povýšení. Jen aby nás uklidnili. Sice se teď dlouho nic nedělo, ale nakonec vždycky členy sonderkomanda povraždili a nahradili je jinejma."

„Vopravdu? Mám na to trochu jinej pohled. Já už dělám v krematoriích vod června dvaačtyřicátýho a pořád mě nezabili. Znám i další, co u krematorií pracujou tak dlouho. A nikdo z nich nebyl v tý dvoustovce, co teď údajně vodveleli. Kdyby chtěli jen likvidovat svědky, jak naznačuješ, tak jak bych tady mohl vydržet dva roky?"

„Jde o výjimky, který vobsluhujou přímo ty pece. Ale ty další …"

„Možná to tak zpočátku dělali. Pak asi přišli na to, že trvá nějakou dobu, než se ty další zapracujou. Já si pamatuju na poslední likvidaci sonderkomanda, to bylo začátkem prosince ve dvaačtyřicátým. Sám jsem jejich mrtvoly tahal z tý márnice starýho krematoria, potom, co je tam zplynovali. Ale tam se někdo pokoušel utéct, mluvilo se vo připravovaným povstání. Tak to takhle vyřešili. Vod tý doby … Jasně, některý naše členy tady umlátili, zastřelili, další neprošli selekcí. Ale tady jsme už rok, a vlastně poprvý někam vodvezli polovinu z nás. Ani ty vod těch bunkrů nezlikvidovali, ale převeleli ke krematoriím."

„Podle tebe nám teda nehrozí bezprostřední nebezpečí?"

„Yaakove, tady nám přece všem hrozí smrt pořád. Ale nevěřím tomu, že by nás chtěli vyhladit do posledního muže a přivést sem úplně nezkušený nováčky. Pokud teda nechtěj s tím plynováním skončit. Což se mi teda nezdá."

„Přesto bysme měli mít připravenej plán, jak se zachovat, až ten den přijde. Nebo je spíš předejít, postavit se jim."

„Postavit se jim," zavrtí nevěřícně hlavou Edelstein, jako by se přeslechl, „To je jen možná důstojná forma sebevraždy. Podle mýho," ztiší hlas a rozhlédne se, „Podle mýho by to mělo smysl jen za dvou podmínek, který by musely ale bejt splněný zároveň. Tak za prvý,

Rusáci by museli bejt blíž, aby ty svině neměli vokolí tábora pod kontrolou. A za druhý, musel by povstat celej tábor. Je jich tady pár tisícovek, proti snad sto tisícům vězňů. Pak by byla naděje pro dost z nás se probít a utýct. Pak bych to viděl reálně, jinak je to vážně jen hromadná sebevražda."

„Budeš se divit, ale v tom s tebou souhlasím. Tak za prvý, východní fronta se blíží. Já vím, ještě pořád je daleko. No a za druhý," rozhlédne se teď Kaminski a také ještě ztiší hlas, „tak něco takovýho se už asi připravuje. Existuje něco jako podzemní hnutí, tajný hnutí vodporu, nevím jak to nazývaj."

„Jo? A kdo to vede?"

„Nemám moc informací. Podle mýho je asi centrum tam v základním táboře, a asi v tom hodně jedou Poláci."

„Poláci," ušklíbne se Isaac, „Těm vůbec nevěřím. Mnohý nás nenáviděj stejně jako Němci. Některý možná i víc."

„Dost se toho za ty roky tady změnilo …"

„Změnilo se jediný, Yaakove, a to, že je nás tady mnohem víc a voni nás nemůžou ignorovat. Že mnohý taky máme už prominentní postavení, co kdysi zastávali jen voni nebo německý vězni. Ale povahu nezměníš, názory na nás nezměníš."

„Možná máš pravdu, ale to nic nemění na tom, že chtěj spolupracovat. Ty sám máš dobrý vztahy s Morawou a jeho partou tady, sám si říkal vo svým bratrovi, co je lékařem a s těma Polákama vlastně spolupracuje už vod začátku, ne?"

„To je něco jinýho," zavrtí znovu hlavou Edelstein, „Brácha je lékař a vybral si ho za svýho asistenta jeden nácek. Proto měl i pro ty Poláky vod začátku cenu. Moc dobře víš, jakej tady má význam doktor, jak moc tady může pomoc. Já bych jim prostě nevěřil."

„Myslím si, že začínaj mít stejnej strach jako my, teda že se náckové jednou rozhodnou ten tábor zlikvidovat, až se Rudá armáda ještě víc přiblíží. No a pak …"

„Pak má smysl se bavit vo nějakým vodporu. Do tý doby je to prostě jen sebevražda," zopakuje kápo důrazně, „Yaakove, podívej, přežívám tady už dva roky. Nevím, kolik času mi ještě zbejvá. Uznávám, naděje to přežít je nicotná, ale je možná vo něco větší, než byla dřív. Právě proto, že dostávaj na frontě na frak. Teď ale jsou pořád moc silný v kramflecích, a já nechci naprosto zbytečně zhebnout, v nějakým nesmyslným dobrodružství. Dyť i kdybysme vodsuď nějak utekli, třeba se přes ně i probili, tak co pak?" položí dost sugestivně otázku.

„Mluvil jsem především o situaci, kdy se nás rozhodnou zabít. Abysme na to byli připravený a pokusili se něco udělat, než nás stovky z nich vobklíčej."

„K tomu se dle mýho zatím neschyluje. Nevěřím, že by si kompletně zlikvidovali zaškolenou vobsluhu krematorií. Ještě ale k tomu útěku, i kdyby se to některým z nás podařilo, budeme na nepřátelským území. Budou nás honit jak lovnou zvěř, a kdo z místních by riskoval život sebe a svý rodiny, aby pomáhal Židům? Který navíc sám nenávidí? Jen čirou náhodou, a s nesmírným štěstím, by mohl nějakej jedinec uniknout, jinak by nás všechny pochytali a zabili."

„Respektuju tvůj názor. Ale přesto, zkus vo tom přemejšlet. Seš tady už hrozně dlouho, máš v komandu autoritu, máš i svoje privilegia, což ti dává určitý možnosti."

„Právě vo ty privilegia nechci přijít. Možná je to sobecký, ale nejsem žádnej bláznivej hrdina. Ty končí v peci beztak jako první."

„Jen se nad tím zamysli. Možná máš pravdu, a nechystaj se i nás další zabít, ale taky se můžeš mejlit. Pak bysme už neměli co ztratit, a rozhodně bysme se měli pokusit vzdorovat."

„Podívej, Yaakove, za ty skoro dva roky tady jsem měl vo tom dost času přemejšlet. Jak se zachovám, až přijde můj čas. Ale po pravdě, na nic kloudnýho jsem nepřišel. Voni jsou docela vynalézavý, ani nemusíš zjistit, že tě chtěj zabít, dřív než tě budou mít pevně v hrsti. Ale

rozhodně nemíním jít klidně a spořádaně do plynový komory nebo před ústí pistole. Votázkou je, jestli mi daj vůbec nějakou šanci s tím něco udělat.“

„No a právě vo tom mluvím. Bejt na takovej případ připravenej.“

„Podle mýho se na to nedá nijak připravit, když nevíš čas a způsob. Chápu, vo co ti jde, ale v tuhle chvíli nevidím ani důvod něco chystat, a ani smysl něco chystat. Proč, to jsem se ti pokusil vysvětlit.“

„Modlím se, abys měl pravdu, co se týče nás, co jsme tady zatím zůstali,“ povzdechne si Kaminski a rozhodne se debatu ukončit. Krátce nato opustí ponuré místo márnice.

Isaac chvíli hledí na zavřené dveře, přitom přemýšlí o obsahu rozhovoru. Plánuje snad obercapo přípravu vzpoury? Hromadného útěku? Nemá z toho dobrý pocit, tohle je zahrávání si s ohněm. Jistě, i jeho velmi znervóznělo včerejší odeslání poloviny sonderkomanda, a stejně jako většina zůstavších si nedělá žádné iluze o jejich osudu. Sice příliš nevěří, že by chtěli zlikvidovat i všechny zbývající členy, ale jisté pochybnosti nutně mít musí.

Dostává se do poměrně složité situace. Vždy se staral především sám o sebe, nezajímal se o druhé. Nyní ho ale Yaakov tlačí někam, kde je hodně tenký led a kde se on vyskytovat nechce. Jeho současná pozice je nejlepší, jaká kdy byla. Je Vossem, a vlastně i ostatními esesáky, považován za odborníka přes technická zařízení, v tom oni většinou moc silní v kramflecích nejsou, a tak jim unikají jeho především teoretické nedostatky. Na druhé straně má on cit pro techniku, je poměrně bystrý, a tak se již velmi dobře orientuje nejen v zařízeních kolem spalovacích pecí, ale také i plynových komor, klimatizace, odsávání vzduchu. Dokonce zíslal i velmi cenné poznatky z oblasti stavebnictví.

Jistě, i jeho by se mohli zbavit, ale přeci jen mu pověst loajálního odborníka, technika, poskytuje určitou ochranu, spolu s páskou kápa a obuškem. Vlastně si už ani nevzpomíná, kdy ho naposledy nějaký esesák zmlátil. Přitom ve starém krematoriu byl často jedna modřina vedle druhé. Vydobyl si určité postavení a nerad by o něj přišel.

Nezapomíná, jaký je hlavní cíl tohoto tábora, tedy vyhubit zde pokud možno nakonec všechny židovské vězně. Ale nezdá se mu, že by nyní měl přijít jeho čas, domnívá se, že ještě nějakou dobu ho budou potřebovat. Pokud se ovšem do něčeho nezaplete a právě proto nakonec neskončí s kulkou v hlavě.

Stále se zdokonaluje v používání odborných výrazů. Sehnal si desky, v nichž má papíry a tužku, a neustále s nimi pendluje mezi krematorii. Snaží se tvářit důležitě, zapisuje si i kraviny, ale vypadá to dobře a učeně. Mluví s využíváním odborných termínů, ale vcelku srozumitelně, a tak jen podporuje svou gloriolu velkého odborníka přes technická zařízení krematorií. A protože se všeobecně ví, že už dohlížel na přestavbu plynových komor i výstavbu pitevny, cítí i u esesáků určitý respekt.

Pozvedne hlavu, do márnice nakoukne devatenáctiletý Haim Kamzon, kterého pověřil starostí o pitevnu a vedlejší laboratoř. Svým způsobem tomuto zamlklému a zasmušilému mladíkovi pomáhá, neboť tím je on dost odloučen od více nepříjemných prací. Na druhou stranu je Haim pečlivý a po jeho působení jsou obě místnosti doslova vypulírované. Je moc dobře, že nebyl zařazený do té dvoustovky, která to má už možná za sebou.

Haim Kamzon

„Co se děje?“ zeptá se Isaac poněkud nevrle, důvodem je jeho předchozí rozhovor.

„Jen jsem chtěl nahlásit dokončení práce, pane,“ říká Kamzon pokorně.

„Dobře, zůstaň tam, přijdu si to později zkontrolovat,“ kývne hlavou kápo, pak se rozhodne udělat si krátkou poradu se svými podřízenými, „Napřed mi ale sežeň mýho zástupce a voba předáky, ať přijdou sem, chci s nima mluvit.“

„Ano, pane,“ odpovídá poníženě mladík a pak rychle vyrazí úkol splnit.

Edelstein si zapálí cigaretu, pořád má ještě zásoby a je schopný si je sehnat i přes své polské kamarády, ačkoli je takový výraz pro jejich vztah hodně nadnesený. Párkrát potáhne a už se začínají trousit, během krátké doby jsou tu všichni tři. Jeho čtyřiadvacetiletý zástupce Szmul Lipmann, dvaadvacetilý Elias Fedlberg jako předák pohřebního komanda a šestadvacetilý Lejzor Davidovitz, coby předák podpůrného komanda.

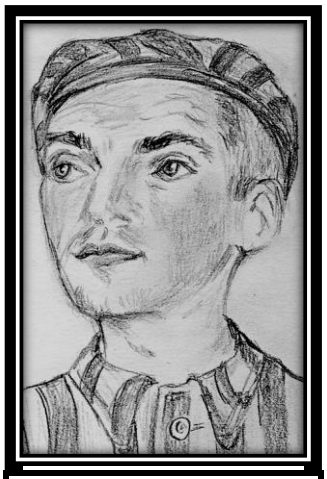
Szmul Lipmann

„Tak co, pánové, jaká je atmosféra?“ zeptá se kápo.

„Dost na hovno,“ odpovídá Lipmann a ostatní mu přikyvují, „Panují dost vobavy, co bude dál. Skoro nikdo těm jejich kecům nevěří, myslím to vo tom převelení do Majdanku. Teda možná je tam poslali, ale všichni si myslej, že ne proto, aby tam vobsluhoali krematoria. Spíš si myslej, že v nějakým z nich všichni skončej.“

„Nás se to zase tak moc nedotklo,“ upozorní Isaac.

„Přišel jsem vo pár chlapů,“ řekne smutně Davidovitz, „Ale je pravda, že někdy taky vypomáhali i jinde.“

„Hlavně jsme tady pořád my všichni, a taky z obsluhy kolem pecí zůstali všichni, ne?“

„Jo, to jo,“ přikývne Szmul, „Ale přesto maj všichni strach. Co když je to jen začátek? Co když bude další deportace? Nebo likvidace přímo tady, když už nás je jen polovička?“

„Nedá se jim věřit. Co si ty myslíš vo těch, co odeslali pryč?“ zeptá se Fedlberg.

„Tak nedělám si žádný iluze,“ odpovídá po pravdě Edelstein, „Ale nemyslím si, že by nás chtěli všechny povraždit. Kdo by jim to tady pak vobsluhoval?“

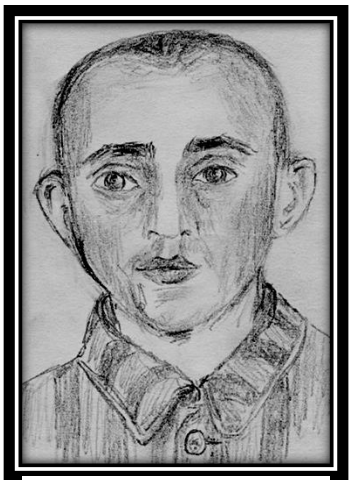
Lejzor Davidovitz

„Nedá se jim věřit,“ upozorní unterkapo, „Sám dobře víš, jak lžou, když vedou lidi na smrt.“

„To jo, a asi lhali i tý dvoustovce. Ale přesto si pořád myslím, že jen snížili stavy, a nás tady nechaj, abysme jim to tady udržovali v chodu.“

„Jo, možná, ale na jak dlouho?“ ptá se hodně emotivně Szmul.

„No nějakou dobu podle mýho ještě jo,“ odpovídá kápo rozvážným hlasem, „Pánové, taky z toho nemám dobrej pocit. Ale je taky pravdou, že se v poslední době zase tak moc neplynovalo, a tak asi není potřeba tolik lidí. Těch dvě stě bohatě stačí.“

„Třeba jim bude stačit ještě míň,“ poznamený kysele Lejzor.

Elias Fedlberg

„Kdyby jim stačilo sto padesát, tak co jim bránilo jich poslat pryč dvě stě padesát?“

„Snad máš pravdu, ale taky mít nemusíš a pak …,“ nedokončí Elias.

„Hlavně doufám, že nikdo nebude dělat nebo vymejšlet nějaký kraviny,“ podívá se kápo pátravě po svých podřízených.

„Co máš na mysli?“ ptá se dost nejistým hlasem Lipmann.

„Kde co. Třeba přemejšlet vo útěku, například. Snad si ještě vzpomínáte, jak dopadnul ten poslední.“

„Nevím, že by někdo něco takovýho chystal, teda z našeho zdejšího komanda,“ odpovídá Szmul, „Na druhou stranu, Isaacu, nikdo z nás tady se nechce nechat jen tak zabít. Jít jak vovce na porážku. Pokud je těch dvě stě jen začátek, tak se určitě budeme chtít bránit.“

„Můj názor znáte. Pokud nás nechtěj zabít, a jen chtěli snížit stavy, tak pokud něco uděláme, tak umřeme naprosto zbytečně. Na tohle by měl každej myslet, ať už bude uvažovat vo čemkoli,“ říká Edelstein naléhavým hlasem, „Tak to je všechno. Můžete zase jít,“ ukáže na dveře márnice.

Trojice jemu podřízených vězeňských funkcionářů beze slova odchází, přitom je na nich vidět, jak jsou rozrušení. Možná mezi těmi dvěma stovkami deportovaných měli přátele, možná jen mají obyčejný strach sami o sebe.

Edelstein si přejede rukou po zkrabatělém čele. Takový neklid není dobrý. Někdo by mohl ztratit nervy a způsobit nějakou nepříjemnost. Kdyby došlo k odporu, je si jistý, že ho esesáci hravě a hlavně tvrdě potrestají. Pak to můžou odnést všichni. Možná by ale uvažoval jinak, kdyby neměl v poslední době tak dobré postavení, což ale nemusí trvat věčně. Tady určitě ne.

CHCEŠ SABOTOVAT NAŠI PRÁCI?

Helene Kleinová

„Pane doktore, mohla bych mít prosbu?“ ptá se nesměle Helene Kleinová, stojí v laboratoři vedle čtyřiatřicetiletého doktora Ernsta Bergera, který už nějaký čas slouží na bloku 10 v Hygienickém institutu.

„Jistě, sestro, jen ji směle předneste,“ tváří se poručík přívětivě, dokonce ona čte v jeho pohledu víc než sympatie, z čehož má trochu hrůzu. Ale snad bude ten celkem milý nácek ctít teorii o rasové čistotě a o nic se nepokusí.

„Tam vedle je jedna velmi mladá zdravotnice, které hrozí velké nebezpečí. Je to milá dívka, ale jedna dozorkyně se jí rozhodla zbavit. Hrozí, že jí odešle do Birkenau, a tam ji jistě čeká plynová komora,“ chvěje se Helene trochu hlas, přeci jen má před náckem ostych a bojí se, jak bude na takou přímou žádost o pomoc reagovat.

„Chce ji nechat zabít? Co ta nešťastná dívka provedla tak hrozného?“ zamračí se on.

„Pane doktore, velmi špatně se mi o tom mluví,“ kroutí se ona.

„No tak, sestro, zůstane to jen mezi náma.“

SS-Untersturmführer Ernst Berger

„Ta dívka je tou dozorkyní zneužívána. Jistě mi rozumíte, pane doktore. A taky týrána. Už je v dost špatném stavu, a tak se jí rozhodla zbavit. Řekla jí, že ji nechá přeložit, a všichni vědí, co to znamená. Už se dříve takhle zbavila více dívek, co o ně předtím projevovala značný zájem," říká ona a tváří se vyplašeně.

„To je hnus," zavrtí hlavou Ernst, „Jenže nevím, jak to té dozorkyni zatrhnout. Taky určitě všechno popře, kdybysme ji obvinili ze zvráceného chování."

„Ne, ne, pane doktore," skoro vykřikne ona, „Vůbec nejde o tu dozorkyni. Jde jen a jen o tu dívku, pokusit se jí zachránit."

„Jen o ni? Jak ji mám ale zachránit?"

„Pane doktore, vždyť já přece mám na starosti ty vaše pacientky. Tedy kromě té laboratoře, o kterou se také starám. Možná byste potřeboval ještě jednu pacientku, na které byste mohl testovat ten svůj roztok, co jsme vyráběli v té laboratoři," tváří se ona spiklenecky, ale stále dost nejistě.

„Máš pravdu," usměje se on, „Určitě ještě minimálně jednu pacientku potřebuju. Nebo možná i dvě, pokud bys do mého programu chtěla dostat ještě nějakou jinou," podívá se tázavě.

„Moc vám děkuji, pane doktore," podívá se ona vděčně.

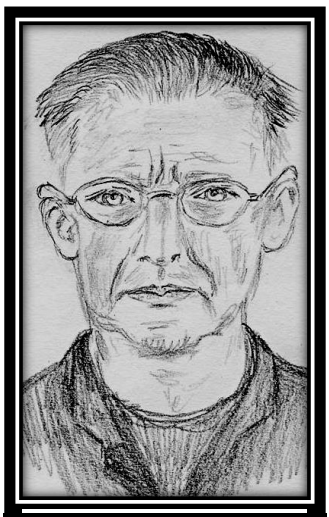

Johannes Goebel

„Tak pro ni rovnou zajdi, ne? Já ji sem přijmu, než nám ji někdo nechá odvést," podívá se on mile na svou laborantku.

Helene se otočí a rychle vyrazí do prostor vyhrazených pro doktora Clauberga, kde osmnáctiletá Ada Adlerová pracuje. Zachvěje se, jako vždy, když vejde na tohle oddělení.

„Dobrý den, pane doktore," špitne, když se málem srazí s dvaapadesátiletým Johanesem Goebelem, který zde funguje jako asistent doktora Clauberga. Bohužel mu velmi aktivně pomáhá s pokusy se sterilizací žen, právě on připravuje sloučeninu, která je nebohým ženám vstřikována do vejcovodů, což je má učinit neprostupné a pokusnou ženu neplodnou.

„Hm," zavrčí jen Goebel, který kromě výroby zmíněných sloučenin někdy neváhá sám injekce aplikovat, ačkoli je především chemik. Bohužel mnohé ženy posléze mají velké zdravotní komplikace a někdy i umírají na zánět pobřišnice nebo sepsi. Helena o tom ví dost, dříve tady také pracovala, teď už je díkybohu vyčleněna pouze pro pracoviště Hygienického institutu.

Zmučenou dívku najde po krátké chvíli, a snaží se jí nenápadně odvést pryč z tohohle hrozného místa. Přitom musí procházet okolo žen, které hrozně trpí nelidskými pokusy, duševně i fyzicky. Některé jsou jen poškozené zmíněnými injekcemi, další i odebráním jednoho či obou vaječníků.

„Co se děje?" ptá se Adlerová ustrašeným hlasem, přitom se rozhlíží, jestli někde neuvidí svou mučitelku, osmatřicetiletou Gildu Schmidtovou, působící zde v roli kápa.

„Na nic se neptej a pojď se mnou," táhne Helene svou chráněnkyni pryč, až skončí v laboratoři, kam záhy přivede i německého lékaře, kterého požádala o pomoc.

„Chudinka, vypadá opravdu strašně," podívá se soucitně Berger na chvějící se dívku.

Ada Adlerová

„Svlíkni se," otočí se Kleinová na svou kolegyni, a ta rychle koná, dobře ví, že tady se nevyplácí byť i malé zaváhání. Vzápětí stojí nahá, se sklopenou hlavou. Už se moc nestydí, je nucena se svlékat dost často, už si zvykla.

„To je tedy síla," prohlíží si Ernst tělo dívky, které je pokryto staršími i čerstvějšími modřinami, dokonce se občas objeví i spálenina, asi od cigarety, a dokonce pár strupů, asi po říznutí ostrým předmětem. V některých případech na prsou a v rozkroku, což svědčí o sexuálním podtextu způsobených zranění. Nemůže být pochyb, ta nešťastnice je kromě zneužívání také hrubě mučena.

Otevřou se dveře a do nich vstoupí vězeňská lékařka, sedmatřicetiletá Marie Liestová. Zarazí se, když spatří výjev před sebou. Chce zase odejít.

„Pojďte dál, paní kolegyně," zadrží ji Ernst, „Konec konců tohle bude i vaše pacientka. Právě jsem ji přijal do svého programu," vysvětluje, „Provedeme její vstupní prohlídku a pak na ni otestujeme ten můj preparát."

„Otestujete?" špitne nahá dívčina a v jejích očích se objevuje hrůza. Německy dobře rozumí, a tak jí předchozí věta nezůstala utajena.

Doktorka Marie Liestová

„Nemusíš se bát," otočí se k ní poručík, „Ty pokusy jsou sice nutné, pro vědecký výzkum, ale pro tebe zcela neškodné. Nijak tě neohrozí, nemusíš se bát."

Podle pohledu Ady pozná, že mu dívka nevěří, nicméně jen přerývaně dýchá a trpně čeká na své další mučení. Už je smířena téměř se vším. Možná si myslí, že ji dala k dispozici její trapitelka, aby se jí tak zbavila. Ještě než ji nechá zabít, má posloužit jako pokusný králík.

Doktorka Liestová, za asistence sestry Kleinové, začne zmučenou dívku vyšetřovat, přičemž jen vrtí hlavou. Mezitím si německý doktor připravuje svoji pokusnou látku, kterou dle všeho vyrábí z dentálních infekcí. Za tu krátkou dobu, co tady je, si díky svým různým experimentům získal pověst podivína, ale on vždy svoje pokusy horlivě obhajuje a vysvětluje jejich velký přínos. Mnozí jeho kolegové moc nechápou souvislost dentálních zánětů s revmatismem, což naopak Berger označuje za seriózní experimentální výzkum. Což ale musí, aby mohl na tomto pracovišti zůstat.

Když Adlerová uvidí, jak se k ní blíží lékař s injekční stříkačkou, začne se klepat. Dokonce ji napadne, že má možná umřít, a nejde o nic jiného, než o pověstnou fenolovou injekci. Její oči jsou očima vyplašeného a zoufalého ptáčete, vypadlého z hnízda.

„Opravdu se nemusíš bát, nic strašného se ti nestane," snaží se ji uklidnit Kleinová, dokonce ji bere za ruku.

Berger přistoupí k dívce, zapíchne jí injekci do horní části levého stehna, vytlačí polovinu náplně, pak to samé provede na stehně druhém. Helene i Marie jsou klidné, vědí, že sice dojde k vyvolání rozsáhlého zánětu v místě aplikace, ale ten pacienku na životě neohrozí. Tyhle pokusy patří mezi ty méně nebezpečné, a obě ženy jsou přesvědčené, že je Berger dělá především proto, aby u svých nadřízených vyvolával dojem, že je zapletený do životu nebezpečných experimentů. Už ho totiž trochu poznali, a přijde jim citlivý k problémům vězeňkyň. Určitě je nemá zájem vážně poškodit, jen si potřebuje vykázat činnost.

„Paní kolegyně, podívejte se na ta její stará zranění, pokud bude možné, tak je ošetřete," vrací se Ernst, tentokráte již bez jehly ve svých rukách.

„Něco s tím udělám," přikývne Liestová.

„Až tady skončíte, tak za mnou přijďte do té vedlejší laboratoře," řekne poručík směrem k Helene a pak místnost opustí. Zůstanou v ní jen tři ženy, z toho jedna nahá a strašně vyplašená.

„Co mi to dal? Umřu?" ptá se právě ta zoufalým hlasem.

„Ale vůbec ne," zavrtí hlavou doktorka, „Sice se ti okolo vpichu zanítí, ale opravdu nejde o nic nebezpečného."

„Proč si vybral právě mě?" zaúpí Adlerová, „Jako bych toho už takhle nezakoušela dost," běduje.

„On si tě nevybral, to já sama jsem ho o to požádala," řekne pološeptem Kleinová.

„Ty?" vyvalí oči nahá dívka, pak posmutí, „Myslela jsem, že jsme přítelkyně."

„Právě proto, ty hloupá," říká Helene konejšivým hlasem, „Chci tě zachránit, před tou Gildou. Teď tady budeš jako pokusnej objekt taky chráněná. Ty pokusy tohohle pana doktora opravdu nejsou nebezpečné. Přitom tě tady snad dáme trochu dohromady," podívá se tázavě na lékařku.

„Určitě s tím něco uděláme. Dáme tě na tu protější ložnici, načas, jak je pro ty ležící pacientky. To ona tě tak pořezala, popálila a ještě ztloukla?" zeptá se Liestová.

„Ano, paní doktorko," špitne týraná dívka.

„Je to hrozná bestie, paní doktorko," přidá se Helene, „Snad ji tady před ní ochráníme."

„Nějaký čas určitě," přikývne Marie, „Můžeš jít za tím doktorem, já už se o ní postarám. Ať na tebe dlouho nečeká."

Kleinová kývne, a poté vyrazí. Je spokojená, protože minimálně na určitou dobu Adu ochránila. Mezitím může vymyslet, jak tady její pobyt prodloužit, případně požádat Bergera, aby na ní udělal další podobně neškodný pokus. Snad na ni mezitím Gilda zapomene a dokonce by třeba mohla Ada začít sloužit tady, kdyby se to nějak dobře zaonačilo. Ale v každém případě pro ni získala důležitý čas, kdy ji nebude hrozit přeložení do Birkenau a plynová komora.

Helene vstoupí do laboratoře, ve které se nachází více lidí, jí však padnou do oka dva, a ona se zachvěje. V rozhovoru s doktorem Weberem spatří svého milence Daniela, jistě zase přinesl vzorky ze svého oddělení v bloku osmadvacet, a možná si jde pro výsledky těch předchozích. Trhne sebou, spatří, jak na ni zírá Ernst, a přiblble se u toho usmívá.

„Ještě jednou mnohokráte děkuji, za tu dívku," řekne mu Kleinová poníženým hlasem.

„Rád jsem to udělal. Některý věci by se tady dít neměly," odpovídá Berger zamyšleně, „Budeme se věnovat namíchání mých směsí, nebo máte zájem někde jinde?" podívá se tázavě.

„Asi vám nerozumím, pane doktore," zachvěje se ona.

„Opravdu ne?" usměje se poručík, „Nemusíte se bát, já nikomu nic vykládat nebudu. Znáte se přece s tím vězeňským doktorem, co sem právě přišel, ne?"

„Ano, pane doktore," hlesne ona, „Už hodně dlouho."

„Dobře se s ním znáte?"

„Velmi dobře, pane doktore," klopí ona hlavu, ale více už neřekne, neboť přichází Bruno Weber.

„Sestro, běžte mu pomoc s vyhodnocením některých vzorků, ty další pak připravte na odeslání," nařizuje.

„Ano, pane doktore," odpovídá ona a zamíří za svým milencem.

„Co je to za chlapa, ten cos jí za ním poslal?" slyší za sebou hlas Bergera a přeběhne jí mráz po zádech.

„Voba jsou chráněnci Johanna, doktora Schrödera," odpovídá Bruno, „No a co maj spolu, tak to je …," neslyší víc, neboť už je od nácků příliš vzdálena.

Helene se přitočí k Danielovi a začnou se zaobírat přinesenými vzorky. Mohou přitom spolu hovořit, ale nemohou si dovolit žádné důvěrnosti, neboť jsou dalším přítomným v laboratoři na očích.

„Vypadáš moc dobře," říká Edelstein polohlasně.

„To ty taky," odpovídá mu ona stejnou silou hlasu.

„Mám tady nejen vzorky, ale přinesl jsem ti i něco k jídlu. Je to tady dole, tak si to nějak šikovně schovej."

„Moc ti děkuju, Dane. Nebude ti to ale chybět?"

„Ne, dostal jsem další zásilku, od svýho šéfa. Mám dost, pro sebe i pro Josepha. Hlavně si to schovej, ať ti to nikdo neukradne."

„Dám si pozor. Nemusíš mít strach."

„Helene, co myslíš, mohli bysme se vidět blíž? Dalo by se to zařídit? Třeba i použít něco z toho, co jsem přinesl, seženu další. Domluvit se s tou dozorkyní, jestli by nám nezařídila soukromí," ptá se on rozechvělým hlasem.

„Dane, je tady tolik lidí …," rozhlédne se ona pokoutně po laborce.

„Nemyslím teď. Úmyslně jsem nevzal všechny vzorky, abych měl důvod sem znovu přijít. Mě sem vpustěj, když mám tu trvalou propustku, do tohohle bloku. Než ten blok zamknou."

„Nevím, takhle narychlo … Asi by to šlo zařídit, to už tady bude asi klid. Pokud bude dost času, než to zamknou … Napřed vodejdou ti doktoři, a nakonec ty dvě dozorkyně SS, a ty taky ten blok na noc zamykaj. Tak snad předtím … My máme ty nástupy tady uvnitř, na tý chodbě."

„Zase tolik toho času přece nepotřebujeme," říká on loudivě, určitě má velkou chuť s ní souložit, což ona ale taky. Jen nesmí nic podcenit, aby nevznikl problém. Ne všichni jsou do jejich tajemství zasvěceni a ne všichni jejich vztah podporují. Dokonce teď má ona strach z reakce doktora Bergera, který se na ni v poslední době dívá všelijak.

„Nejsem si jistá, jestli to dokážu zařídit," tváří se ona nejistě, sice do prostor Hygienického institutu nikdo cizí nemá přístup, ale čert nikdy nespí, a kdyby je někdo vyhmátl, mohl by z toho být velký problém. Možná víc pro ni, ona určitě není pro nácky tak důležitá jako její milenec, který je doktor a ještě vede experimentální oddělění.

„To nevadí. Zkus to. Pokud to půjde, tak sem přijdu. Záminku mám. Jsou tu přece prostory, kde by se dalo … například ta horní laboratoř, ta vyšetřovna krve. Pokud bude potřeba, tak klidně použij něco z toho, co máš tady. Přinesu ti další, abys netrpěla hlady."

„Dobře, zkusím to. Ale pokud by to bylo moc nebezpečný, tak sem jen dáš ty vzorky a zase půjdeš. Jo?"

„Jasně, neudělal bych přece nic, co by ti mohlo ublížit. Ale strašně moc po tobě toužím, strašně moc. Ani si nedovedeš představit, jak moc."

„Asi dovedu, Dane," šeptá ona a pohlédne na něho zamilovanýma očima, „Jen bych nechtěla, aby nás to přivedlo do neštěstí."

„Rozumím. Tak co je tady novýho? Co ten novej doktor, co po tobě tak pokukuje?" hodí on pohledem k místu, kde stojí poručík Berger.

„Je to takovej podivín, snad neškodnej blázen. Teda ty jeho experimenty mi tak přijdou. Ale asi není zlej, dokonce se chová k vězeňkyním dobře."

„Já jen, ten jeho pohled, moc se mi nelíbil," poznamená on.

„Dane, snad nežárlíš," zavrtí ona hlavou, až snad zbytečně křečovitě, „Je to přece esesáckej doktor, a já jen židovská vězeňkyně. Ani vo mě nezavadí pohledem."

„Tak to bych právě neřekl. Není s ním nějakej problém? Kdyby byl, zkusil bych promluvit s doktorem Schröderem, nebo rovnou s doktorem Weberem, je přece jeho nadřízenej, ne?“

„Dane, ať tě něco takovýho ani nenapadne,“ říká ona s očividným úlekem, „Jen se chová slušně, nic víc. Dokonce mi dneska pomohl, vzal sem jednu dívku, taky zdravotní sestru, z vedlejšího oddělení. Aby ji zachránil před přeložením do Birkenau. To chtěla zařídit ta svině Gilda.“

„To jen tak? To je takovej lidumil?“

„Zatím se jeví vážně dobře. Ty jeho pokusy jsou celkem neškodný, a snaží se pomáhat. Dokonce …,“ zarazí se ona, tohle říkat neměla, uvědomí si, ale už je pozdě.

„Dokonce co?“ chytí se on nedokončené věty, logicky.

„Dokonce nám někdy nosí i něco k jídlu. Nejen mě,“ dodává ona důrazně, „Někdy něco přinese, asi něco z tý jejich kuchyně. Dane, jen se chová slušně, což je tady vzácnost.“

„Jen aby za to něco nechtěl,“ tváří se on podezřívavě.

„Sice se chová slušně, ale pořád si udržuje odstup. Pořád jsme pro něj jen podřadnější bytosti, kterejch mu je možná líto. Ale určitě se taky cítí jako nadřazená rasa.“

„Tak dobře. Já jen, aby si třeba něco nedovoloval.“

„Už s tím přestaň, prosím,“ zní její hlas naléhavě, „Radši mi řekni, jak se daří tvým bratrům? Máš o nich nějaké zprávy?“

Další asi čtvrt hodiny stráví v družném rozhovoru, vedeném však velmi tiše. Nikdo je ale nevyrušuje, a tak může Edelstein opouštět laboratoř v dobrém rozpoložení a také s mlhavým příslibem radovánek v podvečeru, pokud se jí podaří vytvořit pro ně vhodné podmínky. Ale už je tady taky dost dlouho, naučila se v tom chodit, má tady různé známé, tak by mohla být úspěšná.

Helene je naopak neklidná. Napřed se sousředí na to, aby odnesla a ukryla proviant, který ji sem její milenec donesl. Pak začne vymýšlet plán, jak s ním zůstat chvíli o samotě. Pochopitelně se tady dobře vyzná, a také se o ní ví, že se těší přízni doktorů z Hygienického institutu, že je pod jejich ochranou. Ale i tak musí být velmi opatrná.

Nakonec požádá o pomoc doktorku Liestovou, která se jí zdá příjemná a chová se k ní vstřícně. Ta přikývne, spolu pak připravují scénář návštěvy milence laborantky.

„To od tebe bylo velmi hezký, myslím s tou Adou,“ řekne Marie na závěr jejich rozhovoru, nacházejí se na chodbě před ložnicí, kde je nyní zmíněná dívka hospitalizována.

„Gilda by ji brzo nechala zabít, tak jsem hledala pomoc. Naštěstí měl doktor Berger pochopení.“

„Pozor,“ sykne lékařka, neboť se objevuje ta, o níž byla před chvílí řeč, dozorkyně Gilda Schmidtová. Tváří se jak Bůh pomsty.

„Kde je ta malá svině?“ zasyčí na dvojici židovských vězeňkyň.

„O koho má jít?“ postaví se statečně na odpor Liestová.

„Ty svině židovská … nebo to je tvoje práce, ty kurvo jedna?“ šlehne pohledem kápo na chvějící se Helene, „Prej si ji ty vodvedla! Proč?“

„Je tady hospitalizována, jako pacient, pokusný pacient,“ odpovídá Kleinová roztřeseným hlasem.

„Cože?!“ zařve Schmidtová, „Jak to, že vo tom nic nevím? To ji tady jako schováváte nebo co?“

„Není to přece naše rozhodnutí …,“ je bledá jak stěna Helene, má strach, co z toho může být. Tohle asi úplně nedomyslela. Možná ta sadistická dozorkyně má povědomí o jejích stycích s Danielem, a co když to půjde někomu nahlásit?

„Tak koho!? Co?“ pozvedne nepříčetná Gilda obušek a pak s ním začne mlátit obě židovské ženy, ty si kryjí hlavu rukama, schytají rány přes ně a další přes záda.

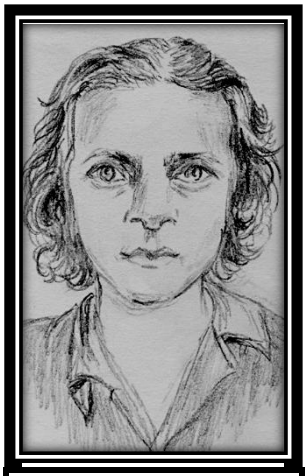
Kápo Gilda Schmidtová

„Co se tady děje?“ ozve se hlas nadporučíka Webera, kterého zřejmě upoutal hluk a vyšel na chodbu, za ním vystupuje i poručík Berger.

„Byly drzý, pane SS-Obersturmführere,“ zjihne poněkud Schmidtová, ale pořád je ve tváři brunátná vztekem.

„Drzý? Jak drzý?“ šlehají z očí esesáka blesky, a i jeho kolega se tváří velmi nevraživě.

„Jen jsem se ptala na jednu vězeňkyni.“

„Šlo o tu vězeňkyni, co jste ji přijal, pane doktore, do toho vašeho programu,“ obrátí se Liestová na Ernsta, „Snažily jsme se vysvětlit, že šlo o vaše rozhodnutí, ale začala nás mlátit,“ žaluje.

„To mluvíme o té dívce, co jsme jí aplikovali ten roztok?“ zbrunátní teď Berger, „Co měla na svým těle ty podivný zranění?“ podívá se na dozorkyni pohledem plným odporu, ta začíná ztrácet barvu, uvědomuje si, že asi šlápla vedle.

„Ty ses zbláznila!“ vyjede na ni Weber, „Chceš snad zpochybňovat rozhodnutí mýho kolegy? Kdo seš, ty krávo jedna? Jen proto tady děláš virvál a rušíš nás z práce?!“

„Omlouvám se, pane SS-Obersturmführere,“ snaží se tvářit poníženě Gilda.

„Co tady vůbec děláš? Jak si můžeš dovolit mlátit moje lidi? Chceš je snad zranit? Chceš snad, aby nemohli dělat dobře svou odbornou práci? Nebo snad chceš dokonce sabotovat náš výzkum, co má ty nejvyšší priority z nejvyšších míst?“ je očividně rozzlobený Bruno, „Víš ty, co je tam mezi blokem deset a jedenáct?“ vyštěkne.

„Mezi blokem deset a jedenáct …,“ vytřeští oči Schmidtová.

„Moc dobře to víš! Tak jestli tam nechceš skončit … důvod se vždycky najde, proč tě tam poslat! Tak jestli nechceš jít k tý zdi, tak už se nikdy nedotkneš nikoho, kdo pracuje pro mě! To platí i pro naše pacientky! Rozumíš?! Rozumíš, ty krávo jedna?!“ zařve nadporučík.

„Ano, rozumím, pane SS-Obersturmführere,“ odpovídá pokorně dozorkyně, teď už zcela bledá. Je sice privilegovaná německá vězeňkyně, ale ti dva jsou důstojníci SS, a když se ji rozhodnou zlikvidovat, těžko jim v tom někdo zabrání. Navíc pokud budou tvrdit, že chtěla záměrně zranit jejich odborné pracovníky, aby nemohli konat svoje povinnosti, nebude těžké ji dostat před popravčí četu. Alespoň tak to v tuhle chvíli cítí.

„Tak už vypadni!“ křikne Weber, Gilda už na nic nečeká a doslova úprkem vyklizí bojiště, na kterém utrpěla drtivou porážku, „Co se klepeš, sestro, už je pryč, už se nemusíš bát,“ podívá se esesák soucitně na Helene.

„Možná má strach, co ta dozorkyně udělá, až tady nebudeme,“ vyjádří trefně obavy obou žen Berger. A možná částečně i svoje.

„Neudělá nic,“ řekne Weber důrazně, „Pokud se na vás jen křivě podívá, tak mi to řeknete a já s ní zatočím. Tohle je vědecký pracoviště, a taky takový svině nemaj co dělat. Možná rovnou zajdu za Eduardem a domluvím se s ním. Takovýhle brutální krávy tady nechci,“ zachmuří se, „Vy dvě, vy se už bát nemusíte, postarám se, aby se vás už nedotkla,“ podívá se teď vstřícně na ženy, co mají obličeje zkřivené od bolesti, „Doufám, že vám nic nepřerazila,“ zeptá se starostlivě.

„Ne, pane doktore, budou z toho jen modřiny,“ mne si paži lékařka.

„Nic mi není,“ tvrdí i laborantka, leč její výraz vypovídá minimálně o značné bolesti.

„Tak běžte za svou prací,“ pokyne Bruno rukou, a obě ženy rychle zaplují na ložnici, kam umístili před chvílí Adlerovou.

„To bylo kvůli mně, že jo, kvůli mně," klepe se jak ratlík Adlerová, hlas svojí mučitelky by poznala mezi tisíci.

„Už bude dobře," pokusí se ji uklidnit Kleinová, „Doktor Weber ji zpražil, asi jsi slyšela, jak na ni řval."

„To jo, ale ten tady není pořád. Určitě sem potom přijde a zabije mě rovnou tady," má Ada v očích hrůzu.

„Tak to určitě ne. Ta se nám dvěma i tobě vyhne velkým obloukem. To mi můžeš věřit," říká rozhodným hlasem Helene, ačkoli i ona má strach. Gilda určitě nezapomíná, a kdyby někdy ztratila ochranu německých doktorů z Hygienického institutu, určitě se jí strašným způsobem pomstí. Na druhé straně, po důrazném vystoupení doktora Webera, se těko odváží v nejbližší době cokoli udělat. Pomyslí na Dana. Jak moc by ale právě teď potřebovala, aby ji sevřel v náručí, aby cítila jeho ochranu. Pořád před sebou vidí tu zrůdu, pořád cítí bolest od jejího obušku.

„Vona vás ztloukla, co? Kvůli mně," říká plačtivým hlasem Adlerová.

„Něco vydržíme," zatváří se odhodlaně Marie, „A po tom, jak ji seřval ten německej doktor, tak si myslím, že si už nic nedovolí."

„Určitě," připojí se Helene, která je však už myšlenkami jinde, u svého odpoledního setkání se svým milencem. Je již skoro rozhodnutá, že se s ním pomiluje, i kdyby měla trochu riskovat. Doktorka Liestová ji slíbila krýt záda, tak snad vše dobře dopadne. Zasní se, vyjeví se jí zážitky z takové poslední intimní schůzky, která mimochodem proběhla už před hodně dlohou dobou.

MÁ K TOMU TEDA DOJÍT?

Rodinný tábor českých židů, transportovaných sem v září a prosinci třiačtyřicátého roku z Terezína, je v Birkenau naprosto atypický. Jeho obyvatelé jsou ušetřeni selekcí, nejsou ani ostříháni, posílají svým příbuzným pohlednice. V sektoru BIId se nacházejí různé krejčovské dílny, tkalcovny, vězni pracují na stavbě táborové silnice nebo odvodňovacího kanálu. Muži a ženy s dětmi zůstávají pohromadě, a byť jsou nuceni bydlet odděleně, mohou se rodiny stýkat. Je zde Fredy Hirschem vybudována škola pro děti.

I když jde v pekle Birkenau o specifické zacházení, nevyhýbají se zdejším vězňům nemoci či podvýživa. V důsledku těchto nepříznivých podmínek umírá během šesti měsíců z prvního transportu téměř jedna pětina, tedy na tisíc lidských bytostí.

Bohužel však nemají vyhráno ani ti, co tyto nástrahy koncentračního tábora dokázali zatím zvládnout. Všichni vězni tohoto rodinného tábora mají ve své kartě totiž napsánu velmi zlou poznámku, kterou je „sonderbehadlung – zvláštní zacházení". Ti, co zde již nějakou dobu jsou, moc dobře vědí, co taková poznámka znamená. Vše „zvláštní" v tomto táboře, tedy léčba či zacházení, končí vždy smrtí dotyčné osoby. Pro oba transporty, toho ze září i prosince, je stanovena šestiměsíční karanténa. Pro tu první skupinu končí začátkem března.

Zmíněná zlověstná douška v kartách obyvatel sektoru BIId pochopitelně neunikne vězňům, co pracují v písárně a dostane se až ke členům místní odbojové organizace. Tu tvoří volné společenství vězňů, kteří si předávají informace, pomáhají si navzájem, a také sní o mohutném povstání, které zničí zdejší tábor a přeživším přinese svobodu. Členové podzemní organizace se snaží varovat vedoucí osoby v rodinném táboře, ale setkávají se u nich s nepochopením. Těm se nechce věřit, že by po tom všem, co jim zde bylo umožněno, měli být po uplynutí karanténní doby zavražděni.

Devětadvacátého února navštěvuje Birkenau osmatřicetiletý Adolf Eichmann, jeden ze strůjců konečného řešení židovské otázky, a při té příležitosti vykoná i inspekci v rodinném táboře českých Židů. Dokonce si nechá od Fredyho Hirsche vypracovat podrobnou zprávu o práci s dětmi a mládeží. Stejný muž však o pár dní později, druhého března, posílá pokyn, aby byli všichni muži, ženy a děti ze zářijového transportu vyvražděni, respektive jim bylo poskytnuto ono zvláštní zacházení.

SS-Obersturmbannführer Adolf Eichmann

Téhož dne jsou v rodinném táboře rozdány korespondenční lístky, na které mají zdejší vězni napsat svým příbuzným, s datem pětadvacátého března, což je odůvodněno tím, že cenzura trvá dlouho a lístky budou odeslány později.

Od čtvrtého března začínají mezi některými privilegovanými vězni, co se dostanou k informacím, prosakovat skutečné úmysly esesáků, tedy odeslat zbylé členy prvního transportu z Terezína do plynových komor.

Pátého března prohodí lagerführer nadporučík Johann Schwarzhuber v písárně, že část z osazenstva sektoru BIIb pojede do jiného tábora v Haydenbergu, který se nachází v Horním Slezsku a má tam své závody koncern I. G. Farben. Což samo o sobě přijde mnohým podivné, co by tam dělali s práce neschopnými či dětmi.

Děsivé podezření pak potvrdí sekretářka vrchní dozorkyně Kateřina Singrová, která náhodně vyslechne rozhovor důstojníků SS s Berlínem. Tato informace putuje ke členům podzemního hnutí, kteří ji předají do rodinného tábora. Tam se však opět setkávají s nedůvěrou, neboť vedoucí představitelé zdejšího osazenstva takové zprávě odmítají uvěřit.

Někteří odbojáři dojdou k přesvědčení, že právě tohle by mohla být jiskra, která by zažehla mohutnou vzporu, při které by došlo ke zničení vyhlazovacího tábora, a těm, co by v boji s nacisty přežili, přinesla i svobodu. Tato vize se dostane i k oberkapovi sonderkomanda Yaakovu Kaminskému, který je takovému řešení rovněž nakloněný. Zmíní se o situaci s českými Židy i Isaacu Edelsteinovi, který však má poněkud odlišné názory. Což opět potvrdí.

Nicméně šestého března nastává pro zbylé členy sonderkomanda normální pracovní den. Ti nyní slouží pouze v denních směnách, neboť neproběhla žádná speciální akce, která vždy přinese větší množství mrtvol a tím i více práce při jejich kremaci. Edelstein však mezi svými muži cítí zvláštní napětí, přičemž netuší, kdo z nich je napojený na místní odboj, respektive kdo z nich je o jejich plánech na vzpouru informován. Koho oslovil Kaminski, a koho pak zasvětili oni.

Isaac sám ze všeho nemá dobrý pocit, protože mu vše přijde hrozně nepřipravené. Také mu zatím nikdo nevysvětlil, co by měli dělat případně tisíce vězňů, kdyby se jim nakonec i podařilo přežít nepochybný masakr a uprchnout. Kam se vrhnou, když zdejší území mají stále pod plnou kontrolou nacisti, a když určitě nemohou počítat s podporou místního obyvatelstva. Nakonec by se i to mohlo přidat a pomáhat Němcům chytat či zabíjet uprchlíky.

O tom, že by v případě vzpory došlo k masakru, Edeltein nepochybuje. Ač je převaha lidské síly neskutečně velká na straně vězňů, palebná síla nahrává zase jednoznačně náckům. Z jedné strážní věže je voják schopný postřílet během krátké chvíle ne desítky, ale i stovky prchajících či revoltujících.

Dopoledne jim přivezou mrtvá těla, některá zde ještě mají, a další přicházejí i z jiných táborů. Nakonec se jim jich nakupí kolem tří stovek, což pořádně zaplní prostor márnice v přízemí. Ač někteří vychrtlíci mužského či ženského pohlaví zase tolik prostoru nezabírají. Jde ale výhradně o sesbírané tělesné ostatky z márnic v jednotlivých sektorech, nemocnicích,

pravděpodobně spravedlivě rozdělené mezi krematorium dvě a tři, která jsou v tuto chvíli jediná v provozu.

Isaac dohlídne na přebírku a uskladnění mrtvol, pak si na chodbě před márnicí zapálí cigaretu. Přitom se mu hlavou honí dost nepříjemné myšlenky, ze všeho nemá dobrý pocit. Pokud totiž dojde ke vzpouře, s největší pravděpodobností při ní zemře. Což si možná uvědomují i jiní, ale potom, co tady prožili, možná touží po boji, touží se vzepřít. Jen jestli domýšlejí důsledky. Pokud totiž neuspějí, po krvavé lázni přijde jistě strašná pomsta ze strany nácků. Navíc si není ani jistý, zda ti tak zvaní odbojáři, jsou schopni akci koordinovat, aby nakonec povstali všichni, a ne jen třeba ten sektor českých Židů, nebo snad jen jejich sonderkomando. To by pro nácky byla snadná práce. „Pane, je tady velitel," objeví se jeden z jeho podřízených, asi za ním poslaný.

Odhodí již téměř dokouřenou cigaretu, zašlápne ji, nedopalek zvedne a uschová, není potřeba zanechávat po sobě nepořádek. Pak vyrazí za Vossem, který přešlapuje v prostorách spalovacích pecí a tváří se docela vážně. Mávne na Isaaca, potom spolu odcházejí do místnosti pro esesáky, odkud naopak jsou vykázáni místní strážci. Tak velitel krematorií a zdejší kápo zůstanou sami. Dokonce dá Peter pokyn a oba se usadí ke stolu.

„Na," hodí esesák vězni cigaretu ze svého, což ten nebere v tuto chvíli za dobré znamení, téma rozhovoru asi bude vážné. Nicméně nasadí svůj tradiční lhostejný výraz a zapálí jak náckovi, tak sobě.

„Děkuji, pane SS-Oberscharführere," řekne.

„Poslouchej, je potřeba udělat dost věcí," vyfoukne kouř Voss, „Nejen tady, ale i v tom krematoriu naproti. Když jsem tě teda pověřil tím dohledem nad tou technikou," podívá se na vězně, a když ten jen trpně sedí a naslouchá, pokračuje, „Ty vosobně všechno prověříš. Zkontroluješ funkčnost všech pecí, případně jejich vyčištění. Zkontroluješ taky všechno v těch komorách dole. Jestli jsou všechna zařízení s tím spojená pořádku. Pochopils?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odvětí Isaac, aniž by se mu pohnul ve tváři jediný sval.

„Do pozítří taky musej zmizet veškerý těla, co jsou tady. Stejně tak naproti. Aby byly márnice prázdný."

„Bude provedeno, pane SS-Oberscharführere."

„To vo tý kontrole, to si necháš pro sebe. Pořád to děláš, ale tentokrát si dáš záležet."

„Snažím se být vždy velmi pečlivý, pane SS-Oberscharführere," připomene své zásluhy Edelstein.

„To vím, proto tě tím pověřuju," je pořád vážný Peter.

„Provedu kontrolu, jako vždy, před každou speciální akcí."

„Vo žádný speciální akci ale nebudeš žvanit," zamračí se velitel.

„Nikdy nikomu nic nevykládám, pane SS-Oberscharführere," zachová svůj kamenný výraz kápo, „Jen si plním svoje povinnosti, a také vyžaduji, aby si je plnili jiní."

„Co ty tvoje lidi tady?"

„Jsou jako vždy připraveni konat dobře svou práci."

„Vo tom nemluvím, kurva," zaračí se nácek, „Myslím tím, jaká je mezi nima nálada."

„Nálada odpovídá práci v krematoriu, pane SS-Oberscharführere," tváří se stále stejně Edelstein, ale podle výrazu velitele pochopí, že taková odpověď mu nebude stačit, „Jsou trochu nervózní, mají strach," dodá.

„Maj strach?"

„Bojí se, že by mohli být taky deportováni."

„Nic takovýho se nechystá," řekne důrazně Voss.

„Pane SS-Oberscharführere, pokud chcete znát pravdu, tak se mnozí bojí, že by mohli být zlikvidováni a nahrazeni jinými. Domnívají se, že ti jejich kolegové, co byli přeloženi, jsou již po smrti a mají strach, že to může v brzké době potkat i je."

„Už jsem přece jasně řekl, že se nic takovýho nestane!" zvýší hlas Peter.

„Pane SS-Oberscharführere, předpokládám, že se mě ptáte, abych vám řekl pravdu," podívá se tázavě Edelstein.

„No jasně, kurva. Proč bych se jinak ptal, ne?"

„Pak je pravda taková, jakou jsem řekl. Všichni tady přece vědí, co se říká těm lidem, předtím, než umřou. Tak mají strach. Už i dřív se sonderkomando skoro celé zlikvidovalo. Proto jsou trochu neklidní. Ale jsem přesvědčený, že budou i tak odvádět dobrou práci, jako vždy," dodá důrazně kápo.

„No to bych jim radil. Bylo by dobrý je uklidnit," říká teď Voss přívětivým tónem, „Zaručuju ti, že se nechystá žádná další deportace, nikdo nechce nikoho likvidovat. Navopak, je potřeba, aby vobsluha v krematoriích fungovala bezvadně. Tak se jim to tak snaž vysvětlit."

„Už tak činím, pane SS-Oberscharführere."

„Už tak děláš? Ty nemáš strach?"

„Pane SS-Oberscharführere, domnívám se, že je zájem, aby zdejší zařízení dobře fungovala. K tomu je potřeba zaškolená obsluha. Sám dobře víte, jak tady kde co praskalo. Kdyby přišli úplní nováčkové, tak jednak bude klesat výkon, díky jejich neobratnosti, a také může hrozit poškození techniky. Proto se nemyslím, že by bylo ve vašem zájmu všechny vyměnit," vykládá Isaac, a přitom si přihřívá i svou polívčičku, neboť on je jedním z těch tolik potřebných odborníků.

„Moje řeč," kývne spokojeně Peter, „Bojej se zbytečně."

„Pokusím se je uklidnit, pane SS-Oberscharführere," slibuje kápo, přitom přemýšlí, co má tenhle rozhovor znamenat. Tuší snad náckové, že se proti nim něco chystá a proto tady velitel vyzvídá?

I když Isaac s plánem na vzpouru nesouhlasí, nemůže nikoho prásknout. Naopak, ponese i za jejich nepřipravený a neuvážený čin zodpovědnost. Zaplatí tu nejvyšší cenu. Už se s tím pomalu začíná smiřovat.

Baví se asi ještě čtvrt hodiny, Vosse především zajímá technický stav jednotlivých zařízení, a také personální obsazení klíčových pozic v obou krematoriích. Tedy obsluha pecí a dalších technických zařízení.

Z rozhovoru nemá Edelstein dobrý pocit. Cítí, jak je velitel nervózní. Podle všeho se opravdu už rozhodli zlikvidovat část rodinného tábora českých Židů, a jestliže jsou informace správné, půjde až o čtyři tisíce mužů, žen a dětí. Pokud tedy neudělají selekci, jak se proslýchá, a pošlou do plynu všechny, i ty práceschopné. Ale zabít čtyři tisíce lidí, kteří tuší, co je čeká, a mezi nimiž bude mnoho mladých a pořád relativně silných mužů, to nemusí proběhnout hladce. Což si asi uvědomují i náckové.

Znovu se zamyslí, jestli nemohou mít esesáci alespoň mlhavé povědomí, že by někteří vězni rádi spojili odpor této skupiny osob, určených k zavraždění, s povstáním celého tábora. Vždyť mají všude plno špicků, opravdu k nim nic neprosáklo?

Počká, až velitel opustí prostor jeho krematoria, a pak zahájí důkladnou prověrku jednotlivých zařízení. Dělá si o ní záznamy, aby měl důkaz o své usilovné práci. Vcelku zbytečné, zde zná už pomalu každý šroubek. S deskami v podpaždí vykročí k bráně, aby přešel do protilehlého krematoria.

Na místě nenalezne žádné vyšší šarže, pouze klasické stráže, které ho ale znají a rozhodně mu v jeho práci nebrání. Naopak, možná už i oni vědí, k čemu má dojít a tak jim taková kontrola přijde jako logická a potřebná. Isaac spatří i Kaminského, nepochybně s ním

chce mluvit. Využijí márnice, kde jim mrtvolné ticho zajišťuje soukromí. Nebožtíci jim nevadí, jsou na ně již zvyklí. Z těch strach nemají, a dávno už ani žádné předsudky se jich dotýkat.

„Měl jsem takovej divnej rozhovor s Vossem," řekne na úvod kápo, „Podle mýho se snažil zjistit, jaká panuje nálada mezi lidma. Nevím, mám z toho špatnej pocit."

„Asi jsou taky nervózní," kývne oberkapo, „Půjde asi vo největší akci, kdy by mělo bejt zavražděnejch v jednu chvíli na čtyři tisíce lidí, a to takovejch, který věděj, co je čeká. Co dost dobře nemůžou vopít rohlíkem. Ačkoli ty prej pořád nevěřej, že je chtěj ty svině všechny povraždit."

„Podle těch příprav to vypadá, že to chtěj vážně udělat," konstatuje Edelstein, „Víš, Yaakove, je mi jich líto. Jako všech, co sem přivedou. Ale pořád si nemyslím, že je naděje to nějak změnit, zachránit je. Když si vzpomenu na ten vodpor, tuším v říjnu, skončilo to hrozným masakrem. Jak tehdy ta ženský jednoho nácka vodpráskla a druhýho zmrzačila."

„Jasně, vím vo čem mluvíš."

„Byl jsem přímo u toho. Nakonec všichni stejně umřeli, a mnohý mnohem trýznivějš. Byl jsem u poprav těch, co přežili, a viděl ty těla, co potrhaly kulky."

„Pořád si myslíš, že nás nechtěj zabít?" podívá se pátravě Kaminski.

„Tak jasně, že nás chtěj nakonec všechny zabít. Nakonec tu máme všichni umřít, to je přece vod začátku jasný. Jenže si myslím, že teď ještě není náš čas. Ještě nepřišel. Pokud se něco nestane."

„Jak ale sám říkáš, tak nakonec nás tak jako tak zabijou. Pak je přece dost logický se jim postavit na vodpor. Dřív, než nás naženou do takový situace, kdy už nepůjde skoro nic dělat. Isaacu, tohle je dle mýho vobrovská příležitost. Využít toho hroznýho svinstva, co chtěj udělat, a vyvolat vzpouru," skoro šeptá oberkapo.

„Má k tomu teda dojít?"

„Mělo by. Pochopitelně je to hodně složitý, nevím pochopitelně všechny podrobnosti, plány. Je jasný, že se to musí tajit, aby jim to nějakej zrádce nevyzradil. Ale vodpor těch lidí, co maj bejt zavažděný, by mohl vyvolat vzpouru i v dalších místech. Možná nejen tady, ale i v tom základním táboře. Tak by voni nevěděli, kam dřív skočit, a byla by větší naděje uspět."

„Yaakove, uvědomuješ si, jak složitý by muselo bejt to sladit? Aby k tomu skutečně došlo na více místech, v tom našem sektoru, v tom základním táboře? Jsou vůbec ti tak zvaní vodbojáři něčeho takovýho schopný? A co Poláci, půjdou do toho vůbec s náma, pokud k tomu dojde? Nemám z toho vůbec dobrej pocit."

„Tak to maj podle tebe ty lidi z toho rodinnýho tábora jít bez vodporu na smrt?"

„Nevím, asi bych se chtěl bránit, kdybych věděl, že mám ten den umřít. Pak už je to jedno. Já si jen myslím, že jim to nepomůže. Bude z toho akorát hroznej masakr. Je to strašná situace, to je mi jasný. Kdybych byl mezi nima, taky bych se asi dal do toho zoufalýho a marnýho boje. Určitě bych radši umřel v boji s nima, než vlezl do tý komory a nechal se udusit."

„Tak vidíš. My na tom nejsme jinak. I ty jistě cejtíš, že těch dvě stě z nás, co vodvezli, je už po smrti. Sám uznáváš, že tady máme nakonec všichni umřít. I my vlastně nemáme co ztratit," říká Kaminski naléhavým hlasem.

„Možná. Možná se ale může vyskytnout jiná příležitost, kdy bude větší naděje na úspěch."

„Nechceš se tedy připojit?" zní hlas oberkapa zklamaně.

„Yaakove, pokud to začne, tak mi nic jinýho nezbude. Jestli dojde k boji, nikoho z nás potom naživu nenechaj. Nesouhlasím s tím, ale pokud to začne, tak do toho půjdu."

„Neříkáš to dvakrát nadšeně."

„Z čeho mám bejt nadšenej? Že zejtra nebo pozejtří umřu, a podle všeho zbytečně? Aniž bych měl sebemenší naději se zachránit? Nebo jim způsobit vážnější ztráty? Podle mýho je to naprosto nepřipravený a ještě k tomu v naprosto nejméně vhodnou chvíli.“

„Jak to myslíš?“

„Yaakove, pokud bysme chtěli uspět, musel by bejt plán, jak se dostat ke zbraním, jak je začít vodzbrojovat, zmocnit se některejch z těch věží. Detailní plán, kdy by každej přesně věděl, co je jeho úkol. Co tady ale máme teď? Začít vzpouru ve chvíli, kdy má probíhat speciální akce? Kdy jsou voni ve střehu? Kdy jich tady bude jak psů? Mimochodem i ty čoklové tady jistě budou. To se jako ty chytrý hlavy domnívaj, že je holejma rukama vodzbojíme, zmocníme se jejich zbraní? Jak dlouho bude trvat jednomu strážnýmu z věže, než nás postřílí? I kdyby nás bylo v každým krematoriu po stovce?“ mluví Edelstein tichým hlasem, ale tentokráte jsou v něm i emoce, na něj věc nezvyklá.

„Pokud by vypuknula vzpoura v tom rodinným táboře, a taky v tom našem sektoru, tak už nepůjde vo stovky vězňů. Pak to bude něco jinýho, ne?“

„No nevím. Máme snad nějakej plán, jak se zmocnit zbraní? I kdybys měl pravdu? Nejhorší by bylo, kdyby někdo plánoval, že to začne až tady, až je sem přivezou. Pak by to bylo ještě horší, budou tady všude, po zuby vozbrojený. Maj ten vnější řetěz stráží, ze kterého nás maj taky na mušce. Jen by ti lidi umřeli na nádvoří, místo v komoře, a my s nima.“

„Chápu tvoje argumenty. Přesto si myslím, že pokud do toho půjdou, musíme se k nim přidat.“

„To asi jo. Stejně se pak všem strašně pomstí. Ale jen říkám, že se mi to zdá strašně nepřipravený, taková hurá akce. Snad to má někdo dobře promyšlený, nevím, ale moc se mi to nezdá.“

„Je ještě čas se připravit.“

„Domnívám se, že je ho zatraceně málo.“

„Zkusím něco zjistit, naštěstí my dva máme právo vyjít z tý naší izolace, tam v tom našem táboře. Mám nějaký kontakty.“

„Udělej, co musíš. Co považuješ za správný,“ pokrčí rameny kápo, „Můj názor znáš.“

Ještě chvíli se spolu baví, pak se Edelstein vrátí do svého krematoria. Není na něm nic poznat, ale uvnitř je dost rozrušený. Podle všeho se asi brzo něco semele, a pak je jeho šance na přežití téměř nulová. Dva roky se mu daří udržet se naživu, ale možná už brzo všechno skončí. Není nijak zvlášť vyděšený, už tolikrát si myslel, že umře, a nakonec unikl. Je smířený s tím, že se odsud živý nedostane, přesto bojuje o každý další den.

Vzpomene si na sourozence, kdo z nich má alespoň malou naději, pokud začne vzpoura? Dan? Joseph? Co dvojčata? Snad ta, když jsou pokusní pacienti doktora Mengele. Pokud nezahynou během povstání, tak by je mohl nechat naživu, aby je mohl dále zkoumat. Možná by se s nima měl rozloučit. Taky jim něco přinést, ze zásob, co má na bloku. On je už pravděpodobně nebude potřebovat.

Celé komando se vrací do tábora, po apelu se Edelstein rozhodne zajít za svými polskými kolegy, aby mu pomohli zprostředkovat schůzku s písařem Latkou. Což Lipka bez váhání zařídí a přivede Stanislava.

„Chcete zase vidět svoje bratry?“ zeptá se ten.

„Rád bych. Půjde to zařídit?“

„Jasně. Tak za čtvrt hodiny, tam co minule.“

Isaac přikývne. Tábor je osvětlován světlomety, po něm se pohybují různé zahalené postavy, v některých už moc života nezbývá, některé se snaží zoufale sehnat něco k jídlu, od svých známých z komanda Kanady, nebo něco vyměnit, pokud mají co nabídnout. Je to pořád stejné, stále jsou tu vrstvy privilegovaných a pak ta většina, co přežívá jen na dávkách od nácků.

Je pořád zima, pára mu jde od úst. On však na tělesné strádání nemyslí. To už možná brzo skončí, pak už nebude cítit nic.

Se sourozenci se sejde na místě, kde už je jednou potkal. Opět se k sobě moc nemají, jen jejich oči mluví jinak.

„Doufám, že vám ten doktor moc neubližuje," zeptá se Isaac.

„Ne, jen jsme byli jednou na vyšetření, různě nás jedna doktorka měřila, vážila. Pak nám vzala krev, ale dala nám za to jídlo navíc. Nijak nám neubližuje," odpovídá Yoel.

„Tak to je dobře. Kluci, něco jsem vám přinesl. Trochu jídla, tak si to nenápadně vezměte."

„To nebylo třeba, Isaacu. Jednak máme vyšší dávky jídla, díky tomu doktorovi, a pak nám zase něco poslal Dan."

„Posílá vám jídlo? Tak to je dobře. Ale toho není nikdy dost, tak si vemte i to moje. Není toho moc, jen co se dá schovat."

„Nebude ti chybět?" zeptá se Gideon.

„Ne, mám možnost si vopatřit další," zavrtí hlavou starší bratr a pak předá nenápadně přinesený proviant. Není ho mnoho, v poslední době neprobíhalo moc plynování, a tak z tohoto zdroje se zásoby doplňovaly jen těžko. Naštěstí má ještě v krematoriu ukryté cennosti, a přes Morawu si díky nim může sehnat cigarety a jídlo. Sice je to dost nebezpečné, ale má určité postavení a tím se mu vše zjednodušuje. I když někdy hodně riskuje. Ale už ví, kteří esesáci dokáží přivřít oči, kteří jsou podplacení. Kteří v té korupci jedou s nimi.

„Co ty? Jde to tam vydržet?" zeptá se Yoel, lehce se mu chvěje hlas, dojatý nad shledání se starším sourozencem. Ten jako by zestárnul o pár let, ale není příliš pohublý, stejně jako oni. Navíc má pásku kápa, tak snad ho ani nikdo nemlátí.

„Všechno jde vydržet," odvětí tázaný temným hlasem, „Kluci, radši zase půjdu. Nechci, aby nás viděli spolu. Pořád tam je ta izolace, i když mám výjimku. Jsem moc rád, že vypadáte dobře. Držte se."

„Sejdeme se zase?" ptá se Gideon, i on je dle všeho ze setkání mírně vykolejený.

„Snad. Jak jsem říkal, nechci vás zbytečně vohrožovat. Jen jsem vám chtěl tohle dát. A taky vás vidět, to přiznávám. Je dobře, že vám ten doktor neubližuje a že nejste vychrtlý. Držte spolu a snad všechno dobře dopadne," vyřkne Isaac své vroucné přání, v jehož splnění ale nevěří. Pak plácne rukou oba chlapce po rameni a rychle mizí.

NEMÁME ŽÁDNEJ SKUTEČNEJ PLÁN

V rodinném táboře českých Židů je v pondělí šestého března vyhlášena tak zvaná „Lagersperre", neboli přísný zákaz vycházení. Druhý den se pak musí lidé ze zářijového transportu přemístit do sousedního karanténního bloku BIIa. Je jim vysvětleno, že jde o opatření před chystanou cestou do nového tábora v Heydebrecku, důkazem jsou i balíčky jídla, které dostávají na cestu. Stejně tak je má uklidnit pokyn, aby si s sebou vzali svoje věci, balíky, přikrývky.

Nastává noc ze sedmého ma osmého března, budoucí oběti plynových komor jsou již v izolaci v karanténním sektoru a opět se k nim dostávají zprávy o skutečných úmyslech nácků. Mají být opravdu odvezeni, ale nikoli daleko za prací, nýbrž kousek odtud do plynových komor. Někteří se obracejí na Alfreda Hirsche, aby se postavil do čela vzpoury. Ovšem ten si je vědom, že je s nimi téměř tři sta dětí do patnácti let, jeho zbožňovaných dětí, které by v případě revolty jistě neunikly masakru. Snad by se podařilo utéci některým dospělým, ale jim ne. Možná se mu pořád nechce věřit, že by po tom všem chtěli nacisti děti povraždit. Určitě ale nemá lehké spaní.

To ovšem nemá ani Isaac Edelstein. Uvědomuje si vážnosti situace. Je informován o přemístění části rodinného tábora do karanténního sektoru, je si jistý, že část z těchto lidí skončí v jeho krematoriu. Pokud tedy nevypukne v táboře vzpoura, pak nedorazí, neboť budou umírat nikoli udušením v plynu, ale kulkami esesáků.

Pořád je přesvědčený, že vyvolání rozsáhlé vzpoury není dostatečně připravené. Že je přání otcem myšlenky, aniž by byl připravený opravdu účinný scénář celé revolty. Copak takto se dá postupovat? Vždyť to jen náckům hrozně usnadní. Ovšem pokud k povstání dojde, nebude už cesty zpátky. Budou muset bojovat až do hořkého konce. Ačkoli bojovat, jak a s čím, proboha? Vrhat se proti samopalům s holýma rukama a doufat, že je nestačí postřílet všechny, pár se jim podaří doběhnout až k vojákům a sebrat jim zbraně?

Zatím s nikým ze svých podřízených o ničem nemluvil a ti zase neoslovili jeho. Možná si jím nejsou příliš jistí, když je tak zadobře s esesáky, těší se jejich přízni. Je ale ještě čas, neboť je po poledni, úterý osmého března, a on musí začít připravovat plynové komory k večerní akci. Nejprve ty v jeho krematoriu číslo dva, pak půjde zkontrolovat i protilehlou trojku. Jak si přeje Voss.

Je to již rutinna, tyhle přípravy na hromadnou vraždu. Stejně jako kontrola šarží, která se jistě také uskuteční. Márnice je prázdná, pece jsou vyčištěné a připravené na najetí na plný výkon. Plynová komora je zatím prázdná, jsou do ní přinesena přenosná kamínka, aby bylo dosaženo potřebné teploty pro odpařování krystalů smrtícího plynu. Vytápění je v tomto mrazivém období nezbytné, a v obou krematoriích se řeší právě mobilními zdroji tepla.

„Jdu se podívat tam naproti," oznámí Edelstein svému zástupci Szmulu Lipmannovi.

„Isaacu, chtěl bych s tebou mluvit. Vážně mluvit," chvěje se unterkapovi hlas.

„Teď ne. Snad až se vrátím," zavrtí hlavou kápo.

Bez problémů projde do oploceného prostoru krematoria číslo tři, kde také vrcholí přípravy na večerní či noční speciální akci. Všem členům sonderkomanda tady je jasné, kdo budou jejich klienti, a všichni jsou z toho rozechvělí. Někteří jsou pravděpodobně i zasvěceni do plánu na vzpouru, o to je jejich nervozita vyšší.

Nicméně trojka je stejně skvěle připravená jako dvojka, jak na hromadnou vraždu, tak na následné zpopelnění těl obětí. Bohužel již teď je tady více vojáků, a až to vypukne, přibou další.

Edelstein a Kaminski se potkají, předvedou náckům divadlo, kdy se předpisově zdraví a níže postavený podává hlášení tomu s vyšší funkcí. Pak se společně znovu vydají na kontrolu, což není vůbec nápadné, neboť právě to je jejich povinností.

Vejdou do prostor plynové komory, kde se pomalu zvyšuje teplota vzduchu, a na oba padne tíseň. Tady i naproti by dle všeho za pár hodin mělo umírat na dva tisíce osob, pokud se rozhodnou náckové všechny zplynovat naráz, pokud na poslední chvíli nevyberou ještě ty práce schopné a tím čtyři tisícovky obětí neponíží.

„Máš nějaký nový informace?" zeptá se šeptem kápo, jsou zde sami, nikdo je nemůže slyšet. A ty zdi, které už musely vstřebat tolik zoufalého nářku, tak ty nic neprozradí.

„Pořád to samý. Podle všeho některý pořád nevěřej, že skončej tady. I když už mnohý začínaj tušit, co se s nima má stát. Ale znáš je, jak dokážou přesvědčivě lhát," odpovídí oberkapo stísněným hlasem.

„Co ta akce?"

„Všechno platí."

„Co všechno, Yaakove? Co všechno? Dyť nemáme žádnej skutečnej plán. Dyť nic není koordinovaný. Je už jasný, že se bude vraždit tady i tam u nás. Čas se blíží, a taky budou voni posilovat svoje počty. Pokud chtěli něco udělat, mělo k tomu dojít minulou noc. Teď to bude víc a víc vobtížnější," říká Edelstein zoufalým hlasem.

„Máš pravdu. Podle mýho to tak chtěli, ale ty tam, myslím ty, co maj tady a tam u tebe umřít, tak ty pořád váhaj. Nevím, možná proto, že jsou tam s nima ty jejich děti. Možná proto, že jim pořád věřej, že pojedou jinam a ne sem."

„Nebo jen věřit chtěj," hovoří temným hlasem kápo, „Někdy vo tom přemejšlím a myslím si, že mnohý věděj, co se stane, ale něco v nich jim blokuje rozumný uvažování. Pravdu. Věřej tomu, že jdou na dezinfekci, protože tomu věřit chtěj. Jako by jim něco uvnitř hlavy chtělo tu smrt udělat snesitelnější. Nevím, možná se mejlím, ale někdy mi to tak připadá."

„Vo tom teď nemá cenu spekulovat," říká nervózně oberkapo, „Isaacu, až to začne, pokud sem teda vůbec dorazej, tak já budu tady a ty tam. Už to bude jen na nás, dát případně pokyn."

„Yaakove, je to tak nejasný," zavrtí hlavou Edelstein, „Co když to začne tam v tom táboře? Když vodmítnou jít sem? Asi je sem budou chtít přivézt na autech, jako vždycky. Co když tam začnou bojovat? Tak co pak? Jak se to dozvíme? A co budeme dělat? Bude jich tu jak psů, budou po zuby vozbrojený."

„Pokud začne v táboře boj, ať už v jednom či více sektorech, tak to nemůžeme přeslechnout. Pak se můžeme přidat."

„Ale jak? Jak? Dyť nemáme žádnej plán."

„Budeme se muset rozhodnout podle vokolností. Ty ale dopředu nevíme," tváří se poněkud bezradně Kaminski, zároveň ale z něco čiší i odhodlání, „Bude záležet na tom, jak se situace bude vyvíjet."

„Jak myslíš," nestrývá své roztrpčení kápo, „Co ta druhá možnost? Když je sem přivezou?"

„Pokud přijedou až sem, a tady začnou bojovat, tak se k nim přidáme."

„Rozumím, co chceš udělat. Ale víme, jak to chtěj udělat? Jestli napřed přivezou ženy a děti, nebo půjdou ty do jednoho krematoria a muži do druhýho? Nebo rodiny pohromadě, což spíš předpokládám, tak bude případnej vodpor komplikovanější. Když nebudou muži koncetrovaný u jednoho krematoria a budou kolem sebe mít ženy a děti. Může ale bejt deset různejch scénářů, a my víme úplný hovno, jak se zachovat."

„V mnohým máš pravdu. Ale já jsem přesvědčenej, že pokud dojedou až sem a až tady se s nima daj do boje, tak se musíme připojit," říká rozhodným hlasem Kaminski, „Je podle všeho domluvený, že až se vozve střelba, tak povstane i ten náš sektor. Pak bude víc vohnisek, a voni nebudou vědět, kam dřív skočit."

„Pořád si myslím, že je to hrozně nepřipravený. Ale pokud začne boj, tak se přidám. Jen si jsem téměř jistej, že to bude boj marnej. Umřeme všichni, my i ty, co je přivezou. Ale na druhý straně to bude dobrá smrt, s hlavou vztyčenou."

„Přesně tak. Vždyť vlastně voni ani my nemáme co ztratit. Všichni jsme tady vodsouzený k smrti. Takhle umřeme v boji, a kdo ví, třeba je zaskočíme, některý uniknou. Třeba se podaří rozvrátit tohle strašný místo. Vypálit ty krematoria, poničit voplocení, zničit ty baráky. Třeba to zachrání desetitisíce dalších, co už pak nebudou mít kde zplynovat," sděluje své optimistické vize oberkapo.

„Maj určitě další podobný tábory, vraždění bude pokračovat, v tom si nemá smysl nic namlouvat. Yaakove, já už půjdu, my tady asi nic dalšího nevyřešíme," rozhodne se Edelstein diskusi ukončit, neboť mu přijde jalová, více o přáních než o skutečných plánech.

Prohodí spolu ještě pár slov, spíše frází, popřejí si případný úspěch. Podívají se vzájemně do očí, s největší pravděpodobností se dnes vidí naposledy. Za pár hodin budou asi oba mrtví. Ale už toho tady prožili oba hodně, než aby měli ze smrti hrůzu. Počítají s ní, vlastně od chvíle, kdy sem dorazili a pochopili smysl tohoto pekla.

Edelstein si ve svém krematoriu narychlo svolá svého zástupce a oba předáky. Těm důvěřuje, a oni asi už tuší, k čemu se schyluje. Soudí tak i z jejich výrazů. Nechá hlídat Kamzona a odejde s nimi do prázdné márnice, tam si všichni zapálí. Hovoří polohlasně, na všech je patrná nervozita i napětí, ne však strach. Tuší, že už jim asi moc času nezbývá, ale jsou připraveni.

„Mluvil jsem s Kaminskim," říká kápo klidným hlasem, „Je rozhodnutej do toho jít, pokud začnou ty z toho rodinnýho tábora bojovat. Ať už tam, nebo tady."

„Jakej je tvůj názor?" zeptá se Szmul Lipmann, dýchá poněkud vzrušeně, ale ne z obav, nýbrž z připravovaného vzbouření. Možná dostanou šanci bojovat, a nezemřít před popravčí četou.

„Já si myslím, že je to nepřipravený. Bude to děsnej masakr, moc toho nedosáhneme. Pokud někdo uteče, tak maximálně jednotlivci, a ještě jen když budou mít nebývalý štěstí. Ale na druhý straně je to šance umřít s hlavou nahoře," pokrčí rameny.

„Ty to moc neschvaluješ," podívá se tázavě Lejzor Davidovitz.

„Není to dobře připravený. Není jasný, kdo do toho skutečně půjde. Podle všeho maj dát signál ty z toho rodinýho tábora. Neví se, jestli začnou tam, až je budou chtít naložit na náklaďáky, nebo až budou tady. Některý prej tomu, že maj tady dneska v noci umřít, tak tomu pořád nevěřej. Není jistý, jak se zachovaj další vězni v tom našem sektoru. Jestli se přidá někdo v tom základním táboře. Neví se prostě vůbec nic."

„Možná jen my to nevíme, možná je všechno dobře připravený, ale utajuje se to," upozorní Elias Fedlberg.

„Možná. Možná taky ne. Ani my tady nemáme žádnej plán, jak se pokusit zmocnit zbraní, aby to bylo aspoň trochu vyrovnaný. Ale dohodli jsme se, myslím tím s Kaminským, že když to začne tam nebo tady, tak se ty druhý přidaj. Tak a teď víte všechno."

„Mohli bysme se vrhnout na ty, co budou nejblíž, zkusit jim sebrat zbraně," navrhuje opatrně Szmul.

„To je asi jediný, na čem jsme schopný se takhle domluvit. Zkusit se dostat k nějakým zbraním, a pak bojovat. Pánové," podívá se Edelstein všem do očí, „je téměř jistý, že přitom všichni zařveme. Stejně jako ty, co maj dneska umřít. Ale jestli to začne, tak se teda snažte, ať jim aspoň trochu pustíme žilou."

„Pokyn dáš ty?" zeptá se Lejzor.

„Pokud na to bude čas. Spíš se domluvme tak, že když uslyšíme střelbu, tam z toho tábora, tak se rychle sejdeme, a pak se domluvíme. Pokud to ale začne až tady, až sem voni dorazej, tak už asi na nic takovýho čas nebude. Pak bude signálem to, až se voni do nich pustěj. Pak začněte jednat. Zkuste získat zbraně, a pak je dobře použít. Nevím, kolik toho tušej vaši lidi, ale nějak jim to nenápadně naznačte. Snad mezi nima nejsou donašeči."

„To asi ne," zavrtí hlavou Elias, „Ještě jeden dotaz, Isaacu. Co když sem přijedou a nebudou nic dělat? Nebo budou váhat? Tak co? Máme něco zkusit?"

„V tom případě bych tomu nechal volnej průběh," sdělí svoje stanovisko Edelstein.

„Nemůžou voni třeba čekat, že s tím začneme a voni se přidaj?" ptá se Lipmann.

„Co vím, tak to maj zahájit právě voni. Pokud se ale rozhodnou umřít bez boje, tak by to nemělo smysl. Vzpomeňte, co bylo, když ta ženská tehdy vyrvala tu pistoli tomu esesákovi. Budou tu asi ženy a děti. Pokud se bude bojovat, bude to děsnej masakr. Podle mýho nemá smysl něco začínat, když se k nám voni nepřidaj, nebo to nezačne tam na druhý straně."

„Takže budeme čekat, jak se to vyvine," shrne předchozí debatu Davidovitz.

„Taková je snad dohoda, podle Kaminskýho. Maj to začít voni, ty co maj dneska umřít, a pak se maj zapojit další. My, ty v našem sektoru. Voni maj dát ten signál k boji. Tak podle toho budeme jednat," říká důrazně Edelstein, „A teď jděte rychle dělat, co máte. Určitě sem

každou chvíli přijdou na kontrolu, tak ať je všechno v pořádku. Podle mýho budou i voni nervózní, moc dobře věděj, že tentokrát ti lidi budou vod začátku vědět, že nejdou na žádnou dezinfekci, ale na smrt. Navíc je jich hodně a navíc jsou mezi nima i mladý a silný muži. Vlastně si ani nepamatuju na žádnou takhle velkou speciální akci, kdy by u toho byli i mladý muži. Pokud teda ještě nakonec nedojde k nějaký selekci, i když prej maj umřít všichni."

„Je to šílený," zavrtí hlavou Fedlberg, „Napřed je tady nechaj půl roku i s jejich dětma, a pak je chtěj povraždit všechny, i práceschopný muže i ženy. Jsou to vážně šílenci."

„Tohle už ale přece víme všichni hodně dlouho, ne?. Tak už jděte, ať ti šílenci nepoznaj, že je něco jinak než obvykle," vyžene pokynem ruky kápo své podřízené zpět do děsivého pracovního procesu. Ten má dvě fáze, v prvé vyrobit mrtvoly a v druhé je spálit.

Situace se dramaticky vyvíjí i v karanténním sektoru BIIa, kde je shromážděno na čtyři tisíce mužů, žen a dětí, kteří mají dnešní noci zemřít. Alfed Hirsch, který má být vůdčí osobností vzpoury, se pravděpodobně dostává do situace, která je pro něj neřešitelná. Pokud vyvolá odpor, budou hrozně trpět děti, které tak dobře zná a které miluje. Pokud neudělá nic, budou po jeho boku umírat v plynové komoře. Už i on začíná věřit tomu, že je nepovezou nikam daleko, pouze kousek odsud, ke krematoriím. Rozhodne se pro zoufalý čin, pro něj ale jediné možné východisko. Otráví se luminolem. V kómatu ho pak najdou jeho kolegové.

Mezitím přichází do tábora esesák se seznamem vězňů, kteří budou na poslední chvíli zachráněni. Jedná se o pracovníky z nemocničního bloku, a pak také vybrané řemeslníky. Celkem jde asi o stovku osob. Ti se vracejí zpátky do sektoru BIIb. Zůstává přesně tři tisíce sedm set devadesát dva mužů, žen a dětí, včetně Hirsche, který však už svět kolem sebe nevnímá. Jeho čin je pro mnohé jeho kolegy šokem, neboť v tak kritické chvíli ztrácejí přirozeného vůdce.

Tohle ale nevědí členové sonderkomanda v krematoriích, ale ani vězni v sektoru BIId, kde se nachází mužský tábor. Tam si v osmnáct hodin nechá nastoupit SS-Obersturmführer Johann Schwarzhuber všechny kápy a vedoucí bloku. Mezi nimi se ocitá i Mordechaj Lebovitz a také Yoel Edelstein, který je dost vyplašený. Mezi mnohými zle vypadajícími vězeňskými funkcionáři působí jak pěst na oko.

Nadporučík chodí kolem řad a ukazuje na jednotlivce, kteří vystupují a shromažďují se ve skupině. Již jen pohled na ně dává tušit, že si vybírá ty nejsurovější a nejotrlejší. Esesák stane i před Edelsteinem, na jeho tváři se objeví údiv.

„Kdo seš proboha ty?" vyštěkne na chlapce, který se rychle staví do pozoru a hlásí se svým číslem.

„Já jsem jedno z dvojčat pana doktora Mengele. Vedoucí bloku těch dvojčat," opravuje se hodně vyplašený hoch.

„Jo tak," zavrtí jakoby nevěřícně hlavou Schwarzhuber, a pak jde dál. Je z něho cítit alkohol, uvědomí si vystresovaný chlapec.

Nakonec je vybráno čtyřicet opravdu drsných mužů, ti si v doprovodu lagerätesteho Franze Danische odcházejí pro silné hole. Další jsou propuštěni.

„Co to mělo znamenat?" ještě se klepe Edelstein.

„Neřeš to. Jen si asi chtěl vybrat silný chlapy. To je všechno," odpovídá Lebovitz, ale hoch v jeho hlase cítí značnou nervozitu.

Následuje apel celého tábora, dnes nezvykle krátký, a za účasti vyššího počtu esesáků, po kterém je dán přísný rozkaz neopouštět bloky. Dokonce se před každý východ z každého baráku staví voják s ostře nabitou zbraní, nepochybně odhodlaný zastřelit kohokoli, kdo by jen vystrčil nos. Tohle se ještě nikdy nestalo, co tady tábor existuje.

„Co se to děje?" ptá se Gideon vyděšeným hlasem, je teď v místnosti Lebovitze, spolu se svým sourozencem a písařem Michailem Korczakem.

„Kluci, podsaďte se," ukáže Mordechaj na židle, jeho hlas zní vážně, když pokračuje, „Podle všeho se chystaj povraždit část toho rodinnýho tábora, těch českých Židů z Terezína. Proto tyhle opatření."

„Chcete říct …," zesiná Yoel, „Chcete říct … ty děti … jak jsme se tam byli podívat na tu jejich výuku … ty vychovatelé … ty všichni …," koktá.

„Jen ty, co přijeli v září. Ty druhý, z toho prosince, těm ještě nějakej měcíc zbejvá."

„To přece není možný," má Gideon v očích děs, „Tak proč je nechali učit? Proč je nechali vzdělávat, když je teď posílaj do plynu? Proč?"

„Chlapče, seš tady snad už dost dlouho, na takový otázky," má smutek v očích Korczak, ale možná je v nich i něco jiného.

„To je strašný …," hlesne Yoel, „To proto vybírali ty zabijáky? Předtím? Jak jsme tam byli?"

„Asi ano, asi jim budou pomáhat vyklízet ten karanténní blok. Tam je totiž už včera nahnali. Kluci, nebudeme vo tom už mluvit," přejede si rukou po zkrabatělém čele Lebovitz, „Ještě jedno vám ale řeknu, než zmizíte na tu svou ložnici. Dobře mě poslouchejte."

Oba mladíci pohlédnou na oba muže, až teď si uvědomí, že jsou neobyčejně nervózní, možná také nejistí.

„Kluci, nevím, co se kolem toho může semlít," hovoří Mordechaj tichým hlasem, „Možná se to může zvrtnout, nastat nepokoje. Pokud by k něčemu došlo, tak se postaráte vo ty svoje kluky. Zůstanete s nima na bloku, lehnete si na zem a ani nezvednete hlavu," nařizuje.

„Zvrtnout … vono se má něco zvrtnout?" vyvalí teď oči Yoel.

„Netuším, mluvím jen hypoteticky," mlží očividně Lebovitz, „Je tam nedaleko čtyři tisíce lidí, kteří věděj, že mají dneska v noci umřít. Tak se třeba začnou bránit. Třeba se tam bude bojovat, a třeba se k nim může i někdo přidat."

„Vzpoura?" vydechne Gideon překvapeně.

„Tiše!" okřikne ho Mordechaj, „Nic takovýho přece neříkám. Jen říkám, že pokud tam v tom sektoru vypukne boj, může třeba tady někoho napadnout se k nim přidat. Pak to bude moc zlý, to je vám doufám jasný. Kdyby se něco náhodou semlelo, tak jsem vám řekl, co máte dělat."

„Nejsme už děti," trhne vzdorovitě hlavou Yoel.

„Ne, ale máte zodpovědnost za mnoho jinejch dětí," odpálí jeho námitky blokový, „Tak na to nezapomínejte. To je všechno. Teď jděte za těma dětma, varujte je, aby někdo z nich náhodou neotevřel dveře, určitě by ho hned zastřelili. Pak si běžte lehnout, a pokud uznáte za vhodný, můžete se pomodlit, za těch bezmála čtyři tisíce nešťastníků, co kousek vodsud čekaj …," nedokončí větu, což ale není třeba.

Značně rozrušení bratři Edelsteinové uposlechnou, nejprve obejdou své svěřence, požádají i Levina Dajksela, aby na ně na hromadné ložnici dohlédl, pak se odeberou do své vlastní. Krve by se v nich nedořezal, když se oba posadí ke stolu, v částečné tmě.

„Gideone, myslíš, že jsem to pochopil správně?" ptá se vedoucí bloku dvojčat stísněným a chvějícím se hlasem, „Chystá se něco? Chtěj proti nim povstat?"

„Nevím," odpovídá mu jeho sourozenec, zároveň písař dětského oddělení, „Ale vyznělo to tak."

„Pokud ty chudáci tam začnou bojovat, tak se k nim maj přidat další? Takhle si to pochopil?"

„Jo, tak nějak," kývne hlavou Gideon, pak se objeví v jeho hlase zděšení, „Yoeli, to by ale znamenalo … možná i Isaac … možná se předevčírem přišel rozloučit … jestli chtěj bojovat, tak asi hodně lidí umře, možná všichni …"

„To je možný," souhlasí Yoel, „Možná zařveme všichni. Kdyby se tady začlo střílet, nikdo se nebude vohlížet na to, jestli jsme nějaký pokusný králíci toho doktora."

„Taky si myslím. Ale kdyby to začlo, tak určitě nehodlám zůstat ležet na zemi v tý ložnici a čekat, až si tam pro nás přijdou a vodprásknou nás!"

„Možná si Mordechaj myslí, že nás ušetřej. Právě proto, že jsme ty pokusný králíci," spekuluje Yoel, „Ale pokud by se začalo bojovat, tak … Dyť jsme možná silnější, než některý ty vychrtlíci."

„Určitě jsme silnější," říká dvojče písař, „Yoeli, víš co to znamená? Možná už za pár hodin umřeme."

„To je možný," přikývne mladistvý blokový, „Ale pokud k tomu má dojít, tak bych nechtěl koupit kulku zezadu do hlavy, tam někde na tý zemi. Rozumíš mi?"

„Naprosto. Kdyby něco vypuklo, tak ty děti schováme a pak se přidáme k těm dalším. Ten Mordechaj nám nemá co přikazovat."

„Von to asi myslí dobře," upozorní Yoel, „Ale taky se nehodlám schovávat a čekat, až nás někdo přijde popravit. Když už máme dneska v noci umřít, tak by bylo fajn, kdyby to bylo v boji."

„Víš," zamyslí se Gideon, „pokud by tady lidi povstali, tak asi hodně zabijou dřív, než se vůbec k nějakýmu esesákovi dostanou."

„To je možný. Ale přesto, pokud k tomu dojde, tak chci bejt u toho. Souhlasíš se mnou?" podívá se Yoel na své dvojče, v jeho očích je možné spatřit odhodlání, možná i vzrušení. Už skoro dva roky se před nimi poníženě plazí v prachu, teď by mohla nastat změna.

„Naprosto souhlasím," zní hlas Gideona také hodně rozhodně, „Víš co? Dáme si něco, z těch našich zásob. Taky bych si udělal kávu, dobrou kávu, Pokud máme dnešní noci chcípnout, tak proč ne pořádně nažraný, ne?"

„Máš recht. Dáme si do nosu. A pak se můžeme pomodlit, za ty chudáky tam, taky za nás, za Isaaca. Co myslíš, povstali by i v tom základním táboře? Jak je Dan a Joseph?"

„Těžko říct," vstává Gideon a jde postavit vodu na kávu, „Možná tam vo ničem nevěděj. A možná nakonec nedojde k ničemu ani tady."

„To by mě docela mrzelo. Hrozně rád bych umřel v boji s nima, a ne na nějakou injekci, nebo rozkuchanej, nebo v plynu. Budu se modlit, aby tamti začali bojovat, a aby se tady další přidali," slibuje Yoel, v jeho hlase zní odhodlání, vzrušení i naděje.

ZA ZPĚVU PÍSNÍ

V osm hodin večer napochoduje do sektoru BIIa na čtyřicet zarputile se tvářících vězeňských funkcionářů, s mohutnými sukovicemi v rukách. Tam čekají na příjezd nákladních vozů, na než budou muset nahnat nešťastníky, kteří jsou z rozkazu zatím zalezlí v jednotlivých barácích. Za půl hodiny se objeví kužel světla od prvního z vozů.

Isaac Edelstein i v zimě stojí před krematoriem, kouří cigaretu a pozoruje smutnýma očima prostor před sebou. Přitom se nervózně dívá směrem k táboru. Jeho krematorium sousedí s ženským táborem BIIb, trojka pak s nemocničním sektorem BIIf. Karanténní tábor BIIa je vlastně na druhém konci. Přesto není tak daleko, necelý kilometr. Pokud by se tam začalo střílet, určitě to nepůjde přeslechnout. Na druhé straně obyčejný rámus spojený s naháněním na náklaďáky uslyšet nemusí.

Znovu potáhne z cigarety a rozhlédne se kolem. Jak předpokládal, nácků je tu jak psů, po zuby ozbrojených. Určitě to samé je naproti, také u sektoru BIIa i podél celé trasy smrti. Chtít vyvolat vzpouru v tuhle chvíli, když je jich tady tolik a jsou na odpor jistě připraveni, je opravdu nejméně vhodná chvíle. Proč propásli ti chudáci minulou noc? To by se třeba některým z nich mohlo podařit utéct, kdyby začali bojovat. Ale dneska? Esesáci budou mít ztráty asi tak akorát z toho, když se zasáhnou navzájem, při té jejich koncentraci tady.

Neslyší žádnou ozvěnu střelby, která by napověděla, že se ti lidé postavili na odpor. Přitom podle chování nácků má akce začít každou chvíli, pokud ji už nespustili. Nádvoří i okolí oploceného prostoru obou krematorií se hemží vojáky, se zbraněmi i obušky, holemi. Jistě jsou připraveni popustit uzdu své surovosti. Dneska těžko budou padat líbivá slova, zavádějící lži. Ti lidé určení k likvidaci jsou tady již půl roku, vědí, co je tohle za budovy, vědí, co se nachází v jejich suterénu. To je tady přece veřejným tajemstvím, ačkoli je tento prostor přísně izolován a stejně tak vězni, kteří v něm konají svou truchlivou práci.

Voss a další pohlaváři si již byli zkontrolovat připravenost obou zařízení a museli být spokojeni. Plynové komory jsou vytopené, svlékárny prázdné, sonderkomando nastoupené. Možná ke svojí poslední směně, pokud se strhne boj. Ten ale bude nesmírně krvavý a krátký, esesáků je tady moc, než aby mohli vzbouřenci pomýšlet na reálný úspěch. Ne, tohle určitě ti mudrlanti z podzemní organizace nedomysleli. Nebo možná jen nepřesvědčili ty dnešní oběti, aby se vzepřeli dříve, než se ocitnou ve smrtelných kleštích po zuby ozbrojených esesáků.

Vždy má velmi rozporuplné pocity, když má proběhnout speciální akce. Na jedné straně by si přál, aby se ti lidé vzbouřili, nenechali se povraždit, na druhé straně se málem modlí za klidný průběh akce, který zmírní utrpení všem, jak obětem, tak především jim, členům sonderkomanda. Dnes jsou ty pocity ještě výrazně silnější. Něco v něm si přeje, aby se tábor postavil na odpor, ale je mu zároveň jasné, že boj znamená jeho jistou smrt, bez dosažení byť i dílčího úspěchu.

Je to přece nesmysl, chtít po těch čtyřech tisícovkách chudáků, aby oni dali signál ke vzpouře, když kolem sebe mají své milované, své ženy a děti. Jak mají bojovat s nácky, a zároveň chránit své nejdražší bytosti? Pokud jim chtěla ta tak zvaná tajná podzemní organizace pomoc, sama měla vzpouru připravit, pořádně, důkladně, a pak ty chudáky třeba i osvobodit. Pravda, pořád je tady ten pud sebezáchovy, pořád má každý z vězňů ve své hlavě vsugerovanou tu mizivou naději na přežití. Ta naopak již není pro čtyři tisícovky českých Židů. Jejich osud se dnes naplní, je jen otázkou, jakým způsobem se tak stane.

Jde to vůbec si přát, aby vše proběhlo hladce? Aby ti lidé přijali svůj nezvratný osud, bez většího odporu se svlékli a odešli do komor, v nichž naleznou smrt? Může si něco takového přát? Jistě, pro něho to bude znamenat další dny, týdny a možná měsíce života. Než i jemu oni stanoví přesný termín smrti. Ale co ti ubožáci? Co ti?

Zdá se mu, že zdáli slyší řev, štěkot psů. Možná si to jen představuje, možná už dochází k nakládání lidí na vozy. Určitě ale nezní střelba, a už vůbec ne intenzivní, což by jistě nastalo, kdyby se strhl lítý boj. Pak spatří kolonu světel, která se blíží po cestě směrem k oběma krematoriím.

Tak už jedou. Je jasné, že tam se na žádný velký odpor nezmohli. Možná někteří pořád doufají, že odjíždějí do jiného tábora. Ale až zabočí sem, tak už to musí pochopit každý, i malé dítě, co už má rozum. Projede jím mrazení. Jak asi musí být těm dětem, až si uvědomí, že tady zakrátko zemřou? Malé, bezbranné. A jak musí být jejich otcům, když vědí, že je před trýznivou smrtí udušením nejsou schopni zachránit? Jejich matkám?

Ne, musí zase vypnout mozek. Minimálně do doby, než se ti lidé rozhodnou pro zoufalý a marný boj. Pak ho na krátko zase zapne, než mu ho vypne nadobro nějaký projektil. Teď nastávají pro něj a jeho muže ty nejhorší chvíle, at už se akce vyvine jakýmkoli směrem. Započíná příprava na hromadnou vraždu, započíná chvíle, kdy musí být v těsné blízkosti s odsouzenci. Hledět na jejich nesmírné utrpení.

Pokud přijmou lidé určení k likvidaci svůj osud, či se nezmůžou na větší odpor, bude tahle doba dnes nesmírně dlouhá. Než se na dvě tisícovky lidí svlékne a než naplní obě plynové komory, nebude se čas počítat na minuty, ale na hodiny. Celou tu dobu budou čekat na svou smrt, a on a další členové sonderkomanda hledět na jejich trýzeň, do jejich vyděšených a zoufalých očí.

Svlékat naráz se může tak tři sta osob, budou tak muset dolu postupně odvést minimálně šest skupin, možná i sedm. Mezitím někteří z odsouzenců budou čekat tady na dvoře, a další již nazí v plynové komoře. Ten čas bude šílený pro všechny tady, ty popravované i členy sonderkomanda. Tohle nebude o minutách, opravdu ne, tohle bude o hodinách. Pokud tedy nezačne boj, pak nastane děsný masakr.

Už první vozy vjíždějí do dvora, sem i naproti. Dnes jich je nějak víc než obvykle, asi sehnali i další auta. Ale i tak se asi budou muset otočit víckrát, než je sem a do protilehlého krematoria dopraví, přemýšlí. Pak si zhluboka povzdechne, neboť nastává čas se zapojit.

Náklaďáky zastavují a on s obrovským smutkem v očích hledí na lidi na jejich korbách. Jak předpokládal, jsou promísení, nejde jen o ženy a děti, jsou mezi nimi i starší a mladší muži, odrostlejší chlapci. Takový postup je z pohledu katů logický, muži budou méně bojovní, když kolem sebe budou mít své blízké, než kdyby tu byli sami, nebo třeba tušili, že už jejich blízcí umřeli v tom druhém krematoriu.

Už to začíná. Dnes se s tím náckové opravdu nemažou. Mnozí z dovezených lidí už jsou na korbách potlučení, zakrvavení, a teď se na ně vrhá houf brutálních strážných. Nutí je slézt z vozů, jen málokdo se vyhne ráně obuškem, děti nevyjímaje. Ty první rovnou ženou ke vchodu do suterénu, co se nachází pár desítek metrů od budovy krematoria. Přitom je pořád řežou, takže ženy se snaží svým tělem chránit své děti, a muži pak ženy i své děti. Ti, co jsou sami, se pak marně vyhýbají ranám. Mají jedinou naději, z jejich pohledu, zmizet co nejdříve z nádvoří, kde je tolik brutálního násilí.

Zatím to na žádný odpor či boj nevypadá, uvědomí si Isaac. Většina přivezených sestupuje z vozů klidně, sice se mnozí podívají vyděšeně na budovu krematoria, ale se svěšenými rameny a skloněnými hlavami poslouchají pokyny esesáků a vcházejí celkem tiše do svého hrobu. Jen bolestné úpění vychází z jejich hrdel. Zdají se být rezignovaní, možná v hrozném šoku, těžko odhadnout. V každém případě se nikdo na nácky nevrhá, nikdo se jim nestaví na odpor. Jen se snaží pasivně vyhnout spršce ran.

Edelstein rychle sejde do podzemí druhou stranou, přes budovu krematoria. Když vkročí do svlékárny, už jsou tam první oběti, i zde poháněni ke spěchu řevem a bitím. Přicházejí sem

s rozbitými hlavami, zakrvácenými obličeji, málokdo neobdržel alespoň jednu ránu. Otřesení, rezignovaní, vyděšení.

Ozývá se však i pláč, dětský, ale i jejich matek, které k sobě tisknou své ratolesti, snaží se je uchlácholit a zároveň ochránit před další bolestí. Jakékoli naděje a iluze o odjezdu do jiného tábora jsou pryč, zůstává již jen krutá a surová realita. Dnešní noc tady všichni zemřou, teď už to je jasné všem, snad s výjimkou těch nejmenších dětí, co ještě z ničeho nemají rozum.

Pokud matky či otcové chtějí uchránit své potomky či své blízké před dalším krutým bitím, existuje jediný způsob, co nejrychleji se svléknout a zmizet v místnosti, kde si pro ně přijde smrt. Tam je snad už bít nebudou. Možná i proto se podvolují, svlékají se, pomáhají menším dětem.

Davidovitz pohlédne na Edelsteina, ten jen lehce zavrtí hlavou. Je jasné, že za takové situace nemá smysl se o cokoli pokoušet. Jen těžko by se k nim ti zoufalí lidé přidali. Ačkoli možná, kdyby dal někdo signál, kdyby došlo k odporu, mohl by se začít lavinovitě šířit. Třeba by se alespoň přidali ti mladíci, co jsou krutě biti, neboť od nich dle názoru nácků hrozí největší nebezpečí odporu.

Přítomní členové sonerkomanda zůstávají většinou statisty, lidé se svlékají sami, není třeba je přemlouvat, o to se starají esesáci svými obušky a strach z bití. Maximálně pomáhají těm, co jsou obzvláště hodně pomlácení, pomáhají jim odejít na smrt. Nebo i se svléknout.

Isaac se chvíli dívá na strašlivé výjevy, co se před ním odehrávají, nikdo se však na žádný odpor nestaví. Proto znovu vyjde po schodišti na práh krematoria, podívá se na nádvoří. Tam se hromadí další odsouzenci, musejí čekat, než na ně přijde řada a budou odvedeni do svlékárny. Je na nich vidět, jak jsou zdrcení, zbavení všech iluzí. I zde mnozí pláčou, rodiny se objímají, snaží si navzájem dodávat sílu, pro jejich poslední hodiny života. Nikdo však neklade odpor, spíše se snaží být co nejvíce pokorní, aby na sebe nepřivolali smšť ran. Postávají, posedávají, tisknou se v chladné noci k sobě, nepochybně se chvějí i strachy, jsou prostoupeni zoufalstvím.

Ne, tady určitě k žádnému odporu nedojde, a pokud ano, tak maximálně jednotlivec, který bude rychle zpacifikován, či rovnou ubit. Edelstein pohlédne směrem k druhému krematoriu, ale i tam je podobný klid. Ačkoli klid není to správné slovo, pořád nějací esesáci řvou, shánějí odsouzence do houfu, ti naříkají. On však míní klid z jiného hlediska, z pohledu vyvolání boje. Evidentně ani na nádvoří protilehlého krematoria k ničemu takovému nedochází.

Náklaďáky už tu nejsou, asi odjeli pro další. Je otázkou, zda je sem budou vozit postupně, nebo zda je sem svezou a oni tady budou čekat, než na ně dojde řada, aby se svlékli a přemístili se do komory smrti. Podle všeho je to asi jedno, tihle lidé dnes nepřišli s tím, aby zde zemřeli v boji. Spíše se vnitřně smiřují se svým osudem, pokud prozřeli až tady. Možná se s ním už smířili minulé noci, pokud uvěřili zprávám z tábora. Možná jsou jen hrozně vyděšení a v šoku, než aby se postavili na odpor.

Edelstein pohlédne smutně na masu zubožených lidí, krčících se před násilím svých katů, pak zase vejde do budovy. Směřuje k pecím, jde dál chodbou kolem kukaně nácků, až k místnosti, kde se nachází členové Fedlbergova pohřebního komanda. Posedávají tam na zemi, v jistém neklidu, ale především se tváří bezradně. Esesáci je sem nahnali, ale to většinou dělají při každé podobné akci.

Oni ještě mají čas. Než skončí proces vraždění a přitáhnou jim sem první mrtvoly, uplyne ještě hodně dlouhá doba. Možná i hodiny. Bude záležet, jak rychle se budou oběti svlékat, jak rychle se budou plynové komory plnit. Vězni jsou zde sami, esesáci postávají na chodbě či u pecí. Isaac si k sobě pokynem ruky zavolá předáka, ten s ním jde kus stranou od ostatních.

„Tak co se děje?“ zašeptá Fedlberg hlasem, který nepostrádá znaky rozrušení.

„Nic,“ odpovídá stejně hlasitě kápo, „Jsou dost seřezaný, ale žádnej vodpor tam není. Nahoře, ale ani v tý svlékárně. Asi to bude normální akce. Jen trochu větší, a tím se to protáhne.“

„Normální …," hlesne Elias.

„Tak normální … Myslím tím, jakejch už jsme zažili hodně. Jen s tím, že většinou se v poslední době plynovalo do tisícovky, dneska podle všeho zaplní vobě ty komory."

„Takže nic. Víš, co myslím," objevuje se v očích Fedlberga nástin zklamání. Ale možná i úlevy, neboť i pro něj a jeho lidi nejspíš zítra vyjde slunce. Respektive ho spatří, když vykouknou od pecí, které nepochybně pojedou na plný výkon.

„Nic. Zůstaňte tady v klidu, dokud nebude čas. Pak pro vás přijdu. Já se tam musím vrátit," říká Isaac, a ač navenek vypadá vyrovnaně, uvnitř jím zase prostupuje pocit zmaru a beznaděje. Nemůže se tady ale před tou hrůzou skrýt, jako kápo musí být tam, kde dochází k přípravě na hromadnou vraždu. Nemůže před tím utéct.

Vyjde na chodbu, spatří tam rotmistra, který má asi za úkol dohlédnout na klid v budově. Spolu s dalšími po zuby ozbrojenými vojáky.

„Co se děje?" zeptá se poddůstojník kápa, jeho hlas zní však celkem vstřícně.

„Nic, pane SS-Unterscharführere," odpovídá lhostejně Edelstein, „Jen jsem byl zkontrolovat tu pracovní četu od pecí. Aby byli připraveni, až nastane čas."

„Budete tady mít pořádnou šichtu, co?" ušklíbne se esesák.

„Nepochybně, pane SS-Unterscharfürere. Než budou všechna těla spálena, bude to trvat nejméně dva dny," neprojevuje žádné emoce Isaac, mluví unylým hlasem, už se umí dokonale ovládat.

„Je to dneska pořádná akce," kývne poddůstojník, „Ale zdá se, že to jde celkem klidně, ne? Byly nějaký vobavy, ale asi to bude bez problémů," dodává spokojeně.

„Zdá se, pane SS-Unterscharführere. I když ti lidé vědí, co je čeká, tak jsou celkem klidní. Alespoň, jak jsem se byl podívat tam dole."

„Tak tam zase můžeš jít, my ti je tady vohlídáme," ukáže nácek směrem k místnosti, kde je zavřená část sonderkomanda. Isaac si s hrůzou uvědomí, že s ním mluví, jako by byl spíše jeden z nich, a nepatřil k národu, jehož na dva tisíce příslušníků se tu chystají v dohledné době zavraždit.

„Děkuji, pane SS-Unterscharführere," odvětí Edelstein, a ani teď se mu nepohne ve tváři jediný sval. Pak raději rychle odchází.

Jak předpokládal, čas se hrozně vleče. I když se ti lidé nijak zvláště nevzpěčují, nějakou dobu trvá, než sejdou do svlékárny, než odloží veškeré své oblečení a než se nazí přemístí do příčkou rozdělené plynové komory. Ta se zaplňuje postupně. Nejprve její zadní část, pak dojde i na tu přední.

Tohle je na tom asi to nejhorší, uvědomí si Edelstein, když nakoukne z chodby do té strašné komory. Tahle děsivá doba, kdy již nazí lidé musí čekat na smrt zde, a další jejich druzi jsou ještě stále oblečení na dvoře. Jaké duševní trýzni musí být ti lidé vystaveni, a zvláště, když jsou zde pohromadě celé rodiny. Podle všeho se ale zdá, že dnešní odsouzenci se již se svým nezvratným osudem smiřují, což ovšem neznamená, že by nebyl slyšet zoufalý pláč či naříkání.

Pohlédne do svlékárny, kde se opět za nekompromisního bití zkrvavení lidé zbavují svého oblečení. Pak vyjde na dvůr. Ten je plný nácků, ale také stále ještě čekajících lidí. Podle všeho jsou tak v půlce strašného likvidačního procesu. Stále ještě jsou nahoře stovky osob, odhaduje jich minimálně na osm set. Ti se k sobě choulí, objímají se, chvějí se, a to určitě ne pouze zimou. Dokonce spatří, jak se někteří z nich snaží něco sesmolit na papír.

Co tak můžou psát? Nějakou závěť? Poslední vzkaz? Myslí si snad, že by mohl být doručen? Proběhne mu mráz po zádech. Co by dělal on na jejich místě? Ne, na tohle nesmí myslet. Ještě není na jejich místě, jeho čas ještě nepřišel. Díky rezignaci těchto lidí má ještě před sebou určitou budoucnost, asi hodně krátkou, ale dnešní noc nezemře. To už je téměř jisté.

Objeví se Voss, zřejmě pendluje mezi oběma krematotorii, jinak jsou u každého pověření důstojníci a lékaři, kteří jako vždy podle jejich směrnic na vraždění dohlížejí. Velitel krematorií se tváří spokojeně, a teď dokonce kývne na svého oblíbeného kápa. Zapálí si cigaretu.

„Jde to dobře," vyfoukne kouř nácek.

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odvětí Isaac, „Mohu si také zapálit, pane SS-Oberscharführere?"

„No jasně, proč ne," přikývne Peter, a pak dokonce vyndá své cigarety a jednu nabídne kápovi, „Na, vem si, zasloužíš si to," dodá a židovskému vězni zase už běhá mráz po zádech.

„Děkuji, pane SS-Oberscharführere," zapaluje si Edelstein, přitom si uvědomuje bizarnost i hrůznost současné situace. Ten usmívající se kat mu nabídne cigaretu, spokojený, že tu brzy zemřou tisíce jiných Židů. Dává tohle nějaký smysl? Jaká strašlivá zvrácenost v tom všem je.

„Tam naproti je to stejný. Maximálně skuhraj, ale jinak jsou klidný," znovu vyfoukne zplodiny ze svých plic Voss, „Doufám, že nebudou žádný problémy s technikou," podívá se pátravě na svého oblíbence.

„Nebudou, pane SS-Oberscharführere. Všechno je připravené. Teplota je dostatečná, větrací systém odzkoušený a funkční. Všechny pece jsou připravené k provozu," sděluje unylým hlasem kápo, pak také potáhne z cigarety.

„Hlavně, že je všude klid. Byly nějaký vobavy, ale díkybohu lichý. Jak se zdá, tak se s tím už smířili. Což je dobře pro všechny," vykládá Peter a vězeň dumá, proč se s ním vlastně baví. Ale není to nic neobvyklého, u tohohle hromadného vraha, někdy je skoro až žoviální.

„Pane SS-Oberscharführere, mohu se na něco zeptat?" pohlédne na velitele Isaac, a po jeho přikývnutí pokračuje, „Proč sem vlastně přišli všichni? Proč nebyla selekce?"

„Tak to nevím," znejistí šikovatel, pak se ale rozhodne být sdílnější, vždyť komu by to ten vězeňský funkcionář vykládal, „Pan SS-Obersturmführer Hössler, pokud vím, tohle taky žádal. Přišlo mu zbytečný takhle plejtvat ještě schopnou pracovní silou. Jenže se se zlou potázal. Dokonce ho snad chtěj ti hlavouni z Berlína potrestat. Pokyn je jasnej, všichni."

Edelstein neodpoví, jen znovu vyfoukne kouř. Snaží se působit vyrovnaným dojmem, snaží se předstírat lhostejnost, ačkoli je mu strašně zle. On tu pokuřuje s esesákem, a kousek od něho se k sobě choulí stovky nešťastných lidí, čekajících na svou smrt. Napadne ho, jestli si s ním Voss vykouří poslední cigaretu, až přijde jeho čas, jestli si s ním zase přátelsky poklábosí, než mu dá pokyn, aby předstoupil před ústí zbraně. Očekává, že bude nakonec zastřelený, těžko budou členy sonderkomanda nutit se svléknout a odejít do plynové komory. To by asi bez nepokojů neprošlo.

„Pane SS-Oberscharführere, můžeme zase využít té půdy? Budeme tady podle všeho nejméně dva dny, než všechny spálíme. Pokud se tedy kremace nepřeruší," podívá se tázavě na velitele.

„Je zájem, aby co nejdřív zmizeli," odvětí Peter, „Tak tu budete do tý doby, dokud nezmizí. Udělej si to, jak je potřeba, hlavně rychle."

„Něco nejde urychlit, pane SS-Oberscharführere."

„Já vím, i když mě to sere," vyjádří svůj názor Voss.

Ještě chvilku spolu klábosí, skoro jako kdyby nešlo o kata a jeho budoucí oběť. Ale nyní jsou vlastně spolupachateli zločinu, což si Isaac bolestně uvědomuje. Navíc on je významným spoluviníkem, neboť velí sonderkomandu v tomto vyhlazovacím zařízení, a vlastně jako jediný z jeho vězeňské obsluhy se v tuto chvíli nachází mimo prostor krematoria. Kromě toho mu bylo uděleno i privilegium si zapálit.

Znovu pohlédne na nešťastné oběti, od některých si line tichý a zoufalý pláč, jiní jen mlčí, oči zaplněné hrůzou. Teď je nikdo nemlátí, když jsou klidní, není třeba je dráždit. Obušky však

přijdou ke slovu ve chvíli, kdy bude muset další skupina sestoupit do suterénu. K čemuž právě dochází. Pohánějí je, řevem i údery, ale už to není tak zběsilé a surové, jako na začátku. Zlomili jejich odpor, a teď z toho těží.

Edelstein opouští venkovní prostor a míří znovu pod zem. Musí se tam ukázat, aby si naplnil svou povinnost. Přitom spatří, jak se už začíná zaplňovat i přední část plynové komory. Ani neví, jestli ty dveře té zadní zavřeli, ale možná ne, dnes je to zbytečné, dnes budou sypat jedovaté krystaly do všech drátěných sloupců.

Ve svlékárně nachází své zdrcené podřízené, a pak další skupinu bitých mužů, žen a dětí. Jak se někomu ze strážných zdá, že svlékání neprobíhá dost rychle, už řádí jeho obušek. Ale i tak se nedá proces výrazně urychlit, napřed se musí místnost zaplnit a pak zase vyprázdnit. Navíc se všude už kupí haldy šatů a prádla, pomalu se tady nedá hnout, čímž se vše zase zpomaluje.

Isaac opět vypíná svůj mozek, snaží se nic neslyšet a nevidět, což však není dost dobře možné. Stojí kousek stranou, občas houkne na své podřízené, aby dokladoval svoji činnost vedoucího vězeňského funkcionáře. Kousek od něho kráčí nahá mladá dívka, se zakrváceným obličejem, trochu se zastaví, pročež dostane herdu do zad, což ji vrhne přímo na něho.

Zachytí ji, aby neupadla, je připraven ji pomoci odvést za roh, na místo, kde se její pozemská cesta uzavře. Ona nijak nevzdoruje, pohlédne na jeho židovské označení, snad na chvíli zaváhá, a pak on cítí, jak mu cosi vkládá do jeho dlaně. Zprvu nechápe, až pak si vzpomene, jak někteří tam na dvoře něco psali. Možná jde o vzkaz. Sevře svou dlaň, zároveň dívku uchopí za paži a odvádí ji. Vlastně ani nemusí použít jakékoli síly, ona jde pokorně sama, v očích nesmírný smutek a teď možná i otázku, zda svá poslední slova na tomto světě svěřila tomu pravému. Zda dokáže zachovat její vzkaz, nebo ho také spálí, jako její tělo.

„Neboj se, nevyhodím to," zašeptá jí on, tuší nevyslovenou otázku v jejích očích, plných strachem i bolestí.

„Děkuju," hlesne ona, stojí už na prahu napůl zaplněné přední komory. Tam ji on pustí, a ona vrávoravě pokračuje vpřed, aby se vmísila do masy nahých těl.

Edelstein nemá čas si mnohokráte přeložený lístek prohlížet, rychle ho schová, aby mu nevypadl. Netuší, co je na něm napsáno, jaké poslední myšlenky provázejí tuto ubohou dívku. Raději se však za ní neohlíží, už takhle je zničený a každé bližší poznání některé z obětí činí jeho strašnou službu zde ještě trýznivější.

Modlí se, aby už celá tahle děsivá procedura skončila, aby už skončilo jejich čekání na smrt a jejich osud se naplnil. Bohužel jeho modlitby nejsou vyslyšeny, svlékání a zaplňování plynové komory probíhá svým pomalým tempem. Ještě pořád jsou na dvoře lidé.

Nářek, pláč, modlitby, to vše teď vytváří hukot v rozsáhlé místnosti, zaplněné téměř až k předním dveřím. Ve svlékárně je již poslední skupina, a z ní přicházejí další a další oběti. Ač je jich pomalu ke dvou tisícovkám, ač se tam musí tísnit, nezdá se, že by měl někdo zájem vyběhnout ven. Jen pár dívek či mladíků se pokouší o mírný vzdor, ale jsou drsným způsobem zpacifikováni. Vlastně je to pro ně dobře, když skončí v bezvědomí. Nebudou muset tak intenzivně prožít poslední díl dnešní hrůzy, ke kterému se již začíná schylovat.

Zbývající nazí lidé jsou vtlačeni do komory a esesáci začínají dveře zavírat. Všichni uvnitř si uvědomují, že přichází jejich čas, že konec je už hodně blízko. Zvyšuje se intenzita pláče, lidi jímá hrůza ze smrti.

Edelstein stojí na rohu chodby, chce vyjít na dvůr, aby nemusel poslouchat ten jemu tak dobře známý zoufalý křik a jekot. Teď se však zarazí, neboť zaslechne zpět české písničky, později se dozví, že šlo o státní hymnu. Nejprve několik hlasů, pak se přidávají další. Určitě nezpívají všichni, mnozí stále pláčí a bědují, ale zpěv začíná rozhodně dominovat. Ještě zesílí, když jsou dveře uzavřeny a jsou zajišťovány proti úniku plynu.

Linoucí se tóny písně naruší zoufalý jekot, a jemu je jasné, že právě těm lidem uvnitř zhasli světlo. Jako obvykle budou umírat ve tmě, obklopeni stejně pološílenými lidmi, jako jsou oni sami. Nicméně je křik a pláč znovu přemožen tóny písně, a Isaak ustrne.

Je to něco šíleného, něco temného, ale zároveň i krásného, vznešeného. Něco neskutečného. Netuší, kolik z lidí tam uvnitř zpívá, ale dokáží silou svých hlasů přehlušit vše ostatní. Musí být jistě sami zoufalí, přesto však nepřestávájí. A když skončí česká píseň, přichází na řadu jiná, Hatikva, židovská píseň naděje.

Edelstein stojí s očima vytřeštěnýma, chvěje se po celém těle. Nechápe, kde v sobě ti lidé berou tu vnitřní sílu, ale srdce se mu svírá žalem. Nevnímá nic okolo, dokonce přivírá oči, jako by si chtěl vychutnat zvuk té písně, která zní tak temně a zároveň tak vznešeně z komory smrti. Cítí, že tím dávají ti umírající najevo svou morální převahu nad svými katy.

Bohužel teď již tóny písně začínají přerušovat jiné zvuky, začíná být stále silněji slyšet kašlání. Nepochybné znamení, že smrtelný proces již začíná. Plyn ty lidi už dusí, přesto se i tak mnozí snaží ve zpěvu vydržet. Přehlušit zoufalý nářek jiných. Už slyší typické příznaky posledního děsivého boje o život, dusivý kašel a chroptění umírajících. Tu Hatikvu již nedokáží dokončit, neboť plyn vítězí nad jejich silnou vůlí, se kterou překonali jistě hrozný strach, se kterou do posledních chvil vzdorovali osudu pomocí písně.

Isaac se musí opřít o zeď. Mísí se v něm dva strašně silné pocity. Nekonečný smutek nad žalostným koncem téměř dvou tisícovek mužů, žen a dětí, a zároveň i obrovsky silná hrdost na ty, jenž tu dnes šli na smrt. Takhle strašně se snad ještě nikdy necítil.

Musí se uklidnit, musí se uklidnit. První, co ho teď napadá, je vrhnout se na prvního esesáka, co ho má po ruce, vyrvat mu zbraň a zahájit boj. Opět se však projeví pud sebezáchovy, možná i zodpovědnost za desítky dalších členů sonderkomanda. Ti lidé uvnitř jsou již v agónii, mnozí již asi mrtví. Těm už nepomůže. Pokud jim chtěl pomoc, tak měl vyvolat boj mnohem dříve. Jenže oni asi nechtěli, aby jejich děti a ženy trpěly, proto i mladí a silní muži raději zvolili smrt bez odporu. Až teď si uvědomí, že ti lidé byli možná mnohem statečnější, než si byl ochotný připustit. Možná toužili umřít tváří v tvář nepříteli, ale kvůli ženám a hlavně dětem přijali pokorně svůj osud. Aby nezvyšovali jejich trýzeň.

Vůbec netuší, jak dlouho tam bez hnutí stojí, jako by okolní svět pro něj přestal existovat. Ani si nepovšimne, že už zase rozsvítili světlo a německý doktor, který zde má službu, se dívá kukátkem, zda jsou všichni uvnitř mrtví.

„Je už čas, ne?“ uslyší kousek od sebe esesáka, jeho úsečná slova ho vracejí do reality.

„Jistě,“ zahuhlá, a pak jde naplnit svoji povinnost. Musí pustit odsávání a větrání, čímž rychleji zbaví místnost jedovatého plynu. Dříve to dělal většinou Brück, v poslední době tento úkol připadá v tomto krematoriu jemu.

Šarže, které dohlížely na vražedný proces, začínají mizet. Na jejich tvářích může kápo číst spokojenost, neboť jejich obavy se nenaplnily a průběh speciální akce byl vlastně klidný a pokojný. Zůstává tu jen stálá služba, ti esesáci, kteří budou dohlížet na další část hrůzného procesu.

„Slyšel si to?“ ozve se vedle Isaaca hlas Davidovitze, zřetelně se mu třese.

„Slyšel,“ zachrčí Edelstein, „Nikdy v životě jsem nic silnějšího nezažil,“ dodá temným hlasem, jeho oči jsou však už zase prázdné, jeho tvář již opět kamenná. Vše jako vždy dusí v sobě, a i když se mu někdy zdá, že musí vybuchnout, nakonec vždycky ten strašný tlak negativních emocí ustojí.

„Jsem úplně hotovej,“ šeptá Lejzor, „Ještě nikdy jsem se tak nestyděl. Za to, co tady děláme. Jak pomáháme vraždit svoje lidi, abysme sami přežili,“ chvěje se mu hlas i ruce.

„Tohle na každýho z nás doléhá pokaždý …“

„Dneska je to mnohem silnější … Isaacu, my ty chudáky nechali umřít. Vůbec jsme jim nepomohli," je hlas předáka prosycený zoufalstvím.

„Je nás tu jen pár desítek, nemáme zbraně. Nebyla ani na vokamžik žádná naděje jim pomoc, akorát jsme mohli umřít spolu s nima. Navíc voni asi nechtěli bojovat, kvůli těm dětem a ženám …"

„Jen jestli si něco nenamlouváme. Kvůli svýmu svědomí … Nic jsme neudělali …"

„Lejzore, už je to pryč. Teď už jsou všichni mrtví. Musíme se vzpamatovat, čeká nás ta strašná práce."

„Je mi tak zle, tak zle …"

„Lejzore, řekni těm, co budou třídit ty věci tady, aby se podívali do kapes. Ne, nemyslím jen na nějaký jídlo, co tam možná někde bude. Voni tam venku něco psali …"

„Já vím, některý nám už něco strčili do ruky. Nějakej poslední vzkaz …," otřese se Davidovitz, vypadá jak krátce před zhroucením.

„Taky jeden mám," přikývne Edelstein, „Zkuste se podívat, jestli tam ještě něco neschovali. Pokud jo, tak se to pokuste zachránit. Nevím, možná to nakonec stejně zničej, možná se nějakým zázrakem ten jejich vodkaz podaří zachránit."

„Bylo jich dneska tolik …"

„Lejzore, za chvíli to vypukne. Už se nedá nic dělat, než ty lidi z tý komory vytahat a spálit," zní teď hlas kápa tvrdě, „Tak se vzpamatuj a taky si rozděl tu svoji partu. Za chvíli to začne, za chvíli votevřou ty dveře."

„Já vím …," hlesne Davidovitz a pohlédne na své nedaleko stojící muže, s hlavami skloněnými, každý z nich asi cítí obrovskou vinu. Možná i stud.

Isaac raději opustí podzemí, musí si vyzvednout druhou pracovní četu, aby ta mohla začít připravovat pece. Pro ty nacistické pohlaváry už všechno skončilo, konstatovali smrt všech uvnitř a asi odjeli slavit svůj další skvělý úspěch. Jenže pro ně, pro členy sonderkomanda, pro ně vlastně všechno začíná. Budou s těmi nešťastnými lidmi po další dva dny, dokud se do posledního nepromění v popel. Pořád je budou mít před očima, tentokráte však už jen jejich mrtvá těla. Dalších osmačtyřicet hodin se na ně budou muset dívat a vypořádávat se se svými truchlivými myšlenkami.

Pohřební komanda Eliase Fedlberga nastupuje do práce, zanedlouho se dveře plynové komory otevřou a nastane přísun těl k pecím. Spustí se jim už dobře známý proces. Polijí prostor před pecemi, aby po zemi těla lépe klouzala, budou je stříhat, budou je prohlížet, budou jim rvát zlaté zuby či můstky. Hledat cennosti, pokud ještě nějaké mají, pokud jim už vše neukradli.

Edelstein předákovi v rychlosti řekne, jak ti lidé umřeli, s písní na rtech, a jak to na všechny tam dole zapůsobilo. Pak ho však nabádá, aby opět odvedli dobrou práci, není třeba dávat náckům důvod někoho z vězňů mlátit.

Když dorazí znovu dolů, dveře plynové komory jsou již otevřené. Vezme si pro jistotu plynovou masku a jde blíž. Opět se mu naskýtá apokapyptický obrázek, vždyť se před ním nachází na devatánást stovek mrtvol mužů, žen a dětí. Dnes se mu však zdá, že nejsou tak pošlapaní, že po sobě tolik nelezli. Spíše se křečovitě k sobě tisknou rodiny, jak dnes umírali spolu. Matky stále svírají své děti, k nim jsou přimknuti muži. Pochopitelně i dnes se objevují doprovodné jevy, jakými jsou poškrábání, krvácení, pokálení. I dnes zem pokrývá směs tekutin, navíc mnoho z nich silně krvácelo od ran holemi či obuškem. Ale u mnohých krvacení z nosu a úst pravděpodobně způsobil účinek plynu. Tváře mají napuchlé a promodralé.

Bohužel na tomhle už není nic vznešeného, jak cítil při tónech obou písní. Tohle už je jen krutá realita smrti. Mnozí vlastně ani neleží, ale různě stojí, zavěšeni do sebe, jak jich tam bylo na dvě stě deseti metrech čtverečních namačkáno značné množství a vlastně tak nemohli ani

spadnout. Jejich těla opět hrají různými barvami, což je důsledek otravy jedovatým plynem, ale asi i následky úderů obuškem či bojem o vzduch krátce před smrtí.

Ozve se křik přítomného esesáka, neboť členové sonderkomanda na chvíli zaváhali. Isaac rychle vyběhne, začne také křičet a šermovat obuškem, aby své muže popohnal dříve, než je začnou náckové mlátit. Těm zase narostl hřebínek, když se jim z jejich pohledu dnešní akce tak zdařila. Když ti podlidé opět bez většího odporu vlezli do komory a nechali se udusit. Na strážných je vidět, jak se cítí být opět pány tvorstva, jak těmi mrtvými i zatím živými vězni pohrdají.

Jakmile se však proces rozjede, tak se nepochybně strážní přemístí do té své kukaně u pecí. Budou tam chlastat, budou přes okno sledovat vytěžování těl a jejich zasouvání do pecí. Budou tam možná hrát karty. Vždyť proces kremace bude probíhat po dva dny.

Edelstein nakoukne do svlékárny, ta doslova praská ve švech. Ty ubožáky sice nahnali na auta bez balíků či přikrývek, ale vzhledem k počasí v odpovídajícím oblečení. Také zde nacházejí balíčky s jídlem, které jim náckové dali jakoby na cestu, aby je zmátli, aby je zklidnili, aby jejich lžím uvěřili. Ty dávají členové sonderkomanda stranou, později si je nepochybně rozdělí. Zde jde o jejich přežití, zde není na předsudky či zábrany místo.

„Je tady velitel," přiběhne Haim Kamzon, kterého nechal kápo hlídkovat, z tohoto mladíka se stává takový jeho poskok. Ale on je jistě rád, protože na oplátku dostává jednodušší práce.

Voss skutečně dorazil, stojí v prostorách pecí a sleduje, jak jsou těla vykládána z výtahu, jak se již rozběhl tradiční proces úklidu po jejich vražedné akci. Už pracují holiči, zubaři, již jsou první nebožtíci zastrkáváni do pecí, když jsou ve správném poměru míchána ženská a mužská těla, případně přidávány dětské mrtvolky. V tomhle obsluha už radit nepotřebuje, neboť již bohužel má dostatek zkušeností.

Isaac se předpisově zahlásí veliteli krematorií, ten jen blahosklonně kývne hlavou.

„Tam vedle už to taky skončilo," prohlásí, a v jeho hlase nelze přeslechnout uspokojení a možná i úlevu. Asi opravdu z dnešní mohutné akce měli vítr, uvědomí si kápo.

„Pro nás to vlastně teprve začíná," podotkne unylým hlasem.

„To máš pravdu, ale teď už nikdo žádný problémy dělat nebude," zasměje se drsně Peter, „Jen jsem to sem přišel zkouknout, jestli se něco nezaseklo."

„Vše probíhá jako obvykle," hlásí Edelstein, jeho tvář je už zase lhostejná, stejně tak zní i jeho hlas, „Rozdělím muže na směny, ty co nechám odpočívat, tak pošlu na půdu. Ale předtím musí připravit ty věci dole k odvozu do Kanady, na to dohlédnu."

„Správně, ráno sem přijedou náklaďáky, tak aby to šlo naložit," podívá se Voss uznale na kápa, je si jistý, že on tady svou roli zvládne, „Přijdu zase ráno, doufám, že už jich bude vo dost míň."

„Pane SS-Oberscharführere, nepůjde to tak rychle. Mohu dát nějaká těla do márnice, ale pořád nepůjde do rána vyklidit tu komoru. Prostě se sem tolik těl nevejde."

„To je jedno," mávne rukou esesák, „Stejně nemám hlášenou další speciální akci, tak je vytahujte postupně, ať si to tady nahoře všechno nezaserete," dodá, a jsou to jeho poslední slova, neboť pak prostor krematoria opouští, doprovázen jiným poddůstojníkem, který bude mít provoz přes noc na starosti. Respektive nad ním bude vykonávat dozor, neboť veškerá truchlivá práce bude probíhat v režii sonderkomanda a jeho vězeňských funkcionářů. Proto také následně nácek zaleze do své místnosti za spalovacími pecemi, odkud bude vše jen pasivně sledovat. Což ale vyhovuje i Isaacovi, tak nebude prudit a mlátit jeho lidi. I proto se snaží, aby celý ten proces běžel dobře, tím vlastně chrání i členy svého komanda před brutalitou strážných.

Netrvá dlouho a vše se zdánlivě uklidní. U výtahu se již kupí halda mrtvých těl, z té hromady si pak pracující vězni v přízemí berou nebožtíky. Znovu polévají podlahu, aby těla

lépe klouzala, aby je mohli tahat za řemínek upevněný okolo zápěstí po zemi a nemuseli se s nimi nosit. Už zase jen konají mechanicky svou práci, jako by přemísťovali balíky a ne ostatky lidských bytostí. Ale nemohou jinak, pokud si chtějí zachovat zbytky zdravého rozumu.

Edelstein zkontroluje své muže v suterénu, i zde vše běží samospádem, a na proces navíc dohlíží Davidovitz, který se snad už dal trochu dohromady. Všude je mrtvolné ticho, jen se ozývají doprovodné zvuky, jak jsou jednak tříděny a prohledávany šaty zavražděných, a jak jsou rozplétána a vytahována jejich těla z plynové komory.

Isaac si sedne na schodišti, vedoucího z podzemí, zapálí si cigaretu a vyloví z kapsy lístek, který mu vtiskla do dlaně ta nebohá mladá žena, krátce před svou smrtí. Jeho tep se zrychluje, když rozbaluje moták, napsaný v tak strašné chvíli. Jeho prázdné oči spočinou na lístku, který třímá ve svých chvějících se rukách. Srdce se mu sevře bolestí, když se začte do řádek básně, napsané tou neznámou dívkou, jejíž tělo leží někde v té haldě mrtvol nedaleko. Vlastně jde o dvě básně.

My mrtví žalujem!

Ne, na našich hrobech nehnijí kříže
a náhrobky se neklenou,
ne, nejsou tam věnce, ni tepané mříže,
andělé s hlavou skloněnou,

vrby a věnce se zlatým vláknem,
svíčka, jež nikdy nezháší.
My hnijem v jamách, politi vápnem,
v kostech nám vítr haraší.

Vybledlé lebky beznadějí
na ostnatých se drátech chvějí
a popel náš jde do všech stran
v tisíci urnách rozmetán.

Tvoříme řetěz kolem světa,
semena větrem rozvátá,
čítáme dny, měsíce, léta,
čekáme, čas nám nechvátá.

A potom vyjde, strašný řád,
na lebce lebku, s hnátem hnát
a zařvem ve tvář lidem všem:
My mrtví žalujem!

Cizí hrob

Schýlený kříž a puklá helma,
vyprahlou zem déšť nezkropí.

V tom hrobě pod sesutou věží
jak cizí v cizí zemi leží
zabité mládí
Evropy.

Zavalen vratným křížem z břízy
ten hrob se mění v hrozný vřed.
A tady cizí, v cizí dáli
jsou mezi kostmi ideály
dvaceti mladých let.

Ne, pomníku věru není třeba
v tom tichu na hrobu,
neb nade všemi kříži z kovu
ten hrob řve stále znovu
svou věčnou žalobu.

Až bouře přežene se,
kdo pochopí, kdo pochopí,
že tady v cizím hrobě hnije
kdo řekne, pro čí utopie,
zrazené mládí Evropy.

TŘINÁCTÁ KAPITOLA

KRÁSNĚ SE TADY MŮŽE VYKOUPAT

„Tak kolik je ta teplota?“ houkne kapitán Johann Schröder na Josepha Edelsteina, který sleduje teploměr, ponořený do vody.

„Šest stupňů, pane doktore,“ hlásí písař.

„Tak tam dejte ještě led,“ nařizuje esesák.

Šimon Chason vysype z kbelíku led, který donesl z venku. Je polovina března a stále ještě přes noc panují mrazy. Navíc ale mají pro jistotu led i v mrazícím zařízení, jsou na dnešní experiment připraveni.

Daniel Edelstein stojí kousek stranou a pozoruje přípravu na další mučení vězňů, za účelem údajně vědeckého pokusu. Po zkoumání účinku pobytu různě spoře oděných mužů na mrazu, následuje pokus v pobytu ve studené vodě. Ta má mít čtyři stupně, neboť šéf někde vyčetl, že to je ta pravá teplota moře, ve kterém se mohou ocitnout sestřelení letci či námořníci z potopených lodí.

Stále ještě v sekci doktora Jodela Czapnika jsou tři pacienti, na kterých byl prováděn pokus s omrzlinami. Čtyři, co byli poškozeni nejméně, již byli propuštěni, devětadvacetiletý Berthold Rynski zemřel na těžký zápal plic, přes velkou snahu ošetřujících lékařů. Stál na mraze do pasu vysvlečený a neustál následky.

Zbývají tak tři mladí muži, z nichž třiadvacetiletý Ejdels Dudek má nad kotníky uříznuté končetiny. Zatím je ponechán na oddělení, ale on i personál vědí, že jeho čas je nachýlený. Takto zmrzačený nemůže zůstat dlouho, pro nácky je dále nepotřebný a proto bude muset zemřít. Je pro něj těžké se s tím vyrovnat.

Kupodivu se uzdravují dva mladíci, co byli vlastně postiženi nejvíce. Dvaadvacetiletý Leo Namias, jehož donutil Schröder čelit mrazu nahého, se dává dohromady, po amputaci prstů se daří zbytek nohy úspěšně léčit, stejně jako jeho zdevastované pozadí. Několik krizí překonal i jedenadvacetilerý Ahron Tabakian, jehož nechal Johann polít vodou. Už několikrát se lékařům zdálo, že ho ztrácí, ale vězeň prokázal svou houževnatost a touhu po životě. Z nejhoršího je už venku.

Bohužel teď vymyslet kapitán další pokus, který snad nebude tak nebezpečný, respektive se asi dají jeho následky lépe napravit. Pokud pochopitelně nepřekročí kritickou hranici. Jde o to zjistit, po jaké době dojde ke kolapsu organismu, když bude vystavený extrémně nízké teplotě vody. Daniel má sice o smyslu těchto pokusů pochybnosti, navíc se jim dle jeho šéfa cíleně věnují v jiných koncentračních táborech, snad v Dachau, ale nemá možnost experimentu zabránit. Jen může s kolegy lékaři být připravený poskytnout pokusným mužům následně co nejlepší péči.

Schröder si opět udělal rozpis, tentokráte si převelel šest poměrně silných mladých mužů, které chce nechat ve vaně s vodou o teplotě čtyři stupně tak dlouho, než jim chlad způsobí bezvědomí. Což by je snad nemělo ohrozit na životě, pokud je následně zahřejí. Mohou pochopitelně dostat zápal plic, a nelze úplně vyloučit ani zástavu srdce, kterou by ani rychlá masáž nemusela odstranit. Ale dá se předpokládat, že by všichni měli tento pokus nakonec přežít.

Experiment s pobytem na mrazu zaplatí dva z pokusných subjektů svým životem, Rynski už byl pitván a Dudeka nemine fenolová injekce, to je všem jasné, jen se čeká, kdy k tomu dá

Johann příkaz. Ten zatím sleduje, jak se mladík po amputaci dolních končetin zotavuje, a až se zcela vyléčí, tak ho nechá zabít. Tohle je bohužel realita zdejšího místa.

„Tak co?“ ptá se Schröder po chvíli.

„Tři a půl stupně, pane doktore,“ odpovídá Joseph, dle všeho led částečně roztál a ochladil kapalinu.

„Tak se do toho dáme,“ rozhlédne se spokojeně kapitán, nacházejí se v nevytopené místnosti. Kromě písaře, který má sledovat teplotu a čas, a Chasona, který má případně vodu ochlazovat, jsou přitomni ještě bratranci Dsuivolové, starší Ignaz a mladší Yerachmiel. Ti mají za úkol oběť odnést na oddělení, až k tomu dostanou pokyn.

„Jen chci upozornit, že pokud se dotyčná osoba bude dotýkat ledu, bude to pokus zkreslovat. Také by mohla pociťovat značnou bolest, při kontaktu s ním. A podle mého jsou v té vodě ještě zbytky ledu,“ nahlédne do vany Daniel.

„Ty naděláš,“ mávne rukou Johann, dokonce dvakrát. Poprvé nad nepodstatnou připomínkou, podruhé na prvního z vybraných vězňů. Ten je navlečený v letecké kombinéze.

Chudák musí vlézt do studené vody. Je trochu vyplašený, ale ne zase tolik, byl ubezpečen, že pokus ho neohrozí, jsou kolem doktoři a až se podchlazení organismu začne projevovat, vytáhnou ho a poskytnou mu potřebnou péči. Leč červík pochybností hlodá, také by ho nemuseli vytáhnout včas. Nebo by také mohli chtít zjistit, kdy zemře. Jim se nedá nikdy věřit.

Zatímco pokusný subjekt mění výraz a barvu, baví se Daniel s Johannem o všem možném. Přeci jen speciální oblečení udržuje teplotu těla a dotyčný je stále při vědomí. Kouká mu jen hlava, a na ní se v jeho obličeji již objevují příznaky velké zimy, začíná drkotat zubama, různě se vlnit, za což je rázně napomenut. A tak tam jen trpně leží a čeká, až ztratí vědomí.

Když se tak stane, a Schröder se přesvědčí, že nesimuluje, bratranci Dsuivolové ho vytáhnou ven a urychleně odnášejí na oddělení doktora Czapnika. Ten už je tam nachystaný, dotyčného zbaví kombinézy a začnou ho zahřívat. Jsou připraveni ho i resuscitovat, kdyby snad došlo k zástavě srdce.

„Tak další,“ křikne Johann, a druhý mladík v podobné kombinéze leze do vany. Do té průběžně Chason přisypává led, jak mu dává pokyn Joseph, který sleduje teploměr.

Čekání na kolaps druhého vězně si krátí oba lékaři diskusí o dvou pacientech, kteří byli poškozeni na příkaz doktora Schumanna rentgenovými paprsky v obličeji. Johann i Daniel asistovali chirurgickým zákrokům, kdy se doktor Czapnik snažil odstranit následky tohoto zhovadilého pokusu, jakými jsou obrna, popáleniny, slzení, slintání. Také na část obličeje přenesli kůži, kterou vyžízli dotyčnému ze stehna, což se také neobešlo bez značné bolesti.

„V tom jednom případě se zdá, že se ten štěp chytil, ne?“ podívá se Schröder na svého kolegu.

„Zdá se, pane doktore. V tom druhém případě se však objevuje infekce, což je velmi nepříjemné,“ odpovídá smutně Daniel, hovoří o čtyřiadvacetiletém Morrisi Orgisovi, jehož stav je dost vážný. Naopak jeho dvaatřicetiletý kolega Erwin Biberstein se dle všeho začíná hojit.

„Tak co mu to strhnout, chvíli to léčit a pak to zkusit znovu?“ položí otázku esesák.

„Také o tom uvažujeme. Ale pro toho pacienta taková procedura bude značně bolestivá.“

„No a co? Taky ho můžeme vší tý bolesti zbavit, jednou provždy,“ ušklíbne se Johann, a jeho vedoucímu lékaři je jasné, nač naráží. Může chudáka Morrise buď přeložit, a ten při nejbližší selekci půjde do plynu, nebo ho nechat zabít rovnou tady, pomocí fenolové injekce.

„Pak se přikláním k vámi navrhovanému řešení, pane doktore,“ řekne Daniel.

„Taky si myslím. Podíváme se na ně, až tady skončíme,“ mrkne kapitán na hodinky, je kolem půl desáté ráno, dopoledne chce věnovat svému nejnovějšímu experimentu.

Muž potopený v letecké kombinéze ztratí vědomí a přichází třetí v pořadí. Ten na sobě má námořnický oblek. Musí si chvilku počkat, než Šimon a Joseph doladí teplotu vodní lázně

na velmi nepříjemné čtyři stupně. Pak do ní hupsne a snaží se tvářit statečně a odhodlaně. Ovšem není to tak jednoduché, čekatelé na pokus vartují na chodbě a nejsou ušetřeni pohledu, jak jsou z místnosti v bezvědomí odnášeni jejich předchůdci.

Čas pro třetího a čtvrtého vězně v námořnických šatech je o mnoho kratší, než u první dvojice. Vchází pátá pokusná oběť a dle scénáře je zcela nahá. Vězeňský mudůr i spodní prádlo si musel mladík odložit na chodbě. Se sykáním se potápí do ledové vody, a je poznat, jak rychle ta začíná jeho organismus zbavovat teploty.

„Tady to asi nebude dlouho trvat," podívá se Schröder s mírným opovržením na mladého muže, kterému drkotají zuby, vůbec celý se klepe.

„Určitě, pane doktore. Je vůbec třeba tohoto srovnání?"

„To se ví, že je, když chceme náš experiment pořádně popsat, ne? Netvař se zase tak, dyť se jim nic neděje. Zahřejou se, dostanou zpátky svou typickou zkaženou barvu a večer je vykopneme."

„Večer?" ulekne se Edelstein, „Pane doktore, rád bych je tu ponechal minimálně do zítřejšího dne. Mohou z toho pokusu onemocnět."

„Dostanou rýmu," ušklíbne se Johann.

„Nebo zápal plic, možná jim prochladnou ledviny. Přece sledování těchto pokusných subjektů musí být přece také součástí experimentu. Aby byl úplný."

„Tak si je tady pár dní pěstuj, na vokrasu," pokrčí rameny kapitán.

Mladík začíná mít evidentně dost, ale bojí se vylézt, neboť by nemusel upadnout pouze do bezvědomí, ale být pro neposlušnost zastřelen či ubit. Proto raději trpí až do konce, který pro něho naštěstí představuje pouze ztráta vědomí, nikoli smrt.

„Už je čas, pane doktore," upozorní po chvíli Daniel.

„Jen jestli to nehraje, aby se dostal dřív z vody. Nevděčník. Krásně se tady může vykoupat ve vaně, komu jinýmu se dostane takovýho privilegia?"

„Jen je ta koupel poněkud studená," neodpustí si vedoucí lékař malé rýpnutí.

„Hm, zdá se, že je fakt v bezvědomí," prohlíží si svou oběť Schoder, „Mám chuť tady toho kňourala ještě chvíli nechat," zamračí se.

„Pak nepochybně brzo zemře," podotkne Edelstein stísněným hlasem.

„Tak ho zkusíte voživit, ne? To by taky stálo za pokus, ne?"

„Pane doktore …," hlesne židovský lékař a podívá se prosebně. Okolostojící personál se tváří vyděšeně, chce snad ten nácek toho mládence opravdu nechat umřít? Chce, aby se mu zastavilo srdce? Třeba se lékařům nemusí podařit znovu ho nahodit.

„Tak ho vytáhněte," řekne unylým hlasem Schröder, a lehce se pousměje nad chvatem bratranců zdravotníků, s kterým nebožáka loví z vany a pak s ním spěchají na ložnici, přičemž z něj voda jen crčí. Ale to z těch předchozích kapala ještě víc, však taky Šimon tady a Ajzen Krolik v budově hned za nimi vytírají.

Šimon Chason

Teď však ještě musí Chason doplnit led do vody, která se částečně oteplila, jak do sebe vysála životní energii pokusného vězně. Teprve pak vklouzne do vody poslední mladík, a je patrné, s jakou radostí se nahý potápí do čtyřstupňové ledárny.

„No a máme to za sebou," konstatuje Johann, když bratranci Dsuivolové vytahují bezvládné tělo z vany.

„Jaký bude další program, pane doktore?" ptá se Daniel.

„Tak nejprve se mrkneme, jak vypadaj ty, co jsme je tady nechali vykoupat. No a potom na ty s tím vodporným ksichtem. Ten náš chirurg je dobrej, co?"

„Je velmi dobrý, pane doktore."

„Je skoro škoda ho tady nechat tak zahálet. Chtělo by mu to někoho přihrát, nějakej vážnější případ, u kterýho bysme mu asistovali a mohli se přiučit. Co říkáš?"

„Jaké operace máte na mysli, pane doktore?" ptá se s obavami vedoucí lékař.

„To máš jedno. Čím složitější, tím lepší. Blbej apendix, nebo tak něco, je nezajímavej. Nedávno jsem se bavil s Josefem, uvažuje i o vyzkoušení různejch experimentů, třeba zkusit někomu přišít ruku nebo nohu. To už je pořádná operace, ne? To už vyžaduje pořádnej fortel."

„Doktor Mengele?" objeví se v očích Daniela úlek, také ve tváři jeho bratra se zračí zděšení.

„No jen se neboj, slíbil mi přece, že ty tvoje dvojčata kuchat nebude," ušklíbne se nácek, „Asi si vo tom budeme muset s tím naším chirurgem promluvit."

„O čem, pane doktore? Chcete snad někomu uříznout ruku, abyste mu ji mohl zase přišít zpátky?"

„Tak nemusí to bejt na začátek hned ruka, ne? Stačil by třeba prst. Když to nevyjde, tak bez prstu může dál fungovat," pohlíží Johann do zápisů písaře, a zcela chladným ho nechává jeho vyděšený výraz, nad zmíněnými plány o využití doktora Czapnika, „Vypadá to dobře, tady je vidět, jak jsou ty správný šaty důležitý," poznamená nácek a sourozenci Edelsteinové jen klopí oči, aby snad nepoznal, co si o tomto jeho vědeckém zjištění myslí.

Kapitán vrátí zápisky Josephovi a všichni tři vykročí z místnosti, která se načas stala mučírnou pro šestici vězňů, co měli tu smůlu a dostali se do výběru jednoho ctižádostvého německého experimentátora. Naleznou je na ložnici, v péči chirurga a také doktora Menasche Gottlieba, který byl vyzván, aby s oživováním podchlazených pacientů pomáhal. Nyní balí do houní toho posledního, naopak všech pět předchozích je dle všeho už zase při vědomí. Ale většinou se třesou jak ratlíci.

Johann jim nevěnuje mnoho pozornosti, tu soustředí na dvojici mužů s ozářeným obličejem. Oba trpí značnými bolestmi, neboť utišující léky pro ně nejsou, leč snaží se svůj stav přijímat statečně. Vždyť už taky mohli být po smrti, což nepochybně potkalo osm jejich kolegů, co doktor Schumann stejným způsobem poškodil. Zatímco ten starší vězeň má obličej sice v nehezkém stavu, ale bez evidentních zánětlivých ložisek, tomu mladšímu tvář doslova hoří.

Schröder ukončí vizitu a pozve si Jodela a Daniela do kanceláře, respektive kutlochu vedoucího lékaře. Tam umožní i jim se posadit, dokonce si udělat kávu a zapálit si. Toto směl zatím pouze Edelstein, posadit se se šéfem, dát si s ním kávu a cigaretu. Však je z toho také chirurg dost nervózní.

„Tak co s tím druhým pacientem? S tím ksichtem?" položí otázku Johann.

„Myslíte asi toho mladšího, pane doktore," ptá se opatrně Czapnik, a když nácek kývne, tak pokračuje, „Zde jsem velkým pesimistou. Přes značnou snahu je jeho stav velmi špatný. Nejsem si jistý, zda má další léčba smysl."

„Nechceš v tom pokračovat?" podiví se Johann, „Víš ale, co to pro něj znamená."

„Vím, pane doktore. Konec jeho dle mého zbytečného utrpení. Jeho kůže byla popálena, moje léčba tam pravděpodobně zanesla infekci, nebo se mu tam dostala jinak. Nedaří se ji zastavit, a ta transplantace kůže dopadla, jak dopadla."

„Možná by šlo tu pokožku odstranit a zkusit ten zánět vyléčit," reaguje Edelstein.

„Já vím, že když ho přestanu léčit, tak ten mladík umře," povzdechne si Jodel, „Ale když to budu dál zkoušet, bude hrozně trpět a výsledek bude stejný. Proto váhám, pane doktore."

„Co ten druhej?" ptá se nácek.

„Tam je to lepší. Nepůjde o žádný zázrak, ale sám jste viděl, pane doktore. Tam je naděje, že by odsud mohl odejít a nebýt vybrán při první selekci. Ačkoli to zcela zaručit nemohu, tak ten starší má dle mého naději.“

„Tomu, co ho odepisuješ, tomu je jen čtyřiadvacet let,“ zní v hlase vedoucího lékaře výčitka.

„Já ti rozumím, chceš ho taky zachránit. Ale má smysl mu o pár týdnů prodloužit život, když ty dny navíc budou jen hrozným utrpením?“ položí emotivní dotaz Jodel.

„Pánové, berete tu diskusi za špatnej konec,“ zavrtí hlavou Schröder, baví se teď s nimi spíše jako kolega než věznitel, „Vyserte se na to svoje milosrdenství a uvažujte jako lékaři, jako vědci. Máte tady případ, na kterým je možný si něco vyzkoušet. Kurva, netvařte se tak! Možná i tomu mladšímu zachráníte život, když v tom budete pokračovat. Zatím bych to taky neukončoval. Vedete vo tom podrobnou dokumentaci?“

„Ano, pane doktore,“ přikývne Edelstein, „Vše je velmi podrobně zaznamenáno, a dokonce doplněno o fotografie. Ty vlastně už pořizujeme automaticky, u všech takových případů.“

„Správnej postup. Tak v tom pokračujte. Ale vo tomhle jsem mluvit nechtěl. Spíš vo jinejch, náročnějších operacích. Co bys vedl ty, doktore, a my tady s Danem ti dělali asistenci. Zajímavý diagnózy, kde se všichni poučíme.“

„Většina operací tady je spíše triviálních …“

„Na ty se můžeme vysrat, ty ať si dělaj na běžným bloku. Teda kromě těch našich pacientů, co je sledujeme a je nutný je voperovat, i třeba nějakou tu banalitu. Ale uvažoval jsem vo těžších voperacích, nebo i třeba takovejch, co nejsou běžný, nebo se nedělaj, protože jsou moc riskantní.“

„Riskantní operace?“ pobledne Czapnik.

„Doktore, zase ty tvoje ksichty,“ zasměje se Johann, „Tak si to třeba vem. Nějakej karcinom, co by už nedělali. Prostě proto, že by jim asi ten pacient zůstal na stole. My to tady zkusit můžeme, protože ten dotyčnej by stejně umřel, takhle má šanci, sice malou, ale má.“

„Nevím, jestli takoví v táboře vůbec jsou. Při tom systému, co tady panuje …,“ zarazí se chirurg, asi není dobré kritizovat systém před mužem, který je jeho čelný představitel.

„Chodím na ty selekce, nebo i další kolegové. Není problém jim říct, aby se poptali, když uveděj někoho zoufale vypadajícího. Pak ho můžeme vytáhnout a dostat sem, i když bude kdoví jak starej a třeba skoro na umření.“

„Nevím, pane doktore,“ošívá se Czapnik.

„Taky můžu říct kolegům, aby se poohlídli, v těch svejch běžnejch blocích. Je tady lidí jak nasráno, to by v tom byl čert, abysme nějaký vhodný nenašli. Když asi nechceme votvírat zdravý, abysme si to na nich vyzkoušeli.“

„Otevírat zdravé?“ zděsí se Jodel.

„Nekecej, že nevíš, že se to taky děje. I jiný moji kolegové využívají chirurgy z řad vězňů, pro podobný případy. Dan to může potvrdit,“ říká Schröder, pak se zamyslí, „Podívejte, nechci tady zbytečně nikoho zrasit. To, co děláme, je prostě jen nevyhnutelný, pro ten náš výzkum, a pak jim poskytujeme nadstandardní péči, minimálně na tenhle tábor. To popřít nemůžete. Neběhám tady jako někdo a neposílám lidi … však víte kam. Nechávám je tady, dokud se nevyléčej, nebo dokud je šance. Tohle snad popřít nemůžete. I ty dva s tím ksichtem jsem tady nechal, už dávno mohlo bejt po nich.“

„V tom máte pravdu, pane doktore. Ale i tak občas pacienta ztratíme,“ upozorní Edelstein.

„To nepopírám, takový ztráty jsou bohužel možný. Nebo nevyhnutelný, chcete-li. Doktore,“ obrátí se Schröder na Jodela, „zaujals mě. Seš vážně asi dobrej chirurg. Tak toho jen

chci využít. Neříkám, že chci řezat do zdravejch, co maj šanci tady nějakej čas žít. Ale do těch, co už žádnou šanci nemaj … Třeba ty, co neprošli selekcí. Nebo ty, co umíraj. Nebo takový, jako je ten náš bez těch nohou. Na těch jde experimentovat, protože tak jako tak umřou."

„Ten bez nohou …," vydechne Czapnik.

„Všichni přece víme, že tady pro něj není místo. Zatím ho tady nechávám, ale dobře víme, že bude muset jít. Nejspíš to vyřešíme tou injekcí, někde tady."

Oba vězeňští lékaři sklopí hlavy, neboť na toto nemají co říci.

„Třeba by mohl ještě posloužit, a tím si pobyt tady prodloužit," pokračuje Johann, „Mluvil jsem tady s Danem vo různejch vperacích. Například zkusit přišít useknutou ruku, prst …"

„Vy mu vážně chcete ještě nechat uříznout nebo useknout ruku?" ptá se Edelstein, a byť se snaží zachovat kamenný výraz, ne zcela se mu to daří, „Už jsme mu uřízli nohy, to ho budeme tady postupně ořezávat? Až z něj zbyde jen torzo?"

„Dobrej nápad," rozesměje se nácek, zatímco vězňům tuhnou obličeje, „Ne, tak vážně. Neříkám, že mu musíme useknout hned celou ruku. Stačil by ten prst. Ale hned mu ho zkusit zase přišít zpátky. Stejně tady přece končí, tak …"

„Pane doktore, tohle už je přespříliš …," zaúpí Czapnik.

„Přespříliš?" ušklíbne se Johann, „Co je tady přespříliš? No? Navíc, pořád je tohle moje voddělení, já tady rozhoduju. Jak ale vidíte, tak to s váma konzultuju. Hodlám ale využít možnosti, který tady máme. Když budu chtít, můžu si sem nechat přeložit kterýhokoli vězně, jakýhokoli pohlaví a jakýhokoli věku, a tady ho třeba vořezat, jak si naznačoval."

Oba židovští lékaři opět jen sklopí hlavu, v tomhle má bohužel pravdu. Je tady pánem nad životem a smrtí všech, a když se rozhodne z někoho udělat pokusný objekt, nikdo a nic mu v tom nezabrání.

„Podívejte, nejsem idiot. Nechci to moc hrotit. Připomínat vám, že tady máte svoje příbuzný a vo další jsem se vám taky postaral. Nebo jim zařídil lepší komando. Nechci vás takhle nutit ke spolupráci, protože to bude na hovno. Chci najít kompromis. Na kterým se shodneme. Například, že nebudeme řezat do těch, co jsou úplně zdravý, jen abysme si na nich něco vyzkoušeli. Ale ty, co nemaj šanci, umíraj a tak, tak na nich to vyzkoušet můžeme. Co říkáte?"

„Vy se nás vážně ptáte na názor?" tváří se hodně nejistě Jodel.

„Proč ne? Chci spolupráci, ne abyste něco dělali z donucení. No jo, já vím, všechno to tady děláte z donucení. Ale vy mi určitě rozumíte."

„Pane doktore, operovat umírajícího, a možná mu tím zachránit život, to je přece jen něco jiného, než zmrzačit někoho, jako je ten pacient bez nohou. Ten neumírá, jen je tady odsouzený k smrti. Což se mi zdá jako velký rozdíl. Zkusit přišít ruku, kterou třeba něco utrhlo, je zase něco jiného, než mu ji uříznout a poté se ji snažit přišít zpátky," říká Czapnik zoufalým hlasem.

„Jo? Tak se ho zeptej, doktore. Jestli chce jít na tu injekci, nebo jestli si nechá ufiknout prst a pak znovu přišít, když mu to podlouží život. Zeptej se ho, naschvál, co ti řekne."

„Pane doktore, ten mladík je v zoufalé situaci. Dobře ví, že bude v dohledné době usmrcený. Jen se na něj podívejte, jak je vyřízený. Možná si vážně nechá uříznout prst, nebo možná i celou ruku, když mu za to slíbíte odložení popravy, ale copak je tohle nějaké svobodné rozhodování?" ptá se Edelstein dost emotivně.

„S váma je kříž, do prdele," povzdechne si kapitán, „Jeden na vás přátelsky, a vy se pořád stavíte na zadní. Přitom se tady máte jak prasata v žitě. Ve srovnání s tím, jak žijou běžný vězni."

„To je jistě pravda, pane doktore," souhlasí Daniel, „Ale pořád jsme tady vězni. A to už nemluvím o okolnostech, za jakých jsme sem přijeli."

„Kurva, nezačínej s tím zase," zamračí se esesák, „Minulost je pryč. Mluvíme tady vo současnosti a budoucnosti. I vy se tady můžete dál zdokonalovat. Ale hlavně, já chci tu příležitost využít."

Oba židovští lékaři zase skloní hlavy. Našli by tisíce argumentů, jenže ty jsou v tomhle děsivém prostředí zcela irelevantní. Tady platí jen jediné pravidlo, jejich šéf něco chce, a tak to taky bude. Buď se přizpůsobí, nebo ponesou následky.

„Do prdele, tak co víte doktore vo takovejch voperacích? Myslím třeba s tím přišitím prstu. Nebo jaký si dělal nejtěžší voperace?" podívá se Schröder pátravě na chirurga.

Začnou se bavit teoreticky, debatují o různých zákrocích, míře rizika při nich. Vůbec neřeší předchozí problém, kdo by měl být jejich pacientem. Kdyby trojici pozoroval někdo neznalý zdejších poměrů, mohl by je považovat za rovnocenné partnery v ryze odborné diskusi. Bohužel tak tomu vůbec není, jen jeden z nich má téměř neomezenou moc. Nad pacienty, i nad svými dvěma kolegy.

Když kapitán odchází, tváří se docela spokojeně. Naopak oba židovští lékaři jsou značně rozpačití, netuší totiž, co mohou od svého šéfa čekat. S čím zase přijde.

„Co to mělo znamenat?" zaúpí Czapnik, když je nácek z doslechu, jeho výraz se mění, teď vyjadřuje vysokou míru zděšení.

„Nevím. Možná se včera někde vožrali, začali se navzájem chlubit těma svejma debilníma experimentama," ztiší raději Edelstein hlas, co kdyby ještě stál Johann na chodbě, byť to nepředpokládá, „Možná něco slyšel, a chytnul se toho. Nevím, co z toho nakonec bude."

„Co když bude vážně chtít, abych někomu uříznul ruku nebo nohu a zkusil mu ji přišít zpátky? Co pak? Co mám udělat?" ptá se chirurg zoufale.

„Nevím. Snad zůstane u toho, že bude hledat nevyléčitelně nemocný pacienty. Voni tady pořád něco hledaj, například jistej profesor Kremer hledal vychrtlíky, co pak zabíjel a pitval. Entress hledal kohokoli, koho by mohl odeslat do plynu. Mengele hledá dvojčata a lidi s různejma anomáliema. Schumann hledá mladý muže a ženy, aby je sterilizoval. Clauberg v poslední době ženy po porodu, aby jim zalepil vaječníky. Wirths zase ženy s rakovinou děložního čípku. No a co teď bude hledat Schröder …," pokrčí vedoucí lékař rameny.

„Zkusit někomu třeba vodoperovat karcinogenní nádor, i když ho to může zabít, to se snad dá přijmout. Bez té operace půjde rovnou na smrt. Ale třeba chtít, abych uříznul ruku tomu chudákovi bez těch nohou? Co pak? Můžu vodmítnout? Co myslíš?" zní v hlase Czapnika úzkost.

„Schröder sice asi nepatří k těm největším hovadům, co tady jsou, ale je doslova posedlej tím svým výzkumem. Chce tohohle prostředí využít co nejvíc, kdy si může na lidech zkoušet vlastně co chce, jakýkoli experimenty. Kéž by měl pravdu a už se nikdy nic takovýho v dějinách nevopakovalo. Ale teď je tady a chce toho využít."

„Nevodpověděl si mi …"

„Nevodpověděl, protože sám nevím. Hlavně nestav nic kategoricky. Spíš se ho pokusíme usměrnit, přemluvit. Nevím, co by udělal, kdyby se vážně naštval. Kdyby ses vzepřel a kategoricky vodmítl. Nadějný je to, že se s náma vo tom vůbec baví. Není zase tak hloupej, chce naši spolupráci, třeba podmíněnou a vomezenou, ale spolupráci. Na druhý straně může přikazovat. Vyhrožovat. Nebo i ty výhrůžky splnit. Může to mít ale i jednu pozitivní stránku."

„Pozitivní? Nevidím na tom nic pozitivního."

„Mám teď na mysli ty voperace vážně nemocnejch. Třeba se nám může podařit někoho z nich zachránit, někoho, koho by normálně poslali do plynu. Nebo mu dali tu injekci."

„Pokud ho po tý voperaci stejně nezabijou. Jako toho kluka, co jsme mu amputovali ty nohy.“

„Můžeme se ho snažit přesvědčit, že úspěchem bude až úplný vyléčení. Jodeli, tohle je jediný, co tady můžeme. Trpělivě se ho snažit tlačit správným směrem. Naštěstí tady vopravdu selekce nedělá, nechává nás je léčit. Já vím, předtím většinu nechá poškodit. Ale znám i jiný, třeba ten Schumann. Nebo Clauberg. Když už vězně nebo vězeňkyně nepotřebujou, posílaj je do plynu, nenechají je doléčit.“

„Vobhajuješ ho snad?“ podívá se pátravě chirurg.

„Nikdy nemůžu vobhajovat to, co tady dělá. Nebo spíš děláme. Nikdy nebudu souhlasit s takovejma pokusama na lidech, někdy až barbarskýma. Jen popisuju realitu. Věř mi, hlavně zpočátku jsem vo všem moc přemejšlel, zvažoval. Někdy se dá umluvit, nasměrovat pozitivně. Někdy s ním ale hnout nejde.“

„Dane, bojím se toho, co přijde.“

„To já taky, už skoro dva roky. Mám hrůzu z toho, u jakýho zvráceného pokusu budu zase muset asistovat. Dodnes jsem se nevyrovnal s těma sterilizačníma pokusama. A nejen s tím,“ zachvěje se teď Edelstein, neboť si vzpomene na temné období v Birkenau, na chvíle, kdy ho poslali pomáhat zavraždit dvě skupiny chlapců. To jsou jeho nejhorší traumata, spolu s tím, jak sám přivedl vlastního bratra na fenolovou injekci. Bohužel k těmto strašlivým vzpomínkám se neustále přidávají další, včetně vraždy sadistického kápa. Nebo dalších a dalších mrtvých, jež produkuje jejich oddělení, a které zde poté pitvají.

KDOVÍ, CO ZA TÍM JE

Dvojčata Yoel a Gideon Edelsteinovi se vracejí zpátky do svého bloku po skončení ranního apelu i se svými svěřenci, zatímco dospělí vězni se plouží do otrocké práce. Sourozenci cítí lehké mrazení mezi lopatkami, obdrželi propustky a mají se dostavit na devátou hodinu do sekroru BIIf, kde je mužská táborová nemocnice. Co jim tam budou dělat? Zase je přeměřovat a odebírat krev? Nebo něco horšího?

Je konec března a stále v jejich myslích leží temný stín z události, ke které došlo z kraje tohoto měsíce. Tehdy část rodinného tábora českých Židů odešla do plynu. Nekonal se žádný odpor, všichni zůstali ve svých blocích, zatímco ti lidé kousek odsud umírali. Nikdo se nevzepřel, ani oni. Přitom umřel i ten pán, co tam vedl tu školu, a spolu s ním snad na tři sta dětí, které vzdělával.

Tento barbarský čin je jen utvrdil v tom, že tady opravdu nemá nikdo nic jistého, že tady není nikdo ani v relativním bezpečí, ať už jim lžou jakkoli. Vždyť ten jejich ochránce doktor Mengele si prý hrál s některými dětmi z toho rodinného tábora, a pak asi jen přihlížel, jak jdou na smrt. Jaký osud čeká je a jim svěřené kluky, co jsou zde na bloku? Přece si je tady nedrží jen proto, aby je pořád pouze měřil, vážil a bral jim krev. Nebo jim nosil sladkosti. Určitě má už připravený scénář jejich dalšího výzkumu, a z pomyšlení na něj je mrazí. Nakonec je určitě také všechny pošle na smrt, až získá informace, o které usiluje. Nebo až s nimi provede pokusy, které možná už plánuje.

Yoel informuje Mordechaje Lebovitse, vedoucího bloku, o jejich odchodu do nemocnice, a také Levina Dajksela, který musí za ně na děti dohlédnout..

„Proč tam jdete?“ zeptá se Dajksel, šestnáctiletý mladík, který jim s chlapci často pomáhá. Také trvale úklízí na bloku a má pověst pipela Lebovitse, ačkoli si dvojčata jsou již naprosto jistá, že ten hocha nejenže nezneužívá, ale vlastně ho chrání.

„Tak to bych taky rád věděl,“ pokrčí rameny Yoel.

„Tváříš se divně … je něco špatně? Bojíš se něčeho?“

„Bojím … Levine, tady nikdy nevíš, co se může stát. Co tam s náma chtěj dělat.“

„Zatím vám snad nikdy moc neublížili, ne? Sám si říkal, že vás jen měřej a berou vám krev. Nebo je něco jinak?“ tváří se teď vyděšeně Dajksel.

„Ale já přece nevím,“ povzdechne si Edelstein, „Možná tam jdeme jen kvůli tomu. Nebo se nám může stát něco horšího. Říkal jsem ti, co provedli našemu staršímu bratrovi, tomu Josephovi. Nebo nás můžou něčím nakazit, a koukat se, jestli se to projevuje u vobou stejně. Možná mám zbytečný vobavy, ale prostě nemám nikdy dobrej pocit, když nás tam povolaj,“ vysvětluje své myšlenkové pochody.

„Třeba to bude jako obvykle.“

„Asi jo, ale toho blbýho pocitu se těžko zbavuješ.“

Ve tři čtvrtě na devět oba sourozenci vykročí směrem k bráně. Oba mají odznaky svého privilegovaného postavení, předloží propustku a snaží se tvářit suverénně, byť si je strážný prohlíží minimálně s mírným údivem. Těžko říct proč, jestli z důvodů jejich podobnosti či označení funkcí. V každém případě je bez problémů vypustí a jiný jeho kolega stejně bez komplikací vpustí do sektoru BIIf.

Vyhledají blok podle pokynů, který jim ráno předal poslíček. Těmi jsou mnohdy chlapci podobně staří, přenášejí různé vzkazy po celém táboře BII, mohou tak vstupovat i do jiných sektorů, než v kterých sami přebývají. Dnes jim však rozkaz vyřizoval dospělý vězeň, člen personálu nemocnice, a ten jim nyní nařizuje, aby počkali před blokem. Poslechnou ho, jsou dobře oblečeni, ale i tak lehce poskakují, zahřívají se. Konec března je pořád dost chladný, v těchto Bohem dávno opuštěných či zapomenutých končinách.

Trhnou s sebou, neboť z baráku vyjde sám doktor Mengele. Je jako vždy skvěle ustrojený a navoněný, se svými blyštivými vyznamenáními na hrudi, oni cítí jeho nadřazenost nad nimi, ačkoli rozhodně není árijský typ. Přijde jim dost tmavý, spíš jako by pocházel z toho cikánského tábora vedle. Což je pochopitelně nesmysl. Ale vždyť ani ten šílený Hitler přece není žádný árijec. Je to paradox, že je Židy vraždí lidé, kteří vypadají spíš jako oni, než jako představitel propagandou předváděného urostlého blonďatého árijce s modrýma očima.

„Pojďte se mnou,“ řekne jim kapitán, na tváři má mírný úsměv, jako skoro vždy, když jedná se svými dvojčaty.

Bratři ho mlčky následují, mají před ním obrovský respekt, neboť on doslova a do písmene rozhoduje o jejich životě, o jeho délce a kvalitě. Může jim udělat cokoli, jako těm dětem z toho rodinného tábora. Nebo ještě hůř, kdoví, co s nimi nakonec chce provádět, než je nechá zabít.

Vejdou do jednoho z baráků, který je zcela prázdný. V sektoru BIIf je celkem osmnáct bloků, některé mají velikost jako ty v jejich sektoru BIId, kde bydlí, některé jsou o něco menší. Netuší, které stavení jakou funkci plní, v některých jsou jistě moderně vybavené ordinace, jak se sami mohli přesvědčit při minulé návštěvě, jiné nejspíš slouží jen jako ložnicemi pro nemocné. Jeden bude určitě vyhrazený pro skladování nebožtíků, a možná ještě jeden pro ty, co neprošli selekcí a čekají na odvoz do plynové komory. Tohle už dobře znají.

Sourozenci se rozhlížejí. Dřevěné stavení jim přijde určitě o něco menší, než to jejich, ale jinak je uspořádání stejné. Dvě menší samostatné místnosti u předního vchodu, systém vytápění, systém boxů s třípatrovými palandami. Vše nyní zeje prázdnotou, také je cítit zatuchlinou a pochopitelně tu panuje dost velká zima.

„Víte, proč jste tady?“ podívá se pátravě nácek na chlapce, ale jeho obyčejně chladné oči jaby trochu roztály.

„Budeme se stěhovat?“ přeruší krátké ticho Gideon.

„Správný úsudek," přikývne Josef, tváří se spokojeně, „Tady teď budete bydlet. Zajistil jsem tenhle blok jenom pro vás," chlubí se.

„Nic zde ale není, pane doktore," upozorní Yoel, jemně se mu chvěje hlas, jeho mozek horečně vyhodnocuje, co má tahle změna znamenat. Proč budou bydlet rovnou v nemocničním sektoru? Snad aby byli hned po ruce na pokusy? Nebo aby další neviděli, co s nimi tady budou dělat? Mráz mu proběhne mezi lopatkami.

„Do zítra do rána se to všechno změní," tvrdí kapitán, „Proto jste tady. Domluvíte se s hlavním písařem tohoto sekroru, ten vám zajistí vše potřebné. Nebo vám řekne, kde co seženete. Také, kde budete brát topivo."

„Pane doktore, to tu už s námi nebude nikdo dospělý?" vyklouzne Gideonovi otázka.

„Přemýšlel jsem o tom. Ale vám je přece patnáct let, mohli byste vše zvládnout sami. Nebo se na to snad necítíte? Mohu sem převelet starší blížence těch dvojčat," podívá se nácek pátravě.

„Ne, jsme připraveni, pane doktore," vyhrkne Yoel, který si uvědomí nebezpečí plynoucí z položené otázky. Blížencem by mohl být otec nebo starší sourozenec někoho z dvojčat, někteří tací jsou stále ještě naživu v jejich sektoru, a oni by mohli přijít o své privilegované postavení.

„Pak je vše v pořádku. Uvidíme, jak se osvědčíte, pokud by nastaly problémy, mohu provést změnu," říká Mengele a sourozenci z jeho slov cítí výhrůžku. Pokud blok nezvládnou, tak je někdo vystřídá, a oni se rázem stanou jen jedněmi z mnoha dvojčat. To by byl významný sešup, a také nebezpečný. Jako funkcionářům jim snad tolik neublíží, když se mu budou starat o ty jeho děti.

„Nezklameme vás, pane doktore," slibuje Yoel a snaží se, aby jeho hlas zněl důrazně, suverénně, dospěle.

„Teď vás zavedu za tím písařem, s ním dohodnete vše potřebné. Zítra po ranním apelu půjdete všichni na dezinfekci, po ní se sem přestěhujete. Zařídím, aby vás někdo doprovodil, aby vám všem zajistil průchod přes brány. Budete plně zodpovědní za pořádek, za nástupy, za rozdělování stravy, za evidenci," vypočítává jejich povinnosti kapitán, zároveň přitom opouští barák.

„Pane doktore, mohu se na něco zeptat?" zní hlas Yoela hodně pokorně.

„Co potřebuješ vědět?"

„Jen se ptám, kvůli té škole. Jak byla tam vedle. Nebo jak jsme občas chodili do toho cikánského tábora."

„S těmi cikány to nemá moc velký ohlas," řekne Mengele, a přes tvář mu přeběhne stín, asi není spokojený s jejich přístupem ke vzdělávání svých dětí, „Co se týká vás tady, zvážím, jestli sem občas nepošlu toho učitele."

Dvojčata už mlčí a Josef také nepovažuje za nutné nic dodávat. Jen jim ukáže na písaře ve středních letech, který si mladistvé vězeňské funkcionáře měří pátravým pohledem, nicméně se k nim chová zdvořile. Jistě ví, že jde o privilegované děti, se zvláštním statutem, vyššími dávkami jídla, které nesmí nikdo týrat. Proto jim trpělivě vysvětluje, kde co naleznou, s kým budou jednat o výdeji dřeva na topení, kde budou fasovat stravu, kde budou nastupovat na apely. Kde se nachází on a další významní vězeňští funkcionáři.

Naopak přikyvuje, když oni začnou vznášet požadavky na vybavení, tedy na pokrývky, podestýlku na tvrdé palandy a také na doplňky pro své místnosti blokového a písaře. Slíbí jim ty základní věci připravit, a také jim pomoci s vybavením jejich vlastních prostor. To ale až následně.

Informacemi přesycení sourozenci kráčejí k bráně, a oba jsou poněkud zamlklí. V jejich hlavách se rojí mnoho otázek, na které si neumí odpovědět. Nebo pro ně nejsou odpovědi moc příjemné.

„Co myslíš, proč nás překládaj do toho nemocničního sektoru?“ nevydrží nakonec se svými pochybami Gideon.

„Co já vím. Podle toho, jak se tváříš, tě napadá to, co mě. Možná to nemá bejt klasickej ubytovací blok, ale vlastně nemocniční ložnice. Kdoví, co za tím je. Co tady s náma bude chtět dělat. Bude nás mít pěkně po ruce, a taky asi další neuviděj, co se s náma děje. Jestli nám třeba něco nechybí, nebo jestli nás nezačne ubejvat …,“ vyjadřuje své niterné obavy Yoel.

„Toho se taky bojím,“ přikývne dvojče písař, „Je ale ještě jedna možnost, třeba nás navopak může začít přibejvat. Třeba maj přijet nový transporty, třeba vočekává, že v nich najde další.“

„Tahle možnost by byla pochopitelně lepší. Ale nemůžeme vyloučit ani tu první. Můžou nám zakázat vopouštět blok, tak nás nikdo neuvidí. Může tu s náma dělat, co se mu zlíbí.“

„Yoeli, to asi nezměníme, ne?“ zvedne své oči Gideon, „Bude lepší na to nemyslet. Soustředit se na to, abysme svoje funkce zvládli, aby nás nevyměnil za toho dospělýho blížence. Takhle máme pořád cenu, bez toho voznačení budeme jen jedni z mnoha. Bez vlastní místnosti, bez privilegií. A taky pak už nebudeme mít jinou cenu, pro něj, než jako jakýkoli jiný dvojčata.“

„Jsem si toho vědomej,“ přikývne Yoel, „No, nějaký zkušenosti přece už máme, za ty skoro dva roky tady. Víme, jak to chodí, a určitě najdeme vhodný lidi v tom novým sektoru. Možná nám poradí i Stenly, třeba tam někoho zná.“

„Myslím na totéž. Taky by nám ještě mohl domluvit schůzku s Isaacem, možná poslední, jestli to tady nedopadne dobře,“ navrhuje Gideon.

Jeho bratr jen kývne, neboť docházejí k bráně, kterou je bez problému vypustí. Dále už jdou mlčky, vlastně až do doby, než požádají o schůzku Mordechaje Lebovitse a Michaila Korczaka. Ti jsou na bloku přítomní a teď se posadí proti sourozencům. Mají vážné výrazy, tuší, že s nimi dvojčata nechtějí mluvit jen tak. Hovornější Yoel jim popíše, co se právě dozvěděli, a vidí, že i jejich dospělí kolegové mají ve tváři blbě skrývané obavy o další osud dětí.

„V každým případě vodsud zejtra zmizíme,“ konstatuje posmutnělým hlasem Yoel, „Nevím, jestli vám dovolí dál vést školu, školku. Nevím ani, jestli tam nebudeme v přísný izolaci. Nevíme vlastně vůbec nic,“ dodá.

„To je mi moc líto,“ tváří se soucitně Lebovits, „Zvykl jsem si na vás, na všechny ty děti.“

„Čeká vás asi větší zodpovědnost,“ poznamená Korczak.

„To jo, pokud nás nakonec nevymění, za nějaký blížence, jak nám tak trochu vyhrožoval. Taky mě to mrzí, bylo to tady s váma dobrý. Musíme vám poděkovat, za všechno,“ říká ztěžka Yoel, a jeho bratr přikyvuje.

„Zkusím se poptat, mám tam nějaký kontakty,“ prohodí Michail.

„Stejně to záleží jen na tom německým doktorovi. Von si tady může dělat, co se mu zlíbí. Zatím k nám byl vlastně milej, jen nám kradl tu krev. Snad mu to vydrží,“ sděluje své vroucné přání Yoel, ale je patrné, že tomu moc nevěří nikdo v téhle místnosti.

Ještě chvilku se baví, pak sourozenci odejdou. Sdělí novinu i Levinovi Dajkselovi, jehož výraz nabude doslova nekonečného smutku. Ztrácí zřejmě kamarády, a pravděpodobně navždy. Těžko jim dovolí se stýkat, když budou teď přebývat v jiných sektorech.

Zatímco Gideon jde následně s Korcakem připravit veškeré papíry, Yoel se vypraví za osmadvacetiletým polským písařem Stanislavem Latkou. Chvíli na něj musí čekat, pak se mu

dostane pozvání na kávu. I ve tváři Poláka se objeví úlek, marně skrývaný, když mu hoch sdělí důvod své dnešní návštěvy.

„Tvého bratra zkusím sehnat, jen nevím, jestli bude navečer tady v táboře. Někdy zůstává tam u krematorií, když tam mají práci. Ale po apelu zajdu za svými přáteli, co tam u toho sonderkomanda taky dělají kápy, aby ho zkusili přivést."

„Pokud to nepůjde, tak ho od nás alespoň pozdravuj," odvětí Edelstein smutným hlasem.

„Úplně bez podpory nezůstanete," hovoří Latka soucitným hlasem, „Zkusím předat vzkaz Danovi, a taky na tom vedlejším bloku mám známé. Určitě jim řeknu, aby se s vámi spojili, poskytli vám podporu, pokud budete potřebovat."

„Stenly, dobře víš, že v něčem nám nikdo nemůže pomoc," je dost skleslý mladík, „Jinak máme pořád dostávat lepší příděly, podle všeho dostaneme i slušné vybavení. Po téhle stránce se o nás asi ten doktor postará. Co přijde pak …"

„Nemusí to přece nic znamenat. Jen vám možná chce zajistit samostatný barák."

„Možná. To víš, s bratrem jsme o tom přemýšleli, co to pro nás znamená. Třeba brzo přibudou další dvojčata, nebo jiní lidé, co jsou nějak divní. S divnýma očima, trpaslíci, nebo i jinak postižený. Nebo nás jen chce mít po ruce, na svoje pokusy."

„Máte tady u mě ještě proviant," upozorní Stanislav.

„Tak s tím bude potíž," pokývá smutně hlavou Yoel, „Rovnou po apelu jdeme na dezinfekci, asi do té Central Sauny. Tam se budeme muset svlíknout donaha a všechny věci odevzdat. Nemůžeme nic propašovat. I my tam ještě něco máme, u nás na ložnici. Asi dneska uděláme takové malé hody," objeví se na jeho tváři nesmělý bolestný úsměv.

„Hody?"

„Myslím tím, že musíme sníst jídlo, co tam máme schované. Něco si vezmeme sami, další buď necháme tomu písaři a blokovému, nebo to dáme těm dětem. Je nemožné, abychom tam něco propašovali."

„Možná bych to dokázal nějak zařídit. Znám lidi, co se mohou pohybovat po všech sektorech. Uvidím, co se s tím dá dělat. Nebo vám třeba Dan něco zase pošle, rovnou tam," přemýšlí nahlas polský písař.

„Hlady asi neumřeme," zavrtí hlavou chlapec, „Sice jsme všichni pohublí, ale určitě ten doktor nechce, aby se z nás stali musulmani. To by se mu asi nehodilo, pro ty jeho záměry. Alespoň doufám," dodá.

„Dobré je, že vám pořád zůstanou ty vaše funkce. Vím, říkal jsi, že je to podmíněné, ale vy jste šikovní, už se vyznáte. Určitě ty děti dobře zvládnete. Zkusím zařídit, aby vám tam někteří vězeňští funkcionáři vyšli vstříc."

„O to se asi postará ten doktor. Bylo dnes jasné, jak se nám ten písař snaží vyjít vstříc. Určitě si nechce doktora Mengele rozzlobit. V tom asi problém nebude. Jistě, každé jídlo navíc se hodí, ale nějaký čas vydržíme i bez něj, pokud se Danovi nepodaří nic sehnat. Stejně je to divné, co všechno dokáže sehnat. Pro sebe, pro Josepha, a určitě i pro tu svojí Helene."

„To víš, lékaři tady mají prominentní postavení, každý si je předchází, nikdo neví, kdy je bude potřebovat. Nemoc si nevybírá, navštěvuje jak obyčejné vězně, tak ty privilegované. Navíc tvůj bratr má i významné postavení, podle všeho, na tom experimentálním bloku."

„Asi ano. Stenly, nechci tě zbytečně zdržovat. Ještě bych ti chtěl za všechno poděkovat, opravdu moc poděkovat. Pravděpodobně se vidíme naposledy," říká Edelstein stísněným hlasem.

„To nemůžeš vědět," zavrtí hlavou Latka, cítí, jak je mladík zdeptaný, jak velké má obavy z dalších událostí, „Třeba společně zapijeme konec války."

„To bych moc rád Stenly," objeví se ve tváři mládence mírný strnulý úsměv, „Jen se obávám, že se na tuhle schůzku nebudeme moci dostavit. Snad někdy přijde spravedlnost, snad je někdo potrestá. Za nás všechny …"

„Už dostávají pořádně na frak. Už je ženou zpátky. Rusové na východě, a uspěchy slaví i spojenci na západě. To víš, něco se k nám občas donese."

„Konec války je ještě daleko. Pro nás strašně moc daleko …"

„Kdo ví, Yoeli, kdo ví. Jasně, nejde o týdny, ani o měsíce. Ale ukousli si moc velké sousto, a nakonec se jím zadáví."

„Děkuji, Stenly. Vím, že to myslíš dobře. Ale jsem tady už moc dlouho, než abych si dělal plané naděje. Ty děti, ty z té školy v tom rodiném táboře, ty ze sektoru bé dva bé, ty taky šly do plynu. Pořád mají strašně moc času, aby … No nic, Stenly, ještě jednou děkuji za všechno. Snad se alespoň ty dožiješ toho konce války, když nejsi Žid. Snad vás nakonec nepovraždí."

„Yoeli, chápu tvoje obavy. Ale už tady budeš skoro dva roky, je tak? Vidíš, určitě jsi něco takového zpočátku také považoval za nemožné. Jsem přesvědčený, že ta válka skončí dřív, než za další dva roky. Tak je zbytečné vidět všechno černě. I to přeložení nemusí nic významného znamenat."

„Snad máš pravdu," přikývne Edelstein, ale je jasné, že si myslí něco jiného, „Tak já půjdu. Děkuji za kávu, a taky za všechno ostatní."

„Yoeli, není třeba spěchat. Naopak, klidně poseď. Nebo se za mnou ještě zastav, i s bratrem. Zkusím sehnat Isaaca, pokud to vyjde, tak vám dám vědět. Mohli byste se sejít tam, jako v těch minulých dvou případech."

Hoch nakonec zůstane ještě půl hodiny, a polský písař se ho snaží trochu povzbudit. Nedokáže však zahnat velké obavy, které se uhnízdily v mozku mladíka, který se jednoznačně utápí v beznaději. Ovšem je možné se tomu divit, po tom všem, čeho zde už byl svědkem?

V odpoledních hodinách začnou sourozenci Edelsteinové postupně likvidovat svoje zásoby jídla. Není jich tolik, ale taky určitě ne málo, na zdejší poměry. Tak si uždibují, zaplňují své žaludky. Nechtějí tady tak cenné potraviny nechávat. Nevěří, že by jim je byli schopni do nového působiště propašovat, a rozdat je jen tak jiným, jim také přijde nevhodné. Když se mohou sami více nasytit. Možná je čeká dlouhý půst. I když dlouhý. Kdoví, jaký čas jim je vyměřený. Třeba se pozorování a výzkum dvojčat přechyluje do své závěrečné fáze.

Protahující se večerní apel sledují s nervozitou, neboť se může klidně stát, že žádný čas před večerkou už nezůstane, nebo se dokonce budou na nástupu klepat zimou až do noci. Pořád jsou dny chladné, a večery pod zářícími mohutnými reflektory ještě horší. Naštěstí se černý scénář nenaplní a i dnes ještě jistá doba do večerky zůstává. Odvedou děti do bloku, pak vyjdou ven. Váhají, zda počkat před barákem nebo jít rovnou k tomu, v němž sídlí Latka. Než se rozhodnou, polský písař se objeví sám.

„Waclav zkusí Isaaca přivést, podle všeho je v táboře," říká jim, a pak jde spolu s nimi k místu, kde se dvojčata již dvakrát setkala se svým starším bratrem, kápem od sonderkomanda. To má v táboře dost problematickou pověst, mnozí v nich vidí spolupachatele vraždění, ale těžko si kdokoli, kdo nebyl u plnových komor a u pecí, dokáže představit, čemu jsou vystaveni. Někteří navíc od svých příbuzných či známých dostávají občas proviant, nejen vězni z Kanady ho dokáží do tábora propašovat. Nebo ho mohou členové sonderkomanda koupit, za zorganizované cennosti po zavražděných. Byť tím dost riskují, za takové počínání je trestem smrt.

Isaac se skutečně objeví, opět se jakoby k dvojčatům nemá, jen spolu zdánlivě nezaujatě hovoří. Yoel svému staršímu bratrovi stručně popíše, k čemu došlo. Tentokráte se však nedočká žádné reakce, neboť výraz dospělého sourozence zůstává kamenný.

„Je dobře, že ses tady mohl zastavit. Je dost možný, že se vidíme naposledy," dokončí svůj projev mladík, „Teda ty nás možná ještě jednou uvidíš, my tebe už ale ne."

„Tyhle kecy si nech," odvětí Isaac, „Sám si řekl, že nevíš, co to přeložení znamená. Tak není nutný hned myslet na nejhorší. Pojďme radši řešit praktický věci."

„Praktický věci? Co máš na mysli?"

„Například proviant, pro vás. Mám tady určitý možnosti, třeba bych vám dokázal něco sehnat. Zařídit, aby vám tam něco donesli. Jedno kdo."

„Isaacu, neriskuj zbytečně. Máme vyšší příděly, a taky nás zatím zásoboval Dan. Pro něho je to asi bezpečnější, než pro tebe. Nedělej nic, čím by ses zbytečně vohrozil."

„Už jsem se v tom naučil dost chodit."

„To může bejt zrádný, ztrácíš pak vostražitost …"

„Neuč orla létat," pokusí se starší sourozenec zlehčit velmi těžkou chvíli, pro všechny tři, neboť vnitřně cítí, že se asi opravdu vidí naposledy, „Zkusím zjistit, jak se tam máte, a případně vám něco nechat poslat. Dávám si pořád velkej pozor, nikdy neriskuju zbytečně."

Pokračují v rozhovoru, značně kostrbatém, ale jen asi pět minut. Isaac nechce, aby vzbudili pozornost, aby je viděli pohromadě. Má o dvojčata strach, neboť jejich přestěhování do nemocničního sektoru považuje za špatnou zprávu. Také dost ví o moderní pitevně, která se nachází v jeho krematoriu, a kde čas od času doktor Zilbermann pitvá těla, dodaná mu německým doktorem. Tím samým, který si zde vydržuje skupinku chlapců, a v jiných sektorech i dívek či smíšených dvojčat, jak se k němu doneslo. Další své pokusné objekty má v cikánském táboře. Některé své pacienty možná pitvá přímo v nemocničním bloku, další v krematoriu.

Nakonec ale neodolá a oba své mladší sourozence obejme. Tak moc by si přál, aby neskončili na pitevně a posléze v peci, ale nedělá si žádné iluze. Proč by zrovna oni měli být výjimkou? Přitom cítí, že i oba chlapci si uvědomují to samé. O to je jejich dnešní loučení bolestnější.

„Tak ti ještě jednou děkuju," řekne Yoel směrem k polskému písaři, když Isaac zmizí.

„Rád jsem to udělal. Kluci, slibuji, zajistím, aby se tam s váma někdo spojil. Budeme přes něj i nadále v kontaktu. Budu vám držet palce, aby vše pokračovalo ve stejném duchu jako doposud."

„Stenly, my už půjdeme. Do večerky už moc nezbývá. Rádi jsme tě poznali," řekne lehce se chvějícím hlasem Yoel.

„Já taky," přidá se Gideon.

„Počkejte, ještě si musíte vyzvednout to, co u mě máte ještě schované."

„Ne, nech si to. Nám stačí to, co máme u sebe," zavrtí hlavou Yoel.

„Tak dobře. Možná se mi to podaří tam za váma nějak dostat."

„Neriskuj. Jak jsem už dneska tuším říkal, tak smrt hlady nám určitě nehrozí," pokusí se snad o úsměv Yoel, ale jeho tvář se stáhne do výrazu značící duševní trýzeň, možná i dojetí. Ještě lehce mávne rukou na pozdrav a pak se svým sourozencem odchází.

„Jsem z toho loučení dost hotovej," svěří se po pár krocích Gideon.

„To mi povídej. Víš co? Nebudeme vo tom mluvit. Po večerce si ještě něco dáme, co nedokážeme sníst, tak rozdáme těm dětem."

„Možná by si něco zasloužil i Levin, nemyslíš?"

„Chudák, dost ho to vzalo. Asi máš pravdu, i když tolik toho zase není, abysme pohostili celej blok. Ale Levinovi něco dáme," rozhodne definitivně Yoel.

Jakmile nastane večerka, projdou si své zásoby. Na stranu dají to, co ještě skončí v jejich žaludcích, pak si zavolají Dajksela, který se spíše připlouží, než by přišel.

„Tohle je pro tebe, Levine," vtiskne mu do ruky konzervu Yoel.

„Vy … vy si myslíte … že už … že už to … nebudete potřebovat?“ zakoktá se obdarovaný.

„To přímo ne, určitě tam nějakej čas vydržíme. Ale zejtra jdeme přes Saunu, a tak nic nepropašujeme. Tak něco sníme, a ten zbytek dáme těm dětem. Tady tu hromádku. Tak moc toho zase není. Ale tahle konzerva je pro tebe, za tvoji pomoc. Pro našeho kamaráda.“

„Kamaráda …,“ zaúpí Dajksel.

„Přesně tak. Vlastně si první kamarád, kterého jsme tady měli,“ vykládá Yoel, a neřekne už druhou část věty, která ho napadá. Totiž, že zůstane také kamarádem jediným. Neočekává, že by tam v tom novém prostředí ještě někoho takového našli. Také netuší, jak dlouho tam budou, než přijde jejich čas. A ten přijde, o tom nepochybují.

„Je mi to tak líto,“ stojí jak hromádka neštěstí Dajksel.

„Nám taky. Levine, drž se. Mordechaj je dobrej chlap, ten ti pomůže. Co si myslej jiný, na to se můžeš vysrat. Možná ti jen záviděj, že můžeš zůstávat na bloku, uklízet.“

„Asi jo,“ hlesne obdarovaný mladík.

Ještě chvilku se sourozenci zůstane, ti pak vyjdou spolu s ním a zbytek proviantu rozdají mezi děti. Respektive skončí u těch nejmenších, pro všechny dost nemají. Pak se vrátí zpátky do svého kutlochu, kde si udělají kávu a k ní si přikusují jídlo, které si pro sebe ponechali.

Neusíná se jim dobře a probouzejí se nevyspalí a s nepříjemnými pocity. Začátek nového dne se nijak neliší od těch, co jich tady zažili už bezpočet. Vyprázdní se, břečku místo snídaně nechají dětem, sami dorazí zbytky, co si schovali na ráno. K dobré kávě. Kdoví, jestli si jí ještě někdy udělají. Zda jim tam seženou konvici, a jestli se dostanou ke skutečné kávě. Tak si ji musí pořádně vychutnat.

Balit není téměř co, vlastní jen oblečení, co mají na sobě. Proto nic nevlečou, když nastupují na apel, ani když pro ně přijdou dva strážní krátce po něm. Ti se tváří lhostejně, vlastně si jich skoro nevšímají. Asi mají zakázáno děti bít, a tak na ně ani neřvou, nechávají vše na mladících s označením vězeňského funkcionáře. Yoel má stále značnou autoritu, a tak ani nemusí zvýšit hlas, natož zašermovat obuškem, aby se podle jeho pokynů kluci stavěli do dvojstupu, ve kterém se přemístí k Central Sauně.

Tentokráte se už neobávají, že by je mohla čekat místo dezinfekce plynová komora. Sice by to byla od toho německého doktora velmi dobrá lest, kdyby je chtěl zabít, ale za prvé je jistě chce využívat pro svůj další výzkum, a za druhé na plynování jich je málo. To už vědí, že do plynu vždy chodí větší skupiny, asi aby jím náckové neplýtvali. Menší počty odsouzenců vraždí jinak, traduje se tady používání injekcí, které jsou aplikovány přímo do srdce.

Dnes ale nikdo z nich umírat nebude, naopak si mohou užít koupele. Absolvují stejný proces jako minule, ani tentokráte jim hlavy nevyholují. Asi chce zkoumat i jejich vlasy. Skončí pod sprchami ve vlažné vodě, není zde vysloveně zima, a tak si očistu užívají. Jsou zde sami, nikdo na ně neřve, nemlátí je, a tak se mohou téměř bezstarostně mydlit a sprchovat.

Yoel s Gideoned se napřed umyjí sami, pak dohlížejí především na ty mladší, aby se pořádně namydlili. Dobře vědí, jak je hygiena důležitá, musí téhle možnosti co nejvíce využít. Zvláště když je nikdo nepopohání.

Yoel se rozhlédne, a ucítí lehké zamrazení. Jak si ty děti užívají vody, jako by na chvíli zapomněly, kde jsou, co se stalo s mnohými jejich příbuznými, rodiči, sourozenci. Určitě teď nepřemýšlejí, co se může stát s nimi. Zase se pošťuchují, dokonce po sobě cákají mýdlovou pěnou. Při té příležitosti ohodí rozpustilý Efraim Karsai i vězně v pruhovaném mundůru, který stojí poblíž a dohlíží na sprchování dětí. Ten se zamračí a osmiletého kluka okřikne. Dokonce mu zahrozí rukou.

„Jestli budeš zlej, tak to řeknu strejčkovi a ten si to s tebou vyřídí!“ podívá se vyzývavě pokáraný klučina na vězně.

„Strejčkovi?“ nepochopí dozor.

„Panu doktorovi!“ upřesní svou výhrůžku chlapec, a v tu chvíli dospělý vězeň zbledne. Pokud by ten fracek na něho žaloval kapitánovi SS, mohl by ho ten nechat okamžitě zabít.

„Efraime!“ ozve se přísný hlas Yoela, dojde až k drzému hošíkovi a zle se na něj podívá. Ten okamžitě zjihne, sklopí hlavu a rychle mizí v davu dalších nahých dětí.

„Děkuju,“ podívá se vděčně dospělý vězeň na mladíka, a v jeho očích se zračí i uznání. Je nepochybné, že ten tak patnáctiletý hoch má u ostatních respekt. I bez svého obušku, který se také dezinfikuje.

Po příjemné koupeli nastávají nekonečné hodiny čekaní, kdy osušení chlapci zůstávají nazí v čisté části dezinfekčního zařízení, neboť očista jejich oblečení neprobíhá zdaleka tak rychle, jako jejich těl. Aby udrželi děti v klidu, vymýšlejí Yoel s Gideonem různé hry, mnohé mají odkoukané od Mordechaje. Snaží se prostě své svěřence zabavit. Přitom do toho vloží i pohyb, aby se kluci zahřáli, přeci jen skutečné teplo vypadá jinak. Naštěstí je místnost částečně vytopena, jinak by si lehce mohli uhnat zápal plic, což by mohlo mít fatální následky.

Čas nejsou schopni odhadnout, ale určitě jde o hodiny, než jim přinesou zpět jejich vydezinfikované šaty. Docela rádi se do nich navlékají, neboť už všichni pociťují chlad, přes zmíněné hry a pohyb, který jim je umožněn. Takto očištěni jsou pak esesáky odváděni do svého nového působiště. Kluci o ničem nevědí, a tak se tázavě dívají na své dva mladistvé vězeňské velitele, když vstupují do nemocničního bloku. Možná se domnívají, že půjdou všichni na vyšetření, a možná proto si je napřed umyli, aby jim v ordinaci nesmrděli.

Ještě tázavější pohledy přijdou, když vstoupí do svého nového bloku. Je zde zatopeno, nechybí zásoba dřeva, na palandách mají připravené deky.

„Budeme teď bydlet tady,“ postaví se před své svěřence Yoel, tváří se přísně, „Nebude tady nikdo z dospělých. Já jsem velitel bloku, můj bratr písař. Řekneme vám, co přesně musíte dodržovat, kam chodit na záchod, kam se umýt a podobně. Taky tady musíte udržovat pořádek, uděláme rozpis služeb a já osobně dohlídnu, aby si každý plnil to, co má.“

„To tu budeme takhle sami?“ zeptá se Efraim Karsai, už mu zase evidentně otrnulo.

„Jo. Budeme tady takhle sami. Ale je možný, že přijdou další, proto máme teď tenhle barák jen sami pro sebe,“ zmiňuje Yoel lepší z uvažovaných důvodů pro jejich přestěhování.

„Co tu s náma budou dělat? Když jsme přímo na nemocničním bloku?“ padne logický dotaz, od jednoho ze starších chlapců.

„Nevím nic vo tom, že by se něco měnilo. Jen to, že máme sami blok pro sebe. Jinak všechno zůstává stejný. Budeme se muset snažit, aby tady byl pořádek, aby se na nás neměli důvod zlobit.“

„Mám hlad,“ ozve se jiný kluk.

„Jídlo bude, určitě zajistíme voběd. Někdo z vás ho půjde se mnou nafasovat, můj bratr vás zatím rozdělí na ty palandy, dá vám deky a tak,“ říká důrazně Yoel. Má v ruce obušek, a ti chlapci vědí, že jím umlátil jednoho dospělého muže, zloděje. Mají k němu tedy respekt a berou ho velmi vážně. Nikdo nechce dostat naloženo pár na hřbět, ne-li dopadnout hůře.

„Provedeme si kontrolu, jestli se nám někdo nezatoulal,“ ozve se Gideon, je přeci jen o něco zamlklejší, méně sebevědomý. Rozhlédne se po asi čtyřiceti klucích ve věku od čtyřech do patnácti let, na dva chlapce s divnýma očima i trpaslíka, co si ho mnozí dobírají, neboť ač je mu už k patnácti, je menší než mnozí daleko mladší hoši. Pak začne písař vyvolávat čísla dětských vězňů, před kterým na svém předloktí mají vytetováno i písmeno Z, což značí Zwillinge - dvojčata.

Isaacu Edelsteinovi v poslední době naskakuje po těle dost často husí kůže. Je mu jasné, že se něco chystá, neboť mezi nákladovým nádražím Osvětim a silnicí vedoucí ke krematoriu II a III probíhá doslova horečná stavební aktivita. Od rána do večera je v permanenci několik parních strojů, a brzy je všem jasné, oč se jedná. Náckové chtějí protáhnout železniční koleje málem až k jejich krematoriím.

Jelikož Isaac dobře ví, že oni nedělají nic bez řádného rozmyslu, musí ho nutně napadnout jediné. Chystají se asi další transporty, možná hodně transportů, a tyto oběti mají vlaky přivést málem až do plynových komor. Jinak by přece prodlužování železniční trati nedávalo smysl.

Spolu s Yaakovem Kaminskim se občas baví o tom, že Němci především na východní frontě prohrávají, a tak mu v mozku klíčí velmi zlá myšlenka. Ještě, než budou poraženi, chtějí dokončit svůj zvrácený plán vyhladit všechny Židy v Evropě. Nemá potuchu, kolik jich ještě zůstává v různých ghettech, kolik jich je roztroušeno v zemích, které náckové ovládají. Nebo zatím ovládají. Někdo se zmíní, že je pořád dost početná židovská komunita v Maďarsku. Vlastně odtamtud zatím žádné Židy nepřesídlovali, respektive ti zatím unikali hromadnému vyvražďování. Jinde naopak tekla židovská krev proudem, nejprve na východě u jam, později v tomto a jiných podobných vyhlazovacích táborech.

Začátek dubna poznamenají dva zatím zdařilé útěky, neboť se dotyčné ještě chytit nepodařilo. To by se náckové jistě pochlubili. Tak jen zuří a vylévají si vztek na vězních v dlouhých apelech i zvýšené brutalitě. Ačkoli sonderkomando je izolované od zbytku mužského tábora, i Isaaca se toto dotýká. Postupně se dozvídá i něco málo informací, komu a jak se podařilo zdrhnout. Je možné, že je za pár dní přinesou rozstřílené, možná je zmučené budou věšet před nastoupeným táborem. Ale zatím jim stále unikají. A s každým dalším dnem jejich šance na úspěch roste.

Nejprve se podařilo ve středu pátého dubna zmizet asi čtyřicetiletému vězni jménem Vítězslav Izrael Lederer. Co ale musí nácky obzvláště deptat je okolnost, za jaké se mu útěk povedl. Velmi účinně mu totiž pomohl asi dvacetiletý strážný SS-Rottenführer Viktor Pestek, který mu sehnal esesáckou uniformu a oba spolu pak prošli přes stráže.

Aby toho nebylo málo, o dva dny později mizí další dva židovští vězni, šetadvacetiletý Alfréd Wetzler a dvacetiletý Rudolf Vrba. Způsob jejich útěku je obestřen tajemstvím, a ti, co jim pomáhali, o tom jistě vykládat nebudou. Ani tuto dvojici přes několikadenní manévry nedokáží esesáci najít. Což je jistě hrozně štve, ale zůstavším vězňům dává jistou naději.

Proslýchá se totiž, že Vrba, jakožto písař, měl přístup k mnoha statistikám, a má dost velké povědomí o tom, kolik už tady zavraždili lidí. Pokud by se podařilo dostat tyto informace ke spojencům, mohli by snad tento vražedný proces přerušit. Nebo alespoň zpomalit, třeba vybombardováním železničních tratí, po kterých sem pořád vozí další oběti. Možná taky varovat maďarskou židovskou komunitu, pokud se ta rampa posouvá doprostřed tábora opravdu kvůli nim. Jak Kaminski naznačí Edelsteinovi, Vrba a Wetzler mají i dost přesný popis, co se odehrává přímo v krematoriích, a Isaac se pochopitelně neptá, kdo jim ho poskytl.

Zároveň je ale daleko skeptičtější k tomu, že by snad bylo možné vražedný proces zastavit nebo zpomalit. Dokonce si stále více a více myslí, že spojenci o zdejším barbarském počínaní nacistů musí vědět. Přece není možné utajit něco tak obrovského, něco tak obludného. Mají vůbec spojenci zájem pomoci evropské židovské komunitě? Nebo jim je jedno, že je už téměř tři roky systematicky vyvražďována? Nebo jim to dokonce vyhovuje, jak ho také napadá, a pak se jeho beznaděj ještě zvyšuje. Asi opravdu nemohou čekat pomoc od nikoho, jejich osud je

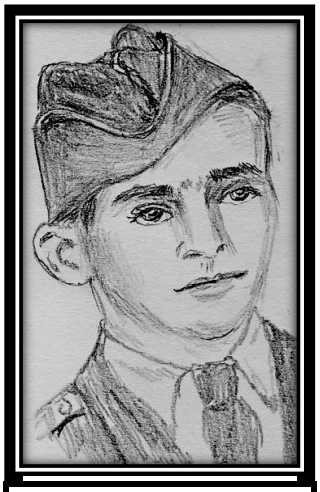
Rudolf Vrba

všem lhostejný, pokud ho rovnou neschvalují, jako třeba Poláci. Jak mu opakovaně neopomíná zdůrazňovat Mietko Morawa.

Jinak z pohledu fungování krematorií jsou poslední týdny relativně poklidné, občas dorazí nějaký konvoj, část z něho jde do plynu, další povyšují počty vězňů v táboře. Respektive je doplňují, neboť čas od času je zplynována skupina selektovaných mužů či žen, a další umírají přirozenou cestou. Vozí jim sem pochopitelně mrtvé i z jiných táborů, nicméně kapacita krematoria II a krematoria III je dost vysoká, aby takový přísun nebožtíků zvládla. Každé je schopné za dvacet čtyři hodin spálit kolem tisíce těl, a tak vůbec nevadí, že se krematorium IV a krematorium V vlastně už několik měsíců vůbec nevyužívá.

Jedenáctého dubna dorazí transport řeckých Židů, přijede jich snad dva a půl tisíce a selekce je dost drsná, neboť ke krematoriu přivezou minimálně na osmáct set obětí, které spravedlivě rozdělí mezi dvojku a trojku. Tak se v každém vyhlazovacím zařízení zplynuje přibližně stejná skupina, na to bohatě stačí pouze jedna ze dvou komor. Následný den je pak věnován jejich kremaci, opět jsou zde v hojném počtu zastoupeny ženy a děti, respektive především. Muži šli nejspíše převážně do krematoria naproti. Zní to strašně, ale pro členy sonderkomanda jde prostě o běžnou činnost, byť značně psychicky náročnou.

Pak ale dojde k významné změně, neboť v neděli šestnáctého dubna dorazí z koncentračního tábora v Majdanku asi čtyřicetiletý německý vězeň jménem Karel Koevent spolu s devatenácti sovětskými válečnými zajatci. Ti jsou zařazeni do sonderkomanda, a jeho příslušníci se od nich dozvídají, co se stalo s jejich kolegy, deportovanými koncem února. Jak se obávali, do jednoho byli po příjezdu do Majdanku zavražděni.

Ač toto všichni tušili, potvrzení likvidace polovičky jejich komanda na všechny dolehne. Opět se ptají, kdy přijde řada na ně. Již se částečně zklidnili, když nedošlo k další deportaci, nyní se tato rána znovu otevírá.

Pro Kaminského a Edelsteina má tato událost i jiný dopad, neboť se Koevent ujímá hned následného dne role oberkapa, kdy střídá ve funkci právě Yaakova. Z něj se stává opět pouhý kápo, ačkoli slovo pouhý není asi nejvhodnější, vzhledem k tomu, kolik má privilegií oproti obyčejným vězňům. Také Isaac začíná být více nervózní, předchozí německý oberkapo Brück byl celkem slušný chlap, je otázkou, co mohou čekat od tohoto nového.

Důležitá schůzka se uskuteční právě hned v pondělí, kdy si velitel krematorií Peter Voss do místnosti esesáků v krematoriu II nechá nastoupit trojici vězeňských funkcionářů, jeho dva oblíbené židovské kápy a nového oberkapa. Esesák si sedne, oni musí stát. Je patrné, že následné jednání bude asi hodně oficiální.

„Jak asi tušíte, poměry tady se poněkud mění," začne Voss vážným hlasem, možná je mírně nervózní, nejistý, „Souvisí to s dvěma věcma. Tak za prvý, tvoje pověření funkcí oberkapa bylo dočasný, to ti bylo jasně řečený," podívá se na Yaakova.

„Ano, pane SS-Oberscharführere," vyrazí ze sebe Kaminski.

„To je ta jedna věc. Druhou je, že se možná brzo všechno zkomplikuje. Možná nám přibude práce," pokračuje Peter a Isaacovi přeběhne mráz po zádech, „Tohle je jen mezi náma, nikde vo tom nežvaňte. Ale je dost možný, že přijede víc transportů, než v minulejch měsících. Asi tušíte, co to bude znamenat tady pro nás."

SS-Oberscharführer Peter Vos dle David Olére

„Jsem připravený naplnit své povinnosti, pane SS-Oberscharführere," vypne se německý vězeňský funkcionář.

„Seš tady novej …"

„Mám už dost zkušeností, pane SS-Oberscharführere," protestuje velmi decentně a zdvořile Karel, „Vím, co se ode mě očekává a jsem připravený to naplnit," dodá a oběma židovským kápům přeběhne temný stín přes obličej, neboť jeho slova znějí zlověstně.

„No to je možný," ušklíbne se Peter, „Jenže nám to tady klapalo, zvlášť v poslední době. Vobě ty krematoria, tohle a i to protější, špalaly jak hodinky," pochválí židovské funkcionáře, ti ale nehnou ani brvou. Možná i proto, že na takové ocenění nejsou příliš pyšní, neboť znamená hladký průběh vyvražďování příslušníků jejich národa.

„Asi vám přesně nerozumím, pane SS-Oberscharführere," tváří se zmateně Koevent.

„To bys měl. Tak ti to řeknu rovnou. Tihle dva kápové jsou velmi dobrý, i když jsou to Židi. Chci, abys s nima spolupracoval. Neupírám ti tvoje postavení oberkapa, ale ty jim neupírej to jejich. Voba tady mají velmi silnej respekt u svejch podřízenejch a tady ten," ukáže Voss na Isaaca, „tady ten je navíc velkej vodborník přes techniku. Jako vyštudovanej technik."

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," protáhne obličej Karel.

„Říkám vám to rovnou, takhle pohromadě," podívá se esesák postupně na všechny tři vězeňské funkcionáře, „Mám zájem, aby to tady klapalo. Nechci, aby se tu něco posralo. Aby třeba někdo něco sabotoval. Nebo aby třeba někdo něco rozesral tím, že tady bude řádit. Je to jasný?" upře svůj pohled na nového oberkapa.

„Ano, pane SS-Oberscharführere," vyrazí ze sebe Koevent, „Pane SS-Oberscharführere, mohu mít dotaz?"

„No, co je?"

„Kdo vlastně určuje a vybírá podřízené vězeňské funkcionáře? Je to pravomoc oberkapa, a níž pak kápů, nebo je určujete vy?"

„Tohle je moc exponovaný a významný pracoviště," odpovídá Voss a tváří se velmi vážně, „Proto je tohle taky moc citlivá záležitost. Koho udělat kápem nebo unterkapem jsem i já ještě konzultoval s nadřízenejma. A tak to zůstane."

„Pane SS-Oberscharführere, ještě se tu tolik nevyznám, ale je tady i několik polských kápů, jejich současné postavení je mi poněkud nejasné. Spíše se zabývají věcmi podružnými, v souvislosti s významem tohoto místa, jak jste sám naznačil," hovoří Karel, a je patrné, jak si nechce rozházet velitele, ale zároveň by si rád vytvořil solidní pozici pro sebe.

„Podívej," zamračí se Voss, „řeknu ti jedno. Tady ten," ukáže na Yaakova, „se těší velký důvěře jak mojí, tak i dalších, a taky má autoritu u svejch podřízenecjch. A tady ten," zamíří jeho prst na Isaaca, „ten má na starosti ty technický věci vokolo. Kromě toho, že mu tady to krematorium taky šlape. Nemám zájem, aby se to dobrý, co funguje, aby se to posralo. Proto jste tady takhle vy tři, a proto tady s váma takhle na rovinu mluvím. Kdyby se něco začalo srát, bylo by to moc špatný pro všechny. Právě proto, jaký má tohle pracoviště význam!"

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odpovídá úsečně Karel, ale je poznat jeho zmatenost a možná i rozladěnost.

„Prostě a jednoduše. Ty budeš respektovat ty dva tady, a vy dva, vy budete plně respektovat novýho oberkapa, jeho pravomoci. Von bude dohlížet na celý sonderkomando, vy

mi zase zajistíte, že budou vobě tyhle krematoria fungovat jak maj. Je to jasný?!“ zvýší Peter hlas a tváří se hodně nerudně.

„Ano, pane SS-Oberscharführere,“ zvolají všichni tři vězeňští funkcionáři.

„Tak doufám, že to tak taky bude vypadat. V nejbližší době dojde k určitejm vopravám, tady a v tom protějším krematoriu, jak jsme se dohodli,“ obrátí se Voss na Isaaca, „Tvoje připomínky potvrdili i další vodborníci, a velení tábora vobjednalo u jedný firmy všechno potřebný. Ty dohlídneš na to, aby ty vopravy nezkurvili, dobře víš, co tady už nasekali za chyby, a jak jsou díky jejich skvělý práci ty dvě další krematoria v prdeli.“

„Ano, pane SS-Oberscharführere,“ odpovídá Edelstein.

„To pověření ti zůstává,“ zmírní hlas Peter, „Je strašně důležitý, aby se v následný době tady ani tam naproti nic neposralo. Aby ty pece dokázaly jet na plnej provoz, aby nám zase nezačaly ty komíny pukat. Sice na to budou dohlížet i jiný, ale já spolíhám na tebe,“ dodá a Isaac si může povšimnou udiveného pohledu německého vězně, jeho nového nadřízeného.

„Dohlédnu na to, pane SS-Oberscharführere,“ slibuje kápo, ačkoli má zase velmi rozporuplné pocity. Vnitřně totiž cítí, že by bylo žádoucí, aby se tady posralo úplně všechno, protože by to minimálně zkomplikovalo náckům proces vyvražďování židovské populace. Naproti tomu stojí jeho vlastní postavení, jeho život. I když mnohé může ovlivnit jen málo nebo dokonce vůbec, podařilo se mu nějakým zázrakem přesvědčit velitele o své odbornosti. Naštěstí se mnohé jeho připomínky ukázaly jako správné, respektive je potvrdili skuteční odborníci.

„No tak to je asi tak všechno,“ zvedne se Voss, pročež se všichni tři vězni vypínají, „Čekám vaši skvělou spolupráci. Bude to nutný, asi nás čekaj dost velký věci,“ dodá poněku tajemně a pak opustí kukaň. Z ní vychází i poněkud nesourodá trojice. Jeden téměř bonvián, v podání Yaakova, druhý zamlklý a uzavřený mladík, kterým je Isaac, a poněkud rozpačitý a zamračený drsňák, jehož představuje Karel. Určitě mu služba tady nezačíná podle jeho představ. Musel by být naprostý idiot, kdyby si nevšiml, že velitel ze změny na postu oberkapa není dvakrát nadšený.

„Jak se zdá, dosáhli jste tady dost silný pozice,“ řekne Koevent a podívá se na oba kápy. Stojí teď v prostorách pecí, kde jejich podřízení pouze ve dvou z nich spalují nebožtíky z márnice, další tři jsou dnes odstavené, neboť jejich kapacity není potřeba.

„Jen si přesně plníme své povinnosti, pane,“ odpovídá Kaminski.

„Pracuji u krematorií už dva roky, pane,“ ozve se Edelstein, „Za tu dobu jsem získal jisté zkušenosti, které snad oceňuje i velitel.“

„Dva roky, tady, dobrej výkon, na Žida,“ zatváří se uznale oberkapo, „Nikomu z nás asi nezbude nic jinýho, než velitele poslechnout. Taky chci, aby to tu fungovalo, to je jasný. Taky se tady musím trochu rozkoukat. Možná na to bude ale málo času, pokud se má něco udít,“ podívá se tázavě na oba podřízené.

„Víte něco bližšího, pane?“ odpoví mu stejným způsobem Yaakov.

„Ne. Nic konkrétního mi neřekli. Jen mi řekli, že pojedu sem a budu dělat oberkapa sonderkomandu. Jak jsem ale pochopil z různejch narážek, tak se asi chystaj speciální akce, možná víc jich bude. Ale nic konkrétního taky nevím.“

„My můžeme jen usuzovat z toho, že se tady prodlužují koleje železnice, jak jste si asi také povšiml. Až to dokončí, mohly by vlaky pomalu zastavovat až mezi těmito dvěma krematorii,“ hovoří Kaminski bezbarvým hlasem, nedává na sobě nijak znát, jak přijímá ztrátu svého postu.

„Jsou tady poněkud divný poměry. Aby byl Žid kápem, to se moc nevidí, a oberkapem, no tak to jsem teda ještě nezažil. Buď jste vy dva naprosto výjimečný, nebo jsou tu nějaký divný poměry.“

„Je nás tady hodně,“ poznamená chladně Edelstein, „Tak asi proto.“

„No nevím," zarazí se Karel, má snad poznámka o počtu Židů znamenat výhrůžku?

„Nechceme žádné problémy, pane," pokračuje Isaac, „Jsme připraveni si plnit dobře svoje povinnosti, které tady máme."

„Chci tomu věřit … Poslouchej, ty seš vážně takovej výbornej technik?"

„Vyznám se v technice, pane. Také za ty dva roky už mám hodně zkušeností. Z pověření pana SS-Oberscharführera Vosse kontroluji všechna technická zařízení a jejich obsluhu. Také jsem dohlížel na přestavby, předělení plynových komor tady a v tom vedlejším krematoriu. Taky na vybudování zdejší velmi moderně vybavené pitevny. O tu se také starám, z pověření pana SS-Hauptsturmführera Mengele. Ten se zdá být zatím spokojený," zvyšuje svou cenu Edelstein, když naznačuje, kdo by ho mohl případně podpořit. A podle výrazu nadřízeného mu jeho záměr vychází.

„Vo tý technice si taky promluvíme. Tý vobsluze se dá věřit?"

„Na všech důležitých postech jsou již zaučení vězni."

„No jistě … to ale ještě neznamená, že by něco nesabotovali. Dost se toho tady posralo, jak jsem slyšel."

„Ne vinou obsluhy, pane. Což nakonec uznali i ti, co zdejší zařízení stavěli."

„Promluvíme si vo tom pozdějš, projdeme si spolu i ty další krematoria, co jsou zatím vodstavený. Abych se dostal do vobrazu. A s tebou si promluvím vo tom, jak si tady dělal toho přechodnýho oberkapa. Tím začneme."

„Jak si přejete, pane," odpoví Kaminski, nijak se nepodbízí, ale také nijak neprovokuje. Vzápětí následuje Koeventa, který vykročí směrem ven z budovy.

Tím pádem zůstane Isaac sám, a spatří, jak po něm pošilhává předák čety od pecí Elias Fedlberg a tak jeho unterkapo Szmul Lipmann. Kývne na ně, Eliase ještě pošle pro druhého předáka, kterým je Lejzor Davidovitz. V této sestavě se střetnou v márnici, která jim poskytuje soukromí. Sem většinou esesáci moc nelezou. Společnost jim tak dělá jen hromada nahých mrtvol mužů a žen.

„Co se bude dít?" ptá se očividně stísněným hlasem Lipmann.

„Tak to nevím. Ten novej oberkapo nevypadá moc vstřícně. Ale Voss nás s Yaakovem podržel. Votázkou je, jak dlouho. Myslím si, že by na místech kápů měl ten novej radši ty Poláky. Ale zatím se ani nic nezmění, zatím trvá Voss na tom, že máme spolupracovat."

„Ten předchozí, ten Brück, byl celkem rozumnej," zamyslí se Szmul, vyfoukne kouř, všichni využívají přestávku také k vykouření cigarety, „Moc nikoho nemlátil, dalo se s ním vyjít. Co tenhle?"

„Vím já?" pokrčí rameny Edelstein, „Je tady druhej den. Uvidíme, jak se vybarví. Ale nemám z něj moc dobrej pocit, tak si na něj radši dávejte velkej pozor. Možná se jen bude chtít předvíst, jak se říká, nový koště dobře mete. Tak buďte vopatrný."

„Přitáhnul si sem i ty Rusáky. Není to signál, že nás budou chtít všechny nakonec vyměnit?" ptá se Fedlberg, „Třeba nás taky někam pošlou …"

„Myslím si, že v nejbližší době ne," zavrtí hlavou kápo, „Spíš se bojím, že se tady bude zase víc vraždit. Všechno tomu naznačuje, ty jejich narážky, to prodlužování kolejí."

„Mluví se vo Maďarech …," prohodí Davidovitz.

„Taky jsem to zaslechl. Yaakov říkal, že snad měli esesáci žertovat vo uherským salámu. Ale není to potvrzený. Možná jen chtěj vyklidit nějaký gheto. Dyť nevíme, kolik nás kde ještě zůstalo. Koho chtěj ty svině ještě zlikvidovat," odpovídá Isaac, ale jeho výraz se nemění, pořád je stejně chladný a odtažitý. Ačkoli už mluví v poslední době víc, ale ono mu nic jiného nezbývá, když zastává vedoucí post.

Baví se v podobném duchu ještě chvíli, než dokouří cigaretu, pak se zase všichni rozejdou za svými povinnostmi. Těch dnes tolik nemají, neboť počet těl ke kremaxi není vysoký,

svlékárna a plynová komora jsou prázdné. Edelstein cítí, jak mají všichni tři jeho podřízení nahnáno, a ani on ze všeho nemá dobrý pocit. Pokud by přišel o své privilegované postavení, mohl by se zase lehce stát cílem brutálních útoků ze strany esesáků.

V odpoledních hodinách se za ním zastaví nový oberkapo a nechá si nejprve nastoupit místní vězně, seznámí se s unterkapem a předáky, na ty se evidentně dívá skrz prsty. Pak svůj nevraživý pohled odvrátí a nařídí prohlídku budovy, jejího zařízení. Proleze si všechno, od skladů uhlí, přes spalovnu, suterén i půdní prostory. Nakonec nakouknou i do pitevny, která je dnes prázdná, nicméně vypulírovaná, vše se jen blyští.

„Tohle vypadá fakt dobře," pokývá hlavou Karel, „Využívá se hodně?"

„Hodně …," pokrčí rameny Edelstein, „Spíš čas od času. Podle toho, v jakém stavu k nám někdy nebožtíci přicházejí, dost pitev probíhá určitě jinde. Někdy chybí tělům končetiny, nebo i hlava, někdy mají i odřezané maso … Ale chodí sem jeden vězeňský doktor a také pan SS-Hauptsturmführer Mengele. Mají tu už i sbírku preparátů," otevře dveře do vedlejší laboratoře, kde jsou zmíněné části lidských těl naložené ve sklenicích s konzervačním roztokem. Oba muži však při pohledu na tyto trofeje německého doktora nehnou ani brvou, jsou již dostatečně otrlí.

„Jak jsem pochopil, tak tě tady ty esesáci dost berou," podívá se tázavě Koevent.

„Tohle neumím posoudit, pane. Je pravda, že mě někdy pověřují dohledem nad technikou nebo přestavbou. Také zajišťuji chod techniky, při speciální akci."

„Hm, a co ty Poláci? Jak s těma vycházíte? Co vím, tak Poláci a Židi se moc nemusej …"

„V tom máte jistě pravdu, pane. I oni nás nenávidí," odvětí chladným hlasem Isaac, když dá zvláštní důraz na „i oni".

„To jim jako nevadí, že tady byl oberkapo Žid? A ty seš tady kápo?"

„Nějak jsme se domluvili," znovu lhostejně pokrčí rameny Edelstein, „Já se s nimi vlastně znám už ty dva roky, kdy jsem s některými sloužil ještě ve starém krematoriu, v tom základním táboře."

„Je to tady nějaký divný. Ale podle všeho to funguje. Asi tu nechali jen ty spolehlivý."

„Narážíte na deportaci dvou set členů sonderkomanda před více než měsícem?"

„Tak nějak. Podívej, taky chci, aby to tady fungovalo, abych neměl problémy. Nemíním se tady s váma Židama bratříčkovat, to zase ne … Ale s pár z vás se dohodnout můžu, když mi zajistíte pořádek."

„Já se tu jen snažím co nejdéle přežít, pane," odpoví kápo, aniž by se mu ve tváři pohnul jediný sval.

„No to chápu … a asi seš dobrej … v tomhle … když seš tady tak dlouho. Možná nás čeká vopravdu hodně práce, pokud sem začnou jezdit častějš ty transporty. Ty vězni tady, ty už s tím maj asi dost zkušeností, ne?"

„Ano, pane. Všichni už zažili dost zvláštních akcí."

„No dobře … Tak k tobě. Jsem připravenej s tebou uzavřít dohodu, i když seš Žiďák," říká Koevent, přičemž dává najevo, jak se i on cítí být nadřazený, „Ale vočekávám, že bude ta technika fungovat, že nic nebudete sabotovat. Že na mě nebudeš dělat podrazy."

„Nemám žádný zájem o problémy," zůstává stále naprosto klidný Edelstein, dává najevo respekt k vyšší funkci, ale také jisté sebevědomí. Ví, že tady každou minutu balancuje nad propastí, mohou ho kdykoli zabít. Ale s tím už žije dva roky, ačkoli v poslední době měl přeci jen vyšší ochranu, díky svému postu i přízni Vosse.

„Řekni mi ještě něco vo těch dvou krematoriích, co jsou mimo provoz. Dneska už ne, ale zejtra bysme se tam zašli podívat. Abych byl ve vobraze."

„Jak si přejete, pane," přikývne Isaac a pak začne líčit technický stav obou nyní odstavených zařízení. Dává si záležet, aby mluvil stručně, jasně a používal co největší množství

odborných termínů. Přitom sleduje, jak se výraz oberkapa mění, asi si i on začíná uvědomovat, proč tohoto mladého Žida esesáci respektují. Dle všeho technice opravdu rozumí.

„No to je zajímavý," zmůže se Karel jen na konstatování, když referát skončí.

Ještě chvíli se na něco vyptává a pak odchází. Edelstein zůstane na místě, přemýšlí, ale zatím si nedokáže vytvořit na nového nadřízeného jasný názor. Dal mu jasně najevo, že Židy nemusí, a přijde mu dost paradoxní, že pokud si svůj post udrží, tak jen díky esesákům, kteří je tady systematicky vyvražďují. Jenže ti potřebují, aby jim tahle továrna na smrt fungovala, a to jim spíše zajistí poslušní a loajální židovští vězeňští funkcionáři, než kriminálníci svou brutalitou. Nebo i řezníci jako je Morawa, ačkoli tady v Birkenau je už určitě klidnější.

Povzdechne si, když si na dvoře zapálí cigaretu. Potřebuje se trochu nadýchnout, a přeci jen pach smrti je před budovou o něco menší než uvnitř. Zvláště když se z komína dnes tolik nekouří. Což ale nemusí být setrvalý stav. Pokud opravdu začnou jezdit častěji transporty, nastane zde znovu peklo. Krematorium se zase zaplní nebožtíky, pravděpodobně především starými lidmi, ženami a dětmi, prostě těmi nejubožejšími, kteří neprojdou po příjezdu selekcí.

Nerad na to myslí, ale někdy mu přijde, že prožívá hrozný a neskutečný sen. Válka vždy byla strašná, a určitě bude i v budoucnu, přináší nezměrné utrpení nejen vojákům, ale stále více a více i civilnímu obyvatelstvu. Národy se mezi sebou vyvražďují už po tisíce let, a zabíjejí se přitom i děti a ženy. Ale tohle, co je tady, to je něco zcela jiného. Tohle je už průmysl. Jeho názor potvrzují i poslední stavební úpravy, kdy pravděpodobně esesáci posouvají železniční koleje, aby budoucí oběti nemuseli převážet, aby to do plynových komor měli doslova pár kroků. Velmi pečlivě se připravují na další hromadné vraždy. Otázkou jen zůstává, kolik těch transportů má být, a kolik tisícovek ubožáků zaženou do plynových komor. Nebo spíše desetitisíců, jinak by jistě ty koleje neprodlužovali. Jestli k tomu skutečně dojde, nápor na jeho psychiku bude opět obrovský.

Ne, bude lepší na to nemyslet. Teď má před sebou jediný úkol, totiž uhájit svůj post. Nebo si alespoň zachovat solidní postavení, v roli unterkapa, nebo i předáka, slevuje. Pokud se na návrh nového oberkapa rozhodnou náckové židovské funkcionáře vyměnit za jiné. Třeba Poláky, ale jsou tady i ti Rusáci, co si je Koevent přivezl s sebou z Majdanku. Možná právě proto je sem dotáhl. Možná je zná, možná ví, že se na ně může spolehnout. Jasné je, že se jeho situace zkomplikovala. Další dny ukážou, jak moc.

PANE, TAK PROČ TO DĚLÁTE?

V druhé polovině dubna už zima nedoléhá na vězně tak drsně, i když stát v dešti na apelu také není kdoví co. Ale pořád lepší, než tam mrznout při teplotě hluboko pod minus deseti stupni. Tohle si říká Daniel Edelstein, když s dalšími nasbíranými vzorky kráčí z bloku osmadvacet na blok deset, kde má své pracoviště Hygienický institut. Zároveň doufá, že předá nejen získaný biologický materiál, ale poštěstí se mu promluvit i se svou snoubenkou a milenkou.

Naštěstí je v poslední době Helene přeci jen trochu stranou od pacientek doktora Clauberga či Schumanna, ačkoli si nedělá iluze, že by i tak nemusela přihlížet hnusným věcem. Ale přeci jen jejich intenzita je v laboratořích menší, než na ložnicích přeplněnými různě poškozenými a zmučenými ženami.

Se vstupem do bloku deset problém nemá, už ho tady znají. Proto bez problémů dokráčí temným barákem až do prostor, které má k dispozici Hygienický institut. Hledá jeho vedoucího doktora Bruno Webera, ale ten není přítomný. Nevidí nikde ani svou Helene, což ho znervózní. Ona se pohybuje v prostředí plném bacilů a lehce by se mohla nakazit. Zatím ona i on vážně

neonemocněli, drobné prochlazení a zvýšené teploty pochopitelně nepočítá. Naštěstí má k dispozici léky, které mu vždy pomohou se z toho rychleji dostat. Tady jedno z největších privilegií, hned po přístupu k jídlu. Nebo je to obráceně? Umřít se dá i s plným žaludkem, pokud přijde těžká a nebezpečná nemoc.

SS-Oberscharführer Peter Vos dle David Olére

„Něco nám nesete?“ ozve se za ním hlas, ten už také poznává, patří čtyřiatřicetiletému doktorovi Ernstu Bergerovi.

„Ano, pane doktore, jako vždy, várku vzorků k otestování,“ ukáže na plato, které odložil na stůl.

„Tak to vemte s sebou, zajdeme do té laboratoře nahoře,“ nařizuje esesák, který se však nechová nijak brutálně k vězeňkyním, jak mu jeho snoubenka opakovaně sdělila.

Daniel poslechne a po vstupu do místnosti se zaraduje, neboť tam spatří Helene, jak cosi usilovně míchá do větších baněk. Nasaje přítomný pach a v něm ucítí alkohol. Co je to zase za podivnou sloučeninu, co vyrábí ten poněkud podivínský německý doktor?

„Sestro, přeruš na chvíli svou práci a zaregistruj ty vzorky, co nám sem přinesl pan kolega,“ říká Berger a tváří se přitom velmi mile, pak jako by snad lehce mrkl, „Musím si něco zařídit, doděláme to, až se vrátím. Teď se věnuj panu doktorovi,“ dodá s potutelným úsměvem.

„Ano, pane doktore,“ špitne ona a sklopí hlavu. Zůstává se svým milencem sama, neboť si Ernst tuhle mítnost pro dopoledne vyblokoval pro sebe.

„Co tady vyrábíte? Špiritus?“ přičichne Edelstein k tekutině.

„Skoro si to uhodl,“ přikývne k jeho překvapení ona.

„Tím taky potírá ty pacientky?“

„Ne, tím ne,“ zavrtí ona hlavou, trochu ztiší hlas, než se mu rozhodne dát vysvětlení, „Doktor Berger sehnal vhodnej materiál a vlastně tady vopravdu vyrábíme kořalku. Ale von ji pak nechce a nechává nám ji tady. Jako platidlo.“

„Jako co?“ vyvalí on oči.

„Jako platidlo. Jsou tady různí zdravotníci SS, ty zase mají další známé. Tak s nimi s tím vobchodujeme, voni nám to vyměněj za jídlo, co někde seženou, nebo možná ukradnou, tam ve svý kantýně. Je to dobrý, co pro nás doktor Berger vymyslel.“

„To je mi nějakej lidumil,“ zakaboní se tvář mladého muže.

„Snad zase nežárlíš,“ tváří se ona nejistě.

„Ale ne. Jen je mi divný, že je takovej starostlivej.“

„Snaží se nám pomáhat, jako třeba tou výrobou alkoholu. Nejenom mně, ale nám všem. Taky tady už hospitalizoval několik žen a dívek, a tím je asi zachránil před smrtí. Dělá na nich ty svoje pokusy, který je naštěstí tolik neohrožujou.“

„Skoro dokonalej samaritán.“

„To ne, taky má svoje mouchy. Například mi vadí, že zbytečně trhá ženám zuby. Sice tvrdí, že pod nimi maj nějakej váček, skrytej zánět, ale podle rentgenu tomu tak není. Získává tak snad materiál pro výrobu těch svých sér, které pak vtírá ženám do pokožky nebo jim je tam aplikuje injekčně. Někdy je těch injekcí vážně moc … Většinou tím vyvolá zánět, ale ten se daří celkem dobře vyléčit. Díky tomu jsou ty ženy tady chráněný, von tady selekce nedělá, na rozdíl vod těch jiných voddělení,“ vysvětluje mu ona trpělivě.

„Víš co? Nebudeme se už vo něm bavit. Radši mi řekni, co jinak? Co dělá ta svině, co tebe a tu doktorku zmlátila?“ zakaboní se jeho tvář.

„Vod tý doby už na nás ruku nevztáhla. Já jsem teď hodně v těch laboratořích, a sem vůbec nechodí, a když já musím tam, tak dělá, že mě nevidí. Asi výhrůžky doktora Webera zabraly."

„Snad jí to vydrží. Kdyby dělala problémy, tak mi řekni, zkusil bych s tím něco udělat."

„To máš takové možnosti?" podívá se ona pátravě.

„Ne, ale dobře přece víš vo mojí dohodě s doktorem Schröderem, vohledně tebe. Von naštěstí slovo drží, to mu nemůžu upřít. Určitě by dokázal tu svině umravnit," objevuje se v jeho hlase nenávist, vzpomíná na jelita, které spatřil na své snoubence, když se naposledy milovali. Od té doby raději osud nepokoušeli, ačkoli oba mají nepochybně chuť.

„Není potřeba nic dělat," zavrtí ona hlavou, pak si vezme papíry a začne do nich evidovat donesené vzorky. Přitom spolu hovoří, občas se dotýkají, ale jen velmi letmo. Může kdykoli kdokoli přijít a oni nesmí riskovat. Bylo by hloupé si vyrobit problém, když se podařilo zařídit, aby se mohli občas vídat a oba mají na zdejší poměry luxusní zajištění.

Donesený biologický materiál je už dávno zaregistrovaný, ale oni spolu stále žvatlají, vlastně až do chvíle, než se vrátí Berger. Ten se na oba milence usměje, tváří se poťouchle, ale zároveň projevuje radost z dobrého skutku, který podle sebe vykonal.

Daniel se vrací na své oddělení, Schröder přijde odpoledne a on pro něj musí ještě připravit pár vyžádaných zpráv. Johannovi se opravdu podařilo zajistit několik pacientů, kteří potřebovali vážnější chirurgický zákrok, a pak spolu asistovali doktoru Czapnikovi. Modlí se, aby kapitán zůstal i nadále v této rovině, tak mohou uspokojit jeho probuzený zájem o chirurgii a zároveň pomoci vězňům, kteří by jinak v krátké době zemřeli. Pokud operaci nepřežijí, pak necítí takové výčitky, neboť bez ní by nepřežili rovněž. V pár případech je možné pozorovat nepochybné zlepšení stavu operovaného vězně.

Co se týká řezání a přišívání končetin, s tím už Schröder znovu nepřišel a židovští doktoři jsou za to rádi. Úspěch zaznamenali i v léčení následků experimentu s podchlazováním organismu, všech šest vězňů ho nejen přežilo, ale už se vrátilo ke svým komandům. Otázkou je, zda je to pro ně výhra. Na oddělení Jodela tak zůstávají kromě operovaných mužů oba pacienti s poškozeným obličejem rentgenovými paprsky a trojice mladíků, na nichž bylo testováno působení mrazu.

Leo Namias i Ahron Tabakian se zřetelně lepší, a podle všeho by mohli být už brzy propuštěni. Zatím se tu mají dobře, neboť krizi překonali a nyní si užívají prostředí bez selekcí a se zvýšenými dávkami potravy. Relativně dobře se daří i třetímu z nich, po fyzické stránce, po amputaci nohou se hojí až překvapivě rychle. Horší je to však s jeho psychikou, neboť mu je jasné, že tu jen čeká na stanovení data své popravy. Bez nohou ho zde dlouho žít nenechají.

Schröder dorazí kolem půl druhé a hned ho je plno. Osobně provádí vizitu ve všech sekcích, v tuto chvíli zde mají něco přes sto pacientů, pár jich zemřelo a další už propustili. Stále pokračují pokusy s jaterními onemocněními i popáleninami, stejně tak zde testují léky na pacientech s infekčním onemocněním. Právě z nich se rekrutují mrtví, neboť léky nejsou vždy dost účinné. Dobré však je, že tito muži nebyli záměrně nakaženi, s nemocí sem už přišli a bez pobytu zde by nepochybně skončili v plynové komoře. Proto mohou mít jejich ošetřující lékaři dobrý pocit, jelikož mnohým zde zachránili život. Je sice otázkou, na jak dlouho, ale minimálně jim dali další šanci.

Po vizitě skončí kapitán v kanceláři svého vedoucího lékaře u kávy, do večerního apelu zbývá asi hodina, procházení sekcemi se dost protáhlo. Spolu s nimi je zde také Johannův dvorní chirurg, jak mu někdy kapitán v žertu říká. Pokračují v diskusi o operacích, chvílemi se i přou, ale to je povoleno, pokud jde o ryze medicínský problém. Tam se vlastní názor připouští a může být zpochybňován i ten šéfa oddělení.

„Mám potíž získat vhodný pacienty," vyfoukne kouř z cigarety kapitán, „Moji kolegové si je někdy schovávaj pro sebe. To víš, taky tam maj svoje voperatéry. No, možná nějaký najdu, až přijedou ty transporty."

„Transporty? Jaké transporty?" zachová kamenný výraz Daniel.

„Tak ty nevíš? Vo těch přípravách tam v Birkenau? Že by táborový tamtamy nefungovaly? Že by se k tobě nedoneslo, že se tam na ně chystaj? To je divný. Když Josef přeložil ty tvoje dvojčata do toho vlastního baráku, tak ses to dozvěděl dost rychle, co?" ušklíbne se kapitán, „Jak ses bál, jestli je tam nechce vykuchat, a já tě musel uklidňovat."

„Jen čirou náhodou …"

„No jasně. Úplně čirou náhodou. Nejsem padlej na hlavu, dobře vím, že si tady dokážete předávat informace, i mezi tímhle táborem a tím v Birkenau. Ale to je tvoje věc, mně do toho nic není. Tak až přijedou ty nový transporty, vo kterejch nic nevíš, zkusím tam někoho najít, kdo by byl vhodnej pro našeho chirurga."

Oba židovští lékaři nic neříkají, proto se na chvíli rozhostí ticho. Johann se napije pomalu již vystydlé kávy a potáhne z druhé cigarety, kterou si k ní zapálil. Jeho kolegové zůstali u jedné, přeci jenom musí s kuřivem více šetřit a jejich šéf jim nabídl jen jednou.

„Taky nemusíme zůstávat jen u mužů," pokračuje kapitán, „Můžeme voperovat i ženy, pak je hospitalizujeme na bloku deset. Můžeme je tam mít i hospitalizovaný, už jsem vo tom mluvil s Eduardem, dokonce projevil takovej nesmělej zájem se taky přijít podívat."

„Nesmělý zájem?" zeptá se Edelstein.

„Jo, někdy se v něm nevyznám. Podporuje nás, to jo, ale někdy se mi zdá, jako by chtěl sám zůstávat stranou. Ale to je jeho věc. Má tam svoje pacientkyí, v tom bloku deset. Pokud najdeme vhodný ženský pacienty, tak by se nám vo ně mohla postarat ta tvoje, ne? A nějaká ta doktorka nebo doktor z toho Hygienickýho institutu."

„O jaké operace by mělo jít?" ozve se Czapnik stísněným hlasem.

„No podle toho, koho seženu. Jak sis možná všimnul, tak hledám fakt nemocný, a nevodím ti sem pod kudlu zdravý. Což bych klidně mohl, a tady se pak na nich vyřádit," protáhne se Johann, „No, musíme ještě vyřídit jednu věc. Máme tady těch pět pacientů, co jsou dlouhodobě hospitalizovaný. Napřed ty dva s tím ksichtem. Co si vo tom myslíš, doktore?"

„Můj názor se nezměnil, pane doktore. Ten starší má naději, hojí se. Ten mladší má obličej doslova prožraný a zdevastovaný," odpovídá Jodel smutným hlasem.

„Asi ti musím dát za pravdu. Ten mladší je úplně na sračky. S tím se asi nedá už nic dělat. No a pak tam máme tu trojici, co stáli na tom mrazu. Ty dva se mi zdaj už v pořádku, ne?"

„Jsou téměř vyléčeni, pane doktore."

„Já bych řekl, že úplně. Že je zbytečný je tady už dál živit. Tak jim to zejtra ukončíme a voni se vrátěj tam, vodkud přišli."

„Možná ještě pár dní …," ozve se nesměle Edelstein.

„Nejsme žádnej dobročinej spolek. Už jsou v pořádku a můžou jít pracovat. Chápu tvoji snahu je tu držet co nejdýl a tak je chránit," říká celkem smířlivě kapitán, „ale všechno má svoje meze. Zejtra je propustíme a vod pozejtří budou zase makat."

„Uzavřu zprávu o jejich léčení," rezignuje Daniel na další pokusy obměkčit šéfa.

„To udělej. A taky ukonči další dvě, toho mladšího s tím ksichtem a taky toho beznohýho," řekne Schröder a spatří úlek ve tvářích obou svých kolegů.

„Ukončit … chcete říct …," souká ze sebe vedoucí lékař.

„Pánové, víme vod začátku, jak to musí skončit. Nedá se nic dělat, nejde je tu držet do nekonečna. Pro toho s tím ksichtem to bude vysvobození, trpí jak zvíře. No a ten bez nohou, ten má prostě smůlu. Tady takhle fungovat nemůže."

„Ještě by se mohlo počkat …"

„Nemohlo, čekal jsem už dost dlouho," zavrtí hlavou Schröder, chvíli se odmlčí, než pokračuje, „Je tady nějakej systém, kterej jde mimo nás. I já ho musím respektovat. Pro nějaký lidi tady prostě není místo. S tím se nedá nic dělat. Když jsem tam na selekcích, snažím se vybrat na práci ty, vo kterejch si myslím, že by mohli přežít. I když jsou třeba dost mladý, jako ty tvoje dvojčata, nebo i starší než pětačtyřicet, což je takovej nepsanej limit. S výjimkou doktorů. To samý jsem dělal při selekcích v táboře. Nikdy je nevyřazuju šmahem, snažím se nechat ty, co ještě nějakou šanci maj. Ale tyhle dva jí prostě nemaj a je nutný to už skončit."

„Možná bych měl jeden nápad, pane doktore," ozve se nesměle Jodel, „Co tomu bez nohou zkusit vyrobit protézy? To by mohl být taky zajímavý experiment, nemyslíte?"

„Dobrej pokus, doktore. Ale tohle tady zkoušet nebudeme. Tímhle se zabývat nebudeme. Naším zájmem je pomáhat těm, co se můžou vrátit do normálního života. Po vyléčení nemoci, popálenin, po úspěšný voperaci. Zejtra ráno to skončíte."

„Skončíme?" skoro vyjekne Czapnik a hrůza se objeví i v očích Edelsteina.

„Pane doktore, říkal jste přece … zabíjení …," je vedoucí lékař celý zsinalý.

„Máš pravdu, tohle není práce pro nás. To zařídí jinej. Už jsem to domluvil. Přijde sem ráno, po apelu. Asi ho znáš, i když tvůj hlavní voblíbenec už je přeloženej," ušklíbne se Schröder, naráží na převelení Josefa Klehra do tábora Gleiwitz. To mu zařídil šéflékař Wirths, a spolu s ním se zbavil i doktora Entresse, dalšího, kdo byl proti němu v opozici, ten je od začátku března lékařem v táboře Auschwitz-Monowitz.

„Nemusíme tedy …," zřetelně se uleví Danielovi, pak zase posmutní, neboť i tak mají být dva jejich pacienti usmrceni.

„Ne. Jen je tam vodvedete a tu injekci jim dá ten zdravotník. Můžeš jim něco nakecat, tak to pro ně bude lehčí," pokrčí rameny Johann, pak se zadívá na svého zdrceného vedoucího lékaře, „Tomuhle se tady prostě vobčas nevyhneme. Stejně tak, jako nám vobčas nějakej pacient exne," podívá se na hodinky, „No, už budu muset jít. Dorazím zase zejtra vodpoledne, provedeme důkladnou kontrolu těch po voperaci. Dopoledne udělejte pitvu těch dvou. Tím uzavřeš tu jejich kartu," povstane a sápe se po svém kabátě, rukavicích a čepici.

Po jeho odchodu se v místnosti rozhostí tíživé ticho. Nikomu se nechce promluvit. Pak Edelstein vytáhne cigarety, potřebuje se uklidnit, jednu nabídne kolegovi.

„Ještě nikdy jsem nebyl u toho …," zakňourá chirurg.

„Já naneštěstí už víckrát," běhá mráz po zádech Danielovi, neboť spolu s tím se pojí opravdu ty nejhorší vzpomínky. Na Davida i na sto dvacet zavražděných chlapců v Birkenau. Až za tím zůstává smrt Dova či mnoha dalších vězňů.

„Budu muset …," tváří se Czapnik jak boží umučení.

„Ne, Jodeli," zavrtí hlavou Edelstein, „Nemusíš u toho bejt. Já jsem tady vedoucí lékař. Jen tě prosím, do rána vo tom s nikým nemluv, aby se to ti dva nedozvěděli. Sice voba tuší, že to tak skončí, ale nemusej vědět, že to bude už zejtra."

„Pokud by se nechtěli připravit …"

„Nechtěli, Jodeli. Věř mi, nechtěli. Zkusím jim zejtra něco namluvit, že je to jen běžná kontrola a preventivní očkování. Chodí tam často, tak by tomu mohli uvěřit. Je pro ně nejlepší, když do poslední chvíle nic netuší. Můžou uvěřit, že dostanou injekci proti infekci. Nebo neuvěří, ale jejich trýzeň nebude příliš dlouhá."

„Tohle je strašný …"

„Jsou i strašnější věci … tím neříkám, že jejich smrt není barbarstvím. Ale … ne, nebudu vo tom mluvit, nemůžu, a hlavně nechci. Jodeli, věděli jsme, že k tomu dojde, tak teď ten čas nastal. Postarám se vo to."

„Děkuju ti …"

„Máš zač, v tomhle případě," potáhne zhluboka Daniel z cigarety, ruce se mu chvějí.

Stání na večerním apelu mu nepřidá, neboť tohle je vždy čas, kdy je obtížné udržet své podvědomí na uzdě, aby nevyvolávalo trýznivé obrazy či myšlenky. Po skončení nástupu rychle zaleze do své kanceláře, kam mu přinese Joseph příděl potravy, spolu s tím svým. Začnou nuznou stravu konzumovat, a na rozdíl od většiny mají tu výhodu, že si mohou přilepšit ze svých zásob. Ty si zde udržují, díky Kurtovi. Ten se trochu zklidnil, a Danielovi se zdá, že mladý nácek pomáháním jemu i jeho sourozencům v Birkenau si léčí své černé svědomí.

„Tak co se děje?“ položí po chvíli dotaz mladší bratr.

„Co by se mělo dít,“ zavrčí starší sourozenec.

„Poznám na tobě, když je něco špatně. Snad Isaac? Nebo dvojčata? Dozvěděl ses něco?“

„Josephe, nemám žádný špatný zprávy vo našich bratrech. Ale taky nemám chuť se vo tom bavit. Nesmíš se zlobit, ale tohle se tě netýká.“

„Jak myslíš,“ zatváří se mladík všelijak. Ale už se na nic neptá.

Daniel raději začne probírat věci kolem evidence, jejich dialog je hodně kostrbatý, proto Joseph raději odejde. Respektuje právo staršího bratra mu neříkat všechno, on snad najde rozptýlení svých černých myšlenek ve společnosti Aviho, se kterým se docela sblížil. Asi i díky tomu, že mu pomáhá s vytvářením fotografií. Přitom občas zapomene na své postižení.

Starší z bratrů Edelsteinů si po večerce zapálí další cigaretu, posadí se a zírá na skříňku, kde je tvrdý alkohol. Dobře ví, že tohle není řešení. Ale někdy mu jeho přítomnost v krvi pomáhá usnout, když otupí rej drásavých myšlenek.

Nalije si pořádného panáka. Tohle mu Schröder toleruje, sám má spotřebu neskonale vyšší a jeho řidič mu jistě shání zásoby, kde se dá. Prostředky kapitán má, a alkohol se vyrábí pořád, i za války. Přináší zapomnění kde komu.

Daniel si povzdechne. Nikdy nadměrnému pití neholdoval, i když pochopitelně si občas se spolužáky vyrazil posedět a popít. Tady mu hrozí, že se z něho stane závislák. Tohle není od Johanna správné, nechávat mu tady ty láhve, a pokud v nich hladina poklesne, tak to mnohdy ani neokomentovat.

Snaží se nutkání po pořádné opici odolávat, ale jsou chvíle, jako dnes večer, kdy toho panáka opravdu potřebuje. Nejen proto, že zítra zemřou dva mladí vězni, smrt je kolem pořád, ale především kvůli asociacím, co jejich poprava u něho vyvolává. Zase se mu připomíná smrt Davida a také hromadná vražda chlapců v Birkenau, kdy on přitom musel nejen být, ale svými lži jim ještě s tím strašným zločinem pomáhat. Tohodle hrůzného zážitku se už nikdy nezbaví, i kdyby zdejší peklo nějakým zázrakem přežil.

Ráno je pochopitelně ještě horší než večer, vyhrabe se z pelechu, vykoná malou potřebu, opláchne se, oholí. Pak zaleze do kanclu, ještě krátký čas do ranního apelu zbývá.

„Zase to z tebe táhne,“ zamračí se mladší sourozenec, „Nezdá se ti, že to už trochu přeháníš? Já vím, von ti za to asi ani nevynadá, ale chceš skončit jako von? Dyť von je alkoholik.“

„Josephe, nepořebuju kázání,“ upře lékař své zarudlé a podlité oči na mladíka.

„Pořád mi nechceš říct, kvůli čemu to je?“

„Teď už je to jedno. Stejně se to dozvíš. Jen jsem ti nechtěl kazit noc. Dneska po apelu tady končí dva pacienti, ten Morris a Ejdels.“

„Končí tady,“ objeví se krátký úlek v očích písaře, ale velmi rychle jeho tvář nabude zpět lhostejného výrazu, „Myslíš tak, jak si myslím …“

„Jednou to přijít muselo. Včera vo tom rozhodl, proto jsem se cítil tak blbě. Navíc to vyvolalo hnusný vzpomínky … Ale zatím si to nech pro sebe, až po apelu si budu muset někoho vybrat, kdo je tam vodvede a podrží.“

„Nebudeš to snad dělat ty …,“ objeví se skutečné zděšení ve tváři Josepha.

„Ne, v tomhle naštěstí drží slovo. Přijde sem jeden nácek, asi sanitář. Ten jim dá tu injekci. Já je tam jen musím nechat vodvíst. A taky asi bejt u toho. Pak je s Jodelem budeme muset pitvat, aby byla zpráva kompletní …“

„Chápu, je to pro tebe i tak hnusný ...“

„Co tady není. Pro toho Morrise to bude snad úleva, děsně trpí. Ale Ejdels se už skoro uzdravil. Teda nemá ty nohy, ale s tím by mohl žít …“

„Ne ale tady. Bylo jasný, jak to dopadne,“ je už výraz mladšího bratra zase lhostejný, „Jestli chceš, tak ti pomůžu, myslím je tam vodvíst a podržet,“ nabídne své služby.

„V žádným případě. Vezmu si Velkýho Šimona a taky Zawela. Ty mi pomůžou. Až skočí apel, tak je za mnou pošli.“

„Jak chceš. Mám jim říct, vo co jde?“

„Ne, tohle si vyřídím sám.“

„Dane, nemusíš mě pořád chránit. Taky už jsem toho dost zažil. Je mi jich líto, ale věděl jsem, že to tak skončí. Jen jsem se leknul, že chce, abys jim tu injekci dal ty sám. To bys pak určitě začal chlastat ještě víc.“

„Zase tak často nepiju …“

„Nechci se hádat … Myslím to dobře. Tady potřebuješ bejt pořád ve střehu, abys něco neposral. Ty flašky nejsou dobrý řešení. Taky bych byl radši permanentně vožralej, abych nemusel myslet na to, co se mi stalo. Ale je mi jasný, že bych na to rychle dojel …“

„Máš pravdu, Josephe. Asi seš chytřejší než já.“

„To těžko. Jen je toho na tebe moc. Pořád se vo někoho staráš a už sis taky užil svoje. Pořád to sice stojí za hovno, ale prej je to už na dobrý cestě.“

„Na dobrý cestě? Vo čem teď mluvíš?“

„Vo zprávách, co se ke mně donesly. Vo tom, jak dostávaj ty svině nacistický na držku. Hlavně vod Rusáků. Prej je už ženou svinským krokem zpátky. Možná už brzo budou tady …“

„Tak brzo to asi nebude. Navíc budou mít pořád dost času …“

„Dane, tohle vím. Ale když si to vezmeš ze širšího úhlu pohledu, tak je jedno, jestli to my dva přežijeme. Teda ne pochopitelně pro nás, ale z pohledu spravedlnosti. Nakonec za tyhle všechny zvěrstva ty svině zaplatěj. Teď už tomu začínám věřit.“

„Možná bysme z toho mohli nějak vyklouznout …“

„Dane, umím si spočítat naše šance. Ale je pravda, že už vobčas myslím i na to, co by mohlo bejt, až ta válka skončí. Jak bych mohl žít, bez těch koulí …“

„To je moc dobře, že takhle uvažuješ. Pozitivní myšlení je moc důležitý …“

„Nemusíš mě chlácholit. No, na sebevraždu už nemyslím, nebo ne tak často … No co se tak tváříš, to by přece napadlo každýho. Ale docela rád bych se dožil konce týhle zkurvený války a viděl ty svině na kolenou. Mít možnost se jim pomstít.“

„Myšlenky na pomstu nejsou to nejlepší … lepší uvažovat vo spravedlnosti. Vo velkým soudu, před kterým by všichni ty zločinci skončili. Snad k tomu jednou dojde, až je spojenci porazej. Jenže teď ještě pořád maj nad náma skoro absolutní moc. Proto musíme vyrazit na apel, a proto po něm zemřou ty dva naši pacienti.“

„Já vím, pořád je to na hovno. Ale už trochu lepší, když je ženou zpátky. Představa, že by ty svině zvítězili, ta byla strašná. Kdyby tohle mělo trvat těch tisíc let, jak vo tom žvanil ten psychopat s tím knírkem … Už se mu ta zasraná tisíciletá říše začíná hroutit, a to je moc dobře. Nakonec mu nakopou prdel. Chtěl bych vidět ten jeho ksicht, až budou spojenci v tom jeho Berlíně.“

„Tak to asi všichni, co jsme tady. Josephe, už je pomalu čas …“

„Ještě je čas," zavrtí hlavou písař, „Víš, Dane, tohle mi v poslední době dost pomáhá. Představa, že je uvidím na kolenou. Jen kvůli tomu si myslím, že by stálo za to žít, i bez těch koulí. Naštěstí to vypadá, že se zase tak moc neměním. Nebo jo?" zarazí se.

„Ne, kdo o tom neví, tak na tobě nic nepozná."

Ještě chvíli sourozenci debatují o porážce nenáviděných nacistů, pak se bohužel musí vrátit do kruté reality a jít se postavit na stejně nenáviděný ranní apel. Za tmy, chladu a drobného mrholení určitě nepůjde o příjemný zážitek, zvláště když se nástup protáhne.

Jeho délka je naštěstí průměrná, po něm rychle chvátá Daniel do své kanceláře, kam mu jeho bratr pošle dvojici zdravotníků. Lékař nechodí dlouho kolem horké kaše a řekne jim, co po nich požaduje. Nejsou zděšení ani v šoku, s takovým scénářem počítali, jen sklopí hlavy.

„Proč zrovna my?" zeptá se s neskrývanou výčitkou Chason.

„Někdo to bejt musí, Šimone. Vy už jste tady dlouho, něco jste prožili."

„Hm, tak si to musíme vyžrat …"

„Šimone, voba žijeme jen díky panu doktorovi," ozve se Weiss, „Jsem z toho taky nešťastnej, ale má pravdu, někdo to udělat musí."

„Já vím. Já jen …," nedokončí větu Chason, jen rezignovaně mávne rukou.

„Pokud vás můžu poprosit, snažte se tvářit tak, aby na vás nic nepoznali. Bude pro ně lepší, když do poslední chvíle nebudou tušit, k čemu má dojít. Snažil jsem se tu chvíli co nejvíc voddálit, ale už je tady nechce dál držet …"

„Pane doktore, všichni jsme věděli, jak to skončí, když jste mu museli uříznout ty nohy. Dostal jen krátkej čas navíc," říká Zawel.

„Všichni tady žijeme v čase navíc, takovým vypůjčeným čase," povzdechne si Edelstein, už ho zase přemáhá deprese.

„To asi jo. Zvlášť třeba já, nebejt vás, tak už jsem dávno mrtvej. Přijít selekce den předtím, než jste mě sem vytáhnul, tak … No a ten druhej, ten s tím znetvořeným obličejem, tady asi smrt bude vopravdu vysvobozením, hrozně trpí …"

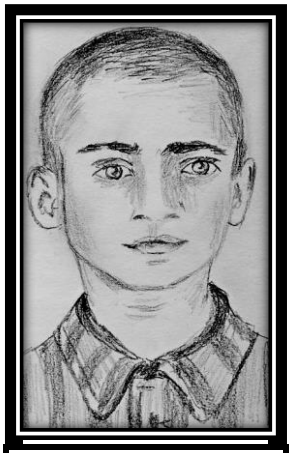
Zawel Weiss

„Smrt není nikdy vysvobozením," procedí Chason mezi křečovitě zaťatými zuby.

„Pánové, tohle není vhodná chvíle na filozofování. Nevím, kdy ten sanitář dorazí. Půjdeme teď na voperační sál, a až se vobjeví, tak je přivedete. Napřed jednoho, a pak druhýho. Taky vymyslete, kam schováte tělo toho prvního, aby ho ten druhej neviděl …," vydává ztěžka pokyny Daniel, pak se na oba provinile podívá, „Vomlouvám se vám, že jsem vás vybral, ale někoho jsem vážně vybrat musel."

„Já vím, pane doktore. Taky vím, že jste se je určitě snažil zachránit. Ale tohle bylo vod začátku nad vaše síly," zní hlas Weisse soucitně.

Další slova už nepadnou, proto se všichni tři přemístí na operační sál, který dnes dopoledne bude sloužit jako popravčí místo a posléze jako pitevna. Daniel učiní přípravy právě z pohledu patologie, pak se rozmýšlí, zda má jít zpátky do kanceláře, když se ve dveřích objeví jemu dobře známý Emil Hantl.

Edelsteinovi přeběhne mráz po zádech, neboť tenhle zdravotník SS byl též u hromadné vraždy chlapců v Birkenau. A po ní se téměř zhroutil. Ale nějak se z toho oklepal, na rozdíl od jeho kolegy Herberta Scherpeho, který se složil zcela a byl posléze přeložený jinam. Vlastně z trojice tehdejších popravčích zůstává Hantl v táboře jediný, neboť i Josef Klehr je už pryč. Ten však vždy zabíjel s potěšením. U toho kolaps nikdy nehrozil.

„Dobrý den, pane doktore," pozdraví dvaačtyřicetiletý zdravotník, stále stejně slušný vrah, napadne Edelsteina.

„Dobrý den, pane," odpoví mu lékař.

„Ti dva tady, ti vědí, oč jde?" zeptá se sanitář.

„Ano, vědí. Budou vám pomáhat," říká Daniel stísněným hlasem, „Támhle máte roztok … Vlastně nemám připravenou vhodnou injekci …"

„Mám ji s sebou, i ten roztok, kdyby bylo třeba," hovoří Hantl smutným hlasem, je na něm poznat, že ani on nemá žádnou radost z toho, co se po něm chce. Ale nemá odvahu se vzepřít, proto pořád čas od času takto poslouží a někoho zabije.

Nastane chvíle hrozného ticha, kdy si vrah připravuje vše potřebné ke zločinu, a jeho spolupachatelé ztěžka oddechují, s hlavami sklopenými.

„Posadíme je na židli?" otočí se Emil, už je nachystaný.

„Nevím … myslel jsem … na tom stole …," zakoktá se lékař, cítí se hrozně, tohle je deja-vu, tohle už přece prožíval. Příprava na vraždu.

„Může být. Tak je položíme na ten stůl. Třeba tak budou klidnější," mluví sanitář tichým hlasem, „Až tady budou ležet, tak jim dejte pravou ruku před obličej, aby neviděl tu injekci, a levou jim natáhněte do upažení. Aby se jim vykreslily mezižeberní svaly," nabádá své pomocníky.

Oba mladí vězni jen přikývnou. Kdyby tohle společenství pozoroval někdo zvenku, musí ho považovat za bandu naprostých zoufalců. Ale oni všichni jsou zoufalí z toho, co se musí stát, a co ani jeden z nich nechce.

SS-Unterscharführer Emil Hantl

„Pane doktore, můžete je pro ně poslat," potvrdí svým výrazem předchozí úvahu kat, ne, tenhle muž určitě nezabíjí s potěšením. Dokonce asi i s odporem. Možná nenávidí sám sebe, že nemá odvahu se vzepřít.

Edelstein ani nemusí svým podřízeným nic říkat, ti se vydají šouravým krokem naplnit svoje poslání. V místnosti se rozhostí znovu zlověstné ticho.

„Pane doktore, promiňte, asi to není vhodná otázka," ozve se po chvíli hrozně tichým hlasem Hantl, „Pane doktore, vzpomínáte někdy … na ty chlapce … tam v Birkenau … jak jsme tam byli spolu, tenkrát …"

„Na tohle nikdy nedokážu zapomenout, dokud budu žít," procedí mezi zuby oslovený.

„Ani já ne … Pořád se mi to vrací … Když jde o nemocné, umírající … Vím, není to správné, není to správné …," zopakuje zoufalým hlasem Emil, „Ale dá se s tím snad nějak žít. Ale ti chlapci, ti byli všichni zdraví … plní života … bylo jich tolik … Vrací se mi to …"

„Pane, prosím … nemluvme o tom," zaúpí Edelstein.

„Máte pravdu, pane doktore. Omlouvám se vám," sklopí hlavu sanitář.

„Pane, tak proč to děláte? Proč neřeknete, že to nebudete dělat?"

„Nemám na výběr … je to rozkaz …"

„Vy jste přece jeden z nich, vy přece na výběr máte. Vás nepopraví, když odmítnete. Nejvýš vás někam přeloží …."

„Ne, tak jednoduché to není … Mockrát jsem o tom přemýšlel … Možná máte pravdu, a jen nemám dost odvahy. Bojím se následků … Tak s tou hrůzou musím žít …"

„Nebojíte se … mluvíte s Židem …"

„Vy jste slušný člověk, pane doktore. Taky s tím musíte žít, jako já. Vy jste sice ty injekce nedával, ale byl jste tam taky … Vy jistě chápete, jak se cítím …"

„To asi chápu," drtí mezi zuby Daniel, začíná mít hroznou zlost na toho muže před sebou, který je tak velký zbabělec, že radši zabíjí, i když se tím poté vnitřně užírá. Ale má právo ho soudit? Vždyť o něm nic neví. Neví, proč tohle dělá, i když se mu jeho práce evidentně příčí.

Hantl se nadechuje asi k dalšími emocionálnímu výlevu, když se otevřou dveře. V první chvíli se Edelstein zaraduje, neboť děsivý rozhovor končí, pak mu přeběhne mráz po zádech, když na nosítkách spatří zmrzačeného mladíka. Oba zdravotníci s ním jdou až ke stolu, na který si on sám dobrovolně přeleze. Je pouze v košili a tu si nyní bez říkání svléká. Není to poprvé, co sem byl takto donesený, asi očekává další kontrolu.

Výraz třiadvacetiletého Ejdelse Dudeka je smutný, moc dobře ví, že ho zde dlouho žít nenechají. Ale podle klidu, s kterým si nahý lehá na záda, jistě netuší, že ten čas přišel právě teď. Oba zdravotníci rozpačitě stojí vedle stolu, o který opřeli svá nosítka, Hantl je zády k pacientovi a svým tělem zakrývá vražednou zbraň. Edelstein se odvrátí, snaží se sebrat veškeré své síly, nasadit lhostejný výraz. S ním pak přistupuje k mládenci, jde k jeho nohám, zatímco zřízenci se stahují za jeho hlavu.

„Hojí se to velmi dobře," slyší se říkat lékař, zoufale se snaží, aby se jeho pohled nestřetl s tím odsouzence, křečovitě zírá na pahýly před sebou.

„Jenže mi to nepomůže, pane doktore," povzdechne si Dudek, a ani sám neví, jak strašně blízko je pravdy.

„Bez té amputace by to nešlo tehdy zastavit. No nic, v každým případě dostaneš injekci proti tetanu. Je proti otravě krve, dává s vždycky, po takový náročný operaci," žvaní Edelstein směrem do stolu.

„Injekci?" ulekne se evidentně mladík, to už mu zřízenci začínají manipulovat s rukama.

„Proti tetanu," zahuhlá Daniel.

„Proti tetanu?" zvolá zoufalým hlasem popravovaný, „Pane doktore, je to ta injekce? Už přišel můj čas? Je to konec?"

„Není. Uklidni se," huhňá dál lékař.

„Tak proč mě tak divně držej … tak já umřu … nejsem připravenej … nemluvil jsem s Hospodinem … nejsem připravenej …," vyráží ze sebe Ejdels, ale jak je v šoku, vůbec asi nepomýšlí na obranu. Jen se celý klepe strachy.

To se už otáčí Hantl a rychle přistupuje k hrudi nešťastníka. Jehla zajede skrze svaly přímo do srdce, vražděný vytřeští ještě víc oči. Smrtící látku už má v těle, proto sebou začíná škubat, nabíhají mu svaly na krku, pahýly nohou se zmítají přímo před zsinalým Danielem. Ne však dlouho, za necelou čtvrt minutu napětí těla povoluje a pacient upadá do bezvědomí.

Každý ze čtveřice živých upírá svůj pohled do země, nikdo nepromluví, jen je slyšet jejich zrychlené dýchání.

„Odneste ho," zachrčí po chvíli Edelstein.

Oba pomocníci sebou napřed trhnou, pak ale rychle pokládají nosítka na zem, aby na ně vzápětí uložili už nehybnou mrtvolu zavražděného. Jeho košili tu nechávají, tu naopak sbalí Daniel, aby ji ukryl před pohledem druhého odsouzeného, až ho sem přivedou.

V místnosti se rozhostí vražedné ticho. Hantl naštěstí mlčí a Daniel je mu za to vděčný. Kdyby měl znovu začít o té události v Birkenau … Tohle jsou hrozné chvíle, které tady musí opakovaně zažívat. Kolik už viděl umřít lidí jen proto, že dle zdejšího systému ztratili právo dále žít. Stali se přítěží, stali se nepotřebnými pro otrockou práci.

Čas se strašně vleče, zdá se to skoro věčnost, než dorazí oba zřízenci podruhé. Tentokráte mezi sebou vedou čtyřiadvacetiletého Morrise Orgise. Na něm je poznat, jak hrozně trpí, jeho obličej vypadá opravdu příšerně. Jemu zákroky doktora Czapnika nepomohly, naopak vše asi ještě zhoršily. Jde sice po svých, ale zdravotníci ho musí podpírat. Teď mu i pomáhají sundat košili a nahého ho ukládají na stůl.

Daniel se několikrát nadechne, pak přistupuje k pacientovi. Chvíli se dívá na jeho zdevastovaný obličej, jako by skutečně prováděl vyšetření.

„Pořád se to nehojí," říká tichým hlasem, „proto ti raději dáme injekci proti tetanu. Ta je proti otravě krve, která by mohla nastat."

„Je to špatné, pane doktore," zasténá Morris, „Přitom Erwin se docela uzdravuje."

„Třeba se to taky zlepší, možná i po té injekci," stydí se Edelstein za svá slova, ale chce chudáka ležícího před ním uklidnit.

„Já vím, že se mi snažíte pomoc …," podívá se vděčně Orgis a lékař rychle odvrací obličej. Ne, tohle si těžko někdo dokáže představit, tohle jsou otřesné chvíle.

„Teď dostaneš tu injekci, tak se uvolni. Zdravotníci tě přidrží …," mluví Daniel, drží se z posledních sil.

„Nebojím se injekce," odvětí mladík.

„Ale to bys měl," chce se zvolat lékaři, místo toho jen kývne hlavou, stejně zničení zřízenci přistoupí ke zmučenému pacientovi a začnou manipulovat s jeho rukama. Ten se nijak nebrání, i když možná nakonec přeci jen pojme podezření. Jenže v tu chvíli už sanitář zabodává jehlu do jeho srdce a vstřikuje mu do něj smrtelný roztok.

Následný asi patnácti vteřinový poslední boj zabíjeného už Edelstein dobře zná, i u Morrise proběhne, aby po této době zůstal nehybně ležet. Na popravišti se zase rozhostí ticho, přerušované jen zvuky, jak si Emil balí své nástroje.

„Sbohem, pane doktore," pohlédne sanitář krátce na Daniela, ale rychle odvrací zrak a míří ke dveřím. Naplnil znovu svou povinnost, vykonal rozkaz.

„Na shledanou, pane," odpoví Edelstein, a hned se otřese. Kéž by už nikdy ve svém životě tohoto muže nespatřil. Kéž by už nikdy nemusel přihlížet násilné smrti svého pacienta.

Vytvoří se živý obraz, kdy se nikdo ani nepohne. Tři mladí muži stojí kolem stolu, kde spočívá tělo čtvrtého. Mají hlavy skloněné a vyrovnávají se sami se sebou, se svým svědomím. Pomohli zabít jiného mladíka, aby sami mohli dále žít, v závětří experimentálního bloku.

„Pane doktore, máme ho tady nechat?" promluví jako první Weiss.

„Ano, Zaweli, nechte ho tady … Zaweli, zajdi za doktorem Czapnikem, a řekni mu, aby sem za patnáct minut přišel," hovoří Edelstein pomalu a dost tiše.

„Zařídím, pane doktore."

„Zaweli, kam jste dali to druhý tělo?"

„Do sklepa, ale stranou vod ostatních."

„Tak ho sem rovnou přineste."

„Tak jo, pane doktore," kývne Weiss na svého zdeptaného kolegu a oba vyrazí příkaz naplnit. Vrátí se za krátkou dobu, a lékaře naleznou na stejném místě a se stejně strnulým výrazem. Složí mrtvolu Dudeka na zem, pak se tázavě zadívají na Daniela a když ten kývne, s radostí opouštějí místnost, kde museli asistovat dvěma popravám.

Edelstein asi ještě minutu stojí bez hnutí, jen svýma vyhaslýma očima těká z jednoho těla na druhé. Pak se konečně pohne. Ještě než začne s Jodelem ty chudáky pitvat, musí si dát cigaretu. Možná taky panáka. Ne moc velkého, jen trochu si loknout. Není žádný alkoholik, ale po tomhle zážitku mu doušek kořalky pomůže. Navíc nemůže v následných hodinách nic pokazit, neboť budou s kolegou řezat už jen do mrtvých.

UŽ TO ZAČALO, PANE SS-OBERSCHARFÜHRERE?

Isaac Edelstein neprožívá právě klidné období. Je sice pravda, že ho Voss podržel, ale od nového oberkapa zcela jasně cítí značný odstup, ne-li nedůvěru. Tu si částečně získá ke konci

dubna, když dohlíží na opravy v krematoriích II a III. Ty lze ale spíše označit za rutinní, než by docházelo ke generální rekonstrukci.

V té době je také zplynována skupina selektovaných mužů a žen z tábora, asi se tak dělá místo pro nové a zdravé vězně, napadá Isaaca. Také dorazí menší transporty ze Zakarpatské Ukrajiny, v nich jsou maďarští Židé. Mnohé z těch chudáků jim dopraví rovnou jako nebožtíky, neboť zemřeli cestou, možná žízní. Jejich transport asi musel být velkým utrpením. Zbytek skončí v plynové komoře a v jednom případě jsou zastřeleni v márnici krematoria II, což znamená velmi nepříjemné zážitky pro všechny zainteresované.

Esesáci se pečlivě připravují na vyšší počty transportů, byť zatím ještě vlečka do středu tábora není dokončena. V krematoria se likvidují horečně mrtvá těla z táborů a zbytky po zplynovaných či zastřelených. Všichni cítí, že něco visí ve vzduchu, ale nedokáží si představit, jak velká akce by to měla být.

Někdo sice mluví až o půl milionu maďarských Židů, jiní dokonce uvádějí jejich počet až okolo tři čtvrtě milionu, ale Edelstein něco takového bere s rezervou. I kdyby se rozhodli takové množství lidí zavraždit, tak by určitě využili i jiných vyhlazovacích táborů. Sám už nepochybuje o tom, že dorazí více transportů, možná v rychlejším sledu za sebou, ale v součtu půjde o desetitisíce nešťastníků. Takové číslo považuje za reálné. Ale i tak příšerné.

Jeho očekávané zvýšení počtu speciálních akcí v plynových komorách potvrdí příchod nových členů sonderkomanda. Jde o řecké Židy, jejichž blízké zplynovali jedenáctého dubna. Tihle většinou mladí muži strávili tři týdny v karanténním sektoru BIIa, a dnes v neděli třicátého dubna je převeleli k sonderkomandu. Neví přesně, kolik jich nově přišlo na izolovaný blok třináct, ale odhaduje jejich počet tak mezi sto padesáti až dvěma stovkami. Podle všeho s nimi ale bude těžká domluva, protože jidiš neovládají a německy také většinou nemluví.

„Podle mýho chystaj něco moc velkýho," říká ustaraným hlasem Kaminski, když s Isaccem pokuřuje před barákem, stranou od ostatních.

„Máš pravdu, asi to fakt vypadá na ty maďarský Židy."

„Určitě, už jsem si tím skoro jistej. Podle zpráv, který prosákly a který jsem se dozvěděl."

„Yaakove, buď vopatrnej," ztiší hlas Edelstein, „Ten novej oberkapo se mi vůbec nelíbí. Zatím nám pořád zůstávaj ty naše privilegia, ale nejsem si jistej, jak dlouho. Ty podle všeho pořád udržuješ kontakt s tím podivným hnutím vodporu, nebo jak si ti zoufalci říkaj."

„Proč zoufalci?"

„Proč? Co udělali tenkrát, když šel do plynu ten rodinnej tábor? No? Jen žvanili. Jsem si jistej, že kdyby tenkrát ty chudáci začali bojovat, tak by se k nim nikdo nepřidal. Asi kromě nás, tys k tomu byl hodně vodhodlanej."

„Jejich informace se hoděj. A navíc, pořád nechytili ty vězně, co utekli na začátku dubna. To je taky naděje, a možná jejich práce."

„Možná, i když bych spíš řekl, že si ti tři pomohli sami. Yaakove, nechci bejt moc pesimistickej, co se týká toho hnutí vodporu, ale prostě se mi to nějak nezdá. Navíc teď tady máme vlastní problém. Ten novej oberkapo je divnej, Voss podle všeho moc nervózní. Asi jak to zvládne, když začnou jezdit ty transporty častějš."

„Dávám si pozor. Isaacu, něco neovlivníme, něco vovlivnit můžeme. Je sice pravda, že teď máme nový členy sonderkomanda, ale i v tom může bejt nebezpečí. Až se zapracujou, tak nás můžou nahradit."

„To je možný. Navíc netuším, k čemu nám teď budou, když máme vobě funkční krematoria personálně zajištěný. Ty další dvě jsou nefunkční, teda ta čtyřka úplně a ta pětka taky nic moc. Tak na co dalších dvě stě mužů? S těma Rusákama a nějakejma dalšíma nováčkama nás už je teď možná víc, než bylo před tou deportací těch dvou stovek."

„Pokud bude víc transportů, tak se jistě bude pracovat na směny."

„Na to ale přece bohatě stačí po stovce mužů, a ty tady máme, ne? Tak co ty další? Nebo snad chtěj zprovoznit i ty další krematoria? Zatím se mi to nějak nezdá. Navíc i kdyby, tak tam nespálí víc jak pět set těl za čtyřiadvacet hodin."

„Isaacu, mám z toho hodně blbej pocit. Ze všeho. I když nás dvou se to zatím nedotýká …"

„Správně říkáš zatím. Právě proto musíme bejt teď hodně vopatrný. Bylo by na hovno, kdyby tě vobvinili z kontaktů na ty vodbojáře. Co jim já moc nedůvěřuju."

„Dám si pozor. Co se týká toho oberkapa, možná se s ním půjde domluvit, i když se zdá bejt drsnější než ten předchozí. Už sám vosobně pár členů sonderkomanda pořádně zmlátil, tam u mě."

„To u nás taky. Předáky či mě se Szmulem zatím vynechává, ale na běžnejch vězních se už vyřádil. Sice se možná jen chce předvíst před náckama, ale spíš se bojím, že to bude dost velká svině. Která nás Židy možná nenávidí."

„Uvidíme, budeme se muset zařídit podle toho, jak se to bude dál vyvíjet."

„Jen jestli bude v našich silách aspoň trochu něco vovlivnit," odpovídá Edelstein, ale zachovává si svůj typický lhostejný výraz, není v něm ustrašenost. Už toho prožil hodně, než aby se rozklepal z nové a nepříjemné situace.

Druhý den je typický pracovní, ačkoli je první květen, a ten někteří slaví jako svátek práce. Oni na něj likvidují těla, která jim byla dovezena, či ještě zbytky z márnice z předešlého dne. Nováčky využívají esesáci na pomocné práce, například jedna skupina trhá plevel na dvoře krematoria II, a snaží se nakouknout dovnitř, kam mají zatím vstup zakázaný. Isaac neví, jestli jsou už zcela v obraze, a upřímně je mu to jedno. On tady má stabilní komando a modlí se, aby to tak zůstalo.

„Co myslíš, přivedli je, aby tady byli s námi nebo místo nás?" dívá se Szmul Lipmann ze zápraží krematoria na vězně trhající plevel.

„Spíš bych řekl vedle nás. Podle toho, co asi chystaj," odpovídá Edelstein, „Ale to nevylučuje možnost, že až se zaučej, zůstanou tady místo nás."

„I další chlapy maj vobavy," přikývne unterkapo, „Navíc pár jich ten novej oberkapo dost surově sežeral. Jako by nestačilo, že je mlátěj esesáci."

„Szmule, podle zdejších pravidel bysme je měli mlátit i my. Že na ně jen řveme a hrajeme divadlo pro nácky, tak to je jiná."

„Já vím. Škoda, že sem tu svini převeleli."

„Možná ho sem převelili právě proto, že je svině. Pořád se ještě může zklidnit, až náckům ukáže, jakej je borec."

„Moc tomu nevěřím, tomu to kouká z vočí."

„Tak si musej dát všichni ještě větší pozor, aby mu nedávali žádnou záminku."

„Záminku," zavrtí hlavou Lipmann, „Dobře víš, že žádnou nepotřebujou. Stačí, když si někoho vyhlídnou a můžou tvrdit, že nedělá dost rychle. Já vím, nic s tím nenaděláme, ale sere mě to."

„Seš tady snad tejden?" zavrtí nevěřícně hlavou Isaac.

Další den, který připadá na úterý druhého května, přiběhne do krematoria Voss a upozorní Edelsteina, že večer bude další speciální akce. Je zase dost nervózní, ačkoli se to snaží skrývat, také z něj táhne alkohol, možná zbytkový, po včerejší pijatice.

„Všechno bude připravené, pane SS-Oberscharführere," říká s těžkým srdcem kápo, „Mám zajít i naproti? Zkontrolovat techniku?"

„Jo, udělej to. Taky připrav komory, bude nutný je vytopit, pořád asi není dost tepla."

„Zařídím to."

„Máte tady moc těl?"

„Ne, do odpoledne bude márnice prázdná. Jak moc velký je ten transport?“ zeptá se Edelstein.

„Vlastně budou dva, možná až ke čtyřem tisícovkám lidí.“

„Tak to je hodně. Bude záležet, kolik jich projde selekcí.“

„No to jo, ale i tak jich sem určitě přijde hodně. Sem i naproti. Tak se na to připravte. Ty nový na to ještě nepustím, nechci tady bordel.“

„Pane SS-Oberscharführere, už to začalo?“ podívá se tázavě Isaac.

„Co má jako začít?“ zamračí se Peter.

„Pane SS-Oberscharführere, usuzuji z těch příprav, z různých narážek. Podle všeho by měla být frekvence těch transportů vyšší.“

„Asi víc, než si myslíš,“ kývne hlavou Voss a vězeňský funkcionář ucítí nepříjemný pocit okolo žaludku, „Dost lidí sere, že nám nefungujou ta čtyřka a pětka. Maj strach, že kapacita dvojky a trojky nebude stačit. Jako bych mohl za to, že to posrali ty stavaři.“

„Někdo vám to klade za vinu, pane SS-Oberscharführere?“ ptá se Isaac a ač na sobě nedává nic znát, vnitřně pocítí značné obavy. Ještě aby tak vyměnili velitele, se kterým je celkem dobrá domluva a který nad ním de facto drží ochranou ruku.

„Tak to přímo ne, ale některý jsou z toho na nervy. Tak je potřeba, abysme tu dnešní akci bezvadně zvládli. Nevím, kolik jich vyberou na práci při selekci, ale klidně nám jich sem a tam vedle můžou nalifrovat na tři tisícovky.“

„Vše bude připravené, pane SS-Oberscharführere.“

„Do prdele, vážně není možný, aby jich tady shořelo víc? Aby ty těla rychlejc mizela?“

„Pane SS-Oberscharführere, něco vážně nejde urychlit. Každé zařízení má prostě svoji limitní kapacitu, ke které se jde přiblížit, ale nikdy ji nejde překonat.“

„Já vím … ale i tak … možná to bude málo …“

„Málo … Pane SS-Oberscharführere, vždyť jsme schopni za dvacet čtyři hodin spálit spolu s trojkou dva tisíce těl, možná i o pár stovek víc. To je přece ohromná kapacita,“ odpovídá Edelstein a mrazí ho nejen z jeho vlastních slov. Co vlastně chystají, když tohle nemá stačit?

„Nejsou jen ty transporty. Vězni chcípaj tady i jinde, pořád nám je sem vozej. Pak taky ty táborový selekce. Jeden transport zasere krematorium na celej den, nebo spíš na víc. Když přijede další transport další den, tak co?“

„Čeká se až taková frekvence?“

„Ty vyzvídáš!“ podívá se přísně Voss, ale pak trochu roztaje, „Ale ptáš se dobře, máme přece společnej zájem,“ vytáhne cigarety, dá jednu kápovi. Ten oběma zapálí, pak vyjdou na dvůr krematoria, kde zase pár nováčků upravuje terén. Spíše se však zdá, že pro ně nemají jinou práci, tak je sem prskli.

„Možná by ta pětka šla uschopnit,“ prohodí Isaac.

„No a kolik jich tam shoří? No? Za dvacet čtyři hodin?“

„Tak pět set.“

„Takže když jich bude třeba dva tisíce, budete je tam pálit čtyři dny. To je v prdeli.“

„Zatím jsme všechno stíhali …“

„Zatím. Správně říkáš zatím. Sám nevím, kolik jich sem chtěj dovíst, a kolik z nich uznaj jako práce schopný. Říká se toho dost, až z toho mrazí,“ hovoří Peter vážným hlasem, „Možná to bude největší akce, co tady kdy byla.“

„Největší akce. To zní dost hrozivě, pane SS-Oberscharführere.“

„Však z toho taky maj mnohý vítr. Berlín nechce vidět problémy, jen bezvadně vodvedenou práci. Přitom ti panáci tady byli tak maximálně jednou, a mnohý vůbec ne. Nevěděj, co to znamená, když maj barák plnej mrtvol,“ zlobí se velitel, „Pak můžou žvanit málem vo sabotáži. Přitom je jasný, že tady nikdo nic nesabotuje. Navopak. Běží to tu dobře.“

„Pane SS-Oberscharführere, krematoria dvě a tři jsou plně funkční, měla by vydržet i větší nápor. Ale s tou jejich kapacitou nic neuděláme."

„To já vím taky. Poslouchej, dneska to musí proběhnout bez nejmenších problémů."

„Ze strany sonderkomanda to mohu zaručit, pane SS-Oberscharführere. Nemohu už zaručit, že ti lidé nebudou dělat problémy. Něco jim nedojde, nebudou se bránit."

„To není až tak vaše starost. Já spíš myslím na to vokolo, aby všechno fungovalo, a aby potom ty pece jely na plnej výkon. Aby co nejrychlejc zmizeli. Takže radši prolez tu dvojku i trojku, aby nás něco nezaskočilo," zůstává nervózní Peter, možná se obává svých nadřízených.

„Hned se do toho pustím. Také zajistím přípravu komory, její vytopení. Zdejší komando bude připravené a odvede opět dobře svoji práci," slibuje kápo, přičemž dobře ví, že ta práce znamená spoluúčast na další hromadné vraždě a následném odstranění obětí.

Z rozhovoru s velitelem nemá dobrý pocit. Možná nastanou opravdu hektické časy, pokud začnou transporty jezdit pravidelně. Stačilo by třikrát do týdne a vlastně budou pece v permanenci bez přestávky. Pokud by přijížděly obden, už asi nastane problém. Zachvěje se, jak chladně uvažuje o hromadných vraždách. Jako by snad přejímal jejich manýry, kdy pro ně vybíjení židovského národa představuje pouze technický problém s odstraňováním mrtvol.

V protějším krematoriu si krátce promluví s Kaminskim, i on je dost přepadlý z posledních událostí. Provede důkladnou kontrolu techniky a její obsluhy, vše je dle očekávání v pořádku. Pak se vrátí do dvojky, kterou musí se svými lidmi nachystat na večerní akci.

Při další cigaretě na dvoře si uvědomí, že vlastně náckové v tom vražedném procesu málem nemusí ani hnout prstem. Pokud se oběti moc nezpěčují, a podaří se jim je obalamutit, skoro do toho procesu ani nezasahují. Všechno za ně obstarají oni, členové sonderkomanda. Nalákají ty chudáky do plynové komory, vytahají jejich těla, vytěží je, spálí a popel nakonec naloží. Udržují celé to obludné zařízení v chodu. Jenže mají na výběr? Když nebudou spolupracovat, skončí jako ti selektovaní z transportu.

„Tak co, všechno je připravený?" ozve se za ním hlas, trhne s sebou, neboť tam stojí oberkapo. Taky kouří, nicméně se tváří dost upjatě.

„Vše je připravené, pane," napřímí se Isaac, pak si uvědomí, že se zapomněl zahlásit, ale asi mu to projde, „Byl jsem i tam naproti, zkontrolovat techniku. V komoře už jsou přenosná kamínka. Svlékárna je prázdná, márnice také," hlásí.

„Já vím," přikývne Koevent, pak jako by na chvíli zaváhal, „Musím se přiznat, asi jsem tě trochu podcenil. Vypadá to, že seš fakt dobrej."

„Děkuji za vaše vyjádření, pane," odvětí Edelstein, ale jeho výraz se nezmění.

„Uvažoval jsem vo tom. V souvislosti s tím, co asi chystaj."

„Máte nějaké bližší informace?"

„A co ty? Podle všeho si vobčas s velitelem povídáš. Jak jsem slyšel a jak jsem si všimnul."

„Většinou mu podávám hlášení."

„No dobře," pokusí se o úsměv Karel, „Podle všeho se asi brzo budou dít velký věci. Maj asi začít jezdil ty transporty, a to asi dost často. Pak to bude pro všechny hodně náročný. Budeme muset vodvádět pořádnou práci, aby neměli důvod bejt na nás nasraný."

„O to se snažím vždy, pane."

„To jsem už pochopil," kývne Koevent, „Podle všeho seš loajální a umíš si to dobře zorganizovat. Což bude teď moc důležitý. Už teď jsou nervózní jak prasata, a asi se to nezlepší. Spíš navopak. Když jim něco nebude fungovat, je pro ně nejjednodušší to svíst na nás. A to určitě ani jeden z nás nechceme."

„Viděl jste nás při práci. Pokud jste si všiml nějakých nedostatků, tak se je pokusíme odstranit," tváří se stále stejně chladně Edelstein.

„Tak dobře. Budu mluvit na rovinu. Nijak vás Židy rád nemám. Ale taky chci, abych si svoje postavení oberkapa udržel a neměl problémy. Tak jsem vochotnej tohle zkousnout. Už jsem se trochu rozkoukal a pochopil jsem, že to máte dobře zmáklý. Taky uznávám, že tý technice rozumíš. Navrhuju ti tohle. Já tě podpořím, a ty mi zato budeš pomáhat. Pochopitelně musíme zachovávat určitej vodstup, hlavně před nima, ale i před vobyčejnejma vězněma. Ale navrhuju tuhle dohodu," podívá se Karel pátravě na Isaaca.

„Já přece vaše postavení respektuji, pane."

„To doufám. Jak jsem zjistil, tak si podobnou dohodu uzavřel s těma Polákama. Což ti umožnilo nejdřív přežít a pak získat i pozici kápa."

„Mluvil jste s nimi, pane?"

„Jo, mluvil. Doporučili mi se s tebou dohodnout. Podle všeho to tady máte dobře zmáklý, umíte v tom chodit. Zajistit si přízeň eesáků, za určitý protislužby."

„Nevím, o čem ted mluvíte, pane," nepohne se ani sval ve tváři Edelsteina.

„Chápu. Vo tomhle se nemluví, zvlášť když někoho dobře neznáš. Ale vo tom si můžeme promluvit pozdějš. Tak co, dohodneme se?"

„Nechci žádné problémy, pane. Starám se od počátku jen o sebe. Snažím se tady jen přežít. Vy jste oberkapo, což já plně respektuji. Je v mém zájmu plnit, co budete chtít. Mám zájem si uchovat tohle," ukáže Edelstein na pásku na rukávu.

„To chápu. Nevím, jaký tady budou změny, ale pokud budu mít možnost do toho mluvit, tak tě podpořím. Ale na voplátku čekám, že mi půjdeš na ruku. Udržíš pořádek a nebudou problémy. Možná to tady bude drsný, pokud se naplní to, co asi čekáme. Ale platí to jen pro tebe, ne pro tvoje lidi. Ty nijak šanovat nemíním."

„Jak jsem říkal, pane, starám se sám o sebe. Každý se tady musí postarat sám o sebe. Tímhle se řídím od samého počátku."

„To je rozumný. To samý i já. Už jsem tak nějak pochopil zdejší systém. Sice je to nezvyklý, když zastáváte jako Židi ty posty, ale asi to funguje. Sice to chtěj vomezit, jak jsem slyšel, ale nějaký výjimky asi budou."

„Nechtějí nás jako vězeňské funkcionáře?" zeptá se Edelstein, ale ani teď neprojeví žádnou emoci, byť je tato informace pro něj značně nepříjemná.

„Přišlo prej nějaký nařízení, snad z Berlína, ale to nevím jistě," potáhne z cigarety Koevent, „Ale jak mi bylo taky řečený, tak je zájem, aby zvlášť sonderkomando dobře fungovalo. Tak chtěj využívát i vás, co už máte zkušenosti a vosvědčili jste se. Takže se vás to možná nedotkne. Jak ale říkám, to jsem jen slyšel. Pokud to tak zůstane, tak je jasný, že musíme spolupracovat. Budu respektovat vaše postavení kápů, vy zase to moje. Vím, že můžete škodit, kdyby na to došlo, a já vám zase jinak znepříjemňovat život, snažit se vo vaši vyměnu."

„Se mnou nikdy nebyly problémy, pane. Jak jsem říkal, starám se sám o sebe a snažím se udržet naživu. Co to tady znamená, sám dobře víte," podívá se Isaac přímo do očí oberkapa, „Dodržuji i dohody, co mám s Poláky. Ti nás taky nemají rádi. Ale shodli jsme se, že si můžeme být navzájem užiteční. To se asi naplnilo."

„Tobě jsou asi nějaký předsudky nebo nenávist ukradený."

„Tady jde o jediné, pane, a to přežít. Když máte postavení, je ta naděje větší. Můžou kohokoli z nás kdykoli vyměnit nebo zabít. Nebylo pro mě jednoduché tohle získat," ukáže Edelstein znovu na svou pásku, „Snad jsem si získal určitou pozici, ale taky ji můžu ztratit. Máte v jednom pravdu, pane, velká nevraživost mezi funkcionáři by nemusela být přínosná pro nikoho. Podle mě v tom nemají předsudky nebo nenávist co dělat. Když budou nespokojení s tím, jak to tady funguje, mohou nás nakonec vyměnit všechny."

„Tím chceš něco naznačit?" podívá se pátravě Karel.

„Ne, pane. Jen říkám, že se můžete snažit nás odstranit, a my se v pudu sebezáchovy můžeme zase snažit dokázat, že to dříve fungovalo lépe. Možná se vám podaří nás vyměnit, ale také se může stát, že na to doplatíme všichni," hovoří Isaac otevřeně, ačkoli ví, že se teď pohybuje na hodně tenkém ledě, „Jak jste se ptal, pane, já jsem loajální ke svému nadřízenému. Se mnou mít problémy nebudete, nebudu vás pomlouvat a ani vás podrážet, pane. Jen si chci zachovat svoje postavení, protože tak mám větší naději tady žít déle."

„Ty asi víš, co chceš. Ale prej se ti dá věřit. To říkali ty Poláci. A nemám důvod jim nevěřit, protože zvlášť některý vás Židy vážně v lásce nemaj. Nevím, jak se ti to podařilo, ale tebe tak nějak berou, i když seš Žid."

„Budu velmi rád, pane, když nebudete usilovat o mojí výměnu. Za to vám mohu slíbit, že se na mě budete moci spolehnout. To vám mohu slíbit, pane."

„Tohle jsem chtěl slyšet," přikývne Koevent, pak odhodí nedopalek cigarety a nařídí prohlídku krematoria. S ní musí být spokojený, vše je opravdu připravené k večerní či noční akci. Vraždit se asi jako obvykle začne, až vězni a vezeňkyně nedaleko ležícího tábora budou zavření na barácích.

Edelstein po odchodu oberkapa začne přemýšlet, co pro něj předchozí rozhovor znamená. Pochopitelně vítá každou dohodu s novým oberkapem, ale není si jistý, nakolik mu může věřit. On jistě potřebuje, aby všechno klapalo, aby ho nikdo neočerňoval v očích esesáků. Možná si uvědomil, že ti některým z židovských funkcionářů naslouchají, a možná mu i došlo, že Voss výměnou na postu oberkapa dvakrát nadšený není. Pokud by vznikla dohoda mezi ním, Koeventem a Poláky, bylo by to jen dobře. I když ani to nemusí stačit, pokud vyjde nařízení, že Židé nesmějí žádné vedoucí posty zastávat. To ale už nedokáže ovlivnit.

Znovu si projde krematorium, promluví s předáky. Je mu jasné, že nesmí vzniknout zádrhel. Proces musí běžet ze strany sonderkomanda bez závad. Je to vlastně odporné přání, vzhledem k těm, co sem zanedlouho dorazí jako oběti, ale on musí myslet především na sebe. Mluvil pravdu, skoro dva roky se tady zoufale snaží přežít, a proto dělá hrozné věci. Přidržuje popravované, láká oběti do plynové komory, a pak je svědomitě spaluje. K tomu dokáže i ledasco zorganizovat a dostat k těm správným lidem, jako je například Voss. Ale berou i další.

Tím je s nimi určitým způsobem provázaný, což však také může být ošidné, protože by je mohlo nakonec napadnout se svědků jejich korupce a okrádání říše zbavit. Ale zatím ten proces běží a vyhovuje jak esesákům, tak vězeňským funkcionářům, kteří v tom umí chodit. A pokud budou jezdit transporty ve větší míře, najde se jistě dost cenností, které nepůjdou říši, ale které se ztratí. Respektive se nakonec ocitnou ve správných kapsách.

Co se týká nového oberkapa, tak směrem k němu je nutná velká opatrnost. Taky by mohl někoho obvinit z krádeže, a tak se ho zbavit. Proto je rozhodnut být co nejvíce ostražitý.

Těmito a dalšími myšlenkami se zabývá v čase, po který je nucen čekat na zahájení speciální akce. Spolu se soumrakem se začnou rojit strážní, dorazí i šarže na kontrolu svlékárny a plynové komory. Rozpráší i vůni, aby alespoň částečně omezila pach smrti.

Co se týká přítomných esesáků, ti budou zajišťovat především klid na dvoře, a pokud nebude akce probíhat hladce, použijí násilí, aby lidi zahnali do komor. Pokud se jim ale podaří oběti obelhat, budou vlastně tvořit jen dekoraci, a hlavní tíži celého procesu ponesou členové sonderkomanda. Ti budou ve svlékárně muset odsouzencům lhát, budou s nimi, až zamíří do plynové komory.

Promluví s Lejzorem, pokud sem ti lidé dotáhnou jídlo, kuřivo, léky či cennosti, je třeba toho využít. Určitě musí zorganizovat potraviny, cigarety a léky. Také alkohol, i tím se dají uplatit strážní, ti pak mají horší vidění, a nejen kvůli opilosti. Co bude s tím dalším, o tom rozhodnou až podle vývoje situace. Podle toho, kdo tady bude mít dozor a jak bude aktivní.

Vraždění bude probíhat v obou zařízeních, není tak jasné, v kterém bude Koevent a zda tady zůstane i přes noc.

Jelikož vlečka není ještě zprovozněná, jsou selektovaní z transportu navážení klasicky nákladními automobily. Je jich opravdu hodně a už se rozbíhá klasický proces. Na dvoře jim jeden z důstojníků SS maže med kolem huby, málem je prohlásí za spojence říše, a pak jako vždy požádá o jejich spolupráci. Nakonec se i omluví, že budou muset podstoupit dezinfekci společně. Jak se zdá, tak mu věří, proto dnes místo obušků přicházejí ke slovu úsměvy a zdvořilosti. Div někteří náckové nelíbají paničkám ruku.

Jako první jsou přivezeny ženy a děti, a zanedlouho již první z nich vstupují nazí do plynové komory. Ani ve svlékárně nepanuje násilí, spíše náckové nechávají na členech sonderkomanda, aby připadnou stydlivku přemluvili. Což jsou pro vězně zase ty nejstrašnější chvíle, kdy musí takovou chuděru přesvědčit, aby se svlékla a bez odporu odešla do plynu.

Pracovní četa Eliase Fedlberga jako vždy čeká zavřená v místnosti za kukaní esesáků, zatím své povinnosti plní parta Lejzora Davidovitze. Na vše dohlíží kápo osobně, a spolu s ním i jeho zástupce Szmul Lipmann, ten také pomáhá ve svlékárně. Tím umožní svému nadřízenému vyjít na dvůr a zkouknout situaci. Před budovou se objevují stále další a další lidé. Jako poslední přivezou náklaďáky muže, většinou starší, ale i pár mladších, co vypadají nemocně. S nimi i několik odrostlejších chlapců nižšího vzrůstu, co němečtí doktoři neuznali za práceschopné. Jak se zdá, tak i selektované muže spravedlivě rozdělují mezi obě krematoria.

Právě ti tvoří poslední skupiny ve svlékárně, a ani oni žádné problémy nedělají. Navíc je pro ně méně problematické se svléknout donaha, a tak se dnešní akce obejde bez brutálních scén. Byť možná už někteří v plynové komoře začínají mít podezření, ale to už jsou nazí a zbavení důstojnosti, což je činí pokornější. Nebo se jim zdá nemyslitelné, že by ti galantní němečtí oficíři byli schopni zavraždit ženy a děti. Potom, jakou komedii jim zvláště na dvoře předvedli. A asi i u vlaku.

Isaac si musí přiznat, že je za klidný průběh akce rád. Může kvůli tomu mít výčitky svědomí, ale pořád lepší, když ti lidé jdou na smrt dobrovolně, než když jsou zdi svlékárny zastříkány jejich krví. Teď už je to beztak jedno, neboť se dveře zavírají a jejich osud je zpečetěný.

Dnes si nedovolí odejít na dvůr na cigaretu, a tak si musí vyslechnout tradiční příšernou zvukovou kulisu, která tento vražedný proces vždy doprovází. Začne většinou při zhasnutí světla a končí až ve chvíli, kdy plyn změní zoufalý jekot na kašlání a chroptění. Záleží na teplotě a množství plynu, ale většinou po pěti minutách už je slyšet maximálně individuální projevy, a i ty utichnou záhy. Rozhostí se ticho.

Počkají ještě pár minut, pak rozsvítí, lékař přes kukátko konstatuje smrt všech uvnitř a je možné spustit ventilaci. Což je i dnes jeho práce. Chvíli se zaposlouchá do zvuku vzduchotechniky, ne, nevypadá to na žádný problém.

Jde vypustit Fedlbergovo komando, aby začalo připravovat pece, znovu nakoukne do svlékárny, kde už začínají muži Davidovitze se základním tříděním obrovské haldy oblečení. Ti se vyznají a tak vědí, jak dát na stranu věci, ve kterých by se něco mohlo najít. Zatím nelze kořist hromadit, pořád se tady ještě vochomýtají esesáci. Většinou zmizí, až se rozběhne proces vytahování těl.

Teprve teď si dovolí Edelstein vyjít na dvůr, ze kterého naopak odcházejí stráže i šarže. Zapálí si cigaretu. Jako pokaždé cítí nesmírný smutek a také musí potlačovat pocit viny. On a jeho muži pomohli k vraždě snad patnácti set osob, aby sami mohli déle žít. Je to pořád stejná písnička, naštěstí dnes nebylo tolik doprovodných trýznivých okamžiků, jako při brutálním nahánění osob dovnitř plynové komory. Další nápor na psychiku přijde, až začnou tahat a

spalovat mrtvá těla dětí. Na tohle si nejde zvyknout, i když už ani nespočítá, kolikrát byl u takového vražedného procesu přítomný.

Spatří, jak se k němu blíží Voss s Koeventem, podle všeho už skončila akce i na protější straně, a tak přicházejí na vizitu i sem. Velitel se tváří spokojeně, z čehož lze usuzovat na podobně hladný průběh hromadné vraždy i ve trojce.

„Kdyby to takhle šlo pokaždý, nemělo by to chybu," konstatuje Peter, zdá se už uvolněnější, nervozita z něho asi částečně spadla. Stojí na dvoře s kápem a oberkapem, pokuřují a on žvatlá další bezcitné stupidnosti. Edelstein se omezuje jen na servilní přitakávání.

Nakonec všichni tři sestoupí dolů a zúčastní se otevření dveří plynové komory. Naskytne se jim obrázek, který už mnohokráte viděli, a který je už nemůže šokovat. Členové sonderkomanda se mohou přetrhnout, když vidí velitele i oberkapa, k tomu jsou zde i další dva aktivní strážní. Vcelku zbytečně se řve a padají i rany obuškem, křičí i Davidovitz, aby se předvedl.

Je patrné, jak Koeventovi cukají prsty, chvíli asi i váhá, zda má jít vězně pobídnout pár dobře mířenými ranami, ale když spatří zdejšího kápa a velitele, jak jen celý proces pozorují, zůstane také v klidu.

Všichni tři se po deseti minutách přemístí po schodišti do přízemí a tam další čtvrthodinu sledují vytěžování těl a jejich přípravu na kremaci. Už si je tahají pomocí pásků korytem plným vody před pece, kde se jim začínají hromadit. I zde vše běží jako na drátkách, holiči, zubaři, tahači těl i přikládači do muflí, ti působí, jako by byli sehraný orchestr. Ani je není nutné řezat. Byť na ně Fedlberg pokřikuje, ale jde především o divadelní představení pro přihlížející.

Voss si nakonec odvede nového oberkapa s sebou, a Isaac přemýšlí, zda to udělal záměrně, aby tady neokouněl. Aby umožnil zorganizovat část cenností, které se dají v tomto transportu předpokládat. Mnozí byli docela slušně oblečení, a tak u sebe určitě budou mít i drahocenné věci. Ne všechny nutně musí skončit v Kanadě, a tam projít dalším kolem organizování, aby byl zbytek odeslán pro potřeby říše. Už je zapomenuto vyšetřování na podzim minulého roku, už zase kvete korupce.

Edelstein osobně do kukaně esesáků odnese pár placatic alkoholu, co již jeho muži objevili ve svlékárně. Nenápadně je předá ostraze a tím de facto přiměje všechny nácky, aby se stáhli a svoji činnost prováděli zase jen přes okno. Oni vědí, že se jim to také vyplatí, existuje způsob, jak jim něco cenného předat. Tím si kápo zároveň zajistí v krematotiu klid, nikdo nebude jeho lidi týrat, a ti naopak ve svém zájmu budou makat, aby nezavdali příčinu ke své perzekuci. Továrna na smrt běží na plné obrátky a každý v ní pracující ví přesně, co má dělat. Motivace k vysoké intenzitě práce je ta nejvyšší možná, totiž zachování života daného pracovníka.

„Podle všeho bude v noci klid," říká Isaac předákovi uprostřed neskutečné haldy věcí ve svlékárně, „Haim navíc hlídá u vchodu, kdyby se objevila nějaká přepadovka zvenku. Ale nepředpokládám to."

„Takže co chceš?" zeptá se Davidovitz.

„Především to, co je hodně malý a hodně cenný, jako vždycky," odvětí Edelstein.

„Rozumím, snad máš pravdu a nebude problém."

„Stráže jsou zainteresovaný, navíc maj teď co pít. Nechaj to na nás. Nevěřím, že by voni chtěli dělat nějaký problémy. Kontrolu zvenku nečekám, a kdyby, tak nás Haim včas varuje. Jasně, že musíme bejt jako vždycky vostražitý. Ale ty věci prostě potřebujeme, tak to riziko musíme podstoupit."

„Já vím," přikývne předák.

„Ke všemu je tu dneska klid, kdoví, jak to bude při dalších akcích. Možná tu budou příště řádit a nepůjde zorganizovat vůbec nic."

„To je možný," shýbne se Lejzor, sáhne pod hromadu svršků, „Jak se zdá, tak s tím uherákem asi měli pravdu," objeví se v jeho ruce kus štangle salámu, co si ji asi některá z obětí zastrčila za kalhoty.

„Vypadá to tak," souhlasí Isaac, pak si bez okolků uzeninu přivlastní. Nikdo ale neprotestuje, každý uznává jeho postavení a právo si vzít, co uzná za vhodné.

VÍŠ, CO SE DĚLÁ SE SABÓTÉRY?

SS-Obersturmbannführer Artur Liebenhenschel

Začátek května představuje pro členy sonderkomanda velmi nepříjemné období. Nemohou přehlédnout nervozitu ze strany nacistů, jsou vystaveni dosti brutálnímu chování nového oberkapa, který pro ránu rozhodně nejde daleko. Židovští funkcionáři sice nadále zůstávají na svých postech, ale i u nich panuje stísněný pocit. Krematoria II a III pokračují ve své klasické činnosti, ačkoli další velká speciální akce po té z druhého května nenásleduje. I tak ale mají práce dost, i na základě dalších táborových selekcí.

Osmého května dochází k významné změně, neboť velitele základního tábora a vlastně i celého komplexu táborů Artura Liebehenschela střídá na tomto postu Rudolf Höss. Málokdo pochybuje o tom, že se vrací, aby se ujal organizace kolem příjezdu očekávaných transportů maďarských židů. Zprávy o jejich deportacích již byly potvrzeny z několika zdrojů.

Navrátilec Höss, který tábor Auschwitz zakládal, učiní hned následný den pro sonderkomando klíčovou změnu. Z funkce velitele všech krematorií odvolává poněkud nevýrazného Petera Vosse, a touto funkcí pověřuje devětadvacetiletého SS-Hauptscharführera Otto Molla. Ta zpráva, která se záhy rozkřikne, vyleká všechny členy sonderkomanda.

Edelstein ho pochopitelně od vidění zná, ale zase tolik s ním do styku nepřišel. Moll prožíval své zatím nejslavnější období v tomto komplexu smrti v době, kdy se plynovalo v selských staveních, označovaných jako bunkr 1 a bunkr 2, někdy nazývaných podle barvy fasády bílý a červený domek. Právě tam Otto proslul značnou brutalitou, a to nejen k obětem, co šli na smrt, ale i vůči členům zvláštního komanda, kteří při vraždění asistovali.

Isaac sám se o výměně na postu velitele dozví hned po ránu, kdy mu tuto informaci sdělí oberkapo, který jako by povyrostl o pár centimetrů. Nepochybně očekává, že nový velitel krematotií bude chtít nastolit nové pořádky a možná nebude tak vstřícný k mnohým židovským funkcionářům. Edelstein si sice uchová svůj klasický výraz, ale nepříjemného tlaku okolo žaludku se zbavit nedokáže. Ten vyplývá ze značných obav z následných událostí, které mohou být se změnou poměrů spojené.

SS-Obersturmbannführer Rudolf Höss

Sotva si stačí promluvit se svým zástupcem a předáky, kteří jsou také dost vystrašení, když se na nádvoří krematoria II objeví právě Otto Moll. Je patrné, jak mu stouplo sebevědomí, jakou má z funkce radost, a jak je připravený do něj vloženou důvěru nezklamat.

Edelstein mu pochopitelně vyrazí v ústrety, málokdy předvedl tak ukázkové zahlášení. Snaží se nedat najevo svou nervozitu, ale je v něm malá dušička. Stačí jeden pohled na nového velitele, a značné obavy o svůj další osud se prohloubí. V očích vyššího šikovatele může

číst jen pohrdání, možná až nenávist, určitě ani náznak jakýchkoli sympatií pro kápa židovského původu.

Vlastně nácek neřekne ani slovo, jen kývne rukou a kráčí směrem do budovy krematoria. Všichni přítomní vězni okolo pecí se staví do pozoru, snaží se nezavdat jedinou příčinu k výbuchu zlosti údajně prchlivého a asi i sadistického esesáka. Ten vleze do kukaně pro strážné, vyžene z ní jednoho desátníka, rozvalí se na židli a upře svůj chladný pohled na vězeňského funkcionáře, který stojí v pozoru před ním. Rozhostí se velmi tíživé ticho.

„Tak ty prej seš technik, jo?“ zeptá se Otto po chvíli, a ironie v jeho hlase bují.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ říká Isaac úsečně a dostatečně nahlas.

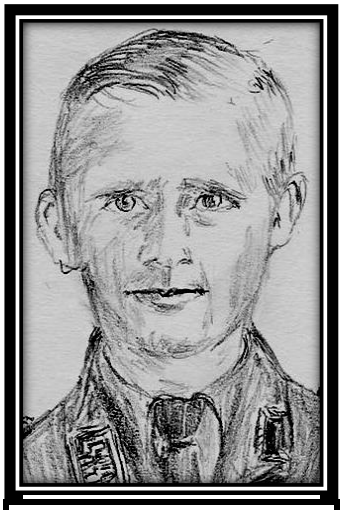

SS-Hauptscharführer Otto Moll

„To seš jako studovenej, nebo co?“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ odpovídá kápo, teď lže, ale pochybuje, že by si to ten primitiv před ním byl schopen ověřit.

„Něco jako inženýr?“

„Tak nějak, pane SS-Hauptscharführere,“ navýší svou lež Edelstein.

„Hm. Jak jsem slyšel, tak si měl na starosti ty krematoria po technický stránce,“ pokračuje ve výslechu Moll, z pohledu vězně zbytečného, protože o tomto musí velmi dobře vědět. Začíná mít čím dál tím nepříjemnější pocit, že tohle pro něj neskončí dobře.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ potvrdí jen všeobecně známý fakt.

„Asi ses staral dost špatně, když čtyřka a pětka jsou nefunkční,“ vystřelí jedovatý šíp vrchní šikovatel.

„Jsem kápem na zdejším krematoriu a to je plně funkční,“ připomene Isaac, ale tuší, že tohle ta kreatura před ním slyšet nechce.

„Hovno,“ potvrdí nácek jeho obavy, „Já ti řeknu, kdo seš. Seš zasraná židovská svině, kvůli který ty dvě další krematoria nefungujou,“ vyřkne hrozné obvinění.

„Jde o chyby při stavbě …,“ pokusí se o odpor kápo.

„Drž hubu, ty svině židovská!“ zablýskne se v očích Molla, „Z tohohle se nevykroutíš. Dělal si ze sebe loajálního, a zatím si všechno sabotoval!“ graduje svá obvinění.

Edelstein chce nejprve protestovat, pak si uvědomí, že to nemá význam. Vyřčené osočení je zcela nesmyslné a ten nácek to musí vědět.

„Víš, co se dělá se sabotéry?“ zapře se Otto rukama za stolek.

Vězeň mlčí, oba zde přítomní moc dobře znají odpověď na položenou otázku.

„Každýho, kdo sabotuje moji práci, tak toho na místě zastřelím!“ tváří se vrah jako vrah, a civí na vězeňského funkcionáře. Možná je trochu zaskočený, že ten má stále stejný výraz, i když uvnitř prožívá hrůzu, „Tak proč nic neříkáš?!“ zařve velitel.

„Pane SS-Hauptscharführere,“ ozve se teď Isaac, jeho hlas zní kupodivu klidně, i za této kritické situace, „slova dle mého nic neznamenají. Rád bych předložil důkazy o své loajalitě.“

„Cože?!“ zablyští se v očích Otty, „Vo jakejch důkazech mluvíš?!“

„O všech svých kontrolách si vedu přesné záznamy. O všech zjištěných nedostatcích. Pane SS-Hauptscharführere, dovolte mi tyto dokumenty předložit.“

„Dokumenty? Všechny nedostatky?“ zpozorní Moll, „Kde je máš?“

„Jsou zde, pane SS-Hauptscharführere. Na půdě. Tam je mám uložené.“

„Na půdě? Co dělaj na půdě?“ objeví se údiv v očích esesáka.

„Při speciálních akcích půdu využíváme, pro odpočinek směny, která byla vystřídána. Když se někdy nevracíme do tábora.“

„Jo tak … tak vy si tam válíte šunky, místo abyste makali?! Další důvod, proč tě nechat zastřelit. Ale jaký nechat, udělám to sám, s velkou radostí.“

„Navrhoval jsem, pane SS-Hauptscharführere, aby se půda využila pro ubytování sonderkomanda. Jejich přechodem do tábora a zpět se ztrácí zbytečně čas. Navíc může být kdokoli povolán zpět do práce, pokud je potřeba, když je na místě,“ říká klidným hlasem Isaac, když nijak nereaguje na zlé výhrůžky.

„Vyvalovat se tady místo práce?! Dyť říkám, sabotér!“

Kápo nereaguje, ono také na takové absurdní obvinění není co říci.

„Jak sis to představoval? S tím ubytováním?“ položí vyšší šikovatel otázku.

„Na půdu by šlo umístit postele, pro směnu, která by odpočívala. Neztrácela by tak čas …“

„Tak rovnou postele?!“ rozesměje se Moll, „Ty se mi snad jen zdáš! Tak kde jsou ty dokumenty?!“ zařve.

„Hned je přinesu, pane SS-Hauptscharführere,“ zvolá Edelstein a vyběhne z místnosti. Ke schodišti na půdu to nemá daleko, rychle vezme objemné desky plné svých poznámek a běží s nimi zpátky, div se nepřerazí. Nasraného esesáka není dobré nechat dlouho čekat.

Zahlásí se, pak položí dokumenty na stůl. Otto kývne hlavou, a tak je rozevře a začne rozdělovat na čtyři hromádky. Má tady velmi podrobné záznamy z kontrol všech čtyř krematorií, i své návrhy, jak některé problémy řešit. Dokonce jsou u toho skici, některé i prostorové, s vyznačenými problémy.

„Co to jako má bejt?“ tváří se teď rozpačitě Moll, je patrné, že tohle asi nebude jeho nejsilnější stránka.

„Zde jsou moje záznamy ze všech prováděných kontrol, pane SS-Hauptscharführere,“ přistoupí blíž Isaac, pak vezme jednu z hromádek, „Například zde, tohle je krematorium pět. Vždy jsem si zapisoval datum a čas kontroly, a také zjištěné závady. Většinou jsem je zakreslil i do náčrtku. Měl jsem většinou k dispozici i technické výkresy, další pak jsem nakreslil přímo na místě,“ vysvětluje, ale neví, zda mu to bude něco platné.

„Co to teda znamená?“ je očividně nejistý Otto, „No tak! Chceš mě nasrat?! Koukej začít mluvit, ty svině židovská,“ rozhodne se, že nejlepším řešením bude agrese. Tím zakryje, že poznánkám nerozumí.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ neztrácí klid Edelstein, ale jen navenek. Pak začne s velmi podrobným vysvětlováním. Schválně používá odborné výrazy, které však vzápětí překládá do laické řeči, aby jim ten vůl rozuměl.

Z následného dialogu se vězeňskému funkcionáři orosí čelo, nicméně se snaží trpělivě popisovat stav nejprve krematoria pět, pak i čtyřky. Nakonec se pochlubí i záznamy z krematotií II a III, včetně stavění příček v plynových komorách i posledních oprav. Ve dvojce má i záznamy ze stavby pitevny.

Nový velitel krematorií je jeho výkladem snad zaujat, občas pokládá doplňující otázky, a vězeň mu uctivě odpovídá, i když je nácek někdy evidentně mimo mísu. Přitom kápo neví, zda má jeho snaha vůbec nějaký smysl, pokud se již rozhodl ho obvinit ze sabotáže, může snést tisíce důkazů a nebude mu to nic platné. Ani si neuvědomí, že uběhne bezmála hodina, než se Moll protáhne a naznačí, že mu již referát vězně stačil.

Pokud čeká Isaac nějaký rezultát, tak se mu ho nedostane. Otto prostě a jednoduše vstane, sbalí desky i se všemi poznámkami, a s nimi v podpaždí bez jediného slova opustí místnost. Na kápa se přitom ani nepodívá, jako by tam nebyl. Jen vzduch.

Edelstein zůstává chvíli na místě, snaží se uklidnit. Snad hodinu se přemáhal, ovládal a dle všeho bojoval o svůj život. Výsledek svého snažení nezná. Možná se ta svině bude snažit začít tím, že zlikviduje vše, co bylo spojené s jeho předchůdcem. Možná mu to našeptal i nový

oberkapo. Možná dá Moll přednost Koeventovi a Polákům. Tím všem ukáže, kdo je tady skutečným pánem, a před svými nadřízenými dokladuje své zanícení.

Jaké má šance zůstat naživu? Alespoň jako řadový člen sonderkomanda? Nejspíš ne moc velkou, určitě třeba on nebo Kaminski má mezi vězni dost velkou autoritu, a možná i pár dalších funkcionářů. Pokud chce Moll udělat velký úklid, je pro něj lepší se jich všech zbavit. Nebo může zastřelit jen jeho, a tím dát výstrahu všem dalším. Odůvodňovat nic nemusí, ale nápad se sabotáží je výborná záminka. Jedno, že za stav krematorií čtyři a pět nemůže. Koho to zajímá.

Vzpamatuje se, když se do místnosti dere strážný. Rychle se postaví do pozoru a pak vyjde ven. Potřebuje cigaretu, aby se uklidnil. Se svým typickým lhostejným výrazem projde okolo pecí a zamíří do márnice. Tam u mrtvých hodlá najít klid a duševní rovnováhu. Opře se o stěnu, vytáhne cigaretu, zapálí si. Pozoruje hořící sirku, přitom sleduje, jak se mu chvěje ruka.

Jak dlouho ještě bude hořet plamínek jeho života? Do večera? Do zítra? Nebo ještě dostane šanci na dalších pár dnů, týdnů? Vše závisí na jednom sadistickém vyšším šikovateli, který inteligence asi mnoho nepobral, zato sklonu k násilí a brutalitě se mu do vínku dostalo bohatě.

Jak se zdá, tak výročí dvou let strávených v tomhle pekle neoslaví. Je to vlastně zázrak, že dokázal zatím přežít. Ačkoli svůj život neustále vykupoval tím, že jim pomáhal vraždit jiné. Teď se asi přiblížil jeho čas. Trhne s sebou, protože do místnosti vstupuje jeho zástupce Szmul Lipmann. V jeho očích se usídlil strach. Výměna Vosse zasáhla všechny, byl to sice taky vrah, bez slitování naháněl lidi do plynových komor, dokonce neváhal vlastní rukou zabíjet. Ale dalo se s ním mluvit, nechal se uplatit. Teď je tu místo něho brutální fanatik.

„Co se děje?“ zeptá se unterkapo, přitom si také zapaluje cigaretu. I jemu se lehce třese ruka.

„Co se děje?“ pozvedne svůj zrak kápo, pak lehce pokrčí rameny, „Vlastně ani nevím. Asi před hodinou mě ten vůl vobvinil ze sabotáže, kvůli tý čtyřce a pětce.“

„Cože? To přece nemůže myslet vážně,“ zděsí se Lipmann.

„Podle všeho to myslí dost vážně.“

„Co ty na to? Byls tam s ním zavřenej skoro hodinu …“

„Snažil jsem si zachránit život,“ odpovídá vcelku klidným hlasem Edelstein, „Pokud se chceš zeptat, jestli se mi to povedlo, tak nevím. Vzal si moje poznámky z kontrol těch krematorií a šel i s nima do prdele.“

„Nechtěl tě jen vystrašit?“

„To se asi dozvím dost brzo.“

„Dyť je to přece naprostá pitomost. Každej přece ví, že tohle krematorium funguje dobře. Copak ty můžeš za to, že to při stavbě zkurvili?“

„Szmule, copak tohle někoho zajímá? Pokud bude chtít viníka, nebo pokud bude chtít jen moji hlavu, tak co s tím nadělám. Jak si sám nedávno říkal, voni ani žádnou záminku nepotřebujou.“

„Říkáš to docela klidně.“

„A co mám dělat? Vyšilovat? K čemu mi to bude?“ zavrtí hlavou kápo, „Jsme tady voba už dost dlouho, abysme věděli, co můžeme vovlivnit a co ne.“

„Ta výměna Vosse za toho parchanta je doslova katastrofa.“

„Szmule, nech si to zatím pro sebe. Není třeba nikoho plašit, už takhle jsou roztřesený dost. Pokud mě nechá zastřelit, tak se to tak jako tak dozvíte. A pokud si to rozmyslí, tak je zbytečný vo tom mluvit.“

„Jak to vidíš?“

„Szmule, tohle je dost blbá votázka.“

„Tak promiň … Nevím, co mám na to říct.“

„Tak neříkej nic. Nemám chuť se v tom rejpat. Až dokouříme, tak tady ještě chvíli zůstanu, chci si urovnat myšlenky," říká Edelstein a jeho zástupce přikývne. Nejspíš chce být jeho nadřízený sám, aby se připravil, pokud ho budou chtít zabít.

Chvíli se baví, ale jejich dialog dost drhne, nakonec je Lipmann rád, že cigareta dohořela a on může odejít. Narůstá v něm strach, pokud se ten hajzl rozhodne zlikvidovat židovské vězeňské funkcionáře, nemusí to skončit jen u kápů. Na řadu mohou přijít další.

Isaac zůstane v márnici asi dalších dvacet minut, kdy se snaží zklidnit. Navenek stále zachovává lhostejný výraz, ale uvnitř je rozervaný. Kdo by taky nebyl, když se možná jeho nit života už brzo přetrhne. Přitom kdyby svoje pozemské bytí měl bilancovat, žádný zázrak to rozhodně nebude. Zvláště pobyt zde je protkaný velmi rozporuplnými činy. Kdy nadřadil vlastní záchranu nad jakékoli morální hodnoty, kdy se podílel na vraždění nevinných mužů, žen i dětí. I děti vodil před ústí pistole, vodil je i do plynových komor, a potom je spaloval v pecích.

Po opuštění márnice se věnuje svým povinnostem ve zdejším vyhlazovacím zařízení. Těžko by na něm někdo poznal, jaké duševní trauma prožívá. Při vydávání oběda si zajde na půdu, spořádá tam dost ze svých zásob. Pokud už má umřít, tak proč ne s plným žaludlem. Jídlo proloží pár hlty schovaného alkoholu, zají ho, tak snad nikdo nepozná, že si trochu přihnul.

Jak tam sedí na zemi a dojídá zbytek normální stravy, uvědomí si, že jsou v krematoriu ukryté cennosti a o tom místě ví jen on a Mietko Morawa. Uvažuje, zda by o úkrytu neměl říct Szmulovi, ale pak to zavrhne. Je to jejich kšeft, jeho a Mietka, a pokud on zemře, tak si ten Polák věci pořád může vyzvednout.

Sleze dolů a spíše bloumá po budově. Zajde i do pitevny, která je dnes prázdná. Škoda, kdyby přišel doktor Mengele, možná by ho mohl požádat … požádat o co? Už začíná blbnout. Copak se kapitán SS bude starat o nějakého židovského kápa? Co by mu taky řekl? Hledá záchranu tam, odkud přijít nemůže.

Asi kolem druhé hodiny si ho zavol á četař, v doprovodu desátníka na něj čeká na dvoře krematoria. Zahlásí se jim.

„Půjdeš s náma," oznámí voják stroze.

„Ano, pane SS-Rottenführere," odpoví Issac dostatečně nahlas. Zůstává navenek vyrovnaný, i když jím prostupuje hrůza. Tak už je to tady, „Kam jdeme, pane SS-Rottenführere?" položí otázku. Asi zbytečnou, ale za zeptání nic nedá.

„Nestarej se a koukej mazat," houkne četař.

„Ano, pane SS-Rottenführere," sklopí vězeň uši. Pak pohlédne na budovu krematoria, ve kterém strávil více než rok. Poslední pohled na nejhorší místo, které kdy poznal. Uvidí i Lipmanna, který se objevuje na zápraží. Raději se otočí a následuje četaře. Za ním si vykračuje desátník.

Přemýšlí, kam ho tak mohou odvést. Pokud ho chtějí zastřelit, nebudou to dělat před sonderkomandem. Také uvažuje, jestli se nepokusit o útěk. Ale jen se trpce v duchu usměje. Jsou zde nejen tihle dva vojáci, ale i další s kulomety na strážních věžích.

Tak jen jde a rozhlíží se kolem. On sám už doprovodil tisíce lidí na smrt, dneska mu doprovod dělá dvojice strážných. Snaží se urovnat své myšlenky, potlačit strach, který se vkrádá do jeho duše. Ač na Boha zanevřel, začne se v duchu modlit.

Pak pochopí, kam ho vedou. Vcházejí do oploceného prostoru krematoria IV. A tam kousek od budovy spatří i Molla. Asi se už nemůže dočkat, až mu ho přivedou a on ho bude moci vlastnoručně zastřelit. Říká se o něm, že zabíjí rád a bez soucitu.

Rozhlédne se. Podle všeho jsou tu jen tři, vyšší šikovatel, četař a desátník. Co jim to trochu znepříjemnit? Co se nenechat odevzdaně zastřelit, ale dát se s nimi do boje? Bude to dost nerovný boj, ale pořád mu nechali ten jeho obušek. Kdyby jím jednoho majznul přes hlavu, chytil ho pod krkem, kryl se jeho tělem, zmocnil se jeho zbraně, mohl by střílet na ty zbylé dva

a oni by pálili do kolegy. Jistě, nakonec ho zabijou, a když ne nikdo z těch tří, tak jiný strážný. Ale umře v boji, ne jako ovce, jdoucí pokorně na porážku.

Mezitím dorazí až k novému veliteli krematorií. Ten má zachmuřený výraz, který nesvědčí o ničem dobrém. Tak kde ho chce zastřelit? Rovnou tady, nebo půjdou někam za budovu?

Moll jen lehce mávne rukou, pak se otočí a vykročí směrem k otevřeným dveřím do krematoria. Takže ho chtějí odprásknout uvnitř, aby nikdo nic neviděl. Ty s tím ale nadělají, zabíjejí tady desetitisíce lidí a hrajou si pořád na schovku.

Zhluboka se nadechne a také vstoupí. Je v prostoru, který má sloužit jako márnice, ale také jako svlékárna, pokud se v přilehlých prostorách plynují lidé. Vyšší šikovatel jde dál, směrem k pecím. Isaac se lehce ohlédne, ale k jeho údivu za ním nikdo z dalších dvou vojáků nejde. To si teda ten nácek věří. Ale když bude dost daleko a bude mít v ruce pistoli, tak zase vlastně tak moc neriskuje.

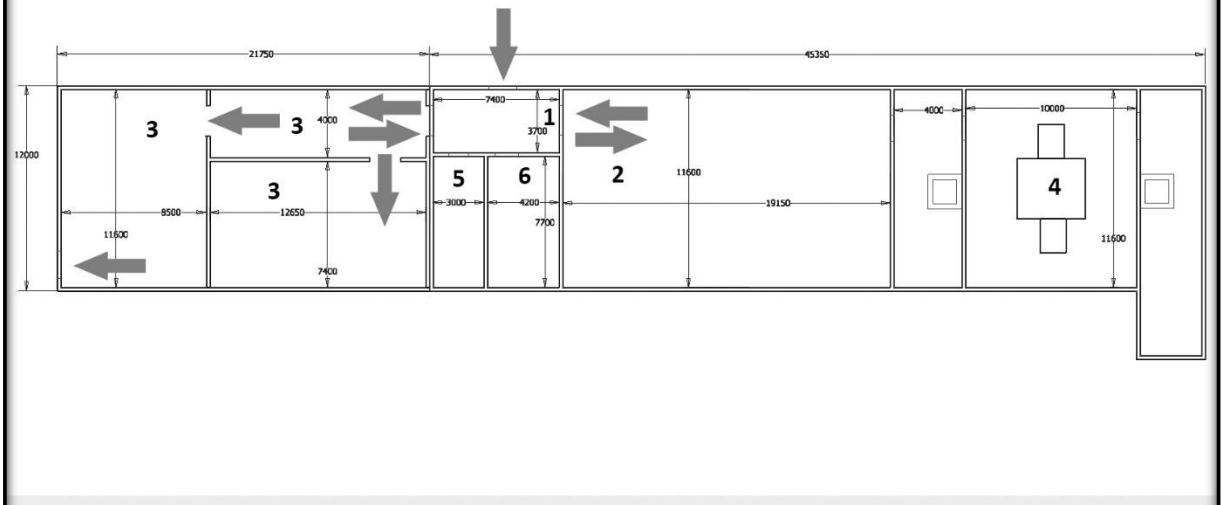

Krematorium IV (V) / Crematorium IV (V)
1. Vestibul / Vestibule / Vorhalle
2. Svlékárna, márnice / Undressing room, mortuary / Auskleidraum, Leichenhalle
3. Plynová komora / Gas chambre / Gaskammer
4. Kremační pece / Ovens / Feuerbestattung Öfen
5. Sklad koksu / Coke / Lager von Koks
6. Kancelář dozorce / Supervisor's office / Office Supervisor

Schéma Krematorium V.

Když Edelstein překračuje práh dveří vedoucích k pecím, sevře se mu žaludek, skoro se zastaví. Strach ho paralyzuje, očekává totiž, že ho tam čeká jeho kat s namířenou pistolí. Pak přeci jen nohy rozpohybuje, ale má napnuté všechny svaly. Třeba by mohl uskočit, kulka by ho mohla minout a on by se dokázal k tomu náckovi dostat. Mohl by zkusit mu vyrvat pistoli.

Napětí jeho těla povolí a v obličeji se mu objeví výraz údivu. Spatří totiž Molla, který stojí vedle židle, na níž jsou položené jeho desky, které mu dnes dopoledne sebral. Vyšší šikovatel jen ukáže rukou směrem k nim.

„Tak mi to ukaž!“ vyštěkne, „Porovnáme to, co máš tady, a co je skutečnost!“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere," vyhrkne Edelstein, možná ho nakonec nechce zastřelit. Ale jen aby se neradoval předčasně, může si nechat popsat závady a potom ho odprásknout. Ale minimálně určitá naděje vysvitla.

Vezme do rukou svoje poznámky ohledně tohoto krematoria a přesně podle nich začne vysvětlovat, co je zde špatně. Nakonec vyjdou před budovu, aby se podívali na komíny, které rovněž nejsou v pořádku. Pokud není ten nácek uplný vůl, tak musí uznat, že ty jeho záznamy sedí přesně, říká si Isaac.

„Jakej je tvůj názor?" zeptá se drsným hlasem Otto.

„Můj názor? Na celkový stav tohoto krematoria?"

„No a kde asi sme?!" zakoulí očima Moll.

„Ano, pane SS-Hauptscharführerem" vyhrkne vězeň, „Pane SS-Hauptscharführere, pokud mám zhodnotit rozsah nutných oprav, tak by bylo potřeba celkové rekonstrukce. Určitě by se oprava nedala počítat na dny, ale na týdny, spíše na měsíce."

„Na měsíce?" zatváří se nácek zklamaně.

„Domnívám se, pane SS-Hauptscharführere, že právě proto bylo toto krematorium odstavené. Neznám všechna jednání a rozhodnutí, ale domnívám se, že poškození je tak velké, že bylo asi usouzeno, že by bylo nejjednodušší ho zbourat a postavit znovu."

„Postavit znovu …," zakoulí znovu očima Moll.

„Jen hodnotím stav po technické stránce," říká Edelstein a snaží se tvářit klidně, ačkoli se obává výbuchu hněvu vznětlivého poddůstojníka.

„Jdeme," mávne ten rukou a spolu s vězněm a dalšími dvěma vojáky se vydají k budově krematoria V, které je zrcadlovým obrazem toho, jež právě opouštějí.

Situace se opakuje, Ottu zajímá přesný popis nedostatků, a opět musí uznat, že všechny zjištěné a popsané závady přesně odpovídají realitě.

„Co jsou tyhle poznámky?" koukne vyšší šikovatel vězni přes rameno.

„To jsou navrhovaná opatření, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá tázaný způsobně.

„Tak vopatření … do prdele, tak proč se to nevopravilo?" zase už koulí nácek očima.

„Nevím, pane SS-Hauptscharführere."

„No jo. Tak co tohle, bude fungovat?"

„Ano, tohle se dá zprovoznit, pane SS-Hauptscharführere. Sice tyto pece," ukáže Edelstein do svých nákresů, „tyhle pece možná nepůjde využít na plný výkon, ale tyhle další ano. Přitom budou dle mého stačit ty opravy, které zmiňuji."

„Kolik jich tady shoří? Za den?"

„Odhadoval bych tak čtyři sta. Při plném výkonu by jich mohlo být něco málo přes pět set, ale těch čtyři sta je reálný odhad, pane SS-Hauptscharführere. Jinak by mohlo dojít k většímu poškození. A u těch dalších pecí nelze prostě jejich kapacitu překonat."

„Tak čtyř sta, říkáš," mračí se Moll, „To je dost na hovno," zhodnotí stav a výkon krematoria.

Víc už toho neřekne, místo toho se čtyřčlenné procesí vydá na další pouť. Ta překvapivě nevede do tábora, ale směřuje do lesa. Nejprve se Edelstein ulekne, že ho možná vedou k nějaké jámě, aby ho tam pohřbili, pak si uvědomí nesmyslnost takové úvahy. Náhle se mu rozsvítí, tam někde se přece nachází bunkr dva, bunkr jedna byl podle všeho už stržený. Pořád si ale nemůže být úplně jistý, jak jeho odpolední anabáze skončí. Pořád ho nakonec mohou popravit. Jedno proč. Vždyť vlastně žádný relevantní důvod nepotřebují.

Dotazí až na místo, kde se tyčí nechvalně proslulý bunker 2, kde skončil život tisíců a tisíců židovských mužů, žen a dětí. Teď už je vlastně skoro rok nepoužívaný. Také zde již nejsou tři dřevěné svlékací baráky, které tu dle vyprávění členů sonderkomanda stály a později

byly demontovány. Střecha vražedné budovy je pokryta došky. Je jasné, proč se tomu stavení říkalo bílý dům, jeho fasáda má právě tuto barvu, ačkoli nyní po zimě již poněku zašlou.

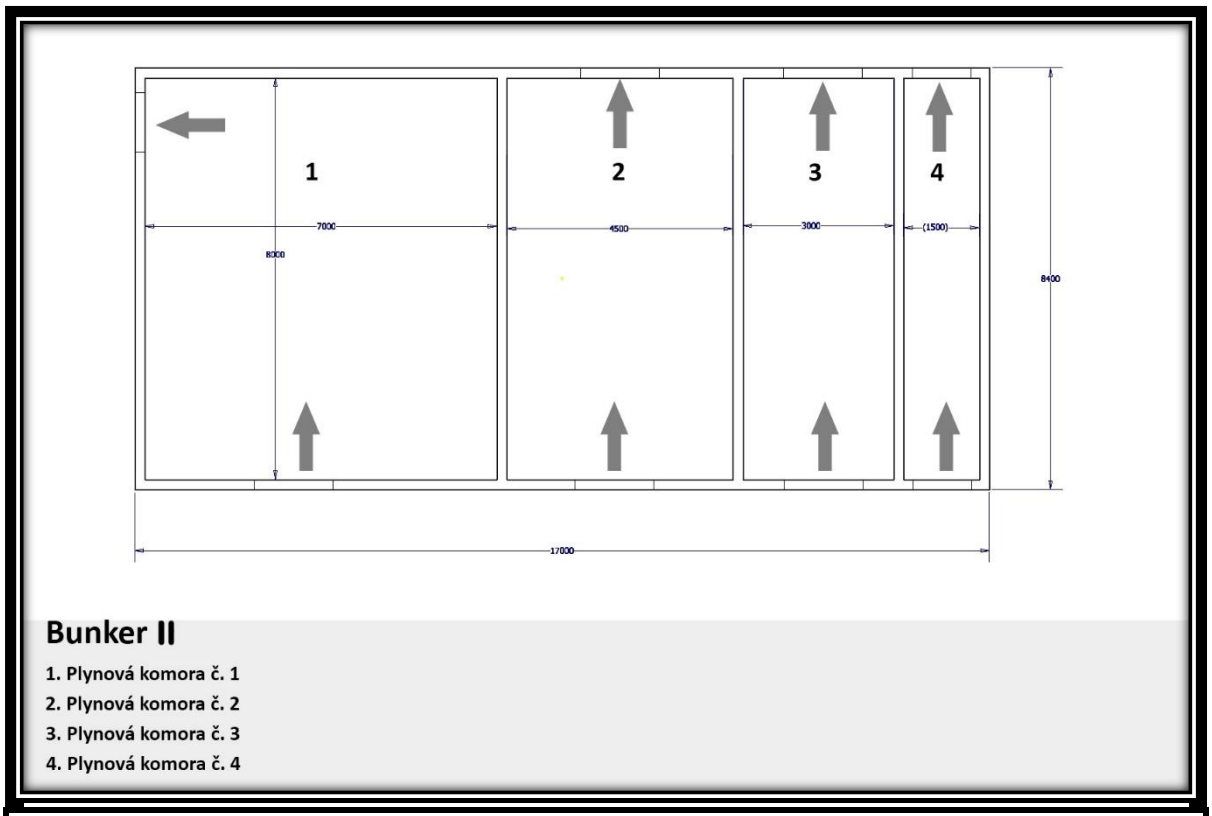

Schéma Bunker II.

Isaac se zachvěje, když si uvědomí, že poprvé vstupuje na místo, kde vyhasly desetitisíce lidských životů. Kde se údajně pálila těla až ve čtyřech mohutných příkopech. Po těch tu ale teď už také není žádná stopa. Vůbec je okolí domku zarostlé trávou a různými nálety křovin, které se probouzejí k životu. Na louce kolem rostou ovocné stromy, ačkoli mnohé asi byly vykáceny, aby zde mohly stát chatky a také tu někde být ty jámy na spalování mrtvol.

Kdyby Edelstein nevěděl nic o historii tohoto místa, přišlo by mu zdejší prostředí jako docela příjemné, selské stavení uprostřed březového hájku, s prostranstvím posetým ovocnými stromy. Ty už nasazují ke květu, objevují se na nich zárodky lístků. On však bohužel ví, co se tady před rokem dělo, a tak na něj naopak padá tíseň. Zvláště, když spatří spatří plechové cedule s těmi jejich klamavý nápisy o dezinfekci, vyvedené hned v několika jazycích.

Co ho na domě upoutá na první pohled, je absence oken, zato tam jsou hned čtyři dveře mimořádné tloušťky, s plstěným těsněním a západkami, které mohou být pevně utaženy, aby smrtící plyn neunikal do okolí. Podle vyprávění jich je stejný počet i z druhé strany.

Moll se zastaví, a spolu s ním zarazí své kroky i další tři mladí muži. Dva z nich se tváří naprosto nezaujatě, jde o vojáky, třetí bedlivě pozoruje okolí a přemýšlí, proč sem byl přiveden. Možnost, že by to táhli až sem, aby ho tu zastřelili, považuje za velmi nepravděpodobnou. Ale zároveň si neumí odpovědět na otázku, proč tady tedy vlastně je.

„Víš, co to je?“ vyštěkne na něho vyšší šikovatel.

„Asi půjde o bunker dva, pane SS-Hauptscharführere,“ odpovídá opatrně vězeň.

„Byls tady někdy?“

„Ne, pane SS-Hauptscharführere,“ zavrtí hlavou Isaac, „Od června dvaačtyřicátého jsem sloužil ve starém krematoriu a od března třiačtyřicátého jsem až doposud v krematoriu dva.“

„Seš tady už dost dlouho, na Žida,“ poznamená esesák, „Víš ale, k čemu to tady sloužilo.“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Někteří členové sonderkomanda odsud přešli do sonderkomanda u krematorií. Ale i od pohledu je jasné, k čemu tento dům slouží. Myslím tím ty dveře, co jsou vzduchotěsné, a absenci oken.“

„No jo, pan chytrej,“ ohrne ret Moll, „No to jsem zvědavej, jak se předvedeš,“ ušklíbne se, „Už brzo bude jasný, jestli seš k něčemu anebo na hovno. A pokud seš na hovno, tak mi seš

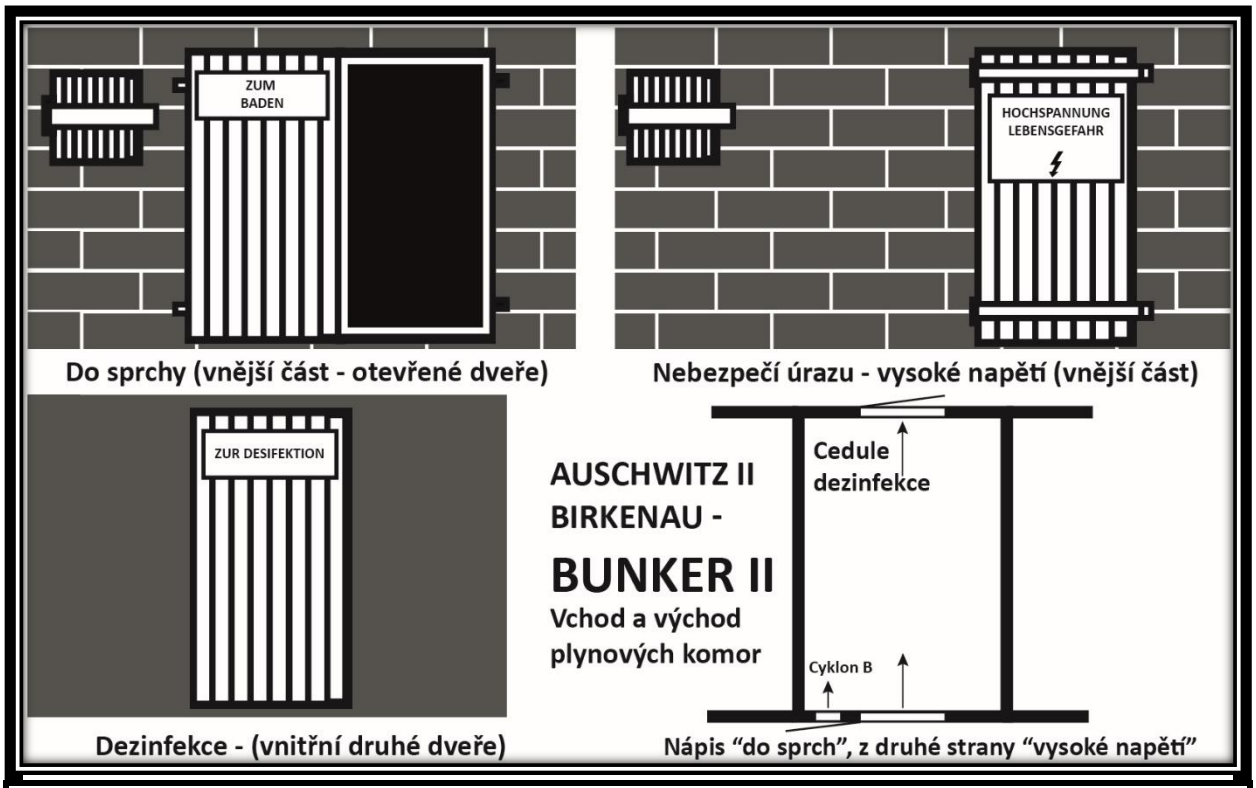

Bunker II - dveře

k ničemu,“ dodá velmi zlověstnou poznámku.

„Co bude mým úkolem, pane SS-Hauptscharführere?“ zeptá se klidným hlasem Edelstein, jako by mu právě sadistická stvůra nevyhrožovala smrtí.

„Uděláš mi nákresy, jak to tady bude vypadat. Myslím tím takový ty, co jsou v těch tvejch papírech. Jak ty s těma rozměrama, tak ty, jak tam jsou ty věci vidět jako ve skutečnosti,“ říká nácek.

„Rozumím, pane SS-Hauptscharführere. Mám vyhotovit prostorové znázornění tohoto místa a také technické výkresy, se zakreslením kót. Tedy přesných rozměrů jednotlivých objektů a vzdálenost mezi nimi.“

„Ty svoje učený kecy si nech,“ zamračí se Otta, „Prostě chci takový výkresy, podle kterejch to udělá i úplný hovado.“

„Asi jako seš ty,“ chce se říci Isaacovi, ale místo toho jen servilně přikyvuje.

„Do zejtra do rána to bude hotový,“ zopakuje svůj požadavek vyšší šikovatel, a vězeň pocítí úlevu, je jasné, že dnešní den nezemře.

„Nakreslím to,“ slibuje logicky, „Pane SS-Hauptscharführere, budu ale k tomu potřebovat určité pomůcky,“ pokračuje opatrně, „Papír, na který to nakreslím, tužky, pryž, pravítko, kružítko.“

„To ti sežene tady ten,“ přikývne Moll a ukáže na četaře, „Pak mu řekneš, co potřebuješ a von ti to zajistí.“

„Děkuji, pane SS-Hauptscharführere. Ještě místo, kde bych mohl pracovat," přemýšlí horečně Isaac, „Pane SS-Hauptscharführere, mohl bych dnes přes noc zůstat v krematoriu dva. Je tam ta nová pitevna a vedle ní laboratoř. Tam je dostatečně velký stůl, tam bych mohl přes noc všechno připravit."

„Dobře, tak tam zůstaň," přikývne znovu velitel, „Teď už dost keců, řeknu ti, jak to tady chci. Chci tady dva dřevěný baráky na svlíkání, jeden pro muže, druhej pro ženy a děti," vysvětluje své záměry naprosto chladným hlasem, byť se jedná o přípravu na hromadné vraždění, „Pak taky tady vykopeme jednu jámu. Votevři ten barák, já zatím ukážu, kde chci ty baráky a kde tu jámu," obrátí se na četaře.

V následných minutách vojáci otevírají dveře do bunkeru dva, zatímco Moll a Edelstein se procházejí po jeho okolí a esesák líčí, jak si představuje úpravu zdejšího prostředí.

„Jak velké by měly být ty baráky na svlékání?" ptá se opatrně Isaac.

„Tak to přesně nevím, možná někde najdeme nějaký zbytky těch předchozích, co tu stály asi před rokem. To tu dokonce byly tři. Ale dva budou teď stačit, není třeba ztrácet zbytečně čas. Tak to zatím nějak navrhni, já zjistím, co je k mání a pak se to kdyžtak podle toho dodělá."

Dost nejasné zadání, uvědomí si kápo, ale bude se s tím muset popasovat. Další problém nastane kolem rozměrů jámy, která má být nedaleko domku vykopána.

„Takovejch patnáct krát dva metry," zamyslí se Moll, „A tak dva metry hluboká," doplňuje rozměr, „Snad to bude stačit. A když ne, tak necháme vykopat ještě jednu," dodá.

„Záleží na počtu těl, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá opatrně Edelstein, „Předpokládáte zde mít jen něco jako rezervu, pro přebytek u krematoria dva a tři? Nebo by sem snad měly přijít i celé transporty?"

„Vím já, kolik jich bude?" vyjede na vězně Otto, „Spíš to první," pokračuje už klidnějším hlasem, „Jako takovou rezervu. Co se nevejde do těch krematorií, případně. Nebo kdyby se tam zase něco posralo," zamračí se.

„Nakreslím tedy tu jámu patnáct krát dva metry."

„To udělej. Ještě, aby to dobře hořelo," poznamená nácek.

„Budete ta těla polévat nějakou hořlavinou?"

„No právě, tý moc není, všeho je teď nedostatek," přemýšlí vyšší šikovatel, „Ty seš takovej vodborník, ne?" ušklíbne se, „Jaký nejlíp hořej ty těla, no?" zeptá se, a kápo neví, zda ho chce zkoušet, či zda se ptá vážně.

„Lépe hoří tučnější těla," odpovídá pomalu, „Naopak nejhůře ty vychrtlá, hubená, samá kost a kůže. Když je na tělech dostatek tuku, tak hoří lépe, tuk podporuje hoření. Proto se také snažíme dávat dohromady ženská a mužská těla. Ty ženská většinou obsahují více tuku a tak podporují hoření, jak z nich ten tuk vytéká."

„Taky na to myslím," řekne překvapivě Moll, „Už mě to napadlo dřív, ale než se to mohlo vodzkoušet, tak se s tím spalováním v jamách přestalo. Přešlo se na ty krematoria. Ten tuk, jak říkáš, tak ten stejká po těch tělech dolů. Jenže když přestane stejkat, tak ty zbytky hořej hůř. Což je na hovno. Chtělo by ho tam nějak udržet, nebo dostat zpátky," podívá se tázavě.

„Velmi dobrý nápad, pane SS-Hauptscharführere," říká Edelstein, sice mu z tohoto rozhovoru naskakuje husí kůže, ale potřebuje si toho vraha naklonit, přesvědčit ho o své užitečnosti, aby ho nechal naživu, „Sice jsem spalování v jamách neviděl, pane SS-Hauptscharführere. Ale ten tuk se asi bude hromadit dole, v těch jamách. Co steče a nestačí shořet."

„Jo, to máš pravdu. Chtělo by ho nějak zachytávat a dostávat zase nahoru. Udělat třeba nějakou dlouhou naběračku a tím tukem ty těla polejvat. Jako když pečeš kachnu, myslím, že se to tak dělá," podívá se tázavě esesák.

„Tam jde spíše o to, aby se ta kachna nepřipálila," cítí mrazení v zádech kápo, tak ta svině přirovnává spalování lidí k pečení kachny, „Ale pokud už by vzplála, tak jistě ten tuk bude hoření podporovat. Ten váš nápad, pane SS-Hauptscharführere, ten určitě hoření těl zlepší," znovu podlézá.

„Jak ho ale zachytávat? Jak ho hromadit? Myslel jsem udělat nějakou jímku, nebo tak něco. Někde v tý jámě."

„Ano, to by bylo řešení, pane SS-Hauptscharführere. Ještě by se do dna jámy mohly udělat kanálky, kterými by ten tuk do té jímky přitékal. Pak by ho z něj obsluha mohla nabírat a těla jím polévat. Tímto vaším zlepšením se určitě dosáhne vyššího výkonu."

„Tak to tam zkus nakreslit, ty kanálky, jak říkáš."

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere. Zítra se na to můžete podívat, a případně to ještě upravit. Do jámy by se mohl udělat výklenek s jímkou a tam by se mohl zachycený tuk nabírat."

„No to jsem zvědavej, jestli ten můj nápad dokážeš dát na ten papír," podívá se pátravě Moll, pak jen mávne rukou a vykročí k prohlídce interiéru budovy.

V té jsou hned čtyři improvizované plynové komory různé velikosti, nyní značně zatuchlé. Když Edelstein vkročí do jedné z nich, zachvátí ho strašná tíseň. Čeho všeho tyhle ošuntělé stěny byly svědkem. Pak se mu zastaví dech. Vždyť asi v jedné z těhle komor zemřel i jeho otec. Otřese se hrůzou.

„Tyhle příčky by se možná mohly dát pryč," zkouší údery jejich pevnost Moll.

„Pokud má ale toto zařízení sloužit jako záložní, pro případný přebytek, tak pak …," nedokončí svou úvahu Edelstein, chce, aby ji domyslel ten zasranej nácek sám. Stydí se za své jednání, kdy mu tady tak ochotně pomáhá připravovat prostředí na hromadné vyvražďování vlastního národa, ale pořád hraje o svůj život.

„Vypadaj pevně, byla by škoda je bourat, a taky by to stálo zbytečně moc času," změní názor Otto, „I když menší skupiny se daj postřílet," dodá bez nejmenší špetky soucitu. Pro něj je vraždění lidí určitě prací, kterou miluje. Buď je to zvrhlík, nebo pomatenec, který si myslí, že tím přispívá k větší slávě říše. Nebo obojí, „Co ty dveře? Budou těsnit? I po tý době?" zeptá se.

„Ta plsť by se dala vyměnit, pro jistotu," hraje znalce Edelstein a jakoby zkoumá těsnění dveří.

„Nějaký lidi na to seženu," souhlasí Moll, „V táboře jsou řemeslníci. Ty to tady můžou postavit. Jámu pak vykope sonderkomando. Je vás tam teď už zase jako sraček," dodá s úšklebkem, a Isaac se obává, aby ho nenapadlo stav zredukovat, možná i vlastnoručně.

Ještě asi deset minut chodí po baráku a okolo něho, kdy velitel upřesňuje svoje požadavky. Pak si nechá nastoupit celou trojici, co je tu s ním.

„Ty tu s ním počkáš," ukáže na svobodníka, „A ty mu seženeš, co bude potřebovat. Asi něco na měření a pak to, co žvanil, na ty výkresy," doplní svůj rozkaz a oba vojáci přikyvují, „Co se týče tebe," podívá se svýma chladnýma očima na vězně, „pořád seš pro mě jen zasranej Žiďák, na to nezapomínej. Uvidím, jestli mi k něčemu budeš. Když ne, tak ta jáma může bejt i pro tebe," upozorní.

„Jsem si toho vědom, pane SS-Hauptscharführere," nepohne se ve tváři kápa ani sval.

„To teprve uvidíme," zní slova velitele zlověstně. Jsou také poslední, která pronese, neboť poté již nechá trojici svých podřízených o samotě.

Isaac se nejprve dohodne s četařem, co bude potřebovat a ten jím požadované pomůcky vyrazí sehnat. Pak si sám sedne na kraj jedné z otevřených komor, sice cítí chlad, ale je dobře oblečený a tak snad nenastydne. Zapálí si cigaretu a ledabyle vyfoukne kouř. Přitom si všimne, jak ho desátník po očku sleduje.

Strážný ho však nyní zajímá ze všeho nejméně. On se zaobírá myšlenkou, nakolik nového velitele krematorií zaujal, aby ho ten začal brát jako potřebného. Jako někoho, kdo se mu hodí, i když je zasranej Žid. Sice ho asi čeká bezesná noc, ale je za ni vděčný, také už mohl touto dobou odpočívat věčným spánkem. Boj o život ještě zdaleka neskončil, ale určitě vše vypadá nadějněji, než před pár hodinami. Jistě, ty výkresy se tomu primitovovi nemusí líbit, ale je tu ta naděje. Třeba by ho mohl pověřit dohledem nad zdejší výstavbou, což by ho jednak odvedlo od procesu vraždění, alespoň na chvíli, a také dalo smysl jeho uchování při životě, z pohledu toho debila.

Je mu jasné, že s tímhle velitelem nikdy žádnou cigaretu nevykouří. Ten s ním nikdy nebude hovořit žoviálně, jak to čas od času dělal Voss. Musí najít způsob, jak to primitivní zvíře zaujmout, jak ho přesvědčit, že má pro něj cenu. Což je u brutálního fanatika vždycky dost těžké. Ale co tady není těžké, v tom věčném boji o každý další den, kdy dostane ještě právo spatřit východ slunce.

POVĚŘENÍ

Edelstein musí čekat dost dlouho, než se vrátí dvacetiletý četař Rudolf Baerwald s požadovaným materiálem, a to ještě ne zcela úplným. Proto znovu vyrazí shánět zbytek, zatímco vězeň začíná s přeměřováním hrůzného místa a zakreslováním do papíru. Ten a tužku již má, rýsovací pomůcky mu snad do večera budou dodány.

Isaac je velice pečlivý, aby také ne, když ve hře je jeho život. Desátník mu naštěstí vychází vstříc, přidržuje metr, případně hlásí čísla. Pak si oba mohou znovu sednout a zase jen čekat na druhého ze strážných. Tak se stane, že do prostor krematoria II dorazí až ve chvíli, kdy už tady nikdo ze sonderkomanda není. Jelikož dnes neprobíhá žádná zvláštní akce, rozuměj vraždění, byli vězni odvedeni do svého izolovaného bloku v sektoru BIId.

Isaacovi je jasné, že si musí myslet, že je v tuhle chvíli už po smrti. Což mu ale nedělá tolik vrásek na čele, jako úkol, který před ním stojí. Má přístup do prostor pitevny a laboratoří, a tak se tam vydá, i se všemi donesenými pomůckami. Strážní si se zájmem prohlížejí uložené lidské preparáty, zatímco vězeň se snaží poklidit stůl, aby na něm mohl začít tvořit.

„Vy tu budete se mnou?“ zeptá se, když už má vše připravené.

SS-Rottenführer Rudolf Baerwald

„Vadí ti to snad?“ zamračí se četař.

„Nikoli, pane SS-Rottenführere,“ odvětí mírným hlasem kápo, „Já jen přemýšlím. Není tu nic k jídlu ani k pití …“

„Mám snad jít něco sehnat?“ zachmuří se ještě víc Baerwald.

„Není třeba, já jen kvůli vám,“ pokrčí rameny Isaac.

„Ty tu máš něco ulitý, co?“ ušklíbne se Rudolf.

„Můžu sehnat kávu, pro nás všechny, tu tady mám,“ přiznává kápo, „Nic jiného ne,“ teď trochu lže.

„Tak ji dones, tu si dát můžeme,“ kývne na souhlas hlavou četař, stejně tak jeho kolega.

Edelstein se na chvíli změní ve velmi chudého hostitele, postaví na vařič konvici s vodou, využije vybavení laboratoře a všem třem vyrobí domluvený nápoj. Na půdě by našel i něco k zakousnutí, cigarety a alkohol, ale tím na ně plýtvat nebude. Pokud uspěje a svůj úkol zvládne, ještě se mu uschované zásoby budou hodit. Pokud ne …

Začne nejprve vytvářet skici. Díkybohu má docela talent, a tak pod jeho rukama na papíře rozkvétá strašné místo, která má po roce znovu posloužit k hromadným

vraždám. Začne prostorovým náčrtkem bunkeru 2. Jako druhá přichází na řadu jáma, v níž mají shořet oběti. Pak namaluje dvě dřevěná stavení. Jelikož o těch nic neví, využije vzpomínek na chatku, která stála v březnu třiačtyřicátého u krematoria II, a v níž se svlékali první oběti zdejšího zařízení, když ještě prostor v suterénu k tomu určený byl plný věcí stavební firmy.

Tou dobou už je tu s ním jen četař, neboť jeho kolega se po domluvě šel natáhnout. Jsou zde vlastně jen tři, v celém krematoriu. O tom, že by snad vojáci měli vězně hlídat, nemůže být ani řeči, vždyť prostor střeží jejich kolegové ve věžích. Navíc kápo má jiné starosti, než přemýšlet o útěku.

Isaac odloží tužku, protáhne se a pak znovu pohlédne na svůj výtvor. Musí sám sebe pochválit, skica se mu jeví jako zdařilá. Podstatné však bude, jaký dojem vyvolá u toho parchanta Molla. Koukne na hodiny, které zde jsou. Všude kolem už je dávno tma, prořezávaná pouze ostrými paprsky mohutných světlometů. Rozhodne se pro krátkou pauzu, než se pustí do tvorby technických výkresů.

Zvedne se, jde si zakouřit. Nechce hulit v prostorách laboratoře, pokud by ráno dorazil Mengele, mohl by se vztekat, a to potřebuje nejméně ze všeho. Navíc mu stále chladný vzduch na dvoře udělá dobře. I když ani v budově není žádné teplo, a postupně teplota klesá, přeci jen je prostředí ovlivněno spalováním těl, od žáru z pecí. Opřen o zeď krematoria hledí na zataženou jarní oblohu, kde mezi mraky spatří občas i hvězdu. Jestlipak i pro něj nějaká šťastná svítí?

Když se vrátí, spatří, jak si četař prohlíží jeho výtvor. Teď sebou cukne, jako by snad udělal něco špatného, a rychle skicu odloží na stůl.

„Co myslíte, pane SS-Rottenführere, je to dostatečně názorné?“ zeptá se autor.

„Jo, docela se ti to povedlo,“ přikývne Rudolf.

„Udělám si ještě jednu kávu. Dáte si taky, pane SS-Rottenführere?“

„Jo, ještě jednu zvládnu,“ přikývne voják.

Isaac se vrhne do práce. Sice mnoho zkušeností s kreslením skutečných technických výkresů nemá, na druhé straně měl v ruce spoustu jiných, od firem, a tak se trochu orientuje. Také asi nikdo nebude posuzovat dodržování veškerých možných i nemožných norem, a zvláště Moll těžko jakýkoli nedostatek po téhle stránce pozná.

Hodiny nyní běží zběsilým tempem, a on pořád kreslí a kreslí. Četař i desátník už dávno chrní, on si udělá další kávu a čas od času si zaskočí na ještě chladnější vzduch na dvůr zapálit. I uvnitř už je docela zima, ruce má celé studené. V táboře již dávno proběhl budíček, a on tady pořád něco smolí na papír. Začíná svítat, když snad má požadovanou práci hotovou.

Ani neví, jak k tomu dojde, ale najednou leží s hlavou na stole. Probere ho hluk, který uslyší, a vzápětí do místnosti vejde četař. Do krematoria právě přichází sonderkomando, aby pokračovalo ve své práci. Je otázkou, co jí dneska bude, zda jen likvidace zemřelých, nebo se navečer uskuteční další speciální akce, bude se zde někdo plynovat.

„To vypadá fakt dobře,“ pokývá uznale hlavou voják, hledí na celonoční práci vězně.

„Jen aby tak usoudil i pan velitel,“ poznamená unaveným hlasem Isaac.

Na to mu těžko může Baerwald odpovědět, tak jen pokrčí rameny. Osud Žida před ním mu je upřímně lhostejný, ale musí uznat, že je asi talent, nebo technik. Ale kdyby ho nechal Moll zastřelit, určitě ho litovat nebude. Představuje nepřítele říše, tím je to dané.

Edelstein horečně balí svá fidlátka, a hned poté se dá do urychleného úklidu laboratoře. Musí na místo vrátit mikroskopy a další věci, co ze stolu odstranil. Snad si pamatuje, jak na něm ležely. Ještě sem pošle Kamzona, aby tu pro jistotu poklidil. Také je nutné umýt ty hrnky, co do nich dělal pro sebe i pro strážné kávu. Tu pak schovat, sice jejím zásobám zatnul tipec, ale ještě trochu mu zbývá. Tu většinou u zplynovaných nenalezne, ale dá se sehnat v táboře, od

členů Kanady. Tam už také ví, na koho se obrátit. Nebo se domluvit s Poláky, ty jsou taky dobří kšeftaři.

Výkresy a pomůcky k nim pro jistotu nechá na stole v laboratoři, ještě aby se mu jeho veledílo někde poškodilo. Sám pak vyjde do prostoru pecí, a tam způsobí docela šok. Přítomní vězni na něj hledí jako na zjevení. Dle všeho si Szmul pustil hubu na špacír a všichni ho již odepsali. Což se ale nelze divit, když ho odsud včera odpoledne odvedli a on se na blok nevrátil. Jaké taky tady jiné vysvětlení, než že už je po smrti, pokud tedy neskončil na bloku jedenáct v základním táboře a jako sabotér není podrobovám drastickému mučení.

„Pojď sem," mávne svým obuškem Isaac a přivolá si Haima Kamzona, „Zajdeš do laboratoře a uklidíš tam. Ale pozor, na stole ležej papíry, těch se ani nedotkneš," říká hodně důrazně.

„Ano, pane," přitakává mladík a je poznat, jak je rád, že svého ochránce vidí živého a zdravého.

Edelstein se rozhlédne, činnost organizuje Lipmann, a ten k němu teď také zamíří. Během krátké rozmluvy si vysvětlí, co tady kápo přes noc dělal.

„Já už myslel, že je po tobě," přiznává unterkapo.

„To se pořád ještě může stát, pokud ten dobytek nebude spokojenej s tím, co jsem mu nakreslil," konstatuje Isaac suše. Cítí značnou únavu, ale je už zvyklý, že si některou noc téměř vůbec nezdřímne, když jsou například speciální akce. Jen se musí rozkoukat.

Času k tomu moc nedostane, neboť se v krematoriu objeví sám Otto Moll, což způsobí paniku mezi přítomnými vězni. Jejich kápa sice včera zastřelit nedal, ale pověst, která ho předchází, je strašná. Nyní, když má i významnou funkci, od něho mohou čekat jen to nejhorší. Nyní bude mít prostor se projevit v plné své nahotě. Popustit uzdu své brutality.

Velitel krematorií si do kukaně pro esesáky zavolá Edelsteina a také četaře Baerwalda, oba musí stát v pozoru, zatímco vyšší šikovatel se rozvalí v židli. Pak jen kývne na vězně, který vytáhne z podpaží své výtvory a předá je k posouzení. Přitom s napětím sleduje výraz nácka, zda z něho dokáže vyčíst, jak moc uspěl či naopak neuspěl. Ale žádné významné změny mimiky se nedočká.

„Co je tohle?" zeptá se Otto, v ruce drží pokus o výkres spalovací jámy.

„Tohle je řez, pane SS-Hauptscharführere," přistoupí blíže Edelstein, „Tohle jsou stěny té jámy, tady to dno, a tady tohle ty kanálky. To okolo tady, to je vyznačená zemina okolo té jámy," vysvětluje, „Na tomto druhém pohledu můžete vidět uspořádání těch kanálků. Měly by mít mírný sklon, prostě se svažovat směrem k té jímce. Snažil jsem se to nakreslit dle vašeho včerejšího návrhu, pane SS-Hauptscharführere," neopomene připomenout, kdo je duchovním otcem nápadu.

„No to by snad šlo," zamyslí se velitel, „Ale asi to nezjistíme, dokud to nevyzkoušíme, teda jestli to bude fungovat."

„Pravděpodobně ne, pane SS-Hauptscharführere," zachvěje se Isaac, neboť odzkoušení znamená naplnit jámu mrtvými lidmi a sledovat, zda se tuk uvolněný z jejich hořících těl skutečně začne hromadit na očekávaném místě.

„Bude to stačit? Nemělo by jich bejt víc?"

„Mohu jejich hustotu zvýšit, tedy jich tam zakreslit víc."

„Hlavně udělat, tam v tý jámě," odpoví Moll, pak si vezme do ruky další obrázky, prohlíží si je, v místnosti se rozhostí tíživé ticho, „Není čas," promluví po chvíli, „je nutný s tím pohnout. Dost se toho tady zanedbalo," rozhodne se pošpinit svého předchůdce, jev u vedoucích pracovníků ne neobvyklý, „Čeká nás spousta práce a času je málo," tváří se zamyšleně, „Tohle je hezký, teď to ještě uvíst do života," dodá a pozvedne zrak k oběma stojícím mladým mužům.

„Pane SS-Hauptscharführere, jen musím upozornit, nezmám přesné rozměry těch budov na svlékání. Zmínil jste nějaké komponenty, tedy prefabrikované díly, ze kterých by se to mělo postavit. Myslím tím, že již existují díly, ze kterých byla podobná budova sestavena," snaží se Edelstein podle výrazu Otty používat výrazy, kterým bude rozumět.

„To jo. Poptal jsem se. Existujou prej podobný výkresy, a taky je něco z toho asi někde uskladněný. To seženu, nejpozdějš do zejtřka. Podle toho se musej udělat základy, pro tu barabiznu," hovoří Moll celkem klidným hlasem, cítí se nyní asi jako tvořitel, jen kdyby nebudoval prostředí k hromadným vraždám.

„Pokud něco takového dostanu, mohu vše překreslit, opravit," říká Edelstein opatrně, neboť se tím nabízí pro další služby.

„Hlavně to postavit. I když nakreslit to taky můžeš," vypadá dnes velitel přeci jen smířlivěji než včera, „Začneš hned dneska vodpoledne. Tady SS-Rottenführer bude s tebou, bude taková spojka, mezi tebou a mnou, nebo dalšíma. Zařídí, když budeš něco potřebovat. Je nutný, abyste s tím pohnuli. Klidně z těch tam sedřete kůži, ale musí to růst doslova před vočima."

„Začneme už dnes odpoledne?" ptá se Isaac, a přitom cítí jistou úlevu, podle všeho už Moll upustil od záměru ho zastřelit. Minimálně v následných dnech. Popravit ho pochopitelně může nechat, pokud jeho monument nebude růst podle jeho očekávání, takové riziko tu pochopitelně je.

„Jo. Dneska v jednu hodinu budete voba u toho bunkru. Dorazí tam četa sonderkomanda. Začnete dělat úpravy pro ty stavby těch baráků, a taky kopat tu jámu. Ty tomu tam budeš velet."

„Vykonám, pane SS-Hauptscharführere. Dohlédnu, aby pracovali usilovně."

„Hovno!" vyštěkne Moll a vězeň se ulekne, není si vědom, že by něco udělal špatně, „Vod toho tam ty nejseš! Tam budou jiný, co je budou pohánět. Ty musíš dohlídnout, aby to nezkurvili. Aby to dělali tady podle toho," zvedne výkresy a pak je zase hodí na stůl.

„Rozumím, pane SS-Hauptscharführere. Mám dělat stavební dozor."

„Říkej si tomu jak chceš," ušklíbne se Moll, „Hlavně ať to takhle nakonec vypadá, ve skutečnosti," ukáže na papíry, „Přijdu si to zkontrolovat," dodá nepokrytou výhrůžku.

„Dohlédnu, aby to dělali podle těchto výkresů, pane SS-Hauptscharführere," dušuje se kápo.

„Tak tohle bysme měli," protáhne se Otto, „Ještě jedno chci. Žvanil si včera vo tom ubytování sonderkomanda tady na půdě. Tak to dej na papír."

„Rozumím, pane SS-Hauptscharführere. Mám vytvořit z té půdy ubytovací prostor. Kolik mužů by tam mělo přebývat?"

„No, kolik jich tady je? Když se spočítaj? Když se pojede čtyřiadvacet hodin? Třeba i několik dní?" ptá se vyšší šikovatel, a vězeň už zase cítí mráz mezi lopatkami. Vyřčený požadavek předpokládá, že tady bude plynován jeden transport za druhým. Respektive jeho značná část, po odečtení práceschopných mužů a žen.

„Zkusím navrhnout ubytování pro sto padesát mužů," vyjádří se Isaac.

„Hovno zkoušet! Prostě to udělej!" zakoulí očima Otto, „Co k tomu budeš potřebovat, tak to ti tady SS-Rottenführer sežene. Ale chci vidět výsledky, co nejdřív, rozumíš?"

„Ano, pane SS-Hauptscharführere."

„Tak to je asi všechno. Hlavně nezapomeň, za mě se bude makat. Ta pohoda tady vám skončila! Kdo nebude makat, tak …," nedokončí Moll větu, místo toho udělá z prstů pistoli a namíří ji na vězně.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere," vyrazí ten ze sebe, pak se osmělí, „Pane SS-Hauptscharführere, mohl bych zůstávat přes noc tady v krematoriu? Abych mohl pracovat na těch výkresech. Mohl bych využít místnost, co je naproti skladu uhlí."

„Už jsem ti jasně řekl, že co budeš potřebovat, tak ti zařídí tady SS-Rottenführer," zamračí se vyšší šikovatel, „Tak si tam udělej tu kancelář, nebo jak tomu říkáte," ušklíbne se pohrdavě, „Jestli ale nebudou výsledky …," nedokončí svou výhrůžku, zvedne se ze židle.

Edelstein reaguje pouze tím, že vypne své tělo, když velitel kolem něj prochází, poté se jeho svaly mírně uvolní.

„Pane SS-Rottenführere," obrátí se na vojáka vedle něho, „mohu vás požádat o pomoc při vybavení té místnosti? Abych mohl naplnit rozkaz pana SS-Hauptscharführera," připomene pro jistotu.

„Tak slyšel si," odpovídá četař bez valného nadšení, „Tak co potřebuješ?"

„Potřeboval bych další papíry, a také tužky," říká opatrně vězeň, „Také pak vybavení do té místnosti, co je na konci téhle chodby, tam vpravo," ukáže směrem ven z kukaně.

„Tam jak chodí to sonderkomando vod pecí? Při těch akcích?"

„Ano, pane SS-Rottenführere. Tam by mohla na nějaký čas vzniknout něco jako ta kancelář, jak o ní mluvil pan SS-Hauptscharführer."

„Tak jo, napiš mi, co potřebuješ, já to nějak seženu," povzdychne si voják, jeho nová role ho nijak netěší, ale je zvyklý poslouchat.

Isaac zůstane sám, a tak si jde naplnit svoje povinnosti a zkontrolovat práci svých podřízených. Jenže v ten moment si uvědomí, že tam už huláká kápo Mietko Morawa. Spatří také oberkapa Karla Koeventa. Ten se tváří všelijak, nicméně Edelsteinovi pokyne, aby s ním šel kousek stranou.

„Ty seš ale klikař," zavrtí hlavou.

„Klikař?" zachová kamenný výraz kápo, „Podle čeho tak soudíte, pane?"

„Proslejchalo se, že tě vodvedli, aby tě zastřelili," podívá se pátravě Koevent, „Místo toho tě tady zase najdu."

„Proto je tu nový kápo?" neprojeví ani teď žádnou emoci Isaac.

„To ne, to je příkaz velitele," zavrtí hlavou oberkapo, „Ty prej máš teď jiný povinnosti," podívá se tázavě.

„Máte pravdu, pane. Byl jsem pověřený stavebním dozorem, nad určitými pracemi."

„Vo tom bunkeru dva vím," přikývne Karel, „A co dál?"

„Dál, pane? Mám tady v tý místnosti vzadu na nějaký čas mít kancelář, a udělat další výkresy, pro pana velitele."

„Jak říkám, klikař."

„Budu tady taky nějaký čas přebývat, pane. Myslím tím přes noc, abych mohl kreslit."

„To jsem pochopil," kývne hlavou Koevent, tváří se neutrálně, a tak jeho podřízený nepozná, jak moc je mu líto, že je stále mezi živými.

Oberkápo se ještě chvilku vyptává na konkrétní činnost Isaaca, pak přetáhne několik vězňů obuškem, asi aby si procvičil svaly, a následně krematorium opustí. Což je čas, aby si spolu promluvili staronový a starý kápo.

„Tak si zase vyváznul," usměje se Morawa.

Kápo Mieczyslaw Morawa

„Nevím na jak dlouho," odpovídá Edelstein unylým hlasem.

„Však ty se zase dokážeš vlísat do jeho přízně, jako u toho předchozího," ušklíbne se Polák, „Co ty naše věci?"

„Jsou na místě. Nikdo další o nich neví."

„To je dobře. Nakonec nám ta naše spolupráce nějak funguje. Co ty? Co ty teď budeš dělat?"

„Stavební dozor," řekne Isaac a pak svou odpověď rozvede. Zmíní se o kanceláři i o úkolu, na který nastupuje po obědě.

„Ty jsi fakt vychcanej Žiďák," rozesměje se teď Mietko, „Všichni už si mysleli, že tě Moll vodpráskne, a místo toho ti tady nechá zařídit soukromý ubytování. Ale dávej si pozor, tenhle velitel není taková měkota, jako ten před ním."

„Já vím. Taky vím, že pořád nemám nic jistého. Ale jak se říká, včera jsem utekl hrobníkovi z lopaty. Po pravdě, když mě odsud odváděli, myslel jsem, že jdu na smrt. Trochu se to pak otočilo jiným směrem. Vadí ti to?" podívá se teď pátravě Edelstein.

„Vadí?" zamyslí se Polák, „Víš, že ani ne?" zasměje se, „Vlastně jsem si říkal, že by bylo škoda, kdyby tě odprásknul. Ne že bych změnil názor na vás Židy, ale ta spolupráce nám docela klape, ne? I když teď nevím, když máš to jiné pověření."

„To nebude na dlouho. Třeba bych ti tady zase mohl dělat zástupce, až už nebudu muset nic kreslit a dohlížet na ty stavební úpravy."

„Hledáš si flek, co?"

„Ano. Rád bych byl něco platný, i potom, co ten můj současný úkol skončí."

„Tomu rozumím. Jinak by ho mohlo napadnout, že tě už nepotřebuje a tak tě přidat k těm dalším, tam," ukáže Mietko rukou k pecím, „Ale jo, zkusím tě podpořit, pokud ti jde o tohle."

„Budu ti vděčný. Mohli bychom tak v té spolupráci pokračovat. Bude asi dost transportů."

„To asi ano. I podle toho, co teď máš na starosti ty," přikývne Morawa.

Ještě se nějaký čas baví, když přiběhne jeden z členů sonderkomanda a oznamuje, že kapitán, co je v pitevně, se vehementně dožaduje přítomnosti kápa. Polák chce rychle vyrazit, ale Isaac ho zadrží.

„Tohle asi bude pro mě," řekne.

„Cože?" zastaví se Mietko.

„Mám na starosti tu jeho pitevnu a laboratoř. Ale můžeme tam jít radši oba," navrhne Edelstein.

Tak se i stane. Doktor Mengele stojí v laboratoři, a v Isaacovi hrkne, neboť si uvědomí, že na stole leží výkresy, co sem opět uschoval, poté co Moll odešel. V nich se teď kapitán hrabe, a je otázkou, jak se k přítomnosti nepatřičných věcí postaví.

„Co tu chceš ty?" zamračí se směrem k Morawovi, „S tebou chci mluvit," ukáže na židovského kápa.

Edelstein se rychle zahlásí svým číslem, zatímco Mietko docela rád vyklidí bitevní pole.

„Co je tohle?" ukáže Josef na papíry a rýsovací pomůcky na stole.

„Velmi se omlouvám, pane SS-Hauptsturmführere," kaje se vězeň, „Celou dnešní noc jsem zde kreslil, pro pana SS-Hauptscharuhrera Molla. Dnes odpoledne se podle toho začne se stavbou. Mám na ni dohlížet, pane SS-Hauptsturmführere."

„Dohlížet?" zachmuří se Mengele, „Proto je tu ten druhý kápo?"

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," odpovídá rychle Edelstein, a horečně uvažuje, jak situace využít, na základě vyjádření esesáka, „Pane SS-Hauptsturmführere, mohu se ale o tu pitevnu a laboratoř starat i nadále. Budu zde přespávat."

„To si chceš udělat z mojí laboratoře svoji kancelář architekta?“ podívá se hodně chladným pohledem kapitán.

„Ne, pane SS-Hauptsturmführere,“ říká rychle Isaac, „To bylo jen výjimečně, pane SS-Hauptsturmführere. To se již nebude opakovat. Z rozhodnutí pana SS-Hauptscharführera Molla mi bude zařízena na určitý čas kancelář v té místnosti vzadu, za pecemi. Abych tam mohl večer nebo v noci kreslit ty výkresy.“

„Budeš pořád tady? To je zajímavé,“ zamyslí se Josef, „Ale logické. Dobře, tak ti ta starost zůstane. Ty jsi asi dobrý technik,“ upře svůj pohled na vězně.

„Nevím, pane SS-Hauptsturmführere. Snad se moje výkresy panu SS-Hauptscharführerovi líbily. Přes den asi budu dohlížet na tu stavbu, večer a v noci asi budu v té kanceláři. Proro mohu dohlédnout na pitevnu a laboratoř, uklidit ji. Udělat, co bude potřeba.“

„To pověření tím dozorem je na dlouho?“

„Asi ne, pane SS-Hauptsturmführere. Ale to ví jen pan SS-Hauptscharführer Moll, pane SS-Hauptsturmführere,“ přihřívá si teď svou polívčičku Edelstein, kdyby se tak kapitán vyššímu šikovateli zmínil, že má o něj zájem, byla by to snad jistá ochrana, až mu úkol s výstavbou u bunkreru dva skončí. Také by měl důvod zůstat zde, a jako potřebný i mít právo dál žít.

„Tak ať to zmizí,“ ukáže Mengele na papíry.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ vrhne se vězeň ke svým výtvorům i kreslícím pomůckám, aby je neprodleně odstranil.

„Taky pomož tady doktorovi. Přivezou mu sem pacienty na pitvu.“

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ podívá se Isaac na doktora Zilbermanna, který tiše stojí v koutku a ani nedutá. Je patrné, jaký má z kapitána vítr.

Kápo je propuštěný a své noční dílo si odnáší do místnosti, která by se načas měla stát jeho domovem. Vzápětí se vrací, aby zajistil pomocníka pro židovského lékaře. Domluví se s Mietkem, aby mu k tomu vyčlenil Haima Kamzona. Svou žádost odůvodní tím, že už tuhle činnost nějaký čas vykonává. Polák kývne, určitě i k velké radosti vybraného židovského mladíka, možná bude tahle služba přeci jen i pro něj jistou ochranou.

Následně Isaac požádá Morawu o dva členy sonderkomanda, kteří s ním půjdou na půdu a pomohou mu tam přesně zaměřit celý prostor. Při té příležitosti se i zmíní o úmyslu Molla tam vytvořit ubytovnu pro členy zvláštního komanda.

„To asi bude vážně veliký,“ zamyslí se Polák.

„Taky se obávám … Jasně, ty to schvaluješ,“ kývne Edelstein bolestně hlavou, „Asi to bude vážně velké, co se chystá.“

„Můj názor znáš,“ pokrčí rameny Mietko, „Tahle válka, to je vaše práce. Tak tohle,“ ukáže na pece, „je pro vás odpovídající trest.“

„Nebudu se s tebou přít,“ odvětí unylým hlasem židovský kápo, „Můžu si tedy ty dva muže vzít, aby mi pomohli s tím měřením?“

„Proč ne. Vem si, koho potřebuješ.“

Následnou hodinu stráví Isaac ve společnosti dvou mladých vězňů, kteří mu pomáhají se stanovením přesných rozměrů půdních prostor. Přijde mu to rychlejší, než se dožadovat výkresů, a je i otázka, zda by je nový velitel byl ochotný vůbec největšímu nepříteli říše poskytnout. Když je hotový, jde se pro jistotu podívat k pitevně, tam nalezne mírně rozrušeného Kamzona.

„Co se děje?“ zeptá se ho.

„Přivezli sem na káře nějaký děti, asi cikány, a von je tam teď řeže,“ říká pobledlý mladík, „Jednoho kluka jsem mu tam musel vodnýst a pomoc umejt, než ho začal kuchat. A další děti má tady v márnici.“

„Jsou to jen mrtví," pokrčí rameny kápo.

„Já vím, pane. Ale přesto, muset se dívat, jak ho votevírá …"

„Pokud se ti ta práce nelíbí …"

„Ne, ne, pane," vyrazí ze sebe rychle Haim, „Moc za ni děkuju, pane. Přeci jen tady asi schytám míň ran."

„Taky si myslím."

„Vy už tu nebudete, pane?" podívá se tázavě mladík a z jeho hlasu zaznívá úzkost.

„Navopak, budu tady teď nějakej čas bydlet. Ale mám teď jinej úkol, načas. Něco kreslit a taky dohlížet na staveništi."

„To je moc dobře, pane. Bylo mi to moc líto, když jsem se dozvěděl, že vás zastřelili. Jsem moc rád, že to nebyla pravda."

„Těžko víc než já," odpoví Edelstein, pak už nechá svého podřízeného na chodbě a vstoupí do pitevny. V ní nalezne doktora Maxmiliana Zilbermanna s rukama zabořenýma do těla asi dvanáctiletého cikánského chlapce.

Isaacovi nedělá problém pohled na pitvané dítě, chvíli pozoruje zručnost lékaře, ten zřejmě také nepotřebuje nic říkat.

„Pane doktore, mohu mít dotaz?" vezme kápo iniciativu do svých rukou.

„Jistě, pane, jen se ptejte," zní očekávaná odpověď.

„Pane doktore, jak už jsme o tom spolu mluvili. O mých bratrech, těch dvojčatech."

„Já vím. Ale po pravdě, já jsem víc v tom cikánském sektoru, než v tom sektoru nemocničním," odpovídá Zilbermann a na chvíli se přestane hrabat ve vnitřnostech hocha, „Ale co vím, tak tam mají vlastní blok a nevede se jim špatně. Vaši bratři tam tomu velí, jak mi bylo řečeno. Ale neměl jsem příležitost s nimi mluvit," zatváří se smutně.

„Rozumím, pane doktore," pokývá hlavou Edelstein, „Pane doktore, co myslíte, už přišla poslední fáze jejich výzkumu? Už brzo budou zde?" ukáže rukou na mrtvolu na stole.

„Vůbec nemám tušení, co s nimi zamýšlí," ztiší hlas lékař.

„Oba ale tušíme, jak to dopadne," mluví Isaac tiše, „Nakonec je taky zabije, a oni skončí tady. Nebo v jiné pitevně."

„Možná ne, pane. K těm dvojčatům se chová velmi dobře. Alespoň zatím. Také nevím, že by nějaká dvojčata nechal záměrně usmrtit," skoro šeptá Maxmilián.

„Správně říkáte zatím. Jsem tady už moc dlouho, než abych si dělal naděje," říká Isaac, jeho výraz je zachmuřený, ale nebují v něm emoce, již je s realitou částečně smířený, „Víte, pane doktore, jen bych chtěl, aby se jim dařilo co nejlíp, než přijde jejich čas."

„V tom vás snad mohu potěšit. Nikdo se jich nesmí ani dotknout, mají vyšší příděly jídla. Pochopitelně nevím, co s nimi nakonec chce udělat, ale určitě v tuhle chvíli nijak nestrádají. Pochopitelně v souvislostech tohohle tábora," opraví se Zilbermann.

„Kdybyste tam náhodou šel, tak je pozdravujte. A taky se zeptejte, jestli něco nepotřebujou. Nevím, jestli jim dokáže můj bratr lékař něco poslat. Jsem schopen jim zajistit jídlo navíc, pokud bude potřeba. A dokud jsem já sám naživu."

„Hrozí vám snad nebezpečí?"

„Máme nového velitele," pokrčí rameny Edelstein, „Navíc tady, každej ví, co s náma nakonec chtěj udělat. Ale tohle nemá smysl řešit, pane doktore. Já jen, kdyby to šlo, tak je pozdravujte a zeptejte se jich, jestli něco nepotřebujou."

„Zkusím to, ale nemohu nic slíbit."

„To je mi jasné," pokývá hlavou kápo, „No, už vás nebudu dál rušit. Máte tady práci."

„Strašnou práci, strašnou práci," podívá se Maxmilián soucitně na mrtvolu chlapce.

POŘÁD SEŠ JENOM ZASRANÁ ŽIDOVSKÁ SVINĚ

Edelstein vyrazí z krematoria II kolem půl jedné, lehce zasycen a se značnými obavami, jak svou práci zvládne. Doprovází ho četař Baerwald, který se už smiřuje se svou novou rolí. O necelou půl hodinu stane Isaac proti stovce vězňů, nových členů sonderkomanda, kteří sem byli posláni ke konání základních stavebních prací. Kromě nich jsou zde kápové, také jeho známí Poláci, rovněž tak dost strážných, připravených vesměs mladé a zatím ještě docela silné muže popohánět. Na hromadě tu leží krumpáče a lopaty, opodál stojí zatím prázdná kolečka. Rovněž vidí kůly na vyznačení prostoru, a provazy, jak požadoval. V tom mu opravdu vycházejí vstříc, asi má ta stavba skutečně u nácků prioritu.

Edelstein se zhluboka nadechne. Sice se tváří důležitě, když tam stojí s výkresy v rukách, ale kolem žaludku cítí nepříjemné svírání. Nikdy nic podobného nedělal, a přitom na úspěchu závisí jeho život. Pokud nenaplní očekávání, Moll ho jistě bez pardonu vlastnoručně odstřelí. Tak jak začít? Kolik lidí kam poslat? Jak je rozdělit? Co přesně jim zadat za úkol? Ale už začít musí, jinak bude za blbce a to se jistě donese i k veliteli.

„Pětadvacet půjde sem," zavelí rozhodným hlasem, a ukáže kus stranou, načež začnou obušky kápové a unterkápové oddělovat požadovaný počet mužů, které jako dobytek ženou na určené místo, „Tady máte metr. Támhle jsou kůly a provazy. Podle tohohle výkresu vyznačíte místo, kde urovnáte terén," předá jednomu z dozorců papír a jeden ze tří pásmových metrů, i ty mu sehnali.

Dalších pětadvacet vězňů pošle na místo, kde by měla stát druhá dřevěná budova pro svlékání obětí, třetí padesátičlenná skupina dostane za úkol nejprve vytýčit a poté i začít kopat jámu, v níž mají být zavražděni lidé spáleni. Podívá se na zasmušilé výrazy členů sonderkomanda, a přemýšlí, zda si uvědomují, co tu právě začínají budovat. Možná ne, jsou tu noví, jejich smutek může souviset i s jejich osobními tragédiemi. Už asi všichni vědí, že jejich blízcí byli zavražděni a jejich vlastní život visí doslova na vlásku.

Práce se začíná rozbíhat. Muži běhají s pásmy, zatloukají krumpáči kolíky, mezi nimi natahují provazy. Prostory na stavbu chatek je třeba zplanýrovat, k tomu vykopat díru patnáct krát dva metry, hlubokou dvě stě čísel, to bude úkol daleko obtížnější. Ti chudáci určení na práci si určitě užijí, už teď kolem nich vězeňští funkcionáři i esesáci pobíhají a řvou, a jistě se jejich násilné chování bude ještě stupňovat.

Prostranství se mění v rej mužů, všichni v poklusu pracují, nebo se snaží minimálně práci předstírat, aby unikli pobízení kápa, unterkápa i předáků. Ale ti se celkem drží, na rozdíl od esesáků, kteří se s nikým nemažou, asi podle pokynů svého nového velitele. Třískají každého, kdo se jim nezdá dost aktivní.

Isaac se až diví, jak rychle jsou prostory vytýčeny. Co se týká jámy, tam je to jasné, pokud jde o místo pro dřevěná stavení, tam jde o sázku do loterie, neboť neví, jak vlastně budou skutečně vypadat. Dívá se právě do svých papírů a pro jistotu kontroluje, že vše sedí, když najednou začnou všichni ještě víc kmitat. Záhy zjistí, co se děje. Právě se objevil samotný Moll. Ještě se svou suitou v podobě dalších poddůstojníků, z nichž jeden je i neutrálně se tvářící Voss. Otto s výrazem důležitost sama přichází na místo, kde hodlá znovu zprovoznit vražedné zařízení. Je patrné, jak jsou všichni vězni z jeho přítomnosti vyplašení.

Edelstein se dvakrát nadechne, pak vykročí vstříc té zrůdě. Snaží se nedat najevo, že i on má značné obavy. Postaví se do pozoru, zahlásí se číslem a pak informuje o zahájení prací.

„Tohle je pro tebe," pokyne vyšší šikovatel jednomu ze svých podřízených, a ten předá vězni desky, ve kterých se po otevření objevuje dokumentace k montované stavbě.

„Tyto díly je možné použít, pane SS-Hauptscharführere?" zeptá se Isaac zdánlivě klidným hlasem.

„Jo, tohle je na skladě," kývne velitel, „Vyznáš se v tom, doufám."

„Ano, pane SS-Hauptscharführere," tvrdí přesvědčivě vězeň, ač si tak úplně jistý není, nicméně hledí důležitě na výkresy, co právě obdržel, „Pane SS-Hauptscharführere, jen si nejsem jistý, jestli budou schopni vězni bez zkušeností vytvořit potřebné betonové základy a pak provést ty montážní práce."

„Pošlu ti sem vodborníky," přikývne kupodivu vstřícně Moll, „Vy tady koukejte všechno připravit. Tyhle základy tady budou udělaný," ukáže směrem, kde mají stát domky, „Je mi jedno, jestli tu budou do rána, ale zejtra ráno to bude hotový. Pak nastoupí zedníci. Tyhle jim pochopitelně budou k ruce a na ty to budeš dohlížet. A nezapomínej, že je to něco jako zkouška."

„Jsem si toho vědom, pane SS-Hauptscharführere," tváří se odhodlaně Edelstein.

„Tak co teď chceš dělat?" podívá se pátravě nácek.

„Okamžitě nechám přeměřit prostory pro obě stavení, podle těchto plánů, pane SS-Hauptscharführere. Potom vytýčíme místo pro základy, které budou vykopány, aby zítra ráno mohly začít zednické práce."

„Tak na co ještě čekáš?" vyštěkne Otto, a Issac vyrazí naplnit své předsevzetí. Zastaví práce, svolá si předáky a kápy, informuje je o změně situace. Spolu s nimi začnou revidovat vytýčený prostor a měnit jeho půdorys. Také doplní další kolíky a provazy, mezi nimi se musí vykopat základy. Jak hluboké není stavbyvedoucímu jasné, rozhodne se pro dvacet centimetrů. Pak radši ještě pět čísel přidá.

Moll se mezitím vyžívá na vězních, co kopou jámu na spalování těl. Osobně je tluče, řve na ně, a všichni esesáci po jeho vzoru rozpoutají doslova teror. Edelstein si povzdechne, jednak je mu těch ubožáků líto, a za druhé si není jistý, zda takové počínání není spíše kontraproduktivní. Všichni se tam tak podivně motají, každý chce něco dělat, i když tam pro něj není místo. A tak spíše zmateně běhají.

Až ten debil odejde, bude si muset promluvit s kápy i přítomnými esesáky. Je třeba tu skupinu rozdělit na dvě poloviny, jedna musí makat a druhá odpočívat, tak se dosáhne nepochybně vyššího efektu. Tohle tempo není dlouhodobě možné vydržet, a k čemu mu budou pomlácení či zmrzačení muži, další pak totálně vysílení. Ale jak to vysvětlit těm hovadům s obušky, aby to pochopili?

Svůj záměr realizuje, a tak se opravdu začnou vězni točit u krumpáčů, lopat a koleček, práce nabírá skutečně zběsilé tempo. Ale on může být spokojený, vše jde podle jeho představ.

Spolu se soumrakem sem dovezou velké přenosné reflektory a v práci se pokračuje, dokud nejsou základy pro budovy vykopané. Což nastane až kolem desáté hodiny večer, pak také skončí práce skupiny u jámy. Ta pochopitelně není ještě zdaleka hotová, ale tam je čas, neboť v ní nikdo zítra betonovat nezačne.

Zatímco zničení a pomlácení členové sonderkomanda se doslova vlečou do svého izolovaného bloku v sektoru BIId, Edelstein se pod dohledem Baerwalda přesune do krematoria. Zatímco četař záhy zmizí, on si udělá kávu a začne kreslit. Ve své nové kanceláři má zatím jen stůl a dvě židle, co mu Rudolf sehnal, ale má slíbenu i postel. Na té netrvá, přinese si sem deky uschované na půdě, dvě si dá pod sebe, do další se zachumlá. Vlastně ještě předtím vykouří cigaretu, už při ní se mu ale oči hrozně klíží. Usne kolem půlnoci.

Druhý den hned od rána pokračují práce okolo bunkeru 2. Objevuje se parta kovaných zedníků, ti k radosti Isaaca odsouhlasí hloubku základů. Jsou to všechno také vězni, a svého stavbyvedoucího respektují. Otázkou je, zda pro jeho funkci na stavbě, nebo pro označení kápa na rukávu a obušek v ruce.

I toto dne se objeví Moll, seřeže pár vězňů, všechny pouráží, nadává jim do židovských sviní. Ale na Edelsteina tolik neřve, podle všeho je s postupem prací spokojený, byť kritizuje

kde co. Vyhlubování jámy hodně pokročilo a také základy jsou již vybetonované. Maká se zase sice i po setmění, ale výsledky práce jsou vidět.

Isaac po návratu do krematoria zaleze do svého kutlochu a dokončí výkres ubytovacích prostor na půdě, kde navrhne umístění paland, jako jsou uspořádané v klasických blocích. Tak se mu tam vejde požadovaný počet vězňů. Přidá tam i tři stoly a pár židlí, je otázkou, zda mu tohle projde, ale zkusí to.

Výkresy vezme druhý den s sebou a předá je Mollovi, který tam přijde řádit. Třetího dne už je na staveništi méně mužů, neboť se musí čekat na zatuhnutí betonu a tak se jen dokončuje kopání jámy. V nich dojde i na vytvoření oněch struh, jimiž má stékat lidský tuk. Isaac si zase uvědomí tu hrůznost zdejšího místa, když stojí na dně jámy a ukazuje, jak mají být kanálky vykopány.

Výkresy na ubytovnu si velitel odnesl s sebou, nijak je nekomentoval, a tak jejich tvůrce neví, zda je považuje za zdařilé. Ale snad jo, jinak by asi vyváděl. Toho dne končí dříve, a tak se vrátí do krematoria ještě za svítání. Tam nalezne místní sonderkomando, chystají se večer někoho zplynovat, a snad má jít o skupinu z tábora, možná ještě vytvářejí prostor pro nové vězně a vězeňkyně, neboť dle všeho je zahájení rychlého přísunu transportů na spadnutí. Je rád, že u toho tentokrát nemusí být osobně.

Vlastně až do čtrnáctého května pendluje Isaac mezi svou kanceláří a bunkrem 2, toho dne tam jsou dokončeny chatky na svlékání, doplněny a očištěny matoucí nápisy, opraveno těsnění dveří. Místo je připravené k vražednému procesu, včetně jámy ke spalování mrtvol, nedakeko níž navezli i dřevo, které se k tomu bude využívat. Z uřezaných větví je vystavený i položivý plot, který má zabránit obětem zahlédnout od stavení do prostoru jámy.

Večer vždy zkontroluje i pitevnu a laboratoř, tam je však vzorný pořádek. Někdy podle vhlkosti kamenného lože pozná, že zde někoho během dne rozřezali. Ale koho nezjistí, neboť jeho ostatky již prolétly komínem.

V odpoledních hodinách čtrnáctého května přijde na kontrolu bunkru 2 a okolí velitel krematorií, v doprovodu dalších poddůstojníků a dokonce se tam objeví i někteří z důstojníků. Těm se asi chce Moll pochlubit, co se mu podařilo zajistit pro hladší průběh likvidace většího množství Židů. Isaac stojí kus stranou a pozoruje, jak probíhá inspekce.

Jako už nesčetněkrát má velmi rozporuplné pocity. Na jednu stranu je rád, neboť nepochybně uspěl, na druhou cítí, že pomohl k hromadným vraždám svých krajanů. Kolik jich tady donutí se svléknout v barácích, na jejichž stavbu dohlížel, a kolik jich nakonec spálí v jámě, která se kus od plynových komor výhrůžně šklebí ze země? I s těmi svými kanálky na odvod lidského tuku do jímky?

Zatímco vyšší šarže zmizí, velitel krematorií zůstane a zavolá si k sobě právě vězně, kterého pověřil funkcí stavbyvedoucího. Ten na něm pozná, že je spokojený, pravděpodobně byl svými nadřízenými pochválený. I tak ale zůstává Isaac ostražitý, neví, co může od prchlivého, náladového a krutého esesáka čekat.

„Tak tohle bysme měli," řekne Otto a ostře pohlédne na vězně, „Je načase, abysme probrali i tebe," zní jeho slova zlověstně, „Tohle ti vyšlo, ale tím nic nekončí," dodá a ani neví, jak moc chtěl právě tyhle slova Edelstein slyšet. Toho, že vše skončí, se tady obává už bez pár dní dva roky. Ano, začátkem června to budou přesně dva roky, co ho sem přivezli.

„Jaký je můj další úkol, pane SS-Hauptscharführere?" zeptá se věcně.

„Těch bude víc. Flákat tě nenechám, to teda ne," ušklíbne se Moll, „Tak za prvý, potvrzuju tvůj dohled nad technickým vybavením těch krematorií. Už jsem nechal zadat ty vopravy na pětce. Máš štěstí, že ty jiný vodborníci ty tvoje návrhy potvrdili, teda uznali za správný. Takže tě tím pověřuju, budeš všechno sledovat, a budeš mi vosobně hlásit každou i třeba malou závadu. Nemůžeme si dovolit ztratit ani jedinou pec, nedej bože nějakej komín,

tam na dvojce a trojce. A taky je třeba zprovoznit tu pětku. Ačkoli tam mám i jinej nápad," objeví se v jeho tváři úsměv, to může spatřit vězeň opravdu málokdy, asi má dnes opravdu dobrou náladu.

„Moje působení u krematoria dva končí, pane SS-Hauptschaführere?" dovolí si položit otázku Edelstein.

„Jako kápo tam už nebudeš," odpoví překvapivě klidným hlasem velitel.

„Rozumím, pane SS-Hauptschaführere," podívá se smutně Isaac na pásku na své ruce, „Mám to vrátit hned, pane SS-Hauptschaführere?"

„Tohle?" vrhne pohled na označení kápa i Otto, na chvíli se zamyslí, „Sice nebudeš tím kápem na dvojce, ale vlastně budeš kápem nad těma, co budou vobsluhovat ty zařízení, ve vobou krematoriích. Tak ti to nechám," rozhodne se, „Ale jen proto, aby z tebe měli strach," dodá.

„Děkuji, pane SS-Hauptschaführere," zachová Edelstein kamenný výraz, ačkoli se dovnitř zaraduje, ta páska a obušek tu má obrovský význam. Poskytuje obrovská privilegia.

„Vo to ti nestojím," zavrčí Moll, „Hlavně poslouchej, co budeš dělat, nebo přijdeš nejen vo tu pásku, ale taky vo hlavu, až ti jí proženu kulku," není na jeho tváři už po úsměvu ani památka, „Denně provedeš kontroly všech těch technickejch blbostí, kolem těch krematorií. Budeš si dělat ty svoje poznámky, a taky mi řekneš, kdyby něco někdo sabotoval. Toho pak zaživa strčím do tý pece," nabádá vězně k udavačství a slibuje sabotérovi velmi trýznivou smrt, „Taky dohlídneš na ty vopravy na pětce, a taky na vybudování těch ubytoven, ve dvojce i trojce, pro ty komanda."

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere."

„To si piš, že provedeš. Taky budeme muset udělat ten pokus, s tou jámou," zamyslí se vrah a vězně zase už mrazí, „Někdy v dohledný době tam vezmu nějakou skupinu, tu zkusíme spálit, jestli to funguje, jak si to nakreslil a nechal vykopat. V tvým zájmu doufám, že bude, žes můj návrh nezkurvil," zatváří se výhrůžně.

„Už to začne, pane SS-Hauptscharführere?" zeptá se Isaac, zdánlivě lhostejně, ačkoli má strašný pocit, neboť asi už brzo vypukne další vražedné šílenství.

„Co vyzvídáš?" vyjede na něj Moll.

„Jen kvůli přípravě těch zařízení …"

„Pořád musej bejt připravený, kurva, a běda ti, pokud bude něco v prdeli!" zařve Otto, pak se trochu zklidní, „Jo, začne to. Už zejtra dorazej první transporty, a pak asi budou jezdit každej den. Vůbec netuším, kolik nám jich sem navezou, ale asi jich bude hodně. Tak ať se nic neposere!"

„Už zítra …"

„Jo, tak ať jsou ta dvojka a trojka připravený jet na plnej výkon. Jo, a když vo tom už mluvím, tak když budou ty akce, tak s tím budeš pomáhat. Podle všeho s tím máš hodně zkušeností."

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Byl jsem přítomný už velmi mnoha speciálním akcím."

„To vím, kurva! Jo, a taky asi budeš muset brzo vypadnout z tý místnosti, co se tam teď rozvaluješ."

„Ještě dnes, pane SS-Hauptscharführere?"

„Ne. Sice mě to sere … chtěl jsem, abys tam zůstal, měl tam ty poznámky k těm krematoriím, pěkně pohromadě. Ale vo tu místnost projevil zájem jeden SS-Hauptsturmführer, tak mu ji asi budeme muset nechat," mračí se zase Moll.

„Pane SS-Hauptschraführere, něco mě napadlo. Pokud teda mohu …"

„Tak co je?" zavrčí nácek.

„V tom krematoriu je taková menší místnost, kdysi v ní někdy přebýval bývalý oberkapo, ten co umřel v prosinci. Teď je nepoužívaná. Pokud ji tedy nebude používat současný oberkapo.“

„To asi bude, když se sem sonderkomando přestěhuje.“

„Pak bych si mohl vytvořit jednu uzavřenou místnost na té půdě, kde bych měl shromážděné všechny ty dokumenty,“ říká Edelstein a chce říct, kde bych mohl mít svoje soukromí.

„No to by asi šlo. Nakonec si to nakreslils ty, ne? Tak si to tam přidělej,“ souhlasí velitel, k obrovské radosti vězně. Co může být ideálnější, než si postavit malý kamrlík přímo na půdě, stranou od běžných kontrol.

„Hned to tam zakreslím, pane SS-Hauptscharführere,“ slibuje.

„Taky ti zůstane ta starost s tou pitevnou. Co vůbec máš s tím SS-Hauptsturmführerem?“

„Pan SS-Hauptsturmuhrer Mengele mě pověřil dozorem, při stavbě té pitevny. A také, abych tam udržoval pořádek a staral se tam o různá zařízení a přístroje, co tam má,“ říká rychle Edelstein.

„Vidíš,“ ušklíbne se nácek, „A právě von chce tu tvoji místnost, co si tam rozvaluješ tu svou zasranou židovskou prdel. Chce tam snad ubytovat nějaký svoje doktory, nebo co.“

„Ach tak,“ ujede Isaacovi, „Pan SS-Hauptsturmführer Mengele se na tu místnost ptal. Asi tam chce mít stále své patology, aby nemuseli chodit do tábora a mohli provádět pitvy třeba i večer, nebo v noci.“

„No tak těch, do kterejch by mohli řezat, tam už brzo budou mít dost,“ zatváří se málem šťastně velitel, „Tak dost už keců, už jsem s tebou zratil dost svýho drahocenýho času. Doufám, že je ti všechno jasný, abych tě nemusel zastřelit.“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Jen snad ještě jeden dotaz, budu mít právo volně chodit po táboře? Když budu muset asi i k té pětce a do trojky?“

„Jo, to ti zůstane,“ souhlasí znovu k radosti vězně Otto, „Pokud ti už neplatí ta propustka, tak to zařídím. Jinak ten SS-Rottenführer zůstane na dvojce, tak kdyby bylo něco potřeba, tak se vobrátíš na něho,“ zamyslí se, než pokračuje, „Ještě jedno ti řeknu, a poslouchej hodně pozorně,“ podívá se zpříma na Isaaca, „Chtěl jsem tě zastřelit, ale zdá se, že se mi hodíš. To se ale může rychle změnit, pokud něco zkurvíš nebo posereš. Pořád seš jenom zasraná židovská svině, na to nezapomínej. Já se tu s nikým srát nebudu, to je ti doufám jasný. Tak se podle toho chovej!“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere!“ vypne se Edelstein.

„A teď vosud vypadni!“ zařve nácek.

„Provedu!“ zakřičí i kápo, tento rozkaz naplní s radostí. Sice byl dnes Moll celkem milý, ale lepší je být od něj co nejdál. Také má důvod k malé oslavě, neboť zřejmě v nejbližších dnech zastřelen nebude. Naopak, nový velitel mu vlastně potvrdil všechna privilegia, a ještě ho zbavil zodpovědnosti za celé krematorium dva.

Jistě, ta technika je zrádná, může zkolabovat a on pak koupit kulku, znovu označený za sabótéra. Ale dostal právo na další snad týdny života, a stále se zachovaným statutem kápa. Ke všemu vlastní kutloch na půdě, ani to není k zahození. Sice tam bude asi obtížně dýchatelno, ale oproti běžným členům sonderkomanda se bude mít vlastně královsky.

Ač je všude kolem něho smrt, přeci jen před chvílí trochu té euforie pocítil. Moll je určitě z jiného těsta než Voss a zaujmout ho musí považovat za dobrý výkon. Pak si ale uvědomí, co všechno se chystá, u čeho všeho bude muset asistovat, a převládne v něm zcela jiný pocit, plný smutku a beznaděje. Nejspíše desetitisíce lidí v tuto chvíli netuší, že už brzo umřou, že už jim zbývá jen pár dní života. Asi si budou i dnes večet snít o svých plánech na budoucnost, a ona jim zde záhy skončí. Nebo se scvrkne na pár měsíců, pokud je určí za práceschopné.

V krematoriu II ještě zastihne sonderkomando, jsou likvidováni poslední nebožtíci z márnice, aby na zítřek obě budovy byly prázdné a připravené na velké množství těl. Těžko odhadnout, kolik lidí v transportu dorazí, jak početný bude.

Pak spatří v rozhovoru oberkapa Karla Koeventa s kápem Mietkem Morawou, a tak k nim zamíří, se svými deskami v podpaždí. Lhostejnost se mísí se suverenitou, jako by mu zde stále nehrozila smrt.

„Dneska nějak dřív, ne?“ změří si židovského vězně pohledem Koevent.

„Ano, pane. Už je tam hotovo,“ odvětí Edelstein.

„Jo? Už jste tam skončili? No a co ty?“

„Já?“ protáhne Isaac, „Dostal jsem další úkoly, od velitele.“

„Tak ti to vyšlo? Byl spokojenej?“

„Zdá se, pane. Podle toho, co říkal, tak asi ano,“ odpovídá unylým hlasem židovský kápo, „Mám dál na starosti technické vybavení všech krematorií, a taky dohlížet na opravy a úpravy. Výstavbu ubytovny na půdě, na tu pitevnu tady. Na té půdě si mám vybudovat i vlastní místnost, abych tam mohl pracovat. Zůstává mi i tohle,“ ukáže na pásku na rukávu svým obuškem, „Budu mít na starosti obsluhu technických zařízení všech krematorií.“

„To je k nevíře,“ zavrtí hlavou Karel.

„Říkal jsem, že je dobrej,“ pokrčí rameny Mietko, „Nezapře, že je Žiďák. Ty se naserou všude, nakonec pomáhaj organizovat i vlastní vyvraždování,“ zasměje se.

Tahle poznámka Edelsteina dost zabolí, ale nehne ani brvou. Uvědomí si, že má ten polský kápo vlastně pravdu. Vykupuje svůj život tím, že aktivně pomáhá jiné příslušníky svého národa připravit o ten jejich.

„Tak co máš dneska v plánu?“ podívá se pátravě Koevent.

„Nejprve zkontroluji pitevnu, pane. Pak půjdu nakreslit místnost pro sebe, na té půdě. Až to bude hotové, tak si dám pořádný doušek kořalky, abych oslavil, že jsem tuhle zkoušku přežil.“

„Tak ty tu chlastáš, jo?“

„Moc ne. Zvlášť v poslední době jsem dost pracoval, i v noci, a byl hodně unavený, pane. Ale mám ještě trochu pálenku, tak si dneska doušek dám.“

„No to si dej. Vod zejtřka nám to asi začne.“

„Já vím, pane.“

„Víš to? Jak?“

„Od velitele. Řekl mi to tam, před chvílí, tam u bunkru. Od zítřka to vypukne, měly by začít jezdit transporty pravidelně. Zítra dopoledne musím zkontrolovat všechna zařízení, tady i tam naproti. Aby bylo vše na večer připravené.“

„To ty se asi budeš flákat, nás čeká jiná práce,“ poznamená oberkapo.

„Asi ne, pane. Mám při těch speciálních akcích pomáhat. Mám už prý s tím velké zkušenosti a byla by škoda mě nechat zahálet,“ odpovídá lhostejně Isaac.

„Jo tak ty nám milostivě pomůžeš,“ ušklíbne se Karel.

„Domluvím se s kápem, tady, co bude potřebovat. Nijak mu nebudu do ničeho zasahovat, pane. Jen co bude chtít,“ podívá se Edelstein významně na Mietka, který se zatváří spokojeně. Je jasné, že budou moci spolu dále organizovat cenné věci a pak s nimi kšeftovat. Už se oba dost vyznají, ačkoli se mohou poměry s novým velitelem změnit. Ale nepředpokládají to.

„Však my se nějak domluvíme,“ kývne Morawa.

Ještě chvilku se spolu vězeňští funkcionáři baví, německý, polský a židovský. Patří tady určitě k těm nejvlivnějším a nejzkušenějším, jak tím, co prožili, tak délkou pobytu v táboře, byť Koevent v jiném. Tak k nim také vzhlížejí i obyčejní vězni. Mají před nimi respekt, a možná i strach. Přeci jen rozhodují o jejich práci, mohou je zbít, a když na to přijde, tak i zabít.

Karel a Mietko jsou násilníci, Isaac pak sice rádoby jejich, ale stará se především sám o sebe. Což mu ale zase tak vyčítat nemohou, každý tu bojuje o své přežití. On si však našel způsob, jak s esesáky vyjít, o čemž svědčí i to, že ho nový velitel krematorií nejen že nezastřelil, ale ještě ho pověřuje dohledem nad stavbami, baví se s ním, nemlátí ho.

Edelstein si určitě nedělá nic z názorů jiných. Kromě těch osob, které mu mohou ublížit. Tam se snaží s nimi být zadobře, získat si jejich přízeň. I když jsou to masoví vrazi, sadisti. Ale jinak nemůže, pokud nechce umřít. A to on nechce, přes to všechno, co se kolem něj děje. Vždyť i s tím doktorem Mengelem spolupracuje, snaží se mu zavděčit, a přitom si je jistý, že mu za nějaký čas zabije bratry, dvojčata. Ale i Daniel přece spolupracuje s doktorem, který část jejich rodiny poslal u vlaku na smrt. Tady totiž není nic normální, a kdo chce přežít, musí se tomu přizpůsobit.

O tom všem Isaac přemýšlí, když se v prázdném, setmělém a tichém krematoriu posadí na půdě a vytáhne láhev alkoholu, kterou tam má schovanou. Sice už zásoby docházejí, ale asi je brzo půjde doplnit. Až začnou jezdit nové transporty, jistě ti lidé u sebe budou dost věcí mít. Cigarety, chlast, jídlo. I ty cennosti, co mohou s nácky směnit.

Dá si další lok pálenky, cítí její pohyb ve svých útrobách. Kolem něho se rozkládá zlověstná temnota, jen trocha světla z chodby sem dopadá. Tmy se dávno nebojí, ani ho nestraší přízraky těch desetitisíců mrtvých, co tady proletěli komínem. Naučil se nebát mrtvých, ale těch živých, těch, co mají absolutní moc nad jeho životem. Přitom to jsou většinou tupá sadistická hovada, jako ten nový velitel krematorií.

Ještě jednou si lokne, zají to kusem salámu, co tady také má schovaný, a pak se přesune do své provizorní kanceláře, kterou mu už brzo asi Mengele sebere. Ale to nevadí, on si tady vybuduje nový kutloch. Je hrozně unavený, a ač na něj doléhá značná deprese, vysvobodí ho z ní blahodárný spánek.

UŽ TO ZAČALO

Druhý den ráno zajde Isaac do křídla, kde je spalovna, a kde se také nacházejí sprchy. Využije situace, kdy je tu sám, a nechá na své tělo dopadat proud vody. Sice tady zestárl snad o deset let, ale pořád je silný, pořád má svaly a dostatek masa. Jeho tělo nezačalo požírat samo sebe, jak se to děje u musulmanů. Co je tady pálí, a co tak blbě hořej. Už na nich totiž zůstávají jen kosti se šlachami, to vše potažené kůží hodně nezdravé barvy.

Blíží se chvíle, kdy tady oslaví dvouleté výročí. Přijde mu, jako by tady byl odjaktěživa, už si skoro neumí představit normální život. Co to ale vlastně je normální život, za panování téhle hrozné války, která zachvátila celý svět? Podle kusých informací, co se k němu donesou, se bojuje všude. Možná válečná vřava už brzo skončí, možná za rok, za dva, a ty svině nacistický budou poražený. Moc rád by se toho dožil, ale tohle přání se mu asi nevyplní. Takoví jako Moll jistě nedopustí, aby on a další židovští vězni sonderkomanda zůstali naživu. Vlastně chtějí vyvraždit všechny Židy, teď dochází i na ty maďarské, od dnešního dne jim je sem budou lifrovat a oni je tady budou vraždit a pak spalovat.

Pocítí silný tlak ve slabinách, na chvíli zaváhá, pak si pomocí ruky uleví. Jinak se to tady řešit nedá, pokud se někdo nerozhodne zneužít nějakého mladého kluka. K ženským se tady prostě dostat nelze, každou, kterou ve své blízkosti spatří, uchvátí vzápětí smrt.

Dokončí očistu, oholí se, oblékne a je připravený na další den v pekle, který dnes večer vyvrcholí další hromadnou vraždou. On musí zkontrolovat tohle i protější krematorium, aby technika neselhala, aby vražedný proces mohl běžet naplno, včetně spálení obětí. Modlí se, aby ta technika vydržela očekávaný nápor nebožtíků, on nebyl označen za viníka jejího selhání a

jako sabotér zastřelený. Tohle mu hrozí pořád, a velitel mu to včera řekl dost jasně. Musí vše bedlivě kontrolovat a každou sebemenší závadu hlásit, umiňuje si.

Pojí něco ze svých skoro již vyčerpaných zásob, udělá si dobré kafe, i to mu už dochází. Zapálí si cigaretu a naslouchá, jak zdejší pekelné zařízení začíná ožívat. Už přivedli sonderkomando, které ale asi moc práce mít nebude. Ale jen do večera, než začne akce. Pak naopak té práce bude více než dost.

Zahájí kontrolu na dvojce, nic nezanedbá, naštěstí žádnou závadu neodhalí. Továrna na smrt je připravená na svou činnost. Pak přejde na protější stranu silnice. Přitom pohlédne na novou rampu, která je zbudována snad sto, sto padesát metrů odsud. Tam budou vystupovat ti, co nakonec skončí jako jeho klienti u pecí.

I trojka je v pořádku, i zde jsou nachystáni. Po delším čase uvidí i Yaakova Kaminského, který je strašně zasmušilý. Už taky určitě ví o večerní akci, a asi i o tom, že mají v rychlém sledu následovat další. Nikdo z vězeňských funkcionářů netuší, kolik lidí sem chtějí přivést a kolik jich chtějí zavraždit, ale podle příprav jich bude hodně. Mluví se o největší akci v dějinách tohoto vyhlazovacího tábora. Kolik jich tady už vlastně zabili? Půjde to do stovek tisíc, tím si je Isaac jistý, ale počet odhadnout nedokáže. Už tady ale určitě umřelo středně velké měšto, včetně žen a dětí.

„Šly fámy, že tě ten novej velitel nechal zastřelit," prohodí Kaminski, jsou zalezlí v místní prázdné márnici a pokuřují.

„Moc k tomu nechybělo," odvětí Edelstein a pak stručně popíše, co v posledních dnech či týdnech prožil. I jaká má být jeho další práce.

„Pořád myslím na tu vzpouru," ztiší hlas kápo z trojky na minimum.

„Yaakove, ještě tě to nepřešlo?" zavrtí hlavou jeho kolega z dvojky, „Dyť by to byla jen hromadná sebevražda."

„Kdyby se nám třeba podařilo vypálit tyhle dvě krematoria, tak …"

„Tak co? Buď je vodvezou jinam, nebo je budou vraždit znova tam u bunkru. Maj tady pořád plynový komory ve čtyřce a pětce, a pálit je můžou třeba v jámách, jako před rokem."

„Je to strašný, muset tomu jen přihlížet."

„Kdyby jen přihlížet, my jim v tom musíme pomáhat. Ale Yaakove, pokud nechceš umřít, tak ti nic jinýho nezbejvá. A já umřít nechci," řekne důrazně Isaac.

„Někdy se ptám, co mě tady drží při životě. Proč to nezabalím."

„To se asi ptá každej, z tohodle zkurvenýho komanda. Nezlob se, ale tohle není téma, vo kterým bych se chtěl bavit."

„Já vím,“ sklopí hlavu Kaminski, je na tom po psychické stránce dost špatně, i když před esesáky i spoluvězni své deprese skrývá za svou žoviálnost. Ačkoli na tu Moll určitě zvědavý nebude.

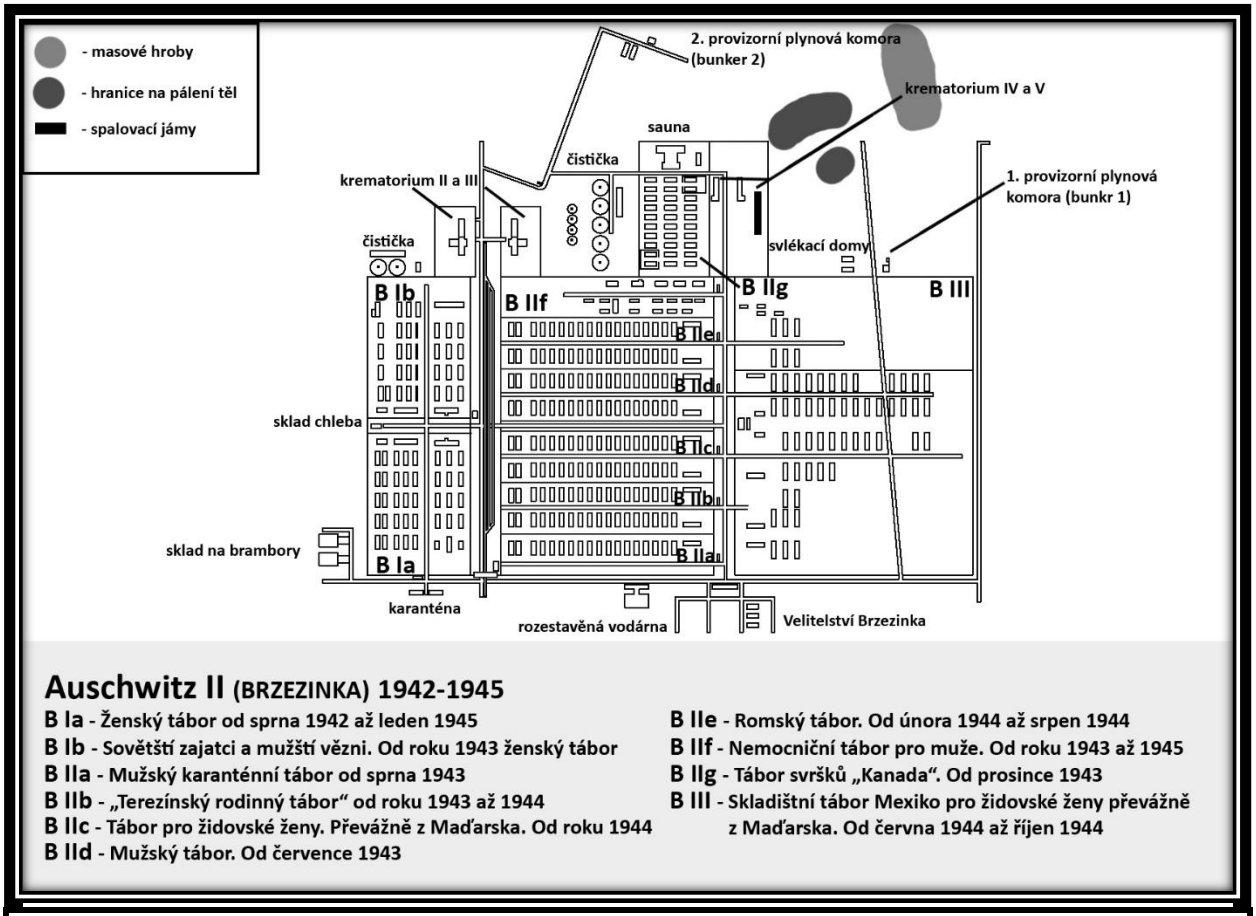

Schéma Auschwitz II.

Edelstein se vrátí do svého domovského přístavu, zašije se ve své kanceláři, dokončuje výkresy ubytovacích prostor na půdě. Objeví se tu na obhlídku řemeslníci, asi truhláři, a baví se s ním o stavbě paland. I o tom jeho kutlochu. Podle všeho by k tomu mělo brzo dojít, už se na akci připravují, vytvářejí potřebné díly.

Pak spatří první vlak, ze dvora je na něj dobře vidět. Lidi z něj řadí do dvou zástupů, v jednom jsou muži a starší chlapci, ve druhém ženy a děti. Začíná selekce. Ale to už přijíždí druhý transport, a než vytřídí ten první, objeví se i třetí.

„Kurva, těch dneska asi bude,“ uslyší za sebou hlas, patří Koeventovi, který zírá stejným směrem.

„Uvidíme, kolik jich půjde do tábora,“ odvětí Isaac lhostejně, jako by se ho vše okolo ani netýkalo.

„Jestli jich sem narvou moc, tak je nestačíme do zejtra spálit, a jestli zejtra přijedou další transporty, tak se z toho poserou,“ říká s obavami Karel.

„Třeba jich víc nechají na práci, podle mého dělali dost selekce, vytvořili si tam prostor pro nováčky. Pořád je tady volný sektor bé dva a, a taky bé dva cé. Nebo stojí už nějaké baráky v té bé trojce, co tady pořád budují.“

Transporty na rampě – ilustrační obrázek – www.Auschwitz.org

„Stejně se poserou a budou tady řádit. Pak to můžeme vodnýst i my, na to nezapomínej. Nemusí ti to vždycky vyjít, i když seš klikař.“

„Neříkám, že nemám obavy, pane. Ale s tou kapacitou pecí prostě nic neudělají,“ pokrčí rameny Isaac, „Jinak jsem všechno zkontroloval, a vše je připravené. Nemělo by nic selhat.“

„Myslíš, že budou čekat až na večer?“ dívá se na rampu Karel, „Jak se zdá, tak už sem nějaký směřujou, ne?“

„Nevím. Většinou to dělali večer nebo v noci, když už byli vězni v táboře na barácích. Ale vážně to vypadá, že už je sem pomalu vedou,“ pohlédne Edelstein na zástup, který je zřetelně směřován po silnici ke krematoriím. Tihle holt měli smůlu a nebyli uznáni za práceschopné. Většinou vybírají muže ve věku od šestnácti do pětačtyřiceti, u žen je to různé, některé nechtějí opustit svoje děti, a tak jdou do plynu i mladé a silné ženy. Pokud nezůstanou děti například s babičkou. Proklouznout selekcí ale mohou i chlapci mladší šestnácti let, pokud jsou dost vysocí a vypadají statně. Podobně je to i u dívek.

Pozorování kápa a oberkapa se ukazuje jako správné, opravdu již první oběti přicházejí ke krematoriím. Otázkou je, zda budou náckové čekat na soumrak, nebo je začnou odvádět do suterénu hned. Esesáků je kolem dost, na rampě jsou i vězni z komanda Kanady. Ale někteří odsouzenci s sebou vlečou i příruční zavazadla, a jistě si něco schovali po kapsách, to bude zase kořist pro zdejší sonderkomando. Isaac ví, že potřebuje doplnit své zásoby, a tak uvažuje takto zištně.

Na nádvoří se objeví i Moll, jde si zkontrolovat připravenost krematoria, Koevent i Edelstein k němu hned vyrazí. Objevují se i další poddůstojníci a dokonce i důstojníci. Možná to dnes začne už odpoledne, aby mohli zahájit spalování těl co nejdříve.

Kontrola dopadne dobře, plynová komora se už předehřívá, v polovině května přeci jen ještě není dostatečná teplota, aby i po jejím zvýšení od masy nahých těl dosáhla rychle potřebných sedmadvacet stupňů na odpařování krystalů Zyklonu B. Isaac si všimne, jak je Otto nervózní, asi ho zaskočil příjezd hned tří transportů. Těžko říci, kolik vlastně lidí ty vlaky přivezly a kolik z nich půjde hned do plynu.

Isaac má poprvé při speciální akci poněkud zvláštní pozici. Jeho úkolem je pomáhat, ale přitom nenese za nic zodpovědnost. Teda kromě techniky, ale ta přide ke slovu až později. Tím pádem se tolik nemusí nervovat, neboť za činnost sonderkomanda dnes ručí jiní. Rozhodne se držet poblíž Mietka, který tomu dnes velí, myšleno ze strany vězeňských funkcionářů.

Edelstein vyjde i s velitelem na dvůr, tam už se objevují první odsouzenci na smrt. Nezdají se ale být příliš vystrašení, těžko soudit, co jim napovídali. Jen vypadají unavení a

možná i žíniví, kdoví, jak dlouho cestovali a jaké zabezpečení v těch dobytčích vagónech měli. Také jsou docela slušně oblečení, určitě nejde o úplné chudáky, minimálně dost z nich patří ke střední třídě.

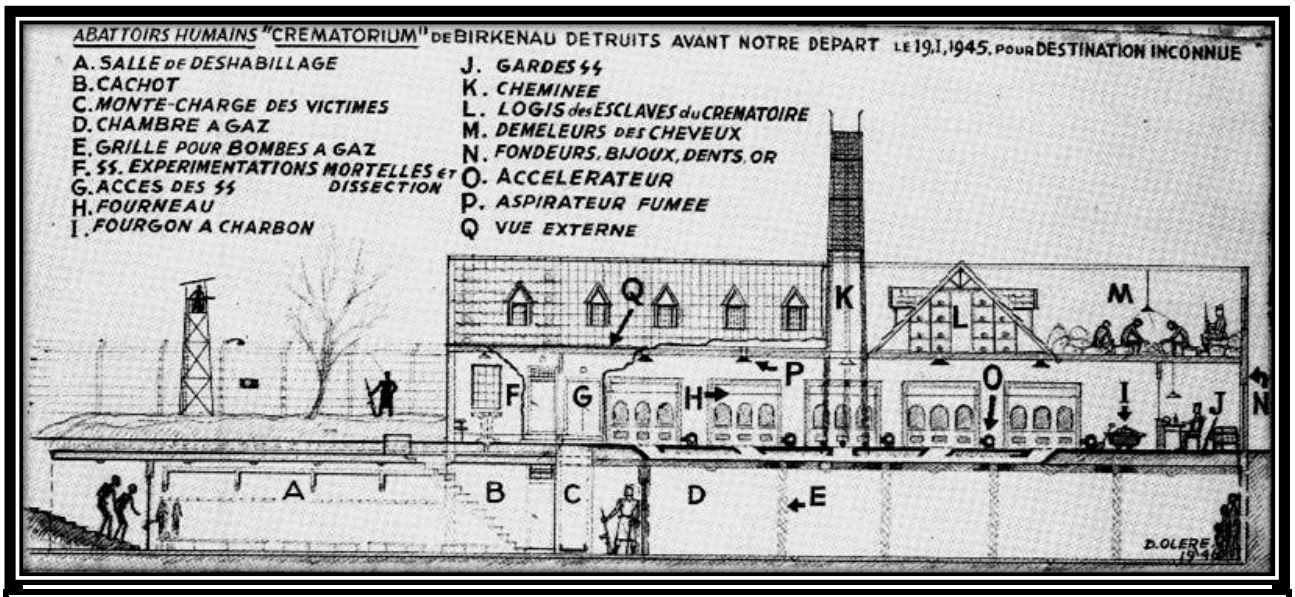

Plánek Krematoria II a III – ilustrační obrázek – David Olére

Jak se zdá, tak dneska chtějí opravdu začít ještě za světla. Isaac poznává SS-Obersturmführera Johanna Schwarzhubera, který asi promluví k davu, aby proces vraždění měl hladký průběh. Nebo se o to minimálně pokusí. Zatím jsou náckové zdvořilí, nikoho nebijí, usmívají se. Lidé na nádvoří teď hledí k nadporučíkovi SS, který si bere slovo.

„Obracím se k vám, jako k příslušníkům spojeneckého národa, který s námi bojuje bok po boku," zahajuje svou jistě opět kolosální lež impozantně, „Vím, že je to trpké přijít do pracovního tábora, ale i zde je fronta, a vy zde nepřestáváte být našimi spojenci. Podle toho se

Auschwitz II. - prostorový model

bude s vámi také v táboře jednat. Nasazujeme do práce desetitisíce lidí z vaší vlasti, a dnes, ve válečných poměrech, nemůžeme koupat a dezinfikovat každého z vás zvlášť. Proto všichni musíte přinést nepatrnou oběť a spokojit se s koupelí a dezinfekcí společnou. Doufám, že u vás najdu tolik porozumění a sebekázně, že tuto oběť, bez které nemůžete vejít do tábora, všichni přinesete. Prosím, aby někdo z vás, kdo umí německy, přetlumočil tento můj projev."

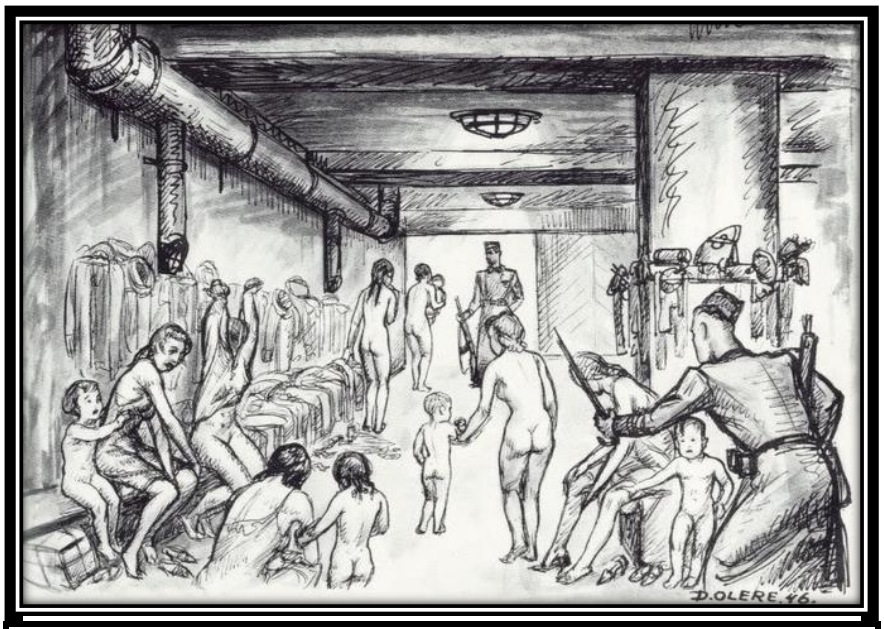

Svlékárna v krematoriu II a III – ilustrační obrázek – David Olére

Tak, a máte to, drazí spojenci, říká si Edelstein v duchu trpce. Už brzy poznáte, jak takové spojenectví vypadá v praxi, až vám tam místo koupele a dezinfekce nasypou jedovaté krystaly. Pak s jistým údivem pohlédne na postaršího muže, snad v uniformě důstojníka maďarské armády, jak si žádá o svolení promluvit k čekajícím lidem Toho se mu dostává.

„Kamarádi! Ukažme spojeneckým Němcům, že dovedeme nejen chrabře bojovat, ale že se dovedeme v každé situaci bez reptání podřídit," říká onen naivní oklamaný ubožák, „Prosím o úplný klid, každý ať se uskrovní, abychom se všichni vešli do malé dezinfekční místnosti."

„Bravo!" ozve se z davu a nakonec zazní i potlesk. Isaac nevěří svým očím a uším. Oni se asi vážně domnívají, že jdou do pracovního tábora jako spojenci nacistů. Jak kruté je čeká už brzo prozření.

Schwarzhuber může být spokojený, neboť první oběti již pokorně scházejí po schodišti do svlékárny, vše se děje v klidu, objevují se dokonce úsměvy na tvářích na obou stranách. Po násilí není ani stopy.

Edelstein se také odebere do suterénu, kde rovněž vše probíhá bez jakýchkoli námitek. Možná však jen chtějí mít vyčerpaní lidé už vše za sebou, vykoupaní a dezinfikovaní se ocitnout ve slibovaném pracovním táboře, kde jistě očekávají něco k jídlu a především pití. Asi se domnívají, že čím dříve projdou očistou, tím dříve se jim toho všeho dostane. Proto ani ženy moc neprotestují, když se musí svléknout spolu s muži a dětmi. Opět zde působí i vybraní členové sonderkomanda, na které sice někteří svlékající hledí s údivem, ale pravděpodobně je považují za trestance, kteří obsluhují dezinfekční zařízení.

Plnění plynové komory není o minutách, tento proces je zdlouhavý a pomalý. I když se lidé svlékají rychle, pořád jim tato činnost jistý čas zabere. Zvláště, když se snaží si poskládat své věci, na radu nácků si dokonce svazují boty tkaničkami k sobě. Určitě přitom netuší, že tím jen zjednodušují práci třídícím četám Kanady, kam nakonec jejich věci dorazí. Před vstupem ho smrtící komory dostávají ještě i mýdla, ne všichni, budou si ho muset navzájem půjčovat, jsou usmívajícím se esesákem upozorněni. A oni s mírně křečovitým úsměvem přikyvují, již nazí, zbavení částečně své důstojnosti. Ale stále pokorně spolupracující.

Edelstein vlastně nemá žádnou práci, neboť není třeba nikoho přemlouvat, není třeba sbírat ze země zmlácené či v bezvědomí se povalující oběti a nosit je za roh. Proto střídavě mění svoje stanoviště mezi suterénem a nádvořím, snaží se tvářit důležitě, a svým pohybem demonstrovat svou činnost. Jednou si odskočí i do zatím prázdné márnice a tam si zapálí cigaretu. Pak zajde na dvůr a může spatřit, že i u protilehlého krematoria probíhá podobná činnost.

Vlastně vše běží neuvěřitelně hladce. Od rampy jsou lidé průběžně přiváděni k oběma krematoriím, tam k nim vstřícně promluví, a oni se buď připojí k čekajícím na dvoře, či spolu s nimi vstoupí do svlékárny, kde se už hromadí ohromné množství oblečení. Možná jsou trochu nervózní z toho, aby to své po dezinfekci našli, ale uchlácholeni slovy i milým jednáním svých katů, nijak neprotestují.

Náckové se jistě musí cítit na koni, skoro ani nemusí hnout prstem a lidé se jim bez reptání svléknou donaha a vlezou do plynové komory, kde je oni následně usmrtí jedovatým plynem. Už není pochyb o tom, že jich tu dnes odpoledne či v podvečer zemřou zase tisíce. Tady a v tom protilehlém krematoriu. Zadní komora už je plná nahých lidí a přicházejí pořád další a další. Většinou starší lidé a děti, byť občas se objevuje i nějaký mladší neduživý muž, mladší žena, co asi zůstala se svými dětmi, odrostlejší chlapec či dívka, ty mohl selektující při dobré vůli zařadit do skupiny práceschopných. Ale většinou jsou tu opravdu ti, co by otrockou práci v táboře nezvládli.

Také tu určitě chybí dvojčata, pokud se v transportu vyskytovala, neboť u rampy Isaac spatřil pobíhat doktora Mengele, jistě si zase hledá vhodné vzorky pro svůj pochybný výzkum. Sice tím dvojčatům či jinak zvláštním lidem zachrání načas život, ale je otázkou, jak trýznivý nakonec bude. Čehož se děsí, i s ohledem na Yoela a Gideona.

Nazí lidé v plynové komoře začínají být již mírně nervní, ale navzájem se uklidňují, je jich hodně a tak se asi nedá celý proces urychlit. Vždyť se jim vlastně za tohle strádání předem omluvili, tak i oni musí mít pochopení. Nad hlavami vidí makety sprch, a k čemu jsou ty děrované plechové pilíře netuší. Nemohou tušit, že skrze ně už k nim brzo přijde kmotřička smrt, aby si je všechny odvedla. Ta zde bude mít dnes opět žně.

Vlastně nenastane jediný vážný incident po celý průběh svlékání obětí, ty se už tísní v obou částech plynové komory, je jich tam strašně moc, nebo to tak alespoň Isaacovi přijde. Už nemá na starosti evidenci spálených, jako když vykonával funkci kápa u tohoto krematoria, a tak se tím zabývat nemusí. Jedním si je však jistý, tyhle oběti do čtyřiadvaceti hodin těžko spálí. Pokud by měl zítra dorazit další transport, nebo dokonce opět i dva nebo tři vlaky, tak tu stále ještě budou mrtvá těla. Sice půjde vyklidit suterén, ale přízemí bude nepochybně plné nebožtíků. Na tohle nejspíš márnice stačit nebude.

Poslední naháči vcházejí do plynové komory, a dveře se začínají zavírat. Esesáci je zajišťují, aby se plyn nedostal do okolí. Tak, a je to. Řev. Jistě, právě zhasli. To by ho zajímalo, co se asi tak teď honí hlavou tomu oficírovi, co své spoluobčany nabádal ke klidu a ke spoluráci s nácky. Jestli už mu došlo, jak strašně jim naletěl. Ale na uvažování už moc času nemá, tak pět minut, možná o pár více, pokud bude jeho organismus silný a dokáže jedovatým výparům déle vzdorovat. Ale většině zbývá sotva pět minut, mnozí asi zemřou dříve, udušeni v tlačenici, ušlapáni.

Ječení nabírá na intenzitě, nelze rozeznat jednotlivé výkřiky, vše splývá v hrozný lomoz, ze kterého musí nutně mrazit. Nejméně patnáct stovek lidi za těmi dveřmi právě umírá, začínají se dusit, asi po sobě v zoufalství lezou. Nacházejí se v úplné tmě, dezorientovaní a šokovaní.

Začíná se jim špatně dýchat, varovná přísada v plynu vyvolává dávivý kašel. Dochází jim dech, ale přesto ještě pořád řvou, buší a škrábou na dveře, mlátí do stěn. Možná i do sebe navzájem.

Isaac vlastně nikdy smrtelný zápas plynovaných lidí neviděl, ale podle polohy a poškození jejich těl si může udělat obrázek, jak to tam uvnitř asi vypadá. Těžko si však dokáže představit, jakou strašnou hrůzu prožívají. Ale tihle vlastně měli štěstí v neštěstí, neboť ta hrůza trvá maximálně pár minut. To když sem přivedou selektované vězně z tábora, tak ti dobře vědí, co se stane, a musí v plynové komoře dlouhý čas čekat, než tam budou všichni a než zemřou.

Umírání v plynové komoře – ilustrační obrázek – David Olére

Ticho. Působí jak balzám na pocuchané nervy, zároveň ale je tísnivé. Už jsou všichni mrtví, to může říci tomu lékaři taky, na to se ani nemusí jako on dívat kukátkem dovnitř. Sice jdou fámy, že plynování občas někdo přežije, ale on sám toho nikdy svědkem nebyl. Tak buď to jsou jen lži, nebo výjimečmý zázrak, který však stejně trvá jen krátce, než takovou oběť náckové zastřelí. Nedovede si ale dost dobře přestavit, jak by tam někdo mohl přežít, tu vysokou koncentraci jedovatého plynu, několikanásobně vyšší, než by dle výpočtů stačila.

Dozorující esesák ho vyzve, aby šel pustit vzduchotechniku, asi jak je zvyklý z předchozích speciálních akcí. Jen přikývne a jde zapnout ventilátory. Dneska nejsou jeho emoce tak silné, možná i proto, že vše proběhlo ve velkém klidu. Vrátí se zpátky, zaposlouchá se do zvuku techniky, dle něho je vše v pořádku. Nahlédne do svlékárny, ta zase praská ve švech.

„Vyberte si věci pro sonderkomando," slyší říkat Morawu předákovi, „Myslím tím kalhoty, košile a tak."

„Nebudou mít už ten mundůr?" zeptá se Isaac, sám ho už delší čas nenosí, jako kápo má vlastně civilní oblečení, byť s tím znamením smrti na prsou, v podobě překřížených trojúhelníků, vytvářejících Davidovu hvězdu.

„Prý nemají strašit ty lidi, co sem přijdou," pokrčí rameny Mietko, „Tak si mají něco najít, tady v tom," ukáže na haldy věcí kolem sebe, pak chytí Isaaca za ruku a vleče ho ven, až ke schodišti, kde mohu být sami, neslyšeni, „Na koho se tady dá spolehnout?" ptá se hrozně tiše.

„Na toho předáka, ten je zasvěcený. On pak má několik mužů, co jim zase on důvěřuje. Mám se o to postarat?" šeptá svou otázku židovský kápo.

„Jo, postarej se o to. Pak si promluvíme, i s tím předákem," přikývne polský kápo, raději však už nikdo nic neříká, aby je nikdo nezaslechl. Pořád je tady dost živo.

Edelstein se vrátí do svlékárny, odchytne si Lejzora Davidovitze. Nařídí mu, aby nechal věci prohledat, a stranou dával kořist jako obvykle. Také ať někam zkusí schovat zorganizované

cennosti, třeba do kapsy kabátu. Kdyby je nestačili včas odnést, mohou si esesáci myslet, že si je tam uschovala oběť, předtím, než šla na smrt.

Lejzor je nervózní, ale souhlasí, sám žije v nejistotě. Morawy se bojí, stejně tak Konventa, a o novém veliteli krematorií ani nemluvě. Musí se podřídit, i když tím riskuje svůj život. Ale pokud ho vezmou mezi sebe, do těch jejich kšeftů, má šanci si uchovat svůj post a snad ho trochu budou šanovat.

Edelstein si odskočí do márnice zapálit, nejde tentokráte na dvůr, tam jsou určitě ještě esesáci, a také možná Moll, ten by s pokuřováním vězňů těžko souhlasil Určitě nebude zkoušet zjistit jeho reakci, a márnice je stále prázdná. Když típne nedopalek, vrátí se do suterénu a čeká, až náckové otevřou dveře. Raději si vezme masku, nemá chuť se přiotrávit ze zbytkového plynu.

Ten obrázek už ho nešokuje, ta masa těl kupících se u dveří. Tohle už viděl tolikrát, že to ani nedokáže spočítat. Nemá důvod déle zůstávat, naopak má více důvodů se jít podívat na přípravu pecí. Tam už se nachází Fedlbergovo komando, za krátkou chvíli jim výtahem přijedou první nebožtíci. Připraveni jsou stříhači vlasů i dentisté, jeden z vězňů kropí prostor, kudy budou tahat mrtvá těla. Všichni jsou zamlklí, ale klidní a asi i připravení. Nejsou zde žádní

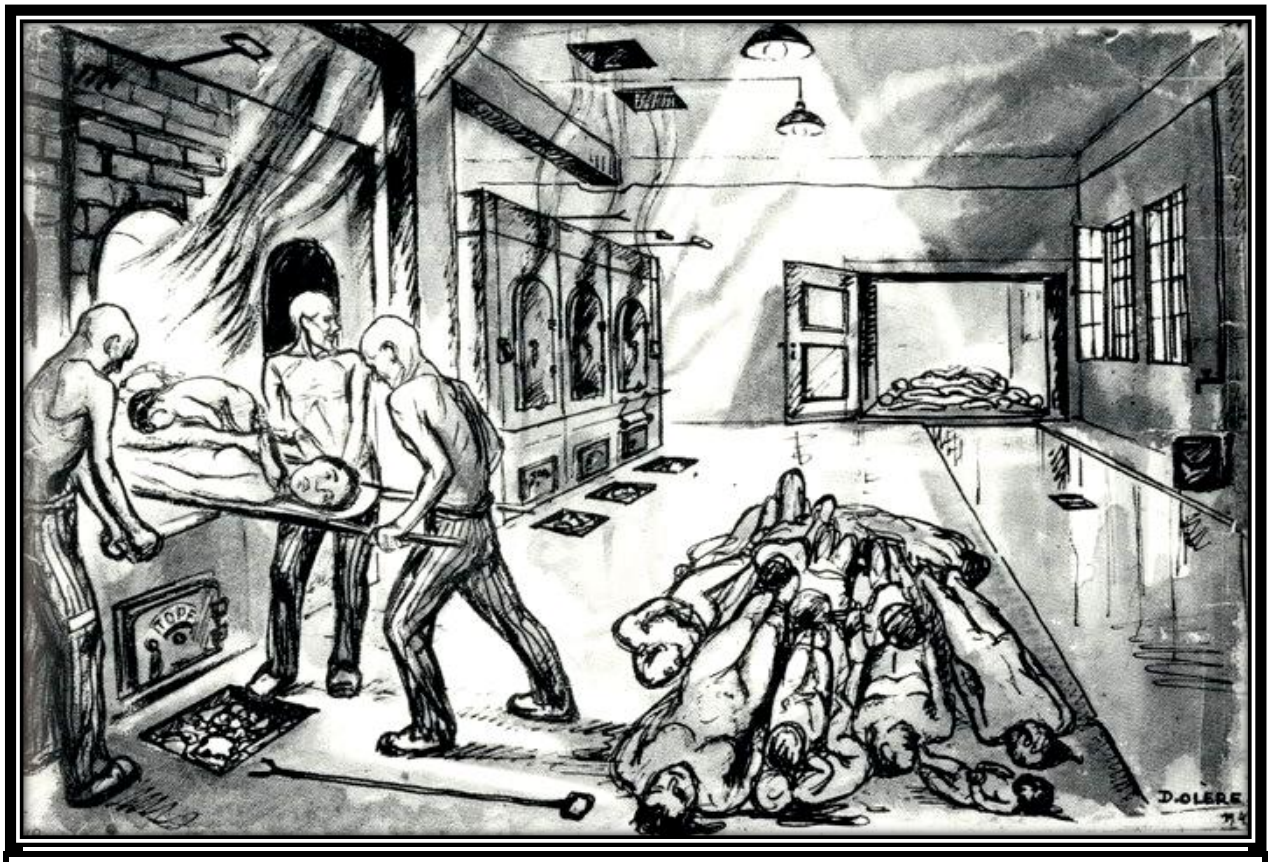

Spalování mrtvých v Krematoriu II a III – ilustrační obrázek – David Olére

nováčkové, tihle všichni už zde slouží dost dlouho.

Během půl hodiny se naplno rozjede druhá část speciální akce, která má za úkol odstranit následky té první. Tedy vytěžit mrtvoly a ty co nejrychleji spálit. Opět vše běží v poklusu, a bohužel zase za hulákání a mlácení esesáků. Přitom je to zbytečné, hoření v pecích tím neurychlí, a ta obsluha je plní co nejrychleji může. Stejně tak odstraňuje popel, co propadává do zásobníků. Občas otevře dvířka a železným hákem strká do hořících těl, aby celý proces urychlila. Všude je tak cítit ten všem zde tak důvěrně známý smrad škvařícího se masa, šlach,

kůže a kostí. Někteří vězni se po čase se souhlasem předáka svlékají do půli těla, i tak jsou pokryti potem. Dusno a vedro je všude kolem.

Edelstein již nemá důvod dále pomáhat, proto zaleze do své prozatímní kanceláře. Konec konců, vždy si dokáže odůvodnit, že tady má práci. Sedne si ke stolu a kouká do výkresů před ním, ve skutečnosti je v myšlenkách hodně, hodně daleko.

Asi za dvě hodiny znovu vyleze. Jeho kroky vedou pouze zištné důvody. Prochází kolem kukaně esesáků, a stane v prostorách pecí, kde již začalo inferno. Všude se válejí mrtvá nahá těla mužů, žen a dětí, některá už ostříhaná, s vyrvanými zlatými zuby či můstky, připravená ke kremaci. Z rozpálených pecí po otevření dvířek dýchne žár, je zde nesnesitelné vedro a dusno, štiplavý dým a strašný smrad k zalknutí.

Rychle prokličkuje mezi nebožtíky a členy sonderkomanda, mine výtah, plný dalších těl, a po schodišti schází do suterénu. Na chodbě před plynovou komorou jsou další hromady mrtvol, on však zahne do svlékárny, kde určení členové sondrkomanda horečně třídí nepřeberné množství věcí. Na hromadu dávají i mužské kalhoty, boty, košile či kabátce, asi sami pro sebe.

Není třeba slov, Isaac jen významně pohlédne na jednoho z vězňů, ten ho vede kus dál, kde poodhalí naházené oblečení, a pod ním se nacházejí cigarety či tabák rozmanitých značek. Kápo se sehne a bez nejmenšího zaváhání si začne vybírat, rekvírovat nashromážděnou kořist. Pak jde dál, kde sebere dvě menší láhve alkoholu a jednu plnou placatici. Jen přičichne k obsahu a spokojeně ji schová ve svém oblečení. Nakonec si vezme jakýsi šátek, a ten naplní ukořistěnými potravinami. Opět se nijak nežinýruje, bere si, co uzná za vhodné, využívá svého prominentního postavení. Nikdo z přítomných si nedovolí protestovat. Možná i proto, že je zde zásob hodně, a určitě se dostane na každého z nich.

Edelstein se vrací s uzlíčkem v ruce. Přeci jen se zarazí, vykoukne a rozhlédne se, zda jsou u pecí pouze jemu známí esesáci, například s Mollem by se takto obtěžkán setkat nechtěl. Vzduch je relativně čistý, a tak kráčí zcela suverénně ke své kanceláři, mezi haldami mrtvol a upocených živých spalovačů. Mine i jednoho strážného, ale ten si ho nijak nevšímá, ani toho, co nese v ruce.

Zaleze do své pracovny a ložnice zároveň, začne na deku dávat svou kořist. Není ji vůbec málo, ale necítí se provinile, má jako kápo právo na svůj díl. Do jedné z dek zabalí to, co nebude dnes konzumovat, včetně cigaret, pak si sedne ke stolu a začne hodovat. Udělá si i kávu, tu tam bohužel nenašel, bude ji muset sehnat jinak. Třeba říci Baerwaldovi, aby mu ji sehnal, výměnou za cennost. Vypadá, že by se s ním šlo dohodnout. Ptal se na něj, a dle všeho je uplatný. Na závěr hostiny si přihne z placatice, co skývá ve svých šatech a zapálí si velmi silnou cigaretu, až se málem rozkašle.

Trhne s sebou, zvuk otevíraných dveří ho zneklidní, do nich vchází Koevent. Asi dorazil z protějšího krematoria, a pravděpodobně tu zůstane přes noc. Konec konců tu má svůj kamrlík.

„Dáváš si do nosu, co?“ podívá se Karel na prázdnou konzervu na stole, tu jeho podřízený neskrývá.

„Ano, pane,“ povstane rozpačitě Edelstein, „Vy jste si ještě nic nevzal?“ podívá se tázavě.

„Však si vezmu,“ kývne oberkapo, „Máš jen tohle? Jsem nějakej unavenej,“ dodá a posadí se.

„Můžu nabídnout cigaretu, anebo něco na zahřátí …,“ vrhne kápo pátravý pohled na svého nezvaného hosta.

„Cos tam zabavil?“

„Ani přesně nevím,“ vstane Isaac, vytáhne z deky dvě láhve kořalky, přičichne k nim, „Oboje voní dobře. Těm nápisům nerozumím,“ reaguje na maďarský text na etiketách.

„Tak sem jednu přihraj,“ kývne Koevent.

Nelze přehlédnout, že atmosféra je dost tíživá, oba muži jako by se jeden před druhým měli na pozoru, nicméně blábolí nesmysly či fráze a u toho pomalu snižují hlasinu pálenky v láhvi. Židovský vězeň si není moc jistý, proč se tady oberkapo objevil, zda se jen chce trochu sblížit, nebo má jiný záměr. Proto je velmi ostražitý, aby snad něco neplácnul.

„Musím říct, že vám to tady fakt funguje dobře," přihne si Karel znovu z láhve, „Myslí tím, že to tu běží jak na drátkách. Je to doslova koncert."

„Dost smutný koncert, pane. Celý barák je plný mrtvol a pokud zítra přijede další transport, tak je snad budou muset nastrkat i sem."

„No to máš pravdu. Něco žvanili, jako že teď maj jezdit každej den. Nevím teda kolik. Kdyby jich nebylo tolik, tak by to snad šlo, střídat tohle a to protější krematorium. Ale jestli přijede víc vlaků, tak nevím, nevím …"

„V tom svém plánu vlastně mají jediný zádrhel, pane. Tím je, co s mrtvými. To je jediné zdržuje," říká s mírnou ironií v hlase Edelstein, ale tu stěží Karel postřehne.

„To jo, co vím. To není jen tady. Takovejch táborů je spousta," přikyvuje Koevent, „Ty už museli zplynovat tolik lidí … no miliony to už budou," tvrdí a židovský kápo se zachvěje.

Miliony. To je nepředstavitelné číslo. Miliony prý už povraždili. Ale asi ano, stříleli lidi na východě, prý mají po Polsku víc takových táborů. Tohle ale přece nemohlo spojencům uniknout. Musí přece o masovém vraždění Židů vědět, a nic nedělají. Cítí, jak se ho zase zmocňuje hrozná beznaděj. Nikomu na nich nezáleží, všichni je opustili. Zrazené mládí Evropy, jak psala ta dívka, co šla v březnu na smrt. Přesně tak se cítí.

Spíše jen přitakává, a tak vlastně po půlhodině, když oberkapo odchází, není o nic moudřejší, než když vešel. Co tu vlastně chtěl? Po něm, po Židovi? Které celý svět dal Hitlerovi k dispozici, aby si s nimi dělal, co chce? Aby je vyvraždil? Za tichého souhlasu či nezájmu všech.

Přemýšlí, jestli se má jít ještě podívat do krematoria, ale pak si to rozmyslí. Není tu už kápem, on má jiné povinnosti. Pece v obou krematoriích jedou jistě na plný výkon, ráno se zajde podívat i do trojky, zda se tam nevyskytl problém. Ale nepředpokládá ho, obsluha je už zkušená. Ví, co tam najde, stejně jako tady. Jen haldy nahých mrtvol lidí, kteří nebyli uznáni za práceschopné a proto byli nemilosrdně zavražděni. Brzo z nich už zbude jen popel, jako asi z dalších milionů židovských mužů, žen a dětí, co se doposud stali obětí nacistického běsnění.

Zachumlá se do deky, musí tyhle trýznivé myšlenky zahnat, musí se vyspat, aby byl čilý a schopný i zítřejší den bojovat o svůj život. A pak další den. A pak další. Jak to už dělá téměř dva roky.

ZKOUŠKA SPALOVÁNÍ

Druhý den ráno se Edelstein probudí sám od sebe, vnitřní hodiny mu řeknou, že už je čas vstávat. Je teprve pět hodin, všude ještě tma, on ucítí typický zdejší smrad, a také hnusný horký vzduch, který se šíří od pecí. Vyhrabe se z pelechu, oblékne a jde zkouknout, jak běží proces uvnitř továrny na smrt.

Naskytne se mu úplně stejný obrázek, jako když si šel lehnout. Polonazí vězni přikládají nahé mrtvoly do pecí, jiní jim stříhají vlasy, rvou zuby, stahují prsteny. Skoro se už v přízemí nedá dýchat, ale tohle všechno moc dobře zná.

Sejde do suterénu, plynová komora je už skoro prázdná, další těla dopravují do márnice, ta asi musí být zaplněná až do stropu. Ve svlékárně jsou z ošacení vytvořené balíky, většina získaného proviantu je již rozebraná.

„Chceš ještě něco?" zeptá se znaveným hlasem Davidovitz, asi si ještě nešel lehnout.

„Ne. Co tamto?“

„Nevím co s tím, do prdele,“ uleví si Lejzor, „Tady máš,“ podá kápovi kus chleba, „Je to vevnitř. Jinej tak drahej chleba asi na světě není,“ pokusí se o žert, ale jen to zle zaskřípe.

„Dej to sem, něco s tím udělám.“

„Doufám, že tě nechytnou.“

„Nešacujou mě,“ zavrtí Edelstein hlavou, „Navíc je tady teď ještě klid, ty svině vyspávaj, a ty co jsou tady, tak jak jsem viděl, tak taky toho maj dost,“ schová pečivo s drahocennou nádivkou do obleku. Pak s ním zamíří na půdu, kde má udělanou skrýš. Jen aby ji nikdo nenašel, když se tam bude stavět. Vlastně bude muset najít jinou, má už typ. Domluví se s Mietkem, pokud si ty věci neodnese, tak je schová jinde. Nejpozději příští noc, až tady snad bude klid. Nebo nebude? Pojedou ty pece pořád naplno? Dny? Týdny? Zachvěje se při té představě.

Půdní prostor je zatím prázdný, podle všeho by ráno měli přijít z tábora čerství muži ze sonderkomanda a pokračovat ve spalování. Kořist schová, vydlabaný ztvrdlý chleba si vezme, ten se mu bude hodit, třeba k tomu salámu či konzervám, co zabavil včera. Ještě musí sehnat tu kávu, co mu dochází.

Lehce se opláchne, oholí se, nasnídá, žádný nástup se nekoná, maká se bez přestávky. On se jde podívat naproti, tam spatří identický obrázek, všude samá mrtvola, kterých se snaží zbavit, vypadá to tam také dost bezútěšně. Technika drží, pece žhnou, dým se valí z komína, štiplavý kouř zaplňuje i přízemí. Obsluha je zničená, znavená, ale nedovolí si polevit, neboť s novým dnem ožívají náckové a vztekají se, že kolem sebe vidí samá těla. Jako by snad v noci žádné ani neshořelo.

Isaac provede kontrolu techniky, nakoukne i do plynové komory, i zde jsou v ní ještě mrtvoly, ale už jen zbytky. Další těla jsou na chodbě před ní či v přízemí. Nemá důvod se tam dlouho zdržovat, proto se vrátí zpátky do své prozatímní kanceláře, o své činnosti vyhotoví podrobný záznam. Tato pečlivost se mu vyplatila, podle všeho mu načas zachránila život.

„Chce tě vidět velitel,“ objeví se ve dveřích četař Rudolf Baerwald.

Isaac vyskočí, lehce zhlédne svou ústroj a chystá se vyjít, když se dovnitř dere sám Otto Moll, dle všeho rudý vzteky.

„Co se tady zašíváš, ty svině židovská!“ řve už ve dveřích, „Barák máš plnej mrtvol a ty se tady vyvaluješ!“

Edelstein se postaví do pozoru a zahlásí se svým číslem.

„Na to se tě neptám, do prdele! Co ty mrtvoly, všude kam se podíváš!“

„Pane SS-Hauptscharführere,“ vyrazí ze sebe úsečně vězeň a podává rozzuřenému esesákovi svoje zápisky.

„Co je to? To tím mám jako jít ty haldy chcíplotin podpálit, nebo co?“

„Pane SS-Hauptscharführere, hned ráno, kolem šesté hodiny, jsem provedl kontrolu zde a v krematoriu naproti. Kontrolu techniky. Nenašel jsem žádnou závadu. Popsaný stav je zde poznamenaný,“ odpovídá klidným hlasem Edelstein.

„Tak všechno v pořádku? A co ty haldy všude vokolo?“

„Proces hoření má své limity, které nelze překročit,“ říká Isaac, a když vidí, jak nácek rudne, rychle dodá, „Ty těla prostě hoří nějakou dobu, pane SS-Hauptscharführere. Dá se urychlit všechno, vynošení těl, jejich vytěžení, příprava na zasunutí do muflí. Rychlejší zasunutí. Ale pak nastane proces hoření a tam už mnoho ovlivnit nejde. I když se mufle otevírají a těla postrkují, aby lépe hořela, čas na jejich spálení je prostě daný.“

„Na to seru. Jsou to jen výmluvy.“

„Pane SS-Hauprscharführere, já mám přece na starosti tu techniku. Ta slouží dobře.“

„Řekl jsem, že při těch akcích budeš pomáhat!“

„Také jsem včera pomáhal, pane SS-Hauptscharführere," snaží se zachovat klid kápo, „Až do noci jsem sledoval spalování. A hned ráno vše znovu kontroloval."

„Tak proč jsou všude ty haldy mrtvol? No?"

„Protože jich prostě ty pece víc spálit nedokáží, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá Isaac, začíná již být zoufalý, neboť ten naprostý ignorant není schopen asi nic pochopit. Za vším hledá zlý úmysl, sabotáž, nebo minimálně liknavou práci obsluhy.

„Tak mi řekni, ty jeden studovanej debile, co s nima tak asi mám dělat? Za chvíli přijede další transport, a zejtra další. Teď mluv, tohle vás asi ve škole neučili, co?"

„Vraždit lidi v plynových komorách a pak je spalovat v pecích opravdu žádné školy neučí," má na jazyku Edelstein, ale není sebevrah, aby něco takového vypustil z úst, „Pane SS-Hauptscharführere, je možné pouze ty těla vynosit a někde uskladnit. Ideální by bylo, kdyby mohla být speciální akce na střídačku, tady a tam naproti, obden."

„Ty hovado! Tohle nechci slyšet!" vzteká se velitel, pak se přece jen trochu zklidní, „Uvidíme, kolik jich dneska dorazí, a kolik půjde sem. Ale vo důvod víc, abysme si vyzkoušeli tu jámu, tam u toho bunkru," zamyslí se.

„Využití bunkru je řešení, pane SS-Hauptscharführere."

„Neser mě!" podívá se zle Moll, „Takový posraný rady si nech. No uvidíme, jak to bude fungovat, tam v tý jámě. Pokud ne, tak ti slibuju, že tam dneska taky skončíš!" vyhrožuje, a vězeň jeho slova rozhodně nebere na lehkou váhu. To psychopatické hovado je schopné čehokoli. „Dneska vyčlením jednu skupinu, tam k tomu bunkru," trochu se zklidní Otto, „Dáme je do tý jámy a vyzkoušíme to. Budeš tam tomu velet, tomu spalování. Modli se, ať to funguje!"

„Ano, pane SS-Hauptscharführere."

„Tak podle tebe jich tady víc neshoří?" upře svůj zrak na vězně vyšší šikovatel.

„Ne, pane SS-Hauptscharführere. Víc jich prostě ty pece nedokáží spálit. Jedou opravdu na plný výkon, pozoroval jsem celý proces, jak tady, tak tam naproti. Do odpoledne nebo do večera zůstane ještě určitě plná márnice. Pokud sem přijde dnes další transport, tak zítra bude toto krematorium plné těl. Podle mého tu další akce bude možná uskutečnit až za další dva dny. Nebo ty těla nastrkat sem, a možná taky vynosit za budovu."

„No to určitě, ty chytráku. Aby byly každýmu na vočích, co?" zavrtí nevěřícně hlavou Moll.

„Snad je jedině zakrýt nějakou plachtou, větvemi …"

„A jak dlouho tam budou smrdět, co? Tohle není řešení. Kurva, kdyby ty kreténi aspoň už vopravili ty pětku, aby i tam šlo někoho spálit. Nebo … No uvidíme. Uvidíme, jak budou hořet v těch jámách, a pak možná …," nedokončí svou myšleku Otto, pak jen mávne rukou a vyjde z místnosti.

Edelstein pohlédne na četaře, ten jen pokrčí rameny. Zdá se, že nemá moc zájem následovat svého velitele, který už zase venku řve a dle všeho mlátí obsluhu pecí. Na někom si prostě svůj vztek musí vybít.

„Pane SS-Rottenführere, mohl bych se na něco zeptat?" ozve se Isaac.

„No, co zase potřebuješ?" zamračí se voják.

„Potřeboval bych sehnat kávu, pane SS-Rottenführere."

„Ty ses snad posral, ne?" objeví se v obličeji Rudolfa něco mezi údivem a naštváním, „Mám ti zajistit věci pro práci, a tohle k ní určitě nepotřebuješ."

„Pane SS-Rottenführere, omlouvám se, možná jsem se neobrátil na správného. Ještě jednou se omlouvám," kaje se kápo.

„Jak to myslíš, na správnýho?" zarazí se Baerwald, pak mu to dojde, „Jo tak, ty myslíš jako za něco, ti to sehnat."

„Je to pro mě velmi nebezpečné něco takového žádat, pane SS-Rottenführere."

„Ale hovno," mávne rukou voják, „Vím, jak to tady chodí, nejsem tady přece tejden. Jen jsme si úplně nerozuměli. Tu kávu ti můžu sehnat, když mi za ni něco nabídneš."

„Mohl bych ji třeba vyměnit za láhev dobrého alkoholu, nebo více láhví," opraví se Edelstein, když vidí výraz ve tváři Rudolfa.

„Na to ti seru," zavrtí hlavou četař, „Chlast si seženu sám."

„Měl byste snad jinou představu?" ptá se opatrně vězeň.

„To se ví. Pokud se nic neposere, tak bych měl asi tak za měsíc jet na dovolenou. Potřeboval bych něco pro svojí holku, rozumíš?"

„Chápu, pane SS-Rottenführere. Co by to mělo být?"

„Sám nevím," zamyslí se voják, „Ale možná nějakej hezkej prstýnek, ten by byl dobrej dárek, nemyslíš?"

„Určitě, pane SS-Rottenführere," odvětí Isaac, v duchu si povzdechne, tohle očekával, „Asi bych ho mohl sehnat, pane SS-Rottenführere. Ale je to pro mě dost velké riziko."

„Nežvaň, vím jak to tady chodí. Co si tady všechno zorganizujete."

„Pokud bych takovou věc měl u sebe a chytili mě, tak mě v lepším případě zastřelí, v horším strčí živého do pece."

„Kdo by na tom měl zájem, co?" zavrtí hlavou Baerwald, „Dyť nemusí zůstat jen u toho prstýnku a tý kávy. Když teď budou jezdit ty zazobaný Žiďáci z Maďarska, bude toho hodně, ne?"

„Asi ano, ale znáte zdejší pravidla …"

„Poslouchej, vo co ti de? Tak chceš se dohodnout? Nebo proč si s tím teda začal?" mračí se voják.

„Mohl byste mě udat, pane SS-Rottenuhrere. Odhalit zloděje a dostat dovolenou navíc," říká klidným hlasem Edelstein.

„Jo, a pak na ní jet s holou prdelí," ušklíbne se Rudolf, „Taky riskuju, jako ty, ale dělaj to všichni. Nebo si snad myslíš, že jsem to ještě nikdy neudělal?"

„To nevím, pane SS-Rottenführere. Zkusím se po tom prstýnku podívat."

„To udělej," přikývne esesák, „Když už mě k tobě takhle přidělil, a ještě asi to nějakej čásek bude trvat, tak si můžeme vzájemně pomoc. Pořád ti sem něco nosím, papíry, nějaký zasraný pomůcky a tak. Můžu ti dotáhnout i něco jinýho, než jen kávu. Třeba i koupit, když mi seženeš i peníze. No, no, jen se nedělej, určitě jich po kapsách a těch šrajtoflích maj dost. Určitě tu máte něco ulitý."

„O ničem nevím," nepohne se ani sval ve tváři Isaaca, „Po tom prstýnku se podívám. Za tu kávu. Možná by se daly sehnat i jiné věci, pane SS-Rottenführere," připustí.

„To už je lepší řeč," přikývne voják, „Tak se rozhlídni, já ti ji seženu. Možná tě to vyjde levnějš, než přes tu Kanadu," ušklíbne se, „Teda pokud si ji stihneš vypít," zasměje se.

„Stihnu vypít?"

„No co když to dneska tam u tý jámy nebude fungovat? Co? Třeba skončíš s kulkou v hlavě a nebude žádná káva."

„Pak asi nebude ani žádný prstýnek, pane SS-Rottenführere."

„No tak vod tebe určitě ne," ušklíbne se voják, „Ale jsou tu i jiný. Stejně jsem se chtěl poptat, ale až pozdějš, až se ta dovolená víc přiblíží. Ale ty se tu vyznáš, umíš v tom chodit, nejančíš. To by mohlo fungovat."

„Asi ano, pane SS-Rottenführere. Pokud tedy nedostanu tu kulku do hlavy."

„Nezdá se, že bys byl nějakej vyplašenej, z toho," podívá se pátravě Baerwald, „Tebe asi nic nerozhodí, co?"

„Jsem tu už dva roky, pane SS-Rottenführere," připomene vězeň.

„Já vím, tos říkal. To je na Žida hodně dlouhá doba, asi v tom vážně umíš chodit. Dotáhnu ti sem tu kávu, zejtra nebo pozejtří, a ty se podívej po tom prstýnku. Doufám, žes to nakreslil správně, aby tahle domluva nebyla zbytečná."

„V to taky doufám, pane SS-Rottenführere," odvětí s kamennou tváří kápo.

Četař už nic neřekne, místo toho se jen otočí a vyjde z místnosti. Isaac se za ním chvíli dívá, samozřejmě dost riskuje, ale už dokáže odhadnout typy, a u tohohle si je téměř jistý, že ho nepodrazí. Co by taky z toho měl. Tu dovolenou si může zajistit odprásknutím jiného vězně, třeba jako na útěku.

Z místnosti Edelstein vyjde až za značnou chvíli, opatrně nakoukne do prostor pecí, tam sice řádí esesáci, ale velitele tam nevidí. Musí se domluvit s Morawou, co udělají s tím jejich pokladem, co tady mají ulitý. Půda se již brzo stane nevhodným místem pro schovku, když z ní bude ubytovna.

„To máš recht," kývne Mietko, „Máš už něco vymyšlený?" zeptá se.

„A ty?" opáčí Isaac.

Další hodinu stráví popoháněním nebohých členů sonderkomanda a vymýšlením nejlepšího úkrytu. Oba znají zdejší krematorium jako své boty a oba mají dost nápadů, kam cennosti ukrýt. Jen je nutné, aby tady byl chvíli klid. Ale v noci, kdy tady oba budou, se snad najde prostor pro přemístění jejich kořisti. Z té si občas oba něco berou, když potřebují nějakého esesáka uplatit nebo něco směnit. Pochopitelně jim hrozí trest smrti, kdyby je u toho chytili, ale opravdu jsou tady už hodně dlouho, znají i mnohé nácky, umějí si poradit. Ačkoli nikdy zcela nešťastnou náhodu vyloučit nemohou, ale tuhle míru rizika musí prostě podstupovat.

Pece jedou pořád na plný výkon, nicméně i po obědě stále ještě zůstává velmi mnoho těl, které čekají na svou kremaci. Márnice je doslova narvána až k prasknutí, suterén se naopak uklízí, aby byl schopný přijmout další oběti. Svlékárna žádnou újmu díky klidnému průběhu včerejšího zplynování neutrpěla, v plynové komoře je třeba smýt krev a exkrementy, taky zaretušovat šmouhy po zdech, krvavé škrábance či stříkance. Na tom se již usilovně pracuje.

„Velitel vás shání, pane," přiběhne jeden vyplašený vězeň, přitom se divně hrbí. Moll ho asi vyslal nejen slovy, ale i pořádnou petelicí přes záda.

Ottu nalezne nahoře, zuří, neboť stále kolem sebe vidí nespálené mrtvoly, vcelku zbytečně tluče obsluhu, tím pece rychleji fungovat nebudou.

„Koukej mazat, k tomu bunkru," křikne Moll na Isaaca, „Zatím tam připrav něco do tý jámy. Víš, jak se to tam dává, doufám."

„Něco jsem si o tom zjistil, pane SS-Hauptscharführere."

„Ten SS-Rottenführer tam loni taky párkrát byl, tak ti kdyžtak poradí. Budeš tam mít lidi, tak to tam připrav. Já tam pak dorazím, s tou skupinou."

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Už přijel další transport?"

„To se ví, do prdele. A tady jich je pořád jako sraček. Jako kdyby se snad množili, kurva," vzteká se velitel při pohledu na hory těl před jednotlivými pecemi.

Edelstein raději nic neřekne, aby ho ještě víc nenasral. On si k tomu bohatě vystačí sám. Typické samonasírací hovado.

„Budeš tam mít ty zkurvený nováčky, tak jim vysvětli, jak to chodí, když se ty zasraný Židi střílej," říká esesák vcelku klidně jinému zasranému Židovi.

„Rozumím, pane SS-Hauptscharführere. Mám je poučit, jak je správně vodit a jak držet," odpovídá lhostejným hlasem Edelstein, i když vnitřně v něm bují emoce, tohle bude zase hnus, než postřílí dost lidí, aby zaplnili jámu.

„Přesně tohle udělej. No tak, co tady ještě čumíš, ten SS-Rottenführer tě čeká venku!" zakoulí očima Moll a vězeň rychle změní působiště. Beztak je u pecí hodně velké dusno, a to nejen od žáru, co vychází z muflí.

Cestou k bunkru Edelstein a Baerwald pokračují v diskusi z dopoledne, domlouvají se, jak co nejméně nápadně provést směnu, a jak poté co nejvhodněji takový prstýnek ukrýt. Určitě se najde mezi uschovanou kořistí. Pokud ji tedy mezitím Mietko někam nepřemístí, pak by si musel sehnat jiný.

Na místě určení čeká na padesát nováčků, a s nimi tam Isaac spatří i čtyřiatřicetiletého Jósefa Ilczuka, Poláka, kterého zná ještě ze starého krematoria. Tam působil jako topič, a někdy také držel lidi při popravách. Nyní se i on honosí páskou kápa na rukávu, obušek se mu výhrůžně houpe podél těla. Jsou tady i náckové, ale ti se zatím do ničeho nepletou.

Edelstein si promluví právě s Ilczukem, dojdou se podívat za krycí plot, co tam mají za vhodný hořlavý materiál. Jde o různé pražce, ale i polena, odřezky, hobliny, piliny, také staré hadry. Stojí tu i kanystry, podle všeho s olejem, možná vyjetým. Ten má asi posloužit k lepšímu hoření. Naštěstí neprší, z jejich pohledu, ačkoli těm zastřeleným už bude jedno, jestli budou hořet jasným plamenem nebo jen doutnat.

Oba kápové se domluví a začnou připravovat jámu pro spalování těl. Na jejich příkaz dávají členové sonderkomanda na dno staré železniční pražce, dřevo, hobliny, piliny a suché jedlové větve, to vše vytvoří základ. Na ten pak nakladou vrstvu těl, a pak bude následovat další vrstva hořlavého materiálu, včetně hadrů nasáklých tekutinou z nedaleko stojících kanystrů.

Sotva jsou hotoví, když se objevuje smutný průvod. Za dohledu silné eskorty esesáků, v níž nechybí ani Otto Moll, je přiváděno asi dvě stě padesát mužů, žen a dětí. Ve svém klasickém složení, tedy starší, slabší a nemocní dospělí a pak děti. Včetně starších chlapců a dívek, co třeba jen o pověstný vous neprošli selekcí. Ovšem ten vous tady dostává podobu tragédie, protože už brzo budou mrtví.

Zatímco odsouzenci na smrt jsou rozdělováni do dvou stavení, muži a vyšší chlapci do jednoho, ženy a děti do druhého, probíhá i další činnost, která jejich osud završí. Ilczuk vybírá vězně, kteří budou asistovat při popravách, ti už začínají tušit, čeho budou svědky a v jejich tvářích je možné číst zděšení. Edelstein doprovází velitele, který se jde podívat k jámě. Zatváří se spokojeně.

„Tak se připravte," houkne, „Nebudeme to protahovat. Začneme těma mužema, pak přijde na řadu ten druhej barák."

„Ano, pane SS-Hauptscharführere," odpoví stroze Isaac, a hned vyrazí příkaz naplnit. Dnes se tu vlastně hraje i o jeho život, a on si ho chce zachovat. Je nutné prchlivého esesáka ničím zbytečně nevytáčet, a jen se modlit, aby ten jeho nápad s jímkou na lidský tuk fungoval. Pokud nebude, je očividné, komu bude přiřknuta vina za nepovedený pokus.

Pokus. Jen proto tu dnes bude zastřeleno na dvě stě padesát mužů, žen a dětí. Jen proto, aby bylo čím zlověstně vyhlížející jámu naplnit. Není ale čas na podobné úvahy, už brzo popravy začnou a ti noví vězni určitě nevědí, jak ty chudáky držet, těsně předtím, než dostanou kulku do hlavy. Dle všeho zde náckové mají minimálně dvě malorážní zbraně, co nedělají zbytečně velký hluk.

Vybraní členové sonderkomanda jsou v šoku, a ten se jim ještě navýší, když jim začne Edelstein vysvětlovat, jak mají oběti přidržet. Nakonec vytáhne jednoho z nich, uchopí ho spolu s Jósefem. Figurant se celý třese, jako by snad měl být sám vzápětí zastřelený.

„Takhle ho chytnete nataženou rukou za ucho," vykládá Isaac v jidiš, „Jakmile je zasažený, rychle mu skloníte hlavu dolů, takhle," ukazuje, „Když to uděláte pomalu nebo špatně, krev může postříkat toho popravčího, a další kulka může patřit vám," varuje i vyhrožuje zároveň, „Rozuměli jste?" zeptá se, a pak ukázku provede znovu, tentokráte s komentářem v němčině. Snad si to nějak přeberou a pochopí.

„Vypadaj jak debilové," okomentuje nácvik Moll, který se přiblíží.

„Možná by bylo lepší sem vzít zkušenější vězně, co toto již dělali, pane SS-Haupscharführere," odvětí Edelstein tichým hlasem.

„Hovno. Musej se to naučit. A kdo nepochopí, tak tam půjde taky," nezná slitování Otto, „Tak do prdele, není čas, ať shořej do setmění, ať tady v noci nic nehoří!" zakoulí očima.

Oba kápové, polský i židovský, vyrazí vpřed. Esesáci a určení členové sonderkomanda již začínají vyvádět nahé muže a chlapce z chatky, berou skupinu deseti z nich, a tu nadávkami a případně i bitím ženou směrem za třímetrový krycí plot, vytvořený z větví. Jáma není od svlékacích domků daleko, ale pořád ještě ti odsouzenci neznají celou krutou pravdu. Ačkoli již nepochybně strach mají velký.

Ozvou se první zděšené výkřiky, oči obětí se rozšiřují hrůzou. Tady není nic na dezinfekci, jak jim namlouvali, ale je tu spousta mužů, vězňů i esesáků, a také nemohou přehlédnout velkou jámu kus od nich. Teď si už všichni uvědomili, k čemu má dojít, od těch nejmladších po ty nejstarší.

Isaac a Jósef se chopí asi sedmdesátiletého muže, který se celý chvěje a nesrozumitelně cosi drmolí, pravděpodobně modlitbu. Otáčí hlavu sem a tam, upírá své zoufalé oči na pomocníky kata, jako by snad u nich hledal spásu. Ale příliš nevzdoruje, je očividně v šoku, nahý, neskutečně vyděšený. Tak jen klopýtá k místu, kde stojí Moll, který drží malorážku. K jámě je to ještě asi pět, šest metrů.

Oba kápové jsou zkušení, a tak muže postaví a podrží přesně tak, jak před chvílí demonstrovali na vězni. Padne tlumený výstřel, z napnutého a chvějícího těla se rázem stane jen ztěžklá hmota, která se zemskou přitažlivostí sune směrem dolů. Oba vězeňští funkcionáři starce pustí, nemají čas mrtvolu něžně ukládat, a vyrazí pro dalšího.

Skupinka určená k popravě se tísní u sebe, odsouzenci vyrážejí různé výkřiky, anebo jsou naprosto tiší, neschopni pohybu ani jakéhokoli projevu. Kápové berou dalšího z nich, tak šedesátiletého, ten se cestou k místu popravy pomočí, ale ani on příliš nevzdoruje. Za pár vteřin už leží hned vedle prvního popraveného.

Třetí, čtvrtý, pátý. Šestým je asi třináctiletý chlapec, ten začne zoufale křičet, vzpírá se, prosí, ale proti dvěma silným chlapům nemá nejmenší šanci. Issac si zachovává lhostejný výraz, ale vnitřně zase hrozně trpí. U mužů už takový problém nemá, ale když jde o děti, tam je to jiné. Jenže buď ho přivede a dobře podrží, nebo sám skončí s kulkou v hlavě.

Zmítající se kluk je dovlečen před kata, tam uchopen velmi surově a bolestivě za uši, čímž je znehybněna jeho hlava. Moll nezaváhá ani na vteřinu a tak končí jeho křik i život. To už ale oba pomocníci mistra popravčího chvátají pro další oběť.

Z pohledu přihlížejících vězňů popravy běží jak na drátkách, nikdo se vlastně na větší odpor nezmůže, trochu vzdoroval jen ten chlapec. Během velmi krátké chvíle je všech deset odsouzenců mrtvých. K nim se už vrhají další muži, určení a poučení Ilczukem, ti začínají těla tahat blíže k jámě. Než je tam ale umístí, tak jim stáhnout prsteny a případně vyrvou zlato z úst, na tohle se tady pamatuje, jen vlasy plné krve, úlomků lebky a částmi mozku se stříhat nebudou.

„Je nutný to zrychlit," obrátí se velitel na oba kápy, „ty se postarej vo tu jámu," ukáže na Isaaca, „Ty popožeň ty zasrance, ať se taky zapojej!" křikne na Jósefa.

To už ovšem přichází dalších deset obětí, a jejich šok je obrovský, když spatří ten děsivý výjev před sebou. Kus od nich se dva vězni zabývají mrtvými, otevírají jim ústa a případně rvou zlaté zuby, zatímco jiní již házejí vytěžená těla do jámy. V ní jsou další muži, kteří mrtvoly rovnají na připravený hořlavý základ.

„Pane SS-Hauptscharführere, mohu něco poznamenat?" ozve se Edelstein, snaží se působit zcela vyrovnaným dojmem, všechny bublající emoce potlačit.

„Co je? Neřekl jsem to dost jasně?" zamračí se ošklivě velitel.

„Jde jen o techniku hoření, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá kápo, „Ženská těla hoří lépe, mají víc tuku. Vy jste říkal, že napřed postřílíte ty muže, pak ženy. Možná by bylo lepší střídat mužská a ženská těla," je mu na blití ze sebe sama, ale vždyť i on tady bojuje o svůj život. Potřebuje, aby hoření v jámě bylo co nejlepší.

„Na tom něco je," přikývne Moll, a snad se i uznale na vězně podívá, takovou iniciativu asi oceňuje. Zavolá si svého podřízeného poddůstojníka a nařídí, aby po čtyřech skupinách mužů a chlapců přivedli čtyři skupiny žen a dětí.

Isaac se jde raději věnovat jámě, zase se stydí za své jednání, ale vždyť je vlastně jedno, kdy koho zastřelí. Zabijí je všechny, do jednoho, a takto může snad proces hoření zlepšit. Sice si tím není úplně jistý, nicméně v krematoriu to tak funguje, tak proč ne tady. Pohlédne do jámy, křikne na vězně v ní, jak mají těla urovnávat. Ti ho asi také musí považovat za zrůdu, když na vše hledí tak lhostejně, zatímco oni jsou doslova v šoku. Ale až tady budou tak dlouho jako on, tak budou taky na vše hledět jinýma očima, prázdnýma. Nebo budou mrtví.

Popravy pokračují, druhou skupinu postřílí jiný poddůstojník, třetí připadne na Baerwalda. Isaak ho po očku sleduje, ani on na zlomek vteřiny nezaváhá, střílí jednoho chudáka za druhým, bez ohledu na jeho stáří. Problém naopak mají nováčkové ze sonderkomanda, kteří jsou v podobném šoku jako popravovaní. Ale v pudu sebezáchovy pomáhají ve vražedném procesu, byť je na některých vidět, že jsou na hraně nervového zhroucení.

Rudolf je již skoro hotový se třetí skupinou, zůstává jen poslední oběť, kterou je vzlykající kluk mezi dvanácti až čtrnácti roky. Asi si ho nebral nikdo záměrně, nikdo nechtěl dovést dítě na popravu. Nyní ale už není vyhnutí a dvojice vězňů se šílenými výrazy ho vleče před ústí zbraně.

Hoch dál vzlyká, něco volá, asi prosí o život, obrací své zoufalé oči na vězně, co ho táhnou vstříc smrti. Tohle jeden z nich neustojí, asi dvacetiletý mladík. Pustí kluka a vytuhne. Tím se zastaví i jeho kolega a zoufale hledí na Molla, který se k nim rázně blíží.

Otto při chůzi vytahuje z pouzdra svou vlastní pistoli, a bez jediného zaváhání střelí mladého vězně zezadu do hlavy. Tomu na zem sletí baret a vzápětí se tam odporoučí i on sám. V tu chvíli se ozve výkřik asi pětačtyřicetiletého člena sonderkomanda, který se vrhne k zastřelenému kolegovi, poklekne u něho. Isaac si povzdechne, je mu jasné, jak tohle skončí, jinak tady ani nemůže. Houkne druhý výstřel a starší z vězňů, asi otec toho prvního, padne na tělo svého syna.

V tu chvíli druhý z pomocníků kata vyrazí vpřed, sám vleče kluka na popravu, neboť má strašný strach, že třetí kulka bude patřit jemu. Edelstein je nedaleko, a tak rychle přiskočí, a pomůže mu dítě přidržet. Tomu chlapci život zachránit nemůže, tomu vězni snad ano, pokud se ten sám psychicky nezhroutí během poprav. Rudolf vzápětí chlapce bez mrknutí oka odpraví.

„Nech je ležet!" zařve Moll, když vidí, jak Ilczuk nařizuje zastřelené vězně odtáhnout, svléknout a připravit ke spálení, „Zůstanou tady, jako výstraha vostatním!" podívá se směrem ke zděšeným, šokovaným a zhnuseným členům sonderkomanda.

Popravy se znovu rozjedou čtvrtou skupinou. Všichni členové zvláštního komanda pořád mají na očích své kolegy, kteří jim připomínají, jak sami skončí, pokud zaváhají. Ale asi jen pud sebezáchovy je drží na nohou, je patrné, v jakém úděsném duševním rozpoložení se nacházejí.

Ovšem to nejhorší je teprve čeká, neboť jako pátá skupina se objevují ženy a děti. Malé děti, holčičky, co se zoufale tisknou ke svým matkám, babičkám, které sami křičí hrůzou, mnohé se pomočí či podělají strachy. Pro členy sonderkomanda nastává ještě větší hrůza, jenže kousek od nich stojí Otto, pouzdro na pistoli otevřené, připravený zastřelit každého, kdo zaváhá.

Isaac tohle dobře zná, bohužel ten strašný pocit prožil už mnohokrát. Proto se raději odvrací od děsivé podívané a věnuje se již mrtvým a tichým tělům, které snad šťastnější vězni

kladou v jámě na sebe. Šťastnější v tom smyslu, že oni již hledí pouze do bezduchých očí. Proto nespatří ty zoufalé či vyčítavé pohledy obětí, které doslova ničí jejich kolegy, kteří pomáhají při popravách.

Edelstein občas hodí okem po veliteli, ten je doslova fascinován, asi i uchvácen tím strašným divadlem smrti. Dokonce jako by se mu ve tváři objevil výraz radosti, když v další skupině spatří dvě mladší dívky. To si pak sám znovu bere do ruky popravčí zbraň. Když přivedou první z mladých žen, dává si s výstřelem hrozně načas, doslova se pase pohledem na utrpení ubožačky, která čeká na smrtelnou ránu, ale ta stále nepřichází. Otto ji dloubne hlavní do zátylku, ale ani pak nevystřelí, už není pochyb, zcela záměrně chce prodloužit její trýzeň.

„To je ale prase. Zkurvený sadistický prase," říká si v duchu Isaac, a je nakonec rád, když konečně dojde k výstřelu a nahá dívka padne k nohám stvůry, jež ji před zavražděním psychicky mučila.

Odsudek Edelsteina se potvrdí při popravě druhé mladé ženy. Tam dokonce Moll nařídí vězňům, aby ji pustili, a pak se strašným úsměven na rtech sleduje, jak tam poskakuje a běduje mezi již postřílenými oběťmi. Nácek ji chvíli nechá vycukat, až pak jí střelí mezi prsy. Chudinka není hned mrtvá, škube sebou, a Ottovi pohled na ni nepochybně dělá dobře. Ale úsměvy se objevují i na tvářích jiných esesáků, vždyť i ve výrazu Baerwalda je možno spatřit jistou smyslnost, s níž pozoruje nepochybně přitažlivé nahé tělo dívčiny, z níž právě vyprchává život.

Isaac je zhnusený, ale v šoku není, na rozdíl od nových členů sonderkomanda. Pohlédne na ně, tak kolik z vás tu dneska ještě zařve? Tohle asi neustojí všichni.

Nemýlí se. Třetím zastřeleným je asi pětatřicetiletý muž, který má s kolegou odvést na smrt tak osmiletou dívenku. Ta se na něj podívá svými uslzenými a vyčítavými kukadly, a on vedle ní klesne na kolena. Možná měl také tak starou dcerku, co už ale není. Kdo ví. Zoufalý vězeň pohladí dívenku po vlasech, víc toho nestihne, neboť padne k jejím nohám s kulkou v hlavě.

Čtvrtou obětí z řad sonderkomanda je asi třicátník, co najednou vyrazí úprkem pryč. Nejprve se ho snaží zastavit obušky a holemi, ale nakonec ho kdosi střelí do zad, do oblasti ledvin. Chudák sebou švihne, vzápětí mu druhý projektil vnikne do lebky.

Po umístění asi sta mrtvých v jámě, nařídí Edelstein vložit druhou vrstvu hořlavého materiálu, včetně hadrů, namočených do kapaliny z kanystrů. Poté už jsou zase kladena další a další těla. Přitom kousek jámy zůstává volný, vedle toho strašného sloupce nahých těl prokládaných dřevem, větvemi, hoblinami a podobně. Do výklenku utvořeného ve stěně díry by snad měl stékat tuk, který se z mrtvol vyškvaří, a následně sám posloužit jako katalyzátor hoření.

Skupina za skupinou je přiváděna na místo poprav, ty běží svým rychlým tempem. I tak zaberou určitý čas, který pro přítomné vězně představuje jejich nejstrašnější zážitek v životě. Mají však jen dvě možnosti, buď odvést nahé muže, ženy a děti před ústí zbraně, nebo před ním skončit sami. Jiná alternativa neexistuje. Čtyři jejich druzi zvolili druhou možnost, zbytek dává přednost životu, byť bude asi prostoupem těžko uvěřitelnými ukrutnostmi.

Padne poslední výstřel, teď už jen zbývá vytěžit zbývající popravené před jámou a umístit je do ní. Také svléknout čtyři zastřelené vězně, jejich těla završí strašný sloupec, určený k následmému spálení. Krev kolem jámy se už nestačí vpíjet do země, a tak čvachtá pod nohama každému, kdo tím místem musí projít.

Část esesáků odchází, snad je volají jiné povinnosti, možná podobně truchlivé, třeba už začalo plynování v krematoriích. Mohou ale také mít po zbytek dne volno, když odvedli tak skvělou práci a zbavili říši jistě ukrutných a obzvláště nebezpečných nepřátel.

Část vězňů se shromažďuje kolem jámy, druhá skupina jde třídit a balit věci po zavražděných do dřevěných stavení. Ilczuk zapaluje louče, kterými podpálí vytvořený truchlivý sloupec. Zpočátku se ohni moc nechce vzplanout, ale nakonec asi pomohou hadry namočené do hořlavé směsi a také suché větve a hobliny. Od nich přeskakuje plamen na větší kusy dřeva a začíná také olizovat mrtvá těla.

I samotný proces spálení popravených je otřesným zážitkem, a nejen díky zápachu, který se do okolí z hořící jámy začíná šířit. Mrtvoly nehoří rovnoměrně, například hlava a nohy oheň pohlcuje snáze než oblast břicha, kde vnitřnosti nemají příliš chuti vzplát. Není právě hezký pohled na takto ohořelé nebožtíky.

„Moc to nejede, co?“ mračí se Moll.

„Moc ne, pane SS-Hauptscharführere,“ musí přiznat Isaac, „Hlavně to hoří nerovnoměrně.“

„V tý jímce je taky hovno a ne tuk,“ podívá se zle Otto.

„Zatím se ho ještě příliš neuvolnilo, pane SS-Hauptscharführere,“ říká Edelstein a je v něm malá dušička. Pohlédne na čtyři již nahá těla členů sonderkomanda, co leží na vrcholu pyramidy, plameny skoro netknutá. Velmi nerad by se stal pátým, který tam dnes spočine.

„No uvidíme,“ podívá se napřed velitel výhružně na kápa a pak na hodinky.

Isaac pochopitelně nestojí s rukama v kapsách, nýbrž popohání vězně, aby strkali háky do mrtvol a také do jámy ještě přihodili suché větve a hadry nasáklé hořlavou směsí. Tato činnost přeci jen trochu pomůže, ale určitě zatím z jámy nešlehají žádné velké plameny a také po tuku není ani památka.

Edelstein se bojí jen pohlédnout k nervózně přešlapujícímu veliteli, nakonec i sám strká hákem do těl či se je snaží přistrčit do míst, kde přeci jen může spatřit plameny. Po určité době se oheň pochlapí a začne na různých místech v různé intenzitě vzrůstat. Stále se však z jámy valí hustý smradlavý dým, byť jde o určitý pokrok.

„Ty tvoje kanálky jsou na hovno,“ poznamené suše Moll, pohlédne na židovského kápa a poté ke svému opasku, na němž spočívá pouzdro s pistolí.

„Ta látka v kanystrech asi tolik hoření nepodporuje, pane SS-Hauptscharführere,“ snaží se Isaac o klidný tón hlasu, ačkoli už začíná mít značné obavy. Reálných obrysů nabývá proroctví Rudolfa, že si tu kávu již nevypije.

„Ne?“ ušklíbne se Otto, „No tak to můžeme vyzkoušet. Tak se s ní polej a vlez tam, uvidíme, jestli to hoří nebo ne.“

„Raději se takového pokusu vzdám, pane SS-Hauptscharführere. Mohl bych se vážně popálit a pak by se mi obtížně konal dozor nad technikou, opravou pětky či stavbou ubytovny,“ vyjmenovává vězeň navenek lhostejným hlasem důvody, proč by měl zůstat naživu.

„Vážně popálit,“ rozesměje se Moll, „Tak se modli, ať už to začne fungovat, nebo se vážně popálíš,“ šklebí se. Pak se ale s lehce přiucpaným nosem přiblíží k jámě a nakoukne do ní, a po úsměvu rázem není ani památky.

Isaac jde za ním, byť riskuje, že ho tam to hovado strčí. Bohužel jímka je pořád prázdná, ten tuk se buď zatím neuvolnil v dostatečné míře, nebo se asi vsákává do půdy a nestéká kanálky, jak předpokládal. Netuší, zda za neúspěšný pokus dostane jen vybadáno, bude zbit nebo ho rovnou zastřelí. Prostupuje jím beznaděj a modlí se, aby se již alespoň nějaké kapičky vyškvařeného sádla z obětí objevily.

„Nic!“ řekne Otto a podívá se na vězně strašným pohledem. Asi se právě rozhoduje, co s ním provede. Sice jde o jeho nápad, ale neúspěch bude vhodné na někoho svést a kdo je nejblíže po ruce? Velitel odstoupí od jámy, jde kus stranou, tam si zapálí cigaretu.

Edelstein se ještě chvíli dívá, pak jámu obejde, tam přeci jen díky větru tolik kouř nejde. Střídavě přistupuje a odstupuje, nahlíží do pekelné díry v zemi, aby zjistil, zda již systém struh

začíná fungovat. Oheň se už přeci jen zmátořil, a tak by snad mohl nastat i kýžený proces sběru lidského tuku. Přitom pozoruje velitele, který se baví se svými kolegy, zatímco žďuchání háky do těl či házení dalších větví na hranici zajišťuje kápo Ilzcuk.

Isaac pocítí strašnou chuť na cigaretu, ale nedovolí si zapálit, neboť si uvědomuje, že by to mohla být jeho poslední v životě. Jeho výraz ale zůstává konstantní, bez ohledu na své tužby i na to, co se děje v jámě. Spatří, jak se k němu blíží zachmuřený Moll. Vyjde mu dva kroky vstříc.

„Tak ty máš čas tady jen tak čumět?!“ málem Ottovi přeskakuje hlas, je dost naštvaný.

„Pane SS-Hauptscharführere,“ ukáže vězeň rukou směrem k díře, přitom se střeží otočit se zády k náckovi, ten by ho mohl v záchvatu vzteku odprásknout.

„Co je?“ zavrčí velitel.

„Prosím, pane SS-Hauptscharführere, pojďte se podívat,“ stále míří Edelstein rukou směrem k jámě, pak udělá pár kroků vpřed, cítí náraz horkého vzduchu a začíná se dusit od štiplavého kouře.

Moll se rovněž přiblíží, zase si zacpává nos, druhou rukou se snaží krýt před žárem, který z díry vychází.

„Do prdele, vono to snad funguje,“ změní se výraz vyššího šikovatele.

„Zdá se, pane SS-Hauptscharführere. Váš nápad se ukazuje správný, pane SS-Hauptscharführere. Ještě asi chvíli bude nutné počkat, ale už tam ten tuk začíná téct,“ říká unylým hlasem Isaac, ale pak se rozkašle. Vzápětí oba muži rychle míří do větší vzdálenosti od dusivého kouře. Nálada velitele se očividně vylepší.

„Pane SS-Hauptscharführere, směl bych si zapálit cigaretu?“ podívá se kápo na esesáka, ve tváři má téměř bezelstný výraz.

„Cože?“ zalapá do dechu Otto, zaskočen dle něj neskutečnou nehorázností, ale pak jen mávne rukou, „Ale jo, zasloužíš si ji. Je to dobrá práce,“ vyřkne pochvalu, což je u něj něco nevídaného.

„Děkuji, pane SS-Hauptscharuhrere,“ odvětí Edelstein, a aniž by se mu pohnul ve tváři jediný sval, jakoby znuděně vytáhne pomuchlanou krabičku cigaret, jednu vyndá a zapálí si ji.

V tu chvíli si uvědomí, že vlastně dochází k tomu, co by považoval za zcela nemožné, baví se s tím šílencem a přitom oba pokuřují. Diskutují o tom, zda neudělat těch kanálků víc, nebo jestlli ještě nezvýšit sklon struh.

Edelstein hodí okem po vězních, kteří zmáčení potem stále háky různě postrkují těla, a kteří si určitě musí o něm myslet jen to nejhorší. Možná nedokáží pochopit, že je ten sadista tak strašně řeže, střílí, a ten kápo, Žid jako oni, si tam klidně s tou zrůdou stojí, vybavují se, hulí.

Isaac se po chvíli přiblíží znovu k jámě, ležérně do ní odhodí nedopalek a pak mávne na nejbližšího ze členů sonderkomanda, který doslova přiletí.

„Vem tu tyč s tou baňkou,“ ukáže na zvláštní nástroj vyrobený pro tuto příležitost, „Zkus nabrat trochu toho tuku z tý jímky a polejt tím ty mrtvoly,“ nařizuje mu. Vzápětí zjistí, že na něj vězeň civí a zřetelně mu nerozumí. Asi mu jidiš nic neříká.

Dostane chuť ho praštit, ale ovládne se. Sám se chopí nástroje, zaloví s ním v jímce, která se pomalu začíná plnit roztaveným lidským sádlem, a vzápětí začne lít obsah nádobky na těla. Je patrné, že na tuk oheň reaguje, a to pozitivně.

Edelstein vrazí nástroj do ruky mladíkovi, jehož vytřeštěný pohled ho nechá chladným. Naštěstí přivolaný vězeň už pochopil, co se po něm chce, a tak se za pokašlávání pokusí nabrat další várku. Oheň už se přeci jen trochu rozhořel a tak se z těl také začíná tuk více uvolňovat a v jímce ho začíná přibývat.

„Funguje to, pane SS-Hauptscharführere,“ vrátí se kápo k veliteli.

„Zdá se," tváří se spokojeně Moll, možná dokonce šťastně, jako by učinil objev hodný Nobelovy ceny.

„Kdy přijdou opravit tu pětku, pane SS-Hauptscharführere?" zeptá se Isaac, snaží se vlísat do přízně nácka, využít příležitosti, kdy ten sadista má dobrou náladu.

„Kdy? No snad už brzo. Ale možná se jim na to vyseru," zatváří se vítězoslavně Otto, „Dneska už ne, ale zejtra ráno se tam zajdeme podívat. Vezmi si to svoje nádobíčko, zase mi to nakreslíš."

„Nakreslím? To krematorium?" nepochopí vězeň.

„Hovno," odsekne velitel, ale celkem něžně, jako by roztál po úspěšném odzkoušení svého zlepšováku, „Mám jinej nápad," svěřuje se, „Vyseru se na ty pece, co tam stejně spálej hovno, jak si sám říkal. Prostě tam vykopeme jámu, asi větší, nebo dokonce i dvě, a budeme je spalovat v nich."

„Za tím krematoriem pět?"

„No a kde jinde? Taky ta čtyřka, co je taky na hovno, i ta by šla využít. Třeba by tam mohlo bydlet sonderkomando, aby taky nemuselo vodnikud chodit," sděluje vyšší šikovatel tok svých myšlenek, „Ubytování ve čtyřce, plynování v pětce a spalování v jamách. To by mohlo vyřešit ten průser s tou dvojkou a trojkou, který to nestíhaj. Proberu to večer s nadřízenejma, a zejtra bysme to mohli začít dělat."

„Mám na to dohlédnout, pane SS-Hauptscharführere?"

„Na co jinýho seš? Kvůli čemu nejseš taky v tý jámě?" zašklebí se Moll, vyhrožuje teď ale tak nějak přátelsky. Je očividně ve výborné náladě. Aby taky nebyl, když před ním hoří na dvě stě padesát židovských mužů, žen a dětí, a on přišel na to, jak urychlit či zlepšit jejich přeměnu v popel. Přitom sám zastřelil několik desítek z nich, ale i to mu možná zvedlo náladu.

„Vykonám, pane SS-Hauptscharführere," napřímí se Isaac.

„Hlavně dohlídni na to, ať tady pořádně shořej. Pokud možno, než nastane tma. Nechci poslouchat nějaký kecy, že tu dělám terč pro nepřátelský bombardéry," nařizuje velitel, na odpověď ale už nečeká a s radostným výrazem na tváři vyrazí nejprve za svými kolegy esesáky, a pak v doprovodu několika z nich i z místa mnohonásobné vraždy. Zůstávají tu jen vězni a jejich ostraha z řad nácků.

„To se z toho poseru," poznamená Ilczuk, když se na chvíli ocitne s židovským kápem sám, „Jak ty to děláš, že si ty šílence dokážeš tak ochočit? Předtím Voss, teď tenhle …"

„Sám nevím. Ale Josefe, dneska mi hrozilo, že taky skončím s kulkou v hlavě, když to nebude fungovat," upozorní Edelstein.

„Já vím, slyšel jsem ho. Ale nakonec s ním vykouříš cigaretu. Jak říkám, nevídaný."

„Tady je všechno neskutečný, naprosto všechno. Viděl jsi ho? S jakou radostí ty lidi střílel? Musel jich sám zabít snad třicet. Ale ani trochu ho to nevzalo. Nakonec tady málem skáče radostí, že mu ten tuk z lidí teče do té jeho jímky."

„Co naděláš," pokrčí rameny polský kápo, „Hlavně, že to funguje, a on už šel pryč."

„Ještě aby shořeli do tmy, jinak budou zuřit, že tady šlehají plameny, jako terč pro bombardéry," podívá se Isaac s jistými obavami k díře, kde už se oheň skutečně rozhořel a pohlcuje vše, co do té pekelné tlamy naházeli.

„Tak je popožeň, já se zajdu podívat, jak tam balí ty věci. Aby s tím taky pohnuli."

„Dobře, dohlídnu na to, než se vrátíš," souhlasí Edelstein a začne členy sonderkomanda dirigovat, háky jsou ve stále permanenci, na hořící a strašně smrdící hranici přihazují další větve či piliny a také ji polévají tukem, co se vyškvařil ze zpopelňovaných mrtvol. Ten nepochybně hoření podporuje, ale pořád jsou vidět různě nerovnoměrně ohořelí nebožtíci. Někdy už jen torza jejich těl přistrkují do větších plamenů, obracejí je a zase polévají.

„Tak si tu kávu asi vypiješ," přijde Baerwald za Isaacem.

„Už to tak vypadá, pane SS-Rottenführere," odvětí oslovený unylým hlasem.

„K tomu si mi ještě vydělal pár drobnejch."

„Vydělal jsem vám?" nepochopí kápo.

„Jo, pár se nás vsázelo, jestli tě dneska vodpráskne. Jak vám to nefungovalo, ten váš zlepšovák."

„Vy jste vsázel na mě, pane SS-Rottenführere?"

„Jo. Říkal jsem si, že se z toho nakonec zase nějak vykroutíš. No a něco jsem vyhrál," zasměje se Rudolf, pak trochu zvážní, „Ale kvůli tomu tady nejsem. Zejtra ráno tě vyzvednu, máme přijít k tý pětce. Jo a taky se mám zeptat, jestli něco nepotřebuješ, na to kreslení. Asi tam."

„Já vím, pane SS-Rottenführere. Pan SS-Hauptscharführer mi o tom řekl. Budu připravený. Zatím nic nepotřebuji, až podle toho, co dostanu za úkol. Ale podle toho, co naznačoval pan SS-Hauptscharführer, mi ty věci budou stačit."

„Tím líp," odvětí četař, víc se už vězněm nezaobírá a jde za svými kumpány. Dneska esesáci ani tolik neřádí, ale možná i proto, že vězni jsou částečně v zóně nepříjemného smradlavého dýmu či v její těsné blízkosti, a tak je tam jít mlátit by znamenalo se také vedlejším účinkům pálení mrtvol vystavovat. Což se logicky nikomu nechce.

Do setmění nejsou ještě těla zcela spálena, ale na druhé straně už z jámy nešlehají plameny, jako tomu bylo ve vrcholném stádiu kremace. V díře se nacházejí stále zbytky hořících či doutnajících těl, ale i třeba pražců, a než se přemění na popel, bude to ještě nějaký čas trvat.

Přítomný velící poddůstojník rozhodne, že zde zůstane kápo Ilczuk s deseti vězni a určenou ostrahou, zbytek sonderkomanda se přesune zpět do tábora. Pro více mužů zde stejně už není práce a ještě by někoho mohlo napadnout využít noci a pokusit se utéct, zvláště po tom strašném odpoledním zážitku. Proto se zdeptaní členové zvláštního komanda vlečou zpátky do izolovaného bloku v sektoru BIId, naopak Edelstein jde i s Baerwaldem do Krematoria II.

Dobře však ví, že tam nenalezne žádný duševní odpočinek, pouze jistě spatří jiný obrázek apokalypsy, kdy budou zavražděni muži, ženy a děti hořet v pecích. Nemýlí se, přízemí do kterého vstoupí, je zase plné nahých mrtvol, zase běží na plné obrátky odstraňování následků zplynování nešťastníků z dnešního a možná ještě i včerejšího transportu. Výrazy obsluhy pecí jsou rovněž truchlivé, pouze ten děs v jejich očích chybí. Tohle totiž už zažili mnohkrát.

KOPÁNÍ JAM

Isaac je probuzen členem sonderkomanda z noční směny, jak o to sám požádal. Trochu ho bolí hlava, neboť po návratu od bunkeru 2 si dal něco alkoholu na zklidnění své psychiky. Konec konců včerejší den byl na ni dost náročný, a to nejen postřílením dvě stě padesáti nebožáků, z nichž pár osobně přivedl před popravčí zbraň a nakonec všechny spálil. On totiž taky bojoval o svůj život, jelikož u nového psychopatického velitele krematorií si nemůže být ničím jistý.

Nakonec včerejší den dopadl dobře, pochopitelně z jeho pohledu. Jiný názor by jistě měli další členové sonderkomanda, kteří končili v šoku, depresi. A už úplně jiní ti, co shořeli v jámě, ti se však už nevyjádří.

Je si moc dobře vědom zrůdnosti toho, co tady pomáhá budovat. Jak pocítil radost, když z pálených lidí začalo téct vyškvařené sádlo do jímky, aby jeho využitím vylepšil proces hoření. Ale když jedinou alternativou je vlastní smrt, to je pak moc obtížná volba. Ti čtyři zastřelení členové sonderkomanda dali všem nováčkům jasnou odpověď, on tohle ví už dlouho. Buď se

zlomíš, budeš pomáhat vraždit příslušníky vlastního národa, nebo půjdeš spolu s nimi do pece nebo do spalovací jámy. Tak si vyber, pokud zvolíš smrt, rádi ti posloužíme, jak předvedl Moll.

Jistě, i jeho párkrát napadlo se zastavit, a za pár vteřin by byl konec. Zmizel by ten každodenní věčný boj o přežití. Mnozí se tak zachovají. Rezignují. Pak také zemřou, určitě dříve než ti, co zoufale o svůj život bojují. Většinou sice nakonec zemřou taky, ale až za delší čas. Každý si tady musí uvědomovat bezvýchodnost své situace, a kam to vše jednoznačně směřuje. Ale ti co bojují, v sobě živí minimálně jiskřičku naděje, že to tady nakonec přežijí. Ta je většinou uhašena, ale doutná v jiných.

Nikdy by si nedokázal představit, že v tomhle pekle přežije dva roky. A za necelé tři týdny se tak stane. Díky tomu, jak je tady dlouho, a pak také díky souhře šťastných náhod a protekce, získal i privilegované postavení. To si pravděpodobně udržel, a možná díky včerejšímu pokusu i vylepšil. Možná ho už i Moll bere za odborníka, ač nenáviděného Žida, se kterým se mu vyplatí spolupracovat. To je jediný důvod, proč ho nechává naživu, jinak by ho bez mrknutí oka odpravil.

Jasně, aby si vylepšil či upevnil svoji pozici, muselo včera zemřít dvě stě padesát lidí, včetně těch nebohých dětí, a díky jejich tuku, co z nich odtekl do jímky, ho snad velitel bude částečně šanovat. Bude mu dávat další úkoly, a tím mu prodlužovat život. Ale těch dvě stě padesát obětí ze včerejška od bunkru by zemřelo tak jako tak, jejich smrti zabránit nemohl. Co na tom, že se svlékli v domku, na jehož stavbu dohlížel, že shořeli v díře, kterou vyhloubili vězni pod jeho dohledem. Jejich smrt byla nevyhnutelná, a je nesmyslné si za ni dávat vinu. Jediné, co mohl udělat jinak, bylo se zastavit jako ti nebozí členové sonderkomanda, a umřít tam spolu s nimi.

Vstane, provede klasickou ranní činnost, jde se vyprázdnit, poté ošplouchnout a oholit. Obléknout se a nasnídat se. Právě když se chystá lovit něco ze svých zásob, objeví se Haim Kamzon, onen devatenáctiletý mladík, kterého pověřil starostí o úklid pitevny.

„Tady, pane, to vám posílá nový kápo," vytahuje vězeň z pod košile objemný balíček.

„Co to je?" zarazí se Edelstein.

„Prý váš podíl, ze včerejšího transportu," položí Haim raneček na stůl, „Prý ještě něco pro vás má, ale tohle je prej na zpestření snídaně."

„Máš ještě něco?"

„Ne, pane. Jen snad, že ta pitevna a laboratoř, tam je to všechno v cajku. Žádný stížnosti, pane. Jen jsem musel pomoc vodnýst nějaký rozřezaný ťuhýky, a pak to tam poklidit, když s jejich kucháním skončili."

„To rád slyším. Tak mu poděkuj. Nebo ne, udělám to sám, pozdějš."

„Ano, pane," odvětí způsobně Kamzon a pak místnost opustí.

Isaac po jeho odchodu rozbalí látku a spatří různé potraviny, z nichž nějaké ani nezná. Asi jde o typické maďarské produkty, snad paštiky, salámy, kdoví, co se skrývá uvnitř obalu. Taky kus chleba, ten je ale dost tvrdý. Je dobré mít přátele, ačkoli spíše spolupachatele organizování. Považovat Mietka za kamaráda by asi bylo troufalé a také i nebezpečné. Je třeba se mít pořád na pozoru, naprosto před všemi. Tady jde každému o život, a když dojde na lámání chleba, málokdo bude volit jinak, než sám sebe. Zvláště lidi typu Morawy.

Četař Rudolf Baerwald dorazí dříve, než Isaac očekával, a docela protáhne obličej, když ho spatří u prostřeného stolu. Vězeň rychle vstane se snahou se zahlásit, ale voják jen mávne rukou.

„Nerad tě ruším vod královský tabule," lže, protože mu to líto není, „Ale musíme jít, velitel tam bude asi za chvíli. Nechceš ho přece nechat čekat, ne?"

„Určitě ne, pane SS-Rottenführere," hází Edelstein rychle zbytky snídaně do látky, tu pak bez zaváhání zastrčí pod deku. V tu chvíli si uvědomí, co by asi za takové jídlo dala většina

vězňů z jiných komand. Pravděpodobně jen dvě mají tak velký přístup k jídlu, jejich a to z Kanady. Možná ještě ti z kuchyně. Ale oni tady platí ze všech daň nejvyšší. Ne že by náckové občas nezabili i člena Kanady, ale oni přicházejí do styku jen s věcmi po zavražděných, zatímco zdejší členové sonderkomanda napřed s těmi chudáky, a až po jejich smrti sežerou to, co si ti ubožáci syslili na horší časy. Ty už nepřijdou, protože už žádný čas pro ně neexistuje.

Cestou k pětce si kápo a esesák potvrdí vzájemnou dohodu, tedy kávu za prstýnek, a jen si upřesní nejvhodnější způsob předání. I Rudolf riskuje, neboť oba okrádají říši. Ale při rozbujelosti zdejší korupce není vlastně příliš chuti proti ní bojovat. Maximálně občas chytit nějakého chudáka, anebo když si šarže mezi sebou vyřizují svoje účty, tak už většina strážných i vězňů pohlíží na podzimní tažení proti rozbujelé korupci. Nyní totiž už vše zase jede ve starých kolejích, možná dokonce zlodějny rozkvetou ještě víc. Komanda Kanady i od krematorií se posilují, očekává se příjezd dalších a dalších transportů, a s těmi se objeví i nové příležitosti.

Chvíli musí na Molla čekat, a tak si Edelstein prohlíží zlověstné stavby obou krematorií, které stojí zrcadlově proti sobě. Podle všeho čtyřku chtějí odepsat, ta neměla tedy moc dlouhou životnost. Ale pětka má asi zažít znovuzrození, a to přinese nepochybně smrt tisícům maďarských Židů. Jestli dobře velitele včera pochopil, tak se ten chce vykašlat na pece a

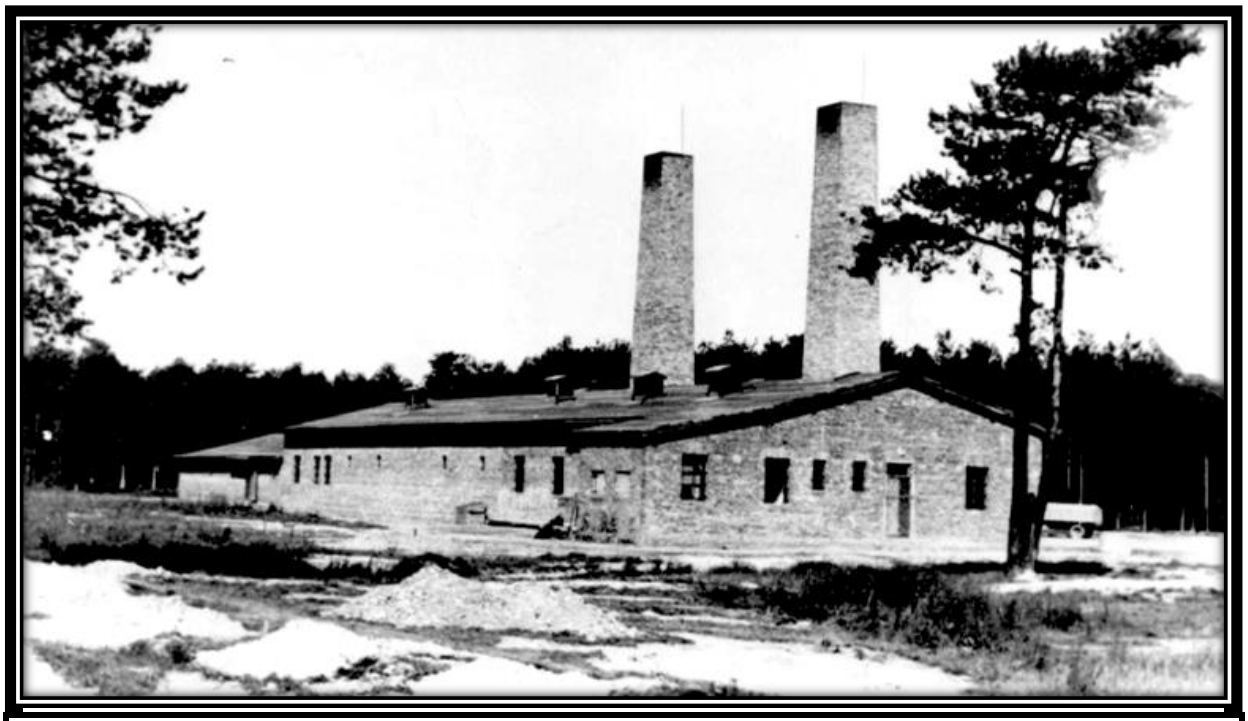

Krematorium IV – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

vybudovat někde tady podobnou jámu, jako u bunkru, možná dokonce i větší.

Ale to se asi už brzo dozví, neboť se Otta blíží, spolu s dalšími dvěma kolegy. Jedním z nich je i Peter Voss. Ten se tváří vcelku vyrovnaně, možná je dokonce rád, že zodpovědnost převzal někdo jiný, v této hektické době, kdy přijíždí jeden transport za druhým, a minimálně několik týdnů se na tom nemá nic změnit. Nepůjde-li dokonce o měsíce.

Isaac přicupitá před poddůstojníky SS se svými deskami v podpaždí, které pro dnešek vyměnil za obušek, ten si brát považoval za zbytečné. Zahlásí se předpisově číslem a pak už jen čeká, co se bude dít.

Moll dle všeho nechce ztrácet čas, a tak jsou rovnou do budovy Krematoria IV, která má sloužit jako ubytovací prostor pro členy sonderkomanda. Zde soustředění vězni se budou podílet na vraždění v Krematoriu V a na pálení těl někde v okolí. Diskutují, kolik vězňů by tady

mělo být, a kápo je zaskočen uváděnými čísly v řádech několika stovek. V tuhle chvíli má dle všeho sonderkomando na pět set členů, nebo možná i o něco víc. Tím, jak zůstává na dvojce, tak ztrácí přehled. Možná se ale chystají přibrat další, jestliže se vražedný proces rozjede do ještě vyšších obrátek.

Domluví se na možném uspořádání paland, které dostane Edelstein za úkol hodit na papír. Pak se přesunují do protilehlé budovy, která bude sloužit asi jen k vraždění lidí, anebo se v ní spálí jen menší část usmrcených. Zatím ještě pece nejsou opravené, byť dle vyjádření velitele se tak má stát v dohledné době. Ale i potom bude propustnost zdejšího zařízení podstatně nižší, než kolik ti šílenci potřebují. Není pro ně tak těžké zavraždit tisíce lidí, díky jejich plynovým komorám, je ale pro ně vážný problém se zbavit mrtvol.

„Tadyhle vybudujeme ten plot, jako tam u toho bunkru," obrací se Otto na kápa, který však nyní plní roli architekta, „Tak asi tady vodsuď támhle," upřesňuje, „No prostě, aby tam nebylo vidět, támhle, kde budou ty jámy," dodá vysvětlení.

Krematorium V – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

„Rozumím, pane SS-Hauptscharführere," přikyvuje horlivě vězeň, nechce zklamat a ztratit tak své pracně vydobyté a draze vykoupené postavení.

„Teď se mrkneme, kde udělat ty jámy," vykročí vpřed vyšší šikovatel.

„Bude jich víc, pane SS-Hauptscharführere?"

„Zatím uvažuju vo dvou. Ale větších, než ta, co jsme je pálili včera," hovoří dnes Moll bez afektu, zřetelně si zase užívá roli tvořitele. Cítí se možná tím, kdo naplňuje vůli führera, kdo svého milovaného vůdce zbaví té židovské chásky.

„Máte už představu o rozměrech, pane SS-Hauptscharführere?"

„Tak trochu. Tady nepůjde jen vo pár Židů jako včera," hovoří Otto téměř s nadšením, „Musí se jich tam vejít víc. A než ta jedna jáma dohoří, a než se z ní vyklidí ten sajrajt, co po nich zbude, použije se ta druhá. Myslím, že tady je dost dobrej prostor," rozhlédne se.

„Asi ano," otočí hlavu Isaac, bude muset asi trochu posunout ten krycí plot, aby sem nikdo ani náhodou nedohlédl. Tím by si ti lidé stejně nepomohli, zabili by je tak jako tak, jen by jejich utrpení bylo vyšší a delší. Takhle pořád mohou věřit, že se půjdou dezinfikovat. Zatím, co slyšel o vraždění v krematoriích, tak jsou vcelku klidní a vše probíhá téměř až v přátelské

atmosféře. Do doby, než se zavřou dveře a zhasne světlo. Ale to už těm uvnitř zbývá jen pár minut života.

„Kolik to může bejt vodsuď támhle? Zůstaň tady," nařídí Otto četaři, sám pak jde se svou suitou o dost dál, „Tak kolik to může bejt metrů?" položí znovu dotaz.

„Tak padesát," shlédne vzdálenost Voss, jeho výraz je lehce znuděný.

„Tak padesát. No a na šířku, tak asi sem. Kolik to je?" udělá další kroky Moll.

„Tak šest metrů," zní odpověď předchozího velitele.

„Tak co sem?" popojde o kus dál nový velitel.

„Teď tak vosum."

„Tak vosum," kývne hlavou Otto, dojde až k Isaacovi, který drží v ruce tužku a papír, ten má položený na deskách, „Tak slyšels, ne? Padesát metrů dlouhý, vosum metrů široký. No a tu hloubku, tu asi necháme, ne? Nebo ji prohloubíme?" podívá se tázavě.

„Vyšší vrstva by nemusela tak dobře hořet, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá Edelstein, ale musí se hodně ovládat, aby zachoval lhostejný výraz. Padesát krát osm metrů, to bude obrovká jáma! Až ji naplní těly … to si nedokáže vůbec představit.

„To máš asi pravdu," kývne velitel, „Tak to dobře zakresli, do rána. Zejtra už to začnete kopat a stavět. Ten plot a tu jámu."

„Ta druhá, pane SS-Hauptscharführere, ta má být stejně velká?"

„No jasně. Aby se tam prostě vešli všichni, co sem dorazej. Spodek se udělá, zapálí, a pak se bude přikládat. Hlavně nezapomeň na ty cestičky, kterejma bude týct to židovský sádlo. To byste nevěřili, pánové, jak to jejich sádlo dobře hoří," rozesměje se Otta.

„Nakreslím ty drážky, pane SS-Hauptscharführere," odvětí Isaac, nijak nereaguje na odporné žerty psychopata v SS uniformě, „Jen vše musím ještě promyslet, pane SS-Hauptscharführere. Až tam dole vznikne popel, tak se asi ty kanálky zanesou. Možná je vést například podél stěn, do toho výklenku, kde se bude tuk shromažďovat a odkud půjde nabírat."

„To udělej. Včera to fungovalo. Nakonec ho tam nateklo dost, ne?"

„Ano, pane SS-Hauptscharführere."

„To by mě zajímalo, kolik ho tak na sobě můžou mít. Co myslíte, pánové? Kolik sádla tak z jednoho vyškvaříme?" zubí se Moll.

„Záleží na tom, v jakém jsou stavu, pane SS-Hauptscharführere," ujme se odpovědi Edelstein, když další na dotaz nereagují, „Například z vězňů z tábora by ho asi bylo jen nepatrně. Z dobře živené ženy ho získáte podstatně více."

„No jasně. Naštěstí jsou mnohý vyžraný, zvlášť některý ty paničky, co se nesou jak nějaký hraběnky, nebo co. No tam uvnitř," pohlédne velitel k budově, kde jsou plynové komory, „tak tam uvnitř už se asi tak nechovaj," zase se zasměje, „Nakonec ještě jednou pomůžou, aby nám to líp hořelo."

„Časem se ale ty kanálky stejně zanesou, pane SS-Hauptscharführere," upozorní Isaac, „Zpočátku asi budou fungovat, ale až tam bude větší vrstva popela, tak už tuk nebude asi moc přitékat."

„No tak ho musíme nasbírat dost na začátku, aby se dal využít. Nakonec uvidíme, až to poprvé použijeme, když tak můžeme vymyslet nějaký vylepšení. Tak hlavně nezapomeň, zejtra ráno tady budeš mít lidi, do tý doby budeš mít všechno namalovaný, rozměřený a připravený. Až začnou kopat, tak se můžeš věnovat tomu vnitřku."

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere," napřímí se kápo.

Víc se už Moll o vězně nezajímá, v družné diskusi se svými parťáky odchází. Další už je na vězních. Jako ostatně téměř vše. Oni jen rozkazují, kontrolují a pohánějí, o zbytek se postará sonderkomando. Isaac si připomene zlá slova Mietka, že nakonec Židi organizují své vlastní vyvražďování. Na něj jeho jedovatá poznámka bohužel sedí.

„Pomůžete mi, pane SS-Rottenführere?“ obrátí se na četaře.

„No co mi zbejvá, asi proto jsem tady,“ odvětí dost otráveně Baerwald, „Tak co potřebuješ?“

„Musíme zdejší místo rozměřit, pane SS-Rottenführere. Abych mohl požadované jámy nakreslit na správné místo. Aby podle mých plánů zítra mohli začít kopat. Taky ten krycí plot, aby na ty jámy nikdo neviděl,“ říká Edelstein a vyndává pásmový metr, co si přinesl s sebou.

Následnou půlhodinu pracují, občas se i dohadují, například zda ten plot ještě nerozšířit, a jakou vzdálenost nechat mezi oběma obřími jámami. Záměr Molla je jasný, oběti přijdou před tohle lesní krematorium, uvidí pouze jeho budovu z přední strany, za ním pak budou hořet ti, co přišli před nimi, a následně i oni.

Tohle určitě nemá v dějinách obdoby. Možná v současnosti v jiném podobném táboře, ale v dějinách takové masové vraždění nikdy určitě nebylo. Minimálně ne tak propracované, dopředu naplánované. Vlastně kdo nasedne do transportu, tak nemá šanci. Jedině, kdyby se mu podařilo z toho vlaku smrti utéct.

Po zbytek dne se Isaac zavře do své kanceláře. I když by asi mohl být hotový dříve, tak nechvátá, neboť má dobrou výmluvu, proč se nemuset podílet na spalovacím procesu. Ten ale vnímá, minimálně čichem, neboť pach spáleného masa a kostí je všude. Před ním se nedá nikam schovat. Ale po určité době si člověk zvykne, a on už pracuje v krematoriu dva roky. Vlastně mu skoro ten smrad přijde jako přirozený.

Druhý den ráno se objeví Baerwald okolo šesté hodiny, a předá již připravenému a nasnídanému Isaacovi dva balíčky kávy. Svoji odměnu si nevezme, to až večer. Isaac má prstýnek schovaný, vybral si ho v noci, kdy s Mietkem přemístili jejich zlatý poklad na jiné místo v přízemí. Teď je drahá cetka ukrytá na snad bezpečném místě, a až nastane vhodná doba, přesune se do kapsy četaře.

U krematoria V už čeká minimálně stovka vězňů, spíše jich bude ještě víc, prohlíží si Edelstein masu svých kolegů ze zvláštního komanda. Některé poznává ze včerejška, další jsou noví. Jde rovnou k věci, polským kápům Jósefovi Ilczukovi a Waclavu Lipkovi vysvětlí, oč se jedná. I s šestatřicetiletým Lipkou se dobře zná, i on sloužil u starého krematoria jako topič, a přes něj domlouval setkání s dvojčaty, pokud ještě on i oni byli v sekrotu BIId.

Práce se rozběhnou nebývalou měrou. Přítomní náckové zřejmě chtějí sedřít z nebohých otroků kůži, anebo se jen zavděčit novému veliteli, který se na místě činu objeví krátce před polednem. Sám pár vězňů přetáhne obuškem, nakonec vytáhne i pistoli, a pak se vražedné tempo ještě zvýší.

„Vidíte, jak snadno jdou povzbudit,“ řekne směrem ke svým kolegům, pak se zamračí a přiblíží se ke svému dvornímu architektovi, „Doufám, že to sedí,“ poznamená.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ odvětí Isaac klidným hlasem, „Jen by to ještě chtělo další lidi, na budování toho plotu.“

„Kolik?“

„Tak alespoň padesát. Budou muset nařezat větve, splést je dohromady, taky vytvořit základ, na který …“

„Budeš je mít,“ přeruší Otto vězně, „Podrobnosti mě nezajímaj, hlavně to tady udělejte co nejdřív. Klidně ti sem pošlu i další, pokud tyhle padnou,“ podívá se pohrdavě na propocené a občas i pomlácené muže, co se v šíleném tempu ohánějí krumpáči, házejí lopatami či sprintují s kolečky zeminy.

„Pak bych požádal ne o padesát, ale rovnou o stovku vězňů, pane SS-Hauptscharführere.“

„Stovku? Dyť se ti tady pomlátí …“

„Pane SS-Hauptscharführere, považuji za vhodné vytvořit dvě směny, které se budou střídat, třeba po hodině, aby …“

„Aby se ty další mohli flákat? Posral ses?!“ vzkypí velitel.

„Nikoli, pane SS-Hauptscharführere. Jen chci mít ty jámy vykopané co nejdříve,“ odpovídá lhostejným hlasem Edelstein, „Tohle tempo delší čas nikdo nevydrží, pane SS-Hauptscharführere. Buď padnou, nebo je stráže ubijí či zastřelí. Ovšem tím se to všechno protáhne. Když se budou střídat, tak budou schopni vydržet vysoké tempo celou dobu. Zvláště když se vhodně povzbudí,“ pozvedne svůj obušek.

„No, na tom asi něco je,“ zamyslí se Moll, „Ale taky by mohli přijít další, až tyhle chcípnou.“

„Nepochybně, pane SS-Hauptscharführere. Jen se to tempo sníží a bude nutné doplnit sonderkomando dalšími nováčky,“ odvětí Isaac unylým hlasem, „Pokud tady ti muži mají umřít, tak mohou pracovat až do padnutí, ale ke konci už i přes bití nebudou schopni vyššího výkonu.“

Krycí plot u Krematoria V – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

„Tak vo co ti de? Vo ně, nebo vo tu jámu?“ podívá se Otto tázavě.

„Ti muži jsou mi zcela lhostejní. Je mi jedno, jestli tady dneska umřou nebo ne. Já se starám jen sám o sebe, pane SS-Hauptscharführere,“ tvrdí dost přesvědčivě Isaac, „Jen se snažím naplnit váš rozkaz, aby ty jámy byly vykopány co nejdříve.“

„No tak dobře. Dostaneš sem další stovku vězňů. A taky ti sem nechám dát vosvětlení, na noc, dneska se bude kopat až do půlnoci, a zejtra zase hned vod rána,“ říká vyšší šikovatel smířlivě, „Je mi taky jedno, kolik jich tady chcípne, hlavně ať je to co nejdřív hotový.“

„Mohu tedy práce organizovat dle svého návrhu, pane SS-Hauptscharführere?“

„Kurva, a vod čeho tady jinak seš?“ zamračí se Moll, víc už toho neřekne a jde vydat patřičné pokyny dozorujícím esesákům. Následně i se svou suitou své staveniště opustí.

Edelstein nelení, jde zastavit práce, znovu rozdělí muže s tím, že dvacítka bude odpočívat, a do příchodu posil se budou po půl hodině točit. Esesáci mu v tomhle nechávají volnou ruku, ale jak začnou vězni pracovat, už jsou zase jak sršni, a tlučou je hlava nehlava. Lipka a Ilczuk se k nim přidávají, ale spíše proto, aby si naplnili svou povinnost a v očích svých věznitelů se ukázali v obrém světle.

Isaac sám důležitě pobíhá s výkresy v rukách, tím vykazuje práci a přitom nemusí nikoho osobně pohánět. Tato taktika mu vychází a ještě zvyšuje jeho důležitost. Nejen členové sonderomanda si všimli, jak úzce s novým velitelem spolupracuje, a to je přesně, co on potřebuje. Vyvolat dojem o své důležitosti, o svém významu. Tohle ho ochrání před šikanou a prodlouží mu život. Jak alespoň doufá.

Když je vyhlášena přestávka na oběd, někteří vězni se doslova zhroutí, mají toho tak právě akorát dost. Naštěstí se objeví nová stovka mužů, kterou dle svého slibu Moll poslal. Edelstein vybere padesát nejvíce vysílených členů sonderkomanda, zbylých sto padesát rozdělí na dvě skupiny, ty se budou točit po půl hodině. Pak se celé šílenství rozběhne znovu.

Určených padesát vězňů bude stavět krycí plot, proto si je Isaac vezme stranou a jim i jejich kápovi vysvětlí, oč se jedná, ukáže jim i své nákresy. Totéž pak učiní i jednomu z poddůstojníků, který bude nad touto četou mít dozor. Musí dojít nařezat větve, připravit vhodné kůly, ty zasadit. Sice taky hodně práce, ale přeci jen o něco méně vysilující, než hloubení těch strašlivých jam.

Vězeňský stavbyvedoucí si mezitím spočítá, že bude třeba z každé díry odstranit osm set kubíků zeminy, což je obrovské číslo. Navíc ji odvážejí kus stranou, pro případ, kdyby se měly vykopat ještě další jámy. Časem ji asi navezou zpátky, až vražedné šílenství skončí. Teď ale muži se zkrvavenýma rukama a zaliti potem přemisťují zeminu jak zběsilí. Jak někdo jen trochu poleví, už se na něj snáší sprška ran. Mnozí řvou bolestí, jiní podivně hýkají, ale makají, neboť zastavit se znamená rozsudek smrti. Buď je ubijí nebo rovnou odprásknou.

V podobném duchu se jede až do dvanácti v noci, pak je práce přerušena a narosto vyčerpaní členové sonderkomanda jsou odváděni do jejich bloku v sektoru BIId. Ale moc si neodpočinou, neboť v pět hodin je čeká budíček a záhy nato budou znovu odvedeni sem, aby se práce rozběhly nanovo.

Jen Isaac má právo zamířit do Krematoria II, kde má stále svoji místnost. Je také hrozně unavený, a to jen kibicoval, zatímco další dřeli. Doprovodí ho Baerwald, a dojde k předání prstýnku. Takhle v noci je to bezpečnější.

Oči se Isaacovi klíží, přesto se posadí, nají se ze svých zásob, dá si i hlt alkoholu na lepší spaní, vykouří cigaretu. Teprve pak se zachumlá do deky. Hlavou se mu honí myšlenky na ohromnou jámu, v tuhle chvíli si vůbec nedovede představit, jak to bude vypadat, až bude plná mrtvých těl. Naštěstí ho brzy přemůže spánek a on usne.

KŘEST JÁMY

Další dva dny a částečně i noci tráví Edelstein na stavbě u Krematoria V. Tím se ke své radosti nemusí zúčastnit speciálních akcí, které probíhají v Krematoriu II a III. Nicméně o svůj díl ze získané kořisti nepřijde, Morawa i Davidovitz na něho myslí, oba asi se zištnými úmysly. Tím pádem je dostatečně posilněný, zásobený cigaretami i alkoholem. Také Mietko zorganizuje další cennosti a uschová je na bezpečném místě.

V sobotu večer práce končí, obrovské díry jsou hotové, a nejen Isaaca z nich mrazí. Všichni členové sonderkomanda dobře vědí, k čemu budou sloužit, a pravděpodobně oni u toho budou asistovat. Jako poslední se vytváří systém struh, kterými by měl odtékat lidský tuk. Zůstává jen otázka, kdy sem nahází první mrtvá těla. Kus dál už se kupí hořlavý materiál, který je sem navážený, a který poslouží ke spalování obětí.

S blížícím se soumrakem dorazí Moll, aby si osobně dokončení svého veledíla zkontroloval. Edelstein se mu předpisově zahlásí, a pak ho provází, s deskami v podpaždí a lehce se pohupujícím obuškem. Nejprve shlédnou krycí plot, a následně dojdou až k jamám.

„Sem se jich teda vejde," prohlíží si velitel s téměř blaženým výrazem ve tváři zlověstnou díru v zemi, i systém kanálků a jímku.

„Vše je připravené, pane SS-Hauptscharführere," hlásí vcelku zbytečně kápo.

„To vidím," má stále radostný výraz na tváři Otto, „Teď už zbejvá jen křest."

„Křest?" nepochopí úspěšný stavbyvedoucí.

„Myslím jako se to dělá třeba u lodí. Tady to bude tím, až tam spálíme první várku," vysvětluje vyšší šikovatel, pak popojde k druhé díře, „Co myslíš, bude to i tady fungovat? S tím sádlem?"

„Pevně doufám, pane SS-Hauptscharführere. Jak vidíte, trochu jsem ten systém upravil, tak aby ten tuk mohl stékat více místy, a tady po stranách. Snad to bude fungovat, pane SS-Hauptscharführere, nerad bych skončil taky v té jámě," poznamená Isaac.

„No, zatím ti to vychází," podívá se esesák na vězně, „Asi je dobře, že jsem tě tehdy nevodprásknul. Ale měl jsem nutkání, jak to tady všechno nefungovalo."

„Já vím, pane SS-Hauptscharführere. Snažím se, abych naplnil všechny vaše příkazy, pane SS-Hauptscharführere," připomene své zásluhy Edelstein.

„To jo," kývne velitel, „Ale pamatuješ si, co jsem ti říkal, ne?"

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Pořád jsem jenom zasranej Žid, pane SS-Hauptscharführere," odvětí Isaac, aniž by se mu ve tváři pohnul jediný sval. Zato ve tváři nácka to lehce zacuká. Je očividně náladový, a teď je právě ta vzácná chvilka, kdy je v dobrém rozpoložení, většinou je totiž permanentně nasranej.

„Tak na to nezapomínej," kývne, a tím debatu s vězněm skončí. Ale ten vycítí, že si přeci jen jistý respekt vydobyl, i když u tohoto šílence si nemůže být nikdy jistý. Až ho zase popadne amok a začne šermovat tou svou pistolkou, může na jeho zásluhy v mžiku zapomenout.

Tento večer se vrátí do Krematoria II přeci jen o něco dřív, a spatří stejně truchlivý obrázek, jako předešlé dny. V přízemí se jede na plné obrátky, pece žhnout, tráví zavražděné muže, ženy a děti, aby z nich nakonec do zásobníků vypadl jejich popel. On rychle zaleze do své kanceláře, zatím mu ji stále ještě Mengele pro své patology nesebral. Začne se chystat na večeři, když se objeví Kamzon a zase mu nese výslužku.

„Takovou vobsluhu si nechám líbit," poznamená kápo.

„Ptal se na vás ten kapitán, ten doktor," upozorní Haim.

„Jo? A co chtěl?" zeptá se bez většího zájmu Edelstein.

„Nevím, pane. Řekl jsem mu, že konáte někde stavební dozor. Pak už nic neříkal, pane."

„Pokud něco chce, tak si mě určitě najde."

„To určitě, pane. Pane, je všechno v pořádku? Myslím s vámi. Už vás nechce ten novej velitel nechat zastřelit?"

„Snad ne. Ale u něj nikdy nevíš, před pár dny sám vodprásknul čtyři vězně ze sonderkomanda, tam u bunkru."

„Toho nám byl čert dlužnej, pane."

„Pozor, aby tě neslyšel," odpoví Isaac a mladík se rychle otočí, jako by snad ta zrůda měla stát za ním. Pak na pokyn kápa opustí místnost a nechá ho o samotě, asi aby si mohl večeři vychutnat.

Ani tento večer Edelstein nestojí o společnost, a už vůbec ne nebožtíků. Také je dost unavený, a protože je zde vlastně bezprizorní, může si jít lehnout, aniž by se po něm někdo sháněl. Trochu mu dělá problém usnout, při vzpomínce na své strašné dílo u krematoria V, tak si dá pár loků kořalky, a pak ho konečně přemůže únava.

Vstává jako tradičně v pět hodin, zajde na toaletu, do umývárky, oholí se, upraví, a až pak započne snídani. Když takhle bude hodovat, tak tu snad nakonec i přibere, napadne ho myšlenka, pro zdejší místo plné vychrtlíků téměř neuvěřitelná.

Jelikož nikomu nechybí, vezme si své desky a jde vykonat kontrolu techniky do krematoria naproti. I tam probíhá likvidace pozůstatků z minulého dne, ale pece zatím všechny drží a pohlcují jedno tělo za druhým. Promluví si s odbornou obsluhou, učiní hned na místě záznam ze své inspekce a až pak se vrací zpět. Ve vratech se doslova srazí s velitelem.

„Kde se couráš?" zeptá se vyšší šikovatel nevrle.

„Byl jsem provést kontrolu v Krematoriu tři, pane SS-Hauptscharführere," ukazuje kápo svoje poznámky, „Využil jsem chvíle, kdy jsem neměl další konkrétní úkol, pane SS-Hauptscharführere," připomene svoji aktivitu i svědomitost.

„No tak ten hned dostaneš," ušklíbne se Moll, „Hned se sebereš a půjdeš tam do pětky. Připravíš všechno na akci."

„Na akci? Už dnes?" uklouzne vězni, rychle se vzpamatuje, „Provedu, pane SS-Hauptscharführere," vypne svou hruď.

„Ty komory by měly bejt v pořádku, ale radši to zkoukni," hovoří Otto překvapivě klidným hlasem, asi se dnes ještě nestačil vytočit, „No a hlavně připrav ty jámy. Udělej tam ten základ, na to hoření."

„V obou jamách, pane SS-Hauptscharführere?"

„No v jedný určitě," zamyslí se vyšší šikovatel, pak se podívá na zateženou nedělní oblohu, „Ale jo, zatím jen jednu, aby nám to nezmoklo. I když snad pršet nebude," zamračí se.

„Spíše ne, pane SS-Hauptscharführere," pohlédne k pošmournému nebi i Edelstein.

„Budeš mít sice na starosti to spalování, ale budeš taky pomáhat, při tý speciální akci. Jsou tam ty posraný nováčkové, a ty máš ty zkušenosti. Taky je upozorni, že jestli před těma, co tam přijdou, někdo něco vyžvaní, tak poputuje živej do tý jámy. Jasný?"

„Vysvětlím jim to, ačkoli je trochu problém se s nimi domluvit, pane SS-Hauptscharführere."

„Domluvit?"

„Ti nováčkové mluví asi jen řecky, pane SS-Hauptscharführere."

„Co jste to za zkurvenej národ, když se ani nedokážete domluvit," zavrtí hlavou Otto, „Zase jen potvrzení toho, že ta jáma je jediný místo, kam patříte."

Na tohle Isaac nijak nereaguje, zachová kamenný výraz. Nejsou slova, která by na zlou poznámku mohl říci a vzápětí nebýt zastřelený.

„No tak, na co čekáš. Ulož si ty svoje poznámky a koukej mazat. Rušíš mi za to, že to tam bude připravený, až to začne!" zakoulí očima Moll, a vězeň tomuto rozkazu rád vyhoví. Ačkoli to hovado dnes vypadá celkem klidně, kdykoli mu může hrábnout a pak je lepší být co nejdále od něho. Naneštěstí s ním ale asi bude dnes muset úzce spolupracovat, až bude zahájena speciální akce u Krematoria V, rozuměj další hromadná vražda.

Tentokráte jde bez doprovodu, a tak využije své propustky, aby se dostal na místo určení. Kráčí volným krokem, se svým výsostným označením na rukávu a obuškem klimbajícím se podél pravého stehna. Dnešek a pravděpodobně i noc bude zase jednou velkou hrůzou, určitě spalování těl do večera neskončí. Tentokrát asi nebude vadit, že by mohl oheň navést nepřátelské bombardéry. Ale jaké bombardéry? Kdyby spojenci chtěli hromadné vybíjení Židů zastavit, určitě by už krematoria zasypali bombami. Nebo alespoň zničili tratě, po kterých je sem lifrují, a to po tisících. Nikdo jim ale pomoc zřetelně nechce, každý na ně kašle.

Nevěří už tomu, že by o masovém vraždění spojenci nevěděli. Podle všeho nechytili náckové ani ty vězně, co zdrhli zkraje dubna, a určitě mají informace o masových vraždách i z jiných zdrojů. Vždyť vraždí i v jiných táborech, a spojenci mají jistě své špióny, průzkumníky. Musí o tom vědět a nic nedělají. Nebo se jim hodí, že budou Židé v Evropě vyvražděni? Co z toho ale budou mít? Nejspíš Němce nakonec porazí, chtějí tedy i oni Evropu bez Židů? Proč? Zase má pocit, že na ně celý svět zanevřel.

Naštěstí nemá čas se dál zabývat těmito trudnými myšlenkami, vyvolávající u něj značnou beznaděj, neboť vstupuje do prostor Krematoria V. Tam spatří ke svému údivu Petera Vosse s pár dalšími esesáky, ale zatím žádné členy sonderkomanda. Snad nechtějí tu jámu

nachystat oni. Při té myšlence se musí v duchu usmát. Alespoň by jednou taky přiložili ruku k dílu. Zamíří k bývalému veliteli, vypne své tělo, sejme baret a zahlásí se svým číslem.

„Posílá mě pan SS-Hauptscharführer Moll, pane SS-Oberscharführere," oznamuje.

„Já vím," pokývá hlavou Peter, „Brzo sem přivedou sonderkomando, tak pak to můžete začít chystat."

„Mohl bych zatím projít ty komory, pane SS-Oberscharführere," nabízí své služby vězeň.

„A co tam chceš vidět. Jen prázdný místnosti," pokrčí rameny Voss.

„Máte pravdu, pane SS-Oberscharführere," souhlasí Edelstein, „Máte pro mě nějakou práci?"

„Kam pořád spěcháš, však jí dneska bude dost," prorokuje šikovatel, pak vytáhne krabičku cigaret, na chvíli zaváhá, nakonec jednu nabídne i vězni, „Chtěl jsem tě tady, ale prej máš nějaký povinnosti tam ve dvojce," podívá se pátravě, zatímco obdarovaný úslužně oběma připaluje žváro.

„Děkuji, pane SS-Oberscharführere. Chtěl jste mě tady?" reaguje Isaac na předhozí poznámku.

„Jo, jako kápa, tady u tý pětky a čtyřky."

„Vy tady budete velet, pane SS-Oberscharführere?"

„Jo, budu to tady mít na starosti. Jinej bude mít pak tu dvojku a trojku," vysvětluje znuděným hlasem velitel, „Tak co tam máš, na tý dvojce?"

„Mám tam mít kancelář, na té půdě, pane SS-Oberscharführere. Mám nadále na starosti technické zařízení krematorií, pane SS-Oberscharführere. K tomu také tu pitevnu a laboratoř, na té dvojce, pane SS-Oberscharführere. Už nejsem kápo ve dvojce, ale kápo přes ty vězně, co obsluhují techniku, pane SS-Oberscharführere."

„Na tebe byl vždycky spoleh, a uměli jsme si i jinak vyjít vstříc," naráží dozajista Peter na okolnost, že pro něho s Morawou organizovali věci, které si on pak zašité do uniformy odvážel domů. Jako výslužku. Kradl jak straka, a určitě v tom hodlá pokračovat i tady, proto by se mu tu asi hodil zasvěcený a spolehlivý kápo.

„Je škoda, že už nejste celkovým velitelem, pane SS-Oberscharführere."

„Jaká škoda," ušklíbne se Voss, „Jen zbytečný nervy a starosti. Tady budu tak trochu za větrem," usměje se, „Vida, už ti jde práce," koukne směrem, odkud se blíží ve vícestupu sonderkomando.

„Kolik máme času, pane SS-Oberscharführere? Nevíte, kdy sem dorazí ti z toho transportu?"

„Některý asi dopoledne, a druhý asi v podvečer," odvětí šikovatel.

„Mají tu být zplynovány dva transporty?" zachvěje se Isaac.

„Podle toho, co vím, tak jo. Podle nějakýho zkurvenýho rozpisu maj dorazit dva, a voba skončit tady. Teda ty, co neprojdou selekcí. Může jich bejt hodně, v tom vlaku bejvaj tak tři tisícovky, a když ty doktoři vyberou tak maximálně třetinu … jistě si to umíš spočítat, když seš ten studovanej," hovoří Voss unylým hlasem.

„Může jich tu dneska skončit až na čtyři tisíce," hlesne Edelstein, „Proto chtěl pan SS-Hautpscharführer připravit obě ty jámy."

„Snad se tam do těch komor vejdou," podívá se k budově Peter, „Ale kdyby ne, taky si s tím poradíme," pokrčí rameny, „Buď se postřílej, tam u tý jámy, nebo se vodvedou k tomu bunkru."

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," zase už Edelsteina mrazí, jak chladně ten nácek hovoří o vraždě možná čtyř tisícovek lidí, přitom s ním mluví docela přátelsky, dokonce mu dal

i cigaretu. Co je tohle za divný lidi, nikdy je nedokáže pochopit. Někdy vypadají docela normálně, ale pak se změní ve stroje na zabíjení. Bez špetky soucitu.

„Nakonec jsem rád, že tady budeš, na tebe se dá spolehnout," vykládá dál Peter, „Pouč ty nový, co maj a co nemaj dělat. Taky vyber nějaký, co už vodili lidi na popravu kulkou. Kdyby někdo začal dělat paniku, tak je třeba ho zpacifikovat."

„Zpacifikovat … Myslíte takového nenápadně odvést za budovu, kde bude zastřelený?" ujišťuje se kápo, zda dobře pokyn pochopil.

„Přesně tak," zatváří se spokojeně šikovatel, „Budou tu i jiný kápové, ale tebe dneska pověřuju, abys jim šéfoval. Když už seš tady."

„Jen musím upozornit, pane SS-Oberscharführere, byl jsem sem poslán, abych dohlížel na průběh spalování."

„To se přece nevylučuje, ne? Abys měl koho spalovat, tak napřed musej zalízt do těch komor. Pak budeš mít dost času na to dohlídnout," potáhne naposledy z cigarety Peter, a pak nedopalek odhodí a zašlápne.

Edelstein ho napodobí, pak se podívá na nastoupené sonderkomando. Raději nechce vědět, co si o něm další vězni myslí, když ho zase vidí hulit s esesákem, dokonce v družném rozhovoru. Ale co, ať si myslej, co chtěj, však ho to stálo hodně úsilí, než si tuhle pozici vydobyl. Získal si důvěru těch vrahů a někdy i psychopatů. Ačkoli mnozí mu přijdou docela normální, jak už je stačil poznat, až na jednu maličkost, že jsou masovými vrahy. Zatímco takto uvažuje, dojdou až k nastoupené pracovní četě.

Voss si vezme slovo a kromě pár žvástů oznámí, že právě vězeňský funkcionář po jeho levé ruce bude pro dnešní den hlavním kápem celého zvláštního komanda. Ten spatří i Lipku a Ilczuka, ale i jiné kápy, unterkapy i předáky, některé zná od vidění, jiné i osobně.

Zatímco Peter kráčí směrem ke svým lidem, Isaac se ujímá velení těch svých. Sezve si všechny funkcionáře.

„Pánové, dneska to tu bude asi velké," hovoří svým typickým lhostejným hlasem, v jazyce německém, aby mu rozuměli i Poláci, „Nejprve je třeba připravit jámy tam vzadu. Pak je potřeba poučit všechny, aby nezpůsobili paniku. Velitel mi řekl, že každého, kdo by ji způsobil, nechá živého hodit do plamenů. Asi nikdo z nás nepochybuje, že to splní. Pak chci několik zkušenějších mužů, co budou hlídat chování těch z transportu. Kbyby někdo z nich začal panikařit, bude nutné ho nenápadně odvést za barák, kde bude čekat strážný s pistolí. Proč, to nemusím jistě vysvětlovat," dodá a podívá se po vesměs zachmuřených tvářích.

Nikoho netěší přítomnost na speciální akci, ale všichni ji zažili, tak vědí, co je potřeba. Proto jen přikyvují.

„Kdo mě zná, tak ví, že nerad moc mluvím. Nevím, kolik máme času, tak teď je nutné připravit první z těch jam. Jósefe, ty jsi byl před pár dny u toho bunkru, tak se toho ujmi. Je potřeba udělat ten základ."

„Kolik je toho času?" zeptá se Ilczuk.

„Tak to nevím, ale bude lepší, když to budeme mít připravené co nejdříve. Může sem dorazit už brzo velitel a nikdo z nás ho jistě nechce zbytečně naštvat. Tak se dejte do práce, podle pokynů Jósefa, já dohlédnu na ty, co budou dělat ten základ v jámě. Je dost velká, pokud ji někdo snad ještě neviděl," dodá Isaac a ti, co už tu strašnou díru v zemi viděli, i teď souhlasně přikyvují.

Pustí se do své truchlivé práce, muži jsou honěni svými nadřízenými z řad vězňů, a ti také minimálně řvou a mávají obušky, ale někteří ho i bez zábran skutečně používají. I oni se chtějí zavděčit esesákům, ukázat svou tvrdost a oprávněnost nosit pásku na jedné ruce a hůl v té druhé.

Není jednoduché vytvořit hořlavý základ v jámě, která má čtyři sta metrů čtverečních. Je to ohromná plocha té proklaté díry, ale ta má pozřít asi až na dvě tisícovky lidských těl. Byť některé budou droboučké, neboť budou patřit dětem.

Objeví se Moll, a nalezne vězně v plné práci. Ale i tak si neodpustí, aby je nezačal pobízet, což vyprovokuje další strážné, aby se přidali. Jen Voss stojí kus stranou a vše s trpkým úsměvem pozoruje, asi se cítí už dost starý na to, aby tady běhal jak idiot a řval na členy sonderkomanda, kteří makají v pudu sebezáchovy i bez toho ječení a mlácení.

Lidské hemžení přinese ovoce v podobě vytvoření hořlavého základu, opět jsou zde staré pražce, polena, hobliny, piliny, suché větve, jen ještě ty hadry do směsi z kanystrů nenamáčejí, pokud je látka těkavá, mohla by se odpařit. Ty nastrkají mezi těla, až z nich začnou tvořit první vrstvu. Je to opravdu těžko uvěřitelná plocha, co tady připravili.

Všichni vězni jsou shromáždění za budovou a za krycím plotem, když je jim oznámeno, že akce začíná. Edelstein pokyne Lipkovi, který už má vybrané vhodné typy, se kterými půjde mezi oběti. Všichni jsou v rámci možností poučeni, jak se mají chovat. Mezi nimi je šestice, která má především dohlížet na klid, a v případě začínající paniky u některé z osob zasáhnout.

Lidé před zplynováním u Krematoria V – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

Edelstein pohlédne na budoucí oběti, a zachvěje se. Je jich strašně moc, někteří stojí, jiní posedávají pod rozkvetlými stromy, asi žízniví, unavení. Důstojník SS k nim právě drží řeč, zase je obelhává, vykládá o koupeli a dezinfekci. Vše opět v téměř přátelském duchu, vrazi se usmívají na své oběti a mažou jim med kolem huby. Dle výrazu těch chudáků se jim opět daří je obalamutit.

Jestli Isaac dobře rozumí, tak je jim sdělováno, aby přednost dostaly ženy a děti, muži a starší chlapci by měli jít až nakonec. Zná i tuhle taktiku, muži dokáží zmáčknout ty, co jsou již uvnitř plynové komory, tak se jejich hustota zvýší a vejde se jich tam víc. Ale již podle prvních obětí, co se zvedají a jdou směrem ke krematoriu, je jasné, že tento pokyn nebude zcela dodržen. Některé rodiny se nechtějí rozdělit, a náckové jejich přání respektují. Usmívají se na ně, dokonce když jedna dáma v letech škobrtne, hned nejbližší strážný přistočí a zachytí ji. Vděčný pohled té ženy se jistě brzo změní, nejpozději ve chvíli, kdy se poprvé nadýchne jedovatého plynu.

První skupina je již zavedena do budovy, v její střední části je větší prostor, který má nejprve sloužit jako svlékárna, a později jako márnice. Vlevo se pak nachází spalovací pece, a vpravo celkem tři plynové komory, dohromady o rozloze dvě stě čtyřiceti metrů čtverečních. Což je ještě o třicet metrů čtverečních více, než mají plynové komory v Krematoriu II a III.

Lidé před zplynováním u Krematoria V – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

Edelstein vstoupí do svlékárny, tam panuje celkem vstřícná atmosféra, byť jistě musí být mnohým velmi nepříjemné se před tolika lidmi svléknout donaha, a ještě více je to ponižující před esesáky a vězni, kteří zůstávají oblečení. Přítomní členové sonderkomanda mají většinou civilní šaty, aby nezpůsobovali svým pruhovaným mundůrem zbytečný rozruch. Nazí lidé jsou pak směřováni do jedné z komor, ty se budou zaplňovat postupně.

Opět půjde o dlouhý proces, a nelze vyloučit, že čekající nahé oběti začnou postupně nabývat podezření. Dojde jim, že vše není tak, jak jim líčil elegantní důstojník SS, co se vydával za jejich spojence. Je pak otázkou, jak svoje pochybnosti projeví, pokud začnou křičet, mohou nakazit i svlékající se oběti, a následně se vše může zkomplikovat. Respektive esesáci přistoupí k druhé variantě, a z přátelsky se usmívajících mužů se stanou nelítostné bestie.

Isaac vyjde ven, pohlédne k nebi, kde se částečně slunce dere skrz mraky. Ti, co teď posedávají pod stromy, ho dnes vidí naposledy. Zatím si to neuvědomují, a je to tak dobře. Jejich smrt je nevyhnutelná, oni odsud nenechají uniknout ani jediného z nich, muže, ženu, dítě. Čím později prozřou, tím bude jejich utrpení kratší. Jsou jistě uondaní, ale zvláštní strach neprojevují, matky či babičky se věnují dětem, některé jsou neposedné, pár z těch nejmenších pláče, asi mají žízeň. Určitě jim namluvili, že hned po přijetí do tábora dostanou napít.

„Nechceš nakonec moje místo?“ ozve se za zády Edelsteina, trhne s sebou, zahleděl se na oběti a na chvíli ustrnul. Obrátí se, a spatří oberkapa Karla Koeventa.

„Nikoli, pane,“ odvětí dost chladně.

„Já jen, že jsem slyšel, že tomu tady velíš,“ ušklíbne se Karel, „Kam ty se taky nenasereš.“

„Jen plním příkaz pana SS-Oberscharführera Vosse, pane,“ zůstává kápo ledově klidný, „Mohu vás ujistit, že o účast na takové akci rozhodně nestojím, a už vůbec ne velet sonderkomandu. Navíc jsem jen Žid, a ten váš post zastávat nemůže. Rád vám svoje místo přepustím i zde, pane. Jen to musíte vyřídit s panem SS-Oberscharführerem nebo panem SS-Hauptscharführerem.“

„Tak se hned nečerti, dyť jen žertuju,“ couvá Koevent, „Dyť já přece proti tobě nic nemám, máme přece tu dohodu, ne?“

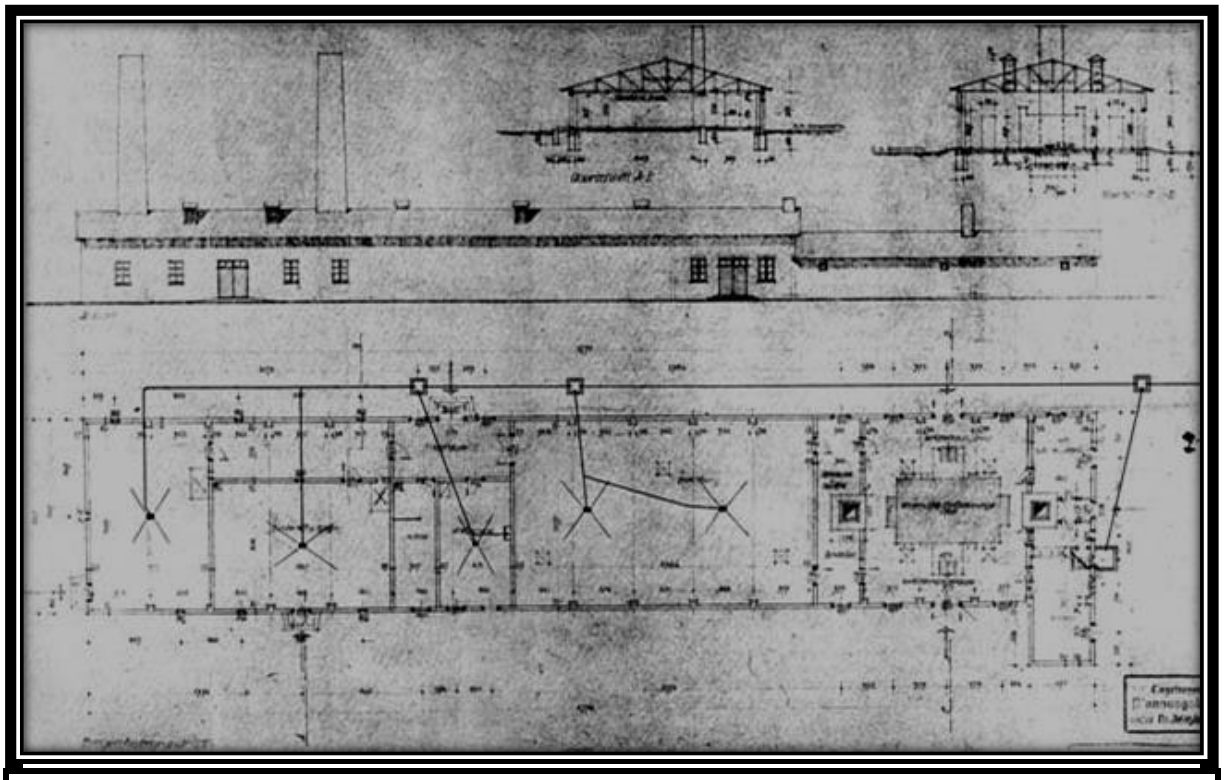

Plán Krematoria V

„Mohu vás ujistit, pane, že mi moje současná funkce plně vyhovuje. Naneštěstí mě nezbavuje povinnosti účastnit se speciálních akcí.“

„Všichni se toho musíme účastnit, tady, tam,“ povzdechne si oberkapo, „Rozjíždí se to vopravdu velkoryse, to se musí uznat. Byl jsem se podívat tam vzadu, a když jsem viděl tu jámu, jak už je nachystaná, tak musím přiznat, že mě z toho mrazilo. Vy tedy nejste žádný troškaři.“

„My, pane?“

„Každej přece ví, že to pro něj kreslíš a taky dozoruješ,“ usměje se Karel, „No nic, jde nám práce,“ pohlédne k čekajícím chudákům, z nichž oddělují další skupinu, která se půjde svléknout.

Edelstein nijak nezmění svůj výraz, ačkoli ho poznámky nadřízeného vězeňského funkcionáře rozladily, a taky trochu zneklidnily. Nepotřebuje, aby ten říšský Němec na něho žárlil, či snad v něm dokonce viděl hrozbu pro své postavení. Nepotřebuje, aby ho podrazil či esesákům cosi zlého našeptával, aby se ho zbavil.

Znovu vstoupí s novými oběťmi do svlékárny, kde již leží věci po předchozí skupině. Pohlédne na Molla i Vosse, oba jsou také uvnitř a usmívají se na lidi, co hodlají v brzké době zavraždit. Stejně tak se tváří i několik přítomných strážných, naopak členové sonderkomanda jsou zachmuření, a ústa mají na zámek. Nikdo z nich nechce skončit v plamenech.

Svlékání mužů, žen a dětí pokračuje, stejně jako plnění plynových komor. Ty mají stále všechny dveře otevřené. Začínají však padat stále častěji dotazy, co se tady vlastně má udát, zvláště někteří nazí lidé, co již jsou v komoře delší dobu, projevují značný neklid. Ale do sporu s ozbrojenými vojáky se nikomu nechce.

Isaac zpozorní, jedna asi šedesátiletá značně obtloustlá žena nižší postavy se zřejmě odmítá svléknout, a dva jím určení vězni k ní přistupují a snaží se jí domluvit. Bohužel neklid

té paní vzrůstá, začíná zvyšovat hlas, kdoví, zda si vůbec se členy sonderkomanda rozumí. Edelstein se rychle prodere mezi polonahými lidmi.

„Co se děje, milostivá?“ zeptá se v jidiš, a modlí se, aby mu rozuměla.

„Tohle není správné, pane,“ prohlídne si ona kápa od hlavy k patě, asi se jí vůbec nelíbí jeho obušek.

„Vždyť vám přece vysvětlili, že není možné jít do tábora bez dezinfekce,“ snaží se Edelstein o konejšivý tón.

„To říkali. Ale kolik nás sem chcete nastrkat? Snad všechny najednou? Jak si pak poznám svoje věci?“ rozhlédne se. Ve svlékárně opravdu začíná být těsno a odložené oblečení se povaluje všude kolem. Opravdu těžko by zde někdo hledal to svoje, byť i dnes se dostává příchozím dobré rady, aby si svázali své boty.

„Je nutné podstoupit tu dezinfekci, milostivá paní. Když je na jednom místě mnoho lidí, vždy hrozí vypuknutí epidemií. Nikdo nechce, aby se tady rozmohla. Tohle je ve vašem zájmu, milostivá.“

„V mém zájmu! Tohle je hlavně ponižující. A vůbec se mi to přestává líbit,“ začíná mít ona asi pochybnosti, hlas ji přeskakuje, její nervozita vzrůstá. Nezdá se, že by tu s ní byl někdo blízký, možná se však ti už svlékli a jsou již v plynové komoře.

„Mám návrh, milostivá. Já vás teď odvedu za velitelem, a vy mu svoji stížnost přednesete osobně. Třeba vám vyhoví. Prosím, pojďte se mnou.“

„Jít s váma? Kam?“ dívá se žena podezřívavě.

„Velitel, co tady všemu velí, je hned vedle budovy. Před chvílí jsem ho tam zahlédl. Prosím, pojďte se mnou a domluvíte se s ním,“ naznačí Edelstein ženě rukou. Nechce použít násilí, to by mohla začít ječet, a on zaregistroval, že si ho již všiml i Moll a dívá se na něj dost zle, neboť ta paní opravdu dost zvyšuje hlas.

„Nevím … snad,“ váhá žena.

„Prosím, paní,“ řekne teď Isaac tvrději, „Nechci k vám být hrubý, ale jsem povinnen tady zajistit pořádek. Pokud chcete protestovat, tak to sdělte veliteli. Tohle já rozhodnout nemohu, já tu jen plním příkazy. Prosím, pojďte,“ dodá hodně úsečně, a kývne na jednoho ze svých mužů, který přistoupí k ženě z druhé strany.

Ta na chvíli zaváhá, ale pak možná dostane z dvou dost pochmurně se tvářících chlapů strach, a tak se značnou neochotou jde mezi nimi ven z budovy. Vedou ji za roh, za barák, kam není vidět. Právě u toho rohu stojí jemu dobře známý Rudolf Baerwald, se vzduchovou zbraní, co nedělá velký hluk.

„Kam mě to vedete?“ znejistí nebožačka ještě víc, její strach vzrůstá.

„Pojďte!“ řekne hodně důrazně Edelstein, uchopí ji za levou ruku, to samé učiní jeho kolega zprava, a takto ji tlačí vpřed. Ona těká vyplašeným pohledem z jednoho na druhého, naštěstí pro vězně je zaskočena a nic neříká. Dokonce si možná ani nevšimne esesáka, ležérně opřeného o stěnu, když ho míjí. A už určitě ne toho, jak se od zdi odpoutá a zezadu se k ní přibližuje.

Isaac kývne na kolegu, chystají se uchopit ženu za uši a znehybnit ji hlavu, když padne tlumený výstřel a ona jim začíná v rukách hrozně těžknout. Kápo ji pustí a spatří vstřel uprostřed jejích zad. Padla jak podťatá, nevydala ani hlásek.

„Myslel jsem, že ji střelíte do hlavy, pane SS-Rottenführere,“ poznamená lhostejným hlasem Edelstein.

„Ty záda jsou širší terč,“ zasměje se Rudolf, a bez nejmenšího špetky soucitu zírá na starší paní, co právě usmrtil, „Vodtáhněte ji kus dál, ať tady nestraší,“ dodá.

„Jistě, pane SS-Rottenführere," přikývne kápo. Tohle mu přece říkat nemusí, vždyť sám vydal pokyn, kam mají případné zastřelené odvléci, aby je nikdo nemohl ani náhodou spatřit. Aby na ně neviděla ani budoucí oběť, co budou muset ze svlékárny také odvést.

Chytí ženu za ruce a táhnou ji za sebou, je sice menší postavy, ale dost tlustá, a proto i těžká. Z té vyteče hodně tuku, napadne Isaaca, a hned se za svou myšlenku zastydí. Vždyť tu chuděru před chvílí odpráskli jak psa, a on o ní takhle strašně přemýšlí. Stává se z něho snad stejná zrůda, jako jsou ti náckové? Něco jiného je se obrnit proti hrůzám, co se kolem něho dějí, ale takováto úvaha je už přeci jen za čarou. Uvažovat, kolik sádla z té paní vyteče …

Vrací se, zneklidněn sám sebou, svlékárna je skoro prázdná. Ve dveřích se málem srazí s Mollem, který chce jít pro další skupinu.

„Co ta uřvaná baba?" zeptá se Otto.

„Vyřízeno, pane SS-Hautpscharführere," odvětí lhostejným hlasem kápo.

„Kráva jedna," prohodí vyšší šikovatel, a vězeň pozná, že je spokojený s jeho zásahem. To samé i Voss, který na něj rovněž pohlédne a uznale pokývá hlavou.

Isaacovi přeběhne mráz po zádech. Nemůže se poddávat soucitu s oběťmi, to by se z toho zbláznil. Viděl již umírat tisíce a tisíce lidí, od starců až po kojence. Každý den pálí mrtvé. Ale nestává se i z něho naprosto bezcitný člověk? Respektive, je možné v tomhle prostředí přežít dva roky, aniž by se jím stal?

Než si své myšlenky utřídí, objeví se další skupina. Vejde spolu s ní do svlékárny a pozoruje chování obětí. V myšlenkách se vrátí ke svému předchozímu zásahu. Když se nad tím zamyslí v širších souvislostech, kdyby ta tlustá paní vyvolala paniku, stejně by zemřela a tady by tekla krev. Ti lidé by byli mlácení, a v těch komorách tak jako tak skončili. I ona by se nakonec svlékla a vlezla tam, až by dostala pár pořádných ran. Neodvedl ji tedy v zájmu dalších? Nebo jen hledá ospravedlnění pro svou aktivní spolupráci s esesáky na masové vraždě příslušníků vlastního národa?

Tak dost! Je potřeba vypnout mozek, nebo začne být sám neklidný a udělá chybu. Nikomu zachránit život nemůže, nikomu z těch, co jsou již nazí, co se svlékají a co sem teprve přijdou. Všichni zemřou. Ať už on udělá cokoli či neudělá vůbec nic. Tak je to třeba brát a přestat o všem přemýšlet.

Jak ubývá lidí venku a naopak přibývá v plynových komorách, atmosféra začíná houstnout. Určitě i díky tomu, že ti nazí lidé jsou natlačeni v nepříliš povzbudivě vypadající místnosti, a při dlouhém čekání mají čas přemítat o tom, co s nimi zamýšlí. Mnozí remcají, jiní volají logické otázky, na které však nikdo neodpovídá. Ale k odporu nedochází, taky kdo by měl zaútočit na silné a ozbrojené nácky u dveří, stařec, zesláblý muž či odrostlejší chlapec? I nahota dělá své, určitě zvyšuje pokoru a tlumí protesty.

Do budovy vstupuje poslední skupina, to už nervozita sílí, esesáci se také už tolik neusmívají, byť stále ještě nikoho surově nemlátí. Ale padá čím dál tím více nepříjemných otázek. V posledních skupinách je víc starých mužů a odrostlejších chlapců, kteří dali přednost ženám, jak původně důstojník SS ve svém projevu požadoval. Také už v komorách začíná být těsno, není moc velká ochota se ještě více stlačovat, už takhle tam je hlava na hlavě.

„Zavřete ty dveře!" křikne zlostně Moll, bez ohledu na asi třicítku neumístěných nahých či polonahých lidí ve svlékárně, „A tyhle ať se svlíknout!" přidá druhý pokyn.

Zavírání dveří se neobejde bez křiku, nicméně esesáci nedají nikomu šanci uniknout. Isaac pohlédne na třicet zoufalců, tři mladší ženy, jinak většinou starší muže a pár chlapců. Všichni jsou hodně vyplašení.

„Svlíkat! Rychle!" řvou na ně teď esesáci, a už se vůbec netváří mile. Dokonce padne i pár ran, což je velmi účinné, chudáci ze sebe rvou šaty i spodní prádlo, jen aby unikli bití. Během chvíle jsou všichni nazí a vyděšenýma očima se rozhlížejí. Nemohou také přeslechnout

zvyšující se intenzitu řevu lidí z plynových komor, neboť ti už začínají tušit něco moc zlého, jak jsou dveře zajišťovány.

„Vemte je za barák!“ nařizuje Otto svým mužům i členům sonderkomanda, respektive pobíž stojícímu oberkapovi a kápům Edelsteinovi a Lipkovi. Společně tak vězni i náckové shánějí nahé nešťastníky do houfu a vytlačují je ze svlékárny, ve které se už pomalu nedá hnout, co je v ní věcí.

Když je skupina obětí na prahu místnosti, uslyší hrozivý křik, jak došlo ke zhasnutí světla. Teď už jen zbývá postranními otvory nasypat jedovaté krystaly. Teplota by již mohla mít požadovaných sedmadvacet stupňů, díky počtu lidí v komorách, jejich dlouhému čekání i vcelku příznivému počasí. Pokud ne, tak vražedný proces bude daleko delší, než v předtopených prostorách Krematoria II a III.

Isaac spatří sanitáře, co již sypou Zyklon B do prostor plných zoufalých lidí, ale jen krátce, neboť se musí se svými muži věnovat třicítce jiných stejně vyděšených a šokovaných obětí, jejichž poprava zastřelením právě začíná. Vlastně jen co je zaženou za barák, už berou první z nich a vlečou směrem, kde stojí Baerwald a ještě jeden voják. Křik tak zní jak z budovy, tak od skupiny, jež je odsouzena zemřít kulkou.

Ta třicítka nemá žádnou šanci, neboť je obklopena ozbrojenými esesáky i členy sonderkomanda, kteří opět slouží jako vodiči. Vše jde velmi rychle, první mrtví již leží v krvi, a další a další na ně padají. Během pár minut jsou všichni po smrti.

Vlastně umřeli dříve, než ti uvnitř, uvědomí si Edelstein, neboť ti stále ještě ječí. Jistě teď probíhá nechutný boj, kdy ve tmě silnější šlapou po slabších, kdy děda možná ušlape svého vnuka, nebo dupe po své ženě.

Určitě to trvá déle, než v Krematoriu II, je si po chvíli jistý Isaac. Sice nemá hodinky, ale dokáže zhruba odhadnout čas. Pět minut je určitě už pryč a mnozí z vražděných pořád řvou, buší na dveře, škrábají po stěnách.

Edelstein se rozhlédne okolo, esesáci mají výraz buď lhostejný, nebo dokonce radostný, ti zvláště cyničtí žertují na úkor dusících se lidí. Vězni mají vesměs hlavy sklopené, jen pár otrlejších se tváří nezaujatě, nicméně i oni mají v očích prázdnotu. Někteří členové sonderkomanda tohle asi zažívají poprvé, další však už podobných speciálních akcí absolvovali nespočet.

Moll a Voss se baví s důstojníky, ti pak většinou odcházejí, až na lékaře, který musí dle protokolu zkonstatovat smrt zplynovaných. Otto si následně zavolá k sobě Koeventa a Edelsteina, tváří se dost naštvaně, naopak kousek od něho stojící Peter má výraz lhostejný.

„Všechno se to vleče, do prdele!“ prská vyšší šikovatel, „Někdo se i bojí, jestli stihneme dneska ještě ten druhej transport,“ dodá, a židovskému kápovi je jasné, kdo jsou ti někdo. Nepochybně důstojníci, co právě odešli. V jednom z nich poznal Rudolfa Hösse, který se dle šuškandy vrátil, aby dohlédl na vraždění maďarských Židů. Ale on na něj nemůže vzpomínat až tak ve zlém, tehdy se zastal jejich sonderkomanda, když začala ta dívka ve svlékárně střílet, a vlastně jim daroval život.

„Dyť to netrvalo zase tak dlouho. Spíš normálně,“ poznamená Voss.

„Normálně!“ zrudne Moll, „Napřed se vleče to svlíkání, pak tam chcípaj kdoví jak dlouho. Je jich tam jak sraček, ta márnice taky zasraná až ke stropu, a na rampě už je další transport.“

Peter již nereaguje, a také vězeňští funkcionáři mlčí jak zařezaní. Nikomu se nechce vytočeného velitele ještě více dráždit.

„No tak, pane chytrej, co navrhuješ? Jak to urychlit?“ obrátí se vyšší šikovatel na Edelsteina, a v tom by se krve nedořezal. Co říct, aby ho ještě víc nenasral a nestal se obětí represe?

„Co se týká té svlékárny, pane SS-Hauptscharführere," hořečně přemýšlí Isaac, „tak naše komando může ty věci bez třídění odnosit co nejdříve do čtyřky a roztřídit tam," hovoří velmi pomalu, aby měl více času na sesumírování odpovědi, „Taky asi nelze čekat, až všechen plyn bude odvětrán. Těla mohou začít vytahovat muži v maskách. Bude to sice pár hodin trvat …"

„Pár hodin!" zařve Otto.

„Pokud se ten druhý transport přemístí tam, co čekal na svlékání ten první, tak nic neuvidí. Prostě tam bude čekat, než se komory vyprázdní a vyčistí. Mezitím tady může začít vytěžování těl a jejich spalování. Někdy k večeru pak může nastat druhá akce."

„No to je mi jasný. Tos toho moc nevymyslel," zavrčí Moll, „No dobrá. Nechám sem dát reflektory, aby se mohlo jet celou noc. To bude zase keců, když tu budou šlehat plameny ze dvou jam."

„Pane SS-Hauptscharführere, mohu něco poznamenat?" zeptá se opatrně Edelstein.

„No, co ještě chceš?" vyštěkne nevrlý vyšší šikovatel.

„Ten druhý transport by se mohl začít řešit až ráno. Přes noc nechat krematorium vyvětrat a vytahat je až za svítání. Pak je taky začít spalovat. Do poledne by byly ty komory zase připravené, kdyby byly potřeba."

„A jéje, někdo vobjevil Ameriku," ušklíbne se Otto, „Jo, tak sme to dělali, u těch bunkrů. Tady jsem to chtěl urychlit," mračí se.

Na tohle už nikdo nereaguje, a všichni čekají, co z něj nakonec vypadne. On chvíli přemýšlí, a pak začne vydávat pokyny v souladu s tím, co navrhoval židovský kápo.

„Mohu ještě jednu žádost, pane SS-Hauptscharführere?" zeptá se Issac, a oberkapo i Voss na něho pohlédnou udiveně, zdá se jim, že zbytečně dráždí hada bosou nohou. A ten had se zatváří jako hroznýš, co se chystá svou kořist spolknout.

„Co zase máš?" zavrčí.

„Není tu dost plynových masek, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá kápo klidným hlasem, „Bude třeba, aby je měli nejen ti, co budou vytahovat ta těla, ale i ti, co budou vynášet věci ze svlékárny. Ta by se měla vyprázdnit co nejdříve."

„Já ty masky seženu," nabídne se Voss, „Má pravdu, až se začne větrat, bude to tam všechno zamořený."

„Tak to udělejte. Do prdele, hlavně už něco začnete dělat!" houkne vyšší šikovatel, a všichni tři ho velmi rádi a rychle opustí. Peter jde pro masky, Isaac a Karel spěchají k sonderkomandu.

„Ty máš ale nervy," poznamená Koevent.

„Co mám dělat, když se zeptal. Pane, postaráte se o tu svlékárnu? Já bych si vzal na starosti ta těla. Stejně musím dohlížet na jejich pálení, tak dohlédnu i na jejich vytažení a vytěžení," navrhuje Isaac.

„Jo, proč ne. Hlavně ať už to začne, pak se snad zklidní. Ačkoli asi ne, určitě tu zase bude běhat jak čertík utrženej ze řetězu a všechny jebat," lehce se zasměje Karel, ale je patrné, jak má z nervního velitele vítr.

„Nás snad řezat nebude," odvětí lhostejným hlasem Edelstein.

„Snad ne, i když u něj …," nedokončí větu Koevent, protože jsou již u sonderkomanda. Musí začít konat, neboť ten, co ho pomlouvali, je sleduje ostřížím zrakem.

Ještě chvíli trvá, než se dveře plynových komor otevřou, až pak se nerudný velitel dočká další akce. Všichni vězni kmitají, poháněni jak svými funkcionáři, tak nakonec i nácky, a chvílemi i samotným Ottou. Ten má období, kdy řádí jak černá ruka, a k vězňům se chová jak ke zvířatům. Ačkoli s těmi by možná měl větší slitování. Faktem však je, že Isaac i Karel jsou jeho fyzických ataků ušetřeni, jen jim občas vynadá za liknavou práci sonderkomanda, které ve skutečnosti maká jak zběsilé.

Vzhledem ke snaze co nejdříve vytahat těla z plynové komory, se ta kupí na hromadách za barákem, a teprve z nich si berou dentisté a střihači své již tiché klienty. Mnozí nováčkové jsou opět v šoku, neboť pohled na hrůzu v plynové komoře je dostal, a i celý další proces jim způsobuje hlubokou depresi. Jak se s mrtvolami zachází, jak strašně moc jich je, jak jsou zbarvené, poškozené, pokálené, zkrvavené, pokousané.

Lipka si vezme dohled nad vytěžováním a vytahováním těl, Edelstein s Ilczukem kontrolují plnění jámy prvními nebožtíky. Dohadují se, kolik mrtvol do obrovské díry umístit, než tam dají druhou vrstvu hořlavého materiálu a na ni začnou klást další nebožtíky. Také, kdy celou tu strašlivou pyramidu podpálit, jestli už při první vrstvě a pak házet mrtvé do plamenů, nebo jich tam nanosit co nejvíce, a až pak je zažehnout. Nakonec se dohodnou, že by měl rozhodnout Moll, akorát se nikomu z nich nechce s ním komunikovat.

„Pane SS-Hauptscharführere," využije Isaac příležitosti, když se to zvíře objeví kus od nich, a zálibně hledí do jámy, které se plní nahými a vytěženými těly, „jak máme postupovat dále? Kolik vrstev udělat, než to zapálíme?"

„Do prdele, to vám se vším musím radit?" čertí se vyšší šikovatel.

„Máte přece nejvíce zkušeností, vaše je i to vylepšení, s tím tukem," odvětí Edelstein, trochu pohladit jeho ego neuškodí, na tohle by mohl ten primitiv slyšet.

„No to máš pravdu," málem se zapýří Otto, „Dal bych tam pár stovek, pak to proložil hořlavinou, a pak zase pár stovek. No a další vrstva toho hořlavýho támhle," ukáže rukou k místu, kde jsou umístěné rozmanité ingredience pro oheň, „Až potom to zapalte," dodá.

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere," napruží se kápo, a pak běží za svým kolegou.

Postupují přesně podle pokynů. Nepočítají ty mrtvé, ale opravdu jich tam postupně naskládají několik set. Pochopitelně jejich vytažení, ostříhání, kontrola ústní dutiny a případně i dalších tělesných otvorů nějaký čas trvá, což přivádí Molla k šílenství. Mlátí kde koho, šermuje obuškem i pistolí, a zoufalí věžni se nezastaví.

Issac se rozhlédne, je to neuvěřitelné lidské hemžení, kolem budovy a také jámy. Jsou zde stovky mrtvých a také živých, kteří s těmi zemřelými různě hanebně zacházejí. Tenhle výjev by se vyjímal na plátně představující apokalypsu, nebo možná poslední soud. Právě teď zakrývají vrstvu nebožtíků dalším hořlavým materiálem, když předtím mezi těla nastrkali látku namočenou do tekutiny z kamystrů.

Začíná se tvořit druhá vrstva mrtvol, na obloze vykoukne slunce. Však brzo zmizí, buď za mraky, nebo v kouři, který bude stoupat z té strašné jámy. Kolik jen nadějí a tužeb zde bylo během pár minut zahubeno, a za pár desítek hodin zmizí i ti, kteří je snili. Pohltí je plameny, jejich popel bude odvezen či vysypán do nedalekého jezírka.

Konečně je i druhá vrstva mrtvých vytvořena, a tak se na ně začíná klást další hořlavý materiál. Blíží se chvíle, kdy dojde k podpálení. Edelstein pocítí divný tlak kolem žaludku, jednat nikdy neviděl něco tak ohromného a strašného, jako jsou stovky nahých lidských těl v jedné ohromné jámě, a pak také má obavy, jak budou fungovat ty kanálky. Velitel je dost vytočený, a pokud jeho zlepšovák v této obří pekelné tlamě nebude účinný, může začít hledat viníka.

Jsou zapalovány louče, které mají zažehnout truchlivou pyramidu. Ta způsobuje úzkost v každém, kdo na ni pohlédne. Edelstein však nyní sleduje především plameny, které na různých místech začínají bujet, někde však skomírají. Po pár minutách se ale začíná oheň vzmáhat a olizovat první těla, do okolí se začíná šířit typický zápach, který zde všichni tak důvěrně znají.

Mezitím se u jámy začínají hromadit další těla, které jiní členové sonderkomanda vytěžili. Zatím je však nikdo do díry nehází, aby nezadusili plameny, které tam stále trochu nesměle

probleskují. U okraje stojí i velitel, zatím z jámy nevychází ještě silný žár, a i kouř směžuje vzhůru, byť s ním občas poryv větru zacloumá.

Isaac pozoruje kanálky, které jsou stále suché. Zatím nepanikaří, od bunkru již ví, že bude nějaký čas trvat, než se začne ve větší míře uvolňovat z mrtvol tuk. Pak je otázkou, zda bude v dostatečné míře směřovat do jímky, odkud má být vracen zpět do procesu hoření. Po očku sleduje i Molla, který poskakuje tu na okraji, tu odbíhá povzbudit komando pracující u plynových komor.

Konečně, oddychne si Edelstein. Objevuje se lidský tuk, který začíná zatím dost nesměle zaplňovat struhy a blížit se k jímce, kde má být shromažďován. To je ale již poněkud nezdravé u jámy zůstávat, začíná se z ní totiž šířit značný žár, o různě se točícím dusivém kouři nemluvě. Nicméně i tak nutí Ilzcuk vězně k tomu určené, aby za použití háků začali šťouchat do těl, zlepšovali tím jejich prohožení.

„Tak co?“ vyštěkne Otto na židovského kápa, který se úprkem vzdaluje od výhně v zemi, oči ho pálí od kouře, ve tvářích cítí až bolest, jak na děj dýchnul horký vzduch.

„Už to začíná téct, pane SS-Hauptscharführere,“ vypne svou hruď vězeň.

„Jo? Tak to funguje?“ objeví se po strašně dlouhé době v obličeji velitele náznak radosti.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Ještě bude ale nutné chvíli počkat, než doteče do té jímky, ale v těch kanálkách už je.“

„Hlavně že to funguje.“

Ano, systém struh opravdu funguje, a lidské vyškvařené sádlo odtéká do prohlubně, kde se začíná hromadit. Proto je za určitý čas možné ho začít využívat, a pověření vězni jím začínají polévat hořící pyramidu, aby vzplála ještě více. Na některých místech šlehají plameny už dost vysoko, a pohybovat se v bezprostřední blízkosti ohnivého pekla je velmi nepříjemné.

Lidé jdoucí na smrt – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

Edelstein využije této příznivé situace a jde se podívat i na jiná pracoviště. Z plynových komor vynášejí další a další těla. Ti, co chodí hluboko do budovy, mají stále ještě masky, ale asi už je většina jedovatého plynu odvětrána. Přesto si raději i on vezme masku a vleze dovnitř, aby zjistil skutečný stav. Dvě z komor už jsou prázdné, třetí se vyprazdňuje. Nakoukne i do svlékárny, ta je zcela vyklizená a připravená na další oběti.

Vrátí masku, obejde barák a vyhlédne na prostranství před ním. Tam se již tísní další stovky a stovky židovských mužů, žen a dětí, prostě všichni z druhého transportu, kteří neprošli selekcí. Odhaduje jejich počet. Pokud jich v každém z vlaků přijelo kolem tří tisíc, podle jeho odhadu ponechali naživu tak třetinu z nich. Bude jich zase něco mezi patnácti stovkami až dvěma tisíci. Je jich opravdu strašně moc. Zatím jsou bezstarostní, v tom odpoledni, kdy je vzduch docela příjemný.

Co se jim asi tak honí hlavou, když tam čekají pod rozkvetlými stromy na svoji dezinfekci? Určitě netuší, v co se zvrhne jejich dnešní piknik, to by rozhodně nebyli tak klidní. Když Isaac vidí některé pobíhající děti, co si s přirozenou bezstarostností hrají, svírá se mu hrdlo i srdce. Nebude to trvat tak dlouho, a i ony skončí v té strašné jámě, i ony budou vydány na pospas hrozivým plamenům, které už stravují jejich vrstevníky, co sem dorazily ve vlaku před nimi.

Vytáhne cigaretu a zapálí si, když se předtím raději rozhlédl. Šílený velitel však není v dohledu, ten buzeruje vězně u mohutného ohniště a z druhé strany baráku. Odvrátí pohled od nešťastníků, co čekají na smrt, aniž by o tom zatím věděli. Nasává poněkud jiný kouř do plic. Dnešek zdaleka neskončil, bude ještě hrozný. Jen co se vyčistí, odvětrají a možná i lehce provoní plynové komory, rozběhne se druhá speciální akce. Možná už za šera, možná až za svitu reflektorů. Záleží, jak rychle se z plynových komor podaří odstranit plyn i památku na zoufalý boj jiných odsouzenců na smrt.

Dokouří a vrací se zpět do pekla. Jak strašně rozdílné jsou ty dva světy, tak hrozně blízko sebe, a přitom tak nesmírně vzdálené. Tam sedí nic netušící lidé v docela hezké přírodě, a za barákem a krycím plotem může každý spatřit inferno. Pořád celý ten proces likvidace následků plynování běží na plné obrátky, stříhají se vlasy, rvou zlaté zuby či můstky, těla se nosí k jámě.

Zarazí se, už se jich tam kupí moc, bude nutné je začít přikládat do plamenů. Však už kolem nich poskakuje neposedný Moll.

„Kde se flákáš!“ zařve na Edelsteina.

„Byl jsem v budově, pane SS-Hauptscharführere. Zkontrolovat, jak pokročily práce,“ postaví se do pozoru oslovený.

„Na to se ty vyrer. Podívej, co jich tady už je. Nejvyšší čas je tam začít házet.“

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere,“ křikne kápo a běží za svým kolegou Ilczukem, který už sám od sebe dává pokyny svým mužům. Proto již za pár vteřin letí vzduchem první nebožtík, aby z místa jeho dopadu vytryskl mohutný gejzír jisker.

„Rozdělujte je rovnoměrně!“ zařve Edelstein na vězně, pak raději přidá i gestikulaci, aby pochopili. Určení členové sonderkomanda hned svou předchozí chybu napravují, snaží se těla rozmísťovat po celé žhnoucí ploše. Bohužel na některých místech tím částečně oheň přidusí. Proto dostávají další pokyn, aby jednak ta čerstvá těla přistrčili blíž plamenům, a také je polili tukem z jímky. Další chvátají pro suché větve, i ty mají podpořit proces spalování.

„Vezmi všechny, co se tady flákaj, a začněte připravovat tu druhou jámu,“ přikazuje Otto židovskému kápovi. Ten vzápětí spolu s Jósefem shromažďuje vězně, co lze postrádat a právě Ilczuk si bere na starosti přípravu druhé díry. Naopak Isaac si nechává dozor nad tou první, kde planou stovky a stovky těl, a další tam průběžně přihazují. Také v jímce je již dost tuku, asi i z té tělnaté paní, co ji odvedl před pistoli četaře.

Naštěstí je k dispozici čaj, neboť hrdla jsou v blízkosti jámy brzo vyschlá, a také pot stéká po tělech obsluhy. Ale i židovského kápa, který čas od času přistupuje blíže, aby se přesvědčil o funkci kanálků a také lépe viděl proces hoření. Může být spokojený, tuk stále do jímky přitéká a je také hojně využíván. Pohled na ohořelé mrtvoly je dost hnusný, některé se částečně rozpadají, z některých už zbývá jen trup, končetina, hlava.

Lidé jdoucí na smrt – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

V pozdním odpoledni začne Moll svolávat ty, co budou dohlížet na další speciální akci. Mezi nimi je i Koevent, Edelstein a Lipka, spolu s nimi několik desítek členů sonderkomanda. Barák je prázdný, stopy po předchozí masové vraždě zaretušovány.

Isaac nahlédne do plynových komor, mokrá podlaha může být uklidňující pro ty, co na ni už brzo vstoupí. Kdyby tak věděli, co odsud museli vymýt, možná by ani neuvěřili. Kdo něčemu takovému může uvěřit, pokud to neviděl na vlastní oči. On bohužel už tolikrát.

První skupina obelhaných lidí vstupuje do svlékárny a vše se rozbíhá nanovo. Edelstein opět sleduje dění okolo sebe, a kvituje klidný průběh akce. Asi jim zase lhali přesvědčivě. Jen párkrát se objeví problematický jedinec, tomu buď domluví, nebo ho odvede dvojice vězňů za barák, kde je v tichosti a nenápadně zastřelen.

Jedna z matek je již svlečená, ale na rukách drží asi roční dítě. Nechce s ním jít dál, obává se, aby nebylo dezinfekcí poškozené. Edelstein se ji snaží vysvětlit, že tvorečkovi dezinfekce neublíží, a snaží se lhát přesvědčivě. Najednou je vedle něho Moll, ale tentokrát neprudí, naopak má ve tváři úsměv.

„Co chce?“ zeptá se německy, předchozí konverzace probíhala v jidiš.

„Má strach o své dítě, pane SS-Hauptscharführere. Aby mu dezinfekce neuškodila. Nedaří se mi ji přesvědčit.“

„Rozumíte německy, madam?“ obrátí se velitel na ženu, ta přikyvuje, „Možná máte pravdu, a ty nejmenší nemusíme té dezinfekci podrobovat,“ tváří se mile, „Tady ten pán ho vezme a určí muže, kteří vám ho pohlídá, než budete hotová.“

„Mám mu ho dát?“ ulekne se žena.

„Pokud ho nechcete brát dovnitř, tak ano, madam,“ tváří se Otto jak milius, „Nemusíte se o něj bát, bude o něj dobře postaráno,“ slibuje a vypadá přitom docela důvěryhodně.

Žena na chvíli zaváhá, pak ale nejistě předá droběčka Isaacovi. Toho dítě pálí v rukách, neboť ví, jaký osud mu je určený. Nicméně ho přijímá a jde s ním směrem ke dveřím. Tam na chvíli zaváhá, to už je u něj Moll.

„Co s ním mám dělat, pane SS-Hauptscharführere?“ zašeptá vězeň otázku.

„Hoď ho do vohně,“ odpovídá stejně hlasitě velitel, když však spatří úlek v očích kápa, usměje se, asi póza pro okolí, „Dej ho za barák. Pak to vyřídíme,“ nařídí.

Edelstein si oddechne, a odnáší dítě za budovu. Je naštěstí zabalené a on ho takto položí na zem, co nejněžněji umí. I když ví, že je to jedno, kdyby s ním třískl, nic by se nezměnilo. Ten nevinný tvoreček tak jako tak umře.

Vyhovění té ženě spustí lavinu podobných žádostí, těžko říci, jak se to rozkřikne. Členové sonderkomanda nakonec odnášejí více novorozeňat či malinkých dětí pryč ze svlékárny, a kladou je na zem za barák. Nemusí mít starost, že od studené země prochladnou, tak dlouho žít nebudou, aby u nich nemoc propukla.

Přicházejí na řadu poslední skupiny, a Isaac pozoruje, jak Moll postaví stranou velmi pohlednou mladou ženu. Dokonce si ho zavolá, aby ji ohlídal. Kápo je z toho zmatený stejně jako ona, pak jím však projede neblahé tušení, neboť si vzpomene, jak nácek týral ty dvě ženy u bunkru.

„Co to má znamenat?“ ptá se vyplašená dívka, zatímco ostatní z její skupiny jsou odváděny do plynových komor, které jsou již dost zaplněné a v nichž opět začíná vzrůstat neklid.

„Zůstaňte v klidu, prosím. Pan velitel vám to jistě brzo vysvětlí,“ říká Edelstein, neboť ho nic chytřejšího nenapadlo.

Jelikož dívka začíná nabývat stavu hysterie, nechá ji kápo hlídat jiným vězněm a spěchá za Ottou, který ho přivítá strašných pohledem.

„Pane SS-Hauptscharführere, jestli tady zůstane, tak způsobí paniku. Pokud ji odvedu ven, tak by také někdo …,“ zarazí se Isaac, neboť v očích velitele je smrt, „Pane SS-Hauptscharführere, co ji strčit tam vedle, do toho prostoru, jak je komín. Tam může počkat, než se všichni svléknou,“ vyhrkne vězeň.

„Tak ji tam strč, a ať ji tam někdo hlídá. Kdyby řvala, tak … však víš co dělat.“

Edelstein odvede ženu do přilehlé místnosti mezi svlékárnou a pecemi, kde ji nařídí, aby zde počkala. Je strašně vyplašená, a jediné, co ji napadá, je sexuální útok na ni. Je hezká a teď taky nahá. Něco zděšeným hlasem drmolí, ale její hlídač ji neodpovídá.

Za pár minut tu skončí další dvě mladé ženy, a tak Isaac křikne na dva své muže, aby mu přišli pomoc je ohlídat. Ti také klopí oči, neboť i oni se obávají toho, co se s těmi nebožačkami stane. Mezitím přibude ještě čtvrtá, a když jde poslední skupina do plynu, zůstanou ve svlékárně další dvě.

„Vodveď je za barák a tam je pohlídejte,“ nařizuje vyšší šikovatel Edelsteinovi, který jen přikyvuje, nemá teď sílu cokoli ze svých úst vypustit. Ale také nemá na vybranou, buď ty ženy za budovu odvleče a pohlídá, nebo ho ten sadista taky zastřelí. Přibere si další tři členy sonderkomanda, aby mu pomohli.

Jelikož již akce skončila a vpředu před krematoriem není nikdo z transportu, vede je tudy. Všech šest dívek od osmnácti do pětadvaceti let je strašně vystrašených, a pak začnou ječet, jako ozvěna na křik, který se ozývá z plynových komor. Doráží na několik členů sonderkomanda, kteří je obstupují, chtějí odpovědi, ale vězni jen mlčí, hlavy mají skloněné. Jen jim svými těly brání, aby se rozprchly, neboť pak by nezemřely jen ony, ale také oni. Když do nich jedna z žen začne tlouct ručkama sevřenými v pěst, trpně rány přijímají, aniž by cokoli udělali pro svou obranu.

Dotlačí je za barák, a snaží se, aby neviděly na tu jámu, ze které šlehají stále plameny. Na prostranství už není žádné tělo, všechna už skončila v ohni, a ten je různě úspěšně stravuje. Bohužel ten děsný jekot z komor smrti nelze přeslechnout a ony se celé klepou. Asi jim už dochází, co se děje s těmi uvnitř.

„Vy je tam vraždíte?! Vy je tam vraždíte?!“ řve v naprosté hysterii jedna z nich.

Mlčení všech mužů okolo je odpovědí.

„Co bude s náma? My nemáme zemřít?“ zeptá se jedna z nich, očividně si zachovávající nejvíce zdravého rozumu.

Zase nikdo z vězňů nepromluví, neboť jí nemohou dát dobrou odpověď.

Křik z budovy nepolevuje, a i přes stěny je slyšet i začínající kašlání, sípání a chroptění. Ženy pořád stojí v houfu, nahé, konsternované. Už jim musel dojít i způsob, jakým ti lidé uvnitř umírají, a ony tam určitě mají své blízké. Hrůza v jejích očích a tvářích se nedá popsat, je naprosto nekonečná.

„Přiveďte je sem,“ zařve na vězně Moll, a oni tlačí v houfu dívky blíže k té stvůře, a také k jámě, ze které šlehají hrozné plameny.

Děs žen se zvyšuje, pokud je to ještě vůbec možné, nevěřícně zírají tu k budově, kde slábne zoufalý jekot, tu k obrovské díře, odkud se valí kouř. Musely by být retardované, aby jim nedošlo, co právě spatřily. Pak pohlédnou k druhé jámě, která je také obrovská a ze které žádné plameny zatím nešlehají. Pochopí, ta je určena pro jejich transport.

„Pojď sem!“ křikne Otto na Isaaca, mávne i vztekle rukou.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere!“ staví se do pozoru povolaný.

„Ty děvky židovský popostrčte blíž k tý jámě,“ objevuje se ve tváři velitele hrozivý úsměv, „Ale předtím to vyřídíme tam s tím smetím,“ podívá se směrem, kde je položeno na patnáct malých dětí, starých od pár týdnů až do jednoho roku, „Rozbalte je a přineste sem!“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ říká Isaac, a tentokráte s tím nejvyšším sebezapřením.

Povolá k sobě několik nejblíže se nacházejících vězňů, jejich druhům hlídající ženy nařídí, aby se ještě o pár metrů přisunuli blíže k ohnivému peklu.

Rozkaz Molla je jasný, a Edelstein se obává, že tuší i jeho záměr, který je stejně tak krutý, jako je on sám. Rozbalením má na mysli zbavit děti oblečení či toho, v čem jsou zachumlané. Vězni se dívají zděšeně, když jim řekne, co mají udělat, ale nemají na výběr. S děsem v očích vytahují drobečky a nahé je berou do náručí, drží je křečovitě, jako by se báli, že jim ublíží. Ale copak na tom záleží? Pokud s nimi chce ta zrůda v uniformě udělat to, čeho se tak hrozně bojí?

Je to strašné procesí, jak jdou vězni, každý s dvěmi malými nahými dětmi směrem k výhni v zemi, kde stojí jak anděl zkázy Otto. Jdou pomalu, ale i tak se blíží k tomu žhnoucímu kotli. Nelze zastavit čas, byť by to všichni rádi udělali.

Vyšší šikovatel se lehce ušklíbne, když k němu dorazí první člen sonderkomenda, surově chytne první dítě za nožičku a švihne rukou. Drobeček přestane plakat, a vzápětí se ozve jeho krátký strašný křik, který naštěstí velmi rychle utichá. Ty plameny jsou milosrdnější než esesák, zahubí život v drobném tělíčku svým žárem velmi rychle. Druhé dítě letí vzduchem, aby také skončilo ve strašné výhni.

Ten děs v očích všech, co jsou poblíž a vidí počínání vyššího šikovatele, je nepopsatelný. Jako by nikdo nechtěl uvěřit, že ho nešálí zrak, že opravdu ten ďábel převlečený za člověka hází jedno dítě za druhým živé do ohně. Takové barbarství snad ani nemůže být pravda.

I Isacc stojí jak opařený. Bylo mu jasné, že ty děti žít nenechají, ale mohli je zastřelit, nebo udusit, rozbít jim hlavičku, aby umřely okamžitě. Místo toho s nimi Otto hází jak s kusem masa, a ony dopadají do hrozivých plamenů. Ten nácek nemůže být člověk, přitom tak vypadá, přitom mluví jako lidská bytost. Co se ale skrývá za tou maskou?

Jeden mladý člen sonderkomanda předá šílenci v uniformě SS dvě robátka, co přinesl, pak udělá pár kroků stranou a vytuhne. Edelsteinovi je jasné, že právě byla překročena hranice, kterou je tento vězeň schopen ještě snést. Stojí tam bez hnutí, vlastně se celý chvěje, kousek od toho bestiálního vraha. Je očividné, jak tohle dopadne. Zvláště když už Moll sahá k opasku, aby vytáhl pistoli.

Těžko říci, co přiměje kápa k tomu, aby zasáhl. Většinou se stará sám o sebe, ale teď se vrhá k mladíkovi a obuškem ho silně udeří přes záda. Další úder ho srazí na kolena, a třetí směřuje do pravého boku, při něm se tělo nepřirozeně prohne.

„Co tady stojíš! To nemáš žádnou práci? Odpočívání ti tolerovat nebudu!“ křičí Edelstein německy na bitého z těsné blízkosti, „Tak pohni sebou!“ kopne ho kolenem do levého boku, pak ho chytne levačkou za kabátec a táhne ho pryč, přitom ho řeže obuškem. Tentokráte nic nepředstírá, jeho rány jsou opravdové a musí hodně bolet. Záměrně ho nebije do lebky, ale do trupu, silně a znovu.

U spalovací jámy – ilustrační obrázek – David Olére

Zažene ho asi deset metrů daleko, on klopýtá před ním, za stálého mlácení. Tam s ním Isaac smýkne do skupiny jiných členů sonderkomanda.

„Ať tě už dneska nevidím odpočívat!“ zahuláká na potlučeného mládence, pak se ohlédne směrem k veliteli. Pokud se ten rozhodl vězně zabít, tak mu v tom tohle představení nezabraní. Moll chvíli váhá, pak stáhne ruku od pouzdra pistole a obrátí svou pozornost k šestici žen. Ty musely přihlížet tomu, jak skončilo patnáct malých dětí zaživa v plamenech. Klepou se strachy, pološílené z toho, kde se ocitly.

„Sem s nima!“ zařve Otto na vězně, kteří kolem dívek stojí také jak solné sloupy.

Dneska se snad všichni zbláznili, napadne Isaaca. Nebo to snad chtějí zabalit, potom, čeho byli svědky? Mílovými kroky spěchá ke skupině svých podřízených.

„Tak neslyšeli jste velitele?“ řve na ně a také je začne bít obuškem. Opět docela přitlačí.

Až teď muži zareagují, a táhnou ty nebohé ženy blíž k té zrůdě a také k jámě. Vyšší šikovatel jim rukou dává pokyn, aby je odvedli ještě dál, až na samý okraj té pekelné tlamy. Žár je tam téměř nesnesitelný, štiplavý kouř způsobuje bolest v očích, nutí každého se rozkašlat. Mávnutí rukou dává velitel členům sonderkomanda signál, aby dívky opustili, a nechali je tam samotné. Ty se celé třesou, některé začnou zmateně pobíhat, jiné naopak nejsou schopny se ani pohnout, paralyzovány hrozným strachem. Přitom hledí na stovky a stovky těl, které si bere oheň.

Edelstein odstupuje spolu se svými muži, a ti se na něho nedívají nijak zle, byť schytali několik dost silných ran. Prostě ustrnuli, a až bolest je probrala. Ale kdyby nepřišla, mohl tu někdo z nich ležet mrtvý, anebo tam stát nahý spolu s těmi ženami, a asi přemýšlet, zda skočit do té jámy, nebo čekat na kulku.

Ve tváři Molla se objevuje zvláštní úsměv, úsměv psychopata, co se pase na utrpení šesti nebohých dívek, které jsou na prahu smrti. Z jedné strany ohnivá výheň, z druhé pak šílenec s pistolí. Tu už má totiž v ruce, a pozvedá ji směrem k nim. Ale zatím nestřílí, neboť pohled na vyplašené nahé nešťastnice mu činí větší potěšení.

Isaac pocítí chuť toho blázna chytit a hodit ho do plamenů. Nebo tam s ním skočit. Ale neudělá to, to ví od začátku své úvahy. Jen je ta představa moc lákavá, spatřit ho, jak by tam plápolal. Nebo ho šoupnout do té jímky, aby se také vyškvařil, v rozpuštěném sádle svých obětí.

Prásk. Jedna z dívek je zasažena do boku a jde hned k zemi, zůstává bezvládně ležet

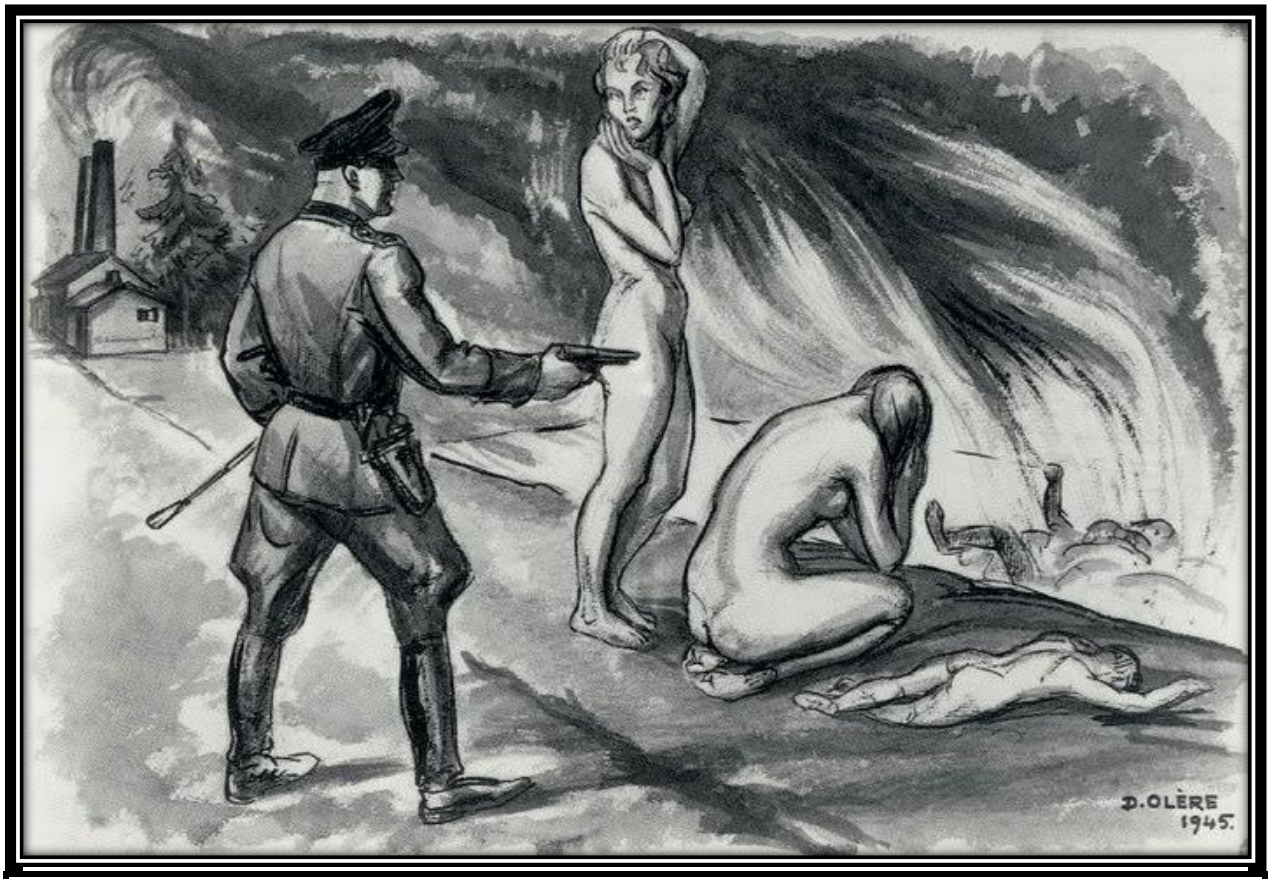

U spalovací jámy – ilustrační obrázek – David Olére

kousek od díry. Zbylé ženy těkají pohledem na ni a na vraha, co ji zastřelil. Prásk. Druhá žena se zhroutí, zasažená do levého prsu, i ona spočine na zemi. Přeci jen jsou příliš vzdálené od výhně, než aby do ní spadly.

Houknou další dva výstřely, jedna chuděra je střelena do břicha, druhá do zad, jak se otočila. Ta padá dopředu, a překulí se přes okraj díry a skončí v ní. Zbývají už jen dvě, a je jim jasné, co musí přijít. Jedna z nich klesne na kolena a modlí se, druhá zmateně pobíhá a běduje. Moll logicky zastřelí napřed tu tichou, neboť ta mu tolik potěšení nepřináší. Asi minutu poté vpálí kulku i do té poslední. I ona už leží tiše na zemi, zasažená do pravého boku.

„Hoďte je tam!“ křikne Otto na nedaleko stojícího kápa, přitom zastrkává zbraň do pouzdra.

„Nedáte jim ještě ránu do hlavy?“ zeptá se Isaac.

„Posral ses? Plejtvat náboji?“ zavrtí nechápavě hlavou vyšší šikovatel, „Tak na co čekáš, ty hovado! Ať už jsou vevnitř!“ zařve.

Edelstein rychle mávne na nedaleko stojící muže a ukáže jim směrem k jámě.

„Všechny ne kaput,“ říká jeden z nich, oči hrůzou rozevřené dokořán.

„Buď je tam hodíte, nebo vás tam nechá hodit von,“ odpovídá jim Edelstein v jidiš, ale není si jistý, zda mu rozumějí. Proto raději zvedne obušek, což je přiměje k činu. Berou jednu za druhou za ruce a nohy, a předávají je plamenů. Cítí, že minimálně dvě ještě žijí, neunikne jim škubání jejich nohou. Ale musí poslechnout, ta stvůra stojí kousek stranou a bedlivě vše

sleduje. Dokonce s oplzlým úsměvem hledí, jak končí jím střelené dívky mezi dalšími již částečně spálenými těly.

Po tomhle představení již nikdo z přítomných nepochybuje o tom, že Moll je naprosto zvrhlý šílenec. V tom se liší od mnoha svých kolegů, kteří také zabíjejí, ale spíše se znuděným výrazem ve tváři. Zabíjejí, protože jim to buď rozkázali, anebo protože chtějí zbavit říši jejích nepřátel. Zabíjejí i děti, aby z nich nevyrostli dospělí. Je to hrozné, ale oni to dělají strojově, mechanicky. Ale tenhle blázen ne. Ten je bezpochyby maniak.

Edelstein raději míří co nejdále od něho, jde zkontrolovat druhou jámu, co má přijmout těla, která jsou stále ještě uvězněna ve ztichlých plynových komorách. Neví, zda otevřou budovu a nechají ji přes noc větrat, anebo sem dovlečou přenosné reflektory a proces likvidace se rozjede navečer a poběží celou noc. Upřímně je mu to jedno, i on je dnes dost rozhozený. Už tady zažil hodně, ale naprosto zbytečná krutost Molla s ním otřásla.

Vrací se k první jámě, proces hoření není zdaleka ukončen, ačkoli oheň tam žhne už mnoho hodin. Někde se evidentně dusí, jinde plameny šlehají vysoko nad okraj. Je nutné ohořelé mrtvoly dostat právě tam, což není tak jednoduché, když je ta díra tolik široká a jde z ní takový žár. Ale i tak se o to muži s háky snaží.

Otto někam zmizí, možná se šel poradit, jak postupovat dále, nebo se jen pochlubit. Ostatně je jedno, kde je. Kéž by byl někde v pekle, kam nepochybně patří. Isaac vytáhne cigarety a jednu si zapálí.

„Tak ty máš čas kouřit?“ uslyší hlas Koeventa, trhne s sebou, a v jeho očích se na okamžik objeví záblesk, vzápětí už jsou zase typicky prázdné.

„Vadí vám to, pane?“ zeptá se bezbarvým hlasem a vyfoukne kouř.

„Ale ne,“ zavrtí hlavou oberkapo, pak si sám také zapálí, „Tohle byla fakt síla,“ poznamená.

Edelstein jen pokrčí rameny, co taky odpovědět.

„Poslouchej, von je fakt psychopat,“ ztiší hlas Karel, „U něho nikdy nevíš. Vo důvod víc, proč držet pohromadě.“

„Nevím, jestli jsem tím správným, pane. Jsem jen zasranej Žid, jak mi dost často opakuje.“

„Ale docela s ním vycházíš.“

„Vycházím, pane? Viděl jste ho. Zítra … ale proč zítra, třeba už za hodinu mě klidně může zastřelit, nebo mě nechat hodit živého do toho ohně.“

„No, zatím nás trochu respektuje,“ ukáže na svou pásku oberkapo, „A myslím, že i tebe. I když seš ten Žid. Fungujou mu ty jámy, ten sběr tuku, co von vymyslel a tys mu to nakreslil a udělal.“

„Je naprosto nevypočitatelný, pane.“

„V tom s tebou souhlasím,“ povzdechne si Koevent, a pak spolu ještě chvilku klábosí, než dokouří cigaretu. Poté se jejich kroky rozejdou, Karel se jde podívat na otevírání plynových komor a větrání budovy, Isaac se věnuje hromadné kremaci.

Nakonec padne rozhodnutí, že těla se budou z komor tahat až za svítání, a také pak hned vytěžovat a spalovat. Asi jim ta jedna velká plápolající jáma stačí. Otto zmizí, a tak Edelstein neví, zda musí zůstat, nebo si smí jít odpočinout do Krematoria II. Rozhodne se zůstat, sice je hladový a už unavený, ale nedovolí si odejít.

„Děkuji, pane,“ přibelhá se k němu mladík, zprvu si neuvědomí, o koho jde. Až pak mu dojde, že toho mládence zmlátil, a tím ho zachránil. Jinak by ho Moll bezpochyby zastřelil.

„Asi to dost bolí,“ řekne jen, neboť ho nic moudřejšího neapadá.

„Já moc nerozumět,“ mluví mládík lámanou němčinou.

„Ty jsi asi jeden z těch nových. Jsi tady krátce, říkám. Nový.“

„Ano, pane," pochopí snad smysl otázky vězeň, „Shlomo Molezsio, já."

„Isaac Edelstein," odpoví dost neochotně kápo, nechce se s tím klukem sbližovat, možná už zítra ho Otto zastřelí.

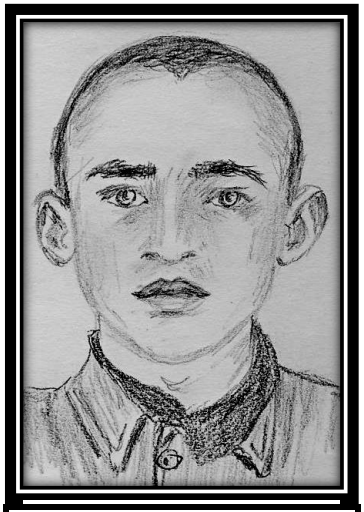

Shlomo Molezsio

„Já … děkovat … Já … moc horor."

„Buď si zvykneš, nebo umřeš," sdělí mu vězeňský funkcionář smutnou pravdu.

„Já nerozumět … vy zachránit … mě."

„Tak si dávej pozor. Musíš si dávat pozor," začíná být Isaac z rozhovoru nervní, neboť ten mládenec očividně nechápe, co mu říká.

„Já nevědět … dobře … já žít. Lepší … kaput," dívá se hrozně smutně Molezsio.

„Pokud chceš umřít, tak se ti to určitě brzo vyplní," podívá se Edelstein pátravě na Shloma, může mu být tak osmnáct až dvacet, je hodně mladý. Ale asi nezestárně, napadne ho.

„Já nerozumět, pane. Já … jen děkovat," řekne potlučený člen sonderkomanda a pak se odporoučí. Kápo si oddechne, co má taky říkat tomu chudákovi, který se ještě nerozhodl, jestli bude dál tu hrůzu snášet, nebo se nechá odprásknout.

Pak spatří Vosse, který tomuto úseku velí, a tak k němu zamíří. Snad mu ten řekne, jestli tady musí být celou noc, anebo bude udržováním ohně pověřený někdo jiný. Není potěšený odpovědí, má zůstat. Ale přijímá to, je pořád dost silný a jednu noc vydrží nespat. Navíc pokud velitel zmizí, mohl by se domluvit s Josefem a mohli by se vystřídat. Někam se na chvíli zašít a tam si zdřímnout.

Ale kam? Zalézt do budovy prosycené jedovatým plynem, to by se už taky nemusel probudit. Venku je pak docela zima, a onemocnět tady, to je přímá jízdenka na onen svět. Snad by šla využít ta část krematoria, kde jsou pece, později, až bude budova ještě více odvětraná. Anebo bude celou noc vzhůru a hřát se u ohně, u něj je tepla více než dost.

BLOK KURIOZIT

„Už zase včera přivedli další dvojčata i s tím blížencem," povzdechne si Yoel Edelstein, nachází se po ránu v místnosti svého bratra, který pro tento zvláštní blok vykonává funkci písaře.

„Já vím. Taky z toho nemám dobrej pocit. Už je tu dost daleko starších, dospělejch, spolu s těma dvojčatama," odpoví Gideon.

Začíná jim další den v nemocničním sektoru BIIf. Zvykli si již na nové prostředí, ale v poslední době jsou hodně zneklidněni. Pochopitelně i k nim se dostávají zprávy o transportech a vraždění maďarských Židů. Ovšem jak je sem deportováno značné množství lidí, přijíždějí i další dvojčata různého věku, ale také různě postižení lidé, s rozštěpem patra, trpasličího vzrůstu, s hrbem, s různě barevnýma očima a podobně.

Ti, jenž jsou mužského pohlaví, pak končí v jejich speciálním bloku. Teď už chápou, proč je sem Mengele přestěhoval. Ten sám pobíhá kolem vlaků a hledá objekty pro svůj výzkum, zatím zahalený rouškou tajemství. Co s tím panoptikem zde chce nakonec udělat?

Tím, jak se na baráku objevují i dospělí jedinci, například otec dvojčat či jejich starší bratr, začínají mít bratři Edelsteinové strach o svoje postavení. Yoel sice pořád zůstává

velitelem bloku a Gideon jeho písařem, ale to by se mohlo změnit, což by pro ně znamenalo ztrátu jejich velkých privilegií, včetně samostatných místností. Sice Mengele nic takového nenaznačoval, při svých návštěvách zde, ale červík pochybností v jejich hlavách hlodá.

Bohuslav Skrztuzski

Po nástupu, který má jejich barák kuriozit samostatný, se objevuje písař jednoho zdejšího bloku, šestatřicetiletý Bohuslav Skrztuski, kterého jim jako prostředníka vlastně sehnal Stanislav Latka, pro změnu polslý písař z mužského sektoru BIId. Přes něj udržují kontakt se Stanislavem i svým bratrem Danielem, který zůstává v základním táboře.

„Rozrůstáte se každým dnem," poznamená s lehkým úsměvem Bohuslav, všichni tři se nacházejí v místnosti Gideona, který musí každého nového obyvatele jejich baráku zanést do své evidence.

„Je to tak, pane," přikývne Yoel, „Pořád jsou na tom ale lépe než ti, co je pálí v krematoriích, tam vepředu, nebo tam za tím naším sektorem," ztiší hlas, naráží na stoupající dým od lesních krematoriích. Není k nim dobře vidět a mnohým se tak může zdát, že jde kouř z komínů budov, ačkoli ve skutečnosti vychází z obřích spalovacích jam.

„To je pravda," přikývne Skrztuski, ale nezdá se, že by ho až tak osud maďarských Židů trápil, spíš je mu lhostejný. Tihle dva, to je jiné, tím poskytuje službu svému příteli Stanislavovi.

„Každým dnem sem pan doktor někoho přivede," povzdechne si Gideon a podívá se na karty, co se mu kupí na stole.

„Kluci, nemám moc času," přeruší jejich lamentování polský písař, „Včera v podvečer dorazila zásilka, pro vás. Od vašeho bratra Daniela, toho lékaře, jak jsem pochopil."

„On byl taky?" ožije Yoel.

„Ne. Je přece jedno, kdo to přinesl. Nemusíte vědět všechno. Prostě máte něco u mě, tak si pro to přijďte. Nebudu to nosit a riskovat, že mě s tím někdo chytí."

„Rozumím, pane. Řekněte nám kdy a kam máme přijít, a my si to vyzvedneme."

„Kolem poledního, a je to v mojí kanceláři. Tak se tam zastavte. Pokud teda nemáte nějaký jiný program," podívá se Bohuslav tázavě.

„Nikoli, pane. Dnes my osobně na žádné vyšetření nejdeme. Asi i proto, že tu mají tolik nových," lehce se Yoel ušklíbne, „Maximálně je tam odvedeme, a to je všechno. Tak my za vámi přijdeme."

„Jsme domluveni," vstane Skrztuski a bez dalšího odejde.

„Tenhle je hodně jinej, než Stenly," poznamená Gideon.

„Co chceš. Je to Polák. Možná nás Židy taky nenávidí a pomáhá nám jen proto, že ho o to požádal Stenly. Ale to je přece jedno."

„Je. Jen jsme tu úplně sami, uprostřed těch zjevů, uprostřed toho šílenství."

„Gideone, to jsme přece už dva roky. Dyť jsme vždycky byli jen my dva, jen někdy viděli někoho z bratrů."

„Já vím," řekne místní mladistvý písař a pak se obrátí ke svým povinnostem. Jeho sourozenec ho opustí, s páskou blokového na rukávu a obuškem zavěšeným na zápěstí vyrazí na kontrolu ložnice. Se sourozencem rozepsali služby, je nutné tady udržovat pořádek.

V baráku bude už dobře stovka osob různého věku, jen pohlaví je stejné. Mnozí jsou ještě v šoku, neboť sem přišli před nedávnem a tady se dozvěděli, co se stalo s jejich mnohými blízkými. Vždy jim to někdo řekne, nebo je jen odvede před barák a ukáže jim kouř, krerý se nad částí tábora vznáší. Většinou jim nějaký čas trvá, než uvěří, a pak přichází různé stavy rezignace, beznaděje, šoku.

Yoel začíná věci organizovat, na papírku má seznam různých čet, které vytvořil. Kdo má uklízet, kdo půjde pro topivo. Ačkoli už je dost teplo, tento blok má na něj stále nárok. Posílí i skupinu, co vyzvedává jídlo. Pár dospělých si musí připadat jak v bláznivé taškařici, a mohli by se tomu i smát, kdyby nebylo vše to okolo, smrt blízkých, stejná hrozba pro každého z nich. Jsou v baráku plném dvojčat a různě poznamenaných lidí, šéfují tomu dva patnáctiletí kluci. Copak tohle je normální?

„Proč mám já uklízet?“ zeptá se jeden asi dvaadvacetiletý mladík, má tady své dva mladší bratry.

„Protože jsem to tak určil,“ odvětí stroze Edelstein.

„Aby ses neposral,“ zamumlá muž, bohužel tak, že to všichni slyší.

„Máš nějakej problém?“ načepýří se Yoel, napne svaly a lehce pozvedne obušek. Je připravený si své postavení uhájit.

„Já?“ povyroste o pár centimetrů i jeho odpůrce.

„Já bych řek, že máš, a to docela velkej,“ ozve se náhle hlas osmiletého Efraima Karsai, „Pokud se na tebe Yoel naštve, tak špatně skončíš,“ prorokuje.

„Já?“ změří si muž pohledem blokového, není určitě slabý, a má ten obušek, ale on si připadá silnější. Je tu pár dní, plný emocí, naštvaný na celý svět, a také přesně nechápe, co znamená ta páska na ruce.

„Jednou se Yoel na jednoho dospěláka naštval. To bylo v tom vedlejším sektoru. Zmlátil ho tak, že do rána pošel,“ přídá se Simon Karsai.

„Cože?“ vyrazí ze sebe mladý muž.

„Nech ho bejt, je blbej, neví, jak to tady chodí,“ ušklíbne se Efraim a soucitně se na rebela podívá.

„Jak to myslíš?“ zpozorní oponent.

„To je přece jasný, ne?“ zavrtí jakoby nevěřícně hlavou Simon, „Von je přece blokovej,“ ukáže na Yoela, „Když se ho jen dotkneš, tak tě zastřelej nebo pověsej. Když tě von umlátí, tak ho ještě pochválej, jak dobře tady udržuje pořádek.“

„Co to říkáš?“ ozve se nejen nevrlý mladý muž, ale i další z nováčků, kteří debatu vyslechli.

„No tak to tady chodí,“ pokrčí rameny Efraim, „Von je velitel, má tu pásku a ten vobušek. Tak má právo kohokoli z nás zabít. Když tam umlátil toho chlapa, taky nikdo ani necek. Jen ho ráno svlíkli a vyhodili z baráku. Tak to tady chodí,“ dokončí svou řeč.

Někteří jsou hodně zaražení, jednak nad obsahem sdělení, jednak nad řečí osmiletého kluka, který jim vše vypráví, jako by šlo o samozřejmost. Také teď jinak hledí na chlapce s obuškem. Tak on je vrah, zabil nějakého muže, který se s ním asi taky pohádal.

Edelstein je na rozpacích, nerad si zmíněný konflikt připomíná, ale teď se mu docela hodí, že s tím Efraim začal. Nebude na škodu, když získá mezi novými členy respekt.

„Nechci nikoho bít ani zabít,“ promluví tichým hlasem, a kupodivu všichni zmlknou, „Ručím tady ale za pořádek. Ručím tady, že bude vše fungovat. Výdej stravy, nástupy. Tak se podle toho zařiďte. Rozpis toho, kdo má co dělat, víte,“ dodá a otočí se. Možná bude lepší, když jim dá čas. Pomalu odchází.

„Von vážně někoho zabil?“ ozve se za jeho zády čísi dotaz.

„Jo. To jsme ještě byli v bloku plným dospělejch vězňů. Jeden jednomu z nás ukradnul chleba, a von šel doprostřed těch chlapů, vytáhnul ho ven z palandy a strašně střískal. Krev z něj jen stříkala. Do rána bylo po něm,“ slyší za sebou Efraimův hlas.

Usmál by se v duchu, kdyby to nebylo jeho noční můrou. Smrt toho muže se mu občas připomíná. Ale musí uznat, že teď se mu hodí. Zastaví se a otočí, a hned vidí zcela jiné pohledy všech nových, jedno jak starých. Asi začínají chápat, že tady mohou být zabiti nejen od esesáků.

Vrátí se za bratrem, řekne mu o příhodě na ložnici.

„To je dobře, že jim to ten kluk řekl," prohlásí Gideon, „Pokud si Mengele bude myslet, že to nezvládáme, určitě nás vymění. Třeba za toho, kdo se s tebou hádal."

„Nějak se nám to komplikuje," povzdechne si Yoel.

Asi kolem desáté hodiny pro ně přijde zřízenec, že se mají dostavit na ošetřovnu a vzít s sebou dvě nové dvojice dvojčat ze včerejška. Za necelou čtvrt hodinu se hlásí u doktorky Evgenie Honigmanové, ta nechá jednu dvojici čekat na chodbě a druhou si pozve dovnitř. Zatímco se asi desetiletí kluci svlékají, obrání se ona na bratry Edelsteiny.

„Počkejte tady s nimi, musím si něco zařídit," řekne jim a vyjde z místnosti.

„Co nám chtěj udělat, pane? Proč se musíme svlíknout?" zeptá se jeden z kluků plačtivě.

„Toho se neboj, nás už takhle vyšetřovali mockrát," odpovídá mu Gideon mírným hlasem, „Jen vás budou různě měřit, vážit, a nakonec vám asi odeberou krev. Nic se vám nestane, věř mi. No tak, musíš se svlíknout úplně, donaha, tak ty spodky taky dolů," zvýší lehce hlas, pročež oba chlapci rychle poslechnou.

Mezitím vstoupí do ordinace lékařka a spolu s ní i její kolega, kterým není nikdo jiný, než doktor Maxmilian Zilbermann, patolog, co občas úřaduje v Krematoriu II.

„Někdo by s vámi rád mluvil, mladí pánové," ukáže Evgenia na kolegu, „Můžete jít támhle stranou, já se zatím budu věnovat těmto milým chlapcům. No tak, nebojte se, já vás neukousnu. Jen budete muset být trpěliví, ta prohlídka bude trvat dlouho."

Mezitím se skoro dospělá dvojčata přemístí i s lékařem o kus dál, aby měli krapet soukromí, také se začnou bavit polohlasně, vlastně se napřed představí. Mluví spolu německy.

„Nemusíte se bát," říká Maximilian tichým hlasem, „Nechci vás ani vyšetřovat ani vám jakkoli ubližovat. Jen vás chci pozdravovat od vašeho bratra."

„Od Daniela?" ptá se Yoel.

„Ne, ne, od toho druhého. Od Isaaca."

„Od Isaaca?" podívá se podezřívavě Gideon, ještě aby šlo o nějakou provokaci, „To je divné, pane doktore. Ten je přeci v izolovaném komandu, k němu se jen tak někdo nedostane."

„Máš pravdu, chlapče. Já naneštěstí ano, protože mám občas práci v tom krematoriu, kde váš bratr taky slouží," říká smutným hlasem Zilbermann.

„Práci? V krematoriu? Vy jako lékař?" dívá se teď pátravě i Yoel.

„No tak dobře, ať to víte. Jsem patolog, pokud tušíte, co to znamená."

„Jo, vy voperujete mrtvý," vyhrkne Gideon.

„Taky by se to tak dalo říci. V tom krematoriu je pitevna, stará se o ni váš bratr Isaac, tak jsme se seznámili. Požádal mě, kdybych se s vámi náhodou viděl, abych vás pozdravoval. A taky se poptal, jak se vám daří. Asi by vám mohl něco sehnat, k jídlu," ztiší hlas Maximilan.

„Máme dost, není třeba riskovat," zavrtí hlavu Yoel.

„Tak vy jste patolog … taky někdy dostáváte pacienty pana doktora Mengele?" zeptá se Gideon.

„Ta pitevna je doktora Mengele," přkývne lékař, a teď klopí zrak.

„To asi budete jednou taky řezat nás, co?" položí další dotaz Gideon a Zilbermann vzhlédne, zatváří se udiveně, jak klidně něco tak strašného ten chlapec vyslovil.

„Pevně věřím, že ne," odvětí dost nejistým hlasem Maximilian.

„To my taky. Ale vyloučit to nemůžete. Už jste pitval hodně dvojčat, pane doktore?"

„Prosím, nechci se o tom bavit. Pokud vím, tak nikdy nedošlo k záměrnému usmrcení jakýchkoli dvojčat, naopak se těší zvláštní ochraně."

„Máte pravdu, pane doktore," vloží se do debaty Yoel, „Nemůžete se nám ale divit, jsme přeci takovými pokusnými králíky, ne? Vy vídáte Isaaca často? Jak se mu daří?"

„Pokud vím, tak dobře. Sice se tam vyměnil velitel, ale on zůstává nadále kápem. Má na starosti techniku, proto se stará i o tu pitevnu. Co vy? Opravdu nic nepotřebujete?“

„Máme dost, pane doktore. Dostáváme vyšší dávky, a něco občas dostaneme, od druhého bratra, co je lékař jako vy,“ ztiší hlas Yoel, „Není opravdu třeba, aby Isaac cokoli riskoval. Možná má sám málo.“

„To si nemyslím, v téhle strašné době,“ šeptá i Zilbermann, „Teď, když jezdí ty transporty tak často …“

„My víme, doktor Mengele nám skoro každý den někoho přivádí,“ přikývne Yoel, „Zabíjejí jich asi hodně, že, pane doktore.“

„Nemohu a nechci o tom mluvit …“

„I my tady vidíme ten kouř,“ zavrtí hlavou Yoel, „Máte pravdu, není třeba o tom mluvit.“

„Musím už jít. Chcete něco svému bratrovi vzkázat? Těžko se s ním uvidíte, bydlí teď v tom krematoriu. Možná tam budu bydlet i já.“

„Jen mu vyřiďte, že se nám zatím daří dobře. Co tady jinak vzkazovat, když nás tady můžou kdykoli zabít.“

„Tak dobře,“ podívá se svým smutným pohledem Maxmilian na oba chlapce a v duchu se modlí, aby se nikdy nestali jeho klienty.

Po odchodu lékaře se sourozenci Edelsteinovi chvíli dívají na vyšetřování poněkud vyplašených chlapců, pak je doktorka Honigmanová pošle pryč. Venku ještě uklidní druhé dva hochy, kteří si určitě nějaký čas počkají, než na ně přijde řada.

„To s tou pitevnou sis mohl vodpustit,“ řekne vyčítavým tónem Yoel, když vyjdou z nemocničního bloku a zamíří ke svému baráku.

„Dyť jsem toho snad tolik neřekl, ne?“ brání se Gideon.

„Neřekl, ale je lepší vo tomhle nemluvit vůbec.“

Po příchodu do svého současného bydliště se začnou věnovat svým povinnostem, písař pokračuje ve vytváření evidence a hlášení o stavech pro doktora Mengele, velitel bloku jde zkontrolovat pořádek na ložnici. Pak vezme skupinu kluků ven, i s míčem, jdou si zahrát fotbálek. I tohle privilegium zde mají, a jelikož je docela příjemné počasí, tak se mohou dostatečně vyblbnout.

Yoel vytvoří hned několik týmů, kdy se snaží rovnoměrně rozdělit chlapce podle velikosti, sám se zapojí do jednoho z družstev. Udělají si branky z kabátců či svetrů, a mnozí značnou se značnou zarputilostí prohánějí mičudu. Chvílemi jako by zapomínali, kde jsou. Takových part kluků, co se honí za míčem, je určitě po světě nespočet. Bohužel oni jsou v oploceném prostoru a občas se k nim snese mastný popílek, když zavane nevhodným směrem silnější vítr.

Sem tam dojde i ke sporu, ale to je také přirozené, každý chce vyhrát, to je přece v povaze každého chlapce.

„Neser mě, nebo tě zkopnu tak, že půjdeš rovnou do komína!“ oboří se na jednoho protihráče Efraim Karsai.

„To nebylo moc hezký!“ napomene ho Yoel a zatváří se hodně přísně.

„No jo, asi ne,“ podívá se k obloze osmiletý hoch, „Ale je jich tam asi hodně, co, když tak čmoudí,“ poznamená vcelku lhostejným hlasem.

„Asi jo,“ zachvěje se Edelstein, neboť si uvědomí, že ten kluk už bere za samozřejmé, že se zde vraždí lidi a pak jsou páleni v krematoriích, proto se kouř a občas i popílek vznáší nad táborem. I teď mohou cítit ten smrad, který občas už ani nevnímají, přijde jim k tomuto místu patřičný.

Náhle se Yoel zarazí, neboť spatří o kus dál postavu mu tak dobře známou. Stojí tam totiž samotný doktor Mengele a pozoruje kluky při hře. Rychle se k němu rozejde. Jak se zdá, má

kapitán dobrou náladu, dokonce se usmívá. Jenže rychlejší než on jsou jiní chlapci, zvláště ti menší, kteří nejsou zapojeni ve hře. Doslova běží k německému lékaři a strocují se okolo něho.

Josef několik z nich pohladí po vlasech a pak jim dá to, na co čekají. Vytáhne z kapsy bombóny a spravedlivě je mezi ně rozděluje. Přitom má ve tváři přívětivý výraz. Jako kdyby dorazil milující otec za svými dětmi. Některé z nich ho dokonce tahají za šos, volají na něj strýčku a žadoní o druhý pamlsek.

„Ty už jsi přece dostal," pohladí kapitán asi sedmiletého kluka po hlavě, „Ve všem je třeba zachovávat pořádek, musí se dostat i na ostatní," pohlédne směrem k improvizovanému hřišti, kde je lítý boj přerušený a další kluci směřují k místu, kde se rozdávají dobroty.

Mengele se snaží obdarovat všechny, a naopak káravě zvedne prst, když chce někdo podvádět a přijít si podruhé. Ale nikoho netrestá, toliko slovně dotyčné dítě napomene. Dostane se na všechny, i na ty největší, přibližně ve věku bratrů Edelseinových. Nakonec si právě Yoela vezme stranou.

„Osazenstvo bloku se nám rozrůstá," řekne a jen hlupák by nepoznal, jakou z toho má radost. Ačkoli je většinou upjatý a odtažitý, když je mezi svými dětmi, dvojčaty, tak jako by roztál.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," odpovídá poněkud škrobeně Edelelstein.

„Mluvil jsem s tvým bratrem. Ten si zatím vede dobře, má v papírech pořádek. Co ty? Jak zvládáš svoje povinnosti?"

„Někdo si snad stěžoval, pane SS-Hauptsturmführere?" objeví se v hlase mladíka nejistota.

„Měl by snad někdo důvod si stěžovat?" podívá se pátravě nácek.

„O nikom nevím, pane SS-Hauptsturmführere. Snažím se, aby byl v bloku pořádek. Udělal jsem rozpisy," sáhne Yoel do kapsy a vytáhne papírek, „Snažím se dát každému konkrétní úkoly. Myslím si, že to všichni respektují, pane SS-Hauptscharführere. Nebo snad nebyl v bloku pořádek?"

„Závady jsem neshledal," zavrtí hlavou Josef, „Přemýšlel jsem i o práci, pro ty větší z vás. Mohli by dělat poslíčky, nebo také uklízet, v různých nemocničních barácích, ubytovacích prostorách ostrahy tábora. Něco jako jste dělali vy, ty a bratr, tam v základním táboře."

„Určitě by ti větší práci zvládli," odpovídá zdrženlivě mladík, pak se rozhodne projevit iniciativu, „Pokud mi řeknete počty a místa, mohl bych vytipovat vhodné chlapce, co by se na to hodili a tu práci zvládli, pane SS-Hauptsturmrführere."

„Uvidíme. Možná s tím ještě vyčkáme, dle všeho brzo přibudou další," objeví se mírný úsměv na tváři doktora, stále přijíždějící transporty mu dávají obrovskou možnost navyšovat stavy subjektů, které považuje za zajímáve k pozorování a výzkumu, „Můžeš jít, odveď si je a pokračujte ve hře," pokyne velkopansky rukou, jako když monarcha propouští z audience svého vazala.

Edelstein poslechne a bere kluky zpět na improvizované hřiště, kde začne organizovat přerušený zápas. Přitom po očku pozoruje Josefa, který se chvíli se spokojeným výrazem v obličeji dívá na hrající si chlapce. Dost z nich se už otřepalo z šoku, který jim způsobil příjezd do tábora a ztráta nejbližších. Nacházejí si nové kamarády a nový smysl života, ačkoli ten je značně diskutabilní, minimálně z pohledu patnáctiletého blokového. Přeci jen už daleko víc chápe strašný účel tohoto místa a bojí se budoucnosti. Vždyť všichni, co se tu prohánějí za míčem, vlastně měli být podle zdejšího systému už dávno mrtví. Jen jejich zvláštnost je zachovala při životě. Ale na jak dlouho?

Mengele po chvíli odejde, možná směřuje zase na rampu, aby se poohlédl po dalších dvojčatech či jiných lidských kuriozitách. Naopak Yoel s dětmi setrvá u fotbalu až do doby, kdy je rozdáván oběd, tedy ta odporná šlichta. Nicméně z něčeho žít musí a už si na tu stravu

zvykají. Mají zde obrovskou výhodu, neboť se jim dostává vyšších dávek. A tím, jak jsou někteří malí, a oni je vykazují jako dospělé vězně, mají relativně potravy dost. Někdy navýšenou o odměnu za odběr krve. On a bratr navíc dostávají kvalitní jídlo od Daniela, je vlastně zajímavé, co se všechno tady dá sehnat. Ale sami už toho o tom divném systému vědí dost, kdy ti šikovní tady kšeftují kde s čím.

„Tak ti nevím. Byl za náma Mengele, tam venku. Nějak divně se ptal. Jestli to zvládám a tak. Neměl jsem z toho dobrej pocit," poznamená Yoel, je v bratrem v jeho kanceláři a pojídají svůj příděl. Po něm si ale udělají dobrou kávu a možná si dají i zákusek, ze zásob, které tada ještě mají. A další asi dostanou. Hned jak skončí s obědem, vyrazí za Bohuslavem, pro další proviant.

„Tady byl taky, ale byl spokojenej, s tím, jak mám tu evidenci," pokrčí rameny Gideon.

„Jo, vím, říkal to. Pochválil tě. Ale stejně mám takovej blbej pocit, aby nás nevyměnil, za někoho staršího."

„I kdyby, tak se s tím nějak vyrovnáme, ne?" podívá se na sourozence písař, „Nějak bylo, nějak bude. S tím, co nám posílá Daniel, se můžeme mít i tak dobře. I když třeba už nebudeme mít tyhle místnosti pro sebe."

„Zvykl jsem si na ně," rozhlédne se velitel bloku, „Nerad bych o ně přišel."

„To já taky ne. Ale pořád je nám jen patnáct, na to nezapomínej."

„To se ale k tomuhle divnýmu bloku hodí, ne?" usměje se velmi decentně Yoel, „Ten je plnej kuriozit, tak má i kuriozního velitele a písaře."

„To jo. Yoeli, nepůjdeme si radši pro ty věci? Aby Bohuslav neprskal. Kafe si dáme až potom, co říkáš?"

„Tak jo. Máš pravdu. To jsem zvědavej, co nám Dan poslal tentokrát. Jak von to dělá, že tohle všechno sežene."

„Není to jedno? Možná kšeftuje s léky, víš jaká je tady po nich sháňka. Nebo mu něco dává ten nácek, co s ním spolupracuje. Není to jedno?" zopakuje Gideon otázku, pak vstane a zamíří ke dveřím. Jeho dvojče ho následuje.

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

DALŠÍ PLÁNY DOKTORA SCHRÖDERA

„Tak co ti říká pojem culex anopheles?“ položí otázku Johann Schröder, hoví si rozvalený v židli v kanceláři svého hlavního lékaře, kouří cigaretu a popíjí kávu s oblohou, respektive skleničkou pravého francouzského koňaku, který kdoví kde sehnal.

„Co je s tím komárem, pane doktore?“ odpoví otázkou Daniel Edelstein, sedí na druhé židli, také kouří, jen tu kávu má bez oblohy. Za což je neskonale rád, neboť je po ránu.

„Jo, přesně ten hmyz mám na mysli,“ přikývne kapitán.

„Začínám tušit správně, pane doktore?“ podívá se lehce nervózně židovský lékař.

„Asi jo, už mě znáš, už spolu děláme … no, jak dlouho to už bude?“

„Za pár dní přesně dva roky, pane doktore,“ odpoví Daniel a po zádech mu přeběhne mráz. Opravdu, zanedlouho nastane smutné výročí, kdy část jeho rodiny zde byla usmrcena, poté, co ji právě tento německý lékař poslal při selekci na nádraží na špatnou stranu. Matka, sestra, malý bráška, babička a oba rodiče Helene, ty všichni před těmi dvěmi roky umřeli. Strašným způsobem v plynové komoře.

„Tak už dva roky … hrome, to to letí … ale něco jsme tady vybudovali, ne?“ protáhne se Johann.

„Něco ano, pane doktore,“ zachová kamenný výraz Edelstein, neboť jejich názor na zdejší experimentální oddělení se diametrálně liší.

„Proč tak smutně. Voba na to můžeme bejt hrdý. Máme výsledky, získali jsme grant, pořád tady máme … no, kolik pacientů?“

„Průměrně tak sto padesát, pane doktore. Plus minus.“

„No tak vidíš. Ty naše zprávy taky měly úspěch. A neříkej, že se tady nezdokonalujeme. Všichni. Třeba teď, při těch voperacích, co asistujeme tomu báječnýmu chirurgovi. Komu čest, tomu čest, před ním smekám. Ale pozor, tohle mu neříkej, aby nám nezpychnul.“

„Nic mu neřeknu. Také nám při nich dost pacientů umírá, pane doktore.“

„Protože sem vodím beznadějný případy, abyste mi tu neskuhrali, že řežeme do zdravejch. Stejně by umřeli, tak z toho zase nedělej drama. Dyť je vlastně vytahuju vod plynovejch komor, a dokonce jich pár ještě žije. Možná někomu z nich zachráníme život.“

„Na jak dlouho, pane doktore?“

„Co na jak dlouho? Do prdele, Dane, mysli už konečně jako doktor. Pár voperací se podařilo, i díky tomu chirurgovi. Je jedno, co s nima bude dál. Za normálních vokolností by určitě pár let žili. Jak skončej tady,“ pokrčí rameny Johann, „Dostali čas navíc, tak mi tu neskuhrej.“

„Máte pravdu, pane doktore.“

„To říkáš a myslíš si něco jinýho. Už tě znám moc dobře. Ale víš co? Žvaň si, co chceš, hlavně že nám to tady prosperuje. A před náma stojí další významnej úkol.“

„Významný úkol? Ve spojitosti s tím hmyzem?“ zachvěje se Edelstein.

„Přesně tak. Tentokrát nebudeme žádný troškaři, vyzkoušíme to na pořádným vzorku. Proto bude nutný upravit i ty naše prostory, jinak rozdělit pacienty.“

„Pořádný vzorek … to obnáší co, pane doktore?“

„Ještě sám nevím, budu vo tom mluvit s pár lidma. Bude záležet, kolik a jakejch dostanu vakcín. Na léčbu, pochopitelně.“

„Jistě máte na mysli experimentální vakcíny,“ podívá se pátravě Edelstein.

„No jasně, jak jinak," projeví Schröder údiv nad položenou otázkou, „Vezmeme je sem, nějak je nakazíme a pak je budeme léčit. Pořád to samý," pokrčí rameny.

„Může to být nebezpečné."

„Co není nebezpečný. Ale vysokou úmrtnost nepředpokládám, pokud myslíš tohle. Možná někdo exne, tomu asi nezabráníme. Ale to je pořád ta stejná písnička, tak už by sis ji mohl vodpustit. Radši se soustřeď na to, jak přebudovat ty sekce."

„Předpokládám, že ty další pokusy budou rovněž pokračovat."

„Předpokládáš dobře. Ty hlavní určitě, tedy například ty s hepatitidou. Taky mám slíbený prášky, který způsoběj poškození jater, a my to pak budeme léčit. Taky nesmíme zapomenout na ty simulanty, na to sebepoškozování. Jak vidíš, máme tady práce až nad hlavu."

„Kdy chcete rozjet ten nový výzkum, pane doktore?"

„Už brzo. Nicméně ti to říkám v určitým předstihu, abys to tady měl čas připravit. Počítej tak se stovkou pacientů."

„Při zachování stavu těch sto padesáti, co tady máme?"

„Jo, tak nějak."

„Pak to bude asi dost obtížné …"

„Tak prostě vobsadíme další prostory," ušklíbne se Johann, „Mám tu dost velký slovo, jak si možná zjistil. Takže nám určitě vyjdou vstříc, když to všechno vlastně děláme v nejvyšším zájmu říše."

„Nepochybuji, pane doktore, že si své zájmy prosadíte."

„To si piš. Pořád taky měj na paměti, že sice říkáme ve prospěch říše, ale je to vlastně ve prospěch celýho lidstva. Jednou ta zkurvená válka skončí, a pak plody naší práce budou dozajista využívat všichni. Miliony zachráněnejch nám budou jednou vděčný, že jsme nepromrhali tuhle jedinečnou historickou příležitost."

Selekce u vlaku – ilustrační obrázek – www.YadVashem.cz

„Jistě, pane doktore," řekne poněkud kysele židovský lékař, neboť on myslí i na oběti, které dle jeho šéfa musí být přineseny na oltář vědy, výzkumu a pokroku. Pro Daniela to jsou konkrétní mladí židovští muži s konkrétní tváří, kteří na sebe nedobrovolně berou břímě být pokusnými objekty. A někteří přitom nejen trpí, ale i umírají.

„Co tu vlastně dneska máme za program? Když dneska nemusím bejt u těch zasranejch selekcí?"

„Za program? Záleží na vás, pane doktore. Po obědě máme naplánovány operace, jednu a možná i dvě, bude záležet, jestli nenastanou komplikace. Ty selekce, pane doktore, slyšel jsem, že přijíždí hodně transportů."

„Vyzvídáš? Copak ty nejseš dobře informovanej? Copak se tady něco utají?" ušklíbne se Johann, „No to si piš, že jich je hodně, a podle všeho ještě bude. Některý z nás tam maj svoje zájmy, já třeba hledám ty smrtelně nemocný, na ty naše samaritánský voperace. Josef tam zase běhá jak posedlej a vybírá si dvojčata, ale i další, co maj různý vady, nebo jsou jinak postižený. Konec konců, ty mužskýho rodu lifruje na ten blok, co tam velej ty tvoje dvojčata. Vo tom určitě taky víš."

„Něco se mi doneslo."

„Minimálně vod Kurta, kterýho tam vobčas posílám s proviantem. Když vo tom tak přemejšlím, tak sis to tady fakt nezařídil špatně," hodí do sebe kapitán zbytek panáka, „Sám máš tuhle zašívárnu a jako doktor bezpochyby rosteš. Ta tvoje se vypracovala na dost dobrou laborantku, a ty si tam vobčas chodíš zapíchat. Ty dvojčata … kolik jim vlastně je?"

„Patnáct …"

„No tak vidíš. Ty v patnácti šéfujou bloku, a k tomu je zásobujeme žrádlem. Ale to není všechno, že?"

„Všechno? Jak to myslíte?"

„Další tvůj povedenej bratříček se tady zašil jako písař. No a ten poslední, ten chodí po krematoriích s deskama v pod paždí a hraje si tu na architekta, tu na stavitele."

„Vy moji rodinu sledujete, pane doktore?" podívá se trochu udiveně Daniel.

„Tak přímo ne. Ale kvůli tobě je znám, a tak když tam někdy sem, tak se dívám. Třeba na toho tvýho bratra, tam u těch krematorií. Jste vykutálená rodinka, jen co je pravda."

„Jen se všichni snažíme přežít."

„A přežíváte už dva roky, jak si sám před chvílí řekl. Tak jen nezapomínej, kvůli komu tady pořád ještě tolik z vás žije," řekne kapitán důrazně.

„Je to díky vám, pane doktore."

„Přesně tak. Nebejt mě, tak už možná není naživu nikdo z vás. Ačkoli kdo ví. Ale uznej, kdybych si tě tehdy nevytáhnul k sobě, tak bys nezískal na významu, neudělal si tu různý známosti, a vážně byste asi byli jako popel někde roztroušený. Málokdo dostal takovou příležitost. A pak, pořád ti tady pomáhám, třeba přes Kurta, s tím zásobováním, ne?"

„Jistě, pane doktore," podívá se pátravě Daniel, „Pane doktore, má to nějaký skrytý význam, že mi tohle připomínáte? Jsem si toho dobře vědom. Jen díky různým protekcím je ještě dost z nás naživu. Na rozdíl od desetiticíců jiných … statisíců jiných, co takové štěstí neměli," opraví se.

„Význam …," zamyslí se Schröder, „Možná … ale teď se vo tom bavit nebudeme, teď nechci mluvit vo budoucnosti."

„O čí budoucnosti, pane doktore?"

„Vo naší, ty jeden zabedněnče. Vo naší. Mojí i tvojí. Jedno si zapamatuj, když budeme mít výsledky, když budeme mít v rukách cenný vědecký poznatky, budeme zajímavý pro kde koho. Ale vo tomhle teď vážně mluvit nechci. Tak jakej je ten program, do prdele? Budeme tady takhle žvanit celý dopoledne, nebo začneme něco dělat?" zamračí se kapitán.

„Dopolední program záleží na vás, pane doktore. Můžeme udělat klasickou vizitu, pokud budete mít zájem …“

„To se ví, že mám. Kdoví, jak to tady koulíte, když teď na vás mám míň času, díky těm zasranejm selekcím a těm jednáním. Uděláme pořádnou vizitu, tak si běž ty doktory připravit.“

„Jsou připravení, pane doktore.“

„To je jedno. Tak je zkontroluj. Napřed mi ale ještě nalej jednoho povzbuzováka, abych to s váma vydržel. Dám si ho, cigárko k tomu a pak začneme. Co ten tvůj povedenej bratr, má všechny písemnosti v pořádku?“

„Nepamatuji se, pane doktore, že by někdy nebyly v pořádku,“ opáčí Edelstein a přitom nalévá druhého panáka koňaku.

„Tak se furt nečerti,“ vezme si esesák lehce se chvějící rukou skleničku.

Daniel se na něho podívá skoro až soucitně. Jeho šéf je bezpochyby alkoholik. Ale čemu se diví, potom, co asi viděl a dělal na východě, a co dělá tady. Vždyť někdy svým rozhodnutím odsoudí k smrti třeba i více než tisíc lidí během pár hodin, pokud jich tedy není u transportu víc, jak naznačoval. Asi aby zvládli nápor příjezdu vlaků, co sem míří z Maďarska. Poslední mohutná židovská komunita v Evropě je zde nemilosrdně vyvražďována.

Lékaři i jeho bratr Josef již pochopitelně čekají, stejně jako zřízenci. Vědí, že dnes tady doktor Schröder bude úřadovat celý den, a tak s kontrolou počítají. Včetně různých jízlivých poznámek, jejichž intenzitu obvykle ovlivňuje hladina alkoholu v jeho krvi.

Dnes tomu není jinak. Začínají v sekci A doktora Ephaima Abramoviche, pokračují u doktora Yosifa Diksteina v části B, prostorám označovaným C velí doktor Reuven Berman. Dojde i na sekci D, kde kraluje doktor Jodel Czapnik. Celé lékařské konzilium pak doplňují lékaři Baruch Zejgel a Menasche Gottlieb. Doprovází je písař Joseph Edelstein, který se prohýbá pod tíhou karet pacientů, s nimiž mu pomáhá i šestnáctiletý polský chlapec Michal Stankiewicz. Přítomen je i Avi Libek, jakožto šéf pomocného personálu, byť jeho doménou je černá komora, kde vyhotovuje stovky fotografií nejen pro tohle oddělení.

Co je nutné uznat, i v těcho obtížných podmínkách je na oddělení čisto, až úzkostlivě se zde dbá na hygienu. Ale pracují tu s pacienty s nakažlivými chorobami, a nikdo z personálu nechce onemocnět. Ne, že by se to nestalo, ale zatím nemoc vždy zachytili včas a za využití speciálních zásob léků se vždy podařilo dotyčného vykurýrovat. Proto zde vlastně nemají zatím žádné ztráty ve vlastních řadách. Dalším faktorem, který této skvělé, a v tomto táboře nezvyklé statistice nahrává, jsou vyšší dávky potravy, neboť ty si Schröder prosadil, pro své experimentální oddělení, které pracuje v tom nejvyšším zájmu říše. Tím se diametrálně odlišuje od běžných nemocničních bloků, kde je všeho nedostatek, a i hygiena podstatně nižší.

„Tak co tam máme na vodpoledne?“ zaptá se již značně unavený Johann svého dvorního chirurga.

„Jako první rozsáhlý karcinom plic, u toho staršího muže támhle, co jste ho sem před pár dny poslal, pane doktore,“ odpovídá pokorně Czapnik, „Pokud zbude čas, tak přijde na řadu i vyhřezlá ploténka, ta pro změnu u támhle toho mladíka. I toho jste pokud vím vytáhl … otamtud,“ dodá.

„Máš pravdu, doktore, jak stál tak nakřivo, hned mě zaujal,“ přikývne Schröder, „Na práci jasně nevhodnej,“ podívá se směrem, kde stojí nahý mládenec. Všichni pacienti, co se mohou zvednou, jsou nuceni se při vizitě svléknout donaha a postavit před svá lůžka. Ale tahle praxe je zažitá ve všech nemocničních barácích v tomto táboře, a také v Birkenau.

„Nevím ale, jestli na něj dojde,“ ztiší hlas Jodel, „Ten první případ je dost rozsáhlý …“

„Co to prohodit, doktore? Ten druhej mě zajímá víc.“

„Vy jste tu přece šéf,“ pokrčí rameny chirurg.

„To máš vlastně pravdu. Ale když už je nějakej rozpis … konec konců, já dneska nikam nespěchám, tak můžeme voperovat až do noci. Je na sále doufám volno.“

„Máme ho zablokovaný na celý zbytek dne, pane doktore,“ přitaká Czapnik, „I díky vašemu zásahu, kdy vaše případy mají prioritu.“

„Správně. Prioritu,“ usměje se Johann, „No tak připravte toho starýho,“ podívá se na hodně hubeného muže kolem pětašedesátky, co stěží potlačuje kašel, „No a pak vezmeme toho mladýho. Co myslíte, dáme ho tady dohromady tak, aby mohl normálně pracovat?“ hovoří bez zábran před oběma pacienty, je mu lhostejné, zda mu rozumí či nikoli.

„Velmi v to doufám, pane doktore,“ odvětí Jodel, po pravdě by rád zachránil oba. Ale u staršího pacienta je naděje na úspěch operace velmi nízká, díky rozsahu rakovinného bujení, a i kdyby přežil, tak ho v jeho věku a značně oslabeného v tomhle táboře stejně dlouho žít nenechají. Poslouží k nácviku operace a případně následného léčení, a pak se mu nejspíš dostane odměny v podobě smrtící injekce. To u mladíka je situace jiná, ten je docela silný, a kdyby se mu podařilo jeho záda napravit, mohl by snad pracovat. Což je jediná šance, aby mu bylo přiznáno právo žít. V opačném případě i jeho čeká roztok fenolu aplikovaný do srdce.

„No tak se budeme snažit,“ slibuje kapitán, a jak chirurg, tak hlavní lékař na něho pohlédnou s jistými obavami Pokud bude moc opilý, u operace jim zase tak užitečný nebude. Byť mu rozhodně nelze upřít šikovnost.

„Prosím, pane doktore, přejdeme k předchozím případům?“ ukáže Czapnik na několik ležících pacientů, ti přežili jejich operační zákrok a vzhledem k jejich stavu je z lůžek nevytahovali. Na pokyn chirurga je Libek začne odkrývat a případně z nich svlékat košii, pokud už nejsou rovnou nazí.

Vizita se protáhne skoro až do oběda, kdy Schröder odkráčí do své kantýny, naopak bratři Edelsteinové se odeberou do kanceláře. Tam za nimi zamíří i Jodel, od jisté doby jsou dost často spolu. Pojí je nejen vznikající přátelství, ale i jedno temné tajemství, kdy naplánovali a provedli vraždu sadistického kápa. Ta jim prošla zcela bez povšimnutí, a tak jediným problémem může být jejich svědomí.

„Asi tu bude brzo dost živo,“ poznamená Daniel během konzumace táborové stravy, k níž oni mají chléb navíc, získaný z protekce. Na tázavé pohledy vyzvoní, co mu svěřil Johann ohledně pokusů s komárem.

„To může bejt nebezpečný pro všechny,“ zachmuří se chirurg.

„Pro všechny?“ zvedne zrak Joseph, v poslední době se zdá být docela vyrovnaný, už to bude skoro rok, co ho v tomto baráku doktor Dering vykastroval.

„Kolega naráží na předpokládanou malárii. Taky nevím, jak je chce nakazit, jestli tady někde budeme pěstovat ty komáry, nebo jestli jim bude podána injekčně infikovaná krev. S tou nemocí,“ vysvětluje Daniel.

„Budou umírat?“ zeptá se dost chladně mladší z bratrů Edelsteinů, až toho staršího zamrazí.

„Těžko říci. Bude asi hodně záležet na tom, jaké budou ty experimentální léky, co na nich bude chtít testovat. Existují dost vyzkoušené prostředky, kterými se malárie dá léčit. Ale po pravdě o tom moc nevím, myslím tím, co doktor Schröder zamýšlí. Nebo ti, pro které ty léky tady testujeme.“

„Je to prasárna, jako obvykle,“ konstatuje suše Czapnik.

„Co tady není,“ poznamená Daniel.

„Občas něco jo,“ polkne sousto chirurg, „Jako ty naše dnešní operace. Ten děda, ten to má spočítaný, podle rentgenu nám asi zůstane na stole. Ale stejně by dlouho nežil, i kdyby ho neposlali do plynu. To ten kluk, to je jiná. Normálně by ho při selekci poslali na smrt, takhle určitou šanci má. Nevím sice, jak velkou …“

„Pokud nebude úplně zdravej, aby mohl pracovat, tak mu to nakonec píchnou," prohodí Joseph, a zase bez jakékoli emoce.

„To já dobře vím. Naštěstí tady nikdo nesleduje, jak dlouho tu pacient leží, to je pro nás výhoda. Ale i tak to vidím tak padesát na padesát."

„To je hodně velká naděje, tady," řekne písař.

„Jak se to vezme," nesouhlasí zcela operatér.

„Kdyby ho Schröder nevytáhnul při tý selekci, tak už prolítnul komínem. Vlastně měl už bejt mrtvej. Teď dostal čas navíc, a ještě má padesát procent naději, že ho nakonec dáš do pořádku. To je přece hodně dobrý, pro někoho, kdo už měl bejt jen popel, ne?"

„Josephe, z tvýho cynismu mi až naskakuje husí kůže," poznamená jeho starší bratr.

„Jakej cynismus, Dane? Jen jsem realista. Je to tady všechno vo strašný náhodě," napřímí se na židli nejmladší člen malého společenství, „Třeba kdyby tehdy nebyl Schröder na rampě, když jsme dorazili, a tys ho nevoslovil, tak jsme už všichni taky jen popel. Nebo z tý druhý stránky. Kdybych tehdy kváknul tomu řezníkovi, že jsem tvůj bratr, mohl jsem mít aspoň jednu kouli, jako Zawel. Nebo jeden kluk z Kanady, asi tak starej, jako ten s těma zádama, co ho budete kuchat. Plácnul něco před jednou děsnou krávou, tam na rampě, a hned ho vzali za vlak a střelili do hlavy. Prostě můžeš dělat co chceš, a přijde blbá náhoda a seš v prdeli. Nebo přijde dobrá náhoda, a díky tomu tady dneska voba sedíme. A po pravdě, už dávno by nežili ani dvojčata, ani Isaac a ani Helene. V tom jsme měli štěstí, nebo teda byla ta náhoda, že byl tehdy Schröder na rampě."

„Ne všichni z nás měli takový štěstí …"

„To bych ani neřekl. Byl tehdy docela měkkej," zavrtí nesouhlasně hlavou Joseph, „Pustil tehdy dvojčata, ačkoli jim bylo jen třináct, nechal mě, i když mi bylo jen patnáct. No a nakonec i otce, i když byl starej. Vlastně ani David nevypadal už tehdy nejlíp."

„Ty mu teda nezazlíváš, že tehdy …"

„Dost jsem vo tom přemejšlel," hovoří stále zcela bez emocí mladík, „Podle mýho pustil do tábora všechny, co jen trochu šli. Klidně mohl taky vyřadit tátu, Davida i dvojčata. Já snad už tehdy vypadal starší a byl jsem dost silnej, ale ty vostatní tolik ne. No a navopak, ty další, ty prostě pustit nemohl, podle zdejších pravidel. Byli buď moc malý nebo moc starý."

„Tohle není dobrý téma," ozve se očividně rozladěný Jodel.

„Víš, já vo všem moc přemejšlel, potom, co mi je ufikli. Změnil se mi život, a taky se mi změnil pohled na něj. Chtěl jsem chcípnout, uvažoval vo tom, že třeba zajdu k těm drátům, jako to některý zoufalci dělaj. Ale proč jim to usnadňovat, ne? Když mě budou chtít nakonec voddělat, tak ať se snažej. Že jsem cynickej? Nebo ke všemu lhostejnej? Pánové, kdyby vám je uřízli, taky byste museli všechno přehodnotit a na všechno se dívat jinak."

„Tobě nevadí vo tom mluvit? Myslím teď vo tom, co se stalo tobě," podívá se pátravě Czapnik.

„Teď už ne," zavrtí hlavou Joseph, „Dost mi pomohl Zawel a taky Avi. Promiň Dane, ale ty seš vždycky tak upjatej … já vím, myslíš to se mnou dobře, dáváš si pozor, abys mi neublížil. To je špatný, když vidím soucit. Taky mi kupodivu pomohl malej Šimon. Třeba tím, že von to nikdy nevzdá, dokud nebude mít kulku v hlavě a nebude dočista mrtvej. Taky zázrak a náhoda, že pořád žije, ne? A voni všichni tři se mnou mluvěj normálně. Nelitujou mě, spíš mi vynadali. Kolik prej lidí by dalo kdoví co za to, aby mohli dál žít, i bez těch koulí. Ale už jsou mrtví. Asi mě nakonec stejně zabijou, ale chci bojovat, dokud to půjde."

Po jeho slovech se rozhostí na chvíli ticho, oba lékaři hledí na sedmnáctiletého mladíka, který bez emocí hovoří o svém zmrzačení i možné smrti. Přemítají, zda je opravdu tak vyrovnaný, psychicky silný, anebo je to celé jen póza, kterou zakrývá vnitřní rozervanost, nejistotu, zoufalství.

„Měl jsem fakt dost času přemejšlet," ozve se znovu Joseph, „Vemte si třeba dřív, ty strašný epidemie, moru nebo co to tenkrát bylo. Kolikrát se stalo, že zůstal z celý rodiny jen jeden, třeba chlap. Taky hrůza. Ale co mu zbejvalo, než se pokusit založit novou rodinu. Já vím, Jodeli, že tohle nechceš slyšet, protože je to pro tebe moc bolestivý. Ale podívej se, jako lékař to možná nakonec přežiješ, až ty svině dostanou po zásluze na držku. Seš ještě mladej, založíš si novou rodinu. Budeš mít novej život. Stejně jako třeba tady Dan. To já jsem na tom hůř, když to takhle vezmete, já si založím tak leda hovno. Ale stejně chci žít, třeba najdu něco, co mi dá smysl dalšího života. Třeba pracovat s dětma, určitě všechny nezavražděj, určitě budou nějaký sirotci."

„Vo tomhle v poslední době přemejšlíš?" podívá se hodně pátravě Daniel.

„Jasně, Dane. To jediný mi dává sílu to nevzdat, i s tím zmrzačením. Jo, a ještě bych chtěl vidět, jak budou ty svině na kolenou. Tohle a hledání smyslu života, to mě teď drží nad vodou. Bavíme se vo tom s Avim. Ten taky říká, že už měl bejt vlastně mrtvej. Taky přemejšlí, co by mohl dělat po válce. Když mu dou tak ty fotky, uvažuje, že by si založil firmu. Nebo se stal profesionálním fotografem," poprvé se objevují v hlase mladíka emoce, pak se lehce pousměje, jev tady hodně neobvyklý, „Zdá se vám to blbý, přemejšlet vo budoucnosti, když nás tady chtěj všechny zabít? Zdám se vám mimo?"

„Ne, to ne," řekne rychle starší sourozenec.

„Víš, co je ještě divný, Dane? Dokud jsem měl ty koule, tak jsem spíš myslel na to, jak přežít další den. Moc dál jsem se nekoukal. Jasně, chtěl jsem žít, ale ten den mi přišel jako rozumná budoucnost, na uvažování. A teď, když je ze mě mrzák, tak přemejšlím vo budoucnosti. Možná i proto, že i kdybych přežil, tak nemůže bejt normální, jako třeba u vás dvou. Aby prej chlap byl chlapem, má zplodit syna, postavit dům a zasadit strom. No tak to první mi určitě nevyjde. Ale třeba něco místo toho vymyslím."

„Asi nejsem dost připravenej, na takovouhle debatu," mračí se chirurg.

„Chápu, Jodeli, a už mlčím. Už ani neceknu, vážně. Já jen, že se Dan ptal. Budete něco potřebovat, vode mě?" podívá se písař na oba lékaře.

„Ani ne. Co budeš dělat?"

„Jsem domluvenej s Avim, zase mu pomůžu s těma fotkama. Jo, asi byste měli vyfotit toho mladýho, s těma zádama. Do dokumentace, aby bylo vidět ten rozdíl, až ho dáte dopořádku."

„To není špatný nápad," přikývne Daniel, „Tak se vo to postarej. Ale teď bys mohl udělat kafe, po tak skvělým žrádle se šikne. Spolu s cigaretou."

„Jo, rád posloužím, těm, co nás tady držej při životě. No tak, Jodeli, nemrač se, myslím to vážně. Vobdivuju tě, jakej seš skvělej. Jak jsem se nedávno díval, jak ti to jde," vstane Joseph a zamíří ke konvici, bere i hrnečky a dózu s kávou.

Nemusí žádný proviant skrývat, a to ze dvou důvodů. Za prvé Johann jejich zásoby vždy pokryje, potvrdí, že jsou jeho, a za druhé, nikdo tady žádné kontroly ani selekce nedělá. Tady vládne naprosto absolutisticky doktor Schröder, a nechodí sem dělat binec žádní jiní náckové, ani ti, co se honosí lékařským titulem.

NOVOROZENEC

Dvaadvacetiletá Helene Kleinová právě zakládá kultury bakterií do masa, které dopravil do bloku deset na oddělení Hygienického institutu rotmistr Alfons Werthen. Tohle je jedna z horších prací, co musí vykonávat, a to především proto, že ví o původu tkáně. Je jí jasné, že byla opět odřezána z mrtvol lidí, nejspíše žen. Čas od času sem lidské maso donesou, nejspíše

od jednoho z krematorií. Jelikož ona zná jejich poněkud nechutné tajemství, je pověřována tímto truchlivým úkolem.

Na druhé straně si ona sama moc stěžovat nemůže, na tomhle strašném bloku plném hrůzy. Na rozdíl od mnoha a mnoha jiných žen, které zde trpí při různých nelidských pokusech, je ona šanována, a jak zjišťuje, tak hned minimálně dvakrát. Ochrannou ruku nad ní drží vedoucí tohoto oddělení nadporučík Bruno Maria Weber, po jeho zásahu již na ni žádná dozorkyně ruku nevztáhla. Navíc ji vlastně zcela vyreklamoval z jiných povinností, a ona slouží již výhradně jen na jeho oddělení. Pokud někdy zavítá i do jiného, tak pouze ze své vlastní vůle.

Druhým, kdo ji pomáhá, je doktor Ernst Berger. Nikdy se ji nepokusil učinit žádný milostný návrh, ale zdá se jí, že na ni minimálně hledí se zájmem. Co je však podstatné, občas ji přinese něco k jídlu, a tak s tím, co ji sem propašuje její milenec Daniel mezi vzorky z bloku osmadvacet, má velice nadstandardní stravování, oproti jiným.

Vlastně je napůl sestra a napůl laborantka. Stará se nyní výhradně o pacientky doktora Bergera, a musí uznat, že je zařazením do svého výzkumu Ernst vlastně chrání. Jeho podivínské experimenty mohou být někdy nepříjemné, ale nikoli nebezpečné, a on na své pacientky nedovolí nikomu sáhnout. Vždy dokáže dost přesvědčivě obhájit svůj výzkum, i když je asi hodně problematický. Ale jeho kolegové ho tolerují a ti, co nemají lékařské vzdělání, jeho experimenty nedokáží posoudit.

Helene již nepochybuje o tom, že doktor Berger je slušný člověk, který se snaží vězeňkyním pomáhat, nejen jí. Vyrábí s ním alkohol, se kterým pak přes rotmistra Werthena kšeftuje s esesáky. Alfons se k ní také chová slušně, ale asi jen proto, že ví o protekci, kterou zde má u vedoucího oddělení. Za alkohol jí dodává sem tam potraviny, které ona distribuuje mezi ženy, o které se stará, ale část předává i některým z lékařek, které slouží zde i na vedlejších odděleních.

Na těch bohužel panují naprosto odlišné podmínky, ženy jsou krutě mučeny brutálními experimenty, které se bohužel dost často týkají jejich reprodukčních orgánů. Konají se tam i selekce, a ty vězeňkyně, které již nemají pro německé lékaře význam, putují do ženského tábora v Birkenau, tam nejspíše do bloku smrti a následně do plynu. Sice neví, co se tam s nimi děje, ale předpokládá tu nejhorší variantu.

Helene se snaží na jiná oddělení chodit co nejméně, a doslova balzám pro její duši představují její občasné pracovní výkony na jiném pracovišti Hygienického institutu v Rajsku. Tam pak působí v roli laborantky, berou ji tam ve chvílích, kdy jsou zahlceny obdrženými vzorky, a možná se jí tak snaží doktor Weber pomoc.

Návštěvy Daniela jsou pro ni také významné, někdy ji však hodně vykolejí. Když on odchází, a ona neví, za jak dlouho ho zase uvidí. V tu chvíli si jasně uvědomí, kde se nachází.

Také se někdy stydí či prožívá pocit viny, před jinými ženami. Moc dobře si je vědoma, že ona zde má privilegované postavení, a to zásluhou Daniela, který vede experimentální oddělení na bloku osmadvacet. Moc jasně si uvědomuje, že jsou v táboře vězeňkyně různých kategorií, nejen mezi dozorkyněmi, nejčastěji německého původu, ale i mezi těmi židovskými. Jistých výhod se dostává některým lékařkám či lékařům, pak také blokové, písařce, asistentkám doktora Claiberga a také jí. Většina zdravotnického personálu však takové výhody rozhodně nemá, a může skončit špatně, buď při selekci nebo se stát sama objektem některého z experimentů. Stejně tak většina žen nemá takový přísun potravy navíc, proto jsou mnohé sestry dost vyhublé. Ač si myslí, že někdy něco pozřou na úkor pacientek. Není to asi moc hezké, ale lze se divit, když každá žena zde dennodenně bojuje o svůj holý život? O své přežití?

Její práce končí, v poskytnutém lidském mase založila požadované kultury a nyní se vrací ke své běžné činnosti, tedy k třídění vzorků, u některých k jejich zpracování, a také k funkci sestry v místnosti pro ležící pacientky naproti laboratořím, kde jsou hospitalizované i ženy z

výzkumu doktora Bergera. Tam ji pomáhá v poslední době osmnáctiletá Ada Adlerová, která byla surově sexuálně zneužívána dozorkyní Gildou Schmidtovou, a kterou za pomoci doktora Bergera dokázala vyrvat z jejích spárů. Nyní vlastně i Ada koná funkci zdravotnice.

„Hledala tě tu doktorka Liestová," oznamuje ji právě Adlerová.

„Co potřebovala?"

„Nevím, chtěla s tebou mluvit. Zaskočíš za ní? Pokud to pro tebe není nebezpečné, jít mimo tohle oddělení."

„Snad ne, nikdo mě od té doby už nepraštil. Všichni tady asi vědí, že patřím sem," odpovídá Kleinová, nicméně zcela jistá si svými slovy není. Mohla by se do něčeho přimotat, a opustit poklidný přístav Hygienického institutu není právě moudré.

Ačkoli vlastně nic není tak ideální, jak by se mohlo zdát. Bohužel i zde dochází k mnoha nehezkým věcem, například využívání masa ze zavražděných lidí, drasticky prováděné odběry krve, a také pokusy s krví jsou značně problematické. V případech, kdy doktor Weber nechává některé přivedené vězně injikovat krví odlišné skupiny, aby mohl přesně stanovit zhoubnou míru její srážlivosti. Potom jde takové ženě doslova o život.

A pak je tu ještě jedna skvrna, ulpívající na doktoru Weberovi, o které ona ví, neboť se motala kolem přípravy zvláštní substance. Ta má sloužit jako sérum pravdy, což není však jic jiného, než vymývání mozku vězně za pomoci chemické sloučeniny. Bohužel i vyslechla rozhovor, který vedl Bruno s nějakým pracovníkem gestapa, jehož příslušníci obývají vedlejší nechvalně proslulý blok jedenáct. Bavili se o tom, že snad Rusové používají podobné metody, aby od zajatců získali potřebné informace a domlouvali se na spolupráci. Bruno souhlasil, že jim s tím pomůže a byl tímto výzkumem pověřený.

Ona mu pomáhala připravovat sloučeninu podobnou kávě, a jak se nepřímo o něco později dozvěděla, dva vězňů na ni zemřeli okamžitě a další dva snad o něco později. Ona pak cítila jistou vinu na jejich smrti, a těžko se mohla utěšovat, že ti muži tím vlastně unikli dalšímu krutému mučení ve vedlejším bloku. Nebo tím, že by je nakonec nejspíš stejně zastřelili na přilehlém uzavřeném nádvoří, pokud by torturu přežili.

Ačkoli nic tady není tak zcela nevinné, tak Weber i Berger, ale i další němečtí lékaři sloužící v Hygienickém institutu, nejsou nic proti doktoru Claubergovi, a vlastně i Schumannovi. Doktor Wirths je přeci jen méně brutální, ačkoli i jeho výzkum je někdy pro dané ženy devastující. Nyní se tu občas objevuje i doktor Mengele, ale o něm ona ví daleko více od Daniela, než ze své vlastní zkušenosti. Sama ho zahlédla jen párkrát a nikdy s ním nebyla osobně konfrontována. Ale ví o tom, že si vybral Yoela a Gideona na své výzkumy, a Daniel z toho je někdy dost špatný, protože má o dvojčata strach. I když mu prý doktor Schröder slíbil, že jim jeho kolega neublíží.

Doktora Schrödera zná více, ten sem občas přichází za doktorem Weberem, asi jsou přátelé. Ona na něj hledí s rozpaky. Je to on, kdo ji vlastně zajistil ochranu, ale je to také on, kdo tehdy u vlaku při selekci poslal její rodiče na smrt. Stejně jako část rodiny Daniela. Toho také nutí, aby mu vedl jeho experimentální oddělení, a ona má obavy, že tam její milenec musí týrat vězně, a možná i mnohým způsobí smrt. Dan o pokusech nikdy nemluví, ale možná právě proto. Jeho a její ochrana je tak asi vykoupena jinými lidskými životy. Což není dobrý pocit.

Helene na delší úvahy nemá čas, neboť opouští prostor laboratoří, který ji skýtá relativní bezpečí, a vydá se hledat doktorku Marii Liestovou. Bohužel přitom narazí na mnoho hrozně trpících žen, se záněty, některé doslova hnijí, po zdařilé lékařské péči Clauberga.

„Prý jste se mnou chtěla mluvit, paní doktorko," zeptá se zdravotní sestra, když je konečně úspěšná.

„Tady ne," rozhlédne se lékařka, a vyvede Helene na chodbu, ještě více ztiší hlas, „Jde o tu dívku, co nedávno porodila, však víš, ta Jael."

„Chudinka ona i její chlapeček," zachvěje se Kleinová.

„Oběma jde o život. Lépe řečeno, to dítě bylo mrtvé, ještě než se narodilo. Však víš, jak to tady chodí. Ona možná může přežít, pokud to dítě zemře včas. Navíc sama hodně trpí."

„Co vlastně chcete?" chvěje se zdravotnice.

„Tys s ní mluvila, možná bys ji mohla přesvědčit. Sehnala jsem morfiovou injekci. Pro ni."

„Pro ni?" rozšíří se Helene oči hrůzou.

„Ne pro ni, pro to dítě. Ale rozhodnout se musí sama, ona ho porodila. Zajdi za ní a promluv s ní," žádá Liestová.

„Paní doktorko, pokud vám dobře rozumím, vy chcete, abych tu chuděrku přesvědčila, aby dovolila zabít jejího chlapečka?"

„Musí to udělat ona sama, pokud tedy nechceš ty. Nechceš, stejně jako já. To dítě umírá už několik dní, podívej se na něj, jsou přece na té ložnici proti těm laborkám. V noci, až bude klid, to může udělat. Ale musí se rozhodnout. Tak s ní zkus promluvit. Nenápadně."

„To je strašné …"

„Máš pravdu, ale ona to může ukončit," řekne Marie, což jsou její poslední slova, neboť se urychleně vrací na oddělení Carla, kde má práci.

Helene je ve značném šoku. Zmíněnou nešťastnou matku zná, snažila se ji utěšit. Jde o strašný případ. Ta dívka byla těhotná, ale neposlali ji do plynu, nýbrž ji nechali porodit. Tedy konkrétně doktor Mengele. Ovšem nikoli z ušlechtilých důvodů, nýbrž aby mohl sledovat, za jak dlouho chlapeček bez přísunu potravy zemře. Nešťastné Jael ovázal prsa tak, aby nemohla kojit, a nikdo si nedovolí jeho nařízení porušit, neboť by znamenalo smrt.

Sám Mengele si pak chodí kontrolovat, jak novorozenec pomalu umírá hlady. První dny hošík řval, a dožadoval se potravy, teď už jen kňourá. Ale pořád je ještě naživu. Helene nechápe tu strašnou krutost, smysl takového odpudivého experimentu. Je pravdou, že pokud nějaká žena otěhotní, či již dorazila těhotná a na selekci se to nezjistilo, buď ji pošlou do plynu nebo ji nechají porodit a dítě zabijí. Tohle však je obzvláště hrůzný pokus, sledovat, za jak dlouho novorozenec zemře hlady.

Trpí pochopitelně i jeho matka, a to jak fyzicky, tak psychicky. Nemůže kojit, což ji způsobuje bolest, stejně jako zavázaná prsa, a ještě musí sledovat, jak její potomek pomalu hyne. Je jí jasné, že ho zde žít nenechají, a jí hrozí, že nakonec půjde do plynu.

Kleinová se nenápadně dostane za zmíněnou nešťastnou ženou, jednadvacetiletou Jael Dubickou, která je naprosto vyřízená. Rysy má ztrhané, její oči svědčí o přicházejícím šílenství. Asi i proto chce Marie všechno ukončit, aby alespoň matku zachránila, když už nemůže dítě.

Helene si k ní přisedne, nacházejí se v menší ložnici, i s dalšími pacientkami. Dítě leží kus stranou, a opravdu už jen mírně kňourá. Už asi nemá sílu křičet hlady. Je otázkou, jak dlouho ještě vydrží, a zda nakonec celé to soužení nezahubí oba, i jeho nešťastnou matku.

Ženy si chvíli povídají, šeptem, aby je nikdo neslyšel, nakonec zdravotní sestra musí nastolit otázku, kvůli které sem přišla. Až se lekne, jaký výraz spatří v jejích očích.

„Mám zabít vlastní dítě?" třese se Dubicka.

„Ne tak nahlas," rozhlédne se nervózně Kleinová, „Jael, tvůj chlapeček jednak umírá, a za druhé, oni ho tady nenechají žít. Můžeš to jeho utrpení ukončit. Ale nikdo jiný to neudělá, doktorka ti může pomoc, ale ty se budeš muset rozhodnout. Máš čas do noci. Pokud do té doby dítě nezemře, tak …"

„Mluvíš o mém chlapečkovi …," podívá se zle nebohá matka.

„Jael, chceme zachránit alespoň tebe. Pokud zemřete oba, tak … Jsi mladá, pokud přežiješ, můžeš mít později další děti. Tohle ale nikdo zachránit nedokáže. Jen se ještě bude dál trápit."

„Jak můžeš takhle mluvit …“

„Jael, snažím se ti pomoc. Už tak dost riskuju. Snažím se tady ženám pomáhat. Pokud o tebe ztratí doktor Mengele zájem, možná bych ti mohla zařídit, abys přešla na naše oddělení. Tam dělají takové neškodné pokusy, a tam máš větší šanci přežít. Jsem z toho nešťastná, co ti musím říkat, ale tak krutá je tady realita. V noci se za tebou zastavím, i s paní doktorkou. Zkus o tom přemýšlet,“ zní hlas zdravotní sestry naléhavě.

Jael Dubická

„Tohle já nedokážu …“

„Můžeš ukončit utrpení svého chlapečka. Možná bude umírat ještě další dny … Jael, je to strašné, nepochopitelné, ale jeho vážně nejde zachránit,“ chvěje se hlas Helene, šokované krutostí tohoto pokusu. Zničená slovy, které vypouští ze svých úst.

Raději se zvedne a odchází. Ona i Marie hodně riskují. Kdyby se o tom dozvěděl doktor Mengele, kdyby je ta pološílená žena prozradila, mohlo by s nimi být zle, i když je Marie lékařka a ona má určitou ochranu doktora Webera.

Ve značné depresi se vrací do laboratoře, kde spatří Daniela. Ten přinesl vzorky, a jak je zde dobrým zvykem, bude mu umožněno si promluvit se svou milenkou. Začnou předstírat přebírání přineseného biologického materiálu, ale ve skutečnosti spolu normálně mluví. Ačkoli normálně, v tomhle prostředí, kdy oba netuší, zda je nakonec také nezabijí.

Ona mu musí říci o Jael, je toho plná, a výsledkem je, že i on je šokován a dost znekliněný. Chvíli se baví o hrůzách, které se tady dějí, a litují nešťastnou matku, která se bude muset rozhodnout, zda zabije své dítě, aby ukončila jeho i své mučení.

„Možná se blíží konec tohohle strašnýho místa,“ šeptá on.

„Dane, to pořád neřeší nás. Co s náma bude, i kdyby tenhle tábor chtěli Němci opustit?“

„Tohle já nevím. Třeba by nás mohli přesunout dál. Kdoví, co se pak může stát. Třeba by nás tady mohli nechat a sami uprchnout.“

„Dane, tomu přece sám nevěříš,“ zavrtí ona smutně hlavou.

„Helene, doktor Schröder mi slíbil pomoc. Říkal, že mě nechce nechat zabít, nakonec.“

„Ty mu věříš?“

„Nevím. Snad. Možná mu jen věřit chci. Možná se něco stane, až budou Rusové blíž. Pořád je tady naděje. Pro nás dva, a snad i pro další.“

„Ten chlapeček žádnou nedostal …“

„Stejně jako desetitisíce jinejch. S tím my nic neuděláme. My se musíme pokusit postarat sami o sebe,“ říká on naléhavým tónem. Musí v ní udržet pozitivní přístup k životu, to je strašně důležité. Byl až skoro zděšen, když ji dnes uviděl, v jak silné je depresi. Teď chápe proč, ale přesto se tomu nesmí poddávat. Naštěstí vypadá jinak dobře, zdravá, není moc pohublá.

Ještě chvíli si povídají, pak se musí rozloučit. Dnes určitě není naděje na jejich milostné hrátky, a asi ani nálada, vzhledem k situaci s umírajícím dítětem. On odchází ve špatné náladě, chápe ji, že se snaží ženám tady pomáhat, ale má strach, aby se do něčeho nezapletla. Jednou už kvůli nějaké holce dostala výprask, kdyby zjistili, že pokazila nelidský experiment, kdoví, jak by to dopadlo. Ale občas přece riskuje i on, když načerno léčí či spolu s doktorem Czapnikem operuje pacienty, co nepatří na jejich oddělení, když tady distribuuje léky, za různé protislužby či cennosti. Jinak to ale nejde.

Helene zbytek dne prožívá ve stavu velké depky, čehož si všimne doktor Berger a začne vyzvídat. Ona nejprve mlží, ale pak mu řekne o experimentu s novorozencem.

„Já tu dívku trochu znám, pane doktore," vzdychá, „Je mi jí tak líto, jak se musí koukat, jak její chlapeček umírá. Modlím se, aby už umřel, a je mi strašně, že si přeji jeho smrt."

„To je strašné," pobledne i Ernst.

Občas se jí zdá, že tento německý lékař je sám znechucen tím, co se tady děje, a dle všeho nenávidí doktora Clauberga, stejně jako ho nejspíš nenávidí doktor Weber.

„Pane doktore, až to dítě zemře, nešlo by ji sem přijmout? Pokud o ni doktor Mengele ztratí zájem. Zkusila bych to domluvit, pokud byste souhlasil," upře ona na nácka své smutné oči.

„Můžu to zkusit, bylo by dobré ji pomoc, když toho tolik vytrpěla," přemýšlí on, „Možná se zkusím Josefa zeptat, myslím doktora Mengele."

„Josefa … vy se s ním jistě znáte," ulekne se teď ona, „Neřeknete mu, že jsem smutná z toho jeho experimentu. Mohl by se zlobit …"

„Nemusíš se bát," usměje se on na ni, „Sice se známe, ale to neznamená, že souhlasím se vším, co tady on dělá. Stejně jako další kolegové. Ty experimenty by měly mít své hranice, směrem k pokusným osobám. K jejich míře poškození, rizikům, nemluvě již o ohrožování jejich života."

„Děkuji vám, pane doktore. Nechtěla bych se dostat do problémů."

„Nemusíš se bát, opravdu. Zkusím té tvé přítelkyni pomoc, pokud s ní nemá Josef další záměry. Pak nevím … ale pokud ji už nebude potřebovat, tak bychom ji mohli přijmout, jako ty další, za které jsi taky orodovala."

„Jste moc hodný, pane doktore," podívá se ona vděčně.

„Hodný?" usměje se on bolestně. Možná raději pro něj nepříjemnou rozmluvu ukončí, a oba se jdou věnovat svým povinnostem.

Helene se vyhne do práce, ve které hledá zapomnění či rozptýlení. Ale stejně se jí neustále vracejí myšlenky na nešťastnou Jael a jejího novorozeného chlapečka. Jak může být někdo tak krutý, aby nechal umírat dítě hlady před očima jeho matky. Jak může být někdo tak krutý, aby vůbec takový experiment realizoval. Nedokáže pochopit, co vede lidi k tomu, že jsou tak zlí a tak nemilosrdní.

Protrápí se až do večerky, a po ní čeká na doktorku Liestovou. Blok je ztichlý, respektive z některých ložnic je slyšet naříkání trpících žen. Na chodbách je však pusto a prázdno, což jejich záměru vyhovuje.

Marie si ji vyzvedne až krátce před půlnocí, asi chce mít jistotu, že je nikdo při jejich sabotáži nepřistihne. Jenže ta sabotáž znamená zabít novorozence, který je sice odsouzený k pomalé smrti hlady, ale pořád je to žijící lidský tvoreček. Ani jedna z nich nemá dost sil, aby něco takového učinila, ale chtějí umožnit matce dítěte, aby sama jeho utrpení ukončila.

Dubicka pochopitelně nedokázala usnout, její vytřeštěné oči svědčí o jejím rozpoložení mysli. Děsí se toho, co by měla udělat, ačkoli ví, že tím pomůže ukončit mučení svého chlapečka. Jak ale pak s tím má žít, i kdyby ji následně doktor Mengele neposlal do plynu? Dokáže vůbec vstříknout smrtelnou látku do drobného tělíčka svého potomka? Kterého devět měsíců nosila pod srdcem, na jehož narození se původně těšila.

Marie a Helene si k ní přisednou na postel, chvíli si nezávazně povídají, ani jedna se nechce dotknout toho, proč se zde tajně sešly. Až po pár minutách vytáhne lékařka z kapsy svého pláště injekční stříkačku, a nešťastná matka při poledu na ni málem omdlí.

„Já to nedokážu …," hlesne a z oči jí vytrysknou slzy, ne moc, už ani není schopná plakat. Co slz vyronila za těch pár dní, co se musí koukat, jak její děcko umírá.

„Jael, je to tvoje šance. To dítě stejně umře. Nikdo na světě mu nedokáže pomoc. Není žádná naděje, jak ho udržet při životě. Ty ji máš. Helene ti může pomoc, je domluvená s jedním

německým doktorem. Pokud to půjde, tak tě odsud dostane. Ty máš naději, on žádnou," hovoří Liestová tichým hlasem, je na ni patrné, jak je sama nešťastná.

„Já vím, že mi chcete pomoc," brečí Dubicka, „Ale tohle … jak bych to mohla udělat. Devět měsíců jsem ho v sobě nosila, a teď ho mám zabít …"

„Je to akt milosrdenství," slyší se říkat Kleinová, ale jako by ta slova vycházela z dáli, z úst někoho jiného, „Jen mu tím ukončíš utrpení."

„Nejradši bych to píchla sobě," přizná se zoufalá dívka.

„Jael, jsi mladá a zdravá. Pokud přežiješ, budeš mít další děti. Tohle nejde zachránit, tebe ano. Chceme ti pomoc, už teď hodně riskujeme," hovoří Marie s emotivním zabarvením hlasu, „Nemůžeš od nás chtít, aby tu injekci dala některá z nás. Musíš se ale rychle rozhodnout. Pokud by nás tady přistihli a zjistili, co chceme udělat, tak zemřeme všechny tři."

Podobnými slovy ještě asi dvě minuty Dubickou přesvědčují, pak si ona vezme do ruky donesenou injekční stříkačku. Strašně se jí ruka třese, vlastně se klepe celá. Lékařka ji poučí, jak a kam dítě injikovat, aby zítra doktor Mengele nic nepoznal. Morfin nebohého tvorečka zahubí, a neměl by být vystopovatelný, ani při pitvě.

Následné okamžiky hrůzy deptají všechny tři ženy. Nebohá matka nakonec akt milosrdenství vykoná, pak jí vypadne injekce z tuky, tu zachytí Helena a Marie rychle uschová do kapsy. Obě pomohou Jael uložit na lůžko, ona se chvěje v hysterickém pláči.

„Teď už je mu dobře," pohladí zhroucenou dívku po vlasech doktorka, „Jen tě prosím, neprozraď nás. Jinak by nás obě čekala smrt," vysloví své přání.

Obě ženy zůstanou ještě pár minut s nebožkou, která právě zabila své hlady umírající dítě, pak vyjdou na chodbu. Jejich výraz svědčí o strašné depresi.

„Nikdy bych nevěřila, že něco takového jako lékařka udělám," chvěje se hlas Liestové.

„Nikdo by si nikdy nedokázal představit ani polovinu toho, co se tady děje," je popelavě bílá Kleinová, „Nejsme pro ně víc, než jen pokusná zvířata. Možná, že k těm by se chovali líp."

„Snad nás neprozradí," objeví se v očích lékařky nejistota.

„Také doufám. Ale nemůžeme na všechno rezignovat, i když je s tím spojené riziko," říká odhodlaně Helene, „Možná se nám Jael podaří zachránit, jsem domluvená s doktorem Bergerem. Ale bude také záležet na doktoru Mengele, jestli na té chuděrce nebude chtět dělat další pokusy."

„Doufejme, že o ni ztratí zájem. Může si odškrtnout další zvrácený experiment. Který lékař dokáže vymyslet pokus, při kterém sleduje, za jak dlouho novorozené dítě zemře hlady."

„Někdy se mi zdá, že tohle místo způsobuje šílenství. Pro všechny ty, co nás tady vězní. Vojáky, co nás zabíjejí v plynových komorách, i pro lékaře, kteří tady dělají ten svůj šílený výzkum. Jako by je tady ovládla nějaká temná síla," říká tichým hlasem Kleinová.

„Spíš tady dochází k uvolnění těch nejtemnějších stránek člověka, co by navždy měly zůstat skryté v hlubinách jeho duše. Jejich absolutní moc nad námi jim zatemňuje rozum. Hrají si tady na pány tvorstva, kdy si osopují právo rozhodovat, kdo bude žít a kdo umře. Naprosto se odpoutali od všeho, co by mělo dělat člověka člověkem. Odlišovat ho od zvířat," šeptá lékařka.

„Tím si už dávno nejsem jistá, paní doktorko," zvedne své smutné oči zdravotní sestra, „Slyšela jste snad už o nějakém zvířeti, které by se k jinému chovalo tak krutě, jako se lidé chovají k jiným lidem? Bojím se, paní doktorko, že my lidé jsme mnohem, mnohem horší, než jakékoli zvíře. Než ta nejhorší šelma, co se kdy na světě objevila," dokončí svou myšlenku, než se obě ženy rozejdou na své ložnice.

TRPAJZLÍK VE VLASTNÍ ŠTÁVĚ

Isaac Edelstein toho v posledních dnech mnoho nenaspal, neboť více než v Krematoriu II se nacházel u Krematoria V. Tak zvaný křest, jak obnovení činnosti v tomto stánku smrti nazval Otto Moll, dopadl z pohledu nácků dobře. Bez větších problémů zplynovali v jeden den dva transporty a poté zavražděné spálili v ohromných jámách. Mezitím se uprázdnilo Krematorium II a III, proto se další vraždění může vrátit tam, a jim u pětky se dostává času na vyčistění děr v zemi, plných zbytků lidských těl a velkých kusů dřeva. Přes značnou snahu obsluhy nevznikl čistý a jemný popel.

Následná práce je také strašná a odporná. Část sonderkomanda musí z jámy vyházet právě pozůstatky ohromné truchlivé pyramidy, co v ní byla vytvovořena. Jen v první díře shořelo určitě na patnáct stovek lidí, spíše však ještě více. Zůstala ohromná halda popela, co stále ještě uvnitř doutná, byť na povrchu již chladne. V jímce pak je ztuhlý tuk, vypadá jak klasické sádlo ze zvířat. Ale ti jsou přece stejné biologické struktury jako lidé, tak čemu se divit.

Zdejší sonderkomando se rozdělí, část se věnuje dírám v zemi, další pomáhá budovat ubytovací prostory v Krematoriu IV, pracují tak vlastně sami pro sebe. Pak jsou tu vězni rozbíječi, jejichž úkol je více žalostný než náročný. Moll nechal dotáhnout velké ocelové pláty, a oni na nich roztloukají lidské kosti kladivy a palicemi. Jak již bylo řečeno, ne vše ideálně prohořelo, a náckové po sobě chtějí dokonale uklidit. Proto kousky i větší kusy lidských kostí nemohou zůstat jako svědectví na zavražděné, je nutné je rozdrtit na prach. Což právě činí zmíněná četa vězňů. Jak jim je, se dá odhadnout z jejich výrazů, kdy před nimi přistane třeba i značná část ohořelá lebky, pažní či nožní dlouhá kost, kloub, žebro. A oni pak buší a buší.

Až poté je možné na prach rozbité kosti smíchat s popelem a vše zlikvidovat, tentokráte odvozit kolečky do přilehlého jezírka, nacházejícího se nedaleko obou lesních krematorií. Tam definitivně mizí pozůstatky několika tisíc zavražděných lidí. Respektive těch z prvního transportu, neboť ten druhý ještě doutná v druhé jámě, aby i on nakonec skončil v kalné vodě přírodní nádrže.

Vyklízení druhé jámy už Isaac nemusí být přítomen, respektive je mu umožněno se po poledni navrátit do Krematoria II. Zde se také usilovně pracuje, pro změnu na likvidaci jiných nebožtíků, naopak na plynování se připravuje trojka. Pak zase přijde ke slovu pětka, a tak to má asi běžet dál, kdoví jak dlouho. Tisíce maďarských Židů tady hynou, tisíce dalších se dostávají do tábora, ti získali právo ještě nějaký čas otročit pro říši. Než je ta také zahubí, hlady, prací či prostřednictvím své elitní esesácké jednotky.

„Je tady velitel, chce tě vidět," přiběhne v brzkém odpoledni za Isaacem Lipmann, který zatím zůstává ve dvojce, ačkoli se prý chystají přesuny v obsluze, těžko říci proč.

Edelstein vyrazí na dvůr, a očekává tam Molla, místo toho však spatří jiného esesáka, o kterém již slyšel. Ten byl pověřený velením nad dvojkou a trojkou, jako je Voss šéfem u čtyřky a pětky. Až nad nimi je psychopatický vyšší šikovatel, co se zálibou střílí nahé ženy a nemluvňata hází živé do ohně. Tomu by těžko uvěřil někdo, kdo to nespatřil na vlastní oči. Další hrozný zážitek, který už nikdy nepůjde z hlavy dostat.

Tím šéfem nad dvojkou a trojkou je jednatřicetiletý zavalitý šikovatel Erich Muhsfeldt. Zde v Osvětimi sloužil už ve čtyřicátém roce, v listopadu jedenačtyřicátého ho převeleli do Majdanku. Minulý měsíc, v dubnu, prý tento tábor zlikvidovali. Isaac neví, zda je to pravda, ale šušká se, že tam snad v jednom či dvou dnech postříleli desetitisíce vězňů. Prý se museli svléknout donaha a chodit po skupinách k nějakému příkopu, kde je stříleli.

Edelstein neví, odkud se to vzalo, zda tyto informace o konci jiného koncentračního tábora vyžvanil sám Muhsfeldt, a přes jiného upovídaného esesáka se to dostalo až k vězňům, nebo zda do tábora dorazili nějací šťastlivci, co likvidaci Majdanku přežili. Něco možná mohli

zjistit i Poláci, ti, co se organizují v tom jejich pozemním hnutí. Asi něco pravdy asi na povídačkách o hromadných popravách v Majdanku bude. V každém případě je Erich zpět a má na starosti dvojku a trojku.

SS-Oberscharführer Erich Muhlsfeldt dle David Olére

Židovský kápo předvede ukázkové zahlášení, pak už jen pokorně a v pozoru stojí, zatímco si ho velitel prohlíží. Ty jeho oči Isaacovi nejsou dvakrát příjemné, asi taky bude pěkné zvíře. Pokud by však chtěl překonat Molla, musel by se hodně snažit. Ten je pravý psychopat. Tenhle vypadá spíš na brutálního násilníka, bez soucitu, ale snad bez sadistické úchylky. Co tedy zaslechl od Morawy, neboť ten ho poznal, když tady nácek sloužil poprvé.

„Tak ty máš na starosti tu techniku," říká hodně odměřeným tónem šikovatel, „Tak mě dobře poslouchej," zabodne do kápa svůj zrak, „Chci vědět vo každý i sebemenší závadě jako první, rozumíš?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere," vypne se Isaac.

„Budu tě sledovat, a běda, jak nebude všechno fungovat," vyhrožuje esesák, nicméně tím vězně rozhodit nemůže, pořád mu tady někdo hrozí sankcemi, dokonce smrtí.

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odpoví jen.

„V nejbližších dnech tady bude krátká vodstávka," pokračuje Muhsfeldt, „Udělaj se ty ubytovny na půdě. Tys to prej maloval a máš na to dohlídnout, je tak?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere."

„Musí to bejt rychle, není čas. Vo tom si ještě promluvíme. Teď dostaneš jinej úkol. Okamžitě půjdeš na rampu a budeš se hlásit u SS-Hauptsturmführera Mengele. Znáš ho?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere. Mám na starosti pitevnu pana SS-Hauptsturmführera."

„No tak možná proto s tebou chce mluvit. Tak tam rychle upaluj. Prej máš propustku, abys tady mohl volně courat po táboře."

„Ano, pane SS-Oberscharführere. Mám na starosti i techniku a jisté stavby u Krematoria čtyři a pět. Právě teď se tam buduje …"

„Vím vo tom," zamračí se Eric, „Tak na co čekáš, do prdele?! Koukej už mazat!" zařve.

„Ano, pane SS-Oberscharführere," zvolá Edelstein a pak poklusem zamíří k bráně.

Na rampu je asi sto metrů, a tam právě probíhá selekce transportu, který před pár hodinami dorazil. Tam němečtí lékaři rozhodují o životě a smrti tisíců osob. Lidé jsou rozdělováni do dvou zástupů, v jednom se nacházejí muži a starší chlapci, ve druhém pak ženy, dívky a děti. Z nich esesáci s diplomem doktora vybírají, koho pustí do tábora a koho nasměřují do nedalekého Krematoria III, v něm už jsou pro ně připravené plynové komory, vlastně jedna, rozdělená příčkou na dvě části.

Na velkém prostranství, obklíčeném strážemi se zbraněmi i se psi, panuje dost nepřehledný rumraj. Mezi chudáky z transportu se pohybují i členové komanda Kanady, jednak pomáhají s organizací lidí, ale především se pak postarají o majetek, který si s sebou ti nešťastníci přivezli. Většina z toho zůstává ve vlaku či před ním, mají jen to, co si uhájili či schovali. Určitě jim zase nakecali, že se k nim jejich věci vrátí, až projdou dezinfekcí a vstoupí do tábora. Jako vždy jim lhali, ani ti, co ještě dostanou právo nějaký čas žít, už z přivezeného majetku neuvidí nic. Část se rozkrade a část poputuje do říše.

Edelstein se rozhlíží, selektovaní lidé jsou celkem klidní, ale ti ho teď tolik nezajímají.

Selekce u vlaku – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

On hledá německého lékaře, u kterého se má hlásit. Uvidí ho, elegána s jezdeckým bičíkem v ruce. Dle všeho zde dnes nemá službu, ale motá se tady, asi aby si zase vybral ty, co ho zaujmou. Pochopitelně dvojčata, a pak asi i trpaslíky či jinak postižené chudáky. Zrovna vytahuje nějaké děti z řady, přitom s úsměvem vysvětluje, že se zase vrátí, jen budou vyšetřeny. Vypadá elegantně a mile, snad i proto mu matka těch dvojčat věří. Jak by mohl takový příjemný důstojník jejím ratolestem udělat něco zlého.

Isaac si nedovolí Josefa oslovit, proto se jen přiblíží a stoupne si tak, aby ho on sám zahlédl. Což se stane, a když lékař předá svůj úlovek jednomu ze strážných, vykročí k němu. Asi záměrně ho vede kus dál, aby spolu mohli hovořit a nic z toho nikdo ze selektovaných nezaslechl. Nečeká, až se vězeň zahlásí, rovnou spustí.

„Mám pro tebe úkol," oznamuje a kápo se nediví, v poslední době dostává pořád úkoly, většinou dost děsivé, „Potřebuju něco udělat, tam v tom krematoriu," podívá se kapitán směrem ke dvojce, kde má svou pitevnu a laboratoř, „Nemám moc času, tak poslouchej," otočí hlavu k zástupům, jako by se snad bál, že mu další vhodný objekt proklouzne, „Mám těla dvou trpaslíků, a potřebuju z nich udělat kostry. Ty musím někam poslat. Tebe pověřuji, abys s tím pomohl patologovi, co pracuje také v té dvojce. Rozumíš tomu?"

„Pane SS-Hauptsturmführere, moc se omlouvám, ale asi jsem přesně nepochopil …," tváří se Edelstein nešťastně, neboť nechce esesáka naštval. Ale opravdu netuší, co se po něm chce.

„Řeknu to teda snad jasněji. Z těch těl se musí odstranit tkáň, aby zůstala jen kostra, pro jeden antropologický ústav. To zařídíš ty s tím doktorem."

„Odstranit tkáň …," vytřeští oči Isaac, „Máme ji snad odřezat … půjde to vůbec?"

„V normálním stavu dost obtížně," začíná už být dost nervózní kapitán, „Je potřeba je předtím trochu povařit. Jako když se připravuje maso k jídlu. Taky pak jde snáze od kosti. Až to tady skončí, tak se tam zastavím a probereme to. Ty máš do té doby za úkol promyslet a navrhnout, v čem bychom je mohli uvařit," hovoří naprosto hostejným hlasem, jako by mluvil o počasí, „Mysli přitom na to, že by se tam měl vejít i dospělý člověk, možná to použijeme i na jiné, než jen na ty liliputy."

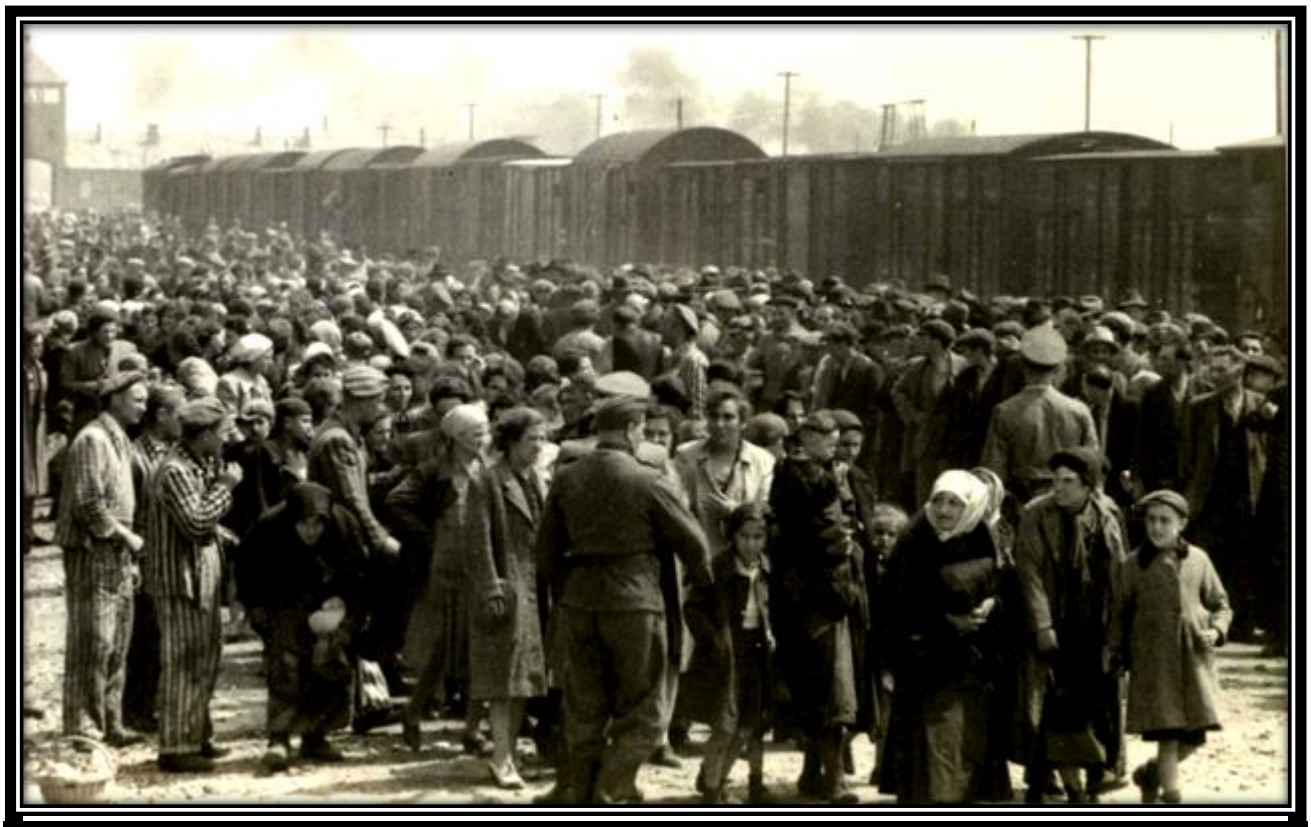

Selekce u vlaku – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

„Ano, pane SS-Hautsturmführere," zachrčí kápo.

„To je všechno," otočí se Mengele a spěchá pátrat do zástupu lidí po dalších vhodných objektech svého zvráceného zájmu.

Edelstein stojí na místě jak opařený. Postupně mu dochází, co mu bylo právě vyjeveno, co se po něm požaduje. Chtěl by si protřepat uši, zda se nepřeslechl. Ale ne, tady nejsou absolutně žádné limity. Nedávno sledoval, jak Moll hází živé děti do ohně, teď má vařit nějaké liliputány, aby z nich odpadalo maso a ten německý doktor získal čisťoučké kostry. Ty pak asi budou muset zabalit a expedovat k jiným podobným šílencům, jako je tenhle německý doktor.

Ne, pořád ho ještě něco dokáže překvapit. Otočí se a vyrazí, stát na místě by se mu nemuselo vyplatit, správný vězeň je v neutálém pohybu a něco koná. Kráčí však pomalu a v hlavě si třídí myšlenky. Co to vlastně říkal? Má navrhnout, jak uvařit člověka? Dospělého člověka, jak upozornil na závěr. Asi bude chtít takto získat i jiné kostry. Zavrtí hlavou, tady je opravdu možné všechno. Snad jen to maso nebudou nikomu servírovat. Ačkoli tady …

Jde rovnou do pitevny, kde nalezne doktora Zilbermana. Ten má ruce zabořené do otevřeného těla ženy ve středních létech, a jen zvedne hlavu, ve tváři se mu zračí únava. Isaac mu sdělí, co se právě dozvěděl.

„Naneštěstí je to pravda,“ odpovídá lékař smutným hlasem, konverzace opět probíhá v němčině, „Tam vedle v márnici máme těla dvou trpaslíků, on chce jejich kostru. Tu hodlá poslat do antropologického ústavu, pokud je mi známo. Už se mnou o tom mluvil.“

„Taky mluvil o dospělých …“

Selekce u vlaku – ilustrační fotografie – www.YadVashem.cz

„Nevím, koho všeho kostry chce tady získat. Pravděpodobně lidí s určitým postižením. Asi spolupracuje s nějakým antropologickým ústavem, jak mi z jeho slov vyplývá. Já jsem dostal za úkol ty kostry připravit, do zítra. Čeká mě tu asi strašná noc,“ povzdechne si Maxmilian.

„To nás oba, pane doktore, to nás oba. Budeme tu podle všeho dneska vařit mrtvoly.“

„To byl jeho nápad,“ pokývá hlavou patolog, „Asi se správně domnívá, že pak půjde tkáň oddělit lépe od kostí. Jinak bych ji musel odřezat a seškrábat, ale tím bych mu jeho trofeje mohl poškodit. Po uvaření by mělo maso buď samo odpadnout nebo jít lépe odstranit. Vidím na vás, jak jste z toho přepadlý.“

„Přepadlý … já už se tady nedivím ničemu,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Tak budeme prostě dneska večer a v noci vařit liliputy,“ pokrčí rameny, „Otázkou ale zůstává v čem. Pokud se tedy do té nádoby má vejít i dospělý muž, jak naznačoval, nemůže to být malý kotlík …“

„Tohle je spíše vaše parketa, vy jste přeci technik.“

„Technik … I kdyby, pane doktore, myslíte si snad, že existuje katedra, co vyučuje, jak vyvařovat lidi, aby z nich šlo dobře odloupnout maso? To asi těžko … Jsou asi jen dvě možnosti,“ přemýšlí kápo, „Buď sehnat pořádně velkou nádobu, velký hrnec nebo kotel, a ten postavit třeba na přenosné kamna, třeba ty, co se v nich topí v plynových komorách. Nebo sem dovléci kotel, co slouží v kuchyni. Jen si nejsem jistý, jestli bychom ho někam dostali a taky, jestli bude k mání. Myslím tím kotel na elektriku, to by pak byla snazší obsluha.“

„Tak to už vůbec nevím.“

„Chápu. Naše práce bude rozdělená, nebo budete taky chtít, abych z nich to maso seškraboval?“

„Vy? To asi ne …“

„Mně už je to jedno, pane doktore.“

„Raději ne, přeci jen byste mohl poškodit skelet a pak by se doktor Mengele mohl zlobit. Tohle zůstane na mně. Vy mi je jen musíte uvařit, abych měl snazší práci. Respektive byl schopný ten skelet vůbec připravit.“

„Ještě popřemýšlím. Napadá mě spalovna, tam, co se spalují různé dokumenty. V tom křídle, jak je přifařené k týhle budově. Tam by to snad šlo, a taky nebylo tak na očích. Nevím, jestli bude chtít, aby všichni viděli, jak tady vaříme lidi …“

„Tohle je strašná konverzace …“

„Tady? Snad ani ne. Tady je možné opravdu všechno. Naštěstí tady mají všichni dost jídla, z toho, co dovlečou ti z toho transportu. Bylo by hloupé, kdyby nám tam někdo na to maso chodil.“

„Jsem rád, že tu hroznou situaci berete tak s nadhledem, ale já jsem z toho dost špatný.“

„Co mám dělat, pane doktore, když dostanu takový rozkaz. Dobrá, zkusím se nad tím zamyslet, podívat se, kde by je šlo vařit. Bude pak asi na něm, co nám sežene za pomůcky,“ říká lhostejným hlasem Isaac, už se z prvního šoku vzpamatoval, už se s dnešní truchlivou prací smířil.

Projde si zmíněné prostory u spalovny odpadu, především zde však hoří pozůstalostí po zavražděných lidech, jejich doklady, fotografie, různé písemnosti. Zde by při dobré vůli šel kotel nainstalovat, a možná i nechat trvale, pokud budou podobné akce častější. Prohlédne si i přenosná kamínka, ta by se též dala použít, jen by to možná chtělo přidat nástavbu, aby byla sestava stabilnější. Zvláště, pokud na ně umístí větší nádobu.

Sám Mengele dorazí asi za dvě hodiny, uspořádá krátkou poradu na pitevně. Kápo mu sdělí svoje představy a nácek slíbí, že prověří možnosti, jak sem dostat buď klasický kotel z kuchyně nebo z prádelny, pokud tam takový vhodný bude. Nebo zajistit velkou nádobu, co ji postaví na ta přenosná kamínka. Což se jeví jako schůdnější, především pro dnešní večer. Jak oba vězni pochopí, půjde dnes i o to, vyzkoušet vhodnou metodu, kterou by mohli následně vylepšit a pak dle potřeby využívat. Asi ani Josef tímto způsobem nikdy kostry nepřipravoval.

Isaac stačí sotva něco málo pojíst, takovou odpolední svačinu sestavenou ze svých zásob, když se objevuje četař Rudolf Baerwald. Oznamuje mu, že ho má hned přivést ke Krematoriu V. Dneska jsem skoro na roztrhání, pomyslí si Edelstein, a jen doufá, že i zítra ráno bude celý, tedy všechny úkoly na něj kladané naplní.

U lesních krematorií ho již čeká Otto Moll, zase tam pobíhá a řve na členy sonderkomanda, kteří vyklízejí druhou jámu, zatímco tu první dokonale čistí, aby opět vznikl systém struh na odtékání lidského sádla.

„Kde se vůbec flákáš? Proč nejseš tady?“ oboří se velitel na vězně, ani mu nedá vydechnout.

„Pane SS-Hautscharführere, byl jsem na dvojce …“

„Drž hubu!“ zařve vyšší šikovatel, pak vykročí směrem k budově pětky, obejde ji, tak se ocitne na jejím nádvoří. Tudy přicházejí oběti do svlékárny a následně do plynových komor.

Edelstein ho jen tiše následuje, nemá v úmyslu ho vytočit, ačkoli se domnívá, že má jisté eso v rukávu. Pořád je kapitán o dost víc než vyšší šikovatel. Ale raději mlčí, ten chlap před ním je blázen, mohl by se přestat kontrolovat a třeba ho i zastřelit. Ještě než by mu stačil vysvětlit, že dostal jiný úkol od vyšší šarže.

„Vymyslel jsem pár novejch nápadů, co nám zvýšej propustnost tohohle baráku," tváří se teď Otto téměř vítězoslavně, dnes asi zase objevil Ameriku, napadne vězně, „To v tý svlékárně uvnitř je na hrozně dlouhý lokte," pokračuje nácek celkem klidným tónem, „Tak mě napadlo, že by se mohli svlíkat venku, tím se to všechno urychlí."

„Určitě, pane SS-Hauptscharführere," řekne Isaac, neboť si myslí, že to se od něj očekává.

„Aby to vypadalo důvěryhodnejš, tak by se sem mohli dát lavice a stoly, mohli by tam dávat ty svoje věci, aby se neválely po zemi a nepoškodily se," myslí vyšší šikovatel i na budoucí majetek říše, vzniklý bezostyšnou krádeží, „Ty bys to zase hodil na papír, a já bych to pak nechal vyrobit, nebo to někde sehnal, pokud tady někde něco takovýho je."

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere. Sdělíte mi svoje přesné představy?"

„Představy …," zamyslí se Otto, pak se rozpovídá a začne líčit, kde by si který kus venkovního nábytku představoval.

Isaac, který si s sebou pro jistotu vzal své desky, si dělá jak učenlivý žáček poznámky. Tohle by neměl být problém nakreslit, ale určitě to nějaký čas zabere.

„Máš to? Všechno?" podívá se vyšší šikovatel na list papíru, kde jsou zaznamenané různé obdelníčky, znázorňující stoly a lavice, „Tak teď to druhý," otočí se na podpadku a směřuje zpátky za budovu. Vězeň i četař ho následují.

Velitel jde až k jámám, za nimi se zastaví a začne se rozhlížet.

„Uděláme tu další," obrátí se na svého architekta i stavitele v jedné osobě.

„Další jámu, pane SS-Hauptscharführere?" ptá se opatrně Edelstein.

„Hovno jednu, hned tři!" objeví se znovu ve tváři Molla výraz málem blaženosti, „Dvě menší, jednu trochu větší."

„Hned tři jámy," přikyvuje Isaac, rychle si bere čistý papír, aby si na něj mohl zaznamenat myšlenky geniálního budovatele.

„Jo," jde dál vyšší šikovatel, „Tady tu větší," začíná krokovat, „Kolik to tak je?" zeptá se za chvíli.

„Odhadem tak třicet, pětatřicet metrů, na tak čtyři metry," říká se staženým hrdlem kápo, kolik lidí se tady ten blázen chystá spálit? Další obří jáma.

„Radši těch pětatřicet. Tak si to tam poznamenej," otočí se znovu velitel a štráduje si to o kus dál, „Tady budou ty dvě menší," pokračuje, „Tak asi vodsud sem, a vodsud sem," krokuje vzdálenosti, „To je podle tebe kolik?"

„Odhadem tak deset krát čtyři metry, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá Isaac.

„No skvělý. Jinak zase to samý, hloubka ty dva metry, a na dno ty kanálky. Tak to taky hoď na ten papír, no a zejtra se může začít kopat. Sice už tady bude asi další akce, ale to nevadí. Naženu sem další, stejně chci to sonderkomando posílit."

„Rozumím, pane SS-Hauptscharführere. Jen nevím …," dostane se do rozpaků Edelstein, „Snad to stihnu do zítra nakreslit."

„Nejen nakreslit, ale taky na to dohlížet!"

„Hned od rána, pane SS-Hauptscharführere?"

„Co se ptáš tak blbě?" zrudne Moll, „To se jako chystáš vyspávat, nebo co?!"

„Rozhodně ne, pane SS-Hauptscharführere. Naopak, asi budu muset být celou noc vzhůru. Právě proto se obávám, zda jiný úkol stačím splnit do toho rána."

„Co to blábolíš? Tohle má prioritu. Kdo je tady velitel, co?" napruží se Otto.

„Vy, pane SS-Hauptscharführere. Ale ten úkol jsem dostal od pana SS-Hauptsturmführera Mengele."

„Vod toho doktora?" zpozorní vyšší šikovatel, „A vo co jako de?"

„Nevím, zda o tom smím mluvit, pane SS-Hauptscharführere," odvětí vězeň a vzápětí se mu zdá, že Molla ranní mrtvice. Zbrunátní zlostí.

„Cože?!“ zařve, „To chceš mít jako posranej židovskej vězeň přede mnou tajnosti?! Já tě snad na místě zastřelím!“ zašmátrá rukou k opasku.

„Pane SS-Hauptscharführere, nevím, co mám dělat. Když něco vyžvaním, tak mě možná zastřelí pan Hauptsturmführer. Když budu držet hubu, tak asi vy. Tak co mám dělat?“ tváří se Isaac nešťastně. Ale zase tak moc se nebojí, těžko ho teď odpráskne, když už ví, že má úkol od vyšší šarže. Zase tak debilní není, aby si nespočítal, že by tím mohl kapitána naštvat.

„Tak to máš těžký,“ rozesměje se kupodivu Otto, nálady se u něj mění z minuty na minutu, „Tak to aby sis to radši hodil sám,“ ušklíbne se, „Tak vo co de?“ zeptá se málem až žoviálně, dokonce vězně odvede kousek od četaře, „No tak, neprásknu tě,“ tváří se zvědavě jak malé dítě.

„Tak já vám to řeknu, pane SS-Hauptscharführere. Budu dnes večer a v noci vařit trpaslíky,“ odpovídá s bezelstným výrazem Edelstein, a vzápětí se zdá, že to s velitelem švihne. Opět zbrunátní.

„Ty … ty … co si to dovoluješ?! Dělat si ze mě legraci?! Seš vožralej, nebo co?!“ zařve.

„Mluvím naprostou pravdu, pane SS-Hauptscharführere. Musím uvařit dva trpaslíky, aby z nich vězeňský doktor mohl sloupnout maso a získat tak pro pana SS-Hauptsturführera čistou kostru.“

„To jako vážně?“ zarazí se Otto, v obličeji má směs údivu a nedůvěry.

„Opravdu, pane SS-Hauptscharführere. Zítra se mají ty kostry odeslat, nejspíš do nějakého ústavu. Tak musím ty trpaslíky v noci uvařit, a ten doktor z nich musí sundat maso. Proto nevím, jestli to stihneme do rána. Ještě vlastně ani nevíme, v čem je budeme vařit. Pan SS-Hautpsturmführer se s námi radil a teď asi shání velký kotel nebo jinou velkou nádobu.“

„Ty vážně budeš vařit trpaslíky? Tam na dvojce?“

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Pokud tedy pan SS-Hauptsturmführer sežene tak velkou nádobu. Nemůžeme je rozsekat, když má asi ta kostra zůstat v celku,“ hovoří nadále zcela lhostejným hlasem kápo.

„No to se z toho poseru,“ rozesměje se Otto, „Do prdele, to sou mi věci. Poslouchej, kdy to budeš dělat? Přišel bych se podívat.“

„Nevím, pane SS-Hauptscharführere. Snad večer, a přes noc, pokud tedy bude ta nádoba, jak jsem říkal. Buď kotel z jídelny nebo prádelny, nebo jiná větší nádoba, co by se postavila na ta přenosná kamínka,“ vysvětluje Edelstein, „Proto se obávám, pane SS-Hauptscharführere, abych to všechno stihnul.“

„No jo, tak asi vaření těch trpajzlíků bude mít přednost,“ pochechtává se vyšší šikovatel, „No ale přece je nebudeš míchat celou dobu, ne? Aby se ti nepřichytili,“ zasměje se téměř až rozverně, „Tak mezitím namaluj tady ty jámy. Když s těma trpajzlíkama nebudeš hotovej, tak to sem vezme SS-Rottenführer, a ty sem přijdeš, až tam skončíš.“

„Jen doufám, že nepadnu. Už pár nocí jsem toho moc nenaspal …“

„Spát?!“ zakoulí očima velitel, „Ty máš tady čas spát? Jestli chceš spát, tak do tebe vpálím kulku a budeš spát už napořád.“

„Pochopil jsem, pane SS-Hauptscharführere. Spánek mi nepřísluší. Během noci načtrnu ty jámy a zítra sem přijdu, jen co skončím s tím vařením.“

„No vidíš, že si rozumíme. Navíc tu bude další akce, vodpoledne nebo navečer, tak se tu bude tvoje přítomnost hodit.“

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere,“ odpovídá Isaac a přemýšlí, kdy si vlastně bude moct alespoň na chvíli odpočinout.

„No, večer se ještě uvidíme,“ zatváří se potměšile Moll, „Příjdu se podívat, jak si vedeš, jako kuchař,“ zasměje se.

„Raději bych to ale neochutnával, pane SS-Hauptscharführere,“ usměje se teď i vězeň, a kupodivu se po jeho poznámce Moll rozesměje, docela srdečně.

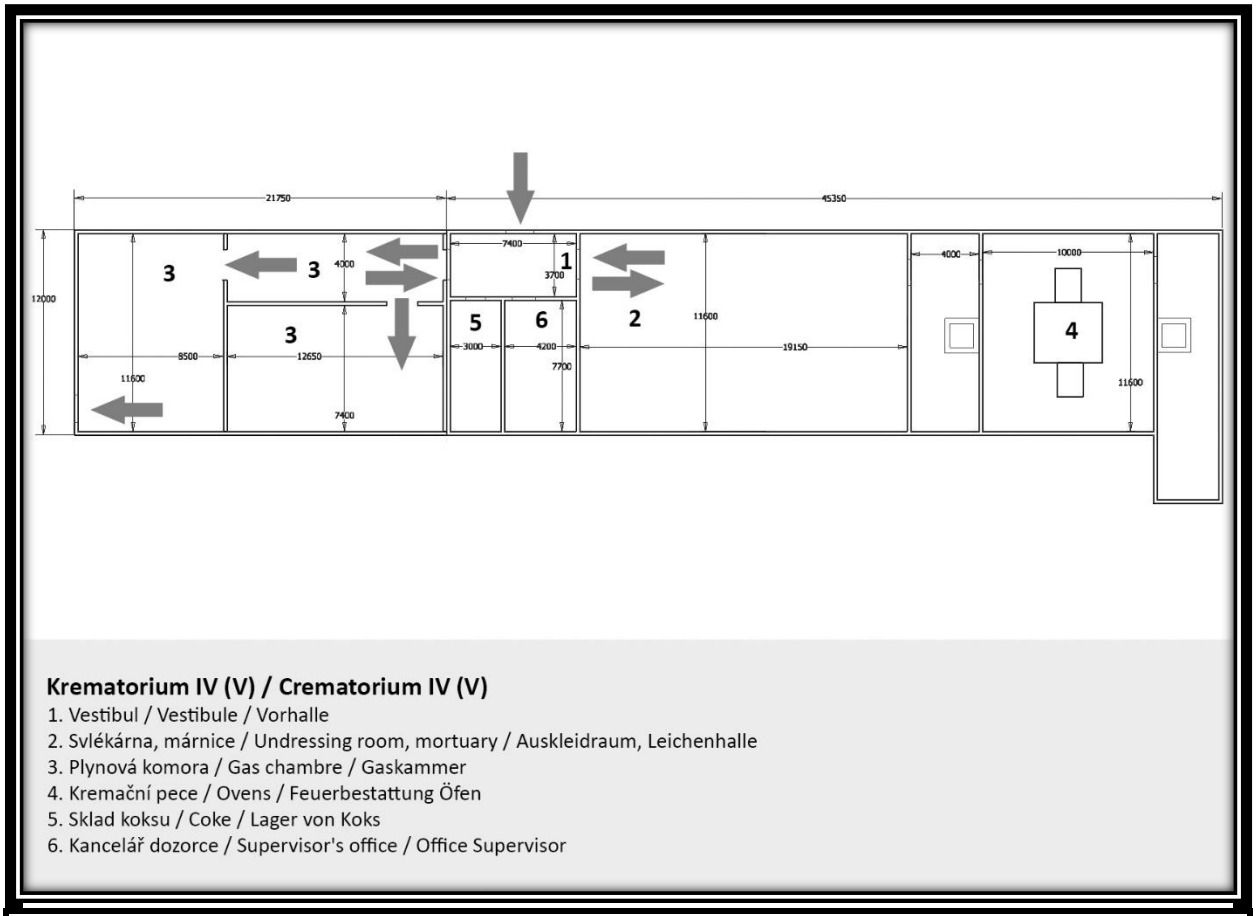

Schéma Krematorium V.

„A jak je budeš dělat, na česneku nebo na čem?“ řehtá se.

„Tak to nevím, pane SS-Hauptscharführere. O přísadách jsem zatím neuvažoval,“ využívá dobré nálady psychopata vězeň, snad si tím u něj získává trochu přízně. Ačkoli je mu jasné, že kdyby dostal rozkaz, bez mrknutí oka ho zastřelí. Ale tady jde spíše o to, aby ho neodprásknul ze svého vlastního rozhodnutí, až se zase vytočí.

„Neuvažoval. Neuvažoval,“ opakuje Moll, a přitom se usmívá. Pak jen zavrtí hlavou a nechá už kápa být. Odchází buzerovat jiné vězně.

Isaac jeho gesto pochopí tak, že je propuštěn a má jít malovat. Proto zamíří k východu, a četař ho po chvíli váhání následuje.

„Ty seš vážně nějakej divnej,“ vrtí Rudolf hlavou, „Chvíli to vypadalo, že to s ním šlehne, a pak se řehtal jak …,“ raději před vězněm nedokončí svou myšlenku, „Tak cos mu povídal?“

„Dovedete udržet tajemství, pane SS-Rottenführere?“ zeptá se Isaac.

„Cože?! To se ptáš ty mě? Vězeň člena SS?“ zarazí se Baerwald.

„Jde o delikátní věc, pane SS-Rottenführere,“ odpovídá s kamenným výrazem kápo, a pak vyžvaní, co dostal za úkol od doktora Mengeleho. Tím se voják dozví, čemu se jeho velitel řehtal.

„No to je fakt dobrý. Tak ty si po nocích vaříš trpaslíky,“ směje se teď i Rudolf, „Tak to já se asi taky přijdu podívat.“

„Jen aby se na všechny dostalo,“ odpovídá s vážnou tváří Isaac, „To víte, pane SS-Rottenführere, viděl jsem je v márnici, jsou docela malý. Nevím, jestli budou mít tolik masa.“

„Tolik masa …," zatváří se divně četař, zprvu nepochopí, pak mu to dojde a srdečně se rozesměje, „Jo tak, ty chceš jako pořádat hostinu."

„Jen pro zvané, pane SS-Rottenführere. Jsou opravdu dost malí."

Pokračují v chůzi a přitom se baví skoro jako dva přátelé. Dokonce se oba usmívají. Ve skutečnosti Edelsteinovi do smíchu vůbec není, neboť vaření zavražděných liliputů vůbec nepovažuje za zábavné, naopak za dost odporné. Ale jen využívá příležitosti, aby si naklonil muže, kteří o něm mohou rozhodovat, mají právo ho zabít. Těm mrtvým trpaslíkům snad tohle nechutné žertování na jejich účet vadit nebude. Jsou odsouzeni skončit asi jako muzejní exponát v nějakém pošahaném institutu.

Najednou mu přijde, že čas letí jako zběsilý. Nevnímá spalování mrtvol kousek od něho, a maluje další jámy u Krematoria V. K tomu si dává kávu a cigaretu. Musí rozsvítit, neboť se začíná stmívat. Jemu se klíží oči, únava je značná. Dal by si další kafe, ale musí se svými zásobami šetřit. Nebo se znovu domluvit s Baerwaldem.

„Pane, pan doktor je tady, a něco přivezl," přiběhne Haim Kamzon, který mu je nyní k ruce. Slouží mu tak trochu jako pipel, ale bez sexuálních služeb, jak to tady někdy bývá zvykem.

„Už jdu," ztěžka se zvedne Edelstein, ale pak už kráčí s předstíranou svěžestí.

Mengele skutečně dorazil a spolu s ním velký hrnec, kdoví, kde ho splašil. Je tedy jasné, jak bude muset vaření proběhnout. Určení vězni vlečou nádobu do spalovny, a následně dostanou pokyn tam dotáhnout i dvoje přenosná kamínka. V nich se bude topit a tak se snad uvede voda v tom obrovském hrnci do varu.

„Ještě mám jeden úkol," obrátí se kapitán na kápa, „Chci připravit tu místnost pro své patology. Jak tady bude ta odstávka, bude se stavět ubytovna na půdě."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," přikyvuje horlivě Isaac, a pak musí nácka následovat, neboť jeho kroky směřují právě do jeho přechodné kanceláře. Tam si Josef začne prohlížet výkresy, které se povalují na stole.

„Možná bys tu mohl bydlet s nimi," prohodí.

„Budu mít vlastní místnost na té půdě, pane SS-Hauptsturmführere," odpovídá Edelstein, „Co nejdříve tuto místnost vyklidím," slibuje.

„Tak poslouchej, řeknu ti, jak si to tady asi představuji. Dohlídneš na to."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," vyprsí se kápo, a pak jen poslouchá. Kapitán mu sděluje své požadavky a také slibuje, že zajistí potřebný nábytek a vybavení. Na vězni bude, aby provedl jeho správné umístění.

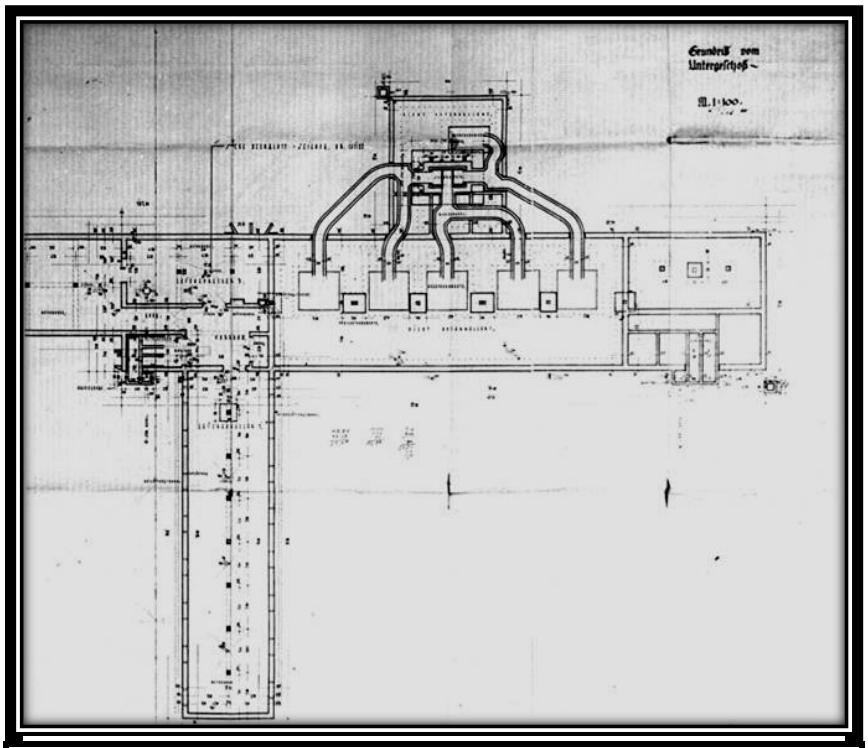

Plány přízemí Krematoria II

Oba se vrátí zpátky do spalovny, kde již Kamzon připravuje improvizovaný kotel, umístěný na přenosných kamínkách. Napouští do něho vodu, přičemž bere tu již horkou, tak snad její uvedení do varu nebude tolik časově náročné. Když je hotov, jde s kápem do márnice, a tam teprve pochopí, oč se dnes bude jednat.

„My je budeme vařit?“ vytřeští oči.

„Jo, voba tyhle,“ přikývne Isaac, přitom bere prvního liliputa za nohy. Malí lidé leží kousek stranou od dalších těl, jsou pochopitelně nazí, asi mladí, to nedokáže přesně odhadnout. Nemají na těle žádné viditelné zranění, mohli zemřít na nemoc, ale spíše byli popraveni fenolovou injekcí.

Donesou prvního z nich do spalovny a opatrně ponoří do vody. Je patrné, jak je Haim v šoku, dost strnulý výraz má doktor Zilbermann, naopak lhostejnost je možné spatřit ve tvářích německého doktora i kápa. Liliput začne v hrnci plavat, asi nadnášen plyny, co se do jeho ztuhlého těla uvolňují.

„Máme je tam dát oba, pane SS-Hauptsturmführere?“ zeptá se unylým hlasem Edelstein.

„Co navrhuješ ty?“ odpoví mu Josef otázkou.

„Já bych je tam dal postupně, pane SS-Hauptsturmführere,“ sdělí svůj názor Isaac, a také hned přidá i vysvětlení, „Sice by se tam asi oba vešli, ale nevím, jak rychle se budou vařit, jak rychle bude jejich maso měknout. Až bude tento připravený, může si ho pan doktor vzít na pitevnu, a my tam dáme toho druhého. Než ho obere, tak se asi i ten druhý uvaří.“

„Souhlasím. Udělejte to tak,“ přikývne Mengele, „Zítra dopoledne potřebuji ty skelety,“ upozorní důrazně.

„Uděláme vše, pane SS-Hauptsturmführere, aby byly připravené,“ slibuje kápo i za židovského lékaře, „Jen nevím, jak dlouho se budou muset vařit, aby změkli. Ještě jsem nic takového nikdy nedělal.“

Josef nepovažuje za nutné odpovědět, krátký čas pozoruje liliputa v zatím jen teplé vodě, pak se otočí a spolu se Zilbermannem odchází.

„To je naprosto šílený!“ šeptá šokovaný Kamzon, oči navrh hlavy.

„Co tady není šílený,“ pokrčí rameny Edelstein, „Poslouchej, dohlídneš mi tady na něj. Musím ještě něco dokreslit. Taky už skoro nejsem schopnej stát, nespal jsem pořádně ani nevím jak dlouho.“

„Mám tu s tím zůstat sám?“ zatváří se vyděšeně Haim.

„S tím? Co vyvádíš? Je to jen vobyčejná mrtvola, jakejch jsou tady tisíce.“

„To jo … ale vařit ho … takhle … to je tak hnusný …“

„Jemu už je to jedno. Prostě musí změknout, aby mu to maso odpadlo, anebo aby ho mohl doktor nějak sloupnout. Slyšels toho německýho doktora, do dopoledne z něj musí bejt čistá kostra.“

„Slyšel, pane. Ale skoro jsem nevěřil svejm uším.“

„Haime, nemám čas se s tebou vybavovat. Zůstaneš tady a budeš ho hlídat. Případně ho votoč. Pokud by někdo přišel, tak za mnou hned zaběhni. Budu tam vzadu, však víš.“

„Přijít? Kdo má přijít?“

„Nevím. Moll říkal, že se tady zastaví.“

„Moll?“ objeví se znovu úlek ve tváři mladíka, „Ten … ještě abych taky neskončil tam, vedle něj, v tý vodě …“

„Voba byste se tam nevešli,“ ušklíbne se Edelstein a pak opustí spalovnu. Musí dokončit co nejrychleji nákresy, rád by si pár hodin zdřímnul, klidně i tady. Až odejde Otto, do té doby se odpočívat neodváží. Snad to hovado dorazí co nejdřív, aby se alespoň pár hodin vyspal.

Po jistém váhání si udělá další kávu, zapálí další cigaretu a dokončuje výkres jam za Krematoriem V. Když je hotový, pustí se do kreslení stolů a lavic. Tak si udělá náskok, když si ještě nemůže jít zdřímnout.

Asi za další půl hodiny přiběhne Kamzon, celý poplašený, šílený nový velitel krematorií skutečně dorazil, a teď tam prý stojí a čumí do toho hrnce. Spolu s ním je zde i Erich Muhsfeldt, nový velitel dvojky a trojky.

„Tak tys vážně nekecal," přivítá vyšší šikovatel kápa, „No, tak co, jak to jde? Už měkne?" zeptá se, určitě je celým procesem zaujat.

„Nevím, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá unylým hlasem Isaac, „Pověřil jsem tady toho, aby na vaření dohlížel. Já tam dělám ty výkresy jam, jak jste mi nařídil," pochlubí se svou činností, „Nečum tady a dojdi za doktorem," houkne na vystrašeného mladého vězně, „Dones skalpel, nebo něco, čím zjistíme, jestli už změkl!"

„Ano, pane," vykřikne snad až zbytečně nahlas Haim a upaluje splnit rozkaz.

Vrací se dost rychle, nalezne kápa a Molla v družném rozhovoru, nedaleko hrnce s vřící vodou a chudákem liliputem. Naopak Muhsfeldt stojí kousek od nich a nic neříká. Kamzon lehce se třesoucí rukou předává vězeňskému funkcionáři skalpel. Ten ho vezme a s naprostou lhostejností jím píchne do stehna mrtvoly v hrnci.

„Ještě je dost tuhý, pane SS-Hauptscharführere," oznamuje suše.

„Jen jestli ti vůbec změkne," ušklíbne se Otto.

„Pevně v to doufám, pane SS-Hauptscharführere. Musíme po něm uvařit ještě jednoho, a pan SS-Hauptsturmfühter potřebuje čisté kostry zítra dopoledne. Pokud by nezměknul, tak by se z těch kostí jen těžko dostávala ta tkáň."

„Ukaž," vezme si vyšší šikovatel skalpel a sám několikrát ho zarudlého těla píchne, „No tak ti nevím. Je fakt pořád moc tuhej," konstatuje.

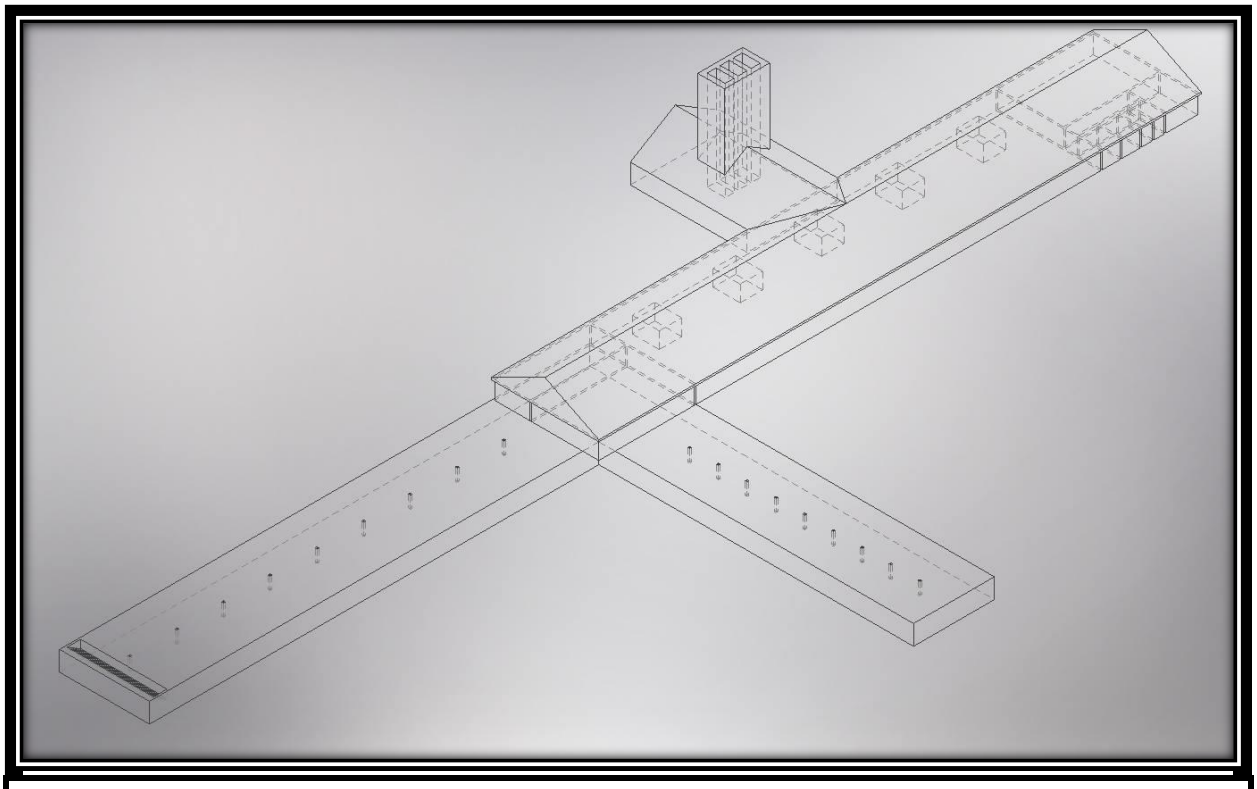

Krematorium II. - prostorový model

„Nevaří se zase tak dlouho, pane SS-Hauptscharführere."

„To jsou mi věci," zasměje se Moll, „Kdo by si to pomyslel, že tady budeš vařit ty trpajzlíky. Trpajzlík ve vlastní šťávě, jak se zdá."

„Máte pravdu, pane SS-Hauptscharführere, i z něj se brzo začne uvolňovat tuk. Jako tam v těch jamách, jak ten váš zlepšovací návrh tak dobře funguje," pochlebuje Isaac, ale proč nevyužít příležitosti, kdy je ten psychopat v relativním klidu.

„Zejtra mi řekneš, jak dlouho to trvalo, než změknul. Nezapomeň poslat ty výkresy, k tý pětce, pokud do rána nebudeš hotovej. Budou tam další nováčkové, chci, aby začali kopat hned vod rána," upozorňuje Otto.

„Já tam dorazím, pane SS-Hauptscharführere. Pokud by ten druhý nebyl dost měkký, tak ho může dovařit tenhle vězeň," ukáže Isaac na vyplašeného mladíka, „Chci dohlédnout, aby začali kopat na správném místě, pane SS-Hauptscharführere," předvádí svoji svědomitost.

„Tím líp," odpoví vyšší šikovatel, chvíli se ještě kochá obsahem hrnce, pak se otočí a beze slov opustí prostor spalovny. Spolu s ním odchází i Muhsfeldt, který vlastně po celou dobu vůbec nepromluvil. Oba dva členové sonderkomanda si oddychnou, ten mladší očividně více.

„Pane, jak to děláte, že s váma mluví celkem normálně," zeptá se, „Jinak na další jen řve, mlátí je, pokud je rovnou nestřílí."

„Haime, můj život taky někdy visí na vlásku. Ale už jsem tady něco prožil, mám tohle," ukáže Edelstein na pásku na rukávě, „Naštěstí mám i tu funkci, kolem tý techniky, a taky jim dělám ty výkresy, dohlížím na ty jejich strašný stavby. Ale zabít mě může taky kdykoli, až se nasere, že něco není podle jeho představ."

„Vobdivuju vás, pane, jak jste klidnej …"

„Haime, nemusíš mi lízt do prdele."

„Myslím to upřímně, pane. Já jen ho uvidím, tak se celej klepu …"

„Nezapomínej, jsem tady už dva roky. Viděl jsem toho už hodně … No, tak člověka dneska taky vařím poprvý, zatím jsem je vždycky jen pálil. Nebo držel, když je vraždili. Haime, vezmu si sem deku, někde se tady natáhnu. Musím se na pár hodin vyspat. Ty ho budeš hlídat, a vobčas do něj píchneš, jestli už měkne. Nedělej ty ksichty, do prdele. Ideální by bylo, kdyby to maso z něj začalo vodpadávat."

„Ano, pane, budu ho hlídat," slibuje Kamzon, ale je patrné, že se stále se svou odpornou prací zcela nevyrovnal.

Isaac si dovleče deku a lehne si tak, aby nebyl po vstupu cizí osoby do prostoru spalovny hned vidět. Jeho pomocník pak hlídá hrnec. V pitevně odpočívá doktor Zilbermann, neboť zatím nemůže nic dělat. Jeho čas přijde, až bude tkáň změklá a půjde dobře oddělit od kostí.

Nikdo do spalovny neleze, jelikož Edelstein vydal příkaz pro vězně, že je tento prostor pro ně tabu. Ačkoli je mu jasné, že svou činnost před nimi neutají, a ostatně je mu to zcela jedno. Žádný takový rozkaz nedostal, jen nechce, aby sem chodili další zvědavci očumovat. Stačili vězeňští funkcionáři, kteří sem nakoukli a odcházeli s různou intenzitou znechucení. Náckům opravdu není nic svaté, natož ostatky jejich židovských obětí.

Kolem jedné hodiny dojde Kamzon vzbudit Maxmiliana, a ten konstatuje, že bude možné pomalu se rozpadající tělo přemístit na pitevnu, a naopak do hrnce umístit druhého trpaslíka. Kápo a jeho pomocník opatrně uvařené lidské tělo vyloví, a za pomocí hadrů ho nesou k patologovi. Je patrné, jak je tkáň křehká, kůže na mnoha místech popraskaná, někde již dochází k odchlipování tkáně od skeletu. Oči působí také dost hrůzostrašně.

Zilbermann ještě před oběma členy sonderkomanda zkusí začít s očistou kostí, a celkem se mu daří. Vaření těla určitě hodně pomohlo. Isaac hledí na počínání lékaře lhostejně, naopak Haim náhle pocítí hrozné nutkání zvracet, a tak vyběhne z místnosti. Vrátí se po chvilce, raději odvrací pohled od pitevního stolu, a kvituje, když místnost opouští. Nicméně jen proto, aby druhou mrtvolu přemístili z márnice do hrnce.

„Pokud se nic mimořádnýho nestane, tak mě do budíčku nech spát," přikazuje Edelstein. Krematorium zdaleka není ztichlé, pokračuje spalování obětí, které zde byly zplynovány. Ale sem nikdo asi nepřijde, i strážní nakoukli na začátku své směny, různě okomentovali liliputa ve vřící vodě a teď jsou ve své kukani u spalovacích pecí. Ale i kdyby ti přišli, jejich reakce se Isaac nebojí. Mají je uplacené, aby nedělali zbytečné problémy, především pak vězeňským funkcionářům.

Jen co kápo ulehne, hned upadá do tenat spánku. Nijak ho neruší bublající voda kousek od něho, ani ne dvakrát vábná vůně, která se kolem šíří. Je opravdu hrozně unavený a zítra ho čeká další perná šichta. Budou se kopat nové jámy a on bude muset být přítomný speciální akci u Krematoria V. Pro část zítřejšího transportu je tahle noc poslední, kterou prožijí na tomto světě, namačkáni v otřesných podmínkách ve vlaku. Část z nich zítra zemře trýznivou smrtí v plynových komorách, a pak svými těly zaplní již vyčištěnou obrovskou díru v zemi. Tam budou planout, dokud se nepřemění v popel. Jejich nedokonale shořelé kosti budou rozbity na prach a oni pak definitivně navždy zmizí ze světa.

JE TO VAŠE VOLBA

Druhý trpaslík se vaří až do pěti hodin, kdy nastává budíček. Rozespalý Isaac pomůže Kamzonovi přemístit rozvařeného liliputa na pitevnu, kde už má Zilbermann kus stranou položenou krásně vyčištěnou kostru prvního z malých lidí. Dal si na své práci záležet, po tkáni není nikde ani památka. Jen patolog má rysy ztrhané, určitě je hodně unavený. Povzdechne si, když spatří další tělo, z něhož odpadávají kusy masa.

Edelstein nařídí Haimovi, aby nechal vystydnout vodu v hrnci a pak se postaral o její vylití. Bude k dispozici židovskému lékaři a případně mu pomůže zabalit obě kostry. Pokud se následně naskytne vhodná příležitost, může se zašít třeba v laboratoři a tam se chvíli vyspat, když celou noc nezamhouřil oka.

Sám kápo provede ranní očistu, vyprázdní se, pojí ze svých zásob a začne se chystat na cestu ke Krematoriu V. Objeví se četař Baerwald, poslaný sem Mollem, aby přinesl výkresy.

„Není třeba, pane SS-Rottenführere, půjdu s vámi."

„Co to vaření? Jak to dopadlo?" zajímá se Rudolf.

„Dobře, pane SS-Rottenführere. Z jednoho už je kostra a druhý je právě obírán."

„Fakt? Kde je? Na pitevně?"

„Ano, pane Rottenführere. Chcete se podívat?"

Jelikož četař chce, cestou za jinými povinnostmi se oba zastaví za doktorem Zilbermannem. Esesák se přiblble usmívá, když vidí nechutnou práci lékaře, který zbavuje skelet veškerých živých tkání. Teprve pak nácek a kápo vykročí do dalšího dne, podle oblohy by mohl být prosluněný. Bohužel pro mnoho mužů, žen a dětí bude také poslední.

Ke Krematoriu V dorazí Isaac skoro současně s velmi početným sonderkomandem. To tuhle noc přespávalo ještě v sekroru BIId, ale ubytovací prostory v budově Krematoria IV jsou již skoro hotové. Brzo tady už vězni ze zvláštního komanda budou zůstávat, aby nebylo nutné je přemisťovat. Z toho Edelstein usuzuje, že vraždění maďarských Židů má probíhat ještě dlouho, určitě půjde minimálně o týdny, ale možná i o měsíce. Netuší, kolik jich sem již přivezli a kolik ještě chtějí přivézt, ale každý den dorazí minimálně jeden transport, někdy i dva. Každý den několik tisíc mužů, žen a dětí skončí v některé z plynových komor.

Jak Isaac zjistí, sonderkomando nově posílilo dalších dvě stě padesát nováčků, tentokráte z transportu, který dorazil třiadvacátého května. Nic bližšího o tom neví, on se již do sektoru BIId vůbec nedostane, teď přežívá jen v továrnách na smrt, když pendluje mezi všemni čtyřmi

krematorii. Nachází se tak v samém srdci zdejšího pekla, a pokud tyto prostory opustí, tak jen když přechází mezi nimi.

Objevuje se Moll spolu s Vossem, oba jsou zatím klidní. Vyšší šikovatel jde za Edelsteinem, kvituje očividně jeho přítomnost.

„Tak co ty tvoji trpajzlíci ve vlastní šťávě?“ neodpustí si otázku.

„Z jednoho je již úplně čistá kostra, pane SS-Hauptscharführere, toho druhého právě doktor obírá a připravuje. Nakonec oba změkli, ale trvalo to asi čtyři hodiny, pane SS-Hauptscharführere,“ odpovídá kápo klidným a lhostejným hlasem, jako kdyby v noci vařil hovězí a nikolik člověka.

„No tak na to teď zapomeň a pusť se do práce. Ať je to co nejdřív vykopaný. Pomůže každej, co je tady. Část jich pak půjde pomáhat, až dorazej ty z transportu, zbytek bude dál kopat. Tam to máš na povel,“ zní už hlas Molla velmi důrazně.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. Hned místo rozměřím, vykolíkuji a mohou začít.“

„Hlavně se s nima tady neserte,“ mluví teď Otto nejen k vězeňskému staviteli, „Třeba ať u toho chcípnou, ale ať s tím pohnou!“

Edelstein má již zkušenosti s pracemi od bunkru i při hloubení předchozích jam, proto se s nepřehlédnutelnou suverenitou ujme organizace práce. Další vězeňští funkcionáři mu jdou na ruku, neboť se sami nechtějí vystavit šikaně. Proto je v krátké době vykolíkován prostor, ze kterého bude muset až do hloubky dvou metrů zmizet zemina. Půjde zase o ohromné množství, dohromady by mělo být přemístěno čtyři sta čtyřicet kubíků vykopaného materiálu.

Následné hodiny jsou ve znamení zběsilé otrocké práce stovek členů sonderkomanda, kteří makají na různých místech, kopou, plní kolečka, kmitají s nimi, převezenou zeminu kupí na velkou hromadu. Další se zabývají úklidem okolí, přípravou nádvoří či vlastní budovy krematoria na chystané vraždění. Nemalá četa pracuje na vytvoření hořlavého základu ve vyčištěné jámě.

Nováčkové jsou vyděšení, neboť až tady jim dochází, na jaké strašné místo byli přivedeni. Někteří si zprvu myslí, že se do jam budou pohřbívat lidé, těm ti starší vysvětlí, že je tam budou pálit. Většinou však nemají čas o ničem moc přemýšlet, neboť kdo se jen na chvíli zastaví, už na něj prší rány od vězeňských funkcionářů a ještě víc od přítomných esesáků. Ti se také předvádějí před svým přítomným velitelem.

Isaac se osobně tohoto běsnění nezúčastní, opět chodí z místa na místo, s výkresem v ruce, maximálně na něco upozorní kápy, co konají dozor nad svými svěřenci. Také navštíví prostory Krematoria IV, jako doprovod Molla a Vosse, jdou tam zkontrolovat stav připravenosti ubytovacích prostor. I tam se usilovně maká, a vše utěšeně roste přímo před očima. Nejpozději do dvou dnů se sem budou moci všichni členové sonderkomanda nastěhovat.

Co se týká vlastního zvláštního komanda, to teď má nejvyšší počet členů ve své historii. A pokud Edelstein správně počítá, může jich být tak osm set, nejméně. Možná dokonce i o stovku více. O jedincích nemá smysl se bavit, sem tam někoho zabijí a naopak jiné přivedou. Masivnější nábor znamenal příchod asi dvě stě padesáti řeckých Židů před pár týdny, a teď přibyl stejný počet maďarských Židů. Jinak se pochopitelně komando doplňuje průběžně, za zabitého člena je velmi snadné si pořídit náhradu. Zároveň zde vzniká doslova babylón jazyků, kdy se mnozí vězni nejsou schopni mezi sebou vůbec domluvit. Což i jim komplikuje situaci.

Isaac sice nemá přesný přehled, neboť v poslední době se zabývá především technikou, nikoli sonderkomandem, ale odhaduje jeho počty v Krematoriu II a Krematoriu III vždy tak po sto padesáti. Co ví, tak u bunkru byla vytvořena také samostatná četa, ta může mít až ke stovce členů. A zde, u pětky, po dnešním přírůstku, bude sloužit dobrých pět set mužů. Už jen tento ohromný počet dává tušit, že se zde má jet na dvě směny a mají být v provozu všechny jámy, ty již vybudované, i ty, co se dnes začínají kopat.

Ještě jedna myšlenka mu však probleskne hlavou. Co se stane, až tahle monstr likvidační akce skončí? Asi členy sonderkomanda nepustí zpět mezi běžné vězně. Přitom pak už bude jejich počet zbytečně vysoký. Koho si tu pak nechají? Ty novější, co toho ještě tolik neviděli? Nebo staré, ostřílené mazáky a zlikvidují ty, co teď narychlo nabrali? Budou přitom šanovat technickou obsluhu, které on vlastně velí, nebo si vytvoří novou?

Jistě, tohle teď není na pořadu dne, podle všeho počítají s tím, že tady v relativně krátké době zemře možná až na sto tisíc lidí, možná více, bude záležet, jak dlouho tohle zběsilé tempo příjezdu transportů a plynování vydrží. On musí myslet na sebe, na své přežití. Proto je tak důležité, aby zůstal u té pitevny, u technické obsluhy. Ta bude potřeba i poté, co se třeba zase stavy sonderkomanda zredukují. Jenže, nemají nakonec stejně umřít všichni? Jako svědkové těch největších zvěrstev? Chtěl by snad takový Mengele, aby někdo mohl třeba jednou vyprávět, jak mu nařídil vařit lidi?

Ne, těmihle úvahami se nemá teď cenu zabývat, jinak udělá chybu a veškerá budoucnost se smrskne na pár vteřin, než ten psychopatický vyšší šikovatel vytáhne svou pistoli. Teď se musí soustředit na budování jeho jam. Odpoledne či večer, až dorazí část transportu, co neprošla selekcí, pak pomáhat s jejím zavražděním a zpopelněním. Jen tak má v očích esesáků význam ho nechávat naživu.

„Co tady čumíš!“ zařve za jeho zády esesák, kterého už také dobře zná, z poslední doby. Hlas patří čtyřiačtyřicetiletému rotmistrovi Johannu Georgesovi, kterého přezdívají vězni Řepa, pro jeho zarudlý obličej. Určitě tady u pětky patří k těm nejbrutálnějším, dle všeho je také sadista a trýznění členů sondrkomanda mu dělá dobře. Možná ho i vzrušuje.

SS-Unterscharführer Johann Georges dle David Olére

„Kontroluji výkresy, pane SS-Unterscharführere,“ otočí se Isaac, odpovídá klidným hlasem, stejně tak zírá do brunátné tváře nácka.

„Jo to seš ty,“ poklesne ruka s obuškem Georgesovi, už se chystal kápa přetáhnout. Byť vězeňské funkcionáře částečně respektuje, zdánlivě bezcílné postávání jednoho z nich ho pořádně naštvalo.

„Ano, pane SS-Unterscharführere. Jen porovnávám své výkresy s tím, jak je to tady postavené. Vše je ale v pořádku.“

„No jo,“ zamumlá rotmistr, to brutální hovado se určitě v technické dokumentaci nevyzná, napadne jejího autora.

Johann není sám, kdo se doslova vyžívá ve trýznění členů sonderkomanda. Sekundují mu velmi účinně jiní, a v jejich čele pak vévodí samotný Moll. Ten právě teď dost surově mlátí jednoho řeckého Žida, pomoc vstát mu přichází druhý mladík, dle všeho jeho bratr. Sám pak svým tělem chrání sourozence před údery. Jak neprozřetelné, napadne Isaaca, který vše zdáli pozoruje. Jen tím psychopatického surovce zbytečně vytočí.

Nemýlí se. Otto nejprve sahá k opasku, aby vytáhl pistoli a oba vězně zastřelil, pak se ale zle usměje a nařídí jim, aby donesli lavór. Což ten starší a méně zbitý učiní, je však vidět, jak je z tohoto rozkazu poplašený. Byť zatím netuší, k čemu ho budou potřebovat.

Vyšší šikovatel pošle jednoho ze strážných pro kanystr, ten dovleče jím odchycený vězeň. Mezitím se zbitý mladík vrací s požadovanou nádobou. Do té nechá velitel nalít hořlavinu.

„Sundejte si boty a povytáhněte kalhoty,“ nařizuje týraným mladíkům.

Ti se tváří hrozně vyděšeně, obličej jim křiví bolest i hrůza. Zprvu jako by nechápali, co se po nich chce, ale když ruka nácka sjede k opasku s pistolí, rychle se shýbají a zouvají se.

„Vlezte dovnitř," ukazuje Moll na lavór.

Sourozenci, se zoufalstvím v očích, se snaží dostat do přistavené nádoby s tekutinou, přitom se musí různě přidržovat, aby nespadli. Nakonec se jim podaří do lavóru vstoupit a udržet se. Vyšší šikovatel sáhne do kapsy, vyndá zápalky, škrtne. Vzápětí hodí sirku do tekutiny, která vzpane.

Bolest donutí sourozence nejprve ke křiku, pak oba z nádoby vyskočí. Poskakují kolem ní, na nohách jim hoří ulpělá tekutina a oni se ji snaží uhasit.

„Zpátky! Dovnitř!" huláká Otto, a svoje nařízení podpoří i vytažením pistole. Je jasné, že život obou sourozenců visí doslova na vlásku.

Ten starší z nich, může mu být tak dvaadvacet, třiadvacet let, se rozhodne obětovat za oba a s výrazem děsu ve tváři se pokusí znovu vstoupit do lavóru, v němž hoří kapalina. Bolest je ale značná a dlouho nevydrží. Proto záhy vyskakuje a znovu hasí plaménky na svých nohách. Přitom syká bolestí, která mu vhání slzy do očí.

Edelstein očekává, že je nyní vyšší šikovatel oba zastřelí. Ale ten se zřejmě rozhodl si se sourozenci ještě pohrát, proto je nutí jít bosé k plotu. Ti jsou vyděšení, možná pokynům ani příliš nerozumí, ale okolní esesáci podpoří svého velitele a bitím je dotlačí až k drátům. Ty v tuto chvíli nejsou pod proudem.

„Když přelezete, tak se zachráníte," říká jim velitel a v jeho tváři je zlý úsměv.

Těžko říci, zda řečtí bratři pochopili, co jim říká, nicméně jsou bitím přinuceni se začít drápat na plot. Lezou na něj však velmi pomalu, jako by se báli, co se stane. Jejich strach se ukazuje jako oprávněný, neboť nyní Moll zamíří na toho mladšího z nich a stiskne spoušť. Mladík ani nehlesne, zasažený do středu zad spadne na zem jak pytel brambor. Jeho bratr ustrne, visí na plotě a zírá na svého sourozence, který spočívá již nehybný pod ním. Třeskne druhý výstřel a i on padá bezvládně k zemi. Osud obou vězňů se právě naplnil.

Otto se jen ušklíbne, ležérně zastrčí pistoli do pouzdra. Ještě jednou se podívá na své oběti, a dle všeho s uspokojením odchází. K oběma tělům jsou vzápětí posláni jiní vězni, ti je přemístí kus stranou, svléknou jim oblečení a nahé nechají ležet poblíž jámy. Až se ta začne plnit těly zplynovaných lidí, zavraždění sourozenci skončí mezi nimi.

Naprosto zbytečná smrt, říká si pro sebe Isaac. Nenachází však způsob, jak by tomu mohli řečtí bratři zabránit, poté, co upoutali pozornost toho maniaka. Přežití zde je dost o náhodě, stačí maličkost, kterou na sebe vězni upozpozorní a je zle. V lepším případě skončí hrozně zbití, v horším je rovnou zabijí. Moll právě všem přítomným členům sonderkomanda předvedl, jak mizivou hodnotu má tady život každého z nich.

Přestávka na oběd je vysvobozením pro členy sonderkomanda, začínají již být zničení, teplota vzduchu stoupá a většina se koupe ve vlastním potu. Bohužel čas na odpočinek je krátký a už je zase ženou do další práce. Objevuje se i oberkapo Karel Koevent, a přicházejí i šarže, neklamné znamení, že se blíží další speciální akce. Už nečekají na večer a tmu, jako to bývalo dříve, už vraždí lidi přímo za bílého dne. Jistě i proto, že jich přijíždí tolik. Možná i dnes dorazí více transportů, kdoví, zda se nebude plynovat i v dalším krematoriu.

Voss si připravuje komando, které bude odvedeno před budovu krematoria, aby se podílelo na svlékání lidí, na udržování pořádku a uklidňování odsouzenců na smrt. Vybírá si ty již zkušenější, a nezapomene ani na Isaaca, který se osobně při minulé akci osvědčil. Ten s tím počítal, proto jeho výraz zůstává lhostejný, duševně se připravuje na další traumatizující zážitek.

Lidé jdoucí na smrt – ilustrační fotografie – www.YadVashem.org

Trvá ještě nějaký čas, než sem esesáci přivedou své oběti. Ti museli jít z rampy pěšky, a jako vždy k nim hovoří mile se tvářící důstojník. Jako vždy jim lže, jako když tiskne. Tohle je deja vu, uvědomí si Edelstein, tohle už prožíval tolikrát, že není schopen se dopočítat. Tak jen s prázdným pohledem stojí před budovou a čeká na první skupinu, která bude přivedena do svlékárny. Vypíná svůj mozek, další činnost musí být čistě mechanická. Ti lidé pro něj musí být jen neosobní masou, která kolem něho prostě jen projde, zemře a bude spálená. Jen tak se dá tohle peklo vydržet.

Průběh speciální akce se nijak neliší od té předchozí, opět vše probíhá v klidu, obelhaní lidé se podle pokynů svlékají, unavení, upocení, žízniví. Bez odporu odkládají svůj oděv a odcházejí do jedné ze tří plynových komor, dle pokynů, kterých se jim dostane. Tam trpně čekají na svou dezinfekci, která se však nikdy neuskuteční.

Asi jen ve dvou případech nastanou problémy, pak jsou tyto osoby odvedeny za barák, kde jsou v tichosti zastřeleny. Sice ke konci už nervozita stoupá, jak se čas protahuje a věcí ve svlékárně neutěšeně přibývá, ale nakonec dostanou celý transport do komor a začnou zavírat dveře. Nastává konečná fáze první části, jejímž smutným vyvrcholením je smrt více jak patnácti set mužů, žen i dětí.

Isaac využije doby, kdy lidé umírají v plynu, a zapálí si cigaretu. Pro něj jde o hluché místo, naopak určená četa vězňů již začíná balit věci osob, jejichž křik k nim doléhá a deptá jejich psychiku. Ještě ani nejsou mrtví a oni už rekvírují jejich oblečení.

Kápo dokouří, a ještě stále někteří bojují o svůj život, byť řev pomalu utichá. Smrt si už vzala většinu z nahých lidí, natěsnaných ve třech místnostech. Ještě se však pár minut raději počká, než německý doktor nakoukne do komor a konstatuje exitus všech. To už někteří vězni dostávají plynové masky, ti vstoupí do zamořené budovy a začnou těla obětí vytahovat ven. Připravují se i stříhači a dentisté, další

Lidé čekajícína smrt u Krematoria V – ilustrační fotografie – www.YadVashem.org

vězni pak budou vytěžené mrtvoly přemisťovat k připravené jámě, na jejímž spodku je již vytvořen hořlavý základ.

Edelstein stojí u díry v zemi, osobně bude dohlížet na správném kladení těl, aby i tím bylo podpořeno dobré hoření. Je vhodné mezi mrtvými nechávat prostor pro vzduch, případně mezi ně vkládat hadry namočené do hořlavé tekutiny, která dopoledne popálila nohy dvou řeckých sourozenců. Ti již jako první leží na dřevěném podloží začínající pyramidy smrti.

Issac se otočí, spatří tři mladé muže, kteří stojí kousek stranou, s hlavami sklopenými. Patří k úplným nováčkům. Dle všeho se odmítají na ohavné činnosti podílet. Rozhodli se pro vzdor, poté co zjistili, že mají odnášet mrtvá těla k jámě. Jen drmolí společně jakousi modlitbu, není jim rozumět. Tihle určitě brzy skončí taky tady dole, povzdechne si v duchu kápo. Pak sebou trhne, neboť na něj mává Voss, který jako první zaregistroval problém se třemi členy sonderkomanda.

„Nerozumím, co to žvaněj," říká otráveným hlasem šikovatel, „Zeptej se jich, co tady blbnou."

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odpoví Issac německy, v jidiš se pak obrací na tiché a pokorně se tvářící mladíky, „Co děláte? Jestli nezačnete hned pracovat, tak vás určitě zastřelí," upozorňuje je.

„Naše víra nám nedovoluje se podílet na takovém zločinu," odpoví jeden z nich, jsou hodně mladí, tak maximálně kolem dvaceti. Isaaca napadne, že půjde možná o studenty, z nichž se měli v budoucnu rekrutovat rabíni. Nebudou, neboť jejich život se počítá už asi jen na minuty.

„Vy přeci žádnej zločin nepácháte. Nemáte žádnou rozumnou volbu, pokud je neposlechnete, tak vás zabijou."

„Nemůžeme nosit naše bratry a sestry do té hrozné díry, aby tam shořeli, bez řádného obřadu," odpovídá klidným hlasem mladík.

„Pak ale taky zemřete a skončíte tam v tý díře sami," upozorní je Edelstein, ale už nad nimi láme hůl. Zdají se mu až příliš odhodlaní, než aby změnili svůj názor.

„Nemůžeme na toto přistoupit, pane," odvětí tichým hlasem mladý muž.

„Je to vaše volba," pokrčí rameny kápo, pak se obrátí na esesáka, „Pane SS-Oberscharführere, oni odmítají pomáhat se spalováním mrtvých bez řádného obřadu. Jsou velmi zbožní a pevní ve svém rozhodnutí," sděluje mu.

„Tady asi pár ran nepomůže, co?" zeptá se Voss unylým hlasem.

„Asi ne, pane SS-Oberscharführere," říká smutně Edelstein.

„Tak co se dá dělat," pokrčí rameny Peter, „Řekni jim, ať se svlíknou a jdou k tý jámě. A ty," obrátí se na Georgese, „nech je zastřelit," nařizuje. Není v něm žádná radost ze smrti tří zatvrzelých mladíků, ale také žádný soucit s nimi. Jsou tady zcela noví a sami si zvolili svůj osud.

„Udělám to sám," zablýskne se v očích Johanna.

„Máte se svlíknout, dojít k tý jámě a tam budete zastřelený," říká Edelstein v jidiš odsouzencům, pak se naposledy pokusí jejich rozhodnutí zvrátit, „Máte ještě možná poslední šanci," zazní v jeho hlase poprvé náznak emoce, „Pokud byste si to teď rozmysleli, mohl bych se za vás přimluvit. Tenhle velitel je docela rozumnej, mohl by ten rozkaz zrušit, kdybyste se rychle zapojili do práce."

„Něco takového je pro nás nemožné," odpoví klidným hlasem mladík, který se stal mluvčím rebelující skupiny.

„Pak se teda svlíkněte a jděte k tý jámě. Pokud neposlechnete, tak vás budou napřed mlátit a pak vás stejně zastřelí."

Nikdo z mladíků mu neodpoví, jen se na sebe navzájem významně podívají. Následně se v naprostém klidu začínají svlékat. Zdají se být vyrovnaní a velmi odhodlaní. Jistě jim bylo od počátku jasné, jak vše skončí, pokud odmítnou konat požadovanou odpornou práci.

U spalovací jámy – ilustrační obrázek – David Olére

Edelstein se na ně podívá a jímá ho smutek. Oni si vybrali smrt, než aby se podíleli na likvidaci mrtvol příslušníků svého národa, než aby nacistům pomáhali ae zahlazováním stop jejich strašného zločinu. Již jsou zcela nazí a tiše kráčejí blíž k díře, ve které v brzké době shoří. Dojdou až na její okraj, staví se vedle sebe, pohledy si navzájem dodávají odvahu. Stojí zcela klidně, připraveni důstojně zemřít. Opravdu důstojně? Nazí na okraji jámy, kde se v brzké době stovky zavražděných promění v popel? Včetně nich samých.

Georges vytáhne pistoli a přistoupí za prvního z mladíků. Bez nejmenšího zaváhání ho střelí do hlavy, ten bez hlesu klesá k zemi, překlulí se a spadne do díry. To samé se stane s druhým popraveným. Třetí jde k zemi také bez hlesu, jen zůstane ležet na samém okraji jámy. Johann s úšklebkem na tváři zastrkuje pistoli do pouzdra, pak nohou skopne tělo dolů.

„Dost hloupý rozhodnutí," poznamená Voss.

„Byli asi opravdu velmi zbožní, pane SS-Oberscharführere. Proto raději volili smrt, než aby se zpronevěřit svým zásadám," odpovídá Edelstein tichým hlasem.

„Dyť říkám, hloupost. Mohli tady nějakej čas ještě žít," pokrčí rameny šikovatel, a Isaacovi přeběhne mráz po zádech. Správně řekl, nějaký čas, stejný osud je nakonec připravený pro všechny členy sonderkomanda.

Z toho pohledu ti tři mládenci postupovali správně. Zvolili smrt okamžitě, než se podílet na té hrůze a umřít později. Ostatní pomáhají, jen aby si o krátký čas život prodloužili. I když o krátký čas, on tady přeci již přežívá dva roky. Ale stály ty dva roky takového života vůbec za to? Tak dost, nebo začne myslet jako ti tři a taky skončí s kulkou v hlavě. Je třeba na ně rychle zapomenout.

Odporný proces likvidace zplynovaných lidí již běží na plné obrátky. Další a další těla končí za budovou, jsou jim stříhány vlasy, rvány prsteny či náušnice, surově otevírána ústa a pokud se v nich nachází zlato, i s kusy tkáně končí v kleštích dentistů. Dospělým prohlížejí i další tělesné dutiny, u dětí nepředpokládají, že by v nich něco měly schované. Sice se většina obětí pokálela, ale pravdou je, že i v jejich tělesných otvorech se občas nějaká cennost najde.

Jedna vrstva mrtvol je již vyskládána v jámě, nyní na ni vrší další hořlavý materiál. Mezitím se kupí další těla poblíž díry v zemi, Moll už zase poskakuje a hrozně řve, chce celý proces co nejvíce urychlit, aby už konečně zaplál oheň.

Asi třicetiletý vězeň donese mrtvolu tak desetileté dívenky, už bez kadeří, skoro něžně ji položí na truchlivou haldu nahých těl. Pak se otočí, udělá pár kroků a zůstane stát. Otto k němu přiběhne, začne ho mlátit.

„Ty zasranej židovskej pse!“ huláká, „Koukej s sebou pohnout,“ řeže do něho, ale muž stále jen stojí, jako by vůbec nevnímal okolí. Pravděpodobně s tou dívenkou byla překročena mez, kterou je schopný snést. Jistě je to další nováček, napadne Isaaca, a je mu jasné, jak skončí.

Vyšší šikovatel zajede k opasku pro pistoli, pak si všimne vedle stojícího Baerwalda, který má u sebe stále vzduchovou pistoli, kterou popravoval neklidné lidi, přivedené mu ze svlékárny. Otto mu zbraň doslova vyrve z ruky, namíři ji na záda muže a vystřelí. Zasažený vězeň sebou jen lehce škubne, nicméně zůstane na místě. K překvapení všech neupadne. Velitel zírá na pistoli a pak na stále stojícího člena sonderkonanda. Hodí zbraň zpátky Rudolfovi, vytáhne svoji osobní s větší ráží a z ní vpálí do nehybné postavy další projektil. Tentokráte se muž bez jediného vydaného zvuku složí k zemi.

Na pokyn kápa Ilczuka přibíhají dva jiní vězni, berou zastřeleného kolegu a chvátají s ním k jámě. Ještě než ho mohou hodit dovnitř, přiběhne vzteky rudý Moll a zastaví je ranami obuškem.

„Vy zasranci!“ řve na ně, „Copak nevíte, že ty jeho šaty patří říši?!“ prská jim do obličeje, „Koukejte ho svlíknout, do prdele, nebo tam půjdete spolu s ním!“

Oba vyplašení členové sonderkomanda rychle položí mrtvolu na zem a začínají z něho stahovat oblečení. Což není tak jednoduché, zvláště když se jim třesou ruce strachy. Ale nakonec slaví úspěch a nahé tělo letí do jámy, kde se již tvoří druhá vrstva mrtvol.

„Kolik jich tady ještě dneska zařve?“ pomyslí si Isaac, který stojí kousek od strašné díry v zemi a případně komanduje vězně, co vytvářejí vrstvu ze zavražděných. Vzpomene si na chvíle, kdy jich u starého krematoria bylo jen pár, tady pomáhají stovky. Však také tam se vešlo do márnice tak tři sta, maximálně čtyři sta lidí, když ji změnili na plynovou komoru, tady jich je naráz zavražděno několikanásobně víc.

Znovu si povzdechne, ale jen v duchu. Kdo to říkal, že se chystá největší akce v dějinách tohodle tábora? Už ani neví, ale stoprocentně měl pravdu. Tak rozsáhlé vraždění tady nikdy asi neprobíhalo, v tak rychlém sledu se asi nikdy neplynovalo. Obává se, že zdaleka není všemu konec, že se vražedné šílenství naopak jen začíná rozbíhat. Vždyť přeci je v Maďarsku veliká židovská komunita, a pokud se je rozhodli všechny transportovat, tak potom … raději ani nedomýšlet, kolik by jich tady v následných týdnech či měsících mělo zemřít.

Pohlédne do jámy, ve které se už zase tvoří souvislá vrstva nahých těl. Nelze o nich uvažovat jinak než o bezejmenné mase, pokud se členové sonderkomanda nechtějí usoužit k smrti. Jako ten muž, co byl před chvílí zastřelený. Co v něm tělíčko holčičky vyvolalo reakci, která ho přivedla až do té hrůzné prohlubně, co zanedlouho vzplane.

VEČEŘE NA POČEST PATOLOGA

Na konci května Isaac dohlíží na budování ubytovacích prostor v půdních prostorách Krematorií II a III. Proto posléze i zdejší členové sonderkomanda již neodcházejí na přespání do sektoru BIId, ale zůstávají přímo v budově smrti.

Edelstein se postará i o vytvoření svého kumbálku, ve kterém má svou ložnici, v ní normální postel, dvě komody na dokumentaci i stůl, na kterém může psát své poznámky z kontrol technických zařízení či zhotovovat další vyžádané výkresy. Naopak mítnost, ve které doposud přebýval, se proměnila v pokoj pro patology, a to docela velkorysým způsobem.

Ložnice pro lékaře je čerstvě vybílená, dopadá do ní dost světla díky velkému oknu, dojem útulného příbytku však kazí mříže na něm. Nechybí velká skříň, velký stůl a pár židlí, k tomu bílé postele. Betonová podlaha je pokryta kobercem. Stůl zakrývá červený sametový

ubrus, který byl nalezen ve věcech jednoho z transportů. Stejně jako další předměty, například ložní prádlo, madrace a podobně.

Edelstein i přes zmíněný stavební dohled nezůstane zcela ušetřen pohledu na vraždění lidí, neboť má za úkol docházet i ke Krematoriu V. Tam se již ze země výhrůžně šklebí dohromady pět jam, a v nich hoří stále nějací lidé. Mnohdy ohořelá lidská torza vězni přetahují z jedné díry do druhé, aby tam byl jejich proces kremace dokončený. Do toho zní údery kladiv a palic, kterými jsou rozbíjeny na prach již vychladné neshořelé kosti.

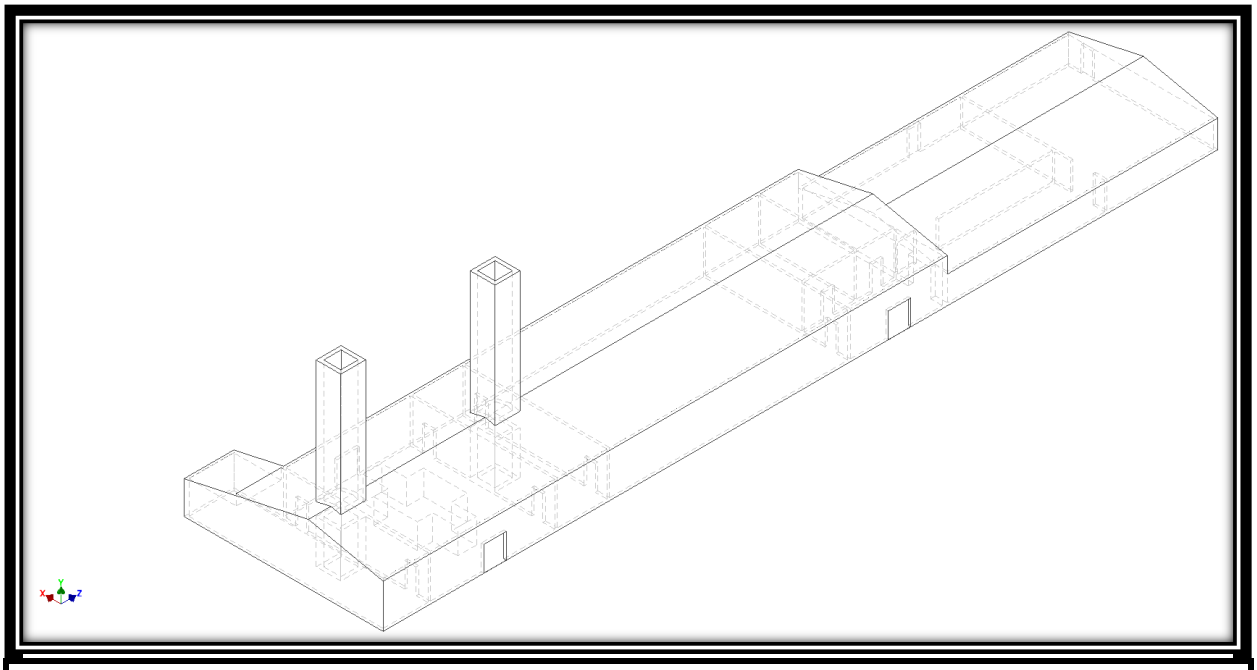

Krematorium V. - prostorový model

Kápo se zároveň snaží vetřít do přízně Ericha Muhsfeldta, velitele Krematorií II a III, zatím ale nedokáže říci, jak je ve svém počínání úspěšný. Nácek mu přijde dost drsný, namyšlený, nicméně ho snad alespoň částečně respektuje.

Isaac po dobré zkušenosti s četařem Rudolfem Baerwaldem pokračuje v kšeftování s ním, pořád tady mají s Morawou svou skrýš a v ní dost cenností, které jde za téměř cokoli směnit. Snad kdyby požádal o střelnou zbraň, tak mu ji náckové také seženou, za odpovídající úplatek. On však chce pouze speciální doplňky ke stravě. Alkoholu, cigaret a běžného jídla zde je v tuto chvíli dostatek. Po některé akci je toho na půdě doslova plný stůl. Tohle jim esesáci tolerují, oni potřebují, aby vězni co nejlépe zvládali činnost při svlékání obětí a později při jejich vytažení z komory, vytěžení a spálení. Pokud se nažerou a trochu i napijí, tak nad tím zavřou oko, když svou truchlivou práci zvládají.

Selekce na rampě – ilustrační fotografie – www.YadVashem.org

Edelstein si pořád udržuje značný odstup od všech, i od členů

sonderkomanda, které zná ještě ze starého krematoria. Jen Kamzon je mu blíž, ne lidsky, ale svou posluhou. Jinými slovy, učinil si z něho osobního sluhu, k tomu se Haim stará o pořádek na pitevně a v přilehlé laboratoři. Ale devatenáctiletý mladík své pracovní zařazení bere jako výhru, neboť není členem žádné ze směn ani čet, čímž uniká hrozné práci u pecí či u plynové komory, a také vzniká méně příležitostí, při kterých může přijít k úrazu. Na druhé straně musí někdy shlédnout dost drsné obrázky na pitevně, kdy tam vypomáhá či když odklízí již využitá těla. Zvláště u dětských rozřezaných mrtvolek mu je vždy hrozně.

Vyložené věci transportovaných – ilustrační fotografie – www.YadVashem.org

Začátek června se stejně jako druhá polovina května nese ve znamení zběsilého vražedného šílenství, s hroznou pravidelností přijíždějí každý den vlaky s novými maďarskými Židy, každý den probíhají dlouhé selekce na rampě, a každý den ti méně šťastní putují pěšky do některého z krematorií. Plynové komory ve dvojce, trojce a pětce se střídavě plní, poté se haldy mrtvol spalují, buď v pecích nebo v ohništích v zemi.

Členové sonderkomanda jsou již značně otupělí, a mnozí také pod vlivem, někteří po požití alkoholu, jiní asi i po spolykání sedativ, která našli v pozůstalosti po zavražděných. Vyskytne se i případ, kdy se někdo těmi prášky pokusí o sebevraždu, ale Isaac neví o nikom, kdo by byl úspěšný. Na druhé straně je opravdu těžké si v tomhle strašném pekle uchovat zdravý rozum, kdy kolem nich jsou pořád haldy mrtvých nahých těl, nebo když se před jejich očima lidé svlékají a kráčí vstříc své smrti. Vraždění v táboře jako by dosáhlo svého vrcholu, jediným omezujícím limitem je právě likvidace mrtvol. Jinak by asi těch vlaků jezdilo ještě víc.

Používání tří míst k plynování umožňuje občasnou krátkou odstávku některých z pecí, aby si odpočinuly a také je jejich obsluha perfektně vyčistila. Na tuto činnost Isaac velmi svědomitě dohlíží. Sice by bylo asi správné, kdyby jim popraskaly, ale pro něho by něco takového asi znamenalo katastrofu. Určitě by nevinili náckové sebe, z přetížení těchto zařízení, ale židovského kápa, který má na ně dohlížet. Ale pece i komíny obou krematorií kupodivu drží, ač z nich po většinu dní valí dým.

Začátek června také přináší jednu kosmetickou i praktickou úpravu u Krematoria V, kterou je instalace lavic a stolů. Venku panuje už většinou přívětivé počasí, a tak nápad Molla, aby se lidé svlékali venku a původní svlékárnou jen prošli, pro ně nebude až tak trýznivý. Určitě se tím celý proces urychlí, což paradoxně může být přínosem pro obě strany. Esesáci urychlý proces vraždění a jejich oběti nebudou třeba více než hodinu čekat nazí na svou smrt, na naplnění komor. Ale dá se vůbec takto uvažovat? O přínosu pro zavražděné, tím, že zemřou rychleji?

Selekce u vlaku – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

Edelstein zmíněného červnového dne od rána komanduje svěřenou četu vězňů, která napřed upravuje povrch před budovou Krematoria V, a poté tam začíná rozmisťovat přivezené stoly a lavice. Rád by se po jejich instalaci vrátil zpátky na dvojku, kde má svůj kutloch, ale obává se jiného rozkazu. Když už je zde, asi bude využit pro další speciální akci, která tady proběhne. Dnes poprvé se svlékáním obětí v otevřeném prostoru.

Vyložené dva transporty – ilustrační fotografie – www.Yad.Vashem.org

Asi kolem jedenácté hodiny dopolední je rozmístění venkovního nábytku dokončené, proto Isaac nařídí vězňům uklízet dvůr. Jde o celkem zbytečný příkaz, ale musí jim najít nějakou práci, nemůže je nechat vyvalovat. To by mohlo mít fatální důsledky jak pro něho, tak pro ně. Vězeň tady musí pořád být v pohybu, pořád musí konat nějakou činnost. I třeba poněkud

zbytečnou či zhovadilou. Sám kápo si ale zapálí cigaretu, těch má teď ve svém kamrlíku opravdu slušnou zásobu. Opře se zády o budovu a pozoruje členy sonderkomanda, jak se snaží předstírat usilovnou práci.

„Tak ty nemáš co dělat?“ uslyší hlas, trhne s sebou, vzápětí se uklidní, neboť se objevuje Peter Voss, velitel Krematoria IV a V. Ten je v poslední době dost laxní, od chvíle, kdy z něj byla sejmuta tíže velení všech továren na smrt, a zůstalo mu de facto pouze jedno lesní krematorium, neboť druhé slouží už nějaký čas jako ubytovna sonderkomanda.

Lidé jdoucí na smrt – ilustrační obrázek – www.YadVashem.org

„Úkol je splněný, pane SS-Oberscharführere,“ vyprsí se Edelstein, ani se nasnaží skrývat svou cigaretu, pokuřování mu tento esesák toleruje.

„Vidím. A co se takhle jít mrknout k těm jámám? Ne ve všech to právě ideálně hoří.“

„Díval jsem se, pane SS-Obercharführere,“ odpovídá kápo, „Záleží ale na obsluze. Jak tam ty těla poskládá, jak tam nechá prostor pro vzduch, jak tam přidává hořlavý materiál. Co jsem slyšel, tak s tím se dost šetří.“

„S čím se teď nešetří. Čeho není nedostatek,“ pokrčí rameny Peter, „Nejlepší by bylo to polejt benzínem, ale ten určitě nedostaneme. Tak si vypomáháme kde čím. Sice dost pomáhá ten tuk, pokud teda teče. Bohužel některý ty chcíplotiny nehořej stejně dobře, teda některý jejich části.“

„Podívám se tam, pane SS-Oberscharführere,“ chystá se k odchodu Edelstein.

„Stejně bych uvítal, kdyby ses přesunul sem …,“ podívá se tázavě šikovatel.

„Nevím, pane SS-Oberscharführere,“ ošívá se Isaac, tohle nepovažuje za dobrý nápad, „Mám mnoho dalších povinností, tam ve dvojce a trojce. Také tam mám svoji místnost, kde mám dokumentaci. Pak je tam ta pitevna a laboratoř, co mám na starosti.“

„Já vím,“ přikývne Voss, „Tak se mrkni na ty jámy, zdá se mi, že některý ty kápové tady stojej dost za hovno.“

„Provedu, pane SS-Oberscharführere,“ vypne se Edelstein, tak trochu ledabyle, a ještě se špačkem v ruce jde ležérním krokem směrem k místům, kde probíhá kremace posledního zplynovaného transportu.

Nápad Petera na jeho přemístění sem ho poplašil. Tady není pro člena sonderkomanda bezpečné místo, a to nejen kvůli divokým esesákům. Až totiž skončí plynování maďarských Židů, dá se očekávat silná redukce členů zdejšího zvláštního komanda, nebudou-li nakonec povražděni všichni. On je sice vězeňský funkcionář, ale co kdyby se svezl s nimi.

Smutně se rozhlédne po temném panství smrti. Vše působí nesmírně depresivně, dvě jámy se vyklízejí, v dalších třech stále ještě hoří oheň, v té jedné dost mohutně, na jejím okraji se nachází ještě kupa mrtvol, co do ní jsou postupně házené. Po celém prostranství kmitají stovky vězňů, většinou jen v civilních košilích a kalhotách, co jim zůstaly jako jejich jediný majetek, anebo které si vybrali z oblečení po mrtvých. Ač není ještě nijak velké vedro, z nich

se pot jen lije, teplo se šíří z hořících děr a k tomu oni neustále pobíhají, poháněni řevem a někdy i bitím.

Zarazí se, právě je asi svědkem začínajícího konfliktu, který neskončí dobře. Jakýsi mladík je dost surově sražen rotmistrem Johannem Georgesem, ovšem před dalším bitím se ho snaží zachránit muž dvakrát tak starší. Pravděpodobně půjde o otce a syna.

Isaac si povzdechne, takové počínání většinou končí tragicky, neboť náckové jakýkoli odpor nesnášejí, stejně tak, když se jim někdo snaží zabránit ve vykonání trestu, dle nich spravedlivého. Však také Johann zbrunátní vztekem, na chvíli jako by ztuhl, ale spíše vymýšlí, jak potrestat oba. Krátký záblesk v jeho zlých očích svědčí o tom, že se mu v jeho pošahaném mozku zjevil nápad.

U spalovací jámy – ilustrační obrázek – David Olére

Oba vězně nechá postavit do pozoru a řve na ně, není si ale asi jistý, zda mu rozumějí. Což ho ještě víc rozzuří, pak však spatří Edelsteina a prudce na něho zamává. Ten s nedobrým pocitem přichází, aby naplnil roli tlumočníka.

„Řekni tý mladší židovský svini, aby si svlíkla košili, a tý starší, aby tu mladší tímhle sešvihala," podává Georges kápovi jezdecký bičík.

„Provedu, pane SS-Unterscharführere," odpovídá Isaac německy, v jidiš se obrací na oba nešťastně se tvářící muže. Synovi může být sotva dvacet, spíše méně, otci něco málo přes čtyřicet, „Ty si máš svlíknout košili, a ty ho máš tímhle zbít přes záda," tlumočí příkaz.

„Mám bít svého vlastního syna?" zbledne starší z mužů.

„Je to příkaz. Doporučoval bych ho vyplnit, jinak to skončí mnohem hůř," podívá se kápo významně na oba, otec si třesoucí rukou přebírá bičík a syn si svléká košili. Vzápětí se otočí a zatne svaly, v očekávání značné bolesti.

Trestání vězňů – ilustrační obrázek – David Olére

Vykonavatel trestu pozvedne svou ruku, ale ta mu záhy klesne.

„Nemůžu bít svého syna," zakňourá muž.

„Co dělá? Proč ho nemlátí?!" zařve Georges.

„Je to jeho syn, pane SS-Unterscharführere," odpovídá mu Edelstein lhostejným hlasem.

„No a co? Tím spíš ho má zmlátit! Když ho tak špatně vychoval, tak ať to

napraví. Vychoval z něj líný a neschopný hovado! Ať ho kouká zmlátit, svině jedna!“

„Pane, pan poddůstojník trvá na svém rozkazu. Je vaší věcí, jak se zachováte, ale když odmítnete, může to být mnohem horší,“ upozorňuje Isaac určeného vykonavatele trestu.

„Nemůžu!“ zvolá ten třesoucím se hlasem.

„No tak dobře!“ zablýskne se v očích Johanna, „Tak si to prostě vyměněj. Ať ten mladej zmlátí toho starýho,“ mění svůj původní rozkaz. Ten nový vzápětí kápo přetlumočí.

Nyní syn přebírá bičík od svého otce, který si naopak svléká košili a připravuje se na bolest. Tu bičík způsobí určitě značnou, až začne tancovat po nahé pokožce.

„Já nemůžu,“ zaúpí mladíček.

„Synku, udělej to,“ říká otec naléhavým hlasem, „Jsem dost silnej, zvládnu to. Rychle, zbičuj mě, neváhej. Tak dělej už!“

„Nemůžu,“ poklesne synovi ruka s bičíkem.

„Nechtějí se vzájemně bít, pane SS-Unterscharführere,“ konstatuje Edelstein.

„To vidím. Nejsem slepej. Tak je zmlať ty, voba,“ nařizuje Georges nerudným hlasem.

Edelstein vytrhne z ruky chlapce bičík, pak se rozhlédne a výkřikem i pokynem paže přivolá jednoho z nejblíže se pohybujících vězňů. Tomu předá zbraň a rozkaz. Sám ustoupí stranou.

„Řekl jsem ti …,“ zrudne Georges.

„Já jsem určil tohoto vězně, pane SS-Unterscharführere,“ odpovídá naprosto klidným hlasem kápo, „On vykoná trest. Tak dělej, pokud nechceš jít do plamenů!“ zařve na mladého muže, který se ke své smůle nachomýtl v nesprávnou chvíli na nesprávném místě.

Vězeň určený k vykonání trestu pochopí, že především rotmistr je rozpálený vzteky do běla, proto začne střídavě bít otce i syna. Nedovolí si dávat malé rány, ale zároveň je patrné, že by uměl přitlačit více, kdyby chtěl.

Jeho počínání rozzuří Georgese ještě víc. Nejradši by v první fázi zmlátil židovského kápa, co jeho příkaz přehrál na jiného vězně. Jenže ten se očividně těší ochraně jeho nadřízeného Vosse, a i s Mollem vychází dobře. Tak by mu jeho zbití mohlo přinést problémy. Ale co, vždyť tady je dost jiných, na kterých si může vylít svou zlost.

Prostorem se záhy line naříkání hned tří vězňů. Dva stojí do pasu nazí, shrbení a na jejich záda dopadá bičík. Třetí se taky různě vlní, jak do něho řeže obuškem rotmistr. Celé by to mohlo působit komicky, kdyby zainteresovaným členům sonderkomanda nešlo o život.

„Ty svině jedna,“ zařve Georges, když klesne k zemi vězeň, určený Isaacem k výkonu trestu, „Táhni, ty hovado,“ kopne ho nácek do boku, vzápětí mu vytrhne bičík z ruky. Zmlácený muž rychle plní příkaz a hrozně zkroucený se snaží dostat co nejdále od vzeklého poddůstojníka. Ten se obrátí k oběma polonahým mužům, na jejichž zádech je možné spatřit krvavá jelita.

Následné údery jsou vedeny tou nejvyšší možnou intenzitou, proto se po dopadu bičíku na záda trestaných do okolí rozstřikuje krev, kůže se strašně trhá, oběti řvou, klesají na kolena, pak na všechny čtyři, ale nedovolí si nijak se bránit. Vědí, že pak by přišla ke slovu pistole.

„Co se tady děje?“ uslyší Isaac hlas Vosse, obrátí se, velitel má dost zachmuřenou tvář.

Tázaný několika slovy vysvětlí, co se v předchozích minutách odehrálo. Peter očividně nemá zvláštní radost z počínání svého podřízeného. Asi ne ze soucitu s vězni, ale řádění rotmistra se mu zdá nejspíš nesmyslné. Proč jen pro svoje potěšení zmrzačit či rovnou zabít dva poměrně statné otroky?

„Tak už to skončíme,“ zavrčí směrem ke kápovi, pak vykročí vpřed. Nasadí úsměv a vlastně odvede stranou Georgese, který má stříkance krve na tváři, z bičíku kape další.

Edelstein přistoupí k oběma polomrtvým mužům, místo zad mají jeden velký krvavý flek, je možné spatřit i kusy vytrženého masa.

„Pojďte sem!“ křikne Isaac na dva nejbližší vězně, „Vemte je, vodnesete je na čtyřku. Dělejte!“ nařizuje jim.

Doprovodí zmučeného otce se synem až k bráně, zajistí jim průchod, ohánějíc se příkazem velitele. Chvíli za nimi smutně hledí, jak je notně krvácející vlečou na ubytovnu. Těžko říct, zda bití přežijí, ale možná ano, pokud se jim do ran nedostane infekce. Kdyby ale Voss nezasáhl, tak by je rotmistr asi ubil.

Zamyslí se. Měli poslechnout a zbít jeden druhébo? Neví. Možná by to tím neskončilo, třeba by Johann vymyslel další mučení. Nebo by se uklidnil a oni mohli mít daleko menší následky. Pokrčí rameny, otočí se a zamíří k jamám. Týrání členů sonderkomanda nemůže zabránit, jeho naštěstí chrání postavení, která si zde vydobyl. Až se sám diví, proč bo esesáci považují za výborného technika, architekta či stavitele.

V souvislosti s tím si mohl dovolit přehrát výkon trestu na jiného vězně, ale kdyby mu rozkaz vydal Moll, nikdy by nezaváhal a ty dva zbičoval. Mlátil by do nich tak dlouho, dokud by velitel neřekl dost, bez ohledu, co by to pro ty vězně znamenalo. Moc dobře ví, jak jediné malé zaváhání v nesprávnou chvíli může mít fatální důsledky.

Snaží se rychle vytěsnit vzpomínky na dvojici ztýraných vězňů a věnuje se jamám. Pravdou je, že ne všude probíhá proces hoření optimálním způsobem, někde oheň skomírá, a v některých dírách není žádný tuk, protože jsou buď zanesené, nebo jsou v nich již jen ohořelá torza. Ty se snaží obsluha mohutných přírodních krematorií přetahovat do jam, kde oheň více hoří, aby znova vzplála. Jak příjemná práce, vytahovat zpola zuhelňatělá těla, s ohořelým obličejem, a přenášet je z jednoho ohniště do druhého.

Lidé čekající na smrt u Krematoria V – ilustrační fotografie – www.YadVashem.org

Jak Edelstein očekával, je mu nařízeno se zdržet až do další speciální akce, která se uskuteční v ranném odpoledni. Stovky a stovky nebohých postarších mužů, žen a dětí už zase přicházejí na místo, kde jejich život vyhasne. Zatím si ještě užívají celkem slunného dne, byť vzduch je prosycen nepříjemným pachem, který oni naštěstí neumí identifikovat. Proto nemohou tušit, že za pár hodin k němu sami přispějí, až se jejich mrtvoly budou škvařit v mohutném ohništi v zemi.

Isaac vše pozoruje zastřeným pohledem, snaží se nevnímat jednotlivce, ale jen masu, která teď poslouchá bajky důstojníka SS. Ten mluví zase hezky, aby je uklidnil. Díky tomu se příliš nezdráhají, když jsou první z nich přiváděni kousek od místa, kde jsou stoly a židle. Sice je patrné, jak nepříjemné je mnohým ženám se svléknout donaha před dalšími lidmi, i před členy sonderkomanda a esesáky, ale nakonec se podvolují. Poté jsou odváděny skrz prázdnou márnici, respektive svlékárnu, až k místnostem, kde mají být dle tvrzení dezinfikovány.

Obrázek svlékajících se lidí u Krematoria V – fotografie pořízená tajně členem sonderkomanda – www.YadVashem.org

Edelstein stojí na dvoře, kousek stranou a snaží se pozorovat, zda někdo neprojevuje větší neklid. Jsou zde pochopitelně i jiní kápové, ale touhle rolí byl pro dnešek pověřen on. Tak má důvod zůstávat poněkud stranou, a nemusí sám přesvědčovat váhající oběti, aby se nezpěčovaly a svlékly se, aby se dobrovolně vzdaly své důstojnosti. Náhle s sebou trhne, neboť spatří doktora Mengele, který jde směrem k němu. Asi tady má dnes službu, napadne ho, jako lékař SS nahlédne po skončení plynování do komor a konstatuje exitus. Co ale chce jemu? Nebo nejde za ním?

„Mám pro tebe úkol," oznamuje Josef unylým hlasem, jeho výraz je lhostejný, to jediné mají s kápem společné, „Dneska přijde na dvojku nový patolog. Postaráš se o něj."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," vypne hruď Isaac, „Pane SS-Hauprsturmfuhrere, dostal jsem ale rozkaz být přítomný tady," upozorní.

„Až to skončí, tak půjdeš se mnou. Já ho tam pak přivedu a ty se o něj postaráš," řekne lékař strohým hlasem, čímž je vše dané. Pak se již vězni nevěnuje.

Edelstein je rozkazem potěšený, neboť tím bude zbaven nutnosti přihlížet, jak jsou ti lidé taháni ven z komor, jejich těl vytěžována a pálena. Ačkoli i ve dvojce asi budou pálit jiné oběti. Nicméně až se postará o lékaře, tak by se mohl zašít do svého kutlochu a zůstat trochu stranou. Nebo by mohl pro toho nového patologa udělat večeři, na uvítanou. Pokud tam bude nastálo, mohl by se hodit. Sice se zabývá mrtvými, ale jistě taky umí léčit živé. Nikdo nikdy neví, co může chytnout, a pak je doktor k nezaplacení. Různé léky mají, co našli v pozůstalostech zplynovaných lidí. Ovšem jak je dávkovat, je otázkou, a stálý lékař sonderkomanda Jacques Pach je nyní zde na čtyřce.

Hrome, tady asi nastává problém, uvědomí si, když spatří mladou ženu, spíše ještě dívku, jak začíná zmatkovat, chová se nějak divně. Co se stalo? Neřekl jí někdo náhodou něco? Vyrazí směrem k ní, aby ji uklidnil. Už u ní jsou další dva členové sonderkomanda, z nichž jeden je hodně pobledlý.

„Pojď se mnou," říká Isaac holčině ve spodním prádle.

„Co s náma bude? Co s náma chcete udělat?" vykřikuje ona, a začíná tak budit pozornost všech. Jak dalších svlékajících se osob, tak esesáků.

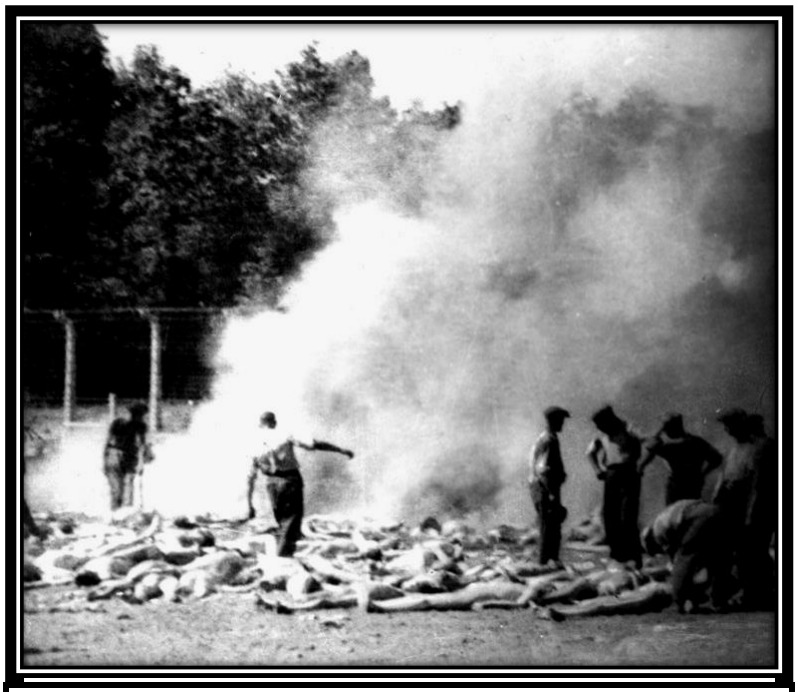

Spalování u jámy za Krematoriem V - fotografie pořízená tajně členem sonderkomanda – www.YadVashem.org

„Jdete na dezinfekci," odpovídá jí Edelstein, „Copak jsi neslyšela, co říkal ten důstojník?"

„To ano, ale …," podívá se ona na mladého vězně, v němž by se krve nedořezal. Bohužel si jejího pohledu nevšimne jen Isaac, ale i Moll, který se také přiblížil.

„Vodveď jí!" štěkne směrem ke kápovi, a pak mávne na dva strážné, kteří rychle přicházejí a berou mladíka, který se možná nevědomky podřekl.

„Kam jdeme?" ptá se vyděšeným tónem dívka.

„Musíš se uklidnit, zbytečně se bojíš. Až se uklidníš, tak se sem vrátíš. Promluvíš si znovu sama s tím důstojníkem a ten ti všechno vysvětlí," kývne Isaac na druhého z vězňů, a spolu s ním ji uchopí a odvádějí. Ona je strašně vyplašená a naštěstí pro ně se nezpěčuje ani nekřičí.

Během krátké chvilky se mladá vyděšená žena i chybující člen sonderkomanda ocitají za budovou. Tam se dívce rozšíří oči hrůzou, neboť před sebou spatří jámy, ze kterých šlehají plameny. Dojde jí, že ten nešťastný mladík ji naznačil pravdu. Ten sám se chvěje strachy, neboť mu je jasné, že za tohle ho stihne krutý trest.

Polonahá žena chce vykřiknout, ale nevydá žádný slyšitelný zvuk, neboť Edelstein ji rychle zacpe ústa rukou. Nechápe, proč ji ještě nezastřelili. Stejně tak mu není jasné, proč je vůbec tady. Ta přeci mohla být vybrána na práci. Ale slyšel o tom, že někdy dcera proklouzne při selekci zpátky za svou matkou, a bohužel se tak ocitne ve špatné skupině.

„Vohlídáte je tady, voba," nařizuje Moll esesákům i kápovi, „Kdyby chtěli řvát, tak jim zacpěte hubu, nebo je něčím majzněte po hlavě," dodává.

Nebohá dívka i vězeň jsou donuceni si sednout, a čekat na svou smrt. Oběma je jasné, že je zanedlouho zabijí. On učinil chybu, jí je souzeno dnes umřít. Sedí tam, tiší, bledí, chvějící se, a určitě se snaží připravit na to, co nevyhnutelně přijde. Dle všeho nemají sílu na odpor, nebo se bojí krutého týrání, proto mají hlavy skloněné a snaží se využít posledníc chvil na tomto světě k rozjímání či modlitbám.

Edelstein vytáhne cigarety a zapálí si. Dívku hlídá jím určený člen sonderkomanda a provinilého mladíka pak dvojice esesáků. Vracet se před budovu ale nemá chuť, pohled na

svlékání ubožáků na okraji lesíka či u lavic, a jejich odvádění na smrt, mu rozhodně nechybí. Vojáci ho napodobí a také si zapálí, přitom ale bedlivě sledují vězně, kterého dostali na starost.

Čas Isaacovi plyne pomalu, těm dvěma asi hodně rychle. Jen co zaklapnou dveře plynových komor a ozve se příšerný řev, objevuje se Moll. Nařizuje oběma nešťastníkům, aby se svlékli.

Vězeň i dívka se zvedají ze země, a oba odkládají svůj oděv. Je jim jasné, že jakýkoli odpor je zbytečný, jsou nyní obklopeni několika ozbrojenými esesáky, je tady i kápo a další vězeň. Proto jsou během chvíle oba nazí, a tlačení směrem k velké jámě.

„Vemte ho," nařizuje Otto dvěma svým podřízeným, „Hoďte ho tam," ukáže do díry, „Sem, do tý jímky," upřesňuje.

„Ne, to ne!" začne se teď bránit nahý mladík, neboť si je dobře vědom, jak trýznivá má být jeho smrt. Jenže dostane několik surových ran obuškem a na pomoc přijdou další dva esesáci. Ti ho chytnou za ruce a nohy a nesou až na okraj jámy, jeho odpor mu není nic platný.

Žuch. Jeho let je krátký a končí v rozpáleném tuku, který vytekl z hořících těl. Řve bolestí a snaží se dostat ven, přitom je částečně pálen vyškvařeným sádlem a částečně žárem z mohutného ohniště. Hrozně trpí, ale pořád neumírá.

Ovšem jeho rychlou smrt si Moll nepřeje, proto nařizuje, aby mu tam spustili tyč, kterou se převracejí těla. Pomocí ní se zle popálený a pološílený mladý muž drápe ven z díry, aby se na jejím okraji zhroutil a skončil na všech čtyřech. Hýká, sténá, svíjí se ukrutnou bolestí. Ale stále žije, nikdo mu nechce dát ránu z milosti a ukončit jeho trápení.

Pozornost Otty se soustředí na strašně vyplašenou dívku, která se strachy pomočila a podělala. Což dost nepěkně komentují okolostojící esesáci. Ale právě její strach fascinuje vyššího šikovatele, který je naopak u vytržení. Nutí chuděru, aby se podívala zblízka na popáleného mladíka a pak jí tlačí blíž k jámě. Aby ji ještě více vystresoval, nechá si přinést několik menších dětí, co jakoby ušetřili od dezinfekce, a on tato nahá robátka před jejíma očima nahází do plamenů. Opět bez nejmenšího zaváhání, s ďábelským výrazem ve tváři.

Isaac vše pozoruje se smutkem v duši, navenek se snaží zachovat lhostejný výraz. Obává se, že velitel i tu nešťastnou dívčinu nechá hodit živou do ohně, a tak je docela rád, když nakonec třeskne výstřel a ona se zhroutí na okraji jámy.

„Co s ním, pane SS-Hauptscharführere?" ukáže jeden ze strážných na popáleného vězně, co se svíjí a sténá u jeho nohou.

„Hajzl jeden, málem způsobil paniku," podívá se Moll zle na ztýraného mladíka, „Nechte ho, aspoň půl hodiny, ať všichni viděj, co se stane těm, co nebudou držet hubu," vydává moc krutý rozkaz, „Pokud do tý doby nechcípne, tak ho tam hoďte zpátky. Nebo ho zastřelte," mávne rukou, prokáže své milosrdenství, půl hodiny trýzně asi bude jako odsrašující příklad stačit.

„Máš jít za panem SS-Hauptsturmführerem," přijde Voss na místo trýznění židovské dvojice, ale na popáleného člena sonderkomanda se podívá ošklivě, bez nejmenšího projevu soucitu, vždyť vězeň svým jednáním málem způsobil vážné problémy.

„Ano, pane SS-Oberscharführere," vyrazí ze sebe Edelstein, tohle místo opustí rád. Chudák chlap, může mu být tak dvaadvacet, a teď se tu svíjí napůl seškvařený. Možná jen nevydržel otázky té dívky, možná něco hloupě plácl. Za to přišel nesmírně krutý trest, smrt pro něj bude vysvobozením. Ale ještě chvíli si na ní bude muset počkat, v ukrutných bolestech. Vystaven na očích všech svých kolegů, jako výstraha.

Isaac se vrací společně s německým doktorem, který předtím naplnil svou povinnost a prohlásil všechny muže, ženy a děti v plynových komorách za mrtvé. Nyní se už zase může věnovat svému pravému zájmu, kterým je výzkum. Dle mínění vězně, který kluše kousek za ním, považuje tento upjatý lékař celý tento tábor za svou jednu velkou laboratoř, která mu skýtá neskutečné možnosti. Vždyť kde jinde by mohl mít pro své pokusy k dispozici každého muže,

ženu či dítě, na které si ukáže. Podle toho, kdo končí na pitevně v Krematoriu II, doposud Mengele nejvíce pozornosti věnoval cikánskému táboru, a pak lidem, co jsou nějak postižení. No jistě, nesmí zapomenout ani na židovská dvojčata, ale těch na pitevně doposud mnoho nebylo. Naštěstí.

Nácek jede na kole, on za ním musí běžet. Kvituje, že Josef je ve šlapání do pedálů zdrženlivý. Přesto se pořádně zapotí, než se objeví před branou Krematoria II. Mengele do ní však nevstoupí, neboť si asi jde vyzvednout nového patologa, o kterém mluvil.

„Do prdele," uleví si Edelstein sám pro sebe, když za mírného pokašlávání vydýchá svůj běh. Ponocování, kouření a asi i stále častější popíjení alkoholu, se na něm negativně projevuje, říká si v duchu. Přitom býval dobrý atlet. Pak ale rychle zamíří do pitevny a laboratoře, až tam za chvíli německý lékař dorazí, musí být v bezvadném stavu.

Zarazí se hned u vchodu, neboť doktor Zilbermann právě dokončuje pitvu asi tak osmiletého chlapce, evidentně cikánského původu, a do dveří vchází Kamzon, který nese druhé tělíčko, tak strašně podobné tomu prvnímu. Jenže jeho hrudník je zřetelně otevřený, dle všeho již tedy byl pitván někde jinde.

„Za chvíli má dorazit doktor Mengele," obrací se kápo na svého osobního sluhu, „Doufám, že je tady všechno uklizený, včetně toho pokoje, tam vzadu."

„Ano, pane," odpovídá mladík, přitom odvrací pohled od svého truchlivého nákladu, který drží v náručí. Vlastně vymění jedno tělíčko za druhé. Bere to daleko více rozkuchané a dává tam druhé. S již s vytěženým chlapečkem odchází k pecím, kde ho dá na pospas plamenům.

„Už zabíjí i dvojčata?" zeptá se Isaac temným a tichým hlasem.

„Tyhle nejsou z toho zvláštního bloku, jak tam máte svoje sourozence," odpovídá hodně zkroušený Maxmilian, „Tyhle jsou z cikánského tábora. Ale pojí se k nim moc smutný příběh," povzdechne si.

„Smutný příběh?"

„Tyhle dva kloučci, ti byli doslova oblíbenci všech," ztiší hlas doktor, ač jsou v pitevně sami, mrtvý chlapeček už jistě nic neprozradí, „Byli oblíbenci i jeho. Jenže pak nastal odborný spor," zase zavzdychá.

„Odborný spor? Proto umřeli? Kvůli vašemu sporu?"

„Našemu sporu … Doktor Mengele tvrdil, že mají příznaky tuberkulózy, my jsme byli opačného názoru, myslím tím nás vězeňské lékaře, z jeho týmu. I rentgen nám dával za pravdu. On však trval na svém. Dneska ráno nám z ničeho nic řekl, že jsme měli pravdu."

„Měli pravdu?" ptá se Edelstein udiveně.

„Přesně tak, a my se zatvářili stejně jako vy teď. Pak nám řekl, no jistě, pitval jsem je. Aby si ověřil svoji teorii, ke všemu chybnou, zabil ty dva kluky a provedl jejich pitvu. Neúplnou, tu teď tady musím dokončit já. Tím se jejich dokumentace uzavře."

„Jen proto teda zemřeli …," říká tichým hlasem Isaac, „Pane doktore, všechna dvojčata musí nakonec na pitvu, aby byla jejich dokumentace uzavřená?"

„Pevně věřím, že ne. Jak už jsem vám říkal, nevím o tom, že by nějaké dvojčata z těch zvláštních bloků zabil. Možná snad jen to druhé, když jedno zemřelo, na nějakou nemoc. Je ale taky pravdou, že jich teď dost přibylo, a taky těch dalších, s tím různým postižením."

„Budeme zase někoho vařit?" zachmuří se Edelstein.

„To se asi nedá vyloučit, spíše to považuji za pravděpodobné. Jistě bude chtět odeslat další kostry, těch lidí s různými postiženími."

„Má sem přijít nějaký váš kolega. Vy tady taky budete bydlet?" podívá se kápo tázavě.

„Tak to nevím. Určitě tady někdy přespím, když budu mít práci do noci, jak mi bylo sděleno. Zatím jsem ale vázán k tomu cikánskému táboru. Tam je to taky děs a běs. Sice už jich hodně někam odvezli, ty silnější, prý za prací do jiných táborů."

„Jen jestli …," zapochybuje Isaac.

„Asi ano, nevím o tom, že by šli do plynu. Ale zůstává jich tam pořád několik tisíc, a podmínky tam jsou strašlivé. Oni sami moc hygieně nedají, ze své přirozenosti, a když jsou tito svobodomyslní a kočovní lidé už tak dlouhý čas vězněni na tak malém prostoru … hrůza mluvit. Úmrtnost je tam vysoká. Přitom tihle dva kluci mohli žít, i díky naší péči. Naneštěstí měli smůlu a vykazovali příznaky, jako by trpěli tuberkulózou. Tak teď už máme nezpochybnitelně prokázané, že ji neměli," dodá hořce Zilbermann a podívá se na droboučké tělíčko hocha, ležící na kamenném stole s mramorovou deskou. Pak vezme skalpel a otevře jeho břišní dutinu, aby prozkoumal a popsal další orgány.

Isaac nemá žádný zájem sledovat kuchání dítěte, ačkoli mu žádné fyzické problémy pohled na pitvu nečiní. Jde ale za Morawou, aby se s ním domluvil na přivítání nového doktora, který tu minimálně nějaký čas bude s nimi sdílet barák.

„Co já s ním?" ohrne ret Mietko.

„Je to přece doktor, i když se zabývá mrtvými. Nikdy přeci nevíš, kdo z nás může onemocnět. Pak se přítomnost lékaře hodí, ne? Máme tu jen ty zubaře, a tenhle bude o lidském těle asi vědět mnohem víc, když se v nich vlastně celý život hrabe."

„No to máš pravdu. No a co s tím?"

„Napadlo mě uspořádat na počest jeho příchodu večeři. On, možná ten další doktor, co je teď na pitevně, pokud tu zůstane, no a my dva. Možná přibrat i oberkapa, kdyby chtěl. Je tady v té své místnosti?"

„Někdy tady přespí," pokrčí rameny Morawa, „No, sice to asi k ničemu nebude, ale zní to lákavě, udělat takovou večeři," zasměje se, „Je pro ni dost příhodný místo, tohle," ukáže na mrtvoly před jednotlivými pecemi.

„Mohl bych říct Haimovi, aby večeři připravil, pokud mi dáš k dispozici nějaké zásoby, co tady jistě jsou."

„Teď je tady toho hodně, tam nahoře," přikývne Mietko, „Poslouchej, ten mladej Žiďák, co sis ho přivlastnil, ty ho šukáš?"

„Ne, nejsem na kluky," zavrtí hlavou Isaac.

„No to asi nejsou i jiný, a přesto si tady našli mladý kluky a ty šukaj. Jako náhražku."

„Tak já tohle nedělám. Jen ho využívám, to uznávám, uklízí mi, dělá poslíčka, stará se o tu pitevnu a laboratoř, když tady nejsem. Ale jinak s ním nic nemám."

„Tak to má dost velkou kliku," ušklíbne se polský kápo, „Jiný pipelové takový štěstí nemají."

„Mietko, pokud už nemáš další dotazy, na toho kluka, mám tedy tvoje svolení připravit tu večeři? Vzít si na to proviant z půdy?"

„No jasně. Stejně si tady děláš, co chceš."

„To ne, nemůžeš říct, že bych tvoje postavení nerespektoval," protestuje Isaac.

„No to asi ne, ale myslel jsem to jinak. Nemáš vlastně nic pořádně na starost, jen si tady pobíháš s výkresy, kšeftuješ, lezeš jim do zadku, a oni ti to žerou."

„Dělám, co umím, abych přežil," pokrčí rameny Edelstein, „Můžu s tebou tedy počítat? Na tu večeři?"

„Jo, klidně," přikývne Morawa, pak se rozhlédne. Dohlížející esesáci rozmluvu obou kápů nechávají bez povšimnutí, ale po pravdě, oba jsou tady už strašně dlouho a všichni je tady dobře znají. Mietko je považován za vůdce polských vězeňských funkcionářů a ten židovský

vězeň má zase jiná privilegia. Navíc oba dohromady umí zařídit kde co, a v kapse nejednoho ze strážných skončily pořádně drahé věci, co ti dva napřed zorganizovali.

Edelstein si zavolá Haima, jde s ním nahoru na půdu a znárodní, co mu padne do oka. Ale nikdo z přítomných vězňů či vězeňských funkcionářů si nedovolí ani pípnout. Navíc část z odnášených věcí patří i Morawovi a právě tomuto židovskému kápovi, mají nepochybnitelný nárok na svůj podíl ze získaných věcí. Ty už si vězni v současném vražedném běsnění berou dost okatě, a nikdo jim v tom nebrání. Tedy co se týká jídla, kuřiva a alkoholu. Cennosti, to je jiná, za to pořád hrozí trest smrti. Pokud ovšem někdo má vůbec zájem někoho chytit, když z toho nakonec sám profituje. Je však rozdíl mezi kápy, co s nácky přímo kšeftují, a obyčejnými členy sonderkomanda. Pokud ti nejsou přibráni do party vězeňských funkcionářů, jako pěšáci jejich dobře organizované skupiny, co dokáže zajistit mnohé z pozůstalosti po zavražděných.

Sotva sleze Isaac z půdy, objevuje se doktor Mengele, a spolu s ním třiačtyřicetiletý patolog Miklos Nyiszli, který do tábora dorazil v jednom z transportů devětadvacátého května. Tedy doslova před pár dny.

Edelstein zůstane stát před laboratoří, zatímco německý lékař svého nového kolegu ze svého týmu vede do jeho budoucí ložnice, pak mu předvádí pitevnu a laboratoř. Židovský kápo čeká až do chvíle, kdy Josef krematorium opustí. Až pak se ujme patologa.

Ten je pochopitelně značně rozrušený. Dorazil do tábora smrti nedávno a musí se srovnat se vším, co to pro něj znamenalo a bude znamenat. Má jednu obrovskou výhodu, neboť se po pár dnech stává prominentním vězněm. Moc jich tady není, co mají svůj vlastní pokoj, a většinou na takové postavení museli něco prožít a hlavně přežít, uniknout mnoha nástrahám smrti, vybudovat si své postavení ve vězeňské hierarchii. Ale Miklos je prostě lékař, a asi znamenitý patolog, proč jinak by se mu dostalo takového privilegia. Jak Nyiszli kápovi vysvětlí, musel projít i jakýmsi zkušebním testem, pohovorem.

„Jak se zdá, pane doktore, jste poněkud zaskočený," říká mu Edelstein, mohou spolu hovořit v jidiš i německy, „Dostal jsem za úkol se tady o vás dneska postarat, a asi budeme spolupracovat i nadále, protože mám na starosti tu pitevnu a laboratoř."

„Jsem tady v šoku pořád, vlastně od svého příjezdu. Jak postupně objevuji, co je vlastně tohle strašné místo zač. Už začínám plně chápat, kde jsem se to ocitl."

„Asi ano, pokud vám řekli, k čemu všemu tahle budova vlastně slouží," podívá se pátravě Isaac, „Kromě vaší pitevny a vaší ložnice, jste také prošel kolem spalovacích pecí."

„Ano, strašné. Jak je to krematorium mohutné …"

„Naproti je přesná kopie. Pak jsou tu další dvě, i když jen v jednom z těch dvou lesních probíhá to samé, co tady. V tom jednom jsou ubytovaní příslušníci sonderkomanda, to jsou ti vězni, co tady vidíte kolem, včetně mě."

„Vy ale máte evidentně jiné postavení."

„Jsem kápem, což je moc významná funkce, tady. Především pro výhody, které poskytuje. Ale bude dost času si všechno povědět u večeře."

„U večeře," řekne Nyiszli s nepřeslechnutelným velkým despektem v hlase, „Těžko se zdejší strava dá považovat za něco, odpovídající snídani, obědu či večeři. A to prý ještě máme jako vězeňští lékaři výhodu, v dávkách, které dostáváme. Už jsem viděl pár těch vychrtlých … jak jim tady říkáte?"

„Musulmani, pane doktore. Možná vás ale dnes trochu překvapíme, co se týká té večeře. Nechal jsem ji udělat, na vaši počest. Pozvu i vašeho kolegu, co tady také pracuje, pokud se zdrží přes noc."

„Asi ano, podle všeho má někde ještě další těla … je to strašné, tohle prostředí. Jak v něm vůbec můžete vydržet? Vy jste taky u toho … u toho … když …," zakoktá se patolog.

„Ano, už mnohokrát jsem byl přímo u toho, když šli lidé tady v suterénu do takových zvláštních komor. Z kterých je ale už vynášeli, právě členové sonderkomanda.“

„To musí být strašné. Vůbec nechápu, jak tady můžete být a zachovat si zdravý rozum.“

„Na všechno se dá zvyknout, pane doktore. Například já jsem tady už přesně dva roky.“

„Dva roky? Tady?“ vyvalí oči Nyiszli.

„Tady přímo ne, pane doktore. Ale už přesně dva roky tady pálím lidi. Nejprve jako řadový vězeň. Jen šťastnou souhrou náhod jsem dokázal přežít, a získat i tuhle funkci. Nuže, pane doktore, zůstaňte ještě chvíli se svým kolegou, za krátký čas si pro vás přijdu. Mezitím zařídím tu večeři, jak jsem sliboval.“

„Není to příliš okolků, kvůli té šlichtě?“

„Možná,“ pokrčí rameny Edelstein, pak vmanipuluje lékaře zpátky na pitevnu a sám jde dohlížet na přípravu hostiny.

Na té již usilovně pracuje Kamzon, využívá i vařič, který se nachází v ložnici patologa. Z různých konzerv se snaží namíchat jídlo, vytvářet i oblohu na talířích, neboť k dispozici je i klasické prostírání, včetně sklenic na víno.

Isaac mladíka chvíli pozoruje, a zase si uvědomí obrovský paradox tohoto místa. Zatímco kus odsud v podzemí umírají lidé, zatímco pár kroků odsud v pecích planou, a zatímco o několik stovek metrů dále tisíce jiných zmírají hlady, oni tady připravují skutečnou hostinu. Některé ingredience mu přitom ani nic neříkají, kdoví, co všechno sem ti nešťastníci dotáhli. A za zorganizované cennosti jim jsou esesáci schopni donést i další jídlo, včetně skutečného čerstvého masa, slaniny.

„Pane, mám tady bílé i červené víno,“ ukazuje na láhve Kamzon, „Mám už nalít, nebo počkat, až zasednete k tabuli?“

„Ještě počkej, dyť já ani nevím, co se k tomu hodí.“

„Není to jedno, pane? Tady?“

„Asi máš pravdu, ale necháme to na našem dnešním hostu, ať si řekne. Co tady máme za aperitiv?“

„Vypadá to na koňak, pane,“ ukáže mladík na další láhev, „Jen doufám, že sem nepřijde nikdo z nich a všechno nám nezabaví.“

„Nepřijde,“ odpoví Edelstein rozhodně, „Je to jen pro pozvané hosty, a těmi oni nejsou,“ pokusí se o žert, a Haim se lehce usměje, což zde není moc časté.

Kápo nechá svého sluhu dokončit přípravu večeře, a sám jde za Morawou a také za oběma lékaři, kteří usednou ke stolu s nimi. Venku se už smráká, dnes se tady neplynuje, jen se odstraňují těla ze včerejší akce, další proběhne asi zítra. Určitě bude, neboť transporty jezdí jak zběsilé.

„To snad není možné,“ vydechne Zilbermann, když vidí prostřený stůl, se skutečnými talíři, sklenicemi, a hlavně s krásně vonící ohřátou stravou.

„Račte ke stolu, pánové,“ pobízí hostitel svého kolegu i oba lékaře, konverzace probíhá v němčině, tou zde mluví všichni, „Haime, rozlij nám aperitiv, na úvodní přípitek.“

„Ano, pane,“ odpovídá Kamzon a nalévá koňak do menších skleniček.

„Nuže, pane doktore, vítám vás, tady v tom našem malém pekle,“ pozvedne štamprdli Edelstein, „Počítám, kdyby se nám někomu přitížilo, tak u vás nalezneme dobrou radu.“

„Asi jste zapomněl, pane, co je moje profese,“ je na rozpacích Miklos.

„Nikoli, pane doktore. Právě proto, abychom se nedostali na ten váš stůl, tak nás vaše přítomnost těší. Tak na vaše zdraví, pane doktore, a taky na naše,“ pohne lehce rukou Isaac, a pak do sebe lahodný mok zvrátí. Což učiní i další tři u stolu a následně se posadí, „Haime, začni dávat na talíře,“ zní další příkaz.

Zatímco vězeň určený do role číšníka se snaží vyplnit co nejlépe i nejdůstojněji příkaz, ostatní se dohadují, zda si nalít bílé či červené víno. Trochu mimo je Morawa, který se cítí v téhle společnosti židovských intelektuálů poněkud nesvůj. Ale dle všeho je také uchvácený přichystanou hostinou, a tak i zkousne přítomnost příslušníků jím nenáviděného národa.

Večeře se rozjede, a na zdejší poměry jde opravdu o velkorysou hostinu. Uklohněnou však převážně z věcí lidí, z nichž někteří možná právě teď hoří v pecích pár metrů od nich.

„Udělal si to dobře," pochválí Mietko obsluhujícího mladíka, a ten málem povyroste o pár centimetrů. Má i o důvod víc se zaradovat, neboť kápo nad ním má tady absolutní moc, a tento polský dovede pořádně přitlačit na svůj obušek. Navíc je o něm známo, že vlastní rukou zabil už hezkou řádku vězňů, „Možná ti ho zabavím," obrací se Morawa na svého kolegu.

„Ten je můj," zavrtí hlavou Isaac, „Ale pokud budeš dělat nějakou oslavu, nebo pořádat podobnou večeři, tak ti ho půjčím," podívá se na Kamzona, v jehož očích se objevuje vděčnost. Ač vlastně posluhuje, dostává se mu značné ochrany.

„Tak tě beru za slovo," souhlasí Polák.

„Pane doktore," obrací se Edelstein na nováčka mezi nimi, „vy jste patolog stále, nebo jaká je vlastně vaše původní profese?" položí otázku, která snad není příliš osobní, a dává určitý prostor ke konverzaci.

Ta se rozproudí, a Haim v roli obsluhujícího ji sleduje z povzdálí. Také mu dochází, že se na chvíli ocitá ve zcela jiném světě, který je tak strašně odlišný od toho, který panuje za dveřmi této místnosti. Přes které bohužel až sem proniká smrad páleného masa, ten zcela nepřehluší ani vůně potravy, kterou tady ohřál na malém vařiči. Tohle místo je opravdu šílené, ale jedno mu nelze upřít, má opravdu mnoho tváří. Bohužel ta jeho hlavní, ta je strašná. Stačí udělat pár kroků do suterénu, když se otevřou dveře plynové komory, anebo se stačí zastavit na pitevně, když tam kuchají zavražděné děti.

NA SKOK NA BLOKU OSMADVACET

Daniel Edelstein a jeho pracovní tým žije v izolovaném světě bloku osmadvacet. S okolím vězeňský personál de facto nepřichází do kontaktu. Výjimku tvoří samotný Daniel, který dochází na nedaleký blok deset, a občas komunikuje s polským písařem Adamen Cieluchem. Především od něho se dozvídá různé informace, jak ze zdejšího tábora, tak toho přidruženého v Birkenau. Spolu také diskutují aktuální dění ve válečné vřavě, a lékař se raději nezajímá, jak se písař k těmto zprávám dostává.

Někdy se nevyhnou i nebezpečným otázkám kolem činnosti podzemní organizace, která se stále zabývá myšlenkou na mohutné povstání, v souvislosti s přibližující se východní frontou. Ani Poláci si nejsou jistí, co mohou čekat od svých věznitelů, pokud se ti rozhodnou tábor zlikvidovat, zda budou přemístěni do jiného podobného zařízení, nebo povražděni, jak se dle zpráv stalo například při uzavírání koncentráku v Majdanku.

Druhým, který je minimálně částečně v obraze, je čtrnáctiletý Šimon Rozental, který se jako poslíček pohybuje po táboře. Také zprostředkovává předávání léků a inkasuje za to odpovídající protihodnotu. Občas se přes něj právě na vedoucího lékaře někdo obrátí, aby mu pomohl někoho ukrýt na svém oddělení či se postarat o vážně nemocného vězně. V čemž se snaží Edelstein vycházet vstříc, a doktor Czapnik občas koná neoficiální operace.

Začátkem června zahájí doktor Schröder pokusy s komárem z druhu Anopheles, jednak přiveze krabici, v níž má tento hmyz uschován, a za druhé i infikovanou krev, kterou je možné podat pacientovi pomocí injekce. Z již nakažených vězňů pak mohou získat další infikovanou krev, takový je plán.

Díky Johannovi se podařilo ukořistit další prostory, respektive ložnice, aby se mohla rozšířit infekční sekce, kterou má na starosti doktor Ephaim Abramovich. Ta je nyní jednoznačně nejpočetnější, neboť již byli přijati první pokusní pacienti pro tento nový experiment. Jde vesměs o zdravé a ještě nevyhublé muže ve věku od osmnácti do třiceti let.

Jejich příjem začíná tím, že jsou odvedeni na blok deset, kde je jim proveden rentgen, následně jsou velmi komplexně vyšetřeni na bloku osmadvacet a je jim založena jejich speciální zdravotní karta. Oni sami zůstávají v nejistotě, tuší, že se stávají součástí něčeho zlého a pro ně asi značně nepříznivého, ale jsou ujišťováni, že jim smrt nehrozí.

Na druhé straně je jejich jedinou povinností zůstávat na zdejším oddělení v dané ložnici, dostávají vyšší dávky stravy a nežádá se od nich žádná vysilující práce. Rovněž je nikdo nemlátí a nehrozí jim ani selekce, strašák ve všech klasických blocích či sektorech tohoto i jiných táborů. Vzhledem k tomu, že jsou stále zdraví a žádné symptomy nemoci se neprojevují, jejich první dny jsou poměrně příjemné. Většinou jsou na ložnicích spolu s dalšími zdravými lidmi, a do kontaktu s jinými nemocnými přicházejí jen výjimečně.

Nakazit se mohou dvěma způsoby. Některým je aplikována injekcí infekční krev, druzí jsou nuceni opakovaně strkat ruku do krabice s komáry a ponechat ji tam asi čtvrt hodiny, aby samička zmíněného hmyzu měla dostatek času nejen nasát krev postiženého, ale především mu do té jeho svými slinami přenést parazitické prvoky z rodu Plasmodium kmene Apicomplexa, které se následně usídlí v játrech infikovaného. V jaterních buňkách pak dochází k reprodukci parazitů, tak zvaných merozoitů, a po prasknutí hostitelské buňky k jejich masovému uvolňování do krevního řečiště.

V rozmezí šesti až čtrnácti dní od nákazy vypuká nemoc známá jako malárie. Jejími typickými symptomy jsou horečka, zimnice, zvracení, tiky, bolest kloubů, dávení či křeče. Někdy se objevuje i mravenčení v pokožce. Při komplikacích či neléčení může přijít i kóma a následné úmrtí.

Klasické malarické záchvaty, se zvýšením teploty, se projevují každé tři až čtyři dny, což je doba, kdy je krev zaplavena čestvou vlnou merozoitů. Nejčastějším používaným a odzkoušeným lékem je chinin, problémem však je, že se malárie často nepodaří vyléčit zcela, a tak se nemoc může vracet i po létech.

Tohle všechno pochopitelně židovští lékaři dobře vědí, a i proto se na tento experiment dívají jako na velmi nebezpečný. Nemohou vyloučit ani úmrtí, a zdraví pokusných vězňů může být významně podlomeno Ale i pokud je zde vyléčí, může se nemoc vrátit později. Jestliže ovšem ti mladí muži nějaké později budou mít, vzhledem k tomu, že jsou Židé. Jelikož zde dle nacistických plánů mají všichni tak jako tak zemřít, z pohledu doktora Schrödera se jim nic tak hrozného vlastně neděje.

Daniel a jeho kolegové mají jiný názor, ale ten mohou diskutovat pouze mezi sebou. Je jim jasné, že nemají žádnou naději experimentu zabránit, mohou se pouze snažit nakaženým mužům co nejvíce pomoci a zabránit případným úmrtím. Ty nemusí nutně vždy být jen díky malárii, ale ta může organismus oslabit natolik, že pacient může zemřít na jinou nemoc.

Zatím ještě choroba u nikoho nepropukla, a tak se jejich oddělení plní zdravými a poměrně ještě zachovalými mladými muži, kteří jen polehávají, jsou kontrolováni při vizitách a čekají na první příznaky. Někteří projevují neklid a strach, další jsou vyrovnaní a najdou se i tací, kteří si zdejšího pobytu užívají, neboť se vlastně dostali pryč z vražedných podmínek v jejich pracovních četách. Tak jako za těch pár dní tady si neodpočinuli hodně dlouho, a jelikož je opravdu nikdo nebije, nijak netýrá a dostávají i vyšší porce jídla, považují své zařazení do experimentu pro sebe za přínosné.

Celé oddělení však nemá jen tuto skupinu vězňů, a u dalších pacientů není jejich stav tak příznivý. U mnohých lékaři doslova bojují o jejich život, a ačkoli díky svým odbornostem a i přísunu byť experimentálních léků většinou vítězí, sem tam někoho ztratí.

Pokračují i operace různě těžce nemocných mužů rozdílného věku. Opět s různou mírou úspěšnosti. Ale například se dobře vyvíjí případ mladíka s vyhřezlou ploténkou, který by bez chirurgického zákroku byl již jen hromádkou popela, rozptýlenou kdesi v okolní krajině. Teď zde probíhá jeho rekonvalescence a jeho stav je přinejmenším uspokojivý. Zda to však nakonec bude stačit k jeho přežití, to si ještě v tuto chvíli nedovolí lékaři odhadnout.

Další červnové ráno se sejde v kanceláři Daniel se svým bratrem Josephem, který se musí ve funkci písaře hodně otáčet, jak mu přicházejí stále noví pacienti a on se kromě toho stará i o jejich zdravotní karty, kam občas přepisuje poznámky lékařů. Po ranní očistě a apelu si užívají solidní snídaně ze svých vlastních zásob. V tom si nemohou na Schrödera stěžovat, přes jeho řidiče Kurta jim je v rozumných a stálých intervalech zajištěn přísud doplňků k vězeňské stravě, který jim umožňuje si udržovat dobrou kondici i stálou váhu.

Náhle se dveře otevřou a objeví se v nich Malý Šimon. Přehlédne nevraživý pohled hlavního lékaře, protože zase vstoupil bez vyzvání.

„Pane doktore, je tady plný auto různejch zjevů," vyhrkne, pak se lehce pousměje, „Vás by ale mohlo zajímat, že jako doprovod jsou s nima docela dobře vypadající dvojčata …"

„Cože?" vyskočí oba sourozenci Edelsteinové, „Yoel a Gideon jsou tady?"

„Jasně, dyť to říkám. Přivezli sem takový divný lidi, teda dvojčata, ale i jiný," pokrčí rameny čtrnáctiletý hoch.

Daniel a Joseph už na nic nečekají a rozběhnou se ke vchodu do bloku osmadvacet, aby se po dlouhé době zase viděli se svými bratry. Ti zatím nechávají dovezené osoby na korbě náklaďáku, neboť čekají na příchod doktora Mengeleho, do jehož zvláštního bloku patří. Jde o nové přírůstky, především z transportů s maďarskými Židy, kteří zde budou fotografováni.

Sourozenci se obejmou, a mohou se navzájem ujistit, že i po dvou létech v tomhle táboře smrti vypadají stále dobře. Což ale není díky zdejšímu krutému systému, nýbrž navzdory jemu, neboť se jim podařilo získat statut privilegovaných vězňů. Z různých důvodů.

Daniel zajistí, aby Zawel Weiss zůstal hlídat, a ohlásil okamžitě příchod doktora Mengeleho, pak vyzve dvojčata, aby šla do jeho kanceláře, kde jim Joseph uvaří kávu a podá druhou snídani. Mezitím padají různé fráze, kdy se navzájem ujišťují, že se jim vede celkem dobře, na to, kde se nacházejí.

„No to je mi sestava," ozve se náhle hlas ve dveřích a čtveřice bratrů Edelsteinů okamžitě vyskočí. Do kanceláře totiž vstupuje kapitán Johann Schröder.

„Omlouvám se, pane doktore," kaje se vedoucí lékař.

„Hm, vy dva, vypadáte fakt dobře," podívá se esesák na dvojčata, „No není divu, když vás tak dobře zásobujeme, že?" ušklíbne se.

Patnáctiletí identičtí chlapci se tázavě podívají na svého nejstaršího bratra, a ten jen lehce kývne hlavou. Tím dává najevo, že dostávají jídlo navíc právě díky tomuto nacistickému důstojníkovi.

„Děkujeme, pane doktore," vyhrkne Yoel.

„No jo. Koukám, že jste mi vokupovali kancelář. No jasně, kafíčko, žrádlo, cigáro. To je k nevíře, jak si tady některý žijou …"

„Hned odejdeme," chystá se vyklidit prostor Joseph, je však zastaven velitelským pohybem ruky svého šéfa.

„Máte tak půl hodiny, si myslím. Josef ještě něco řeší, pak sem dorazí, na ty svoje exoty, co jsem viděl venku, na tom náklaďáku. Slíbil jsem mu, že až přijde, tak bude všechno

připravený na to focení. To víte, přijedou další transporty a možná tam budou taky nějaký podobný," pohlédne Johann na dvojčata.

„Hned zařídím přípravu pro to fotografování," dere se Joseph znovu ke vchodu.

„Do prdele, sedni si už na tu svou prdel," okřikne ho hrubě Schröder, „Dneska nějakej aktivistickej, ne? Vo to se postarám sám. Vy si tady dokončete tu svou rodinnou sešlost. Máte tak necelou půlhodinu, jak jsem už říkal," podívá se po celém osazenstvu místnosti, pak se otočí a zase vyjde ven. Naopak za ním zůstane rozpačité ticho.

„Je moc naštvanej?" zeptá se Yoel s obavami.

„Ne, to ne," zavrtí hlavou Daniel, „Dokonce se zachoval velmi velkoryse, akorát to podal svým osobitým způsobem, když seřval Josepha. No tak, sedněte si, slyšeli jste, máme půl hodiny."

„Vážně nebude problém, když tady zůstaneme?" tváří se nejistě Gideon.

„Ne, znám ho už dobře," zavrtí hlavou bratr lékař, „Tak se už posaďte, dopijte to kafe a něco pojezte. Taky mi řekněte, co vy? Co tam s vámi dělají?"

„Jak vidíš, tak nic moc," odvětí Yoel, poté co si lokne kávy, „Jen je tam na tom bloku teď poměrně hodně živo. Jak pořád jezděj ty transporty a Mengele tam pořád někoho vytahuje a vodí k nám na blok. A asi i na další, co má prej v ženským táboře. Tam jsou dvojčata holky. Nebo smíšený dvojčata."

„Ve své podstatě vlastně smíšený dvojčata nejsou," říká Daniel, „Vy jste vznikli tak, že jste oba z jednoho vajíčka, co bylo oplodněné stejnou spermií, a proto jste tak stejní. Tak zvaná jednovaječná dvojčata. Ty musí být nutně stejného pohlaví. Ty tak zvaná dvojvaječná dvojčata jsou vlastně stejná, jako když jde o jiné sourozence, protože každý vajíčko je oplodněný jinou spermií. Akorát, že se narodí současně."

„No a co?" nepochopí Yoel, proč předchozí odborná přednáška.

„Jen to, že výzkum dvojvaječných dvojčat je stejný, jako kdyby někdo zkoumal tady Josepha a mě. Ale máš pravdu, to vás zajímat nemusí. Vy sami, nějaké pokusy? Na vás?"

„Zatím ne," zavrtí hlavou Yoel, „Jen nás vobčas vyšetřej, přeměřej a převážej, a vysajou z nás nějakou tu krev. Ale jak je nás tam teď hodně, tak pomalu ztrácím přehled. Pár dvojčat už bylo hospitalizovanejch, a prej jim dělá něco s vočima."

„S očima?"

„No, nevím to přesně. Jedna dvojice se už vrátila, a stěžovala si dost na bolest. Prej jim něco do očí kapal, nebo snad dokonce píchal. Ale proč, to nevím. Na druhý straně si zase tak stěžovat nemůžeme. Nemáme se tam tak špatně, nikdo jinej si našeho bloku nevšímá, někdy, když je hezky, tak hrajeme fotbálek," vysvětluje Yoel.

„Je jasný, proč tam jsme," ozve se Gideon, „Všichni ti kluci, zvlášť ti menší kluci, to už pochopili. To, že žijou jen kvůli tomu, že vo ně má zájem. Tak jsou mu asi vděčný, že je zachránil, že nemuseli umřít. Podle mýho ho maj i rádi, když přijde, tak kolem něj poskakujou. A i když tam není, tak vo něm mluvěj dobře. Vlastně i ty, co jim dělal něco s těma vočima. Berou to tak, že bez toho by už byli mrtví, a tak jsou vděčný, že nejsou. I když je to vyšetření třeba i trochu bolelo."

„To je pravda, některý ho úplně milujou," přidá se Yoel, „A je taky pravda, že von se k nám chová dobře. Zařídil nám větší dávky jídla, nikdo nás nesmí bít, nikdo tam neprovádí selekce. Když přijde, tak se usmívá a nosí sladkosti. Je nám taky jasný, že tady není nic zadarmo. Zatím za to platíme jen tou krví, co nám vodebíraj. Ale asi už začínaj i nějaký pokusy. Taky je ale pravda, že nikdo za tu dobu, co zřídil tu naši skupinu, nešel do plynu."

„Nikdo z dvojčat teda neumřel?" zeptá se Joseph dost neomaleně, za což ho zpraží starší bratr nehezkým pohledem.

„Za tu dobu tak asi tři dvojice, pokud si vzpomínám, tak ty zmizely. Většinou minimálně jeden z těch kluků vážně vonemocněl. Možná i voba," odpovídá Yoel, pak se zamyslí, „Řekl bych, že von nikoho z nás nechce zabít, teda zatím," opraví se, „Ale taky si myslím, že když jeden umře, tak asi zabije i toho druhýho, aby je mohl voba pitvat zároveň," vysvětluje naprosto klidným hlasem.

„Myslím si, že tohle není nejvhodnější téma," řekne rychle Daniel.

„Ale Dane, nám to nevadí," říká téměř až soucitně Yoel, a dvojče ho podpoří kývnutím hlavy, „Víme dobře, jak na tom jsme. Nakonec i tohle pravidlo, pokud je to teda pravda, tak nám i vyhovuje. Dali jsme si slib, že to tady buď přežijeme společně, nebo …," pokrčí rameny, „Podle mýho nás chce různě testovat, sledovat, ale zatím nikoho nezabíjí. Třeba pozdějš i na to dojde. Ale dobře víme, kde jsme. Takže už jsme s tím smířený. Ale na druhý straně, nežije se nám tam nejhůř, voproti jinejm, co jsme viděli tak zblízka. A ani voproti těm, co ani do tábora nedorazej, pořád tam čmouděj ty komíny, a taky je asi pálej v nějakejch jámách, jak se říká. I podle toho, vodkud vychází ten kouř z těch lesních krematorií. Ty máme teď málem za plotem."

„Pojďme se už bavit o něčem jiném," navrhuje znovu bratr lékař, a jeho hlas zní naléhavě.

„A vo čem se tady chceš bavit, když tady pořád někdo umírá?" odpovídá skoro až bezelstnou otázkou Yoel.

„Třeba mi řekněte, jaký máte denní režim, jaké jídlo, ubytování. Na zdraví se neptám, vypadáte oba moc dobře."

„To i díky tomu, co nám posíláš. To je fakt vod něj?" podívá se Yoel tázavě.

„Nikde o tom nemluvte, ale ano, jídlo navíc my dva tady, a i vy, máme díky doktoru Schröderovi. Dokáže nám ho sehnat. Ale nikde o tom nemluvte."

„Nejsme hlupáci, Dane. Nicméně dík i tobě, bez tebe … a vidíš, už bych zase musel mluvit vo smrti," zarazí se Yoel, „No a co vy? Tak ty vypadáš taky dobře, a vlastně i Joseph …," očividně znejistí.

„Chcete vědět, jaký je to bejt bez koulí?" zeptá se zmrzačený mladík, a když vidí úlek ve tvářích mladších sourozenců, objeví se v té jeho lehký úsměv, „Nic moc, ale už si zvykám. Rozhodl jsem se to nezabalit, i když i vo tom jsem přemejšlel. Tak to nebalte ani vy," podívá se dlouze na identické bratry, pak ztiší hlas, „Rusáci ty kurvy už ženou zpátky, podle mýho to nebude dlouho trvat a budou v prdeli. Pokud to půjde, tak se snažte vydržet a přežít."

„Pokud to půjde?" podívá se tázavě Yoel.

„No, můžou nás všechny povraždit, než dorazej ty Rusáci. Ale když sebou hoděj, třeba to nestihnou. Tak hlavně nic nebalte a snažte se udržet naživu. Moc jsem vo tom přemejšlel, potom, co mi je uřízli. Vím, že je to tady na hovno, a ta vyhlídka taky, ale zkuste i tak myslet pozitivně."

„Pozitivně? Co tím myslíš?" je mírně zmatený Yoel.

„Třeba přemejšlejte vo tom, jak se po válce půjdeme společně vychcat na jejich hrob, těch, co nás tady vraždili, mučili, kastrovali."

„To bych docela rád," zasní se Gideon.

Díky Josephovi se přeci jen na chvíli přestanou bavit o své vlastní smrti, byť její přízrak nad všemi stále visí, tíží je, dusí. Smrt je kolem nich každým dnem, každou hodinou i minutou, a to už dva roky. Kolem nich prošlo a zemřelo ohromné množství lidí, včetně otce i brara Davida, a tak chtě nechtě musí uvažovat, kdy dojde řada na ně.

Daniel sleduje i hodinky a po pětadvaceti minutách se raději přesunou k východu z bloku, byť se Mengele doposud neobjevil. Joseph jde zkontrolovat přípravu Aviho Libeka, naopak dvojčata začnou organizovat sestupování dovezených chlapců, ale i dospělých osob z jejich zvláštního bloku. Strážní je kupodivu respektují, neboť jde o dvojčata německého kapitána, a tyhle dva těm dalším velí. Proto se aktivně zapojí do vyhánění dovezených osob z korby.

Yoel s Gideonem nechají většinu z nich stát venku, je docela hezky a ani nepanuje velká zima, vyberou jen několik dvojčat a ty odvádějí k místnosti, kde je už připravený Libek se svým fotoaparátem, Joseph mu pomáhá s nasvícením scenérie.

Daniel sleduje suverénní počínání svých dvou patnáctiletých bratrů a cítí svíravý pocit. Je na ně pyšný, a zároveň o ně má velký strach. Jak rozhodně si počínají, jaký respekt u kluků mají, a to jsou tam dokonce dva asi osmnáctiletí kolohnáti. Jen jim řeknou, a všichni se rychle svlékají, oni si odvádějí první dvojici do fotolaboratoře, kde je rovnou staví ke stěně, do pozice, jak si minule německý lékař přál.

Gideon se pak raději jde ještě podívat před barák, ale tam všichni způsobně čekají, vždyť nedaleko jsou ozbrojení strážní. Ale pokorní jsou i nazí kluci na chodbě i ti dva, co jsou již připraveni k fotografování.

Takto své objekty zájmu nalezne Mengele, a ač je většinou chladný, tak dvojřata Edelsteinovi za jejich počínání pochválí. Ti taková jeho slova slyší rádi, neboť se stále obávají, aby je nevyměnil za starší, v jejich postech blokového a písaře.

Daniel je nucen místnost opustit, neboť se musí věnovat svým povinnostem, a krátce po něm tak učiní i Joseph, jako písař bude doprovázet doktora Schrödera s kartami na jeho vizitě, jak se zde již stalo tradicí. Naopak Avi Libek se plně věnuje pořizování fotografií, přesně podle požadavků doktora Mengele. Významně mu pomáhají i Yoel a Gideon, kteří již mají své zkušenosti a sami dokáží nahé chlapce stavět tak, jak si pravděpodobně kapitán přeje. Jako vždy jsou dvojčata zachycována spolu i samostatně, a až dojde na další vězně s různým postižením, určitě bude zájem pořádit i detaily inkriminovaných částí jejich těl.

„Děkuji vám, pane doktore, za možnost být chvíli se svými sourozenci," říká s vděčností v hlase Daniel svému šéfovi, když se spolu setkají v kanceláři.

„No jo, nejsem přece žádnej nelida," mávne jen rukou kapitán, „Tak jak jsme na tom? Kolik už tady máme těch na ten novej experiment? Asi u nikoho ještě choroba nepropukla."

„Nikoli, je ještě příliš brzo. U prvních pacientů očekávám první příznaky v řádech dnů, u dalších nejdříve za týden, možná i déle. Co vím, tak jich tady zatím máme osmačtyřicet."

„Budou další, dneska jsem zařídil přeložení dalších. Máme dost krve, na jejich nakažení?"

„Ta nám už skoro dochází, pane doktore. Budeme muset více využívat té vaší krabice s těmi komáry, i když tam je vždy nejisté, zda k nákaze skutečně dojde. Proto i podle vašeho pokynu tento proces opakujeme."

„Víc toho asi teď neseženu. Tak až se to u někoho projeví, tak mu nezapomeň vodebrat krev, tak získáme další dávky, pro případný nakažení těch, co sem ještě přijdou. Nebo těch, co to nechytnou vod těch komárů."

„Rozumím, pane doktore. Pane doktore, smím mít ještě jeden dotaz? Částečně soukromý?" ptá se nejistým hlasem Daniel.

„Soukromej? Jestli ti jde vo ty tvoje dvojčata … no jasně, jde. Tak ti snad po stý vopakuju, že mám s Josefem dohodu, že je nechce zabít, jak se pořád bojíš. Neříkám, že je nebude zkoumat, možná i nějakej pokus, ale nic, co by je vohrožovalo na životě."

„I my tady děláme různé pokusy, a někdy při nich někdo zemře."

„Jo, stejně jako někdo jinej tady exne na tyfus. I přes snahu ho vyléčit. Umřeli tu i členové SS, na tu nemoc, pokud vím. Takže to je holt vosud, může to teoreticky potkat i nás dva, stejně jako ty tvoje dvojčata. I když my i voni budeme mít to privilegium, že budeme mít tu nejlepší dostupnou péči, nemusí to stačit. Takhle můžou umřít i ty tvoje dvojčata, ale aby je snad poslal do plynu, nebo jim dal tu injekci, to nehrozí. Ani jim nebude třeba ten tyfus infikovat. Josef mi slíbil, že s nima nebude dělat nic, co by je vohrozilo na životě. A jestli se chceš zeptat, jestli mu věřím, tak jo. Konec konců vobčas spolupracuje i s tebou, a tam u těch krematorií i s dalším

z vás. Tak už přestaň do prdele plašit a pojďme se starat vo ty naše pacoše. Máme jich tu požehnaně, ne?“

„Jistě, pane doktore, požehnaně, a pořád přibývají. Děkuji, pane doktore, za tu dohodu, ohledně dvojčat.“

„No jo, tak už s tím přestaň,“ povzdechne si Johann, „Začneme s vizitou, vodpoledne, pokud vím, tak máme nějaký ty operace, ne?“

„Ano, pane doktore, jak jste včera naplánoval. Vše je jako vždy připravené. Mohu vám k tomu říci podrobnosti, nebo až později, až budeme u těch konkrétních pacientů.“

„Jen abysme k nim vůbec došli, když se tak rozrůstáme,“ poznamená Schröder, a zatváří se spokojeně, rozpínání jeho experimentálního oddělení ho očividně těší. Následně povstane a vyrazí za svými pokusnými pacienty.

Zatímco Daniel s Josephem se zúčastní zdlouhavé a zdánlivě nekonečné vizity, Yoel s Gideonem velmi svědomitě pomáhají s fotografováním přivezených členů svého bloku. Bohužel ani zde nejde vše dostatečně rychle, zvláště když doktor Mengele vymýšlí různé pozice a detaily. Asi po dvou hodinách nejsou zcela hotovi, a on začne být nervózní. Byť se to snaží skrývat, některé jeho reakce už nejsou tak vstřícné a milé.

„Pojďte sem,“ houkne na dvojčata Edelsteinovi i Libeka, zatímco postarší muž s hrbem stojí pořád nahý na místě, kde byl snímán, „Kolik nám jich ještě zbývá?“

„Ještě devět osob, pane doktore,“ podívá se rychle do svých papírů Gideon, jako písař má ve všem pořádek, velmi na své záznamy dbá.

„Kruci,“podívá se na hodinky Josef, „Za chvíli má přijet další transport,“ mumlá si částečně pro sebe, „Potřebuji být na rampě, takže to budete muset dokončit sami. Všichni tři už máte dost zkušeností, tak to snad zvládnete.“

„Jsou tam dvě dvojice dvojčat, pak ale i ti jiní,“ dívá se do svých poznámek Gideon, „Pane doktore, u těch asi přesně nevíme …“

„Jistě,“ přeruší ho dost nerudným hlasem kapitán, „Řeknu vám, jak kterého přesně vyfotografovat. Tak mi říkej, kdo tam je, a já ti vysvětlím, jaký snímky uděláte. Nebo je sem vem všechny najednou, to bude lepší.“

„Ano, pane doktore,“ vyběhne rychle z místnosti Yoel, aby po chvilce přivedl devět mužů i chlapců, co ještě čekají na své zvěčnění na fotografii. Ti jsou sice nazí, ale celkem klidní, od předchozích skupin již vědí, že se jim zde nic strašného nestane. Možná jen trocha ponížení, když musí pózovat bez oblečení.

Mengele jde postupně kolem řady a diktuje písaři bloku, jaké fotografie mají pořídit, u kterého jaký konkrétní detail. Chlapec s tužkou si vše velmi pečlivě poznamenává, a velký pozor dává i Libek, vybudoval si zde dobrou pověst a nechce si ji pokazit.

„Kdyby něco nevyšlo, vždycky je sem můžeme vzít znovu, stejně sem povezeme další skupinu, co ještě vyberu,“ říká smířlivě kapitán, pak se podívá na hodinky, „Kruci,“ zakleje, na nic už nečeká, bere si odloženou čepici, rukavice a jezdecký bičík, poté vyrází ven. Chvátá, aby mu snad jeho kolegové zajímavý subjekt či dokonce dvojčata neposlali do plynu a on tak o ně nepřišel. I když i potom má pořád možnost je ještě vytáhnout, a místo na smrt je nasměrovat na některý ze svých zvláštních bloků, podle pohlaví.

„Tak začneme,“ podívá se Libek na dvojčata, své pomocníky.

„Jasně, začneme,“ přikývne Yoel, pak se přísně podívá na naháče před sebou, „Tak třeba ty, pojď sem,“ ukáže na mladého muže, co má hrozně ohyzdný pysk, asi rozštěp patra, nebo jak se tohle postižení nazývá. Rozhodl se začít těmi, co u nich musí dělat detaily, dokud si pokyny německého lékaře dobře pamatují.

Vyzvaný pokorně vystoupí z řady, zbytek i se starším hrbatým mužem, jenž má již fotografování za sebou, vyexpeduje mladíček s páskou velitele bloku zpět na chodbu.

Když s fotografováním skončí, nechají sourozenci Edelsteinovi své svěřence nasednout na nákladní automobil a vrátí se na blok. Strážným namluví, že ještě musí dohodnout pár věcí s fotografem, čímž je pověřil pan kapitán. Esesáci nijak neprotestují, stejně těm klukům nesmí ublížit, tak zní rozkaz, jsou pro ně nedotknutelní.

Yoel a Gideon mají štěstí, vizita již skončila, doktor Schröder odešel do svých prostor na oběd a tak si mohou ještě krátkou chvíli užít bratrů i společně pojíst. Zdrží se asi dvacet minut, přeci jen nechtějí přepínat strunu, vždyť venku na ně čekají strážní i plný náklaďák obyvatel bloku, který řídí.

„Podle všeho sem ještě za nějakej čas přijedeme znovu," říká při loučení Yoel, „Alespoň to říkal Mengele, před tím, než vodešel hledat další."

„Rád vás zase uvidím," odpovídá mu Daniel, a jeho hlas se chvěje dojetím. Možná i strachem, dvojčata jsou již mladými muži, zde dospěli velmi rychle. Sice jim snad ten německý experimentátor a výzkumník vědomě neublíží, ale je tady tolik jiných nástrah, různých zákeřných nemocí, jak Johann také zmínil. Modlí se, aby se jim podobná choroba vyhnula, aby dokázali přežít. I když pořád nikdo nezrušil ten základní požadavek z ústředí z Berlína na vedení zdejšího tábora, podle něhož tady všichni Židé nakonec mají zemřít. S tímhle vědomím se žije opravdu velmi těžko.

DIVNÁ VŮNĚ

První polovina června je pro členy sonderkomanda jedním nekonečným a strašným traumatem, kdy jezdí další a další transporty, probíhá další a další plynování. Dokonce někdy je nově příchozích tolik, že jdou všichni do tábora, a asi až později některé z nich po selekci odvedou na smrt. Vraždí se pořád ve všech krematoriích, jednotlivé sektory tábora Birkenau praskají doslova ve všech, jsou plné vybraných mužů a žen, a to i přesto, že se objevují zástupci různých firem a vybírají si z nich otroky pro své závody. Jenže počet těch, co jsou transportováni z tábora za prací, hravě převyšuje počet jiných, co přijíždějí v dobytčích vagónech z Maďarska.

Na rampě probíhají permanentně selekce, běžně dorazí až tři transporty za den, někdy stojí vlaky na kolejích za sebou a namačkaní lidé v nich čekají v nesnesitelných podmínkách, až na ně dojde řada. Netuší, že za pár hodin většina z nich zemře. Z rampy jsou odváděni buď do nedalekých Krematorií II či III, anebo musí jít pěšky asi kilometr a půl do Krematoria V. Někdy i k Bunkru 2, i ten se využívá k vraždění v těchto dnech. V pětce se občas zplynují i dvě skupiny za den, neboť tam je možné mrtvoly vytahat ven a nehrozí tak zahlcení prostorů, jak se stává ve dvojce či trojce.

Isaac se stále pohybuje mezi všemi krematorii, tím pádem na vlastní oči vidí všude obrovské haldy mrtvých, které vězni spalují s největším vypětím všech sil, a na hranici únosnosti pecí. O ty se on obává, ze svých osobních zištných důvodů. Ale zatím drží, stejně jako komíny.

Největší zvěrstva se stále odehrávají u Krematoria V, kde už spatřil, jak do ohně kromě malých dětí letěla i stařenka, co ji přivedli a nezastřelili, nýbrž upálili. Ještě někteří z esesáků žertovali, jak ta stará čarodějnice krásně hoří. V dalším případě skončilo v plamenech i pár dětí, nikoli novorozenců, začaly strachy plakat a tak byly odvedeny za barák. Asi aby se neplýtvalo střelivem, tak je donutili se svléknout a pak je hodili rovnou do plamenů. Ale trýzně psychické i fyzické si zde užijí rovněž členové sonderkomanda, od brutálních esesáků, na čele s Mollem a Georgesem.

Peklo Birkenau – ilustrační obrázek – David Olére

Edelstein úplně ztrácí pojem o počtu deportovaných i zavražděných, ale musí jich být desetitisíce, možná půjde už o statisíce, když vezme v potaz přeplněné sektory nejen v táboře BII, ale i rozestaveném BIII, kterému někteří říkají Mexiko. Tam jsou odváděni někdy všichni včetně žen a malých dětí, aby ty slabší, starší a malí byli zavražděni později. Jde o strašlivou apokalypsu, kdy umírá obrovské množství lidí, vzduch je prosycen pachem pálených těl, všude poletuje mastný popílek.

Členové sonderkomanda se ocitají na hranici svých psychických sil, mnozí to řeší alkoholem, nalezeným ve věcí zavražděných, jiní hledají spásu v prášcích, pocházejících ze stejného zdroje. Někteří z nich jsou zavražděni, buď pro sadistické potěšení esesáků, nebo už prostě nemohou dál, a tak se zastaví a jsou zabiti.

Ač je zvláštní komando o síle téměř devíti set mužů převážně židovské, ve skutečnosti se mnozí mezi sebou nedomluví, neboť sem byli přivezeni z Polska, Řecka, Holandska, Francie, Slovenska, Německa a ti poslední z Maďarska. S nimi pracuje pár Poláků, většinou v rolích vězeňských funkcionářů, a na dvě desítky sovětských válečných zajatců.

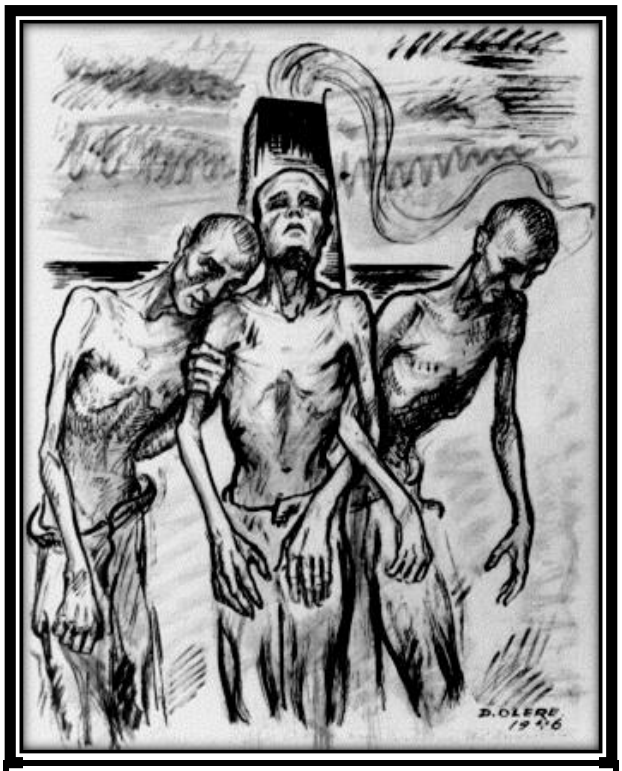

Vězni sonderkomanda – ilustrační obrázek – David Olére

Vše komplikuje zvyšující se teplota vzduchu, ta způsobuje trýzeň jak deportovaným a posléze na smrt odeslaným lidem, tak i členům zvláštního komanda. Lidé v dobytčích vagónech mnohdy trpí hroznou žízní, a tak přicházejí před plynové komory zdeptaní, zničení. O to jednodušší je s nimi práce, za slib vody a jídla, za vidinu nového domova, se bez odporu svlékají a vcházejí do místností, kde je záhy zastihne smrt. Ta tady teď má neskutečné žně.

Teplý vzduch a zářící slunce se u Krematoria V projevuje i na haldách mrtvol, které se zde někdy tvoří, ty se nadýmají, začíná v nich rozklad, pokud vázne z kapacitních důvodů jejich spalování. Pak se práce obsluhy stává ještě trýznivější. Někdy dochází i přídavný hořlavý materiál, a získaný tuk z nebožtíků na vše nestačí. Někdy se podaří rozdmýchat v jámě pořádný oheň, pak je vyhráno, někdy skomírá, přidušen vrstvou těl, a potom nastávají komplikace.

K tomu všemu ještě musí vězni přihlížet řádění esesáků, kde prim hraje Otto Moll. Opakovaně vodí vybrané nahé ženy k ohništi, pase se na jejich strachu a pak je střílí z pistole. Ve střelbě z ní se cvičí i jinak, jednou Isaac sám viděl, jak donutil vězně držet v ústech hůlku, na jejímž konci byla naražena brambora, na kterou vyšší šikovatel střílel. Tento člen sonderkomanda měl štěstí, neboť nebyl zasažen, ale dle informací už takto ten debil někoho odpráskl.

U Krematoria V panuje prostě pravé a nefalšované peklo, daleko horší, než je možné spatřit na mnoha výjevech malířských mistrů. Nechybí nazí lidé v podobě odsouzenců na smrt, ani ďáblovi pomocníci, kteří se rekrutují z řad nácků. Nechybí mohutné pekelné plameny, v nichž hoří stovky a stovky těl. Kouř a dým, všudypřítomné panství zmaru a smrti.

Oproti tomu je prostředí v Krematoriu II a III klidnější, zde se stále praktikuje průmyslové zabíjení i likvidace mrtvol, není kolem toho tolik doprovodných krutostí. Ačkoli i tady už se stal případ, kdy malé děcko odnesli k peci a ještě živé ho uložili na připravená mrtvá těla. Obsluha pak musela nosítka do mufle zasunout, neměla na výběr, pokud sama nechtěla skončit krutě potrestána, možná podobnou trýznivou smrtí.

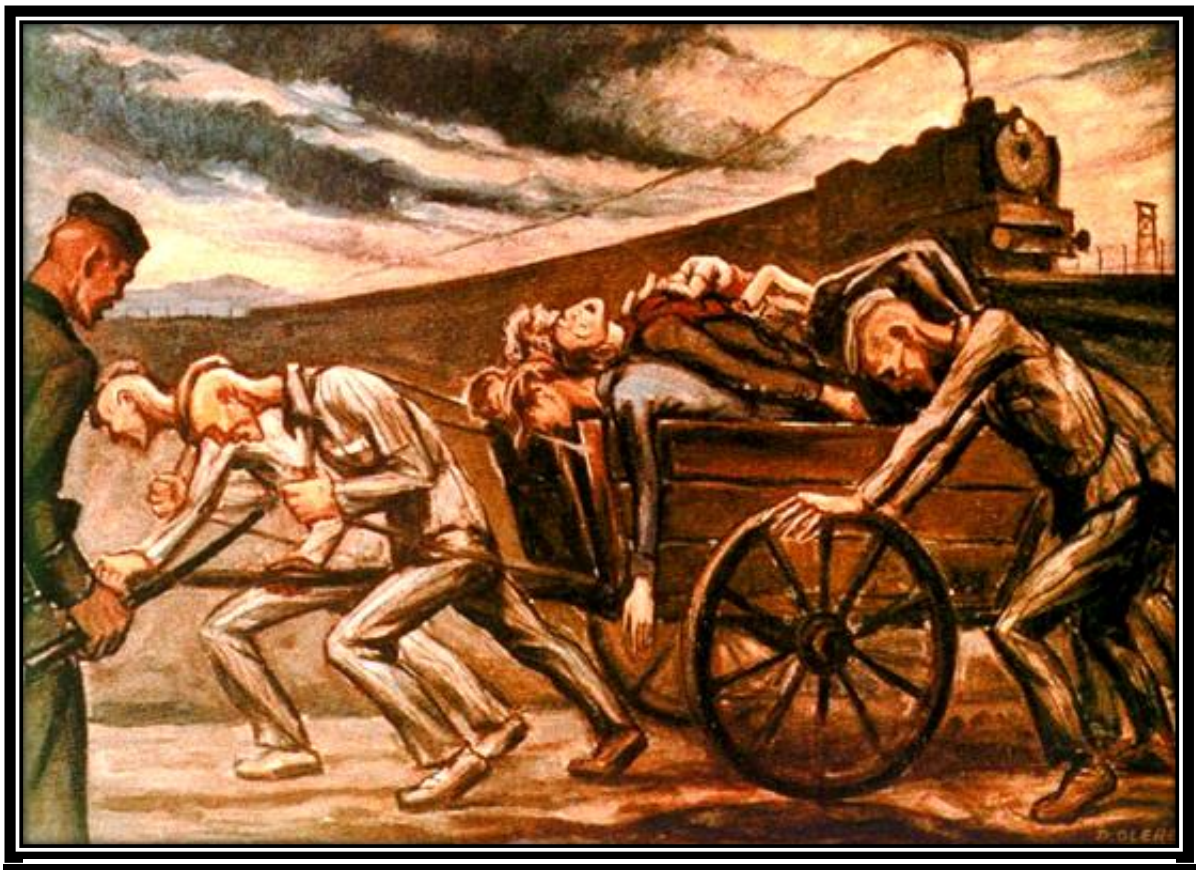

Odvoz mrtvých od vlaku – ilustrační obrázek – David Olére

I Isaac si přihýbá více než dříve, udržuje si menší hladinku alkoholu v krvi, která mu pomáhá tlumit emoce. Přitom ho ale pud sebezáchovy nutí se neopít zcela, což by udělal strašně rád, neboť v podroušeném stavu by se mohl sám stát obětí. Občas musí shlédnout i další hrůznosti, které se odehrávají na pitevně, když odtamtud odnášejí vykuchaná těla nebožtíků, dost často i dětí. Jako zrovna nedávno, kdy doktor Zilbermann a jeho kolega Nyiszli museli

připravit k transportu asi osm párů očí, patřícím snad celé cikánské rodině, kdy ty oči měly každé jinou barvu. Kápo a jeho osobní sluha pak lékařům pomáhali s jejich balením.

Edelstein jako by ztrácel pojem o čase. Každý den je tak krutě stejný, žádný výdech, od pondělka do neděle jen plynování a kremace. Zašívá se ve svém kutlochu jak to jen jde, a k pětce chodí pouze na vyzvání. Například, když tam nedávno někdo přišel něco opravit na pecích, pak se on musel postarat, aby dotyční civilní zaměstnanci jakési německé firmy omylem nenahlédli za barák, a nespatřili tu hrůzu za ním. Ale museli by být úplně tupí, aby nepochopili, neboť ten smrad všude kolem jim jistě musí být známý a pro ně všeříkající.

Další z červnových dnů začne jako obvykle, on si může dopřávat nočního spánku, neboť svoji činnost koná přes den. Pokud tedy není povolán ke speciální akci, kdy je třeba každou ruku a nohu, a jeho bohužel považují za zkušeného, schopného a loajálního. Což ho někdy přivádí do svlékárny, jako dohled na první fázi hromadné vraždy, kdy lidé přicházejí, svlékají se a umírají.

Peklo Birkenau – ilustrační obrázek – David Olére

Toho dne se opláchne, vyprázdní, nasnídá, udělá si kafe a vykouří si k tomu cigaretu. Respektive kávu mu udělá Haim Kamzon, který mu je zcela k dispozici. Mladík se ho drží jak klíště, neboť tak uniká některým z těch hrůz. Někdy i přespí na podlaze jeho komůrky, což by mohlo vytvořit dojem, že kápovi poskytuje i sexuální služby. Což on nikdy nevyžadoval a vyžadovat nehodlá, tento problém řeší masturbací.

Po snídani vyžene Kamzona, aby se šel podívat na pitevnu, pak poklidil na doktorském pokoji. Následně mu umožní se zašít v jeho komůrce, pod záminkou úklidu v ní. On sám jde provést každodenní kontrolu technických zařízení tohoto krematoria, a po její skončení i toho naproti.

„Tohle je už k nevydržení," svěřuje se mu zcela zlomený Yaakov Kaminski, „Už jich tady zemřeli desetitisíce, a pořád vozej další a další."

„Buď rád, žes neviděl, co se děje u pětky," opáčí mu Edelstein.

„Vím, ty jámy …"

„Všechno to kolem, nejen ty jámy. To si nedovede představit nikdo, kdo to neviděl na vlastní voči. Pět děr v zemi, z nich šlehají plameny, všude mrtvoly, řev těch hovad, upalování dětí zaživa."

„To už udělali i tady," zachrčí Kaminski.

„Jo, i vedle, na dvojce. To je asi specialita Molla, toho psychopata. Asi si to hovado myslí, že tak šetří prostředky říše. Ale spíš je vadnej, zvrácenej, těší ho to."

„Kdy tohle šílenství skončí …"

„Tak to nevím, kolik jich chtěj ještě přivíst. Ale Yaakove, tábor teď doslova přetejká, i když ty transporty skončej, tak se budou plynovat další. Podle toho, co jsem viděl, tak tam někdy vodvedli všechny, i ženy a děti, když už asi nebylo kde je zplynovat, všude byly samý

mrtvoly. Budou další selekce, určitě zase vypukne tyfus, když je tu tak narváno, hygiena na hovno a začíná léto," hovoří Isaac lhostejným hlasem, vždyť tohle už tady prožil dvakrát. Vedra ho zde už čekají potřetí, a on moc dobře ví, jak zdejší bažinatá krajina svědčí všem těm epidemiím.

„Někdy přemejšlím, co pak, až to skončí. Když má teď sonderkomando tolik členů …," podívá se Kaminski tázavě.

„Yaakove, můj názor přece znáš," zavrtí hlavou Edelstein, „Jasně, taky mi je jasný, že až skončí ten zběsilej přísun transportů z Maďarska, tak tady už nebude tolik vězňů zapotřebí. Ale to za prvý není ve hře teď, a za druhý nás by se to dotknout nemělo. Tyhle dvě krematoria pojedou dál, a asi i ta pětka, ta už je taky funkční, alespoň z větší části. Pořád nás tady budou potřebovat, i kdyby jen na pálení těch, co zemřou v táboře nebo je tam selektujou."

„Víš dobře, jak máme všichni skončit. Možná teď je šance, když je nás tolik."

„Jaká šance, do prdele? Jen všichni zhebneme, úplně všichni, to ti je snad jasný. Zdám se ti hajzl, když myslím především sám na sebe?"

„Isaacu, nic si nenamlouvej. I na tebe dojde, i když seš teď s nima zadobře, staráš se vo tu techniku. Nenechaj žádný svědky, to si buď jistej. Rusáci se blížej, to je jasný. Možná i proto tak kvaltujou, aby stačili zabít co nejvíc z nás, než půjdou sami do prdele. Nakonec tě taky zabijou, to je ti snad doufám jasný," hovoří Kaminski naléhavým hlasem, který však tlumí, byť jsou stranou všech na dvoře za barákem, kouří a debatují. Pro esesáky o stavu techniky a její obsluze.

„Nejsem naivní, Yaakove. Ale sám říkáš, Rusáci se blížej. Nikdy nevíš, jestli stačej tenhle tábor zlikvidovat. Jestli se nenaskytne vhodná příležitost. Jak jsme se už víckrát bavili. Ale ta teď do prdele není, když jsou ty Rusáci ještě hodně daleko."

„Neříkám teď. Ty ale chodíš po táboře, do tý pětky, mohl by ses tam třeba domluvit, máš mezi nima autoritu, i u těch Poláků."

„Tak na Poláky radši rychle zapomeň. A domluvit se s kým? Dyť se tam s některejma nedomluvíš vůbec, pokud neznáš řecky, holandsky nebo francouzsky."

„Isaacu, uvažuj vo tom, prosím. Možná bude šance povstat, probojovat se na svobodu."

„A pokud náhodou někdo po tom masakru uteče, tak se stane lovnou zvěří. Promiň, ale děkuju, nechci. Yaakove, nikdy nic neprásknu, ale na rovinu ti říkám, s mou pomocí nepočítej. Minimálně do doby, než k tomu nastanou vhodný podmínky, vo kterejch jsme mluvili. Až budou Rusáci blíž, voni budou mít stažený prdele, začnou zmatkovat. Pak by se možná dalo i utéct, nebo se načas někde schovat, než dorazej ty Rusáci. Ale to je ještě daleko, co vím ze zpráv. Zatím maj tohle území plně pod kontrolou, a podle mýho se na tom možná ještě rok nic nezmění."

„Rok … až tak daleko uvažuješ?"

„Yaakove, vím dobře, že můžu chcípnout třeba už dneska, nebo zejtra. Třeba se poserou nějaký pece a Moll z toho vobviní mě a vodpráskne mě. Nebo mě přiloží do pece, jako ty děti. Ale pokud si mám udržet vůli bojovat vo svůj život, tak musím myslet i dál. Třeba i na to, že to nějakým zázrakem nakonec přežiju. Co ty víš. Třeba se Rusáci přiblížej rychlejc, než budou čekat, někdo to tady vybombarduje. Určitě je naděje vyšší, než před dvěma rokama, když nás sem přivezli. Tak buď tak laskavej a počkej na vhodnou příležitost."

„Jenže do tý doby můžou sonderkomando zredukovat."

„To je víc než pravděpodobný," řekne Edelstein tvrdě, „Jenže já nechci chcípnout zbytečně, když není žádná reálná šance na úspěch. Tohle je můj názor, a ten nezměním. Mysli si, co chceš, třeba, že jsem bezohledná svině."

„Isaacu, zbytečně to všechno hrotíš," zavrtí hlavou kápo z trojky, „Ale uspět můžeme, když potáhneme všichni za jeden provaz. Vem si, kolik jich tady je, když není akce. A všichni členové sonderkomanda jsou silný, dobře živený."

„Všude kolem jsou stráže, maj nás pořád všechny na mušce, z těch věží. Navíc jsem mluvil vo tý domluvě, kdy se s některejma nedá pořádně mluvit."

„Přesto ale můžeme připravit plán. Až skončí ty transporty z Maďarska, a jednou budou muset skončit, pak nastane vhodná doba. Ještě než stačí počet sonderkomanda zredukovat. A voba víme, že to udělaj."

„Ano, udělaj, určitě, až nebude tolik práce. Pokud nezačnou vozit a vraždit jiný. Nevíme, kolik jich kde je."

„Třeba i je bysme mohli zachránit, kdybysme to tady zničili."

„Yaakove, i vo tom jsme přece už mluvili," říká skoro soucitně Edelstein, „Maj další tábory, můžou ty lidi postřílet, jako to dělali na východě, když se je rozhodnou zavraždit. Buď realista. Vzpoura pár stovek vězňů tu jejich mašinerii nezastaví. Má jedinej význam, pro nás, kdyby se nám podařilo utýct. Navíc já mám ještě jeden dobrej důvod, proč do toho nejít."

„Další důvod?" zarazí se Kaminski.

„Mám tady bratry, co pořád přežívaj, však jsem ti vo nich říkal. Kdyby zjistili, že jsem organizoval nějakou vzpouru, a i kdyby se třeba mně podařilo utýct, tak by se mohli pomstít na nich. Povraždit je, jako odvetu."

„To není jistý," řekne kápo z trojky, ale jeho hlas zní nejistě.

„Yaakove, nechme toho. Teď vopravdu není vhodná chvíle na podobný úvahy. Prostě se mnou nepočítej, a pokud by se někdo ptal na můj názor, budu rozhodně proti. To ti říkám na rovinu."

„Dobře. Ale aspoň vo tom uvažuj. Prosím."

„Uvažoval jsem vo tom. Mockrát. Ale nenacházím způsob, kterej by měl naději na úspěch. V tuhle chvíli určitě ne."

Prohodí ještě pár frází, pak se rozejdou. Edelstein se vrací dost zneklidněný. Kaminski má nepochybně vysokou autoritu, a členové sonderkomanda by za ním mohli jít. Obává se, aby nepřipravil nějakou hurá akci, která zničí celé sonderkomando, protože náckové pak těžko budou rozlišovat. Prásknout ho nemůže, taková svině není, ale pomáhat mu určitě nebude.

Už tak špatnou náladu mu rozhovor ještě více zhoršil, proto je dost nerudný, když se zašije do svého kutlochu a tam vyhotovuje záznam o své kontrole. Musí mít písemné důkazy o své aktivitě, i když naštěstí nic neobjevil, nic, co by mohlo znamenat vážné technické problémy. Při obědě seřve i chudáka Haima, který pak je z toho celý přepadlý. Ale nemá sílu mu nic vysvětlovat. Však musí něco vydržet, má se tu ostatně jak prase v žitě.

„Pane, je tady doktor Mengele," objeví se Kamzon asi za dvě hodiny, do té doby se někde zašíval.

„Hned jdu," vstává rychle kápo, kapitána není radno nechat čekat. Následován svým sluhou rychle sbíhá po schodišti do přízemí a svižným krokem směřuje kolem žhnoucích pecí k hlavnímu vchodu, když kličkuje mezi pár mrtvými těli, posledníni zbytky z předchozího plynování, co ještě nestačili spálit.

Na dvoře spatří nejen německého doktora, ale také dva židovské muže, pravděpodibně otce se synem. Mladšímu může být tak sedmnáct, staršímu kolem pětačtyřiceti. Jejich věk asi není tak důležitý, jako jejich vizáž, starší z mužů má totiž dost zřetelně se rýsující hrb, a ten mladší divně tahá levou nohu, taky na ní má větší botu Snad se tomu říká kopyto, této deformaci, přemýšlí Isaac.

Mengele mu lehce pokyne hlavou, oba odstupují od těch dvou o notný kus dál, aby je nemohli slyšet.

„Pohlídáš mi je tady," nařizuje lékař, „Někam je strč, aby nic neviděli. Až skončí ta speciální akce tady, tak je vyšetřím. S tím bude spojený ještě jeden úkol, pro tebe. Bude třeba připravit ten kotel, kvůli kostrám."

„Oni dva …," pohlédne pokoutně Edelstein na nic netušící dvojici.

„Přesně tak. Až skončí ta speciální akce tady, tak to s nimi vyřídíme a pak večer a v noci z nich vyrobíte kostry. Ty připravíte k expedici."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," vyprsí se kápo.

„Nemám čas, musím se vrátit na rampu. Tohle jsem ale nechtěl po nikom vzkazovat," jsou poslední slova Josefa, než rychlým krokem vyrazí k bráně a pak k vlaku, aby mohl vybírat další objekty pro svůj výzkum. Nebo sbírku koster, které kdoví kam posílá.

Isaac se musí několikrát zhluboka nadechnout, aby vstřebal získané informace. Dostal na starosti otce se synem, kteří už budou v brzké době usmrceni a následně uvařeni, aby se z jejich kostí dobře odlupovalo maso. Musí si dát pozor, aby na něm nic nepoznali, proč jim způsobovat zbytečně utrpení. Kam je ale schovat? Mávne na Kamzona, který vykukuje ze dveří, a teď poklusem míří ke svému nerudnému nadřízenému.

Samuel Grovner

„Haime, mrkni do márnice, jestli je už prázdná," nařizuje mu.

„Ano, pane," rozběhne se znovu mladík, asi má strach, aby se neznelíbil a o své místečko nepřišel. Tak se snaží.

Vrací se za krátký čas a hlásí vyklizenost márnice. Isaac následně vykročí směrem ke dvěma nešťastníkům, kteří se nervózně rozhlížejí, jsou zmatení, netuší jistě, kde jsou a proč tady jsou. Z jakého důvodu je německý důstojník odvedl od ostatních a co s nimi chce dělat. Ale určitě je ani v těch nejčernějších myšlenkách nenapadne, jaký osud je tu pro ně nachystaný.

„Rozumíte mi?" promluví na ně Edelstein v jidiš, když přikývnou, pokračuje, „Dostal jsem za úkol se o vás postarat, než se vrátí ten německý doktor," oznamuje jim strohým hlasem. Má sice na ruce pásku, tomu označení ale oni nerozumí, obušek si nechal ve své půdní kanceláři.

„Samuel Grovner, jméno mé, pane. Tohle je můj syn, Abram," představuje se muž.

„Těší mě," zavrčí kápo, do prdele, on nechce znát jejich jména, nechce o nich vědět vůbec nic, vždyť je bude už za pár hodin vařit, „Jsem Isaac Edelstein," řekne přesto, snaží se být příjemný, nijak zvlášť dobře mu to nejde.

Abram Grovner

„Moc tomu nerozumíme, pane Edelstein. Proč jsme zde, proč nás sem dovedl?" ptá se starší muž s hrbem lehce roztřeseným hlasem, i on se snaží být maximálně zdvořilý.

„Tohle je dezinfekční stanice," rozhodne se vězeňský funkcionář lhát v duchu zdejší tradice, „Kromě toho je zde vyšetřovna. Ten německý důstojník je lékař, a zabývá se tady lidmi, co mají nějakou zvláštnost," nechce použít slovo postižení, „Nyní je ale vázán službou tam u vlaku, kdy se vybírají práceschopní a pak ti, co půjdou do rodinného tábora. Jak jste jistě viděli ty baráky kolem."

„Viděli, je to hrozně velký tábor …," odpovídá Samuel stísněným hlasem.

„Musí být, když vás jezdí tolik. Já jsem taky vězeň, nebo tedy spíše člen správy tábora," opraví se Isaac, „Tohle označení

znamená, že jsem něco jako vedoucí, těch mužů, co tady pracují. Mám se o vás postarat, než přijde ten německý lékař. K jídlu nic nemám, ale možná máte žízeň."

„Ano, to máme, dost velkou," přiznává Grovner senior.

„Haime, sežeň pro oba čaj. Přineseš ho do té místnosti, co ses tam byl teď podívat," nařizuje kápo mladíkovi.

„Ano, pane," zvolá Kamzon a upaluje naplnit rozkaz.

„Máte zde značný respekt, jak se zdá."

„Asi ano. Tak pojďte za mnou, vezmu vás někam, kde počkáte na pana doktora," naznačí Edelstein rukou, aby ho následovali. Pak je vede do budovy krematoria, a rovnou do márnice, která je nyní zcela vyklizená a připravená přijmout oběti dnešní speciální akce. Naštěstí ti dva nemohou spatřit prostor s pecemi, kde ještě pár mrtvol čeká na svou kremaci.

„To je divná místnost, a taky takový divný pach," nasává zatuchlý vzduch Samuel.

„Jsme v dezinfekční stanici, navíc se tu pálí staré hadry, co nešly dezinfikovat. Prosím, posaďte se tady, hned dostanete napít. Nesmíte ale nikam vycházet, do jiných částí smí jen kvalifikovaná obsluha. Nechci mít problémy, a vy jistě také ne."

„Určitě ne. Posadíme se a počkáme na toho pana doktora. On se zabývá lidmi s postižením, jaké máme my?"

„Ano, je to jeho specializace. Ale určitě vám všechno vysvětlí sám. Vida, tak něco k napití se už nese. Nechám vás tady, ale pamatujte, co jste mi slíbili. Nevycházejte z téhle místnosti. Pokud byste si potřebovali odskočit, Haim vám sem dá raději kbelík. Tak jděte na něj. Až přijde čas, tak sem přijdu a odvedu vás za panem doktorem," říká Isaac. Pak kývne na svého sluhu, aby ho následoval.

„Pane, smím se na něco zeptat?" pokládá nejistě otázku Kamzon, po kývnutí ji doplní, „Co to má znamenat?"

„Vo to se ty nestarej," utrhne se na sluhu kápo, pročež mladík zbledne a ulekne se.

„Promiňte, pane," vysouká ze sebe.

„Haime, nejsem nasranej kvůli tobě nebo na tebe," povzdechne si Edelstein, „Možná pochopíš, až ti řeknu, co máš udělat. Ale napřed jim tam strč nějakej kýbl, ať se nepochčijou nebo neposerou."

„Ano, pane," vyrazí Kamzon sehnat požadovanou nádobu, po jejím umístění do márnice se postaví před svým nadřízeným do pozoru.

„Pojď," nařídí mu ten.

Odcházejí do spalovny, kde začnou posouvat kamínka, a na ně umisťovat velký hrnec. Během toho slouha strašně zbledne.

„No tak se zeptej, do prdele! Kouká ti to z vočí," vyštěkne kápo.

„Pane, znamená to … něco mě napadá … snad ne …," koktá Kamzon.

„Jo, do prdele, jo. Nevím, kdy na to dojde, ale až sem začnou chodit ty lidi, tam dolů, tak sem napustíš teplou vodu a začnej ji vohřejvat. Aby to bylo nachystaný."

„Nachystaný … my ty dva tam … my je …," vyráží ze sebe šokovaný sluha.

„Jo, do prdele. Až je doktor prohlídne, tak je asi někdo vodpráskne a my je tu zase budeme vařit. Tak se nediv, že nemám právě dvakrát dobrou náladu."

„To je strašný, pane. Voni tam chudáci čekaj … a my mezitím už tady … připravujeme tohle … pro ně."

„Haime, hlavně se z toho neposer. A kdybys s nima náhodou mluvil, tak se tvař tak, ať nic nepoznaj. V jejich zájmu."

„Mluvil s nima?" zakvílí Kamzon.

„Stoupneš si před ty dveře, tý márnice, a nikoho nepustíš dovnitř a ty dva ven. Kdyby náhodou vystrčili hlavu, tak je zaženeš zpátky. Nechci, aby tu něco viděli. Ručíme za ně tomu kapitánovi, tak to měj na paměti."

„Ano, pane," hlesne Haim a jelikož zde již žádnou práci nemá, tak se jde postavit na chodbičku před zmíněné dveře. Je mu hrozně, hlídá dva muže, otce a syna, kteří brzo budou zavražděni, poté vařeni a nakonec naproti na pitevně bude vězeňský lékař obírat jejich kosti. Tohle bude zase strašný večer a noc. Navíc tady za chvíli zplynujou určitě víc než tisíc jiných ubožáků.

Čas se vleče, trvá dost dlouho, než začne krematorium ožívat. Napřed přijde Erich Muhsfeldt, který si jde zkontrolovat připravenost svlékárny a plynové komory. Ta se už nemusí předehřívat, tělesná teplota obětí stačí zvýšit přirozenou cestou vzduch v místnosti na požadovaných sedmadvacet stupňů. Četa sonderkomanda je už ve svlékárně nastoupená, mezi nimi i Morawa a Davidovitz.

„Co ty tady, co se tady flákáš," zavrčí Erich na Edelsteina, který postává u dveří krematoria.

„Čekám tady na pana SS-Hauptsturmführera Mengele," odvětí kápo klidným hlasem, dle očekávání zmíněná šarže zapůsobí.

„Na pana SS-Hauptsturmführera?" podívá se šikovatel tázavě.

„Ano, pane SS-Oberscharführere. V márnici hlídá jeden vězeň dva muže, které si tu u mě uschoval pan SS-Hauptsturmführer."

„Cože? Vy si tu schováváte nějaký lidi?"

„Ano, dva, otce a syna. Jsou postižení, tělesně. Pan doktor se je chystá vyšetřit. No a pak …"

„Co pak?" vyštěkne velitel.

„Pak je asi čeká ten kotel, už jsem ho připravil, tam ve spalovně, pane SS-Oberscharführere. Ale o tom se asi nemá moc vědět a ani moc mluvit."

„No jasně. To se z toho poseru," zavrtí hlavou Muhsfeldt, „Tak ty zase budeš vyvářet … Ale do tý doby, do prdele, snad můžeš něco dělat, ne? Například dávat pozor na pořádek, tam dole, až začnou chodit, ne?" vypoulí své krví podlité oči.

„Jak rozkazujete, pane SS-Oberschasrführere. Jen jsem myslel, že počkám na pana doktora, až sem dorazí. Kdyby pro mě snad měl nějaký další rozkaz."

„Tak dobře, tak na něj počkej. Ale pak se tam k nim přidej, ať to tady proběhne v klidu. Nechci tu žádnej bordel, tam dole."

„Ano, pane SS-Obercharführere," odpoví Edelstein, ale radost z příkazu nemá žádnou. Bude zase muset hledět do očí chudákům, co budou odcházet do plynové komory. Naštěstí většinou jsou klidní a esesáci se snaží hrát hodné, proto používají násilí jen ve chvíli, kdy se něco zvrtne.

V tu chvíli se zarazí a částečně ulekne. Když je někdo tady neklidný a je třeba ho zastřelit, tak ho vodí právě do márnice. Ale tam on schoval ty dva. To není dobré. Ale kam je dát? Snad na pitevnu, pokud tam nikoho nekuchají? K pecím je odvést také nemůže. Do prostor spalovny už vůbec ne, když je tam ten kotel, ve kterém se budou vařit. Ideální by bylo, kdyby nikdo nevyšiloval, a nemusel být odvedený. Ale co, bude dole, a tak se případně s příslušným esesákem domluví, třeba aby je zastřelili tam u pecí.

Pak začnou přicházet, je jich zase hrozně moc. Jelikož se do svlékárny vejde tak tři sta osob, určitě se zase plnění plynové komory protáhne na více než hodinu. Složení odsouzenců na smrt je také obvyklé, staří lidé, děti, matky s malými dětmi a také těhotné ženy. Ani pro ty není v táboře místo. Spatří i pár dívek, ty při dobré vůli mohli vzít do tábora, naopak odrostlejší

chlapce téměř nevidí. Ti asi měli štěstí a šli tentokrát na správnou stranu. Naopak je zde i pár mladších mužů, ale ti už od pohledu vypadají nemocní, neduživí.

Promluví k nim nadporučík Johann Schwarzhuber, zklidní je, usmívá se na ně. Pak první skupina zamíří ke schodišti a po něm sestupuje do suterénu. Isaac pohledem hledá doktora Mengele, který se konečně objeví. Ale nezdá se, že by měl sebemenší zájem mluvit s židovským kápem, proto se ten odebere také do podzemí budovy. A jelikož zde má za úkol sledovat dění, a v případě komplikace se ji pokusit vyřešit, opře se o zeď, hned u dveří na chodbu před plynovou komorou, a prázdným pohledem pozoruje svlékající se lidi.

Jako obvykle se je snaží nevmímat jako jednotlivce, neboť pak by mu jich přišlo jistě líto. Spíš hledí do prostoru a snaží se být myšlenkami jinde. Dokáže už odhadnout, kdy by se mohlo schylovat problému, a pak bude nutné zasáhnout.

Bohužel se jedna asi padesátiletá žena odmítá svléknout, pravděpodobně se moc stydí. Ale i s tím si umí poradit, když pokus o přemlouvání nevychází. Nabídnou ji možnost se svléknout individuálně, a už ji dva členové sonderkomanda odvádějí, po schodišti do suterénu, do márnice. Na schodišti čeká četař Rudolf Baerwald, má zde dnes na starosti popravy kulkou.

„Pane SS-Rottenführere," zašeptá mu Edelstein, „Do márnice nemůžeme, jsou tam dva muži, schovaní pro pana SS-Hauptsturmführera."

„Cože? Kdo do prdele …," zamračí se esesák.

„Uděláme to přímo u pecí, pane SS-Rottenführere, vždyť je to přece jedno."

„Tam ta kráva bude ještě víc vyvádět."

„Když to uděláte, jen co tam vstoupí …," zašeptá Isaac, a pak nahlas zvolá, „Do leva, do leva!" popoběhne, aby vězně nasměroval do správné místnosti. Ti se tváří udiveně, ale jsou zvyklí plnit rozkazy a tak nezaváhají.

Edelstein otevře správné dveře, členové sonderkomanda natlačí chuděru právě do nich. V jejím obličeji se objeví hrozný úlek, když spatří pece a dokonce před některými z nich ještě několik nahých těl, připravených ke kremaci. Ovšem v tu chvíli třeskne tlumený výstřel, a ona zasažená do zad do oblasti srdce, se téměř bez hlesu hroutí v rukách vězňů.

„Děkuji, pane SS-Rottenführere," řekne Isaac.

„No, jo, dyť je to vlastně jedno, kde je vodprásknu," pokrčí rameny Rudolf, ani stín soucitu s nebohou padesátnicí, na jejíž zádech v místech zásahu rozkvétá červená růže.

Plnění plynové komory trvá přes hodinu, a celou tu dobu se Isaac pohybuje v suterénu. Baerwald zastřelí ještě jednu stařenku, co má také problém se svléknout před ostatními, jinak klidný průběh akce vlastně není narušený. Ačkoli jako vždy na konci už neklid nahých lidí v komorách vzrůstá, jak tam dlouho čekají a mají dost času přemýšlet. I když zde na rozdíl od pětky mají i falešné sprchové hlavice. Nakonec se i za těmito nebožáky vzduchotěsné dveře zavřou, zhasnou jim a pak všichni pochopí. Jako vždy se ozývá křik a následuje zoufalý marný boj o život, který asi do pěti minut všichni prohrávají.

Počkají ještě dalších deset minut, to už Isaac spustí vzduchotechniku, v komoře se znovu rozsvítí a přichází se podívat doktor Mengele. Buď tu dnes koná službu, nebo ji vzal za kolegu, když tu má i jiné zájmy. Kapitán pochopitelně konstatuje smrt všech osob uvnitř a tím je i protokolárně hromadná vražda ukončena. Nyní již nastává druhá fáze speciální akce, tedy zbavení se těl. V té době už členové sonderkomanda ve svlékárně prohledávají a balí věci.

Stačí jen pohled německého lékaře a v koutě stojící židovský kápo ho následuje po schodišti do přízemí.

„Tak kde je máš?" zeptá se kapitán.

„Tady, pane SS-Hauptsturmführere," ukáže Isaac na dveře, před kterými vartuje Kamzon. Ten se staví do pozoru, při spatření esesáka.

Mengele nahlédne do pitevny, tam jsou však jen oba patologové, Zilbermann a Nyiszli, naopak stůl je čistý.

„Tak mi je sem přiveď," nařizuje kapitán, „Ať se předtím svléknou," dodává.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere," odpovídá vězeň, pak se jejich cesty rozejdou. Lékař jde za svými kolegy, naopak kápo otevírá dveře, kde na zemi sedí dost vyplašená dvojice. Kdoví, možná k nim dolehl řev zespodu, uvědomí si vězeňský funkcionář.

„Co se děje, pane Edelstein? Slyšeli jsme nějaký hrozný křik," potvrdí mu Samuel jeho domněnku, „Zdál se mám příšerný."

„Došlo k určitým problémům, při dezinfekci," snaží se lhát přesvědčivě Isaac, „Lidé se nechtěli svléknout, a oni je začali bít. Proto ten křik. Ale jak vidíte, či spíš slyšíte, už se všechno vysvětlilo a uklidnilo."

„Znělo to dost divně."

„Promiňte, pane, nemám teď čas vám nic vysvětlovat. Již dorazil ten německý doktor a mám vás k němu dovést. Ve vedlejší místnosti vás vyšetří. Prosím, svlékněte se oba donaha."

„Svléknout? Úplně donaha?"

„Ano, pane. Jdete přece na lékařskou prohlídku. Prosím, urychlete to, není dobré německého důstojníka nechat čekat," řekne kápo dost důrazně.

Otec kývne na syna a oba začínají odkládat svůj oděv. Netrvá dlouho a jsou tak, jak přišli na svět. Stydlivě si zakrývají pohlaví. Až teď si může Isaac prohlédnout zřetelný a nehezký hrb na zádech staršího muže i znetvořenou levou nohu u mladíka.

Pokyne jim rukou a odvádí do vedlejší místnosti. Tam je už čeká trojice lékařů v bílých pláštích, i Mengele si ho navlékl. Pitevna nepůsobí dvakrát povzbudivě, ale možná příchozím nedochází, k čemu je tento prostor určený. Až se sem vrátí, budou již nejen mrtví, ale také rozvaření, napadne Isaaca, a raději zavře dveře. Před nimi i se svým slouhou čeká, ten má sklopenou hlavu, evidentně je mu obou postižených nešťastníků líto.

„Je to tak krutý, pane," hlesne.

„Haime, pokud se budeš zabejvat každým, kdo tady umře, tak se z toho brzo zblázníš. Nemůžeme jim pomoc, tak to prostě tak ber. Jen další dva, z těch desetitisíců, co tady už umřeli," odpovídá Edelstein lhostejným hlasem.

„Já vím, pane. Už se hřeje ta voda, jak jste nařídil. Teda teď už vlastně ne," začíná zmatkovat Kamzon, „Začala se už vařit, tak jsem přestal topit, aby se nevyvařila. Jen jsem se tam párkrát vodskočil podívat, jinak pořád hlídal tady."

„V pořádku, ještě ani není večer, bude dost času. Teda pokud se jim ta prohlídka moc neprotáhne," konstatuje suše kápo, pak oba zmlknou a jen čekají.

Nemají u sebe hodinky, proto musí čas odhadovat. Uslyší kousek od nich zvuk výtahu, neklamný důkaz, že již první těla putují do přízemí. Zatím se jimi bude plnit prostor u pecí, za nějaký čas však bude potřeba využít i zdejší márnici. Ale co se dá dělat, tak ti dva těsně před svou smrtí zjistí pravdu o jejich transportu. Možná tam měli i někoho blízkého, matku, manželku. Bylo by lepší, kdyby umřeli bez prozření. I když možná už podezření mají, díky tomu řevu zezdola.

Otevřou se dveře a objeví se Mengele. Zavře za sebou.

„Je třeba je nechat zastřelit," oznámí chladným hlasem.

„Rozumím, pane SS-Hauptsturmführere," přikyvuje Isaac, „Požádal jsem pana SS-Rottenführera, co eliminoval ty neklidné osoby při speciální akci, aby zde počkal. Kdyby bylo potřeba," předvádí svou aktivitu.

„Dobře, tak se o to postarej. Pak už víš, co s nimi."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere. Jen snad ještě jeden dotaz, jak mají být zastřeleni, aby se ta kostra nepoškodila?"

„Může je střelit do hlavy, o lebku až tak nejde," podívá se Mengele uznale na kápa, má rád pořádek a tenhle vězeň je precizní, což mu vyhovuje.

Víc už Josef neřekne, otevře dveře, naopak Edelstein rychle chvátá pro Morawu, co mu je pomůže podržet, a také pro Baerwalda, který je popraví. S oběma je domluvený. Rudolf pokuřoval na dvoře, nyní se vrací zpátky do budovy, i se svou popravčí zbraní. Spolu s ním kráčejí dva urostlí kápové. Mohou spatřit, jak Kamzon přebírá oba nahé mrzáky a pouští je zpět do zatím prázdné márnice. Krve by se v mladém vězni ale nedořezal.

Najednou jich je v místnosti šest, dva nazí, tři oblečení a esesák se zbraní v ruce. V tu chvíli asi těm dvěma dojde, k čemu má dojít, podle jejich reakce. Začnou se třást, vytřeští zrak. Nejsou však schopni se ani pohnout, ani promluvit, nával strachu je pralalyzuje.

„Tak kdo bude první?" ušklíbne se četař.

„Ten starší," vyhrkne Edelstein, otec by neměl vidět umírat své dítě.

Vzápětí už Mietko a Isaac chytají hrbatého muže za ruce a táhnou ho o kus dál. Jeho syn nejdříve vykřikne, pak asi vyhodnotí, že otci pomoci nemůže a pomyslí na svou záchranu. Ve dveřích však stojí Kamzon, bledý jak stěna.

„Nemůžu tě pustit," zašeptá.

„Nemůžeš," hlesne chlapec, ramena mu poklesnou. Pak sebou trhne, uslyší tlumený výstřel, otočí hlavu a vyjekne. Dva silní muži s páskami na rukách pouštějí tělo jeho otce, které padá bezvládně k zemi. Hned vykročí směrem k němu.

„Já nechci umřít!" vykřikne mladík se znetvořenou nohou. Rozum mu říká, aby se pokusil utéci, bránil se, ale nedokáže se vůbec pohnout, svaly má jak z hadru.

„Bude to rychlý, nic neucejtíš," řekne mu Isaac tichým hlasem, přitom ho chytá za pravou ruku, jeho polský kolega vzápětí za levou.

„Ne, prosím, ne," žadoní Abram, přitom se pomočí.

Jdou s ním jen pár kroků, pak ho uchopí za uši, skoro současně s tím se ozve další tlumený výstřel. I syn už to má za sebou, je slyšet plesknutí jeho nahého těla o betonovou podlahu, kousek od mrtvoly jeho otce.

„To je všechno? Nebo máš pro mě ještě nějakou práci?" zeptá se Rudolf s úsměvem na rtech.

„Ne, pane SS-Rottenführere, teď už je to jen na mně," odpoví Edelstein.

„Jen na tobě …," zarazí se Baerwald, „Poslouchej, ty zvíře, že ty je chceš zase vařit, co?" zašklebí se.

„Už se hřeje voda, pane SS-Rottenführere," odpovídá Isaac, ve tváři se mu nepohne ani jediný sval.

„Ty seš vážně zvrhlík. Pořád tady vařit lidi."

„Pane SS-Rottenführere, ne tak nahlas. Mohl by vás slyšet pan SS-Hauptsturmführer, který ten rozkaz vydal," upozorní židovský kápo.

„No jo," podívá se četař na dveře, „Ale dneska se asi zastavím, mám tady službu. Kterým začneš?"

„Asi tím starším, možná se bude muset vařit déle, když je starší."

„Jo, asi bude tužší," rozesměje se Rudolf a pohlédne na dva muže, které před pár vteřinami zavraždil. Kolem jejich hlav se už tvoří kaluž krve.

„Pane SS-Rottenführere, musím je rychle odnést. Aby se nám nezamotali mezi ty, co začnou nosit zespodu. Kdyby nám je někdo spálil, to by byl průser."

„No to věřím. To by si možná pan SS-Hauptsturmführer uvařil tebe, místo něho."

„Já nejsem hrbatý a ani nemám takovou tu divnou nohu, pane SS-Rottenführere," hovoří svým typickým lhostejným hlasem Isaac, pak však otevře dveře, kývne na popelavě bílého

Kamzona a jde spolu s ním vzít mrtvolu Grovnera seniora. Mietka požádá, aby mu mezitím ohlídal juniora. Ten znuděně kývne.

Netrvá dlouho a vedle kotle na zemi leží na zádech syn a otec, jejich pohled je vyhaslý. Haim začíná znovu uvádět do provozu kamínka, jeho nadřízený si zapaluje cigaretu. Přitom přemýšlí, jak do toho hrnce ta těla vmáčkne.

„Pane, ten mladší sebou asi škubnul," ozve se vyděšený hlas Kamzona.

„Hovno," pohlídne na zmíněnou mrtvolu Edelstein, pak se sehne a zkusí pulz, „Možná jen nějakej stah svalu, je mrtvej. Navíc půjde až jako druhej, tak pokud by nebyl úplně mrtvej, tak než tam půjde, tak už z něj bude určitě ťuhýk."

„Snad jo, pane. Ještě aby se nám tak probral, až ho tam dáme," chvěje se mladíkovi hlas.

„Nestraš, do prdele," zamračí se Isaac, pak vyfoukne kouř. Tohle bude zase noc.

Když kápo dokouří, vyzve Haima a uchopí mrtvolu staršího muže. Není naštěstí tak velký a mohutný, aby se jim ho nepodařilo dostat ho horké vody. Musí ho sice trochu stočit, ale nakonec ho vmáčnou celého pod hladinu. Nyní už se jen musí čekat, až jeho maso změkne.

Edelstein zajde na pitevnu za patology a suše jim oznámí, že již první z dnešních speciálních obětí je v hrnci. Zimmermann je pobledlý a Nyiszli v šoku, a ten se mu ještě zvýší, když ho kápo odvede do spalovny a ukáže mu vše v reálu. Patolog sice už jistě viděl nespočet mrtvých všeho věku a obou pohlaví, ale ti dva tam před krátkou chvílí byli na prohlídce a teď jsou mrtví, zavražděni, a jeden z nich navíc v kotli.

„Po zkušenostech s těmi trpaslíky máte tak tři až čtyři hodiny čas," oznamuje mu kápo unylým hlasem, „Pak vám ho tam vodneseme a můžete na něm začít dělat."

„To je strašné, co se tady děje."

„Máte pravdu, pane doktore. A to vy jste viděl jen zlomek z toho, co já,"odvětí Isaac.

„Asi proto jste tak klidný."

„Možná, pane doktore. Možná jsem se jen naučil nedávat svoje emoce najevo. Zkusit se oprostit od těch hrůz, bejt nad nima, mimo ně. Neumím to dobře popsat. Každý z nás tady si hledá svůj způsob, jak se z toho nezbláznit. Kdo to nedokáže, skončí špatně," podívá se Isaac významně na svého sluhu, který se očividně zachvěje.

„Kolik jich tam dneska zase bylo? Myslím tam dole?" zeptá se rozechvělým hlasem patolog.

„Těžko říct, ale odhadoval bych to tak na osmnáct set, možná až dva tisíce. Bylo tam dost dětí, proto se tam bez problémů všichni vešli."

„Dva tisíce a jsou mrtví během pár minut."

„Těch pět minut bych ale prožít nechtěl, pane doktore. To tihle měli svým způsobem štěstí. Než si pořádně stačili uvědomit, co se děje, už bylo po nich. Pane doktore, pokud nemáte další práci, doporučuji vám si jít lehnout, čeká vás dlouhá noc."

„Já vím … ale jak tady usnout … když tady pořád hoří tolik našich, co je sem pořád vozí, tam od nás," říká třesoucím se hlasem Nyiszli, „Viděl jsem toho už na pitevně strašně moc, ale tohle, to překonává všechny ty nejčernější sny. Jen tak je zastřelit, a pak hodit do toho kotle s vřící vodou."

„Pane doktore, je to vaše věc, ale tady nic moc nevykoukáte. Užijete si obou ještě dost, až vám je tam přineseme rozvařené," pokrčí rameny Edelstein, „Doufám, že zase dneska nebudeš blejt," podívá se na mladíka vedle sebe.

„Snad ne, pane," hlesne Haim.

Nyiszli uposlechne rady a jde do svého pokoje, doprovodí ho tam i kolega Zilbermann, dnes ho zde nechává Mengele přes noc, aby pomohl očistit kostry otce a syna, aby je mohli zítra zabalit a připravit k transportu. Jinak Maxmilian stále slouží především v cikánském

sektoru, a především odtamtud se mu rekrutují jeho klienti, co si je ukládá na mramorový stůl zdejší pitevny.

„Zlobíte se na mě, pane?“ zakňourá Kamzon.

„Zlobit?“ podívá se pátravě Edelstein, „No vlastně trochu jo. Haime, vytáhl jsem si tě, držím tě vod toho dál, za ty tvoje služby. Ale v poslední době vo tebe začínám mít strach. Seš dost rozhozenej, moc si všechno bereš. Prostě nesmíš na ty kolem myslet jako na lidi.“

„A jako na co na ně mám myslet, pane?“

„Nejlepší je na ně nemyslet vůbec. Ale když už musíš … jako na věci, třeba. Prostě něco přemisťuješ a to něco pak zmizí. Je to pryč. Nebylo to tady.“

„Budu se snažit, pane. Abyste se na mě nemusel zlobit.“

„Mně je to v podstatě jedno, Haime. Je to tvoje věc. Když se z toho složíš, tak skončíš taky v tý peci. Něco si už přece taky do prdele zažil, tady, ne? Dyť už tady do prdele budeš skoro rok.“

„Až v září … ale máte pravdu, pane. Zažil jsem toho hodně. Ale v poslední době … ty hrůzy, a tolik těch lidí. Ty děti na pitevně, to vaření tady,“ podívá se znechuceně mladík na hrnec, v němž spočívá tělo Samuela, „Máte pravdu, pane, nějak moc to na mě dolíhá. Ale zkusím se vzpamatovat.“

„Co nejrychlejc, pokud můžu radit. Haime, já si taky půjdu lehnout. Bude to tady na tobě. Udržuj to ve varu, sežeň si skalpel a vobčas do něj píchni, jestli už měkne. Až bude, tak pro mě skoč, a taky pro ty doktory. Dáme jim ho tam a dovnitř strčíme toho mladýho.“

„Ano, pane,“ odvětí Kamzon, ale očividně žádnou radost z tohoto příkazu nemá. Nakonec ta truchlivá práce zůstane zase na něm. Ale nedovolí si odporovat, moc dobře ví, že se mu dostává ochrany, a ke všemu po něm kápo nechce žádné sexuální služby. Může se občas zašít v tom jeho kamrlíku, a tam se i vyspat, když nemá práci. Kdyby ho tam někdo načapal, vždycky může tvrdit, že dostal za úkol tam uklízet.

Isaac vstoupí do prostor spalovacích pecí, kde naplno běží vytěžování těl a jejich příprava ke kremaci. Jsou jich tady zase haldy, ale on ten obrázek už moc dobře zná, a tak lhostejně prochází kolem. Vyjde na půdu, zaleze do svého kutlochu, zapálí si cigaretu a přihne si z láhve kořalky. Není tak úplně v pohodě, jak se snaží přestírat. Také na něj všechno doléhá, ty hrůzy tam u pětky, teď i nejistota, co chce vymyslet Kaminski. Bylo by hloupé, kdyby měl zemřít jen proto, že někdo vyprovokuje povstání, které je předem odsouzeno k záhubě. Ale udat Yaakova nemůže, sice se tu stará zásadně sám o sebe, ale i on má svoje limity, které nehodlá překročit. Nakonec i díky alkoholu v krvi usne.

Kamzon ho vzbudí, když už je dávno noc, oznamuje mu uvažení muže s hrbem. Tak se oblékne a sejde s ním do spalovny. Má pravdu, kůže Grovnera seniora je popraskaná, maso se odchlipuje od kostí. Už je připraven na přemístění na pitevnu. Vezmou si rukavice, aby se nepopálili, a tělo umístí na plachtu, aby jim z něj cestou neodpadávala tkáň.

„Do prdele, divná vůně, vařenýho Žida,“ ozve se hlas nedaleko nich, stojí tam minimálně lehce přiopilý Baerwald, „Viděl jsem tě jít kolem nás, tak jsem si domyslet, že už se ti uvařil,“ dodá s úšklebkem.

„Nezdá se mi, pane SS-Rottenführere, že by to byla tak odlišná vůně, než kdyby se vařilo maso nějakého zvířete. Třeba jiného savce, jako je člověk,“ odpovídá Edelstein.

„No tak to pozor!“ zvedne varovně prst četař, „Němec by určitě voněl jinak než ten zasranej Žiďák tady,“ ukáže na rozvařené tělo Samuela.

„Nevím, pane SS-Rottenführere, neumím to posoudit,“ pokrčí rameny Isaac.

„Chceš mě nasrat?“ zamračí se Rudolf, „Dobře víš, jakej je mezi náma rozdíl. Takovej podčlověk jako vy, nemůže vonět tak jako někdo naší rasy!“ přičichne si k rozpadajícímu se nebožtíkovi, pak si ostentativně zacpe nos, „Dyť říkám, páchne jako hromada sraček,“ dodá.

„Pane SS-Rottenführere, mohu ho již odnést? Patologové na něj čekají, na pitevně," zachovává ledový klid kápo, esesák je opilý a není vhodné se s ním hádat. I když s ním úspěšně kšeftuje.

„No jo, do prdele, kdo vám v tom brání," narovná se Baerwald, „A víš co? Půjdu se podívat, na chvíli, jak ho začnou vobírat, ty doktoři," zašklebí se.

Přítomnost nácka židovské lékaře vůbec netěší, zvláště když má další nejapné poznámky. Snaží se ho ignorovat a začnou odstraňovat tkáň z kostí.

„To je ale vůl," zašeptá Kamzon, když se vracejí zpátky do spalovny.

„Je jen vožralej," pokrčí rameny Isaac, „Jinak ale jejich typickej produkt. Nadčlověk," ušklíbne se teď on, „Docela rád bych si přičichnul, jak by smrděl von, kdybysme ho vařili."

„Taky bych ho tam rád strčil," lehce se usměje Haim, „Na to bych se díval rád, pane."

„Tak to sme dva. Ale ještě si budeme muset nějakej čas počkat, než tu válku proserou. Třeba pak někoho z nich taky uvaříme."

„Kéž byste měl pravdu, pane," podívá se smutně mladík, a oba si rozumějí. Pravděpodobnost, že se oni dva dožijí konce války, je velmi malá.

Již beze slov uchopí tělo chudáka Abrama a začnou ho soukat do kotle. Jde to hůř, neboť je o trochu vyšší než jeho otec, nicméně nakonec se jim ho také podaří zatlačit pod vodu.

„Až bude hotovej, tak pro vás zase přijdu, pane," řekne tichým hlasem Kamzon.

„Dobře. Ale napřed si dáme cigaretu," nabídne Edelstein retko svému pipelovi, ten se podívá vděčně, „A ještě si dej loka," vytáhne kápo placatici s kořalkou.

Oba si přihnou a pak tam jen tiše stojí a pokuřují. Kousek od velkého hrnce, ve kterém se vaří sedmnáctiletý Abram Grovner, chlapec s koňskou nohou. Pravděpodobně skončí jako anonymní exponát v některém z antropologických ústavů.

MÁTE PŘIVÉST SAMI SEBE

Yoel a Gideon Edelsteinovi jsou v poslední době dost nervní. Jejich blok už zdaleka nepatří pouze dvojčatům, a už vůbec ne pouze malým dětem, mladším než oni sami. Navíc se tu motají i blíženci dvojčat, otcové či starší sourozenci. Jsou tu i dva identičtí sedmdesátiletí pánové, dva k nerozeznání podobní devatenáctiletí sympatičtí kluci z Maďarska, jinak výborní fotbalisté. Kromě toho se zde ale vyskytují různí lidé s různým postižením. Dokonce i osoby retardované, pubescenti s poruchou růstu, klasičtí trpaslíci, hrbáči. Prostě neskutečná sbírka zjevů, jakou si dovede lidská fantazie představit, a která je jakousi zvláštní hříčkou přírody. Nebo jsou snad i tito lidé božím dílem? Ale proč? Co se nepovedlo?

Počet osob na bloku se přiblíží číslu dvě stě, a osmnáctého června se načas jejich příliv zastaví. Od toho dne dojde k přerušení zběsilého příjezdu transportů. Jsou již opravdu zásoby maďarských Židů vyčerpány, nebo se jen v nacistických plánech něco zvrtlo? Nikdo nedokáže odhadnout, kolik jich sem doposud dorazilo, po táboře běhají různé fámy, a některá čísla i patnáctiletí sourozenci považují za fantasmagorická. Ale není se čemu divit, pokud je pořád plná rampa, pokud pořád planou ohně u lesních krematorií, a z komínů těch dalších dvou se valí kouř. Pokud jsou různé sektory tábora doslova přecpány ušetřenými ženami a muži.

„Já se z toho snad poseru," povzdechne si Gideon, sedí nad záznamy, přemýšlí, jak ty lidi roztřídit. Jistě, všichni mají vytetovaná čísla, ale on by si je chtěl zařadit do jednotlivých kategorií. Zatím umí definovat jen jednu jedinou, a tou jsou dvojčata. Od malých děcek až po ty důstojné staré pány, snad odněkud z Austrálie, nebo co. Pokud tam byli, tak tam měli zůstat, vrátili se určitě v nevhodnou dobu. Ale bratři Edelsteinové se moc s nikým nesbližují, a tak o

lidech z jejich bloku vědí jen málo. Také je otázkou, jak dlouho ještě ten barák bude jejich. Byť své funkce dle svého mínění zvládají dobře.

„Co ti zase nesedí?“ podívá se pátravě identický sourozenec, s páskou velitele bloku, nemohou si dovolit nemít ve věcech pořádek.

„Ale ne, všechno sedí. Jen je to taková strašná směska všelijakejch zjevů.“

„No a co? To přece není tvoje starost,“ uklidňuje bratra Yoel.

Přerušení transportů využil doktor Mengele, aby nechal pořídit fotografie další skupiny nováčků, opět je sourozenci Edelsteinovi doprovázeli. Ale s bratry Danielem a Josephem se skoro neviděli, ti mají podle Aviho práce až nad hlavu, dělají tam nové experimenty, snad s malárií. Ale o tom se nesmí mluvit, pochopitelně.

Také stále častěji musí odvádět určené osoby do bloku, kde s nimi dělají různé pokusy. O těch vědí málo, neboť ti, co je absolvují, o nich moc mluvit nechtějí. Některé jim přijdou minimálně podivné, například ty s těma očima. Něco jim tam kapou nebo snad i píchají, což je dost bolestivé. Také se někteří museli dívat do strašně ostrého světla, to také jistě není příjemné. Za nejpodivnější pak považují strašně dlouhé stání na hlavě, co tím sledují, jim zůstává záhadou. Snad jak se odkrví spodek těla a naopak překrví hlava?

Zatím ale skoro nikdo nemizí, a nikdo ani není vážně poškozený. To je snad dobré znamení. Jenže pořád oba cítí hrozbu, německý experimentátor tu teď má ohromné množství zajímavých objektů, a tak by ho ztráta pár pokusných zvířátek tolik bolet nemusela.

Do kutlochu písaře bloku vstoupí bez zaklepání zřízenec, znají ho od vidění. On jim občas přináší seznam čísel, které mají oni přivést na nemocniční blok, kde úřaduje doktor Mengele a jeho tým vězeňských lékařů. Těch je víc, i když oni nejlépe znají doktorku Honigmanovou, co jim čas od času bere krev a vyšetřuje je. Už se ani moc nestydí se před ní producírovat nazí. Ačkoli při některých jejích dotecích mají problém, aby se neobjevila erekce. Mají ale stále každý svou místnost na začátku bloku, a tak si v klidu a nerušeně mohou ulevit, pomocí své ruky. Jinak to tady nejde.

„Tak koho máme zase přivést?“ zeptá se Yoel znuděným hlasem.

„Budeš se divit, ale sami sebe,“ odpoví jim zřízenec, „Mám ještě jeden pokyn. Prý to vaše vyšetření dneska bude delší, tak máte někoho pověřit, kdo tady bude přes den udržovat pořádek. Dohlédne na všechno to kolem.“

„Co to znamená?“ objeví se úlek ve tváři Yoela, a i jeho bratra.

„Nevím, jen vyřizuju vzkaz,“ pokrčí muž rameny, „Podle toho se vrátíte až večer.“

„Tak dlouhé vyšetření jsme ještě nikdy neabsolvovali,“ říká Gideon lehce se chvějícím hlasem.

„Kluci, víc toho vážně nevím. Ale asi nepůjde vo nic tak hroznýho, když se máte do večera vrátit, ne? Tak jen někoho pověřte a hlaste se u tý doktorky, však víte, jak za ní chodíte.“

„Všichni mají rozpisy služeb, vědí, co mají dělat,“ přemýšlí nahlas Yoel.

„To už je vaše věc. Tak já jdu, a vy, pokud můžu radit, přijďte do nejdřív. Je tam i doktor Mengele, tak aby nemuseli dlouho čekat,“ zní slova zřízence varovně, a jsou zároveň poslední, které sdělí. Pak se bez dalšího otočí a odejde.

Oba sourozenci na sebe pohlédnou, a jeden v očích toho druhého může číst strach. Co s nimi chtějí dělat? A vrátí se skutečně večer? Nebo zůstanou hospitalizováni více dní, jako někteří z jejich baráku? Budou pak taky trpět bolestmi? A pokud ano, někdo musí blok řídit. Co když už za ně mají náhradu?

„Nesmíme ho nechat čekat,“ řekne Gideon hrozně tichým hlasem.

„Jo, ale koho určit? Jako dočasnýho velitele bloku?“ podívá se tázavě Yoel na svého sourozence. Následně se začnou dohadovat, až jim nakonec vyjdou ta sedmdesátiletá dvojčata.

To jsou distingovaní pánové, určitě jako jejich nástupci nevhodní. Ale na záskok právě proto ideální.

Zavolají si je a vysvětlí jim, oč se jedná. Staří muži jsou zaskočeni, argumentují svou neschopností někomu něco rozkazovat, ale mají i dobré srdce a tak mladíkům vyjdou vstříc. Ti je pak vypoklonkují a se staženým hrdlem zamíří vstříc svému osudu. Dnes se po dlouhé době zase bojí.

Pětačtyřicetiletá dobře vypadající doktorka Evgenia Honigmanová je přivitá s poněkud strnulým úsměvem, což je znovu poplaší. Asi ví něco, co oni zatím ne, napadne vynervované kluky.

„Svlékněte se, změřím vám tlak a odeberu krev," řekne jim ona po pozdravu, pak ukáže na dvě připravené židle.

„Paní doktorko, slyšeli jsme, že má naše vyšetření trvat celý den," ptá se rozechvělým hlasem Yoel, když se přitom zbavuje svého oblečení.

„Všechno vám vysvětlím," řekne ona, chvíli se odmlčí, pak se podívá na oba již nahé bratry, na jejich výraz, „Není třeba se bát," dodá konejšivě.

„Tak proč kolem toho tolik okolků?" sedá si Yoel na židli a nastavuje levou ruku.

„Všechno se dozvíte," nehodlá víc prozradit ona, bere do ruky přístroj a měří jim oběma tlak, až poté přídá pár slov, „Jste ve výborném zdravotním stavu."

„Budeme i večer?" položí dotaz Gideon a pohlédne jí zpříma do očí.

„Určitě," odvětí ona, ale uhne pohledem, což není právě povzbudivé.

Tak se už raději na nic neptají, a jen pokorně sedí, zatímco ona jim odebírá krev. Ale podstatně méně, než je obvyklé. Mezitím do místnosti vstoupí Mengele, a rukou jim dá pokyn, aby zůstali sedět na svých židlích, neprokazovali mu povinnou úctu postojem v pozoru. Nic neříká, podívá se na zapsaný tlak, pak ještě nařídí dát oběma teploměr, ten si mladíci zastrčí do podpaždí.

„Normálně to nedělám, ale vám řeknu napřed, o co dnes půjde," postaví se před ně Josef, a určitě si musí všimnout jejich poplašených očí, „Chci znát působení určité látky na váš organismus. Zda bude reakce u obou z vás stejná. Mám již o vás dvou mnoho informací, mnoho výsledků, proto jste nejvhodnější kandidáti."

Oba kluci mlčí, ale strach z jejich pohledů bezpochyby nemizí.

„Právě proto, že jste skoro již muži, a máme o vás tolik údajů, jsme schopni přesně stanovit množství látky, která vyvolá očekávanou reakci, a přitom vám neublíží," dodá lékař.

„Neublíží?" spíše zašeptá než řekne Gideon.

„Pochopitelně jistá odezva organismu nastane, proto jsem pro ten pokus vyčlenil celý den. Možná se nebudete cítit nejlépe," říká Josef, a když spatří úlek v obličejích svých pacientů, objeví se na jeho tváři mírný úsměv, „Nepůjde o nic dramatického, do večera budete zpátky na svém bloku a v pořádku," tvrdí dost přesvědčivě.

Ano, jeho slova opravdu znějí přesvědčivě, ale oba kluci jsou ostražití. Moc dobře vědí, jak tady náckové lidem pořád lžou, jak je lákají lživými tvrzeními do plynových komor. Nejde jim věřit, i když se zdají slova lékaře věrohodná.

„Dostanete přesně odměřenou dávku pomocí injekce, tak se látka rychleji dostane do vašeho krevního oběhu a začne účinkovat," pokračuje Mengele.

„Injekci?" objeví se v očích Yoela úlek, a také jeho bratr se zachvěje. Kdo by tady neslyšel o injekcích, vydávaných za kde co, po nichž ale přichází smrt. Sice to nedává smysl, proč by zabíjel právě je, ale co tady dává smysl. Třeba už je těch vyšetření dost a nastal čas v jejich výzkumu pokročit, do poslední fáze, kterou by mohla být jejich pitva.

Mengele se trochu zamračí, asi mu vadí, že jeho slovům nevěří, ale pořád to jsou jeho dvojčata a má pro ně slabost, tak jejich chování přejde bez odezvy. Jen pokyne vězeňské

doktorce, která má již připravené dvě injekční stříkačky. Nejsou příliš velké, ale přesto v mladících vyvolávají hrůzu.

„Jsou to ty injekce?“ zašeptá Yoel, a je patrný třes jeho těla.

„Ne, takové já nikdy nedávám,“ odpovídá co nejtišeji Evgenia, „Vážně se nemusíte bát,“ řekne nahlas, „Jen vám bude trochu nevolno. Budeme sledovat vaše reakce, na závěr vám zase změřím tlak a odeberu krev, tak zjistíme, jestli jste oba na podaný preparát reagovali stejně.“

„Věřím vám, paní,“ hlesne Yoel.

„To můžeš,“ odvětí ona, pak mu potře místo na předloktí levé ruky, což ho mírně klidní, tamty injekce prý píchají přímo do srdce, „Jen to štípne,“ dodá ona.

Má pravdu, píchnutí skoro nebolí, a látky je ve stříkačce málo, její vytlačení je rychle odbyté. Pak přijde na řadu Gideon, i on je stále vyplašený, nicméně se trpně nechá bodnout a zanést do těla kdovíjaký sajrajt.

„První reakce by se měla objevit tak za dvacet minut až půl hodiny,“ vysvětluje jim Honigmanová, pak se na chvíli odmlčí, počká, až odejde Josef pryč z ordinace, „Za těch dvacet minut začnete pociťovat příznaky lehké otravy, tak abyste se nevyděsili,“ zní její hlas konejšivě i soucitně zároveň, je na ní patrné, že s pokusem příliš srozuměná není.

„Proč zrovna my, paní doktorko?“ zeptá se stísněným hlasem Yoel.

„Pan doktor říkal pravdu, máme o vás velmi mnoho informací. U vás se dá dobře odhadnout dávka té látky, aby se dostatečně projevila, ale zároveň vám příliš neublížila.“

„Příliš?“ zvedne své ustrašené oči Gideon.

„Nebudete mít žádné trvalé následky, a za pár hodin ta otrava odezní,“ říká ona celkem dost přesvědčivě.

Kluci se už raději na nic neptají, chtějí jí věřit, zároveň však mají pochybnosti. Vysvětlení zní logicky, a bylo by fajn, kdyby bylo pravdivé. Pozorují se navzájem, ale zatím žádné příznaky otravy na sobě nepozorují.

Tento stav se začne měnit po čtvrt hodině. Nejprve se jim o dost zrychlí tep, pročež je jim změřen a také znovu zaznamenán tlak. Posléze se jim začíná hůře dýchat, po těle jim vyrazí studený pot. Za dalších pár minut začnou mít svíravý pocit kolem žaludku, který posléze přechází v mírné křeče a také se začne projevovat bolestí. Ta postupně roste.

„Paní doktorko,“ kroutí se na židli Yoel, „Umíráme?“ položí prostý dotaz.

„Nesmysl. Vždyť jsem ti všechno vysvětlila.“

„Já vím. Ale tady se toho napovídá. Paní doktorko, pokud umíráme, tak nám to řekněte. Ať se můžeme pomodlit, připravit,“ žadoní o pravdu Yoel naléhavým hlasem, „Nebudeme vyvádět, slibuju. Jen se připravíme.“

„Chápu, že mi nevěříte,“ podívá se ona soucitně na oba hochy, pokryté potem, různě se kroutící na židli, lapající po dechu, „Jediné, na co se musíte připravit, je pár nepříjemných hodin. Než ta otrava odezní.“

„Třeba jste tu látku nenamíchali dobře,“ zasípá Gideon.

„Kluci, smrtelnou dávku dokážeme dobře stanovit. Jediné, co přesně nevíme, je, jak silná bude odezva vašeho organismu. Ta může být silnější, než jsme předpokládali,“ podívá se na ně ona pátravě, a snad i trochu nejistě, „Určitě však neumřete, to vám mohu slíbit,“ řekne rychle a velmi důrazně.

Ptát se na cokoli dalšího postrádá smysl, a tak chlapci zmlknou. Přitom si vymění významný pohled. Pokud tu dávku stanovili špatně, anebo jim lžou, tak je dobře, že umřou oba ve stejnou chvíli. Tato komunikace beze slov je trochu uklidní, a oni se jen snaží čelit průvodním jevům otravy.

Bohužel se jejich stav rozhodně nezlepšuje, ale dokonce zhoršuje. Evgenia však zůstává poměrně klidná, v dost častých intervalech jim kontroluje tep, měří tlak a také teplotu. Vše si pečlivě zaznamenává. Po asi hodině jim odebere další krev, opět ne příliš velké množství.

Za další půlhodinu je jim hrozně. Obtížně se jim dýchá, křeče jsou někdy tak silné a bolestivé, že zasténají, byť se snaží držet statečně. V ústech mají vyschlo, pot po nich stéká, hůř vidí, třesou se po celém těle. Kroutí se jak hadi na židlích a snaží se z nich nespadnout. Trpně snášejí další a další měření.

Asi po dvou hodinách se jejich stav ustálí, a pak se začíná polehounku zlepšovat. Pročež je jim znovu provedeno měření a odebrána krev. I to je oslabuje, cítí se jak věchýtek.

Doktor Mengele se na ně přichází podívat v pravidelných intervalech, nikdy však neřekne ani slovo, jen je chvíli pozoruje, pak nahlíží do poznámek vězeňské lékařky, aby zase odešel. První slova pronese až po těch dvou hodinách, když skončí odběr jejich krve.

„Odveďte je na ložnici," nařizuje, „Tam je dále pozorujte, a po hodinách provádějte měření. Po dvou odběr krve," dodá, a chlapci přemýšlejí, zda jim do večera vůbec nějaká zůstane. Faktem však je, že jim ji berou mnohem méně, než obvykle. Avšak v konečném součtu …

Josef odejde, místo sebe pošle dva zřízence, ti jim pomohou se přemístit do vedlejší místnosti. Ta je poměrně malá, je tam jen pár klasických postelí, působí dojmem normálního nemocničního pokoje. Jsou tam jedna dvojčata, co mají zavázané oči, a dle všeho se necítí dobře, a pak už nikdo.

„Mám hroznou žízeň," sotva pohybuje svými okoralými rty Yoel.

„Já vím," přikývne doktorka Honigmanová, „Ale zkuste to ještě chvíli vydržet. Za pár hodin pokus skončí, a pak dostanete najíst a napít. Teď to pan doktor zakázal, aby se tím neovlivňovaly výsledky pokusu."

„Snad se toho dožiju," skládá se Yoel na lůžko, které vypadá dost čistě, on však postrádá jakoukoli sílu. Cítí se strašně vyčerpaný, unavený, pořád se nemůže pořádně nadýchnout. Pohlédne na bratra, a ten vypadá podobně.

Nechají je tam samotné, lékařka i zřízenci odejdou. Dvojčata se zavázenýma očima mlčí, jde o kluky kolem deseti let, znají je od vidění. Pohlédnou na sebe, ale jako by neměli sílu promluvit. Začíná jim být zima, tak na svá nahá a potem zbrocená těla natáhnou přikrývku, pak zavřou oči. Působení jedu i opakovaný odběr krve dělá své, navíc jsou hodně dehydratovaní, a je jim zakázáno podat tekutinu. V polospánku mohou přemýšlet, k čemu je dobré tohle jejich mučení, z medicínského hlediska. Ale na nic kloudného nepřicházejí. Možná však nějaký význam ten pokus má, možná chtějí vědět, jestli na identická dvojčata stejná dávka jedu působí stejně. Ale až se to dozví, co jim to řekne?

Oba sebou trhnou, když jim za hodinu přijde Evgenia provést již klasické měření. Jsou strašně bledí, naprosto bez síly. Sice se mají prý do večera vzpamatovat, ale něco takového se jim v tuto chvíli zdá naprosto nemožné. Spíše do toho večera zemřou, ale jsou apatičtí, už to nijak neřeší. Pokud usnou a už se neprobudí, tak se to holt stane.

Budí je za další hodinu, na další měření a odběr krve. Za jediné pozitivum považují, že stále žijí a už necítí žádné křeče, bolest v oblasti žaludku. Další ztráta krve je ještě víc zeslabí, oči se jim zavírají a oni upadají hned po vyšetřebí opět do říše snů.

Tento proces se opakuje stále dokola, už ztrácejí pojem o tom, kolikrát byli vyšetřeni a kolikrát jim odebrali krev. Jsou strašně bledí, chvějí se, cítí strašnou slabost a únavu. Nic je nebolí, tak buď je to dobré znamení, anebo předzvěst smrti, ke které pomalu směřují.

„Tak, a tím jsme skončili," řekne jim doktorka Honigmanová, oni vůbec nevědí, kolik je hodin, stěží si uvědomují, kde jsou a proč, „Tady máte pití a jídlo," ukáže na tác, který přinesl zřízenec, je tam hrnec s čajem, naběračka, sklenice, a raké druhý hrnec, ve kterém plavou

v mléce těstoviny podobné makarónům, co se jim říká Lukchen. K tomu i měkký bílý chléb, a je ho na zdejší poměry opravdu velké množství.

„Tak my vážně neumřeme?“ spíše konstatuje než se ptá Yoel, stěží vyslovuje slova, málem ani není schopný se na lůžku posadit.

„Ne, to rozhodně ne. Ale budete tak dva tři dny slabší, díky odběru krve a té lehké otravě. Tak se s nikým radši neperte,“ pokusí se ona o žert.

„Slabší otrava?“ sedá si s velkou námahou Gideon, „Jak pak vypadá střední?“

„To radši nechtěj vědět,“ snaží se ona vyloudit na své tváři úsměv, je až moc poznat, jak je to umělé, „Ta reakce byla o trochu silnější, než jsme čekali,“ pokračuje, „Možná by bylo vhodné, abyste tady zůstali přes noc.“

„Přes noc?“ ulekne se Yoel, jako by náhle ožil, „My přece musíme na svůj blok. Máme tam svoje povinnosti,“ blekotá, mluví hrozně pomalu, jako by každé slovo hledal, pak ho vyslovil zvlášť.

„Však ty neutečou.“

„Nechceme přijít o ty funkce …“

„Proč byste přicházeli? Zrovna včera pan doktor Mengele říkal, jak je s vámi spokojený. Dokonce chvíli váhal, jestli vás na ten pokus použít, když vedete ten blok. Ale pak se rozhodl, vzhledem k tomu, co vám bylo řečeno. Nemusíte se bát, určitě o své funkce nepřijdete, i když si tady poležíte do rána.“

„Já nevím, paní,“ zvedne své strašně unavené oči Yoel.

„Zato já ano, když vás tak pozoruji. Teď se najíte, pořádně napijete, a pak znovu usnete. Nemusíte na večerní apel, a ten ranní už budete organizovat pro ten svůj zvláštní blok,“ přijme ona rozhodnutí i za ně.

„Tak jo,“ nemá sílu protestovat Yoel, pak se podívá na druhou dvojici, co pořád spí, „Co je s nima?“

„Jsou taky hodně unavení.“

„Co mají s těma očima?“

„Kluci, je zákázáno o čemkoli podávat komukoli informace,“ odvětí ona, „Nejsou na tom tak špatně, jak to teď vypadá,“ dodá.

Dvojčata Edelsteinova se s velkou námahou přesunou k tácu, co leží na posteli jednoho z nich, a pak především hltavě pijí. Znovu si nalévají do pohárku čaj, cítí jeho pohyb v těle, jak jim stéká do žaludku. Až po třech sklenicích se konečně pustí i do jídla. Evgenia je chvíli pozoruje smutným pohledem, pak mítnost opustí.

„V jednu chvíli jsem myslel, že zhebnu,“ poznamená hrozně tichým hlasem Gideon.

„To já taky,“ odpovídá mu stejně sytě jeho dvojče, „Ale tohle asi rozchodíme. Ačkoli sotva udržím tu lžíci,“ pohne lehce rukou, v níž svírá příbor, kterým si nabírá docela chutné směsi z hrnce, „Kdoví, co s náma bude dělat příště.“

„Yoeli, co chceš,“ podívá se Gideon na sourozence svýma hrozně unavenýma očima, „Víme dobře, proč jsme tady. Proč si nás vydržuje, proč máme ty privilegia. Proč nás nesní nikdo bít, dávaj nám víc jídla. Právě proto, abysme tohle vydrželi.“

„Říkáš to, jako bys to snad schvaloval.“

„To ne, ale jen to tak cejtím. Prostě tímhle platíme,“ ukáže Gideon na spící desetileté kluky s ovázanýma očima, „Yoeli, chce se mi strašně spát,“ dodá.

„To mně taky. Snad mluvila s tím blokem pravdu.“

„To máš jedno. V tomhle stavu bysme se ani neudrželi na nohách. Já teda určitě ne.“

„To já asi taky ne,“ připustí Yoel pravdivost předchozí věty.

Zmlknou, jako by je předchozích pár vět zcela vyčerpalo, vysálo z nich zbytek energie. S velkou námahou dojí podanou stravu, dají si další pití a poté se zachumlají do přikrývky. Do

pár vteřin už zase nevědí nic o světě. O světě strašně krutém, ve kterém jsou násilím nuceni už přes dva roky přežívat. Zatím se jim to daří.

KALHOTY DOLŮ

Na bloku osmadvacet na oddělení doktora Schrödera probíhá několik typů pokusů, ale dva nyní dominují. Tím prvním jsou experimenty směřující k samopoškozování osob, jak se údajně děje i mezi chrabrými německými vojáky, kteří se tak snaží dostat pryč z pekla války. Tím druhým je výzkum malárie, kterou způsobuje komár z rodu Anopheles. Přitom je Johann velkorysý, co se týká počtu pokusných subjektů. Ale proč ne, když má k dispozici desetitisíce mužů, ze kterých si může bez jakéhokoli omezení kohokoli vybrat.

První skupinu tvoří na padesát vězňů, věk mezi osmnácti až pětadvaceti roky, ti jsou různě poškozováni. Na jejich pokožku jsou jim nanášeny různé jedovaté substance a velmi podrobně se sledují jejich účinky. Snahou je odhalit různé triky, které používají lidé snažící se vyhnout vojenské službě nebo se jako nemocní dostat z fronty do léčeben. Není třeba dodávat, že v některých případech takový postup vyvolává značné záněty, a někdy i komplikace s vysokými horečkami, těžkým hnisáním, což dokonce může daného mladíka ohrožovat na životě. Vězeňští lékaři mají plné ruce práce s jejich kurýrováním. O utrpení pokusných mužů nemluvě.

Druhá skupina se nakonec ustálila na počtu sedmdesáti osob, ale i tak je jich z pohledu vedoucího lékaře požehnaně. Jejich věk je mezi osmnácti až třiceti roky, a dají se prozatím rozdělit na tři typy. U prvních již malárie propukla, u druhých začíná a třetí se ještě nepodařilo nakazit. Respektive možná už jsou nakaženi, i díky infikované krvi, kterou získávají z vlastních pacientů, ale nemoc se ještě neprojevuje. Inkubační doba je totiž šest až čtrnáct dní.

Bohužel stav již nemocných není dvakráte dobrý, a to i díky tomu, že na některých jsou zkoušeny nové preparáty. Naopak jiní jsou léčeni klasicky, aby se dalo porovnávat. Mladí muži trpí značnými bolestmi kloubů, nechybí dávení a hrozné křeče. U prvních pacientů se záchvaty opakují v cyklech tří až čtyř dnů. Už asi nikdo z nich nepovažuje převelení sem za dobrý únik z pracovních komand. I zde jim totiž může hrozit smrt, ne ze selekcí, ale ze vzniklých komplikací. Možná i v součinnosti s experimentálními a pravděpodobně nevyzkoušenými léky, o jejichž složení nemají ani vězeňští lékaři povědomí, nebo ho jen odhadují.

Při použití jednoho z nich dostávají pacienti opakovaně injekce po hodině, první den jich je devět, druhý den to samé. Aplikace této látky bohužel přináší vězňům značné utrpení. Začínají mluvit z cesty, pokud jsou schopni vůbec komunikovat, jejich srdce buší, jako by se chtělo rozskočit. Bolí je hlava, ledviny, projevují se i další komplikace. Výsledkem této léčby v uvozovkách je po odeznění vedlejších příznaků stejný stav pacienta, jako před podání této pokusné vakcíny proti malárii.

Vězeňští lékaři jsou v jednom kole, značně přetížení, unavení, podráždění. Nechtějí žádného z pacientů ztratit, děsí je komplikace v obou experimentech, u malárie pak i vysoké horečky, které někdy dosahují i jedenačtyřiceti stupňů Celsia. Ruku k dílu musí přiložit i pomocný personál.

Samozřejmě jsou zde i jiní pacienti, kteří jsou na infekčním oddělení s jiným typem nemoci, mezi které třeba patří tyfus či úplavice, dělají se v omezeném rozsahu i další pokusy se spáleninami. Doktor Czapnik pak má svou lůžkovou část plnou operovaných pacientů, některých v kritickém stavu. Ale takový vývoj se očekával, neboť jejich stav byl špatný už před operací a ta byla pro pacienta velmi riziková. Zvláště u nádorových onemocnění, kdy bylo třeba odebrat značnou část postiženého orgánu.

„Kde je ta svině, co si vodmítá nechat píchnout ty injekce?“ zeptá se Schröder, je očividně hodně nazlobený.

„Na svém lůžku, pane doktore. Je ve velice špatném stavu, včera už obdržel všechny ty injekce, dneska ráno další, a pak se začal bránit. Tak jsem mu slíbil, že s vámi promluvím,“ odpovídá Edelstein dost nejistě, neboť čeká nepříznivou reakci.

„Do prdele, ty tu nejseš vod toho, abys vyřizoval vzkazy nějakýho zkurvysyna!“ rozkřikne se Johann, „Máš zajistit, že budou léky podávaný podle mejch pokynů!“

„Já vím, pane doktore. Ale zatím všichni léčbu přijímají, ačkoli značně trpí. Tenhle je výjimkou. Mohu ho nechat připoutat k lůžku, a asi mu zacpat ústa, protože bude jistě křičet. Ale má smysl vyvolávat takové pozdvižení, kvůli jednomu pacientovi?“

„Do prdele, dneska je to jeden, zejtra jich bude deset! Nakonec nám začnou radit, jak je máme léčit, ne? Nech ho sem přivést.“

„Je v dosti špatném stavu …“

„I kdyby byl v posledním tažení, tak ho tady chci!“ sevře kapitán ruce v pěst, brunátný zlostí.

„Ano, pane doktore,“ řekne Daniel klidným hlasem a jde naplnit příkaz.

Za pár minut přivádějí bratranci Lew a Ignaz Dsuivolové devětadvacetiletého Efroima Sterngolda, který není evidentně schopný se sám udržet na nohou, má vysokou horečku, asi i křeče, různě se kroutí bolestí. Na sobě má jen propocenou košili, rysy naprosto ztrhané. Vypadá tak o deset let starší, než kolik mu je ve skutečnosti.

Efroim Sterngold

„Tak ty si dovoluješ vodmítat moji léčbu?!“ křikne na chudáka kapitán, „Do prdele, přelož mu to, asi nerozumí,“ otočí se nerudně na svého hlavního lékaře.

„Rozumím vám,“ zaskřehotá Sterngold.

„Tak ty mi rozumíš?!“ vystartuje proti vězni Johann, rozkročí se, ruce dá v bok, trochu se nachýlí dopředu, „Tak mě dobře poslouchej! Ještě jednou něco takovýho uděláš, a nechám tě vodvíst ne sem, do týhle kanceláře, ale do sklepa, kde tě vlastnoručně zastřelím!“

„Jaký bude rozdíl, když umřu na ty injekce?“ zeptá se velmi ztěžka Efroim, ale nesklopí pohled.

„Tak to hned poznáš! Na ty injekce asi nechcípneš, na tu kulku v hlavě určitě!“

„Vy jste prý doktor. Jak nám tohle můžete dělat?“ položí pacient ztěžka otázku.

„Cože?“ zbrunátní esesák, „Ty svině jedna. Podívej se na sebe. Seš jen pytel sraček. Tak jako tak tady chcípneš, tak aspoň předtím posloužíš vědě a výzkumu! Seš úplný nic, hovno, jen jedno zasraný číslo, co brzo vyletí komínem!“

V místnosti se po těchto slovech rozhostí hrobové ticho, narušované jen sípavým dechem nemocného, který se chvěje po celém těle, možná částečně zimnicí, možná částečně strachy, a možná také i vztekem, který se však bojí dát jakkoli najevo.

„Kolik má ještě dostat těch injekcí?“ obrátí se Schröder na svého vedoucího lékaře.

„Ještě asi sedm, pane doktore.“

„Dobře. Tak je dostane. Když to nezabere, tak ho vod zejtřka začnete léčit klasicky,“ rozhodne kapitán, pak se obrátí na polozhrouceného pacienta, „Jestli budeš dělat bordel, protestovat nebo jakkoli narušovat pořádek na mojím voddělení, nechám tě vokamžitě popravit. Slovo vokamžitě znamená ihned. Do deseti minut po jakýmkoli incidentu budeš mrtvej!“

Zlověstné ticho je mu odpovědí.

„Pochopils to, ty debile? Tak se rychle rozhodni, ať to neprotahujeme. Vracíš se na ložnici, nebo deme do toho sklepa? No tak, rychle se vyžvejkni, nechci s tebou už ztrácet čas!“ zařve Johann na pacienta.

„Na ložnici,“ hlesne Efroim.

„No tak ho tam vodveďte, a pokračujte v medikaci podle rozpisu,“ podívá se nácek na dvojici zřízenců, kteří rychle jeho příkaz naplňují, „No vidíš, jak jsem ho rychle přesvědčil,“ objeví se úsměv na tváři Johanna, když se za trojicí zavřou dveře.

„Velmi přesvědčivé, pane doktore,“ odvětí Daniel, zachová však kamenný výraz.

„Ten preprát asi bude na hovno. Už ho zkoušeli před léty, a nic moc, teď ho snad měli vylepšit. No, nezdá se. Ale na druhý straně, třeba se to ještě podaří, i díky těm pokusům,“ posadí se Schröder, vytáhne cigarety, jednu si dá, druhou nabídne svého hlavnímu lékaři, také mu ukáže rukou na židli, aby se posadil, „Jen si vem, kolik umírá na světě na tuhle nemoc lidí, kolik milionů jich sužuje. Získat účinnej preparát, stát u jeho vývoje, to stojí za život nějakýho takovýhleho šmejda.“

„Jen má strach, pane doktore. Má strach, že na ty injekce umře.“

„No a i kdyby … to je ta cena, který pořád nerozumíš.“

„Vážně jste byl připravený ho zastřelit?“ podívá se tázavě Edelstein na svého šéfa.

„Tak já sám určitě ne. Doteď jsem nikoho vlastní rukou nezabil, a už na tom nehodlám nic měnit. Teda jedině, kdybych musel bránit sebe nebo svou rodinu. Ale zabít bych ho nechal. Nemůžu dovolit, aby mi tady rozvracel voddělení. Na zabíjení tady máme jiný.“

„Je opravdu takový rozdíl, když mu někdo vpálí kulku do hlavy, nebo když tady zemře na ty injekce, co mu podáváme?“

„Di do prdele, s tím svým posraným filozofováním a moralizováním,“ zamračí se Schröder, „Ten rozdíl sám dobře cejtíš, tak mě neprovokuj. Nemám na to náladu.“

„Už mlčím, pane doktore.“

„To zase ne. Chci hlášení, vo celkovým stavu na voddělení. Nemám už dneska sílu dělat kompletní vizitu, ta by zase trvala hodiny. Tak si radši poslechnu napřed tebe, tady u cigára, a pak možná i ty další doktory.“

„Jak si přejete, pane doktore,“ řekne Daniel smířlivě a pak začne s referátem.

Tou dobou se jeho bratr Joseph nachází u vedoucího pomocného personálu a především fotografa Avi Libeka. Nejsou zde sami, nýbrž jim zdravotník Ajzen Krolik přivádí devatenáctiletého Abrahama Libstera, kterého před odchodem do plynu zachránil doktor Schröder, ale jen proto, aby ho mohl doktor Czapnik operovat. Do tábora totiž dorazil s vyhřezlou ploténkou. Dle všeho se rekonvalescence daří, ale není jisté, zda zlepšení jeho zdravotního stavu bude stačit, aby mohl normálně pracovat. Což nakonec bude rozhodovat o tom, zda zůstane naživu či bude usmrcený. Dle zdejších krutých pravidel.

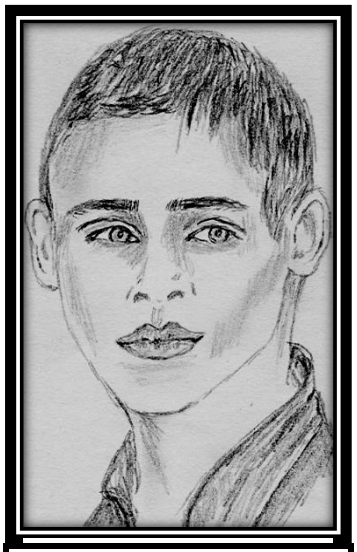

Abraham Libster

„Tak se svlíkni, už víš, jak to tady chodí, už si tady byl víckrát,“ řekne mu stejně starý Avi Libek, který však má zcela odlišné postavení. Jako uznávaný fotograf je užitečný, a tak už nikomu nevadí jeho pajdání.

Mladík uposlechne, je poněkud zesláblý, ale jeho držení těla je určitě o mnoho lepší, než před operací. Jen by asi potřeboval specialistu na rehabilitační cviky. Něco s ním dělají zřízenci podle pokynů doktora Czapnika, nicméně zdejší prostředí tomuto procesu určitě příliš nakloněné není. Na živiny chudá strava, o nějakém

lázeňském pobytu si může nechat leda zdát. Nicméně Abraham bojuje usilovně o svůj život, neboť už pochopil zdejší systém a je mu jeho další osud jasný.

„Vypadá to dobře, myslím to tvoje uzdravování," prohodí Libek.

„Snad. Jenže pořád nesmím nic dělat, a jak víš …," odpovídá Libster smutným hlasem.

„Výhodou tady je, že tu nejsou selekce," snaží se ho povzbudit Joseph, a jde ještě dál, „My dva vo tom něco víme. Možná už si slyšel," podívá se tázavě.

„Slyšel. Teda vo tobě. Proč ty kulháš, nevím," obrátí se Abraham na fotografa.

„Už jsem byl na cestě na tu injekci. Za život vděčím tady jeho bratrovi, co je tu hlavní doktor. Tak nevěš hlavu, i tady se vobčas zázraky dějou. Tohle voddělení jich je důkazem. Je nás tady pár, co není úplně v pořádku, něco nám je nebo chybí. I Malýmu Šimonovi, tomu zase roky. Třeba se i na tebe usměje štěstí," říká Avi, pak zvedne ruku, znamení pro nahého mládence, aby se ani nepohnul.

Náhle se otevřou dveře, a v nich stojí doktor Mengele. Chladným zrakem přejede po přítomných, pak vykročí k fotografovi.

„Přivezl jsem čtyři speciální případy," říká mu, „Potřebuju je rychle vyfotit. Jak dlouho tohle bude trvat?"

„Už jsme skoro hotoví, pane doktore," tváří se Avi úslužně, „Jen tak dva detaily, a bude to. Hned se mohu věnovat vašim pacientům, pane doktore."

„Zařiď, ať se svlíknou a přiveď je sem," obrátí se kapitán na písaře, který rychle vyrazí jeho příkaz naplnit.

Na chodbě postává čtveřice Rómů, dvěma může být tak ke třiceti, dalším dvěma tak šestnáct, možná i méně. Vypadají hrozně zbědovaně, pohublí, skleslí, asi i psychicky zdeptaní. Vedle nich stojí voják, zdravý, urostlý, s růžolícími tvářemi. Kontrast nemůže být už větší.

„Máte se svléknout a pak jít dovnitř," oznamuje jim Joseph německy, a tváří se nejistě, netuší, zda mu rozumějí. Ale asi ano, protože s jistým váháním začínají odkládat svůj oděv. On jim příliš pozornosti nevěnuje, jsou jen čísla, co kolem projdou a odejdou. Tihle podle svého vzezření nejen odsud, ale brzo i z tohoto hnusného světa.

Otevře jim dveře a odvádí je dovnitř. Ukáže jim, kam si mají nastoupit. Už se chce znuděně otočit a zahlásit jejich přítomnost, když ustrne a zbledne. Předtím si toho nevšiml, a oni si i záměrně rukou zakrývali svoje pohlaví, ale teď, jak se staví vedle sebe a ruce svěšují podél těla, se bezděky podívá na jejich pohlaví. Asi jako každý muž, aby mohl porovnat, zda je jeho vybavení lepší, než jeho konkurenta v reprodukčním procesu.

Jenže ouha. Všem těm čtyřem vyhublým cikánům něco chybí, a tím něčím je jejich šourek. Nemůže být pochyb, všichni byli bezpochyby vykastrováni. Důvod Joseph nezná, a může být jakýkoli, třeba chtějí také sledovat, jak se vyvíjejí, proto možná dva starší a dva pubescenti. Nebo měli nemocná varlata a německý doktor jejich případ vyřešil takto radikálně? Vsadil by spíš na první možnost.

„Můžeš odvést tady toho," řekne rychle Libek, všiml si reakce svého přítele. Jeho slova očividně překvapí Krolika, který čeká na svého pacienta. Mírného zmatku si všimne i Mengele, a asi si v tu chvíli uvědomí, co je pravou příčinou.

„Jak už dlouho je to v tvým případě?" položí dotaz směrem k písaři, který s sebou trhne, chvíli kouká vyjeveně, jako by nechápal smysl otázky.

„Už to bude rok, skoro přesně," hlesne, když mu dojde, nač se německý lékař ptá.

„Není to na tobě skoro poznat," potěší Josepha jeho německý jmenovec, „Kalhoty dolů," zaskočí ho vzápětí.

Edelstein je zvyklý poslouchat, a také už zažil nemálo ponižujících vyšetření, proto si bez zdráhání spustí nohavice ke kotníkům, a vyhrne i košili, aby se mohl doktor dosytnosti vynadívat. Pak si jakoby ledabyla nadzvedne penis, aby lékaři nepřekážel ve výhledu.

„Chodil jsem na časté prohlídky k panu doktorovi Schumannovi," říká téměř lhostejným hlasem, „Ten by měl mít o mně veškeré záznamy, pane doktore."

„Místo zákroku je naprosto zahojené," zvedne Mengele pohled od rozkroku k obličeji písaře, „Nevím, jak jsi vypadal předtím, ale asi ses moc nezměnil."

„Moc mi nerostou chlupy, pane doktore. Ale jinak jsem se asi změnil méně, než jsem se obával," hovoří klidným hlasem Edelstein, „Mám se svléknout úplně?" zeptá se.

„Ne, není potřeba a ani teď nemám moc času. Možná si s tebou někdy promluvím. Jsi zajímavý případ," dodá kapitán, a pohybem ruky naznačí, že si vězeň zase může natáhnout kalhoty.

„Jsem připravený, pane doktore," ozve se bez vyzvání Libek, chce odpoutat pozornost od kamaráda a přivést ji na sebe, byť to může být nebezpečné. Ale naštěstí není esesák promluvením bez vyzvání naštvaný, naopak asi tuto informaci kvituje.

„Ty!" ukáže na jednoho z mladíků, který před chvílí, stejně jako jeho druzi, sledoval ponižující výjev s jiným vězněm. Přitom pochopil, že takto postižených mužů je asi v táboře více, než by čekal. Vzápětí už je s ním manipulováno, aby mohl být fotografován podle představ kapitána. Mladý cikán však tuto ponižující proceduru snáší rozhodně hůře než židovský mládenec, a určitě je jeho psychika mnohem více nalomená. Nepochybně se doposud nevyrovnal s tím, že už není muž, že nikdy nezplodí dítě. Je vlastně pochybnou existencí, k ničemu, nepotřebnou, neužitečnou.

Nejprve je focen zepředu, pak z profilu, nakonec dojde na detaily. A ty jsou pro něho značně traumatizující, zvláště když si musí držet penis tak, aby byla dobře patrná rána po barbarské operaci, která ho navždy zničila. Podle stavu místa řezu je nepochybné, že je kastrátem mnohem kratší dobu, než židovský mladík.

Ten se již z prvního šoku vzpamatoval, a vyrovnal se i s vlastním ponížením, kdy musel na odiv vystavovat místo svého zmrzačení. Nyní se aktivně zapojuje, pomáhá rovnat přivedené Rómy a také manipuluje se světly, to zase podle pokynů Aviho. Občas se pokoutně podívá na německého doktora, a zdá se mu, že stejně tak činí i on. Což ho moc netěší, nerad by k němu přešel jako jeho pacient. Už má v moci jeho sourozence dvojčata. Ale co mu může ještě udělat, když mu jeho kolega nechal uříznout koule? Zkoumat ho? To už podstoupil vícekrát. Nácka asi bude spíš zajímat jeho psychika, jak se s tím vnitřně vyrovnal. Tak mu musí ukázat, že je nad věcí, a tím pádem asi nezajímavý případ.

„Tohle se teda nepovedlo," řekne Libek smutným hlasem, když Mengele zmizí i se svými zmrzačenými pacienty.

„Seru na to," mávne rukou Edelstein.

„Vážně ti to nevadí?"

„Avi, co ti mám říct? Že jsem u vytržení z toho, když si musím sundat kalhoty a nechat si vočumovat ptáka? Nebo místo, kde už nic není? Ale zažil jsem to už víckrát. Jak se zdá, tak ty koule tady fascinujou kde koho. Že je pořád někomu řežou."

„Třeba tamti byli nemocný …"

„Myslíš?" ušklíbne se písař, „Spíš bych vsadil, že tenhle doktor měl podobnej nápad, jako ta svině Schumann," ztiší raději hlas, „Jen doufám, že se nenechá moc inspirovat a neufikne to taky bráchům. Nebo jednomu, aby je mohl porovnávat."

„To snad ne," zděsí se fotograf.

„Tady nevíš dne ani hodiny, ale tobě to přece vykládat nemusím. Už si toho zažil dost a fotil tady ještě víc. Já mám snad štěstí, že pořád žiju, ty čtyři, těm moc šancí nedávám. I když tam maj prej rodinnej tábor, a cikány snad do plynu neposílaj. Ale asi stejně zhebnou, byli už dost hotoví, jak jsem je viděl nahý. Žebra by se jim daly počítat …"

„Všichni tu máme štěstí, že nám dávaj víc jídla."

„No já ho mám ještě víc," sklopí hlavu Edelstein, zastydí se před kamarádem, protože ten pochopitelně nedostává dobré jídlo nad rámec přídělů. Respektive dokáží tady získat jídlo navíc, ale jen to zdejší, ne vždy právě kvalitní. I díky určité pomoci, kterou občas někomu tady poskytnou, dokáží sehnat více, než odpovídá stavu vězňů na oddělení. Navíc některé zemřelé vykáží se zpožděním, a to jsou taky dávky navíc.

„Já jsem spokojenej," zavrtí hlavou Libek, „Moc dobře vím, jak jsou na tom všichni ti další, co jsou v normálních komandech. Jak vypadaj. Mnohý hůř než ty čtyři, co jsme tady teď viděli."

„Jsou to stejně svině," prohodí Edelstein, „Jen tak tady řezat lidem koule. Pro nějakej svůj zvrácenej zkurvenej výzkum. No nic, Avi, kdo bude další? Koho mám nechat přivést?" změní raději téma, pro něj stále dost výbušné. Sice se tváří, že je nad věcí, ale dnešní příhoha ho přeci jen dost rozhodila, vykolejila.

Pokračují ve fotografování až do oběda. Zůstává i písař v roli pomocníka. protože doktor Schröder dnes vizitu nedělá, a navíc obsadil kancelář, a tak tam Joseph nemůže. Právě odeslali posledního pacienta pryč a chystají se jít na oběd, když se dveře otevřou a v nich se objevuje čtrnáctiletý Šimon Rozental. Rozhlédne se, a pak dost suverénně vejde.

„Co je, chceš taky fotečku? Tak se svlíkni. Klidně ti udělám i detail tvýho vocasu, pokud si budeš přát," uvítá Libek chlapce.

„Děkuju, nemám zájem," ušklíbne se kluk, pak se mu oči rozzáří, „Pánové, mám fantastický zprávy. Fakt fantastický."

„Jo? Skončila snad válka? Chtěj nás propustit?" zeptá se s nepřehlédnutelnou ironii v hlase Edelstein.

„Tak to ještě ne, ale možná se pro to udělalo hodně," ztiší hlas Rozental, „Je to skvělý, co jsem se dozvěděl. Jednak se prej na začátku tohohle měsíce vylodili amíci v Normandii, a před pár dny začali s velkou ofenzívou i Rusáci."

„Cože?" zpozorní fotograf, „A to víš jako vodkud?"

„Svoje zdroje si pochopitelně nechám pro sebe," zatváří se hoch potměšile, „Ale někdo to slyšel, někdo, kdo dělá tam u nich na štábu. A taky někdo možná chytil zprávy, snad tu maj někde utajený rádio, nebo co. Ale hlavní jsou ty informace vod těch samotnejch nácků. Prej z toho byli dost zdeptaný, bavili se vo tom. Možná se už těm kurvám stahujou prdele."

„Šimone, z Normandie do Berlína je hodně daleko, stejně jako z Minsku, kde snad má ta fronta teď bejt," ozve se písař.

„Ty vo tom taky něco víš?" zpozorní poslíček.

„Brácha něco zaslechl, teda vo tom vylodění. No nekoukej tak, taky ti zdroje neprozradím. Navíc je ani nevím. Je to fajn, ale bude to ještě trvat zatraceně dlouho, než půjdou konečně do prdele," konstatuje Edelstein.

„To jo, ale když už jsou amíci v Evropě …" rozjasní se obličej Libeka, „Když v tý předchozí velký válce přišli, tak snad byl do roka konec, ne?"

„Tak nějak, tuším," přikývne Joseph, „Jenže rok je tady strašně dlouhá doba."

„Do prdele, vy jste ale kazišuci," zamračí se Rozental, „Jeden má radost a vy se mu jí snažíte zkazit. Je to přece fantastický, ne? Že už po nich všichni dou, ne? Amíci a angláni z jedný strany, Rusáci z druhý. Nakonec je zaženou až do toho jejich zkurvenýho Berlína, a pak tam toho šmejda s tím knírkem pověsej za koule mezi futra."

„Ještě že ho maj za co pověsit," poznamená písař.

„Jo, promiň, to nebylo nejlepší, před tebou," kaje se hoch.

„Ale ne, docela se mi ta představa líbí, jak by tam ta zrůda visela," mávne rukou zmrzačený mladík.

„Kluci, musím jít zkontrolovat vydávání stravy," ukáže Avi rukou ke dveřím, „Ale jedno vím jistě, dneska mi ta jejich sračka bude chutnat," lehce se usměje. Zpráva mu očividně zvedla náladu. Teď už jen přežít do doby, než budou náckové poražení. Úkol zde pro Žida velmi obtížný, ne-li nemožný. Nacisti mají pořád dost času se vypořádat se všemi, pořád je mají plně v hrsti, pořád na ně míří kulomety. Ale asi se jim to panování krátí, a to je dobře, ať už se toho dožijí nebo ne. Jednou draze zaplatí za svoje zločiny, doufají všichni tři mládenci, co právě vycházejí na chodbu.

TY VAŘÍŠ, JÁ PEČU

Isaac Edelstein si protahuje své svaly, vyvaluje se přitom na lůžku ve svém kamrlíku na půdě. V posledních dnech docházelo k přeci jen méně vraždění, neboť od osmnáctého června žádný další transport nedorazil. Neví proč, ale klíčové je, že už nejezdí. Buď je posílají jinam, nebo to někdo stopnul.

Zastavení přísunu maďarských Židů neznamená, že by se vůbec neplynovalo. Některé sektory tábora doslova praskají ve švech, a tak jsou zabíjeni selektovaní. Načas totiž přijali do tábora celé rodiny. K práceneschopným z důvodu věku se přidávají ti, co již stačili onemocnět. Opět se připomíná tyfus, a na ten znají Němci jediný lék, a tím je Zyklon B, kterého se dotyční nadýchají v plynové komoře. Ale tak zběsilé vraždění, jako v předchozím měsíci, přeci jen není.

„Už zase jezděj," vytrhne kápa z letargie Kamzon, který vtrhne do jeho malého království.

„Co? Kdo?" zvedá se Edelstein.

„Ty z Maďarska."

„Jak to víš?"

„Slyšel jsem, jak to říkal Mengele, tomu svýmu patologovi, tomu Nyiszlimu," vykládá sluha, „Říkal mu, že zase musí na rampu, že byly vobnovený ty transporty. Z Maďarska. Bude tam asi zase hledat někoho, koho by mohl zkoumat a pak tady pitvat. Nebo my vařit," zachmuří se, „Taky jsem zaslechl, že má ten druhej doktor uříznout nějakýmu klukovi hlavu, prej ji budou někam posílat. Ještě snad s nějakejma fotografiema, nějakejch cikánů s uříznutejma koulema."

„Co to blábolíš?"

„No vážně, bavili se vo tom. Uklízel jsem tam, von mi ani nevěnoval pozornost. Pro něj jsem jen vzduch. Naštěstí, nechtěl bych, aby se vo mě začal zajímat," otřese se Haim.

„Tak už zase jezděj," upravuje se Isaac, chce se jít dolů ukázat, kdyby snad po něm něco kapitán chtěl. Projevit svoji aktivitu, ačkoli nemá vůbec zájem nikoho vařit ani balit hlavu toho kluka k transportu.

„Jo, zase nám to začíná, pane."

„To to moc dlouho nevydrželo," vychází ze svého kamrlíku Edelstein, přesně deset dní uplynulo od doby, kdy dorazil poslední vlak s chudáky z Maďarska. To bylo osmnáctého, dnes je osmadvacátého června a dle všeho bude vraždění tamní židovské komunity pokračovat. Jak dlouho? Dokud nezmizí poslední Žid?

Doktora Mengele jen zahlédne, jak opouští krematorium a míří k příjezdu vlaků. Sem si nepochybně jen odskočil, tak to dělá dost často, že lítá mezi rampou a svým zdejším pracovištěm. Někdy mu přijde jak posedlý, tím hledáním vhodných osob, co by mohl zkoumat, ale i výsledky, které mu zde sdělují jeho patologové.

Nakoukne do pitevny. Tam stojí doktor Miklos Nyiszli, ale také doktor Maxmilian Zilbermann. Právě ten mu vyjde v ústrety.

„Zakrátko nám přivezou těla na pitvu," říká smutným hlasem, „Až dorazí, dojděte pro mě, mám tam jeden specifický případ."

„Vy?"

„Jde o dvanáctiletého cikánského chlapce, musím provést jeho pitvu, a také bohužel musím připravit jeho hlavu. Ta se zase bude odesílat."

„To jsme přece už zažili, ne?"

„Máte pravdu, stále odesíláme různé vzorky, někdy jen části orgánů, někdy celé, jindy hlavy, a občas i kostry, jak dobře víte."

„To vím," přikývne Edelstein.

„Mluvil jsem také s vašimi bratry, těmi dvojčaty. Mám vás od nich pozdravovat. Zahlédl jsem je náhodou, byli na vyšetření."

„Vyšetření?" podívá se tázavě kápo.

„Podle všeho jim nic hrozného nedělají. Možná i proto, že se starají o ten zvláštní blok. Oba vypadali zdravě, silně, nijak vysílení. Jak jsem pochopil, zásobuje je váš další bratr."

„Děkuji, pane doktore. Dohlídnu, aby vám vaše tělo nezmizelo," ukončí Isaac raději diskusi o svých sourozencích, není si jistý, jak moc může Miklosovi věřit. Nechtěl by sobě nebo svým bratrům způsobit zbytečné problémy.

Asi za půl hodiny dorazí k bráně vězni, co vlečou kárku plnou nahých mrtvol, různého pohlaví a věku. Edelstein se jde podívat na předávku, dovnitř nikdo z těch dopravců nesmí. Než však začnou členové sonderkomanda odnášet těla do márnice, vyberou si patologové ta, která se stanou objekty jejich zájmu.

„Tohle je on," ukáže Zilbermann na mrtvolku chlapce, vypadá mladší, než na zmiňovaných dvanáct, také dost zbědovaně. Jeho obličej je hrozně poškozený tou zvláštní nemocí, co bují v cikánském táboře. Což asi bude důvod, proč hlava kluka potujuje kamsi do ústavu, kde ji nepochybně budou dále zkoumat.

Isaac nařídí nosičům, aby tělo přemístili rovnou na pitevnu, a pak dali stranou další tři, která budou také rozřezána. Ta zbylá se mohou rovnou spálit.

„Pokud budete zase chtít pomoc s tím balením, tak řekněte," nabídne kápo své služby, chce vyjít Maxmilianovi vstříc, když je jeho spojkou s dvojčaty.

„Možná, později," odvětí neurčitě a nejistě Zilbermann.

„Prosím," nabídne Edelstein cigaretu oběma patologům, stojí spolu s nimi na pitevně nedaleko nebohého chlapce. U toho kápo neví, zda zemřel přirozenou cestou, nebo byl zavražděný, aby mohla být jeho hlava naložena do roztoku ve sklenici a kamsi transportována.

Lékaři cigaretu přijmou, zapálí si. Návrat svého šéfa neočekávají, ten jistě bude šmejdit po rampě a ostřížím zrakem hledat oběti pro své experimentování. Navíc Isaac nechal na dvoře hlídat Haima, aby případný neočekávaný příchod Mengeleho ohlásil.

„Slyšel jste? Už prý zase začnou jezdit transporty, tam od nás," říká nešťastným hlasem Nyiszli.

„Slyšel."

„To je hrozné, slyšel jsem, že už jich sem snad dovezli na čtyři sta tisíc."

„Čtyři sta tisíc?" pozvedne svůj zrak Isaac, „To se mi zdá přehnané … Ale tak sto padesát, možná až dvě stě tisíc, to bych asi považoval za možné. Ztrácím přehled, bylo toho za minulý měsíc tolik …"

„I kdyby byl váš odhad správný, zavraždili tady během měsíce víc než sto tisíc lidí … to je něco strašného."

„Ještě strašnější je, pane doktore, když musíte být u toho," zachmuří se kápo.

„Jistě, promiňte, není vhodné o tom mluvit … jen jsem z toho hrozně rozrušený …"

„Zatím jsem ještě nedostal žádný rozkaz, takže nevím, kam dneska půjdou," hovoří Edelstein bezbarvým hlasem, „Možná budou zase chtít, abych šel tam k pětce, nebo byl tady dole, až přijdou. Až dokouřím, půjdu raději zkontrolovat připravenost techniky tady a naproti. Pak vám mohu pomoc, pokud mě neovelí jinam. Ale i kdyby, Haim vám bude plně k dispozici, jako obvykle."

Isaac naplní svá slova, provede kontrolu zdejších zařízení a přesune se naproti. Tam se krátce setká s Yaakovem Kaminskim, který je k němu o poznání chladnější, po jeho striktním odmítnutí se podílet na přípravě vzpoury. Naopak kápo z trojky se svého záměru rozhodně nevzdal, a to Edelsteina děsí.

Vrací se zpátky do své domovské továrny na smrt, vstoupí do prostor pecí, a tam spatří dost vyhrocenou situaci. Je tam velitel dvou zdejších protilehlých krematorií Erich Muhlsfeldt, rudý vzteky, a řve na pětatřicetiletého dentistu Freda Ehlbauma, původem z Francie, jehož úkolem je zde kontrolovat zubní dutiny nebožtíků a rvát z nich zlaté zuby či můstky.

„Ty svině židovská," prská šikovatel na strašně bledého lékaře, „Tys chtěl záměrně poškodit říši! Seš vodpornej sabotér!"

„Pane SS-Oberscharführere, muselo dojít k nešťastnému přehlédnutí …," tvrdí zsinalý Ehlbaum, krve by se v něm nedořezal, „Slibuji, už se to nebude nikdy opakovat."

„Ty svině … nešťastný přehlédnutí … sabotáž!" řve Erich, pak se v jeho tváři objeví moc ošklivý úšklebek, „V jednom máš pravdu. Už se to nikdy nestane. Protože ti už žádnou další příležitost nedám!"

„Pane SS-Oberscarführere, slitujte se, prosím," žadoní Fred plačtivým hlasem.

„Hovno, ty sabotére zasranej," odsekne Muhsfeldt a aby dodal svým slovům váhu, udeří obuškem do tváře nešťastného vězně.

Edelstein se zastaví a ani se nepohne, aby snad neupoutal pozornost rozzuřeného velitele. Je mu jasné, že osud dentisty je zpečetěný. Přitom tady je už delší dobu, musí mít dost zkušeností. Neví, jak na jeho přehlédnutí náckové přišli, ale to je jedno. Dle všeho k němu došlo a toho chudáka bude stát jeho život. Je moc dobře, že se s ním nijak blíž nezná, ačkoli dost dlohou dobu se zde míjeli.

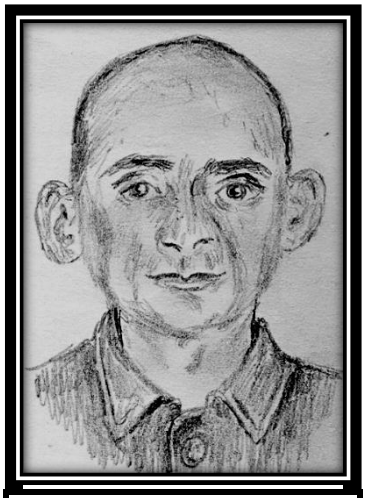
Doktor Fred Ehlbaum

„Prosím, pane SS-Obercharführere, milost, prosím," zní hlas dentisty zoufale, obličej zkřivený bolestí, krev se mu spouští z nosu a také vytéká z úst, úder byl dost silný.

„Přestaň už skuhrat, ty parchante," houkne šikovatel, „Koukej se svlíknout," nařídí.

„Pane SS-Oberscharführere, prosím!" vykřikne Ehlbaum, rozkaz je mu jasný. Oni lidi vždy popravují nahé.

„Ty svině!" přetáhne ho obuškem Muhsfeldt, a teď se k němu přidají i další esesáci, rány na nebohého vězně jen prší, proto se snaží před nimi zároveň chránit a současně se zbavovat svého oblečení. Což je přiměje ho přestat mlátit.

Chudák zubař je v obklíčení několika příslušníků SS, mezi nimiž dominuje Erich, nechybí tam i četař Rudolf Baerwald, který zde má dnes službu, jsou tam i další čtyři vojáci a poddůstojníci. Proti nim nemá vězeň žádnou šanci. Což asi pochopí a tak přestává vzdorovat. Je pokroucený, přerývaně dýchá, možná od bolesti, možná strachy ze své neodvratné brzké smrti.

Další přítomní členové sonderkomanda jen klopí hlavy, někteří Freda znají lépe, některým i ulevil, když je bolel zub, většinou jim ho vytrhl. Vědí, že mu nijak pomoc nemohou, a určitě jim je ho líto.

Isaac má ve tváři svůj klasický lhostejný výraz, přitom přemýšlí, jak se mohl dentista dopustit takové chyby. Zase si uvědomí, jak zde o lidském osudu rozhoduje náhoda. Nikdo si nemusel všimnout, že mrtvole zůstal zlatý zub v ústech. Jenže osud chtěl jinak a kvůli asi souhře více náhod, ten chudák bude brzo mrtvý. Pravděpodobně ho odvedou na dvůr či do márnice, a tam ho zastřelí, pokud to neudělají přímo tady.

Ehlbaum už je zcela nahý, chvěje se strachy, částečně zhroucený. Už ani neprosí, neboť pochopil, že nikoho z těch vrahů neobměkčí. Snaží se tedy srovnat sám se sebou a připravit se na odchod z tohoto světa plného utrpení.

„Votevřete tu pec!“ křikne Muhsfeldt na předáka zdejší pracovní čety Eliase Fedlberga, který vytřeští oči, „Tak dělej, ty židovská svině, jinak si po něm na řadě ty!“ zařve šikovatel.

Tato slova Eliase vytrhnou z šoku, a rychle otevírá dvířka nejbližší mufle. Ta je však skoro plná, mrtvoly tam byly přiloženy před chvílí.

„Zkus jinou!“ zní pokyn velitele.

Druhý pokus vyjde, tam je proces hoření skoro u konce. Výraz zděšení je nyní možné spatřit v očích všech vězňů, a nejvíce pak nebohého dentisty.

„Ne, to ne!“ zařve tak, že všem jeho kolegům přeběhne mráz po zádech.

To už odsouzence drží dva esesáci za ruce, Baerwald mu podrazí nohy, aby se jich chopil. Pomáhá mu další kolega strážný. Ehlbaum se nyní začíná zoufale bránit, neboť před ním zeje pekelná tlama, které má být ještě živý vydán na pospas. Přitom vyráží nesrozumitelné výkřiky děsu, které se zarývají pod kůži všem členům sonderkomanda. Nikoli však jeho krutým katům, kteří do svírají a ještě ho bijí, aby jeho odpor zmírnili.

„Nohama napřed, ať si to užije,“ nařizuje Muhsfeldt s ďábelským úsměvem.

Hrozně zmlácený Fred se blíží k výhni, cítí žár, který z ní sálá. Snaží se zapřít nohama, ale ty mu oni drží u sebe. Nevnímá už bolest od bití, je prostoupen strašným strachem z toho, co má přijít. Začne strašně řvát, neboť už má nohy až po lýtka uvnitř, šlapky narážejí na nedohořelé ostatky pálených nebožtíků.

Ten křik je příšerný, jak ho rvou dovnitř a jemu se začínají škvařit nohy. Ehlbaum má vypoulené oči, krvavou pěnu u úst, pomočil a podělal se strachy i bolestí. Už je uvnitř až po pás, napůl mrtvý a napůl stále živý. Cítí, jak mu spodní část těla hoří, ta bolest je šílená, bohužel ho o vědomí stále nepřipravuje. Jen jeho odpor slábne, proto ho tam zasunou až po prsní bradavky. Hoří a pořád žije, stále o sobě ví. Zmítá sebou, čímž asi jen vše pro sebe zhoršuje, neboť tím rozdýchává oheň v mufli.

Když mu kouká snad už jen hlava, tak najednou vytuhne. Buď mu od žáru puklo srdce nebo omdlel, přemýšlí Isaac, vnitřně pobouřený naprosto zbytečnou krutostí. Copak nestačilo ho pro výstrahu ostatním zastřelit? Aby si každý dával větší pozor na svou práci? Bylo ho nutné upálit zaživa?

„Strčte ho tam úplně a zavřete!“ křikne Muhsfeldt na předáka.

Fedlberg chce dát příkaz někomu ze svých podřízených, ale pak se sám chopí háku a již bezvládné tělo svého kolegy posune tak, že může zavřít dvířka. Což učiní velmi rád, pohled na škvařícího se dentistu je příšerný, zvláště když možná ještě žije. Ale snad už žádnou bolest necítí.

„Tohle je varování, pro všechny!“ rozhlédne se výhrůžně Erich po zdrcených vězních, ti se neodvažují ani pohnout, zrak upírají do země. Vzápětí velitel i se svou suitou zamíří na dvůr, asi aby si tam dali cigáro a zasmáli se na úkor planoucího zubaře. Výraz většiny z nich dává najevo, že jsou se svou prací spokojeni, pokud je přímo nepotěšila.

„Ty vaříš, já peču,“ poznamená Baerwald s úšklebkem na tváři, když míjí Edelsteina. Tomu se nepohne ve tváři ani sval, stojí v pozoru, jak vzdává úctu procházejícím esesákům, nicméně nepovažuje za nutné na tuhle stupidní poznámku odpovědět.

Isaac se rozhlédne, postavy přítomných vězňů jakoby se zmenčovaly, hroutily do sebe. Někteří něco podobného už zažili, jiní tu hrůzu spatřili poprvé. Někteří už museli zasunout nosítka i s živým novorozencem či batoletem, další toho byli ušetřeni. Ale krutá smrt kolegy je jednoznačně všechny dostala. Jejich předák se doslova klepe, nenašel sílu někomu ze svých podřízených poručit, aby děsivé dílo nácků dokončil. Stojí tam jak bez duše, a zírá střídavě na tyč a na dvířka mufle, v níž hoří Fred. Teď už je naštěstí jistě mrtvý, teď už ho určitě nic nebolí.

Edelstein projde kolem zdrcených členů sonderkomanda a začne stoupat do schodů na půdu. Má důvod se zašít do svéjo kutlochu, neboť bude doplňovat záznamy o kontrole techniky. Dosedne na postel, zapálí si cigaretu a sáhne po láhvi. Jeho pohled je prázdný, snaží se potlačit vzpomínky na další hrozný zážitek, myslet na něco jiného, ale moc se mu záměr naplnit nedaří. Tak začne pracovat, snad tak přijde na jiné myšlenky.

Po chvíli se dveře otevřou a objeví se Kamzon, popelavě bílý. V očích má děs, v rukách lehký třas.

„Voni ho upálili, pane," hlesne.

„Já vím, viděl jsem to. Byl jsem dole, když se to stalo," zvedne své oči kápo.

„Viděl … já naštěstí ne … jen jsem slyšel ten řev … tak jsem se radši zašil … až pak … řekli mi, co se stalo."

„Haime, je to svinstvo, ale už je po všem. Tak se uklidni, nebo narazíš na to hovado a kdoví, jak to skončí," říká tichým hlasem Edelstein, pak sáhne za sebe, vyndá butylku s tvrdým alkoholem a hodí ji svému slouhovi, „Jen dva loky, ať nejseš vožralej a nenamotáš se do nějakýho průseru," nařizuje.

Kamzon poslechne, ale zklidnění jeho rozervané duše nepřichází.

„Já ho znal, pane," řekne.

„Chyba. Tady je lepší nikoho neznat."

„Nikoho neznat …"

„Však víš, jak to myslím, a většina to tak dělá. Pak tě to míň bolí, když zmizí."

„My dva se přece taky známe …"

„Známe?" znovu zvedne svůj zrak Isaac, „Jen spolupracujeme, Haime. Což je výhodný pro voba. Jinak vo tobě nic nevím a vědět nechci."

„Chápu, pane."

„Tak to je dobře. Teď jdi zase dolů, podívej se na tu pitevnu, jestli něco nepotřebujou. Možná bude třeba zabalit hlavu toho kluka, jestli už jí teda ten patolog ufiknul."

„Zabalit …"

„No spíš ji dát do roztoku. Asi si poraděj sami, ale slíbil jsem jim pomoc, kdyby chtěli. Haime, co zas tak čumíš? Je to jenom hlava, a když mu jí řezali, tak byl dávno mrtvej. Tak tam skoč, možná budou potřebovat poklidit ten svinčík, co přitom udělali. A vodnýst to tělo na spálení. Tak na co čekáš, do prdele," zvýší hlas Edelstein, pročež mladík rychle opustí jeho kamrlík.

Isaac se za ním podívá, a chvíli zírá na zavřené dveře. Během rozhovoru si uvědomil, že mu ten kluk docela přirostl k srdci a mrzelo by ho, kdyby umřel. Což je chyba, o které mluvil. Bude ho to bolet, až umře. Teda pokud neumře on dřív. Což se taky nedá vyloučit.

KONEC RODINNÉHO TÁBORA

Od dvacátého osmého června je zase obnovený přísun maďarských Židů a znovu se rozběhne tradiční proces selekcí a vraždění těch méně šťastných. Tušení Isaaca se potvrdí,

kromě svých povinností kolem techniky je nucený pomáhat při speciálních akcí. Znovu se kupí mrtvá těla, znovu planou ohně v pecích i jamách za Krematoriem V.

Tento stav trvá až do devátého července, kdy přijedou zatím poslední vlaky z Maďarska. Desátého se už žádné neobjeví, což všechny překvapí. Že by jen krátká přestávka a další den se vše vrátí do zaběhlých kolejí?

Toho dne Isaac provádí svoji rutinní kontrolu, u pecí jsou ještě mrtvoly z předchozích plynování, oheň pohlcuje stále nová a nová vytěžená těla. On se však zajímá o stav pecí, komínů a dalších přídavných zařízení. A ta kupodivu fungují dobře, i přes ten obrovský nápor, který v posledních dvou měsících musely přestát.

Také už je zase funkčních většina pecí v Krematoriu V, ty byly vyzkoušeny po jejich opravě od odborné firmy právě s využitím mrtvých z jednoho maďarského transportu. Jelikož však jsou schopné zlikvidovat pouze kolem pěti set těl za čtyřiadvacet hodin, pořád je výhodnější používat obrovské jámy za budovou.

V odpoledních hodinách dostane Edelstein rozkaz, aby se dostavil právě k tomuto lesnímu krematoriu, a tak se tam neprodleně vydá. Má svoji trvale platnou propustku a není tak pro něj problém se tam dostat. Navíc ho většina stráží už dobře zná, courá tudy někdy sám, jindy v doprovodu esesáků, nejčastěji četaře Rudolfa Baerwalda. Byť v poslední době po něm nikdo žádné výkresy nechce, a technika naštěstí drží, proto i on je bez problémů a stále naživu.

Po vstupu do oploceného prostoru se začně rozhlížet, vidí dým vycházející zpoza budovy, asi tam ještě také hoří zbytky z předchozího dne, možná i dní. Co se ale po něm chce? Je mírně nervózní, jako vždy, když neví, do čeho jde. Pak ho přepadají temné myšlenky. Tady člověk umře a ani neví jak. Sice mu snad nemohou nic vytknout, ale čert nikdy nespí. Jde tedy dál, tam, kam se mu nikdy moc nechce, na místo, kde planou lidé v obrovských ohništích.

Spatří Petera Vosse, který postává kus od první jámy spolu s brutálním rotmistrem Johannem Georgesem. Ten se na kápa podívá hodně nevraživě, naopak jeho šéf docela mile. Mávne na vězně, ušklíbne se nad předpisovým hlášením a vezme ho stranou. Dokonce mu nabídne i cigaretu, což není ale poprvé.

„Vyžádal jsem si tě, pro dnešní noční speciální akci," říká velitel žoviálně.

„Dnešní speciální akci, pane SS-Obercharführere? Dorazí ještě transport? Když jsem odcházel, na rampě žádný ještě nestál."

„Nejde vo žádnej transport, ty asi už skončily," odvětí Voss, není však poznat, zda ho to těší či mrzí, spíše je mu ukončení deportace maďarských Židů lhostejné.

„Už nebudou jezdit?" podiví se Edelstein.

„Nech si to pro sebe," hovoří dál Voss, jako by se bavil s přítelem a ne s vězněm, „Ale podle všeho to tam někdo zatrhnul. Takže asi už žádný vlaky s nima nepřijedou. To sice každej brzo zjistí, nicméně zatím vo tom nikde nemluv."

„Pane SS-Oberscharführere, já nikdy o ničem s nikým nemluvím," odpovídá Isaac klidným hlasem, nicméně teď přidá na důrazu.

„Já vím, seš takovej vlk samotář," usměje se Peter, „I to se mi na tobě líbí. No nic, to jsme vodbočili. Prostě tu dneska v noci bude další speciální akce."

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," nepohne se ve tváři kápa jediný sval.

„Víš, bude tak trochu specifická," pokračuje ve vyzrazování tajemství šikovatel, „Budou to tady z toho tábora."

„Takových speciálních akcí se selektovanými už bylo mnoho."

„Jo, ale tohle bude trochu specifický. Jde vo ten rodinnej tábor, nebo to, co tam z něho zbylo."

„Rodinný tábor … rozumím. Ten, co z něho část šla … část skončila v březnu."

„Přesně tak. Už tam proběhla selekce, už votamtud zmizeli muži a ženy vybraný na práci," hovoří zcela lhostejně Voss, „Pořád jich tam ale dost zbejvá, možná až sedm tisícovek."

„Sedm tisíc …," zachvěje se Isaac, ale snaží se navenek nedat nic najevo, „Ti všichni, tuhle noc?" zamrazí ho mezi lopatkami.

„Tuhle a možná i tu další. Jak vidíš, tak ti důvěřuju, proto s tebou mluvím na rovinu. Jsou tam sice jen samý starý, taky nějaký mladší ženský s dětma, ty děti. Přesto může bejt bordel, kolem toho, tihle moc dobře budou vědět, co je čeká. Proto čekám komplikace," objeví se v obličeji Petera nejistota, „Mám tady dost nováčků. Nechci tady v noci bordel. Potřebuju tady vězeňský funkcionáře, kterejm se dá věřit a který si to dokážou dobře zorganizovat. Stejně tam na tý dvojce máš hovno co na práci."

„Vynasnažím se, pane SS-Oberscharführere."

„To doufám. Znáš se i s těma kápama tady, tak spolu s nima vyberte nějaký schopný lidi. Možná to dneska bude divoký, co já vím. Minule nám to klaplo dobře, ne?"

„Ano, v tom březnu," projede zase mrazení po zádech Edelsteina, vzpomene si na báseň dívky, kterou mu strčila do ruky cestou do plynové komory. Tu už předal jednomu českému Židovi, kdoví kde nakonec skončí.

„Třeba taky nebudou dělat problémy. Tak tři a půl tisíce těch mladejch, mužů a žen, ty tam nebudou, ty byly vybraný na práci. Ale i tak. Zůstávaj tam nějaký mladý ženský s dětma. Taky nevím, koho nám sem v noci přivezou," hovoří stále lhostejně šikovatel, jako by ani nemluvil o hromadné vraždě mnoha set osob, možná až dvou tisíc.

„Domluvím se s kápy, aby nebyly ze strany sonderkomanda problémy."

„To udělej. Sice tam nikdo z nich nikoho nemá, ale i tak."

Pak změní Voss téma a baví se o zdejších pecích, pochvaluje si, že už jsou zase v provozu. Až nastane normální režim, jak se vyjádří, mohly by se ty díry zasypat a využívat krematorium klasickým způsobem. Ovšem nezmiňuje, kdy k tomu dojde, zda brzy, nebo až vyvraždí většinu obyvatel zdejšího koncentračního tábora. Na to se Isaac raději nezeptá.

Přízeň šikovatele ho těší, je dobře, že v něm má zastání. Což mu sice pomoc nemusí, ale třeba může, až se bude redukovat sonderkomando. A to nepochybně bude, pokud tedy nepřijde nová vlna transportů, třeba odjinud než z Maďarska. Pak by mu právě přímluva Vosse mohla pomoc, aby zůstal mezi těmi, co nechají žít. Jenže jak dlouho? Dle všeho na ně zle dotírají Rusové, ví už také o západní frontě, o vyloďení v Normandii. I tyhle zprávy už k němu dorazily. Jak dlouho tady bude smět ještě žít, než jako svědek těch jejich strašných prasáren bude muset umřít?

Tohle je nesmysl řešit. On má zatím ještě určitou budoucnost, možná krátkou, ale nějakou. Těch na sedm tisíc selektovaných z rodinného tábora ze sekroru BIId, tak ti už ji počítají na hodiny. Maximálně na den a půl.

Vykročí za svými kolegy s páskou kápa na rukávě, aby se s nimi domluvil. Je hezké, že mu Voss věří, ale díky tomu bude muset dnes v noci prožívat další trauma, až budou nahánět lidi do plynových komor, lidi, kteří budou dobře vědět, že jdou na smrt. Zachvěje se při té představě, je už hodně imunní vůči utrpení, ale vzpomínka na tu dívku z března a její báseň mu otevřela starou a nezhojenou ránu na duši.

Yoel a Gideon Edelsteinovi organizují život na svém zvláštním bloku, který po dalších příjezdech transportů maďarských Židů čítá už přes dvě stě padesát osob. Z prodělané otravy se vzpamatovali za dva dny, přesně podle předpovědi doktorky Honigmanové, pak ještě museli ob den chodit na odběry krve, což je vždy dost oslabilo. Ale nyní se už zase cítí celkem dobře.

Náhle sebou lehce trhnou, neboť se objevuje ve dveřích doktor Mengele. A děti k němu letí, přestože už některým z nich ublížil. Pořád v něm vidí svého spasitele, zase už na něj volají

strýčku, pořád je pro většinu strýček Pepi. To ti starší mají asi jiný názor, bližší tomu jejich. Nicméně rychle vyrážejí vpřed i oni, aby mu podali hlášení.

Josef si užívá projevovaného zbožnění, pohladí pár chudáčků po vláskách, rozdá jim bombóny či tabulky čokolády. Až poté kývne na sourozence Edelsteinovi a ti ho následují až před blok. Tam spatří pět dvojic chlapců, hrozně zdrchaných, rozechvělých, s čmouhami na tvářích od pláče. Hlídají je strážní, snad aby se nerozutekli po sektoru. Nebo neběželi někam hledat svoje rodiče, pokud jsou ještě naživu. Nejmladším je asi pět let, těm nejstarším tak třináct. A právě tihle kluci vypadají ze všech nejhůře, asi si nejlépe uvědomují, co se stalo.

„Tyhle vem do stavu," obrátí se kapitán na Gideona a ukáže na přivedené chlapce, „Další jejich dokumentaci ti nechám poslat později," dodá.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," vyprsí se písař bloku.

„Taky na ně dohlídni, aby nevyváděli," směřuje lékař svá slova k druhému z dvojčat.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," napřímí se i Yoel.

Více slov nepadne, neboť Mengele i strážní odcházejí. Kluci už jsou v péči vězeňských funkcionářů, hlídá je oplocení. Dvojčata Edelsteinova však mate poslední poznámka, obává se snad kapitán, aby se nepokusili utéct? Ale kam?

„Pojďte všichni za náma," řekne Yoel strohým hlasem, a právě ten tón a možná i obušek, co má u sebe, přiměje chlapce bez odporu napochodovat do kanceláře písaře.

„Umí tady někdo jidiš nebo německy?" zeptá se Gideon nastoupené desítky kluků.

„My umíme, obojí," odpovídá v jidiš jeden z dvojice nejstarších chlapců.

„Odkuď jste? Z Maďarska? Z dnešního transportu?" položí dotaz Yoel.

„Pane, my jsme z tábora bé dva bé," odpovídá chlapec, sotva však potlačuje hrozné dojetí, doslova se začne chvět.

„Blok bé dva dé … vy všichni …," přeběhne mráz Yoelovi po zádech, v neblahém tušení. Tenhle rodinný tábor měl být dle kolujících fám zlikvidován asi před měsícem, nebo aspoň jeho část, co jim skončila šestiměsíční karanténa. Nestalo se tak, že by dnes?

„Ano, pane. Nevím, jestli je vhodné …," podívá se chlapec na menší děti.

„Rozumím. Zůstaňte tady, ty s bratrem, já vodvedu ty další do ložnice. Tam někoho pověřím, aby se vo ně zatím postaral. A na nic se jich neptal," řekne velitel bloku, což vyvolá vděčný pohled třináctiletých kluků.

Gideon mezitím zjistí, že ti dva chlapci se jmenují Dawid a Nahum Kaufmannovi a pocházejí z Čech. Nejprve jejich rodinu deportovali do Terezína a odtamtud v prosinci loňského roku sem do Birkenau. Mezitím se vrátí i Yoel, posadí se vedle sourozence, zatímco nováčkové stojí oproti nim.

Dawid Kaufmann

„Nemusíte se bát, tohle je zvláštní blok. Je tady hodně dvojčat, a taky různejch trpaslíků, různejch lidí, co vypadají divně," říká soucitným hlasem Gideon, „Nemusíte taky nic říkat vo tom, vodkud jste přišli. Jen si vás a ty další zavedu do evidence."

„Ten blok, pane, to jsou jen děti?" ptá se Dawid.

„Nejen děti. Jsou tu i sedmdesatiletý pánové, dvojčata. A taky jiní dospělí. Proč se ptáš?" zajímá Yoela.

„Nic, pane, to já jen tak."

„Divíš se, že jsme tady s bratrem vedoucí, co?"

„Nemám právo se divit, pane."

„Uklidni se," ozve se Gideon, „Původně tady byly hlavně děti, mladší kluci než my dva. To až v poslední době se to změnilo. Jsme takovým vosobním blokem pana doktora Mengele, to je ten, co vás sem přivedl."

„My ho známe, pane. Už nás vyšetřoval, už v tom našem táboře.“

„Takže víš, na čem seš,“ ozve se Yoel, „Chodíme na vyšetření, měření, berou nám krev a vobčas s náma dělaj pokusy. Ale nikoho tady nebijou, máme vyšší dávky jídla, můžeme si tady i hrát, nebo zahrát fotbal. Není třeba se tvářit tak vyplašeně.“

Nahum Kaufmann

„To není tím, pane,“ ozve se Nahum, a hlas se mu chvěje dojetím, „To je tím jiným … pane, voni je všechny zabijou,“ vyhrkne, a pak mu vytrysknou slzy z očí, což má spouštěcí efekt i na jeho sourozence.

„Koho zabijou?“ ptá se blokový.

„Všechny. Všechny je pošlou do plynu,“ brečí Dawid.

„Nemusíte vo tom mluvit,“ řekne rychle Gideon a podívá se vyčítavě na bratra, pak vstane a přistrčí oběma klukům židli, „Sedněte si. Nemusíte nám ani říkat pane, já sem Gideon a tohle je Yoel,“ dodá, za což pro změnu on sklidí vyčítavý pohled od sourozence. Je dobré, když k nim mají respekt, pro udržování pořádku na baráku.

„To je jedno … je to strašný … všichni tam umřou,“ roní dál slzy Nahum.

„Kluci, buďto nám řekněte, co se děje, nebo vo tom nemluvte. Někdy je lepší vo tom nemluvit. Dobře víme, kde jsme, co se tady děje,“ je mírně nervózní Yoel.

„Jsme z toho tramsportu z Terezína, co přijel v prosinci,“ říká třesoucím se hlasem Dawid, ten se trochu vzpamatoval, „Zpočátku to tady vůbec nebylo tak hrozný. Měli jsme tam tu školu. Dokonce si na vás pamatuju, jednou jste tam byli. Pamatuju si to, protože jste taky dvojčata.“

„Máš pravdu, byli jsme tam. Podívat se právě na tu školu, co tam vedl ten … tuším Fredy,“ přikývne Yoel.

„Fredy … ten už je taky mrtvej,“ sklopí hlavu Dawid, „Bylo to dobrý, až do toho začátku března. Co poslali do plynu ty, co přijeli v září. Sice tvrdili, že jeli do jinýho tábora, ale většina jim nevěřila. Vod tý doby jsme všichni znali datum svojí smrti.“

„Datum svojí smrti?“ zachvěje se Gideon.

„Těch šest měsíců, přece, kdy nám končila ta karanténa … Je to strašný, pane, když víte, kdy přesně umřete. Dvacátého června. Tři měsíce jsme s tím tam všichni žili, že toho dvacátýho června taky půjdeme do plynu,“ zlomí se Dawidovi hlas, „Pane, nedovedete si představit, jak je to strašný,“ hovoří teď skoro šeptem, „Počítat dny, kdy už umřete. Blíží se to, jste zoufalej, všichni kolem.“

„Není třeba vo tom vůbec mluvit,“ říká s patrným dojetím Gideon, v jeho očích se objevuje i odraz děsu, jak strašné asi muselý být ty tři měsíce měsíce pro obyvatele sektoru BIIb, kteří znali den svojí smrti. Nebo si alespoň mysleli, že ho znají.

„Ať to víte … někdy je lepší se vypovídat … pokud to nevadí,“ pozvedne svůj zakalený zrak mluvnější z bratrů Kaufmannových.

„Ne, ne, pokud ti to pomůže, tak se vypovídej,“ řekne rychle Gideon.

„V květnu přijelo dalších asi sedm a půl tisíc lidí z Terezína, z toho tak třetina taky pocházela z Čech, jako naše rodina. Ti měli žít dalších šest měsíců, a nahradit nás … Taky jsme chtěli bojovat … nevím, tohle bych asi neměl říkat,“ ulekne se Dawid.

„Uklidni se, my tě nepráskneme,“ hovoří konejšivě Gideon, „V tom březnu, kdybyste tenkrát povstali, taky jsme chtěli bojovat. Čekali jsme, až to začne, ale nic nezačalo,“ přehlédne varovný pohled sourozence, o tomhle by zase asi neměl mluvit on.

„Opravdu? Ale teď už je to vlastně jedno," zklidní se hoch, „Nakonec jsme ten dvacátej červen všichni přežili. Ale báli jsme se pořád, že nás budou chtít překvapit. Až pak, asi před osmi dny, najednou přišla selekce. Vybírali muže a ženy na práci. Nejdřív si všichni mysleli, že je to podvod, že půjdou do plynu, ale pak jsme viděli ty muže odjíždět. I našeho staršího bratra. Tak některejm svitla naděje, že by nemuseli umřít."

„Nemuseli umřít …," hlesne Gideon.

„Ano, nám vostatním to bylo jasné, nám, co jsme tam zůstali. Jen samí nepotřební," říká hořce Dawid, „Vodvedli mladý a silný muže, vodvedli i mladý a svobodný ženy. Těch žen mohlo bejt víc …," zajíkne se.

„Být víc? Vybrali jich málo?"

„Ne, to ne," říká s velkým přemáháním chlapec, „Jako naše starší sestra. Má ročního kluka. Taky mohla bejt vybraná, jet někam za prací. Jenže …"

„Možná už jsi nám toho řekl dost," rozhodne se písař příšernou zpověď ukončit, „Třeba někdy později …"

„Později," zaúpí Dawid, „Vona už nemá žádný pozdějš … Je jich tam podobnejch mnohem víc, tak aspoň pět set, možná ještě víc … Ženy, co maj malý děti. Ale jsou ještě mladý a silný. Mohly jít na práci, ale … Jako naše sestra. Říkali jsme jí, ať jede, že se vo jejího kluka postaráme … ale nechtěla. Říkala že nemůže …. že nemůže …"

„Řekla, že nemůže dopustit, aby její syn umíral sám, bez ní," ozve se Nahum přerývaným hlasem.

„Ty ženy se mohly rozhodnout … nechat tam svoje děti … nebo umřít s nima," doplní ho jeho dvojče.

„Třeba neumřou. Třeba je taky někam přemístí," snaží se Gideon utěšit oba chlapce, ale jeho slova nevyzní přesvědčivě, možná i proto, že jim sám nevěří.

„Ba ne, všichni tam umřou," zavrtí hlavou Dawid, „Bylo nás tam přes deset tisíc. Tak asi tři tisíce vybrali, možná vo pár víc, nevím … Zbylo tam hrozně moc lidí, takovejch, co se jim nehoděj. Pak ještě přišel velitel, SS-Obersturmführer Schwarzhuber, tak ten vybral ještě asi osmdesát kluků, co jim bylo mezi čtrnácti a šestnácti roky, co byli jako ještě slabí na práci. Ale prej budou dělat učně, nebo co. Vodvedl je do toho sektoru, jak jsou tam muži. Nezabili je, žijou, to víme. Nás to minulo, chyběl nám rok. Jeden posranej rok. Jen kvůli tomu roku jsme my dva museli umřít. Nebo jsme si to mysleli, když ty kluky vodvedli a my tam zůstali s vostatníma. Pak už to všem tam bylo jasný, nezůstal nikdo, koho by potřebovali …"

„Třeba ještě někoho vyberou, třeba tvou sestru …," pokusí se dát naději Yoel.

„Ne, ta se vod toho malýho nevodloučí," zavrtí hlavou Nahum a oči se mu zase zalijí slzami.

„Teď ještě odvedl SS-Hauptsturmführer Mengele nás, dvojčata, kluky strčil sem, holky asi někam jinam … Možná už teď, co tady sedíme …," otřese se Dawid při té představě.

„Je to pro vás určitě těžký," podívá se soucitně Gideon.

„Pro nás …," zavrtí zuřivě hlavou Nahum, „Pro nás … když si pro nás přišel a řekl, že půjdeme s ním, měl jsem hroznou radost," zatváří se provinile, „Znamenalo to, že budeme žít, že nemusíme umřít … Pak jsem se podíval na rodiče … mladší i starší sestru … Voni taky měli radost, že nebudeme muset umřít. Ale my jsme věděli, že … že … když jsme se loučili … už je nikdy …," zlomí se mu hlas.

„Myslím, že jste nám toho už řekli opravdu hodně, vlastně úplně všechno," ozve rozhodným hlasem Yoel, „Už se vo tom vůbec nebudeme bavit, jo?"

„Tak jo," kývne zničený Dawid, a vzápětí se přidá i jeho dvojče.

„Udělám si akorát vaši evidenci, napřed vás dvou, pak těch dalších," vysvětluje písař následnou přijímací proceduru, „Asi mi donesou vaše karty, ale kdyby tu nebyly na večerní

apel, tak abych věděl, kdo je kdo. Vaše čísla, a taky vaše jména, to bude stačit. Teď jste členy tohohle bloku bláznů."

„Blok bláznů?" zvedne své uslzené oči Dawid.

„Až přijdeš na ložnici, tak to pochopíš," odvětí Yoel, „Podívejte, kluci, jste z těch novejch, co dneska přišli, jste z nich nejstarší. Já vím, že je to pro vás těžký, ale pro ně taky. Tak se vo ně postarejte. Vo ty mladší. Aby nikdo z nich neblbnul. Třeba se nechtěl dostat zpátky. Je jasný, jak by to dopadlo. Ty dráty kolem, ty vojáci na věžích … Vy doufám blbnout nebudete," podívá se pátravě.

„Nechceme umřít," zavrtí hlavou Dawid, „Když přišel ten zázrak … Každej den jsme čekali, spolu s rodiči a sestrami, kdy pro nás přijdou, kdy půjdeme do komína … Dneska … Dostali jsme taky šanci, jako starší bratr."

„To je správnej postoj," přikývne blokový, „Tak nadiktujte bráchovi ty údaje, co potřebuje, a pak vás vodvedu za vostatníma, přidělím vám místo. Co a jak vám řeknu pozdějš, asi těsně před večerním nástupem, nebo spíš po něm."

Sourozenci Kaufmanovi sdělí svoje nacionále a zde naprosto nezbytné číslo, co mají vytetované na ruce, potom dostanou přidělenu palandu a Yoel si odvede další z nových dvojčat. Když je mají všechny zaevidované, zůstanou na chvíli s bratrem sami.

„To je strašný, co ty kluci říkali," promluví hrozně smutným tónen Gideon.

„Co přesně?"

„Všechno. Napřed žít tři měsíce s tím, že víš, kdy tě zabijou … počítat ty dny … to muselo bejt hrozný."

„Tady přece nikdo neví, kdy … ale máš pravdu, když víš, kdy máš umřít … a jak se to blíží. Lepší je to nevědět, nevědět, kdy to přijde."

„Yoeli, podle toho co říkali, tam pořád zůstalo asi sedm tisíc lidí … těch nejslabších, ženy a děti. A nic si nenamlouvejme, voni je všechny zavražděj."

„Gideone, jak seš tady dlouho. Copak tohle je něco novýho? Voni jen dostali šest měsíců navíc, kdy ještě mohli bejt spolu. Jiný do toho plynu šli rovnou po příjezdu sem, na to nezapomínej. Tihle měli ještě šest měsíců."

„To je vlastně pravda … ale chudáci kluci."

„Chudáci? Chudáci by byli, kdyby tam zůstali. Voni měli štěstí, že jsou dvojčata."

„Když se na to díváš takhle …"

„Gideone, nemůžeme se tomu poddávat. Je to hrůza, to teda jo, ale my se musíme snažit přežít. Tohle jsou prostě naprosto cizí lidi. No nedívej se tak, taky mi je jich líto. Ale nic s tím nemůžeme udělat. Když někdo z těch bratrů přežije, tak v nich přežijou ty rodiče, co už asi brzo umřou. To je jako s náma. Tak se snaž na to dívat pozitivně. Přišlo sem deset kluků, co dneska Mengele zachránil, asi na poslední chvíli."

„Zachránil, aby je mohl zkoumat, dělat na nich pokusy."

„To je jedno, proč je zachránil. Důležitý je, že žijou. Jsou tady a my se vo ně musíme postarat. Tak na tohle mysli, a co bylo předtím, než sem přišli, co se stalo s jejich blízkejma … Však ty mi dobře rozumíš."

„Rozumím, Yoeli. Ale stejně jsou to strašný svině. Nechat tady ty chudáky žít šest měsíců, s tím, že znaj termín svojí smrti. To je přece strašně krutý, ne?"

„Nakonec z nich přece přes tři tisíce vybrali. To ty, co přijeli v září, tak ty přece šli do plynu všichni, Mladý, starý, prostě všichni. Tak zlepšení, ne?"

„Nemusíš bejt za každou cenu pozitivní," povzdechne si písař a začne se připravovat na večerní apel.

V té době se již vše připravuje k noční hromadné vraždě. Isaac Edelstein zůstává u Krematoria V, a v předstihu si spolu s polskými kápy vybírá vhodné vězně, kteří budou při zločinu pomáhat. Nemohou však jinak, pokud nechtějí sami také zemřít, příkladů každý z nich viděl více než dost, včetně vynalézavého mučení členů sonderkomanda před popravou.

Jak se i z dalšího rozhovoru s Vossem židovský kápo ujistil, necelých sedm tisíc dočasných obyvatel ze sektoru BIIb bude zlikvidováno tuto a příští noc. Přeci jen je pro nácky tento počet asi příliš velkým soustem, než aby je všechny zničili na jeden zátah, zvláště když mohou očekávat komplikace. Isaac si je jistý, že nakonec všichni odsouzenci zemřou, otázkou je, zda relativně klidně a hrdě, jako jejich kolegové v březnu, nebo zda dojde k srdceryvným scénám, krev bude stříkat z jejich rozbitých hlav, nahánění do plynových komor bude provázet nesmírná brutalita.

Již jen z příprav je patrné, že esesáci nic nepodceňují. Edelstein už umí odhadnout klasická opatření, a dnes je jednoznačně počet strážných posílen. Další asi budou v daném sektoru, aby ty chudáky donutili nastoupit na nákladní automobily. Riskovat jejich přepravu pěšky pravděpodobně nebudou, mohli by se jim rozprchnout, zatímco z korby jedoucího vozu se seskakuje obtížněji.

Připravují také noční osvětlení, dle příprav kápo usuzuje, že se lidé budou svlékat na dvoře krematoria, tam bude víc prostoru a budou je moci lépe zpacifikovat. On na vše opět hledí ze svého sobeckého pohledu, hrozně moc si přeje, aby vše proběhlo v co největším klidu, a hlavně, aby už byla akce skončena. Ti lidé tak jako tak zemřou, nikdo už jim nemůže pomoc.

Již za soumraku přiveze sanitní vůz mladou ženu s asi čtyřměsíčním dítětem. Isaac nechápe, proč se jí dostalo takového privilegia, cestovat na svou popravu takto individuálně, při další cigaretě s Vossem zjistí důvod. Tato nebohá mladá matka nechtěla jít se svým potomkem na smrt, ale zároveň ho nechtěla nechat na pospas náckům. Proto ho uložila na dno příruční kabely. Při kontrole bylo dítě objeveno. Zpočátku ji nechali i s potomkem spolu s dalšími ženami, ale nakonec ji sem dovezli. Zemře tady s ostatními, neboť dle všeho se nikdo nemá k tomu, aby ji zastřelil. Chuděra tam stojí celá rozklepaná, křečovitě svírá v náručí své robátko a zírá na hrozivou budovu krematoria, kde oba zakrátko zemřou. Spolu s mnoha jinými.

Již je temná noc, když se objeví první reflektory náklaďáků, přivážející odsouzence na smrt. Ti jsou namačkaní na korbě a dost zvalchovaní. Podle všeho se s nimi nikdo nemazal už v táboře, když je naháněli na přepravní prostředky. Jde vesměs o starší osoby anebo děti, je mezi nimi také pár mladých matek, které se rozhodly zemřít se svými potomky. Nyní jim nařizují sesednout, a aniž by je nechali vydýchat, hned je nutí se začít svlékat. Kdo nereaguje dle nich dostatečně rychle, čeká ho bití, přičemž nešetří ani děti.

Právě přítomnost těch nejmenších a snaha jejich blízkých jim nezpůsobovat ještě větší utrpení, vede k poměrně rychlému odkládání oděvů. Jen tak mají naději uniknout brutálnímu bití. Ovšem ten únik směřuje do plynové komory, což ti jdoucí na smrt vědí.

Dnes není nutné nikoho odvádět za barák, aby nezpůsobil paniku. Proto Edelstein spíše dohlíží na členy sonderkomanda, ale ti pomáhají s hlavami sklopenými, těžce oddychují. Dnes se bohužel nemusí držet zpátky ani esesáci, například jeden nižší šikovatel stojí u dveří plynové komory a když jde kolem mladá pohledná žena, nepokrytě ji osahává a neváhá jí ani strkat prsty do přirození. I další esesáci se po něm opičí, a tak ty nešťastné dívky jsou ještě krátce před svou smrtí ponížené. Jako by nestačilo, že musí umírat nahé, ještě jsou vystavené sexuálnímu násilí.

Isaac průběžně prochází všemi místy, tím koná pohyb a tedy vykazuje činnost. Skoro až s posedlostí se snaží vyhnout jakémukoli kontaktu s konkrétní osobou. Snaží se nevnímat jednotlivce. Zrovna se nachází v márnici, kterou procházejí svlečení lidé do plynových komor. Kolem jde asi pětatřicetiletá žena, naříkající od bolesti i zoufalství, a za ruku vede tak

osmiletého chlapce. Oba jsou pochopitelně již nazí a oba krvácejí z různých tržných ran. Náhle se hoch zastaví a pohlédne na Edelsteina, který se zachvěje. V očích kluka čte jasnou obžalobu.

„Proč to děláte? Dyť jste přece taky Žid. Přitom odvádíte malé děti do plynu. Jen abyste přežil? To je vám život mezi bandou vrahounů o tolik dražší, než životy tolika Židů?“ promluví hoch důrazně, jasně, odhodlaně.

Isaac sevře ruce v pěst. Je mu, jako by dostal direkt. Ne, mnohem hůř. Ten osmiletý klučina, co promluvil jak dospělý, co si jasně uvědomuje, že odchází zemřít, popsal přesně nejhorší noční můru všech členů sonderkomanda. Teď už ale zase jde vedle své matky, kráčí vstříc své smrti poměrně klidně. Už se neotočí. Vše se odehrálo strašně rychle, ale ta jedna, ty dvě vteřiny stačily, aby židovský kápo upadl do hluboké deprese. Vše je o to horší, že na něj promluvil tak malý chlapec, a tak jasně se vyjádřil. Tak jednoznačně mu dal najevo svoje opovržení. Nahý, zbitý, v očekávání vlastní smrti, a přesto neztratil svou hrdost.

Edelstein stojí na místě ještě dlohou poté, co ten klučík zmizel za rohem, a jistě se již tísní spolu s ostatními v plynové komoře. Jeho věta ale zní v uších kápa, rve mu duši na cucky. Strašně se stydí před tím chlapcem, kterého již nikdy neuvidí. Maximálně jeho mrtvé tělo, až ho vytáhnou, různě zbarvené, možná pošlapané, znečištěné. Ale jeho strašný odkaz ze své mysli už nikdy nevymaže. Už vícekrát mu někdo z odsouzenců jeho posluhování náckům vyčetl, ale nikdy ne tak malé dítě, nikdy ne tak strašně silně.

Ten kluk má naprostou pravdu. Jen aby si prodloužil svůj život, pomáhá esesákům brát životy jiným. Tisícům jiných. Přitom nakonec taky zemře, ale už ne jako hrdý muž, nýbrž jako zneuctěný spolupachatel strašných zločinů. Jak to ten chlapec říkal? Je mu milejší život s bandou vrahů, než životy příslušníků jeho vlastního národa? To nevinné dítě se vyslovilo tak jasně. Jako by k němu jeho ústy promluvil Hospodin, napadne ho, a znovu mu přeběhne hrozné mrazení po zádech.

Ještě štěstí, že má na průběh akce jen dohlížet a nemusí se sám aktivně zapojovat. Jinak neví, jak by to dnes dopadlo, v jeho současném duševním rozpoložení. Stále stojí na stejném místě a jeho oči jen registrují pohybující se siluety, co ho míjejí, různě vysoké, různě pokroucené. Nářek obětí i řev jejich vrahů mu splývají do nejasného hučení v uších, připadá si jako v transu. Naštěstí pro něj se esesákům může zdát, že na vše opět shlíží se svou typickou lhostejností. Oni vůbec netuší, co se odehrává v jeho mozku, jakými strašnými emocemi je prostoupený.

Nejradši by šel za tím chlapcem, omluvil se mu a zůstal s ním v plynové komoře. Tím vykoupil svou vinu a našel konečně klid. Ale zase to neudělá. Zase zůstane venku, a na rozdíl od těch mužů, žen a dětí uvnitř, spatří i zítřejší východ slunce. Vyměnil svůj mrzký život za životy desetitisíců z nich, co pomáhal a pomáhá zavraždit, a pak dohlíží na jejich spálení. O co je lepší než ti náckové? Ti to snad dělají z přesvědčení, že zabíjejí nepřátele svého národa. Nebo alespoň někteří z nich. On si jen prodlužuje svoje žití, které nakonec skončí někde tady, nebo na dvojce. Co ho pořád nutí dělat vše možné i nemožné proto, aby ještě nějaký ten den přežil?

„Tak to šlo nakonec docela dobře,“ uslyší známý hlas, žoviální, téměř až přátelský, určitě však spokojený. Rychle sklopí hlavu, ve spáncích cítí silné bušení. Musí se rychle vzpamatovat.

„Ano, pane SS-Obercharführere,“ zachrčí.

„Hlavní je, že už jsou všichni uvnitř,“ pokračuje Voss naprosto klidným hlasem, „Když už seš tady, tak dohlídni na to vytahování a hlavně spalování těch těl. Nebo máš zejtra nějaký povinnosti v tý dvojce?“

„Povinnosti?“ nechápe vězeň smysl otázky.

„Myslím něco konkrétního. Prej se tam staráš vo tu pitevnu a laboratoř.“

„Ach tak. Ne, je tam ještě jeden vězeň, co jsem ho tím pověřil," slyší sám sebe říkat Isaac, a vůbec nechápe, jak s tím vrahem dokáže tak klidně mluvit, zatímco jeho podřízení už asi sypou jedovaté krystaly do plynových komor.

„Začneme s tím hned za svítání. Chci, aby co nejdřív zmizeli. Ještě nevím, jestli tady zejtra nebude další akce, nebo jestli ten zbytek skončí tam u tý rampy," říká Peter a Edelstein neví, proč mu to vykládá.

Ne, tohle postrádá naprostou logiku. Velitel zdejšího krematoria se družně vybavuje s židovským vězněm, když právě začínají umírat kousek od nich stovky jiných Židů, soudě podle typického křiku, který se line z plynových komor. Šikovatel, který bez mrknutí oka velel zabití možná až dvou tisíc nevinných a ubohých obětí, žoviálně klábosí s jiným odsouzencem na smrt, který si svou hanebnou spoluprací vykoupil odklad své popravy. Přitom Voss přece také musí vědět, že i jeho bude muset jednou nechat zabít. Co je tohle za divný svět, kde lidský život nemá vůbec žádnou cenu, kde neplatí žádná morální pravidla, ani ta nejzákladnější. Kde je vše dovoleno.

Jako ve snách Isaac vychází spolu s esesákem ven z budovy, kde se jejich kroky rozdělí. Velitel jde za svými soukmenovci, on si vytahuje třesoucí se rukou krabičku cigaret, aby si zapálil. Strašně moc by potřeboval doušek kořalky, ne, potřeboval by vypít celou láhev. Pak by snad uvedl svou mysl do stavu, kdy by ho tolik nemučila.

Vyfoukne kouř a pohlédne vzhůru. Reflektory před budovou začínají zhasínat, a tak při jistém postavení může spatřit nad sebou potemnělou noční oblohu, na níž probleskují hvězdy. Jestlipak u některé z nich je planeta podobná téhle, a jestlipak se tam také vyvinul život? Jestlipak se tam také nachází tak nesmírně krutý tvor, tak nelítostný predátor, jakým je člověk?

LÉKAŘSKÉ KONZILIUM

Daniel Edelstein se po ranním apelu sejde s Adamem Cieluchem, pro nezasvěcené může jít o pracovní rozhovor dvou prominentních vězňů, podle jejich oděvu a označení. Oni však probírají nejčerstvější zprávy, neboť s úspěchy spojenců na frontě roste naděje všech tady. Zdejší vězni pochopitelně více pozornosti upírají k východní frontě, která se dle všeho přibližuje ke zdejšímu táboru. Co je na jednu stranu nadějné, může být na druhou nebezpečné. Na tuto okolnost židovský lékař upozorní.

„Je mi jasné, že nás tady nenechají jen tak, abychom přivítali Rusáky," přikývne polský písař.

„Copak vás, vás možná i nechají. Ale nás, Židy, nezapomínej, byli jsme sem přivezení, abychom tady všichni umřeli."

„Co ty víš. Všechno se jim hroutí, mají všeho nedostatek, třeba budou potřebovat levnou pracovní sílu. Pak můžou svoje předchozí záměry přehodnotit. Navíc si ani nemyslím, že by nás Poláky tady jen tak nechali. Buď nás budou chtít někam přeložit, někam víc na západ, nebo by nás taky mohli povraždit. Pamatuj, umírající bestie nejvíc kouše."

„Zatím ještě neumírá, naneštěstí."

„Je to jen otázka času. Dane, oni tuhle válku prohrají, a podle mého jim to už musí docházet. Alespoň těm inteligentnějším. Sice je Hitler krmí kde čím, snad i nějakou tajnou a rozhodující zbraní, ale tomu moc nevěřím. Tlačí na ně ze všech stran. Je to vážně jen otázka času."

„Nu dobrá, taky bych tomu rád věřil. Ale co s tím?"

„Dane, stále více se začíná mluvit o tom povstání. Pochopitelně v tu pravou chvíli, až budou Rusáci blíž, až začnou Němci ztrácet nervy a kontrolu nad uzemín poblíž. Velké koordinované povstání všech, tady toho tábora, a taky v Birkenau. Menší vzpouru dokáží zvládnout, ale velké povstání už ne. Zase tolik jich tady není," skoro šeptá Cieluch.

„Adame, vždyť já jsem pořád zavřený tady, na tom bloku osmadvacet. Pokud někam jdu, tak maximálně na ten blok deset. Těch mých pár lidí na našem oddělení vás asi moc nevytrhne."

„To je pravda. Ale jde mi spíš o tvého bratra, co dělá u krematorií v Birkenau. Má tam dost významné postavení, chodí mezi všemi krematorii, jak jsme se dozvěděli. Máme dobré vztahy s jedním jeho kolegou, ale ten je příliš nevyzpytatelný. Spíš spoléhá jen na to své sonderkomando. Ale taková vzpoura nemá šanci, pokud se nepřidají další. Na druhé straně je tam teď podle všeho až devět set chlapů, co jsou silní, a asi toho hodně viděli. Vědí, co je čeká, a tak budou odhodlaní. Nemají totiž co ztratit."

„Adame, mluvíš o mém bratrovi."

„Právě, Dane. Dobře víš, že mám pravdu, a on to ví určitě taky. Všichni tam jsou očitými svědky těch zvěrstev, co tam napáchali. Ty určitě nebudou chtít nechat naživu, aby proti nim svědčili, až prohrají válku a budou po právu souzení."

„Pořád ještě neprohráli …"

„Dane, je to šance i pro tvého bratra, toho Isaaca, jak se zachránit."

„Adame, žijeme tady už dva roky, kousek od sebe a přitom jsme se vlastně nikdy nesetkali. Vůbec nechápu, jak bych ti mohl pomoc, teda vám," opraví se Edelstein, a je na něm patrné, jak je z tohoto tématu nešťastný. On určitě není žádný hrdina, aby se pouštěl do odbojové činnosti. Po pravdě má strach, aby neskončil na nechvalně proslulém bloku jedenáct.

„Máme tam v Birkenau zkušeného kolegu, který je ledasco schopný zařídit. Určitě najde způsob, jak se s tvým bratrem zkontaktovat. Od tebe bychom chtěli jen doporučení. Aby tomu muži tvůj bratr věřil."

„Doporučení? Snad ne nějaký vzkaz," ulekne se lékař, doslova se otřese.

„Ne, to by bylo moc nebezpečné," zavrtí hlavou Cieluch, „Ale například historka, kterou můžeš znát jen ty a on. Aby pochopil, že je ten muž důvěryhodný, že má tvoje doporučení."

„Adame, já nevím," kroutí se Edelstein.

„Jen o tom přemýšlej. Dane, už jsme o tom mluvili dřív, ale teď se to přiblížilo. Taky tady nechci umřít, po tom všem, co jsem tady prožil. Nevím, co chtějí udělat, s vámi ani s námi. Ale znám je, jsou krutí, neznají slitování. Klidně se můžou rozhodnout nás všechny zabít," dokončí svou řeč písař, pak zdviženým prstem jakoby zasalutuje na pozdrav a volným krokem odchází.

I Daniel se vrací na svůj blok. Ne, na něco takového on nemá nervy. Má hrozný strach, o sebe, o sourozence, o Helene, kdyby se dozvěděli, že se paktuje s jakýmsi podzemním hnutím. Na druhé straně má Adam pravdu, možná by se tak mohli zachránit. Určitě by došlo k masakru, mnoho vězňů by zabili, ale také by mohlo hodně přežít. Třeba i někteří z jeho sourozenců, co se po vystoupení z vlaku před dvěma roky stali stali stejně jako on odsouzenci na smrt.

Když pomyslí na Helene, zase ho zamrazí. Na bloku deset se dějí zajímavé věci, neboť se ten stěhuje do nového prostoru, respektive si to asi vymodlil doktor Clauberg. Ten nový barák s označením 1 je součástí dvaceti nových bloků, které jsou postavené nedaleko zdejšího tábora, sice za oplocením, ale stále ve střežené zóně. Už provedli selekci, z půdních čtyřista třinácti pacientek jich zůstalo tři sta čtyřicet osm. A ty se přemisťují na ten nový blok, kde chce Carl ve svém zvráceném výzkumu pokračovat.

Co se týká Helene, zatím ona a další vězni, co pracují pro Hygienický institut, zůstávají na bloku deset, ale není jisté, zda je také nepřestěhují na ten blok 1. Dost z činností tohoto

institutu se již přesunulo do jeho pracoviště v Rajsku, i jeho milenka tam chodí stále častěji pracovat. Pokud ale nebude už bydlet na bloku deset, tak se s ní také už nemusí vídat. Přímo se o ni nebojí, neboť ho Schröder ujistil, že se na její ochraně nic nemění, ale ani tahle nová situace mu na klidu nepřidává.

Rozhovor s Adamem ho rozrušil, nyní se musí zase zklidnit. Čeká ho hromada práce, během dopoledne dorazí i doktor Schröder, mají plné oddělení pacientů, mnozí potřebují intenzivní lékařskou péči. Je jich tady málo, na tolik nemocných, a o navýšení personálu nechce Johann ani slyšet. Současný tým považuje za dostatečný a naštěstí taky za dobrý.

Kapitán dorazí záhy a začne tradiční rituál. Nechá si naservírovat kávu s oblohou, tedy nezbytným panákem tvrdého alkohol. Nejlépe koňaku, když není, tak jiného chlastu, který si sehnal. K tomu si zapálí se svým vedoucím lékařem cigaretu a poslechne si základní reference o svém oddělení, případně program na celý den, zdrží-li se. Dopoledne probíhá rozsáhlá vizita, po ní případná porada celého lékařského týmu. V odpoledních hodinách se konají operace, případně jsou řešeny vážné případy, či se plánuje další postup v experimentování.

„Mám pro tebe zajímavou novinku," protáhne se tohle ráno Schröder, vyfoukne kouř, než pokračuje, „Jestli pak víš, že Josef pořádá semináře pro vězeňský lékaře. Semináře nebo taky možná konzilia, kde řeší závažný případy. Má tam svejch tak patnáct doktorů, a pak asi dalších patnáct, který si zve vodjinud. Zajímavý, ne?"

„Chcete taky pořádat podobné semináře, pane doktore?"

„To ne, tohle nechám na něm. Já se jednak předvádět nepotřebuju," mírně se ušklíbne Johann, „a za druhý mi stačí ty z vás, co jsou tady. Ale promluvil jsem s ním a dohodnul se, že tě tam taky zařadí, na ten jeho seminář."

„Mě? Co tam mám dělat?"

„Tak především pozorně poslouchat," odpovídá kapitán důrazně, „Po pravdě, většina těch doktorů budou asi mnohem zkušenějších než ty, některý dokonce asi i kapacity, původně. Taky by tam mohly zaznít zajímavý věci, z těch experimentů, co dělá Josef. Pokud jo, tak si to dobře zapamatuješ, pak to tady sepíšeš a promluvíme si vo tom."

„Mám být něco jako špión? U vašeho kolegy, pane doktore?"

„Hovno. A vůbec, co to zlehčuješ?" zamračí se Johann, „Každý poznatky se můžou hodit, ne? Máme už nějaký vo těch pokusech Horsta a Carla, a i Josefa, ne? Podle mýho jsou to cenný informace, který budou mít jednou ještě větší cenu."

„Jednou, pane doktore?" podívá se tázavě Edelstein.

„Tohle teď neřeš a udělej, co ti říkám. Jen doufám, že když se bude probírat nějakej problém, tak tam neplácneš nějakou hovadinu a neuděláš mi vostudu."

„Vynasnažím se, pane doktore," zakření se Daniel, „Kdy se ten seminář uskuteční?"

„Zejtra dopoledne. Kurt tě tam hodí autem, máš to domluvený. Můžeš tam jet tak vo hodinku dřív, a trochu se tam třeba porozhlídnout."

„Jet? Kam jet? A jak porozhlídnout?" je zmatený židovský lékař.

„Je to v tom sektoru bé dva ef, tam v Birkenau. Tam, co má Josef ten zvláštní blok, kde má ty dost zajímavý zjevy, co posbíral na rampě," zasměje se Schröder.

„Ten blok … mohl bych se tam zastavit?"

„Vím já? Stejně sem ti tvoji povedený bratříčkové jezděj, s těma na focení, ne? Ale když už tam budeš," pokrčí rameny kapitán.

„Děkuji, pane doktore," ožije Edelstein.

„Hlavně nezapomínej, proč tě tam posílám, proč jsem to s Josefem domluvil," přidá důrazné upozornění Johann.

Druhý den ráno, asi hodinu po apelu, dorazí do bloku osmadvacet Kurt Neuberg, jednadvacetiletý řidič doktora Schrödera. Vyzvedne si Daniela, který za ním kráčí ven z tábora,

kde se nachází zaparkovaný osobní automobil. Židovský vězeň si sedne na zadní sedadlo, Kurt za volant a krátce nato už sešlápne plynový pedál.

„Je to zajímavý, vezu vás jako lékařskou kapacitu, prej na nějaký konzilium, nebo co," podívá se do zpětného zrcátka.

„Jde asi o setkání vězeňských doktorů, s panem doktorem Mengele. Jak jsem byl informován. Já určitě žádná kapacita nejsem."

„Možná ne, pane doktore, ale neříkejte, že jste se toho za ty dva roky tady dost nedozvěděl. Podle mýho byste takový zkušenosti v normální nemocnici nezískal ani za deset let."

„To možná ne," zachvěje se Edelstein, „Také jsem měl možnost se hodně vzdělávat, doktor Schröder mi sehnal mnoho odborných knih. I ta praxe … ta je trochu problematická, pokud mi rozumíte."

„Myslím, že jo. Musíte dělat pokusy na vězních, a to vám je proti srsti, co?"

„Tak nějak. Ale nestěžuji si, pokud o tom budete mluvit s doktorem Schröderem."

„Mluvit? Jako vás napráskat, že pochybujete vo správnosti toho, co se tady děje? Co děláte?" zavrtí řidič hlavou a znovu se podívá do zpětného zrcátka, „To spíš vy byste mohl prásknout mě, kvůli těm mejm pochybnostem. Ale kdoví, jak to nakonec všechno skončí. Nějak se to všechno sere, myslím tím na frontách. Ale to vy asi víte, ne? Nějaké informace k vám určitě pronikly."

„Něco ano, ale nic konkrétního," je obezřetný Edelstein, „Já se tím moc nezabývám, máme teď na oddělení moc pacientů, takže se skoro nezastavíme."

„To chápu. Jo, doktore, zajedu autem dovnitř toho tábora, a v kufru mám takovou zdravotnickou brašnu. Pro vás. Nahoře nějaký takový ty sračky, vaše, pod tím ale je proviant. Tak si to tam uvnitř můžete vzít, tam už vás nikdo kontrolovat nebude. Navíc vás hodím až k tomu bloku, kde sloužej vaši bratři. Tak se tam můžete podívat, a když bude vzduch čistej, tak si skočíte pro tu brašnu."

„Moc děkuji. Není to ale moc riskantní? I pro vás?"

„Pro mě?" usměje se Neuberg, „Je to s vědomím doktora Schrödera, a tady maj ty doktoři hodně velký slovo," ušklíbne se, „Každej z nich se vohání svejma známostmi kde s kým, málem s führerem, každej tady pracuje na tom nejvýznamnějším projektu pro říši. I kdyby něco, tak to zahrajou do autu. Ale nikdo vás kontrolovat nebude, a vy si napřed zjistěte, jestli je vzduch čistej. Do tý doby tu brašnu necháme v autě."

„Jste velmi laskavý, jsem vám za vaši pomoc moc vděčný."

„Hm, možná si tím snížím pobyt v ohni pekelným z tisíce let na devět set devadesát devět," zasměje se Kurt, „Vida, tak už jsme tady," pohne lehce rukou, a i židovský lékař se může pokochat pohledem na obrovský koncentrační tábor Birkenau, který má po deportacích maďarských Židů asi nejvyšší obsazenost ve své historii. Dle toho, co Daniel slyšel, by se zde mělo nacházet minimálně sto tisíc vězňů a vězeňkyň, možná i o pár desítek tisíc více.

„Už jsem tady dlouho nebyl," zachvěje se Edelstein, neboť i zde zažil dost hrůz. Nejvíce odporné byly pokusy se sterilizací dvaceti Poláků a pak hromadná vražda chlapců ze Zamošče, u které asistoval. Zvláště ta je pořád jeho černou můrou a mnohdy mu ji nějaká asociace připomene. Navždy tím bude poznamenán, jak těm klukům lhal a vlastně je vodil na smrt.

Neuberg bez větších problémů zajede automobilem do vrat nemocničního sektoru, a zastaví až kousek od bloku, ve kterém se nachází pověstná sbírka lidských kuriozit doktora Mengele. Sám Kurt zůstane ve voze, ze kterého naopak vystoupí Daniel. Zase si uvědomí, jaké pradoxy tohle místo přináší. On sem byl přivezený jako nějaký papaláš, zatímco kousek od něho umírají tisíce běžných vězňů hlady či udřeni otrockou prací.

Je dost rozechvělý, když se blíží k baráku, ve kterém slouží jeho bratři, a který je dle všeho plný různě postižených lidí či dvojčat. On však vstoupí jen do chodbičky a s jistým zaváháním otevře dveře do místnosti označené jako písárna. Vzápětí hledí na čtyři chlapce, dva tak třináctileté, ty nezná, a pak na své sourozence. Všichni se tváří dost vyjeveně.

„Kluci, jděte na ložnici, zavolám vás pozdějš," přikáže Yoel bratrům Kaufmannovým, neboť oni jsou těmi hosty. Ti ho poslechnou a rychle zmizí, naopak zbylá dvojčata obejmou svého sourozence.

„Tebe sem přeložili?" valí oči Gideon.

„Ne, to ne," zavrtí hlavou tázaný, „Jen jsem sem byl poslanej, na setkání doktorů, co pořádá doktor Mengele. Doktor Schröder mi dovolil, abych jel vo chvíli dřív a zastavil se tady. Snad jsem vás nevyrušil z důležitýho jednání."

„Ne, to ne," zavrtí smutně hlavou Gideon, „Ti dva kluci pocházej z toho rodinnýho tábora, co byl v sektoru bé dva bé. Těch, co přivezli z Terezína, většinou českejch Židů. Před pár dny je všechny zavraždili. Voni přišli vo rodiče, dvě sestry a ročního bratrance. Zůstali jen voni dva, a taky jejich starší bratr a švagr. Ty při selekci vybrali na práci," vysvětluje.

„Voni ten tábor úplně zrušili?" zachvěje se Daniel.

„Jo, asi tři tisíce jich někam poslali na práci, zbylejch sedm tisíc během dvou nocí zavraždili."

„To je hrozný … Kluci, něco pro vás mám. Myslím tím proviant."

„Máš?" podívá se tázavě Yoel, neboť jejich sourozenec evidentně nedisponuje žádnou brašnou.

„Ne u sebe," pochopí lékař, „Venku, kousek vodsud, v autě."

„V autě?" vyvalí oči Gideon, málem si protřepe uši, jestli se nepřeslechl.

„V autě doktora Schrödera. Poslal mě sem se svým řidičem. Na tu schůzku těch doktorů."

„Ty si sem přijel v autě doktora Schrödera?" říká pomalu slovo od slova Yoel, „To ses jako vez na zadním sedadle ?"

„Přesně tak. Ale tohle neřeště, to je jen další z kuriozit tohohle tábora. Jak se zdá, nikdo tady není, tak skočím pro tu tašku a přinesu to sem. Snad mě nikdo kontrolovat nebude."

„To ne, vo nás se nikdo nezajímá. Taky máme zvláštní statut," řekne Yoel, a jeho slova zní skoro pyšně, jako by chtěl před starším sourozencem trochu furiantsky poukázat i na jejich prominentní postavení. Ačkoli je žádný osobní řidič tedy rozhodně nevozí.

Nejstarší z bratrů jde pro zmíněný proviant, Gideon zůstane ve své kanceláři, naopak Yoel se postaví do dveří bloku, aby kontroloval situaci. Ale vzduch je čistý. Přitom pohlédne na nedaleké osobní auto, u kterého pokuřuje mladý esesák, který teď sám otevírá kufr a podává Danielovi dost objemnou brašnu označenou červeným křížem.

Yoel zavrtí hlavou. Je téměř neuvěřitelné, co se tady děje, před pár dny zavraždili sedm tisíc Židů z vedlejšího sektoru, a jinému Židovi esesák přiveze pašované jídlo automobilem až na místo určení. Což mu už přijde jako hodně silná káva, byť pochopitelně ví o kšeftování vězňů s esesáky, ti za cennosti jsou schopní propašovat do jednotlivých sektorů kde co. Ale přivízt proviant autem kapitána SS skoro až do ložnice, to je fakt síla.

„Co je uvnitř?" přebírá si tašku Gideon.

„Tak to nevím," odpoví lékař a hned toho zalituje, „Kluci, tohle neřešte," řekne rychle, „Je jedno, kdo to sehnal. Prostě to rychle schovejte, a radši někdo hlídejte dveře, aby sem nikdo nepřišel."

Yoel ho poslechne, naopak Gideon přemístí potraviny do svých různých skrýší. Ale prohlídky jim tady taky nikdo nedělá, jsou zvláštní blok se zvláštním režimem.

Bratři spolu následně stráví asi půl hodiny, kdy se snaží hovořit na neutrální témata, což je v tomto prostředí poněkud komplikované a někdy až krkolomné. Nakonec se stejně Daniel dozví více o osudu obyvatel sektoru BIIb, kteří byli z většiny zplynováni před nedávnem.

Při odchodu nahlédne lékař ze zvědavosti do ložnice, která je opravdu plná podivných existencí. Někteří vězni chybí, neboť šli za prací, další jsou na vyšetření či hospitalizováni, ale i tak mu letmý pohled stačí, aby si uvědomil, co za sbírku si tady doktor Mengele pořídill.

„Všechno v pořádku?“ zeptá se Kurt, když jeho pasažer vyjde z bloku.

„Ano. Vlastně ani nevím, jak to bude se mnou, jak se dostanu zpátky,“ projeví rozpaky Edelstein.

„Já teď pojedu něco zařídit, a taky koupit, podle pokynů pana SS-Hauptsturmführera. Potom se sem mám pro vás vrátit a vodvízt vás zase zpátky,“ vysvětluje Neuberg, „Jen jsem nechtěl vodjíždět, když jste byl tam uvnitř. Kdyby náhodou nastal nějakej problém, tak abych mohl zasáhnout,“ dodá, čímž zaskočí vězně.

„Moc děkuji, pane,“ podívá se vděčně.

Řidič se jen trochu křečovitě usměje, beze slov nasedne do svého vozu, zatímco Daniel vykročí směrem k bloku, kde se má konat zmiňovaná konference či seminář. Vlastně vůbec netuší, co má od takového setkání čekat. Po svém ohlášení je zaveden do větší místnosti, kde jsou židle pro minimálně třicet lékařů a lékařek, většina z nich je již přítomna a také mnohem starších než on. Uvědomí si, že nikoho vlastně nezná. Krátce po něm dorazí Josef, všichni se staví do pozoru, aby mu vzdali úctu. Na jeho pokyn si sedají.

Jelikož má doktor Mengele rád pořádek, vše začíná na minutu přesně. Daniel vše sleduje se zatajeným dechem. Zahájení proběhlo v duchu zdejšího tábora, tedy stání v pozoru, ale během pár minut se vše mění. Mengele vede chvíli monolog, a dle všeho si své role užívá, pak se ale dostane ke konkrétním medicínským problémům a začne se ptát na názory. Buď někoho osloví přímo, nebo se dotyčný přihlásí a dostane slovo. Je možné vyjádřit svůj názor, třeba i nesouhlasný s názorem kapitána, ten jen žádá jeho podložení věcnými argumenty.

Edelstein si připadá, jako by se ocitl na skutečném lékařském konziliu, jen to oblečení k tomu moc nepasuje, byť ne všichni jsou v těch hrozných pruhovaných mundůrech, vlastně většina je oblečena spíše civilně či kombinovaně. Jistě, je patrné, jak obezřetně někteří vězeňští lékaři formulují své názory, ale celkově zde panuje vstřícná atmosféra. Což je zase téměř neuvěřitelné, když si člověk uvědomí, že pořadatel konzilia je kovaný antisemita a jeho účastníci jsou Židé. Ty tady má přece on zahubit, a také je na rampě či při selekcích posílá bez mrknutí oka na smrt. S výjimkou právě doktorů, které nechává nejen naživu, ale i s nimi velmi úzce spolupracuje.

Probírají se jak obecné problémy nastolené nemoci, ale řeší se i konkrétní případy, kdy všechny uvede do obrazu buď sám Josef, nebo jím pověřený doktor. S postupem času je atmosféra ještě uvolněnější, a opravdu připomíná setkání kolegů, nikoli vězňů se svým katem. Ačkoli si jsou všichni přítomní moc dobře vědomi, že stejně jako je Mengele vytáhl z náručí smrti, může je tam kdykoli svým jediným pokynem zase vrátit. Ale někteří se skutečně nechají vtáhnout do odborné debaty, a hovoří s velkým zaujetím.

Na závěr řeší opatření směřující k zamezení epidemie tyfu, která zde vždy v letních měsících hrozí. Daniel kvituje, že Mengele má asi skutečný zájem jí předejít, byť dobře ví, že bez mrknutí oka pošle do plynu stovky či možná i tisíce osob, které se nemocí nakazí. Ale asi má dva cíle, tím prvním je dokázat svoji schopnost epidemii zkrotit, a tím druhým zachovat pro říši prácovní sílu, která ji stojí jen mrzký peníz za nekvalitní jídlo, podávané v malém a nedostatečném množství. Mluví se rovněž o hygienických opatřeních, udržování čistoty, což je také Josefova parketa, na tu si on potrpí. Což Edelstein už dobře ví.

„Jsou i pracoviště, kde se to daří naplnit," říká kapitán vážným hlasem, pak pohlédne na Daniela, který se zachvěje, „Například v bloku osmadvacet v základním táboře. Máme tady vedoucího lékaře jednoho z experimentálních oddělení. Musím uznat, že v něm je vždy pořádek, dodržovaná čistota. Nuže, pane kolego, co byste nám k tomu řekl?" položí dotaz a upře svůj zrak na vězeňského lékaře.

Edelstein se na chvíli dostane do rozpaků, možná i díky oslovení pane kolego, ale pak se rychle vzpamatuje. I on se snaží ze všech sil udržet hygienu svého oddělení na co možná nejvyšší úrovni, a tak jen popisuje opatření, které nařídil konat a které také velmi důrazně vyžaduje. Ke konci svého snad tříminutového monologu se přistihne, že se nechal unést a hovoří velmi emotivně.

Vidí však i poněkud zvláštní pohledy, a neví přesně, čemu je přičíst. Zda tomu, že slouží na nechvalně známém bloku, nebo zda tam panují o mnoho příznivější podmínky, než na běžných nemocničních barácích. Možná jde o obojí, ale vždyť i většina z přítomných vězňů a také pár vezeňkyň se zapojuje do různých experimentů. Jinak by tu asi nebyli. Minimálně polovina z nich určitě, neboť patří k nejužšímu lékařskému týmu Josefa.

Tohle vystoupení je po pravdě jediné, které Daniel na setkání má. Což ho opravdu nemrzí, naopak někdy až se zatajeným dechem poslouchá své židovslé kolegy. Mají bez nejmenších pochyb daleko více zkušeností, a dokáží také dost dobře své názory formulovat. Skoro dvouhodinové sezení však nezadržitelně spěje ke svému konci. Ten pochopitelně nastává na pokyn Josefa, který poté projde okolo v pozoru stojících vězňů. Mnozí z nich ho následují, mají své povinnosti v tomto bloku, či dalších ve zdejším sektoru, jiní budou muset počkat na své přemístění do svého působiště.

Edelstein se volným krokem vydá k východu a přemýšlí o svém zvláštním zážitku. Mnohdy mu některé zdejší události přijdou podivné, a tato k nim rozhodně patří. Jen proto, že účastníci semináře vystudovali lékařskou fakultu, chová se k nim Mengele jako k lidským bytostem, zatímco k jiným příslušníkům jejich národa jen jako k pokusným morčatům. Už jen to by si zasloužilo pořádnou analýzu, nemluvě o jejich předchozím setkání či oslovování pane kolego.

Daniel se ocitne před barákem, zvažuje, co dále udělat. Za bratry už jít nechce, ne že by si jich rád ještě nějakou tu minutu neužil, ale mají své povinnosti a nechce jim ani sobě způsobit komplikace. Kurta nikde nevidí, a tak bude asi muset počkat. Jde kousek stranou a sáhne do kapsy, kde má cigarety. Zaváhá. Neví, jaké zde panují poměry a zda má právo si zapálit.

„Pane kolego, mohu mít dotaz?" uslyší za sebou hlas a lekne se. Rychle se otočí a spatří asi pětapadesátiletého muže.

„Jistě, pane kolego," odpoví hodně strojeně. Konverzují v němčině.

„Nejste náhodou Daniel Edelstein?"

„Jsem. Proč se ptáte, pane kolego?"

„Jsem doktor Zilbermann, Maxmilian. Napadlo mě to, když doktor Mengele mluvil o tom bloku osmadvacet. Dozvěděl jsem se, že tam sloužíte."

„Od dvojčat? Vyšetřujete je?"

„Ne, ne," řekne rychle Maximilian, „Znám je, ale s nimi nemám nic společného. Sloužím ve vedlejším sektoru, tom cikánském. Profesí jsem však patolog, a jedno z mých odloučených pracovišť je v blízkém krematoriu. Tam byla vybudována pitevna, a já tam občas konám svou práci."

„V krematoriu?" zarazí se Edelstein.

„To není až tak podstatné, pane. Důležitější je, že se tam setkávám s vaším bratrem Isaacem. Působí tam jako kápo, mimo jiné se stará i o naši pitevnu a laboratoř. Trochu se s ním

znám, a tak když jsem vytušil, s kým mám dnes tu čest, rozhodl jsem se vás oslovit. Snad vám to nevadí."

„Ne, ne, naopak. Jak se vlastně mému bratrovi daří?"

„Jak se může dařit někomu na tak hrozném místě," odpovídá smutným hlasem Zilbermann, a pak upře zrak na krabičku cigaret, co svírá jeho o mnoho mladší kolega v ruce.

„Smíme si tu zapálit?" všimne si pohledu patologa Daniel.

„Proč ne, pokud je co."

„Prosím," nabídne Edelstein cigaretu, a následně oběma připálí, „Můžete mi říct pár slov o mém bratrovi?"

„Ano, o něm ano, ale jinak nebudu mluvit o ničem, co se tam děje. Možná o tom sice máte povědomí …," podívá se Maxmilian pátravě.

„Jisté povědomí mám," přikývne Daniel, ne, určitě tomu muži nebude vykládat, že byl očitým svědkem celého procesu zplynování, od svlékání obětí, přes jejich trýznivé udušení v jedovatém plynu, až po jejich zpopelnění.

„Tak asi tušíte, co za hrůzy tam musí váš bratr shlédnout, neřkuli se na nich podílet," ztiší poněkud hlas Zilbermann, a poté se pokusí trochu ukojit zvědavost svého mladšího kolegy. Ten pochopitelně požádá o pozdravování svého sourozence, pak si všimne přijíždějícího automobilu.

„Jak se zdá, už budu muset odjet," ukáže směrem k vozidlu, a na tázavý pohled přidá vysvětlení, „Poslal mě sem doktor Schröder, jehož oddělení v základní táboře vedu."

„Třeba se ještě uvidíme," loučí se Maxmilian.

„Snad ne na tom vašem detašovaném pracovišti," pokusí se o vtip Daniel, ale vyzní hloupě, ani jednomu z nich se na tváří neobjeví byť náznak úsměvu.

Vlastně další slova nepadnou, a tak si Edelstein ještě dvakrát potáhne z cigarety, aby neponechal zbytečně mnoho tabáku nevyužitého, poté vykročí směrem k vozidlu. Určitě má zase o čem přemýšlet, nejen o celém tom zvláštním zážitku, ale i mnohých odborných názorech, které si dnes dopoledne vyslechl.

BLBEJ DEN

Yoel a Gideon Edelsteinovi prožívají jak klidné období, z pohledu svých vlastních vyšetření, tak i bouřlivý vývoj, co se týká jejich bloku. Druhý jmenovaný jako jeho písař může posoudit dle svých záznamů, kolik zdejších obyvatel je bráno na vyšetření, kolik z nich je hospitalizováno a kolik z nich zmizelo neznámo kde. Pravdou je, že mizení se netýká dvojčat, ale osob s různým tělesným či duševním postižením. Ty jsou odváděny na nemocniční barák, a někdy se vrátí zpátky, jindy mladík dostane pokyn, aby je vyjmul ze stavu. Což učiní a kartu odevzdá, co do ní někdo doplní, si může jen domýšlet. I se svým sourozencem jsou přesvědčeni, že tam kdosi dopíše falešný důvod úmrtí takové osoby. Jistě to neví, ale jsou tady již příliš dlouho, než aby uvěřili řečem o přeložení.

Co se týká dvojčat, mnohá se musí také hlásit na nemocničním baráku, ale vracejí se hned po vyšetření či po pár dnech. Mnohdy však v dost žalostném stavu. Jednak na nich provádějí bolestivé pokusy, a také jim odebírají značné množství krve, po čemž jsou hrozně malátní. Jediným pozitivem stále zůstává, že i pokud některý z kluků onemocní, nikdy ho neodešle Mengele do plynu, ale snaží se ho skutečně vyléčit. Už se ale také stalo, v dřívější době, že po smrti jednoho dvojčete zmizelo posléze i druhé. I tady si Gideon nedělá žádné iluze, co také s bezprizorním dítětem, tady, v tomhle prostředí. Ztratilo totiž svou výjimečnost, neboť

už nemůže být s nikým srovnáváno. Respektive pouze naposledy se svým sourozencem, na pitevně.

Jak ustaly příjezdy transportů z Maďarska, a po zlikvidování židovského rodinného tábora, má dle všeho Mengele a jeho tým více času na své experimenty, proto se návštěvy obyvatel zvláštního bloku na ošetřovnách zvyšují. Dvojčata Edelsteinova zůstávají dále ve svých funkcích, a další pokusy se jim zatím vyhýbají, byť i oni musí občas na odběr krve. Naštěstí mohou ztrátu cenné tekutiny kompenzovat jak jídlem obdrženým po vyšetření, tak ze svých zásob, které mají od Daniela. Což je udržuje ve stále dobré kondici. Nejsou rozhodně vyžraní, spíše lehce pohublí, ale jejich hmotnost se i dle opakovaného vážení ustálila a neklesá. Což je zde moc důležité.

Gideon se v probíhajícím odpoledni právě sklání nad svými písemnostmi, když do místnosti vstoupí jeho dvojče a přivádí sourozence Kaufmannovy. S těmi se trochu sblížili, když se jim pokoušejí alespoň trochu nahradit jejich rodinu, která skončila v plynové komoře. Dnes ráno však byli třináctiletí kluci povoláni na vyšetření, a teď, po návratu, vypadají hodně zle. Celí se chvějí, pokroucení, pravděpodobně stále trpí bolestmi.

„Sedněte si," ukáže na židli blokový, „Snad se brzy vzpamatujete," dodá vroucné přání, které ale nevypadá příliš reálně.

„Je … mi … hrozně," vyráží ze sebe přerývaným hlasem Nahum, sotva mluví.

„To určitě brzo přejde," dívá se soucitně písař.

„Co říkáš?" zvedne své zmučené oči Dawid, „Nějak blbě slyším, hučí mi v uších," vysvětluje, přičemž mluví hrozně pomalu, jakoby mu vyslovování činilo značné problémy či si nemohl rychle vybavit potřebný výraz.

„Co vám to vlastně dělali?" zeptá se Yoel, sám si taky sedá.

„Ani … pořádně … nevím," pokrčí rameny Nahum, a obočí se mu stáhne bolestnou grimasou.

„Něco do nás … píchali," odpovídá ztěžka Dawid, pak se pokusí být konkrétnější, „Museli jsme se svlíknout … jako obvykle. Pak jsem si musel lehnout na břicho, a voni mě přivázali ke stolu. To mě dost vyděsilo. Pak mi dal někdo ruku na záda … byla hrozně studená … jako ten přístroj … nemůžu si vzpomenout … takovej, jak poslouchaj …"

„Asi stetoskop," přichází na pomoc Gideon.

„Asi … to není důležitý. Pak do mě poprvé píchli … asi mi brali krev … ale na divným místě, někde tady …," pozvedne Dawid ztěžka ruku a snaží se nahmatat vpich za levým uchem, „Pak to pokračovalo … další jehly … do zad … ani nevím, kolik jich bylo. Některý byly dobrý … jiný ale příšerně bolely … nevím … zdálo se mi, že mi ji taky strkali … snad do páteře, nebo co."

„Aaasi jo," zakoktá se Nahum, má evidentně větší potíže s artikulací než sourozenec, „Příšerně … ttto bolelo."

„Už je to lepší?" podívá se pátravě blokový.

„Ppppořád ttto dddost bolí."

„Kluci, smíte pít? Nechcete čaj?" nabízí nápoj Gideon, evidentně s chlapci soucítí.

„Nic neříkali," odpovídá Dawid, vypadá dost rezignovaně.

„Tak já vám dám čaj. Co něco k jídlu?"

„Nemám hlad … spíš je mi blbě … na blití," zavrtí hlavou Dawid, „Jen ten čaj."

Písař své hosty obslouží, pak na ně soucitně hledí. Neví, jak jim pomoc, než trochou dobrého slova, projevenou spoluúčasti.

„Snad ta bolest brzo přejde," řekne.

„To je ta daň," odpovídá tichým a zmučeným hlasem Dawid.

„Daň? Jaká daň?"

„Za to, že jsme nešli do plynu," zalijí se oči Dawida slzami, přeci jen je tohle příliš čerstvá rána, vyvraždění jeho rodiny. Už mají s bráškou jen jednoho staršího sourozence, a jeho osud je navíc značně nejistý. Při té práci pro říši může kdykoli umřít. Nebo se tak vysílí, že ho po čase vrátí a tady také půjde na smrt. I tohle už zažili, nemají již žádné iluze, jen strach z budoucnosti.

„Přesto je to kruté …," hlesne Gideon.

„Je … lepší … když něco … bolí," vyjadřuje se stále s velkými obtížemi Nahum, „Horší by bylo … kdyby … uuuž nic … nenenebolelo."

Sourozenci Edelsteinovi na sebe pohlédnou. I tihle kluci berou své mučení jako splátku za to, že je doktor Mengele na poslední chvíli zachránil, doslova vytáhl z plynové komory. Je to děsivé, ale v tomhle prostředí se zase tak nelze divit. Ano, dneska trpí, ale žijí. Kdyby nebyl zájem je vyšetřovat, dělat na nich jakési pokusy, v tuto chvíli by z nich byl už jen popel, někde v okolí rozptýlený. Nebo by se tady někde vznášeli v podobě mastných tmavých vloček, co někdy zaplavují tábor, při jistém směru větru.

Bratři Kaufmannovi ještě chvíli posedí, pak jim druhá dvojčata pomohou na ložnici, kde je uloží na postele. Přitom spatří i další dvojice, co se ještě zcela nevzpamatovaly z jiných experimentů. Co vědí, tak některým také pevně utahovali obinadlo na paži či noze, až do značné bolesti. Co tímhle pokusem sledovali netuší, snad kolik toho tlaku vydrží. Nálada je všeobecně pochmurná, neboť si moc dobře všichni uvědomují tu daň, o které mluvil Nahum a kterou zde platí za vcelku luxusní pobyt, v porovnání s utrpením jiných vězňů z pracovních komand. Vzhledem ke svému věku či postižení by dle zdejších pravidel už měli být mrtví, a bez zájmu doktora Mengeleho o ně, by v tuto chvíli také již většina byla. Drtivá většina.

Yoel se domluví se sourozencem a asi deset osob nechá na bloku, když nastane večerní apel. Ten sice vždy nějaký důstojník či poddůstojník SS sleduje, stejně jako příslušní nadřízení vězeňští funkcionáři, ale v jejich případech většinou pouze formálně. Proto Gideonovi nečiní problém při prezentaci neúčast několika osob zakamuflovat. Neočekává, že by šel někdo prohledávat blok. A i kdyby, stejně by ho nezbili, jen by žalovali Josefovi, co mu zvláště malé děti pořád říkají strýček Pepi. A ten by mu dle předchozích zkušeností nanejvýše vynadal.

Vracejí se zpátky do baráku, určení kluci jdou vyfasovat večeři, kterou pak pod dohledem Yoela rozdávají. Ten bedlivě kontroluje, aby nikdo nebyl ošizen, a jelikož se s ním táhne pověst, že za krádež chleba jednomu chlapci ubil k smrti dospělého vězně, v jeho přítomnosti si nikdo šidit menší a slabší nedovolí. Také je pravdou, že mají jídla dost, a díky šikovnosti zdejšího mladistvého písaře, fasují většinou dávky i na ty členy, kteří jsou třeba hospitalizováni. Krom toho ve výdejně stravy vědí, že je tento blok plný dětí, a tak se mu snaží spíše přilepšit, než ho obrat o jeho zvýšené dávky potravy.

Yoel si vezme pochopitelně příděl i pro sebe a sourozence, s ním pak zaleze do písárny, kde již jeho dvojče připravuje na vařiči vodu na kávu. Začnou se dohadovat, zda jim vyfasované jídlo bude stačit, nebo trochu ukrojí ze svých zásob. Zvolí první variantu, vždy si mohou ještě něčeho zobnout před spaním. Večerka je zde stejná jako v celém táboře, ale nikdo již nebude kontrolovat, zda spolu posedí i po ní, a jak dlouho. Oni oficiálně vládnou bloku, a mají také své privilegované ubytování. Faktem je, že když začal vytvářet tuhle skupinu, patřili oni k těm nejstarším. Ale klidně jim sem mohl dát dva dospělé, buď od začátku, nebo i později. Už se tolik o svá místa nebojí, neboť změna nepřišla, i když se asi vhodnější osoby na baráku objevily. Tedy především věkem, oni jsou pořád délkou pobytu zde služebně nejstarší.

Krátce před večerkou zamíří Yoel zkontrolovat ložnici. Svou funkci bere vážně, a přes svých patnáct let má respekt. Ten podporuje i fakt jeho privilegií, včetně obušku, který však na své podřízené nepoužívá.

Téměř na poslední chvíli se vřítí do místnosti osmiletý Efraim Karsai, neobyčejně oprsklý klučina. Ovšem jeho výraz tomu dnes večer vůbec neodpovídá, oči má vodové, na tvářích rozmazané čmouhy od slz, málem se klepe. S hlavou skloněnou proběhne kolem blokového a padne na břicho na své místo na palandě.

Yoel na chvíli zaváhá. Ráno oba sourozenci odešli na vyšetření, vrátil se však jen Efraim, zatímco jeho dvojče Simon v nemocničním baráku zůstal. K čemu došlo, že je klučík tak zdrchaný? Po večeři zmizel, dost možná se vetřel na ošetřovnu, za bratrem.

„Co se stalo?“ uchopí Edelstein zlehka chlapce za rameno, ten sebou škubne, jako by ho uštknul had.

„Nechci vo tom mluvit,“ zakňourá Karsai, a z očí se mu valí slzy.

„Jak chceš,“ pokrčí rameny blokový, otočí se, udělá pár kroků směrem ke svému kutlochu, pak se zarazí. Stav hocha se mu nelíbí, ještě aby neudělal v noci nějakou blbost. Vrátí se zpátky, „Koukej se zvednout a jít se mnou,“ přikáže mu dost drsně.

Karsai se v první chvíli podívá strašně zle, ale pak se asi ulekne, neboť ani Yoel se netváří dvakrát příjemně. Proto se loudavým pohybem zvedá a šouravým krokem následuje svého nadřízeného. Ten ztumí světlo, je čas na spánek, respektive večerka právě nastala.

„Co se děje?“ podiví se Gideon, když spatří sourozence i s jeho drobným přívažkem.

„Tak to nevím,“ pokrčí rameny blokový, „Ale je nějakej divnej, a bulel tam. Tak jsem ho radši vzal sem.“

„Efraim, posaď se a řekni mi, co se stalo,“ kopne písař židli směrem k uslzenému chlapci.

„Nechci,“ odpovídá kluk vzdorovitě, ale přesto si sedne.

„No tak, přece se už známe dlouho,“ mluví Gideon tichým a vemlouvavým hlasem, on je z dvojčat Edelsteinových ten, který je takový lidštější. Věří, že si takový přístup může dovolit, konec konců za pořádek na bloku odpovídá především jeho dvojče.

Chlapec zvedne své slzami zalité oči, ale nic z něho nevypadne.

„Efraime, možná je to těžký, pro tebe, vo tom mluvit. Předpokládám, že jde vo Simona. Stalo se mu něco moc špatnýho?“ ptá se opatrně písař. I jeho příbytek je potemnělý, ačkoli svítí stolní lampička, kterou si dokázal přes dospělé kolegy písaře sehnat.

„Jo,“ zamumlá Karsai.

„Hodně moc špatnýho? Toho úplně nejhoršího?“ ptá se Gideon rozechvělým hlasem. Pokud je Simon mrtvý, tak hrozí velké nebezpečí i jeho dvojčeti.

„Nejhoršího?“ zvedne svůj zrak hoch, „Jestli jako myslíš, jestli je jako mrtvej, tak to není,“ vyrazí ze sebe zlostně.

„Tak Simon žije? Tak to je moc dobře. Ale asi se mu něco stalo.“

„Jo.“

„Efraime, možná se ti vo tom nechce mluvit. Ale já jsem písař a bratr velitel bloku, máme právo vědět, co se děje. Tak nám to řekni a pak uvidíme. Třeba ti můžeme nějak pomoc,“ říká Gideon, i když vůbec netuší, jak by mohl svou poslední vyřčenou větu naplnit.

„To těžko,“ mračí se Karsai, určitě se zlobí na celý svět, tak proč by z toho měl vyjímat dva patnáctileté mladíky, co ho tady vyslýchají.

„No tak, co se stalo,“ začíná ztrácet trpělivost Yoel, a asi jeho drsnější tón hlasu rozváže chlapci jazyk.

„Je to v prdeli,“ konstatuje, pak popotáhne, než pokračuje plačtivým hlasem, „Dneska nás voba vyšetřili, mě pak poslali pryč, a jeho si tam nechali. Měl jsem vo něj strach, tak jsem tam před večerkou zaskočil.“

„Voni tě tam pustili?“ diví se Gideon.

„Už se vyznám, ne?“ ušklíbne se klučina, „Nakecal jsem jim, že mě tam povolal strejda Pepi. Tak mě pustili. Našel jsem bráchu, a je to v prdeli,“ sklopí hlavu.

„Tak co mu udělali?“

„Něco moc divnýho,“ má teď v očích Karsai zmatek, evidentně všemu nerozumí, „Prostě mu ufikli ten pytlík, co máme mezi nohama. Von ho tam už prostě nemá.“

„Cože?“ vyrazí ze sebe písař, v jeho pohledu je možné spatřit zděšení.

„Prostě mu ho uřízli. Nevím proč …“

„Třeba tam byl nemocnej, a bylo to nutný,“ snaží se Yoel lží zklidnit hocha.

„No jo, to taky žvanili … než mě vykopli.“

„Vykopli?“

„Když tam chudák Simon tak ležel, a řval bolestí, tak jsem se nasral a začal taky řvát. Ale kupodivu mi nikdo nedal přes držku,“ hovoří kluk jak dospělý, „Jen zavolali toho našeho doktora. Ten začal žvanit to, co ty, že to tam měl nemocný, nějakej zánět, nebo co, tak to museli uříznout.“

„No vidíš. Tak to asi tak bylo,“ řekne Yoel.

„Spíš ne,“ zavrtí hlavou Karsai, „Viděl jsem ho, dneska, když jsme se tam voba museli zase svlíknout. Nic mu tam nehnilo, měl ho stejnej jako já. Tak proč mu ho teda uřízli?“ podívá se strašně zmateně, a v jeho očích se zračí i strach.

„Efraime, tohle ty přece nemůžeš posoudit,“ hovoří tichým konejšivým hlasem Gideon, „Na první pohled to třeba nemuselo být poznat. Ale uvnitř mohl mít vážnou nemoc, a bylo nutné to prostě udělat. Aby mohl dál žít.“

„Vypadá strašně … moc ho to bolí … a taky byl hrozně bílej … mám strach, že mi umře,“ vyhrkne kluk.

„Nesmysl. Proč by umíral. Určitě ho dobře ošetřili. Bolest za krátkou dobu odezní a on se určitě uzdraví. Možná právě kdyby mu to neuřízli, tak by mohl umřít,“ trvá si na své vědomé lži Yoel, ale přijde mu rozumější chlapce obalamutit, než mu vysvětlovat krutou pravdu. Z které i jemu běhá mráz po zádech.

„Vážně si to myslíš?“ pozvedne Karsai své ubrečené oči, „Myslíš, že se uzdraví?“

„Určitě,“ odpovídá Yoel důrazně, pak se rozhodne svou lež vylepšit, „Máme jednoho bratra, co slouží v tom vedlejším táboře. Ten to měl taky nemocný, a taky mu to museli uříznout,“ zachvěje se při svých slovech, „Je to už rok a je úplně v pořádku. Uzdravil se a normálně tam pracuje.“

„Vopravdu?“ podívá se hoch pátravě, „Ale co mu jako bylo? Dyť si na nic nestěžoval. Nic tam neměl, jako divnýho, to vím určitě.“

„Možná se při tom vyšetření lékaři něco nezdálo, tak ho vyšetřil důkladně a něco vobjevil. Proto pak ten zákrok provedli. Efraime, nejlepší bude, když si teď půjdeš lehnout. Musíš se vyspat a bejt silnej. I kvůli Simonovi.“

„Kvůli Simonovi? Proč?“

„Protože bude potřebovat tvoji podporu, aby se rychle uzdravil. Když budeš s ním, tak se určitě bude uzdravovat líp. Uvidíš, že ho za pár dní pustěj zpátky na náš barák, a pak už ho to ani nebude bolet. To jen teď, protože je to čerstvý,“ snaží se Yoel mluvit napůl jako velitel a napůl jako starší brácha.

„Tak jo … ale když jsem ho tam viděl …,“ zalijí se zase oči hocha slzami, „Tak já už jdu,“ zvedá se, „Abych vám tady nesmrděl,“ dodá.

„Nevadí nám, že seš tady,“ řekne rychle Gideon, „Ale bude lepší, když se prospíš. Můžeš za mnou zejtra přijít, popovídáme si vo tom. Ale teď si běž lehnout, ať nejseš unavenej.“

„Tak jo,“ řekne rezignovaně Karsai, pak zamíří ke dveřím, kterými projde jako tělo bez duše. V místnosti se rozhostí zlověstné ticho.

„Tak to je v prdeli," ozve se po chvíli písař, „Doufám, že těm svejm kecům nevěříš."

„Jsem snad debil, nebo co?" zavrtí hlavou blokový, „Ale něco bylo nutný mu nakecat, ne? Co bys mu chtěl vykládat? Že jsou to svině, co tady kastrujou lidi? Je mi jasný, že mu to ufiknul jen proto, aby je mohl sledovat, jednoho i druhýho, jak se jejich vývoj bude lišit."

„Myslím si to samý," souhlasí Gideon, „To je fakt strašný. Dyť je mu jen vosum, a voni ho takhle zmrzačej …"

„Jen aby nepokračoval, i na těch starších," vyřkne Yoel nahlas to, co oběma již delší dobu vrtá hlavou. Mengele se nemusí spokojit jen s touhle dvojicí, může vykastrovat i další.

„Je to strašný … ale Joseph nevypadá tak strašně, na to, co mu udělali."

„Pokud to jen nehraje. Von byl dycky dost silnej. Ale tohle … to ho musí navždycky poznamenat, jinak to není možný. Už není chlap, a von to dobře ví. Vzpomeň si, co tam nedávno naznačoval, že uvažoval vo sebevraždě."

„To jo, ale asi už neuvažuje. Kdyby jo, tak by vo tom snad nemluvil, ne?"

„Asi ne," připustí blokový, „To se z toho poseru," povzdechne si, „Nějak se to začíná rozjíždět, špatným směrem. Mizej nám vodsuď ty zjevy, je jasný, že už to maj za sebou. Taky přitvrzuje v těch pokusech. Nás přivotrávil, podívej, co dneska udělal Simonovi a těm klukům z Čech. Ty byli taky úplně v prdeli. Pak ty pokusy s těma vočima, a i další prasárny."

„Cos čekal? Že nám pořád jen budou brát krev, jen nás vážit a měřit? Bylo jasný, že k tomuhle dojde. Zatím ale skoro nikdo nemizí, myslím z nás dvojčat."

„Správně říkáš zatím. Ačkoli když už někdy jedno dvojče umřelo, tak pak to druhý většinou zmizelo. Co se s ním stalo, je ti doufám jasný."

„Je," přikývne Gideon, „Do prdele, tohle je blbej den."

„Blbej den? Jak to myslíš?"

„Napřed ty bráchové, Dawid a Nahum, a teď ten chudák Simon."

„Jo, když myslíš tohle, tak jo. Jen se vobávám, že těch blbejch dní bude přibejvat. My se můžeme jen modlit, aby nás z toho vynechali, když máme ty funkce."

„Snad jo," odpoví Gideon, pak se jeho pohled setká s tím sourozencovým. Víc si říkat nemusí, rozumí si beze slov. Oba mají značné obavy, jak se bude odvíjet jejich další osud. Jaký pokus pro ně Mengele má přichystaný, jak moc bude drastický, zda je oba či jednoho z nich trvale nepoškodí. Dneska se jim určitě nebude dobře usínat.

ROZPORUPLNÉ PLÁNY

Po skončení deportací maďarských Židů a vyvraždění rodinného tábora ze sektoru BIIb, nastává u krematorií relativně klidnější doba. Pochopitelně se dále pálí zesnulí, a také jiní plynují, většinou jde o oběti selekcí v přeplněném táboře. Musulmani a vážně nemocní zde nemají místo, a nacisté je bez milosti zabíjejí. Nicméně takový šílený provoz, který byl v předchozích měsících, přeci jen není.

Naopak se ale rozjíždí činnost na pitevně v Krematoriu II, doktor Mengele ji využívá stále častěji a intenzivněji. Patolog Miklos Nyiszli je zde trvale přítomný, dost často se zde vyskytuje jeho kolega Maximilian Zilbermann, neboť v cikánském táboře vzrůstá úmrtnost, či provádějí tak zvané milosrdné zabíjení těžce nemocných. Někdy si zaskočí zapitvat i jiní vězeňští doktoři, a čas od času se do procesu zapojí i Josef, ačkoli ten si spíše přichází pro výsledky.

Toho bohužel neopustila ani mánie v zasílání celých koster do antropologického institutu, většinou jde o lidi s nějakým postižením, včetně syndromu malého vzrůstu. Takové nešťastníky napřed zabijí, a poté jsou do krematoria dopraveni a zpracováváni. Už se ale staly

i případy, kdy je přivedli ještě živé, museli se svléknout, byli odvedeni do márnice a tam přítomným poddůstojníkem zastřeleni. Následně bylo nutné zbavit jejich kosti nežádoucí tkáně.

I v tomto nastal jistý vývoj, opět se někteří nebožtíci vařili, ale jiné vysoušel Nyizsli pomocí chloridu vápenatého, aby z nich mohl vytvořil krásné bílé kostry, připravené k transportu. Při tomto opět asistovali Isaac Edelstein a jeho pipel Haim Kamzon. I ten si už začíná zvykat na tuto truchlivou práci, a ve dvou případech dokonce pomáhal Isaacovi přidržet postižené chudáky při popravě. Z toho pak byl dost špatný, a kápo mu následně podal alkohol, jako prostředek na zapomnění či zklidnění rozbolavělé duše.

Jak přichází druhá polovina července, mnohdy je v budově k zalknutí, vedro z venku je znásobované teplem sálajícím z pecí. Také je nutné mrtvoly co nejrychleji zlikvidovat, neboť se rychle kazí a hrozí i nemoci.

S poklesem speciálních akcí roste také neklid v sonderkomandu, především těch, co jsou ubytováni v Krematoriu IV. či co pracovali u Bunkeru 2. Ale jistí životem si nejsou ani ti služebně starší vězni z dvojky a trojky, mohou je totiž pobít a nahradit již zapracovanými nováčky. Isaac se stále pohybuje u všech kremačních zařízení, a tak toto vzrůstající napětí cítí. Nediví se mu, i on nemá nejlepší pocit, ačkoli ve své funkci má snad určitá privilegia. Trochu spoléhá při případné redukci komanda i na spolupráci s doktorem Mengelem, a tak se může přetrhnout, aby mu vždy vyšel ve všem vstříc.

Starosti mu naopak dělá kápo z trojky, dvaatřicetiletý Yaakov Kaminski. Ten nechce čekat, až začnou esesáci snižovat stavy sonderkomanda, což znamená zabití nepotřebných, a chce nácky předejít, vyvolat vzpouru, případně zemřít v boji, a ne se nechat popravit.

Isaac mu na jednu stranu rozumí, osud všech členů tohoto zvláštního komanda je jasný od první minuty, kdy k němu byli přiděleni. Jenže někteří mají značnou šanci snižování stavů uniknout, navíc neexistuje nic jako alespoň trochu reálný plán na vzpouru. A už vůbec ne, co se týká případného útěku, kdyby se některým vězňům podařilo očekávaný masakr přežít.

Pak je Edelstein poslán do sektoru BIId, kde dost dlouhý čas přežíval, aby si tam v záměčnické dílně domluvil výrobu součástek, které je třeba vyměnit. Již tam párkrát byl, když se budovalo ubytování pro členy sonderkomanda. Jako loajální a spolehlivý kápo požívá jisté důvěry esesáků, a tak ho pouští i mezi obyčejné vězně, což je pro běžné členy zdejšího zvláštního komanda nemyslitelné, ti jsou stále drženi v izolaci. I to jim dost silně napovídá, že nakonec musí všichni zemřít, jako očití svědci těch největších hrůz a bestialit, které v tomto táboře smrti byly spáchány.

Ota Kraus

Díky propustce se Isaac dostane bez problémů do sektoru BIId, a zamíří k již zmíněné zámečnické dílně. Nyní je tato část tábora vyprázdněná, neboť vězni byli po ránu z drtivé většiny odvedeni za prací, zůstávají jen řemeslníci v místních dílnách či ti, co se podílejí na správě sektoru. Kápo se pozdraví s Erichem Kulkou a Otou Krausem, které již zná, ale pak je mu naznačeno, aby si promluvil s asi čtyřicetiletým mužem, který stojí kus stranou.

„Moje jméno je David Szmulewski," představí se polský vězeň, mluví německy.

„Už jsem o vás slyšel," odpoví mu Edelstein dost chladně, co ví, tak tento muž má snad dokonce stát v čele místní podzemní organizace.

„I já o vás," odvětí Szmulewski, „Jsem rád, že se máme možnost takhle sejít."

„To moje zavolání sem je vaše práce?" podívá se kápo pátravě.

„Ty součástky tu pro vás samozřejmě jsou nachystané, takže krytí této naší schůzky je zajistěné.“

„Krytí naší schůzky,“ objeví se ve výrazu židovského vězně značná nevole. Hovoří potichu, a další je tak nemají možnost slyšet, ale i tak se mu tahle situace pranic nelíbí. Nechce se zbytečně dostat do problémů, nebo nakonec skončit na bloku jedenáct v základním táboře a být podrobený kruté tortuře.

„Chápu vaší nedůvěru, tady je za prvé logická a taky nepochybně na místě,“ přikývne David, „Možná by pomohlo, kdybych vám řekl, že se mi dostalo doporučení, pro vás.“

„Doporučení? Od koho?“ zatváří se Isaac ještě více nedůvěřivě.

„Od vašeho bratra Daniela. Ten spolupracuje s mými kolegy v základním táboře. Chápu, tohle jsem si mohl taky vymyslet,“ objeví se letmý úsměv na tváři polského vězně, „Pak vám mám říci, zda si vzpomínáte na jistou zpěvačku Miriam. Váš bratr a vy jste se s ní kdysi setkali. Sice nevím kdy a proč, ale on si je jistý, že tohle kromě vás dvou nikdo jiný neví.“

„Miriam?“ zachvěje se Edelstein, tato vzpomínka mu bolestně připomene dobu, kdy byl ještě lidskou bytostí, nikoli pouhým číslem, otrokem, osobou určenou k likvidaci.

Dawid Szmulewski

„Jak vidím, tak si asi vzpomínáte. Možná jsem u vás vyvolal nežádoucí vzpomínky, podle vašeho výrazu, ale váš bratr se domníval, že by to mohlo pomoci, abyste mi důvěřoval.“

„Snad. Jen se mi nezdá, že by Daniel …“

„Váš bratr zastává pozici vedoucího lékaře na experimentálním oddělení. Má dost privilegované postavení, požívá značné ochrany jednoho kapitána, který to experimentální oddělení vybudoval. Váš brar také pomáhá některým našim druhům, když onemocní, shání jim léky a tak. Zároveň má napojení na naše kolegy, kteří se připravují na fázi, kdy bude rozhodnuto o likvidaci tohoto tábora.“

„Likvidaci tábora?“ přeběhne mráz po zádech Isaaca, pokud k tomu dojde, jeho sonderkomando bude nepochybně první na ráně.

„Určitě i k vám prosákly některé informace. Rusové útočí na východě, Američané a Britové otevřeli frontu na západě. Zatím jsou ještě relativně daleko, ale nemusí trvat zase tak dlouho, než se k nám východní fronta přiblíží,“ hovoří klidným hlasem David, „Sám to odhaduji tak na půl roku, bude záležet, jak rychle je Rusáci budou hnát před sebou.“

„To jsou všechno jen hypotézy.“

„Možná, ale dost reálné. Až se Rusáci přiblíží, tak budou muset Němci tohle místo opustit. Oba je velmi dobře známe, a tak víme, co to bude znamenat. Deportace více na západ, anebo taky hromadné vraždění.“

„Pravděpodobně.“

„Chceme být v té době připravení. Nenechat se tady povraždit, anebo deportovat kdoví kam, a tam být možná zlikvidovaní. Chceme ve vhodnou chvíli vyvolat mohutné povstání, v základním táboře, i tady. Takové, které oni nezvládnou.“

„Tohle zní rozumně, ale přesto jsem na rozpacích. O povstání se mluvilo už v březnu, když zavraždili na čtyři tisíce osob z rodinného tábora. My tam u krematorií už byli připraveni zemřít, ale nakonec jste je ponechali osudu,“ řekne Edelstein s jistou výčitkou.

„Nemáte úplnou pravdu,“ zavrtí hlavou Szmulewski, „Jednak oni sami nevěřili, že je zavraždí, ačkoli byli varováni. Opakovaně. Za druhé, nejde o to zemřít, ale přežít. A za třetí …“

„Každé povstání bude znamenat hrozný masakr.“

„Pravděpodobně. Ale je tady přes sto tisíc vězňů. Určitě jich mnoho zabijí, ale určitě ne všechny. My dva možná zemřeme, ale desetitisícům přinese tato vzpoura svobodu. A to je to zatřetí, co jste mě nenechal dořící. Co s těmi desetitisíci, pokud by se vzpoura vyvolala předčasně? Budou se tady potulovat kolem, bezprizorní, a oni je budou postupně vraždit. Mají na to doposud dost sil. Proto nelze povstání uspěchat, než bude reálná naděje, že ti, co uprchnou, tak budou mít šanci přežít."

„Tohle zní rozumně. Vidím tu ale ještě jeden problém. Vztahy mezi vámi Poláky a námi Židy."

„Možná máte jisté negativní zkušenosti. Ale časy se mění."

„Spíš se mění poměr tady, myslím v počtech," poznamená s trochou ironie Edelstein.

„To určitě. Ale i vztahy, to ani vy nepopřete. Váš bratr s námi úzce spolupracuje už od počátku, nakonec i pro vás vyjednal ochranu, tehdy. I vy spolupracujete velmi úzce s kápem Morawou, to taky nepopřete."

„Ten mnoho Židů předtím vlastnoručně umlátil."

„Prosím, určitě není všechno ideální. Ale teď jsme tak říkajíc na jedné lodi. Když potáhneme za jeden provaz, máme šanci vyváznout. Jak už jsem říkal, možná ne my dva, ale desetitisíce jiných, co by jinak asi zahynuli."

„Co vlastně chcete?"

„Správná otázka," zatváří se David spokojeně, „Vy máte nepochybně značnou autoritu mezi svými, tam v sonderkomandu. Taky máte důvěru esesáků, čehož důkazem je vaše přítomnost tady. Ve vhodnou chvíli můžete stanout v čele sonderkomanda, a podílet se na úspěšném povstání. Koordinovat s námi činnost, pomáhat nám s plánem, aby byl reálný, měl reálnou šanci na úspěch."

„Tohle zní velmi hezky, ale uvědomte si, my tam v tom sonderkomandu nevíme dne ani hodiny. Možná se nám už čas krátí. Nabrali mnoho vězňů, a teď, když ustal ten intenzivní přísun transportů, možná nás budou chtít zredukovat. Nikdo z nás neví, na koho to padne. Všichni tam z toho jsou dost nervózní."

„Chápu vás. Ale i vy pochopte, pokud povstanete bez další podpory, pokud povstanete moc brzy, jakou máte jinou naději, než že zemřete v boji?"

„Žádnou, to já dobře vím. Ale na druhé straně, nikdo z těch mužů není připravený jít bez odporu do plynové komory, nebo si stoupnout před popravčího. Pokud nás začnou vraždit, budeme se bránit. Nevím, jaké mají Němci plány."

„To neví asi nikdo. Vašim argumentům rozumím, ale v tuhle chvíli nepřipadá velké povstání v úvahu. Důvody jsem vám řekl. Na druhé straně se ta doba blíží, kdy bude třeba povstat, bojovat, a pro desetitisíce vybojovat svobodu, šanci na přežití. Ačkoli jistě s obrovskými ztrátami. Ale když se dobře připravíme, získáme zbraně, vyvoláme vzporu na více místech najednou, máme šanci. Jich je tady pár tisíc, nás víc než sto tisíc. Nejsou schopni nás všechny postřílet."

„S vašimi argumenty souhlasím, přesto musím zopakovat otázku. Co chcete po mně konkrétně?" podívá se pátravě Isaac.

„Podívejte, budu k vám upřímný, ačkoli to může vyznít krutě. Asi nedokážeme zabránit tomu, aby třeba vaše stavy nezredukovali. Ale určitě budou muset dál zajišťovat chod krematorií, umírá tady stále moc lidí, a určitě budou i nadále selekce, možná přijedou další transporty. Budou mnohé z vás určitě ještě nějaký čas potřebovat, podle mého až do konce, než se rozhodnou tábor zlikvidovat. Vy máte své postavení a dá se předpokládat, že si ho uchováte, i když se třeba i vaše stavy sníží. Odpověď na vaši otázku zní, chceme s vámi spolupracovat, společně naplánovat rozhodující povstání, ve vhodnou dobu. Dobře připravené a koordinované. Vy byste měl být jedním z nás, kteří se postaví do čela."

„Je to dost riskantní."

„Pro mě mnohem víc než pro vás," poznamená Szmulewski.

„To máte pravdu. Vy máte šanci přežít i případnou likvidaci tábora, deportaci na západ. Já a celé naše sonderkomando musí umřít. My vlastně nemáme co ztratit, takhle to míníte?"

„Zní to krutě, vím …"

„Je to jen realita," pokrčí lhostejně rameny Edelstein, „S tou tady žiji už víc než dva roky. Snad ještě těch pár měsíců vydržím, abych se dočkal toho vašeho povstání."

„Je tedy možné s vámi počítat?"

„Podívejte, to, co říkáte, zní rozumně. V tom máme naprosto shodné názory, včetně správného načasování. Malá vzpoura nemá jiný smysl, než že možná při ní pár vězňů uteče. Všichni další pak zemřou. Velké povstání je pro mě a další asi jedinou šancí, jak to přežít. Pokud tedy přijde včas, dřív, než nás stačí všechny povraždit."

„Chápete snad ale, že tu věc nelze uspěchat."

„Z pohledu většiny vězňů máte pravdu, z pohledu našeho sonderkomanda …," pokrčí Isaac znovu rameny, „Ale ano, souhlasím s vámi."

„Já vás chápu. Asi tušíte, že máme napojení na vaše komando, na některé jeho představitele," podívá se pátravě Polák, „Bohužel se v něčem neshodujeme, a to právě v tom načasování. Já je chápu," zopakuje rychle, „ale i oni musí chápat nás. Předčasné vyvolání povstání by mohlo ohrozit naše plány, na kterých již delší čas pracujeme. Vy tam máte dle mého respekt, i když se většinou držíte stranou."

„Starám se výhradně sám o sebe. Právě proto asi nejsem vhodný kandidát, z vašeho pohledu."

„Právě naopak," zavrtí hlavou Szmulewski, „Jste rozumný, mohl byste právě vy zasáhnout, pokud by někteří byli příliš netrpěliví. Svou autoritou."

„Nejsem si jistý, nakolik by mě byl ochotný někdo poslouchat. Asi tuším, o čem mluvíte. I já jsem již svůj názor sdělil, a příliš se neliší od toho vašeho. Upřímně, obávám se, že nebude nakonec příliš respektován. Musím připustit, že můj osobní zájem je asi diametrálně odlišný od zájmu většiny členů sonderkomanda. To souvisí s mým postavením."

„Rozumím. Ale i tak byste se mohl zasadit o jisté zklidnění a jistou zdrženlivost. Ovšem asi by bylo potřeba se více angažovat. Já vám mohu slíbit za naši bojovou skupinu plnou podporu."

„Nevím, musím si všechno promyslet. Jediné, co mohu říci teď a tady, souhlasím s tím, co jste říkal. Mojí jedinou nadějí je právě to velké a koordinované povstání. Pokud někdo vyvolá vzpouru sonderkomanda, nebo ta třeba i vypukne samovolně, jako reakce na akci Němců, pak to skončí smrtí nás všech. Zemřeme v boji, sice hodně nerovném, ale asi pořád lepší, než se nechat bez odporu popravit. Já bych samozřejmě byl pro váš plán, ale nemohu nic zaručit."

„Uvařujte však o tom, co jsem vám říkal."

„To jediné vám mohu slíbit."

„Vaše vyjádření mě velmi těší. Určitě nalezneme způsob, jak se setkat, nebo jak se navzájem zkontaktovat. Prosím, podívejte se teď na ty svoje součástky, já se nenápadně vytratím. Velmi rád jsem vás poznal," podá ruku David.

„Také mě těšilo," přijímá nabídnutou pravačku Edelstein, ale o poznání chladněji, určitě nehýří dobrosrdečností, jako jeho protějšek.

Následně si prohlédne výrobky zámečnické dílny, poté se vrací do své továrny na smrt. Cestou se zastaví na trojce, aby tam provedl pravidelnou každodenní kontrolu. Přitom narazí na kápa Kaminského, dají si spolu cigaretu v márnici, kde je skladována jen menší hromada nahých mrtvých těl. Mezi vězeňskými funkcionáři je cítit značné napětí.

„Isaacu, znám tvoje mínění. Ale uvědom si, náš čas se krátí," hovoří Kaminski naléhavě, byť ztišeným hlasem, „Události na frontách, zastavení deportací z Maďarska. Teď je nás tady skoro tisíc, ale možná už brzo nás začnou vraždit."

„Yaakove, můj názor znáš. Nic se na něm nemění. Vzpoura našeho sonderkomanda je dopředu vodsouzená k záhubě. Může snad pár z nás utéct, většina zemře. Nejspíš nakonec skoro všichni. Kam by ti utečenci šli? Budou v nepřátelským prostředí, nezapomínej. Jednak nás Poláci taky nenáviděj, a ani ti, co takoví nejsou, nebudou riskovat povraždění celý svý rodiny, protože ukrývali uprchlýho Žida."

„To chceš čekat, až na tebe ukážou, až tě zaženou do plynový komory nebo před popravčí četu?"

„Zatím se nic takového nechystá."

„Jak to můžeš vědět! Třeba už maj plán, třeba už maj naše seznamy, kdo půjde třeba za tejden, koho zlikvidujou za čtrnáct dní. Seš tady tak dlouho, jak můžeš bejt tak naivní," tváří se zoufale kápo z trojky.

„Kdybych byl naivní, už bych dávno nežil," odsekne Edelstein, „Yaakove, ty nás všechny zabiješ, bez výjimky. Všechny, i ty z nás, který by možná měli šanci, až přijde pravej čas."

„Pravej čas. Pro nás není žádnej čas, nebo aspoň pro většinu z nás. Copak si tohle neuvědomuješ? Chtějí nás vod začátku zabít."

„S tím souhlasím, určitě tu máme všichni umřít," přikývne kápo z dvojky, „Ale zatím nás pořád potřebujou. Zatím je fronta moc daleko. Nadějí je, pokud by povstal celej tábor. V příhodnou dobu. Jinak je to jen sebevražda. Kolik jich podle tebe vezmeme s sebou? Těch pár vojclů, co tady hlídaj? Maximálně nějakýho poddůstojníka? Jinak poteče jen a jen naše krev."

„Isaacu, chci tvoji pomoc. Chci se domluvit s těma Polákama z našeho komanda. Teď mám na mysli především Morawu, ten má možná i kontakty a vliv na další. I jemu přece musí bejt jasný, že i jeho nakonec voddělaj."

„Tak tím si vůbec nejsem jistej. Mietko si spíš myslí, že ho nechaj bejt, za jeho dobrý služby, za vraždu mnoha Židů, především tam v tom základním táboře."

„Přece není tak naivní. Nenechaj žádný svědky."

„Co vlastně chceš?" zeptá se Edelstein, a asi se nesnaží skrývat svoje rozladění.

„Rád bych, abys promluvil s Morawou. Jednak se s ním znáš líp, jednak k němu máš bezproblémovej přístup."

„Yaakove, tohle není dobrej nápad," zavrtí hlavou kápo z dvojky, „Sice s Mietkem spolupracuju, ale pořád nás Židy nenávidí. Mohlo by to bejt nebezpečný, mu něco říkat."

„To si nemyslím. Je přece taky vězeň, jako my. Nevěřím tomu, že by byl tak tupej, aby si neuvědomoval, jaký nebezpečí mu vod nich hrozí. Jsem si stoprocentně jistej, že nechtěj nechat naživu ani jednoho z nás, ani ty Poláky ne," říká Kaminski rozhodně.

„Yaakove, zvaž to ještě. Sice s ním spolupracuju, ale nevěřím mu."

„I jiný mě před ním varujou," přikývne kápo z trojky, „Ale myslím si, že i on už musí tušit, jak to skončí. Pokud by něco začlo, bylo by potřeba, aby nám alespoň šel z cesty, aby nám naši akci nepokazil."

„Naši akci. Na něco se zeptám, Yaakove. Jak seš domluvenej s tím vodbojem, s tou podzemní organizací, co snad tady v Birkenau i tam v základním táboře funguje?"

„Co ty? Máš s nima nějakej kontakt?" podívá se tázavě Kaminski.

„Znáš mě, starám se především sám vo sebe. Tím ale nevylučuji, že jsem mohl s někým třeba mluvit," rozhodne se Edelstein mlžit.

„Rozumím. Tak možná víš, že voni by spíš chtěli čekat. Nemůžou pochopit, že my čas nemáme. Nebo nás jsou připravený vobětovat, pro tu svou akci. Anebo jde jen vo planý řeči a nakonec se k ničemu nevodhodlaj. Isaacu, my prostě čas nemáme. Přece se nenechápe povraždit jak vovce."

„Yaakove, dobře všechno zvaž. Můžeš nepřipravenou akcí vyprovokovat velký krveprolití. Doslova masakr. Nebo snad vočekáváš, že by se k nám přidali i další vězni? Z jinejch komand?" podívá se kápo z dvojky tázavě.

„Kdyby dostali příležitost … Všichni možná jen čekaj, až někdo začne. A tak pořád jen čekáme a čekáme, a voni nás tady mezitím vražděj. Tohle musí skončit. I když nás to třeba bude všechny stát život, tak alespoň nezemřeme zbytečně, pokud vyvoláme vzpouru, zničíme ty krematoria, vosvobodíme další vězně, přimějeme je bojovat."

„Ty máš tohle nějak naplánovaný? Tohle by muselo bejt moc dobře připravený."

„Já vím, do všech detailů," přikývne Kaminski, „Proto bych taky chtěl voslovit i Morawu, aby nám třeba nezpůsobil nějaký škody, až k tomu dojde. Nemusí se podílet, stačí, když nebude škodit. Proto chci, abys ho zkusil voslovit, naznačit mu, co se chystá."

„Znovu tě upozorňuju na značný riziko takovýho kroku."

„Jsem tohle riziko vochotnej podstoupit. Ale bude to jen mezi náma, i další, co se se mnou podílej na přípravách tý akce, ho považujou za nebezpečnýho. Spolu s Konventem a Szawinskim."

„Pak bys jim měl věřit."

„Já spoléhám na svůj instinkt," trvá si na svém Kaminski.

„Dobře, můžu to zkusit. Ale předem tě upozorňuju, že sis nevybral dobrýho prostředníka, můj názor přece znáš. Já určitě nejsem zastánce tý tvojí hurá akce."

„Isaacu, visí to ve vzduchu, je jen votázkou času, kdy se zbavěj prvních z nás," zní zase hlas kápa z trojky naléhavě.

„Tohle nezpochybňuju, jen nevím, jak to vyřešit," odvětí Edelstein.

Prohodí ještě pár vět, než se jejich kroky rozejdou. Isaac se vrací do svého domovského krematoria, kde si zapíše poznatky z kontroly. S Mietkem se k rozhovoru dostane až večer, kdy už je v budově relativní klid. Jen ve dvou pecích spalují ještě těla, další mufle se čistily a nyní odpočívají. Na pitevně Nyizsli zase někoho páře, ale to je již tradiční kolorit zdejšího prostředí. Pak po něm uklidí, a zbytky jím otevřených nebožtíků také přiloží do některé z rozpálených pecí.

Edelstein velmi opatrně naznačí Morawovi, oč byl požádán Kaminskim, a spatří hned značnou nevoli ve tváři svého bývalého nadřízeného, nyní spolupachatele organizování a kšeftování.

„Ten blázen nemá rozum," zavrtí hlavou Polák, „Jen nás všechny přivede do hrobu."

„V tom asi nebudeme v rozporu," poznamená Isaac.

„Jaký je vlastně tvůj názor?" podívá se pátravě Mietko.

„Můj názor?" protáhne živovský funkcionář, „Co se týká sonderkomanda, jsem přesvědčený, že nás budou chtít nakonec všechny zabít. Včetně vás Poláků. Jestli začnou mít strach, že válku prohrají, tak budou chtít za sebou zamést všechny stopy. Nenechají nikoho z nás naživu," dodá velmi důrazně, „Co se týká té vzpoury, smysl má jen tehdy, když se podaří zajistit povstání celého tábora."

„O tom taky s někým jednáš?" podívá se Morawa pátravě.

„Já přece nic neorganizuji," řekne rychle Edelstein.

„Jasně," ušklíbne se Polák, „Mezi náma, vím o tom, že tě chtěli kontaktovat. Myslím tím moji bratři, co jsou tady v táboře."

„Co o tom víš?"

„Tady je lepší moc nevědět. Ale jen mezi náma, kdybych uvažoval jít do nějaké vzpoury, tak určitě nikdy s vámi Židy. Teda možná i s vámi, pokud by to organizovali naši lidi," opraví se, „Když by ti všechno připravili, v pravý čas, tak pak asi ano."

„Jak vidím, tak si rozumíme," zatváří se spokojeně Isaac, „Taky jen mezi námi, už jsem s někým z vás mluvil. Rozhodně nemíním podporovat akci Yaakova. Naopak, jasně jsem mu řekl, že jsem proti."

„Tak to je dobře. Snad se zklidní."

„Tím si právě tak moc jistý nejsem. Mietko, tohle může jít úplně mimo nás. Většina se tady bojí, že je v dohledné době zavraždí. Většina se bojí, že začne snižování stavů. Což samozřejmě představuje likvidaci části sonderkomanda."

„No a co. I kdyby, nás dvou se to týkat nebude, a asi ani toho bláznivého kápa z trojky. Měl by přestat bláznit a myslet sám na sebe."

„Nedá se vyloučit, že se budou bránit, pokud je začnou vraždit," upozorní Edelstein.

„To už je problém Němců. To je něco jiného, než vyvolávat vzpouru. Zaútočit na ně. Pokud někoho vyberou k likvidaci, tak je jejich věc, jak to vezmou. Ale já kvůli nim krev cedit nebudu. Jediný případ, kdy budu zvažovat svoje zapojení, je to, co jsem ti říkal. Když to vyvolají moji lidé. Ale to v tuhle chvíli určitě není v plánu. Možná později," podívá se teď Morawa trochu nejistě.

„Asi máme podobné zdroje informací," přikývne Isaac, „A také zcela shodné názory," dodá.

„Nejlepší by možná bylo se toho kápa z trojky zbavit," nadhodí Mietko.

„Zbavit? Chceš ho snad udat?" zarazí se Edelstein.

„Ty to asi neuděláš."

„Já určitě nikoho udávat nebudu, i když s jeho postupem nesouhlasím. Jen mu řeknu, že jsme spolu o tom mluvili a náš názor je shodný. Povstání sonderkomanda nemá smysl, pokud nebude koordinováno s celým táborem. S náma dvěma rozhodně nemůže počítat."

„Tak mu to řekni, snad to bude stačit," mračí se Morawa, „Nechci kvůli němu dostat kulku do hlavy," dodá.

„To já taky ne," opět souzní židovský kápo s tím polským. Tím ale jejich debaty kolem případné vzpoury končí, pak se věnují svým vlastním záležitostem, kterými jsou především kšefty. Ty je spojují, a také jim zaručují jistou výjimečnost, toleranci od esesáků.

Isaac má ze všeho dost těžkou hlavu. Natáhne se na svou postel v soukromém kutlochu, kousek od něj má přistýlku Haim Kamzon. Kápovi se podařilo vyjednat, aby se právě oni dostali dva zcela mimo klasické sonderkomando v Krematoriu I. Půda je doslava narvaná vězni, pracuje jich tu přes sto padesát, jak se jejich stavy posilovaly během vraždění maďarských Židů. Všetně několika sovětských válečných zajatců.

Edelstein nezná přesný počet svých kolegů, neboť on má zvláštní režim. Není součástí komanda, nepočítá se do jeho stavu, nepodílí se na jeho běžných úkonech, neboť má v tuto chvíli dva základní úkoly. Tím prvním je dohled nad technikou, kdy hlášení dává přímo dvěma velitelům, Muhsfeldtovi a také Mollovi. U prvně jmenovaného si také vyžádal svého pomocníka, asistenta, za kterého si vybral právě Haima. Oba esesáci mu jeho žádost posléze schválili.

Druhým úkolem je dohled a úklid na pitevně a v laboratoři doktora Mengeleho. Což má na starosti především Kamzon, který rovněž pomáhá udržovat pořádek i v bytě patologů. V něm je zatím stálým obyvatelem Nyizsli, ale možná k němu brzo přibudou i další, jak již bylo naznačeno. Postele tam pro ně již jsou.

Těžkou hlavu Isaacovi dělají aktivity Kaminského, a právě o nich nyní přemýšlí, brání mu usnout. Chápe většinu členů sonderkomanda, ovšem on má přeci jen větší šanci přežít

případnou redukci. Je dost málo pravděpodobné, že by chtěli právě jeho nyní vyměnit, když se osvědčil a těší se snad důvěře esesáků. Pokud by se dožil chvíle, kdy by skutečně vypuklo velké povstání, má alespoň malou naději přežít. Jestli ale Kaminski vyvolá vzpouru, asi mu nezbude nic jiného, než se přidat a umřít v boji s nácky. Ačkoli boji, bude to vraždění neviňátek. Postřílí je jak vrabce.

Zamračí se. Zaplétá se do nečeho, co nemusí vůbec skončit dobře. Zatím se držel všeho stranou, vlk samotář, jak řekl snad Voss. Nyní ho ale atakují lidé z místního odboje, asi aby jim pomohl zkrotit ambiciózního Kaminského, ten se ho naopak snaží přesvědčit, aby se spolu s ním postavil do čela vzpoury, nebo ji minimálně aktivně podporoval. Tohle ho může stát krk, pokud se přípravy provalí. Nechtěl by svůj život ukončit tím, že napřed prožije strašné chvíle v mučírně v bloku jedenáct, a pak mu vpálí kulku do hlavy na přilehlém nádvoří. Neví však, jak se ze všeho vyvléci.

Navíc cítí, že i jeho čas se krátí. Pokud začnou likvidovat tábor, protože se Rusové přiblíží, i on bude nepochybně na listině osob určených k zabití. Určitě má zemřít nakonec celé sonderkomando, do posledního muže. Určitě nikdo z nich nemá opustit brány tohoto tábora, například při deportaci do jiného podobného zařízení, vzdálenějšího od východní fronty. Je to dost na hovno, přežít tady tak dlouho a nakonec být zavražděný, když to začíná vypadat nadějně. Z pohledu blížící se porážky Němců ve válce, kterou rozpoutali a kterou vedou s tak obrovskou krutostí. Především vůči Židům.

Povzdechne si nahlas, otočí se na levý bok a snaží se potlačit myšlenky, co se mu rojí v hlavě a brání mu usnout.

PŮJDEŠ DO TOHO S NÁMA?

Edelstein přetlumočí Kaminskému názor Morawy, a zopakuje svůj vlastní. Je zásadně proti vyvolání povstání, které nebude koordinované s podzemním odbojem, které nebude znamenat předem připravenou vzpouru celého tábora. Yaakov jeho názor vyslechne, mnoho k němu neřekne a od té doby s ním již o svých plánech nemluví. Isaac neví, zda mu přestal důvěřovat, nebo jestli už vzdal pokus ho přesvědčit k aktivní účasti.

Na druhé straně cítí značné napětí, a také si je téměř jistý, že k jistým přípravám povstání dochází. Všímá si náznaků, občasných skupinek, co mezi sebou hovoří, například při kartách, ale v jeho přítomnosti zmlknou. Což mu tak nevadí, nestará se, co si o něm kdo myslí, nicméně popsané jednání v něm vyvolává obavy. Pokud něco spustí, sami, bez další podpory, bude to znamenat pro všechny katastrofu.

Pátek osmadvacátého července začíná jako každý jiný. Isaac vstane spolu s ostatními, stejně jako jeho sluha Kamzon, pak se ale již jejich činnost od zbytku komanda liší. Oba se vyprázdní, vykonají hygienu, posnídají. Následně se vrhnou do práce na pitevně a v laboratoři. Stůl sice Nyiszli omyl, ale na zemi je ještě nepořádek, také koš je plný. Stranou zůstává i nádoba s neupotřebitelnými lidskými orgány, co ještě v noci lékař zkoumal a nakonec vyřadil. Truchlivý obsah dřezu skončí v peci, kam už večer zastrčili těla, ze kterých byly tkáně vyňaty.

Když je vše hotové, pošle Isaac svého pipela uklidit jejich kutloch a také pokoj Miklose, sám si dá cigárko v márnici a poté se pustí do kontroly technických zařízení. Prověřuje vše, aby mohl každou případnou závadu hlásit, nebo u těch drobnějších zajistit jejich opravu. Následně s Haimem po boku vyrazí do protilehlého krematoria, aby tam učinil to samé. Pro svého slouhu si zajistil také propustku, má mu nosit potřebné materiály, ale i pomáhat pořizovat záznamy. Muhsfeldt, a nakonec i Moll, mu jeho požadavek schválili. Proto si nyní vykračuje jako pán, a mladík za ním působí jako opravdový sluha. Ale oběma tento stav vyhovuje, což je důležité.

Isaac provádí kontrolu na trojce, velmi důkladnou, nedovolí si nyní nic ošidit. I drobná maličkost, kterou by přehlédl, by ho mohla přivést na seznam osob určených k likvidaci při očekávané redukci sonderkomanda. Je si téměř jistý, že již Němci takový seznam začínají tvořit, a pokud ještě ne, brzo se tak stane. Pak nesmí mít žádný škraloup, naopak, stále musí vidět jeho aktivitu, jeho precizní a bezchybnou práci.

Je už kolem jedenácté hodiny dopolední, když ho nenápadně vmanévrují do márnice, kam již dříve nenápadně zaplul Kaminski. Ten se snaží tvářit lhostejně, ale Isaac na něm pozná značné rozčilení. Když si zapaluje cigaretu, ruce se mu zřetelně chvějí. Přesto začne dialog neutrálně, a se svým typickým žoviálním stylem.

„Yaakove, co se děje? Nějakej průser? Tady? Ničeho jsem si nevšimnul. Nebo snad náckové začínaj něco tušit? Teče ti do bot?“ dívá se Edelstein pátravě.

„To ne, jen váhám, jak ti to říct a co ti říct,“ je v očích kápa z trojky patrný neklid, asi i nejistota, „Pořád ti ale věřím, Isaacu. Považuju tě za jednoho z nás, i když se mnou v něčem nesouhlasíš. Můžu ti věřit, je tak.“

„Yaakove, jedno jsem ti přece řekl. Nejsem zrádce, práskač, pokud myslíš tohle. Nikdy bych tě neudal, pokud se bojíš tohohle.“

„Toho ne, kdybys to udělal, už jsem dávno mrtvej,“ zavrtí hlavou Kaminski, „Spíš se bojím tvojí reakce, až ti řeknu, co ti asi říct musím. Teda nemusím, ale chci,“ opraví se.

„Yaakove, začínám z toho mít mrazení,“ pobledne Edelstein, „Co se kruci děje?“

„Tak jo. Konec konců, sám se budeš muset rozhodnout, jak se zachováš,“ nadechne se kápo z trojky, „Je to připravený, Isaacu.“

„Co je připravený?“ zaúpí kápo z dvojky.

„Všechno. Máme plán, do nejmenších detailů. Jak postupovat, nejen tady, ale i jinde. Jak to tady rozjet, zařídit, aby se k nám přidali další. Můžeš do toho jít s náma, nebo taky můžeš zůstat stranou. To už bude jen na tobě.“

„Máte to už připravený … Yaakove, tohle mi zní dost strašně. Co chcete udělat?“ dívá se Edelstein nešťastně.

„Tady váhám, to ti řeknu na rovinu. Nechci, aby ses to pokusil zarazit.“

„Nejsem práskač …,“ zamračí se kápo z dvojky.

„To nemyslím. Spíš, abys nezačal přesvědčovat lidi. Isaacu, už je to všechno rozjetý, není možný to měnit. Nechci, abys do toho vnesl zmatek, pokud tě s tím seznámím.“

„Seznámíš … koho dalšího?“

„Moc lidí to zatím neví. To ale jistě pochopíš, bylo nutný to do poslední chvíle držet v tajnosti. Až teď se to někteří další dozvídaj, nebo v krátký době dozvěděj. Budou se muset rozhodnout, jak se zapojej, anebo jestli zůstanou stranou. Nikoho nutit nebudeme.“

„Nebudete … Yaakove, pokud něco spustíte, stejně jako vodveta zemřou všichni členové sonderkomanda, i kdyby se třeba někde schovali. Tvoje slova mě děsí. Kdy?“ položí Edelstein jasný dotaz a upře svůj zrak na svůj protějšek.

„Asi tak za pět hodin.“

„Za pět hodin,“ zděsí se očividně kápo z dvojky, je zcela konsternován.

„Přesně tak. Isaacu, musíš se rozhodnout. Umím si tě představit, jak nám pomáháš, ale nenutím tě. Jen tě požádám, pokud zůstaneš stranou, abys nic nedělal, případně zkusil domluvit Morawovi. Je i v jeho zájmu, aby se nám nestavil do cesty,“ řekne Kaminski výhružně.

„Za pět hodin,“ zopakuje Edelstein, „Zbejvá nám pět hodin života …“

„Možná někomu, dalším snad víc, aby se nám náš plán podařilo dotáhnout do konce. Nezastírám, většina z nás asi zemře. Ale pokud nám to vyjde, tak to bude znamenat ne jen malou vzpouru, ale pořádnou. Taky plánujeme zničení krematorií, aby už v nich nikoho nezplynovali.“

„Tak ty to myslíš vážně …“

„Myslím. Isaacu, až vodsud vodejdeš, snaž se tvářit normálně, aby na tobě nebylo nic poznat. Teď vypadáš hrozně.“

„Jak mám asi vypadat, když si mi právě voznámil, že mi zbejvá tak asi pět hodin života,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Říkáš do detailů připravený. Co vlastně chcete udělat?“

„Půjdeš do toho s náma?“

„To nevím, do prdele. Ale stejně vám v tom nezabráním, pokud to chcete spustit. Tak ať aspoň vím, že to bude stát za to, když už kvůli tomu chcípnu.“

„Kdoví, třeba to někdo i přežije,“ uklidňuje se Kaminski, „Bude to náš vodkaz, naše vodveta, za to všechno tady. Tak to cejtí většina z nás.“

„Dobře, tak se už vymáčkni. Buď mi něco řekni, nebo mi nic neříkej. Ale už se musíš rozhodnout, nemůžeme se tady zašívat dlouho, to by mohlo bejt nápadný.“

„Máš pravdu. Tak poslouchej. Ve čtyři hodiny chceme vyřídit strážný na dvojce a trojce. Počítám, že budeme mít dohromady tak sto osmdesát lidí, možná až dvě stovky, z každýho krematoria po stovce. Těch strážnejch je asi deset, to by se nám mělo podařit. Pak počkáme na tu noční směnu, co chodí na pátou hodinu. Těch bude dohromady tak dvacet. Ty vyřídíme jako druhý. Mám už pár lidí, co uměj zacházet se zbraněma. Ty si je vezmou a s polovinou lidí vyrazej zlikvidovat řetěz stráží kolem tábora. Druhá skupina půjde do tábora. Tam by v tu chvíli měli na vlastní stráže zaútočit vězni, s některýma jsme domluvený. Tak to začne. Spojíme se s lidma, co jsou na čtyřce, pokusíme se napadnout tábor, vosvobodit ženskej sektor, mužskej a nemocniční, prostě ty, co máme v sousedství. Přestříháme dráty těch sektorů. Taky zlikvidujeme všechny krematoria, buď je něčím vyhodíme do vzduchu, nebo je prostě zapálíme,“ líčí svůj plán kápo z trojky.

„S kým jste domluvený? Co na ta podzemní organizace?“

„Nebudu ti lhát, prostě jsme je postavili před hotovou věc. Sice jsem vobdržel vzkaz, že to teď nepřipadá v úvahu, abysme to vodložili, ale v tom jim nevyhovíme. Bude na nich, jestli se přidaj nebo ne,“ pokrčí rameny Yaakov, a nyní mu oči planou. Je patrné, jak moc je nažhavený se pomstít za všechno, co zde musel vytrpět.

„Takže další spojenci jsou minimálně dost nejistý.“

„Určitou domluvu máme. I mimo naši izolovanou zónu. V mužským sektoru, taky v Sauně a taky v tý Nový Kanadě, co je vedle Sauny a čtyřky s pětkou.“

„Jestli tomu dobře rozumím, tak naše sonderkomando nemá za úkol se probít na svobodu, ale pokusit se vosvobodit ostatní. Rozumím tomu dobře.“

„Rozumíš. Proto taky říkám, že nepočítám s tím, že by to moc z nás přežilo. Chceme vosvobodit ty sektory a zničit ty krematoria. To je hlavní cíl. Je mi jasný, že se to bez velkejch ztrát nevobejde, až se začne bojovat,“ přikývne Kaminski.

„Aspoň vím, na čem jsem,“ vypadá již zase téměř normálně Edelstein, „Těma počtama, co do toho chtěj jít, těma si seš jistej?“

„Jistej … pevně v to doufám. Možná někdo na poslední chvíli couvne, s tím se musí počítat, ale věřím, že většina do toho půjde. Možná se nakonec přidaj další. Isaacu, všichni věděj, že je čeká téměř jistá smrt, ale můžou toho předtím dost udělat. Zničit esesákům ty jejich krematoria, vosvobodit další vězně, některý z nich přimět, aby taky bojovali, nečekali, až je selektujou a pošlou na smrt.“

„Yaakove, nevím, co z toho ti nakonec vyjde. Ale jedno ti řeknu. Pokud většina v ženským a mužským sektoru nic netuší, vypukne strašnej zmatek. Až dorazej náckům posily, a ty dorazej, rozpoutaj tady hotový peklo. Zemřou ne stovky lidí, ale tisíce. Budou to hrozný jatka,“ hovoří kápo z dvojky tichým hlasem.

„To nemusí bejt pravda. Pokud získáme víc zbraní, tak to nemusí bejt tak jasný. Navíc si uvědom, kolik je tady vězňů. Jich je daleko míň. Když to bude hned na několika místech, myslím ta vzpoura, taky to budou mít ztížený. Taky najednou zjistěj, že si nemůžou dělat, co chtěj, nejsou už těma nedotknutelejma nadlidma, že jsou taky smrtelný. To je taky může zaskočit."

„Co chceš po mně, Yaakove?" podívá se Edelstein na svého kolegu, v jeho očích ale není žádné nadšení, spíše rezignace, přijetí faktu, že se jeho čas už brzo naplní.

„Půjdeš do toho s náma?"

„Když to skutečně začne, tak co mi zbejvá? Myslíš si snad, že voni budou rozlišovat, kdo byl jak aktivní? Budou zabíjet každýho vězně, na kterýho narazej. Jedno jestli ze sonderkomanda nebo z jakýhokoli jinýho sektoru. Tak když už mám chcípnout, tak asi bude lepší se jim pokusit aspoň trochu uškodit. Ačkoli vo tom plánu nejsem tak moc přesvědčenej."

„Nepopsal jsem ti ho do detailů, jen zevrubně. Až se vrátíš na dvojku, tak se tam domluvte, do čeho přesně se zapojíš. Lipmann toho ví hodně, toho přeci znáš. Ale i další jsou zasvěcený. Když jim dáš vědět, že do toho jdeš s nima, řeknou ti mnohem víc. Proberete podrobnosti."

„Už je to tedy definitivní?"

„Ve svý podstatě jo. I když jsme domluvený, že ještě tak kolem druhý hodiny pošlu spojku. Jak tady běhaj ty různý poslíčkové se vzkazy, ty maj taky průchod volnej, jako ty. Ty všechno potvrděj. Ale v tuhle chvíli mě nenapadá nic, co by nás vod toho mohlo vodradit," říká s maximální rozhodností Kaminski.

„No tak dobře. Yaakove, pořád si myslím, že se mělo postupovat jednotně, s těma dalšíma. Ale pokud to nevodvoláš, tak se taky zapojím. Stejně by mě zabili, tak není co řešit," hovoří Isaac svým typickým lhostejným hlasem, už je dle všeho vyrovnaný se svým osudem.

Rozejdou se, Edelstein se vrací na dvojku, a tváří se jako normálně. Haima pošle i s papíry do jejich kutlochu, naopak sám jde vyhledat čtyřiadvacetiletého Szmula Lipmanna. Začne s ním probírat veřejně chod pecí, což vidí i přítomní esesáci, pak jim zmizí z dohledu.

„Szmule, právě jsem hovořil s Yaakovem," řekne kápo suše.

„No a?"

„Co mi zbejvá. Mám dost pochybností, ale když to jednou začne, tak už pro nikoho z nás není cesty zpátky. Všichni tak jako tak umřeme, tak ať to aspoň stojí za to."

„Tak do toho jdeš s náma," rozzáří se oči Lipmanna, „To je moc dobře."

„Szmule, na tohle není čas. Řekni mi, jak můžu bejt užitečnej. Ale rychle, nesmíme vzbudit podezření. Už takhle je to dost na vodě, tak ať se to ještě víc nekomplikuje."

Během následných tří minut dojde k celkem jasné domluvě, jak se Edelstein zapojí do chystané vzpoury. Vzhledem k tomu, že mu náckové celkem důvěřují, jeví se logické, aby se aktivně podílel na likvidaci strážných. Mají plán, jak je postupně zabíjet, sice trochu mlhavý, ale při slušné dávce štěstí by jim mohl vyjít. Tak, aby se vše pochopitelně odehrálo v tichosti, aniž by stráže ve věžích či u jiných sektorů cokoli zpozorovali.

Isaac se posléze vrací do své místnosti na půdě, kde ho už čeká Kamzon. Podle jeho výrazu kápo pochopí, že jeho sluha o ničem doposud neví. Nabídne mu cigaretu, oběma zapálí, lokne si kořalky a pak hodí láhev i jemu.

„Haime, sedni si a pozorně mě poslouchej," ztiší hlas, „Je dost velká pravděpodobnost, že za pár hodin vypukne vzpoura. Budeš se muset rozhodnout, jestli se toho taky zúčastníš."

„Vzpoura?" objeví se nejprve údiv v očích Kamzona, pak mu ty zaplanou, „Vzpoura? Budeme s nima bojovat? To je skvělý!"

„Haime, ty hlupáku. Copak nechápeš, že nám zbejvá už jen pár hodin života?" zavrtí hlavou Edelstein.

„Pár hodin …," zarazí se pipel.

„Všichni u toho zařveme."

„Vy do toho dete, pane?"

„Co mi zbejvá. Nezdá se mi to sice v tuhle chvíli nejlepší, ale na rovinu, když to začne, je to rozsudek smrti pro všechny členy sonderkomanda. Ten rozsudek smrti bude vykonanej vokamžitě, jak se potkáš s jakýmkoli esesákem. Takže …," pokrčí rameny kápo, „Jestli do toho taky jdeš, tak ti řeknu, co budeš dělat. Pokud ne, můžeš se tady natáhnout, chlastat, kouřit a čekat, až si pro tebe přijdou."

„Jdu do toho s váma, pane," září teď obličej Kamzona, nepochybně cítí alespoň malou šanci se pomstít i za své blízké, kteří zde byli zavražděni.

„V tom případě mě poslouchej," potáhne z cigarety Isaac a následně svého pipela zasvětí do plánu, a také mu v něm přiřadí vhodnou roli.

Asi deset minut se domlouvají, mezitím se Haim dostává do stavu až skoro euforie. I když mu je jasné, že během pár hodin s největší pravděpodobností zemře, tak je vlastně spokojený, nebo lépe řečeno nadšený. Zažije alespoň krátkou dobu, kdy se události budou odvíjet podle jeho přání, nikoli podle povelů esesáků. Zažije konec tohoto strašného komanda, ale ten bude v režii vězňů, nikoli jejich mučitelů.

Isaac rozhodně takové nadšení nesdílí. Opakuje svému sluhovi, aby na sobě nedal nic znát, a pokud možno se s nikým nebavil. Nakonec se ho rozhodne nechat raději v jejich kutlochu, sám však sestoupí z půdy do suterénu, kde se svým kamenným výrazem začne procházet budovou. Cítí obrovské napětí, a modlí se, aby uniklo přítomným esesákům. Pokud má mít plán Yaakova alespoň mlhavou naději na úspěch, musí zafungovat efekt překvapení. Pokud bude jeho záměr předčasně prozrazený, vše se zhroutí, jak domeček z karet.

Poobědbá se svým pipelem, zůstávají v jejich malé ložnici, kterou však vydávají za kancelář. Jsou jen v kalhotách, neboť na půdě je nesnesitelné vedro, vzduch je těžký a smradlavý. Ale dnes je to naposledy, kdy ten pach smrti musí dýchat.

Isaac se sám přistihne, že i jemu se začíná zvyšovat adrenalin v krvi. Jak se blíží čas rozhodnutí. Kolem druhé hodiny dojde opravdu k potvrzení akce, Kaminski podle očekávání nic neodvolal. Více než polovině zdejšího osazenstva je jasné, že už jen necelé dvě hodiny je dělí od chvíle, kdy se jejich role vymění. V ten moment oni začnou zabíjet esesáky.

Krátce před třetí hodinou Edelstein již poněkolikáté sejde do přízemí, nastává čas, aby se připravila skupina, co má na starosti eliminaci strážných, a do které se nechal dobrovolně implementovat. Vzhledem k jeho zkušenostem asi mnozí očekávají, že to bude právě on, kdo ji povede, kdy bude vydávat rozkazy. Minimálně u Lipmanna to cítí, a nebrání se tomu. Pokud už vzpoura musí být, bude lepší, když dostane šanci věci ovlivňovat, aby nedošlo k přehmatu.

„Isaacu," ozve se náhle vedle něho, a on spatří právě Szmula, ve tváři má ale zsinalý výraz.

„Co se děje?" zeptá se Edelstein lhostejně, umí se bezvadně ovládat.

„Běž se podívat … na rampu," chvěje se Szmulovi hlas.

Kápo ani teď nezpanikaří, nýbrž rozvážným krokem zamíří zmíněným směrem. Na zápraží si vytáhne cigarety, jednu si zapálí. Pokud ho někdo ze strážných pozoruje, vidí zcela klidného vězeňského funkcionáře, který využívá svá privilegia, kdy si nadýchání přeci jen méně zatuchlého vzduchu vně budovy zpestřuje potahováním z retka.

Pak pohlédne na rampu. Tam se nachází nejen vlak, ale také velmi silná jednotka příslušníků SS, která dohlíží na vyhánění zubožených vězňů z vagónů. Je jich mnoho set, možná až k tisícovce, a tomu také odpovídá síla kohorty strážných.

Edelstein již má své zkušenosti. Uvědomí si, že existují jen dva scénáře. Buď ty vyhublé vězně přivezli, aby tady našli smrt, a pak je odvodou do některého z krematorií, začne speciální

akce. Což mu ale přijde méně pravděpodobné, neboť nebyly učiněny žádné přípravy na plynování. Jako reálnější se mu jeví druhá možnost, a to přijetí nových vězňů do stavu tábora. Možná jen načas, než mezi nimi udělají selekci a ty slabší pošlou na smrt. Pokud se nemýlí, tak ty vězně povedou do Sauny, kde bude před vstupem do tábora provedena jejich očista a dezinfekce.

V každém případě mu je jasné, že plán Yaakova dostává ohromnou ránu. Dezinfekce málem tisícovky vězňů nebude hotová za pár minut, a po celou tu dobu budou přítomní strážní, a to v dost vysokém počtu. V takové situaci rozpoutat vzporu je akt ryzího šílenství, bez nejmenší naděje splnit byť jediný z vytčených cílů.

Isaac v klidu dokouří cigaretu, a pak rozvážným krokem vyrazí k bráně. Strážní mu ji otevřou, chodí mezi krematorii dost často, a tak po něm ani nechtějí jeho propustku. On stále s kamenným výrazem na tváři vstoupí do protilehlé budovy, kde se začne znovu zajímat o stav techniky. Dozorujícím esesákům se musí zdát, že se přišel podívat na odstranění závad, které zjistil při dopolední kontrole, a jeho přítomnost jim tedy nepřijde vůbec podezřelá.

Kápo však vidí a cítí, jaký zmatek mezi sonderkomandem panuje. Až se diví, že si ti nadutí náckové ničeho doposud nevšimli. Ale asi se cítí tak nadřazení, tak mocní, že nevěnují náladám vězňů vážnější pozornost.

Asi deset minut po vstupu se sejde s Kaminskim, tentokráte v pustém suterénu, jenž byl svědkem tolika lidského utrpení, v jehož útrobách nalezlo smrt desetitisíce židovských mužů, žen a dětí. Kápo z trojky je zcela zničený, ovšem z jiného důvodu.

„Yaakove, jistě tušíš, proč jsem tady," hovoří Isaac klidným hlasem.

„Ten transport," vydechne hlavní organizátor vzpoury.

„Přesně tak. Minimálně několik hodin bude v tý naší izolovaný zóně velkej voddíl esesáků, a jak jsem je pozoroval, tak po zuby vozbrojenejch. Za týhle situace …"

„Já vím," vzdychne kápo z trojky, „Isaacu, taková hrozná náhoda. Do prdele, všechno je tak připravený, naplánovaný, domluvený. Teď tohle."

„Podle mýho za týhle situace je jediný řešení. Musíš tu akci vodvolat a stanovit nějakej jinej termín."

„Máš z toho radost?"

„Yaakove, už pár hodin se připravuju na smrt. Ale vo tom si můžeme promluvit jindy. Teď jde skoro vo minuty. Pokud by někdo něco začal, bude to masakr, a nic z toho, co máš v plánu, se nepodaří udělat."

„Snad by to šlo vodložit. Vo pár hodin," chytá se kápo z trojky naděje, jak tonoucí stébla.

„Pokud je můj vodhad správnej, povedou je do Sauny. To bude hezkejch pár hodin. Když ta akce nepůjde podle scénáře, hrozí její kolaps. Všichni zemřou zcela zbytečně, nic se nepodaří."

„Do prdele, já to přece vím," zaúpí Kaminski, „Jenže dovedeš si představit, jak náročný to bylo všechno připravit? Domluvit, tajně? Teď vo tom věděj už stovky vězňů, co jsme jim to dneska řekli. Uvědomuješ si, jak vážný je nebezpečí, že se to provalí? Jak se snižuje šance to znovu připravit? Třeba za pár dní?"

„Yaakove, tohle mi je jasný. Ale taky mi je jasný, že když to přesto spustíš, tak to bude fiasko. Věřím, že se rozhodneš nebo rozhodnete správně. Neznám, kdo to s tebou vorganizuje, a ani to vědět nechci. Kdyby mě mučili, tak aspoň nikoho nemůžu prozradit."

„Mučili … sám to připouštíš. Isaacu, dneska byla výjimečná situace. Nejsem si vůbec jistej, jestli to dokážeme znovu tak detailně připravit. Rozumíš mi?" ptá se kápo z trojky zoufalým hlasem.

„Naprosto ti rozumím. Ale pokud je v naší izolovaný zóně ta po zuby vozbrojená eskorta, tak cokoli udělat je podle mýno nesmyslný. To je, jako bys členy sonderkomanda vodvedl ke zdi, aby je voni mohli postřílet," hovoří Edelstein klidným hlasem, „Yaakove, vracím se zpátky na dvojku. Pokud mi neřekneš teď svoje rozhodnutí, tak budu čekat na zprávu. Ale čas se krátí."

„Já vím," sklopí hlavu Kaminski, „Isaacu, když seš tady, tak to tam zruš," zní z jeho hlasu strašný zklamání, „Já pošlu zprávu na jiný místa. Musíme to vodvolat," dodá.

„Udělals správný rozhodnutí," přikývne kápo z dvojky, „Yaakove, za tohle ty nemůžeš. Tohle si nemohl předvídat. Možná vyšší moc, vosud, anebo jen velká smůla."

„No jo …," hlesne organizátor povstání, které bylo právě zrušeno.

Edelstein již na nic nečeká a začne stoupat po schodišti k východu z budovy. Tu i nádvoří před ní opouští stejně rozvážným krokem, jakým sem přišel. Jakékoli jeho emoce jsou skryté v hloubi jeho duše. Cestou zpátky pohlédne k rampě, která je pouze kousek odsud, a na níž se již formují zástupy, ve kterých budou nové vězně odvádět nejspíše na jejich dezinfekci.

Isaac se zamyslí. Je příjezd toho transportu opravdu darem vyšší moci? Nebo naopak i vyšší moc se spikla proti židovským vězňům, když jim překazila naději na dnešní vzpouru? Má rozporuplné pocity. Na jedné straně cítí úlevu, neboť dnes nezemře, a akce, se kterou od začátku nesouhlasil, byla zrušena. Na druhé straně jím ale prostupuje i zklamání, možná se už nemusí vyskytnout podobná příležitost, kdy bude povstání takto připravené a tak blízko.

Ve dvojce sdělí verdikt Lipmannovi, a vidí v jeho očích zoufalství. Když pak zajde do svého kutlochu a totéž řekne Kamzonovi, v jeho očích se objeví lesk. Jako by se mu znovu zhroutil celý svět Poprvé se tak jistě stalo, když se dozvěděl krutou pravdu o svých blízkých, podruhé, když vytáhl z plynové komory svou sestru.

„To je taková strašná škoda. Doslova neštěstí," hlesne.

„Na, dej si," hodí po něm kápo butylku s alkoholem, „Ale jen lok, pak musíme normálně pracovat."

„Pracovat … muset je zase poslouchat … přitom to dneska mohlo všechno skončit."

„Naší smrtí, Haime."

„To asi jo, pane. Ale umřeli bysme v boji, s nima. Zničili bysme jim to tady. Takhle … kdoví, jestli ještě vůbec někdy bude taková šance," teskní pipel.

„Nikdy nevíš."

„Už jsem byl připravenej, pane … a teď znovu to ponižování, poklonkování …"

„Haime, možná má nakonec všechno svůj smysl, i ten nevočekávanej příjezd toho transportu. Dej se ale co nejdřív do pohody, jinak můžeš narazit. Já jdu teď dolů, abych dohlídnul, že nikdo neudělá nějakou blbost. Ty se uklidni a pak taky přijď," zvedne se Edelstein.

V následných hodinách nálada, podobné té u Kamzona, postihne většinu členů zdejšího sonderkomanda. Už byli připraveni se vzedmout k odporu, a nyní se po nich naopak chce, aby zachovali klid a čekali na další vhodnou příležitost. Je jim jasné, že pokud ta chvíle nepřijde brzy, dostanou se znovu do toho strašlivého kolotoče vraždění a pálení nebohých obětí.

Isaac zároveň cítí, že situace je velmi nervní a výbušná. Také hrozí, že se vše donese k esesákům, protože nyní jsou zasvěceny již stovky osob. Což je nesmírně nebezpečné pro organizátory. Sám neví, zda i on k nim od dnešního dne nebude počítán.

K večeru si ho vezme stranou Morawa, zapálí si spolu cigaretu. Po pár obecných frázích se na něj polský kápo pátravě zadívá.

„Co to mělo dneska znamenat?" položí prostý dotaz, na který je však velmi složitá odpověď.

„Co máš na mysli?" rozhodne se Edelstein mlžit.

„Nedělej ze mě hlupáka," zamračí se Mietko, „Musel bych být úplně slepý, abych si nevšiml toho, co tady dneska bylo. I toho, jak jsou teď některý vyřízení, zoufalí."

„Máš pravdu, jen doufám, že si toho taky nepovšimli esesáci."

„Tak co to má znamenat?" vyštěkne Morawa.

„Chtěli to dneska spustit," rozhodne se jít s pravdou ven Isaac, nakonec nápad zasvětit tohoto polského kápa pochází od hlavního organizátora Kaminského, „Všechno domluvili, ale nečekaný příjezd toho transportu jim to všechno překazil. Proto celou akci odvolali."

„Díkybohu," uleví si Mietko, „Co ty?"

„Já? Můj názor znáš. Snažil jsem se je do poslední chvíle přemluvit, aby tu akci odložili. Aby ji koordinovali s tvými polskými bratry. Ale neuspěl jsem, to musím přiznat."

„To je určitě práce toho kápa vod vedle, co?" mračí se Morawa.

„Tak nepochybně svůj podíl na tom má. Ale asi jich to připravovalo víc," pokrčí rameny Edelstein, „Podívej, mně to řekli na poslední chvíli. Postavili mě před hotovou věc. Buď půjdeš s náma, nebo jsi proti nám. Chtěli, abych těsně předtím, než to začne, promluvil s tebou. Nevím, kdo to připravoval, já mluvil jen s Kaminskim. Oni vědí, že já mám jiný názor, proto mě asi vynechali."

„Ten chlap nás všechny zabije," sevře Polák zlostně ruce v pěst, ale víc toho už neřekne. Nechce znát podrobnosti, anebo se na ně neptá, neboť neočekává, že by mu židovský kápo řekl více.

Edelstein dlouho hledí do tmy nad sebou, nemůže usnout. Podle převalování Kamzona na přistýlce usuzuje, že on je na tom obdobně. Zase si uvědomí, že má rozporuplné pocity. I když byl zpočátku proti, pak se s novou situací vyrovnal a byl připravený se akce zúčastnit. Připravil se na smrt. Pokolikáté už tady?

Zítra zase spatří vyjít slunce, díky obrovské náhodě. Jestli byla ale šťastná, to s naprostou jistotou říct nedokáže. Třeba ho nakonec odstřelí jak psa, přitom měl dneska možnost z tohoto hnusného světa odejít se ctí. Vykoupit své předchozí hříchy, kdy jim pomáhal vraždit lidi.

Sáhne po krabičce cigaret. Zatím jich má pořád dost, a pokud by došly, může další získat od esesáků, za úplatek. Zapálí si a hledí do stropu. Kdyby mu teď vypadla cigareta a on založil neúmyslně oheň, možná by se na něj nakonec vzpomínalo jako na hrdinu, co zapálil nenáviděnou továrnu na smrt. Ačkoli vzpomínalo. Všichni tady, co oddychují v půdních prostorách, mají zmizet, upadnout do zapomnění, jako desetitisíce či statisíce jiných mužů, žen a dětí, co v tomhle strašném koncentračním táboře již nalezlo smrt.

PATNÁCTÁ KAPITOLA

CIKÁNSKÁ DVOJČATA

Nálada v sonderkomandu je po odvolaném povstání na bodu mrazu, zároveň sílí napětí v jeho řadách. Zmařená naděje postavit se na odpor, se projevuje různě, většinou právě zvýšenou nervozitou, ale v některých případech i apatií. Nic nemá smysl, všechno se proti nám spiklo. Jsme odsouzeni k záhubě, není nám ani dopřáno zemřít s hlavou vztyčenou v zoufalému boji.

Na Isaacu Edelsteinovi nelze žádné emoce pozorovat, ačkoli má značné obavy z blízké budoucnosti. Je mu jasné, že postačí malá roznětka a všecho může bouchnout, naprosto nekontrolovaně. Smrtící výtrysk nenávisti, vášní a zoufalství. Také netuší, co chystá Kaminski, jistě se svého plánu nevzdal. Nikdo však o vzpouře nemluví, byť pohledy některých jsou výmluvné. V jejich očích je možné spatřit velké zklamání.

Prvního srpna dostane Isaac se svým slouhou na starost zajistit ubytování pro další dva doktory, kteří doposud sloužili v sektoru, ve kterém se nachází cikánský rodinný tábor. Něco takového není problém, zvláště když jde o osobní zájem kapitána SS. Proto kápo sežene vše potřebné, aby měli patologové své vcelku slušné zázemí.

Kolem poledního dorazí třicetiletý Karel Zigmund Bendel, francouzský židovský lékař, a také o dvacet let starší Maxmilian Zilbermann. Zvláště ten je hrozně přepadlý. Edelstein mu nabídne cigaretu, aby se dozvěděl více informací, ty se tady vždy hodí. Zapálí si v márnici, která je téměř prázdná.

„Vy už budete taky trvale tady?“ zeptá se Isaac.

„Ano, a zvláště okolnosti, za jakých k tomu dochází, jsou pro mě velmi smutné,“ svěsí hlavu patolog.

„Copak se děje, pane doktore?“

„Nevím, jestli o tom smím mluvit,“ rozhlédne se bojácně Maxmilian.

„Tady nás nikdo neslyší, a já nikdy s nikým o ničem nemluvím. Dovedu udržet tajemství,“ tvrdí Edelstein.

„Tak ať to víte, beztak je to tajemství asi jen na pár hodin,“ povzdechne si Zilbermann, „Jak asi víte, sloužil jsem v tom cikánském táboře.“

„Ano, to je mi známo.“

„Právě. Už z něho moc nezbylo, a ti, co tam zůstávají, hrůza mluvit. Už nějaký čas probíhaly selekce, v tom pozitivnějším smyslu, práceschopní muži a ženy byli odesíláni do říše, na práci. Teď tam zbývají tak tři tisícovky lidí, převážně starých, a taky pořád dost dětí. I když u nich …“

„Co je s těmi dětmi?“

„To je pro mě také hrozné trauma,“ chvěje se při svých slovech lékař, „Ti cikáni obecně jsou jako děti, takoví hraví, důvěřiví. A jejich děti, ty už vůbec. S tak bezmeznou důvěrou v nás lékaře jsem se snad ještě nesetkal. Ale pak přišlo to nařízení … dodnes mi z toho vstávají vlasy hrůzou na hlavě. Prostě eliminovat vážně nemocné děti, uměle snižovat jejich stavy. Víte, ona dětská úmrtnost tam byla již tak dost vysoká, a ani se k jí nemuselo uměle napomáhat.“

„Chápu,“ přikývne Isaac, „Dostali jste příkaz těžce nemocné děti zabíjet.“

„Já nikoho nikdy nezabil,“ otřese se Maxmilian při té představě, „Ale asistoval jsem u toho. Přitom mi ty děti tak důvěřovaly … Však asi i vy jste ledasco pochopil, i podle toho, koho jsme tady v poslední době pitvali.“

„Ano, bylo mi jasný, že některý z těch cikánských dětí asi nezemřely přirozenou cestou. Pane doktore, viděl jsem už umřít tolik dětí … v plynových komorách. Tolik jsem jich zasunul do pecí, osobně, anebo na to dohlížel. V poslední době, při těch deportacích z Maďarska … radši ani nemluvit. Nemá smysl si dávat jakoukoli vinu, vy jste to nemohl nijak ovlivnit."

„Ne, nemohl. Ale ten pocit, pane. Když mi to děcko tak věřilo, a já věděl, že bude vzápětí zavražděné. Neumíte si představit, co jsem prožíval."

„Umím, pane doktore," řekne tiše Edelstein.

„Ano, jistě, promiňte. Neuvědomil jsem si, co jste vy sám už musel zažít," kaje se Zilbermann.

„Jak to vše souvisí s vaším stěhováním?" podívá se kápo pátravě, pak ho něco napadne, mráz mu přeběhne po zádech, „Chcete říct, že ten cikánskej tábor, že ten celej končí?"

„Ano, taková je ta strašná realita. Asi dnes v noci, podle toho, co jsem slyšel. Podle všeho přišel definitivní rozkaz z Berlína."

„Definitivní?"

„Už o tom uvažovali dřív, jak vím od doktora Mengele. Toho to hodně rozrušilo, dokonce mluvil o zločinu. Co vím, tak se osobně do Berlína rozjel, aby ten tábor zachránil. Ale dle všeho neuspěl. Pane, jsou jich tam na tři tisíce," zaznívá hrůza v hlase Maxmiliana.

„Před necelým měsícem zlikvidovali židovskej rodinnéj tábor, tam jich bylo dokonce ještě asi o čtyři tisíce víc. Jak se zdá, začínají po sobě uklízet," poznamená Isaac.

„Uklízet? Jak to myslíte?" zpozorní patolog.

„Jak asi, pane doktore. Fronta není až zase tak daleko, ne? Ale můžu se mýlit, třeba jde v tomhle případě o něco jiného, pokud tam tak bují ty nemoce, je tam hrozná špína, jak jste říkal."

„Znáte to, cikáni. Ale já jsem si je zamiloval," opět sklopí hlavu Zilbermann, „Jsou tak bezprostřední, a k nám doktorům tak přátelští. Častokrát tam hráli písně, tancovali. Tedy občas se i pěkně servali, mezi sebou, mají tam takové ty klany, velké rody. Ale měl jsem je rád, zvláště ty jejich děti … Promiňte, nemohu o tom už dál mluvit, když vím, co se dneska stane," nedokáže již skrýt své dojetí.

„Chápu, omlouvám se, neměl jsem vyzvídat."

„Beztak se všechno brzo dozvíte. Možná je budou vraždit i tady, v tomhle krematoriu."

„To se asi nedá vyloučit. Když je jich tolik, pravděpodobně je budou muset rozdělit na víc míst," uvažuje nahlas Isaac, a při svých slovech se zachmuří, jestlipak zase někoho napadne, že by mohl při této jistě nechutné speciální akci pomáhat.

Odpovědi se mu dostane asi za hodinu, kdy dorazí Moll osobně. Ukáže na Isaaca, a ten je zaskočený tím, jak vlídně na něj krutý esesák pohlédne. Co se děje? Nějaký zázrak? Anebo naopak nebezpečí?

„Poslouchej, ihned zaskočíš na pětku," nařizuje mu vyšší šikovatel, „Zkontroluješ, jak jsou připravený ty jámy. V poslední době se tolik nepoužívaly. Sice mi tvrděj, že sou připravený, ale radši to prověř."

„Provedu, pane SS-Hauptscharführere," vyprsí se Edelstein.

„Tady je to v pořádku?"

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. I zde bude speciální akce?"

„Jo, tady a tam. Začneme tady, budeme pokračovat tam," přikývne Otto, pak se podívá na kápa, „Ty umíš držet jazyk za zuby. Budou to ty cikáni. Ale ani muk, jasný?"

„Ano, pane SS-Hauptscharführere. To asi bude dost drsné."

„Co tím myslíš?" zpozorní vyšší šikovatel.

„Nevím, kolik jich tam je, a kolik mužů, pane SS-Hauptscharführere. Jen se obávám značného odporu, při té zvláštní akci."

„Máš pravdu," podívá se uznale Moll, „Asi budou dost vyvádět. Ale nakonec stejně všichni zhebnou," ušklíbne se, „Některý narveme sem, a zbytek půjde tam k pětce. Ty to tam zkontroluj, ale pak se vrátíš sem. Chci tě tady, ne že se tam necháš zase vodchytit."

„Odchytit, pane SS-Hauptscharführere?"

„Myslím tím tamním velitelem, co má pro tebe slabost," ušklíbne se Otto, „Budeš tady dohlížet na sonderkomando, spolu s tím polským kápem. Tam jen zkontroluj ty jámy, aby byly v pořádku, hlavně ty kanálky tam dole. No tak, na co čekáš, koukej mazat, ať tam můžou začít vytvářet ten hořlavej základ!" houkne.

„Už běžím, pane SS-Hauptscharführere," zvolá Issac, a rozhodne se naplnit svá slova stoprocentně, proto vyrazí poklusem k bráně. Před tím šílencem v uniformě SS se vyplatí prokázat trochu té horlivosti.

U Krematoria V nemá téměř žádnou práci. Obludné jámy v zemi, v nichž shořely desetitisíce těl, jsou prázdné a připravené. Nicméně Isaac se chce předvést, a tak ještě nechá protáhnout kanálky na odtok lidského tuku. Když už je tady, zajde se podívat i do prostor pecí, ty jsou však v tuto chvíli odstavené. Už se chystá k návratu, když ho zastaví Voss.

„Pane SS-Oberscharführere, mám rozkaz se vrátit," oznamuje mu pro jistotu kápo.

„No jo, já vím," přikývne Peter, „Dneska to tu bude asi divoký, ty cigoši budou vyvádět," prognózuje.

„Mám být ve dvojce, tam to asi bude podobné."

Šikovatel nabídne židovskému vězni cigaretu, a pak s ním klábosí. Ten se již nad tímto úkazem nepodivuje, Voss se k členům sonderkomanda vždy choval celkem vstřícně, na rozdíl od mnoha jiných. Navíc mu on a Mietko sehnali dost cenností, které si zašité v obleku propašoval domů. Bylo by fajn, kdyby si jich nakonec neužil, neboť patřily jeho obětem, které bez nejmenšího slitování nechával plynovat a pak spalovat. Isaac ho považuje za jednu z nejrozpornějších postav z řad SS, se kterou se tady setkal. Na jednu stranu se chová jako slušný člověk, na druhou stranu je nezpochybnitelně masový vrah, co i vlastní rukou minimálně pár lidí zastřelil.

Edelstein se vrátí do svého domovského krematoria, kde také již začínají přípravy na večerní či noční akci. Objevuje se Erich Muhsfeldt, a zavolá si k sobě Morawu s Isaacem. Po nich chce, aby vybrali vhodné lidi do svlékárny a na dvůr, i on očekává bouřlivý průběh plynování. Rómové jsou zde hodně dlouho a bude jim jasné, co je tohle za budovu. Při jejich povaze se nedá očekávat, že by šli do plynové komory klidně, jak se často děje u židovských obětí. Navíc jim nemůžou nic namluvit. Jak sem dorazí, budou hned vědět, na čem jsou.

Je již po večerce a na bloku plném lidských kuriozit se jeho zvláštní obyvatelé ukládají ke spánku. Bratři Edelsteinové sedí v kutlochu písaře s bratry Kaufmanovými, těmi třináctiletými kluky, kteří se již z experimentu s pícháním jehel do jejich těl trochu vzpamatovali. Ačkoli Dawid pořád ještě hůř slyší. Věří však, že i tento nepříjemný přetrvávající příznak experimentu odezní.

Tlachají o všem možném, když se zoufale snaží vyhnout nedávným událostem, kdy šel rodinný tábor ze sektoru BIIb do plynu. Popíjejí u toho kávu, a snaží se udržovat pozitivní náladu, což je samo o sobě na tomhle místě nesmírně obtížný úkol.

Už se chystají rozejít a odebrat se na kutě, když zaslechnou značný hluk z vedlejšího sektoru. Tam, kde se nachází cikánský tábor. Yoel nelení a jde se nenápadně podívat, sice platí uzávírka bloků po večerce, ale on se již vyzná. Spatří, jak vedlejší prostor prořezávají světlomety, jak se v nich míhají postavy esesáků se psy i bez nich, siluety kápů, pravděpodobně v podobě německých kriminálníků, co nosí zelený trojúhelník. Do toho strašný srdceryvný řev žen, mužů a dětí. Nemůže být pochyb, v cikánském táboře se něco děje, a na zdejším místě

určitě nepůjde o nic dobrého. Dokonce třeskne i pár výstřelů, pročež židovský mladík raději zase zaleze.

„Je to asi v prdeli. Buď je tam nějaká razie, nebo ještě hůř," řekne, když se vrátí do příbytku svého bratra.

Stano Banga

„Myslíš, že i je?" zeptá se vzrušeným hlasem Dawid.

„Co já vím. Třeba něco hledaj."

„To těžko. Podle toho řevu, a i tý střelby, to tam asi vyklízej," zavrtí hlavou Nahum, a jeho oči se zalesknou. Tahle situace mu připomněla jinou, starou necelé tři neděle.

„Možná bude lepší si jít lehnout," navrhne Gideon.

„Co myslíš, je tam ještě Stano a Mira?" položí otázku Yoel.

„Asi jo, dost jich sice někam vodvezli, asi na práci, další umřeli tady. Zůstalo jich tam už jen pár, proti tomu, kolik jich tam bylo kdysi," odpovídá mu jeho dvojče, „Ale před pár dny jsem je voba zahlédl, Stana i Miru. Asi to jeho otec uplatil, aby mohla zůstat rodina pohromadě. Což je bude stát život."

„Kdo je to Stano a Mira?" zajímá se Nahum.

„Nevím, nikdo," nechce se odpovídat Yoelovi.

„Stano je mladej cikán, a Mira snad jeho sestřenice," je sdílnější Gideon, „Poznali jsme je, kdysi, asi před tři čtvrtě rokem, když jsme tam chodili s dvojčaty. Jeden dospělák tam vedl školku pro dvojčata, a my tam chodili s ním."

„Ty dva, ty jsou jako vaši kamarádi?" zajímá se Dawid.

„Kamarádi …," podívá se písař na svého bratra, ten pokrčí rameny, „Ale co, dyť vlastně vo nic nejde. Ten Stano byl takovej divnej típek, syn místního kápa. Ale když jsme mu jednou přinesli konzervy, tak nám za ně dal tu svou sestřenici."

Mira

„Jak dal?" nepochopí Nahum.

„Tohle neřeš. Teď už je to jedno, pokud ten jejich tábor končí," nechce se v minulosti pitvat blokový.

„Jak asi," podívá se Dawid na svého bratra, „Prostě si tu Miru za tu konzervu koupili. Aby s ní mohli dělat to, co dělaj kluci s holkama."

„Vážně? Vy už jste … tam s tou …," podívá se uznale Nahum na starší dvojčata, a jim po pravdě ten obdiv dělá dobře.

„Tak už nám bylo čtrnáct, tehdy," svěřuje se světácky Gideon, „Chtěli jsme aspoň jednou zažít, jaký to je, bejt se ženskou."

„No a jaký to bylo?" zajímá se Dawid.

„Kluci, nejste přeci jen na tohle ještě mladý?" ozve se Yoel.

„Mladý?" zvedne své oči Nahum, „Možná už moc nezestárneme," dodá a rozhostí se zlověstné ticho. Všem je jasné, nač naráží. Nikdo z čtveřice neví, jestli oslaví alespoň ještě jedny své narozeniny.

„Tak co, mám jim něco říct?" podívá se Gideon na bratra, ale spíš chce změnit nepříjemnou situaci, kdy na sebe všichni jen hledí a mlčí.

„Pro mě za mě," pokrčí rameny blokový.

Dvojčata Kaufmannova se znovu posadí a písař jim trochu odtajní své a bratrovo milostné dobrodružství. Přitom mu není dvakrát dobře po těle, protože k nim doléhá zoufalý a bolestný

křik cikánů, řev esesáků a kápů, štěkot psů. Do toho občas třeskne výstřel. Dle všeho tam ti lidé bojují o svoje životy, a všem čtyřem je jasné, jak jejich snaha skončí. Ti šťastnější zemřou kulkou na místě, či budou umláceni, ti méně šťastné odvedou do plynových komor. Už jsou si téměř jistí, že tam vedle dochází k vyklizení sektoru, a co to tady znamená, moc dobře vědí.

Isaac Edelstein stojí na zápraží Krematoria II, jehož potemnělé nádvoří ozařují světlomety. Kolem se motá velmi početná kohorta esesáků, včetně těch se psi, někteří mají v rukách hole či obušky. Sonderkomando čeká částečně nastoupené ve svlékárně, další vězni stojí se sklopenými hlavami nedaleko. Budou pomáhat, možná odnášet do márnice ty, které náckové umlátili k smrti při vyklízení tábora, některé asi i odpráskli. Tak daleko zase sektor BIIe není, aby sem nedolehly výstřely. Kápo se zamyslí. Kolikrát už čekal takhle na nešťastníky, kteří nakonec naplní plynovou komoru? To už nedokáže spočítat.

Jak mu bylo naznačeno, některé přivezou sem, zbytek poputuje ke Krematoriu V. Je otázkou, jak je rozdělí, ale ve své podstatě na tom nezáleží. Stejně všichni zemřou, tady nebo tam. Náhle se zarazí, přijíždí jedno poloprázdné nákladní vozidlo, s jistým předstihem, neboť za ním žádné další vozy nenásledují. Vše mu dojde za chvíli, kdy spatří podobu nebožáků na korbě, a z kabiny řidiče vyleze doktor Mengele. Právě si sem přiváží cikánská dvojčata.

Isaac se zachvěje. Uvědomí si, proč jsou ty děti zde. Je jich přesně dvanáct párů, chlapců a dívek, nejmladším je tak pět let, nejstarším kolem čtrnácti. Děti jsou vyplašené, ubrečené, zoufalé. Na některých ulpěly i stopy krve, otázkou je, zda vlastní, nebo jejich nejbližších, kteří je bránili. Určitě je vyrvali z náručí jejich rodičů, možná jen matek.

Edelsteinovi je rovněž jasné, proč nejsou se svými rodinami. Mengele nechce, aby se mu v plynové komoře pomíchaly s ostatními. Jejich osud je také zpečetěn, když je přivezl sem. Kdyby je chtěl nechat naživu, odvedl by je do těch svých zvláštních bloků, chlapce k chlapcům, dívky k dívkám. On je místo toho dopravil na tohle strašné místo, odkud vede jen jediná cesta, totiž komínem.

Několik strážných shání děti do houfu a vedou je ke vchodu do krematoria. Mengele jde napřed, a kývne na Isaaca. Ten hned přiběhne. Německý lékař směřuje do pitevny, a přes ni do své laboratoře. Zde jsou děti donucené si sednout na zem. Zůstanou s nimi tři ozbrojení vojáci, ti dohlédnou, aby nezlobily.

„Postarej se o ně, nebo to nějak zařiď," rozkazuje Josef, „Není nutné je trápit," podívá se téměř láskyplně na vystrašená děcka. Ty zase hledí na něho. Dokonce snad s nadějí, že je zachrání, schová je zde před těmi zlými muži, co tam v jejich táboře mlátí a zabíjejí lidi.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere. Mám jim dát například napít? Nebo i najíst?" ptá se Edelstein.

„Napít bude stačit. Budeš tady pomáhat, až ta zvláštní akce skončí," dodá kapitán a kápo se zachvěje. Je mu jasné, co bude jeho úkolem, až začne nácek ty vyplašené děti vraždit. Otázkou je jen, jak zemřou, zda budou zastřeleny, nebo dostanou smrtící injekci. Jestlipak už tuší, co je čeká? Ty nejmenší snad ne, ty větší pravděpodobně ano. Nebo pořád doufají, že je strýček Pepi ochrání, nebo jak mu vlastně říkají?

Isaac si zavolá Kamzona, nařídí mu, aby donesl do laboratoře kbelík, kdyby některé z děcek potřebovalo vykonat svou potřebu, pak jim má dát čaj. Sluha nejprve přinese požadovanou nádobu, pak se vrátí a v jeho očích je hrůza.

„Pane, stane se to, co si myslím, že se stane?" šeptá přerývaným hlasem, oba stojí na chodbičce před pitevnou a márnicí.

„Pravděpodobně ano."

„Pane, že nebudeme muset bejt u toho," žadoní Haim o správnou odpověď.

„Před chvílí mi Mengele řekl, že nás bude potřebovat, až to šílenství dole skončí," odpovídá Edelstein nesprávně, jeho hlas zní temně, smutně.

„To bude hrůza … Jak jen mohou … některý jsou ještě tak malí …"

„Haime, ty jim jen dones čaj, hlídat je budou ty strážný. Ale buď po ruce, kdyby bylo potřeba. Třeba vedle, na tý pitevně, ať se na ně nemusíš koukat. Tohle bude tvoje starost, já musím na dvůr a pak dolů. Tam to dneska určitě bude strašný," vydává Isaac pokyny, a jeho slouha přikyvuje. Je však popelavě bílý, u vědomí toho, co se dnešní noci tady stane. V plynové komoře jde o masu lidí a těl, ale individuální popravy jsou něco jiného, tam je s každou obětí chvíli ve velké blízkosti, pokud při jejich vraždění pomáhá.

Edelstein vyjde zpět na dvůr, nákladní automobil odjel, naopak Mengele zůstal. Stojí tam spolu s tak čtyřletým chlapcem, který kolem něho poskakuje jak psík. Až později se dozví od doktora Zilbermanna, že ten klučík byl něco jako Josefovým maskotem, se kterým si esesák hrával, někdy ho i bral na procházky, patřil k jeho oblíbencům. I nyní ho občas kapitán vezme za ruku, a chlapeček k němu vzhlédne vděčnýma očima. Jistě od něho také dostával sladkosti, určitě ho nácek hladil po hlavě. Dnes ho přesto přivezl na místo, ze kterého již vede jen jedna cesta. Kdyby ho chtěl zachránit, určitě by tady hošík dnešní noci nebyl.

Klid se změní jako mávnutím kouzelného proutku, jen co dorazí první nákladní automobily. Na jejich korbách jsou křičící Rómové, starší muži, starší ženy, pár mladších, a pak také děti, co do dnešního dne ve zdejším prostředí dokázaly přežít. Všechni jsou hrozně pomlácení, a když je začnou vyklápět, padají i těla bez známek života. Otázkou je, zda jsou dotyční již skutečně mrtví či jenom v bezvědomí.

Esesáci vytvoří neprodyšnou bariéru mezi přivezenými cikány a jakoukoli cestou úniku. Nechávají jen jedinou volnou, ta však vede směrem ke vstupu do podzemí. Oběti se zvedají, ty které toho jsou schopné, a prostranstvím se ozývá jejich zoufalý křik. Moc dobře vědí, co je tohle za budovu, a proč je sem dovezli. Matky pláčí, lamentují, objímají svoje děti. Starší muži a pár výrostků, co ještě stojí na nohách, se začnou se strážnými prát, ale ti jsou nekompromisní a nesmírně brutální. Krev stříká z rozbitých hlav a obličejů, jak je ženou kordónem do sklepení.

Těžko říci jak, ale jednomu padesátníkovi se podaří řetěz vojáků prorazit a snaží se utéct směrem do budovy, snad se domnívá, že se tam schová. Do cesty se mu postaví četař Rudolf Baerwald, nicméně cikán je asi zvyklý se prát, proto vykryje úder holí a začne esesáka škrtit. Isaac stojí naneštěstí kousek od něho, a zaváhá jen chvilku, neboť na něj teď hledí desítky očí, včetně několika esesmanů, kteří spěchají kolegovi na pomoc.

Edelstein zvedne svůj obušek a prudce udeří muže do hlavy, potom mu strčí svoji zbraň pod krk a odtrhne ho od Rudolfa. Ten sípá, nabírá dech. Jen co ho popadne, začne útočníka tlouct co největší silou. Isaac ustoupí, zde už je zbytečný. Jen by ho znečistila krev chudáka, který pomalu zhasíná pod přívalem ran. Když s ním četař skončí, jeho hlava je jen krvavá koule.

Kápo se nenápadně rozhlédne, dle všeho jeho zákrok viděl i Muhsfeldt, Moll a asi i Mengele, který stojí s vyděšeným chlapečkem kus stranou. Isaac není na svůj zásah hrdý, ale neměl na výběr. Tomu muži nešlo pomoc, a kdyby jen přihlížel, jak rdousí esesáka, mohl by se sám dostat do problémů. Takhle zachytí snad vděčný pohled Rudolfa, se kterým úspěšně kšeftuje.

Speciální akce se rozbíhá, a Edelstein si musí přiznat, že nic tak strašného doposud neviděl. Nejen na dvoře, ale i ve svlékárně. Rómové se brání zuby nehty, nechtějí se svlékat, mnozí končí v bezvědomí. Zbavit šatů je poté musí členové sonderkomanda. I mnozí z nich jsou pomlácení, i v nich vidí ti vraždění chudáci nepřátele. Copak muži, s těmi jsou schopní se i prát, ale jak se bránit líté dračici, co chrání svoje děti, škrábe, kouše, buší kolem sebe? Většinou nakonec klesne pod ranami esesáků, ale někdy ji minimálně musí hrubě odstrčit i vězeň ze zvláštního komanda.

Do plynových komor se dostávají oběti polomrtvé, mnohé tam hodí v bezvědomí. Pár jich tam zahnali i ne zcela svlečených, podstatnější pro strážné je, že jsou uvnitř. Židovští vězni pak nosí bezvládná těla a házejí je dovnitř, mezitím musí vojáci u vchodu odrážet pokusy nahých či polonahých šílených lidí o únik, ti se nehodlají se svou smrtí smířit. Ale jsou příliš slabí a moc zbití, než aby uspěli.

Isaac vyjde znovu na dvůr, kam přijíždí druhá várka automobilů, a celé to strašné drama se opakuje. Spatří, jak se jeden tak pětiletý hoch rozběhne nesprávným směrem, nejbližší esesák ho doslova skopne k zemi, dupne mu na záda, pak ho chytne za nohy a smýkne s ním proti korbě vozu. Hlava dítěte dopadne na tvrdé dřevo, vzápětí už náckovi visí v rukách jen bezduché tělíčko. To hodí kus vedle sebe, v tu chvíli se k němu vrhá jakási žena se srdceryvným pláčem. Vyslouží si spršku ran, pročež upadá do bezvědomí.

Ne, tak brutální akci ještě Edelstein nezažil, nikdy se nikdo tak urputně nebránil, až do posledního dechu. Na zemi u automobilů leží mnoho bezvládných těl, mnohé cikány asi zabili už v táboře, a až poté naložili. Další utloukli tady. Pokud se někdo ještě hýbe, berou ho členové sonderkomanda a po schodišti u hlavních vstupních dveří do krematoria dopravují do suterénu. Tam dotyčného či dotyčnou svléknou a vhodí do plynové komory. Někdy možná už jen mrtvolu, ale jim nepřísluší o tomhle rozhodovat.

Jeden z esesáků se prochází po dvoře s malorážní zbraní a do těch, co vypadají jako mrtví, ještě pro jistotu střelí. Ránu do hlavy. Tahle těla poputují rovnou do márnice, tam budou svlečena a uložena na hromadu. Jak strašná je taková práce, není asi třeba zdůrazňovat.

Nádvoří, obě schodiště, svlékárna, chodba před plynovou komorou, a konec konců i ta, to vše je pokryté krví. Chodba mezi plynovou komorou a svlékárnou někdy i výkaly, jiné zůstaly v hadrech, které se kupí na různých místech.

Pot se jen lije ze všech, první srpnová noc je dost teplá, a lítý boj vyčerpává vrahy i vražděné. Ti se někdy brání i za použití nože či vidličky, prostě čímkoli, co mají k dispozici. Proto je několik zraněných i mezi strážnými, ale také členy sonderkomanda. Však i Edelstein ve svlékárně málem přijde o oko, když na něj jedna žena zaútočí obyčejnou lžičkou, nicméně dobře nabroušenou. Odrazí její ránu v poslední chvíli. Je moc rád, když ji srazí nedaleko stojící esesák a nemusí ji zpacifikovat on sám.

Řev žen, nářek dětí a spílání mužů, těch, co jsou doposud na nohách, do toho křik a nadávky nácků. Isaacovi vše splývá v hrozný lomoz, přestává vnímat jednotlivá slova. Vlastně ho zaujme až jeden zoufalý výkřik.

„Jsem říšský Němec!“ ječí asi šedesátiletý muž, s rozbitou hlavou a pravděpodobně přeraženou levou rukou. Jeho asi pravdivé tvrzení mu není nic platné, nutí ho se svléknout a jít do plynu. Což on nehodlá učinit, a bojuje do posledního dechu, dokud neleží v krvi a v naprostém bezvědomí.

Edelstein musí uznat, že Rómové nedali nácků nic zadarmo, bili se až do posledního dechu. Měli smůlu, že mladé muže a ženy odvezli na práci do Německa, jinak by jistě dokázali ještě více vzdorovat. Nyní už jsou skoro všichni v komoře, dobrá polovina v bezvědomí, z těch další pak jsou jen lidské trosky, zbrocené vlastní krví. Víc pro svou záchranu udělat nemohli, podlehli až hrubé síle. A ta dnes byla obzvláště brutální, neboť vztek esesáků vzrůstal úměrně odporu vražděných a počtu modřin, škrábanců i řezných poranění, které i oni dnes utrpěli.

Ve chvíli, kdy už jsou téměř všichni cikáni v plynové komoře, se v suterénu objevuje i doktor Mengele. Sestupuje po hlavním schodišti, a za ruku vede toho čtyřletého chlapečka. Na chodbě před plynovou komorou mu sám pomáhá se svléknout. Pak ho znovu uchopí za ruku a jde s ním ke dveřím. U nich ho pustí a mírně postrčí. I on už je synem smrti.

Dveře se zavírají, a úlevu dnes cítí asi opravdu všichni. Propocení a pocuchaní esesáci i členové sonderkomanda, mnozí také s bolestnou grimasou. Kousek od Isaaca oddechují i kápo

Mietko Morawa a oberkapo Karel Koevent, ti se ale velmi drsně zapojili, jsou zastříkáni krví těch, co mlátili. Možná i pár utloukli k smrti. Naopak Isaac se snažil držet co nejvíce stranou, ačkoli dnes i on několikrát obušek použil. Víceméně však v sebeobraně, nebo si tak alespoň své počínání sám před sebou omlouvá.

„Do prdele," zakleje, přejede si rukou přes obličej, ta je celá červená. Krev stříkala tuhle noc opravdu všude, i stěny svlékárny jsou celé rudé.

„Dneska to teda bylo dílo," těžce oddychuje Karel.

„To se dalo čekat," podívá se Mietko směrem ke vzduchotěsným dveřím, do kterých ti ubožáci usilovně tlučou, marně.

Zhasnou jim, pročež řev ještě zesílí, stejně jako bušení a škrábání. Uvnitř plynové komory ječí všichni, co nejsou v bezvědomí nebo mrtví. Ze svlékárny tam nastrkali každé tělo, na nádvoří zůstalo dost mrtvých, ty stále ještě odnášejí členové sonderkomanda. Z prostřelených hlav obětí vytéká krev, je jí všude plno, jak v márnici, tak na chodbě před ní.

Zatímco Morawa zůstává v suterénu, Edelstein a Koevent vyjdou na dvůr. Poodstoupí kousek stranou a tam si zapálí. Stejně tak čadí i většina esesáků, a mnozí toho dnes mají opravdu dost. Pár jich pohlédne na dva hulící vězeňské funkcionáře, ale na ty se dnes nezlobí, ti se také tvrdě bili po jejich boku. Tak si tu cigaretu také zaslouží.

Část z nácků prostor opouští, možná se vrací do sektoru BIIe, možná zamíří ke Krematoriu V, nebo dostanou pro další část noci volno. V každém případě mizí, tady jejich práce skončila. V plynové komoře už jejich oběti chroptí, jsou zadušeny i ty poslední zbytky života, které ve strašně zmlácených Rómech zůstaly.

Edelstein se jde podívat za Kamzonem, ten se nachází v pitevně, a jeho oči vypovídají o jeho rozpoložení mysli. Nemohl přeslechnout strašný řev, a nynější ticho je snad ještě více deprimující. Zlověstné. Pořád je však ve vedlejší místnosti čtyřiadvacet živých dětí, co budou dnešní noci utraceny.

Isaac se svým sluhou prohodí jen pár slov, potom zase vyjde na dvůr. Spatří, jak odsud v osobním automobilu odjíždí Mengele, možná se bude podílet na dokončení deportace cikánského tábora, možná i na akci u Krematoria V. Kápo však nepochybuje, že se sem ještě téhle noci vrátí, aby dokončil svou práci. Aby naposledy využil dvojčata pro svůj výzkum.

„Už je po všem?" zeptá se doktor Nyizsli, který se svými kolegy vylezl z jejich pokoje a objevuje se na chodbičce před pitevnou.

„Tam dole už ano," přikývne Edelstein.

„Tam dole?" zarazí se Miklos.

„V laboratoři je čtyřiadvacet dětí, dvojčat."

„V laboratoři …," zesiná teď Zilbermann.

„Mengele mi řekl, že mě bude ještě tuhle noc potřebovat. Vy o tom nevíte?" podívá se kápo tázavě na lékaře.

„Mluvil o tom, že sem ty dvojčata přiveze," třese se Maxmilian, „Ale myslel jsem, že už … že už …," nedokáže dokončit větu.

„Pořád jsou živí. Dali jsme jim čaj, a teď tam čekají. Hlídaji je tři vojáci. Možná po vás nebude chtít, abyste mu u toho asistovali."

„To asi těžko," je bledý jak stěna Nyizsli, ale i jeho kolegové.

„Dáme vám je pak někam na stranu, do márnice. Domluvím se s někým, aby je pohlídal, aby se nepomíchaly s těma ostatníma. Pak vám je budeme nosit na tu pitvu, postupně, jak budete chtít."

„Jak o tom můžete mluvit tak lhostejně?" dívá se zkoprněle Bendel.

„Vážený pane doktore," nepohne se Edelsteinovi ve tváři ani sval, „tam dole zemřelo před chvílí ještě víc dětí. Viděl jsem, jak jednomu rozrazili hlavu o korbu náklaďáku. Vidíte tu krev

na mojich šatech? Zajděte se podívat do svlékárny, tam jsou jí stěny postříkané skoro až ke stropu. Tak co po mně chcete? Já byl tam dole, zatímco vy jste si užíval svého bytečku."

„Promiňte, pane," špitne Karel Zigmund, možná si uvědomí, co kápo prožil, anebo dostane strach, aby se nenaštval.

„Není třeba se omlouvat. Chápu vaše zděšení. Ale tohle je továrna na smrt, velmi výkonná, mimochodem. Není lehké tu strávit tak dlouhý čas jako já a nezbláznit se. Tak mě nesuďte příliš přísně."

„Nemáme žádné právo vás soudit," řekne rychle Zilbermann, a jeho kolegové horlivě přikyvují, „Všechny nás tady nutí dělat strašné věci," dodá zoufalým hlasem.

„Jděte radši na svoji ložnici, až přijde doktor Mengele, pošlu pro vás. Pokud vás u toho bude chtít," navrhne Isaac, a lékaři ho s radostí poslechnou.

Edelstein by si nejraději zaskočil do své komůrky na půdě a dal si pár loků něčeho tvrdého, ale má obavy, aby nerozzlobil kapitána, až se vrátí. Nesmí si ho znepřátelit, pokud chce přežít redukci komanda. Jestli teda nedojde ke vzpouře, dřív, než se část ze sonderkomanda rozhodnou zabít.

Možná s tím ale ještě počkají, pokud budou ve svém vražedném šílenství pokračovat. Už zlikvidovali židovský rodinný tábor, teď cikánský, kdo je na řadě teď? Budou brutální selekce? Nebo další transporty z území, kde jim už hoří půda pod nohama? Budou tady chtít zavraždit ještě co nejvíce lidí, než budou muset své továrny na smrt opustit, před postupujícími Rusáky? Pak by se jim ještě početné sonderkomando nějaký čas mohlo hodit. Nakonec nepochybně budou na řadě oni, možná ti poslední ze zvláštního komanda shoří na úplný závěr, když předtím zpopelní většinu svých druhů. Zhynou, až už nebude koho pálit. Tak nějak to esesáci jistě plánují.

Je vůbec alespoň maličká naděje na záchranu? Dokáže ta podzemní odbojová skupina včas zorganizovat mohutné povstání? Nebo dřív dojde k výtrysku nenávisti v sonderkomandu a to bude povražděno v nerovném boji? Musí si přiznat, že moc šancí přežít nemá, spíš skoro žádnou. Přitom se jeho čas asi naplňuje, paradoxně s tím, jak náckové začínají prohrávat. Jak jsou nuceni ustupovat a opuštět místa, ze kterých udělali peklo na zemi. Ne, oni nejspíš i to samotné peklo překonali.

Sonderkomando započně svou truchlivou práci, a dnes je jí opravdu hodně a je obzvláště nechutná. Oblečení je znečištěné výkaly a krví, stejně tak veškeré prostory v suterénu, ale i dvůr. Mrtvá těla jsou strašlivě zdevastovaná. Přesto vězňům nezbývá nic jiného, než je dolovat z plynové komory a dopravovat do přízemí. Další už začínají uklízet ve svlékárně. Dvůr přijde na řadu zítra, kdy se pokusí zahladit stopy po hodně drsné speciální akci.

Doktor Mengele dorazí asi hodinu po půlnoci, a dle všeho není v dobré náladě. Těžko říci proč, možná ho vážně štve, že likvidací cikánského tábora přišel o svou velkou laboratoř, neboť dle mínění Isaaca pro něj komunita Rómů nic jiného nepředstavovala. Je to také hodně divný patron, tenhle strejda Pepi. Nejdřív dle všeho usilovně bojuje o zachranu cikánů, a když neuspěje, stejně náruživě se zapojuje do jejich likvidace. Neušetří ani ty svá dvojčata, ani toho svého oblíbeného mazlíčka. Naplní rozkaz z ústředí s maximální vervou.

„Sežeň ty dva doktory, toho Nyiszliho a Zilbermanna," nařídí kapitán kápovi, a ten se trochu podiví, že neřekl jejich čísla, nýbrž jména. Nicméně okamžitě běží pro dvojici lékařů, a spatří ohromnou radost třetího z nich, který nemusí být následným událostem přítomný. O to více jsou zoufalí jeho dva kolegové. Nedovolí si však vzdorovat.

Na pitevně se sejde velmi zvláštní společenství, a také jejich rozpoložení je velmi rozdílné. Mengele je naštvaný, ale bez jakéhokoli soucitu ke svým obětem. Edelstein se tváří jako vždy lhostejně, žádné emoce z jeho tváře vyčíst nejdou. Kamzon klopí hlavu a snad se dokonce lehce chvěje. Oba lékaři dýchají ztěžka, hlavy skloněné, pohledy upřené do podlahy.

Josef si přinese dvě injekční stříkačky a také dvě krabičky, ve kterých má náplně do nich. První obsahuje evipan, uspávadlo, druhé chloroform, ten bude dnes večer zabíjet. Podle těchto příprav Isaac usoudí, že děti nebudou zastřeleny, ale zemřou po podání smrtící injekce.

Vzhledem k pokročilé noční hodině nechce Mengele následný akt protahovat. Proto kývne na Isaaca a spolu s ním vstoupí do laboratoře. Tam v houfu sedí brečící děti, hrozně vystresované, chvějící se. Nemohly přeslechnout řev, když tady vraždili jejich blízké, a minimálně ti starší musí tušit, že i na ně dojde. Přesto některé upřou své zoufalé oči na německého doktora, je v nich prosba o pomoc, naděje na záchranu. Nicméně Josef, který k nim byl doposud vždy hodný, hladil je, nosil jim sladkosti, někdy si s nimi i hrál, ukáže na jednu asi čtrnáctiletou dívku. Ta vytřeští oči plné slz, drží se za ruku se svou sestrou, která jako by jí z oka vypadla.

„Půjdete postupně na vyšetření," oznamuje Mengele dětem, dokonce se na ně i usměje, „Nemusíte se ničeho bát. Vyšetřím vás, dám vám i očkování, abyste byli zdraví," lže jim bez zachvění hlasu, „Tak pojď," ukáže znovu na svou první zvolenou oběť.

Edelstein s těžkým srdcem udělá krok vpřed, aby případně dívenku zvedl i násilím, a modlí se, aby děvče vstalo samo. Má štěstí, neboť se budoucí oběť skutečně hrabe na nohy, chvíli se ještě drží sestřiny ruky, ale pak ji pustí a s hlavou sklopenou zamíří do vedlejší místnosti.

„Svléknout," nařizuje Josef dívce i kápovi, a i zde je ten ušetřen nutnosti se aktivně zapojit, neboť holčina začíná sama odkládat svůj oděv. Stydí se, když skončí zcela nahá, klopí hlavu i zrak. Nicméně zachytí pokyn ruky kapitána, který ji ukazuje na mramorové lože kousek od ní.

Vše se děje za hrobového ticha, ve kterém vyniká přerývané dýchání většiny vězňů i slabounké štkaní nešťastné cikánské dívenky. Ta si lehá na záda, přitom je patrné, jak se celá třese. Oči se ji rozšiřují hrůzou, když vidí, jak se k ní blíží esesák s injekční stříkačkou v ruce. Naopak ten se na ni lehce usměje, snad aby ji uklidnil, a do paže ji injikuje dávku evipanu. Netrvá příliš dlouho a chuděra usíná. To už má Mengele v ruce druhou injekční stříkačku, naplněnou chloroformem. Tu zapíchne do srdeční krajiny. Boj spícího těla o život je velmi krátký, smrt přichází záhy.

„Odneste ji," zní strohý příkaz Josefa.

Isaac a Haim rychle vyrazí vpřed, berou mrtvolu za ruce a nohy. Spěšně s ní zamíří do márnice, která se nachází hned vedle. Zatím je ještě poloprázdná, jsou zde jen mrtvoly dopravené z nádvoří. Nebožtíci z plynové komory končí u pecí, kde už započal proces vytěžení těl a jejich kremace.

„To je strašný," špitne Kamzon.

„Pokud taky nechceš skončit tady, nahej a mrtvej, tak se koukej vzpamatovat," dává mu dobrou radu Edelstein, pak se obrátí na jiného mladého vězně, který zde již je připravený. Ten bude hlídat, aby se mrtvoly dvojčat nepomíchaly s těmi ostatními, pro Mengeleho bezcennými, „Víš co máš dělat," ujišťuje se kápo.

„Ano, pane," odpovídá způsobně člen sonderkomanda.

Edelstein na nic již nečeká a běží do pitevny. Když otevře dveře, spatří sestru nebožky, která se již svléká. Josef opravdu šturmuje, asi už chce mít hromadnou vraždu za sebou. I druhá dívka nijak neprotestuje, jen tiše pláče. Ne dlouho, neboť je s ní naloženo stejně jako ze sestrou, a za pár minut ji již odnášejí do márnice.

Třetím v pořadí je chlapec kolem třinácti let, hrozně vyhublý, s lehce poškozeným obličejem plísní. Ale jinak vypadá zdravě.

„Pán doktor, proč mám umřít?" ptá se plačtivě lámanou němčinou, „Pán doktor, co mi chcete udělat?" chvěje se, když ulehá nahý na studenou mramorovou desku.

„Jen tě vyšetřím, nemusíš se bát," řekne mu Josef, a když spatří, jak se kluk rozklepe, při zpozorování injekce, dodá, „Je to jen očkování, proti těm zlým nemocem."

„Opravdu neumřu?" třese se tělo i hlas hocha, jeho zoufalý pohled bloudí od německého lékaře k těm vězeňským, kteří rychle klopí zrak.

„Nemusíš se bát," zopakuje Mengele a přiblíží injekci k levé paži chlapce. Ten však ucukne, asi není přesvědčený, že mu esesák říká pravdu.

Edelstein neřekne ani slovo, jen lehce kývne na Kamzona a přiblíží se ke stolu. Pokud bude třeba, tak budou muset kluka podržet.

„Já nechci umřít, pán doktor," brečí mladíček.

„Neumřeš. Naopak, dávám ti tu injekci, abys byl zdravý. Vážně ti neublíží," tvrdí Josef, a ve své podstatě v tuto chvíli nelže. Už však neříká, že pak přijde druhá injekce a ta bude smrtelná.

Isaac a Haim, který je na pokraji zhroucení, uchopí chlapce za ramena, kápo pak i natáhne jeho levou ruku. Snaží se konat co možná nejněžněji, připravený i ucpat klukovi ústa, aby svým křikem nezpůsobil paniku ve vedlejší místnosti. Z ní k němu doléhá tichý pláč, asi mají ty děti strach. Postupně jejich kamarádi odcházejí a nikdo se nevrací. Nicméně proti třem vojákům nemají šanci vzdorovat, navíc mohou stále doufat, že ten lékař nelhal a nechá je žít. Vždy se k nim vždy choval dobře, přece by jim zrovna tenhle hodný pan doktor neublížil.

Chlapec vzdoruje velmi nesměle, vlastně nakonec jen svým zoufalým pohledem žadoní o život. Josef ho vydrží, aniž by se mu ve tváři pohnul jediný sval. S ledovým klidem po chvíli zabodne již spícímu klukovi druhou jehlu do srdce.

Vraždění děcek probíhá v relativním klidu. Navíc ti starší, se kterými by mohly být problémy, umírají jako první. Edelstein musí jen občas lehce zasáhnout, ale ve většině případů se dotyčný či dotyčná svléknou sami, lehnou si na stůl a svýma nevinnýma očima hledí na svého kata. V jejich pohledu je v mnoha případech víra, že jim nakonec nebude ublíženo. Ačkoli možná jen tomu věřit chtějí, ve své zoufalé a beznadějné situaci.

Isaac a Kamzon kmitají mezi pitevnou a márnicí, kde se již vytváří hromádka tělíček, do kterých začnou brzy lékaři řezat. Asi si máknou, v tomhle horkém počasí nemohou nechat mrtvoly dlouho čekat. Haim má již zcela prázdný pohled, jako by se v něm něco zlomilo.

Nyiszli a Zilbermann více méně statují, občas pomáhají děcku se svléknout či se vyškrábat na stůl, u těch nejmenších je nutné je zvednout a vysadit. Je patrné, jak jsou oba patologové ze všeho nešťastní, ale nedovolí si jakkoli protestovat. Mají strach o vlastní život. Zatím jsou pro Josefa užiteční a tak žijí, pokud by však usoudil, že nejsou spolehliví či loajální, může je také nechat zabít a nahradit jinými lékaři. Nyní už je jich v táboře hodně, pokud se na výzvu přihlásili, tak z maďarských transportů žádný doktor nešel do plynu, i když byl starší.

Zabíjení nejmenších dětí je technicky méně náročné, neboť téměř vůbec neprotestují, ale jejich krutý osud doslova ničí psychiku všech přítomných S výjimkou jediného, jejich kata. Ten vydrží bez mrknutí oka všechny pohledy malých lidských bytostí, které vrhají především k lékařům. Hledí na ně pořád s důvěrou, snad opravdu věří, že jim chtějí pomoc, proto je sem přivedli, pryč od všeho toho zlého, co se dělo v jejich táboře. Miklose a zvláště Maxmiliana ty jejich nevinné a důvěřivé oči drtí, Haim pak dělá vše proto, aby viděl co nejméně.

Když poslední tělíčko skončí na hromadě v márnici, všem vězňům se hrozně uleví. Ale zároveň jsou plní negativních emocí, před jejich očima bylo zavražděno naprosto chladnokrevně a bez jediného zaváhání čtyřiadvacet dětí.

„Taková škoda," podívá se Mengele zle na Maxmiliana, který hrozně zbledne, „Kdybyste si tam vy lékaři lépe konali svou práci, nemusel být ten tábor zrušený," zamračí se, „Však mi za to ti hlavní viníci zaplatí. Nechám je potrestat," zableskne se mu v očích.

„Pane doktore, já …," je strnulý hrůzou Zilbermann.

„Radši mlčte!“ křikne Josef, poprvé projevuje emoce, a značně negativní, „Jste sice patolog, takže vaše vina je menší. Ale i vy máte svůj podíl na té tragédii, kdy jsme přišli o celý ten tábor.“

Maximilian jen sklopí zrak, a následně si on i Nyizsli vyslechnou pokyny ve spojení s pitvou zavražděných cikánských dvojčat. Značně roztrpčený německý doktor poté odchází, a je na něm patrný vztek. Na pitevně se rozhostí hrobové ticho, všichni čtyři vězni se ani nepohnou. Až po asi minutě udělá Isaac pár rozvážných kroků ke dveřím, otevře je a vykoukne na chodbu.

„Už vážně odešel,“ řekne.

„Možná mě také nechá zabít,“ celý se třese Zilbermann.

„To si nemyslím, pane doktore,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Kdyby vás chtěl potrestat, tak by vás sem určitě nepřestěhoval. Asi si najde jiné, na které dopadne jeho hněv. Vy jste byl teď po ruce, tak si ulevil na vás. Vypadal hodně nasranej.“

„No právě. Třeba se mu to rozleží v hlavě a zítra si tu taky budu muset lehnout,“ podívá se Maxmilian zoufale na lože, které předchozí strašné chvíle nesloužilo k pitvě, nýbrž vraždám.

„To si opravdu nemyslím, pane doktore,“ říká dost rozhodným hlasem kápo, „Stejně je to divné. Zabíjel je naprosto klidně, a jediné, co ho nasralo, to bylo to, že je musel zabít. Asi podle nějakého rozkazu, jak jsem pochopil. Byl nasranej, že o ně přišel.“

„Asi máte pravdu,“ chvěje se stále hlas Zilbermannovi, „Nejspíše kvůli těm epidemiím a různým nemocem museli všichni zemřít. Asi si ta dvojčata nemohl vzít do těch svých bloků. Jinak tomu nerozumím, proč i je zabil. Předtím z toho židovského rodinného tábora dvojčata zachránil. Ale vím, že se ten cikánský tábor snažil zachránit.“

„To jste říkal, pane doktore. Ale když neuspěl … viděl jste sám, jak rozhodně naplnil rozkaz, který asi dostal z vyšších míst. S pitvami začnete ještě v noci nebo až ráno?“ položí Isaac zásadní otázku, „Je hodně velké teplo, a pokud jsou ty děti něčím nakažené, bylo by i pro nás všechny tady velmi dobré, kdyby skončily co nejdřív v pecích. Chápete jistě.“

„Máte pravdu,“ přikývne Nyiszli, „Domluvíme se … Asi začneme co nejdříve, je jich přeci jen čtyřiadvacet. Můžeme se střídat, když jsme tu teď tři.“

„To už je vaše věc. Budete nás dva potřebovat, nebo se můžeme na pár hodin natáhnout? Budou tady pracovat další členové sonderkomanda, jsem domluvený s jejich předákem, že vám ty těla přinesou nebo zase odnesou. Šlo by to tak?“ podívá se Edelstein pátravě.

„Jistě, jistě,“ přikyvují oba lékaři.

Kápo už na nic nečeká, kývne na svého pipela a oba zamíří do komůrky na půdě. Tam bude sice těžko dýchatelno, ale mají tam něco, po čem oba dva nyní hrozně touží. Tím něčím je tvrdý alkohol, kterým snad přeci jen trochu otupí emoce, vyvolané čtyřiadvacetinásobnou vraždou dětí. Navíc Isaac musel předtím asistovat i tomu odpornému běsnění na dvoře a v suterénu.

„Tohle byl strašnej den,“ natahuje Haim svou chvějící se ruku po láhvi, pořád jich tady mají slušnou zásobu, ještě z dob hektických speciálních akcí při deportacích Židů z Maďarska.

„Ser na to,“ předá Isaac flašku, z níž si předtím pořádně přihnul, a začne se svlékat. Je propocený, a těžký zdejší vzduch tomu ještě napomáhá. Skončí jen ve spodkách, teprve pak se natáhne po cigaretě. I na tu má hroznou chuť.

„Děkuji, pane,“ odevzdá kořalku Kamzon a napodobí svého šéfa, co se týká odění. Následně i on dostane retko.

„Nevím kolik vydržíš, tak to s tím chlastem nepřežeň,“ podívá se Edelstein na svého sluhu. Vlastně je ve svých devatenácti letech pouze o čtyři roky mladší, a on mu tu káže, nutí ho, aby mu říkal pane, posluhoval mu. Ale zase ho na oplátku chrání, a bohužel si ho asi i oblíbil. Což je špatné, pokud Haim umře dřív než on, určitě ho to bude bolet.

„Dám si pozor, pane. Ale potřebuju ten hnus spáchnout, když dovolíte.“

„Chápu. Ale nesmíš se vožrat.“

„Nevožeru se, pane. I když bych to strašně moc rád udělal. Bylo to strašný … jak se ty prckové dívali …“

„Skvělý … jen vo tom hodně žvaň, ať se ti to pořád připomíná,“ zamračí se Isaac, „Co ti pomůže, do prdele, když se budeš takhle drásat?“

„Omlouvám se, pane … já jen … jsem úplně hotovej …“

„Kdybys mi to neřek, tak bych si toho nevšimnul,“ vyštěkne Edelstein, když spatří nešťastný pohled mladíka, povzdechne si, „Haime, taky toho mám plný zuby. Tys neviděl, co se dělo dole a na dvoře … Nechci na tebe bejt zlej, ale drž vo tom laskavě hubu. Je to možný?“

„Jistě, pane,“ přikývne zcela zničený Kamzon, a s povděkem sáhne po láhvi, který mu jeho nadřízený podává.

NEŠLO TO JINAK

Jak prosákne mezi vězně, tak devětadvacátého července opustil své dítě Rudolf Höss. Tím dítětem je míněn tábor, který zde vybudoval. Každému dojde, že se sem vrátil jen proto, aby dohlédl na vraždění maďarských Židů. Teď zase už přebírají své pozice jiní velitelé. Isaacovi je taková výměna lhostejná, neboť přímo nezasahuje do dění okolo sonderkomanda. O jeho osudu je nepochybně dávno rozhodnuto, bez ohledu na to, jestli tady Höss bude či nikoli.

On sám má dost velké bolení hlavy, když druhého srpna ráno vstane. Jeho pipel je na tom ještě hůř, ale statečně se snaží depku i následky chlastu překonat. Oba spali velmi krátce a po ránu z nich táhne jako ze sudu. Naštěstí nemají žádné konkrétní povinnosti, jen zaskočí na pitevnu, kde vyčerpaní patologové řežou do tělíček v noci povražděných dětí a vyplňují následně velmi podrobné protokoly. Jsou celí od krve, ale horší pohled je do jejich tváří. Zilbermann se navíc stále bojí, zda nebude potrestán na zrušení cikánského tábora.

Krematorium II je pochopitelně plné mrtvol, vždyť zvláštní akce skončila až v noci, a i když pece od té doby jedou naplno, mají svou kapacitu, svoji propustnost. Také pokračuje úklid veškerých prostor, další vězni se vrhnou na úpravu nádvoří, je třeba zahladit stopy krve, a mnohdy i odstranit kousky tkání, co odpadly z brutálně bitých Rómů.

Edelstein po ránu zaskočí naproti do trojky, tam je relativní klid, neboť noční akce se jim vyhnula, vraždilo se ve dvojce a pětce. Je vidět kouř, který vychází z jam za lesními krematorii, i tam hoří oběti nočního řádění nácků.

Isaac se vrátí do svého domovského přístavu, tam také zkontroluje techniku, důležitě a hlavně okatě pozoruje práci pohřební čety sonderkomanda. Následně spatří Kamzona, který s tragickým výrazem na tváři přináší rozkuchané tělíčko drobounké holčičky, aby ho svěřil plamenům.

Nálada v továrně smrti panuje truchlivá, a to nejen kvůli nechutné práci. Stále jsou ještě patrné dozvuky zrušení připravené vzpoury, a také na vězně doléhá strach. Ani zpráva o odchodu Hösse jim nepřidává, může to být signál, že se již s tak hromadným vražděním nepočítá a proto nastane čas pro redukci sonderkomanda. Na koho to padne? Jak to chtějí udělat? Možná chystají nějaký fígl, musí dobře vědět, že těmto mužům nemohou nic nakecat. Ti znají technologii zabíjení do nejmenších detailů.

„Pane, máte jít na dvůr,“ přiběhne za Edelsteinem vězeň.

Vyzvaný na nic nečeká a urychleně plní příkaz. Na place před budovou spatří trojici, velitele všech krematorii Ottu Molla, velitele dvojky a trojky Ericha Muhsfeldta a obercapa Karla Koeventa. Toho nyní esesáci odesílají pryč, a pokynem ruky si k sobě zvou židovského

kápa, a také Mietka Morawu, i on byl povolán. Oba vězni se předpisově zahlásí a postaví se do pozoru. Oba nevypadají nejlépe, dle všeho i polský kápo chlastal, a také toho moc nenaspal. Ale i poddůstojníci SS vykazují podobný stav.

„Tak jsem tu svini vodprásknul. Před chvílí," řekne Moll a pohlédne významně nejdříve na polského a pak židovského vězně. Ten zachová kamenný výraz, ale je zmatený, o kom proboha ten sadista mluví? Koho zase zavraždil? A proč jim to oznamuje?

„Je dobře, že jste nás včas informovali," prohodí Muhsfeldt a Isaac ucítí mrazení mezi lopatkami. Napadne ho něco hrozného, ale umí se ovládat, ve tváři se mu nepohne ani sval.

„Vy dva můžete bejt klidný, nikde nebudu vytrubovat, kdo nám dal tu informaci," podívá se Otto uznale na oba vězeňské funkcionáře, „Oficiálně ta svině připravovala atentát tady na SS-Oberscharführera, a naštěstí se to provalilo. Vo nějaký připravovaný vzpouře mluvit nebudeme. Ale taky čekám, že budete mít pořád voči votevřený. Sice jsme hydře usekli hlavu, ale určitě vyroste nová. Určitě v tom nejel sám."

„To určitě ne," pokývá hlavou Erich, „Je škoda, že víte jen vo něm, že s váma mluvil jen von. Ale třeba se teď vozve někdo jinej. Tak dávejte pozor, zkuste zapátrat, udělat si špicly, mezi nima."

„Ano, pane SS-Oberscharführere," přikyvuje horlivě Morawa, a Isaac se rychle taky připojí.

„Tak, a teď zahrajeme trochu divadlo," ušklíbne se Moll, „Pro ty svině, co nás nenápadně pozorujou. Můžete pak tvrdit, že jsem vám vyhrožoval, že vás taky vodprásknu, jako toho kápa z trojky, když budu mít jakýkoli pochybnosti vo vaší loajalitě."

„Ano, pane SS-Hauprcharführere," řekne tentokráte nahlas i Edelstein, teď už s jistotou ví, o čí vraždě velitelé mluví.

Následně Otto naplní svá slova, začne na oba vězeňské funkcionáře řvát, dokonce vytáhne i pistoli z pouzdra a začne s ní šermovat. Celý výstup pochopitelně vidí i mnoho obyčejných vězňů, co uklízejí na dvoře, a musí se jim zdát, že oba kápové jsou blízko své smrti. Znají psychopatického vyššího šikovatele, vědí, že zabije kohokoli bez mrknutí oka.

„A teď zmizte," houkne na závěr Moll, pak se otočí a následován svým kolegou, zamíří zpět k bráně. Asi aby začal řešit situaci v Krematoriu III.

„Mietko, cos to udělal," sykne Isaac, oba se rychlým krokem přemisťují ke dveřím budovy.

„Zachránil nám život," odpovídá šeptem Morawa.

Dál už jdou tiše, nemohou si dovolit, aby jejich konverzaci slyšel kdokoli jiný. Sejdou do suterénu, ale tam se stále ještě vyklízí plynová komora a uklízí svlékárna, proto ji projdou a po schodišti vystoupají zpět na dvůr. Tam si kus stranou od nejbližšího vězně zapálí cigaretu. Edelstein poté vrhne na svého kolegu vyčítavý pohled.

„Co se tak koukáš. Sám si taky nesouhlasil s tím, co připravoval. On by byl schopný to znovu připravit. Dobře víš, že za ním všichni šli. Měl něco takového … nevím, jak se to nazývá …"

„Přirozená autorita, kouzlo osobnosti, charisma…"

„To je jedno. Teď je mrtvý a nemůže nám škodit."

„Je mrtvý … a naší vinou."

„Isaacu, kurva, právě jsem ti zase zachránil život. Nevíš náhodou, pokolikáté už?"

„Nevím … teda vím, už asi víckrát … mohl jsi mě zabít, už tehdy, v tom starém krematoriu."

„Možná bych to i udělal, kdyby se tvůj bratr nedohodl s mými bratry a já pak neuzavřel dohodu s tebou. Sice jsi ten Žid, a já názor na vás nezměnil, ale ukazuje se, že je ta dohoda pro nás oba výhodná. Umíme v tom chodit, pořád máme dost schovaných cenností. Můžeme dál

kšeftovat, uplácet, zajistit si, co potřebujeme, cigarety, chlast, jídlo. I když nebudou tolik jezdil ty transporty. Navíc jsem i tobě pomohl."

„Cos jim vlastně řekl?" zeptá se pobledlý Edelstein.

„Řekl jsem jim, že tě oslovil ten kápo z trojky, abys mu pomohl s přípravou vzpoury, a také, abys pro ni získal mě. Řekl jsem jim, že jsme se domluvili, že naoko budeme souhlasit a já to hned oznámím esesákům. Což jsem udělal. Varoval jsem je, že je ten kápo nebezpečný, a dle všeho za ním hodně lidí jde. Jak to Moll vyřešil, to jsi od něj slyšel sám."

„Pro všechny teď budu práskač …"

„Hovno! Nikdo nic nezjistí. Zvlášť když Moll chytře udělal ten výstup před chvílí. Mohli mít jiné špicly, ve trojce. Naopak jsem ti zajistil, že tě určitě nevyberou, pokud začnou snižovat stavy."

„Nevyberou …," hlesne Edelstein.

„Vždycky tě brali za loajálního, a mě taky, teď to mají potvrzené. Přitom jsme nikoho jiného nepráskli. Víš doufám, co to znamená."

„Vím jen, že Yaakov je mrtvý."

„Naštěstí. Isaacu, taky znám Szmulewského, vím, že s tebou mluvil. Nevím, co s námi Němci zamýšlí, možná bude nakonec potřeba se s nimi porvat. Ale ten tvůj Yaakov to mohl všechno zničit. Ale hlavně, mohl zabít nás dva, a další z nás. Kdyby tady rozpoutal vzpouru, jak myslíš, že by to skončilo? Postříleli by nás všechny. I kdybychom se nezapojili, jistě by zabíjeli každého, na koho by narazili. Takhle je ten problém načas vyřešený."

„Načas … jak to myslíš?" podívá se pátravě židovský kápo.

„Možná se do čela postaví někdo jiný. Možná ani s ním nebude rozumná řeč."

„Mietko, nás dva možná nevyberou, ale dá se předpokládat, že budou snižovat stavy. Každý se tu bojí, aby nebyl mezi těmi vybranými. Nikdo neví, zda vyberou ty novější, nebo naopak ty starší, co toho už hodně viděli."

„Vidíš, a tohle ti může zachránit život. Nás Poláky vybírat nebudou, ale vás Židy asi zredukují. Po tomhle tě nechají žít, i kdyby tě původně třeba chtěli vybrat. Měl bys mi poděkovat a nekoukat se pořád tak vyčítavě."

„Jsem z toho dost mimo …"

„Ty? Ty, s kterým nikdy nic nepohne?"

„Jedna věc je, co dávám najevo, druhá, co cítím."

„To je jedno. Toho tvého Yaakova bylo prostě nutné se zbavit. Takhle jsem zabil dvě mouchy jednou ranou, jak se říká. Ukázal jsem svoji a tvoji loajalitu k nim, a oni za nás náš problém vyřešili."

„Vyřešili za nás … náš problém …"

„Přesně tak. Vždyť už mohlo být po nás, kdyby náhodou nepřijel ten transport, nezapomínej."

„Tohle jsi jim taky říkal?"

„Ale ne. Ale i kdyby to začali vyšetřovat, někoho mučit, tak ty jsi z obliga. Já to šel nahlásit a tys dál vyzvídal. I kdyby někdo promluvil, že jsi v tom byl taky namočený, tak teď máš krytí. Chápeš vůbec, co jsem pro tebe vlastně udělal? I když jsi pořád jen Žid?" podívá se teď Morawa hodně významně.

„Chápu," odpoví Edelstein, ale má zcela jiné mínění. Cítí se hrozně.

„To doufám. Teď se ještě domluvíme, co uděláš."

„Co udělám?" zarazí se Isaac.

„Jasně. Řekneš těm svým o tom, co ti řekl Moll. Naznačíš, že možná bude vyšetřování. Aby se každý radši držel zpátky. Samozřejmě řekneš, že i nám vyhrožoval. Ačkoli jsme kápové,

tak říkal, že nás taky klidně kdykoli zastřelí, když bude mít podezření nebo tak něco. Načas teď snad bude klid."

„Mietko, pokud by ten Szmulewski a spol připravili velké povstání, tak ty do toho taky půjdeš? A další? Třeba Waclav nebo Jósef?"

„Pokud to budou organizovat moji bratři, nebo i ve spolupráci s vámi, tak ano. Taky jsem pořád jen jejich vězeň, i když v jiném postavení, než vy Židi. Pořád okupují moji zem, vraždí tady naše lidi. I když třeba ne tolik, jako ty vaše. Ale jen povstání sonderkomanda není ničím jiným, než naší hromadnou sebevraždou. Pokud si pamatuji, tak je tohle i tvůj názor."

„V tom máš pravdu. Ale ta cena …"

„Nešlo to jinak, a ty to dobře víš. Ten Yaakov byl nebezpečný pro nás pro všechny. Museli jsme se ho zbavit," tvrdí rozhodně Mietko.

„Snad to na nás nepraskne …"

„Těžko, a i kdyby. Svět se nezboří."

„Mohou nás zabít, vlastní. Jako zrádce."

„Tak zle asi nebude. Předpokládám, že se bude dál jednat, s tou podzemní organizací. Promluvím s Davidem, ten tě podpoří, pokud budeš chtít."

„Oni o tomhle ví? Myslím o udání Yaakova?"

„Tohle neřeš. Byla to moje věc, a přitom jsem pomohl i tobě. Pořád si myslím, že nám naše dohoda dobře funguje. Jak vidíš, tak já svoje slovo držím. Taky jsem jim mohl říct i tvoje jméno a dneska mohl Moll zastřelit dva kápy."

„V tom máš pravdu," zachvěje se Edelstein.

„No nekoukej se tak," zasměje se Mietko, „Mě se bát nemusíš. Tvůj život ohrožuje to, že jsi Žid, a pak takoví blázni, jako byl Yaakov. Co tu málem rozpoutali masakr. Isaacu, jdi teď za svými a oznam jim tu novinu. Kdyby se ptali na mě, tak jsme se radili a uklidňovali cigaretou, potom, co nás taky Moll málem zastřelil. Měli jsme strach, že zastřelí všechny vězeňské funkcionáře. Ale ty jsi chytrý, však ty už si něco vymyslíš a poradíš si s tím."

„Budu muset," procedí mezi zuby Edelstein, pak ale poslechne svého kolegu a oddělí se od něho. Zatímco Morawa sestoupí do podzemí, aby tam seřval vězně konající práci v suterénu, Isaac jde po povrchu směrem k budově. Chce mluvit s Lipmannem, který byl nepochybně dost angažovaný v připravované vzpouře. Nezná strukturu, kterou Kaminski vytvořil, a vlastně je za to i rád.

Kráčí velmi pomalu, přitom horečně uvažuje. Čin Mietka ho staví do velmi nepříznivého světla, z pohledu vězňů, a naopak ho vykresluje jako loajálního kolaboranta, z pohledu nácků. Zavraždění Kaminského ho vyděsilo, ale ještě víc jeho vnitřní reakce, kdy v jednu chvíli pocítil i jistou úlevu. Může se za ten pocit stydět, ale tím se nic nezmění. Yaakov měl rozhodně vyjímečné postavení mezi členy sonderkomanda, a teď je mrtvý. Co to znamená pro plánovanou vzpouru? Dokáže ho někdo rychle nahradit? Nebo naopak ještě víc bude hrozit naprosto nekoordinovaný výbuch, který přinese jen zkázu?

V první řadě si musí dát pozor, aby na něm neulpěl cejch zrádce a udavače. Ačkoli ve skutečnosti nic špatného neudělal, a o kontaktování Morawy ho požádal sám Kaminski, jen těžko by to někomu vysvětloval, kdyby se přišlo, kdo stojí za smrtí Yaakova. Také uvažuje, co si myslet o Mietkovi. Nikdy mu moc nevěřil, a teď má další důvody k pochybnostem. Ale kdyby se ho chtěl zbavit, tak už je taky mrtvý. Dalším otazníkem je, jestli jednal Morawa jen sám za sebe, nebo zda ho k tomu minimálně někdo popostrčil. Poláci nesouhlasili s plánovanou vzpourou, nechtěli, aby jim narušila jejich plány na mohutné povstání. Pokud tedy opravdu nějaké mají.

Hodně otázek a málo odpovědí. Teď ale musí předat informaci a pokusit se udržet pořádek. Zastřelení Yaakova může situaci zklidnit, ale také by mohlo být tou rozbuškou, která

přivodí nekoordinovanou a nepřipravenou vzpouru a následnou smrt všech. Na trojce je dle všeho klid, možná jsou všichni v šoku, pokud ovšem o smrti svého kápa vědí. Také ho mohli někam odvést a tam v tichosti zabít.

Zamyšlený vejde do budovy, pak začne hledat Lipmanna. Toho zná, další vůdčí osobnosti nikoli. Trvá asi pět minut, než ho zatáhne do svého kutlochu, tam snad budou mít trochu soukromí. Váhá, jak má začít, pak se rozhodne pro radikální řez.

„Szmule, asi před čtvrt hodinou si mě a Mietka zavolal Moll," začne, „Nejdřív nám voznámil něco moc špatnýho, pak na nás řval a dokonce na nás vytáhl pistoli. Už jsem si myslel, že přišla moje chvíle. Naštěstí se zklidnil. Možná nás ale chtěl jen postrašit, nevím. Ale je to v prdeli."

„Co se stalo?" je očividně nervózní Lipmann.

„Yaakov je mrtvej, myslím Kaminski. Moll nám řekl, že ho zastřelil."

„Yaakov …," zbledne hrozně Szmul.

„Údajně prej připravoval atentát na Muhlsfedta. Což je asi blbost. Nebo ne? Nevím, co vlastně chystal. Nevím, co se tam vedle stalo."

„Chtěl zabít i tebe a Mietka?"

„Minimálně nám tím vyhrožoval. Nebylo to moc příjemný, když vytáhnul tu pistoli, potom, co nám řekl, že vodprásknul Yaakova. Řval něco v tom smyslu, že nás naše funkce nevochrání. Pořádně jsem mu nerozuměl, znáš ho, jakej je blázen."

„Tak Yaakov je mrtvej …," opakuje Lipmann a krve by se v něm nedořezal.

„Asi nekecal, tak asi jo. Nevím, co se stalo, a taky nevím, jaký to bude mít pokračování. Co už věděj. Mluvil jsem s Yaakovem, chvíli předtím, než to vodvolal. Přesně tohohle se bál. Potom to už vědělo strašně moc lidí. Szmule, je potřeba si teď dávat velkej pozor."

„Kdoví, co už věděj," má zsinalý výraz Lipmann, „Třeba budou následovat další."

„Nevím. Netuším, kdo v tom s ním jel. Řekl mi jen tvoje jméno, tehdy. A nechci to vědět, kdo mu to pomáhal organizovat. Tak nemůžu nic prozradit, kdyby mě třeba mučili. Szmule, je teď třeba minimálně nějakej čas naprostá zdrženlivost. Určitě teď budou hodně vostražitý. Budou všechno sledovat. Tak si dávej pozor a vyřiď to i případně těm dalším."

„Jak to udělal … s tím Yaakovem …"

„Szmule, já vím jen to, co mi ta svině řekla. Jen že ho vodprásknul. Pak už řval jako pominutej, jak nás klidně všechny taky postřílí. Myslím tím nás všechny, co jsme vězeňský funkcionáři. Možná nás nechaj nastoupit, a tam něco řeknou, třeba nějaký varování. Nebo to navopak nechaj vyhnít, těžko říct. Jen jsem ti to chtěl rychle říct a varovat tě."

„Co Mietko?"

„Mietko? Podle mýho byl dost vyděšenej, dali jsme si pak spolu cigaretu, na uklidnění. Najednou zjistil, že by ho taky mohl vodprásknout, i když je Polák. Jedno proč, jestli proto, že v něčem jel, nebo proto, že se to stalo za jeho zády. Ale Mietko v tuhle chvíli není důležitej. Szmule, možná všechno sledujou, určitě udělali nějaký vopatření. Tak ať nikdo neblbne, a všichni se teď chvíli držej stranou."

„To je strašný … Yaakov byl rozenej vůdce …"

„Szmule, koukej se rychle vrátit dolů. Ať nejsme nikomu nápadný. Nějak to pošli dál, nenápadně, a hlavně ať je klid. Určitě jsou připravený, kdyby třeba někdo něco vyvolal, jako reakci na tu vraždu. Možná na to dokonce čekaj, aby se tak vodhalili další. Nevím, možná ne, ale radši buď vopatrnej, a i další. Ale teď už vážně vypadni, nechci, aby na mě tu pistoli vytáhnul znovu, a tentokrát možná vystřelil," ukáže Isaac na dveře.

„Jasně, už padám," přikývne Lipmann, nicméně kutloch opouští jako ve snách. Naprosto zdrcený obdrženou informací.

Isaac zůstane na chvíli sám, musí si loknout, ačkoli je uprostřed dne. Jen co uschová láhev, objeví se Kamzon, oči navrh hlavy.

„Co se stalo, pane?“ ptá se vyplašeným hlasem.

„Co myslíš?“ podívá se pátravě Isaac.

„Tam na dvoře. Jak tam na vás a toho polskýho kápa řval. Ten Moll. Dokonce vytáhnul pistoli,“ hovoří sluha přerývaným hlasem, „Už jsem si myslel … von je blázen … naštěstí nevystřelil.“

„Sedni si, Haime,“ ukáže Edelstein na postel, „No, nevypadalo to dobře. Málem ses mě zbavil, naštěstí nevystřelil.“

„Zbavil, pane? Jak zbavil?“ zarazí se Kamzon.

„Už bych ti nenadával, nemusel bys mě poslouchat …“

„Pane, já to dělám rád. Měl jsem vo vás vážně strach. Nevadí mi, když mi vobčas vynadáte. Dyť vy to myslíte dobře, v mojím zájmu. Byl bych moc smutnej, kdyby vás zastřelil, pane. Mám vás rád.“

„Haime, do prdele, nemáš tady mít nikoho rád. Až mě zabijou, tak ti to má bejt jedno.“

„Já vím, to ste říkal. Ale hodně jste mi pomohl … Pane, proč na vás vlastně vytáhnul tu pistoli? Co se vlastně stalo? Nějakej průser?“

„Tak to nevím. Možná nás chtěl jen postrašit,“ pokrčí rameny Edelstein, „Haime, něco ti musím říct. Von nám předtím řekl, že právě vodprásknul Yaakova, Kaminského, toho kápa vod vedle.“

„Yaakov je mrtvej?“ ztuhne sluha.

„Jestli Moll nekecal, tak jo. Prej chtěl zabít Muhsfeldta, ale nevím, co věděj. Bylo to dost drsný, když nám řekl, že právě zastřelil kápa vod vedle a pak vytáhnul tu pistoli,“ lže teď vědomě Isaac, ale nemůže jinak.

„To bylo kvůli tý vzpouře, pane?“ je popelavě bílý Kamzon.

„Haime, já nic víc nevím. Nevím taky nic moc vo tom, co Yaakov v posledních dnech chystal. Mně to před těmi pár dny řekl na poslední chvíli. Ani nevím, co chtěl udělat potom, co mu nevyšlo. Jedno ale vím, musíme si teď dávat velkej pozor, možná něco tušej. Tak hlavně drž hubu vo tom, co se chystalo. Vlastně se s nikým moc nebav, jen si dělej tu svou zkurvenou práci. Rozumíš?“

„Ano, pane,“ hlesne slouha, pak zvedne své hrozně smutné oči, „Pane, co teď bude? Všichni se bojej, že nás část budou chtít zavraždit, když už nejezdí tolik těch transportů. Já mám taky strach.“

„To máme každej. Ale snad nám pomůže, že se staráme vo tu pitevnu, a já mám na starosti tu techniku. Ty seš přece můj asistent, tak snad nás vynechaj, pokud budou chtít snížit stavy.“

„Vás asi jo, pane, ale co já? Myslíte, že mě nevyberou? Takovejch jako já si můžete najít přece tucet. Vy jste pro ně důležitej, ale já? Třeba to vyberou náhodně …“

„Haime, visí to nad náma všema. Ale nad tebou a mnou určitě míň, než nad jinejma. Ale jak vidíš, tak ani tohle tě nevochrání,“ ukáže Isaac na pásku na rukávě, „Hlavně nevyšiluj,“ podívá se přísně, „Musíš dělat dobře svou práci, aby nikdo neměl důvod ti ublížit. A taky se vod všeho držet stranou, kdyby začali něco vyšetřovat, v souvislosti s tou vzpourou.“

„Já jsem jen vobyčejnej pěšák, pane. Ale co vy?“

„Já vo ní taky nic nevěděl. Yaakov mi to řekl tak asi v jedenáct dopoledne, teda pět hodin předtím, než to mělo začít. Znáš mě, já se vždycky staral jen sám vo sebe.“

„Říká se to, pane.“

„Jak říká?“

„No myslím vo vás. Ale mně jste třeba pomohl, a myslím, že už i jinejm, párkrát. Jen asi nechcete bejt moc vidět, jako třeba ten Yaakov.“

„Tak to vopravdu nechci. Haime, hlavně se do ničeho nezapleť. Voni teď budou mít určitě voči na štopkách. Jestli něco tušej, vo tý vzpouře, a proto zabili Yaakova, tak teď budou hodně nachystaný. Tak se radši s nikým moc nebav, taky nevíš, komu můžeš věřit.“

„Můžu věřit … pane, myslíte si, že někdo Yaakova prásknul?“

„Nevím,“ zachová kamenný výraz Edelstein, „Ale krátce před začátkem tý plánovaný vzpoury vo ní řekli strašně moc lidem. Jako mně, a já pak tobě. Jak jsem pochopil, věděli to nakonec stovky lidí, tady, na trojce, pětce, a možná i v Kanadě nebo Sauně. Někdo se mohl podříct, anebo si tak někdo chtěl koupit život, aby třeba nebyl na tom seznamu. Tohle se jen těžko dozvíme, pokud to tak bylo. Ale my víme hovno, co se dělo tam na trojce.“

„Že by byla mezi náma taková svině, pane?“

„Lidi jsou různý,“ pokrčí lhostejně rameny Isaac, „Možná se jen někdo moc bojí smrti, a takhle si chtěl u nich pomoc. Ale třeba to zjistili i jinak. Haime, tohle asi nevyřešíme. Hlavně nezapomeň, co jsem ti říkal.“

„Dám si pozor, pane,“ přikývne pipel, „Ale vy si dávejte taky pozor, vypadalo to dneska moc špatně, když ta rozzuřená svině vytáhla tu pistoli …“

„Znáš mě, a moje zásady. Ačkoli nakonec jsem vo tom taky věděl, jako stovky a stovky dalších.“

„Jenže, pane, něco bysme udělat měli, ne? Přece nebudeme čekat, až nás tady všechny zabijou, ne? A to voni určitě chtěj.“

„Nejsme v dobrý pozici, to teda ne. Ale teď je nutný nějakej čas bejt strašně moc vopatrný. Kdoví, co se nakonec stane, pokud se přiblížej Rusáci. Jenže do tý doby se musíme pokusit to nějak přežít. Chápeš, ne?“

„Chápu, co myslíte. Ale nejsem si jistej, jestli nás tak dlouho nechaj naživu,“ říká smutným hlasem Kamzon.

Isaac mu už neodpoví, jen sáhne za sebe, vytáhne láhev a dá si loka. Pak ji podá svému sluhovi, zároveň však zvedne varovně prst. Haim mu rozumí, jen si lehce lízne.

POZVÁNKA NA PROCHÁZKU

Začátek srpna nic podstatného nemění na životě ve speciálním mužském a chlapeckém bloku doktora Mengele, jehož zvláštnost ještě umocňují dva patnáctiletí kluci ve funkci blokového a písaře. Obyvatelé tohoto baráku mají dvě základní povinnosti, vykonávat občasnou a většinou lehkou práci dle pokynů, přenášet vzkazy, uklízet, ale především být kdykoli k dispozici, aby na nich mohl německý lékař a tým jeho vězeňských doktorů konat různě nebezpečné pokusy. Tohle je jejich poslání, proto jsou doposud naživu. Zvláštnost jejich tělesných schránek, sloužící k vědeckým účelům.

Joel a Gideon se o tom občas baví, a není jim přitom dobře na duši, když si uvědomí, že nejsou vlastně nic víc, než obyčejné laboratorní krysy. Mají jedinou hodnotu, a tu představuje jejich tělo. To jim navíc už nepatří, protože si ho německý doktor přivlastnil, osobuje si právo ho bez omezení využívat, vysávat z něho krev, bodat do něj jehly či řezat, dle své libosti. To, že jim poskytuje na zdejší prostředí celkem slušné podmínky k životu, pak neznamená nic jiného, než že si chrání svůj pokusný materiál.

Nemají však na výběr, než tuto realitu přijmout a snažit se udržet naživu. Na rozdíl od některých postižených jedinců či liliputů z bloku, kteří postupně mizí, dvojčata vlastně umírají spíše náhodou, buď na následky nějakého nezdařeného experimentu či na klasické onemocnění.

Z pohledu Mengeleho je pak logické, že následně zabije i druhé dvojče, neboť ho již nepotřebuje udržovat při životě, když ho nemá s kým srovnávat. Tak ho alespoň naposledy využije, vždyť který výzkumník má takovou příležitost, aby mohl pitvat dvojčata, které zemřela ve stejný čas a na stejném místě.

Bratři Edelsteinové se v rámci svých možností snaží občas i některým jiným dvojčatům pomáhat. Většinou spíše psychicky. Nyní se o totéž pokoušejí v případě osmiletých sourozenců Efraima a Simona Karsaiových, kdy druhý jmenovaný byl podroben kastraci. Nakonec se vrátil na blok, ale v nedobném stavu jak fyzickém, tak psychickém. Když už se zdálo, že se začíná dostávat do normálu, vše se zkomplikovalo, asi došlo k zanícení místa, kde byl chirurgický zákrok provedený.

Simon putoval na ošetřovnu a Efraim se zase ocitl psychicky na dně. Logicky má o své dvojče strach, navíc se dívat, jak moc jeho bratr trpí, mu taky nepřidává. Dnes ráno se za ním vypravil, a vrátil se ubrečený, prý ho za ním vůbec nepustili. Nyní sedí v kanceláři písaře, který se ho snaží psychicky povzbudit.

„Normálně mě vyhodili," vzteká se Efraim, „Přitom ještě včera jsem tam směl," je zmatený, a také vystrašený, „Co tam s ním dělaj?" zlobí se.

„Možná ho právě vyšetřovali, proto tě za ním nepustili," hledá důvody Gideon, byť ho napadá jiný, který by však nevěstil nic dobrého. Také se mohl stav vykastrovaného chlapce natolik zhoršit, že možná umírá, pokud již není po smrti. Což by asi znamenalo konec i pro kluka, co pofňukává na židli kousek od něho.

„Chci ho vidět," říká Karsai umanutě.

„Vydrž do vodpoledne," navrhuje Edelstein, „Já tam pak zajdu s tebou, třeba nás za ním pustěj."

„Zajdeš tam se mnou?" podívá se vděčně ubrečený kluk.

„Určitě. Dyť jsme přece kamarádi, ne?"

„Nemáme žádný kamarády, jsme jen já a Simon," zavrtí hlavou Efraim, a Gideon se zachvěje, přesně tak to cítí i on se svým bratrem. Už dva roky tady žijí jeden pro druhého, a představa, že by měl některý z nich zůstat sám, je pro toho potenciálně přeživšího strašná.

„Asi máš pravdu," připustí písař, „Přesto tam s tebou vodpoledne zajdu, a zkusíme se za ním dostat. Jestli se mu ta rána zanítila, tak ho možná museli znovu voperovat. Pak není divu, že za ním nesmíš."

„Vůbec mu to neměli udělat."

„Tohle už jsme probírali. Nejsme doktoři, abysme tohle posuzovali. Efraime, tvůj bráška bude v pořádku. Uvidíš. Simon je silnej, jako ty. Dostane se z toho. Tím jsem si jistej."

„Když jsem tam byl za ním včera, moc ho to bolelo," derou se klukovi zase už slzy do očí, „Chudák, pořád brečel, asi měl taky velkou horečku. Něco blábolil, moc jsem mu nerozuměl. Proč mu to jen udělali."

Edelstein si povzdechne, co mu má vykládat. Nejen on a Yoel tady rychle vyspěli, i ti kluci jsou zralejší, než jiní jejich vrstrvníci, kteří mají normální dětství. Tady se stárne rychleji, a taky se tu zatraceně víc umírá. Tak alespoň udělá Efraimovi kávu, a pak se věnuje své práci. Na výkazy jsou Němci hákliví, v těch mají rádi pořádek, proto si musí dávat pozor, aby mu vše sedělo.

Vrátí se i Yoel, ale jen na chvíli, protože pak odvede ty nejmenší kluky ven z bloku a tam jim hodí míč. Organizuje pro ně fotbal, při něm alespoň načas zapomínají, kde jsou, co se jim tady už stalo. Někdy se až diví, jak se přes to vše dokáží do hry zažrat, jako by ani ta strašná minulost nebyla. Jako by nad nimi nevisel ten hrozný přízrak pokusů, a možná i smrti.

Zahlédne přicházet doktora Mengele, ten ale zajde do jejich baráku, až k hrajícím si chlapcům nedorazí. Snad má Gideon všechno v pořádku, modlí se jeho bratr.

Kapitán si vyslechne hlášení písaře, a pak pohlédne na uplakaného Efraima, i on však stojí způsobně v pozoru, jak je zde již vycvičený.

„Vlastně tebe jsem hledal," pohlédne na něj Josef.

„Nechtějí mě pustit za mým bratrem," žaluje hoch.

„Chtěl bys ho vidět?"

„Ano, chtěl."

„Tak víš co? Mám ještě nějaké zařizování, ale vezmu tě s sebou. Uděláme si takovou procházku. Cestou zpátky se pak zastavíme za tvým bratrem," říká lékař s milým úsměvem, a při jeho slovech písař ucítí mrazení mezi lopatkami.

„Dobře," utře si nudli u nosu Karsai, pak pohlédne na Gideona a ten se zachvěje. V očích osmiletého chlapce čte hrozný smutek. A nejen to.

„Tady, vem si," vytáhne kapitán čokoládu, ulomí z ní několik tabulek a podává je klukovi.

„Děkuju," přijímá hoch dar, a bez obalu se do něj zakousne.

„Půjdeme," ukáže Mengele na dveře.

Efraim nic neřekne, jen se znovu podívá na Edelsteina. Tomu se zdá, jako by se s ním loučil. Možná chlapce napadá to samé, co jeho, a již ve svých osmi letech si dokáže mnohé domyslet. Jestli Simon umřel, tak už se asi opravdu neuvidí.

Gideon ztežka dosedne na židli. Je mu hrozně těžko. Jak dlouho ty bratry Karsai vlastně zná? Zvláště Efraim je hrozné číslo, ale takový správně přidrzlý. Snad se mýlí a Simon stále žije, snad mu kapitán nelhal. Ale nevsadil by si na to.

Nedá mu to a vyjde před blok. Spatří, jak Karsai kráčí vedle esesáka, a oba směřují k automobilu. Jeho řidič otevírá dvířka, do nich leze židovský chlapec. Naopak Josef automobil obejde a nastupuje z druhé strany, rovněž na zadní sedadlo.

Edelstein sklopí hlavu. Tohle opravdu nevypadá dobře. Umí si bohužel moc dobře představit, na jakou procházku mohli vyrazit. Vrátí se z ní ale už jen jeden, a Efraim to nebude.

Isaac Edelstein neprožívá dobré dny. Sice po vraždě Yaakova Kaminského nedošlo k žádným nepokojům, kterých se bál, ale jeho smrt tvrdě na všechny dopadla. Ke kápovi z trojky upírali mnozí své naděje. Očekávali, že právě on je nakonec povede do poslední zoufalé bitvy s jejich vězniteli a mučiteli. Nyní je mrtvý a po něm zůstává prázdnota. Nikdo se nejeví být takovou osobností jako on. Jiní kápové se starají daleko více o sebe, nebo prostě nemají takové charisma.

Pochopitelně se objevují šuškandy, kdo mohl stát za smrtí Yaakova, ale Isaacovi se nezdá, že by ho s ní někdo spojoval. To spíš padá podezření na Morawu, ale s tím zase Kaminski moc společného neměl. Tak přemýšlejí, co se vlastně stalo a proč Moll Yaakova zastřelil. Jak moc toho náckové vědí, zda nejde o klid před bouří a pak se nepustí do dalších organizátorů vzpoury, která nebyla realizována jen náhodou. Díky tomu proklatému transportu, co neočekávaně dorazil.

V každém případě si teď všichni dávají velký pozor a nikdo se asi do žádných příprav dalšího povstání nepouští. Isaac nemá pochopitelně jistotu, může vše jít opět mimo něj, ale usuzuje tak z chování členů sonderkomanda. Chodí na pětku a především do trojky, a tak může pozorovat nálady. Ty jsou hodně skleslé, v očích vězňů čte strach a možná také náznaky beznaděje.

Co se týká pitevny, ta je v neustálé permanenci, patologové tam pořád do někoho řežou. Těla jim sem vozí asi z více míst, jsou různě stará, zdevastovaná, obojího pohlaví. Staršími ročníky počínaje a dětmi konče. Ačkoli ty se teď vyskytují jen sporadicky, potom, co zmizel z povrchu zemského cikánský tábor. Isaac má přehled, neboť dost často mrtvoly přebírá, a

mnohdy je pomáhá odnést na pitevnu či naopak již vykuchaná k pecím. Ačkoli ještě častěji tím někoho pověří, někoho si odchytne, kdo Kamzonovi pomůže a on jen koná dohled.

Haim. To není dobrý. Ten kluk se mu dostává pod kůži. Od chvíle, kdy téměř přesně před dvěma roky odvedl Mietko jeho bratra Josepha, s nikým nenavázal bližší vztah. Uzavřel se do sebe, jiné vězně bral jako lidi, co kolem něho projdou a zemřou. Je jich tu pár, co zažil ještě ve starém krematoriu, ale nijak mu na nich nezáleží. Až teď. Možná udělal chybu a žádného sluhu si pořídit neměl. Sice to tak dělají všichni kápové, a mnozí na rozdíl od něho své pipely nejen chrání, ale také sexuálně zneužívají.

Ne, na nic takového nemyslí, ale zároveň si Haima oblíbil. Je úslužný, pokorný, spolehlivý, a vlastně s ním občas i mluví. O všem možném. Asi udělal velkou chybu. Můžou mu ho kdykoli zabít, a po něm zůstane díra. V jeho hlavě. Bude mu chybět. Teď s tím však už nic neudělá, je rád, když si s ním může pokecat, je rád, že už není tak zoufale sám.

Vyfoukne kouř, vyšel před chvílí na dvůr, na přeci jen lepší vzduch, a ten vzápětí ředí dýmem své cigarety. V budově je však hrozné dusno, ačkoli tam dnes hoří jen dvě pece a v nich těla, dovezená sem z různých táborů. On využívá svého privilegia, kdy mu hulení místní esesáci tolerují. Aby taky ne, když většině z nich spolu s Mietkem už dost vylepšil rodinný rozpočet ze zorganizovaných cenností. Když s nimi čile kšeftují, nejen s Baerwaldem, který tady často slouží. Jako třeba dnes.

Zarazí se. K bráně míří osobní automobil. To znamená šarže. Rychle dvakrát mohutně potáhne z cigarety, až si málem o oharek popálí prsty, pak zbyteček cigarety odhodí na zem a zašlápne. Už se chystá zmizet v budově, když zahlédne důstojníka, který se veze na zadním sedadle. Pokud se nemýlí, je tím mužem Mengele. Rozhodne se zůstat, do přízně německého lékaře se snaží vlísat, chce pro něj být užitečný a tak zvyšovat svoji cenu.

Kapitán, a je to vskutku on, z vozu vystoupí a jde přímo k němu. Isaac snímá baret a staví se do pozoru. Předpisově se hlásí svým číslem.

„Mám pro tebe práci," říká Josef zcela lhostejným a bezbarvým hlasem, „V autě mám jednoho kluka. Zajisti někoho, kdo ho zastřelí."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," odpovídá úsečně kápo, přitom se zachvěje. Nemá však moc času přemýšlet, neboť musí naplnit rozkaz. Napadá ho Rudolf, který mnohdy plní funkci popravčího a je v krematoriu přítomný. Proto ho rychle vyhledá.

„Koho že mám vodprásknout?" ptá se unylým hlasem Baerwald.

„Nevím, pane SS-Rottenführere. Pan SS-Hauptsturmführer mluvil o nějakém klukovi. Asi ho přivezl v autě. Pravděpodobně kvůli pitvě."

„No jo, vezmu si tu zbraň. Tak mi ho přiveď, do márnice," tváří se četař znuděně, je mu nepochybně jedno, komu prostřelí hlavu.

Edelstein se rychle vrací na dvůr, a tam spatří, jak Mengele nechává vystoupit asi osmiletého chlapce. Zarazí se. Vždyť tu tvář už dneska viděl, uvědomí si. Pak mu to docvakne, stejného kluka přivezli asi před hodinou spolu s dalšími, co mají být pitvány. Je teď v márnici, na hromádce určené pro patology. Ale jistě, toho kluka z márnice si pamatuje, protože měl ošklivou zhnisanou ránu v rozkroku, a evidentně mu chyběl šourek. Tak to je jasné, jde o dvojčata, jedno zemřelo, asi přirozenou cestou, v důsledku barbarského zákroku. Proto kapitán přiváží i druhé, aby je jeho doktoři mohli pitvat společně.

Musí se zhluboka nadechnout, protože si vzpomene na své bratry Gideona a Yoela. Moc se bojí toho, že je sem taky jednou přivezou, aby do nich mohli Zilbermann a spol řezat.

Nemůže si dovolit zaváhání, proto jde rychle k důstojníkovi a jeho malé oběti. Kluk stojí nehybně, zírá na budovu krematoria a teď se podívá i na kápa, který se k němu blíží. Pak se otočí na německého lékaře.

„Mám žízeň," řekne, „Dáte mi ještě napít, než mě zabijete?"

Edelstein ustrne. Sice navenek zachová kamenný výraz, ale uvnitř pocítí nesmírnou úctu k hochovi, který již asi pochopil, proč sem byl přivezený.

„Půjdeme," odpoví Mengele směrem ke kápovi, proto ten přistoupí k chlapci, aby ho vzal za ruku. Ten sebou však škubne.

„Půjdu sám," řekne vzdorovitě, přesto jsou jeho oči zalité slzami. Asi mu také došlo, že jeho bratr zemřel a proto zavraždí i jeho. Možná i proto je tak apatický, nežadoní o svůj život, napadne Isaaca.

Efraim Karsai, neboť je to on, jde těsně vedle Edelsteina, který je však připravený ho chytit, kdyby se rozběhl. Ale nezdá se, že by chtěl vzdorovat, asi je už se svým osudem smířený. Možná mu vše došlo ve chvíli, kdy nasedl do kapitánova auta.

„Simon už je taky tady?" otočí hlavu ke kápovi.

„Simon? Kdo je Simon?"

„Můj bratr. Vypadá stejně jako já. Určitě umřel, když jsme tady."

Isaac zaváhá. Mengele jde kus za nimi, neví, jak se má zachovat. Ale před tím chlapcem přece nemá smysl nic tajit, ten jasně ví, proč je tady a co ho čeká.

„Přivezli ho sem asi před hodinou," potvrdí Efraimovi jeho tušení.

Karsai jen sklopí hlavu a svěsí ramena. Nijak se však nevzpěčuje, pokorně kráčí vedle dospělého vězně, vstříc své smrt. Dojdou až do chodbičky před pitevnou a márnicí. Tam už stojí Baerwald, který schovává malorážní zbraň za zády.

„Musíš se svléknout," říká ztěžka Edelstein klukovi, ten má stále jeho větší a větší obdiv, jak statečně přijímá svůj strašný osud.

Efraim neřekne ani slovo a začíná se svlékat. Co ze sebe sundá, ledabyle odhazuje na zem. Netrvá ani minutu, než je zcela nahý. Pak pohlédne na kápa a vzápětí na dveře, jako by se ptal, zda za nimi na něho již čeká smrt. Isaac kývne, vzápětí dveře otevře. Přistoupí k chlapci, aby ho uchopil za ruku. Ten sebou znovu cukne.

„Já sám," řekne zdánlivě odhodlaným hlasem, ale kápo v jeho očích spatří strach. Nicméně kluk udělá několik kroků a stane na prahu.

Edelstein se staví tak, aby popravovaný neviděl na hromadu mrtvol, která se nachází stranou hned za dveřmi, a kde spočívá i tělo jeho bratra. Karsai však po dalším kroku vytuhne, před sebou spatří několik nahých mrtvol, které čekají na kremaci, ale možná v jeho zastavení je i něco jiného, obyčejný strach z vlastní smrti.

„Pojď," vyzve ho Isaac velmi mírně, zatím jen slovy.

Kluk se na něj podívá, jeho očí jsou zalité slzami, a zároveň je to pohled ptáčete vypadlého z hnízda. Jeho tělo se začíná chvět, předchozí suverenita zmizela. Což ale není nic neobvyklého.

„Pane, já se bojím," špitne chlapec německy.

„Bude to dobrý," uchopí ho Edelstein jemně za pravou ruku, „Nemusíš mít strach. Vůbec to nebolí. Bude to dobrý," zopakuje nesmyslné tvrzení. Pak se zarazí, promluvil v jidiš, kluk mu nemusí rozumět.

„Nic není a nebude dobrý, když je Simon mrtvej a já brzo taky chcípnu," odpovídá Efraim chvějícím se hlasem, také v jidiš.

„Nic neucejíš, vopravdu," zatáhne kápo hocha za ruku, ten se začne posouvat drobnými krůčky k hromadě mrtvol.

„Není to spravedlivý," vytrysknou slzy z očí chlapce.

„To máš pravdu."

„Proč to děláš? Proč mě vedeš na smrt?" podívá se Karsai na pomocníka popravčího, kterému projede mrazení mezi lopatkami.

„Protože když to neudělám, tak mě taky zastřelí," odpoví Isaac.

Efraim jeho vysvětlení asi akceptuje, velmi ztěžka dýchá, zachvacuje ho hrůza. Edelstein s ním manipuluje, dotlačí ho až k hromadě těl, uchopí ho za obě ramena a lehce odtáhne svou hlavu, aby ho nezatříkala krev. Periferně vidí Baerwalda, který přistupuje ke své oběti s pozvednutou zbraní. Třeskne výstřel, hlava Efraima poskočí po zásahu, jeho tělo se bez hlesu sesouvá k zemi.

Rudolf skloní zbraň a bez nejmenšího pohnutí pohlédne na tělíčko před sebou. Zabití dítěte ho nechává zcela chladným. Volným pohybem se otočí a odchází, svou práci zde už odvedl. Naopak Isaac se sehne, uchopí zabitého chlapce za nohy a odtáhne ho z místa vraždy k hromádce těl, které jsou určené pro patology. Může teď posoudit, jak identičtí byli Efraim a Simon. Jen lehce zavrtí hlavou, co ti kluci komu udělali, že museli takhle strašně skončit.

Vyjde z márnice a vstoupí do protěších dveří, kde se nachází pitevna. Tam spatří všechny tři vězeňské lékaře, jak nábožně naslouhají svému šéfovi. Ten jen lehce otočí hlavu ke kápovi, kterému pokyne rukou. Ten rychle přistoupí a zahlásí se svým číslem.

„Hotovo?“ zeptá se unylým hlasem kapitán.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ odpovídá Isaac, „Chapec byl právě zastřelen,“ dodá a spatří výraz smutku v očích patologů.

Mengele nic neřekne a ukáže na dveře. Edelstein pochopí a urychleně opouští místnost. Zpoza rohu spatří vykukovat Kamzona, mávne na něj, pipel rychle přiběhne a provinile klopí hlavu.

„Kde ses zašíval?“ houkne na něj Isaac.

„Omlouvám se, pane,“ kaje se sluha, „Už je po všem?“

„Jo, tos snad slyšel, ne?“ podívá se nevrle Edelstein na svého sluhu.

„Vomlouvám se, pane. Ten chlapec byl tak malej …“

„Nechme toho,“ mávne rukou kápo, „Už je to vyřízený. Počkej tady, kdyby něco potřebovali. Doufám, že je všude uklizeno.“

„Ano, pane. Ještě jednou se vomlouvám, já vím, měl jsem vám pomoc, ale …“

„Haime, di už do prdele. Nechci už vo tom nic slyšet,“ zamračí se Isaac. Mluví pravdu, je nutné na smrt hocha co nejrychleji zapomenout. Prostě jen další, co prošel kolem něho a umřel.

BLOK JEDENÁCT

Na konci první třetiny srpna panuje v komplexu koncentračních táborů kolem Osvětimi velmi dusné počasí, které podporuje bujení epidemií. Ačkoli různá opatření, například využívání Sauny vybudované v Birkenau, trochu jejich dopad na vězně zmírnilo, stejně jsou nakaženy stovky mužů a žen.

V základním táboře na bloku osmadvacet na oddělení doktora Schrödera leží pacienti i s jinou nebezpečnou nemocí – malárií, ta však byla vyvolána uměle. Na jedné ložnici infekčního oddělení doktora Ephaima Abramoviche mají i pacienty s tyfem, na kterých testují léky, dovezené Johannem. V sekci C doktora Reuvena Bermana jsou stále týráni vězni, kterým byly způsobeny popáleniny či hnisavé záněty.

Zatím k úmrtí pacientů dochází jen ojediněle, a nemusí vždy nutně souviset s prováděnými pokusy, mohou se objevit nečekané komplikace či doposud skryté nemoci. Naopak zatím nezemřel ani jediný lékař či zdravotník, a to je nepochybně obrovský úspěch. Pochopitelně občas někdo z nich onemocní, ale mají právo ho léčit a doktor Schröder zde nepěstuje selekce, aby takového člena personálu odeslal do plynu či nechal zabít fenolovou injekcí.

Na druhé straně musí všichni bez odmlouvání plnit jeho pokyny, které přinášejí utrpení jím vybraným vězňům, na nichž se konají pokusy. Pacienti sice mají zajištěnu nadstandardní péči, na poměry v tomto táboře, včetně vyšších dávek jídla, ale ve většině případů sem přicházejí zcela zdraví a až zde jsou nakaženi či poškozeni.

Johann v poslední době přichází téměř každý den, a osobně dohlíží na chod svého oddělení. Ne vždy je však v nejlepším stavu, dost často jeho krevním oběhem proudí i značné množství alkoholu. Daniel na jeho pití hledí s obavami, sice chlastají i další esesáci, ale jeho stav už je mnohdy na hraně. Má strach, aby si kapitán nezadělal na problémy a nakonec třeba nebyl i odvolán. Což by pro členy jeho oddělení byla asi katastrofa. Nebo pro většinu, někteří z doktorů by snad mohli přejít pod jiného německého lékaře.

Schröder si je však sám sebou jistý, možná i díky konexím, které čas od času zmiňuje. Vůbec si nepřipouští, že by nadměrné pití mohl být nějaký problém. Když mu jeho minimálně náběh k notorickému alkoholismu jednou zkusil Daniel naznačit, nerozlobil se, ale převedl ho v žert.

Dnešní dopoledne patří spíše k jeho horším, už dorazil se slušnou hladinkou, kterou si zde ještě vylepšil několika panáky. Poté si svolal svůj lékařský tým a pronášel k nim různá moudra, nešetřil ani ironickými poznámkami. Nikdo z vězeňských doktorů si pochopitelně nedovolil odporovat, všichni jsou na něm závislí, a u některých i další jejich rodinní příslušníci, kterým Johann zajistil lepší komanda či je dokonce nechává pracovat tady. A tak židovští lékaři zachovávají kamenný výraz, byť si nepochybně myslí svoje.

Posléze odcházejí na své sekce a kapitán zůstane se svou pravou rukou, která mu de facto jeho oddělení vede. Nechá si uvařit druhou kávu a k ní nalít dalšího panáka. Než vyrazí na inspekci, jak už několikrát zmínil, ale jaksi zapomněl realizovat. Přitom je chvílemi v docela rozverné náladě. Edeltstein jeho dobré rozpoložení mysli nesdílí, neboť stále má před očima desítky pacientů, jejichž stav je vážný. Také v poslední době dost často přemítá nad budoucností svou i svých blízkých. Přicházejí různě ověřené či neověřené informace o postupu spojenců, diskutuje se o akcích sovětské armády na východní frontě. Bomby dopadaly už i v okolí, snad spojenci zrušili rafinérii nedaleko odsud. Jeho nadšení z dobrých zpráv však kalí obavy, co bude s tímto táborem, respektive vězni, kterých je tady obrovské množství.

Po pravdě, jemu jde především o jeho bratry a Helene, a při myšlence na jejich budoucnost pociťuje značnou tíseň. Isaac slouží v komandu, které je dopředu určené k likvidaci. Je asi jen otázkou času, než ho zabijí. Není jak mu pomoc, tohle mu Schröder jasně naznačil. Také osud dvojčat je problematický, sice mají zatím slušné zacházení a protekci u Mengeleho, ale jaké má s nimi nakonec záměry, není vůbec jisté. Joseph se snad z kastrace vzpamatoval, ale co s ním bude? Johann mu slíbil ochránit jeho a Helene, což pochopitelně dodržet nemusí, naopak mu vícekrát naznačil, že o jeho sourozence se dál starat odmítá. Ačkoli to tak úplně pravda není, pro Gideona a Yoela domluvil lepší zacházení u Josefa, a poskytuje i Kurta, který jim čas od času přiváží proviant. Ale to pořád neřeší ten hlavní problém, co se má stát s židovskými vězni, až se ještě víc přiblíží východní fronta.

„To bych se z toho posral," kopne do sebe kapitán panáka, „Je takový vedro, že se jednomu ani nechce nic dělat," rozvalí se na židli.

„Ta vizita není nutná, vše je v pořádku, pane doktore."

„Tak to ne," zavrtí hlavou Johann, „Důvěřuj, ale prověřuj. Musím na vás pořád dohlížet, abyste mi to tu nezkurvili."

„Jak myslíte, pane doktore. K vizitě je již vše připraveno," pokrčí rameny Daniel, rád by dodal, že už minimálně hodinu, ale tuhle provokativní poznámku raději spolkne.

Ozve se zaklepání, a po nerudné výzvě kapitána do kanceláře vstoupí nižší šikovatel, židovskému lékaři zcela neznámý. Jak se ale zdá, přichází za jeho šéfem.

„Co se děje?“ vyštěkne ten hodně nerudně.

„Posílá mě pan SS-Hauptsturmführer Boger,“ odpovídá poníženým hlasem poddůstojník.

„Co chce?“ zarazí se Schröder.

„Pane SS-Hauptsturmführere, měl jste někde být. Dle rozpisu služeb … mám vám to připomenout,“ necítí se nejlépe nižší šikovatel při vyřizování vzkazu.

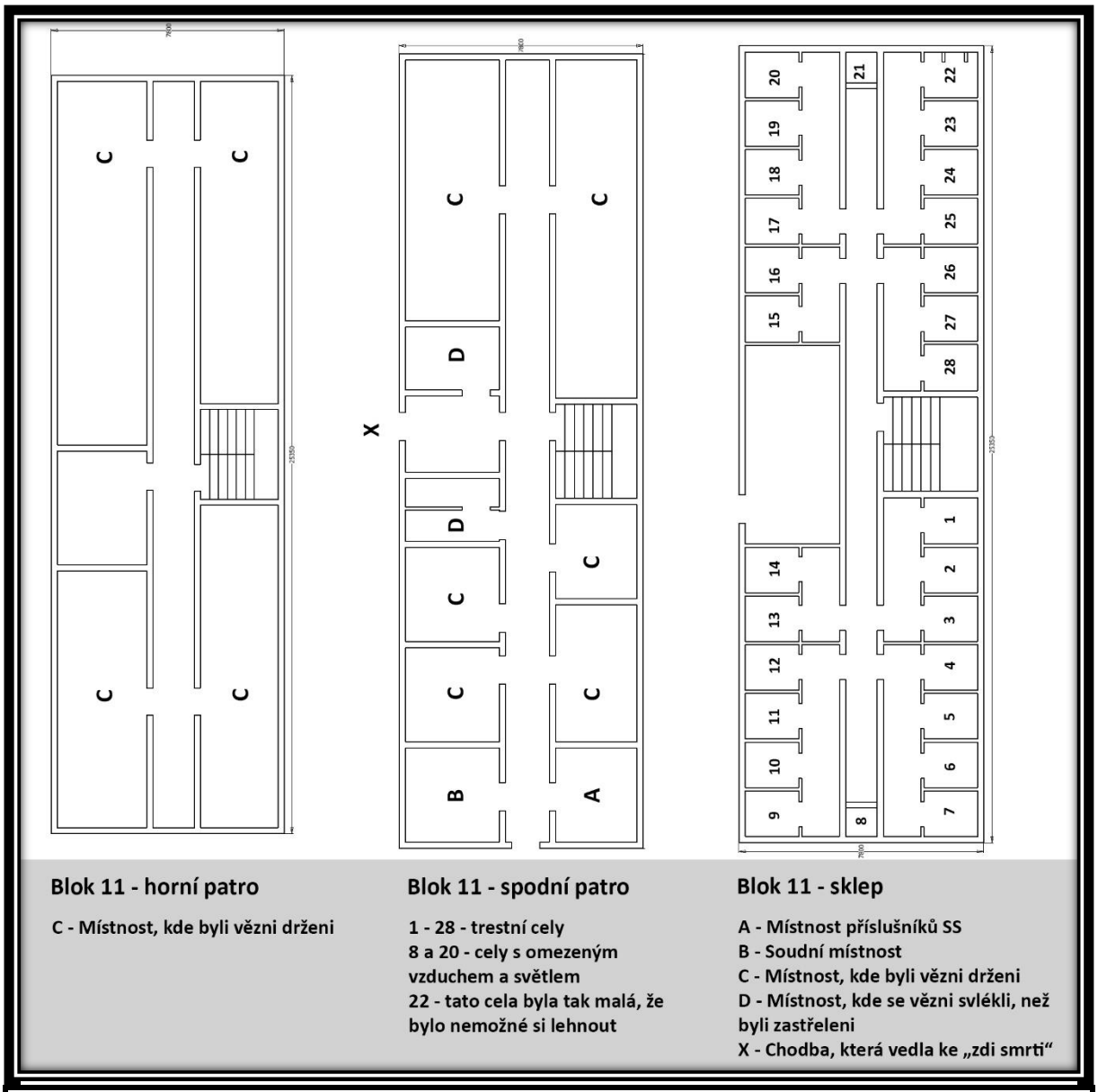

Schéma Bloku 11

„Rozpis služeb … a do prdele, tamto …,“ vzpomene si Johann a zamračí se.

„Pane Hauptsturmführere, mám vás požádat, abyste se tam co nejdříve dostavil.“

„Požádat …,“ objeví se nevole ve tváři německého doktora, pak se ale na ní objeví potměšilý výraz, „Zaskočí za mě tady ten,“ ukáže na vedoucího lékaře svého oddělení.

„Pane SS-Hauptsturmführere,“ objeví se ve tváři poddůstojníka výraz překvapení, skoro až zděšení, „vždyť je to jen vězeň, navíc Žid,“ upozorňuje.

„Doktor jako doktor, do prdele,“ zase už se mračí Schröder, „Půjde s tebou a hotovo. To, vo co tam de, tak to taky zvládne.“

„To asi zvládne, pane SS-Hauptsturmführere," snaží se posel mluvit uctivě, byť s rozhodnutím kapitána nesouhlasí, „Jde jen o prostředí a vůbec, tam asi nemá von co dělat."

„Chceš zpochybňovat moje rozhodnutí?" povyroste na židli Johann o dobrý decimetr.

„Ne, pane SS-Hauptsturmführere," odvětí nižší šikovatel chladně, pak mávne na Edelsteina, aby ho následoval. Ten se tváří zmateně, vůbec netuší, kde má jeho šéf být a kam ho za sebe posílá. Jen vytušil, z reakce posla, že ten přítomnost vězně na onom místě nepovažuje za nejvhodnější. Napadne ho lazaret pro německé vojáky a dopředu tuší nepříjemnost.

Nicméně odporovat nemůže, a tak mlčky kráčí za poddůstojníkem, zatímco Johann zůstává u kávy v kanceláři. Nižší šikovatel však nemíří od bloku osmadvacet k bráně, nýbrž směrem, kam on chodí dost často, teda k bloku deset.

Daniel se zachvěje, při myšlence, která ho napadne. Vedle bloku deset se nachází i stejně nechvalně proslulý blok jedenáct, a mezi nimi nádvoří, kde dochází k popravám. Možná má Johann dohlížet na nějakou exekuci, aby potvrzoval smrt popravených. Jednou ho tam doprovázel, snad před dvěma roky, krátce po svém příjezdu sem. Tomu by napovídalo i jméno kapitána, který se vzkazem poddůstojníka poslal.

Edelsteinovi přeběhne mráz po zádech, když esesák vstoupí do bloku jedenáct, a jemu pokynem naznačí, aby ho následoval. Nechá Daniela stát na chodbě a sám někam odchází. V židovském lékaři je rázem malá dušička. Co když je to všechno jen lest? Co když to Schröder jen hrál, aby nedělali rozruch se zatčením? Co když ho chtějí vyslýchat, v souvislosti s jeho kontakty s Adamem Cieluchem? Ale proč tak složitě? Navíc, vždyť nic neudělal. Jenže pokud Adama gestapo draplo, kdoví, co jim při mučení řekl, anebo stačí, že se občas vídají.

Daniela přepadá velká tíseň, umocňovaná pověstmi, které o tomto místě kolují. Napíná slechy a zdá se mu, že slyší tlumené sténání. Možná zadržovaného vězně, co byl podroben tortuře, a teď naříká bolestí v nějaké kopce. Z tohoto místa se mu dělá nevolno. Pokud ho začnou mučit, tak … Raději nedomýšlet.

Musí se uklidnit, uvědomí si. Vždyť nic špatného nespáchal, a jen tím, jak se málem třese, dopředu dává najevo svou vinu. Jedno v čem. Minimálně musí vzbuzovat podezření. Je nutné zachovat klid, možná si vše jen špatně vykládá, možná zde měl Johann provést vyšetření vězně, a nechtělo se mu sem, i pro jeho nedobrý stav, nejistou chůzi.

Čekání mu přijde nekonečné, možná i pro strach, který v něm tato budova vyvolává. Nikdo z vězňů se sem nechce dostat, neboť zde ho čeká týrání, po něm v lepším případě krutý výprask a trestné komando, v horším skončí nahý na přilehlém nádvoří, kde mu popravčí vpálí kulku do zátylku. Nebo ho veřejně pověsí na ústředním apelplace.

Objevuje se nižší šikovatel a mávne rukou na židovského lékaře. Tomu se rozšíří oči hrůzou, neboť směřují do sklepení. Projede jím mrazení, když vejde do místnosti, kde se nachází několik členů gestapa, a také spatří zařízení, které je již v táboře proslavené, říká se mu Bogerova houpačka. Jde o metr dlouhou tyč, zavěšenou za řetězy od stropu.

„Tak tebe místo sebe poslal pan SS-Hauptsturmführer Schröder," promluví na vězně osmatřicetiletý kapitán Wilhelm Boger, vedoucí zdejšího gestapa.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," hlesne Edelstein, krve by se v něm nedořezal. Přitom důstojník, jež ho oslovil, nevypadá jako nelida, naopak, má tvář kultivovaného člověka. Přesto jeho pověst hovoří o něčem jiném. Při tvrdých a krutých výsleších nezná slitování. Někteří pro něj vymysleli přiléhavou přezdívku, „Kat Osvětimi".

SS-Haupsturmführer Wilhelm Boger

„Je to poněkud nezvyklá situace," podívá se Boger zpříma na židovského lékaře, „Tady nemají vězeňští doktoři co pohledávat."

„Pane SS-Hauptsturmführere, jistě jde jen o nedorozumění," říká Daniel lehce se chvějícím hlasem, „Vyřídím pane doktoru Schröderovi, aby sem přišel," slibuje, strašně moc chce tohle místo co nejdříve opustit.

„Pan SS-Hauptsturmführer se prý necítí dobře," podívá se Wilheml pátravě na vězně.

„Pan SS-Hauptsturmführer je jen ovlivněn dusnem, které dnes panuje, pane SS-Hauptsturmführere," odpovídá Edelstein strašně pokorným hlasem.

„Nebo snad něčím, co vypil?"

„Vypil?" zamrazí Daniela, „Ve své kanceláři na svém oddělení si dal dvě kávy, pane SS-Hauptsturmführere, sám jsem mu je uvařil."

„My víme svoje," ušklíbne se Boger, „Nebo snad chceš před námi něco tajit?" vystřelí další jedovatou otázku, při které se vězeň zachvěje.

„Nikoli, pane SS-Hauptsturmführere," dušuje se.

„Tím si nejsem tak jistý," řekne Wilhelm a Daniela aby omývali, to konstatování může mít více významů.

„Jsem vězeňský lékař, loajální, který si řádně plní své povinnosti," tvrdí nesměle.

„My moc dobře víme, kdo jsi," udělá velitel gestapa krok směrem k Edelsteinovi, který podvědomě couvne, „Divil by ses, co my tady všechno víme. O každém. Třeba i o tobě," dodá.

SS-Hauptsturmführer Boger – ilustrační obrázek – dle David Adler

Daniel neodpoví, cítí, jak mu mezi lopatkami stéká studený pot, tohle nevypadá dobře, možná tu opravdu není náhodou.

„Když už seš tady, tak to nebudeme komplikovat," pokračuje Boger mírným hlasem, „Ty ale zachováš o všem, co uvidíš, přísné mlčení. Kdybys to porušil, následky si jistě domyslíš."

„Vždy zachovávám přísnou mlčenlivost," hlesne lékař, dělá se mu nevolno.

„To je asi pravda. Už jsi toho viděl a zažil dost, za ty roky, co jsi tady. Nemysli si, my pořád všechno sledujeme, máme přehled, o všem," říká Wilhelm výhrůžně, a na Daniela jdou mdloby, „Pan SS-Hauptsturmführer Schröder má mít lékařský dohled při výslechu podezřelých. Zastoupíš ho. Tvým úkolem bude dotyčného vyšetřit, zjistit, jestli je v pořádku. Během výslechu dbát na jeho zdravotní stav, aby nezkolaboval. Pokud by omdlel, třeba díky dusnu," ušklíbne se gestapák, „tak ho přivedeš k vědomí. Je ti to jasné?"

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," vyrazí ze sebe Edelstein. Je mu hrozně, a předchozí slova mu jen přitížila. Oni vědí, jak moc toho viděl, u čeho všeho asistoval, jak moc nebezpečný je svědek. Teď ještě výslech. Tohle je moc špatné, moc špatné.

„Dáme se do toho. Přiveďte prvního," nařídí Boger svým podřízeným, „Támhle máš, co potřebuješ," ukáže směrem ke stolku, tento pokyn platí pro lékaře. Ten pohlédne na dané místo,

na kterém se nacházejí základní pomůcky, také lahvička, typuje obsah na čpavek, kterým je možné omdlelého týraného vězně přivést k vědomí.

Daniel ustoupí kousek stranou, a snaží se nabýt rovnováhy. Co mu to jen Johann zase udělal, poslat ho sem, na tohle hrozné místo. Ještě více mu přitížit, udělat z něho svědka další nechutné události. Opravdu si to neuvědomuje, ve své opilosti? Nebo je mu už všechno jedno? Jsou jeho řeči o pomoci jen žvásty? Počítá s tím, že ho nakonec stejně nechá zabít, aby navždy zmizel jako osoba znalá mnoha odporných tajemství?

Nemá moc času na přemýšlení, neboť přivádějí prvního z nešťastníků, který bude podroben pod jeho lékařským dohledem jistě kruté tortuře. Na stolku leží jeho zdravotní karta, z ní vyplývá, že je vězni polské národnosti pětadvacet let a jmenuje se Jakub Ziecinka. Vypadá dost zdrchaně, možná žíznivý, hladový, již předtím zbitý. I když ne asi tak brutálně, jak se stane za chvíli.

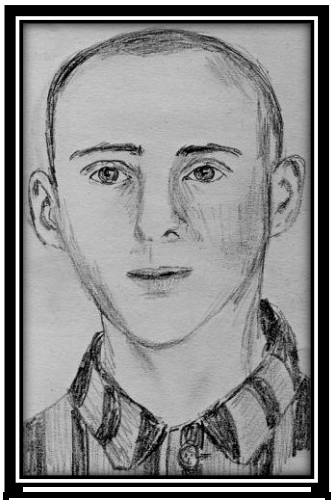
Jakub Ziecinka

„Svlíknout!“ zařve jeden z poddůstojníků.

Vězeň nemá šanci odporovat, a také se o to nijak nesnaží. Naopak, docela rychle ze sebe shazuje oblek a do minuty je nahý přistrčený před vězeňského doktora. Toho napadne, zda má jinou možnost, než ho uznat způsobilého k výslechu, a dochází k závěru, že nikoli. Navíc je chudák poměrně zdravý a jen mírně pohublý. Přesto si ho poslechne, změří mu tep. Ten je mírně zrychlený, což je pochopitelné, když byl přiveden na mučení.

„Tak co, doktore?“ zeptá se Boger, tváří se snad mírně pobaveně.

„Vězeň je způsobilý k výslechu, pane SS-Hauptsturmführere,“ odpovídá Edelstein, sice se u toho tváří všelijak, ale nic jiného říci nemůže.

Pak jen sleduje další děj, který v něm vyvolává silné mrazení. Ziecinka je vysazený na tyč tak, že ta mu leží pod koleny. Následně se musí svýma rukama chytit za nohy. Po spoutání rukou mu tyč prochází pod koleny a nad lokty, visí na ní jako pytel brambor. Vydaný zcela na pospas esesákům. Nijak se nebránil, asi nechtěl zvyšovat jejich vztek, který by se následně obrátil proti němu. Bylo mu jasné, že nemá naději, tak jako tak skončí přivázaný na pověstné houpačce.

Velitel gestapa začíná klást otázky, z nichž Daniel usoudí, že on a jeho kolega údajně plánovali útěk, ale přípravy byly odhaleny. Možná je někdo udal. Teď se má nejen přiznat, ale také prozradit, kdo další jim pomáhal. Boger se ptá nejprve tiše, pak zvyšuje hlas. Strážný občas s vězněm otočí kolem jeho osy, asi pro jeho zmatení, ale zatím ho nikdo nemlátí.

Tento stav se bohužel změní. Vyslýchající není očividně spokojený se spoluprací obviněného, a tak kývne na svého podřízeného, který v ruce svírá páčidlo. Nyní Wilhelm na spoutaného muže řve, a po každé otázce následuje silná rána, která dopadá na hyždě vězně. Vytryskne první krev z roztržené pokožky. Mučený se snaží držet statečně, zatíná zuby a jen lehce sténá. Po každé další ráně se vše zhoršuje, jak krvácení, tak intenzita potlačovaných výkřiků.

Daniel ztrácí pojem o čase a strnule zírá na týraného muže. Pocítí strach, aby neřekl jméno jeho přítele Adama Cielucha, pokud mu třeba pomáhal. Pak by s ním byl asi také konec. Zatím však žádné jmeno nepadlo, jediné, co je Jakub ochotný přiznat, je záměr utéci. Je mu asi jasné, že nemá žádnou naději, za pokus o útěk ho tak jako tak popraví, a i kdyby zapíral, tak si nepomůže. Tvrdí však, že on a jeho přítel Jan vše plánovali sami, nikdo jim nepomáhal.

S pokračujícím vzdorováním Ziecinky roste vztek vyslýchajících, a ti už nedávají jeden úder po nezodpovězené či špatně zodpovězené otázce, ale mlátí ho nějaký čas, než se znovu

zeptají. Na zemi pod tyčí se tvoří loužička krve, do které odpadává i část tkáně, kůže i vyrvaných kusů masa z hyždí, které jsou již jedna velká krvavá skrvrna. Některé rány jsou tak silné, že se mlácený po nich celý protočí kolem tyče. Teď už řve bolestí. Po další strašné ráně, která dle všeho zasáhne i jeho varlata, bitý zmlkne. Bolest asi byla tak strašná, že organismus poskytl milosrdnou ochranu v podobě bezvědomí.

Edelstein s sebou trhne, neboť se teď všichni ti krutí mučitelé dívají na něj. Rychle namočí buničinu do čpavku a směřuje k nešťastnému a zmučenému muži, který s hlavou zakloněnou visí zaklíněný na tyči. Snaží se nešlapat do krve a zbytků tkáně, co se pod ním rozprostírá. Ale také výkalů, neboť mučený se hroznou bolestí pomočil a podělal.

Povede se mu ho přivést k vědomí, a tortura pokračuje. Nakonec vězeň nevydrží a vyřkne dvě jména, ale Daniel by se nedivil, kdyby šlo o zcela nevinné osoby. Možná bitý jen hledá způsob, jak svou trýzeň ukončit. Bohužel pro něho v mučení jeho trapitelé pokračují, a skončí až ve chvíli, kdy potřetí ztratí vědomí.

„Mám ho ošetřit, pane SS-Hauptsturmführere?“ dívá se Edelstein bezradně na velitele gestapa, který se teď nachází v jeho blízkosti.

„Není třeba,“ zavrtí hlavou Boger, čímž je vše jasně řečeno.

V tichosti je snímám zdevastovaný Jakub Ziecinka z tyče a odnášen pryč z místnosti. Asi ho pohodí v cele a nechají svému osudu. Buď se vzpamatuje, a pak bude pravděpodobně popraven, nebo na následky tortury zemře. Tak jako tak je jeho osud zpečetěný. Možná by pro něho bylo lepší, kdyby se už neprobral, ušetřil by si hroznou fyzickou bolest po nabytí vědomí a mučivou duševní trýzeň, až bude čekat na svou smrt. Možná při veřejném věšení, pro výstrahu všem, co by uvažovali o útěku.

Jeden z gestapáků vezme koště a smete kus stranou pozůstatky z vězně z podlahy, tím rozmaže krev na větší ploše. Ale to dle všeho nikoho netrápí. Přítomní si zapalují, dávají si zřejmě přestávku, než se pustí do druhého útěkáře. Edelstein jen způsobně stojí stranou a modlí se, aby už výslech dalšího muže skončil a jeho odsud propustili. Jde opět o silný zážitek, o silný útok na jeho psychiku.

Přivádějí druhého z mužů, dvacetiletého Jana Slupeckiho. I on se musí vysvléci donaha, působí silnější než jeho předchůdce, i on má po těle několik zřetelných modřin a šrámů. Vypadá taky zdrchaně, s kruhy pod očima, okoralými rty. Daniel ho stejně ledabyle vyšetří a prohlásí za schopného výslechu, musí přestát jeho nenávistný a pohrdaný pohled.

Jan Slupecki

Ačkoli se Jan tváří odhodlaně, rovněž nijak nevzdoruje, když je přivazován k tyči, dokonce spolupracuje. Za chvíli už visí jak žok, do kterého budou mlátit, kdoví jak dlouho. Dle všeho vězeň statečně přestál i pohled na rozmazanou krev po zemi, musí mu být jasné, od koho pochází, a také, že brzo na stejné místo bude dopadat ta jeho.

Vše se opakuje v podobné režii, od klidného tónu přechází Boger ke křiku, občasné rány se mění v surové intenzivní bití. Kůže se trhá, i s kousky vyrvaného masa dopadá na betonovou podlahu. Mladík však téměř nic neříká, otázky vlastně ignoruje. Dokonce se ani nepřizná ke svému úmyslu utéci. Maximálně vykřikne, že je nevinný.

Projevenou odvahou i vzdorem rozzuření gestapáci do něho buší jak hluší do vrat, vezmou bejkovec, kterým tlučou do jeho chodidel, a také pohlavních orgánů. Týraný není schopen udržet zatnuté zuby jako zpočátku,

řve už jako tur, někdy vyráží neartikulované výkřiky nesmírné bolesti. Ale vysvobozující bezvědomí zatím nepřichází.

Přijde jeden z pomocníků Wilhelma a nasadí mu plynovou masku, tím tlumí jeho řev, a někdy skoro až vytí. Daniel je bledý jak stěna, přemýšlí, jak strašná musí být bolest, kterou vyslýchanému gestapáci způsobují. Obdivuje mučeného, který se přesto všechno odmítá přiznat, nemluvě již o tom, že by udal své možné komplice. Nebo jen spoluvězně, kteří o jeho plánech na útěk věděli.

Slupecki se začne dusit, asi svými zvratky, a tak musí nastoupit lékař. Měl by sto chutí svou práci odbýt, kdyby mladík zemřel, vlastně by to pro něj znamenalo vysvobození. Nicméně se bojí vykonat svou práci špatně, aby ho ještě nakonec nenařkli ze sabotáže a neskočil na té tyči místo statečného Poláka.

Edelstein nedokáže pochopit, kde se v mučeném mladém vězni bere síla vzdorovat. Ta bolest musí být jistě šílená, z hyždí mu plandají cáry kůže i masa, částečně zůstávají spojené s tělem, částečně odpadávají. Údery do varlat musí způsobovat šílenou bolest, chodidla má také jednu velkou krvavou ránu. Konečně omdlí, ale Daniel ho přivede znovu k vědomí.

Řežou do něho dál, kaluž krve pod ním se zvětšuje, je plná kousků kůže i masa. Přesto se nic nezmění na tom, že Jan nic nepřizná a nikoho neprozradí. Vydává neartikulované zvuky, snad ve stavu pološílenství, o čemž by mohly svědčit jeho krví podlité oči. Svaly a žíly na krku jsou napnuté k prasknutí. Bohužel pro něho nepřichází smrt , jen občas krátké bezvědomí.

Edelsteinovi se zdá věčnost, než mladík konečně zmlkne, a tentokráte se mu ho nedaří přivést k vědomí. Zůstává mimo, přes jeho snahu. Hlavu má nepřirozeně zvrácenou. Zkontroluje mu tep.

„Je po něm?“ zeptá se unylým hlasem Boger.

„Má slabý pulz, pane SS-Hauptsturmführere,“ snaží se o vyrovnaný tón hlasu lékař, snaží se nedat najevo své zhnusení a zděšení nad tou ohromnou řezničinou.

„Probere se?“

„V nejbližší době těžko, pane SS-Hauptsturmführere. Ale i kdyby nabyl částečně vědomí, další výslech ho s největší pravděpodovností zabije,“ vyřkne svůj soud Daniel.

Wilhelm jen pokývá hlavou, konec konců na podobný závěr asi není nutná ani přítomnost lékaře. Část zadku vězně leží na zemi v ohromné kaluži krve, tkání a exkrementů V jeho případě není vůbec jisté, jestli ještě kdy vědomí nabude. Jistě by nešlo o první případ, kdy by jim někdo umřel při výslechu nebo bezprostředně po něm, napadne lékaře.

„Tvoje práce tady končí,“ podívá se na něj Boger tak, až se oslovený zachvěje, „Ale nezapomínej, co jsem ti řekl. Ani slovo o tom, co jsi tady viděl nebo slyšel.“

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ vyhrkne Edelstein.

„Vím, že se znáš s některými Poláky,“ řekne velitel gestapa a Daniel cítí, jak celý tuhne, „Ať tě ani nenapadne před nima žvanit. Viděl jsi sám, jak končí ti, co se nechovají podle pravidel,“ ukáže na hromadu krve a tkáně.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ spíše zašeptá než řekne lékař.

„Zdá se, že si dobře plníš svoje povinnosti lékaře,“ pokračuje unylým hlasem Boger, „Chválili tě i jiný, než jen pan SS-Hauptsturmführer Schröder, kterého oddělení vedeš. Ale je snadné se do něčeho zaplést a skončit tady,“ znovu ukáže na strašné pozůstatky tortury.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ zasténá Edelstein, je zase už v šoku, tentokráte nikoli z otřesné podívané, ale z právě vyřčených slov. Skoro se již vidí, jak tady nahý visí a jak … Dělá se mu špatně, jestli omdlí, kdo ho vzkřísí? Snaží se nedat najevo strach, ale asi nebude jeho výraz dvakrát přesvědčivý. Je si skoro jistý, že kdyby ho začali tak strašně mlátit, přizná všechno, a dokonce jim řekne cokoli, co budou chtít slyšet. Nedokáže si představit, že by mohl vzdorovat jako ten polský mladík.

„Tak běž," ukáže na dveře kapitán a jeho slova jsou doslova balzámem na duši zdeptaného vězně. Na chvíli jako by vytuhl, jako by nevěřil, že opravdu smí tu děsivou místnost opustit. Snaží se kráčet důstojně, ale cítí, jak se jeho tělo chvěje. Vždyť jeho by ani nemuseli mučit, stačilo by na něj zařvat a složil by se, vystavuje sám sobě dost příkrý odsudek.

Jde pomalým krokem, má strach, aby si to nerozmysleli a nezavolali ho zpátky. Nedokáže se na nic soustředit, krev mu buší ve spáncích. Oddychne si, když je skutečně propuštěn a má ten prokletý blok jedenáct za zády. Cítí se, jako by právě vyvázl z pekla. Nejradši by se rozběhl, ale ovládne se. Se značnými obtížemi. Ze zsinalým výrazem kráčí zpět do svého bloku osmadvacet.

Náhle se zastaví, a projede jím hrozné mrazení. Vybaví si slova Bogera, o jeho známostech s Poláky, o tom, jak snadné je se do něčeho zaplést. Co když všechno bylo úplně jinak? Co když to na něj nahráli? Aby byl důvod mu ukázat, jak strašný je výslech? Aby mu nahnali strach? Aby ho ani nenapadlo se do nečeho namočit? Není nakonec Schröder s Bogerem domluvený? Pokud ano, stejně mu to neřeknou.

Ne, tohle je vážně moc podezřelé. Jen tak vzít vězeňského lékaře k výslechu podezřelého z útěku. Ale ti dva podle všeho nejeli v ničem velkém, jen asi chtěli po anglicku zmizet. Vhodný případ pro jeho zastrašení. Pokud tomu tak tedy je. Ale vše této úvaze napovídá, poslání ho místo sebe od Johanna, až po ta varovná slova velitele oddělení vyšetřování, nebo-li šéfa místního gestapa.

Jak zpráskaný pes vstoupí do své kanceláře, kde se Johann přehrabuje ve spisech. Nyní zvedne hlavu a na tváři se mu objeví úšklebek, při shlédnutí stavu svého vedoucího lékaře. Ten nic neřekne, jen si třesoucí rukou vytáhne cigaretu z krabičky a zapálí si. Jakoby bez života dopadne na židli, vyfoukne kouř, jeho oči jsou prázdné, hledí jakoby do dáli.

„Nějak tě to sebralo," poznamená Schröder.

„Bylo to otřesné," hlesne Daniel.

„Aspoň vidíš, čeho všeho se musím zúčastnit. Selekce, popravy, výslechy. Skoro pak nezbejvá čas na normální práci."

„Normální práci," vyrazí ze sebe Edelstein, vzpomene na desítky zdravých mužů, co zde byli různým způsobem poškozeni. I zde dochází k mučení vězňů, byť ne tak brutálně.

„Aby ses neposral," okomentuje stav i slova svého podřízeného kapitán.

„Mají zase o důvod víc, proč mě nechat zabít."

„Ale hovno. Koukej se vzpamatovat, máme tady práci."

„Oni mohou všechno …"

„Co zase plašíš. Zase tak všemocný nejsou. No k vám vězňům možná jo, ale co se týká nás, doktorů," ušklíbne se Johann, „Jeho předchůdce s náma zkoušel vést válku, a jak skončil," naráží na předešlého vedoucího gestapa Maximiliana Grabnera, přezdívaného „Pán Bůh Osvětimi", který byl zatčen pro korupci. Po svém sporu s šéflékařem Wirthsem a jemu věrnými německými doktory. Mluvilo se o tom, že vyšetřování korupce soudcem Morgenem bylo zahájeno na popud samotného Himmlera, a tomu to asi někdo musel našeptat.

„Jak myslíte, pane doktore," nemá Daniel sílu na jakoukoli diskusi.

„To, co jsem ti řekl, to pořád platí," podívá se Schröder na vězně, a ten jeho pohled nevypadá jako opilecký, „Akorát si musíš plnit dobře svoje povinnosti a bejt pořád loajální," dodá.

Edelsteinem projede mrazení. Jsou tato slova varováním? Víme o tvých kontaktech na Poláky, tak si dávej pozor, aby ses do ničeho nezaplet. Nebo už je paranoidní a jen si po svém dává vyřčené věty do souvislostí? Potáhne mohutně z cigarety, vyfoukne kouř. Snaží se dostat do klidu, ale moc se mu jeho záměr naplnit nedaří.

MATKA A SYN

Patnáctého srpna přijíždí první transport z lodžského gheta. Pak následují další. Isaac Edelstein pochopí, a s ním i další členové sonderkomanda, že Němci přistoupili k likvidaci tamní židovské komunity. Ta byla silně zredukována již dříve, nemocemi a hladem v uzavřeném prostoru, a hlavně cílenými deportacemi. Přesto by se tam stále ještě mělo nacházet na sedmdesát tisíc lidí, jak kápo zaslechl při rozhovoru mezi esesáky.

Teď už ví, kdo přišel na řadu po maďarských Židech, rodinném židovském a posléze cikánském táboře. Jsou to ti chudáci z lodžského gheta. Ke smůle členů sonderkomanda toho moc nemají, jsou pohublí, vyhladovělí, většinu cenností vydali za své dosavadní přežití. Nicméně i tak u nich občas něco naleznou, rodinnou památku, prsteny, ale také zlato v ústech. Občas si přivážejí i železné zásoby jídla, dost chudé, ale i to se hodí pro vylepšení jídelníčku sonderkomandsa. Ovšem o hodování, jaké zde panovalo v době transportů z Maďarska, si mohou nechat jen zdát.

Situace vězeňských funkcionářů je poněkud jiná. Jednak si bezostyšně berou z případné kořisti svůj díl, a například Morawa s Edelsteinem mají stále tajnou skrýš s cennostmi, za které jsou jim esesáci schopní přinést téměř cokoli. Možná i těm dochází, že se situace na frontách začíná vyvíjet nepříznivě, a tak se snaží nahrabat si co nejvíce. Zabezpečit se pro případ, že se dožijí konce války, nebo alespoň zajistit své rodiny, když sami padnou za říši a za führera. Proto Isaac a Mietko nouzí netrpí, dokáží si obstarat jak potraviny, tak alkohol i cigarety. Také riskují mnohem méně, díky svým dlouhodobým kontaktům s nácky a svým privilegiím.

V neděli dvacátého srpna nemůže nikomu uniknout mohutné bombardování v okolí koncentračního tábora Auschwitz III – Monowitz. Cílem náletu americké eskadry je továrna na výrobu benzínu. Marně však vězni vyhlížejí letadla, která by shodila bomby na jejich tábor v Birkenau. I tak ale jde pro ně o určité zadostiučinění, neboť je patrné, že Němci již nejsou pány ve vzduchu a každý si přeje co největší škody pro své katy, materiální i lidské.

„Vidět tak nějakýho zabitýho esesáka, hned by se mi líp spalo," posteskne si při této příležitosti Kamzon.

„Nezdá se, že by náš vosud někoho zajímal," odpoví hořce Edelstein.

„Třeba se bojej, že by zasáhli nás, vězně."

„Anebo na nás serou," projevuje daleko větší skepsi kápo.

Přijíždí transport z Plaszowa, tam se najde početnější skupina, co je uznána za práceschopnou, a také další zubožení lidé z Lodže. U nich někdy jde do plynu většina. Nepřivážejí s sebou nic než svá vyhublá těla a vši. Sonderkomando pak v jejich svršcích marně hledá potravu.

Dvaadvacátého srpna dorazí z Lodže čtyřicet vagónů se zuboženými obyvateli tamního gheta, a většina z nich po selekci putuje do plynových komor. Část skončí v Krematoriu II, a ve večerních hodinách jsou zplynováni. Jejich nelidský řev se zase rozléhá po budově, Isaac koná opět dozor. Ale moc práce nemá, ti lidé jsou strašně zdeptaní, mnozí apatičtí. Konají jak stroje, svléknou se bez většího odporu a vejdou do plynové komory. Těžko říci, zda uvěřili žvástům o dezinfekci anebo je jim již všechno jedno.

„V těch jejich věcech je úplný hovno," mračí se Morawa, s výrazem naznačujícím zlobu na nebohé oběti, v té době již mrtvé a různě propletené v plynové komoře.

„Potřebuješ něco? Pořád máme dost co nabídnout," upozorňuje se Edelstein.

„Ale ne, zatím mám všeho dost. Jen mě sere, že sebou nic nepřivezli. Leda tak vši, ještě aby na nás přeskákaly a my chytili tu nemoc," otřese se polský kápo.

Edelstein nic neřekne, vadí mu, jak je Mietkovi osud zavražděných lhostejný, ještě má na ty chudáky vztek, že s sebou téměř nic nedovezli. Vrátí se do svého kutlochu, neboť jeho povinnost skončila, likvidace těl je již věcí zdejšího sonderkomanda, do kterého on a jeho pipel už nějaký čas nepatří.

„Dneska asi nic nebude, co?" zeptá se Kamzon.

„Máš snad hlad? Nebo co potřebuješ?" pohlédne na svého sluhu Isaac.

„Ani ne, pane. Jen se tak ptám."

„Viděl si je snad, ne? V jakým byli stavu. Ale my tady pořád zásoby máme. Pokud něco chybí, tak řekni, a já to seženu," hovoří kápo se značným sebevědomím.

„Nechybí nic pane. Ale když teď jezdí ty transporty, co v nich lidi nic nemaj, tak asi bude hůř."

„Haime, vo co de? Nás se to přece netejká. Můžu sehnat všechno, co budeme potřebovat."

„Já jen, pane, že vás tu vyžírám. Když je teď všeho míň, tak nevím, jak to bude pokračovat."

„Jak by to pokračovalo. Dyť ti říkám, že můžu vod esesáků sehnat cokoli, co budeme potřebovat. Žrádlo máme, co pít taky, a cigarety tu taky pořád jsou. Tak nevyšiluj."

Pipel zmlkne a začne se chystat ke spánku, stejně jako jeho šéf. Na půdě je nedýchatelno, navíc sem zase proniká smrad od pecí, kde již začínají hořet oběti dnešní zvláštní akce. Dají si panáka, aby se jim lépe usínalo, jak tvrdí kápo, a pak se uloží k odpočinku.

Druhý den ráno je pořád krematorium plné mrtvých vyzáblých těl mužů, žen a dětí, které postupně mizí v muflích. Edelstein vykoná klasickou ranní hygienu, potřebu a v kutlochu se nasnídá. Zajistil si vyšší dávky oficiální stravy pro sebe a svého asistenta, mají přece vyšší význam, pro bezproblémový chod krematorií. Kolem osmé hodiny vyjde i se svým sluhou na dvůr, chce si dát cigáro na lepším vzduchu, a pak půjdou provést do vedlejšího krematoria klasickou kontrolu techniky. Isaac musí uznat, že se v poslední době dost fláká, a má co dělat, aby si vymýšlel činnosti, které dokáže před Němci obhájit.

Zapálí si, jeho pipel stojí nedaleko, náhle vytřeští oči a ukazuje před sebe. Kápo se podívá tím směrem a málem si promne oči, zda ho zrak nešálí. Na nádvoří se objevuje asi pětatřicetiletá hrozně vyplašená žena, vedoucí za ruku tak dvanáctiletého syna.

Kde se tu vzala? To přece není možné! Není pochyb, musela být ve včerejší skupině, která šla do plynu. Jak ale dokázala uniknout pozornosti stráží? Kde se schovala? Pravda, ta tráva je neposekaná a dost vysoká. Asi se tam nějak ukryli, jinak to není vysvětlitelné.

„To je zázrak," vysouká ze sebe Kamzon.

„Zázrak, kterej nebude mít dlouhýho trvání," poznamená hořce Edelstein, nicméně vykročí směrem k ubohé ženě. Kolem ní už je pár vězňů, kterých se ona na něco ptá.

„Nešlo by jí někam schovat?" šeptá Haim.

„Sám sis vodpověděl," zavrtí hlavou Isaac, „Kde bys je chtěl schovat? Ve skladu koksu? Nebo v márnici? Na půdě? I kdyby to vyšlo, na jak dlouho? Stejně by je vobjevili a nakonec zastřelili. A spolu s nima ty, co jim pomohli."

„Nevím, pane, nevidím tu žádnýho esesáka," rozhlíží se sluha.

Kápo mu neodpoví, dojde až k ženě, další vězni se raději klidí z cesty. Mají svou práci a nechtějí se dostat do sporu s vězeňským funkcionářem. Možná však jsou jen bezradní, a tak kvitují, že se on ujme ženy a jejího synka, kteří jsou dopředu odsouzeni k záhubě.

„Kde jste se tu vzala, paní?" osloví ji Edelstein v jidiš. Podle všeho asi chtěla utéct, v noci, ale byla již v uzavřeném a oploceném prostoru, proto se po ránu rozhodla jít směrem k budově,

kde asi naivně hledá pomoc. Těžko říci, v co doufá. Nebo ji snad uniklo, co se stalo s těmi, co sem včera přivedli? Vždyť musí vědět, že nikdo z budovy nevyšel, a musí vidět i kouř, který jde z komína, cítit ten smrad.

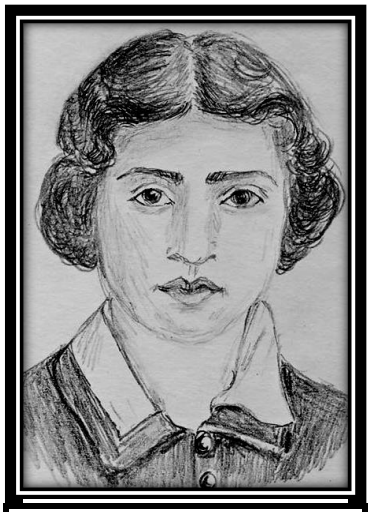

Szejna Zinowiewa

„Dorazili jsme sem navečer," odpovídá ona chvějícím se hlasem, v očích se jí lesknou slzy, „Pane, jsem Szejna Zinowiewa, pane. Jsem velmi pracovitá, mohu zastat hodně práce."

„Nevím, paní," podívá se Isaac na jejího syna.

„Rachmilovi je už dvanáct, je velmi šikovný a taky pracovitý. Může mi pomáhat," tvrdí ona zoufalým hlasem, protkaným pláčem, „Pracovala jsem jako švadlena, šila jsem pro německé vojáky. Určitě se tu pro mě a mého syna najde práce. Ten je taky šikovný, oba tu můžeme pracovat."

„Zeptám se někoho z velitelů," rozhlédne se Edelstein, a pak spatří u dveří krematoria vedoucího noční směny esesáků, dvaatřicetiletého nižšího šikovatele Martina Haldera. Toho dobře zná, také s ním již uzavřel pár obchodů.

„Ráda budu pracovat, šít pro německé vojáky," pláče žena, zřetelně se ulekla muže v esesácké uniformě, který na ni zírá hodně vyjeveně.

„Já vím, paní," odpovídá Isaac smutně, pak zareaguje na pokyn nácka, který na něj mává rukou. Rozejde se k němu, s těžkým srdcem, zatímco zsinalý Kamzon musí dál naslouchat bědování nešťastné matky a jejím prosbám o pomoc.

„Co to je?" ptá se Halder, a nedokáže skrýt nebetyčný údiv nad zjevením na dvoře.

„Podle všeho, pane SS-Scharführere, ta žena je ze včerejšího transportu. Musela se tu někde schovat, jinak to není možné. Podle mého ráno zjistila, že je všude plot, a tak přišla."

„No to se poseru," vrtí hlavou nižší šikovatel, „Do prdele, hned nechám tu posranou trávu posekat," zavrčí, „Teď to ale musíme vyřídit s ní."

„Ta žena tvrdí, že je švadlena a šila německé uniformy. Spolu se svým synem. Třeba by se pro ně našla práce," pokusí se Edelstein o druhý zázrak, byť tuší, jak pochodí.

„Posral ses?" vyvalí oči nácek, „Kurva, dyť neprošla selekcí. Tak je to jasný, ne? Navíc nemám chuť nikomu vysvětlovat, že se nám tady celou noc někde potulovala. Musej voba rychle zmizet," sdělí své rozhodnutí.

SS-Scharführer Martin Halder

„Třeba je to vyšší moc, že doposud žije …"

„Kurva, neser mě!" zamračí se Halder, „Nebo zapomenu na naše vzájemný kšefty! Kurva, musej co nejrychlejc voba zmizet. Něco jí nakecáme, někam vodvedeme a v tichosti vodpráskneme. Tak ani nemusí velitel vědět, co se tady stalo. Doufám, že budeš držet hubu."

„Nemám důvod komukoli co vykládat, pane SS-Scharführere."

„To ti doporučuju. Tak pojď, napravíme ten přehnat," vkročí Martin směrem k plačící ženě, na tváři se mu objeví milý úsměv. Tohle oni umí, přetvařovat se, napadne Isaaca.

Kamzon se rychle stahuje, sundává čepici a staví se do pozoru. Naopak žena udělá dva kroky k poddůstojníkovi, upírá k němu své zoufalé oči plné slz.

„Pane, jsem švadlena. Chci pracovat. Můj syn je taky šikovný. Budeme rádi pracovat, šít pro vás," říká vcelku obstojnou němčinou.

„Máte pravdu, dobré dělnice se tady hodí. Pojďte za mnou, uvidíme, co se dá dělat," ukazuje nižší šikovatel směrem ke dveřím.

„Moc vám děkuji, pane," dívá se vděčně Szejna, zatímco kápo a jeho pipel klopí zrak. Haim je popelavě bílý, neboť musí na pokyn svého nadřízeného jít s nimi. Tuší, co se stane v budově a co bude muset udělat.

Malé procesí vchází do krematoria a směřuje po schodech do suterénu. Tam je již plynová komora vyklizená, těla jsou buď u pecí nebo v márnici. Několik vězňů poklízí na místě hromadné vraždy a další pak ve svlékárně. V ní jsou již sbalené věci po obětech, budou odvezeny k dalšímu třídění a zpracování do Nové Kanady, nacházející se v sousedství Sauny a Krematorií IV a V.

Na schodech Halder skupinku zastaví, sám sejde do suterénu, nechá zavřít všechny dveře. Za nimi zůstávají pracující vězni, proto když Zinowiewa se svým synem sestoupí do chodby, spatří pouze její vlhkou podlahu, jak ji umývali. Od toho, co odpadlo z mrtvých těl, když je v noci výtahem dopravovali do přízemí.

„Než půjdete do tábora, tak musíte projít dezinfekcí. Proto se teď svlékněte, já se hned vrátím," tváří se mile esesák, „Dohlídni na to," nařídí kápovi.

„Máme se svléknout? Tady?" rozhlíží se vyděšená Zinowiewa, „Jako před vámi?"

„Paní, není možné jít do tábora bez dezinfekce. Je tam mnoho lidí a nikdo nechce, aby tam vypukla epidemie," tvrdí Isaac, zatímco jeho pipel odvrací hlavu. Je mu zle z toho, co nutně přijde.

„Tady jsou sprchy?" podívá se Szejna na dveře plynové komory.

„Přesně tak. Paní, prosím, svlékněte se, oba. Všechno si sundejte, prosím. Aby se ten poddůstojník nezlobil, až se vrátí. Chcete přece tu práci," blábolí Edelstein, ale co jí má říkat? Že budou ona i syn tak za minutu mrtví? Zastřelení? Jak by jim tím pomohl? Tak se snaží lhát přesvědčivě.

Matka a její potomek uposlechnou, asi opravdu nechtějí rozzlobit německého poddůstojníka, který jim slíbil pomoc. Navíc ji všichni tvrdí, že po sprše a dezinfekci půjde do tábora pracovat, tak to za překonání studu přece stojí. Je také moc vyplašená, než aby si dovolila dále protestovat. Její syn rovněž strojově odkládá své oblečení, nic neříká, jeho vyděšené oči však bloudí po okolí. Asi se mu vše nezdá tak, jak by mělo být, ale co může dělat?

Rachmil Zinowiew

Na schodišti se objeví Halder v doprovodu Morawy právě ve chvíli, kdy žena a chlapec odloží své poslední spodní prádlo a zůstanou na chodbě zcela nazí. Vystrašeně pohlédnou na esesáka a dalšího urostlého muže s páskou na rukávě, jak se k nim blíží, přičemž poddůstojník cosi schovává za zády. Možná jim v tu chvíli dojde, co se má stát.

„Co chcete dělat? Co nám chcete udělat?" vykřikne žena, staví se před syna, aby ho chránila svým tělem.

„Uklidni se," říká Martin stále docela klidně, „Jdete jen na dezinfekci," dodá ale s potměšilým výrazem, teď už se malorážní zbraň ani nesnaží skrývat.

„Pane, já jsem dobrá švadlena. Můžu pro vás pracovat, oba jsme pracovití," volá zoufalá žena, to už pláče i její syn, tiše mu kanou slzy z očí. Je mu jasné, že se je ten Němec chystá zabít. Jen nechápe proč, když nic špatného neudělal.

„Zmlkni," houkne nižší šikovatel na Szejnu, „A ty pojď," ukáže na kluka, „Ty ji podrž, kdyby chtěla blbnout," obrátí se na zsinalého Kamzona.

„Pane, prosím, neubližujte mému synovi!" křičí Zinowiewa, když Morawa a Edelstein berou chlapce mezi sebe. Ji naopak přidržuje třetí z pomocníků poddůstojníka, „Ne, tohle nesmíte! Tohle nesmíte udělat!" šílí nebohá matka.

„Prosím, nezabíjejte mě," žadoní tichým hlasem vzlykající hoch, nacházející se v nepřekonatelném sevření.

Nikdo neodpovídá ani jí, ani jemu, jen všichni konají strojově svou práci. Isaac a Mietko mají s podobnou činností obrovské zkušenosti, a tak je záhy kluk znehybněn. Skoro v ten samý okamžik třeskne výstřel a kulka se mu zaryje do týla. Vzápětí jeho tělo pleskne o mokrou podlahu, kolem jeho hlavy se začíná pozvolna šířit loužička krve.

„Ne!" ozve se strašlivý výkřik matky, před jejímiž očima právě popravili jejího dvanáctiletého syna. Dívá se se šíleným výrazem, klepe se, ale jinak není schopná pohybu, ztuhlá hrůzou. To už ji od zsinalého Haima přebírají kápové.

Morawa a Edelstein chytí pevně Szejnu a vedou ji pár kroků dopředu, k tělu jejího zavražděného dítěte. Ona se nijak nebrání, jen s výrazem strašné hrůzy v očích zírá na nehybného syna, jen drobné cukání jeho nohy naznačuje, že z něho vyprchávají poslední zbytky života.

Třeskne další rána a hroutí se i Zinowiewa. Dopadne na svého chlapce, vypadá to, jako kdyby ho chtěla obejmout. Rozhostí se hrobové ticho.

„Nech to vodklidit," houkne Halder na Mietka, „A všichni, držte hubu vo tom, že se nám tady v noci tyhle dva courali. Jasný?"

„Ano, pane SS-Scharführere," odpovídá trojice vězňů svorně, nic jiného jim také nezbývá.

„Co si jako myslela? Že se tu někde schová a unikne tomu?" vrtí hlavou Morawa, toho smrt obou židovských obětí nechává zcela klidným.

„Pravděpodobně," odvětí přiškrceným hlasem Edelstein, pak mávne na svého zdeptaného pipela, a spolu s ním projde svlékárnou, až ke schodišti. Tam sluhovi nabídne cigaretu a nemůže si nepovšimnout, jak se mu klepou ruce. Vrhne na něho vyčítavý pohled.

„Já vím, pane," shlédne Kamzon na své třesoucí se prsty, „Ale na něco si prostě nejde zvyknout. Vodprásknul je voba jak toulavý čokly. Chudák kluk, chudák ta matka. Dívat se, jak jí před vočima zabíjejí syna …"

„Haime, do prdele. Víš co se říká? Čím víc se v hovnu šťouráš, tím víc smrdí. Je jediná možnost, a to co nejrychlejc zapomenout. Do prdele, taky mi jich bylo líto, ale nedalo se jim nijak pomoc. Tak už to vypusť z hlavy."

„Copak to de, pane?" podívá se nešťastně pipel.

„Těžko. Ale aspoň se snaž," odvětí Isaac a vyfoukne kouř. I on se potřebuje uklidnit.

NEMOC

„Gideone, co ti je?" ptá vyděšeným hlasem Yoel Edelstein, zírá na své dvojče, které se sotva dovleklo z ranního apelu do své písárny.

„Nic, jen se dneska po ránu nějak necejtím," zlehčuje evidentně svůj stav Gideon.

„Nevypadáš dobře. Bolí tě něco?" je silně rozrušený blokový, onemocnět v tomhle táboře může mít fatální důsledky.

„Právě že ani ne. Jen jsem takovej malátnej. Možná trochu hlava, možná trochu břicho. Ale asi to nic nebude, možná jen úpal, z toho vedra."

„Musíš hned na vošetřovnu.“

„Nesmysl. Jen si trochu vodpočinu. Uvidíš, do poledne se vzpamatuju,“ tvrdí písař, ale jeho stav s vyřčenými slova příliš nekoresponduje.

„Gideone, se zdravím si tady nesmíš zahrávat. Můžeme zajít za paní doktorkou Honigmanovou, ta by se na tebe měla podívat.“

„Nesmysl. Dyť říkám, nic mě nebolí, jen jsem takovej malátnej.“

„Jen aby,“ sáhne Yoel na čelo bratra, „Do prdele, podle mýho máš horečku,“ zděsí se.

„To při tom úpalu bejvá. Může prej vzniknout i z vedra, a to tady teď panuje dost velký, ne?“

„Chce se ti blejt?“

„Možná trochu …“

„Gideone, do prdele. Pořád říkáš trochu, možná,“ tváří se blokový zoufale, „Dobře, dáme si kávu, a když se to nezlepší, tak zajdeme za paní doktorkou. Souhlasíš?“

„Tak jo. Ale jen proto, aby tě z toho nekleplo. Máš strach, že kdybych chcípnul, tak tě nechá Mengele taky voddělat?“

„Gideone, tyhle kecy si laskavě nech. Mám strach vo tebe, vypadáš fakt blbě. No jo, tak já jdu udělat to kafe. Ale dohoda platí, dávám ti maximálně dvě hodiny, pak poputuješ za paní doktorkou,“ tváří se sveřepě Yoel, předchozí slova dvojčete se ho dotkla, ale nedokáže se na něj zlobit. Má o něj hrozný strach.

Písař neprotestuje, asi si uvědomil, že svým vyjádřením přestřelil. Nicméně cítí skutečně velkou malátnost, a také začíná mít obavy. Ještě aby chytil nějaké svinstvo, což by v tomhle táboře nebylo nic neobvyklého. Naštěstí je doktor Mengele léčí, neposílá po selekci do plynu. Což ho trochu uklidňuje. Zároveň si uvědomí, jak asi musí být obyčejným vězňům, když onemocní a hrozí se okamžiku, kdy jim německý lékař ukáže při selekci na špatnou stranu.

Po kávě se natáhne na postel, a po chvilce usne. Probudí ho bratr, v jeho tváři může číst zděšení. Uvědomí si, že je mu spíše hůř, než že by se jeho stav zlepšil. Pocítí i bolest hlavy a nevolnost od žaludku. Což by mohl být úpal nebo úžeh, neví, jak se tyto diagnózy liší. Ale není to nic, co by začas neodeznělo.

„Gideone, čas vypršel. Jdeme na vošetřovnu,“ říká rezolutně blokový.

„Tak jo,“ přikývne sourozenec, nemá sílu se přít, navíc, jak se posadil, projevu se jeho slabost ještě zřetelněji.

„Dojdeš tam vůbec? Pokud ne, zajdu tam sám a vezmu si tam nosítka.“

„Nevyšiluj. Zase tak špatně na tom nejsem,“ pokusí se o úsměv písař, ale nevyzní moc dobře, „Jen jestli mě tam přijmou …“

„Určitě. Nezapomínej, jsme Mengeleho děti, máme protekci.“

„To máš pravdu …“

„Tak vstaň, půjdeme,“ tahá Yoel dvojče za ruku.

Gideon povstane a zamotá se s ním svět. Kdyby ho sourozenec nepodpíral, dozajista by s sebou švihl. Projede jím zachvění, jen aby to opravdu nebylo něco vážného. Taková nemoc by neohrožovala jen jeho, ale i Yoela. Jsou jako dvojčata navzájem provázaná, na tohle strašném místě doslova svými životy. Když nedávno zemřel Simon, zmizel zanedlouho i Efraim. Tak klid. Nesmí vyšilovat. Nic to jistě nebude, je mladý, silný, díky nadstandardní stravě. Za pár dní bude jistě zase v pořádku. Určitě se mu budou snažit pomoc, když je Mengeleho pokusné morče.

Yoel vede svého bratra, který sotva plete nohama. Po chvíli si nadává, že si nevzal na pomoc ještě někoho z bloku. Naštěstí to z jejich baráku na ošetřovnu není tak daleko. Tam na chodbě opře sourozence o zeď a začne se shánět po doktorce Honigmanové. Chvíli to trvá, než

ji naleznou. Evgenia vyleze z jiné místnosti, než kde je vyšetřuje. Yoel se k ní doslova rozběhne.

„Paní doktorko, bratrovi je moc špatně," vyhrkne na ní, oči navrh hlavy.

„Nemí mu dobře? Snad tak zle nebude. Uklidni se, hned ho vyšetřím," odpovídá lékařka.

„Podívejte, támhle je, sotva stojí na nohou," ukazuje blokový na trosku držící se křečovitě stěny.

Honigmanová nic dalšího neřekne, ale vezme oba sourozence na ošetřovnu. Tam společně Gideona vysvléknou donaha, pak ho posadí na židli. Marod vypadá hodně přepadle, jeho oči jsou kalné, nyní se už lehce chvěje.

„Jaké máš příznaky?" zeptá se Evgenia, „Myslím, co tě bolí, jak se cítíš."

„Nevím, paní doktorko," zaskuhrá nahý mladík, „Trochu mě bolí hlava, trochu se mi chce zvracet. Hlavně jsem takovej zesláblej. Ale žádnou velkou bolest necítím."

„Podle mýho má horečku," ozve se Yoel.

„To hned zjistíme," sáhne lékařka po teploměru, a zatímco čeká na výsledek, nemocného si poslechne, změří mu tlak.

„Tak co je?" poskakuje kolem zdravý bratr.

„Nevím, v tuhle chvíli," odpovídá Honigmanová, „Ještě počkáme na tu teplotu," měří mu tep, „Těch důvodů může být víc," prohlíží si bedlivě tělo pacienta, ale neshledává žádnou vyrážku. Naopak mladík je dobře rostlý, a na zdejší poměry i dobře živený.

„Má teplotu, že jo," doráží písař.

„Ano, má třicet devět stupňů," konstatuje lékařka.

„To je moc, to je moc," komentuje stav nemocného bratra ten zdravý.

„Yoeli, v každém případě si tady Gideona nechám," začíná již být Evgenia z akčního mladíka otrávená, „Ty naopak jsi tady naprosto zbytečný. Nejlépe uděláš, když se půjdeš věnovat své práci. Pokud vím, tak máš na starosti celý blok."

„Vyhazujete mě? Je to moc vážný, paní doktorko?"

„Zatím nevím, co tvého bratra trápí. Ale určitě to brzo zjistím. Yoeli, pokud chceš, zastav se tady odpoledne. Provedu další vyšetření a pak uvidíme."

„Tak dobrá. Ale vyléčíte ho, že jo."

„Yoeli, přestaň už. Není mi dobře, ale jak vidíš, neumírám," ozve se nemocný, „Paní doktorka potřebuje klid na svou práci, tak běž na náš barák," říká tichým hlasem.

Písař už neprotestuje a opouští ordinaci. Je ve tváři bílý, a doslova přetéká obavami. Jsou zde už skoro dva a čtvrt roku, a doposud vlastně nebyli nemocní. Napřed pracovali v ubikacích esesáků, a tam se moc dbalo na hygienu, byli víceméně izolováni a často se sprchovali, podstupovali dezinfekci. Nyní zase mají speciální režim. Ale moc dobře ví, jak tady zvláště v létě řádí různé epidemie a má strach.

Práce na bloku ho přeci jen trochu přivede na jiné myšlenky. Musí převzít i některé povinnosti svého nemocného dvojčete. Ale pořád musí na bratra myslet, vrací se mu to v cyklech, a vždy cítí mrazení v zádech.

Dohlíží, aby všichni naplnili úkoly dle rozpisu, kontroluje úklid, jde si hrát s menšími dětmi. Sleduje rozdělování šlichty, co ji tady vydávají za oběd. Pak už je jako na trní, nejraději by se na ošetřovnu rozběhl hned, ale nechce naštvat doktorku Honigmanovou. Kolem čtvrté hodiny už ale nedokáže déle čekat.

Hned začne bratra hledat, na baráku ho dobře znají, chodí sem nejen sám na prohlídky, ale vodí sem i další dvojčata. Jenže místo u bratra skončí v ordinaci, a hned pocítí nepříjemný pocit v oblasti žaludku. Stačí mu na to pohled na Evgenii.

„Posaď se, Yoeli," říká mu lékařka vážným hlasem, a on dopadne na židli jako tělo bez duše.

„Je to moc špatný?“ zakňourá dotaz.

„Nevím. Pořád nevíme, co mu je. Má dost vysokou horečku, také značnou slabost. Ale nevypadá to na některou tu nemoc, co tady často řádí. Chybí ty jejich příznaky,“ říká ona, pak ho začne zpovídat, co Gideon jedl, co dělal, jak se cítil den předtím.

„Paní doktorko, jsme pořád spolu,“ říká mladík zoufalým hlasem, „Jíme stejný věci, pijeme to samý. Jak je možný, že jemu je tak zle a já nic? Nebo to ještě přijde?“

„Ani to nevím. Yoeli, lidské tělo je velmi složitý organismus, může reagovat různě. Mám vaše rozbory krve, chodíte sem pravidelně. Nic neobvyklého tam doposud nebylo. Teď také budeme provádět další vyšetření. Ty nám snad ukážou víc.“

„Paní doktorko, může mi umřít?“ skoro se on bojí tuhle otázku položit.

„Yoeli, uděláme všechno, abychom mu pomohli. Pevně věřím, že ho tady dáme brzo do pořádku. Nemusíš mít strach, nehrozí mu tady žádná selekce.“

„To vím, když jsme ty pokusný krysy,“ přikývne on, „Paní doktorko, můžu za ním?“

„Jistě, můžeš. Zavedu tě tam. Ale tak maximálně půl hodiny. Pokud ale usne dřív, tak ho necháš spát a přijdeš zase zítra ráno. Spánek je důležitý, to jistě chápeš.“

„Chápu. Nechci mu přitížit. Jen jsem myslel, že by mě rád viděl.“

„Asi ano,“ vstane ona, on ji napodobí a vyjdou na chodbu.

Chudák Gideon, napadne jeho dvojče, když svou věrnou kopii uvidí ležet na lůžku. Je na ložnici s pár jinými pacienty, jsou tam i dvě dvojčata, ty zná, ale netuší, co jim tady dělají, proč je tady hospitalizovali. Jeho bratr přerývaně dýchá, jeho čelo i hruď je orosená. Do pasu je zakrytý přikrývkou. Je vzhůru, když uvidí sourozence, pokusí se o úsměv.

„Tak co vyvádíš?“ snaží se Yoel o veselý tón hlasu, cítí však, jak jeho snaha skřípe.

„Nevím. Ale horší asi je, že to nevěděj ani voni,“ zaskuhrá Gideon.

„To bude dobrý. Však voni na to přijdou a daj tě zase dohromady. Jen si tu možná pár dní vodpočineš. Nemusíš se bát, vím, co je potřeba udělat na bloku, zvládnu to.“

„Snad to zvládnu i já,“ podívá se provinile písař, „Yoeli, hrozně by mě mrzelo, kdybych to nezvládnul, kvůli tobě.“

„Co to kecáš.“

„Však víš, co se děje s tím druhým, když to jeden nezvládne …“

„Gideone, na tohle se vyser. Stejně, kdyby se ti něco stalo, stejně už bych tady taky nechtěl bejt. Ale to jsou jen blbý kecy, asi z toho, jak máš horečku. Bolí tě něco?“

„Bolí mě celej člověk. Ale nic nijak moc. Jen jsem dost slabej, a taky jsem měl zimnici. V tomhle vedru.“

„To je vod tý horečky.“

„Já vím, ještě mi stoupla.“

„To je dobře, ne? Vzpomeň, co říkal Dan. Horečka znamená, že tělo s něčím bojuje. Proto zvyšuje svou teplotu, aby to svinstvo v nás zabila.“

„Jen aby nezabila i mě.“

„Gideone, nech už těch blbejch keců. Prostě seš jen nemocnej. Kolikrát jsme jako děti byli nemocný, co? Já, ty, někdy voba.“

„Tobě je dobře? Byl bych nerad, kdybych tě něčím nakazil. Možná bys sem za mnou radši neměl chodit, dokud nezjištěj, co mi je, jestli nejsem nakažlivej.“

„Nesmysl. Žádná z těch nemocí, co tady řáděj, to není. Jako tyfus nebo ta, co způsobuje tu sračku. Cholera, nebo tak nějak. Jo, úplavice. Paní doktorka to říkala.“

„Dyť voni nevěděj, co mi je.“

„Seš tady jen pár hodin, tak se nediv. Určitě ti už vodebrali krev, budou dělat rozbory.“

„No jo, krev mi brali, šťourali se mi taky v krku i v prdeli, aby to mohli zkoumat.“

„Tak vidíš. Nemůžeš po nich chtít zázraky," snaží se Yoel bratra utěšit, trhá mu srdce, když ho vidí tak zřízeného. Přitom včera večer byl ještě úplně v pořádku.

Ještě chvíli si povídají, je však patrné, jak nemocný mladík ztěžka vyslovuje, jak se mu oči klíží. Pak vejde lékařka a naznačí zdravému dvojčeti, aby už vypadlo.

„Tak se drž. Ráno se tady zase zastavím. Možná už budeš v pořádku. Třeba je to jen nějaká prkotina, jak na to přijdou, daj ti nějaký prášky a bude to," loučí se Yoel, přitom vezme bratra za ruku, cítí, jak je teplá. Ten chudák doslova hoří.

„Tak zejtra," hlesne Gideon.

Mladík ve funkci vedoucího bloku vyjde na chodbu, tam spatří doktora Mengele. Jen se postaví do pozoru, ale německý lékař s ním evidentně nechce ztrácet čas. Jistě tu má dost jiné práce, na svých podivných experimentech. Snad si najde čas a podívá se i na jeho nemocného sourozence. Výhodou je, že Josef nemá zájem o své pokusné objekty přijít, a tak bude mít zájem Gideona vyléčit a ne nechat umřít nebo ho poslat na smrt, jak to dělají vážně nemocným obyčejným vězňům.

Yoel, celý skleslý, zamíří ke svému bloku. Také se šourá, ale ne od nemoci. Je mu těžko z jiného důvodu.

Po večerce udělá sobě a bratrům Kaufmannovým kávu, tentokráte musí třináctiletí kluci povzbuzovat jeho. Sedávají takhle často, a Yoela při pohledu na prázdnou židli přepadává dojetí. Snad na ní jeho dvojče bude zase brzo sedět, modlí se.

Nemůže usnout, pořád se mu hlavou honí velmi nepříjemné myšlenky. Znovu se modlí a prosí o rychlé vyzdravení svého sourozence. Třeba by mohl pomoc Daniel, ale ten je daleko a těžko mu o Gideonovi řeknou. Ale i ti vězeňští doktoři tady jsou jistě dobří odborníci, možná i lepší a zkušenější, než Mengele. Když jim ten dá prostor, určitě dokážou bratrovi pomoc.

Ani neví, kdy přesně usnul a jak dlouho spal, ale moc to asi nebylo. Ráno organizuje činnost bloku, zajistí snídaji i apel, vykoná kontrolu za bratra. Moc dobře se vyzná v jeho papírech, v tom problém není. Dohlídne na odchod některých členů bloku do práce, dalším ji přidělí, pokud nemají stálé úkoly v rámci svých služeb.

Pak už jen natahuje kroky, aby byl co nejdříve za Gideonem. Zase se modlí, aby ho nalezl v lepším stavu než včera, aby jeho tělo nemoc začalo zdolávat, aby jeho horečky poklesly, celková slabost odezněla.

Nikoho se neptá a směřuje rovnou na ložnici. Tváří se suverénně, má s sebou i obušek, aby dodal své osobě větší vážnost. Otevře dveře a pohlédne na sourozence. Ten má oči zavřené, tváře propadlé a dost bledé, přerývaně dýchá, jako by trochu chrčel. Ale to je asi tím, jak leží na zádech.

Potichu k němu přisedne a vezme ho za ruku. Zase je hrozně teplá. Položí mu hřbet své levičky na čelo, a nemá z toho radost. Horečka určitě neustoupila. Do prdele, tak co tady dělaj? Vod čejho maj ty svý diplomy, když je na tom brácha pořád stejně?

Ani neví, jak dlouho tam sedí, a ani jestli jeho přítomnost někdo zaregistroval. Náhle ucítí ruku na rameni, trhne sebou, zírá do vážné tváře doktorky Honigmanové. Ta mu naznačuje posunky, aby nic neříkal a následoval ji. Skončí v její ordinaci.

„Stav bratra není dobrý, to ti musím říct na rovinu," pronáší ona slova, které on vůbec nechce slyšet.

„Co mu je? Už to víte?" tváří se on mírně nepřátelsky.

„Máme určité podezření, ale úplnou jistotu ne," odpovídá mu ona tichým hlasem, „Je možné, že tvého bratra napadla určitá bakterie, která způsobuje jeho stav."

„Bakterie? A proč jeho a ne mě? Když jsme pořád spolu? Nebo to taky ještě přijde?"

„To nelze vyloučit, ale stát se to nemusí. Ne vše dokážeme dobře vysvětlit. Podle toho, že jsi pořád zdravý … nebo snad cítíš nějaké příznaky? Horečku? Malátnost?“ podívá se ona pátravě.

„Ne, teda unavenej trochu jsem, ale moc jsem nespal … chápete jistě.“

„To chápu. Yoeli, svlékni se. Prohlédnu tě, vyšetřím tě, odeberu ti krev.“

„Tak jsem taky tím nakaženej?“

„Vypadá to, že ne. Ale raději to ověříme. Tak prosím,“ zvedne ona svými slovy mládence ze židle, ten urychleně začne odkládat své oblečení. V tomhle už má praxi, pořád ho tady někdo svléká.

Mladík trpně snáší své vyšetřování, měří mu teplotu, tlak, tep, odebírá mu krev, provádí výtěr z krku i řitního otvoru. Je požádán o moč, s tím má problém, možná i proto, že je tu ona. Nakonec ze sebe pár kapek vytlačí. Asi jí to stačí, podle jejího výrazu.

„Můžeš se zase obléknout,“ řekne mu.

„Co Gideon?“

„Musíme počkat, jak se bude nemoc vyvíjet. Udělali jsme určitá opatření, snad zaberou.“

„Snad zaberou. Paní doktorko, snažíte se mi naznačit, že mi může umřít?“ chvěje se mu hlas.

„Yoeli, pevně doufám, že se z toho tvůj bratr dostane. Pokud ho však napadly ty bakterie, jak jsem zmiňovala, bude záležet na jejich agresivitě, druhu, síle těla pacienta.“

„Gideon je dost silnej. Není tak vyhublej, jako mnohý tady, ne?“

„Jistě, to je jeho nesporná výhoda,“ řekne ona, ale odvrátí zrak, což ho zneklidní.

„Paní doktorko, je to teda hodně vážný?“

„To v tuto chvíli ještě nedokážu dobře říct. Yoeli, tvůj bratr musí odpočívat. Mohu ti slíbit, že je pod naším stálým dohledem, věnujeme mu maximální péči. Stejný pokyn dal všem včera i doktor Mengele, ten si tvého bratra byl osobně prohlédnout. Jasně řekl, že jeho případ má tu nejvyšší prioritu. Proto si buď jistý, že nikdo nic nezanedbá.“

„To asi ne, když tohle řekl,“ zatváří se on poprvé spokojeně, „Paní doktorko, můžu zůstat u něj? Až se probudí?“

„Teď spí. Nejlepší bude, když přijdeš třeba po poledni.“

„Co kdybych se sem občas zaskočil podívat? Jestli už se neprobudil?“

„Jak chceš. Ale v žádném případě se ho nesnaž probudit.“

„Nejsem hlupák, paní doktorko. Nechci mu přece ublížit. Já jen, až se probudí, aby viděl, že jsem tam. Určitě bude rád, určitě ho to povzbudí.“

„Tak se zastav, třeba za dvě hodiny,“ přikývne ona.

SOUROZENCI

Daniel Edelstein sedí se svým bratrem Josephem ve své kanceláři, jeho šéf si odskočil do esesácké kantýny na oběd, má se za chvíli vrátit. Využívají jeho nepřítomnosti, aby nízkokalorický oběd zapili dobrou kávou a vykouřili si u ní cigaretu. Všeho mají dost, díky Johannovi a jeho řidiči. Tak si vypalují zobák a klábosí. I poté, co je již káva vypita a kouř rozptýlen po místnosti.

„Zvedej se, pojedeš se mnou,“ ozve se ode dveří, v nich stojí zachmuřený Schröder.

„Ano, pane doktore,“ vyskočí oba, ale jen starší z bratrů jejich společného šéfa následuje. Na nic se ho neptá, ale nemá z toho dobrý pocit. Kam ho zase ten blázen táhne? K nějaké popravě, mučení, selekci? Raději ani nedomýšlet. Určitě má horší náladu, než když před polednem odcházel ze svého oddělení.

Johann vlastně nic neřekne, dokud oba nesedí na zadním sedadle a řidič Kurt Neuberg nesešlápne plyn vozu.

„Nemá dobrý zprávy," promluví do ticha kapitán a Daniel se zachvěje, doslova visí esesákovi na rtech, „Jde vo toho tvýho bráchu, Gideona. Podle všeho něco špatnýho chytnul. Je na vošetřovně."

„Je vážně nemocný?" objevuje se zděšení ve tváři Edelsteina.

„Zdá se. Je podezření na ten zasranej Staphylococcus aureus. Víš určitě, co to je."

„Ano," zbledne Daniel.

„Neví se, jak moc je to vážný. Ale asi dost," říká Johann, a jeho hlas nyní nezní tak úplně lhostejně, „Mluvil jsem s Josefem. Svolal si tu svojí radu, nebo jak tomu říká. Nejen kvůli tomuhle případu, ale i ten tam chce projednat."

„Co Yoel? Ten druhý z dvojčat?"

„Ten se zdá bejt v pořádku. Nevím, třeba to nebude tak vážný," pokrčí rameny Schröder, „Ale asi bys ho chtěl vidět, tak jsme se s Josefem dohodli, že tam s tebou zajedu."

„Pokud je to to, co jste říkal, pane doktore … může to vyvolat jen mírný záněty, infekce, ale taky to může způsobit až sepsi …," chvěje se židovskému lékaři hlas.

„To může. Zatím má dost vysoký horečky, ale to může bejt jen vobrana těla. Asi se uvidí časem."

„Budou ho léčit? Myslím tím pořádně?"

„Sedíš si na uších, do prdele?!" zamračí se Johann, „Josef tam všem řekl, že to má nejvyšší prioritu. A proč si asi myslíš, že tam jedeme? To jako nemáme jinak co na práci? Než se kvůli nějakýmu vězni trmácet do Birkenau?"

„Promiňte, pane doktore," sklopí hlavu Edelstein, „Moc vám děkuji a jsem vám moc vděčný."

„No jo, snad bude nakonec v pořádku," mávne jen rukou kapitán.

V osobním vozidle se rozhostí ticho, Daniel se snaží vstřebat velmi temnou informaci a nabýt znovu rovnováhy. Zároveň si uvědomí, jak obrovské protekce se mu dostává, když kapitán jeho, vězně, dokonce židovského, osobně veze za nemocným bratrem. Bohužel z toho zároveň usuzuje, že stav mladšího sourozence bude asi velmi vážný, což ho naplňuje zoufalstvím. Zachvacuje ho strach o obě dvojčata, a má k tomu velmi dobré důvody.

Kurt zastaví před blokem, ve kterém se nachází nemocný mladík, sám zůstane u vozidla, zatímco oba doktoři vejdou do baráku. Johann se poptá a místní kápo ho vede na správnou ložnici. Tam spatří těžce oddychujícího chlapce, vedle kterého na lůžku sedí stejný mladík, pouze jeho žalostný stav je daný jeho strachem o dvojče, nikoli vlastní nemocí. Teď vyskočí, když spatří kapitána, staví se do pozoru. Vzápětí vyvalí oči, když se za ním do místnosti dere i Daniel.

„Běž ven," nařídí Johann Yoelovi, který ho rychle uposlechne, naopak ho vystřídá doktorka Honigmanová, kterou už zpravili o přítomnosti důstojníka SS.

Daniel rychle přistupuje k lůžku, odhodí pokrývku na stranu a prohlíží si tělo svého sourozence To však vypadá normálně, jen je pokryté potem. Gideon spí či je v bezvědomí, ztěžka oddechuje. Bratr lékař mu měří tep.

Mezitím se do pozoru staví Evgenia, aby se zahlásila.

„Bez tý komedie," zarazí ji Schröder, „Jen nám přesně popište, co už jste zjistili," nařizuje jí.

Židovská lékařka okamžitě začne, a z jejích slov oba přítomní muži mnoho radostí nemají. Podle všeho se stav nemocného nelepší, naopak, opravdu se obávají sepse, nebo-li otravy krve, což může vést až k postupnému selhávání orgánů a nakonec smrti pacienta. Což všichni přítomní absolventi mediciny dobře vědí.

Honigmanová pozve oba kolegy do své ordinace, kde jim ukáže výsledky různých testů. I na ně oni hledí se zachmuřenými obličeji. Stav mladíka je bezpochyby vážný, a může se zvrtnout oběma směry. Nedokáží přesně odhadnout sílu bakterie, které sužuje jeho mladé a naštěstí dobře stavěné tělo. Což mu ale nemusí být nakonec nic platné.

Debatují až do chvíle, kdy musí lékařka odejít na schůzi svolanou doktorem Mengelem, tam ji oba lékaři doprovodí. Zatímco pobledlý Daniel se zařadí mezi své židovské kolegy a kolegyně, Johann diskutuje se svým přítelem Josefem. Pak ale ustoupí do pozadí a jen sleduje cvrkot v místnosti.

Mengele probírá více případů, o kterých se vede odborná debata, asi po půlhodině dojde i na onemocnění Gideona. To, co Edelstein slyší, ho vůbec nepotěší. Víceméně všichni schvalují dosavadní postup, vyjadřují se dost skepticky, a nenabízejí zásadní řešení.

„Přece se musí najít nějaký vhodný postup," říká zoufalým hlasem Daniel, který se přihlásil do diskuse. Josef mu neodpoví, místo toho udělí slovo doktoru Maxmilianovi Zilbermannovi.

„Pane kolego, jsem si jistý, že všichni udělali maximum," říká tichým hlasem patolog, „Chápu vás, jde přece o vašeho bratra," pokývá hlavou, a v tu chvíli ji většina kolegů a kolegyň sklopí, „Váš úsudek je tím nepochybně poznamenaný. Jsem si jistý, že nelze udělat více, než bylo vykonáno a než tady bylo navrženo."

„Máte pravdu, pane kolego. Jsem si toho vědom," odpovídá s těžkým srdcem Edelstein, pak se ulekne, neboť nepožádal o slovo. Jak se však zdá, dnes mu to projde.

Padne ještě pár poznámek k tomuto případu, pak je nastolen další. Celé jednání trvá asi hodinu, vede ho Mengele, debatují většinou vězeňští doktoři, Johann jen dvakrát něco poznamená. Dochází k určitým neshodám, velmi jemně vyslovovaným, a to někdy i s tvrzením německých lékařů. Ale tohle je tolerováno, nebo dokonce vyžadováno. Naopak, pokud by tupě se vším souhlasili a pak se ukázalo, že předpoklad Josefa nebyl správný, může se jeho hněv obrátit proti členům jeho konzilia. Což už také zažili. Nejsou v lehké situaci, dané jejich statutem vězňů, ale snaží se z toho vybruslit co nejlépe.

„Je mi líto onemocnění vašeho bratra," poznamená Maxmilian, když je porada rozpuštěna.

„Máte pochopitelně pravdu, jen jsem z toho zoufalý," vzdychá Edelstein.

„Třeba se vše v dobré obrátí. Nesmíte ztrácet naději," říká Zilbermann, ale oba lékaři vědí, jak je toto přání nejisté, „Pane kolego," upozorní starší lékař mladšího, neboť dle všeho mu dává pokyn jeho šéf, který se právě baví s Mengelem.

Edelstein rychle přiběhne k německým doktorům, chce se zahlásit, ale oba mu dají najevo, že nic takového nevyžadují.

„Půjdu se s Josefem podívat na některý jeho zajímavý případy," říká Schröder, „Ty si zatím můžeš promluvit s bratrem, tím zdravým. Taky se zastavit znova za tím nemocným. Ačkoli tam se vážně nic jinýho dělat nedá."

„Já vím, pane doktore," odpovídá ztěžka Daniel, pak se obrátí k druhému kapitánovi SS, „Pane doktore, moc vám děkuji, za vaši starost o mého bratra."

„Dostane se mu té nejlepší možné péče," říká Mengele, asi o děkování od Žida nestojí, ale respektuje ho, neboť je také doktor, „Bohužel na některé nemoci je pořád medicina krátká. O to víc se musíme snažit pokročit dopředu," dodá, a Edelsteina zamrazí. Vždyť tím de facto obhajuje nelidské pokusy na svých vybraných pacientech.

„Můžeš jít," vykáže vězně Johann ze společnosti nadřazené rasy, a příslušník té údajně méněcenné pokyn ihned naplní.

Stejně rychle zamíří za svým bratrem. Vlastně oběma, neboť nalezne opět na kraji lůžka sedět Yoela. Ten zvedne své vodové oči, a vzápětí smutně sklopí hlavu, když vidí výraz staršího sourozence.

„Pojď na chodbu," řekne mu Daniel tichým hlasem, když za sebou zavřou dveře, pološeptem pokračuje, „Yoeli, není to právě dvakrát dobrý."

„To je mi jasný," pozdechne si mladší bratr, „Umře?" vysloví dotaz, přímý a jasný.

„To v tuhle chvíli nikdo nedokáže odhadnout," odpovídá starší sourozenec, „Nejde to vyloučit, ale může se z toho taky dostat. Bude asi rozhodovat víc faktorů."

„Je to asi moc špatný, když seš tady," uvažuje logicky Yoel.

„Stav Gideona je vážnej, to ti lhát nebudu. Před chvílí se i jeho případ probíral, v koziliu lékařů, a všichni s postupem jeho léčby souhlasí. Každý tu asi dělá to nejlepší, co je možný."

„Co mu vlastně je?"

„Podle všeho jeho organismus napadnula jedna zákeřná bakterie. Ta laicky řečeno dokáže otrávit krev, toho koho napadne. To může dotyčnej překonat, ale taky … Jak už jsem říkal, rozhoduje víc faktorů, i to, jak je ta bakterie silná. Gideon se pořád drží, což je dobrý znamení. Asi nejbližší hodiny rozhodnou, jakým směrem se ta nemoc bude vyvíjet. Zda ji organismus dokáže překonat, nebo …," není starší bratr schopný dokončit strašnou prognózu.

„Jak je to možný? Dyť byl ještě předevčírem úplně zdravej," ptá se Yoel tesklivým hlasem.

„Tohle je ta největší zákeřnost, pokud je ten Staphylococcus aureus hodně silnej, tak to postupuje velmi rychle."

„Hm," pokývá hlavou smutně mladší sourozenec, „je to vod toho tvýho doktora hezký, že ti dovolil sem přijet, aby ses s náma rozloučil."

„Rozloučil? Jak s náma?" vytřeští oči Daniel, „Tebe nemusí vůbec napadnout."

„Dane, dyť je to jedno," podívá se Yoel soucitně na staršího bratra, „Pokud to Gideon nezvládne, je jedno, jestli to taky mám v těle a vonemocním, nebo ne. Když to nezvládne, tak … však i ty určitě tušíš, co se stane s tím druhým dvojčetem … Znám tyhle případy, už jich tu pár bylo. I to druhý dvojče rychle zmizelo. Proč, to ti určitě nemusím vykládat. Když tak se zeptej doktora Zilbermanna, taky jsem ho tady viděl. Má takový zkurvený pracoviště, tam, co dělá Isaac kápa."

„Nesmysl," řekne bratr lékař důrazně, „I kdyby to Gideon nezvládnul, tak tobě se nic nestane."

„Dane, nemusíš mě utěšovat. Nejsem už dítě. Taky nejsem hlupák. Vím, jak to tady chodí."

„V tvým případě se to nestane," říká Daniel rozhodně, „Požádám doktora Schrödera, aby tě v takovým případě vzal na svoje oddělení."

„Proč by to dělal? Navíc doktor Mengele jistě bude chtít dokončit ten svůj výzkum. Co to znamená, voba dobře víme," zavrtí hlavou Yoel, pak zvedne své duševní trýzní poznamenané oči, „Dane, pokud to Gideon nezvládne, tak je mi to jedno. Je mi jedno, co se mnou udělá. Aspoň budeme zase spolu."

„Yoeli, takhle nesmíš mluvit," objeví se úlek ve tváři staršího bratra, „Voba se musíme modlit, aby tu nemoc dokázal Gideon překonat. Ale kdyby se to nepodařilo, tak ti slibuju, že se vo tebe postarám. Tobě se nic nestane."

„Mluvíš, jako bys byl velitel tohohle posranýho tábora. Přitom seš taky jen vězeň, k tomu židovskej. Ale jak říkám, pokud to Gideon nezvládne, tak si nedělej starosti. Jen pozdravuj Josepha. S Isaacem těžko budeš mluvit …"

„Yoeli, poslouchej mě," chytne Daniel mladšího bratra za rameno a silně stiskne, „Doktor Schröder nám už víckrát pomohl. Modlím se za Gideona, ale jsem taky lékař, a vím, jak vážnej je jeho stav. Ty ale tam na tom místě u Isaaca neskončíš, to ti slibuju. Můžeš mi věřit."

„Když to říkáš," pokrčí rameny mladší bratr, „Dane, pořád tomu nerozumím. Není to ani osmačtyřicet hodin, co byl Gideon v úplným pořádku. A teď mě skoro nevnímá. Jak je to jen možný?" ptá se zoufalým hlasem.

„Medicina má svoje limity, Yoeli, není všemocná."

„To je tím, kde jsme …"

„Yoeli, i kdyby to bylo kdekoli jinde, nic víc by asi udělat nešlo. Tohle se vobčas stává, že tahle bakterie někoho napadne. Proč jen někoho a ne jiný, tak to taky nedokážeme přesvědčivě vysvětlit. Může asi bejt v našich tělech, ale nemusí se projevit. Netuším, co je ten spouštěcí mechanismus."

„Nejde teda udělat vážně nic víc?"

„Bude záležet, jak se ta nemoc bude dál vyvíjet. Může se to zvrtnut voběma směry. Modlím se pochopitelně, aby nabrala ten správnej směr. Určitě tu nikdo nebude sedět s rukama v klíně, tím jsem si jistej."

„To asi ne," připustí Yoel, „Doktorka Honigmanová říkala, že jim Mengele řekl, že tohle má nejvyšší prioritu. Tak se jistě budou snažit … kéž by to stačilo. Dane, jak dlouho tady ještě budeš?"

„Nevím, nějakej čas ještě ano. Doktor Schröder šel na vizitu, tak nějakej čas ještě máme. Yoeli, půjdeme teď za Gideonem. Nechtěl jsem tohle říkat před ním, nevím, možná vnímá. Pamatuj si, ať to dopadne jakkoli, vo tebe se postarám."

„Tak jo. Půjdeme za ním?" zeptá se mladší sourozenec bezbarvým hlasem.

Daniel přikývne a oba znovu vstoupí na ložnici. Posadí se na okraj postele nemocného mladíka a tiše spolu hovoří. Baví se ale o všeobecných věcech, také o Josephovi, jak se mu daří. Asi po deseti minutách si všimnou, že marod lehce pohnul víčky.

„Gideone, slyšíš mě?" zeptá se rychle lékař.

„Trochu …," zasípá nemocný, „Kde to jsem? Co ty tady děláš?" tváří se zmateně, vysoká horečka asi ovlivňuje jeho mysl.

„Poznáváš mě? To je výborný, to je moc dobrý," zaraduje se Daniel, „Doktor Schröder mi dovolil, abych sem za tebou přišel. Seš nemocnej, ale brzo se to zlepší."

„Zlepší … nemocnej … kde to jsme?"

„Teď seš v nemocničním bloku."

„Nemocnice … co se děje … a co táta s mámou? Ty tady nejsou?" rozhlíží se Gideon zmatemýma očima.

„Táta s mámou …," rozšíří se zorničky Yoela hrůzou, pak si všimne pokynu Daniela a rychle otočí hlavu stranou.

„Máš vysokou horečku, to v tobě vyvolává zmatek," hovoří mírným hlasem lékař na svého sourozence, „Ale všechno se brzo spraví. Pak si tě zase vezmeme domů. Brzo zase bude dobře, uvidíš."

„Je mi divně … měl jsem takovej divnej sen … moc vošklivej … byl jsem na takovým strašným místě …"

„To ta horečka. Ta vyvolává halucinace. Nemusíš se bát, dobře se tu o tebe starají. Jen musíš odpočívat a brzo se všechno zlepší."

„Zlepší … cejtím se blbě … všechno je jako v mlze … jsem tak strašně slabej …"

„To jsou příznaky tý horečky. Gideone, nevysiluj se mluvením, zkus zase usnout," říká s těžkým srdcem Daniel, protože si není jistý, zda ještě někdy se svým nemocným sourozencem bude mít příležitost mluvit.

„Spát … chce se mi spát … jen aby zase … ty sny … hnusný sny …“

„Třeba se ti tentokrát budou zdát jen hezký sny,“ vezme starší bratr do svých dlaní ruku svého blouznícího sourozence, „Klidně spi, Gideone, my jsme tady s tebou, já i Yoel.“

„Yoel …,“ hledají zmatené oči dvojče, když na něm spočinou, jako by se v obličeji nemocného mladíka rozhostil klid, „Yoel … ten je hodnej … moc mi pomáhá …“

„Stejně jako ty jemu. Všechno bude zase dobrý. Až se znova probudíš, tak už ti bude mnohem líp,“ říká Daniel a modlí se, aby měl pravdu. Otočí hlavu, Yoel drží svůj obličej v dlaních, nepochybně zoufalý ze stavu svého dvojčete.

Gideon už nevnímá, zase usnul, nebo upadl do polobezvědomí. Trhaně oddechuje, ale asi žádnými bolestmi netrpí. Daniel ho pohladí po vlasech, cítí se strašně. Neví, zda se s bratrem neloučí, zda ho ještě někdy uvidí. Spatří ve dveřích doktorku Honigmanovou, vyjde s ní na chodbu. Chvíli probírají situaci nemocného, diskutují o možných postupech, podle vývoje nemoci. Víceméně se shodují.

Evgenia poté vstoupí na ložnici, aby Gideona vyšetřila, naopak jeho zdravé dvojče vyžene ven. Yoel se svým starším bratrem vyjdou před blok, kde si Daniel zapálí cigaretu. Je mu hrozně, když vidí obě dvojčata, jedno bojující se zákeřnou chorobou, druhé plné zoufalství.

„Dane, von je úplně mimo … jak se ptal na tátu s mámou …“

„To ta horečka. Tohle nic neznamená,“ odpovídá lékař, „Rozhodující bude, jestli mu nezačnou vodcházet jednotlivý orgány. To by pak bylo v prdeli.“

„Vodcházet orgány? Jak jako?“ zarazí se mladší bratr.

„To je ta horší varianta týhle nemoci. Říká se tomu sepse. Prostě přestávaj řádně fungovat postupně orgány, jako třeba játra, ledviny, plíce, srdce …“

„To pak ale …“

„To je ta horší varianta,“ řekne rychle Daniel, „V tý lepší se začne stav postupně zlepšovat. Může se to nějak projevit, pozdějš, ale taky může bejt úplněv pořádku.“

„To je pořád možná, kdyby … lepší a horší varianta … Dane, do prdele, je vás tady doktorů jako sraček, a přitom víte úplný hovno,“ čertí se Yoel.

„Líp to vyjádřit nelze,“ přikývne lékař, „Ale přesně tak to je. Ve svý podstatě můžeme jen hasit požár a modlit se, aby nebyl nad naše síly. Nebo těch, co ho budou mít v péči.“

Pokračují v debatě, točí se stále dokola. Daniel se snaží líčit situaci v růžovějších barvách, naopak Yoel je čím dál tím skeptičtější. Nemůže pochopit, jak může mít ta nemoc tak rychlý průběh. Bojí se horší varianty, a považuje ji čím dál tím více za pravděpodobnější.

„Dane, támhle už jde doktor Schröder,“ ukáže směrem k osobnímu autu.

„Budeme se muset rozloučit.“

„Radši rychle běž, ať nemáš průser.“

„Však von chvíli počká,“ zavrtí hlavou Daniel, k údivu svého sourozence, „Yoeli, pamatuj si, co jsem ti dneska říkal. Ať už se stane cokoli, ty mít strach nemusíš. Udělám všechno, možný i nemožný, abych tě vochránil. Kdyby to skončilo špatně, postarám se vo tebe.“

„Dane, jsme jako jedno tělo …“

„Jste na sebe hodně fixovaný, já vím. Ale jste dvě různý bytosti, Yoeli. Dobře mě poslouchej. Budu muset vážně jít. Budu se modlit, aby se z toho Gideon vyhrabal. Kdyby to ale nezvládnul, tak pro tebe nic nekončí. Postarám se vo to. Věř mi.“

„Dane, vím, že proto uděláš všechno, co bude v tvojich silách. Ale kdyby to nevyšlo, tak si nic nevyčítej. Všichni tady pořád ještě žijeme jen a jen kvůli tobě. Kdyby nebylo tebe, už jsme všichni dávno mrtví. Tak když něco nepůjde zařídit, tak si to nevyčítej.“

„Tohle zařídím, kdyby teda bylo potřeba.“

„Tak jo. Já se ještě půjdu podívat na Gideona, a ty běž za tím svým doktorem. Sice vypadá, že není moc nasranej, ale radši ho neprovokuj.“

„Dobře, Yoeli. V každým případě se brzy uvidíme. Buď tady, až sem zase přijedu na nějaký to konzilium, anebo až tě přeloží na náš blok. Drž se, chlape," obejme Daniel bratra, stěží skrývá obrovské dojetí.

„Sbohem, Dane," řekne Yoel, a než může starší sourozenec cokoli dodat, vytrhne se mu a rozběhne se k bloku. I on je na pokraji svých psychických sil.

Starší sourozenec se za ním dívá a pociťuje velké obavy. Yoel mu očividně moc nevěří, že ho dokáže zachránit, pokud Gideon zemře. Pak očekává, že bude také usmrcen, aby mohl být pitván společně se svým dvojčetem. Ne, tohle se nesmí stát, zatváří se zarputile Daniel a vykročí k automobilu.

V něm panuje napjaté ticho, vlastně během cesty nikdo nepromluví. Kurt zajede na pokyn kapitána až před blok osmadvacet. Dostane rozkaz počkat, oba lékaři jdou do kanceláře, ze které vyhodí Josepha. Ten se zděsí, když uvidí výraz svého staršího bratra, ale beze slov zmizí.

„Udělej nám kafe, a nalej panáka. Voběma," nařizuje Johann.

Daniel ho poslechne, a tentokrát rád, hlt alkoholu opravdu potřebuje. Nikdo nepromluví, dokud není káva na stole, vedle ní nestojí štamprle a cigareta není zapálená.

„Doufám, že nebudeš vyšilovat, když to nedopadne," podívá se pátravě kapitán na svého vedoucího lékaře.

„Nedopadne …"

„Do prdele, seš taky doktor, tak ti nemusím nic říkat, co je tohle za svinstvo. Pokus se teda nemejlej a von to má. Určitě tam udělaj, co bude možný, ale …," pokrčí rameny kapitán.

„Vím, co to znamená … Pane doktore, kdyby Gideon zemřel, prosím, zachraňte alespoň Yoela. To druhý dvojče," zní hlas Edelsteina zoufale.

„Co tím myslíš?"

„Pane doktore, přece si tady nemusíme nic nalhávat, předstírat. Oba dobře víme, že když jedno z dvojčat zemře, je usmrcené i to druhé, aby mohlo být pitváno společně s tím prvním."

„Hm, tak tohle myslíš. Tak proč si vo to nepožádal Josefa, dneska, když si tam byl?"

„Pane doktore, vás přece znám déle. A vy zase znáte pana doktora Mengele. Mohl byste s ním promluvit, aby udělal výjimku. Má tolik jiných dvojčat …"

„No aspoň že neoroduješ za ně," usměje se Johann, pak pozvedne skleničku, „Tak na toho tvýho bratra, aby to zvládnul," dodá a kopne panáka do sebe.

„Modlím se za něj," řekne Edelstein a i on zvrátí obsah štamprdle do hrdla, „Pane doktore," pokračuje, jen co odloží sklenku na stůl, „mohl byste s panem doktorem promluvit? Aby Yoelovi neubližoval, pokud Gideon zemře?"

„Neměli jsme náhodou my dva spolu nějakou dohodu? Vo tobě a tý tvojí? A navopak, že se vo ty tvoje bratry starat nebudu?" vyfoukne kouř Schröder, když spatří zoufalý výraz svého vedoucího doktora, jen zavrtí hlavou, „Do prdele, Dane, ty mě fakt sereš. Někdy fakt nevím, kdo je tady vězeň a kdo velitel. Kdo koho tady úkoluje."

„Jde jen o velkou prosbu, zoufalou prosbu …"

„A po ní přijde další, a pak další … No co se tak tváříš, do prdele. Nevíš, kdo tě tam dneska náhodou vodvez? No?"

„Jsem moc vděčný …"

„Dane, do prdele, dyť já už jsem s Josefem domluvenej," řekne Johann smířlivě.

„Domluvený … domluvený na čem?" ustrne Edelstein.

„Na tom, že když ten Gideon zemře, tak sem toho Yoela vezmu. Jemu už bude k ničemu, když ho nebude mít s kým srovnávat."

„Yoel tedy nebude muset umřít?" vyskočí ze židle židovský lékař.

„Do prdele, sedíš si na uších, nebo co?"

„Pane doktore, nevím, jak vyjádřit svou vděčnost …"

„No jo, jsme přece všichni doktoři a tak nějak tady spolupracujeme, ne? I Josef to tak bere, kouká na vás jinak, než na ty vostatní. Taky už některejm zachránil jejich rodinný příslušníky, jako vostastně já tobě. Nenechá ho zabít, a já ti ho dovolím vzít sem. Už tě dobře znám, bylo mi jasný, co po mně budeš chtít. Uděláš z něj zdravotníka, nebo tak něco. Nebo ať pomáhá tomu kulhavýmu, v tom fotoateliéru," pokrčí rameny kapitán.

„Strašně moc vám děkuji, pane doktore," klesne na židli Edelstein, v jeho pohledu je nefalšovaná vděčnost.

„No jo, dneska už se mi nechce nic dělat. Ty ale ještě projdi ty sekce, než se tady vožereš. Zejtra budeme moudřejší, možná. Ale pamatuj, nesmí nám tady kvůli tomu stát naše práce, rozumíš? Je mi líto tvýho bratra, ale takovej už je život. Někdy pěkně zkurvenej. S tím nic nenaděláš," zvedne se Johann, típne cigaretu a bez dalšího vyjde z místnosti.

Skoro současně naopak vstoupí Joseph a upře svůj pohled na staršího bratra.

„Tak kdo?" zeptá se.

„Gideon je vážně nemocnej," odpovídá zdrchaným hlasem Daniel, „Byli jsme tam za ním. Chytil moc vošklivou nemoc. Je to s ním vážně špatný."

„Do prdele. Až tak úplně moc špatný?"

„Možná … nemusí to zvládnout …"

„Do prdele," klesne do židle Joseph, „To znamená … zůstaneme už jen tři …"

„Tři … snad to zvládne … a kdyby ne, tak Yoelovi se nic nestane. Bude přeloženej sem. No co tak koukáš, právě mi to Schröder řekl. Představ si, von to domluvil sám vod sebe, s Mengelem," zavrtí nevěřícně hlavou lékař, „Josephe, další votázky pozdějš. Teď musíme proběhnout ty sekce. Nesmím Schrödera zklamat, když se zachoval tak velkoryse. Nejdřív mě vodvezl do Birkenau, a teď to domluvil pro Yoela, kdyby to špatně dopadlo s Gideonem. Tak vstávej a jdeme," ukáže velitelsky na dveře.

POTŘEBUJU BEJT SÁM

Isaac Edelstein se svým pipelem jde odpoledne provést kontrolu do Krematoria V. Tam sice pořád ještě využívají k pálení mrtvých jámy, ale také čas od času testují pece, které byly asi před čtvrt rokem opravené. Jelikož však mají propustnost kolem pěti set těl za čtyřiadvacet hodin, dávají přednost kremaci venku.

Isaac vše bedlivě zkontroluje, Haim dle jeho pokynů zapisuje každou maličkost, oba si musí zasloužit své privilegované postavení. Kápo si promluví i s vězni, kteří mají právě pece na starosti, ale opět jde spíše o formalitu.

V pozdním odpoledni se vracejí zpátky do svého truchlivého domova, do továrny na smrt, kde mají na půdě vyčleněnu jednu malou komůrku, v současných letních měsících s velmi těžkým a horkým vzduchem. Ale nemohou si stěžovat, ostatní jsou na tom podobně či ještě hůře.

Jen co vstoupí do prostor pecí, zastaví se, neboť spatří nad jednou z nich sténajícího mladého vězně, jak tam visí za ruce, nepřirozeně vyvrácené dozadu. Edelstein se zarazí, vždyť toho mladíka zná, jak se jen jmenuje … Shlomo Moleszio, toho přece kdysi zachránil. Tehdy ho rychle sám potrestal, když se ho už chystal Otto Moll zastřelit. Ten je tady taky, a právě teď stojí spolu s dalšími esesáky kousek od visícího devatenáctiletého Shloma, a asi se radí, co s ním udělají.

„Co se stalo?" zeptá se Isaac nedaleko stojícího Eliase Fedlberga.

„Je to v prdeli," šeptá oslovený, „Nevím jak, ale chytili ho s prstýnkem. Tak ho zmlátili a pak takhle pověsili. Ale bojím se, že to tak neskončí. Však víš."

„Ukradnul prstýnek a producíroval se tu s ním?“ zavrtí nechápavě hlavou Edelstein.

„Asi si chtěl něco koupit. Možná ho nějakej esesák prásknul. Možná jen chtěli někoho chytit, aby prokázali svoji bdělost. Aby měli klid a mohli kšeftovat s jinejma,“ podívá se významně Fedlberg na kápa.

„Tohle je vždycky riziko,“ pokrčí ten lhostejně rameny. Pak ale zbystří pozornost, neboť dle všeho trestání vězně přistiženého při krádeži má mít pokračování. Nebohý mladík je spuštěn na zem, strašně zařve, jak mu jsou ruce vráceny do přirozené polohy.

„Svlíkni se, ty židovská svině!“ huláká na něho vyšší šikovatel, ve tváři zlověstný výraz, už asi přišel na to, jak chudáka Shloma ještě víc potrápit. Nebo ho jen popraví kulkou do týla?

Molezsio je obklopený kohortou nácků a nemá moc na výběr. Rozbolavělýma rukama se snaží sundat oděv, oni mu přitom nadávají a vysmívají se mu, jak je nešikovný. Po delší urputné, a asi i bolestivé práci, skončí zcela nahý, pokleslý v kolenou, očekávající svou smrt.

„Tak pojď, ty svině zlodějská,“ chytne ho za zátylek Otto, a vleče ho směrem k jedné odstavené peci.

Shlomo se zděšeně rozhlíží, už byl také svědkem, jak někoho zaživa upálili. Třese se strachy, ale nemá, jak se bránit. Jich je víc a on má zdevastované ruce po předchozím vykloubení. Povinně přihlížející členové sonderkomanda jen klopí hlavy, ale je jim divné, proč chudáka vlečou k peci, ve které oheň očividně nehoří.

„Tak dovnitř!“ křikne vyšší šikovatel, přitom otevírá dvířka jedné z muflí. Ta je v tuhle chvíli prázdná a vyčištěná.

„Ne! ne!“ šílí hrůzou Shlomo.

„Tak ty nechceš poslechnout?!“ zařve Moll, a spolu s dalšími začnou nahého mladíka surově bít. Přitom ho tlačí k otvoru do pece.

Molezsio se snaží bránit, ale nemá dostatek sil. Chytnou ho a po hlavě ho zastrčí dovnitř. Ještě ho mlátí přes nohy, co mu čouhají ven. Jak je podvědomě zatáhne, aby je uchránil před bolestivými údery, rychle zavřou dvířka.

„A je tam, svině,“ směje se Moll, přidávají se další, i jim asi dělá dobře slyšet nelidský řev vězně, zavřeného na místě, kde už shořela těla stovek jiných obětí nacistů.

Jeden ze strážných odbíhá, zatímco ti další pokřikují na zavřeného mladíka, vysmívají se mu. Slibují mu, že už brzo shoří. Ten ječí hrůzou a strachy, pomlácený a nepochybně hrozně vystrašený. Jeho kolegové ze sonderkomanda jen klopí oči, přitom nenápadně sledují, jak dobře se esesáci baví.

„Vytáhni to a nalej to tam,“ ukazuje vyšší šikovatel na popelník, který je dole pod muflí, a do kterého při kremaci propadává popel obětí.

Strážný, který přinesl v kanystru benzín, vytahuje zásobník, nalévá do něho trochu vysoce hořlavé látky. Ne příliš, tato kapalina je cenná, tak s ní šetří. Ale je jí tam dost, aby mohla pořádně vzplanout.

Edelstein již pochopil, jak má být chudák Shlomo mučen. Pokud by ho strčili do rozpálené pece, prožije strašné chvíle, které však budou mít jen krátkého trvání, neboť lidský organismus nemůže v takovém prostředí dlouho přežít. Nyní ale bude vězeň na roštu a pod ním se chystají rozdělat oheň. Tak ho tam mohou škvařit delší dobu. Bude pochopitelně záležet, jak moc benzínu tam nalijí, ale určitě neunikne popáleninám.

„Tak se připrav, ty svině,“ volá Moll, v očích mu plane. Pak mu zaplane v ruce zápalka, připálí si s ní cigaretu a pak ji rádoby ledabyle odhodí do částečně vysunutého zásobníku. V něm hned blafne kapalina a vyšlehnou plameny. Vzápětí je popelník zastrčen do pece.

Mladík uvnitř řve jak pominutý, možná více hrůzou než bolestí. Jistě, před ohněm planoucím v zásobníku se nemá kam schovat, ale spíš bude jen popálený, než by přímo sám vzplanul, domnívá se Isaac. Což však nic nemění na krutosti dobře se bavících nácků.

„To je strašný, pane. Voni ho tam pečou, jako husu," zašeptá Kamzon, opět výrazně pobledlý.

Edelstein neodpoví, naopak se významně podívá na svého pipela, proto ten raději už nic neříká. Ale zacpat uši si nemůže, a do nich mu proniká zoufalý řev mučeného i hurónský smích jeho mučitelů. Čím víc Molezsio ječí, tím větší potěšení esesákům způsobuje.

Křik slábne, asi jak dohořívá benzín v zásobníku. Náckové se domlouvají, zda tam nepřilít další, nakonec však dá velitel pokyn, aby byla dvířka otevřena. Jen co se tak stane, hrabe se z nich pološílený Shlomo, zašpiněný a potrhaný o stěny, popálený od rozdělaného ohně. Oči má vytřeštěné, vypadne na zem, hrabe se na nohy, a než se jeho mučitelé nadějí, vyrazí směrem ke dveřím.

„Pečínka nám zdrhla," směje se Rudolf Baerwald, jeden z aktérů nepěkného divadelního představení.

„Tak abyste ji snad chytili, ne?" baví se dobře Moll, stejně jako ostatním je mu jasné, že vězeň nemá kam utéci.

Rychlou chůzí směřují esesáci ke vchodu, a o značný kus za nimi vyrážejí i někteří ze členů sonderkomanda. Jiní zůstávají s hlavami sklopenými, nemají zájem vidět konec odporné zábavy svých věznitelů.

Edelstein nejprve zaváhá, ale pak také zamíří směrem na dvůr. Udělá pár kroků od dveří a zírá na novou hru nácků. Nahý, zmučený a šílený Moleszio běhá po dvoře, a náckové ho s bujarým křikem nahánějí. Počínají si, jako kdyby si děti hrály na honěnou. Dle všeho snad ani nechtějí Shloma dostihnout, jen se mu snaží různě zatarasit cestu, a řehtají se nad tím, jak on zoufale mění směr. Po chvíli je hra přestane bavit, proto mu jeden podrazí nohu, následně ho čapnou a vedou před svého velitele. Ten ukáže směrem k plotu, který nyní není pod proudem.

„Chtěl si utýct, ty svině židovská? No tak, dělej. Když to přelezeš, tak seš volnej," ukazuje Otto na pletivo.

Molezsio nereaguje, stojí v hloučku esesáků, jeho vyděšené oči bloudí od jednoho vysmátého ksichtu ke druhému. Asi není tak úplně mimo, aby mu nedošlo, co rozkaz znamená. Už sám zažil, jak Moll nechal někoho lézt na plot a přitom ho zezadu zastřelil.

„Tak dělej!" zařve vyšší šikovatel, pak se obrátí na svoje pochopy, „Když nepoleze, tak ho tam strčíme zpátky a budeme dál vopejkat."

Snad zmučený mladík porozumí hrozné výhrůžce, možná ho přimějí údery strážných, v každém případě se chytne plotu, ke kterému je surově přistrčený. Pak na něj začne rozvážně lézt. Přitom sténá bolestí.

Moll mezitím vytahuje z pouzdra svou pistoli, ustoupí kousek stranou, chvíli čeká, pak pozvedne ruku. Práskne výstřel a kulka se zaryje nebohému vězni mezi lopatky. Zřítí se asi z metrové výšky k zemi jako žok.

„Skvělá rána, pane SS-Hauptscharführere," pochlebuje Baerwald, „Přesně na komoru," dodává.

„Nech tu hromadu hnoje vodnýst, ať tady nesmrdí," nařizuje očividně spokojený Otto, s úsměvem na rtech zastrkuje zbraň zpátky k opasku. Může si udělat další zářez, ale možná ani on už nedokáže spočítat, kolik lidí vlastní rukou zastřelil od doby, co byl ustanoven vedoucím všech krematorií.

Rudolf mávne na Isaaca, ten volným krokem přijde k četaři, střetnou se na půli cesty.

„Pošli někoho, ať to hovno vodnese," říká Baerwald.

„Ano, pane SS-Rottenführere," odpoví kápo bezbarvým hlasem, už ho ani nepobuřuje pohrdané vyjádření na adresu zavražděného mladíka. Je na podobné výlevy těch blbů zvyklý. Jen předá rozkaz dále, kdy odchytí dva nejbližší vězně. Ti pak vezmou zastřeleného kolegu a vlečou ho zpátky k pecím. Tentokráte však skončí v pořádně roztopené, kde se promění v popel.

Isaac dvojici následuje s lhostejným výrazem, stane vedle svého pipela.

„Ber to jako varování," ukáže na mrtvolu Shloma, položenou před jednou z pecí, „Pořád je potřeba se mít na pozoru."

„Ano, pane," hlesne Kamzon.

„Jdu nahoru. Ty se mrkni na pitevnu a na ten pokoj doktorů, jestli něco nepotřebujou. Možná bude třeba po nich uklidit, nebo tak něco."

„Ano, pane."

Edelstein vyjde do svého kutlochu, tam se svlékne do pasu, rozvalí se na posteli, zapálí si cigaretu. Zírá do stropu a přemýšlí, kde se v lidech bere ta krutost. Pokud chtěli toho chudáka potrestat, mohli ho rovnou zastřelit. Ale oni se napřed baví jeho mučením, a smějí se u toho jako blázni. Bylo v nich hrozné zlo vždycky, nebo ho vyvolala až tahle strašná válka? Kdy neplatí žádná pravidla, žádná zvrácenost není zakázaná? Moll pak nemá vůbec žádné zábrany. Vzpomene, jak si nechal vyšší šikovatel vodit nahé ženy k planoucí jámě, pásl se na jejch strachu a pak je sestřeloval jak kuželky. Nebo jak do ohně házel živé malé děti.

„Pane, chtěl by s váma mluvit doktor Zilbermann," vstoupí Kamzon.

„Co potřebuje?" zvedá se líně kápo.

„Nevím, pane. Navrhuje se sejít v tom jejich pokoji. Jak jsem pochopil, tak by uvítal, kdybyste přinesl kávu a cigaretu," pokrčí rameny Haim.

„Tak von mě zve a já mám zajistit pohoštění?" ušklíbne se Isaac, „Víš co? Zařiď to. Vem naši kávu, uvaříš nám ji," obléká si zvolna košili.

Netrvá dlouho a Edelstein sedí u stolu proti vážně se tvářícímu Zilbermannovi, zatímco Kamzon jim připravuje kávu. Patolog čeká, až bude pipel hotov, a až na pokyn kápa opustí místnost. Pak přijme cigaretu, nechá si zapálit.

„Tak co se děje, pane doktore?" zeptá se Isaac unylým hlasem.

„Nemám dobré zprávy. Jedná se o vašeho bratra …"

„Bratra … Kterýho?" objeví se přeci jen úlek ve tváři kápa.

„Ach ano, zapomněl jsem, máte jich tady víc. Jde o Gideona, jedno z těch dvojčat. Velmi vážně onemocněl, jeho stav je vážný …"

„Umírá?" vyštěkne otázku Edelstein.

„To se nedá vyloučit. Je mi moc líto, že vám musím tuhle informaci říkat právě já, ale asi byste to měl vědět. Teda pořád je naděje, že tu nemoc zvládne, ale nedá se vyloučit ani jeho smrt."

„Do prdele …," svěsí hlavu Isaac, „Tohohle jsem se vždycky bál … až je sem jednou přivezou, až půjdou na ten váš stůl … do prdele, co Yoel?" objeví se v jeho tváři zděšení, nedokáže zachovat svůj typický výraz.

„Ten je zdravý, zatím …"

„Pane doktore, ale pokud Gideon zemře … jestli ho sem přivedou, jako toho kluka nedávno, a von bude chtít, abych ho přidržel při popravě …," přemýšlí nahlas Edelstein a krve by se v něm nedořezal.

„Snad nikdo nebude chtít … po vás … možná všechno dobře dopadne."

„Možná … ale když ne …"

„Třeba tentokrát druhé dvojče ušetří."

„Sám tomu nevěříte, a ani já ne. Moc dobře vím, koho tady pořád kucháte."

„Nevím, ale byl tam taky váš bratr Daniel. Přijel tam s tím svým kapitánem, doktorem Schröderem. Možná tentokrát udělá výjimku, kvůli vašemu bratrovi."

„To bych se divil … pro ně jsme jen vodpad …"

„Váš bratr Daniel je lékař, a ty přeci jen snad berou trochu jinak. Obyčejného vězně by těžko přivezl ve voze důstojník SS, kapitán."

„Co tomu Gideonovi vlastně je? Umírá na následek nějakýho zkurvenýho pokusu?“ objeví se stíny ve tváři Isaaca.

„Ne, ne, vážně onemocněl, asi náhodou. Podle všeho byl jeho organismus napaden zákeřným virem, občas se to stává. Nikdo si nepřeje jeho smrt, naopak, doktor Mengele se ho velmi urputně snaží zachránit. Ale není jisté, jestli se mu to podaří. Jen tohle jsem vám chtěl říct, abyste se případně mohl připravit, na nejhorší, kdyby k tomu došlo. Moc bych si přál, aby to dobře dopadlo, ale …“

„Rozumím, pane doktore,“ říká kápo přiškrceným hlasem, „Děkuji vám, ačkoli bych tuhle informaci radši nikdy neslyšel. Vy jste tam taky byl?“

„Ano, doktor Mengele občas svolává taková sympozia, i váš bratr Daniel se jich zúčastňuje. Mluvil jsem s ním … Podle všeho si vybudoval dobré postavení … Snad se mu podaří zachránit alespoň toho druhého … Je mi to moc líto, ale pořád je naděje …“

„Naděje … upřímně, doktore, jak moc velká je ta naděje?“ podívá se pátravě Edelstein.

„Těžko odhadovat … podle průběhu nemoci … snad padesát na padesát, možná o něco nižší. Není to ztracené, ale … Nechci vám lhát. Ta nemoc může někdy vzít velmi rychlý konec. Dojde vlastně k sepsi. Otravě krve, která postupně vyřadí jednotlivé orgány. Mohu vás ale ujistit, že tam všichni dělají všechno, aby vašeho bratra zachránili. Nemusí to ale stačit.“

„Takže se dá tak maximálně modlit,“ vyvodí si kápo ze slov lékaře svůj závěr.

„Tak nějak. Modlit se, aby to váš bratr dokázal zvládnout,“ přikývne Zilbermann.

Isaac už nic neřekne, dokouří cigaretu, ještě jednou poděkuje za informaci a zamyšlený stoupá po schodech do svého kamrlíku. Když Kamzon spatří jeho výraz, ulekne se.

„Stalo se něco, pane?“ ptá se opatrně.

„Stalo … Do prdele …,“ dopadne Edelstein na lůžko, vypadá zničený, „Špatný zprávy, jeden z mejch bratrů, jedno z těch dvojčat, tak asi umírá …“

„Umírá …,“ řekne stísněným hlasem pipel, „To je mi moc líto, pane.“

„Ne víc než mně, Haime. Nejhorší bude, že pokud umře, tak ho sem přivezou, a budou ho tady kuchat … Navíc je tam ten druhej, dvojče … víš, co s nima dělaj …“

„To je strašný …,“ dojdou sluhovi všechny souvislosti a hrozně zbledne.

„Všechno stojí za hovno. Haime, nech mě teď chvíli bejt, potřebuju bejt sám. Vypadni někam, třeba běž uklidit tu laboratoř. Nebo se někde zašij, já nevím.“

„Ano, pane,“ vyskočí Kamzon, podívá se soucitně na svého ochránce, pak rychle kutloch opustí.

Isaac padne na záda a hledí do stropu. Dýchá ztěžka, pak se začne v duchu modlit, prosí o záchranu Gideona a Yoela. Bojí se však, že jeho modlitby nebudou vyslyšeny.

ROZHODNUTÍ

Yoel Edelstein vykoná večerní apel, poté dohlédne na blok, zajistí večerku. Těsně před ní však barák opustí a směřuje na ošetřovnu. Má svolení od samotného doktora Mengele, že tam může dnešní noc strávit. Cítí se hodně slabý, brali mu další krev, dost krve, snad aby ji pak dali Gideonovi.

Jeho stav není dobrý, ale pořád se drží. Ovšem to se prý může během chvilky změnit, vše mu znovu vysvětlovala doktorka Honigmanová. Chudák Gideon, je pořád mimo, nejde s ním mluvit, maximálně něco blábolí nebo spí. Což je snad dobře.

Posadí se vedle něho, je tu i paní doktorka, a objevuje se i doktor Mengele. Oba se tváří dost vážně, což Yoela vyděsí. Na druhé straně je snad dobrým znamením, že je tu pořád ten německý lékař, určitě tak nikdo nic nepřehlédne, nepodcení.

Nevyhodí ho, jen musí ustoupit stranou, když bratra vyšetřují. Jejich mluvě moc nerozumí, používají slova, která nezná, asi z medicínského žargónu. Asi po deseti minutách Josef odejde a Evgenia se posadí na židli kousek stranou. Jak se zdá, dostala za úkol Gideona hlídat, a kdyby se mu přitížilo, určitě má za úkol okamžitě zasáhnout.

Yoel si znovu sedne vedle svého dvojčete. Je hrozně unavený, chce se mu spát, ale strach o sourozence mu brání zavřít oči a usnout. Vezme ho za ruku a modlí se. Využije situace, kdy je lékařka kus stranou a šeptem na bratra mluví, vzpomíná na hezké chvíle, a taky mu vypráví, co budou dělat potom, až tahle válka skončí. Až se odsud dostanou. Neví, jestli ho bratr slyší, ale pokud ano, snad ho jeho slova uklidní a povzbudí. Snad ho přimějí, aby se porval se zákeřnou nemocí, která ho postihla.

Pohlédne na propadlé tváře Gideona a pocítí hrozný smutek. Dojetí. Proč to jen nemohl být on, kdo onemocněl. Pokud by to šlo, hned by nechal tu bakterii přeskočit na sebe, aby opustila tělo jeho sourozence. Jenže kdyby umřel, co by pak udělali s ním?

Daniel mu sice tvrdí, že mu neublíží, i kdyby Gideon zemřel, ale možná půjde o lež, tu jejich milosrdnou, medicínskou. Aby se zbytečně netrápil. Ale jemu je to opravdu jedno. Nedovede si vůbec představit, že by tu zůstal sám. Bez svého dvojčete. Pokud to Gideon nezvládne, tak nemá chuť žít ani on. Vždyť si přeci dali slib, už dávno, když je sem přivezli. Buď to společně přežijí, nebo společně zemřou.

Ne, musí myslet pozitivně. Gideon je silný, určitě svůj boj zvládne. Určitě se zase vrátí do své písárny, zase budou po večerech kecat, třeba i o tom, co bude, až Němci prohrajou. Jenže když on vypadá tak hrozně, tak zbědovaně.

Kolem jedenácté hodiny přijde krize. Gideon s sebou začne trhat, snad se mu špatně dýchá. Dívá se na něj zděšeně, bojí se, že umírá. Paní doktorka vyběhne ven, a do pár minut jsou tady další lékaři, a k jeho údivu přijde i Mengele. Tak on tu zůstal přes noc? Kvůli Gideonovi? To mu na něm opravdu tak záleží? Nebo jen nechce ztratit své pokusné zvířátko? Nebo nechce prohrát s tou nemocí? Těžko říci, teď je důležité, aby mu pomohli.

Vyhodí ho ven z mítnosti, on stojí na chodbě a zoufale se modlí, aby mu bratr neumřel. Uvidí, jak ho přenášejí do ordinace, on je jen sleduje smutnýma očima a čeká. Pořád jen čeká, jak ta hrůza dopadne.

„Měl by sis jít lehnout," uslyší hlas Evgenie, uvědomí si, že asi usnul ve stoje, je zmatený, rozhlíží se, ztratil pojem o čase.

„Gideon …," hlesne.

„Tohle zvládnul, podařilo se nám ho stabilizovat," říká ona tichým hlasem, „Necháme ho na té ošetřovně, ale vyhráno není. Mohou začít selhávat další orgány."

„Je to moc zlý, paní doktorko?"

„Není to dobré. Ale pořád je naděje," říká ona, a on jí moc nevěří. Spíš se vše zhoršuje a oni nevědí, jak to zastavit. Alespoň tak mu to přijde.

Dovolí mu jít za bratrem, k lůžku si přivleče židli, co mají v ordinaci, vezme bratra za ruku, položí svou hlavu na jeho předloktí. Sice spí, nebo je v bezvědomí, ale snad cítí, že je tu s ním. Určitě to cítí. Jsou přece dvojčata, navzájem propojená.

Dýchá stejně těžce jako jeho nemocný sourozenec. Trhne s sebou, neboť sebou škube i Gideon. Zase si uvědomí, že usnul, tentokráte v sedě. Zděšeně zírá na ztrhané rysy bratra, dle všeho se mu zase přitížilo.

Vše se opakuje. Jsou čtyři hodiny v noci, uvědomí si, že jen hodina zbývá do budíčku. Má strach, že se ho Gideon nedožije. Zase kolem něj skáčou lékaři, a zase je u toho i Mengele. Jeho opět posílají za dveře, kde on prožívá hrozná duševní muka. Je mu jasné, že uvnitř jeho sourozenec bojuje se smrtí, pokolikáté už? Dokáže znovu vyhrát?

Je to borec, po necelé hodině mu dovolí zase vstoupit, nemocný bratr leží znovu klidně a snad normálně dýchá. Sedá si k němu, tam ho zastihuje budíček, který je procelý tábor tradičně v pět hodin.

„Nevím co mám dělat, paní doktorko," ptá se plačtivě, „Nechci odejít, ale mám na starosti ten blok …"

„Tak tam zajdi, udělej, co je potřeba. Pak se sem můžeš vrátit," radí mu Evgenia.

„Mám strach … mám strach, že až se sem vrátím … tak … tak …," nedokáže to slovo vyslovit, ale ona pochopí.

„Tvůj bratr je bojovník," tvrdí mu, „Nic nevzdává, a to je moc dobře."

„Paní doktorko, tak já půjdu. Ale kdyby … kdyby se to zhoršilo … pošlete pro mě, prosím."

„Jen běž, stav tvého bratra se nám podařilo stabilizovat. Vrať se sem, až vyřídíš ty věci na bloku."

Poslechne, zvedne se. Šourá se táborem jako ve snách. Je zničený únavou i odběrem krve, chce se mu hrozně spát. Ale vzmuží se, dohlídne na snídani, na apel, na odchod některých členů bloku za prací. Až pak si vezme něco ze svých zásob, udělá si hodně silné kafe. Jak ho popíjí, pohlédne na židli, kde sedává Gideon, a málem se zhroutí. Ten nával úzkosti je strašný, vyrazí mu slzy z očí. Nepamatuje si, že by tady někdy plakal. Ale teď jsou emoce strašné, jeho organismus je nezvládá.

Vzpamatuje se, projde blok, rozdělí práci, i starost o malé děti. Cítí, jak na něj mnozí zírají soucitně, jistě vědí o Gideonovi, a asi ani pohled na něj není dvakráte povzbudivý. Zamíří zpátky na ošetřovnu a modlí se, aby mu na chodbě neřekli tu hroznou zprávu. Modlí se, aby bratr pořád ještě dýchal.

Dýchá. Možná ne úplně dobře, ale pořád se mu hrudník lehce zvedá. Nechávají ho na ošetřovně, je tam teď jiný doktor, asi si šla paní doktorka na chvilku odpočinout. Zaslouží si to, bděla u Gideona celou noc.

Sedne si k sourozenci, drží ho za ruku, zase položí svou znavenou hlavu na jeho paži. Prosí Hospodina o život sourozence, a nabízí mu ten svůj jako protihodnotu, pokud je třeba, aby jeden z nich zemřel. Chvílemi klimbá, chvílemi procitne.

Krátce před obědem přichází další krize. Tohle nevypadá dobře. Dvě už zvládl, tak snad do třetice všeho dobrého? Modlí se, pokolikáté už? Jak dlouho dokáže vysílené tělo jeho bratra vzdorovat té zlé bakterii, nebo co to do něj vlezlo?

S těžkým srdcem odběhne na blok dohlédnout na výdej oběda, pak se zase rychle vrací na ošetřovnu. Pomalu otevírá dveře, bojí se, že tam už Gideon nebude, že ho již přemístili do márnice. Oddechne si, pořád leží na vyšetřovacím stole.

„Yoeli, musím s tebou mluvit," říká mu doktorka Honigmanová.

„Mluvit? O něm?" ukáže on na sourozence.

„Ano, pojď dál, zavři a posaď se," ukáže mu ona na židli.

Poslechne ji, ale nemá z toho dobrý pocit.

„Yoeli, vypadá to moc špatně, s tvým bratrem," tváří se ona soucitně.

„Zvládnul to, ne? Pořád dýchá …"

„Yoeli, je to jen otázka času …"

„Otázka času?" nechce pochopit, co mu ona naznačuje.

„Je to otázka několika hodin. Tvůj bratr je bojovník, ale tohle je nad jeho síly. Nejde už nic dělat," svěsí ona hlavu.

„Jak nejde nic dělat," protestuje nesměle.

„Odcházejí mu orgány, jeden za druhým. Selhávají mu základní životní funkce. Nedokážeme to už zastavit. Musíš se připravit, že během pár hodin zemře,“ řekne mu to ona natvrdo.

„Během pár hodin zemře …,“ opakuje, jako by byl duchem nepřítomný.

„Je mi to moc líto. Opravdu jsme všichni udělali, co bylo v našich silách.“

Jasně, tohle jsou ty jejich kecy. K čemu tady jsou, když ho nedokážou zachránit. Nemá sílu jí nic odpovědět, a tak se jen zvedne, vleče za sebou židli. Sedne si vedle sourozence a vezme ho za ruku.

Tak tohle jsme asi nezvládli, mluví k němu v duchu. Ale přežili jsme tady dlouho, ne? Dva a čtvrt roku, to se podařilo málokomu. Někdy to stálo dost za hovno, ale pořád jsme byli spolu. Podporovali se, jeden druhého. Dodávali si sílu, zvládnout všechno to ponižování, strach z budoucnosti, strach, že nás mohou kdykoli zabít. Smutek za členy rodiny, kteří zde zahynuli.

Tak jak ještě dlouho? Bojoval jsi statečně, to se ti musí nechat. Za nás oba. Vzalo to rychlý konec, před dvěma dny jsi byl úplně v pořádku, a dneska … Ale zase ses moc netrápil. Vlastně jsi skoro pořád spal. Možná si ani neuvědomíš, že už jsi umřel. Tak nějak plynule přejdeš na druhou stranu. Za rodiči, dalšími sourozenci. Tam budeme zase spolu s nimi.

Pohladí ho po vlasech. Nikdy mu neřekl, jak moc ho má rád, jak moc pro něj znamená. Ale to asi bylo zbytečné, oba to dobře věděli, jeden o druhém. Každý by za toho druhého obětoval svůj život. Udělal cokoli, aby ho ochránil.

Vlastně je moc dobře, že tehdy šli za tou Mirou. Chudák, ta už to má taky za sebou, zplynovali jí nedávno. Ale bylo to moc důležitý. Umřou jako muži, ne jako kluci.

Je to osud, Gideone. Dal nám jen patnáct let života. Ty dva a půl posledního roku nebylo tedy nic moc, deportace, gheto, zase deportace a tenhle tábor. Ale už předtím, to ponižování, nošení té proklaté žluté hvězdy. Ale dejme tomu těch deset let, ty byly krásný. Se sourozenci, s rodiči, babičkou. S mnoha se zase brzo sejdeme, tam někde, kam odcházejí duše zemřelých. Snad něco takovýho je, a nebudou tam žádný esesáci. Ty tam Hospodin určitě nepustí. My jsme se vykoupili, svým utrpením.

Nemusíš mít strach, Gideone, dlouho tam sám nebudeš. Přijdu tam za tebou, brzo. Pak už budeme navždy spolu, už nás nic a nikdo nerozdělí. Navěky věkův. Taky si nemusíš nic vyčítat, ty za nic nemůžeš. Je to vyšší moc, že tě ta zákeřná choroba napadla. Rval ses statečně, dokud ti síly stačily. Ale teď už je asi konec. Pořád bojuješ, to ano, ale ta nemoc je podle všeho silnější.

Sedí tam, drží ho za ruku, přestává vnímat čas. Pak ho přenesou, asi potřebují tu ordinaci pro jiné případy, nad kterými ještě neudělali kříž. Ale to nevadí, zůstává u něho i na tom pokoji. Už si ho tolik nevšímají, Evgenie občas zaskočí, asi se podívat, jestli už umřel. Ale nezlobí se na ni, určitě se snažila ho zachránit.

Obejme ho kolem ramen, položí svou hlavu vedle té jeho. Nic jiného nevnímá, vše ostatní pro něho přestává existovat. Nikdo ho naštěstí nevyhání, a tak může být s ním, až do konce. Ale on ho stále oddaluje, pořád dýchá. Plynou hodiny.

Co kdyby se mýlili? Co kdyby se stal zázrak? Někdy se přece doktoři mýlí. Možná je Gideon ještě silnější, než si všichni mysleli. Pořád to nevzdává.

Kolem páté hodiny odpoledne začne být Gideon neklidný. Ne, neprobírá se, jen začne nějak špatně dýchat. Je bezradný. Má tu být s ním, anebo má běžet pro doktorku? Jenže co ta? Jasně mu řekla, že už nic udělat nemůže, že jeho krev je něčím otrávená, jeho vnitřní orgány jsou otrávené, a je jen otázkou času, kdy selžou definitivně.

Asi to už přichází, asi ještě naposledy zkouší bojovat. Náhle se zklidní. Vlastně úplně. Oči má zavřené, ne, lehounce pootevřené. Ale hruď se mu už nezvedá. Sahá mu na krk, snaží se nahmatat tep.

Pohladí ho po vlasech, položí mu svou hlavu na tu jeho. Naposledy se s ním rozloučit, obejmout, než ho odsud odnesou a hodí mezi další mrtvoly. Pak ho odvezou na nějakou pitevnu, rozřežou a spálí. Nikdy nebude mít žádný hrob, kam by mohl někdo přijít zavzpomínat. Pokud bude vůbec někdo, kdo by vzpomínal. Z rodiny nemusí nakonec přežít nikdo.

Co teď? Co má teď dělat? Jít pro lékařku? Ne, ještě zůstane chvilku s ním, ještě těch pár minut mohou být spolu, na tomhle hrozném světě, kde okusili tolik ústrků, tolik utrpení. Gideon už kráčí na lepší místo, a on tam brzo půjde za ním. Nenechá ho dlouho čekat.

Vstane ze židle, vyleze na postel, lehne si vedle něho, položí mu svou hlavu na hruď, ve které před krátkou chvílí přestalo tlouct jeho statečné srdce. Bylo by krásné, kdyby teď taky umřel. Kdyby zavřel oči a už se nikdy neprobudil. Navždy spolu. Je plný bolesti, zoufalství, ale také smíření. S osudem, který k nim byl na jednu stranu krutý, ale na druhou jim dal jeden druhého. Jen to mohlo trvat o něco déle.

Trhne s sebou, neboť do místnosti vstoupí doktorka Honigmanová, a tentokráte ji doprovází i doktor Mengele. Tak už se musí s Gideonem definitivně rozloučit, uvědomí si. Pohladí ho po vlasech, políbí na čelo a sleze z lůžka. Udělá pár kroků.

„Před pár minutama zemřel," oznámí jim.

Oba přistupují k lůžku, aby si ověřili tvrzení laika. Podle jejich výrazů mu dávají za pravdu. Vracejí se, ona je smutná, on naštvaný. Asi že mu umřelo jedno z jeho zvířátek, co si tady pěstuje pro své experimenty.

„Pane doktore, mám se vrátit na blok, nebo musím taky hned umřít?" zeptá se ho, přitom se tváří odhodlaně, „Jsem připravený," dodá, aby bylo jasno.

„Nic se ti nestane," odsekne německý doktor, „Vrať se na blok," nařizuje mu.

Měl by se asi zahlásit, ale už je mu všechno jedno. Tak se ještě jednou podívá na Gideona, pak se otočí a opouští ložnici. Zdá se mu, jako by se vznášel nad zemí, jako by šel v nějaké bublině, vše kolem něho je takové divné, jakoby neskutečné. Pohyby koná bezmyšlenkovitě, čistě mechanicky. Jako po paměti zamíří ven z baráku, stejně tak kráčí ke svému bloku. Ještě zbývá čas do apelu, ten musí ještě zorganizovat. Ne kvůli těm vrahům, ale kvůli těm uvnitř.

Pozvedne zrak k obloze. Jak nádherně svítí slunce. On ho dnes vidí naposledy. Co že to říkal ten strejda Pepi? Nic se mu nic nestane? Ale oni tady přece pořád lžou. Nebo mu vážně Dan vyjednal milost? Ale vždyť je to jedno. Pokud dostane trochu času, udělá vše po svém. Tady poprvé a naposledy. Vždyť už je vlastně mrtvý, zemřel před pár minutami, spolu s Gideonem.

Dojde do své ložnice, pak se přesune naproti, tam kde úřadoval jeho bratr. Posadí se ke stolu. Už má vše promyšlené, už se rozhodl. Další už bude v jeho režii. Nalezne prázdný papír a tužku. Chce napsat dva vzkazy, Danielovi a Isaacovi.

Kruci, kdo to otravuje? Aha, bratři Kaufmannové. Tváří se tak soucitně. Ale jsou to hodný kluci, taky si hodně vytrpěli, všechny jim povraždili. Taky už mají jen jeden druhého.

„Gideon před chvílí umřel," oznamuje jim, „Chci bejt sám," vyslovuje přání, které oni respektují.

Zavřou za sebou a on může přemýšlet. Chce napsat pár řádek, na rozloučenou. Ne moc dlouhý vzkaz, aby šel propašovat. To má také promyšlené. Jeden chce předat písaři, co mu u něj nechával Daniel jídlo, ten bude snad vědět, jak ho doručit. Druhý by měli dostat ti, co vozí mrtvoly do krematoria, tam, co slouží Isaac. Znají ho, protože od nich těla přebírá. Má to dobře vymyšlené, ale neví, jestli se motáky nakonec dostanou k adresátům. Ale to je jedno, alespoň to zkusí.

Dopíše vzkaz pro Dana, utrhne papír, složí lístek na malé části. Na tu horní pak napíše prosté písmeno D. Vezme zbytek listu, a pustí se do vzkazu pro dalšího z bratrů. Znovu připraví

skládačku k předání, tentokráte ji nadepíše I. Pak si uvaří kávu, a na postel začne vytahovat zásoby, které zde měl uschované Gideon. Následně zajde do své ložnice, a snese sem další proviant. Musí ho předat, on ho už potřebovat nebude, tak ať poslouží dalším.

Je to zvláštní, ale přes hrozný smutek, který v něm je, cítí něco jako úlevu. Přijal rozhodnutí, a tím se jeho rozervaná duše zklidnila. Vlastně už tady jen po sobě poklízí. Už na ničem nezáleží. Je to zvláštní, měl by se přece smrti bát, ale on se na ni těší. Snad nezaváhá v rozhodující chvíli. Zatím má odhodlání dost.

Podívá se na hodiny, blíží se večeřní apel. Musí se připravit, dnes naposledy. Bere si desky Gideona, to ho zase přepadá dojetí, jako by cítil místa, kde spočívaly bratrovy prsty. Sedne si a čeká.

Nástup. Vyjde z místnosti, obušek nechá ležet na stole, místo toho má seznamy příslušníků baráku. Jde zase o formalitu, snad bude vše sedět, snad neudělal chybu. Ale i kdyby, tak to zakryje, on se již potrestání bát nemusí.

Vidí ty pohledy, co na něj mnozí vrhají. I jak rychle odvracejí zrak či ho klopí. Rozumí jim. Jednak ho litují, že přišel o bratra, a jednak je jim jasné, že i on je odsouzen k smrti. Když zemře jedno z dvojčat, tak ho brzo následuje to druhé. Nemýlí se, bez ohledu, jestli Dan něco vyjednal či nikoli. Snad se nebude moc zlobit, snad ho pochopí, pokud mu Mengele nelhal a nechce ho nechat zabít.

Asi jsou překvapení, jak zvládá apel. Ale on už je ve skutečnosti někde jinde, tady na tomto světě už vlastně přesluhuje.

Požádá bratry Kaufmannovi, aby za ním přišli. Ti klopí hlavu, nevědí kam s očima. On jim uvaří kávu, pak před nima odkryje proviant.

„Tohle je pro vás. Něco si nechte a zbytek rozdejte," říká jim, oni chtějí něco namítat, on je umlčí rázným pohybem ruky, „Dobře víme, jak to tady chodí. Gideon je mrtvý a já taky brzo umřu. Tak si to vemte, my už to potřebovat nebudeme."

„Třeba ti neublíží, když máš tu funkci," ozve se Dawid.

„Nemusíš mě utěšovat," zavrtí hlavou, „Já se nebojím. Jen tak budu zase s ním," sáhne do kapsy a vyndá své vzkazy, „Chci vás o něco požádat. Dejte tohle zítra ráno písaři, to s tím D, je to pro bratra Daniela. A to druhý zkuste dát těm, co vozej těla do Krematoria dva, jak je tam ta pitevna. To je pro mýho druhýho bratra Isaaca. Ale to přece víte."

„Yoeli, to ale můžeš přece ráno udělat sám. Nebo si snad myslíš …," ozve se Nahum.

„Nevím, co bude ráno. Třeba bych to už nemusel stihnout," nebude jim vykládat, co má v plánu, „Řeknu vám teď přesně, co uděláte, ano?"

Souhlasí, a tak jim popíše, koho přesně mají vyhledat a jak vzkazy předat. Ale i oni už se vyznají, snad to zvládnou. Nabízejí mu, že zůstanou chvíli s ním, ale on odmítne. Jen jim předá proviant a řekne jim, aby ho teď schovali a až bude vhodný čas, tak ho rozdali. Odcházejí v rozpacích, ale nechtějí mu odporovat, což je dobře.

Zajde do své ložnice, vše poklidí, chce za sebou nechat pořádek. To samé následně udělá i v místnosti písaře. Tam pěkně vyrovná veškeré dokumenty, aby se v nich vyznal ten, co přijde po nich. Pak si ještě udělá kávu, na uklidnění.

Až teď má zase čas přemýšlet, a to není dobré. Je lepší něco dělat. Ale do večerky už moc času nezbývá. Popíjí kávu a snaží se duševně připravit. Smrt je blízko, a náhle dostane strach, jestli dokáže ten poslední krok udělat. Je přeci normální, že se člověk smrti bojí, i když si ji třeba přeje, jako on. Něco v něm se asi brání, ale rozum to nebude. To spíš něco jiného, co nutí lidi pořád bojovat o život, i když už je situace beznadějná. Pud sebezáchovy?

Večerka. Udělá kontrolu jako normálně. Zase vidí ty soucitné pohledy a klopení očí. Ale nezlobí se, taky by nevěděl, jak se dívat.

Stane v chodbičce, mezi místnostmi, které s Gideonem nějaký čas obývali. Dýchá zhluboka, před sebou vidí dveře ven z bloku. Znejistí, něco v něm začíná pochybovat. Pochybovat, zda se rozhodl správně. Vždyť by to mohl nechat osudu. Pokud ho nechá Mengele zabít, tak půjde za Gideonem hned. Pokud by ho ale nechal žít, možná by mohl sloužit spolu s Danem a Josephem. Ta naděje tu asi je. Jenže pořád by byl jen jeden. Pořád by žil ve strachu, že ho nakonec zabijí. Pořád by se musel před nimi ponižovat.

Přitom stačí otevřít ty dveře a ujít nepříliš dlouhý kousek cesty. Tam přijde konec. Konec všemu tady, a snad začátek něčeho nového. Je asi normální, že má strach ze smrti. Bojí se toho okamžiku, kdy smrt přijde. Taky není vůbec jisté, co je po ní, a zda se skutečně s Gideonem zase sejde.

Pak si představí, jak se zítra ráno probudí a zjistí, že je Gideon mrtvý, a on je tady sám. Ta představa je strašná. Na jeho vyplašené tváři se objeví drobný úsměv, a on otevře ty zatracené dveře, kterými musí projít, aby mohl vykročit vstříc něčemu neznámému. Ale horší, než tenhle tábor, tak to určitě být nemůže.

Zhluboka se nadechne a vyjde ven. Jde pomalu, krok za krokem, a stále si dodává odhodlání. Sice zpomaluje, ale pořád postupuje vpřed. Směrem k plotu, kterým proudí elektrický proud. Jeho tělo je napjaté, jeho mysl zmatená. Něco mu říká, aby se rychle otočil a zmizel, než ho hlídka ve věži zaregistruje, ale ještě silnější je odhodlání vše ukončit.

Plot se blíží, už zbývá jen několik kroků. Snad tak pět, šest. Udělá jeden, druhý, ten třetí je o něco kratší … Uslyší výstřel a zároveň i náraz do prsou. Uvědomí si, že ho právě střelili, najednou hledí do tmavé oblohy plné hvězd. Je to jen mžik, neboť vše mizí velmi rychle v mlze … Pak ho oslní zářivé světlo …

DEN POTÉ

„Zemřel?“ zvolá Daniel Edelstein, když po ránu vstoupí do jeho kanceláře Schröder. Soudí tak podle jeho výrazu.

„Jo. Včera vodpoledne,“ přikývne Johann, podívá se na svého vězně, ve tváři kapitána je však tentokrát soucit, spoluúčast, „Poslal jsem Kurta, aby přivezl toho druhýho,“ oznamuje.

„Tak je mrtvý …,“ říká si Edelsetin sám pro sebe, bledý jak stěna, „Poslal jste … přiveze ho sem … moc vám děkuju …“

„Dane, je mi to vážně líto. Ale musíš se vzpamatovat. I proto jsem hned poslal pro toho druhýho, zařídil to jeho přeložení. Máš tady důležitou funkci.“

„Já vím,“ hlesne židovský lékař a ztěžka dopadne na židli.

„Někdy fakt stojí život za hovno,“ jde Schröder postavit sám na kávu, pak vytáhne ze skříňky láhev koňaku, nalije dvě štamprle. Rukou odmítne pomoc, dneska ráno udělá kafe on.

Sedí tam a žvaní o hloupostech. Popíjejí u toho kávu s koňakem. Daniel je nicméně duchem nepřítomný, ten bloudí někde v Birkenau, kde se nachází mrtvola jeho dalšího bratra.

„Poslouchej, dám ti dnešní dopoledne,“ tváří se chápavě Johann, „Vezmi si sem svoje bratry, toho písaře a toho, co Kurt přiveze. Ale vodpoledne, vodpoledne už zase musíš fungovat. Jasný?“

„Ano, pane doktore,“ hlesne Edelstein, ale jeho šéf si není jistý, zda ví, co právě odsouhlasil.

Kapitán proto raději začne prohrabovat složky svých pacientů, dnešní vizitu asi bude muset udělat sám. Sice by na účasti svého vedoucího lékaře mohl trvat, ale byl by mu tam stejně na dvě věci. Čas pomalu plyne, až do doby, než se ozve zaklepání a do místnosti vstupí řidič Kurt Neuberg. Tváří se však divně, rozpačitě.

„Přiveď ho sem," zvedne Schröder oči od lejster, „No tak, na co čekáš," zamračí se.

„Pane SS-Hauptsturmführere, nemohl jsem ho přivést," odpovídá Neuberg.

„Jak nemohl, do prdele! Dal jsem ti přece pro něj propustku!"

„O to nejde, pane SS-Hauptsturmführere," podívá se Kurt na židovského lékaře, v jeho tváři se objevuje soucit, „Nejde ho přivést, protože je mrtvej."

„Mrtvej?!" vyskočí Daniel a vytřeští oči.

„Mrtvej?" zvolá Johann a také vstane, „Jak mrtvej, do prdele?! Měl jsem přece s Josefem dohodu!" stáhne se jeho tvář zlostí.

„Nikdo ho nezabil … teda zabil … tak napůl … ale jinak, než si asi myslíte," blábolí řidič, je patrné, s jakou nechutí předává tuhle špatnou zprávu.

„Do prdele, Kurte, co to žvaníš?!" tváří se kapitán strašně.

„Pane SS-Hauptsturmführere, je to jinak, než si myslíte. Von se prostě zabil sám. Někdy po večerce vyšel z bloku a šel k těm drátům. Než tam došel, tak ho strážnej střelil. Takže ho sice zabili, ale proto, že von sám chtěl," snaží se vše uvést na pravou míru Neuberg.

„Do prdele!" uleví si Johann, a vrhne pohled na svého vedoucího lékaře, který pořád stojí, se zsinalým obličejem, chvějícíma se rukama.

„Je mi líto, že jsem musel tuhle zprávu říkat právě já," mluví řidič dle všeho upřímně.

„Proč to do prdele udělal?" vzteká se Schröder.

„Nevím, pane SS-Hauptsturmführere," pokrčí rameny Kurt, pak zaváhá, než pokračuje, „Možná by to mohlo vysvětlit tohle," sáhne do kapsy.

„Co to je?" zavrčí kapitán.

„Asi vzkaz. Tady pro pana doktora. Nechal to u jednoho písaře, jak jsem jim tam nechával ten proviant. Tak mi to dal, abych to předal," udělá Neuberg několik kroků a natáhne svou ruku s mnohokráte přeloženým lístkem, na němž se nachází písmeno D.

Edelstein převezme třesoucí se rukou vzkaz ze záhrobí, klesne do židle a lístek rozbalí. Jednou musí čtení přerušit, jak je rozrušený, pak znovu upře zrak na písmo svého bratra, který se rozhodl dobrovolně zemřít, uniknout tak z tohoto pekla.

„Drahý Dane,

děkuji Ti za sebe i Gideona za vše, co jsi pro nás udělal. Moc si přeji, abys nakonec přežil a založil si rodinu. Snad se ti to podaří, když jsi lékař. Pozdravuj taky Josepha, moc mě mrzí, co se mu stalo. Ale on byl vždycky moc silný a když dostane šanci, zvládne to.

Nevím, co se má se mnou stát, doktor Mengele tvrdí, že se mi nic nestane. Ale to je jedno. Nemohu bez Gideona žít. Nedovedu si představit, že bych tu zůstal bez něho. Jen díky němu jsem to tady zvládal. Slíbili jsme si, že budeme spolu, a já to hodlám dodržet. Snad mě pochopíš.

Byl jsem zoufalý, když Gideon onemocněl, ale teď už jsem zase klidný, protože vím, že budeme brzo spolu. Udělám to, co chci já, a ne co mi někdo poroučí.

Budeme tam někde s Gideonem na vás čekat, na tebe, Josepha a Isaaca. Ale nespěchejte, moc bych si přál, abyste za námi přišli až za hodně dlouho. Nakonec se tak jako tak zase sejdeme, určitě na lepším místě, než je tohle. Gideon už tam je a já jdu za ním.

Mám vás všechny rád Yoel"

Nešťastnému židovskému lékaři vypadne lístek z rukou, není schopný se skoro pohnout. Během jednoho dne ztratil hned dva své další bratry. Myšlenky mu víří v hlavě, nedokáže pochopit, proč se Yoel zachoval tak nezodpovědně. Copak nemyslel na své další sourozence? Mohl to být třeba nakonec právě on, kdo se z rodiny dožije konce války. Ale teď už je všechno ztraceno, už to nejde vzít zpátky, protože je mrtvý.

„Co tam píše?" zachrčí Johann.

„Tady," zvedne Daniel lístek ze země a podává ho svému šéfovi, ten ho vezme do ruky a dívá se nějak divně. Edelstein si uvědomí, že vzkaz je napsán v jidiš.

„Tomu mám jako rozumět?" převrací kousek papíru Schröder.

„Omlouvám se," hlesne židovský lékař, vezme si lístek zpátky. Vzápětí svými slovy v němčině přetlumočí dopis na rozloučenou.

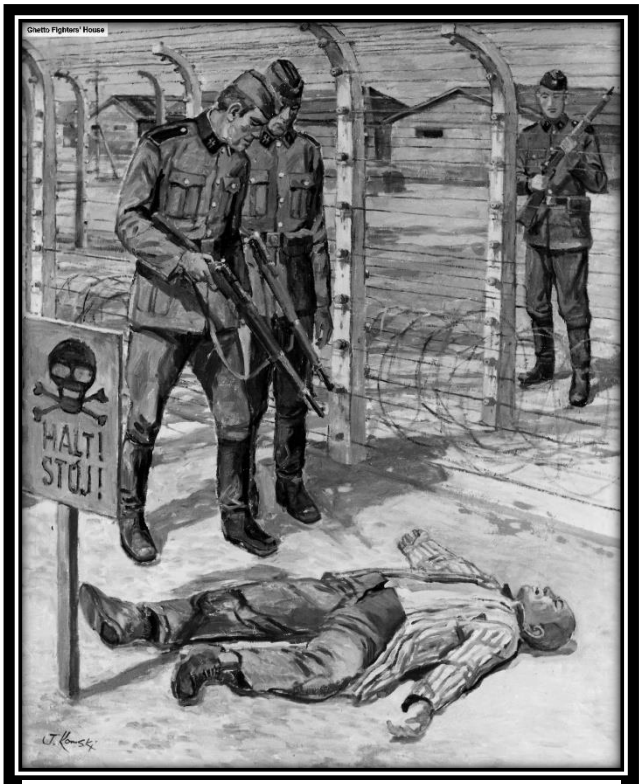

Ilustrační obrázek - Jan Komski - zastřelený vězeň u plotu

„Co blbnul, do prdele? Sám tam píše, že mu Josef řekl, že se mu nic nestane," vrtí hlavou kapitán.

„Neměl jsem ho tam nechávat, samotného …," hledá Daniel vinu u sebe.

„Hovno. Zabít se mohl i tady, když se proto rozhodnul. Asi byl na to dvojče moc fixovanej, tak to bylo. Dane, už se stalo a nedá se s tím nic dělat," tváří se Johann bezradně, pak se obrátí na svého řidiče, „Nalej nám panáka. Sobě taky," ukáže na skříňku, ve které má uschovanou kořalku.

Řidič vykoná rozkaz, pak si se sklenkou v ruce na pokyn svého velitele také sedne. V místnosti je hrobové ticho. Daniel je sice pořád jen vězeň, ale oba esesáci ho už znají více než dva roky. Spolupracují s ním, a Kurt navíc cítí výčitky za to, co se tady děje za hrůzy.

„Pane doktore, přijmete mou upřímnou soustrast. Asi to nijak nepomůže, ale je mi to opravdu líto," tváří se Neuberg nešťastně.

V ten moment na sebe všichni tři pohlédnou, a uvědomí si absurditu této situace. Tisíce a tisíce židovských mužů, žen a dětí tu hromadně vraždí, a teď jeden z katů vyjadřuje soustrast židovskému vězni, protože mu zemřeli jeho sourozenci. Vždyť už mu jich tady zabili mnohem víc. A nejen jemu, jsou tady tisíce vězňů a vězeňkyň, co jim povraždili blízké, bratry, sestry, rodiče, děti.

„Děkuji," hlesne Edelstein, také chápe nesmyslnost takového vyjádření, ale zároveň je za něj vděčný. Je si totiž jistý, že je upřímné.

„Taky mě to mrzí," ozve se s rozpaky Schröder, „Dane, něco ti navrhnu. Nechám tě dneska bejt. Pošlu sem Josepha, promluvte si spolu. Já udělám vizitu sám. Ale do zejtra se musíš vzpamatovat, jinak to tady nejde, do prdele!"

„Už jsme zbyli jen tři …," řekne zoufalým hlasem Edelstein, pak se vyčítavě na oba nácky podívá, a oni pochopí němou obžalobu.

„Zapomínáš na tu svoji …," zachrčí kapitán.

„Bylo nás devět, sourozenců …"

„Je válka, do prdele. Kurte, hoď to do sebe a jdeme," vstane Johann, už ho daná situace začíná vytáčet. Je přece velitel, a měl by jednat tvrději. Jenže ty dva a něco roku, co s tím židovským lékařem spolupracuje, přeci jen dost změnilo. Tohle už není bezejmenný Žid, které pohybem své ruky posílá na smrt. To je kolega lékař, se kterým tady tráví hodiny a hodiny, dny, týdny, měsíce.

„Pane doktore," zaskřehotá Daniel, „Dejte mi půl hodiny. Jen řeknu Josephovi, co se stalo, a pak za vámi přijdu … Ne, ne, nechci žádné volno, musím něco dělat, nemůžu tu jen sedět."

„Tak dobře. Až se vzpamatuješ, tak za náma přijď," bere si kapitán ze stolu připravené karty vybraných pacientů, o nich především budou dnes při vizitě debatovat. Další záznamy mají u sebe lékaři na konkrétních odděleních, anebo někdo z personálu.

Edelstein zůstane chvíli sám, sedí jak hromádka neštěstí, ruce se mu chvějí, pohled má prázdný. Když vstoupí bratr, jen lehce pootočí hlavu.

„Gideon umřel, že jo," řekne smutným hlasem Joseph.

„Voba jsou mrtví …"

„Voba?" rozšíří se oči písaře, objeví se v nich zděšení, tohle nečekal, „Říkal si přece … ale to se dalo čekat," pokývá smutně hlavou.

„Je to jinak, Yoel se zabil sám," pozvedne ruku Daniel a předá dopis sebevraha na rozloučenou.

Mladší sourozenec se posadí, také se mu chvěje ruka, a jímá ho dojetí, když čte obsah lístku. Pak ho pomalým pohybem odloží, vezme prázdnou sklenku, nalije si kořalku a hodí ji do sebe.

„Udělal blbost," konstatuje suše.

„Byl jen hrozně zoufalej, byl tam sám …"

„Možná … Dane, věděli jsme, že to takhle skončí … zbejváš vlastně už jen ty …"

„Co to žvaníš?" trhne s sebou lékař.

„Co si budeme vykládat. Isaac se votamtud nikdy živej nedostane. Já jsem kastrát. Tak jen ty můžeš zajistit, že tu naši rodiče nebyli zbytečně. Pokračovat v rodině. Snad máš aspoň ty nějakou malou šanci …"

„Takhle nemluv … Isaac pořád žije …"

„Jo, ale voba dobře víme, kde je," zdá se být Joseph mnohem klidnější než jeho starší bratr, možná se smrtí dvojčat počítal, připravil se na ni, „Tohle Yoel dělat neměl, když měl šanci … Kurva, zabíjej nás tady jednoho po druhým."

„Jsem úplně vyřízenej …"

„Nemáme náhodou práci? Nešel Schröder na vizitu?"

„Dal mi čas … jak dlouho budu chtít …"

„Nesmysl. Chceš tady jen tak sedět a užírat se? Dane, koukej vstát, půjdeme na tu vizitu. Voba tam máme svoje povinnosti."

„Josephe, jak můžeš … tobě je to jedno …"

„Není mi to jedno," sevře ruce v pěst mladší bratr, „Ale co mám dělat? Sedět tu s tebou a truchlit? Co tím změníme, když jsou voba mrtví? Je lepší jít něco dělat, jinak ti z toho hrábne. Tak se koukej zvednout a jdeme," zní jeho hlas rozhodně a trochu i drsně.

„Asi máš pravdu," hrabe se na nohy Daniel, je skutečně vyřízený, v šoku. Se smrtí Gideona tak trochu počítal, připravoval se na ni, ale ta Yoela ho zaskočila, vykolejila. Přijde mu naprosto zbytečná, nesmyslná. Mohl dál žít, a on se přesto rozhodl zemřít. Zlobí se na něj, pak se zastydí, sám sebe dojme. Ale jeho oči jsou suché, ani dnes nepláče. O to větší tlak je uvnitř něho. Sice už bere smrt jinak, než jak by ji přijímal ještě před pár roky, ale i tak nedokáže zůstat netečný. Pořád vidí dvojčata před sebou, takové krásné urostlé chlapce, a teď jsou z nich jen mrtvoly, ležící někde nahé na hromadě jiných těl. Ani se s nimi nemůže rozloučit, pohřbít je. Zmizí, jako statisíce jiných, tady v tom pekle na zemi.

Schröder se tváří překvapeně, když se ke skupině lékařů bratři Edelsteinové připojí, naopak další doktoři i Avi Libek klopí oči, kapitán jim asi řekl o smrti dvojčat, napadne Josepha. Ale statečně převezme od Aviho část dokumentace, a s jistými obavami pohlédne na staršího

sourozence. Myslel svoje slova vážně, Daniel je jediný, kdo může zajistit pokračování rodu. Nesmí se složit, musí to tady zvládnout. On mu musí pomáhat, to je nyní jeho jediné poslání. Na jeho životě nezáleží, on děti zplodit nemůže, ale Dan by měl přežít, jinak po jejich rodině nezůstane vůbec nic.

Isaac Edelstein stojí na záraží Krematoria II a vyhlíží vězně, co touto dobou přivážejí těla zemřelých. Kousek od něho přešlapuje jeho pipel, nedokáže skrýt rozpaky. Ale je mu jasné, proč je kápo zde. Určitě si přeje, aby mezi těmi mrtvými nebyl jeho bratr Gideon. Snad se tak nestane a ten chlapec se uzdraví.

Isaac se tváří lhostejně jako vždy, ale uvnitř cítí napětí. Je si téměř jistý, že pokud jeho mladší sourozenec zemře, dovezou ho sem, aby ho zde pitvali. Pokud jeho tělo mezi mrtvými nebude, znamená to naději. Pokud bude … Pak se musí připravit na nejhorší. Možná sem Mengele přivede i Yoela, aby ho tady nechal zastřelit a mohli je pitvat společně. On s tím nebude moc nic udělat, a ten pocit bezmoci je strašný. Pokud však k tomu dojde, chce být sourozenci na blízku. Zachránit ho nedokáže, ale může mu být oporou, až bude umírat.

Co chce udělat, je zvrácené, ale co tady není. Pro esesáky jsou jen čísla, která připisují na svůj seznam, a pak ho z něho zase škrtají, když je zavraždí. Takhle to tady funguje, tady není místo pro soucit. Nevěří, že by se Mengele slitoval a druhé dvojče nechal žít, když to první zemře.

Projede jím zachvění, neboť spatří vězně, co táhnou kárku s těli. Vyrazí k bráně, oni dovnitř nesmí, truchlivý náklad je od nich nutné převzít. I s instrukcemi, kdo má skončit na pitevně a koho mohou spálit rovnou. Většinou jsou však těla určená pro patology označená, cedulkou uvázanou k palci u nohy.

Skoro se bojí pohlédnout na tu kárku, ale mrtvoly jsou stějně zakryté. Jako by tady všichni nevěděli, co se pod tou plachtou skrývá. Esesák otevírá bránu, vozík přebírá Edelstein, ten pokyne dvěma vězňům, aby ho zatáhli dovnitř.

„Pane, na slovíčko," ozve se jeden z přepravců těl.

„Ano?" zachvěje se Isaac, bojí se, co mu chce říct.

„Pane, je mi to líto, ale tam," ukáže vězeň na zakrytou hromadu těl, „tam jsou i vaši bratři, dvojčata," klopí zrak.

„Voba?" zeptá se Edelstein, nepohne se mu ve tváři ani sval, dokáže se skvěle ovládat.

„Ano, pane," přikývne muž, pak se trochu nakloní, a přejde do šepotu, „Pane, pod těmi jejich těly je zastrčený lístek. Od jednoho z nich, toho, co se zabil."

„Zabil?" zarazí se kápo, přeci jen teď zafungují emoce.

„Vím jen málo. Prej včera po večerce šel k drátům. Střelili ho kousek vod nich. Je mi to líto. Ale nechal vzkaz, asi na rozloučenou. Pro vás. Jeden kluk z toho jejich divnýho bloku mi ho ráno přinesl. Tak je tam zastrčenej. Tak si na to dohlídněte."

„Yoel spáchal sebevraždu?" tváří se nedůvěřivě Isaac.

„Nevím, jak se jmenovali. Ale co říkal ten kluk, tak ten jeden umřel, na nějakou nemoc, snad vodpoledne, a ten druhej ten samej večer šel ke drátům. Mrzí mě, pane, že vám tohle musím říct zrovna já. I to, že jsou určený k tý pitvě. Maj na nohách tu poznámku, pane."

„Děkuji ti, za přivezení toho lístku," kývne hlavou Edelstein, a vězeň se na něj podivně dívá. Asi mu je divné, s jakým klidem bere smrt svých bratrů. Možná si myslí svoje, o členech sonderkomanda se někdy šíří dost ošklivé pomluvy. Jak jsou bezcitní. Ale ti žvanilové by si měli sami vyzkoušet, jaké to je opakovaně asistovat hromadným vraždám, pálit tisíce těl mužů, žen i dětí.

Dva vězni dotáhnou káru ke dveřím, kterými budou mrtvoly odnesené do márnice. Přepravci zůstávají za bránou a čekají, až jim vrátí prázdný vozík.

„Tak co? Není tam?“ zeptá se Kamzon, jeho šéf se zdá být klidný.

„Jsou, a voba,“ odvětí mu Edelstein, ale ani teď neprojeví emoci. To naopak Haim nejprve vytřeští oči, a pak sklopí zrak. Raději již nic neříká.

Kápo strhne pokrývku a projede jím mrazení. Spatří tvář jednoho z dvojčat, je asi jako jeho sourozenec pod vrstvou jiných těl. Jeho obličej však přehlédnout nelze.

„Začněte je nosit,“ nařizuje Isaac unylým hlasem.

Skupina vězňů se vrhne do práce. Docela kmirají, jak jsou zvyklí, a tak mizí tělo za tělem. Teď už odkrývají dvojčata, leží vedle sebe, na zádech, Gideon má ztrnané rysy, naopak Yoel vypadá, jako by jen spal. Ale kus od levé bradavky, směrem do středu hrudi, je patrný vstřel.

„Tyhle ne!“ houkne Edelstein, a nosiči strnou, „Tyhle dva vodnesu sám. Tady s tím,“ ukáže na Kamzona.

Členové sonderkomanda se tváří překvapeně, kápo přece není od toho, aby konal běžnou práci. Ale musí ho poslechnout. Ještě více je překvapí, když vězeňský funkcionář těla sám natáčí na bok, a možná si ani nepovšimnou, jak rychle zmizí drobný lístek v jeho kapse. Pokud ano, nedávají nic najevo.

Edelstein uchopí za nohy Gideona, Haim ho vezme za ruce. Pak s ním jdou do márnice, kde ho položí stranou. Ještě k dvěma jiným tělům, patřící ženám, ty také jsou určené pro pitevnu.

Oba se vrátí pro druhé dvojče, a následně ho položí vedle jeho bratra. Isaac zůstává v márnici, hledí na své mrtvé sourozence. Co je tohle za svět. Takoví urostlí kluci, a teď jsou z nich jen mrtvoly. Gideon umřel na nějakou nemoc, a Yoel asi nechtěl čekat, až ho zabijí, tak to skončil sám. Náhle si uvědomí, že se mu trochu ulevilo, neboť bratr nebude popravený zde, vzápětí ho zamrazí, jak strašně uvažuje.

Odnošení mrtvol je ukončeno, stranou leží pět těl určených z této várky k pitvě. Bohužel dva jsou jeho krev. Počká, až všichni odejdou, Haima pošle hlídat ke dveřím, pak poklekne k sourozencům. Oba je pohladí ho hlavě, a tiše se modlí. Vzápětí si vzpomene na lístek, sedne si na zem vedle nich a začne číst.

„Drahý Isaacu,

chci se s tebou rozloučit. Pravděpodobně nás s Gideonem ještě jednou uvidíš. Ale to jsou jen naše těla, ty nic neznamenají. Naše duše už jsou spolu někde jinde. Někde, kde je nám oběma dobře. Tak ty naše těla bez obav spal, protože to nejcennější, co v nich bylo, v nich už není.

Budeme na tebe s Gideonem čekat. Ale nespěchej. Jednou se určitě zase sejdeme, ale moc bych si přál, aby to bylo za hodně dlouho. Na tom lepším místě, na kterém už Gideon je a já jdu co nevidět za ním.

Byl jsi pro mě vždycky vzorem, tím správným starším bratrem. Snad to tady zvládneš a prožiješ ještě dlouhý život, než za námi přijdeš. Mám tě rád. I Gideon měl. Yoel.

Jen ještě jedno, já i Gideon jsme umřeli jako muži a ne jako chlapci. Oba jsme byli s jednou cikánskou dívkou.“

Složí dopis na rozloučenou a schová ho ve svém oděvu. Je mu hrozně těžko, tohoto okamžiku se vždycky strašně bál, až spatří mezi mrtvými někoho ze svých bratrů. Teď tu leží dokonce dva. Ztěžka se zvedá. Zase cítí tu strašnou prázdnotu, smrt si vzala další členy jeho rodiny. Už zbývají jen tři, a z toho Joseph už nikdy nebude moct mít děti. Tristní bilance. Na druhou stranu je skoro zázrak, jak dlouho tady už přežívají. U Dana se to dá snad pochopit, jako

lékař má přeci jen jiné postavení. Vlastně asi jen díky němu ještě nejsou všichni mrtví. Dvojčata však zachránit nedokázal.

Vyjde na chodbu, pak bezmyšlenkovitě vleze do pitevny, a ustrne. Spatří, jak tam stojí nastoupení lékaři, na stole otevřené tělo poměrně mladé ženy, a před nimi se producíruje samotný Mengele. Isaac chce rychle zase zmizet, ale kapitán na něj mávne. Proto udělá několik rychlých kroků a zahlásí se předpisově svým číslem.

„Už jsi je viděl?“ zeptá se Josef.

„Ano, pane SS.Hauptsturmführere,“ odpovídá kápo ledovým hlasem, „Jsou vedle v márnici, připravení k pitvě.“

„Ten jeden vážně onemocněl. Ten druhý …,“ zavrtí hlavou kapitán, „Ten měl být dneska přeložený na blok osmadvacet, do základního tábora.“

„Měl být přeložený …,“ ztratí Isaac na chvíli svůj lhostejný výraz, „Tak proč …,“ dívá se zmateně.

„To už nám neřekne, bohužel,“ zamračí se Mengele.

„Věděl to, pane SS-Hauptsturmführere?“ odváží se Edelstein k dotazu, jde o velkou drzost, položit otázku kapitánovi SS, ale nemůže si pomoc.

„Moc dobře to věděl. Jeho jednání bylo krajně nezodpovědné,“ projeví nevoli Mengele, a Issac v tu chvíli pochopí, proč se kapitán zlobí. Podle všeho mu přes jeho snahu jedno dvojče zemřelo pod rukama, a druhé si dovolilo spáchat sebevraždu. Zemřelo, aniž by on k tomu dal příkaz. Taková drzost. Taková svévole.

Pochopitelně už nic neříká, v hlavě mu naopak šrotuje. Pokud Yoel věděl, že mu Dan domluvil přeložení, předtím asi vyprosil u německých kolegů lékařů jeho život, tak proč, do prdele, šel k těm drátům? Nebo mu kapitán kecá? Ale to asi ne, proč by to dělal. Už je div, že se s ním jako s vězněm baví. Možná jen proto, aby před ním odsoudil nezodpovědné jednání jeho mladšího sourozence.

„Běž,“ ukáže Josef na dveře, a kápo jeho rozkazu velmi rád vyhoví. Je však zmatený. Doposud mu vše dávalo smysl. Gideon umřel, a Yoel nechtěl čekat na svou popravu, tak to skončil sám. Ale teď tomu přestává rozumět. Proč se teda zabil, když měl jít na blok osmadvacet? Nepochybně na oddělení, které vede Dan. Tak proč se zabil? Kvůli Gideonovi? Ze žalu? Ze zoufalství? Tohle nedokáže pochopit. Tohle je přece naprosto zbytečná smrt. Pokud to tedy věděl, že nemá být popravený. Ale asi ano, podle všeho s ním Dan mluvil, a jistě mu o tom řekl. Možná se v něm jen něco zlomilo, když Gideon umřel, a tak jednak zkratkovitě.

Až teď je skutečně rozhozený, neboť se odehrálo něco, co nepasuje do zdejšího systému. Jistě, sebevraždy tu nejsou výjimkou, někdo už tu hrůzu prostě nezvládne a nechá se zabít. On je však zmatený z toho, že mu smrt Yoela nedává smysl. Kdyby ho Mengele nechal zastřelit, aby ho mohl pitvat společně s Gideonem, pochopil by to. Bylo by to dle zvyklostí, a nedalo by se jeho smrti zabránit. Ale zabít se sám, když existovala určitá šance třeba i všechno přežít …

Jde ven a zapálí si. Musí se uklidnit, nebo si zadělá sám na problém. Ne, on se určitě dobrovolně nezabije. Neusnadní jim to. Proto musí co nejrychleji nabýt rovnováhy, aby něco nepodělal a nestal se terčem útoku ze strany Molla a jeho soldatesky. Nemůže si pomoc, cítí zlost na Yoela, že se zachoval tak nezodpovědně. Vždyť tu už zavraždili skoro celou jejich rodinu, třeba mohl právě on přežít a založit novou dynastii. Teď je jen jednou z mnoha mrtvol v márnici.

Jenže může se zlobit na kluka, co leží kousek odsud mrtvý? Co on ví, jak moc zoufalý byl. Asi strašně, není zase tak snadné spáchat sebevraždu. Musel být strašně zoufalý, když se tak rozhodl. Může se za něj na to zlobit? Asi chtěl být spolu s Gideonem, mít už od všeho pokoj, nemuset nic řešit, nemuset smutnit za svým dvojčetem. Byl tam ten večer asi úplně sám, cítil

hroznou bolest, a tak se rozhodl to skončit. Kluk jeden hloupá. Snad má aspoň konečně klid, snad je něco po smrti, kde budou oba zase spolu. Těžko říct.

Bloumá po krematoriu či dvoře, až do doby, než spatří odcházet Mengeleho. Klidí se mu z cesty. Když kapitán opustí dvůr, vrátí se zpátky na pitevnu, kde se hrabou lékaři v mrtvé dívce. Cítí v jejich pohledem soucit.

„Je nám to moc líto," vyjádří se za všechny Maxmilian Zilbermann.

„Děkuji," kývne hlavou Isaac, „Chci se jen zeptat, kdy přijdou na řadu?"

„Je mi to líto, musíme je otevřít," tváří se nešťastně Miklos Nyiszli, „Nemůžeme jejich pitvu neudělat, je to rozkaz …"

„To je v pořádku, pane doktore," pokývá chápavě hlavou Edelstein, „Jen chci vědět, kdy budete hotoví. Chtěl bych v noci udělat něco jako pohřeb."

„Pohřeb? Tady?" zarazí se Karel Zigmund Bendel, třetí z patologů.

„Prostě je chci v noci vyprovodit, než je zastrčím do pece," vysvětluje Isaac, „Snad se domluvím s tím, kdo tady bude mít službu. Tak jen chci vědět, jestli budete hotoví, do tý doby."

„Jistě, pane. Vezmeme je hned po téhle ženě. Taky je potom velmi pečlivě zašijeme, aby vypadali dobře," vykládá Nyiszli, čímž vyvolá útrpný výraz na tváři kápa, „Já vím, nepomůže to. Je to hrozná tragédie, pane. Zvláště těn druhý …"

„Myslíte, že ho vážně nechtěl taky zabít, abyste je mohli pitvat společně?" podívá se pátravě Edelstein.

„Podle všeho ne," ozve se Zilbermann, „On určitě nechtěl jejich smrt. Co vím, tak dokonce kvůli tomu nemocnému zůstal celou noc v nemocničním bloku, snažil se ho zachránit. O tom druhém se domluvil, se svým kolegou. Tím, co s ním váš bratr Daniel spolupracuje, jako lékař. Jen proto chtěl udělat výjimku."

„Vypadal dost nasranej …"

„Ano, dost se zlobil," přikývne Maxmilian, „Nevím přesně, co ho rozzlobilo víc, jestli skutečnost, že nedokázal nad tou nemocí vyhrát, nebo jednání toho druhého vašeho bratra, kdy neudělal to, co mu bylo nařízeno. Nebo o čem oni rozhodli. Podle nich máme a zároveň smíme umřít jen tehdy, když je to jejich rozhodnutí. Já vím, je to zvrácené …"

„Jako všechno tady," opíše Isaac rukou oblouk, „Děkuji vám, že mi vyjdete vstříc."

„To je přece samozřejmé. Ještě jednou přijměte mou upřímnou soustrast, pane," tváří se nešťastně Zilbermann, a jeho dva kolegové ho napodobují.

Edelstein již nic neřekne a opouští pitevnu. Spatří za rohem vykukovat Kamzona, ten se ho drží jak stín, z povzdálí ho sleduje. Zavolá si ho k sobě pokynem ruky. Sluha přiběhne jak psík, neví kam s očima.

„Haime, mám pro tebe úkol," říká mu kápo temným hlasem, jako by vycházel ze záhrobí, „Nevíš, jestli je tady někdo, kdo se vyzná v pohřebních rituálech?"

„V pohřebních rituálech?" vyvalí oči mladík.

„Jo, do prdele. Jak se to dělá, když je normální pohřeb, ne tahle prasárna, když je nahý za krk přitáhneme k pecím a tam hodíme jak kus masa. Normální pohřeb, nějaký ty řeči a tak. Nevíš, nevyzná se v tom tady někdo?"

„Nevím, pane. Pane, co chcete dělat?" tváří se rozpačitě Kamzon.

„Chtěl bych jim udělat takový důstojný rozloučení, v noci, než je šoupneme do pece."

„Dovolí to?"

„Zkusím to zařídit. Tak víš vo někom, do prdele?"

„Ne, ale můžu se přeptat …"

„Tak to udělej."

„Pane, já jen … ale asi se budou ptát … můžu jim říct … ty dva … kdo jsou?"

„Proč ne? Copak je to nějaký tajemství? Každej tady už někoho ztratil, i já už vosobně strčil do pece jednoho bratra, a na začátku málem i další členy rodiny. Dost tady přece už … dyť ty přece taky, ne?“

„Ano, pane,“ hlesne Kamzon, vybaví se mu hrůzný okamžik, kdy jako člen sonderkomanda spatřil mezi propletenými těli v plynové komoře svou sestru.

„Tak běž. Vodpoledne půjdeme na ty kontroly, aby se neřeklo,“ mávne rukou Isaac a vyšle svého pipela do světa. Tedy do prostor krematoria.

Je mu jasné, že se brzy rozkřikne, že jsou v márnici dva jeho sourozenci, ale tohle mu je jedno. Stejně jako to bude jedno většině členů sonderkomanda, možná pár vrhne soucitný pohled, jako ti patologové. Snad budou k dvojčatům šetrní, a moc jejich těla nezdevastují. Aby vypadali aspoň trochu slušně, než se promění v popel. Zavrtí hlavou, tohle jsou pitomé starosti, jako by nebylo jedno, jak budou vypadat. Jediný, co je důležitý, je to, že jsou mrtví. Tohle již nejde nijak zvrátit, tohle je definitivní konec. Tohle už nejde vzít zpět a ani napravit. Vzpomene opět na nezodpovědné jednání Yoela a tvář se mu stáhne bolestnou grimasou.

VEČER A NOC POTÉ

Je po večerním apelu a bratři Edelsteinové sedí v hrozivém tichu v kanceláři na bloku osmadvacet. Popíjejí kávu, k ní si zapálí cigaretu a nalijí panáka kořalky. Nepředpokládají, že by sem někdo cizí neočekávaně přišel, navíc postavili na hlídku Šimona Rozentala. Kdyby se objevilo nebezpečí, bude je včas varovat. Ale jejich oddělení je samostatnou jednotkou, podléhající výhradně jeho šéfovi, doktoru Schröderovi.

Oba sourozenci sedí na židlích, s hlavami sklopenými, nikomu z nich se mluvit nechce. Teď, když už nemají žádnou práci, doléhá na ně tíže smrti dvojčat o to silněji. Joseph přemítá, jak staršího bratra povzbudit, ale nenachází vhodná slova, která by nemohla vyvolat pravý opak. Daniel je jednoznačně v obrovské depresi a pořád přemýšlí, zda nemohl udělat něco jinak. Vždyť s Yoelem mluvil, měl pochopit, co se chystá udělat a rozmluvit mu to. Měl ho povzbudit. Ale jak, když byl po smrti Gideona za mnoha hraničními ploty?

Jak rád by se vrátil v čase, do chvíle, kdy s Yoelem naposledy hovořil. Snad by se mu ho podařilo přesvědčit, aby neudělal ten hrozný a nevratný čin. Měl mu dát naději, měl mu jeho záměr rozmluvit. Tehdy ještě byla příležitost a on ji propásl. Jistě, hlavní vinu nesou ti, kteří je sem zavřeli a vytvořili pro ně svým způsobem beznadějnou situaci. Ale vinu cítí i on.

Snaží se vžít do pocitů Yoela, který zde přežíval tak dlouho, ale vždy bok po boku svého dvojčete. Tohle asi bylo v jeho rozhodování klíčové, nedokázal si představit, že by zůstal náhle bez něho. Ale copak zapomněl na své starší bratry? Jeho a Josepha? Nepřemýšlel, jak jim bude, když se nechá zabít? Ne, nesmí ho odsuzovat, možná právě teď někde hoří. Musí mu odpustit a snažit se ho pochopit, i když je to tak těžké. Bolest mu svírá srdce, špatně se mu dýchá.

Uslyší hluk otevíraných dveří a pomalu otáčí hlavu. Ač je jinak jak zpomalený film, nyní rychle vyskakuje a staví se do pozoru. Je to instinkt, získaný zde, základ pro přežití. Do kanceláře vchází Schröder, s naditou aktovkou. Jen letmo pohlédne na sourozence stojící v pozoru, pak dojde až ke stolu, položí na něj tašku a posadí se na židli.

„Sedněte si … kam deš?“ houkne na písaře.

„Myslel jsem … budete chtít mluvit s bratrem … sám. Jako obvykle,“ je zaskočený Joseph.

„Pojď sem, votevři to a vyndej to ven,“ ukáže kapitán na aktovku.

„Ano, pane doktore,“ přistupuje písař k tašce, otevře ji a začne obsah rovnat na stůl. Postupně vytáhne tři láhve tvrdého alkoholu, kus šunky, slaniny, měkký chleba, tohle jistě

pochází z důstojnické kantýny, nebo bylo koupeno na černém trhu. Tohle ve vězeňské kuchyni neuklohnili.

„Uděláme si druhou večeři," říká Johann, „Můžeš zůstat. Až pak nás necháš, abych si mohl popovídat s Danem," podívá se na mladšího z bratrů.

„Ano, pane doktore," odpovídá mu písař.

„No tak, na co čekáš. Nakrájej to žrádlo a hlavně nalej … koukám, že vy jste se už vobsloužili," podívá se na poloprázdné skleničky a ušklíbne se, „Tak to dolej a přidej další, pro mě."

Joseph tentokráte neodpoví, ale pustí se do práce. Přitom přemýšlí, proč je kapitán tady. Kvůli němu určitě ne, na nějakém písaři mu nesejde. Určitě přišel kvůli Danovi. Toho potřebuje, pro chod svého experimentálního oddělení. Sice tu má i další doktory, ale Dan mu zajišťuje veškerou administrativu, všechno tady organizuje, sepisuje mu zprávy a hlášení. Určitě nechce, aby se mu zhroutil, aby se jeho výkonnost snížila. Nic jiného za tím nehledá, těžko by mohl očekávat od důstojníka SS soucit.

Ne, Schröder není vypatlané hovado, všechno, co dělá, má svůj smysl. Musí pro něj znamenat prospěch. Všichni tady na něj dřou a on sklízí smetanu, chlubí se kdoví kde cizí prací. Ale zase se mu musí nechat, že tady nedělá ty šílené selekce, zařídil jim vyšší dávky jídla a vlastně je chrání před jinými esesáky, co tu řádí kolem.

Kapitán je totiž chytrý a ví, že tak budou jeho vězni výkonnější. Navíc je má mnohé zaháčkované i jinak, když jim pomohl s jejich rodinnými příslušníky. Nejvíce pochopitelně Danovi, ale i jiným. Například doktor Abramovich tady má syna, doktor Czapnik švagra, dalším blízkým svých doktorů zařídil lepší komanda. Tím jsou mu zavázáni a také na něm více závislí. Je to chytré a určitě tato taktika přináší úspěch. I když vlastně nejde o nic jiného, než o jistou formu vydírání. Ale na druhé straně, bez jeho zásahu by mnozí z těch blízkých už nežili.

V místnosti panuje stísněné ticho, které se snaží Schröder přehlušit násilnou konverzací. I tady postupuje takticky, začne se bavit o chodu oddělení, o jednotlivých případech. Joseph spíše naslouchá, a odpoví pouze na položenou otázku. Těch je však pomálu. Na jednu stranu nenávidí všechny esesáky, na druhou stranu musí uznat, že jim tenhle kapitán už vícekrát pomohl. Jenže díky jeho rozkazům jen na tomhle oddělení zemřelo mnoho jiných vězňů, jako následek jím prováděných experimentů. Nemluvě již o selekcích na rampě, kdy třeba během krátké chvíle rozhodne o smrti stovek mužů, žen a dětí. Jak se tedy má na něj dívat? Jako na svého ochránce, kterým pro ně dozajista je, nebo jako na mnohonásobného vraha, katana části jejich vlastní rodiny? Tím je totiž taky.

Joseph se v této napjaté situaci necítí dobře a je moc rád, když dostane pokyn, aby místnost opustil. V té době má již slušně zaplněný žaludek moc dobrým jídlem, a cítí minimálně tři panáky alkoholu. Nebo čtyři? Půlku dalšího vyzunkl, než kapitán dorazil. Copak na tom ale záleží? Chlast může na krátkou dobu pomoc, ale když odezní, vše je ještě horší.

Jde za Avi Libekem, který je pořád ve své temné komoře, vyvolává tam další a další snímky obětí právě Schrödera, který kousek odsud ožírá Daniela i sám sebe.

„Jdeš mi pomoc?" vyjde z komory vedoucí zdejšího pomocného personálu.

„Jo, snad tak přijdu na jiný myšlenky," přikývne písař.

„Je mi líto, co se stalo. Vždyť já je přece taky znal, víckrát mi tady pomáhali. Nevím, jak ti vyjádřit svou upřímnou soustrast," tváří se Libek rozpačitě.

„Avi, nebudeme vo tom mluvit, jo?" podívá se prosebně Edelstein.

„Jasně, jsem debil. Přišel si sem kvůli jinejm myšlenkám, a já … No tak pojď se mnou, musíme ještě vyvolat dva filmy, a pak začít dělat ty fotky. Máme tu práci na pár hodin. Dopoledne to má bejt hotový."

„To je dobře, že máme co dělat," kývne Joseph a následuje svého kamaráda do temné komory. Ta však nemůže být černější, než jsou jeho vlastní myšlenky. Ty se pokusí alespoň na chvíli zahnat.

„Doufám, že se rychle dáš dohromady," podívá se pátravě kapitán na svého vedoucího lékaře.

„Já to zvládnu, pane doktore," zaskřehotá Daniel.

„No, nevypadáš tak … co se tak díváš. Radši se podívej do zrcadla, jak strašně vypadáš. Podívej, jak se ti klepou ruce … Nechci, aby ještě někdo další naběhl na dráty, nebo se nechal vodprásknout těsně před nima."

„Nic takového nemám v úmyslu …"

„To doufám. Dane, blížíme se do finále, teď není čas na chyby, rozumíš?"

„Do finále?" zarazí se Edelstein.

„Nejsem debil. Z jedný strany nažhavený Rusáci, z druhý amíci a angláni. Führer sice něco mektá vo tajný zbrani, ale podle mýho má leda tak hovno. Nějakej čas to ještě bude trvat, ale podle mýho to nakonec prosereme. Což ti asi udělá radost, ne?" ušklíbne se Johann.

„Co mám odpovědět, pane doktore? Snad jen, že si ji asi nebudu moct vychutnat."

„Nebudeš? Proč?"

„Protože až vy budete poražený, tak já budu nejspíš mrtvý, pane doktore."

„Už zase začínáš? Něco jsem ti slíbil, ne? A já držím slovo. Nebo snad jsem ho už někdy nedodržel, no?"

„Pane doktore, nemá smysl si nic předstírat," tváří se apaticky Edelstein, kopne do sebe zbytek panáka, „Moc jsem toho viděl … stejně jako Isaac … snad byste mohl ušetřit alespoň Josepha a Helene. Josepha jste již jako nepřítele přece eliminovali, když jste ho sterilizovali. Tak by snad umřít nemusel."

„S tebou je kříž," povzdechne si Schröder, „Ale beru to. Mluví z tebe smutek. Ale zkus mě chvíli poslouchat, ty palice dubová. Abys něco neposral. Celá ta slavná říše de do prdele. Ale určitě budeme ještě pořádně kousat, to my se nevzdáme, nevlezeme bez vodporu před popravčí četu, jako někdo … Jak už jsem říkal, nebylo to dobře načasovaný. Bojovali jsme na moc frontách, a teď se nám to vrací. Ale mám už jistej plán, jak se z toho svrabu dostat," ztiší podvědomě hlas.

„Plán? Jaký plán?" zvedne své zmučené oči vězeň, ale není v nich žádné nadšení, naděje, jen strašný smutek, prázdnota.

„Podrobnosti ti určitě vykládat nebudu, na to je ještě brzo," zatváří se tajemně Johann, „Jen ti chci říct, že v tom plánu s tebou počítám. Jak nás voba dostat z toho průseru, zachránit nám krk. Jenže to nesmíš posrat, rozumíš?"

„Počítáte se mnou?" přeci jen trochu ožije Daniel, pak ale krátký záblesk v jeho očích pohasne, „Já vím, chcete mě povzbudit. Abych pro vás dál pracoval. Přitom už jste mi vyvraždili skoro celou rodinu," povzdechne si, „Skoro nikdo nezbyl …"

„Můžeš se z toho dostat, ty pitomče," zamračí se Schröder, „Ty i ta tvoje, jak jsem slíbil. Ale do tý doby nesmíš nic posrat, rozumíš? Musíš se starat jen vo tohle voddělení a vo sebe. Jasný? Netrojčit a nebejt jak tělo bez duše."

„Tělo bez duše. Přesně tak si připadám. S každým dalším mrtvým část mojí duše umírá, a už jí zbývá opravdu jen strašně málo. Nepatrně málo."

„Co s tebou dělat," zavrtí hlavou kapitán a hodí do sebe dalšího panáka, pak znovu naplní obě skleničky, „S těma dvojčatama to byla nešťastná shoda okolností. Nikdo je zabít nechtěl. Na tu nemoc by umřel, i kdyby byl v tý nejlepší nemocnici na světě. A ten druhej … to byl jeho zkrat. Tohle se v životě prostě stává. Ne, nic neříkej, do prdele. Uznávám, další umřeli kvůli tý válce, tomuhle systému, tady. Ale ty máš kurva šanci, tak si to neposer."

„Nejsem tu jen já … je tu i Joseph a Isaac …“

„No jo, to mi nemusíš připomínat,“ zamračí se znovu Johann, „S tím bratrem vod toho krematoria nemám šanci cokoli udělat. Je tam kápo, známej. Toho prostě nikam přeložit nejde. Ale má tam funkci, pokud se do nečeho nezaplete, tak … Ale s ním prostě nic neudělám, to musíš pochopit. Nikdy jsem ti nic takovýho nesliboval, protože bylo jasný, že bych to nemohl splnit. To další hodlám dodržet.“

„Je tu ještě Joseph …“

„To taky vím, když vo něj každej den zakopávám,“ snaží se potlačit zlost Schröder, „Pro mě za mě, když to všechno půjde podle toho mýho plánu, tak se mu taky nemusí nic stát. Může z toho taky vyváznout.“

„Co bude s tímhle táborem, pane doktore? Rusové už podle všeho nejsou daleko.“

„Pořád před branou ještě nestojej,“ ušklíbne se kapitán, „No jo, asi je nakonec neudržíme … Nevím, co chtěj udělat, s tím táborem. Pořád ale budou jiný tábory, kam se půjde přesunout. Dost už jich i teď vodjíždí, za prací, na západ.“

„Vyměmit jedno peklo za druhé, co to řeší, pane doktore?“

„Dost to řeší, do prdele. Mám známý všude možně. Nehodlám tě tady nechat chcípnout. Ale nesmíš mi to ztěžovat, rozumíš? Máme ještě nějakou práci, tady.“

„Strašnou práci …“

„Významnou práci. Důležitou práci, kterou jednou někdo vocení. Ale vo tom teď mluvit nechci. Jen chci, do prdele, abys pochopil, že máš šanci. Máte šance,“ opraví se Johann, „Ty, ta tvoje a nakonec i ten kastrát. Tak přestaň laskavě vyšilovat.“

„Omlouvám se, pane doktore, že nejsem z kamene. Právě mi zemřeli dva bratři …“

„No jo, to chápu. Ale tady pořád někdo umírá. Navíc tohle byla nešťastná náhoda. Na smutek máš právo, na blbosti ale ne. Mysli i na ty dva.“

„Pořád na ně myslím, pane doktore,“ zvedne svůj zrak Edelstein, „Kdyby jich nebylo, tak bych to asi už taky zabalil. Jako Yoel. Snažil jsem se je udržet naživu, ale nejdřív šel otec, pak David, teď Yoel s Gideonem. Isaaca jste už taky odepsal. Už toho moc nezbylo, pro co bych měl žít. Nejdřív jsem se na Yoela zlobil, za to, co udělal. Ale čím víc o tom přemýšlím, tím víc ho chápu.“

„Můj ty bože,“ zvolá Schröder a dá oči v sloup, „Já se z tebe vážně poseru. Jen doufám, že tyhle kecy nemyslíš vážně.“

„Nehodlám se zabít, dokud je tady Joseph a Helene. Vlastně i Isaac, i když všichni říkáte, že nemá žádnou šanci.“

„Co všichni. Kdo všichni,“ vyštěkne kapitán, už je vidět, jak ho rozhovor s deprimovaným vězněm vytáčí.

„Vy i Joseph, například. Ale nemusíte se bát, já vám to oddělení dál povedu.“

„No to doufám. Ještě pořád jsme neskončili. Ještě máme nějakej čas, můžeme ještě něco udělat,“ sáhne Johann po skleničce s tvrdým alkoholem, „Dane, vysereme se už na to všechno. Dáme si pár panáků a budeme se bavit vo těch našich výzkumech. Tak přijdeš na jiný myšlenky. No tak, kopni to do sebe, někdy je dobrý se vožrat. Na chvíli vysadit,“ zvrhne obsah panáku do svého hrdla. Jeho vedoucí lékař ho napodobí.

Isaac Edelstein se navenek tváří jako vždy, ale uvnitř hodně trpí. Osobně se svým pipelem odnesl postupně Gideona a Yoela na pitevnu, a poté je zase vrátil do márnice. Na jejich rozřezání nezůstal, neví, co v nich chybí, ale to asi není podstatné. Je pravdou, že jsou zašití, pečlivě. Sice nelze rány na jejich tělech přehlédnout, ale patologové je po zákroku omyli, snažili se je co nejlépe upravit. Možná k jejich tělům byli šetrnější než obvykle.

Už je po večerce, a jelikož dnes nebyla v tomto krematoriu žádná speciální akce, márnice je prázdná. Až na mrtvoly dvou identických mladíků. Ty Edelstein nedovolil spálit, pro esesáky jsou stále k dispozici patologům.

Isaac kolem desáté hodiny večerní, když už je v budově klid, zajde do místnosti nácků. Tam strážní hrají karty a popíjejí alkohol. Velitelem noční směny je nižší šikovatel Martin Halder, kterého kápo dost dobře zná, do jeho kapes již vložil nejednu cennost, výměnou za proviant, cigarety nebo chlast. Nyní však do kukaně vstupuje s velkým napětím, neví, jakou má poddůstojník náladu a jak bude reagovat na jeho prosbu.

„Co tu chceš?“ houkne naštvaně, což není dobré znamení.

„Pane SS-Scharführere, bylo by možné s vámi mluvit?“ ptá se Edelstein pokorně.

„Mluvit? No tak mluv!“

„Možná by bylo lepší venku,“ podívá se Isaac významně na dva další strážné.

„Nějakej problém? Je třeba něco řešit?“ vstává Halder, ale všem je jasné, že nejspíš chce kápo domluvit další obchod, a nechce tak činit před svědky.

„Ano, pane SS-Scharführere, jde o jistý problém. Potřeboval bych se s vámi poradit, na jeho řešení,“ přikyvuje Edelstein.

„No tak dobře,“ lokne si Martin z láhve kořalky na stole, a pak vyjde ze své místnosti, z jejíž oken může sledovat dění u pecí, „Doufám, že to bude stát za to, když si mě sem vytáhnul,“ upře pátravě oči na vězeňského funkcionáře.

„Pane SS-Scharführere, mám jednu žádost, spíše tedy prosbu. V márnici jsou těla dvou patnáctiletých chlapců, co včera zemřeli. Jsou to dvojčata, a hlavně moji bratři.“

„Cože? V márnici jsou dva tvoji bratři?“ zarazí se nižší šikovatel.

„Ano, pane SS-Scharführere. Již byla provedena jejich pitva. Rád bych je nyní spálil, ale předtím udělal takový menší obřad. To je ta prosba. Pochopitelně vám za to budu velmi vděčný, pokud přivřete oči a přehlédnete ho.“

„Jak moc vděčnej?“ položí praktický dotaz nácek.

„Dovedu být dost vděčný, jak sám víte, pane SS-Scharführere. Zrovna nedávno jsem našel velmi hezký a jistě dost cenný prsten …“

„Našel … zorganizoval si ho, ty lumpe!“

„Našel a uschoval, aby se neztratil anebo ho někdo nezorganizoval, pane SS-Scharführere. Mohl bych vám ho předat, a vy byste už jistě věděl, jak s ním naložit.“

„Cennej? Ale jo, věci vod tebe maj hodnotu, to zase jo … No tak ho přines, a já zavřu voči. Doufám ale, že to nebude nějaký moc dlouhý, ten tvůj vobřad.“

„Zase tak moc dlouhý nebude,“ zavrtí hlavou kápo, „Sehnal jsem jednoho, co se v tom vyzná. Bude u toho jen pár lidí. Nechám vám ten prsten na obvyklém místě.“

„Můžeš ho klidně přinést, nikdo tady není,“ rozhlédne se Halder.

„Radši ho nechám na tom místě, pane SS-Scharführere. Nechci skončit tam v peci, a být opekány, jako ten vězeň nedávno.“

„No jo, to bylo nedopatření. Špatně se asi domluvil, idiot. Tak za to zaplatil. Ale my se přece už známe, ne? My si můžeme důvěřovat, ne?“

„Nejste tu jen vy, pane SS-Scharführere. I pro vás je bezpečnější, když si ho nenápadně vyzvednete, na tom obvyklém místě,“ trvá si na svém Edelstein.

„Tak ať je po tvým,“ pokrčí rameny nižší šikovatel, „Kdy s tím divadlem chceš začít?“

„Asi za necelou hodinu. Ještě se musí udělat nějaké přípravy. Do půlnoci by mělo být vše skončené,“ slibuje Isaac.

„No jo, tak si ty bratry vyprovoď, podle svýho,“ tváří se smířlivě Halder, „Za dvacet minut si pro to zajdu, a když to bude v pořádku, tak nic neuvidím.“

„Bude to tam, pane SS-Scharführere. Velice vám děkuji, za vaši vstřícnost.“

„No jo, dyť se už známe nějakej ten pátek," mávne rukou Martin, „Doufám jen, že to nebude nějakej moc velkej rámus."

„Ne, tedy asi ne … možná nějaká modlitba, žalm, ale zazpívaný potichu. Sám přesně nevím, jak to ten duchovní pojme. Ale moc rušit nebudeme. Není to svatba, ale pohřeb," dodá hořce kápo.

„Tak jo, máš moje svolení," potvrdí poddůstojník definitivně svůj souhlas.

Isaac následně umístí prsten do skrýše, ze které si ho vyzvedne esesák. Je v tomto opatrný, a i teď Kamzon hlídá, aby ho přitom nikdo neviděl. Nemá zájem se nechat chytit s kradenou cenností a následně mučit a zavraždit. Ačkoli Halderovi věří, byl by sám proti sobě, kdyby jejich obchodní styky zlikvidoval. Ještě si může něco nahrabat, než je odsud vykopou Rusáci. Přál by si, aby to bylo co nejdříve, ale asi si ještě nějaký čas bude muset počkat. Přál? Vždyť to bude znamenat jeho smrt. Ale pořážka nacistů je cenější, to musí uznat.

Když je úplatek umístěn na správné místo, pozve Edelstein do svého kutlochu muže, který je členem zdejšího sonderkomanda a snad duchovním, nebo alespoň zná základní pohřební rituály. Nabídne mu cigaretu a panáka, pak s ním začne domlouvat podrobnosti.

„Pokusím se, aby byl obřad důstojný," slibuje pětatřicetiletý Juda Frienstein, tváří se smutně, těžko říci, zda ho osud dvou chlapců skutečně dojímá nebo se jen přetvařuje.

Juda Frenstein

„Začneme v jedenáct hodin. Do půlnoci mám domluvenej čas."

„To bude stačit. To víte, tady nejsou ideální podmínky, také mnoho potřebných věcí chybí. Ale něco mám, a jde přece především o vyjádření úcty k mrtvým."

„Přesně tak. Alespoň menší důstojné rozloučení, než je strčíme dovnitř," souhlasí Isaac.

Ještě se domluví na pád detailech, a pak se opět rozejdou. Frienstein se jde připravit, naopak Isaac s Haimen sejdou do přízemí. V jedné z pecí bude rozdělán oheň, na tom je již kápo domluvený s Eliasem Felbergem, on teď musí se svým pipelem připravit nebožtíky. Na zem před příslušnou pec položí dvoje nosítka, poté dojdou pro prvního z dvojčat. Položí ho na záda a jdou pro druhého.

„Pane, neměli bychom je něčím zakrýt?" ptá se rozpačitě Kamzon, přeci jen pohled na nahá těla, se stopami řezů po pitvě, nejsou určitě právě ideální pro důstojnost obřadu.

„Máš pravdu, zajdi za tím chlapem a domluv se s ním. Jestli něco má, nebo použijeme pokrývku, vod nás."

Zatímco sluha odkvačí, Isaac zůstane na chvíli se svými sourozenci sám. Cítí hrozný přetlak, hrozný smutek. Mrkne směrem ke kukani nácků, za oknem spatří pohyb, asi budou mít nezvané diváky. Ale ať přihlížejí, vrahové, hlavně když nebudou obřad narušovat.

Kápo stojí tiše a vzpomíná na chvíle, kdy dvojčata ještě byla naživu. Na chvíle, kdy je rodiče přinesli z porodnice, na chvíle, kdy ještě byli malými kluky. Pořád byli spolu, dobře si rozuměli, a jejich vztah se zde ještě upevnil, pod neustálou hrozbou smrti. Asi proto chtěl být Yoel s Gideonem, a proto tu teď také leží mrtvý.

Vrací se Kamzon, přináší krásnou barevnou deku, asi ji Frienstein na obřad od někoho sehnal. Tou zakryje oba chlapce, leží těsně vedle sebe. Nyní jim koukají jen lehce ramena, jinak jsou schováni pod pokrývkou. Vypadají, jako by jen spali, ale bohužel se už nikdy neprobudí.

Jak se blíží jedenáctá hodina, začnou se objevovat vězni. Nechybí Szmul Lipmann, Elias Fedlberg, se kterými se Isaac zná dobře ještě ze starého krematoria, pak další déle přežívající,

ale i ti, které málem ani nezaregistroval. Jsou jich desítky, a postupně zaplňují prostor. Těžko říci, proč přicházejí, zda kvůli těm dvěma sourozencům, anebo tento obřad berou jako tryznu za všechny zemřelé, které zde již museli spálit.

Edelstein je počtem přítomných zaskočený, ale také potěšený. Jeho bratry vyprovodí důstojná kulisa, alespoň tohle jim může dopřát. Jejich popel zachránit nedokáže, ten bude někde rozptýlen, navždy ztracený. Ale jak psal Yoel, jde jen o jejich tělesné schránky, jejich duše jsou již nepochybně někde daleko, a zase spolu.

Isaac mrkne směrem ke kukani esesáků, pravděpodobně jsou tím počtem vězňů zaskočeni, a teď už nic dělat nemohou. Určitě nebudou provokovat tu masu mužů se zachmuřenýma tvářema, kteří stojí s hlavami sklopenými a čekají na zahájení obřadu. Frienstein se zdá být trochu nervózní, ale pak se dá do díla. Dle všeho se vyzná, jeho počínání vypadá profesionálně a hlavně důstojně.

Edelstein cítí, jak se mu hůř a hůř dýchá, ale jeho tvář je opět kamenná. Jako vždy vše dusí v sobě, a někdy se sám diví, že jeho tělesná schránka ještě neexplodovala. Musí uznat, že vše je opravdu působivé, skoro až magické, tím, kde se obřad koná. Na místě, kde zemřeli tisíce jiných židovských mužů, žen i dětí. Uprostřed pekla vyrostl náhle ostrůvek, který je i němou obžalobou řádění nácků. Alespoň Isaac to tak cítí.

V té samé době Daniel a Johann do sebe lijí tvrdý alkohol a mektají, co jim slina na jazyk přinese. Oba se snaží, přes již nepochybnou opilost, vyhýbat se bolestnému tématu. Jenže jak už to bývá, stačí malá nevinná poznámka, která vyvolá těžko skrývané hrozné myšlenky, vzpomínky, bolest. Spravit to dalším panákem je možná dobrý pokus, ale ne úplně účinný, a především velmi krátkodobý. Zítra, až alkoholové opojení odezí, bude o to hůř. Ale to oba nyní nezajímá, oba hledají dnes v noci v chlastu zapomnění. Zklidnění. Útěchu.

Daniel musí uznat, že se s Johannem sblížili. Je to divné, ale je tomu tak. Nedokáže už na něj hledět jen jako na vraha, a to ho trochu děsí. Přitom má kapitán na rukách židovskou krev, mnoho krve, nejen pokusných vězňů. Stále dělá selekce, a pak posílá na smrt další stovky nevinných obětí. Ale k němu se chová slušně, a pomáhá i jeho sourozencům, Heleně. Jenže, stáhne se mu tvář v bolestné grimase, k čemu to je, když postupně umírají, když je Joseph vykastrovaný a Isaac odsouzený k smrti.

„Pane doktore, pořád mluvíte o další a další práci," začíná Edelstein již hůře komunikovat, „Ale jak dlouho? Pokud se opravdu Rusové blíží."

„Zatím je zadržujeme, tak ještě nějakej čas máme," také Schröder hůř artikuluje, „Vím, neudržíme je věčně, je jich jak kobylek … Je jim jedno, kolik jich zařve. Prostě pořád proti nám budou hnát další a další muže. Nevím, vodkud je pořád berou, asi někde tam ze stepí, nebo co," zavrtí nevěřícně hlavou, „Je jich jak kobylek a jsou jak vši. Pobiješ jich tisíc, deset tisíc a pořád tam jsou."

„Pořád mi nechcete říct, co bude s tímhle táborem?"

„Nechci říct … sám to přesně nevím … mluví se vo dalších transportech, směrem na západ. Snad. Těch, co budou vhodný na práci. Do jinejch táborů … Nějaký už jeli, například nějaký cikáni, taky ty z toho rodinnýho tábora, to jsou ty dva tábory, co tam v Birkenau zrušili. A taky některý z těch Maďarů, co vím. Ani se tu nevohřáli," zasměje se chrčivě kapitán.

„Vím o tom," přikývne Daniel.

„Asi to tak bude pokračovat … všechno ti řeknu, až přijde čas. Mám známý, zařídím, abysme se přesunuli jinam, dál vod těch rudejch ďáblů."

„Nakonec vás ale stejně dostihnou," poznamená židovský lékař, a v jeho hlase snad zaznívá uspokojení. Tisíciletá říše skončí po pár letech. Jenže co její představitelé za těch pár roků stačili napáchat, to se vymyká zdravému rozumu. Teď možná začínají mít strach, z odvety.

„No to je mi taky jasný," zachmuří se Johann, „Ale tak rychle to nebude, my se jen tak nedáme, tím jsem si jistej. Může to trvat rok, dva, než nás srazej na kolena," dodá a Daniel se zachvěje. Další dva roky, které by měl strávit v tomto nebo podobném táboře. Strašná představa.

„Pořád budete mít dost času nás všechny zabít," poznamená trpce.

„Co s tím pořád máš," projeví nerudnost kapitán, „Řekni, do prdele, copak se ti tady vede tak zle? No? Podívej," ukáže na stůl, kde kromě chlastu zůstává i zbytek doneseného jídla, „Máš se tu jak prase v žitě. Postaral jsem i vo tu tvojí, už je nen na tom Hygienickým institutu. Sem tam si i smočíš, ne?. I toho tvýho Josepha jsem sem vzal, a vzal bych i …," nedořekne, o tomhle mluvit nechce.

„Já vím, pane doktore," tváří se rezignovaně Edelstein, „Pár lidem jste tady asi načas zachránil život."

„Načas …"

„Vždyť nevíte, co s námi nakonec bude. Vždyť nevíte, jestli nepřijde rozkaz z Berlína, že nás máte všechny postupně zabít. A vy přece rozkazy plníte, vždycky, za všech okolností. I když znamenají smrt statisíců."

„Tak nějaký asi ještě chcípnou … všichni … to asi ne … Určitě se najde minimálně způsob, pro pár vyvolenejch. Ať už oficiální, nebo neoficiální … hrome, netahej ze mě rozumy. Ještě je čas. Jen mi musíš důvěřovat a dělat, co ti říkám."

„Už dva a čtvrt roku dělám, co mi říkáte," upozorní trpce Daniel.

„A vyplácí se ti to, ne? I těm dalším tady. Jen se na ně podívej, vidíš tady snad nějaký musulmany? Co? Poslal jsem snad někoho do plynu, když vonemocněl? No? I toho kluka jsem tady nechal, máte tady svoje příbuzný."

„Jsou tu i pacienti …"

„Který mnohý jen díky tomu jsou ještě naživu. Staráme se tady vo ně jako nikde jinde. No jo, tak děláme na nich pokusy, ale nezabíjíme je, když skončíme. Tedy v drtivý většině. Většinou se vrátěj do svejch komand, a nakonec to je pro ně tragédie. Spíš chcípnou v tom komandu, než tady na tom našem voddělení. Ani tohle nemůžeš popřít."

„Já přece nic nepopírám, pane doktore. Nepopírám vám zásluhu, že jste mnohým z nás zachránil život, tím, že tady sloužíme."

„Tak na to hlavně nezapomeň," řekne Schröder důrazně.

„Nejsem nevděčný … jen nakonec stejně všechno špatně dopadne. Jako s těmi dvojčaty. Ty už jsou mrtví, a možná už je z nich jen popel, někde rozházený. Vždyť ani hrob nemají, ani to jim nedopřejete. Kdoví, kam jste jejich popel nasypali …"

„Řekli jsme, že vo tomhle mluvit nebudeme," zachmuří se Johann.

„Nebudeme … jsem toho plný … cítím se hrozně …"

„Tomu rozumím …"

„Promiňte, pane doktore, ale tomu asi těžko můžete rozumět. Vám tady neumírá jeden sourozenec za druhým … Vy těžko můžete pochopit, co cítím …"

„Jak to víš?" zavrčí kapitán, a v jeho tváři se objevuje náznak značné bolesti, „Co ty vo mně vlastně víš … Taky jsem měl bratra, kurva. Byli jsme si strašně blízký … byl mladší než já … a taky už tady není … padnul v jedenačtyřicátým … bylo mu jen sedmadvacet …," zaleskne se v jeho očích.

„Bratr … padl … chcete o něm mluvit, pane doktore?"

„To teda nechci," vyštěkne Schröder, zatváří se zarputile, „Jen ti říkám, že nejen ty máš starosti. Mám zodpovědnost za svou rodinu. Copak si myslíš, že nemám strach vo ženu, svoje děti, až to prosereme? Co s nima bude?"

„Máte o ně strach," podívá se Daniel překvapeně, a pak se zachvěje. Tak opravdu i oni už začínají mít strach, co bude, až prohrají tu strašnou válku, kterou rozpoutali. Až přijde odveta.

„Nežijeme přece ve vzduchoprázdnu, do prdele. Je mi jasný, že se nám budete mstít."

„Mstít … pak asi budete chtít, aby bylo těch mstitelů co nejméně. Co nejméně těch, co by mohli říct, já žaluji …"

„Nic není černobílý …," zamyslí se kapitán, zvrhne do sebe dalšího panáka, počká, až dopije jeho hlavní lékař, dolije oběma, „Dane," snaží se překonat sílící opilost, „vo tomle si někdy promluvíme. Až nastane čas. Já vím, že mi moc nevěříš …"

„Pane doktore, tomu se přece nemůžete divit. První lež přichází hned po příjezdu sem. Jdete na dezinfekci, tvrdíte, a naženete ty nepotřebné do plynové komory. Dostanete injekci proti nevím čemu, říkáte, a po ní se umírá. Nic se vám nestane, když budete dobře pracovat, říkáte, přitom máte v plánu nás všechny zabít."

„No jo, tohle je ale něco jinýho … Dane, řekni, upřímně, důvěřuješ mi? Lhal jsem ti? Vod začátku s tebou jednám na rovinu. Co jsem slíbil, to jsem vždycky splnil, ne? Tak co, do prdele, důvěřuješ mi? Ale upřímně!"

„Pane doktore," tváří se nešťastně židovský lékař, „co vám mám říct? Snažím se vám věřit, opravdu, ale taky vidím tu realitu. Přijelo nás sem celkem čtrnáct, když počítám i Helene a její rodiče. Čtrnáct, pane doktore! Teď už jsme jen čtyři. Isaac v komandu smrti, odsouzený zemřít. Joseph vykastrovaný. Tak co vám mám říct?" vrtí hlavou, v očích zoufalství, „Kdybych připočítal i rodinu strýce, mého staršího bratra se ženou a synem, kteří zmizeli někde na Ukrajině … asi jste je tam někde zastřelili a zahrabali … Pokud i je započítám, tak to je ještě horší. Z dvaadvaceti žijeme jen čtyři, zatím, a z toho Isaac a Joseph …"

„Tohle už si říkal, do prdele," sáhne vztekle kapitán po cigaretě, jeho vězeň ho napodobí, oba si zapálí, vyfouknou kouř.

„Je to pravda, pane doktore."

„Ty mě fakt sereš."

„Chtěl jste, abych byl upřímný. Abych vám řekl, jestli si myslím, že to tady může někdo z nás čtyř zbylých přežít …"

„No jo, je to strašný, do prdele. Dane, voba jsme vobětí týhle zkurvený války."

„Oba …," hlesne Edelstein, nedovolí si však odporovat, kapitán se tváří opravdu hodně naštvaně.

„Voba, do prdele. Já ztratil bratra, a bojím se vo další. Padaj tam bomby, kurva. Mám tam rodinu. Nemysli si, že jen ty máš starosti … Je to fakt strašný … s bratrem jsme si byli vážně moc blízký. Měl jsem ho strašně rád … když mi řekli, že ho zabili …," zalijí se oči Schrödera slzami.

Židovský lékař neodpoví, netuší totiž, co by měl říct. Vždyť oni tu válku rozpoutali, oni vraždí v továrnách na smrt, tak co skuhrá? Museli přece počítat, že taky budou trpět. Nebo se cítili tak sebejistí a teď jsou zaskočeni, když krutost války začíná dopadat i na ně?

„Měl jsem bratra hrozně rád … ale nikdy jsem mu to neřekl … vobčas jsme se i pohádali … pak jsem těch chvil litoval …"

„Většinou není nutné někomu říkat, že ho máte rád," pohlédne Daniel na svého věznitele smířlivě, „Většinou to ten dotyčný pozná. Váš bratr to jistě taky věděl."

„Snad jo … Víš ty, co je zvláštní? Já vo tom ještě nikdy s nikým nemluvil. I v rodině je tohle tabu, nikdy vo něm nemluvíme, všichni věděj, jak mě to sebralo. Je to vlastně poprvý, za ty tři roky, co vo tom s někým mluvím," zvedne kapitán svoje vodové oči, a nyní v nich je nejistota, asi i nepochopení, proč právě dnes tohle probírá, ke všemu s židovským vězněm.

Edelstein zase mlčí, nezná slova, která by mohl použít. Náhle oba uslyší zvuk otevíraných dveří, a v nich se na mžik objeví hlava Josepha. Vzápětí se zase rychle zavírají.

„Pojď sem!“ zařve Johann.

Jelikož jeho rozkaz nelze přeslechnout, písař se s velkými rozpaky souká do místnosti. Spatří zachmuřené obličeje obou pijanů, a v té esesákově i hodně zlosti.

„Co tady chceš?“ vyštěkne Schröder, „No tak, uříznul ti někdo i jazyk?“ vystřelí velmi jedovatý šíp, tohle mu připomínat nemusel. Ale je opilý a vzteklý. Co mu Dan řekl, v tom svém rozpoložení? Ještě aby ho vytočil tak, že na něj zanevře na dobro.

„Jen jsem se chtěl podívat, pane SS-Hauptsturmführere, jestli něco nepotřebujete,“ říká opatrně mladík, a je v něm malá dušička.

„Co bysme tak asi potřebovali? No?“ chmuří se nácek, pak mávne rukou, „Tak si nalej, dej si jednoho, a pak vypadni!“

„Děkuji, pane SS-Hauptsturmführere, raději vypadnu hned,“ navrhuje poplašený Joseph, a tázavě, a možná i trochu vyčítavě, se podívá na bratra.

„Neser mě!“ zakoulí očima kapitán a velitelsky ukáže na poloprázdnou láhev na stole. Písař udělá pár rychlých kroků a bere flašku do ruky, očima hledá v tom bordelu skleničku, ze které před pár hodinami pil.

„Bratr se chtěl asi přesvědčit, jestli nepotřebujeme uložit,“ ozve se Daniel, „Určitě ještě s tím fotografem čekají, aby se o nás postarali.“

„Cože? Postarali?“ zarazí se Johann, pak si asi vzpomene na podobné případy, kdy právě tihle dva mladí vězni pomáhali s jeho umístěním na lůžko, či doprovodem na toaletu, když už byl ve stavu, kdy sotva udržel rovnováhu. Spíše ji neudržel, „Proto si sem vlez?“ zeptá se.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ přikývne písař. „Nechtěl jsem vás rozzlobit.“

„Rozzlobit? Copak se zlobím, do prdele? No možná trochu. Ale to je tím, že tady probíráme moc smutný věci … no tak, na co čekáš, tak to do sebe kopni, kurva!“

Mladík rychle zvrátí obsah štamprle do krku, pak sklo položí na stůl.

„Ty seš vlastně docela hodnej kluk,“ podívá se Schröder svýma lesklýma očima na písaře, „Taky to nemáš lehký, do prdele, jako my všichni tady,“ povzdechne si. Naopak Joseph pohlédne tázavě na bratra, nechápe, o čem nácek žvaní. Co on tady nemá lehké, parchant jeden.

„Tak už běž,“ ukáže na dveře Daniel.

„Co ho vyhazuješ, do prdele?“ čertí se už zase Johann, „Jen ať si dá ještě jednu. No tak, nalej si, na co čekáš,“ osloví mládence mírným hlasem.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ plní pokyn písař, „Jen musím upozornit, že pokud si dám ještě třetího, pane SS-Hauptsturmführere, tak už budu nepoužitelný.“

„Budeš nepoužitelnej,“ rozesměje se Schröder, „No to je dobrý. No tak si toho třetího nedávej. Dolej nám všem … Tak je to správně … Připijem si, takhle ve třech, na ty, co jsme v týhle zkurvený válce ztratili. Pak můžeš jít. Podívej se na nás tak za hodinu,“ dodá.

Všichni pozvednou skleničku a vzápětí její obsah do sebe zvrhnou. Joseph ji pak rozvážně postaví na stůl a podívá se tázavě na oba muže. Když ten v esesácké uniformě přikývne, rychle se vytratí. Na chodbě zavrtí hlavou, o čem ten nácek žvanil? Na koho si připíjel? Je to od něj drzost, připíjet si na ty, co tady on a jemu podobní zavraždili.

Dojde až do místnosti, kde sedí Avi Libek. Fotografie už dokončili, a tak jen tak klábosí, čekají, až nastane čas uložit oba doktory.

„Tak co je?“ zeptá se vedoucí personálu.

„Voba už jsou dost na šrot,“ odpovídá písař, „Von je nějakej divnej, myslím Schrödera. Napřed vypadal, že mě snad vodpráskne, pak byl jak milius. Nějakej naměkko, nebo co. Je to divnej patron, vůbec se v něm nevyznám. Snad ho Dan svejma kecama moc nenasere, aby nám to zejtra všem nevrátil.“

„Myslíš, že je to až tak vážný?“ objeví se obavy ve tváři Libeka.

„Snad ne, nakonec byl docela milej … Musel jsem vypít další dva panáky … snad neusnu, než je bude potřeba dát spát,“ posadí se na židli Edelstein, „Tohle je zasranej večer,“ povzdechne si a podívá se na hodiny, „Mám se tam podívat prej za hodinu, a už je skoro půlnoc. Snad nebudou chlastat do rána.“

„Možná se složej dřív,“ prorokuje fotograf.

„Snad … Avi, je mi tak těžko, smutno,“ vzdychne písař, „Snažím se na to nemyslet, ale nejde to. Měl jsem ty dva kluky moc rád …“

„Já vím, Josephe. Ale jim už je teď určitě líp. Jsou někde spolu, na tom lepším místě, jak psal Yoel v tom svým lístku …“

„Avi, musím hlavně udržet Daniela naživu. Rozumíš? Von to musí přežít, jinak je všechno ztracený. Isaac nemá šanci, a já … já jsem na hovno. Dan to musí zvládnout, založit rodinu, mít děti. Hodně dětí, až skončí ta zasraná válka a voni ji prohrajou. Jinak …“

„Tvůj bratr to určitě zvládne …“

„Snad jo … Avi, jsem z toho zoufalej. Proč to jen ten Yoel udělal. Mohl tady bejt s náma, mohli jsme se vo něj postarat. A von si to zamíří k tomu plotu …“

„Co ti mám na to říct?“

„Neříkej nic … to já říkal jen tak … Kruci, pojďme se bavit vo nečem jiným,“ vyřkne vroucné přání Joseph a pohlédne znovu na hodiny, ručička ukazuje tři čtvrtě na dvanáct.

Ve stejný čas končí smuteční obřad Frienstein v Krematoriu II. Na všech okolo je patrné dojetí, a snad i vztek. Nebo velký smutek. Pohřební rituál se povedl, i v těchto provizorních podmínkách, dotáhli i pár svící, Juda se vážně vyzná.

Teď však přichází smutný závěr, kdy zemřelé chlapce bude nutné přemístit do pece. Oči všech zabloudí k Isaacovi, jejich staršímu bratrovi, na něm bude, jak celou věc provedou. Jedna z muflí je již díky Eliáši Fedlbergovi připravená pozřít další z mnoha obětí genocidy, kterou zde na nich nacisté páchají.

Za absolutního ticha, kdy je slyšet přerývané dýchání mnohých, poklekne Edelstein k nebožtíkům, chvíli setrvá v nehybné poloze, pak oba chlapce pohladí po hlavě, políbí je na čelo. Hrozně moc je nechce vydat ohni, ale ví, že nemá naději tento proces zvrátit. Musí shořet a zmizet z tohoto krutého světa. Navždy. Nic po nich nezůstane. Jen vzpomínky v pár lidech, co jsou ještě naživu, a těch už také moc není.

Edelstein kývne na Eliase, a ten k němu rychle přistupuje.

„Chci, aby tam šli spolu,“ řekne kápo tichým hlasem, „Dáme je na jedny nosítka,“ vysvětluje svůj plán.

„Uděláme to, jak ty budeš chtít,“ odpovídá dojatým hlasem Fedlberg, přijde mu, že tady dnes nepohřbívají jen dva adolescenty, ale celý židovský národ.

Isaac sejme přikrývku z těl dvojčat, a všichni mohou vidět stopy po pitvě. Každý se však střeží dát cokoli najevo.

Edelstein položí za pomoci Eliase tělo Gideona na nosítka na bok, pak k němu přidají Yoela. Zemřelí nyní leží obličeji k sobě. Kápo ještě vezme vrchní ruku každého chlapce a umístí ji na druhého. Všichni v tu chvíli pochopí jeho záměr. Nebožtíci do pece půjdou ve vzájemném obětí, spolu, jak chtěl ten hoch, co spáchal sebevraždu. Neboť i toto se již díky Haimovi rozkřiklo.

Opět se rozhostí naprosté ticho, a většina přítomných mužů, co zde zažila strašné hrůzy, zase cítí dojetí. Jak tam ti chlapci leží, a jejich starší bratr se s nimi loučí, stojící tiše s hlavou sklopenou. Nepláče, protože tady nikdo nepláče, jen vyjadřuje své pohnutí.

Isaac mávne na Lipmanna, ten na další dva vězně. Ti se chopí nosítek vpředu, Szmul a Isaac je zvedají na druhé straně. Fedlberg otevírá dvířka a na všechny dýchne žár. Dnes však velmi opatrně zvedají svůj náklad a připravují ho k zasunutí do pece. Nastane chvíle prodlení, jen jediný muž zde má právo dát ten pokyn.

„Sbohem, kluci," řekne tichým hlasem Edelstein, a všichni jeho slova pochopí jako povel, aby konali. Zasouvají nosítka do mufle, Elias pak pomocí háku přidržuje obě nahá těla ve vzájemném obětí, aby šla nosítka vytáhnout. Není to sice dvakrát důstojné, ale nelze jinak.

Dvířka jsou zavřena a plameny začínají pohlcovat tělesné schránky nešťastných dvojčat. Přítomní vězni se pomalu rozcházejí, nikdo nepromluví, co taky říci. Postupně se trousí do podkroví, nakonec zůstane jen Isaac a Haim. Na jeho přání odešel i Fedlberg, o kremaci se již postará kápo sám.

V hrozivém tichu je slyšet hukot ohně, jak požírá tkáně, je slyšet sykot, jak z nich uniká vzduch, odpařují se tekutiny, zní i prskání škvařího se tuku. Ani jeden z mužů však nemluví, ten starší a pozůstalý nemá důvod cokoli říkat, a ten mladší se střeží porušit posvátné ticho. Jen je mu hrozně těžko, neboť obřad ho dostal, připomněl mu jeho blízké, kteří jsou již také mrtví.

Asi po deseti minutách vytáhne Edelstein cigarety, mlčky nabídne i svému pipelovi, oběma zapálí. Hledí na mufli, ve které se mění jeho bratři v popel. Nestane se tak hned, a celý tento čas bude muset tento truchlivý proces pozorovat. Jeho tvář je nyní strnulá, jeho oči však suché a prázdné. Hlavou se mu znovu honí vzpomínky na chvíle, kdy se ještě jeho hořící mladší sourozenci těšili z radostí života. Nedostali moc dlouhý čas, a minimálně jeho třetina byla plná ústrků, ponižování, pětina pak doslova očistcem.

Existuje něco jako ráj? Pokud ano, kdo jiný by měl právo do něj vejít, než oni dva. Dvě nevinné duše, které byly donucené opustit tělesné schránky již po patnácti letech. Snad opravdu něco jako ráj existuje, a snad tam již Gideon a Yoel jsou. Možná i s dalšími členy rodiny, kteří tam odešli před nimi. Snad se jim splní jejich přání a oni již budou navždy spolu, na místě plném míru a klidu.

DO NIČEHO MĚ NETAHEJ

Nálada na oddělení doktora Schrödera je v následných dnech ještě trýznivější než obvykle. Ani předtím nikomu nebylo do zpěvu, neboť všem na očích trpí pacienti, kteří byli úmyslně nakaženi či poškozeni. Lékaři i personál pak pociťují výčitky, neboť za svůj přeci jen lepší život se na těchto zvěrstvech různou měrou podílejí. Po smrti dvojčat, bratrů vedoucího lékaře, dopadá však na všechny tíseň, vyvěrající i ze zoufalství, které čiší z Daniela.

Oddělení pochopitelně běží dál, oba bratři Edelsteinové fungují relativně normálně, ale další rodinná tragédie se na nich pochopitelně podepisuje. Mnozí pak nevědí, jak se k nim chovat, aby čerstvou ránu na jejich duších ještě více nedrásali. Přitom je všem jasné, že Daniel má nadstandardní vztah se Schröderem, a svým způsobem jsou na vedoucím lékaři závislí i oni.

Dokončují se pokusy s malárií, pokračuje se v experimentální léčbě běžných zdejších nemocí, úmyslně se poškozují vězni za účelem léčení popálenin a různých zánětů. Zkoušejí se nové přípravky, které jim kapitán dodává, a které ne vždy jsou dostatečně účinné. Také probíhají operace, Schröder čas od času přivede zajímavého pacienta, z jeho pohledu, a pak se svým vedoucím lékařem asistují doktoru Czapnikovi při chirurgickém zákroku.

„Koukej dneska vodpoledne zaskočit za tou svojí," mračí se kapitán na svou pravou ruku, její psychický stav už ho dost hněte.

„Mám tam něco odnést, pane doktore?" nepochopí smysl návštěvy Edelstein, jsou spolu s Johannem v kanceláři, před obědem a po dopolední vizitě.

„Jo, necháš tam svoje sperma," ušklíbne se Schröder, „No co tak vejráš. Vystříkej se a snad ti to pomůže. Domluvil jsem ti to, jako součást tvojí terapie," ušklíbne se.

„Pane doktore, tím to asi nebude, myslím můj horší psychický stav," tváří se rozpačitě Daniel, náhle si připadá jako chovný býk, který má být na povel připuštěný.

„Minimálně ti to neublíží," pohlédne na vězně kapitán, „Poslední dny seš pořád jako to tělo bez duše. A hlavně mi nic neříkej, nechci už nic slyšet, všechno jsme si snad vyjasnili. Je třeba nechat minulost minulostí a soustředit se na přítomnost a budoucnost. Tak si ulev, a pak čekám, že se dáš dohromady. Už mě nebaví se na tebe koukat, jak se tady ploužíš."

„Snažím se, pane doktore …"

„Snažíš se málo, do prdele. Co se stalo, to se stalo, a je to pryč. Nejseš nějakej vod lopaty, kterej může bejt duchem nepřítomnej, hlavně když mechanicky něco hází. Já potřebuju, aby ses zase soustředil na svoje povinnosti tady. Vem si příklad z Josepha."

„Z Josepha?" objeví se údiv ve tváři židovského lékaře.

„Přesně. Ten je na tom daleko hůř, potom, co mu je ufikli. A přitom to všechno snaší daleko líp. Tak si z něj vem příklad a taky se dej rychle dohromady. Proč, to ti snad vykládat nemusím."

„Nemusíte, pane doktore."

„Tak, ještě než se půjdu nažrat, tak probereme těch pár případů, jak jsme se u nich neshodli," naráží Johann na odborné rozpory na vizitě, „Musíme se dohodnout, jak budeme postupovat, a ty jim to pak prostě nařídíš. Taky na to dohlídneš."

Daniel je rád, že zájem kapitána se od jeho osoby přesunul jiným směrem, ale musí mu dát bohužel za pravdu. Pořád se nedokáže z té rány vzpamatovat. Přišla nečekaně, dopadla hroznou silnou. Rychlý průběh nemoci a smrt obou dvojčat, to ho dusí, ničí. Snaží se, to ano, ale jeho výkonnot i bystrost úsudku tato tragédie ovlivňuje. Jenže jak poručit svému podvědomí? Ale musí se vzpamatovat, nejen kvůli sobě, pořád je na něm závislá Helene a také Joseph. Vlastně i další doktoři a personál zdejšího oddělení, které vede.

V odpoledních hodinách vezme pár vzorků, aby se neřeklo, a zamíří na blok deset. Při pohledu na vedlejší barák jedenáct jím projede mrazení, nemůže zapomenout na brutální mučení, kterého tam byl svědkem. Schröderovi se to žvaní, a přitom ho tady opakovaně vystavuje strašným zážitkům. Ty může zatlačit do pozadí, ale pořád tady jsou. Pořád se k nim přidávají další. Kolik hrůz už někde schovává, ve svém podvědomí, a ty občas vyskočí, jak čertík z krabičky.

Blok deset je nyní ztichlý a prázdný. Na tři sta padesát pacientek je již pryč, včetně tech, co na nich dělal své pochybné pokusy doktor Berger. Jsou na tom bloku 1 mimo zdejší tábor. Zůstává zde už jen pár vězeňských pracovníků Hygienického institutu, a ti tu vlastně likvidují vybavení, i oni už budou pracovat jen v tom pracovišti, co se nachází v Rajsku. Také ve střežené zóně, pár kilometrů vzdáleném. I Helene tam už často chodí, ale dnes bude určitě tady, jinak by ho tam Johann přece neposílal.

Najde ji v částečně vyprázdněné laboratoři. Nejspíš je s někým domluvená, neboť je tady sama a jinak by si těžko dovolila s ním provádět intimnosti. Však také za ním zamkne. On se na ni podívá svýma zoufalýma očima.

„Dane, nic neříkej," zastaví ona jeho pokus promluvit, svěřit se jí se svým bolem, „Všechno vím. Nic mi říkat nemusíš."

„Všechno víš … rozumím, řekli ti to. Taky asi, abys mě trochu rozptýlila," poznamená on trpce.

„Je jedno, proč smíme být spolu. Dane, pokud ale nechceš … víš co myslím … můžeme si jen povídat," navrhuje ona, ale je patrné, jak moc by ji tato varianta mrzela, když dostali svým

způsobem povolení k souloži. Už jí to asi ani nepřijde nenormální, napadne jeho, že tady někdo za ně o všem rozhoduje, i kdy si můžou zašukat.

„Ne, to ne," obejme ji, neboť i on touží po tělesném styku. Je tak strašně vzácný, proto by byl hřích tuhle chvíli nevyužít, byť se tak děje na přání jeho šéfa.

Tělesný prožitek je intenzivní, a na krátkou chvíli přebije všechna jeho trápení. Ty se však připomenou, když po vyvrcholení oddychuje. Svlékli se, snad dohoda platí, napadne jeho, nepotřebuje k tomu všemu ještě průšvih. Ale asi se nic nestane, když dostal pokyn od samotného kapitána SS. Navíc je teď blok prázdný, nedobrovolné nájemnice přemístili a další nájemníci tu zatím nejsou.

„Helene, jsem ze všeho tak zoufalej," svěřuje se on.

„Já vím, Dane. Je to velmi smutný," říká ona, ale po pravdě ji zase tak moc smrt dvojčat nezasáhla, vždyť je neviděla dva a čtvrt roku. Více ji drásá zoufalý stav jejího milence, „Dane, nebudeme vo tom mluvit," navrhne.

„To nemusíme, ale tím se nic nezmění. Nezmizí to. Nevobživnou."

„Ne, to se nestane. Ráda bych ti pomohla, ale nevím jak," dívá se ona pátravě.

„Tohle za mě nikdo nevyřeší. Snad jen čas … ten zhojí nakonec všechny rány na duši … snad. Votázkou je, kolik toho času dostaneme."

„Máš nějaký zprávy?" zpozorní ona.

„Asi ty stejný, které se dostanou k tobě. Schröder sice tvrdí, že nám chce pomoc, ale sama dobře víš, jak tady voni pořád lžou. Tak nevím … Netuším, co s náma bude … Helene, co ty? Je s tebou všechno v pořádku?"

„Nemohu si stěžovat, pochopitelně v rámci zdejších možností," zaraduje se ona, neboť má téma. Začne vyprávět o své práci v Rajsku, kde se v poslední době často vyskytuje. On hru přijímá, a tak vyplní dobu, než se rozhodnou pro zopakování styku.

Jejich dnešní setkání je více o tělesných prožitcích, než o duchovnu. On je sice moc rád, že se jeho milence daří relativně dobře, ale nedokáže s ní dnes o ničem mluvit. Pořád má strach, že ji nakonec taky ztratí. Může onemocnět, mohou ji zavraždit, mohou udělat, pro co se rozhodnou. Není tady síla, která by jim v tom zabránila. On musí jen spoléhat na tvrzení Schrödera. Jenže doposud ho ještě potřebuje, co bude ale za pár měsíců, až odsud Johann bude muset odejít?

„Dane, asi se tady už nebudu vyskytovat," říká ona při loučení smutně, „Budu přespávat tam v tom novým bloku, a budu docházet do toho pracoviště v Rajsku. Spolu s dalšíma."

„Schröder mi něco naznačoval …," pokývá on hlavou, „Ale prej se pro tebe nic nemění, myslím tu vochranu …"

„Navopak, Dane, tam je to mnohem lepší," tvrdí ona důrazně.

Čas strávený s Helene jeho chmury rozhodně nerozptýlil, jeho smutek za dvojčaty nezmírnil. Pomohl mu, to zase ano, ale jeho stav trudomyslnosti zvrátit nedokáže. Jen bude muset ještě usilovněji před Schröderem přestírat, snažit se vše překonat prací. Jenže ta práce způsobuje utrpení jiným, možná bratrovi jiného vězně.

Po apelu se s ním chce setkat Adam Cieluch, a určitě si nevybral dobrou chvíli. Potkají se na neutrálním místě, kde se dají do hovoru. Bohužel je nutné polskému kamarádovi sdělit tu špatnou zprávu, a pak přetrpět soucitné pohledy a kecy. Naštěstí písař potřebuje jen sehnat léky, a ty mu může za provizi opatřit. Bál se, aby zase nezačal s tím povstáním. Od chvíle, kdy byl svědkem mučení na bloku jedenáct, už o ničem takovém nechce ani slyšet.

Po domluvě na dodávce a způsobu předání, přes kluka Šimona, se dotknou nových zpráv z obou front, té východní i západní. Adam má čerstvé informace a ty nejsou špatné. Z pohledu vězňů, kteří přejí svým věznitelům co největší problémy.

„Dane, pořád není úplně jasné, co nakonec chtějí udělat, s tímhle táborem," prohodí Polák a židovský lékař vyrobí na tváři velmi útrpný výraz.

„To já vím. Ale myslím si, že vy jste na tom podstatně lépe. To my, Židé, jsme byli jako celý národ odsouzeni k vyvraždění. Vás možná nezabijí, jen někam přemístí. Nebo nechají být, až budou utíkat," řekne Edelstein svůj názor.

„Tím si nejsme tak jistí, pořád vraždí naše lidi, odsuzujou je, popravujou. Nejen vy tady umíráte," upozorní Cieluch.

„Já vím," vzpomene si lékař na mučené Poláky a mráz mu přeběhne po zádech, jestli pak jeho přítel ví, že tam byl přítomný? Ale zatím o tom nemluvil, tak snad ne.

„Máme problém," ztiší hlas písař, „Rádi bychom s vámi všechno koordinovali, ale především to sonderkomando od krematorií je netrpělivé."

„Ty se jim divíš? Asi mají strach, když teď jezdí míň transportů. Ačkoli," povzdechne si, „co vím, tak teď asi likvidují lodžské gheto."

„Ano, už od půlky srpna je sem vozí, a dost jich jde rovnou do plynu," potvrzuje informace Adam, „Dane, ještě k tomu sonderkomandu. Už tam jednou málem vyvolali povstání, a pokud se k nim nepřidají další, tak nemají šanci na úspěch. Někteří to tam nechtějí pochopit."

„Isaac?" zachvěje se Daniel, pokud by se tam stal vůdčí osobou vzpoury, tak by se pak mohli pomstít i na nich, co ještě z jeho rodiny žijí.

„Ten je rozumný," zavrtí hlavou Cieluch, „Tedy co se týká trpělivosti a koordinace postupu. Jenže se nechce moc angažovat, spíš se od všeho drží stranou."

„Dobře dělá," řekne s patrným uspokojením Edelstein.

„Tím si nejsem jistý," zavrtí hlavou písař, „Má tam sice dobré postavení, zatím, ale co bude, až začnou tenhle tábor likvidovat?"

„Dobře víš, co s nimi chtějí udělat," posmutní lékař, „S nimi určitě, moc toho viděli. Ale to já taky, a asi i mnozí další. Možná však budou chtít dotáhnout ten svůj plán do konce, aby nezůtal naživu ani jediný Žid."

„Tak to se jim určitě nepovede," zavrtí hlavou Adam, „Já vím, to by chtěli, ale vždycky jim někdo unikne. Na východě, ale asi i tady se někteří Židé skrývají. Ani v tom Maďarsku to nedotáhli do konce, tamní premiér se snad postavil na zadní a ty deportace sem zarazil. Navíc máte svoje lidi například v Americe, ale také asi i jinde."

„Máš pravdu, tohle je náš úděl, po celý věk. Pořád na nás pořádají pogromy, vyhánějí nás, kradou náš majetek, který jsme získali v potu tváře. Ale náš národ nakonec zase vstane z popela, a díky své píli znovu vše obnoví. Nebo se usadí jinde, a tam začne pracovat na novém domovu, vytvářet nový majetek. Rodit děti, které zaplní mezery po těch, co byli zavražděni,umučeni, ubiti."

„Tak vidíš. Možná se i ty po válce zařadíš mezi ty, kteří založí novou generaci."

„Tím si nejsem jistý, ale pevně věřím, že se náš národ zase vzpamatuje. Utrpěl ale hrozné ztráty, podle mého už zavraždili miliony mužů, žen i dětí. Nejen tady, ale při hromadných popravách na východě, při pogromech v různých koutech Evropy, v plynových komorách. Prý jsou i další podobná strašná místa, kde také hynou tisíce a tisíce v plynu."

„Podle všeho jsou. Určitě mají tábory v Německu, a taky asi v Rakousku, v Čechách, ale podle všeho ty nejstrašnější zřídili tady u nás, v Polsku. Co mám zprávy. Možná si mysleli, že až skončí s vámi, začnou s námi, Slovany. Poláky, Čechy, Slováky a taky Rusy. To ovšem šlápli vedle, a teď se to na ně valí, z východu i ze západu. Budou bohužel ale ještě kousat, než budou definitivně sraženi na kolena," povzdechne si Cieluch.

„Adame, tohle všechno vím, o tom jsme se už bavili víckrát. Proč mám takový nepříjemný pocit, že jsi se mnou nechtěl mluvit jen o těch lécích?" podívá se Edelstein pátravě na kamaráda.

„Máš pravdu," ztiší zase hlas písař, „Myslel jsem, jestli by nešlo poslat nějak vzkaz Isaacovi, aby se více angažoval, snažil se udržet sonderkomando v klidu, než přijde vhodný čas."

„Adame, pokud bych něco Isaacovi vzkázal, tak ať se do ničeho neplete. Ať se drží stranou všeho a snaží se nějak přežít. Já vím, jen zázrak by ho dokázal dostat z toho sonderkomanda živého, ale někdy se i zázraky dějí."

„Tohle není to, co chci já a moji bratři slyšet."

„Nic jiného ale neuslyšíš," řekne rezolutně Edelstein, „Jsem připravený pomáhat," ztiší hlas, skoro šeptá, byť poblíž nikdo není, „Sháním léky, léčím vaše lidi, tajně je operujeme, dokonce jsem vyřešil i toho kápa, na vaše přání. Vzal jsem k nám na oddělení Poláky, co jsi mi doporučil. Ale do ničeho dalšího mě netahej. Já nejsem určitě k tomu vhodný typ. Pokud se něco semele, pak se přidám, ale nechci o přípravách nic vědět. Nechci se do ničeho zaplést," dodává dost emotivně.

„Chápu, už tě trochu znám," přikývne Cieluch, „Říkal jsem jim, jak asi budeš reagovat. No nic, já už budu muset jít."

„Adame, nebude snad mít moje odmítnutí nějaký dopad, na naše vztahy."

„Dopad?" usměje se písař a zavrtí hlavou, „Určitě ne, pořád jsi jako lékař moc důležitá osoba, už jsi zachránil nejednoho z nás. Každý z nás může onemocnět a pak se taková známost hodí, zvláště když ty máš na tom experimentálním oddělení přeci jen lepší možnosti, než lékaři na běžných nemocničních blocích. Včetně tvého přístupu k životně důležitým lékům. Já tvůj postoj respektuji, a totéž doporučím ostatním. Ten Isaac je asi taky paličák, co?"

„Isaac? Ten je … vlastně byl úplně jiný. Atlet, sportovec, ten byl naopak vždycky dost aktivní. Jenže co s ním asi udělala ta strašná služba, na tom příšerném místě … Přes dva roky muset přihížet tomu bezuzdnému vraždění, pořád být svědkem těch hrůz, asi i při nich pomáhat, minimálně při likvidaci těl povražděných. Možná ho to úplně změnilo," říká Edelstein a ucítí mrazení mezi lopatkami, při představě, co asi jeho sourozenec zažívá. Co všechno musí vytrpět, čím vším si projít, aby ho nakonec jako nebezpečného svědka také zavraždili.

„Tenhle tábor změní každého," pokývá hlavou Cieluch, „Tohle nepochopí nikdo, kdo tím neprošel. A ten, kdo tím projde a přežije, už nikdy nebude takový, jako byl dřív," dodá, rádoby zasalutuje a vytratí se.

Daniel se vrací na svůj blok a svoje oddělení. Jeho bratr s Libekem organizují vydávání večeře, ve zdejším tristním provedení, pak se oba sourozenci sejdou v kanceláři.

„Byls za Helene?" zeptá se Joseph, a když starší bratr přikývne, zeptá se, „Daří se jí dobře, doufám."

„Dobře," zavzdychá lékař, „Komu se na tomhle hrozným místě může dařit dobře …"

„Někomu se daří líp a někomu hůř. My si třeba voproti většině právě stěžovat nemůžeme. Teda myslím tím tady, ne tím, co mi udělali."

„Máš pravdu. Právě teď jsem mluvil s Adamem, víš, tím polským písařem. Bavili jsme se taky vo tom, jak tohle místo poznamená káždýho, kdo jím projde, i když přežije …"

„To mi povídej," ušklíbne se mladší bratr trpně.

„Nemyslím fyzicky," zavrtí hlavou Daniel, „Myslím, jak změní člověka jako takovýho. Jeho charakter, povahu, nahlížení na hodnoty, prioroty …"

„To je přece jasný … Nad tím přece nemá smysl spekulovat, ne? Dane, asi to nebudeš slyšet rád, ale je potřeba za tím, co bylo, udělat tlustou čáru. Co bylo, tak už prostě není. Jsi tu ty a Helene, na to se soustřeď. Vy musíte přežít, aby naše rodina nevymřela úplně."

„Pořád nevíme, co je s Benem. Třeba se někde na východě ukryl …"

„Třeba," řekne Joseph, ale tón i výraz napovídá, co si o této naději myslí. Co se dozvěděli, a mimo jiné i od Schrödera, pro Židy tam bylo doslova peklo. Stříleli je po tisících u obrovských

jam. Ano, určitě jich pár přežilo, takže jistá neděje je, ale raději by ji nechtěl vyjadřovat v procentech. Nebo spíše v promilích.

„Moc tomu nevěříš," domyslí si lékař.

„Rád bych tomu věřil. Pravděpodobnější ale je, že jedinou naší nadějí seš ty, Dane. Tak se podle toho zařiď. Mysli jen na sebe a snaž se to přežít."

„Jsi tady ty, Helene, Isaac …"

„Dane, dobrá, Helene je tvoje snoubenka.Bude fajn, když přežije. Ale když ne, najdeš si po válce jinou, se kterou založíš rodinu. Isaac … vo tom jsme mluvili, to je zbytečný rozebírat. A já, to je to samý. Nemůžu mít děti, takže na mně nezáleží. Přestaň se starat vo vostatní a mysli jen a jen na sebe."

„Josephe, jak můžeš … Helene miluju, Isaac je přece náš bratr, jedinej, co nám ještě zbyl … no a ty, sice máš postižení …"

„Dost podstatný. Dane, tohle je realita. Dobře vím, že Schröder nabízel domluvu tobě a Helene. Pokud ti nějakou udělá, tak toho využij. Na mě a Isaaca se nevohlížej. Von je v tom komandu smrti, a já k ničemu. Tohle je realita, Dane, tak ji už přijmi a podle toho se chovej!" zvýší hlas písař.

„Nikdo jinej než vy už mi nezbyl …"

„No právě, do prdele. Seš to povinovanej naší rodině, pokusit se přežít a založit vlastní rodinu. V tý bude vodkaz táty i mámy, a svým způsobem i náš, všech vostatních."

„Třeba to přežiješ právě ty …"

„Tak to bude na hovno. Proč, dobře víš. Já můžu předat tak leda pozdravení," ušklíbne se mladší bratr, „Ty seš doktor, k tobě se chovaj jinak. Možná vás nechaj naživu, až to tady budou likvidovat. Třeba tě někam přeložej, do jinýho tábora, nějakýho ústravu, co já vím, abys mu tam pomáhal s těma jeho šílenostma. Tak toho musíš využít, a nevohlížet se na nic jinýho. Isaac je už velkej kluk, když to půjde, postrará se vo sebe, a když ne … Vo mně už byla řeč. Je jedno, jestli mě zabijou nebo ne, důležitý je, abys přežil ty," dokončí dost emotivně svou řeč, pak si zapálí cigaretu, a do ticha místnosti labužnicky vyfoukne dým.

DĚTI Z KOWNA

Mnoho členů sonderkomanda sní o útěku, neboť ten jim může přinést svobodu a také zachránit život. Všichni dobře vědí, že se nacházejí ve zcela bezvýchodné situaci. Dost toho již zažili a poznali, a tak si dokážou spočítat, co s nimi esesáci nakonec provedou. Pokud však někdo pojme chuť se pokusit zachránit na vlastní pěst, je od toho v poslední době dost drsně odrazován, a někdy i výhrůžkami, že ho spoluvězni udají. Nechtějí riskovat tvrdou odvetu ze strany nácků, a také pevně věří, že se jim nakonec podaří uskutečnit všeobecné povstání, při kterém dostanou šanci všichni. Sice asi většina zahyne v boji, či bude chycena na útěku, ale bude to příležitost.

Přesto dojde k pokusu o útěk, nahodilému, a jeho autorem je asi čtyřicetiletý Albert Errera. Ten přišel do sonderkomanda spolu se skupinou řeckých Židů v květnu tohoto roku, v rámci jeho posílení před vyvražďováním transportů z Maďarska. Před válkou sloužil v důstojnické hodnosti v řecké armádě, a možná i z toho pramení jeho rozhodné chování. Je také dost inteligentní a vyniká i mimořádně velkou tělesnou silou.

Kolem sebe vytvořil menší izolovanou buňku odporu, a za pomoci Smulewského se mu dokonce podařilo pořídit i dva tajné snímky ze dveří Krematoria V, na kterých je vidět pálení mrtvých u jámy a další dva, na kterých se svlékají ti, co mají teprve zemřít. Tyto fotografie již byly propašovány a ocitly se v rukách polského hnutí odporu mimo koncentrační tábor.

Podle všeho se Albert rozhodne utéci spontánně, prostě využije příležitosti. Čtvrtého září je spolu s teprve osmnáctiletým Hugem Veneziou přidělený ke komandu, které má za úkol sypat popel spálených lidí do Visly, spolu s nimi jsou vybráni ještě tři polští vězni. Na vše dohlížejí pouze dva ozbrojení strážní, což přivede Erreru k nápadu situace využít.

Rychle se domluví s Hugem na postupu. Až dostanou do ruky lopaty, každý s ní praští jednoho ze strážných, na mladíka připadá řidič vozu. Když nastane daná chvíle, Albert bez zaváhání rozsekne hlavu nácka na dvě půlky, skočí do vody a plave jak o život.

Druhý Němec však nevyjde z auta, nýbrž v něm čte noviny, a vylézá ze dveří až ve chvíli, kdy je jeho kolega mrtvý a jeden z vězňů na útěku. Venezia se nejspíš zalekne a zůstane stát, čehož využije esesák a začne střílet z pistole na prchajícího. Jelikož není schopný ho zasáhnout, hrábne do kabiny pro samopal a tím prchajícího Alberta trefí. Tomu se však stejně podaří vylézt na břeh a zmizet.

O útěku se všichni dozvědí jak od Huga, který svůj úkol nesplnil, tak od polských vězňů, ale i z reakce nácků, kteří začnou šílet, organizovat dlouhé nástupy a poté samozřejmě spustí rozsáhlou pátrací akci. Mnozí vězni, a Isaac je mezi nimi, s tímto statečným činem moc srozuměni nejsou, neboť ohrožuje všechny ostatní. Útěk, a ještě k tomu zabití strážného, to už hrozí dost brutální kolektivní odvetou. Proto dojde i k prudké hádce mezi řeckými a polslými příslušníky sonderkomanda v lesních krematoriích.

Nakonec se náckové spokojí jen s výstrahou. Edelstein i s Kamzonem jsou právě na kontrole pecí v Krematoriu V, když jsou nuceni všichni zde sloužící vězni nastoupit, a oni se musí chtě nechtě zařadit mezi ně. I když kápo dává jasně najevo, že nepatří k tomuto komandu, kde pracoval i Errera. Toho esesáci našli již mrtvého, neboť vykrvácel na zranění, způsobené mu strážným při překonávání vodního toku. Na dvoře k nastoupenému sonderkomandu napřed drží řeč rozzuřený Moll, a pak ukáže na tělo útěkáře, doposud zakryté plachtou. Tu na jeho pokyn strážní sejmou a mezi vězni to jen zašumí.

Albert leží nahý na zádech, ale od pasu až po prsní kost je rozpáraný. Nepochybně k tomuto znetvoření těla došlo až po smrti, a nejspíše krátce před tímto nástupem. Nyní musí vězni vytvořit hada a pomalu po jednom procházet kolem vykuchané mrtvoly. Kdo pohled na vyvalené vnitřnosti nevydrží, je okamžitě bit, buď přímo Ottou, nebo jeho nohsledy.

„Koukej se vzmužit," zašeptá Isaac svému pipelovi a významně se na něj podívá.

„To je hrůza," šeptá Kamzon.

„Jen votevřená mrtvola, jako bys jich na pitevně neviděl dost," sykne kápo.

Jelikož stáli stranou, jako svým způsobem hosté, jdou až na závěr průvodu. Haim kráčí první a Edelstein hned za ním. Pipel se na pokyn zastaví a pohlédne na mrtvolu. Trochu se zachvěje, či přivře oči, což stačí, aby dostal ránu, ta těsně mine hlavu a dopadne na levé rameno. Mladík zaskučí a sníží těžiště. Druhý esesák za ním se rozpřahuje, a to dost důrazně.

„Ty hovado, něco ti nevoní?!" vykřikne v tu chvíli Isaac a sám svého sluhu dost silně přetáhne obuškem přes záda, vzápětí do něho vrazí levým ramenem, až Haim odlétne dva kroky stranou a rozplácne se na zemi, „Počkej, ještě ti jednu přidám," vyhrožuje kápo. Přitom mu neujdou spokojené pohledy esesáků, kteří kvitují jeho horlivost.

Edelstein se vzápětí postaví čelem k rozříznuté mrtvole Errery, pohlédne na ni, na tváři svůj typický lhostejný výraz. Moll mu lehce naznačí rukou, aby zmizel.

„Koukej se zvedat, máme tady ještě práci," kopne kápo do zadnice svého sluhu, který se hrabe na nohy, a poté ho žene rychle před sebou do budovy krematoria, do prostor pecí. Tam ho přimáčkne pod krkem levým předloktím ke stěně.

„Budete mě bít, pane?" ptá se rezignovaně Kamzon.

„Mám sto chutí, ty pitomče. Kurva, co je to s tebou? Dyť si už viděl tolik vykuchanejch mrtvol, tak co blbneš?"

„Pane, ale já vočima neuhnul … možná jsem mrknul, ale to nervozitou, jak byl Moll tak blízko," vykládá pipel, „Neměli důvod mě bít, ani vy, pane."

„Haime, ty blbče," zavrtí hlavou Isaac, „Ten za tebou se rozpřahoval, dyť ti mohl prorazit lebku. S tebou je kříž," povzdechne si teatrálně, neboť emoce on normálně najevo nedává.

„Jo tak … proto jste mě praštil a srazil … já už myslel, že se na mě zlobíte dovopravdy."

„To zlobím, protože mi všechno komplikuješ. Není dobrý na sebe teď upozorňovat, proč, to moc dobře víš. Můžou se ještě pomstít a některý zastřelit. Nebo si na to vzpomenout, až budou redukovat komando," mluví polohlasně Edelstein, aby mu nedaleko stojící obsluha nerozuměla. Té se musí jevit, že ještě stále svého pipela trestá, a jejich pohled není dvakrát hezký.

„Myslíte, pane?" zachvěje se Kamzon.

„Vím já," pokrčí lhostejně rameny kápo, pak jdou konat práci, kvůli které sem přišli.

Naštěstí pro sonderkomando ani v dalších dnech žádná odveta ze strany nácků nepřichází, nikdo není po výstrahu popravený. Naopak Isaac je vyzván k návštěvě tábora BIId, kde mu v zámečnické dílně opravují nářadí. Jako loajálními kápovi je mu pohyb mimo prostor krematorií jako jednomu z mála umožněn.

V zámečnické dílně na něho opět čeká David Szmulewski, a neujde mu, jak se židovský vězeň zatváří.

„Moc rád mě nevidíte," okomentuje to Polák.

„O vás nejde, spíše očekávám komplikace," omlouvá se tak napůl Edelstein.

„Vy jste ale v problémech až po uši, a možná i my všichni tady," tváří se stále vlídně David, „Slyšel jste o tom plánu Molla?"

„O plánu toho šílence?" ztiší hlas Isaac, a ještě se podvědomě rozhlédne.

„Správné ohodnocení. Stejně tak šílený je jeho plán, který snad navrhl vedení tábora. Chtěl by to tu všechno srovnat se zemí. Nejdřív ale popravit všechny vězně, potom to tu vybombardovat, aby tu nic nezůstalo. Vzhledem k tomu, že Rusové už nejsou tak daleko, možná nastává ta pravá chvíle, jestli mi rozumíte. Jen se nesmí nic uspěchat."

„Uspěchat … Kaminski je mrtvý, pokud nevíte. Ale asi ano," podívá se pátravě Edelstein, v jeho hlase zaznívá nástin ironie.

„Vím o jeho smrti. Vím ale také o tom, že další pořád pokračují s přípravami. Chtějí naši podporu, až s tím začnou, ale nechtějí čekat, až nastane ta pravá chvíle," stěžuje si Szmulewski.

„Pravá chvíle … Někdy vůbec pochybuji, že podle vás někdy nastane. Možná ani žádné povstání nechcete. Možná počítáte s tím, že vás tu nezavraždí."

„Takhle to vidíte?" zarazí se David.

„Nevím. Nevím, co si mám myslet. Vy nejte primárně určení k vyhlazení. Možná máte větší šanci přežít, když k ničemu nedojde. To ti další vězni, Židé, u těch je to jiné."

„Křivdíte nám," zavrtí nesouhlasně hlavou Polák, „Opravdu se na přípravě pracuje. Mělo by to být už brzo. Ale do té doby by nebylo vhodné rozpoutat vzpouru. Naopak, až nastane ten správný čas, bude pomoc sonderkomanda vítaná. Všichni tam jste dost silní, plní nenávisti."

„Taky nemáme co ztratit," poznamená Isaac.

„Taky. Vy se ale spíš držíte pořád stranou."

„Mám svoje zásady, o nich už jsme mluvili. Taky mi možná vlastní lidi tolik nevěří, protože se dost stýkám s Mietkem, a také mám jistá privilegia, od esesáků. Nevím. Pane, já nejsem ten typ, za kterým půjdou davy."

„To nikdy nevíte. Podle všeho tam máte dost silné postavení. Mohl byste být vůdčí osobou, podílet se na přípravách a zároveň krotit ty dychtivější boje. Aby vše nezačalo předčasně."

„Řekl bych, že vám jde primárně spíše o to druhé," odtuší Edelstein.

„Opět se mýlíte. Víme o jistých přípravách, které se tam u vás konají. O pašování výbušnin, o přípravách na povstání. Plně to podporujeme, počítáme s vámi, jen chceme, aby vše bylo koordinované, přišlo v pravý čas. I tady v táboře s vámi úzce spolupracujeme. Vždyť i váš bratr Daniel má za přátele Poláky," upozorní David.

„Daniel … nevíte, co je s mým druhým bratrem? Josephem?"

„Jsou oba v pořádku, Daniel pořád dělá vedoucího lékaře speciálního oddělení, a Joseph tamtéž písaře. Co vím, tak je v pořádku i snoubenka Daniela. Těch dvojčat je mi líto," zatváří se Szmulewski zkroušeně.

„Ne více než mně," odvětí dost chladně Isaac, tohle je téma, které určitě nechce probírat, „Podívejte, také raději zemřu v boji, než se nechat bez odporu zabít. Souhlasím i s vámi, že malá vzpoura nic neřeší. Chápu ale i členy našeho komanda. Mnozí se obávají redukce. Vědí, že možná už moc času nemají. Sice se teď zase plynuje, ale už to není to, co před pár měsíci. Chodím do všech krematorií, a vězňů je tam zbytečně moc. Vzhledem k práci, vytížení. To jistě dochází i esesákům. Možná jen vyčkávají na vhodný okamžik. Teď záleží, který nastane dříve, zda ten váš, nebo ten jejich. Pokud ten jejich, zabijí mnoho z nás."

„Naprosto vám rozumím. Vy však máte své postavení, vy se snižování počtů sonderkomanda obávat nemusíte. Vy se určitě dočkáte chvíle, kdy všichni povstaneme, k rozhodující bitvě."

„Rád bych tomu věřil. Ale sám říkáte, že Moll je šílenec. Může tam zabít kdykoli kohokoli z nás. Pokud hledáte vhodnou osobu, která bude vaší prodlouženou rukou, získá k tomu dostatečný vliv, tak u mě jste na špatné adrese. Pokud se mě někdo vůbec zeptá, budu podporovat čekání na mohutné povstání. Ale nemohu zaručit, že to tam třeba nebouchne dříve. Což si nepřeji, ale chápu to. A vlastně se toho i obávám, protože pak nejspíš zbytečně zemřu, aniž by to přineslo jakýkoli efekt."

„Přemýšlejte o tom. Jste tu dlouho, esesáci vás tolerují, můžete volně chodit, nejen po krematoriích, ale i sem. Záminka se vždy najde," ukáže Szmulewski na připravené nářadí, „Rád jsem vás viděl. Také bych rád s vámi nadále zůstal v kontaktu."

„Můj názor znáte," pokrčí rameny Isaac, „Co jsem považoval za nutné, jsem vám řekl."

Edelstein o tomto rozhovoru přemýšlí dost dlouho. Trochu ho vyděsila informace o plánu Molla, tedy kompletním vyvraždění všech vězňů. Otto je dost velký šílenec, ale také pořád jen poddůstojník, zdá se mu divné, že by někdo takový měl moc velký vliv na rozhodování, co se nakonec s táborem stane. Byť jeho údajný návrh zní logicky, z pohledu nácků.

O dva dny později se v důvěrném rozhovoru setká s nástupcem Kaminského v Krematoriu III. Tím se stal osmadvacetiletý Lemke Pliszko, polský Žid z Czerwenovo Boru. Je tady už taky dlouho, od začátku roku třiačtyřicet. Znají se pochopitelně od vidění, ale Isaac se s nikým moc nebaví, a už vůbec nepřátelí. Výjimku udělal jedinou, s Haimem, a teď z toho má těžkou hlavu.

Ve chvíli, kdy se setkají kápové i se svými sluhy, vlečou kolem nich dva vězni mrtvolu mladé ženy, ale v jakém stavu! Měkké tkáně od kolen k pasu jsou odstraněné, je možné spatřit stehenní kost. Kamzon vyvalí oči, dalším se nepohne ve tváři ani sval. Již podobný obrázek viděli.

„Co to je?" hlesne Haim.

Morris Kesselman

„Jeden rotmistr sem vobčas jezdí a vodřezává maso z mrtvol," vysvětluje Kesselman, „Potom ho strká do nádob a nakládá do auta. Vozí to snad do toho základního tábora."

„To je šílený …"

„Dělá to už dlouho …"

„Hlídejte tady, ať nás nikdo neruší. Kdyby přišla nějaká šarže, tak pro nás hned přijďte!" nařizuje přísným hlasem Plizsko, a oba mladíci horlivě přikyvují.

Zatímco kápové zalezou do prostor spalovny, klid rozhovoru hlídají jejich pipelové. I Pliszko má svého, kterým je teprve osmnáctiletý Morris Kesselman, je tedy ještě o rok mladší než Haim. Podle všeho ani po Morrisovi jeho kápo nechce sexuální služby, ale naopak ho chrání. V tom jsou si oba vězeňští funkcionáři podobní.

„Isaacu, známe se už dost dlouho, ne?" začne otázkou Pliszko.

„Já jsem tady tak vo půl roku dýl," připomene Edelstein, „Ale známe se už dost dlouho," připustí.

„Taky asi máme společný zájmy," ukáže kápo z trojky na pásku na rukávu.

„Snad. Lemke, tak co vlastně chceš? Pojď rovnou k věci."

„Jasně. Říká se vo tobě, že nemáš rád dlouhý řeči. A sám že moc nemluvíš."

„To už si jako začal?"

„Isaacu, dobře víš, jaká je tady situace. Jak maj všichni strach. Co bude. Ten posranej útěk taky ke klidu moc nepřidal."

„S tím souhlasím. Viděl jsem ho vykuchanýho, tam u pětky."

„Isaacu, my dva asi máme šanci jít jako poslední, ale je ti doufám jasný, že ani my vodsud nemáme nikdy vodejít živí."

„Tohle je mi jasný. Lemke, pořád ti moc nerozumím."

„Víš, Isaacu, některý nevěděj, jak moc ti můžou důvěřovat. Dost se paktuješ s Morawou, a taky oberkapem, co je dost velká svině. Naslouchá ti i Moll, ten šílenec. Možná si některý myslí, že ty si myslíš, že tak se z toho nakonec dostaneš."

„Tak tohle se říká?"

„Nejen to, jiný si myslej, že seš rovnej chlap. Jen takovej vlk samotář. Prej máš taky kontakty na ty v táboře, na ty, co by snad mohli uvažovatv o velký vzpouře."

„Teď vyzvídáš? A co ty, tobě se dá věřit?" vrátí částečně úder Edelstein.

„To si musíš přebrat sám," pokrčí rameny Pliszko, „Taky nechci, aby to tu bouchlo samovolně, na druhý straně v tom povstání vidím naději, jak to třeba přežít. Možná malou, ale bez toho ji máme nulovou, i s tímhle," ukáže znovu na svou pásku.

„Lemke, pořád jsem nepochopil, co po mně vlastně chceš."

„Co vlastně chci. Isaacu, nechci zůstat ve vleku událostí, a taky nechci to co ty, aby to tady samovolně bouchlo. Vím, že tady některý připravujou vzpouru. Můžou nás postavit před hotovou věc."

„To už se mi jednou stalo. Pak přijel ten transport. Podívej, my to vidíme trochu jinak, než běžný členové našeho komanda. Nemůžeš se jim divit, mají strach."

„Ty ne?"

„Strach … Je strach a strach. Po těch dvou a čtvrt roku tady … Taky nás můžou kdykoli zabít, i když máme tu pásku a funkci. Asi nás nevyberou, pokud budou chtít snížit stavy. Co bude pak … Třeba to bouchne, v celým táboře. Rusáci se ještě přiblížej … Nebo tu esesáci rozpoutaj zabijácký orgie, co já vím."

„Jen jsem chtěl znát tvůj názor. Jak se k tomu postavit.“

„Lemke, já nemám chuť nic vorganizovat. Nikoho k čemukoli přemlouvat. Stejně to nakonec může dopadnout jinak. Až to přijde, tak to přijde … Snažím se tu jen udržet co nejdýl naživu, a čekat na zázrak. Ten by mohl nastat, kdyby vypukla ta velká vzpoura, pak by snad byla šance. Pokud v tý době ještě budeme naživu. Co víc ti k tomu mám říct.“

„Vidím to podobně,“ přikývne Pliszko.

Ještě chvíli se baví, ale točí se v kruhu, navíc Isaac již své vyjádření omezuje na holé věty. Chápe svého kolegu kápa, chápe i obyčejné vězně, co nechtějí čekat, až si pro ně přijde smrt. Není si moc jistý Szmulewskim, jestli opravdu chtějí vyvolat mohutné povstání. Má značné obavy z následujících událostí, a když hodnotí své šance z toho tady vyváznout, nevycházejí mu právě ve vysokém kursu.

Dny plynou ve značné nejistotě a nervozitě. Snad jen mnozí kvitují, že zmizel nenáviděný Erich Muhsfeldt, který byl koncem srpna přeložený, údajně na frontu. Pokud je tato informace správná, všichni vězni mu nejen nové působiště přejí, ale doufají, že tam i padne.

Stále přijíždějí transporty z Lodže, různé velikosti, a ti, co neprojdou selekcí, jsou likvidováni střídavě v různých krematoriích. K tomu přivážejí nebožtíky z táborů. Pravdou však je, že intenzita vraždění není tak strašná, jako tomu bylo za deportací z Maďarska, a počet členů sonderkomanda je zbytečně vysoký. Asi i esesáci si uvědomují, že situace je napjatá, ale možná jen vyčkávají na vhodný okamžik, kdy se pokusí s počtem členů sonderkomanda něco udělat.

V úterý dvanáctého září si Edelsteina vyžádá Peter Voss, který velí lesním krematoriím. Přivítá ho vcelku vstřícně, dokonce mu žoviálně nabídne i cigaretu. Kápo se dostaví i v doprovodu svého pipela, kterého vydává za asistenta, zdůrazňuje jeho důležitost, nechává ho nosit dokumenty, zapisovat poznámky. Chce zvýšit jeho cenu, aby mu ho nevybrali a nezabili.

„Mám tady pro tebe práci,“ oznamuje velitel klidným hlasem.

„Práci?“ zeptá se Isaac, i on zachovává lhostejný výraz.

„Chci u toho jen vybraný lidi, někdo by to mohl hůř nýst. Všichni se mi zdaj takový podrážděný,“ podívá se šikovatel tázavě na kápa, a ten přemýšlí, zda z něj nechce esesák tahat rozumy.

„Pane SS-Oberscharführere, také to cítím,“ pokývá hlavou Edelstein, „Myslím, že to souvisí s tím neúspěšným útěkem, před tím týdnem. Mnozí mají obavy, aby za to nepřišel kolektivní trest. Třeba nějaké popravy,“ podívá se teď on tázavě.

„To se už vyřešilo,“ mávne jen rukou Peter, „Byla to akce jednotlivce, a jak skončil, to si konečně viděl i ty sám. No nic, proč seš tady. Chci tě u zvláštní akce, a pak dohlídneš na spálení těl. V pecích. Aby se vyzkoušely, jestli jsou plně funční. Tak jim dejte zabrat, ale taky dohlídni, aby se na druhou stranu nezničily.“

„Ano, pane SS-Oberscharführere,“ řekne úsečně kápo, a přemýšlí, jak skloubit dva trochu protichůdné pokyny, „Půjde o hodně těl, pane SS-Oberscharführere? Myslím, jak dlouho bude trvat jejich kremace. Ty pece zvládnou tak pět set těl za dvacet čtyři hodin, možná o trochu víc, ale nedoporučuji je zbytečně přetěžovat. Jsou sice opravené, ale …,“ pokrčí rameny.

„Má jich bejt tak tři sta, a půjde jich tam dát víc.“

„Dát víc? I když jsou vyhublí, myslím musulmani, tak stejně nějaké místo zabírají.“

„To nemyslím. Přivezou sem nějaký děcka z Kowna, nevím, co jsou zač. Asi nějaký bezprizorní siroty,“ pokrčí rameny Voss, a i nyní zní jeho hlas lhostejně.

„Tak děti … jenom děti?“

„Jo, jen tři sta dětí. Ale to by mohlo v někom vyvolat nevhodný nálady, proto u toho chci mít jen spolehlivý lidi, spíš víc kápů, předáků, než vobyčejnech vězňů. Neměl by s nima bejt

moc problém. Pak je spálíme v těch pecích a ty na to dohlídneš. Strčíme je do jedný z těch komor, není třeba plejtvat," projeví velitel starost i o spotřebu Zyklonu B.

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," odvětí Edelstein chladně, „Kdy to začne?"

„Tak za hodinu. Zatím se postarej vo ty pece, ať jsou připravený. Až přijdou, tak budeš u toho, s těma Polákama a pár dalšíma. Byl bych rád, kdyby to proběhlo v klidu," vyjeví své přání Peter.

„To já taky," mluví tentokráte pravdu Isaac, a již nedodá, že by si přál, aby to už bylo za ním. Zabíjení dětí vždy vzbuzuje silné emoce, a dnes dle všeho půjde jen a jen o děti. Problém s židovskými sirotky, pokud je to pravda, řeší nácci svým osobitým způsobem.

Edelstein dokouří cigaretu a pak se i se svým pipelem přesune do prostoru pecí. Tam si vše vysvětlí s obsluhou, následně si vezme svého sluhu stranou.

„Ty zůstaneš tady, budeš tu jako dohlížet na přípravy," oznámí mu.

„Zůstanu tady … A vy, pane?"

„Já budu muset ještě absolvovat jednu nechutnost. Asi tak za půl hodiny by sem měli přivést tři stovky dětí."

„Tři sta dětí … to pro ně …," ukáže Kamzon na pece, lehce pobledne.

„Přesně tak. Jde vo menší skupinu, tak jim vyhradili jednu ze zdejších komor, a pak na nich máme ještě votestovat ty pece."

„Voni jsou fakt šílený."

„Haime, dyť tady vraždí děti už víc než dva roky. Co je to tři sta proti desetitisícům, co tady už zabili."

„Když se na to díváte takhle …"

„A jak se na to mám dívat, do prdele? Jestli chceš, tak tě tam vezmu s sebou. Můžeš jim vykládat, jak se jdou vykoupat, těm menším možná pomáhat se svlíknout, vodit je za ruku do tý komory. Do prdele, jak jinak se na to mám koukat, pokud nemám přijít vo rozum?"

„Nezlobte se, pane," klopí hlavu pipel.

„Na tebe se přece nezlobím. Jen se musím připravit, na to, co přijde. Vypnout mozek, na tu dobu. Snažit se, aby ty děti nic nepoznaly, a prožily co nejkratší dobu strachu. Pokud jim to dojde, ještě je k tomu zmasakrujou. Tak dost, ty tu zůstaň, a já si du dát cigáro, než to začne. Potřeboval bych i hlt kořalky, ale to mi tu asi nenabídnou," ušklíbne se Isaac a bez dalšího vykročí směrem k východu.

Mluví pravdu. Potřebuje se duševně připravit. Na jednu stranu je rád, že má ve Vossovi svého zastánce, i že je považován za loajálního kápa. Na druhou stranu mu tato pověst přináší podobné trýznivé zážitky. Není ale zase tak zcela imunní proti těm hrůzám tady, jak se snaží navenek tvářit.

Čekání se mu zdá nekonečné, ale čas plyne stejně rychle, jen lidé ho vnímají různě, podle dané situace. Děti se objeví, přivážejí je sem, je jich opravdu na tři sta. Jsou hodně zubožené a ve věku tak od pěti let do patnácti let, obojího pohlaví. Edelstein může jen spekulovat, kde je náckové posbírali, jestli předtím povraždili jejich rodiče, či zda jim je odebrali s ujištěním, že o ně bude dobře postaráno. Jak, toho bude on svědkem už za chvíli.

Dle všeho jsou děti vyhublé, hladové a žíznivé, možná i mírně apatické. Ale ty jejich oči, nevinné oči, ty žalují. Kdyby děcka tušila, co se s nimi má stát, žalovaly by ty jejich oči mnohem víc. Takto se sice dívají s nedůvěrou, ale i jistou nadějí, že jim zda dají najíst a napít.

Voss si na akci vybral převážně vězeňské funkcionáře, u těch předpokládá, že budou mít strach, aby o své posty nepřišli a tak nebudou dělat problémy. Jsou tu i Poláci Josef Ilczuk a Waclav Lipka, veteráni jako Isaac, však se znají ještě ze strého krematoria ze základního tábora. Jsou tu i další židovští vězni s páskami na rukávech, které vypovídají o jejich funkcích. Pak pochopitelně otrlí esesáci, připravení potlačit jakýkoli náznak vzdoru.

Ke shromážděným dětem krátce promluví důstojník SS, vypráví jim báchorky o táboře, a pak také o tom, že se půjdou vykoupat. Následně je rozdělují na dvě poloviny, tu první odvádějí do svlékárny, kde je nutí odložit si oblečení. Jejich šaty jsou v dost dezolátním stavu a hodně páchnou. Možná se i některé děcka těší na sprchu, která z nich smyje zaschlý pot, špínu. Bohužel se vody nedočkají.

Edelstein se snaží na nic nemyslet a jen strojově konat svou odpornou práci. Většinou se svlékáním děti problém nemají, jen pár se jich asi trochu stydí, ale k jejich popohnání stačí několik slov, podle potřeby, někdy použijí vlídnější, někdy lehce výhrůžná, upozorňující na možnost výprasku, pokud by nesplnily požadovaný úkon. Nahé je odvádějí do vybrané plynové komory, u dveří hlídkují dva nevraživě se tvářící esesáci, jen při pohledu na ně komukoli přejde chuť kolem nich projít ven.

Isaac se zoufale snaží, aby s nikým nenavázal oční kontakt, a pokud není vyhnutí, rychle svým pohledem uhýbá. Přitom se ale snaží tvářit tak, aby oběti nepojaly podezření. Byť si myslí, že některé starší děti něco tuší, ale možná se tomu zdráhají uvěřit. Nebo jsou už tak uondaní, apatičtí, že nemají sílu ani vůli na vzdor. Proto vše běží ve velmi klidném duchu, a na tak velké množství dětí na tak malém prostoru i v poměrném tichu. Velmi zlověstném.

Když je první skupina v plynové komoře, je přivedena druhá a celý proces se opakuje. Místnost, kde si je vezme smrt, se pomalu plní, a ke konci přeci jen již nastává poněkud neklid. Kde jsou sprchy? Proč je sem dávají všechny najednou? Proč už se nekoupají, když je jich tolik nahých? Jenže ti výhružně se tvářící esesáci u dveří představují nepřekonatelnou překážku.

Když se přiblíží finále, a již jen pár jedinců dokončuje svlékání a přemístění do komory smrti, jeden asi čtrnáctiletý kluk začne panikařit a dožaduje se možnosti odejít. Strážní mu nic neřeknou, jen němě holí ukážou, aby zalezl zpátky, do již značně natlačené masy těl. Na podruhé do něj hrubě strčí. Což vyvolá jeho hysterickou reakci a snahu vylézt. Mohutná rána holí mu rozrazí hlavu, on klesne k zemi, kolem vystříkne krev.

Teprve nyní se ozývá pláč a křik. Posledních asi deset dětí je již drsně poháněno, aby se co nejrychleji připojilo ke svým kamarádům a kamarádkám. Jak se tak stane, dveře se rychle zavírají. Oběti dnešní zvláštní akce jsou již v pasti a nemají žádnou naději. Po pravdě ji neměly od chvíle, kdy sem dorazily, vlastně od chvíle, kdy se je rozhodli zabít.

Ječení zavřených dětí se ještě zvýší, když je v místnosti zhasnuto, a ten křik se Isaacovi zarývá hluboko pod kůži. V duchu se modlí, aby už byl konec, aby ta nebohá stvoření nalezla konečně klid. Bohužel čas, po který budou umírat, nelze přeskočit, a je nesmírně trýznivý. Zoufalý křik a pláč se zdá nekonečný, škrábání a bušení na dveře, volání maminky nebo tatínka je marné. I když je pořád dost teplo a tedy se krystaly odpařují rychle, trvá dlouhé minuty, než se jekot mění v hromadné chroptění, než strašný zvuk z uzavřené místnosti začíná slábnout a postupně ustávat.

„Dáš si?“ nabídne Lipka cigaretu Isaacovi, stojí vně budovy, ve které je již hrobové ticho. Teď budou ještě muset počkat, než přítomný německý lékař prohlásí děti za mrtvé, otevřou se dveře a začne větrání.

„Rád,“ sáhne po nabízeném retku židovský kápo.

„Trvalo to dneska nějak dlouho, nezdálo se ti?“

„Nevím, spíš ne,“ koukne na hodinky Edelstein, vyžádal si povolení je nosit, kvůli své funkci. Pochopitelně si je vybral z věcí po obětech, a takové, které nejsou příliš nápadné, „Podle všeho jako obvykle. To možná jen tím, kdo tam křičel, to přišlo delší.“

„No jo, je to pořád to samé,“ pokývá hlavou Waclav.

Oba se následně přesunou do prostor pecí, kde stojí obsluha s hlavami sklopenými, ten řev nešlo přeslechnout. Pece již žhnou, již brzo jim sem přinesou první mrtvoly. Vytahají je

členové sonderkomanda v maskách, aby mohl proces likvidace následků zvláštní akce co nejdříve začít.

„Tak co, všechno v pořádku?“ ozve se hlas Vosse, přítomní vězni se stavějí do pozoru.

„Ano, pane SS-Oberschsarführere,“ odpoví za osazenstvo místnosti Isaac, „Jak nám je sem dopraví, můžeme okamžitě začít.“

„Dobře. Ty tu zůstaneš, dokud to neskončí. Tak to je domluvený,“ upozorní Peter.

„Ano, pane SS-Oberschsarführere,“ zvolá akčně Edelstein, ačkoli tím vůbec nadšený není. Bude muset shlédnout zasunutí všech tří set tělíček do muflí, a navíc to znamená celou noc strávit tady.

Po odchodu šikovatele se rozhostí ticho. Mrazivé ticho. Trvá však ještě dost dlouho, než obsluha přinese první mrtvé děti. Jejich výrazy, znečištění i poranění dávají krutou odpověď, jaké zoufalství a děs prožily, než je smrt uchvátila. Isaac se snaží udržet si svůj pověstný odstup, a co nejlhostejnějším hlasem vydávat pokyny. On totiž rozhoduje, kolik tělíček se dá do jednotlivých muflí, aby byl proces kremace efektivní. Větší množství mrtvol může proces naopak zpomalit. Občas hodí pohledem na svého pipela, který je pobledlý, ale snaží se předstírat vyrovnanost. Nikdo z obsluhy však nedokáže zůstat vůči jejich dnešní práci zcela imunní.

DVĚ STĚ

Hned následného dne trochu zvedne náladu vězňům bombardování nedaleko Osvětimi, které nikdo nemůže přeslechnout. Jako vždy však dopadají bomby mimo prostor tábora. Isaac Edelstein i jeho pipel jsou dost unavení, vrátili se od Krematoria V až ráno. Tak se do oběda natáhnou v tom svém kutlochu, poté již začne jejich klasický program, který není nijak náročný a svým způsobem intenzivní práci pouze předstírají.

O pár dní později je Isaac donucený zúčastnit se další zvláštní akce, tentokráte zplynování části transportu v Krematoriu II. Ani netuší, odkud zubožené muže, ženy a děti přivezli, ale jistě si již hodně vytrpěli v ghetu. Nyní se jejich osud završí.

Edelstein si zase uvědomí, jak náruživě po sobě náckové uklízejí. Začínají sice mít velké starosti na frontách, ale přesto plynule pokračují ve své odpudivé práci, a se svou německou důkladností vraždí zbývající židovské komunity, co doposud vyhlazovacímu procesu unikly. Asi opravdu nechtějí nechat naživu jediného Žida, než snad budou spojenci konečně poraženi.

Zvláštní akce má zpočátku hladký průběh, zesláblí, vyhladovělí a žízniví lidé za slib přijetí do tábora, vykresleného v růžových barvách, za příslib jídla a pití, vcelku bez protestů odkládají svoje oblečení a postupně mizí nazí v plynové komoře. Edelstein dohlíží na sonderkomando i jednotlivé oběti, jeho povinností je zaregistrovat i sebemenší problém a řešit ho. Případně osobu se vzrůstající panikou uklidnit či nechat odvést do přízemí, kde bude zastřelena.

„Chtějí nás zabít!“ vykřikne náhle asi dvacetiletá dívka, již jen ve spodním prádle, v jejím pohledu se zračí zděšení, čirá hrůza.

Po jejím výkřiku jako by všichni svlékající se ustrnuli, vytvoří živý obraz. Někteří jsou již téměř nazí, další na sobě mají ještě dost dílů oblečení. Teď však stojí jak solné sloupy.

„Nevěřte jim! Nejsou tam sprchy! Je tam plyn!“ ječí dívka dál.

„Slečno, uklidněte se, prosím,“ pokouší se Isaac zachránit situaci, a šlehne pohledem po pár členech sonderkomanda, co byli před chvílí té dívce nejblíž. Je mladá a hezká, možná se někomu z nich nepodařilo odolat jejím otázkám, možná se někdo prořekl. Teď díky tomu nastává pro všechny velký problém.

Přítomní esesáci volají na pomoc své kolegy, na povrchu již nikdo z transportovaných není, většina už čeká nahá na sprchování a dezinfekci. Tento stav náckům usnadňuje situaci, nicméně ve svlékárně je pořád na sto osob, možná i více, obého pohlaví, včetně dětí.

„Kdo ti to řekl?“ ptá se dívky Otto Moll, který se objevuje v podzemí, a zle se podívá na Edelsteina. Toho zamrazí, byť má v tomto čisté svědomí. Ale zodpovídá částečně za členy sonderkomanda, jako i další vězeňští funkcionáři.

„Slečno, pokud nevěříte, pojďte se podívat. Odvedu vás na druhou stranu budovy, kde uvidíte tábor. Nevím, co vám kdo řekl, ale do toho tábora po dezinfekci zamíříte,“ říká Isaac německy, nedovolí si promluvit v jidiš, ještě by ho mohli obvinit z kde čeho.

Jeho snaha není dvakrát úspěšná, dívka se dostala do stavu hysterie, má hrozný strach, že ji zde udusí v plynu. Oprávněný. Také další lidé jsou vyděšení, a nyní hodně nedůvěřiví.

Když to nejde po dobrém, je potřeba ukázat sílu. Ozývá se řev, padají první rány. Jako obvykle tato taktika zabírá, mnozí chtějí uchránit své děti, někteří snad uvěří, že jde jen o fámu. Další se chtějí vyhnout bití, a tak vykročí vstříc nejistotě.

„Vodveď ji nahoru,“ nařizuje Moll Isaacovi, „Ale ne jako vobvykle,“ dodá, „Vyslechneme ji,“ vysloví značnou hrozbu jak pro nebohou ženu, tak pro toho člena sonderkomanda, co ji nejspíš prozradil pravdu.

„Ano, pane SS-Hauptscharführere,“ řekne úsečně Edelstein, pak si pokynem ruky zavolá dva vězně, kteří uchopí nebožačku mezi sebe a s hlavami sklopenými ji vyvádějí do přízemí.

Tentokráte však nedojde k jejímu zastřelení, nýbrž dívka skončí zavřená v místnosti za kukaní esesáků, která náckům také slouží. Zůstane tu s ní právě Isaac a také Rudolf Baerwald, který ji měl původně popravit, ale nyní ji hlídá.

„Vypadá celkem k světu, ne?“ podívá se na kápa.

„Je hezká, pane SS-Rottenführere,“ odpovídá oslovený chladně.

„Umíš německy, co?“ houkne četař na chuděru, která se celá chvěje.

„Trochu,“ špitne ona.

„No vida, holubička rozumí,“ tlemí se Rudolf, „Tak se svlíkni, ty děvko!“ zařve na ni.

Mladá žena se zoufale rozhlíží, těká pohledem z jednoho muže na druhého, je s nimi sama v místnosti, chtějí, aby se svlékla, co si o tom může myslet.

„Tak ty nerozumíš?“ přetáhne ji esesák obuškem přes záda, až ona vyjekne, přikrčí se.

„Měla bys pana SS-Rottenführera poslechnout,“ říká ji Isaac s těžkým srdcem, nemá šanci ji uchránit před ponížením, a asi i mučením, pokud jim neřekne, co chtějí slyšet. Tedy neoznačí vězně, který ji prozradil její osud.

Ona se dále zdráhá svléknout, pomohou další dvě rány obuškem, pak ze sebe strhne zbývající prádlo, a následně se choulí, když si jednou rukou chrání klín a druhou částečně skrývá poprsí.

„No tak se na tu kurvu podíváme,“ zubí se Baerwald, „Dělá, že je upejpavá, děvka jedna, a určitě se válí kde s kým,“ zraňuje ji nyní svými slovy.

Edelstein jen tiše stojí a modlí se, aby se mladý nadržený esesák alespoň trochu krotil. Také, aby nakonec nechtěl pomoc od něho. Nemohl by mu ji odmítnout, pokud nechce sám být potrestaný, možná dokonce zavražděný.

Rudolf se očividně dobře baví, a čím víc se dívka stydí a žadoní o soucit, slovy i pohledy, tím víc je vzrušený, tím víc cítí uspokojení. Pak ho přejde trpělivost bojovat s jejíma rukama, které na něho sice neútočí, ale chrání před ním intimní partie.

„Podrž jí ty haksny!“ nařídí četař kápovi.

Isaac si v duchu povzdechne, toho, čeho se bál, je tady. Nemá však na výběr, proto přistoupí k chuděrce zezadu a znehybní její ruce. Pak musí přihlížet, jak jí nácek osahává, dost

silně mačká její prsa, zastrkuje prsty do jejího přirození. Ona naříká, kmitá nohama, snaží se uvolnit ze silného sevření.

„Máš štěstí, ty kurvo," vrazí ji Rudolf facku, až se jí spustí krev z nosu, „Seš nečistý a podřadný rasy, a tak nehodná mýho vocasu. Děvko," dodá a znovu ji propleskne.

Poté se naštěstí uklidní, vytáhne cigarety a zapálí si, proto Edelstein dívku odvede kousek stranou a pustí jí. Nemá kam utéci, neboť okno je zamřížované a mezi jí a dveřmi a se nacházejí dva statní muži.

Isaac přemýšlí, co se asi bude dít. Závěrečné tragické fázi plynování sice unikl, ale nedobrovolně se ocitl na jiném místě, kde také už brzo nebude dobře.

Nemýlí se, přiběhne nasupený Moll, ještě s několika nácky, zle pohlédne nejen na nahou dívku, choulící se v koutku, ale i na kápa.

„Kdo jí to vyžvanil?" zasyčí.

„Nevím, pane SS-Hauptcharführere," odvětí Isaac, ve tváři se mu nepohne ani sval.

„Do prdele, tak k čemu tam seš? No? Na hovno! Nejseš tam vod toho, abys nevěděl, abys neviděl, ale abys věděl a viděl!"

„Byl tam chumel lidí, pane SS-Hauptcharführere," zachová Edelstein ledový klid, „Pak z něj ona vyběhla a začala křičet. Nevím, jestli jí někdo něco řekl nebo se sama dovtípila."

„Hovno dovtípila!" zařve Otto, „To se ví, že někdo žvanil! Ale běda mu, tohle si vodsere," otočí se k nebohé dívce, „Umí ta kráva německy?" zeptá se.

„Tvrdí, že trochu," ozve se Baerwald.

„Tak trochu! Ty malá židovská svině! Tak mluv! Kdo ti řekl, že jdete do plynu?" řičí na ni vyšší šikovatel, ve tváři brunátný.

Ona se zděšeně rozhlíží, nácek ji chytne surově za paži, zvedne ji. V tu chvíli k nim dolehne tlumený řev, vycházející z plynové komory, nejspíš právě zhasli, napadne Isaaca.

„Vy je zabíjíte!" zaječí ona.

„To si piš," prská jí do obličeje Moll, „Teď už pěkně dejchaj to svinstvo, co se po něm poserou, pochčijou a nakonec jím zalknou. Ještě předtím po sobě budou lízt, ušlapou vlastní děti, pokousaj vlastní ženy. To se tam děje, ty svině židovská. Tohle je to, co si zasloužíte!"

Ona vytřeští oči, není schopná slova.

„Ty malá židovská svině," pokračuje Otto s potměšilým úsměvem, „Ty máš štěstí. Nemusíš se tam dlouhý minuty dusit. Ale napřed nám ukážeš toho, kdo ti řekl, že jdete do plynu. Pokud ne, prožiješ si tady svoje peklo, ty děvko," otočí se k jednomu ze svých podřízených, „Nech nastoupit ty svině, co byli dole. Vostatní vod pecí vyžeň," nařizuje.

Rywka Sankiewiczová

Následně začnou dívku vyslýchat. Ta je zmatená, prozradí na sebe, že se jmenuje Rywka Sankiewiczová, a nakonec připustí, že ji jeden mladý vězeň řekl, že se nejdou sprchovat, ale mají být zavražděni v plynu. V tu chvíli si Edelstein povzdechne, neboť pokud daného muže označí, bude s ním zle. Je strašně vyplašená a asi to udělá.

Přijde nácek poslaný zajistit nástup podezřelých, a Moll se svou suitou vyrazí za nimi. Vlečou i nebohou dívku, která se zase snaží zakrýt svoje intimní partie. Isaacovi nezbývá nic jiného, než jít s nimi, a necítí se v této společnosti dvakrát dobře. Na druhé straně by se však daleko hůře cítil mezi nastoupenými vězni, neboť kdyby ho třeba zmučená žena i náhodně označila, tak by s ním byl konec. A i to se stát může, ona nemusí dotyčného poznat a aby unikla dalšímu týrání, může ukázat i na nevinného.

Asi dvacítka členů sonderkomanda stojí před spalovacími pecemi, ve tvářích se jim zračí strach, náckové před nimi vedou nahou dívku a nutí ji, aby si vybrala toho pravého. Její oči jsou zalité slzami, je opravdu otázkou, zda je schopná vůbec rozeznat obličeje.

„Nepoznávám ho," zvolá s pláčem.

„Ty mrcho!" zařve Otto, praští ji svrchní části dlaně do obličeje, „Dělej!"

„Nepoznávám ho," opakuje ona sveřepě.

„Vemte ji zpátky a pořádně ji domluvte!" nařizuje Moll svým nohsledům.

Esesáci táhnou nešťastnici zpět do kumbálu, a Isaac je rád, že tentokráte u jejího týrání nebude. Nemůže však přeslechnout její nářek, bolestné výkřiky. Stejně jako ti nastoupení muži. O život jednoho z nich probíhá velmi krutá hra. Kápo dumá, který to nakonec odnese, zda ten pravý, anebo mučená žena nakonec na jednoho ukáže, bez ohledu, zda on ji poskytl tu strašnou informaci.

Asi deset minut náckové Rywku zpracovávají, poté ji dovlečou zpět. Krvácí z nosu i úst, po těle má jelita, a také popáleniny od cigaret. Plouží se kolem nastoupených vězňů, esesáci ji musí podpírat, jinak by upadla.

Nevydrží, ukáže na jednoho mladšího vězně, tak kolem pětadvaceti. Isaac napadne, že ho asi zná, ano, Leiser Pietruzska. Na něj se vrhají hned tři strážní, vytahujou ho z řady a mlátí.

Leiser Pietruzska

„To není pravda! Ona lže! Já jí nic neřekl!" volá zoufale označený mladík.

„Vyřiďte to s ní," přistrčí Moll zmučenou ženu do náručí Edelsteina, rozkaz platí i na oberkapa Karla Koeventa. Oba vězeňští funkcionáři ji berou mezi sebe a vlečou směrem k márnici. Za nimi kráčí Rudolf Baerwald, a v ruce třímá malorážní zbraň.

„Já nechci umřít," sténá Rywka, ale naráží na zeď mlčení.

Dovlečou ji do márnice, znehybní ji hlavu a vzápětí třeskne výstřel. Její tělo ještě posunou ke stěně, zanedlouho sem začnou nosit další mrtvoly z plynové komory. Vracejí se zpět do prostor pecí, a zvláště Edelstein se bojí toho, co spatří.

Leiser je právě surovým bitím nucený, aby se svlékl. Chabě se brání, nechce si sundat šaty, neboť ví, že pak ho zabijí. Tak ho mlátí a oděv se z něho snaží servat. Nakonec přestane vzdorovat, a končí celý zkrvavený a nahý na podlaze kousek od pecí. Ví, že umře, jen neví jak.

„Já to vážně neřekl. Ona se spletla," sténá, stále své tvrzení opakuje dokola, i když ví, že mu nikdo naslouchat nebude.

„Pokud se spletla, tak máš smůlu," zasměje se Rudolf, „Ta už to zpátky nevezme," pozvedne svou zbraň.

„Vražte ho dovnitř," ukáže na žhnoucí pec Moll.

„Ne, to ne!" křičí Pietruzska, „Zastřelte mě! Prosím! Zastřelte mě! Prosím!" žadoní.

Ani nyní mu nikdo nenaslouchá. Vrhají se na něho jak líté šelmy, zpacifikují ho údery obušků, chytí ho a nohama napřed začnou rvát do otevřené mufle. Nelidský řev se rozléhá krematoriem, jak se mu začíná dolní část těla škvařit, zatímco horní polovina je stále ještě venku. Ne dlouho, neboť se s ním nepářou. Už když zavírají dvířka, není ho slyšet. Snad je již mrtvý a nic necítí, přejí si jeho přihlížející kolegové.

„Byl to vůbec von, kdo žvanil?" zeptá se o něco později Edelstein předáka komanda Lejzora Davidovitze.

„Já nevím, kdo žvanil. Nikdo se k tomu nehlásí. Myslíš, že voznačila nepravýho?"

„Doufám, že ne. Pokud neudržel jazyk za zuby, tak s tím musel počítat. Pokud to byl někdo jinej, tak měl ten upálenej jen hroznou smůlu," pokrčí rameny kápo.

„Je to hrůza, co tady s náma dělaj."

„Lejzore, copak je to první upálenej?" zavrtí hlavou Isaac, „Já vím, že je to velkej tlak. Ale přece musej vědět, že tím ničeho nedosáhnou. Tu ženu stejně zabili, a přetím ještě ponižovali a mučili. Jeho upálili zaživa. Tak k čemu to bylo?"

„Pořád to všem připomínám," povzdechne si Davidovitz, „Ale znáš to. Ten tlak, jak říkáš, je někdy prostě moc velkej. Nebo to někomu ujede, hloupá poznámka …"

„Hodně hloupá," poznamená Edelstein.

Odporná vražda nepochybně otřásla noční směnou, která bude následně spalovat oběti, ale nikdo se nezmohl na odpor. Byla by to také sebevražda, při speciálních akcích je všude plno po zuby ozbrojených nácků, proto si mohl Moll dovolit tak řádit, aniž by se kdokoli odvážil jen pípnout.

Isaac na chudáka Leisera brzo zapomene, byl jen dalším z těch, co kolem něho prošli a zemřeli. Větší starosti mu dělá napětí, které v sonderkomandu cítí. Také pomalu končí transporty z lodžského gheta, dle prosakujících informací jich sem měli během srpna a září dopravit na sedmdesát tisíc, značná část šla do plynu, ta podstatně menší skončila jako pracovní síla v táboře.

Pak se rozkřikne, že šílený Otto Moll má být přeložený. Podle zaručených informací se má za své nehynoucí zásluhy stát velitelem přidruženého tábora v Gliwicích. Třiadvacátého září je dle všeho jeho den, a každý člen sonderkomanda pociťuje radost, že se tohoto strašného prevíta zbaví. I Isaac ho považuje za nejhoršího esesáka, se kterým se tady za ty dva a čtvrt roku setkal. Ten jen neplnil rozkazy, ten se ve vraždění doslova vyžíval. Ačkoli někdy o rozkazu mluvil, když s úsměvem říkal něco v tom duchu, zastřelit tě musím, rozkaz je rozkaz. Většinou si ho však vydal sám, a vlastní rukou zabil nespočet členů sonderkomanda a ještě víc odsouzenců na smrt.

Toho dne nechají esesáci Hubert Busch a Johannes Gorges nastoupit vězně ubytované v Krematoriu IV a začnou z nich vybírat dvě stovky mužů. Když se ti dozvědí, že mají být údajně převezeni do pobočného tábora v Glivicích, nejspíše jako doprovod nenáviděného Molla, stojí už na nádvoří proti sobě dvě početné skupiny. Ta větší, která zůstává, a ta menší, jejíž osud je dost nejistý. Každému se připomene událost z jara letošního roku, kdy jiných dvě stě mužů bylo taky údajně převeleno do Majdanku, jenže tam byli hned po příjezdu zavražděni.

Podle informací, které záhy Edelstein získá, nechybělo mnoho, aby došlo k samovolné vzpouře a napadení esesáků. Emoce prý kypěly, mnozí byli připraveni se začít bránit. Jen se čekalo, kdo dá jako první signál. Jenže těch dvě stě selektovaných stálo proti zbytku svých kolegů, kteří zůstávali. A ti očividně neprojevovali snahu cokoli udělat pro záchranu těch vybraných. Pravděpodobně ti selektovaní usoudili, že pokud se začnou bránit, zůstanou v tom sami a budou povražděni. Když se podvolí, pořád jim zůstává malá naděje, že jim tentokráte nelžou. Proto nakonec k ničemu nedošlo, a vybraní vězni rozkaz k odchodu a přesunu naplnili.

„Pane, voni je zavraždí, že jo," ptá se téhož večera Kamzon, když již leží na své přistýlce a kouří cigaretu. K tomu dostal i hlt alkoholu.

„Jak to mám vědět? Třeba si je ta svině Moll vážně vyžádal, aby s ním šli do toho jeho novýho působiště," odpovídá Edelstein.

„Myslíte? Já si myslím, že ani vy tomu moc nevěříte."

„Haime, do prdele, co ti mám říct?" zavrtí hlavou kápo, „Když si umíš vodpovědět sám, tak proč se ptáš?"

„Budou následovat další, ne? Tímhle to neskončí."

„Chodíš v poslední době všude se mnou," vyfoukne kouř Isaac, „Tak snad sám vidíš, kolik je kde práce a kolik je tam lidí. Spíš se divím, že k redukci nesáhli dřív."

„Takže nás tady budou postupně vraždit. Až nakonec nikdo nezůstane."

„Co chceš slyšet?"

„Nic, pane," zavrtí hlavou Kamzon.

Pochopitelně zpráva o odvelení dvou set mužů od lesních krematorií je hlavním tématem i ve dvojce a trojce, byť jich se zatím redukce nedotkla. Ale tamní vězni tuší, že může brzy taky dojít i na ně. Jsou rozděleni na noční a denní směnu, dohromady jich je v každé budově ke sto sedmdesáti. Pokud budou speciální akce méně časté, nebude už důvod jich tady tolik držet.

Edelstein si o celé akci myslí svoje. Může se jevit jako logické, že by si Moll vzal na své nové pracoviště jím prověřené vězně, ale na druhé straně stejná logika mluví proti. Proč by z izolované zóny někam tahal dvě stě mužů, kteří toho tolik viděli? Isaac je bytostně přesvědčený, že je možná někam skutečně odvezou, a tam je povraždí. Třeba použijí i nějaký fígl, neboť ti vybraní členové sonderkomanda jim nenaletí na jednoduchou lež. Znají až moc dobře celý vražedný proces, znají jejich lsti, kterými lákají lidi do plynových komor.

Isaac kupodivu v tuto chvíli má větší strach z nekoordinované a náhlé vzpoury, než by se bál, že se sám ocitne na černé listině. V tomto přesvědčení ho utvrzuje i jeho účast na plynování dětí z Kowna a následné testování pecí. Pořád ho zde berou za odborníka, loajálního kápa, a tak určitě není v jejich zájmu se zbavit právě jeho. Pochopitelně do doby, než tady zavřou krám, pak nepochybně zabijí zbytek sonderkomanda, co přestojí předchozí selekce.

Z tohoto pohledu rozumí i tomu, proč mnozí uvažují o co nejrychlejším vyvolání povstání. Dokud jich je tady hodně, tak mají větší šanci uspět. Dnes přišli o dvě stě svých kolegů, a nedá se vyloučit, že v dalších dnech může přijít další selekce. Zvláště, když tahle náckům hladce prošla, mohou se tak cítit sebejistí a znovu udeřit. S těmito úvahami nakonec usne.

Ráno začne normálně, noční směna mnoho práce neměla, a teď přijde na řadu denní. Pravděpodobně se bude více věnovat údržbářským pracem, úklidům v budově i areálu, než kremacím, pokud nedojde k přivedení části transportu či dovezení selektovaných lidí z tábora. To se pořád děje, Němci se zbavují zesláblých či nemocných tím, že je zadusí v plynu. Asi čistí tábory, možná redukují touto cestou i stavy vězňů. Pokud ano, mohou naopak selekce být častější a počet na smrt odsouzených mužů a žen vyšší.

Změna oproti normálnímu provozu nastane po ranním apelu, kdy je celé denní směně nařízeno, aby se okamžitě vrátila do podkroví. Což vyvolá nervozitu. Co se děje? K čemu má dojít? Chystá se snad selekce i tady? Ale to by je začali vybírat, a nikoli posílat zpátky do ubytovacího prostoru.

Edeltrein chvíli váhá, pak se rozhodne zajít za Vossem, který je také přítomný. Postaví se do pozoru a dává najevo, že má touhu s velitelem promluvit. Ten se na něj nakonec podívá, zatváří se poněkud nevraživě a mávne rukou.

„Co chceš?" zavrčí poté, co se vězeň předpisově zahlásí.

„Pane SS-Oberscharführere, podle vašeho rozkazu se mám vrátit na půdu. Ale já nejsem součástí tohoto komanda, vykonávám se svým asistentem pravidelné kontroly technických zařízení ve všech krematoriích. Poté se staráme o nápravu nedostatků, sepisování hlášení."

„No tak dneska s tím začneš pozdějš," pokrčí rameny Peter, pak se krátce zamyslí, než pokračuje, „Budou tady spálený voběti bombardování. Jde vo naše lidi, a není zájem, aby to dělali vězni," přidá vysvětlení, a Isaac přemýšlí, proč mu to vůbec říká. Vždyť mu přece nic zdůvodňovat nemusí.

„Toto mohu říci i dalším?" zeptá se kápo.

„Jo, pokud se někdo bude ptát," přikývne Voss, a Edelstein nabyde dojmu, že mu informaci poskytl právě proto, aby ji předal dál. Možná chce touto cestou uklidnit sonderkomando, a nechce se před ním shazovat tím, že jim bude svoje příkazy vysvětlovat.

Nastává zvláštní jev, kdy se v podkroví tísní všech sto sedmdesát tři vězňů, co zde nyní přebývá. Z toho sto sedmdesát jedna tvoří sonderkomando z dvojky, dva pak Isaac se svým pipelem. V tom jejich kamrlíku, co si sám nakreslil a také sám dohlédl na jeho vybudování.

Edelstein informaci předá, a už se nezabývá tím, jak o ni budou ostatní spekulovat. Naopak zaleze do svého kutlochu a nařídí Haimovi, aby připavil solidní snídani. O zásoby se mu v poslední době starají víc esesáci, než by šlo o kořist po zavražděných. Pochopitelně proviant kupuje za velmi vysokou cenu, kdyby se hodnota cenností náckům předaných přepočetla na hodnotu jídla. To tu ale má svoji osobitou cenu, cenu přežití. Navíc kápo nedává ze svého, nýbrž z věcí, které spolu s Morawou zorganizovali během dlouhé doby a teď z toho vyžívají.

„To je nějaký divný, ne, pane?" podívá se tázavě Kamzon, také se zakousne do chleba a salámu, co předtím odkrojil.

„Co je jako divný?"

„No to s tím spalováním. Nebo jako chtěj říct, že nechěj, aby se jejich mrtvejch dotýkali naše nečistý ruce?"

„To by mohlo dávat logiku," pokrčí rameny Edelstein, „Určitě by se nikdo s jejich těly nepáral. Pokud je to ovšem pravda," dodá.

„Co si myslíte vy, pane?"

„Nemám tušení … ačkoli jedno mě napadlo, ale to je dost přitažený za vlasy."

„Napadlo? Co vás napadlo?"

„No, třeba kdyby chtěli spálit těch dvě stě."

„Těch dvě stě … vy myslíte … ty naše … tam z pětky?"

„Jak říkám, je to dost přitažený za vlasy. Jednodušší je pro ně je vodvýst někam do jinýho tábora a tam hned po příjezdu zlikvidovat. Tam je nikdo nezná a voni neznaj tamní prostředí, a tak jim mohou padnout do pasti. Ačkoli jednou už jsem to zažil …," zamyslí se kápo.

„Zažil, pane?"

„Jo, tuším v prosinci dvaačtyřicátýho. To v tom starým krematoriu zplynovali celý sonderkomando vod bunkrů. Nechápu, jak je bez vodporu dokázali nalákat do tý díry, ale faktem je, že tam nikdo z nich nikdy nebyl a nevěděl, že ta márnice je taky vobčasná plynová komora. Pak jsme je pálili celej den, tam byly jen tři pece, jejich propustnost byla dost nízká."

„Celý komando?"

„Tehdy mělo tuším asi tři sta mužů. Co vím, tak zpočátku ty sonderkomenda dost měnili, pak asi přišli na to, že je lepší nechat žít ty vyškolený a zapracovaný, než pořád zaučovat nový."

„Vy už ale sloužíte dva a čtvrt roku …"

„To jo, ale tam u toho starýho krematoria, tam to bylo takový zvláštní a malý pracoviště. Taky tam tolik nevraždili, jako u těch bunkrů. Co si vzpomínám, tak tam zplynovali tak jen pár tisíc lidí, pak to přesunuli hlavně k těm bunkrům. Taky těch hromadnejch poprav tam tolik nebylo. Možná i proto nás nepobili a my přežili," pokrčí rameny Edelstein.

„Myslíte, že dole pálej vážně ty naše?"

„Haime, dyť je to přece jedno. Každej tady ví, že těch dvě stě nikam nepřeložej, ale že je někde zabijou. Možná ještě žijou, možná už jsou mrtví. Tak je jedno, koho tam dole pálej. Stejně to nezjistíme, z popela to nevyčteš," pokrčí rameny kápo, „No co se tak díváš. Tohle tady ví přece každej, že je zabijou, stejně jako ty."

Ještě chvíli se baví na tohle téma, pak ho raději změní, a to zcela radikálně. Začnou snít o tom, co bude po válce, až ji Němci prohrají a oni přežijí. Třeba se jim podaří utéct, třeba

nakonec budou i tenhle tábor bombardovat, půjde využít zmatku, co kolem toho bude. Třeba se objeví Rusové rychleji, než náckové čekají. Variant pro zázrak je víc. Ale přes tyhle optimistické řeči oba podvědomě cítí, že daleko pravděpodobnější je, že tady taky zařvou. Jen ještě nevědí kdy přesně a jakým způsobem. Jsou jako odsouzenci na smrt, kterým neřekli datum popravy, ani jak ji chtějí provést.

Vězni dostanou právo sejít z půdy až po poledni, to už jsou zde jen klasické stráže. Pochopitelně je cítit pach spálených těl, ale po mrtvolách není ani památky. Nebo si to všichni myslí, až do chvíle, kdy dostane četa od pecí za úkol se k nim postavit a vyčistit je. Pak přijde šok.

Edelstein je také u toho, jako kápo techniků, a jen nechápavě vrtí hlavou. Esesáci odvedli svou práci opravdu mizerně, neboť v některých muflích je možné spatřit ohořelá torza těl, a v pár případech dokonce tak mizerně ohořelá, že jdou identifikovat.

„Toho já přece znám!“ zvolá někdo, a všem všechno dojde.

Vzápětí se nahrnou vězni okolo muflí a otevírají další a další dvířka, prohlížejí si poloshořelá těla. Snaží se je identifikovat, a podaří se to nejméně ve dvou dalších případech.

„Pane, vy jste to tušil,“ říká Kamzon s očima navrh hlavy.

„Po pravdě, jen mě to napadlo. Ale moc procent jsem tomu nedával.“

„Já tomu taky nerozumím, pane,“ vrtí hlavou pipel, „Napřed nás zaženou nahoru, abysme nic neviděli, a pak tady nechaj takovej důkaz. To nedává přece smysl.“

„Myslíš? Možná jen nechtěli, aby došlo k nepokojům, kdyby sem přivezli těch dvě stě, a ty vodsuď je museli spálit. Teď už je z většiny popel, a že to nedokončili úplně … Třeba je to i vzkaz, dávejte si pozor, nebo tak taky skončíte. Možná jen šlendrián, už toho měli dost, a když tam nastrkali tu poslední várku, tak už si nezkontrolovali, že neshořela úplně. Těžko říct, do hlavy jim nevidím.“

„To je divný …“

„Haime, tady se pořád něco předstírá,“ pokčí rameny Isaac, „Jako když chceš uplatit strážný. Taky mluvíš v jinotajích, naznačuješ, a přitom je jasný, že je chceš zkorumpovat. Nebo jako předstíraj, že ty selektovaný nezavraždí, a my zase předstíráme, že jim věříme. Voni dobře věděj, že jim nevěříme, a my dobře víme, že nám lžou. Je to taková zvrácená hra.“

„Strašná hra … pro nás.“

„Jistě. Ale jak vidíš, tak jim funguje.“

„Stejně je to divný, že si to nezkontrolovali. Dyť jsou přece známí svou důkladností, precizností, a teď tady nechaj těla, co je některý poznali,“ vrtí znovu hlavou Kamzon.

„Taky mi to přijde divný, pokud to není ten vzkaz, jak jsem říkal.“

„Myslíte, pane?“

„Nevím, jen spekuluju,“ pokrčí rameny Edelstein, „Třeba jen nechtěli, abysme byli přímo konfrontovaný s těma mrtvejma, aby to nevyvolalo bouřlivou reakci. Ale na druhou stranu chtěli, abysme jich pár poznali. Aby nám tím dali najevo svou absolutní moc nad náma. Že můžou kohokoli z nás kdykoli zabít, a my s tím nic neuděláme.“

„Takhle to vidíte, pane?“

„Nevím, co si mám myslet. Já jen vím, že těch dvě stě vod pětky je mrtvejch a jsem si jistej, že brzo přijdou další,“ vysloví zlověstnou prognózu Isaac.

SEZNAM TŘÍ SET

Událost z Krematoria II se velmi rychle dostane k vězňům v dalších krematoriích. Ti teď mají jistotu, že jejich druhové byli zavražděni. Dokonce někde tady v táboře. Právě kolem jejich konce se vyrojí mnoho spekulací. Jak je dokázali v tichosti zprovodit ze světa? Proč se těch dvě stě nebránilo? Vždyť neměli co ztratit. Jak se mohli nechat oklamat a pobít? Nebo nakonec rezignovali na odpor a šli pokorně na smrt? To se nikomu nezdá, byli dost nažhavení neprodat svou kůži lacino.

Pak se objeví fáma, které mnozí ale docela věří. Údajně ty muže převezli do základního tábora, a tam za nimi přišel osobně Moll. Ujistil je, že si je opravdu bere s sebou, na své nové pracoviště. Kdoví, co jim nakecal. Prý donesl dost pití, a dokonce s nimi i sám chlastal. Tak možná mohli nabýt dojmu, že je vážně nechce nechat zavraždit. Když byla většina namol opilá, tak je nalákali či nanosili do nějaké místnosti, narychlo přebudované na plynovou komoru, a tam zavraždili.

Nikdo nemůže pravdivost těchto tvrzení dokázat, ale některé indicie tomu nasvědčují. Tedy kde byli naposledy spatřeni živí, a také takový způsob oklamání připouští hladký průběh jejich vraždy. Možná byli tak opilí, že ani nevnímali, co se s nimi děje. Třeba jim namluvili, že přespí v té improvizované plynové komoře, než budou další den transportováni, a pak jim tam vhodili plyn.

V každém případě smrt dvou set kolegů celým sonderkomandem hodně otřese. Což může Isaac vycítit, neboť chodí do všech krematorií.

U některých vězňů spatří typické příznaky apatie a beznaděje, nic nemá cenu, stejně nás nakonec všechny zabijí. Ale je tady minimálně pár takových, které tato hromadná vražda naopak vyburcovala, aby už na nic nečekali a co nejrychleji naplánovali vzpouru. Dříve, než odvedou další skupinu na smrt. Edelstein nezná hlavní organizátory, ale cítí, že se něco chystá. Určitě všichni nerezignovali, nekapitulovali, nejsou ochotni zemřít bez boje. Možná jde jen o malou skupinku, ale pokud ta vystihne správný okamžik, může zvednout k aktivnímu odporu i ostatní.

Většina členů sonderkomanda pravděpodobně nic nepřipravuje, ani není úplně apatická, jen se nachází v obrovském stresu. Kdo bude další? Koho vyberou příště? Budu to já, anebo tomu ještě alespoň jednou ujdu? Dostanu šanci ještě nějaký čas žít? Nikdo si přitom nedělá žádné iluze, všichni čekají, že dojde k další selekci a dalším vraždám. Pouze nevědí kdy a na koho to padne.

Edelstein se znovu tajně setká se Szmulewskim, ten na něho apeluje, aby pomohl udržet v sonderkomandu klid. Prý je mohutné povstání na spadnutí a nechtějí, aby ho narušila lokální vzpoura u krematorií. Jak Edelstein z jeho slov pochopí, je třeba ještě jistý čas vydržet, i kdyby bylo nutno obětovat další skupinu, která bude selektována.

Do velmi napjaté situace přijede osmadvacátého září první transport z Terezína. Jak se mnozí dovtípí, lodžské gheto je již prázdné a nyní přichází čas pro jinou lokalitu, ve které se nachází stále ještě větší množství Židů. Což potvrdí další transport z téhož místa.

Pro sonderkomando je nepříjemné, že tito deportovaní toho mnoho nemají, nelze si tak udělat zásoby jídla. Pro běžné vězně je daleko víc riskantnější obchodovat s esesáky, než pro vězeňské funkcionáře, kteří mají lepší podmínky pro domluvu, lépe se s nácky znají. Proto jim hrozí hlad a nedostatek potravy, anebo smrt, když je chytí s organizovanou cenností.

Nastává další situace, která jen dokresluje zvrácenost tohoto místa. Na jedné straně jsou členové sonderkomanda nešťastní, když musí přihlížet vraždění mužů, žen a dětí z Terezína, na druhou stranu příliv nových transportů pro ně znamená naději, přijíždí další a další práce, proto snad náckové nebudou pokračovat v redukci sonderkomanda.

Zároveň všichnu vědí, že ani terezínská pevnost není bezedná, a začas dojdou zásoby Židů i tam. Pak možná esesáci přistoupí k likvidaci vlastního sonderkomana, zvláště když začínají prosakovat informace o přípravách na likvidaci celého obrovského osvětimského komplexu táborů, na částečnou evakuaci vězňů směrem na západ, do jiných koncentráků. Nepochybně tam však nebudou transportováni všichni, na černé listině určitě skončí nemocní a slabí, ty tady pořád vraždí, a pak asi také ti, co toho moc viděli. Jaký osud čeká izolované komando od krematorií, nemusí nikdo nikomu vykládat.

Proto ti jeho aktivnější členové volají po co nejrychlejším vyvolání vzpoury, aby nácky předešli, a proti tomu stojí mnozí jiní, především vězeňští funkcionáři, kteří by se rádi dožili mohutného povstání, ve kterém vidí i mlhavou šanci na svou záchranu. Je jim totiž jasné, že pokud dojde k omezené vzpouře u krematorií, bude mít menší naději na úspěch, a jak jednou vypukne, už nebude cesty zpět.

Edelstein určitě patří k té druhé skupině, která naději na své přežití vidí v součinnosti s těmi, co připravují povstání v celém táboře. Je si však také vědom toho, že má jen velmi omezené možnosti, jak do děje zasáhnout, již teď mu mnozí nedůvěřují, a některé věci před ním tají, a tak asi jeho hlasu nebudou moc naslouchat.

„Tak co, nemáš nějaký informace?“ zeptá se ho čas od času Peter Voss, který je nyní znovu pověřený velením nad všemi krematorii.

„Nic nevím, pane SS-Oberscharführere,“ odpovídá Isaac, ovšem připouští napětí mezi vězni, zvláště po likvidaci dvou set jeho členů.

Opět je ve schizofrenní situaci. Nechce nikomu z kolegů ublížit, nechce být rozhodně práskačem, na druhé straně mu jistá vstřícnost velitele nabízí možnost zůstat naživu až do konečné likvidace sonderkomanda, a tak mu dát o něco vyšší naději na přežití, pokud dojde k mimořádné situaci, například plánované vzpouře, bombardování či rychlému přiblížení se Rudé armády.

S příchodem října si ho znovu Peter vezme stranou, opět se v ústrasní na nádvoří poptá po náladách mezi vězni. Dokonce mu i nabídne cigaretu.

„Podívej, bylo mi řečený, jak ses zachoval, když ta svině z tý trojky plánovala tu vzpouru,“ říká Voss hlasem, z jehož odstínu kápa mrazí, „Taky dobře znáš tu situaci tady. Je jasný, že jsou tady vězni neklidný, a taky jich je tady moc. Bude nutná ještě jedna selekce.“

„Ještě jedna …,“ polkne na prázdno Edelstein.

„Jo, přesně tak. Stejně tak věřím, že kdyby se k tobě něco doneslo, tak že mi to hned řekneš. Pak ti můžu zajistit vochranu. A až dojde na případnej přesun do jinýho tábora, tak tam pro tebe zajistit místo,“ nabízí Peter za práskání výhody, kterým však vězeň nevěří.

„Pane SS-Oberscharführere, snažím se naslouchat, opravdu,“ lže Isaac, „Ale cítím, že mi moc nevěří. Vždycky jsem se držel stranou, jen si plnil svoje povinnosti. Oni to vědí. Vědí, že jsem loajální. Vědí, že jsem se nikdy do ničeho nepletl, nic neorganizoval. Pokud bych se ptal moc okatě, pane SS-Oberscharführere, byl bych nápadný,“ vymlouvá se, a věří, že snad důvěryhodně.

„Možná, ale přesto se k tobě jistě kde co donese,“ tváří se nedůvěřivě esesák, podle všeho i on je z napjaté situace nervózní. Po jeho žoviálnosti dnes není ani památky.

„Jak jsem již říkal, pane SS-Oberscharführere, nálady jsou nedobré. Všichni se bojí, že budou vybráni při další selekci. Pak mohou někteří třeba uvažovat o vzdoru. Nemohu tvrdit, že někteří třeba o nějakém odporu neuvažují, ale nevím o tom, kdo případně za tím stojí.“

„Tos mi říkal i minule,“ zachmuří se tvář Petera, „No, možná to trochu rozčísneme,“ ušklíbne se.

„Rozčísnete, pane SS-Oberscharführere?“ ptá se Edelstein a mráz mu přeběhne po zádech.

„Jo, rozčísneme. Ať věděj, na čem jsou. Je třeba udělat seznamy těch, co tady zůstanou, a těch, co budou přeložený jinam."

„Seznamy … přeložení jinam," polkne znovu naprázdno Isaac, a jen díky jeho velkému sebeovládání zachová klidný výraz. Uvědomuje si hrůzu toho, co mu je naznačováno.

„Jasně. Mluvíme vo přeložení. Tří set vězňů."

„Přeložení. Rozumím. Ale pane SS-Oberscharführere, musím říci, že slovu přeložení nikdo neuvěří. Vy přece chcete, abych vám říkal pravdu. Potom, co zemřelo těch dvě stě, tak tomu nikdo neuvěří. Budou vědět, co je čeká."

„Prostě mluvíme jen vo přeložení," usměje se Voss, „Ale to je jedno, ať si věří kdo chce, čemu chce. Prostě je nutný udělat seznam těch tří stovek, kterejch se to bude týkat."

„Udělat seznam … naznačujete, pane SS-Oberscharführere …"

„Do prdele, já přece nic nenaznačuju! Já přece rozkazuju!"

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odpovídá kápo, a udržet se v klidu mu činí čím dál tím větší problém, „Kdo má udělat ten seznam?"

„No kdo asi. Vy sami. Vy, co tady máte funkce," ušklíbne se šikovatel, „Některým už jsem to sdělil, dalším to řeknu. Dáte ho dohromady a předáte mi seznam tří stovek, který budou určený k přeložení."

„My sami máme udělat seznam těch, co budou …," zarazí se Isaac, málem řekl zavražděni, „Těch co budou přeložení?" ptá se znovu, zda se nepřeslechl, jestli opravdu chce velitel vydat tak strašný rozkaz.

„Má to přece svoje výhody, ne?" zatváří se potměšile Peter, „Jednak si můžete vochránit ty, na kterejch vám záleží, a taky tam asi nenapíšete sami sebe, ne? Tobě pak dám právo veta, na ty lidi, co se staraj vo tu techniku. Teda pokud někdo stojí za hovno, fláká se, je nešikovnej a tak, tak ho tam napiš. Ale ty, co jsou dobrý, tak ty si nech."

„Pane SS-Oberscharführere, vždy jsem byl loajální, ale tohle … víte, co po nás chcete?"

„Co chci? Nic, co by se už dávno všude nedělo. Kdo si myslíš, že dělá ty seznamy, tam v ghetech? No? Kdo rozhoduje, kdo půjde do transportu? No? No my ne, my jim jen říkáme čísla. A předáci z gheta tam doplní ty lidi. Tak to je. No tak teď to samý uděláte tady. Vyberete těch tři sta."

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," sklopí hlavu Edelstein, a uvědomí si hrůzu pravdy, kterou mu teď šikovatel vyjevil či připomněl. Vždyť tohle sám ví, byť byl v ghetu krátce. Transporty tam dle všeho sestavovalo židovské vedení komunity, a podle rozkazu dodávalo příslušný počet osob. Věděli i tam, co s transportovanými bude? Nebo si namlouvali, že pojedou do tábora na východ? Nejspíš taky asi tušili či tuší, co se s deportovanými stane.

Druhá věc ho napadne, v souvislosti s likvidací mnoha ghet. Nakonec došlo asi i na ty funkcionáře, co seznamy připravovali. Ve chvíli, kdy už na ně neměli koho napsat. Pak asi i oni šli do transportu, a jelikož nejspíš byli starší, tak skončili tady v plynové komoře, nebo v plynových komorách jiných podobných táborů. To samé čeká i je tady. Vytvořením seznamů mohou oddálit svoji smrt, ale jen oddálit. Za cenu, že na smrt pošlou jiné.

„Tak se domluvte, mezi sebou," vyfoukne kouř z cigarety šikovatel, „Ale pohněte s sebou, nebudeme čekat věčně," přidá výhrůžku, „Je jasný, že když si je uděláme sami, tak na nich může skončit kde kdo," vyjádří se sice v náznaku, ale dost jasně, „Nikdo není nenahraditelnej," přidá upřesnění, kdyby snad kápo nepochopil.

„Jak rychle?" polkne už poněkolikáté naprázdno Isaac, cítí hrozné sucho v ústech.

„Dám vám pár dní, maximálně tak tři. Do tý doby chci ten seznam mít. Ty si tam můžeš vochránit ty svoje lidi vod vobsluhy techniky, co pod tebe spadaj. Je tady dost jinejch, co jsou tady na hovno. Ale jak si to uděláte, to je vaše věc. Já chci těch tři sta, do tří dnů. Jinak …," nedokončí Voss, a ani nemusí.

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," hlesne Isaac, pak se pro jistotu zeptá, „Mám právo o tom mluvit s dalšími kápy?"

„No jasně, proberete to spolu. Dyť vám vlastně dávám velkou šanci, abyste si uchránili ty, vo který vám jde," říká Peter zase už smířlivě, a slovem uchránili zároveň připouští, co čeká ty muže ze seznamu.

„Ano, pane SS-Obercharführere," odpoví tichým hlasem Edelstein.

„Těm vězňům to říkat nemusíš."

„Já jim nic neřeknu, pane SS-Oberscharführere. Ale jsem si skoro stoprocentně jistý, že se to velmi brzo rozkřikne. Určitě to někdo vykecá, pane SS-Oberscharführere."

„To je konec konců taky vaše věc," pokrčí rameny šikovatel, „Aspoň budou vědět, na čem jsou," ušklíbne se.

Právě tahle reakce přivede Edelsteina na myšlenku, že jde asi o dost promyšlený tah ze strany esesáků. Jednak proti sobě postaví běžné vězně a funkcionáře, a až ten seznam vznikne, tak těch tři sta z něj, proti asi tři sta padesáti, co na něm nebudou. Odhaduje, že po různých ztrátách a po hromadné vraždě dvou stovek z třiadvacátého října, má současné sonderkomando celkem tak šest set padesát mužů. Možná o pár desítek víc, on se o stavy nestará, on má na starosti techniku a její obsluhu. Nejen pecí, ale i vzduchotechniky, elektrotechniky, topení, přívodu vody.

Jistě, pokud bude tři sta vězňů vědět, že má zemřít, a tři sta padesát, že může ještě prozatím žít, tak jistě nastane rozkol. Ti jedni už sice nebudou mít co ztratit, ale ti druzí přesně naopak. Navíc funkcionáři, co vytvoří onen seznam, budou v očích všech naprosto zkompromitováni. Pro těch tři sta se stanou jejich vrahy, vždyť oni je napsali na listinu smrti.

Když Voss odejde, musí si Isaac zapálit ještě jednu cigaretu. On má svým způsobem výhodu, dostal právo ochránit schopné topenáře, elektrikáře, techniky. Přemýšlí, kdo z nich je k ničemu a mohl by ho případně postrádat. Již jen tahle myšlenka je strašná. Ale hůř na tom budou kápové zbylých pracovních čet, neboť nepochybně nejvíce mužů by se na ten seznam mělo dostat z vedlejších činností, tedy z těch vězňů, co jsou ve svlékárnách, tahají mrtvoly z plynových komor, dopravují je do míst, kde shoří. Obsluha pecí by pak měla zůstat alespoň v okleštěné formě zachována, neboť do muflí se bude nepochybně přikládat dále. Minimálně zemřelé či selektované a zplynované vězně a vezeňkyně zdejšího tábora.

Isaac během odpoledne obejde všechna krematoria, a nalezne tam zděšené vězeňské funkcionáře. S výjimkou Poláků, ti zase takové trauma neprožívají, vždyť o ně nejde, jde jen o Židy, respektive tři sta Židů, kteří mají zemřít. Ale židovští funkcionáři, to je jiná. Někteří tvdí, že rovnou odmítli, čemuž tolik Edelstein nevěří, většina nejspíš mlžila jako on. Nic neslíbila, ale také přímo neodmítla rozkaz splnit.

Jak Edelstein předpokládal, trvá jen jeden den, než se ten strašný rozkaz dostane i k obyčejným vězňům. Což dokladuje jeho sluha, který se nejdříve tváří hodně nešťastně, a potom už to nevydrží a večer v kumbále se přímo zeptá, co je na té fámě pravdy.

„Ty se bát nemusíš, ty tam napsanej nebudeš," odpoví mu kápo zastřeným hlasem.

„Nebudu … von teda vážně vznikne?" tváří se pipel zděšeně.

„Co já vím," pokrčí Isaac lhostejně rameny, ale nyní hodně předstírá, v klidu totiž vůbec není, „Já dostal právo vybrat si ty, co chci u tý techniky nechat. Takže já mám vlastně vopačnou roli, případně zabránit, aby se tam vocitli ty, vo který mi jde."

„No jo, ale místo nich bude muset umřít někdo jinej," připomene Kamzon krutou pravdu.

„Tak snad chceš, abys tam byl?" vyjede na sluhu kápo, „Abys tak zachránil jinýho?"

„Ale já přece …," zbledne Haim.

„Co tak čumíš, do prdele. To se ví, že tam nebudeš. Jako můj asistent."

Mladík nic neřekne, jen sklopí hlavu.

„Tak co je? Co ti zase nevoní?“ mračí se Isaac.

„Pane, možná hodně riskuju, ale zeptat se musím. Ten seznam … proč to nevodmítnete?“

„Proč?“ upře Edelstein svůj zrak na pipela, „Proč asi myslíš. Když ten seznam nevznikne, tak si ho udělaj sami. A kdo tam asi bude jako první? No? Asi ty, co vodmítli. Nevím, jestli já, možná ne, když ho tak úplně netvořím, jen koriguju. Ale nikoho nevochráním, takže tam třeba budeš ty. Nebo někdo z vobsluhy, co bych ho rád zachránil.“

„Zachránil … stejně nakonec všichni zemřou.“

„Haime, do prdele, všichni tady hrajeme vo čas,“ posadí se na lůžku Isaac, hmátne po cigaretě a láhvi s kořalkou, napije se, zapálí si, vyfoukne kouř, pak teprve přeruší mrazivé ticho, „Hrajeme tu vo čas. Možná nás zabijou dřív, než se něco semele. Ale bavili jsme se vo tom přece už víckrát. Můžou sem konečně naházet ty bomby, Rusáci budou postupovat rychle, dojde k povstání. Co já vím, co se nakonec stane. To je naše šance, bejt v tý době ještě naživu.“

„To ale znamená vobětovat tři sta z nás.“

„Do prdele, copak si myslíš, že to nevím? Budeme stejný svině, jako ty, co dělaj ty seznamy v ghettech. Nebo spíš dělali, teď už to má většina z nich asi taky za sebou. Skončili taky tady u nás. Tebe a tvoje blízký na ten seznam asi taky někdo napsal, pokud ses teda nepřihlásil dobrovolně.“

„Dobrovolně? To teda ne …“

„Tak vidíš. Ty Němci jsou ještě větší svině, než se zdá. Nechávaj nás samotný rozhodovat vo tom, kdo umře dřív a kdo pozdějš. Je to taková děsivá hra.“

„Hra. Pane, jak můžete mluvit vo hře, když na konci čeká smrt …“

„Nazývej si to jak chceš,“ vyfoukne Edelstein kouř, „Podstatný je, že se to děje. Teď máme my vybrat, který můžou ještě chvíli zůstat naživu.“

„Spíš ty, kteří zemřou dříve, ne?“

„To je úhel pohledu,“ pokrčí rameny Isaac, „Když tam nenechám napsat sebe, tebe a další z tý vobsluhy, nutně tam musej bejt jiný. Určitě tam nebudou ty Poláci, a asi ani ty Rusáci, co jich je tady tak kolem dvaceti. To nejsou Židi. Z toho zbytku máme někoho vobětovat a další prozatím zachránit. S tou nadějí, že nás zbylý třeba nestačej zavraždit.“

„Nebo začas přijdou s dalším seznamem, třeba dalších dvou set, nebo stovky …“

„To se stát může,“ připustí kápo.

„Co myslíte, pane, vznikne ten seznam? Slyšel jsem, že některý to vodmítli udělat,“ podívá se pátravě Kamzon.

„To jsem taky slyšel,“ zamyslí se Edelstein, „Ale pokud chceš slyšet pravdu, tak si myslím, že ho nakonec udělaj. No nekoukej se tak, košile je bližší než kabát. Když máš šanci zachránit sám sebe a taky pár známejch, na kterejch ti záleží, tak …,“ pokrčí rameny.

„Vy už asi ničemu nevěříte, že, pane.“

„Věřit? Po dvou letech tady? Potom, co jsem viděl umírat desetitisíce? Nebo spíš statisíce? Čemu mám věřit? Je to krutej boj vo holý přežití, vo každej další den, do prdele. Málokdo je vochotnej se vobětovat, a říct, tak mě tam napište, aby zachránil jiný.“

„Asi máte pravdu,“ svěsí hlavu pipel.

„Haime, tohle je tak neskutečně extrémní situace … tady jde vo holej život. Každej tady dělá, co umí, aby přežil. Už jsem toho zkusil tolik, že určitě nebudu ten, kdo se tam nechá napsat. To určitě neudělám. Mysli si, co chceš, ale nesnažil jsem se tu přežít takovou dobu, abych si nechal utýct tu nepatrnou šanci, že se něco na poslední chvíli zvrtne, a já to přežiju. Přijde nějakej zázrak. Protože jinak tady chcípneme všichni, což ale taky každej tady ví.“

„Není teda žádná hranice …“

„Vo čem to zase žvaníš?“ zavrtí nechápavě hlavou kápo, „Je jen jedna hranice, a to ta, za kterou je smrt. Něco neuděláš nebo to uděláš špatně, a když máš štěstí, tak koupíš kulku. Když

ho nemáš, strčej tě zaživa do pece, nebo jinak umučej. No dobře, tak se jich pár zastavilo a nechalo se zabít, aby tohle dělat nemuselo. Byli to hrdinové? Nebo navopak? Vzdali to, protože rezignovali na boj vo svůj život, nebo proto, že byli tak statečný a nechtěli se na tom svinstvu podílet? Já teda nevím."

„Já taky ne, pane. I já tady přece pomáhám …"

„Stejně jako každej z tohohle zkurvenýho komanda. Haime, to se ví, že jsem vo tom mockrát přemejšlel, jestli to nezabalit. Nemít už klid, nemuset se na to koukat. Ale rozhodl jsem se, že to nevzdám. Jsem teď v situaci, kdy mám určitý výhody, ale ty nebyly zadarmo. Tvrdě jsem za ně zaplatil. Proto jich teď využiju, když je šance. Pokud se mě někdo zeptá, tak já budu proto, aby ten seznam vzniknul. Jsem proto svině? Možná. Ale v tomhle případě budu radši živá svině, než mrtvej hrdina. A ještě jedno ti řeknu, Haime. Ty, co budou řvát nejvíc, tak kdyby byli na našem místě, myslím tím nás funkcionářů, tak by neváhali a ten seznam napsali."

Kamzon nic neodpoví, jen se kouká do země.

„A ještě jedno ti řeknu. Je to krutej boj vo život, pro každýho z nás tady. I ty žiješ jen proto, žes jim pomáhal s vražděním lidí, žes žral to, co po nich zbylo. I ty hadry, co máš na sobě, patřili někomu, co tady chcípnul. To, co tady máme my k žrádlu, ten chlast, cigára, to je za cennosti, co jsme ukradli těm mrtvejm. Nikdo, kdo v tomhle komandu slouží, není bez viny. Jenže byly jen dvě možnosti, buď na tu jejich sadistickou hru přistoupit, anebo umřít. Pár zvolilo smrt, většina život. I za tu cenu, co tady platíme. Teď jde jen vo to samý. Někdo musí umřít, aby jiný mohli ještě nějakej čas žít."

„Máte pravdu, pane," hlesne sluha, „Ale dobře mi z toho není …"

„To asi nikomu … to je ta hrozná daň, kterou platíme za to, že ještě žijeme," vyfoukne kouř Edelstein a zvrátí se zpátky na lůžko. Tím dává jasně najevo, že se dál nehodlá bavit. Proto se rozhostí mrazivé ticho.

Isaac následného dne udělá svůj vlastní seznam, pozitivní, neboť na něm jsou jména respektive čísla vězňů, které požaduje ponechat naživu, kvůli obsluze technických zařízení. Pochopitelně tam uvede i sebe a svého pipela. Nenapíše tam všechny, co konají obsluhu, ale ty podstatné ano. Jinak dává najevo, že mu je jedno, kdo další se na seznamu smrti ocitne. Svým způsobem ponechává ve hře asi deset vězňů, co se kolem techniky také motají, ale spíše jako pomocníci.

Jak očekával, tak přes původní dost razantní zamítavé postoje, začíná nakonec seznam vznikat. Možná i podobným pozitivním způsobem, jaký předvedl on. Tedy soupis těch, co tam nebudou, z čehož vyplyne, kteří tam budou. Pro svědomí je lepší, když vybírají ty, co je vlastně zachrání, byť je každému jasné, že jiných tři sta bude muset zemřít.

Isaacovi chápe, jak traumatizující je to rozkaz, a jak se cítí ti, co ho mají naplnit. Stačí se na ně podívat, když se s nimi setká. Pochopitelně se o tom baví i s ním, i když on jim dal svoje požadavky a tím to pro něj vlastně skončilo. Vymínil si jen právo dokument zkontrolovat, než ho předají, aby se ujistil, že tam nenapsali nikoho z jeho seznamu života. Po pravdě mu skutečně záleží jen na dvou lidech, na sobě a na Haimovi. Kdo další bude vybrán či zachráněn, je mu jedno. Ale pro dobrý chod techniky potřebuje ty zkušené pracovníky, proto je vyreklamoval.

O seznamu diskutuje i se svými polskými přáteli, ale těm je lhostejné, koho tam napíší. Jelikož jde o Židy, tak to nechávají na nich, koho mezi sebou pošlou na smrt. Jsou připraveni se do toho vložit jen v případě, kdyby seznam neudělali, pak ho vyhotoví sami. Isaacovi slíbí, že v takovém případě tam jím chráněné vězně neuvedou.

Úplně jiné starosti a postoje mají židovští funkcionáři. Radí se mezi sebou, prvotní jednoznačné odmítnutí se postupně mění. Cítí se přitom hrozně, ale bojí se neuposlechnout. Netuší, co by pak následovalo, ale dokáží si představit, že by mohli zavraždit i mnohé z nich. Když se bude redukovat mužstvo, nebude už potřeba ani tolik kápů, unterkápů, předáků.

Doslova přepadlý je kápo z trojky Lemke Pliszko, ale i kápo z pětky osmadvacetiletý Shlomo Kirszenbaum. Nebo kápo od čtyřky, osmadvacetiletý Eliezer Welbel. Toho Isaac považuje za jednoho z těch, co se asi nejvíce angažují v přípravě vzpoury. Ale úplnou jistotu nemá, vychází mu to tak z jistých náznaků. I od Welbelova pipela, třiadvacetiletého Eliezera Ajzenszmidta, který pracuje na pětce jako elektrikář.

Je logické, že se řeší, co udělat, až si pro těch tři sta esesáci přijdou. Jestli v takovém případě zahájit vzpouru, nebo jen trpně přihlížet. Nakonec padne zdánlivě šalamounské rozhodnutí, mezi vězeňskými funkcionáři, a asi i strůjci vzpoury, kteří v tom seznamu nejspíš nebudou. Pokud se těch tři sta rozhodne bojovat, nikdo jim v tom nebude bránit, ale sami se do toho nezapojí. Očividně se chtějí dožít chvíle, kdy vypukne avizované velké povstání.

Je už začátek října a všichni si myslí, že je otázkou pár dnů, než to v celém táboře bouchne. Možná i doufají, že k povstání dojde dříve, než těch tři sta odvedou na smt. Však tím i někteří argumentují, vyšli náckům vstříc, aby pro všechny získali čas. I pro ty, co jsou na tom seznamu. Kdyby ho neudělali, mohli by esesáci začít se selekcí sami, a třeba hned. Co je jednoduššího, než je postavit do řady a každého druhého vybrat? Tenhle argument poněkud skřípe, nicméně se hmnozí tváří, že to tak nějak chápou.

O seznamu se veřejně moc nemluví, před běžnými vězni o něm funkcionáři mlží. Je to zase taková podivná hra. Všichni tuší, že vznikl, ale dělají, že věří, že nevznikl. Ti, co na tom seznamu jsou, o tom pochopitelně zpočátku nevědí. Nejspíš jen hrstka se dozví, že na něm není, tak jako to Isaac řekl svému pipelovi. Nebo to naznačil i pár lidem, co obsluhují techniku, a které chtěl uklidnit. Možná jsou za tento postup rádi i ti, co se jejich jméno ocitlo na listině smrti. Mohou tak doufat, že tam není.

Pravdou však je, že i tak mnozí z náznaků velmi brzo pochopí, že tam asi budou. Pak jasně deklarují, že se bez odporu odvézt nenechají. Naléhají, aby se už na nic nečekalo a vypukla vzpoura. Na jejich stranu se přidávají i ti, co asi na seznamu nejsou, a slibují jim podporu. Atmosféra houstne, nervozita je cítit na každém kroku.

Isaac znovu tajně hovoří se Szmulewskim, ten naléhá, aby určitě nic nedělali, aby nereagovali ani v tom případě, když se pokusí těch tři sta odvést. Edelstein si myslí svoje, ale jelikož s tímto postupem sám souhlasí, tak jen přikyvuje. Není si však jistý, zda bude mít možnost chod událostí ovlivnit, cítí, jak velké je napětí v sonderkomandu a bojí se samovolného vznícení, stačí maličkost, a vše bouchne. Nahromaděná nenávist, strach ze smrti, která je pro mnohé zatraceně blízko.

„Je to zasraná situace," vzdychá čtyřiadvacetiletý Szmul Lipmann, unterkapo z Krematoria II, kerého Edelstein zná ještě ze starého krematoria, a o němž ví, že se velmi aktivně angažuje do příprav vzpoury.

„Szmule, tak vo co ti de? Proč si se mnou chtěl mluvit?" podívá se kápo pátravě. Nacházejí se v koksárně, kde snad budou moci hovořit nerušeně.

„Isaacu, jen chci znát tvůj názor. Víš asi už vo tom rozhodnutí v tom těch tři sta nechat, prostě počkat, až na to hlavní povstání. Jakej je tvůj názor?"

„Úplně shodnej."

„Takže je jako vodepíšeme?"

„Co chceš jako dělat? Umřít s nima? Nic nedosáhnout? To ses tam mohl napsat sám, rovnou."

„Pořád to můžeme zkusit. Sami. Když to dobře připravíme, tak …"

„Tak nás stejně postřílej jak králíky. A když někdo náhodou zdrhne, tak ho do pár dnů chytěj. Szmule, šance je, jen když to bouchne všude. Pak se z toho poserou, nebudou vědět, kam dřív skočit. Koho dřív chytat."

„Isaacu, ty tomu věříš? Myslím, že vůbec někdy bude to povstání? Všude?"

„No tak to je jiná," pokývá hlavou Edelstein, „Po pravdě, nejsem si moc jistej. Asi to vážně plánujou, ale jestli budou mít vodvahu to spustit … Žvaněj pořád vo vhodným čase, votázkou je, jestli vůbec někdy nastane."

„Pak to ale bude v prdeli, ne? Necháme zabít těch tři sta, zůstane nás skoro stejně. Pak zabijou další, možná mezi nima pořád ještě nebudeme. Nakonec dojde i na nás," vykresluje černý scénář Lipmann.

„Možná. Nebo třeba ty spojenecký kretény už konečně napadne to tady začít bombardovat. Už padaly ty bomby víckrát někde poblíž. Kdyby to napálili do nich …"

„Do nich anebo do nás?"

„Szmule, i kdyby to tu bombardovali kobercově, pořád je větší šance, že někdo z nás přežije, než když se nic nestane. No možná pro běžný vězně ne, ale pro nás z tohohle všivýho komanda určitě."

„Vůbec se mi to rozhodnutí nelíbí," mračí se Lipmann, „Měli bysme se vysrat na ten pochybnej vodboj, nebo jak si říkaj, a připravit to sami. Isaacu, na tebe by možná dali, kdybys to podpořil."

„Dali?" podívá se pátravě kápo, „Spíš se mi zdá, že mi moc nedůvěřujete."

„Tak já ti naprosto věřím, jinak bych se tu s tebou asi nebavil. To víš, máš pověst samotáře, ale taky toho, co si to dovede u nácků zařídit. Potom, co voddělali Yaakova, jsou mnohý vopatrnější. Ale to vobecně, ne jen před tebou. Tys navíc nikdy neprojevil vochotu se víc aktivně zapojit."

„Neprojevil, a tak to taky zůstane. Jediný, kdy jsem vochotnej se zapojit, je, když to bude koordinovaný tam s těma. Pokud teda nekecaj a k nečemu dojde."

„No právě. Isaacu, zamysli se nad tím. Čekali jsme, a zabili těch dvě stě vod pětky. Teď jim dáme dalších tři sta. Sami jim je naservírujeme. Dávno jsme to měli zkusit."

„Szmule, pokud něco rozpoutáte, jen tady, tak nás tím jen všechny zabijete."

„Pořád lepší se vo něco pokusit, a třeba i zemřít v boji, než tady čekat a koukat se, jak nás postupně vražděj."

„V boji," řekne Edelstein pohrdavě, „Jakej boj, copak máme nějaký zbraně? Nebo snad něco máte? Slyšel jsem vo nějakejch výbušninách."

„Slyšel?" zarazí se Lipmann.

„No neboj se, já nikdy nežvaním. Ale jak se na tebe koukám, tak toho asi moc nemáte. Co tak asi zmůže pět nebo šest set chlapů, tak maximálně s lopatama?" zavrtí kápo hlavou, „Szmule, i kdybych připustil, že by bylo možný to dobře připravit, naplánovat útěk, tak co pak? Poláci nás nenáviděj stejně jako Němci. Kdo nás ukryje, i když se dostaneme pryč? Myslím tím bez Poláků, který tady maj svoje podzemní hnutí. I tam venku. Když budeme s nima, můžeme toho využít. Když bez nich, tak co pak?"

„Tak co do prdele navrhuješ?" podívá se Szmul otráveně, „Jen tady čekat, až dojde řada i na nás?"

„Určitě narhuju ještě počkat."

„Těch tři sta už moc času nemá. Možná jim vyprší za pár dní …"

„Já myslel, že na tom už vznikla nějaká dohoda, ne?"

„Dohoda," zatváří se Lipmann znechuceně, „Já s tím třeba nesouhlasím. Ale máš pravdu, většina z těch, co na seznamu nejsou, chce taky vyčkat, jako ty."

„To je dobře. Než to začne, tak musí bejt jasná domluva s těma dalšíma, musí to bejt dobře připravený. Do toho jsem vochotnej jít. Pokud ale uděláte nějakou partyzánštinu, vyvoláte vzpouru bez pořádný přípravy, tak akorát způsobíte jatka, a možná smrt úplně všech. Na to nezapomínej."

„Tohle jsem slyšet nechtěl," povzdechne si Szmul.

„Copak mě neznáš? Copak si čekal něco jinýho?“

„Doufal jsem v zázrak. Že mě podpoříš, že se pokusíme přesvědčit ty další, abysme už na nic nečekali. Ale máš pravdu, spíš jsem čekal, že řekneš to, cos taky řekl.“

„Pořád všichni doufáme v nějakej zázrak. Chceme přežít další den, a dožít se toho zázraku,“ mluví tiše Isaac, „Deme den za dnem, už víc než dva roky. Vidíš, pořád žijeme a zázrak nikde. Pokud teda nepovažuješ za zázrak, že po takový době ještě žijeme,“ dodá.

ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA

KLID PŘED BOUŘÍ

Isaac Edelstein jen stěží předstírá svou lhostejnost a vyrovnanost. Avizované mohutné povstání v celém táboře pořád nikde, a situace v sonderkomandu se dramatizuje. Již nikdo nepochybuje o tom, že vznikl seznam tří set vězňů, kteří mají být údajně přeloženi. Tomu každý rozumí tak, že mají být popraveni. Různými dotazy a náznaky se čím dál tím víc obyčejných členů sonderkomanda dozvídá, jak na tom jsou. Stačí odvrácený pohled při dotazu, a dotyčnému je jasné, jak si stojí.

Ti určení k přeložení, rozuměj k popravě, se rozhodně nehodlají nechat zabít bez boje. Třeba i zoufalého, kdy se na stráže vrhnou s tím, co jim padne do ruky, anebo i bez jakékoli zbraně. Někteří jejich kamarádi jim slibují, že je v tom nenechají a přidají se. Tuší totiž, že příště to budou s největší pravděpodobností oni.

Pak dojde k incidentu v Krematoriu III. mezi jedním ruským válečným zajatcem a esesákem. Dostanou se do konfliktu, Rus strážného praští, esesák ho postřelí. Po přivolání dalších vojáků je vězeň naložen na korbu náklaďáku. Je mu jasné, že skončí někde v mučírně a nakonec bude utracen, proto i přes zranění seskočí z vozu, vrhne se na nácka a je na místě zastřelený.

Počínání sovětského zajatce esesáky rozzuří, a mnohé asi i vyděsí. Někteří strážní z nich evidentně mají strach a trvají na tom, že je třeba se jich co nejdříve zbavit. Proto je Rusům oznámeno, že budou všichni přeloženi s těmi třemi stovkami Židů, jejichž seznam již mají Němci v rukách.

Jak se tuto informaci sovětští zajatci dozvědí, chtějí ještě ten večer povstat. Jen s velkými obtížemi se je podaří zklidnit. Poprvé se aktivněji projeví i Isaac, který nabádá k rozvaze. V pátek šestého října napětí trochu opadne, zdá se, že riziko samovolného povstání je pro tuto chvíli zažehnáno. Ale nervy všech jsou napnuté k prasknutí. Do toho proběhne klasická speciální akce, kdy je navečer v Krematoriu II zplynována část transportu. Noc a další den je určen na jejich kremaci.

Sobotní ráno sedmého října se zdá atmosféra klidnější, ale Edelstein dobře ví, že jde jen o klid před bouří. Což se mu potvrdí krátce po snídani, kdy se k němu dostane informace, že by snad dnes měli být vybraní vězni odvezeni. Po pravdě jich je nejvíce z lesních krematorií, kde se již nepočítá s využíváním jam, a tak jich tam stačí o mnoho méně.

Spolu s tím, jak se začne šířit informace o deportaci vězňů, a pravděpodobně i necelé dvacítky Rusů, začnou se urychleně mnozí připravovat na vzpouru. Edelstein cítí, že se má něco stát, ale on sám do podrobností zasvěcený není. Proto kolem desáté hodiny vyhledá nenápadně Szmula Lipmanna, kterému žhnou oči, dýchá vzrušeně.

„Co chcete dělat?“ zeptá se ho kápo šeptem, i když jsou nyní sami v jeho kamrlíku, kam unterkapa zatáhl.

„Isaacu, prej je chtěj dneska vodvízt. Říká se, že to má začít na čtyřce. Takže už nejde čekat,“ odpovídá Lipmann vzrušeným hlasem, byť i on ho hodně tlumí.

„Szmule, je přece ta dohoda, že se ty vybraný můžou bránit, ale ty další se do toho nebudou zapojovat,“ upozorní Edelstein, a už nedokáže skrýt nervozitu.

„Isaacu, musíš se rozhodnout, na který straně budeš stát. Já ale nebudu jen tak přihlížet vraždě dalších tří set z nás. A mnohý maj stejnej názor.“

„Co chcete udělat?“ ptá se stísněným hlasem kápo.

„Isaacu, nevím, nepokusíš se to překazit?“

„Co si jako myslíš? Že poběžím za náckama, nebo co?“ objeví se známky nevole ve tváři Edelsteina.

„Ne, to ne,“ řekne rychle unterkapo, „Není to tak úplně jasný, ale jistá dohoda je.“

„Není to tak jasný?“ zakvílí kápo, „Szmule, do prdele, dyť vy nemáte vůbec nic připravený. Nic pořádně promyšlený,“ orosí se mu čelo.

„To zase ne. Začnou to tam na čtyřce, zapálej tam slamníky, to bude signál pro další. My předáme signál na trojku a spustíme to.“

„To snad nemyslíš vážně. Čím chcete bojovat?“

„Máme trochu střelnýho prachu, a taky po domácku vyrobený granáty …“

„To je holá sebevražda!“ zvýší hlas Edelstein.

„Isaacu, můj názor znáš. Pokud to tam u tý čtyřky začnou, tak se přece musíme přidat.“

„Nesmysl. Trvám na tom, aby byla dodržená ta dohoda, co jsme ji uzavřeli. Jestli chce někdo bojovat, tak ať bojuje. Pokud si to tam u lesních krematorií chtějí s nácky rozdat, no tak ať. Není ale důvod se k nim přidávat.“

„Isaacu, i tady vodsuď a tam vod vedle maj umřít lidi.“

„Tak ať se pokusej utýct. Ale jasně bylo řečený, že povstání nebude. Že počkáme, až na to velký, v celým táboře,“ nedokáže kápo udržet klidný tón hlasu, „Szmule, není nic připravený. Nevíte, co chcete dělat. Nemáte žádnej pořádnej plán. To skončí špatně. Pokud to začnete, všechny nás tím zabijete.“

„Ta dohoda přece zněla, že se ti vybraný můžou bránit. A jestli se k nim přidaj další,“ pokrčí rameny Lipmann, i on je napružený.

„Szmule, jdu si promluvit vedle s Lemkem,“ zvedne své pozadí z lůžka Edelstein, „Chci znát jeho názor. Szmule, prosím tě, zachovejte zdrženlivost a dohody. Nejsem proti vzpouře, ale ta musí bejt připravená. Jako to měl svým způsobem promyšlený Yaakov. To mělo aspoň trochu hlavu a patu. Tohle bude jen výtrysk emocí, bez jasnýho plánu, co má kdo dělat. To nemůže skončit dobře,“ zní jeho hlas naléhavě.

„Isaacu, snažím se tě pochopit. Ale pochop i ty, vžij se do pocitů těch, co maj zemřít. Přece je v tom nemůžeme nechat.“

„Můžeme. Szmule,“ řekne tvrdě Isaac, „Umřeli tady už desetitisíce. Vedle nás. Vedli jsme některý dokonce za ruce, do plynový komory. Nebo před ústí hlavně. Taky je nešlo zachránit. Tak ať se bráněj, až je budou chtít vodvíst, ale nesnažte se vyvolat předčasně vzpouru. Všechno se tím pokazí, zmizí naše naděje, dožít se toho velkýho povstání.“

„V každým případě můžeme bejt připravený, ne?“ dívá se trochu s rozpaky unterkapo.

„Připravený jo, ale až na to velký povstání. Szmule, jdu se domluvit s Lemkem vedle, zkus kontaktovat ty další, co to vorganizujete. Ne, nechci znát jejich jména, dobře víš, že je to tak lepší. Já trvám na tý dohodě, co vznikla,“ říká kápo důrazně, „Ty, co jsou na tom seznamu, tak ať se s nima porvou. My vyčkáme na to velký povstání. To je rozumná dohoda.“

„Mně přijde spíš zbabělá,“ zavrtí hlavou Lipmann, a spatří nevoli ve tváři svého kolegy. Ten raději už nic nekomentuje a vyjde ze svého kutlochu. Szmul se chvíli zdrží, aby nepřišli do prostor pecí společně.

Edelstein v doprovodu svého pipela kráčí lhostejným krokem k bráně, Haim nese obligátní papíry, prostě jdou vykonat rutinní kontrolu techniky. Přesto má dnes Isaac hodně co dělat, aby udržel svůj typický kamenný výraz.

Nemůže mu uniknout, že i v Krematoriu III je atmosféra zjitřená. Jistě již i tady vědí, že mají být odvezeni ti ze seznamu, a pak asi i Rusové, co slouží spolu s nimi. Edelsteinovi se podaří domluvit rozhovor s Plizskem, což ale není nic podezřelého, když spolu hovoří dva

kápové, co mají provoz vražedného zařízení vlastně na starosti. Jako obvykle jim jejich pipelové zajišťují soukromí.

„Lemke, doufám, že ty hodláš dodržet tu domluvu," jde Edelstein rovnou k věci, „Myslím, pokud se tam u lesních krematorií něco semele. Nebo i pokud vodvedou někoho vodsuď."

„Jo, to mám v úmyslu," přikývne Pliszko, „Jen si nejsem jistej, jestli mě nakonec poslechnou. Některý jsou dost nažhavený. Ale mám vzkaz i vod Eliezera z pětky, že ta dohoda pořád platí. Nebránit těm vybranejm se bránit, ale sami zachovat zdrženlivost. Takže to chci dodržet. Pokud to teda zvládnu."

„Taky tam na dvojce jsou nějaký janci," pokývá hlavou Isaac, „Jen jsem chtěl znát tvůj názor. Pokusím se jim domluvit, aby všechno neposrali tím, že to spustěj bez řádný přípravy. Bez pořádnýho plánu, koordinace s těma z tábora."

„Taky bych se chtěl dožít toho, až celej tábor povstane," zasní se Plizsko, „Pak by bylo možný s nima zúčtovat, za to všechno …"

„V tom se shodujeme."

„Isaacu, nezaskočíš se podívat na tu čtyřku a pětku? Ty máš volnej průchod, pořád tam chodíš něco kontrolovat, nebude to nápadný. Abysme měli lepší informace," podívá se tázavě kápo z trojky, a je patrné, jak moc je nervózní.

„Nejspíš ne," podívá se na hodinky kápo z dvojky, „Je už půl jedenáctý. Nechtěl bych tam bejt, kdyby něco spustili. Radši se pokusím uklidnit ty naše revolucionáře," dodá, a v jeho hlase je patrný despekt k počínání Szmula a dalších aktivistů. Přijdou mu, jako když si hrají na vojáčky, a přitom mohou svým neuváženým činem zabít celé osazenstvo krematoria.

„Pak ti přeju úspěch. Já tady z toho nemám dobrej pocit," svěřuje se Pliszko, „Taky jsou tady takoví hrr, ale tohle se přece musí do detailů připravit, ne?"

„Mluvíš mi z duše," přikývne Edelstein, „Víš, Lemke, nebojím se do toho jít. Jen chci vědět, že je aspoň malá šance na úspěch. Ale rozumím těm vybranejm, ty už nemaj co ztratit. Nikdo nevěří tomu, že by zrovna tyhle někam přeložili, když všechny vostatní povraždili. Pak bych se taky bránil, ať s tím maj aspoň trochu problém."

„Je to hrozný, ten seznam," svěsí hlavu kápo z trojky.

„To je. Ale copak nám dávaj na výběr? Jaký svobodný rozhodování, když ti držej pistoli u spánku. To se pak jen musíš rozhodnout, jestli vobětuješ svůj život. Já jsem tady dva a čtvrt roku, dost hroznýho jsem si tu už užil, vybudoval si svoje postavení. Tak z toho těžím, že mám jistý výhody. Třeba nebejt na tom seznamu. Ale v tom si asi rozumíme."

Kolega z trojky jen přikývne, nepovažuje za nutné tohle komentovat.

„Lemke, zkus tady udržet pořádek. Já se vo to samý pokusím na dvojce. Byla by škoda zařvat naprosto zbytečně, teď, když se to všechno náckům sere, když jim teče do bot. Dřív nebyla žádná naděje, teď se malá vobjevuje. Jde jen vo to, jestli se tý chvíle dožijeme."

„Budu se modlit, aby … Vlastně ani nevím, co bych si přál. Chtěl bych, aby to už vypuklo, myslím ta velká koordinovaná vzpoura. Ale pořád nic," dodá Pliszko zklamaně.

„Možná čekaj, až se Rusáci víc přiblížej," spekuluje Edelstein, „Nejsou zase tak daleko, co jsem slyšel. Zatím je snad němčouři zadržujou, ale nakonec ty jejich linie prorazej. Pak by mohli postupovat třeba rychle, a kdoví, co pak nastane. I tohle je naše naděje, že vodsud budou zdrhat a nestačej nás povraždit."

„Na to jim stačí jen pár minut …," řekne kápo z trojky tichým hlasem.

„Já vím …," odpovídá smutně jeho kolega z dvojky.

Edelstein se vrací zpátky do svého domovského přístavu, kterým je již více než rok a půl továrna na smrt. Jeho pipel za ním cupitá i s deskami, tam si zapsali několik poznámek, aby měli alibi pro návštěvu protějšího krematoria. Kamzon už svého nadřízeného zná, a dnes mu

přijde nezvykle nervózní. On sám nemá žádné konkrétní informace, ale není hluchý a slepý, a tak také cítí, že je něco ve vzduchu. Občas ho zamrazí mezi lopatkami, protože pokud se něco semele, je pravděpodobnost smrti dost vysoká. Ale ta je stejně, když budou jen čekat se založenýma rukama. Nakonec i na něho dojde, i když teď na té strašné listině snad není.

„Pane, děje se něco?“ nevydrží nakonec a musí se zeptat.

„Haime, teď ne. Sežeň někde Szmula, ať za mnou přijde,“ nařizuje kápo, sám se pak přesune do svého privátu, který vydává za svou kancelář.

Jakmile dosedne na lůžko, vyloví schovanou láhev a dá si loka kořalky. Poté si zapálí cigaretu. Potřebuje zklidnit své pocuchané nervy. Ze všeho nemá dobrý pocit, přemítá, zda má porušit svoje zásady a pokusit se aktivněji vystupovat, tentokráte však v zájmu udržení pořádku. On sice za zdejší krematorium neodpovídá, ale nemůže jít za Morawou nebo dokonce Koeventem. Ti by pravděpodobně hned běželi za Němci, a on nechce být práskačem, i když mu jde o krk. Pokud se tu strhne mela, nebudou esesáci hledět nalevo ani napravo, a srovnají to tu se zemí. O tom je hluboce přesvědčen. Budou zabíjet každého, kdo se jim dostane na mušku.

„Co ses dozvěděl?“ zeptá se Lipmann, jen co vstoupí.

„Lemke hodlá dohody dodržet,“ odpovídá Edelstein vážným hlasem, „Má podobný informace i vod Eliezera, kápa z pětky. Nebránit těm, co maj bejt vodvezený, ale další se do toho nemaj montovat.“

„Víš dobře, že s tím já zásadně nesouhlasím.“

„Vím. Ale zvaž celou situaci. Dyť není vážně nic naplánovaný. Jestli to bouchne samovolně, nastane zmatek. Každej bude chtít nějak zmizet, přitom nemáte připravený únikový trasy, budou vás střílet jak králíky. Není plán, jak zabít některý nácky a sebrat jim zbraně. Prostě nic. Takhle to přece nejde dělat. Szmule, žádám tě, abyste nic nedělali. Žádnou vzpouru. Ať se bráněj ty, co jsou vodsouzený zemřít, ale nezatahuj do toho další,“ zní hlas kápa naléhavě.

„V mnohým máš pravdu,“ mluví pomalu a rozvážně unterkapo, „Není to dobře promyšlený. Ale mnohý se nechtěj dívat, jak zabijou téměř polovičku z nás. A čekat, až přijde řada na ně. Něco máme nachystaný, nějaký ty granáty, taková samovýroba. Nějaký tyče, nože.“

„Szmule, slyšíš se? S tímhle chceš útočit proti kulometnejm hnízdům? Proti jejich motorkám a vozidlům s kulomety? Vrhat se proti dvojnásobnýmu kruhu stráží? Szmule, nedostanete se dál, než maximálně za ten první plot. Pobijou vás, než se dostanete z toho druhýho pásma.“

„Do prdele, Isaacu, myslíš si, že tohle nevím? Ale pokud je zaskočíme …“

„Jak je chceš zaskočit? Čím? Vyděsit je řevem, až na ně poběží pár stovek nevozbrojenejch chlapů? Můžou si z toho udělat střelnici! Než se k nim vůbec přiblížíte, bude po vás!“

„Tak máme jen čekat, podle tebe, a dívat se, jak je vodvážej? Nebo vražděj, když se budou bránit?“

„Szmule, jak seš tady dlouho? Můžeš mi říct, kolik si už viděl umírat lidí? V plynový komoře? Kolik jich vodpráskli? Kolik umlátili? No? To už nikdy nespočítáš. Byli jich desetitisíce! Dělo se to hned vedle tebe. A teď tady vyvádíš kvůli třem stovkám. Szmule, před nedávnem jsem byl u toho, když přivezli tři sta dětí z Kowna. Ubohejch, vyděšenejch. Taky umřely. Povstali jste snad kvůli tomu a nechali se zabít? Nebo kvůli těm tisícům jinejch, co chcípli tady dole? No?“

„To je přece něco jinýho …“

„Jak jinýho? V čem jinýho? Pořád to byli naši lidi, příslušníci našeho národa. Chcípali tady v plynu, a jak to přitom vypadá, znáš moc dobře. Nemohli jsme jim pomoc, mohli jsme tak maximálně s nima umřít. Snad to i někdo udělal, že tam šel s nima, jak jsem slyšel. Ale nikdy na vlastní voči neviděl. Teď chceš umřít kvůli třem stovkám, když si nic neudělal, když

jich zabíjeli tisíce a tisíce? Tady přece vůbec nejde vo těch tři sta. Tady jde vo přežití těch, co maj ještě nějakou šanci."

„Isaacu, kdyby ses slyšel. To tady tě určitě poznamenalo. Nedokážeš se už vážně vcítit do těch tří stovek kamarádů …"

„Kamarádů?" skočí Edelstein do řeči svému společníkovi v diskusi, „Jakejch kamarádů? Tady každej bojuje vo svůj život. Nedokázal jsem zachránit otce, bratry, a teď se mám posrat kvůli nějakejm třem stovkám neznámejch lidí? Když jsem na smrt vodvedl desetitisíce? Poslouchej se, laskavě, než mi tu začneš kázat vo morálce, do prdele. Tu jsme možná měli, než jsme byli u první hromadný vraždy. Mohli jsme se nechat zabít a zůstat morálně bezúhonný. Kolik si jich ty sám přiložil do pece, no? Tak vo čem tady žvaníš," vzteká se, a tentokrát již své emoce nijak neskrývá.

„Isaacu, nechci se s tebou hádat," tváří se Lipmann dotčeně, „Co Lemke? Půjdou do toho?"

„Do prdele, už jsem ti to přece říkal. Pevně věřím, že ne. Pevně věřím, že tam, ale i u těch lesních krematorií, dodrží tu dohodu. Ačkoli tam jich je na tom seznamu nejvíc, pokud vím. Tak třeba tam, budiž. Ale tady … Lemke chce dodržet dohodu, teda že žádná vzpoura nebude," dodá kápo pevným hlasem.

„Co teda ty sám navrhuješ?"

„Co navrhuju? Hlavně se neunáhlit. I kdyby se něco stalo tam u čtyřky nebo pětky. Počkat, co se bude dít a podle toho jednat. Když nějaký vodsud vodvedou, no tak ať se ty bráněj. Ale musí to vypadat, že je to jejich věc, a ne vzpoura všech. Nebo to bude v prdeli a zařveme všichni. Úplně zbytečně, protože vůbec nemáte představu, co chcete dělat."

„Isaacu, v mnohým máš asi pravdu," hovoří unterkapo klidným hlasem, „V mnohým se ale podle mýho mejlíš. Nebudu se s tebou přít. Třeba se hádáme zbytečně, a k ničemu nedojde. Nebo navopak dojde, a my možná za pár hodin umřeme. Nechci umřít a bejt s tebou ve sporu. Pomohls mi, vytáhls mě mezi vězeňský funkcionáře. Nejsem nevděčník."

„Szmule, to nebylo nic vosobního," zavrtí hlavou Edelstein, „Jen jsem tě znal a měl si dost zkušeností. Nic jinýho v tom nebylo. Takže něco jako vděčnost je blbost. Já se vždycky staral jen sám vo sebe, a vyplatilo se mi to. Teda zatím. Nikdy jsem se s nikým nesbližoval, právě kvůli tomu, k čemu má dneska dojít. Proč se s někým sbližovat, když ty nebo von můžete každou hodinou zemřít?"

„To je tvůj postoj," pokrčí rameny Lipmann, „Isaacu, já už půjdu. Uvidíme, jak to nakonec dopadne," dodá, a kápo z jeho vyjádření radost nemá.

Místo aktivisty se do kumbálku dere pipel. S deskami v podpaždí, s nejistým pohledem.

„Pane, tak co se děje?" ptá se lehce chvějícím hlasem.

„Co se děje, Haime?" zapaluje si cigaretu Isaac, pak krabičku hodí i sluhovi, „Jen si dej, možná už jich moc nevykouříme. To se děje."

„Bude povstání?" zaplanou oči mladíka, v letu zachytí krabičku, rychle si zapálí, pak upře pohled na svého nadřízeného, který se na něj však kouká soucitně.

„Žádný povstání," zavrtí hlavou Edelstein, „Jen pár šílenců chce rozpoutat jatka. Pustit se s nima do boje. Jenže voni je postřílej, a až s nima skončej, tak postřílej další, co ještě budou naživu. Takže chcípneme, ať tak, nebo tak."

„Tomu nerozumím, pane. Tak je něco připravený nebo ne?" je na velkých rozpacích Kamzon.

„Připravený?" ušklíbne se kápo, „To právě není."

„Tak co se má dít? Nebo co chtěj dělat?"

„Co chtěj dělat? Tak to nevím. Ale horší je, že to nevěděj ani voni. Nemaj žádnej plán, nic. Pokud něco vypukne, bude to jen strašnej chaos a zmar. A najednou budeme mrtvý, a ani nebudeme vědět jak a ani proč."

„To jako vážně, pane?" objevuje se ve tváři pipela zklamání a asi i strach.

„Asi jo. Pokud nedostanou rozum. Haime, pokud něco začne, tak ti můžu poradit jen dvě věci. Buď buď někde hodně vepředu, ať to máš rychle vodbytý. Nebo někam zalez a modli se, aby se esesáci nemstili všem. Ale to si musíš rozhodnout sám."

„Sám … Co budete dělat vy, pane?"

„Já?" protáhne Edelstein, „Nedřív se jim to pokusím rozmluvit. Když to nevyjde, udělám to druhý. Dám si hlt kořalky a cigáro, a budu čekat, až mě trefí zbloudilá kulka anebo až si pro mě přijdou, aby mě popravili. Je tam ta malá naděje, že ty, co se nezapojej, nakonec nepobijou. Ale ta je malá, proto je možná lepší umřít v tom rádoby boji. Proto ti nic nenařizuju, a nechávám to na tobě."

„Tak to je dost na hovno, pane."

„Líp to vystihnout nejde," ušklíbne se kápo.

TENHLE JE NÁŠ

Ve třináct hodin a pětadvacet minut nastupují vězni z lesních krematorií na dvoře Krematoria IV. Celkem jich je tři sta šestnáct. Pak třicet z nich odvedou a zavřou v budově, mezi nima i dva doktory Maxe Havase a Zoltána Petera. Chybí ještě osm dalších, kteří mají práci v Krematoriu V., kde roztloukají kosti spálených obětí, které zcela neshořely.

Nastoupeno tak zůstává dvě stě osmdesát šest mužů, ze kterých se SS-Unterscharführer Johan Gorges a SS-Oberscharführere Hubert Busch pokoušejí vybrat ty, kteří mají být dle seznamu údajně převezeni do jiného tábora. Tomu však nikdo nevěří, všichni očekávají, že určení muži budou v brzké době zavražděni. A tak atmosféra velmi houstne, neboť nikdo na výzvy nevystupuje. Nácci zuří a vyhrožují, vězni mrmlají a vzpírají se uposlednout.

Náhle z řady vyrazí asi padesátiletý Chaim Neuhoff, už je dost starý a také v plynových komorách přišel téměř o celou rodinu. Což mu asi dodává odvahu, dokáže překonat strach ze svých věznitelů.

„Hurá!" zařve, a srazí nejbližšího esesáka kladivem.

Vlastně se čekalo jen na takový signál, všichni mají chuť nácky rozcupovat, ale nikdo nechtěl začít. Podobná situace již tady jednou byla, když vybírali těch předchozích dvě stě, ale tehdy nikdo nedal pokyn. Až teď.

S řevem se vrhají další a další vězni na esesáky, házejí na ně kameny, tlučou je železnými tyčemi. Náckové prchají, střílí na pronásledovatele z pistolí, jsou první zranění a možná i mrtví. Na to ale vězni nehledí, je přece nádherný pocit vidět nenáviděné a kruté věznitele zdrhat!

Někteří vězni se vracejí k budově Krematoria IV a snaží se ji zapálit, naopak jiní rozpačitě postávají, neboť nevědí, co teď mají dělat.

„Kdo chce, ať běží za mmou," ozve se hlas kápa Shlomo Kirszenbauma. K němu se přidává dav dalších mužů, pravděpodobně těch, co nejsou na seznamu, a řítí se přes ulici do Krematoria V. Nehledí na střelbu, na klesající zasažené, pořád jen běží. Konečně dosáhnou kýžené budovy, kde se snaží najít záchranu. Dávají tím zároveň najevo, že nehodlají s nácky bojovat. Na ulici a před budovou leží několik mrtvých a zraněných, těm se cíle dosáhnout nepodařilo.

Zmatek a zmar naopak nastává na nádvoří Krematoria IV, kde zůstal zbytek sonderkomanda. Na ty pálí esesáci, nyní již z bezpečných pozic, po svém poněkud nedůstojném ústupu. Ti vězni, co nejsou zkoseni střelbou, se snaží před kulkami ukrýt v budově Krematoria IV. Jenže to již začíná hořet, neboť ho někteří aktivisté zapálili.

Další vězni se domáhají podomácku vyrobených granátů, ty jim však odmítá vydat jejich strážce, dvaadvacetiletý Szlama Dragon, neboť jsou určeny pro skutečné povstání. Mají být vydány až po posvěcení odbojové skupiny z tábora. Jeho pětadvacetiletý bratr Abram mezitím postřelený krváci na silnici mezi krematorii.

Zmatek pokračuje, další muži jsou koseni střelbou, ranění se snaží odplazit stranou, dostávají další zásahy. Jeden z řeckých Židů pronikne do skladu svršků před nenabitý plot, ale vězni komanda Kanady ho ze strachu před vlastním postihem vydají stráži SS. Jeho osud je zpečetěný.

Váhání Szlama Dragona se ukáže jako osudové, neboť budova se ocitá po zápalení slamníků a paland v plamenech a pro výbušniny se už nedá dojít. Nakonec se na ně zřítí strop a ani nevybuchnou.

Mezitím dorazí náckům posily z kasáren, vzdálených jen něco přes kilometr. Vojáci během krátké doby získávají nad celou situací kontrolu. Ty vězně, co najdou v areálu Krematoria IV živé, zaženou na nádvoří Krematoria V. K nim vyvedou i ty vězně, co se jim podařilo schovat ve zdejší budově. Všichni si musí lehnout na zem na břicho a dát ruce za hlavu. Jen pár vězňům se podaří skrýt, zatímco jejich žijící druhové čekají, jaký osud jim esesáci určí.

Po nějaké době přijde velitel tábora Birkenau a oznámí, že budou ležíci zajatci pykat za svoje činy. Proto každý třetí bude zastřelen. Na jeho pokyn začnou stráže s vražděním, když bezbranné muže na zemi střílejí ranou do týla. Nikdo už se na nic nezmůže, a tak nemají esesáci se zabíjením problémy.

Zběsilá střelba i zapálení budovy Krematoria IV pochopitelně nemůže ujít ani vězňům ve dvojce a trojce. Jakmile k tomu dojde, seběhne Isaac Edelstein dolů a snaží se přítomné muže uklidnit. Staví se tak po bok oberkapa Karla Koeventa, který je rovněž přítomný.

„Je třeba vyčkat. Vždyť vůbec nevíme, co se tam děje. Slyšíte tu střelbu? To nemůže nikdo z nich přežít!“ naléhá Isaac na členy sonderkomanda, ale v mnoha očích nevidí souhlas, v některých se dokonce objevuje nenávist. Naštěstí jsou ale všichni nerozhodní, a to i aktivisté jako Szmul Lipmann. Nejvíce starostí dělá kápovi jedenáct ruských válečných zajatců, kterým bylo vyhrožováno transportem, a na jeho konci je nepochybně čeká smrt. Ale i ty se daří zklidnit, neboť se přidávají i další, co snad mají rozum a nabádají ke zdrženlivosti.

Střelba se ozývá už dobrých dvacet pět minut, a pomalu slábne, což svědčí o tom, že náckové u lesních krematorií již mají navrh. Což Edelsteina neudivuje, co také zmůže pár stovek bezbraných mužů v pravé poledne proti hordě po zuby ozbrojených vojáků? Sám si trochu oddechne, neboť se zdá, že se podařilo odvrátit nebezpečí vyvolání vzpoury i na dvojce. Po strážných přitom není nikde ani památky, podle všeho vzali nohy na ramena, jak zaslechli střelbu. Naopak je přítomno všech sto sedmdesát jedna kmenových členů sonderkomanda, k tomu Isaac a jeho pipel a také čtyři patologové, kteří mají zabořené ruce v mrtvole jakéhosi mladíka.

„Snad se už zklidnili,“ dívá se dost nejistě oberkapo, je na něm patrný strach.

„Pevně doufám,“ rozhlíží se Edelstein, kterému není vůbec po chuti, že se Koevent drží v jeho blízkosti. Už takhle na něj mnozí koukají nevraživě, a ve společnosti nenáviděného a mnohdy i brutálního dozorce, vzbuzuje ještě méně sympatií.

„Stojí to za hovno, jsou hrozně neklidný. Co se tam v těch lesních krematoriích děje, do prdele,“ rozhlíží se Karel.

„Teď už je asi pomalu po všem," prorokuje kápo, „Nejspíš tam zabíjej ty, co ještě zabít nestačili. Pane, musím ještě něco zařídit," podívá se na hodinky, bude za deset minut jedna hodina.

„Esesáci!" zařve náhle někdo, vzápětí nastane další chaos.

Zvěstoval špatných zpráv mluví pravdu, ke Krematoriu II se opravdu blíží jednotka SS. Což ale nemusí nic znamenat.

„Jen asi chtějí zajistit pořádek," volá Edelstein, „Nic se neděje," snaží se uklidnit rozrušené členy sonderkomanda.

Bohužel zvláště Rusové dostávají točky, neboť se domnívají, že si náckové jdou pro ty, kteří mají být přeloženi, což je synonymum pro zavražděni. Oni mají přece jít také s nimi. Proto začínají trojčit a hodlají se ozbrojené kohortě postavit na odpor.

„Přestaňte vyvádět!" řve na ně oberkapo.

„Jen chtějí udržet pořádek, potom, co se stalo na čtyřce," volá Isaac, neboť i pár židovských vězňů má strach o svůj život.

„Jdi k čertu!" zařve jeden z Rusů na Koeventa, ten se po něm ožene a vzápětí mizí v jejich chumlu.

„Neblázněte! Zachovejte klid!" snaží se Edelstein tlumit emoce, „Co to chcete udělat?" zděsí se, neboť Rusové vlečou zbitého a sténajícího Karla k pecím, „Tohle nemůžete, oni se za to pomstí," snaží se zastavit rozezlené válečné zajatce. Mluví na ně německy, ani neví, jestli mu rozumějí.

Náhle se mu zatmí před očima a jde do kolen. Zprvu vůbec nechápe, co se s ním děje, najednou leží na zemi na zádech, kolem něho další lidi, asi ho bijí, protože cítí bolest na více místech těla.

„Ten je přece náš!" slyší jakoby zdáli hlas, zdá se mu povědomý, někdo na něj padá, vidí toho muže v mlze, „Tenhle je náš! To nesmíte!" slyší znovu ten hlas, cítí váhu cizího těla na tom svém.

Hluk mu nějak splývá, nejspíš ztratil na chvíli vědomí, ale asi ne na dlouho, protože ten člověk na něm pořád leží. Naopak uslyší řev, takový taky zná, když někoho strkají zaživa do pece. Ne, on neřve, leží pořád na zemi.

„Pane, žijete?" slyší zase ten hlas, snaží se zaostřit na rozmazaný obličej.

„Co se děje? Kde to sem?" vyráží ze sebe, je úplně mimo. Snaží se rozpomenout, kde vůbec je, co tady dělá.

„Tak žijete," ozve se znovu ten známý hlas z dálky, a pak se najednou všechno pohybuje. Kolem se míhají rozmazané postavy, a jak se zdá, tak i on sám už jen neleží, ale někam se sune. Respektive je vlečen po zemi, někdo ho táhne za nohy.

Kdo a proč? Co s ním chtějí udělat? A kam běží všichni ti lidi? V hlavě mu hučí, pořád si nemůže na nic vzpomenout, není mu dobře od žaludku. A ten někdo ho pořád někam táhne. Možná jen proto, aby ho dorazil. Měl by se pokusit bránit, rozhlíží se, čeho se zachytit. Tady to přece zná, přijde mu to povědomé. Ale nemůže si vzpomenout, co je za těma dveřmi.

Najednou jich je kolem něho zase víc, snaží se na ně zaostřit. Zdá se mu, že chvílemi ztrácí vědomí, ale možná se mýlí. Je celý zmatený. Musí se soustředit. Kousek od něho je stůl, a na něm někdo leží, asi nahý, a nějak divně vypadá. Je to snad kůže, co mu visí na boku?

„Vnímáte, co se s vámi děje?" uslyší další hlas, taky podle všeho povědomý.

„Nevím … nevím, co se stalo … praštil jsem se do hlavy … asi …"

„No vy sám asi ne. Ale dali vám pořádnou … Klid, klid, musím to ošetřit, prohmatat … vypadá to dobře, lebka není proražená, jen máte roztrženou kůži, dost to krvácí. Taky asi máte otřes mozku … Ale to se spraví. Ovážeme to, a vy se brzo vzpamatujete," mluví na něj kdosi konejšivě v němčině.

Pomalu začíná poznávat postavy, zřejmě se mu vrací paměť. Zachvěje se. Vždyť leží na zemi na pitevně, a ti kolem jsou doktoři. Kousek od něho sedí na zemi bezradný Kamzon, a nějak divně se kroutí, jako by ho něco bolelo.

„Pitevna," vydere se mu z úst, „Chcete mě pitvat? Vždyť ještě nejsem mrtvý. Nebo už ano?" rozhlíží se zmateně, přesto odpovídá také německy.

„Ne, nejste mrtvý a na tohle neumřete," odpovídá mu doktor Maxmilian Zilbermann, ano, už ho poznává, „Dostal jste se do konfliktu s těmi Rusy, tam vedle. Jeden z nich vás praštil, asi tyčí, zezadu do hlavy. Měl jste štěstí, že tam byl támhle Haim, chudák, taky je dost potlučený. Lehl si na vás a tak pár ran schytal za vás."

„Naštěstí zasáhli další, Szmul a tak," ozve se pipel v jidiš, tváří se rozpačitě, „Jinak by nás asi voba ty Rusáci taky šoupli do tý pece," dodává, „Jako oberkapa, jestli si vzpomínáte, pane. Chtěl jste jim v tom zabránit, a voni vás sejmuli. Vzpomínáte?"

„Mám to všechno v mlze … co to je?" zarazí se Edelstein.

„To je střelba, pane," klopí hlavu sluha, „Všichni vyběhli ven, a kdoví, co se tam děje."

„Střelba … ty blázni," rozhlíží se kápo, až teď mu dojde, že všichni lékaři sedí na zemi, asi aby je nezasáhla kulka. Opustili otevřené tělo mladíka, co měli v práci, a tváří se hrozně vyděšeně. Není divu, došlo ke vzpouře, to je jasné. Možná se Němci pomstí i na nich.

„Nebude to asi tak hrozné," říká Maxmilian, zatímco ovazuje rozbitou hlavu.

„Možná zbytečná práce, pane doktore. Možná mi ji už brzy prostřelí," odpovídá smutným hlasem Isaac.

„Jak se zdá, tak už jste zase v obraze. Myslíte, že nás taky potrestají? Že nás taky zabijí?" ptá se Zilbermann hodně stísněným hlasem.

„Nevím … vás třeba ne … vy jste doktoři. Ale my," podívá se Edelstein smutně na svého pipela, pak mu dojde, že mladíkovi asi vděčí za svůj život. Kdyby ho nechránil svým tělem, tak ho možná ubili. Dle všeho Koeventa strčili do pece polomrtvého, probral se asi, až když začal hořet, proto tak řval. Což o to, ten si takový konec možná zasloužil, někdy se choval fakt jak hovado. Ale teď je všechno asi ztraceno, za tohle se Němci dozajista pomstí. Krutě pomstí.

Na chvíli se rozhostí ticho. Vzápětí však uslyší dupání vojenských bot, a do dveří pitevny vtrhne několik esesáků s namířenými zbraněmi. Všichni přítomní dávají podvědomě ruce nahoru, i Isaac, ačkoli leží na zádech, s obvázanou hlavou.

„Všichni ven!" řve jeden nácek, a pod namířeným samopalem není možné váhat. Proto lékaři rychle plní pokyn, a Haim pomáhá na nohy svému nadřízenému, který se potácivým krokem také přemisťuje na dvůr.

„Lehnout držkou k zemi! Ruce za hlavu! Rychle! Rychle!" řve jiný esesák.

Čtyři lékaři, kápo a jeho pipel leží na břiše, obličej směrem dolů, a určitě nikomu z nich není dobře. Možná je zastřelí na místě, napadne každého z nich. Neopovažují se však pohnout, ale ani promluvit. Každý z nich se zabývá sám sebou, a také možností, že se jeho pobyt na tomto krutém světě počítá už jen na minuty.

Edelstein se pomalu vzpamatovává, cítí sice silnou bolest, ale naopak si začíná všechno vybavovat. Jenže je dost pravděpodobné, že ho brzo zastřelí. Co se dá dělat, tak holt půjde za rodiči, a těmi sourozenci, co tady už zemřeli.

Jako by to těm bláznům neříkal. Tou jejich nesmyslnou a nepřipravenou vzpourou nakonec akorát všechny zabijou. Neopovažuje se pohnout, jen napíná uši, jestli něco neuslyší. Ano, tohle je střelba, asi zabíjejí ty, co utekli. Pochopitelně nic nevidí, netuší, co se děje u lesních krematorií, na trojce, ale dokonce ani tady ne. Spatřil na dvoře pár těl, ale ne moc, asi se dost vězňům podařilo uprchnout, dumá.

U Krematorií IV a V už mají nácci vše pod kontrolou a pro výstrahu právě střílejí některé zajatce, i když se nijak neprovinili, jen se schovali před palbou v pětce. Naopak na trojce je

klid, tam Lemke Pliszko udržel svoje sonderkomando uvnitř budovy. Esesáci jsou na dvoře a vězni za zamčenými dveřmi. Kápo je nedovolil vyrazit a pokusit se o útěk, proto tam panuje klid.

Náckové tak mají už jen jedinou starost, pochytat nebo postřílet ty, co utekli z dvojky. Skoro stovce z nich se podařilo přestřihnout drát a přes ženský tábor se dostat do prostor čističky. Tam se k nim přidalo pár vězňů, dokonce i bratr Lemkeho, který věděl o připravovaném povstání a útěku sonderkomanda. Jenže mu nedošlo, že o žádné koordinované povstání nejde, jen o zoufalý čin zoufalých a vystrašených vězňů, z nichž tři sta mělo být utraceno.

Útěkářům se podaří překonat tak zvaný královský příkop, vzdálený asi padesát metrů od areálu krematoria, a někteří se dostanou i přes velký řetězec stráží, dalších čtyřicet metrů za příkopem. Mnozí zde však naleznou smrt, skoseni sřelbou esesáků.

Nakonec přeživší uprchlíci skončí u rybníků, které slouží jako chovné pro tábor Osvětim, a tam je zastaví pohotovostní jednotka, která je pronásleduje na vozidle. Automobil se pohybuje po poli a z jeho korby pálí vojáci na vše, co se pohne. Vězně dožene právě u těch rybníků, a tam dojde k zoufalému boji. Pár uprchlíků se ještě chvíli brání i za pomoci tří ukořistěných pistolí, a jedné pušky, co odhodil jeden z prchajících strážných, ale za krátkou chvíli je konec. Ozývají se již jen jednotlivé výstřely, jak jsou doráženi ranění, kteří se marně snaží odplížit stranou. Pak se rozhostí ticho, neboť už není koho zabíjet.

Bilance je tragická, na místě je postříleno třiasedmdesát členů sonderkomanda. Ale v krvi, s nožem podříznutými krky, skončí i tři rotmistři, Willi Freese, Rudolf Erler a Josef Purke.

Ještě zbývá poslední malá skupina uprchlíků, která dorazí až k vesnici s názvem Rajsko, kde se zabarikáduje ve stodole. Esesáci se však s nimi nepárají, barák rovnou zapálí. Vězni si tak mohou vybrat, buď uhořet, anebo vyběhnout, pak je však zkosí palba. I tady je záhy po všem, i tady už jsou všichni mrtví.

Naživu tak z Krematoria II zůstává šestice, co esesáci vyvedli z pitevny, a také několik desítek dalších vězňů, co esesáci pochytali přímo v areálu. Buď byli lehce raněni, nebo se vzdali. Tak jako tak, končí kus stranou od zmíněné šestice, ale v naprosto stejné poloze.

Naopak bez újmy je celé sonderkomando na trojce, všech sto šedesát devět vězňů, zavřených v budově, kterou střeží silná kohorta vojáků. Tam je naprostý klid, a Edelstein si je tak jistý, že Pliszko, na rozdíl od něho, svůj úkol splnil. Udržel své podřízené na uzdě a tím jim asi prozatím zachránil život. Pokud je tedy nakonec taky nepopraví, jako odvetu za vzpouru jejich kolegů.

Isaac sám ztrácí pojem o čase, a to nejen díky rozbité hlavě. Zdá se mu, že už leží na dvoře věčnost. Pak koutkem oka spatří, jak se k jejich skupině blíží doktor Mengele. Jak se zachová ke svým doktorům? Možná jim vyjedná milost, pokud jejich služby potřebuje. Navíc oni se ničím neprovinili, až do poslední možné chvíle se hrabali v nebožtíkovi, pak se schovávali přikrčeni na zemi.

Nemýlí se, Josef zvedá své malé čtyřčlenné komando ze země a odvádí si ho do budovy. Naopak Edelstein a Kamzon zůstávají ležet na zemi. Což není dobré znamení, dá se předpokládat, že s nimi udělají krátký proces. Jen na sebe pohlédnou, nedovolí si ani pípnout, ale oční kontakt stačí. Oba myslí na to samé. Kolik minut života jim tak ještě zbývá?

Po pár minutách se Mengele vrací, a zastavuje se u Isaaca.

„Vstaň," nařizuje mu úsečně.

Zbitý kápo se hrabe na nohy, lehce se potácí, snaží se postavit do pozoru.

„Tak tebe zabili málem vlastní," poznamená kapitán, a vězeň neví, zda se mu vysmívá. Jeho hlas je totiž prostý jakýchkoli emocí, chladný, unylý.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere,“ zaskřehotá Edelstein.

„Pojď se mnou,“ mávne Josef rukou.

V tu chvíli se setká pohled Isaaca s tím Kamzona, a v očích svého pipela spatří zoufalství. Ale možná i smíření se s realitou, neboť vzápětí totiž Haim znovu upře zrak do země. Ví, že on je ztracený.

„Pane SS-Hauptstumrführere, mohu vzít s sebou svého asistenta? Na vzpouře se nepodílel, zachránil mi život, když mě chránil svým tělem,“ řekne náhle Edelstein a ulekne se hned dvakrát. Nejprve nad tím, co ho to napadlo, a podruhé, když spatří oči Mengeleho. Je v nich nejprve údiv, nad drzostí vězně, a pak se v nich objevuje zloba. Je jasné, že kapitán váhá, zda kápa znovu nepoložit držkou k zemi.

Isaac pocítí mrazení. Co ho to jen napadlo? Jemu možná svitla naděje, a on ji asi pohřbil, kvůli soucitu s mladíkem, kterého si oblíbil. Říkal si, že se mu dostal pod kůži a že toho bude litovat. Teď je to asi tady. Haima nezachrání, a naopak sám sebe přivede do záhuby.

Josef se chvíli rozmýšlí, ale pak jen lehkým posunkem ukáže, aby šel vězeň za ním. Ten rychle vyrazí, a na svého pipela se již neodváží podívat. Z více důvodů.

Edelstein je následně strážným odveden do kukaně esesáků za pecemi, kde je mu nařízeno se postavit čelem ke stěně a čekat. Zase to čekání, napadne ho. Neví, jak dlouho, neboť čas se mu vleče. Trhne s sebou. Slyší jednotlivé výstřely, a je mu jasné, co to znamená. Ti, co leží na dvoře, jsou bezpochyby popravováni. Další a další rány. Která z nich patřila chudákovi Haimovi?

Ne, na něj myslet nesmí, musí myslet na sebe. Vždyť taky nemá vyhráno. Možná ho vyslechnou a pak ho můžou taky zastřelit. Mengele ho odvedl ze dvora, to ale neznamená, že je zachráněný. Jeho případ určitě bude řešit někdo jiný, a ne německý lékař. Ale kdo? Voss? Nebo vyšší šarže? Má ale pořád ještě naději, na rozdíl od těch venku, ti už jsou všichni jistě mrtví, neboť střelba ustala.

Náhle ho zalije velký smutek a dojetí. Chudák Haim, chránil ho vlastním tělem, aby ho rozzuření Rusové neumlátili. Bránil ho, aby ho také nehodili do pece. A teď chudáka kluka odstřelili jak psa, i když se ničeho nedopustil. Nedopustil? Vždyť je přece Žid, už to jim bohatě stačí, aby vynesli rozsudek smrti. Najednou si uvědomí, jak strašně mu bude pipel chybět, a samotného ho ten stav vyděsí.

ODPORNÁ A TRUCHLIVÁ PRÁCE

Čas plyne dál a Isaac stále zírá do zdi. Nedovolí si jakýkoli pohyb, byť je v místnosti sám. Proto se ani nepodívá na hodinky, aby se dostal do obrazu, jak den pokročil. Náhle se dveře otevřou a rázem jsou plné šikovatele Petera Vosse. Ten se dívá dost nevraživě, napadne kápa a mráz mu přeběhne po zádech.

„Zklamals mě,“ znějí první slova esesáka více než děsivě, „Tak se votoč, ať na tebe vidím!“ houkne.

Edelstein se rychle obrátí, snaží se udržet v pozoru, s rukama za hlavou. Nemá baret, zato jeho hlavu zdobí obvaz, nasáklý krví.

„Chtěl jsem po tobě, abys mi hlásil, pokud se něco bude chystat. A ty nic. Přitom se vzbouřili ty svině v lesních krematoriích a i tady,“ pokračuje ve výčitkách velitel, rozvalený za stolem, s nevraživým výrazem ve tváři.

„Pane SS-Oberscharführere,“ odpovídá tichým a pokorným hlasem kápo, „nic jsem nevěděl. Opravdu. Podle mého nešlo o připavenou vzporu, ale o náhlé vzplanutí. Dané tím, že

mělo být odvezeno těch tři sta ze seznamu. Navíc tady to rozpoutali především ti Rusáci," žaluje.

„Jo, slyšel jsem," zasměje se kupodivu Peter, „Prej tě docela dost majzli. To na hlavě, to je vod nich?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere. Chtěl jsem zabránit tomu, aby upálili oberkapa Koeventa."

„Cože? Voni ho upálili? Tak proto ho nemůžeme nikde najít."

„Ano, pane SS-Oberscharführere. Chtěl je zastavit, a tak ho zmlátili a v bezvědomí strčili do rozpálené pece. To jsem už ležel na zemi, také v polobezvědomí. To, že stále ještě žiji, je zásluha mého asistenta," vysvětluje Edelstein a nyní jim projede silné zachvění, příval smutku, když si vzpomene na Haima.

„Tvýho asistenta?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere. Lehnul si na mě a chránil mě svým tělem. Schytal rány místo mě … Je ho škoda, už jsem ho zaučil … Tuším, že jste ho před chvílí zastřelili. Budu muset zaučit někoho jiného, kdo mi pomůže udržovat tu techniku."

„Udržovat techniku?" pozvedne svůj zrak Voss, „Z čeho usuzuješ, že až tě nevyslechnu, nenechám tě taky zastřelit? Podle všeho už z tohodle komanda tady žiješ jen ty a ty doktoři. Máš na tom, co se stalo, taky svůj podíl viny."

„V tom máte pravdu, pane SS-Oberscharführere," pokývá bolavou hlavou Isaac a zaskočí tím šikovatele, podle jeho udiveného pohledu, „Nedokázal jsem je zastavit, i když jsem se snažil. Sice bych mohl namítnout, že nejsem součástí tohoto komanda, protože mám na starosti techniku a obsluhu ve všech krematoriích, ale byl jsem tady a neuspěl jsem. Nechybělo mnoho a ti Rusové vám mohli ušetřit práci, pane SS-Oberscharführere. Mohl jsem skončit v peci jako oberkapo a vy jste na mě nemusel vyplýtvat náboj."

„Popiš mi přesně, co se stalo."

„První nepokoje začaly, když se rozkřiklo, že mají být deportováni ti muži z toho seznamu. Tento nepokoj se nám podařilo uklidnit. Podruhé se vše vyostřilo, když se začalo střílet u čtyřky, a byl vidět kouř. Ale i to jsme zvládli. Podařilo se nám je umravnit. Myslím tím sebe, oberkapa a pár, co bylo rozumných. Pak se ale objevila vaše jednotka nedaleko krematoria a Rusové začali šílet, že si pro ně jdete. Napadli oberkapa a zbytek už znáte," ukáže Edelstein rukou na svou hlavu, pak ji zase složí v týlu.

Voss mu následně položí několik dalších otázek, pořád se však mračí. Kápo se snaží odpovídat jasně, netuší však, jak si stojí. Možnost, že ho nechá velitel po skončení výslechu zastřelit, se mu jeví jako dost reálná. Kdoví, jestli ušetří alespoň ty doktory. Ale ty snad ano, pokud se o jejich život zasadí Mengele.

„Seber se a bež do toho svýho kanclu, jak sis udělal tam na půdě," je asi už zvědavost šikovatele ukojena, „Tam počkáš, dokud se vo tobě nerozhodne."

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odpoví úsečně Isaac.

„Chceš ještě snad něco dodat?"

„Dodat? Asi ne, pane SS-Oberscharführere. Já přece nemohu ovlivnit to, jak o mně rozhodnete. Vy musíte rozhodnout, zda jsem hoden dále zastávat svou funkci, nebo mám být zastřelen, protože jsem nedokázal tu masu lidí zastavit," říká Edelstein tichým hlasem, ale ne ustrašeným. Spíše svým typicky lhostejným, nezúčastněným.

Pochopitelně je to jen maska. Vnitřně je prosycen pochybnosti i strachem, ale také smutkem, za svého pipela. Kráčí pomalým krokem do svého kutlochu, tam si sedne na lůžko, vyndá láhev kořalky a zhluboka se napije. Následně si zapálí cigaretu, pohlédne na své ruce, na jejich mírný třes.

Tak co s ním udělají? Vidí to tak padesát na padesát. Mají důvod ho nechat naživu, ale také mají důvod ho zastřelit. Proč nechávat žít někoho z krematoria, jehož osazenstvo se vzbouřilo. Netuší, co nakonec rozhodne, na kterou stranu misky vah převáží. Jeho osud je v jejich rukách, ale tak tomu je už od chvíle, kdy sem dorazil.

Pohlédne na přistýlku na zemi, kde spával Haim. Znovu ho prostoupí dojetí, smutek, podobný, jaký cítil, když hleděl na mrtvoly svých bratrů. Věděl to, už dávno, že ho to bude bolet, až toho kluka zabijou. Pustil si ho moc k tělu. Ale co. Možná ho za krátký čas taky zastřelí, a když ne, tak na něj časem zapomene. Ale teď je to silné. Zvrátí se na záda, ztěžka dýchá a pokuřuje.

Ani si neuvědomuje, kdy usnul, ale vzbudí ho příchod esesáka. Pohlédne na něj, jestli z jeho tváře nevyčte ortel o sobě, ale obličej nácka je lhostejný a lehce zachmuřený. Možná je v něm i zlost, možná mu zranili nebo zabili kamaráda. Nebo má jen vztek, že si dovolili odporovat, vzdorovat. Ale to je jedno, brzo se asi dozví víc. Sestupuje po schodech, s jemu jen málo známým rotmistrem v zádech. Ten jeho kroky směřuje do prostor pecí.

Vstoupí na místo, kde se pálí nebožtíci, a spatří ještě několik nahých těl na zemi, ty, co už nestačili přiložit, další zásoba mrtvol je asi ještě v márnici. To by ho zajímalo, kdo je spálí, když si celé zdejší sonderkomando vybili. Zvedne svůj zrak a pohlédne na postavu, co se nachází ve středu této truchlivé místnosti. Vzápětí jím projede záchvěv radosti, ale také ohromného údivu. Kouká totiž na svého pipela, který tam stojí s rukama svěšenýma podél těla, ale zřetelně není mrtvý!

„Tady počkej!“ vyštěkne rotmistr, a pak už si vězně nevšímá.

Edelstein udělá pár rychlých kroků, stoupne si vedle Kamzona.

„Myslel jsem, že tě venku zastřelili,“ říká, a nedokáže zastřít radost ve svém hlase.

„Bylo to tam strašný, pane,“ chvěje se Haimovi hlas, „Pořád jsem tam ležel, a voni začali ty muže popravovat. Já jen čekal, kdy střelí mě. Nedovedete si představit, jak mi bylo. Pak skončili, a já tam pořád ležel. Pak někdo přišel, a já myslel, že už je můj čas. Zavřel jsem oči a čekal kulku. Místo toho mi nařídili, abych vstal. Vodvedli mě sem a začali vyslýchat.“

„Cos jim řekl?“

„Jen pravdu. Jak vás ty Rusáci napadli, ukázal jsem jim i pec, kde skončil oberkapo. Pak mě prskli sem, a tady už stojím dobrou půl hodinu. Pane, netušíte, co s náma bude?“

„Nevím. Jsou jen dvě možnosti, jak mi řekl Voss, co mě vyslýchal. Buď mě nechá dělat dál mou práci, nebo mě zastřelí. Pro tebe asi platí totéž.“

„Jak to vidíte, pane?“ ptá se roztřeseným hlasem Kamzon.

„Tak padesát na padesát,“ zní nepříliš uspokojivá odpověď kápa.

Zmlknou, co také říkat, když pořád nevědí, zda budou ještě za pár hodin žít, anebo tady ležet, připraveni ke kremaci. Edelstein má divný pocit. Radost nad tím, že jeho pipela nezastřelili, kalí obavy, že se tak stane v brzké době.

Musejí čekat ještě asi deset minut, než se objeví nižší šikovatel Martin Halder s dalšími dvěma esesáky a jdou přímo k nim.

„Svlíkněte se a dejte ty šaty před sebe na zem,“ rozkazuje úsečně Halder.

Oba vězni na sebe pohlédnou, a ani si nic říkat nemusejí.

„Tak je to jasný,“ přesto poznamená šeptem Haim, přitom se začíná dle rozkazu svlékat.

„Jednou to přijít muselo,“ odpovídá stejně hlasitě Isaac, a i on se nijak rozkazu nezpěčuje. Ani není ve fyzickém stavu, aby se mohl účinně bránit. Jen dumá, jestli je zastřelí tady, nebo odvedou někam jinam. Ale záleží na tom, kde zemřou?

Nijak nespěchají, ale také se neloudají, proto do minuty skončí oba nazí. Je možné na nich spatřit mnoho podlitin, je nepochybné, že oba nedávno dostali slušný výprask.

„Ustupte dva kroky," nařizuje Martin, pak se na oba naháče podívá, na tváři se mu objeví úšklebek, „To vás takhle zřídili ty Rusáci?" ptá se.

„Ano, pane SS-Scharführere," odvětí unylým hlasem Edelstein, nechápe, proč to nižší šikovatel protahuje, a ani, proč dva další náckové prohledávají jejich věci. Nebo snad, že by je nechtěli zastřelit? Jiskřička naděje?

„No, možná tě potěší, že jsme je dostali, do jednoho. Už nikoho nenapadnou ani neupálej, ty svině," stočí Halder pohled k mufli, kde vyhasl v plamenech život oberkapa Karla Koeventa.

„To je dobře, pane SS-Scharführere," odpoví Isaac, ale upřímně je mu to jedno. Má sice na Rusáky zlost, protože ho kvůli nim asi zastřelí, ale na druhé straně měli jen strach, že je přišli zabít. A oprávněný, protože měli být s těmi třemi stovkami odvezeni a zavražděni.

„Čistý, pane SS-Scharführere," hlásí jeden rotmistr.

„Já ti věřím," obrátí se Martin na kápa, „Ale pro jistotu, to víš," dodá málem omluvně, „No tak, na co čekáte, voblíkněte se. Nebo se tu chcete pořád producírovat nahý?" ušklíbne se, „Zase tak moc toho co předvádět nemáte," stočí pohled k rozkroku vězňů, asi aby posoudil, jak jsou na tom a mohl porovnat, zda on je na tom lépe.

Nelze vyjádřit pocit obou vězňů, když se vracejí ke svým šatům. Jen na sebe krátce pohlédnou, jako by se báli uvěřit právě vydanému rozkazu. Podle všeho jen chtěli prohledat jejich hadry, jestli v nich třeba nemají nějakou zbraň.

„Tak a teď k práci," pokračuje Halder, „Jak vidíš, tak tady nezbyl nikdo. Jen vy dva, a ta čtveřice řezníků," zasměje se, „No, tak s těma počítat nemůžeme, ty nám sem akorát tak dodávaj vykuchaný nebožtíky. Ale musíme se zbavit toho bordelu, co je tady," pohlédne na několik těl před pecema, „Ale především toho svinstva v márnici. Už to tam pomalu začíná páchnout."

„To máme jako my, takto ve dvou?" zeptá se Edelstein, radost v hlase ale zastřít nedokáže.

„Máš chuť žertovat?" má docela dobrou náladu i nižší šikovatel, „No, nedivím se. Skončit málem v peci a nakonec to přežít … Jasně, že ne. Dodáme ti sem lidi. Ale ty to tady znáš, myslím ty pece, tak na to dneska dohlídneš. Aby to tady zmizelo, jasný?"

„Ano, pane SS-Scharführere. Kdy mohu ty muže čekat?"

„Každou chvíli. Podle rozkazu ti sem dodaj dvacet vod naproti, a pak asi další třicítku, co to přežila v těch lesních krematoriích. To by mělo stačit. Ty už si s tím poradíš, ne?"

„Dělal jsem tady jeden čas kápa," připomene Isaac.

„No jo, to je pravda. Jen doufám, že už tady bude klid, že už to všem stačilo," poznamená Halder, pak se zatváří potměšile, „Chtěli jsme tři stovky, ale podle mýho jich je nakonec vo dost víc."

Tohle nechá Edelstein raději bez komentáře.

„Pane SS-Scharführere, mohu si zapálit cigaretu, než to komando dorazí?" zeptá se.

„Pro mě za mě," pokrčí rameny Martin, pak už se ale vězňům dále nevěnuje. Stejně jako jeho kolegové, nechají je stát osamocené mezi pecemi a několika mrtvolami, co již pobité sonderkomando nestačilo přiložit do muflí.

Isaac vytáhne krabičku cigaret a jednu nabídne svému pipelovi. Ten po ní hmátne, vzápětí mu retko vypadne z rukou.

„Co se děje? Dyť se celej třeseš," pohlédla Edelstein na ruce svého sluhy.

„Pane, dneska už jsem dvakrát čekal na svou popravu," odpovídá Kamzon a klepe se mu jak hlas, tak celé tělo, „Pokud to přijde potřetí, tak asi zešílím," prorokuje.

„Dneska už nás nezastřelej. Co bude za pár dní, možná tejdnů …," pokrčí rameny kápo, „No tak, zvedni ji, ať ti můžu připálit," vybídne sluhu, „Haime, až to tady skončí, myslím, až je spálíme, tak se pořádně vožereme. Jo, a taky ti něco dlužím."

„Dlužíte? Vy mně?“

„Jen takovou maličkost. Svůj život.“

„Přeháníte, pane.“

„Viděl jsem tě před chvílí nahýho, takže teď vím, cos toho schytal, za mě. Nebejt tebe, tak mě možná taky upálili,“ podívá se Isaac k mufli, kde je pořád ohořelá mrtvola oberkapa, nikdo nepřikládal, a tak se úplně neproměnila v popel, „Haime, jsem moc rád, že tě na tom dvoře nezastřelili.“

„To já taky,“ odvětí Kamzon, a snaží se zastavit třes svého těla. Až teď, kdy má potvrzené, že bude alespoň ještě nějaký čas žít, na něj všechno dolehne. Ty nekonečné chvíle na dvoře, kdy čekal na kulku do týla, a pak, když mu tady nařídili, aby se svlékl. Jak se to dělá před popravou.

„Haime, když jsem tady stál, a slyšel ty výstřely ze dvora … myslel jsem, že jedna kulka byla pro tebe. Bylo mi to moc líto,“ říká Edelstein stísněným hlasem.

„Chápu, musel byste si hledat jinýho pipela.“

„Nejen proto,“ zavrtí hlavou Isaac, „Do prdele, tohle byl teda den. Málem mě nejdřív rozrazej lebku, pak upálej a nakonec popravěj. Ale konec dobrej, všechno dobrý, ne?“

„Jednou to ale stejně přijde, pane,“ spíš zašeptá, než řekne sluha.

„Možná, ale dneska to nebude. Další zkurvenej den, co jsme přežili. Haime, jako bych jim to neříkal. Nakonec asi zařvali všichni, jak to vypadá. Naprosto zbytečně. Jak říkal ten šikovatel, chtěli tři sta, a maj … kdoví kolik. Kdoví, kolik jich tam u těch lesních krematorií nakonec přežilo.“

„Je to zázrak, pane, že my dva pořád žijeme.“

„Jo, zázrak,“ přikývne kápo a zhluboka se nadechne.

Asi za půl hodiny esesáci přivedou dvacítku mužů z protějšího krematoria. Edelstein stojí i se svým pipelem stranou, a sleduje, jak vyplašené muže donutí nastoupit před pece a pak jim nařídí se svléknout. V tu chvíli jejich obličeje poblednou, objevuje se v nich hrozný strach. Nedovolí si rozkaz nenaplnit, ale je v nich malá dušička. Jistě se taky bojí, že mají být popraveni.

Edelstein sleduje dvacítku vystrašených mužů, jak stojí nazí v houfu, na tělech studený pot, a bojí se, co bude následovat. Nelze si nepovšimnout mohutné úlevy, co se objeví v jejich obličejích, když prohledají odložené šaty a nařídí jim se znovu obléknout.

Isaac začne rozdělovat práci, aby mohl být proces spalování obnovený. Přitom si vezme stranou jednadvacetiletého Tobiasche Lanzera, toho zná ještě ze starého krematoria. Kdysi sloužil tady, pak ho přeložili k pecím do protější budovy. Jen díky tomu ještě žije.

Tobiáš Lanzer

„Co tam vedle?“ zeptá se ho.

„Všichni tam jsou zavřený,“ odpovídá vězeň, „Kápo nám nedovolil vyrazit ty dveře. Tak jsme tam zavřený a jen čekáme, co s náma bude. Řekli, že sem máme jít spalovat mrtvoly. Moc jsme tomu nevěřili, a když nám řekli, abysme se svlíkli, tak jsem myslel, že je to konec,“ sděluje chvějícím se hlasem.

„Naštěstí šlo jen vo prohlídku. Taky jsem ji absolvoval. Nakonec je dobře, že ses přihlásil, máš zkušenosti …“

„Přihlásil, pane?“ ozve se dvacetiletý Dov Paisikovic, co v trojce většinou chodí pro jídlo, „Nikdo se nepřihlásil, protože si každej myslel, že nás začnou po skupinách popravovat. Vytáhli nás vlastně skoro násilím,“ dodává.

„Co tady? Přežil to někdo?“ zeptá se Lanzer.

„Tvrdili, že ne. Jen čtyři doktoři, a já se svým asistentem, co jsme s nima byli na pitevně, když to začlo," trochu mlží Edelstein, „Co říkali, tak všechny postříleli. Ty, co chytili živý nebo raněný, postříleli na dvoře."

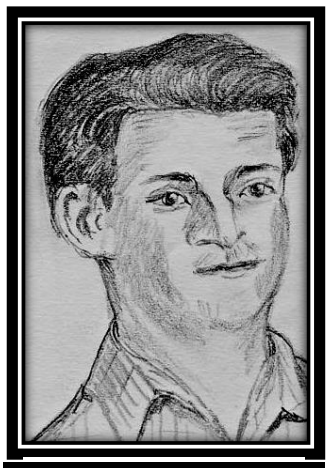
Dov Paisikovic

„To je hrůza. Takže Szmul nebo Elias …"

„Všichni už to maj za sebou. Tobiaschi, není čas na kecy, toho bude dost, až se to rozjede. Musíme se dát do práce," přeruší debatu Isaac a oba mladíci, se kterými hovořil, ho poslouchají na slovo. Dnes se nikdo neodváží nesplnit i ten sebemenší příkaz.

Za další půl hodiny se objeví necelá třicítka mužů z lesních krematorií. Následuje stejná procedura jako s tou dvacítkou. Musí se svléknout, jsou prohledány jejich šaty a pak se dají do práce. Spolu s nimi se objevuje i Mietko Morawa a Waclav Lipka, což Isaaca potěší, tím pádem oni převezmou částečně zodpovědnost za kremační proces a jemu zbude se jen postarat o dobrý chod pecí.

Mezi příchozími spatří i třiadvacetiletého Eliezera Ajzenszmidta, pipela kápa Eliezera Welbela. Jelikož mladík také vykonává na pětce funkci elektrikáře, tak ho Isaac zná, a v této funkci i zde využije. Musí improvizovat, vzhledem k tomu, že všichni zde jsou mrtví, včetně odborné obsluhy.

„Co tam u vás?" zeptá se.

„Je to hrůza, pane," šeptá Ajzenszmidt, „Skoro všichni tam jsou mrtvý. Všude se válej mrtvoly, nejvíc asi na dvoře čtyřky, ale pár jich zabili i na silnici a pak další postříleli na dvoře pětky. Pořád tam ležej, mrtví. Naposledy zemřeli dva doktoři, pan Peter a pan Havas. Byli s náma zavřený, a když nás pustili, tak si vzali jed a umřeli."

„To jste všichni, co přežili?"

„Je jich tam ještě pár. Ale moc jich nebude, pane. Sice to některý přežili, ale jako vodplatu jich hodně zastřelili na nádvoří pětky."

„Co tvůj šéf, kápo Welbel?"

„Ten je naživu, stejně jako kápo Kirszenbaum. Ale nevím, třeba ještě někoho zastřelej. Tady prej nezbyl vůbec nikdo."

„Z komanda dvojky jsou asi mrtví všichni. Jestli někdo neunikl, nebo se někde nechoval. Ale asi ne. Naživu zůstali jen patologové z pitevny, a já s Haimem, ale ani jeden z nás vlastně do toho sonderkomanda nepatřil. Navopak na trojce jsou zatím živý všichni."

„Pane, myslíte si, že se ještě budou mstít? Že nás nakonec popravěj všechny?" ptá se Eliezer, a z jeho hlasu zaznívá značná obava.

„To je těžký vodhadovat," pokrčí rameny Edelstein, „Bude záležet, jak budou chtít zajistit provoz. Jestli s těma, co zbyli, nebo přivedou jiný a nás se zbavěj," spekuluje, a jeho slova jistě pipela nepotěší.

Provoz v Krematoriu II se s náhradníky podaří rozběhnout, zapojí se i Kamzon, který pomáhá jako topič. Po krátké době vše vypadá, jako kdyby se během dne nic nestalo. Pece žhnou, nebožtíci se škvaří, vězni kmitají. Esesáci kolem sebe šíří strach, jsou napružení a pro ránu nejdou daleko. Nikdo z provizorního sonderkomanda se nechce nechat přistihnout při nekvalitní či pomalé práci, strážní jsou dnes schopní ho odvést na dvůr a odprásknout jako sabotéra. Jeden další se v té kupě mrtvol ztratí.

„Ty jsi vážně neskutečnej," zavrtí nechápavě hlavou Mietko Morawa, když se kolem deváté hodiny večer dostanou s Isaacem konečně k tomu, aby se na chvíli společně zašili na schodišti do suterénu a vykouřili cigaretu.

„Já?" zeptá se Edelstein.

„No a kdo jiný? Oni tady vystřílí celé sonderkomando, a když sem přijdu, tak koho nevidím? Jasně, tebe, jak se tady producíruješ. A ještě si zařídíš, aby ti nezastřelili toho tvýho miláčka."

„Mietko, dneska jsem málem několikrát zemřel …"

„Ano? Nezdá se, že bys byl mrtvý, na rozdíl od všech ostatních," ušklíbne se Polák, „Hlavně mi nevykládej, jak tě málem Rusáci přiložili," zasměje se, „Tu historku jsem už slyšel."

„Historku? Tak se podívej na mou hlavu. To mi připomíná, že bych měl zaskočit za těmi doktory, aby se mi na to podívali," zamyslí se židovský kápo, „Když už mluvíš o mně, tak co ty? Jak se tobě podařilo vyváznout? Vyvázli všichni vaši? Waclav je tady, co Jósef?"

„Jo, vyvázli jsme všichni. Na rozdíl od oberkapa."

„Moc tě to nemrzí, co?"

„Tak jednak to byl Němčour," ztiší hlas Morawa, „A za druhý, konečně bych se tím oberkapem mohl stát já. Už mi to naznačili."

„Opravdu?"

„Jo. Ale poslouchej, moc se s váma mazat teda nebudu. Potom, co jste předvedli."

„S námi?" podívá se tázavě Edelstein.

„No tak ty jsi výjimka. Přijdeš mi víc jako náš, než váš. Ale ty další … co dneska rozpoutali," zavrtí jakoby nevěřícně hlavou Mietko, „Ale dobře jim tak. Zůstalo asi jen to komando z trojky a pár tam od toho lesa. Ale stejně jsi mi neodpověděl, jak jsi to zase dokázal, že tě taky nezastřelili?"

„Nevím, asi kouzlo osobnosti. Ale ani ty ses nepochlubil, kde ses schovával."

„Co vyzvídáš … poslouchej, teď mě napadlo," ulekne se polský kápo, „Co ty naše věci? Nezorganizoval to někdo? Nebo nepřišli na to esesáci?"

„Nebyl čas tu skrýš prověřit, ale jak jsem se díval, nevypadá to, že by ji někdo objevil."

„Tak to se mi ulevilo. Máme tam toho pořád dost, ne?"

„Máme, a možná se nám to bude hodit víc, než kdy jindy. Pokud ovšem po tom incidentu ještě budou chtít s námi obchodovat."

„Ale budou, pořád budou mít zájem si přilepšit. Pokud budu tím oberkapem, tak počítám s tebou, s podporou, u těch vašich. Pokud budou dělat problémy, tak bude zle. Nemám zájem se nechat taky strčit do pece, jako Karel. Řval moc?"

„Přesně nevím, v té době jsem ležel na zemi, dostával nakládačku, a pak mi hučelo v hlavě. Asi ho tam strkali v bezvědomí, ale jak začal hořet, tak se probral. Pak dost řval, pokud si vzpomínám."

„Isaacu, radši se tam vrátíme. Dneska asi budou dost naštvaní, tak je zbytečné je provokovat. Ale brzo si promluvíme, pokud mi tu funkci přiklepnou."

Edelstein návrh považuje za rozumný, a vrátí se právě včas. Objevuje se totiž Peter Voss se svou suitou, a jde si zkontrolovat chod vystříleného krematoria. Se zdejší činností musí být spokojený, vše běží jak po drátkách, mrtvoly z márnice utěšeně mizí v pecích, není vůbec znát, k čemu tady po poledni došlo. Velitel si krátce promluví s polskými kápy, pak si vezme stranou i Isaaca.

„Vypadá to tady dobře," řekne spokojeným hlasem, „Ale neserte se s nima, musíme na ně bejt tvrdý, aby už je nenapadlo něco podobnýho. Svině jedny, zabili nám tři rotmistry, a asi dalších dvacet zranili. Nejradši bych je postřílel všechny, do jednoho," mračí se.

„Uvažujete, že nás necháte zastřelit, pane SS-Oberscharführere?" zeptá se opatrně Isaac, předchozí věta ho dost poplašila.

„Vo tebe nejde, s tebou počítám. Nakonec ses zase zachoval loajálně a málem na to sám zařval. Ale ty další …"

„Pokud všechny vyměníte, pane SS-Oberscharführere, tak bude nějaký čas trvat, než se zaškolí," upozorňuje kápo, uklidněný předchozím vyjádřením.

„To vím taky. Taky kdo ví, jak to všechno bude. Ale vo tom se bavit nebudeme. Budete mít do rána tu márnici prázdnou?" položí dotaz Peter.

„Pravděpodobně ano, pane SS-Oberscharführere. Zdá se, že již vše běží normálně," rozhlédne se Edelstein po prostoru, kde pece žhnou a tráví jedno tělo za druhým, „Možná nebude výkon tak vysoký, jako když je obsluha sehraná, ale do rána by asi márnice měla být volná."

„Proč vo tom mluvím. Všude kolem se válej samý mrtvoly, bude potřeba je zlikvidovat. Bylo rozhodnutý je nechat po ránu navozit sem. Je nutný se vo ně postarat."

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere."

„Je tu jeden problém. Nechci tu už další problémy. Tak se tě zeptám na rovinu, a taky čekám stejnou vodpověď. Mám ti sem dodat nějaký jiný vězně? Z jinýho komanda? Jen na tuhle akci? Nebo to udělaj ty, co je znali. Ale nesměj přitom vyvádět."

„Nemyslím si, pane SS-Oberschasrführere, že by ještě někdo dělal problémy. Všichni teď mají strach."

„Můžu sem zejtra poslat dvacet dalších, z toho protějšího krematoria. A ty, co jsou tady z pětky, tak poslat pryč. Bude ti to stačit?"

„Pokud nebude velký spěch … počítám, že půjde tak o necelých pět set těl. Ty můžeme i v menším počtu postupně spálit," tvrdí Isaac, ačkoli z toho žádnou radost nemá. Budou tu mrtvoly mužů, co je znal, trávil tu s nimi hodně času. Ale je rád, že právě s ním tuhle věc šikovatel probírá, asi s ním opravdu počítá a nenechá ho v nejbližší době zastřelit, i kdyby přistoupili ještě k nějakým odvetným opatřením.

„Tak dobře. Zejtra ráno, až skončíte s tím vyklízením márnice, tak ty, co jsou tady, tak ty zmizej a pošlu ti sem dalších dvacet vod naproti. Poučíš je a všechny tamty spálíš. Do večera už nechci vidět ani jednoho z nich. Zvládnete to?"

„Do večera? Není možné alespoň do půlnoci, pane SS-Oberscharführere?" smlouvá Isaac, ale zdá se mu, že si to může dovolit. Chce si nechat rezervu, aby se nestal následně obětí perzekuce, „Pokud jich bude k pěti stovkám, bude třeba tak dvanáct hodin, s nezaučenou obsluhou …"

„Co nejdřív. Ty se hlavně postarej vo ty pece, a vo ty, co je tam budou strkat. Vo pořádek se postaraj jiný, stejně tak, aby se nikdo neflákal. Jen jich tu nechci moc, když budou pálit vlastní, proto ten vomezenej počet, a proto s tebou vo tom mluvím," tváří se Voss smířlivě, možná si už jako vedoucí krematorií nemůže dovolit další problém, uvažuje kápo.

„Provedu, pane SS-Oberscharführere, můžete se spolehnout," slibuje.

Peter ještě nějaký čas šmejdí po krematoriu, pak ho opustí. Zůstávají zde však napružené stráže, proto Isaac stáhne svého pipela, aby mu ho nepřizabili, a pošle ho připravit něco k jídlu. Ještě mají zásoby, ale bude se muset dohodnout s esesáky. Dnes by to však byla asi velká drzost, naštěstí tak zle na tom zatím nejsou.

Projde si znovu všechna pracoviště, a pak zamíří do lékařského pokoje, neboť pitevna je již prázdná. Patologové jsou na svých lůžkách, ale pochopitelně nespí, ještě rozrušeni po dnešních událostech. Mají zhasnuto, ale debatují mezi sebou, rádi, že jatkám nakonec unikli.

„Pane doktore Zilbermanne," řekne Edelstein do tmy, „Mohl bych vás požádat? Na chvilku?"

„Jistě … kdo to je … jo to jste vy …," hrabe se na nohy Maxmilian a mžourá na postavu ve dveřích, pak ji identifikuje.

Lékař si na sebe navleče svůj mundůr, pro jistotu, a pak vyjde na chodbičku před jejich ložnicí. Tázavě se podívá na kápa.

„Snad jsem vás nevzbudil," podívá se ten omluvně.

„Ne, ne … po tom dnešku … nikdo z nás nemůže usnout …"

„To se nedivím. Podíval byste se mi na tu hlavu? Asi bude dobrá, ale znáte to, tady, kdyby se rána zanítila … nechci nic podcenit. Být tady nemocný, jistě chápete …"

„Pochopitelně. Tak zajdeme tam k nám, v té laboratoři máme to, co potřebujeme. Podívám se na tu ránu, vyčistím ji, dezinfikuji. Odpoledne na kvalitní zákrok nebyl moc čas."

„No právě. Asi to bude v pořádku, ale nechci nic podcenit."

„Děláte dobře," kývne Zilbermann, poté kráčí kolem pecí i připravených mrtvol na kremaci. Krátce se podívá na stráže s jejich nevraživým výrazem, proto raději sklopí zrak a přidá do kroku.

V laboratoři odstraní z hlavy raněného obvaz, znovu mu místo s protrženou kůží ošetří, snaží se být velmi pečlivý. Ale vše se zdá být v pořádku.

„Jak se jinak cítíte? Určitě máte otřes mozku," upozorňuje.

„Už jsem se cítil líp, pane doktore. Na druhou stranu, když si vezmu, že nás to tady přežilo jen šest … tak vlastně se cítím docela dobře."

„Máte pravdu … tolik mrtvých, tolik mrtvých …"

„Tolik? Po akci jich je tady mnohem víc … Ale bylo to o vous, pane doktore. Dneska jsem už párkrát myslel, že mi zbývá tak maximálně pár minut života."

„Je to vlastně zázrak, že ještě žijeme. Co myslíte, nepotrestají nás ještě? Dodatečně? Mohli by nás taky zastřelit," dívá se nejistě patolog.

„Neřekl bych, pane doktore. Vy máte význam, pro doktora Mengele, a já … snad usoudili, že se jim ještě nějaký čas můžu hodit."

„Kéž byste měl pravdu. Když jsem ležel tam na tom dvoře … všechny ty další muže potom postříleli …"

„Jen ty, co nezastřelili předtím … Pane doktore, myslím, že jsme ten dnešek zvládli. Nevím, s čí pomocí, ale minimálně pro mě a pro Haima jde o zázrak," konstatuje Edelstein, ale zase už tím svým lhostejným hlasem.

Zilbermann dokončí ošetření, kápo ho doprovodí k jeho ložnici a pak se vrací zpátky. Vše klape jak má, pravděpodobně ho budou moci ještě chvíli postrádat. Ale pro jistotu zaskočí za Halderem, který této směně velí, vystřídán bude asi až ráno.

„Kde se flákáš?" přivítá ho mile nižší šikovatel.

„Byl jsem si nechat ošetřit tu hlavu, pane SS-Scharführere. Podle lékaře mám otřes mozku. Asi bych měl zůstat nějaký čas na lůžku."

„Ty ses posral, ne?"

„Pochopitelně budu sloužit, pane SS-Scharführere. Jen jsem chtěl požádat o malou laskavost. Zítra ráno mám pokračovat, budou se spalovat těla těch postřílených členů sonderkomanda. Mohl bych se alespoň na chvilku natáhnout? Vše běží, stačily by mně tak dvě, tři hodiny."

„No, nevypadáš dobře," ušklíbne se Halder, „Konec konců, jsou tady ty další kápové. Poslouchej, nebudeš zase něco potřebovat? Kdybys náhodou zase něco našel a chtěl to vodevzdat," ztiší hlas, „tak dobře víš, na koho se vobrátit, ne?"

„Jistě, pane SS-Scharführere. Zkusím se zamyslet, jestli bych něco nenašel, co by se tu nemělo povalovat," přijímá hru Isaac, „Také, co bych případně potřeboval."

„Tak až se vrátíš, tak si můžeme promluvit," kývne nižší šikovatel.

Kápo teď již může bez obav vyrazit do svého kamrlíku. Když stane v půdní ratejně, přeběhne mu mráz po zádech. Je tady pusto a prázdno, neboť všichni ti, co tady dlouhé měsíce nocovali, jsou mrtví. Jejich těla jsou někde roztroušená po okolí, nebo se nacházejí na korbě náklaďáku, zakrytá plachtou, pokud je už posbírali.

Jako by to Szmulovi neříkal. Všechny zabije, když půjde do nepřipravené akce. A jak to dopadlo? Přesně jak předpověděl. Je vážně zázrak, že on žije, a dvojitý, že mu nezastřelili ani jeho pipela. Ten je již v jejich kutlochu a má prostřený stůl. Sice skrovně, ale co by za něco takového většina vězňů z tábora dala. Tam umírají hlady, a tady …

„Pane … jen jsem přemejšlel," říká Kamzon nejistým hlasem, „Nemohli by se nasrat, kdyby nás tady vobjevili? Neměli bysme bejt radši dole?"

„Haime, klid."

„Pane, nechtěl bych, aby se nasrali …"

„Neboj se, jsem domluvenej s tím šikovatelem, co tady teď přes noc velí. Dal mi tak tři hodiny, abych si vodpočinul."

„Vážně, pane? Vy to s nima teda umíte," podívá se pipel obdivně.

„Ale hovno. Jen budou potřebovat, abych byl zejtra ještě k užitku … A pak taky, ten šikovatel by byl rád, kdybych tady pro něj zase něco našel. Máme se domluvit, až se vrátím dolů."

„Chcete říct … pane, vy jste s ním domlouval vobchod? Dneska? Po tom všem?" zírá Kamzon jak vyoraná myš.

„Začal s tím von sám," pokrčí rameny Edelstein, pak se podsadí, vezme si kus chleba a kus salámu.

„To je neskutečný," vrtí hlavou pipel, „Tak voni tady dneska většinu z nás postřílej, bojujou s těma, co se vzbouřili, a hned nato domlouvaj vobchod …"

„Co se divíš. Však už jim pomalu dochází, že se jejich čas krátí. Tak si asi chtěj nahrabat co nejvíc. Ale nám se to hodí, když nám zase donese zásoby."

„Tady je fakt všechno možný."

Isaac už neodpoví, rozhostí se ticho, narušované jen rozmělňováním stravy. I Kamzon pojídá nachystaný pokrm, ale je mu stále dost divně. Na závěr udělá kávu, šetří s ní, vykouří u ní jednu cigaretu, i jejich zásoby se krátí. Potom si dají hlt kořalky.

„Nejde se vožrat," schovává láhev Edelstein, „Jednak musím za ty tři hodiny dolů, a pak nás čeká zejtra dost hnusná práce."

„Zejtra, pane? Já myslel, že do rána bude ta márnice prázdná. Podle toho, kolik jich tam bylo."

„Vo ty nejde. Po ránu sem začnou svážet ty, co dneska postříleli."

„Ty …," zarazí se sluha, „Ty budeme pálit my?"

„Pošlou nám sem dvacítku z trojky. Víc ne. Maj strach, aby se zase něco nesemlelo. Nebude to hezký … budeme je muset svlíknout, některý budou jak řešeta … a pak spálit. No co tak koukáš, jsou to jen a jen mrtvoly. Už jich tady shořely desetitisíce."

„Já vím, pane. Ale tyhle … Pane, kdy vás mám vzbudit?"

„Přesně za tři hodiny," podá Edelstein hodinky svému pipelovi, „Mezitím se rozmysli, co budeme chtít po tom šikovateli, aby nám donesl. Za to, co mu dám. Co nám už dochází."

„Ano, pane," přikývne Kamzon, ale to již jeho nadřízený leží na zádech se zavřenýma očima. Má toho právě tak akorát, zmlácený, s otřesem mozku a taky unavený. Což se ukáže jako rozhodující, neboť i přes dramatické události, během krátké chvíle přejde vystresovaný organismus do blahodárného spánku.

Zdá se mu, že spal jen mžik, když ho jeho sluha budí. Sice se na něj zatváří nevraživě, ve skutečnosti je šťastný, že ho má pořád po svém boku. Už ho včera jednou pohřbil, ve své mysli.

Sejde dolů, kde pořád likvidují mrtvoly ze zplynovaného transportu, zaskočí za Halderem. Ten si dneska v noci nedovolí spát, ani chlastat, jako nikdo z jeho směny. Přeci jen mají obavy, aby ještě k něčemu nedošlo. Nevýhodou jejich aktivity je, že se k běžným vězňům chovají neurvale, ale trojici kápů nechávají na pokoji.

S tím židovským dokonce velitel strážní čety poodejde kus stranou a uzavřou obchod. Edelstein požaduje to, co mu sdělil jeho pipel, a nácek smlouvá. Nakonec se dohodnou, a Isaac během noci za hlídání Haima vyloví z jejich skrýše potřebnou protihodnotu k jídlu, cigaretám, kávě a kořalce. Nižší šikovatel je ale asi spokojený, neboť se tváří celkem příjemně, poté, co si z tajné schránky přivlastní ukradený majetek svých zavražděných obětí.

K ránu dojde ke střídání esesáků, a poté jsou ještě příslušníci náhradního sonderkomanda donuceni posbírat po okolí krematoria své mrtvé kolegy a nanosit je do márnice. Většina je ztuhlých, u některých naopak již posmrtná ztuhlost odchází. Někteří mají jediný vstřel v týlu, další více zásahů. Je jich několik desítek, zbylí byli zavražděni někde jinde.

Po této truchlivé práci jsou vězni pod dohledem silné kohorty vojáků odvedeni pryč, a asi za dvacet minut nastupuje dvacítka mužů z protějšího krematoria. Následuje opět nezbytná prohlídka, při níž se musí svléknout donaha a jsou prohledány jejich šaty. Již se nebojí popravy, neboť se jejich kolegové vrátili v pořádku. Strach v nich ale vzbuzují nevraživé pohledy strážných, mohou očekávat během své služby z jejich strany drsnou šikanu.

Esesáci i polští kápové nechají na Edelsteinovi, aby omezený počet vězňů rozdělil na práci. Ten se jich napřed poptá, co kdo umí, a i podle toho je přiděluje na jednotlivá stanoviště. Budou se muset otáčet, neboť jich mnoho není a je nutné vykonat dost odporné práce. Zatím stále nevědí, koho budou pálit.

„Dneska to nebude jednoduchý," promluví k nim Isaac, „Jednak je vás tady málo, a pak nás čeká nepříjemná práce. Možná, že někoho z těch, co půjdou do pecí, budete znát. Ale doporučuju se tím nezabejvat," lehce ukáže prstem na napruřené strážné, „Dneska musíme spálit ty, co byli včera zastřelený. Byl bych rád, kdyby k nim nepřibyl nikdo z vás," dodá varování i výhrůžku.

Z obličejů může usuzovat na značné zděšení malého sonderkomanda, ale pochopitelně si nikdo nedovolí ani pípnout. Vzápětí se každý téměř rozběhne na přidělená stanoviště, je nutné zajistit topení, odstraňování popela, vsouvání těl do muflí a také jejich donesení sem. Někteří budou muset zvládnout i více činností, například teď hned polovinu z nich nažene do márnice.

Tahle část kremačního procesu je obzvláště odporná, musí svléknout postřílené členy zdejšího původního sonderkomanda, zakrvavené a mnohy děravé hadry naházet stranou, nahá těla pak odnosit k pecím. Teprve potom se může proces spalování rozběhnout.

Asi za další hodinu přivezou dva nákladní vozy plných mrtvol, rovněž oblečených, ty musí odnosit do márnice. Na to určí čtveřici, která ho za přidělení této práce jistě proklíná. A ještě víc, když pak musí nebožtíky svlékat. Jde o více než stovku těl, a mnohá jsou doslova prostřílená, někteří nebožtíci mají po zásahu projektilem znetvořené obličeje, nebo jeho část odtrženou.

Za další hodinu se objevuje několik přeživších vězňů od lesních krematorií, včetně pár z těch, co tady v noci sloužili. Táhnou kárku plnou mrtvol, rovněž v oblečení, v němž je zastihla smrt. Dopravci jsou donuceni těla vynosit do márnice, a poté i vysvléci. Tohle nařídí Edelstein, a dohlíží na to Morawa i dvojice strážných. Nikdo si nedovolí odmítnout, ačkoli možná někteří z nich byli jejich kamarády, nedej bože i příbuznými. Až poté jsou propuštěni. Ale ještě se vrátí, jelikož mrtvol je na místě včerejšího masakru mnohem více.

Dnes odpadá stříhání vlasů, stejně jako kontrola řitního otvoru, ale na prověření ústní dutiny se nesmí zapomenout. Jelikož není přítomný žádný dentista, vzpomene si Isaak na svou službu ve starém krematoriu a vykoná tuto činnost sám. Mnoho zlatých zubů a můstků není, většinou jde spíše o mladší muže. Ale pár kousků z úst vyrve. Počíná si přitom dost drsně, ale nemá na výběr. Zaváhat si nemůže dovolit, pokud chce dál žít. Alespoň nějaký čas.

„To máš z toho, že sis nedal říct," šeptá směrem k tělu Szmula Lipmanna, když se nad ním skloní, poté co mu dupl na čelist, aby ji uvolnil, „Koukám, že tě pořádně proděravěli. Ale asi ses netrápil, a měls to rychle vodbytý," pohlédne na několik vstřelů v trupu.

TY TO MUSÍŠ PŘEŽÍT

V neděli osmého října až do oběda běží vše na experimentálním oddělení doktora Schrödera jako obvykle. Tady se musí pracovat i ve sváteční den, neboť pacienty je nutné léčit průběžně, dávat jim jejich léky, ošetřovat jejich zranění, želbohu mnohdy uměle způsobené. Ale každý člen zdravotnického týmu dobře zná svoji roli a práce se pro něho stává rutinní, byť někdy značně stresující, když má na kahánku mladý vězeň, kterého zde úmyslně poškodili.

V poslední době se tady vyskytuje často i Johann, jako by se bál, aby stačil všechny své záměry uskutečnit, než mu očekávaný postup Rusů jeho pracoviště zavře. Nyní je však ve své esesácké důstojnické kantýně na jídle, a tak se v kanceláři vyskytují jen bratři Daniel a Joseph Edelsteinové. Částečně se vzpamatovali ze smrti dvojčat, ačkoli zvláště na starším z nich tahle ztráta pořád leží jak těžká deka. Ale i on se nyní baví normálně, o všem možném. Jsou zde dost izolováni od okolí, a tím pádem mají informace jen ze dvou zdrojů, lékař je získává v rozhovorech s polským písařem Adamem Cieluchem, a také jim je donáší čtrnáctiletý Šimon Rozental. Ten se už v táboře pohybuje jak ryba ve vodě, vytvořil si spousty známostí, pašuje kde co, vyzná se, jak být nenápadný a přitom dobře informovaný.

Právě on krátce po obědě vstoupí, se sklopenou hlavou, jako by se mu nechtělo pohlédnout na sourozence, popíjející kávu a kouřící cigaretu.

„Stalo se něco?" zarazí se Daniel, kluk je většinou dost živý, a jeho očividná zkroušenost nevěstí nic dobrého, „Nějakej průser? Něco si posral?"

„Já?" odpovídá Rozental tónem hlasu naznačující překvapení, a pozvedne svůj zrak.

„Tak co se děje?" znervózní ještě víc lékař.

„Vy jste asi ještě neslyšel, pane doktore, co se stalo v Birkenau," spíše chlapec konstatuje, než by se ptal.

„V Birkenau? S nikým jsem v posledních dnech nemluvil, jsem pořád zavřenej tady …"

„V Birkenau, u těch krematorií," povzdechne si Šimon, a nyní se zatváří poplašeně i mladší ze sourozenců Edelsteinových.

„Co se stalo?" ptá se hodně stísněným hlasem Daniel.

„To sonderkomando tam povstalo, vyvolalo vzpouru. Nejsou úplný informace, pane doktore, ale povídá se, že většina jich je mrtvejch. Nejvíc z těch lesních krematorií, a pak taky z tý dvojky. Tam prej zařvali úplně všichni," sklopí kluk hlavu.

„Z dvojky?" poklne naprázdno lékař.

„No právě. Co vím, tak tam sloužil váš bratr, ne?"

„Isaac …," zasténá Daniel.

„Pobili je vopravdu všechny?" stojí už na nohách i Joseph.

„Říká se to. Snad jen na tý trojce byl klid. Ale já to tam vůbec neznám, jen říkám, co jsem se dozvěděl. Ale většinou jsou ty informace dost dobrý …"

„To máš naneštěstí pravdu …," je lékař bledý jak stěna.

„Tak už jsme jen dva, vlastně jeden a půl," opraví se písař, a tvář se mu zkřiví bolestí, jak nad osudem Isaaca, tak nad tím vlastním.

„Byly to tam prej dost jatka, pane doktore. Nevím, proč se do nácků pustili, ale podle všeho je všechny postříleli. Snad nikdo neunikl. Říká se, že chtěli nějaký vodvítz a asi zavraždit, tak do toho šli. Ale moc neuspěli, neměli zbraně, a voji je pokropili z kulometů. Se teda říká."

„Tak i Isaac …," klesne na židli starší z bratrů Edelsteinů.

„Teď už je to jen na tobě," poznamená Joseph, a také se ztěžka posadí.

„Tak já vás asi nechám. Moc mě to mrzí, že jsem vám to musel říct právě já, ale asi byste to měli vědět," tváří se omluvně Šimon, a pak raději vypadne, nemusí koukat na truchlící sourozence.

Po odchodu chlapce se v místnosti rozhostí hrozivé ticho. Ani jeden bratří se nemá k tomu, aby ho přerušil. Starší toho není schopen, a mladší nenachází vhodná slova. Oba jsou zasaženi tragickou zprávou.

„Dane, věděli jsme, že to jednou přijde," promluví konečně písař, a snaží se, aby jeho hlas zněl klidně, konejšivě.

„Další z nás …," hlesne jen lékař.

„Dane, muselo to přijít. Neměl tam žádnou šanci," zní hlas mladšího bratra, jako by přicházel z velké dálky, „Alespoň umřel v boji …"

„V boji … slyšel si, jen je postříleli …"

„Alespoň něco udělali, bránili se, nešli na popravu jako vovce. Dane, pamatuj, co jsem ti říkal. Teď už jsi jedinej z celý rodiny, kterej ji může zachovat. Musíš udělat všechno proto, abys přežil. Ať už bude Schröder chtít cokoli. Na mě se vohlížet nemusíš, dobře víš proč."

„Josephe, tohle teď slyšet nechci," je zdrcený starší sourozenec.

„Já vím, ale musíš to zvládnout. Kvůli nám všem."

„Třeba nějak unikl, nebyl tam, někteří tam přece zůstali naživu …"

„Dane, smiř se s tím. Voba jsme věděli, že tohle jednou přijde," zopakuje písař, „Je to náš vosud, tady postupně umírat … ale tvůj je to všechno přežít, jim navzdory, a pokračovat v našem rodu. Založit novou rodinu, až ty svině prohrajou, až bude mír."

„Josephe, prosím, nic neříkej, prosím," podívá se lékař zoufale na svého bratra, proto se rozhostí v místnosti opět mrazivé ticho.

Právě do něj po krátké době vstoupí Schröder, a hned na prahu se zarazí, když vidí svého vedoucího lékaře a písaře se zsinalými obličeji, v hluboké depresi.

„Co se děje?" houkne, odhodí čepici na stůl, svléká si plášť, „Tak co, ztratili jste řeč?"

„My už to víme, pane doktore," odvětí stísněným hlasem Joseph, jeho bratr ze sebe není schopen vydat ani hlásku, právě v tuto chvíli nenávidí strašným způsobem všechny esesáky, včetně toho, kdo mu zde poskytuje ochranu, jídlo navíc, ovšem za hrůzné protislužby.

„Tak co víte?" podívá se pátravě kapitán, sedne si na židli, zapálí si, znovu upře svůj zrak na trosky stojící před ním, a rukou jim ukáže, že se mohou zase posadit, „No tak, vo co de?"

„Co se stalo u těch krematorií, pane doktore,"odpovídá písař.

„Jo tohle. No jo, hráli si tam na hrdiny," ušklíbne se Schröder, „Moc dlouho jim to nevydrželo, asi nikdo z těch, co se pokusili utýct, neunikl."

„Vy jste to už věděl ráno, pane doktore?" podívá se poněkud vyčítavě mladík.

„Věděl co?"

„Náš bratr … Isaac … přece sloužil v tom jednom krematoriu, co tam prý nikdo nepřežil."

„No to je zajímavý, jak rychle se tady šířej zprávy," zavrtí hlavou esesák, „No jo, na tý dvojce, tam je dostali všechny. Nebo snad jim ještě jeden nějakej kluk utíká, ale je jen votázka času, než ho taky chytnou a voddělaj. Jinak všichni další už sou mrtvý."

Na tahle slova již žádnou odezvu neuslyší, protože oba sourozenci jen tiše sedí, s hlavami sklopenými. Nyní mají informaci potvrzenou i z oficiálního zdroje.

„Vlastně to tam přežili ty patologové, co tam má Josef, na tý svý pitevně," vyfoukne kouř kapitán, „Leželi tam na dvoře, kde postříleli ty, co chytili, ale Josef je vzal zpátky dovnitř."

Zase nic, vězně evidentně osud několika židovských lékařů nezajímá.

„Jo, a ještě tam byl jeden kápo, co tam ležel s nima. Ukázalo se, že v tom nejel, tak ho Josef taky vzal dovnitř," pokračuje lhostejným hlasem Johann, „No tak, do prdele!" zvýší hlas, „Přestaňte už s tím truchlením. Ten váš povedenej bratříček tam podle všeho právě teď spaluje ty svoje kolegy."

„Spaluje …," zvedne své oči Joseph, je v nich ohromný údiv.

„Je pravda, že celý to sonderkomando z dvojky to už má za sebou," pokračuje kapitán, „Ale naživu zůstali ty, co tam sice taky byli, ale nepatřili do něj. Teda ty doktoři, a taky váš bratr, co tam dělá kápa technikům, a ještě jeden kluk, jeho pipel, co ho vydává za svýho asistenta," dodá, a lehce se pousměje, když spatří vytřeštěné oči svých vězňů.

„Isaac žije?" vydere se z úst Daniela.

„Jo, tohle vím vod Josefa. No, moc nechybělo, a už to taky mohl mít za sebou," zasměje se Johann, „Jenže ne tak, jak si myslíte. Snažil se tam udržet pořádek, a pár Rusáků, co tam taky sloužilo, si ho vzali do parády. Má sice nakřáplou hlavu, ale jinak se mu nic nestalo. Ukázalo se, že měl víc rozumu, než všichni ty další dohromady. Našli ho tam u těch doktorů, jak mu vobvazovali tu jeho palici. Takže přestaňte s tou truchlohrou a udělejte nám kafe, do prdele!"

„Ano, pane doktore," vyskočí jak čertík písař a o překot se snaží naplnit rozkaz.

„Tak on žije," vrátí se barva do tváře Daniela.

„Jo, ale vážně měl namále. Prej ho taky chtěli strčit zaživa do pece, jako oberkapa. Toho ty Rusáci upálili. Ale asi ho zachránil ten jeho pipel, když za něj schytal pár ran … Tohle vím taky vod Josefa, vyslýchali tam těch šest, co našli na pitevně. Tak vidíte, málem vám ho zabili Rusáci," zasměje se kapitán.

„Proč se vlastně vzbouřili?" zeptá se Joseph.

„Co vyzvídáš!" utrhne se na něj esesák, ale pak smířlivě pokračuje, „Jen mezi náma, chtěli to komando zredukovat. Ty vlastní udělali seznam, těch, co jako zmizej, budou přeložený," ušklíbne se, čímž oběma vězňům dojde, co si pod tím pojmem představit, „No a když k tomu mělo dojít, tak tam začali vyšilovat. Nakonec jich chcíplo ještě víc."

„Udělali seznam …," hlesne písař.

„Co se tak divíš. Však se na tom podílel i ten váš bratříček, jako kápo. Možná i proto ho neměli vlastní moc v lásce. No nekoukejte tak, tady není nic zadarmo," dodá Schröder a Daniela zamrazí, neboť mu tím šéf připomíná, že i on svůj život vykupuje za životy jiných, experimentálních pacientů.

Zase se rozhostí ticho, sourozenci mají o čem přemýšlet. Včetně toho, co jim vlastně Johann nepřímo potvrdil, tedy že sonderkomando postupně likvidují. Proto se dá předpokládat, že nakonec dojde i na Isaaca, i když tentokráte dle všeho unikl. Ovšem možná jen proto, že s nimi spolupracuje, kolaboruje. Jako oni tady. Přitom se Isaac asi nakonec stejně nezachrání, jen si tím prodlužuje život. Otázkou je, jestli i oni tady mají být nakonec zabiti, aby nemohli nikdy nic nikomu říci o tom, co zde dělali, čeho zde byli svědky.

Nakonec jsou rádi, když téma povstání sonderkomanda kapitán opustí a začne se věnovat zase jejich práci zde. Joseph jen naslouchá a přitom pozoruje svého bratra, který je ještě celý rozřesený. Přemýšlí, jak mu pomoci, doslova se upnul k tomu, že Dan musí přežít, aby odkaz celé jejich rodiny nezemřel s ním. S nejstarším Benem moc nepočítá, je daleko vyšší pravděpodobnost, že na východě při těch hrozných masakrech zahynul, než že jim unikl a přežil. V tom je dost realista. Ačkoli nepatrná naděje pořád je, zázraky se někdy dějí.

K celému problému se vrátí až po večerce, kdy si udělají kávu, zapálí si k ní cigaretu a nalijí panáka kořalky, co jim Johann milostivě dovoluje konzumovat z jeho zásob. Nebo si toho ani nepovšimne, při své vysoké spotřebě alkoholu.

„Je to hrozný, co děláme, abysme přežili. My tady, a asi i Isaac tam …," prohodí lékař.

„Dane, děláme jen to, co je nezbytný. Věřím, že ani Isaac s nima nespolupracuje víc, než je nutný," opatrně oponuje písař.

„Ale to z nás vinu nesmejvá … slyšel si, co říkal Schröder vo tom seznamu …"

„Dane, dyť jsme k tomu nucený. Když to neuděláš, tak zemřeš. Tohle přece není žádná spolupráce, to je jen hnusný vydírání. Nezaměňuj laskavě voběti a viníky," nesouhlasí úplně Joseph, ale vnitřně cítí, že má jeho sourozenec minimálně trochu pravdu. Ne každý na tomhle strašném místě má taková privilegia jako oni, vlastně většina je nemá, a tak trpí hlady, bitím, a nakonec zaplatí svým životem. Nebo se z nich stanou pokusní pacienti, co někdy experiment přežijí, a občas také zemřou.

„Není to tak jednoduchý, Josephe. Navíc, ten seznam … víš, co to znamená."

„Nic, co bysme nevěděli. Je jasný, že nebudou chtít nechat naživu svědky, co viděli na vlastní voči plynování lidí, a kdoví, co se tam u toho dějou za hrůzy."

„Jak to můžeš říkat tak klidně," zavrtí hlavou starší bratr, zatváří se pohoršeně, „Vždyť jde vo našeho Isaaca."

„Dane, kolikrát jsme už vo tomhle mluvili. I Schröder jasně řekl, že mu pomoc nemůže. Nebo jen trochu, možná mu teď pomohl Mengele, protože s ním ty spolupracuješ. Ale nakonec … Dane, moc tě prosím, soustřeď se jen a jen na sebe. Ty máš šanci vyváznout, snad, díky tomu Schröderovi."

„Co ty víš … taky jsem toho viděl strašně moc …"

„Ale seš doktor, a k těm se voni chovaj jinak. To snad vidíš, ne?"

„I doktoři tady umíraj …"

„No jo, ale ne tolik. Například i ty starší nezplynujou, ale nechaj je žít. A taky vás vobčas berou jako svoje kolegy, to taky nemůžeš popřít. Třeba právě proto vás nenechaj nakonec zabít."

„Možná si děláš jen planý naděje … možná není žadná šance, pro nikoho z nás. Především pro Isaaca a pro mě, který jsme toho viděli tolik … tolik strašnejch věcí … Možná bys nějak mohl přežít ty, protože …," zarazí se starší bratr, a v jeho obličeji se objeví provinilý výraz.

„Myslíš proto, že jsem kasrát a tak se nebudu moc rozmnožit?" zeptá se písař se trpce.

„Promiň," hlesne lékař.

„Ty se nemáš za co vomlouvat, tys to nezavinil. Dane, naznačovals, Schröder ti nabízel nějakou dohodu, ne? Když tvrdil, že ti pomůže přežít, ne?"

„Josephe, copak ty jim ještě věříš? Po tom všem? Potom, co za lží tady už namluvili? Všichni víme, co maj v úmyslu, jen se tváříme, že to nevíme. Nebo proto, abysme se nezbláznili… Podle mýho jen chce, abych mu tady dobře sloužil, dokud to půjde. Pak se mě zbaví, a to všechno další jsou jen kecy."

„To bych neřekl, podle mýho pro tebe má minimálně určitou slabost … podle mýho není tak snadný nechat zabít někoho, s kým už spolupracuješ přes dva roky. Zpočátku si byl jen bezejmennej vězeň, číslo, ale teď … dyť se ti svěřuje, když se vožere."

„Možná právě proto, že ví, že já to už nikomu neřeknu," poznamená hořce starší sourozenec.

„Do prdele, Dane, přestaň už s tím negativismem, nebo se vážně zblázníš. Už to musíš vydržet, když už si to vydržel tak dlouho. Teď, když už to vypadá nadějně, když dostávaj na prdel, na východě i na západě."

„Je těžký bejt pozitivní, když víš, co se tady děje. Když se ti donesou ty strašný informace. Vyvraždili ten rodinnej židovskej tábor v Birkenau, i ten cikánskej, co byl vo dva nebo tři sektory vedle. Naposledy prej úplně zlikvidovali i loďžský gheto, teď likvidujou to

v Terezíně. Pořád tady dělaj selekce, nemyslím tady u nás na voddělení, ale v táboře … zabíjej pořád, a možná ještě víc, když cejtěj, že jim teče do bot. Vzpomeň na jaro, jak tady vyvražďovali Židy z Maďarska … Tohle se nedá pochopit, jak můžou bejt tak krutý. Jak strašná musí bejt jejich nenávist k nám, když vháněj do plynu ženy i děti, i maličký děti …“

„Co ti na to mám říct? Já jen chci, abys to vydržel, nesložil se.“

„Je to směšný, že ty povzbuzuješ mě, jako mladší bratr a potom …“

„Potom, co se mi stalo? Dane, možná právě proto. Můj život skončil, to si nebudeme namlouvat. Skončil v tu chvíli, jak ten polskej řezník říznul … Vidíš, ten prej už tady není, už ho propustili, nebo co …“

„To nebyl Žid, ale Polák, a von sám se spíš považoval za Němce …“

„To je jedno. Dane, právě proto, co mi udělal, mám už jen jedno jediný přání, jedinej cíl. Abys to ty nakonec přežil … Na tom jediným mi záleží, to mně dává sílu se vším bojovat, nezabalit to. Je jedno, že jsem mladší, důležitý je, že ty máš koule a já ne. Ty můžeš mít děti, já už ne. Vo tom to je, a musíme voba udělat všechno proto, abys nakonec mohl založit rodinu. Pokud bych to taky přežil, budu ty tvoje děti brát tak trochu i jako svoje … Nevím, jestli mi rozumíš … Prostě chci bejt alspoň trochu užitečnej, když jsem jinak k ničemu.“

„Josephe, ty přece nejseš k ničemu. Hrozně moc mi pomáháš. Ty sám toho můžeš udělat strašně moc, v budoucnu. Jsou i jiný, co nemůžou mít děti, a mají všechno na svým místě … Můžou toho hodně udělat. Pro jiný, pro lidstvo …“

„Pro lidstvo,“ ušklíbne se písař, „To jako i pro ně? Na lidstvo ti kašlu, podívej se kolem, co je lidstvo zač. Pro mě je důležitá jen naše rodina, a tou seš teď už jen ty. Strašně moc bych si přál, abys to přežil, a já ti třeba mohl pomoc vychovát tvoje děti. Pokud by ti to teda nevadilo,“ podívá se tázavě.

„Jistěže ne,“ řekne rychle Daniel, „Navíc můžeme adoptovat židovský děti, sirotky, vždycky jich je po válkách hodně … já vím, voni systematicky vyvražďujou i děti, ale i tak určitě nějaký přežijou. Některý z nich můžeme adoptovat, můžou se stát tvejma dětma …“

„Důležitější je, abys ty měl svoje vlastní … svojí krve … naší krve,“ hovoří potichu Joseph, „Jen tak zachováme rodinu, a vzejdou z ní další generace. Dane, prosím tě, mysli teď už jen a jen na sebe. Udělej, co po tobě bude Schröder chtít. Isaac je ztracenej, a já na hovno. Moc tě prosím, kvůli vodkazu našich, kvůli všem dalším, co tady umřeli. Nesmí se jim podařit vyhubit celou naši rodinu. Ale já vím, že ty to přežiješ, budeš mít děti, a to bude naše pomsta. Přijdou nový generace, navzdory tomu jejich šílenýmu plánu nás do jednoho vyvraždit,“ hovoří zaníceně, ale taky částečně zoufale. Není si totiž jistý, jestli se jeho vroucné přání naplní, snaží se však před svým sourozencem hrát vyrovnaného a nabitého pozitivní energií.

DOBŘE JIM SLOUŽÍME, MY MÁME NADĚJI

Již v sobotu sedmného října večer měli esesáci všechna krematoria pod kontrolou a přeživší členy sonderkomanda plně ve své moci. Během povstání bylo zabito čtyři sta padesát dva vězňů, včetně sto sedmdesáti, co tvořili sonderkomando v Krematoriu II. Ten sto sedmdesátý první, jeden mladý vězeň, jim ještě uniká. Skrývá se někde v okolí, ale je vysoká pravděpodobnost, že i jeho brzo dopadnou a zabijí.

Přežilo sto šedesát osm vězňů z Krematoria III, jednoho ještě v neděli umlátil esesák, kterému den předtím propíchl jízdní kolo. Možná to ten muž udělal, možná jen vzal vinu na sebe. V každém případě ho nácek ubil přímo před nastoupeným komandem.

Co se týká lesních krematorií, tam zůstalo naživu pouho pouhých čtyřiačtyřicet vězňů. Dohromady tedy tvoří po osmém říjnu sonderkomando dvě stě dvanát mužů, plus čtveřice

patologů a také Isaaca Edelsteina s Haimem Kamzonem, kteří jsou vedeni jako kápo techniků a jeho asistent.

Ovšem již v pondělí devátého října dojde k dalšímu zásahu, kdy je zatčeno čtrnáct vězňů z Krematoria III a odesláno do nechvalně proslulého bloku jedenáct v základním táboře. Jak Isaac zaslechne, tito muži snad plánovali vyhození krematoria do vzduchu, a byli přitom načapáni či odhaleni. Mezi nimi je i všech pět zbylých ruských válečných zajatců, ostatní zemřeli při povstání.

V úterý desátého října tak čítá celé sonderkomando již jen sto devadesát osm mužů, ti budou muset zajistit následný chod továren na smrt. Proto dochází k novému rozdělení přeživších vězňů. Oberkapem je skutečně jmenován Mietko Morawa, velitelem všech krematotií zůstává šikovatel Peter Voss Z lesních krematorií je stále funkční pětka, protilehlá čtyřka je vypálená, také se v ní zřítil strop, kromě místnosti, v níž jsou pece. Jelikož je nepoužitelná i pro ubytování zbylých vězňů, nacházejí ti azyl v Krematoriu II, kde je naopak ubytovací kapacita více než nadbytečná.

Na nedostatek práce si výrazně ztenčené sonderkomando stěžovat nemůže, neboť přijíždějí další transporty z Terezína, a většina z nich jde po selekci na smrt. K tomu se plynují i oběti selekcí v táboře, cíleně se likvidují nemocní a zesláblí muži i ženy. Což může souviset s prosakujícími informacemi, že se v dohledné době uvažuje o evakuaci všech zbylých práceschopných vězňů do jiných koncentračních táborů více na západě, dál od východní fronty, kde na Němce zle dotírá Rudá armáda.

V sonderkomandu po zatčení čtrnácti mužů panuje napjatá atmosféra, další svírá strach, neboť mnozí mají tak říkajíc máslo na hlavě, o chystané vzpouře minimálně věděli, pokud ji přímo neorganizovali. I Isaac se střeží kontaktu se Szmulewskim, kdoví, jak po tom masakru nyní nahlíží odbojová skupina na všeobecné povstání.

Morawa nedokáže skrýt svou radost nad povýšením, konečně dosáhl svého cíle. Edelstein však má pro něj jen útrpný úsměv, neboť si nejspíš svého kralování příliš dlouho neužije. Je jen otázkou času, kdy Rusové prorazí a tenhle strašlivý tábor bude muset být vyklizený. Nejspíš všechny nepovraždí, neboť budou chtít ještě využít práce svých otroků. Jistě i mnoho německých mužů již padlo v té strašné válce a tak budou vězni nasazeni v továrnách či i jiných hospodářských odvětvích. Ale jistě ne každý současný vězeň či vězeňkyně dostane šanci přežít konec tohoto děsivého místa, skutečného pekla na zemi. Mnozí ještě budou selektováni a zplynováni. Nebo popraveni, pro různá provinění, pro výstrahu.

Isaac sám má práce nad hlavu, je využíván i nadále jako loajální kápo při speciálních akcích, a také provádí každodenní kontrolu techniky ve všech třech funkčních krematoriích. Při té příležitosti se setká i s Lemke Pliszkem, který je velmi přepadlý. Vlastně spolu poprvé od tragických událostí hovoří o samotě. Kápo z trojky má obavy, aby se sám nestal obětí dalších sankcí, neví, co vypoví zatčení muži, a on minimálně o chystané vzpouře věděl. Pokud ho označí za jednoho z organizátorů, umí si spočítat, co bude následovat.

„Chápu, že máš plnou hlavu starostí," přikyvuje chápavě Edelstein.

„Nejde jen vo to," zavrtí hlavou Pliszko, „Jde i o mýho bratra. Ten sloužil v čistírně, a když kolem běželi ti utečenci z dvojky, přidal se k nim. Je to moje chyba, vzkázal jsem mu vo chystaným povstání, a von si myslel, že už nastalo. Tak se k nim přidal a zabili ho," svěsí hlavu.

„To je mi líto …"

„Byl to jedinej člen naší rodiny, co ještě žil … teď už jsem zbyl jen já …," říká ztěžka kápo z trojky.

„Většina je na tom podobně …," poznamená Edelstein, a pocítí nepříjemné svírání okolo žaludku, vyplouvají totiž na povrch vzpomínky, které se zoufale snaží potlačovat.

„Možná si přijdou i pro mě. Copak ty, tobě asi nic nehrozí, když tě prej málem umlátili ty Rusáci, ale pokud jim někdo řekne, že jsem vo tom věděl …“

„Lemke, tys přece udržel to komando uvnitř budovy, a tak si všem zachránil život. Taky si prokázal loajalitu, což voni budou vědět.“

„Nevím, nejsem si jistej … kdoví, co jim tam napovídaj, při tom mučení … je to tam prej strašný, většina nakonec promluví …,“ tváří se nešťastně Pliszko, „Jsou tam i Jankiel Handelsman a Jukel Wrobel, ty byli nejaktivnější, myslím z našeho komanda … Pochopitelně jsem vo nich věděl, a tak nevím, co z nich vymlátěj.“

„Třeba nebude tak zle. V každým případě je teď potřeba bejt vopatrnej, aby neměli důvod k dalším perzekucím. Voni si těch důvodů najdou dost i bez toho, abysme jim dávali sami hůl do ruky,“ mudruje kápo z dvojky.

Ještě chvíli se baví, pak Isaac odchází. Lemke je na tom stejně jako většina, každý má strach, aby ho nezabili anebo neodvezli do mučírny v základním táboře, o které se vyprávějí hrůzostrašné historky. Edelstein sám má občas obavy, zatím mu esesáci důvěřují, a to, že málem skončil v peci, ho v jejich očích ze vzpoury vyviňuje. Ale i on věděl mnohem víc, než jim přiznává, a pokud by ho někdo očernil, měl by co dělat, aby se obhájil. Ale určitě má lepší pozici, než většina jiných, z pohledu případného obvinění ze spoluúčasti na chystaném povstání.

Naopak oberkapo Mietko Morawa se zdá být bez starostí. Je teď vězeňským velitelem celého sonderkomanda, což i svým postojem dává všem najevo. Takový malý Napoleon, ovšem dosti prořídlých šiků, napadne Edelsteina. On si ale na jednání Mietka moc stěžovat nemůže, k němu se chová vcelku vstřícně, i když je Žid.

„Isaacu, tak přemejšlím, co udělat s tím, co tady ještě máme, a co nevyužijeme,“ hovoří oberkapo velmi tiše, pokuřují cigaretu na schodišti ze dvora do suterénu, tam kudy si přicházejí lidé pro smrt.

„Co bys s tím chtěl dělat?“

„No, něco ještě asi využijeme, ale ten zbytek … pokud nás přeloží, tak si to těžko můžeme vzít s sebou. Budou určitě dělat důkladné kontroly.“

„Mluví se o evakuaci…“

„Podle toho, co se proslýchá, a já tomu věřím, tak se počítá s přesunem práceschopných vězňů dál na západ. Jenže pak to tady zůstane. Ovšem kdoví, co udělají s těma budovama. Jestli je třeba vyhodí do vzduchu, tak to bude navždycky ztracené.“

„Mietko, ty počítáš s tím, že by ses pro to po válce vrátil? Počítáš s tím, že nás přeloží?“ podívá se pátravě Edelstein, „Já vím, ty jsi Polák, ale taky jsi toho tady hodně viděl.“

„Slíbili mi to, myslím to přeložení, až nastane čas.“

„Ty jim věříš? Potom, co tady vykládají za lži?“

„Proč by mě měli zabíjet? Myslíš, že já bych proti nim někdy svědčil? Když jsem s nima roky spolupracoval? Vždyť bych tak svědčil i proti sobě. Já přece pro ně nejsem nebezpečný,“ tvrdí dost přesvědčivě Morawa.

„Otázkou je, jestli to takhle budou chápat i oni. Mietko, co ti tvoji bratři, mluvilo se o mohutném povstání, před tím, než se začne tábor rušit,“ podívá se tázavě kápo.

„No, to nevím,“ zatváří se nejistě oberkapo, „Potom, jak tady všechny postříleli, a z nich umřeli jen tři … Navíc, pokud budou lidi přeložení a ne zavraždění … Můžeme se dožít konce války v jiném táboře, a až to skončí, myslím až bude po válce, tak nás asi pustí, ne?“

„Je pravda, že vy Poláci máte určitou naději. I když já bych jim na vašem místě tak moc nevěřil. Co se týká mě, tak …,“ pokrčí rameny Edelstein.

„No, ty jsi Žid, to je pravda. Ale na druhé straně, i ty s nimi dost spolupracuješ, ne? Taky přece nepůjdeš svědčit proti nim, i kdyby tě nechali naživu, ne? Co bys tak říkal? Jak jsi

tady mlátil jiné vězně? Jak jsme drželi při popravách lidi? Já si myslím, že my se musíme spíš bát toho, co bude po válce, než těch Němců," objeví se v očích Morawy nejistota, „Taky by nás někdo mohl obviňovat, i když jsme byli jen vězni. Myslíš si, že by třeba někdo chtěl někoho z nás soudit, až to všechno skončí?"

„Nás soudit?" zachvěje se kápo při té myšlence, a náhle mu nepřijde až tak nesmyslná, i v jeho případě, „Vždyť jsme k tomu byli přece donucení," hájí se nejistě.

„No, snad … Jenže někdo by se na to mohl dívat i jinak … Jen si vzpomeň, kolik třeba jen my dva spolu odvedli lidí na popravu. Přidržovali je, aby je mohli zastřelit."

„Kdybychom to neudělali, tak by zastřelili nás," oponuje kápo, ale z těchto úvah mu není dvakrát dobře. Cítí vinu, ale o tom, že by ho někdo za jeho činnost tady mohl soudit, o tom nikdy nepřemýšlel. Chápe Mietka, ten má na rukách krev vězňů, co surově umlátil. Ale on přece nikoho nezabil, i když spolupachatelství by v tom někdo mohl vidět. Stejně jako to vidí jeho svědomí, které se občas ozývá, nepříjemně.

„Isaacu, já si myslím, že nás jako vězeňské funkcionáře Němci nezabijou. My bychom se spíš měli bát toho, co bude, až ta válka skončí. Právě proto by se nám mohlo hodit, kdybychom měli něco v zásobě. Přemýšlel jsem o tom, třeba to někde zakopat, a až se všechno přežene, tak se proto vrátit. S tím pak třeba zmizet, začít někde daleko nový život … kde nás nebude nikdo znát. Spojovat tady s tím …"

„Mietko, takhle jsem o tom nikdy nepřemýšlel. Já spíš čekám na zázrak, aby mě nezabili esesáci. Pokud bych to přežil, tak nic z toho nechci, z toho, co jsme nashromáždili. Mietko, jestli chceš, tak si to vezmi. Jen mi nech něco, za co budu moc ještě nějaký čas uplácet esesáky, kupovat si věci, co potřebuji. Jinak všechno ostatní …"

„Isaacu, jsou tam hodně cenné věci … Je to naše společné … Nevím, proč se tak na mě koukáš, já v tomhle držím slovo. I když jsi ten Žid, a já vás vážně nemám rád. Celá ta válka, to bylo hlavně kvůli vám. Ale tebe už tak nějak znám, a i ty jsi vždycky dodržel slovo …"

„Mietko, co jsem řekl, to platí. Nech něco, za co nějakou dobu můžeme uplácet esesáky, a zbytek si klidně vem a někde třeba zakopej. Opravdu. Pokud bych nějakým zázrakem přežil, tak určitě nebudu chtít nic z těch věcí … patřili těm, co tady umřeli … Využívat je tady, to je něco jiného, tady jde o přežití. Ale nechat si je, kdybych tu strašnou válku náhodou přežil …"

„Oni už jsou mrtví a ty věci jim k ničemu nebudou. My jich ale můžeme využít. Po válce, pokud to všechno dobře dopadne. Taky nám mohou na hlavu hodit bombu, můžeme onemocnět, do něčeho se přimotat … Ale my podle mého naději máme, dobře jim sloužíme, tak si nás určitě vezmou s sebou, do toho jiného tábora," říká Morawa a židovského vězně mrazí.

Vždyť má pravdu, pro své přežití i on pomáhal vraždit příslušníky vlastního národa, z ukradených věcí po nich si kupoval přízeň esesáků, jídlo, aby přežil, ale i alkohol a cigarety, aby si zpříjemnil život tady. Zatímco desetitisíce jiných vězňů umíralo hlady. Kde je hranice pro boj o přežití a kde už je kolaborace? Spoluvina na zločinech? Není mu dobře z toho rozhovoru.

„Zamysli se, kde by se to dalo schovat. Ještě si o tom promluvíme," potáhne naposledy z cigarety oberkapo, využívá ji až do mrtě.

Morawa si asi neuvědomuje, jak svými slovy Edelsteina rozhodil. Ten o obsahu rozhovoru znovu a znovu přemítá, jednotlivá slova se mu opakovaně vracejí. Ano, všichni muži ze sonderkomanda trpí pocitem viny, kdy oni přežívají a kolem nich umírají desetitisíce. Kdy si berou jídlo, které již oběti nestačily pozřít, kdy organizují jejich další věci, včetně cenností. Aby sami přežili, zatímco jejich majitelé se přeměňují v popel.

Přitom je to tak zbytečné. Kolik mužů už prošlo různými sonderkomandy, za dobu, co tady vraždí židovské muže, ženy a děti? Ta první komanda, sloužící u bílého a červeného

domku, zlikvidovali dost brzo, a z toho posledního zůstávají naživu necelé dvě stovky. Isaac odhaduje, že se v komandech smrti vystřídalo až na dva tisíce mužů, a zůstává jich už pouhá desetina. Ti ostatní jsou již mrtví. Tak k čemu jim byla ta hrozná spolupráce? K čemu se tak snažili přežít, když i je nakonec zabili? Jaký pud je nutil dělat ty strašné věci, jen aby oddálili svou nevyhnutnou smrt?

Možná Mietko a jeho polští kolegové mají nějakou šanci, ale on a další Židé? Pokud se jim nepodaří zázrakem uniknout, tak je taky zabijí. Jako všechny ostatní. Svou kolaborací a pomocí s vražděním si prodloužil život o dva a čtvrt roku, možná to dotáhne na dva a půl, ale možná ani to ne. Stálo to za to, když platil takovou cenu? Sledoval ty hrůzy, podílel se na nich?

Jenže on nechce umřít. Strašně moc si přeje přežít, nějakým zázrakem uniknout ze smrtelné pasti. Už mnohokrát byl na cestě na druhý břeh, dělilo ho od něj pár okamžiků, ale pořád bojuje. Je proto hoden opovržení? Nebo dokonce by měl být za své konání souzen, pokud přežije? A kdo by ho chtěl soudit, když nikdo, kdo v sonderkomandu nebyl, nemůže mít vůbec tušení, čím vším si musel projít, a jak zoufale každý den, každou hodinu, bojoval o svůj mizerný život? A ten je nyní u sonderkomanda dost trudný, náckové se mstí, za tu vzpouru.

Isaac naštěstí zůstává šikany ze strany esesáků ušetřen, ti si vylévají svou zlost na běžných vězních, bijí je, týrají, a dokonce v době, kdy mají volno, je nutí dělat nesmyslné práce, při kterých je zase mlátí. Mnozí členové sonderkomanda toho mají dost, jsou potlučení, ale na druhé straně již mohli být i mrtví, jako většina jejich kolegů. Tak svůj úděl snášejí trpně a snaží se nevybočit z řady, aby neupoutali pozornost. Někdy stačí prkotina a je zle.

„Drž se radši co nejvíc u mě, a moc se tady sám nepotuluj," nařizuje Edelstein svému pipelovi, když se chystají ke spánku, po solidní večeři, k níž si dali i pár hltů kořalky.

„Dávám si pozor, pane."

„Pozor. Stačí se jen na něj podívat, tak zvanej voční kontakt, a můžeš dostat pořádnou nakládačku," zavrtí hlavou kápo, „Ale jestli chceš, aby tě seřezali …," pokrčí zdánlivě lhostejně rameny.

„Nechci, pane, budu se vás držet."

„Dobře uděláš."

„Pane, pořád vo tom přemejšlím," ozve se Kamzon, leží na své přistýlce na zádech, kouří cigaretu, co dostal, místnost ozařuje jen malá lampička, „Mluví se vo tý evakuaci, do jinejch táborů. Nás se to asi týkat nebude, že jo."

„Haime, co chceš slyšet," říká do stropu Edelstein, „Nejseš přece blbec, aby sis to sám nespočítal. Když už mluvím vo tom počtu, tak jsem si taky něco spočítal," změní téma, „Jak jsem zjistil, tak při tý nesmyslný vzpouře zařvalo čtyři sta padesát dva mužů. Esesáci pak měli tři mrtvý. Pokud jich je tady asi tři tisíce, myslím tím vojáků, jak se říká, tak víš jaký strašný číslo mi vychází?"

„Číslo? Co vlastně počítáte, pane?"

„Kdyby se všichni vzbouřili, a byla podobná bilance … teda kolik by bylo potřeba životů, abysme dokázali pozabíjet ty tři tisíce po zuby vozbrojenech vojáků. Víš ty, co mi vyšlo?"

„Nevím … mám to zkusit spočítat, pane?"

„Nemusíš, já už to udělal. Vychází to přibližně jeden esesák na sto padesát zabitejch vězňů. To znamená, že při třech tisících, by zařvalo čtyři sta padesát tisíc vězňů."

„Cože? Skoro půl milionu?" vyvalí oči sluha.

„No, to je jen teorie," odpovídá Isaac, „Taky by ta bilance byla jiná, kdyby to líp připravili. Kdyby k povstání došlo třeba v noci, zabili se nějaký strážný, získali se jejich zbraně a tak. Ale i tak by asi ty tři tisícovky vojáků udělali děsnou paseku."

„Není teda žádná šance, jak se z toho dostat? Tohle mi naznačujete, pane?"

„Ale ne, to já jen tak, ani nevím, proč jsem to začal počítat. Haime, pořád je malá naděje, i když ne moc velká. Uvidíme, co se bude dál dít, až začnou ten tábor likvidovat. Třeba nastane chvíle, kdy půjde něco udělat."

„Máte nějakej plán, pane?" ožije Kamzon.

„Tak to nemám," zklame pipela jeho nadřízený, „Budeme se možná muset rozhodnout v okamžiku, podle situace. Já jen, abys neztrácel víru, nepropadal beznaději. Třeba se stane nějakej zázrak, vybombardujou to tady, Němci začnou zmatkovat, až se Rusáci přiblížej, co já vím."

„Hm, to je hezký, co říkáte. Ale když už jste mluvil vo těch číslech, pane, jak dlouho jim tak může trvat, než postřílej dvě stě vězňů?"

„To nevím, ale asi moc dlouho ne. Podle toho, jestli by nás stříleli po jednom, nebo někam nahnali a rozstříleli z kulometů. Pak by to asi bylo dost rychlý. Je mi jasný, na co narážíš. Určitě maj v úmyslu nás nakonec zabít. Teď jde jen vo to, jestli přijde ten zázrak, nebo ne."

„Zázrak, pane," zní hlas sluhy hořce, „Pane, desetitisíce, ne, asi statisíce tady na nějakej zázrak čekali, a pak prošli komínem. Byli jich už asi statisíce, co? Kolik jich tu tak mohli ty svině zavraždit?"

„Tak to vážně nevím, ale obávám se, že těch sto tisíců bylo hodně. Vážně nevím. Tři čtvrtě milionu? Milion?" hádá Edelstein.

„Milion …," hlesne Kamzon a zježí se mu chlupy na těle, „To je tak neskutečný číslo … je to vůbec možný? Takovejch lidí … to si vůbec nedokážu představit …"

„Tohle si podle mýho nedokáže představit nikdo … možná jen my, co jsme tady u toho byli. Vždyť už nás tady vražděj dobrý dva a půl roku. Začali s tím prej krátce před mojím příjezdem, myslím s tím plynováním, masovým vražděním. K tomu vezmi ty, co umřeli v táboře, hlady, ubili je, zastřelili. Pak ty, co šli do plynu po selekci. Jsou to strašný čísla, Haime, strašný čísla."

„No vidíte, pane, a ty všichni čekali na nějakej zázrak. Jenže von nepřišel, místo toho se nadejchali plynu, prostřelili jim hlavu, rozmlátili jim jí tyčí, nebo je nechali umřít hlady, na ty různý epidemie. Nebo na ty injekce, jak se říká … Pane, proč zrovna my dva bysme měli mít nárok na ten zázrak?"

„Haime, já vím, ta statistika stojí dost za hovno. Jenže na druhou stranu, když možná až milion na ten zázrak čekal marně, tak by mohl zbejt na nás, ne?"

„Hm, já si spíš myslím, že ne."

„Di už do prdele, prostě musíš pořád věřit, jinak je to na hovno. Jdeme den za dnem, a voba už dost dlouho."

„Já vím, pane. Já si jen myslím, že už jsme si ten zázrak vybrali. Když nás nezastřelili, když jsme leželi na tom dvoře. Proč bysme my měli mít nárok na dva zázraky, když jiný nedostali šanci ani na jedinej."

„Máš samozřejmě pravdu. Ale zatím nás ještě potřebujou. Snaž se tvářit jako vodborník, teda že tý technice taky rozumíš. Pak máš možná větší šanci. Jde vo jediný, Haime, nějak to přežít až do chvíle, kdy tady vypukne zmatek, Rusáci se přiblížej, nebo se něco semele, v tom táboře. Nebo dopadnou ty bomby, i když k tomu už jsem dost skeptickej. Všichni na nás serou, pokud jim nevyhovuje, že nás tady vyvražďujou …"

„Myslíte si, pane, že vypukne zmatek? Víte, já vo tom taky dost přemejšlel, ale vidím to trochu jinak. Pro nás teda ne moc dobře."

„Jo? A jak to teda vidíš, ty rozumbrado?"

„Rozumbrado? Pane, jen vycházím z toho, co jsem viděl doposud. Já si myslím, že udělaj ještě další selekce, ty slabší či nemocný zplynujou, no a ty silnější vodsunou, do jinýho tábora. Aby tam ještě nějakej čas dřeli, než je taky zavražděj. Pak tady už moc lidí nezůstane,

myslím tím vězňů. Navopak esesáků tady bude víc než dost. Pak to tady zavřou, pane, a asi vám nemusím vykládat, co podle mýho udělaj jako poslední."

„Nemusíš. Ještě než vodtáhnou, tak po sobě ukliděj. Teda postřílej ty, co tady zůstanou do poslední chvíle. Tohle asi myslíš, ne?"

„Jo, pane. Asi budou chtít pálit mrtvý do poslední chvíle, aby tady nechali jen pusto a prázdno, a ten popel někde rozházeli. Takže když nás nezastřelej dřív, například pokud ještě znova zredukujou naše komando, tak to udělaj nakonec, než vodsud půjdou pryč."

„Myslím si, že nějak takhle si to představujou," souhlasí i kápo, „Ale plán je jedna věc, a jeho realizace druhá. Tam je ta naše šance. Já vím, není moc velká, ale třeba je pro nás někde schovanej ještě jeden zázrak. Do třetice. První je, že jsme tady přežili tak dlouho, druhej je, že jsme přežili tu vzpouru, no a ten třetí …"

„No jo, ale pak bysme potřebovali ještě čtvrtej, abysme jim nějak unikli, ne?"

„No to je součástí toho třetího, dostat se nějak vodsud, třeba se někde schovat, a počkat, až dorazej Rusáci," přemýšlí nahlas Isaac, „Je to trochu směšný, že právě já doufám v pomoc Rusáků, když mě jiný málem přiložili ještě živýho do pece …"

„To jo, pane," řekne Kamzon a oba se rozesmějí. Ale je to takový smutný smích, z naprostého zoufalství. Moc dobře si totiž uvědomují bezvýchodnost své situace. Ale dokud dýchají, tak pořád cítí tu nepatrnou jiskérku naděje. Tu jim ale mohou velmi snadno kdykoli zhasnout, stačí jeden výstřel z pistole …

PŘESTAŇ VYŠILOVAT!

V první polovině října se i v základním táboře už hodně spekuluje o evakuaci. Na administrativních pozicích je mnoho vězňů, a ti toho jednak dost vyslechnou, nebo se i dostanou k dokumentům, informacím. Podle všeho se už Němci smiřují s tím, že budou muset toto místo v brzké době opustit, a připravují plány, jak to udělat co nejefektivněji. Tedy zachovat naživu především silné a zdravé vězně a vězeňkyně, jejichž práce ještě půjde využít. Třeba i kvůli zásobování armády, která úpí pod tlakem spojenců na východě i na západě.

Mnozí esesáci již začínají chápat, že jejich bájná tisiciletá říše nebude mít tak dlouhého trvání, a ti inteligentnější si už uvědomují, že její konec může nastat poměrně brzo. I když je krmí z Berlína různou propagandou, například o tajné zbrani, kterou führer zvrátí nepříznivý vývoj války. Do myslí mnohých se začíná vkrádat i strach, neboť si jsou vědomi, že se jednou budou muset zodpovídat za své činy. Zvěrstva, kterých se zde dopustili, půjdou jen těžko skrýt za obyčejné hrůzy války. Moc dobře vědí, že tady páchali genocidu, vraždili slabé a staré hned po příjezdu, dopouštěli se strašných zločinů na vězních, včetně lékařských experimentů, masových selekcí a následných plynování.

Nervozita tak panuje na obou stranách, věznitelé mají strach ze své budoucnosti, a vězni, aby ještě nějakou budoucnost měli. Aby byli mezi těmi, kteří budou evakuováni, a ne mezi těmi, kteří ještě předtím zavraždí. Například nyní onemocnět se může rovnat rozsudku smrti, stejně tak být slabý, jedno zda svou fyzickou konstitucí, či od podvýživy, otrocké práce.

Daniel dvakrát mluví s Adamem Cieluchem, a jak pochopí, už se moc o velkém povstání neuvažuje. Pravděpodobně odbojáři došli k názoru, že je větší naděje se dožít konce války v jiném koncentračním táboře, než se pustit do zoufalého boje s vojáky, po zuby ozbrojenými. Možná velmi rychlé a nesmírně krvavé potlačení vzpoury sonderkomanda mnohé vyděsilo. Nebo ti z podzemní organizace počítají, že oni mají šanci zůstat naživu, nebýt popraveni. Dočkat se chvíle, kdy budou Němci kapitulovat, a pak být propuštěni.

Edelstein sám má na vše poněkud jiný pohled, daleko skeptičtější. Domnívá se, že Němci odsud asi evakuují i Židy, ale jen ty, co jsou schopní práce, a co toho moc neviděli. Jistě,

každý tady ví o plynových komorách, o hromadných vraždách, o selecích, popravách, mučení. O experimentech na vězních. Některé bloky jsou nechvalně známé. Ale něco jiného je o něčem slyšet, než být něčeho přímým svědkem. Pokud spojenci zvítězí, a pokud zorganizují soudní tribunál s válečnými zločinci, tak svědectví z doslechu nebude nic moc, na rozdíl od očitých svědků. Proto je jistě v zájmu esesáků, aby žádní takoví nebyli.

Je strašné žít pod tíhou takových úvah, kdy z nich vyplývá jediné, totiž vlastní smrt. A ještě depresivnější je to ve chvíli, kdy se po naprosté beznaději, po naprosté nadvládě nacistů, po jejich úspěšném taženích Evropou, přibližuje doba, kdy budou poraženi. Umřít potom, co člověk vydržel více než dva roky na tomhle hrozném místě, ve chvíli, kdy je porážka Němců na dohled. Ačkoli na dohled, mohou válčit ještě hodně dlouho, bránit se urputně do posledního náboje. Ale postup spojenců na východě i západě, o kterém sem pronikají kusé informace, dává naději, že by do roka mohlo být po válce. Ovšem kdo ze zdejších vězňů bude tento konec moci oslavit, je velmi nejisté, esesáci pořád mají hrozně moc času je všechny povraždit.

Ve čtvrtek devatenáctého října odpoledne dostane Daniel právo v doprovodu Kurta na pracoviště Hygienického instututu v Rajsku, aby tam předal odebrané vzorky. Hlavním důvodem však je, aby se mohl na krátký čas potkat s Helene. Od ní se také dozví, že už i zde se mluví o zrušení tohoto pracoviště, dle všeho už některé zařízení pomalu balí.

A nejsou sami. Například takový doktor Horst Schumann, který zde zmrzačil stovky mužů a žen, při svých experimentech se sterilizací, odjel už v září na kliniku Sonnemstein. Podle Johanna však uvažuje o zřízení nového pracoviště v ženském koncentračním táboře v Ravensbrücku. Pryč je i Horstův vězeňský asistent, polský chirurg Wladyslaw Dering, toho náckové propustili, asi za jeho dobré služby. Bohužel jedním z těch, co vykastroval, je i Joseph.

„Dane, mluví se tady hodně o evakuaci," šeptá Helene Kleinová, když se oba milenci krátce setkají, prči evidenci doneseného biologického materiálu.

„Taky jsem to slyšel," odpovídá stejně hlasitě Daniel.

„Moc pacientek, z toho bloku jedna, ale i sester se bojí, jestli je zařaděj do transportů, anebo jestli … rozumíš."

„Rozumím. Co se týká pacientek, tak mám značné obavy. Pokud se rychle neuzdraví … Co se týká sester, ty asi budou potřebovat i jinde," tváří se on ustaraně, „Helene, doktor Schröder mi slíbil, že ti ten transport zařídí. Budeš dělat sestru nebo laborantku v jiným táboře, u jednoho jeho známého."

„Dane, a co ty?"

„Já tady ještě budu muset nějakej čas zůstat, vedu přece to voddělení," odvrací on zrak, aby na něm ona nepoznala jeho pochybnosti.

„Dane, ty mu věříš?"

„Věřím. Dyť zatím vždycky zařídil, co nám slíbil, ne? Tobě zajistil místo tady, na Hygienickým institutu, já pak vedu jeho voddělení. Postaral se i o Josepha, když svolil, aby se stal písařem. Vlastně nepřímo pomáhal i dvojčatům," zkřiví se mu tvář bolestí, když na ně vzpomene, „Sehnal pro ně občas jídlo …"

„Nechci vodjet bez tebe."

„Helene, tohle teď nebudeme řešit. Budu se muset vrátit, mám tam v poslední době dost práce, doktor Schröder nás dost honí, jakoby toho chtěl ještě hodně stihnout, než bude tábor evakuovanej a to jeho pracoviště zrušený."

„Dane, co pak bude s tebou?"

„Doktor Schröder mi slíbil to stejný, co pro tebe. Taky transport, do jinýho tábora. Asi i s ním, jen nevím, kam to má bejt. Možná do jinýho tábora, než ty, nevím, někde jsou prej jen ženský a někde jen mužský tábory. Ale slíbil mi, že se vo tebe jeho kolega postará, asi jako tady doktor Weber. Věřím mu, že tohle dodrží."

„Dane, moc se bojím, jak to nakonec dopadne," tváří se ona zoufale, „Tady jsem nebyla sama, byls tady ty, mohli jsme se vobčas vídat … Pokud mě přeložej jinam …"

„Helene, nebude to trvat věčně, myslím ta válka. Podle mýho už i voni tušej, že ji prohrajou. Nakonec se zase shledáme, doktor Schröder mi určitě řekne, kde seš. Možná budu mít i informace vo tobě, přes toho jeho kolegu," vymýšlí si teď on, za prvé vůbec neví, zda je něco takového možné, a za druhé si není jistý, že on tohle místo opustí živý. Ale ona by se snad mohla zachránit, je jen sestra a zase toho tolik neviděla.

„Dane, radši bych tady zůstala s tebou. Nešlo by to nějak zařídit?"

„Helene, pokud se bude tábor evakuovat, bude jen dobře, když ti doktor Schröder zařídí ten přesun co nejdřív. Kdoví, jakej zmatek tady pak bude."

„Právě. A ty tu musíš zůstat …"

„Určitě ne až do konce. Doktor Schröder chce, abych jel někam s ním. Tohle mi řekl, chce pokračovat ve svém výzkumu v jiným táboře, a tam se mu budu hodit," zase si on vymýšlí, protože o tomhle také s Johannem nemluvil. Ten mu jen naznačil, že má jakýsi tajemný plán, ale možná vůbec žádný plán pro něj nemá, jen kulku.

Vrací se zpátky značně rozrušený. Jde sychravým počasím po silnici, spolu s mladým esesákem, který je však také dost zamlklý, přepadlý. Asi i on má obavy ze své budoucnosti. Možná bude převelen na frontu, a tam … Jaká je životnost obyčejného vojáka?

Kdyby se mu podařilo alespoň zachránit Helene a Josepha. Helene miluje, a moc by si přál, aby válku přežila. I když si třeba po ní najde jiného, se kterým založí rodinu. Joseph si vytrpěl svoje, ale snad by se dokázal se svým postižením vyrovnat, našel si práci, která by ho bavila. Sice rodinu nikdy nezaloží, ale může snad alespoň trochu štěstí zažít, až budou ti vrazi poraženi. On a Isaac toho viděli ze všech nejvíc, a tak nad nimi visí Damoklův meč, je jen otázkou, kdy dopadne.

Přes všechny své pochyby a starosti se snaží, aby oddělení dobře fungovalo, a snad se mu daří jeho záměr naplňovat. V poslední době je Johann často přítomný, někdy chodí i večer, probírají zprávy, výsledky experimentů, nebo i kontrolují pacienty, sledují jejich stav.

Po večerním nástupu donese Joseph večeři a oba sourozenci se do ní pustí v kanceláři. Oni si ji mohou zpestřit i dalším jídlem, které jim stále Kurt dopravuje, i když v poslední době je asi všeho všude nedostatek. Ale vždycky se nasytí, a tak si udržují stálou váhu, což je zde nesmírné privilegium.

Vlastně už jsou po jídle, když se objeví Šimon Rozental, a je vidět, jak moc je rozrušený. V jeho očích je možné spatřit strach, nervózně si mne ruce. Což je u jinak dost vyrovnaného a otrlého kluka nezvyklé a značí to velký problém. Nebo má zase špatnou zprávu o Isaacovi, napadne lékaře a zachvěje se.

„Pane doktore, potřeboval bych s vámi mluvit," říká chlapec přerývaným hlasem.

„Tak mluv. Co se stalo?"

„Pane doktore, mohl bych s vámi mluvit o samotě?" podívá se Rozental na písaře, tím zaskočí oba sourozence.

„Tak já se zajdu podívat za Avim," rozhodne se Joseph nekomplikovat situaci, zvedne se a místnost opustí.

„Šimone, tak co se děje?" jsou v očích lékaře velké obavy.

„Pane doktore, potřebuju pomoc. Chtěj mě zabít," vyhrkne kluk.

„Zabít? Šimone, cos udělal? Chytili tě při něčem?"

„Co sem udělal, pane doktore? Je mi jen čtrnáct, to sem udělal, pane doktore."

„Šimone, vůbec ti nerozumím. Mluvíš nějak zmateně. Posaď se a řekni mi, co se vlastně děje," ukáže Edelstein rukou na židli, ze které před chvílí vstal jeho sourozenec.

„Pane doktore, před chvílí jsem dostal varování. Neřeknu vod koho, pane doktore, ale má dobrý informace. Pane doktore, voni nás chtěj zejtra zabít," je v hlase chlapce cítit hrůza.

„Pořád říkáš, že tě chce někdo zabít. Kdo tě chce zabít? Komu si co udělal?"

„Vy to nechápete, pane doktore," tváří se Rozental nešťastně, „Zejtra maj jít do plynu všichni kluci, všichni náctiletí, nebo jak mi to ten člověk naznačoval. Chápete to? Přijdou si asi pro mě, a možná nejen pro mě, pane doktore."

„Co to říkáš?" zbledne hrozně Daniel.

„Chtěj nás zavraždit. Asi že jsme jako moc mladý. Nevím, jestli chtěj zabít všechny pod dvacet, nebo pod vosumnáct, ale u mě je to jasný, mně je jen čtrnáct. A pokud vím, tak Josephovi taky vosumnáct ještě nebylo …"

„Šimone, kdo ti tuhle strašnou informaci řekl?" má teď v očích hrůzu i lékař.

„Pane doktore, to vám neřeknu. Ale věřím mu. Chtěj to udělat. Chtěj nás zejtra nahnat do plynu. Pane doktore, voni se chystaj na tu evakuaci, a tak selektujou nemocný a slabý. A asi taky starý a moc mladý. Pane doktore, já nechci umřít, potřebuju vaši pomoc," říká hoch úpěnlivým hlasem.

„Pomoc … Šimone, voni jsou krutý … ale až tak strašně …"

„Pane doktore, copak je neznáte?" zvolá zoufale a nevěřícně kluk, „Vždyť naháněj děti do plynu. I já tam už měl skončit, jen zázrakem jsem tehdy vyváznul. Pořád jsem ale drobnější, třeba Joseph je silnej, třeba ho nechaj. Ale já, já vypadám mladě … Pane doktore, musíme něco vymyslet. Ale rychle, pokud si pro mě zejtra přijdou. Určitě to budou dělat v Birkenau, ale asi i tady … Pane doktore, já nechci chcípnout, takhle, teď, když už je to s nima nahnutý … Tak co uděláme?"

„Já nevím," je bledý jak stěna Edelstein, ještě aby mu odvedli Josepha a zahnali ho do plynové komory.

„Pane doktore, nesmíte mě jim vydat. Třeba mě něčím nakažte, udělejte ze mě pacienta, toho vašeho pokusnýho. Nechám se klidně popálit, poleptat, když bude potřeba. Jen mě jim nesmíte dát. Nechci umřít v tom plynu …"

„Šimone, hlavně se uklidni. Promluvím o tom s doktorem Schröderem."

„Ale ten tu už není, a než zejtra přijde, může bejt už pozdě. Už mě můžou vodvíst. Nebyl by problém se schovat, ale když mě nenajdou, tak po mně začnou pátrat, a až mě najdou, tak mě určitě zabijou. Musíte ze mě udělat toho pacienta, a říct, že by se tím narušil nějakej moc důležitej výzkum. Možná ho radši udělejte i z Josepha. Je tu i ten Michal, ten je sice Polák, ale je mu jen šestnáct. Nevím, jestli půjdou jen Židi, nebo vezmou všechny. Měl byste nás nějak vochránit, pane doktore."

„Pořád tomu nemůžu uvěřit … taková krutost …"

„Věřte mi, pane doktore. Ta informace je správná, vážně," říká zoufalým hlasem kluk.

„Já ti věřím, jen mi to přijde tak strašný …"

„Jako byste je neznal, pane doktore. Chtěj nechat naživu jen silný a zdravý, a ty pak někam přeložit, kde budou dál votročit. Všechny další chtěj ještě zabít, než to tady zavřou."

„Na našem oddělení se ale selekce přece nedělají …"

„Tohle je ale přece něco jinýho. Tady nejde vo nemocný, vo pacienty, tady de vo věk. Tak to už pochopte, pane doktore. Rozhodli se nás všechny zabít, co jsme podle nich moc mladý. Nesmíte mě nechat vodvíst, až si pro mě přijdou."

„Šimone, promluvím s doktorem Schröderem. Nic neříkej! Přijde sem ještě dneska večer, nedokončili jsme pár případů, chce to dodělat. Takže s ním zkusím promluvit, jak vás všechny zachránit."

„Jen jestli bude chtít … Jednou mi už život daroval, jestli to udělá podruhý … jestli je to nějakej rozkaz ... Pane doktore, klidně mě třeba popalte, jako ty jiný tady, a pak mě sledujte.

Aby byl důvod, proč tady mám zůstat. Jinak si mě vezmou a zabijou," zní hlas chlapce naláhavě, „Je vlastně klika, že mám ty známosti. Jinak by si mě zejtra vzali a já byl v prdeli. Takhle se nám snad podaří mě z toho dostat. Že jo, pane doktore?" podívá se prosebně.

„Šimone, hlavně se uklidni a neudělej žádnou hloupost. Já se …," nedokončí Daniel větu a zvedá se, hoch pak ze židle doslova vystřelí, neboť do místnosti vchází kapitán. Vystrašený chlapec kolem něho proklouzne a zmizí, jak pára nad hrncem.

„Ten spratek," podívá se na dveře Johann, „Ani pořádně nepozdravil. A div do mě nevrazil, jak vodsud upaloval. Asi nemá čistý svědomí, co?"

„Svědomí?" podívá se Edelstein na esesáka udiveně, „Především má hrozný strach, asi jako někdo, kdo má zítra zemřít, pane doktore."

„Co to žvaníš?" zarazí se Schröder, posadí se, ukáže na konvici s vodou a na skříňku, kde je tvrdý alkohol.

„Pane doktore, nevím jak, ale nějak se dozvěděl o tom strašném rozkazu, co má být zítra naplněný. O těch, co jsou příliš mladí, a tak mají být utraceni," chvěje se Danielovi hlas, a i ruce, kterými připravuje kávu a nalévá panáka.

„To se z toho poseru. Co se tady všechno nevyžvaní," zavrtí nevěřícně hlavou Johann.

„Tak je to pravda," je zsinalý v obličeji Edelstein.

„Co je pravda, do prdele!" zamračí se kapitán.

„To s těmi mladými … Mají být zítra zavražděni, v plynu."

Schröder neodpoví, jen s nevraživým pohledem sleduje svého vedoucího lékaře, jak připravuje kávu, a neřekne ani slovo, dokud není hotová.

„Nalej si taky a sedni si," ukáže na láhev kořalky.

Vězeň rozkaz vyplní, ale nedokáže zastavit třes svých rukou. Chování šéfa ho děsí, nebojí se už jen o Šimona, ale také o Josepha. Bylo by strašné, kdyby ho teď udusili v plynu, potom, co mu všechno udělali. Jen proto, že je mu pouhých sedmnáct let.

„Co se celej klepeš, do prdele!" vzteká se Schröder, „Já v tomhle nejedu, tohle nejsou moje rozkazy. Nevím ani, jestli pocházej vodsud, nebo z vyšších míst."

„Kdo všechno má zemřít …," hlesne Edelstein.

„Už nějakej čas se vybíraj vhodný vězni a vězeňkyně pro transporty. Na práci. Teda zdravý a silný. No a ten zbytek, ten se má postupně eliminovat, když to teda chceš slyšet," tváří se pořád naštvaně kapitán, pak hmátne po skleničce a obsah zvrhne do krku, následně posunkem naznačí, aby byla doplněna.

„Teda Šimon … a asi Joseph …," třese se Danielovi ruka, pročež ucmrndne i stranou.

„Hlavně to všechno vylej na stůl," podívá se jak vrah Johann, „Děláš tady scény kvůli pár stovkám, když jich tam šli desetitisíce … Co se tak koukáš, já ten rozkaz nevydal, do prdele. Tohle se mě ani tebe netejká, tak přestaň vyšilovat a lejt to na stůl."

„Netýká … jak netýká, pane doktore. Chcete mi zabít dalšího bratra. Je mu jen sedmnáct … podle toho šíleného rozkazu má být taky zplynován …," třeští oči židovský lékař.

„Tak za prvý, vypadá na dvacet. Za druhý, dělá tady písaře. A za třetí, ten malej šmejd, co vodsud vypadnul, jako by mu hořela koudel u prdele …," mávne jen rukou Johann.

„Ten chlapec vám zprostředkoval nejeden obchod, pane doktore," hovoří tichým hlasem Edelstein, „Je tu ještě jeden Polák, tomu je jen šestnáct. Toho taky zabijete?"

„Můžeš mi říct, ty blbče, kdo ti řekl, že chci někoho vodsud nechat zabít?" ptá se úsečně kapitán, „Serete mě, všichni, a mám sto chutí tam ty náctiletý vážně poslat. Nedovolil jsem nikomu, aby tady na vás jen sáhnul. Nejsou tu žádný selekce, máte vyšší dávky žrádla, a ještě si fixlováním zajišťujte další. Tobě sem nechám dodávat další žrádlo, cigára, chlastáš z mojích láhví. Tak co do prdele chcete víc?"

„Pane doktore, ale ten rozkaz …"

„Já ti na nějakej takovej rozkaz seru, do prdele. Už bys snad mohl pochopit, že tohle voddělení má zvláštní status. Tak už přestaň šílet, ty i ty další. Doufám, že ten spratek nezpůsobí nějakou paniku. Jestli jo, tak ho vlastnoručně zastřelím. Ne. Napřed ho zaživa stáhnu z kůže. Pošlu ho na tu jedenáctku, a tam z něj dostanou, kdo mu dává ty zaručený informace. Tak na co čekáš, zavolej ho sem, než udělá nějakou blbost!“ křikne zlostně Schröder.

Daniel vyrazí z kanceláře, a ani kluka hledat nemusí, vykukuje zpoza rohu. Když na něj lékař mávne, tak rychle přiběhne. Nicméně do kanceláře vstoupí jako zpráskaný pes.

„Ty parchante, komu všemu si vyžvanil tu infornaci vo tom zejtřku?!“ zařve na něho kapitán, a v chlapci by se krve nedořezal, „No tak, mluv!“

„Pane doktore, řekl jsem to jen panu doktorovi. I jeho bratra … písaře … požádal jsem, abych mohl s panem doktorem mluvit o samotě,“ mektá Rozental, bledý jak stěna.

„Tak ať to tak taky zůstane! Jak zjistím, žes to pustil někam dál, tak je to tvůj konec, jasný? Kdo ti to vyžvanil?“

Šimon zůstane tichý jak ryba, ani necekne.

„Tak kdo to byl? Nebo tě nechám přivázat na pitevní stůl a budu do tebe řezat tak dlouho, dokud mi to neřekneš!“

Kluk ani teď neodpoví, jen se mu zalesknou oči. Vzrušeně dýchá, nemluví.

„To se radši necháš mučit, než abys to vyžvanil?“ zakoulí očima esesák.

Ani nyní nedostane žádnou odpověď.

„No aspoň že umíš držet hubu,“ kývne hlavou Johann, „Tak poslouchej, ty jeden malej zmetku. Nikomu vo tom nic neřekneš. Budeme to vědět jen my tři. Je to jasný?“

„Ano, pane doktore,“ řekne tichým hlasem Šimon.

„Tak a teď vypadni!“

„Pane doktore,“ zatváří se vzdorovitě hoch, „já nechci zítra umřít.“

„Kdo by taky chtěl, co?“ ušklíbne se Schröder, „Tak zejtra radši vodsud nevylejzej, nebo tě někdo vodchytne a vážně tam skončíš. No co tak čumíš. To se ví, že mně nikdo na moje voddělení nepoleze. Každýmu je hovno do toho, koho tady mám. To si ještě nepochopil? Co?“

„Nemusím tedy … pane doktore, moc děkuju,“ rozzáří se oči Rozentala.

„No, máš zač. Není to poprvý, co ti chráním tu tvojí prdel. A nejen tobě,“ podívá se Schröder vyčítavě na svého vedoucího lékaře, který sklopí hlavu, „Příště, než zase začneš vyšilovat, tak se napřed zeptej.“

„Ano, pane doktore,“ staví se do předpisového pozoru kluk.

„Tak už vypadni!“ ukáže na dveře kapitán.

„Ano, pane doktore,“ vystřelí z místnosti hoch, až se za ním zapráší.

V kanceláři se rozhostí ticho. Daniel sedí na své židli, hlavu skloněnou, a jen občas vrhne pokoutný pohled na svého šéfa, který se hodně mračí. Ale nic neříká, a vězeň si nedovolí promluvit jako první. Ticho se zdá být zlověstné a hlavně nekonečné.

„Vážně mě dost serete,“ prolomí ho po delší době Johann, „Musím ti říct,“ zní jeho hlas poměrně klidně, ale vyčítavě, „že mi dost vadí, jak málo mi věříš. Po tom všem, co jsem nejen pro tebe udělal.“

„Omlouvám se, pane doktore … já jen … mám strach … už mi skoro nikdo nezbyl,“ blekotá Edelstein, bledý jak stěna, tváří se provinile.

„No jo … ten tvůj strach,“ mávne jen rukou kapitán.

„Pane doktore … tak strašný rozkaz … vždyť ti chlapci by přece mohli pracovat …“

„Tak v tom s tebou souhlasím,“ překvapí esesák vězně, „Vod začátku říkám, že je to nesmyslný mrhání pracovní silou. Dyť já se při těch selekcích vždycky snažil i ty mladý do tábora protlačit. I když jsem věděl, že mi lžou, že si přidávaj roky. Ale když vypadali aspoň trochu k světu, tak … Ale s tímhle já nic neudělám, tohle jde mimo mě. Já tak maximálně můžu

vochránit vás tady, díky tomu zvláštnímu statutu, co jsem pro nás vybojoval," hmátne po skleničce, pokynem donutí Daniela, aby si vzal tu svou, a také ji spolu s ním vypil, následně znova nalil, „Co naděláme, něco vovlivnit můžeme a něco ne," pokrčí rameny.

„Takové barbarství … ti chlapci …," je zsinalý ve tváři Edelstein, neboť se mu vybaví jiná skupina kluků, při jejíž vraždě osobně asistoval. Jeho věčná noční můra.

„Můj ty bože, dyť jde jen vo pár stovek."

„Pár stovek … pane doktore, vždyť každý z nich má svůj život, svoje sny, je to lidská bytost. Zabubit je, v tuhle dobu …"

„V tuhle dobu … jakou dobu?" šlehne Schröder pohledem po svém podřízeném, ten však zarputile mlčí, „Nechceš vodpovědět? Myslíte si, že už válka brzo skončí? Že nás už brzo porazej, co? Tak ti přijde krutý, že krátce předtím budou umírat, co? No, ještě pořád není konec."

„Já vím, pane doktore. Pořád ještě máte dost času. Můžete nás tady zabít všechny."

„Můj ty bože, co to zase meleš. Nemáte bejt přece zabitý, ale evakuovaný."

„Slyšel jsem, pane doktore. Nikoli však, kolik procent bude uznáno za hodné dalšího života, aby pro vás mohlo dál pracovat …"

„Kolik procent … víš ty, kolik už jich vodsud vodjelo? Dyť ten přesun už běží dobrýho čtvrt roku, vod července lifrujou muže a ženy směrem na západ. Už jich tam poslali desetitisíce. Děje se to už několik měsíců, jen vy z toho teď děláte drama."

„Desítky tisíc?" pozvedne zrak Daniel.

„No jasně. Vlaky nejezděj jen sem, ale taky vodsud. Jsme tady taková přestupní stanice, taková třídírna."

„Třídírna," hlesne Edelstein, zatváří se pohoršeně nad použitým výrazem.

„No a jak to nazvat? Pošlou nám sem transport, ten projde selekcí, no a ty silný a zdravý jdou do karantény. Když skončí, nějaký tady zůstanou, nebo jsou rovnou naložený na jinej vlak a poslaný na práci. Tohle už tady běží dlouho, minimálně vod chvíle, kdy sem začaly jezdit ty vlaky z Maďarska. Jak říkám, byly jich už desetitisíce, minimálně tak padesát tisíc, ale spíš víc."

„Pane doktore … ten systém … ten je tak strašně krutý … Myslím tím tu vaši třidírnu, jak jste říkal. Očistit transport od nemocných, slabých, starých, od dětí, a ten zbytek poslat na práci."

„Tohle je totální válka," pokrčí rameny Johann.

„Totální válka proti starcům, slabým, proti dětem …"

„Ježíši Kriste, vo tomhle se snad bavit nebudeme, ne?" zamračí se kapitán.

„Omlouvám se, já jen, když jste s tím začal …"

„Tak samozřejmě máš pravdu. Je to krutý, ale někdo to tak vymyslel a prosadil. Má tu moc, a tak to realizuje. Někdo má víc štěstí, jako některý tady, nebo i jinde, a někdo ne. V tomhle systému nemá jeden lidskej život vůbec žádnou cenu. Ale ani tisíc," hodí do sebe dalšího panáka Schröder.

Edelstein neodpoví, jen sáhne po láhvi a znovu naplní skleničku svého šéfa.

„Možná už nastává pomalu čas, abysme přesunuli taky jinam tu tvojí," prohodí Johann, „Mám to už domluvený, jak jsem ti slíbil. Bude dělat zdravotnici v jednom ženským táboře, nemusíš mít strach, bude tam mít privilegovaný postavení, vo to jsem se postaral. Jak jsem slíbil," dodá důrazně a podívá se znovu vyčítavě.

„Děkuji, pane doktore," špitne Daniel, chvíli zaváhá, než pokračuje, „Pane doktore, nedalo by se něco udělat i pro moje bratry?" zní jeho hlas prosebně i zoufale zároveň.

„Už jsem ti přece na tohle vodpovídal," zase se zamračí Schröder, „Ten Joseph, to by neměl bejt takovej problém, tak ho vezmeme s sebou. Ten druhej, tam to problém je. Nemůžu

ho nechat votamtud přeložit, to prostě nejde. Je tam izolovaný komando. V tomhle prostě nic udělat nemůžu."

„Ale když tam zůstane, tak umře."

„To je dost možný," připustí kapitán, „Dane, tohle jsme si snad vyjasnili, ne? Slíbil jsem pomoc tobě a tý tvojí, a to dodržím. Přidám k tomu i toho tvýho Josepha, ale víc udělat nemůžu. Možná ten druhej bratr nějak unikne, nebo taky ne. Ale to víš vod začátku, jednám s tebou na rovinu."

„Já vím, pane doktore. Kdy necháte přeložit Helene?" ptá se smutně židovský lékař.

„Už mohla bejt pryč, ale nechávám ji tady kvůli tobě," zaskočí Daniela jeho šéf, „No co tak koukáš, pořád je ještě nějakej čas. Ale donekonečna to protahovat nemůžeme, do měsíce bude muset zmizet. Zařídím jí transport, na to místo."

„Co já a Joseph?"

„My vodsud vypadneme pozdějš, máme tu ještě nedokončenou práci. No co zase tak koukáš, do prdele. Pořád mi nevěříš, a to mě sere. Zabalíme to včas, než se tady vobjevjej ty rudý ďáblové. Ale napřed to tady dokončíme, máme ještě moc práce. Musíme využít každej vokamžik. Ale vo tom jsme taky už mluvili mockrát. Mnohý výzkumy už máme v kupě, další můžeme ještě doplnit, rozšířit. Uvažuju taky vo tom chirurgovi, ten je šikovnej."

„Co všichni ti další, pane doktore? Lékaři, zdravotnický personál."

„Co by, taky půjdou do transportu. Všichni jsou dost silný, díky tomu, co jsem pro vás zařídil. Možná některej z těch doktorů. Ten personál … ten fotograf je šikovnej, ale asi ho už potřebovat nebudeme. Prostě se přesunou jinam. Bude už na nich, jak to zvládnou. Já už pro ně udělal dost."

„Co ten Šimon …"

„Však von se neztratí," mávne jen rukou Johann, „Jak ho znám, tak ten se nějak protluče. Dane, nejsem z armády spásy, do prdele. Už takhle mám starosti, s tebou, s tou tvojí, a teď jsem ti ještě slíbil toho Josepha. Ale tím to končí. Až tady skončíme, tak zdejší vosazensztvo půjde do transportu, na další práci. Maximálně možná doktoři, možná po nich bude sháňka i jinde. Já mám pro nás svůj plán, a nemám čas ani chuť se starat vo jiný."

„Váš plán. Pane doktore, už jste ho párkrát zmínil, ale nic konkrétnější jste mi neřekl."

„Všechno se dozvíš, až nastane správnej čas."

„Chápu," svěsí hlavu Edelstein.

„Ježíši Kriste!" vyrazí ze sebe Schröder, „Naposledy ti říkám, nikdo tě nechce zabít. Navopak. Dělám co můžu, abych tě zachránil. Tak se přestaň tvářit, jako bych tě posílal na popravu. A už toho mám tak akorát dost, těch keců. Pokud vím, tak tady ještě máme práci, proto jsem tady, a ne, abych vás tady uklidňoval nebo utěšoval," zamračí se.

NESMÍTE MĚ JIM DÁT!

Isaac Edelstein je ve čtrnácti následných dnech po vzpouře sonderkomanda v jednom kole. Jedna speciální akce stíhá druhou, pokračuje vražedný proces, pouze s nižším počtem přisluhujících vězňů, a tak se ti zbylí musí sec sakra otáčet. Změnil se však trochu systém, Krematorium V teď slouží především pro spalování zemřelých v táboře, těch, které skolila nemoc, vysílení či byli někým ubiti. Jen ojediněle zde zplynují menší skupinku. Naopak plynování na plné obrátky běží v Krematoriích II a III, a to jak transportů z Terezína, tak selektovaných ze zdejšího komplexu táborů.

Edelstein již nepochybuje o tom, že se připravuje závěrečná mohutná evakuace. Ona vlatně již dávno začala, jen se o ní nemluvilo. On sám již několik měsíců pozoruje vlaky, které

z rampy odjíždějí opačným směrem, a v nich se tísní tisíce mužů a žen, odvážených za prací kamsi na západ. Je nepochybné, že současné selekce mají vytřídit zbylé vězně, a všichni, co se esesáckým doktorům zdají slabí či nemocní, se mají proměnit v popel. Určitě zde po sobě nechtějí nechat žádné průkazné stopy, až tábor evakuují. Nic, co by je následně mohlo spojit se strašlivými zločiny, které zde napáchali.

Isaac sám neprožívá klidné období. Hlavu už má sice v pořádku, ale při nedostatku vězňů je stále nasazován právě na speciální akce, a to v obou protilehlých krematoriích. Pověst loajálního kápa, který je lhostejný k osudu vražděných, mu zajišťuje účast při plynování. On se pak snaží dostát získané pověsti a nijak neprojevit emoce, které v něm však bublají. Přijde mu hrozné, že esesáci pořád nezastavili ten strašný vražedný proces, i když jim už teče do bot, i když už musí tušit, že se jejich nadvláda málem nad celou Evropou chýlí ke konci.

Činí se ale i doktor Mengele, jeho patologové pořád někoho kuchají, což občas vidí, když zajde na pitevnu. Tu uklízí především Kamzon, tam je přeci jen trochu v bezpečí před nerudnými a asi i nervózními strážnými. Ti si určitě taky uvědomují, že už brzo se vše může otočit, a oni by mohli být pohnáni k zodpovědnosti. Přesto se k běžným vězňům chovají neurvale, možná i proto, že nepočítají, že by někdo z nich přežil. Naopak s kápy dále čile obchodují, pravděpodobně se chtějí ještě zajistit, urvat co nejvíc. Možná mají plán, jak cennosti poslat své rodině a tu zabezpečit, pokud se i oni nakonec stanou obětí strašné války, kterou rozpoutali.

Isaac si také bolestně uvědomuje, že na pitevně zase tolik dvojčat nekončí, a tehdy ho přepadá hrozný smutek. Zdá se, že je možná kapitán trápí svými pokusy, ale zároveň je svým hodně originálním způsobem i chrání. Zabíjí je vlastně většinou jen tehdy, když umře jedno z nich, toho byl už také svědkem. Uvědomuje si, že Yoel a Gideon mohli možná přežít, díky své zvláštnosti, kdyby Gideon neonemocně a Yoel … Ne, nesmí na ně myslet.

Jinak se na pitevně objevují nebožtíci všeho věku a obou pohlaví s různými postiženími, ty asi kapitán likviduje, pochopitelně až po podrobném prozkoumání. Isaac pomáhal dělat lékařům sádrové odlitky čelistí zemřelých, připravovat orgány a někdy i celé hlavy k transportu, asi do nějakého vědeckého institutu. Občas musí patologové připravit celou kostru, to pak tělo vaří nebo využívají chemikálii, která ho vysuší.

Spalovna v Krematoriu II je v poslední době také často v permanenci, nejen k vaření nebožáků, ale využívá se především ke svému prvotnímu účelu, a to likvidaci všemožných dokumentů. I to Isaaca přesvědčuje o tom, že již náckové započali s generálním úklidem. Vozí je sem na nákladních autech, je toho obrovské množství. Jelikož on musí dohlížet nad technickým stavem spalovny, často spatří, co končí v ohni. Jde o úmrtní listy, kartotéky, ale i doklady, zprávy. Někdy musí využít i klasické pece, když ta ve spalovně nestíhá.

Edelstein při pozorování hořících lejster cítí mrazení mezi lopatkami. Uvědomuje si, že právě spalují poslední svědectví o životě statisíců lidí. Ti ze světa zmizeli, jako by nikdy neexistovali. Jejich dokumenty, rodinná alba, fotografie, to zde spálili již dříve, po jejich zavraždění nebo přijetí do tábora. Nyní mizí i zdejší záznamy o nich, a tím jsou de facto definitivně vymazáni ze světa. Maximálně mohou zůstat ve vzpomínkách blízkých, ale ti se nacházejí většinou také ve formě popela někde poblíž, v rybníčku, v řece, či snad roztroušeni jako hnojivo na polích, jak také slyšel.

Vězni, kteří tyto dokumenty pálí, jsou pod neustálým dohledem esesáků, aby snad něco neukryli, aby vše skutečně skončilo v ohni. Někdy je nakonec i nechají svléknout donaha, aby se ubezpečili, že jim opravdu nic z lejster nezůstalo za nehty. Ale kdo by si v tak zjitřené době dovolil tolik riskovat.

V pátek dvacátého října je Isaac Edelstein povolán do Krematoria III, aby tam asistoval při další speciální akci. V jeho domovském krematoriu se pálí mrtvoly ze včerejší podobné

akce, proto dnes bude využito to protější. Ale tento rozkaz pro něj nepředstavuje nic neobvyklého, tak to od doby vzpoury sonderkomanda chodí pořád. On musí střídavě prožívat svá vnitřní traumata v obou budovách.

Speciální akce mají různý průběh, pokud dorazí transport z Terezína, podaří se často lidem namluvit, že jdou do sprch a na dezinfekci. Pokud ovšem přicházejí selektovaní z Birkenau nebo z některého přidruženého tábora, tak ti už naopak většinou tuší, co je zde čeká. Pak se odehrávají srdceryvné scény. Někteří jsou sice hodně zesláblí a částečně již apatičtí, ale mnozí zoufale nechtějí zemřít. Jsou mezi nimi hodně slabí, nemocní, ale mnohdy i docela zdraví chlapci a dívky, co neprošli selekcí, nebo i starší muži a ženy. Ze stejného důvodu, ti se zase selektujícímu zdáli moc staří, než aby byli odesláni při evakuaci na práci.

„Tak si zase tady?“ podívá se smutně Plizsko, kápo z trojky.

„Ne z vlastní vůle, to mi můžeš věřit,“ odpovídá Edelstein.

„Tak to ti věřím,“ pokývá hlavou Lemke, „Koho nám sem zase dneska přivedou,“ zní z jeho hlasu zoufalství, stejně tak se tváří i vybraní členové sonderkomanda. Je zde i oberkapo Mietko Morawa, v něm mají esesáci spolehlivého a k osudu obětí zcela netečného pomocníka. Pochopitelně je nádvoří plné strážných, esesáků se zbraněmi, ale i holemi a obušky, rozléhá se i štěkot psů. Náckové se buď budou tvářit mile, nebo projeví svou brutalitu, o tom rozhodne chování těch, co půjdou na smrt.

Když Edelstein spatří ten zoufalý zástup směřující k nim z rampy, projede jím zachvění. Pokud ho zrak nešálí, vedou sem od vlaku tak tři až čtyři stovky chlapců, jde nepochybně o vězně z jiného tábora. Až později vyjde najevo, že je sem dopravili z Gross-Rosenu, aby zde byli utraceni.

Isaac sklopí hlavu. Vraždění dětí je vždy na psychiku nejhorší. Ti nezletilci vypadají dost uboze, kdoví, jak dlouho byli zavření ve vlaku, určitě jsou žízniví, znavení, zničení. Je otázkou, zda jim dojde, kde se ocitli a co je čeká. Pochopitelně by si přál, aby nic neprokoukli do posledního okamžiku, dokud jim nezhasnou a nevhodí do komory krystaly Zyklonu B. Ví, že jim nelze nijak pomoc, a tak se modlí za klidný průběh akce.

Proud velmi mladých vězňů, v mnoha případech vizáží ještě dětí, vcelku bez odporu směřuje k místu, kudy se vstupuje ze dvora do podzemí. Podle toho, jak vypadají, jak jsou zubožení, si asi už také prožili svoje. Kdoví, jak dlouho se snažili přežít, než se jich v jejich táboře zbavili a poslali sem, aby zde byli zahubeni. Nedokáže pochopit tu strašnou krutost nácků, jak bez slitování zabíjejí každého, kdo se jim už zdá nevhodný pro další otrockou práci.

Edelstein sejde do suterénu, do svlékárny, kde nebozí chlapci odkládají svůj oděv. Stále si neuvědomují, co je zde čeká, nejspíš věří, že jde opravdu o přijímací rituál, který určitě zažili i na svém předchozím působišti. Proto se svlékají v klidu, a stejně tak směřují do plynové komory. Mnozí jsou opravdu v dost nedobrém stavu, ale někteří se mu nezdají tak zesláblí, natolik zdevastovaní, aby ještě nemohli pracovat. Tak proč je zabíjejí?

Jako vždy se snaží vidět jen masu nejprve oblečených a pak nahých těl, střeží se zaostřit na jednotlivce, neboť pak se dostavuje lítost nad jeho strašným osudem. Ale už viděl jít do plynu tolik dětí, že je nikdy nedokáže spočítat. Už jich tolik pod jeho dohledem shořelo, že jeho mysl je otupena k cizímu neštěstí. Přesto ho vždy taková hrozná akce nakonec poznamená, rozhodí, zvláště když jde o děti.

Vlastně si oddechne, když jsou všichni chlapci v plynové komoře a čekají tam na slíbenou sprchu a dezinfekci. Předpokládá, že se dveře uzavřou a těch asi tři sta padesát ubožáků v brzké době zemře. Jelikož v suterénu nemá další povinnosti, pomalým krokem se přesouvá zpět na dvůr, aby byl co nejdále od místa, kde se brzo rozezní děsivý křik a nářek.

Zarazí se, neboť nic nenasvědčuje tomu, že by se přítomní esesáci chystali odejít, jak to dělávají, když už mají oběti za zavřenými dveřmi plynové komory. Zachvěje se, nejspíš ještě někoho přivedou, pro koho má být dnešní den také tím posledním.

Doslova v něm hrkne, když spatří další skupinu, co sem za asistence silné kohorty stráží vedou. A jak se zdá, nejen podle oblečení, ale i místa odkud přicházejí, tentokráte půjde o místní. Zamrazí ho mezi lopatkami, neboť vstříc smrti kráčí snad šest stovek zdejších chlapců, věk odhaduje od dvanácti do osmnácti let. Esesáci se je pravděpodobně rozhodli přidat k jejich nezletilým kolegům z jiného tábora, a spolu s nimi se jich zbavit. Asi se domnívají, že nejsou vhodní k další práci. Ale proč? Vždyť někteří se zdají docela dobře rostlí, silní, zvláště ti starší. Proč i je posílají na smrt, když by mohli přece dobře pracovat? Možná lépe, než někteří dospělí zesláblí vězni.

Rozhlédne se a spatří zděšení v očích členů sonderkomanda, kteří se nacházejí na dvoře. Jak ti muži klopí hlavy, když budoucí oběti vstupují na dvůr. Mladíci jsou oblečeni do dlouhých a poměrně tenkých pruhovaných obleků, na nohách mají rozedrané boty nebo i dřeváky. Ale takhle z větší blízkosti vypadají dost dobře, mnoho z nich není vůbec zubožených.

Ve chvíli, kdy se skupina šesti stovek nezletilců objevuje na dvoře, začíná v jejich řadách vzrůstat neklid. S očima rozšířenýma hrůzou zírají na budovu krematoria, na komín, ze kterého stoupá lehký kouř, jak dohořívají zbytky předchozích zavražděných. V tu chvíli jim dochází, kde se ocitli a co se s nimi má stát. S nesmírným zoufalstvím v očích v tichém zděšení zírají na strážné, budovu a židovské vězně, stojící se sklopenými hlavami.

Pak vypukne nesmírný chaos a vše dostává strašný, skoro až apokalyptický ráz. Jelikož odsouzenci k smrti zdejší tábor znají, vědí již, kde se nacházejí a co s nimi zamýšlejí. V tu chvíli začínají doslova šílet, někteří propuknou v hrozivý pláč, jiní zoufale hlasitě naříkají, další v šoku pobíhají po dvoře, hledajíc marně cestu k záchraně. Mnozí klesají na kolena, usedavě pláčí, rvou si vlasy z hlavy.

Edelstein už toho zažil opravdu hodně, i strašlivý průběh likvidace cikánského tábora, ale výjev na dvoře ho doslova paralyzuje. Chvíle, kdy si šest set kluků uvědomilo, že jsou odsouzeni k záhubě, že jsou přivedeni na trýznivou popravu v plynu, se nedá slovy popsat. Kápo stočí pohled na esesáky, kteří mají zoufalé chlapce v obklíčení, a v jejich tvářích čte buď naprostou lhostejnost, anebo dokonce pobavení nad tím, jak ti nešťastníci trojčí. Ano, opravdu, někteří z nácků se dobře baví, lze rozeznat spokojený úsměv na řadě jejich tváří!

Isaac dýchá zrychleně, sleduje ten šílený výjev a přitom si s hrůzou uvědomuje, že to je jen začátek. Ví, co bude následovat a děsí se toho. Bude nutné těch šest stovek zoufalých plačících kluků dostat do suterénu, donutit je se svléknout a zahnat je do plynové komory. V ní již čeká na tři sta padesát jiných ubožáků, kterým možná pomalu dochází, že vše bude jinak. Kápovi je jasné, že tahle speciální akce se neobejde bez velké brutality, se kterou budou chtít zlomit odpor vystresovaných mládenců, co zmateně pobíhají po dvoře, či jinak projevují své naprosté zoufalství.

Do jeho podvědomí se navždy otiskuje další obrázek z mozaiky apokalyptických výjevů, kterých tady byl svědkem. Náhle spatří, jak se k němu rozbíhá asi šestnáctiletý chlapec, vcelku dobře vypadající, urostlý, ale s nepopsatelnou hrůzou v očích, v naprostém šoku. Vrhne se mu do náruče, chytá se ho kolem krku, jako by snad v něm viděl svého otce a hledal u něho záchranu!

„Prosím, prosím, pomozte mi, nenechte mě umřít," volá hoch, objímající konsternovaného vězeňského funkcionáře.

Edelstein nemůže tušit, že tím mladíkem je šestnáctiletý Levin Dajksel, který byl dobrým přítelem jeho zesnulých bratrů, dvojčat. Neví, že ho dnes na nástupu sebrali a zařadili do této skupiny odsouzenců nezletilců, určených z důvodu strašného rozkazu k likvidaci.

Levin sám se ocitá ve stavu naprosté hysterie. Přitom už začínal věřit, že by mohl nakonec zdejší peklo přežít. Ví o transportech za prací a doufal, že snad skončí v nějaké továrně, kde budou podmínky lepší a on se tam dožije konce války. Proto, když ho dnes vybrali, spolu s dalšími chlapci, myslel si, že bude součástí právě takového transportu. Myslel si, že je odvádějí do Sauny, kde provedou svoji očistu před deportací.

A teď tu stojí u budovy, kterou často vídával ze svého sektoru a o níž ví, že se v jejích útrobách nacházejí plynové komory. Zná i ten pach, který se okolo ní šíří, pach pálených lidských těl. Jeho má být už brzo jedním z nich.

To přece není možné, tohle nemůže být pravda. Teď, když tady přežil už víc než rok, teď, kdy se asi blíží konec války, teď má zemřít? Ale proč? Proč? Vždyť není nemocný, a ani není slabý. Tak proč ho vedou na smrt?

Co má dělat? Jak uniknout z té strašné pasti? Musí něco udělat, přece tady dneska nezemře. Strašně moc chce žít. Zoufale se snaží najít řešení, pak spatří několik vězňů, označených Davidovou hvězdou, a k jednomu se rozběhne. Drží se ho jak klíště a prosí ho o pomoc. Vidí na jeho rukávu pásku kápa, ten by mohl zařídit, aby mu darovali život. Nějak ho z toho nádvoří odvést, zachránit ho.

Svým jednáním spustí lavinu, i další kluci běží za židovskými vězni, prosí je o pomoc, o ochranu. Ti jsou v naprostém šoku, protože vědí, že pro ty chlapce žádná záchrana není. Zemřou zde, a je jen otázkou, jakým způsobem. Zda je ubijí, zastřelí nebo zaženou do plynové komory a tam zadusí. Není žádný způsob, jak by byť jediný z nich mohl vyváznout.

„Pane, prosím, zachraňte mě!“ křičí Dajksel do ucha Edelsteina, přitom se k němu tiskne vší silou, a není zrovna malá, zoufalství ji znásobuje, „Nesmíte mě jim nechat!“ žadoní.

Isaak vůbec netuší, co má dělat. Respektive ví, co by měl udělat, ale není toho schopný. Měl by toho kluka odstrčit, nebo i udeřit, a nasměrovat ho ke vchodu do podzemí. O což se začínají náckové snažit, asi se už dost pobavili zoufalstvím svých obětí a rozhodli se v akci pokročit. Jenže nastává další problém, ti chlapci nechtějí dvůr opustit, někteří si lehají na zem a nemíní se zvednout, i když do nich buší, i když do nich kopou.

Za strašlivého křiku, hrozivého pláče a nyní i řevu od silné bolesti, se esesáci snaží alespoň část z chlapců nahnat do suterénu, kde se je pokusí donutit svléknout. Je jich tolik, že budou muset být rozděleni na dvě skupiny.

„Pane, prosím, prosím,“ žadoní Levin, držíc se kápa, zatímco mnozí jiní kluci jsou hrozným způsobem mláceni.

„Nemůžu ti pomoc,“ zachrčí Edelstein, „Nemůžu ti pomoc!“ křikne hlasem plným zoufalství.

„Nesmíte mě jim dát! Nesmíte!“ sevře ho Dajksel ještě pevněji.

Isaac se rozhlédne, a situace pro něj není dobrá. Nemůže dlouho nechat nešťastného chlapce u sebe, tím by mohl hněv esesáků obrátit proti sobě, a to naprosto zbytečně. Pro toho kluka opravdu nemůže nic udělat, dneska prostě zemře, i kdyby šílel sebevíc. Jenže jak se ho zbavit? Udeřit ho nedokáže, musí ho nějak jemně odstrčit.

„Musíš jít pryč. Musíš jít pryč!“ volá na něj, a snaží se uvolnit z jeho sevření.

„Ne! Ne! Voni mě zabijou!“ stékají slzy po tváři mladíka.

„Když se mě nepustíš, tak nás zabijou voba,“ říká Edelstein, snaží se o mírný tón hlasu, ale ten nemůže na hystrického chlapce zabrat. Proto se rozhodne k násilí, a uchopí jeho paže. Přeci jen je silnější a podaří se mu je odtrhnout od sebe, pak do něho lehce strčí. Je mu strašně, když prosebníka odhání, když ho posílá na smrt.

„Ne!“ vykřikne zoufalý Levin, a chce se vrátit, ale kápo proti němu vytrčí svůj obušek, který drží v obou natažených rukách. Dajksel se dívá nevěřícně, zoufale, jak jen může být ten kápo tak krutý, když je také Žid, jak ho může nechat těm vrahům na pospas. V tu chvíli na jeho

hlavu dopadne rána, zatmí se mu před očima a jde do kolen, vzápětí ucítí na tváři jakýsi teplý pramínek, ani si neuvědomuje, že jde o jeho krev. Další rána ho srazí k zemi.

Edelstein, kterého osvobodil jeden ze strážných, rychle ustupuje až za řetěz nácků, kteří zoufalé a plačící chlapce bijí hlava nehlava, snažíc se z nich oddělit polovinu, kterou naženou do svlékárny. Což se jim pořád moc nedaří, někteří kluci se asi raději nechají umlátit na dvoře, než by sestoupili do suterénu, kde mají zemřít.

Nakonec se esesákům určitou část mladíků podaří domlátit a dokopat až ke schodišti na dvoře, mnozí po něm padají, řvou bolestí, pokud nepřichází bezvědomí. Vojáci ale nemají soucit a chtějí nezměrnou brutalitou pasivní odpor zlomit. Kluci se totiž až na výjimky s nimi nervou, pouze se nechtějí pohnout z místa.

Isaac mizí v budově a přes ni sestupuje do podzemí. Neví, co si od toho slibuje, neboť určitě i tam bude docházet ke strašným scénám. Nemýlí se, chlapci se odmítají svléknout, a dostávají další spršku ran, někteří upadají do bezvědomí, jiní odolávají, i když z nich stříká krev. Někteří nakonec rezignují, a před velkou bolestí, způsobenou brutálním bitím, dávají přednost úniku do smrtelné komory. První nazí mladíci jsou dalším mlácením hnáni do náruručí smrti, kde je vítají jiní plačící kolegové. Těm již nejspíš dochází, že je žádná dezinfekce nečeká, ale jsou už v pasti. U dveří stojí ozbrojení vojáci, kteří každého, kdo by chtěl uniknout, strašným způsobem zmydlí. A tak se nazí odsouzenci choulí u stěn, klečí na kolenou, brečí zoufalstvím.

Ne, tady určitě není místo, kde by se dalo ulevit zle deptané psychice. Ale kam se vrhnout? Kde se před tím skrýt? Edelstein je zoufalý, ale i tak musí myslet především na sebe. Nic nezmůže, žádného z těch kluků nezachrání, a tak by bylo nesmyslné způsobit sám sobě problém.

Pak spatří, jak se jeden už nahý asi čtrnáctiletý hoch chytí nohy člena sonderkomanda, co ztuhlý hrůzou stojí u zdi, a za žádnou cenu se nechce pustit. Rozzuřený esesák ho nejdříve bije obuškem, pak do něj kope, a nakonec po něm dupe … Ne, musí pryč. Rychlými kroky zamíří ke schodišti, snaží se nevnímat zoufalý křik z plynové komory, protože pokud si někdo z těch chlapců z jiného tábora nebyl úplně jistý, kde se nachází, těch pár zdejších ho už seznámilo se strašnou realitou.

Isaac by nejraději na nádvoří nikdy nedošel, schoval se někde v budově, ale dobře ví, že si nic takového nemůže dovolit. Kdyby ztratil svoji pozici u esesáků, neměli by už důvod ho nechávat naživu. Musí se zatvrdit, musí úplně zablokovat svůj mozek, potlačit jakýkoli lidský cit, a musí se ukázat jako loajální kápo. Naštěstí po něm nechtějí, aby se do akce sám aktivně zapojil, kromě toho, že má uklidňovat oběti, co by mohli začít něco tušit. Nebo je vytipovat a odvést k popravě zastřelením. Tohle ale tady odpadá, tady ví každý odsouzenec, co ho v suterénu čeká.

Než projde dveřmi, dvakrát se zhluboka nadýchne a pokusí se nasadit lhostejný výraz. Pak rychle otevře a udělá pár delších kroků. Před ním se rozprostírá šílenství, kdy jsou kluci v obklíčení strážných, kteří do nich buší hlava nehlava. Mnoho chlapců již leží v bezvědomí na zemi, jiní se choulí do klubíčka, chrání si hlavu a dostávají ránu za ranou. Jen pár dalších se daří domlátit ke vchodu do podzemí.

Za tohoto stavu, kdy se strašlivý řev line široko daleko, se rozhodnou esesáci změnit taktiku. Teď nutí kluky, aby se svlékli přímo na dvoře, a až pak je chtějí nahnat jedno kterým vchodem na schodiště do podzemí a následně do plynové komory. Mládenci se pochopitelně svlékat nechtějí, vědí moc dobře, proč tak mají učinit. Nechtějí ani odložit svoje oblečení, ani za žádnou cenu opustit dvůr.

Edelstein hledí na strašné výjevy, zaregistruje i Morawu, který se aktivně zapojuje, po boku nácků. Spatří, jak se jednomu esesákovi rozpadl obušek, jak silně jím bezbranné oběti mlátil. Ten děsivý křik kluků proniká kápovi hluboko do hlavy, působí jako příval. Ale on

zůstává netečně stát, jen hledí na tu apokalypsu. Modlí se v duchu, aby už to ti zoufalí chlapci měli za sebou, aby už došli konečného klidu.

Takové přání ale není vyplněno hned, neboť se ukazuje jako značný problém, nahnat do podzemí šest stovek chlapců, šílených strachem a hrůzou, natož je donutit se svléknout. Nakonec už je esesákům jedno, že některý z nich půjde do plynu oblečený či polonahý, jen je nutné je dostat z nádvoří na místo, kde vše skončí.

Levin Dajksel se probírá z bezvědomí, způsobené mu silnými údery do hlavy, rozhlíží se kolem sebe a snaží se vybavit, kde se nachází a co tam dělá. Pak mu vše dojde a znovu podléhá naprostému zoufalství. Vidí kolem sebe strašné výjevy, vidí kolem sebe mnoho bezvládných krvácejích těl, vidí chlapce, co je za spršky ran polonahé či nahé ženou do dveří budovy. Zoufale se rozhlíží, kde by našel záchranu, ale všude kolem se to hemží esesáky, kteří kolem sebe mlátí jak smyslů zbavení.

Hrozný kopanec do boku ho o kus odhodí, podvědomě se hrabe na nohy, dostává velmi bolestivý úder obuškem přes záda.

„Svlíkat! Rychle! Svlíkat!“ prská na něj strážný, a dává mu další ránu.

Rezignuje, začíná ze sebe rvát oblečení, nezdržuje se rozepínáním knoflíků u košile, trhá je, a přesto dostane další ránu. Snad aby ve svém úsilí nepolevil. Motá se mu hlava, na nahou hruď mu zkapává krev z brady, je pokroucený od bolesti, ani si neuvědomuje, že vydává neidentifikovatelné výkřiky, blížící se zvířecím. Sténá bolestí, křičí hrůzou, a přitom se snaží svléknout. Už jen chce uniknout tomu hroznému bití.

Konečně je nahý a oni ho ženou ke dveřím budovy, zase ho bijí a řvou na něj „Rychle!“ „Rychle!“ On klopýtá, na schodišti zavrávorá a cítí, jak padá. Sice se zastaví o kluka, co ho před sebou porazí, uslyší křupnutí, asi si zlomil levou ruku. Bolí ho celé tělo, a tak ta další bolest tak nějak splývá s tou předchozí. Hrabe se na nohy, seběhne těch pár zbylých schodů a ocitá se na chodbě. Nedají mu vydechnout, zase ho bijí a ženou ke dveřím, za nimž ho čekají další kluci, od nichž k němu proniká kvílení, pláč, zoufalý křik.

Mezi futry ho někdo silně strčí nebo udeří, takže padá dopředu, naráží do masy těl, ta ho zastavuje. Je napůl při vědomí, ale i to stačí, aby si uvědomil, kde se nachází. Tady si ho vezme smrt. Tady se za chvíli začne dusit.

Klečí teď na betonové zemi, zbitý jak zákon káže, bolest mu vystřeluje z mnoha míst. Ta se v mozku mísí s naprostým zoufalstvím. Nechce umřít, hrozně moc nechce umřít, ale není jak se zachránit. V zoufalství pravou rukou sám sebe mlátí do hlavy, zatímco zlomená levačka mu visí podél těla. Škube si vlasy, a zase se tluče do čela. Nechce umřít, ale ví, že smrt brzo přijde.

Zasáhne ho nahé tělo, co přiletělo od dveří, ten kluk je v bezvědomí, možná už mrtvý, jen ho sem hodili. A další. Rozhlédne se, a kolem sebe vidí podobné zoufalce. Na jejich tvářích se mísí krev se slzami, tesklivě naříkají, jen málokdo se dokáže uklidnit a vyrovnaně se připravovat na smrt. Všichni jsou ztraceni a všichni to dobře vědí. Přitom konec stále nepřichází, jen se hrůza prodlužuje. Vchodem přilétají další a další těla, ti co jsou při vědomí, se mačkají v uzavřeném prostoru. Zakrývá si zdravou rukou oči a dá se do usedavého pláče.

Nesmírná brutalita a bolest je nakonec silnější než vůle většiny chlapců neuposlechnout a nesestoupit do podzemí. Strašlivě zbití, hrozně krvácející, polonazí či nazí nakonec mizí ze dvora, klopýtají po schodišti, padají z něho. Venku však zůstává dobrá stovka kluků, co se nacházejí v bezvědomí, a někteří možná i mrtví.

Teď přichází úděsná chvíle pro členy sonderkomanda, kteří musí jít k bezvládným tělům, svléknout z nich oblečení, snést je po schodišti a vhodit je do plynové komory. Vězni jsou také v šoku, ale pud sebezáchovy jim nedovoluje neuposlechnout. Je však patrné, že i přes svou otrlost, získanou účastí v mnoha vražedných akcích, jsou dnes na pokraji svých sil. To, co udělali těm šesti stovkám bezbranných a nevinných chlapců, to je nepředstavitelné.

Edelstein tady není od toho, aby sám přiložil ruku k dílu, on má dohlížet na členy sonderkomanda, případně je povzbuzovat k rychlejší a svižnější práci. Tak začne hulákat a šermovat obuškem, ale nikoho neuhodí, na rozdíl od oberkapa či esesáků. Ti, jak jsou rozparáději, pokryti vlastním potem i krví svých obětí, tak neváhají bít i vězně, kteří nepostupují dost rychle.

Isaac se po určité době odváží sejít do podzemí, ze kterého vychází strašný řev a zoufalý pláč. Plynová komora je plná hrozně zbitých kluků, kteří už strašně dlouho čekají na svou smrt. A ještě musejí počkat. Svlékárna, do které kápo nahlédne, je potřísněna krví, na zemi se válí rozházené a pošlapané oblečení, nicméně již všechna bezvládná těla nanosili či naházeli do plynové komory.

Je to kruté, jak s nimi zacházejí, ale ti, co nyní končí v plynové komoře, naštěstí už nic necítí. Určitě je pro ně lepší, že jsou v hlubokém bezvědomí nebo dokonce mrtví. Proto je asi jedno, že je házejí dovnitř jak kusy masa. Členové sonderkomanda však nemohou jinak, pokud nebudou dost rychlí, tak sami dostanou nakládačku, mohou utrpět zlomeninu, proražení lebky a sami skončit.

Už zbývá jen donést zbylá těla ze dvora, a dostat je za dveře, za nimiž stále nepřestává znít zoufalý pláč a křik. Těm klukům ale už nezbývá síla, aby se pokusili vzít východ ztečí, a pokud se o to nějaký jedinec pokusí, vzápětí klesne k zemi pod údery holí a obušků. A tak tam chlapci jen postávají, klečí či se různě choulí, a čekají na chvíli, kdy všechno skončí. Tohle je podle Isaaca na tom všem nejhorší, to hrozně dlouhé čekání, kdy mají oběti čas přemýšlet o své smrti. Musí jim být strašně.

Kruci, proč se tak flákají, proč už nejsou všechna těla ze dvora vevnitř, aby se už ty proklaté dveře zavřely a těm klukům to zoufalství skončilo. Edelstein dostane náhle zlost na vězně, že nejsou rychlejší a čekání na smrt chlapcům protahují. Proto vyběhne po schodišti a začne na členy sonderkomanda řvát, a to dost hlasitě. Dokonce dva dloubne obuškem pod žebra, aby je donutil k větší rychlosti. Do jednoho pak vrazí kolenem, když se mu zdá, že stahuje mládenci v bezvědomí kalhoty příliš pomalu.

„Správně, jen se s nima neser!“ uslyší známý hlas, otočí se a spatří brunátnou tvář nižšího šikovatele Martina Haldera. I on přiložil ruku k dílu, i on nešťastné hochy surově tloukl. Potí se jak prase, ale proč jak, vždyť on prase je. Ne, on je daleko horší. Jako on se žádné zvíře nechová.

Poznámka esesáka Isaaca probere, uvědomí si, že si svoji frustraci vybíjí na nevinných. Proto už dál jen hraje divadlo a předstírá tvrdého kápa, nicméně už nikoho neudeří. Spolu s posledním tělem ze dvora sestupuje do podzemí i on. Kráčí pomalu, a zastaví se na konci chodby, naproti ještě stále otevřeným dveřím, u nichž stojí houf esesáků. Ti nedovolí nikomu se dostat ven.

Výtrysk šíleného ryku je spojen s tím, jak se dveře zavírají. Ti, co jsou uvnitř při smyslech, si uvědomují, že je konec už hodně blízko. Že si pro ně smrt pomalu přichází. Řev se trochu zmírní, aby za krátkou chvíli znovu nabral na intenzitě. Nyní zhasli světlo, a skoro tisícovka nezletilců očekává svůj konec v absolutní tmě.

Edelstein si povzdechne. Ještě není všemu konec, ještě přijde zoufalý boj o vzduch, zoufalá snaha se zachránit, která však těm nejsilnějším jen jejich předem ztracený boj prodlouží, a těm slabším naopak zkrátí, pokud je ušlapou či se v tlačenici udusí dříve, než se o to postará jedovatý plyn.

Levin Dajksel sleduje, jak se dveře zavírají, což ho vyburcuje a on řve strachy a hrůzou. Náhle se začne pohybovat směrem k nim, protože masa za ním se tlačí dopředu. Snaží se udržet na nohách, cítí tlak v zádech a i před sebou. Mačká se na kupu nehybných těl u dveří, snaží se na ně vlézt, ale zakopává a náhle se ocitá ve strašném sevření, nemůže se pořádně nadýchnout.

Jímá ho strašný strach z blížící se smrti, což vede k tomu, že se nejen pomočí, ale vychází z něj i obsah jeho střev.

V tom zhasíná světlo, kolem všichni strašně křičí, stejně jako on. Ale také sílí tlak na jeho trup, cítí, jak po něm lezou, jak ho zamačkávají mezi ty kluky na zemi. Strašně moc potřebuje vzduch, lapá po něm, ale nejde to, začínají se mu dělat mžitky před očima. Hučí mu v hlavě, a on neví, jestli je to ten řev okolo, nebo něco jiného. Naposledy se pokusí nadechnout, pak ztrácí vědomí. Zemře dříve, než se krystaly, které nyní padají dolů drátěným sloupcem, přemění v jedovatý plyn.

Isaac opouští podzemí ve chvíli, kdy začíná proces plynování. Tohle už dobře zná, zažil to mnohokrát. Podle dávky jedu a teploty v místnosti některým zbývá pět až deset minut, další zemřou dříve, udušeni či ušlapáni šílící masou. Kápo pomalu stoupá po schodech, a je mu hrozně zle. Snaží se koncentrovat, aby na něm nikdo nic nepoznal. Vyjde na dvůr, který je plný krve, oblečení, prádla i bot těch, co právě dole umírají. Opře se o zeď a snaží se zhluboka nadechnout. Zklidnit svou mysl.

„Nic strašnějšího jsem ještě nezažil," zachraptí kousek od něho Lemke Pliszko, sám bledý jak stěna, třese se mu nejen hlas.

„Ani já ne. A to už jsem toho zažil vážně hodně," odpovídá mu unylým hlasem Edelstein. Pak spatří kousek dál oberkapa Morawu, jak se usmívá a vytahuje cigaretu. Nejradši by mu ji narval do chřtánu, on ty kluky taky řezal, iniciativně. Ale neudělá to, místo toho se k němu dopotácí a vytáhne svoji krabičku. Zapaluje si, snaží se, aby nebylo patrné, jak moc se mu chvěje ruka.

„Ty teda vyváděli," ušklíbne se Mietko.

Edelstein neodpoví, jen zhluboka nasaje kouř do plic, snad mu nikotin v něm obsažený přinese uklidnění. Tohle byl příliš silný zážitek i na něj.

„Tak vy máte čas pokuřovat?" ozve se jim za zády hlas, přichází Halder, zatímco většina přítomných esesáků opouští nádvoří, jejich práce tady skončila, zoufalou skupinu nezletilců hrozným způsobem seřezali a oni nyní umírají v podzemí.

Oba vězeňští funkcionáři se staví do pozoru, cigaretu drží v ruce, je příliš cenná, než aby ji jen tak vyhodili.

„Ale klidně si zakuřte," zatváří se vstřícně Martin, „Však jste se taky nadřeli. Dneska to teda bylo dílo, snad nikdy jsem nikoho takhle vyvádět neviděl," zavrtí jakoby nevěřícně hlavou.

„Stejně jim to nepomohlo, pane SS-Scharführere," odpovídá za oba Morawa.

„To ne. Už jim pomalu dochází vzduch," zasměje se šikovatel a podívá se na hodinky, „Ještě pár minut a budou to mít za sebou všichni. Tím to ale nekončí," dodá a podívá se na oba vězně.

„Ano, pane SS-Schartführere, ještě je nutné je spálit," přikyvuje horlivě oberkapo, je patrné, jak se snaží zavděčit, div se k náckovi nelísá. Naopak Isaac jen tiše stojí a věří, že má jeho tvář lhostejný výraz. Snad ano.

„Právě," pokračuje nácek, „bylo to dost drsný, a jak se věšeli na ty ze sonderkomanda," zasměje se při té vzpomínce, „Ty vypadaj dost divně, asi je to vzalo," zvážní, „Nechci zase nějakej průser, rozumíte? Až je začnete vytahovat, aby někdo nezačal jančit, nebo něco tak. Proto tady voba zůstanete až do doby, než bude ze všech tam dole popel."

„Ano, pane SS-Scharführere," odpovídají teď oba, jeden horlivě a druhý unyle.

„Taky tady a tam dole bude potřeba uklidit ten bordel," obrací se Halder na Morawu, „To zařídí místní kápo, ale ty na to dohlídni. A ty," podívá se na Edelsteina, „ty zase dohlídni na to u pecí. Prostě mi ručíte, že tady bude klid. Na vás se dá spolehnout, ne?"

„Ano, pane Schasrführere," opět oba souzní, a opět každý s jinou intonací.

Esesák je nechá stát na nádvoří a sám jde za svými kolegy. Mezi nimi se ozývá smích, jako by tady nedošlo k tak strašným událostem.

„Do prdele," uleví si polsky Mietko, pak přejde do němčiny, „Budeme tady muset tvrdnout asi až do rána. Doufám, že nebude žádný problém," podívá se tázavě na svého kolegu.

„Nemyslím si. Bylo to hrozný, ale už to skončilo," podívá se Edelstein na hodinky, „Nebo to právě končí," opraví se, „Asi mají pořád obavy, po té vzpouře," dodá.

„Nevím, proč tolik nadělá. Vždyť šlo jen o další z mnoha akci, akorát u toho byl větší bordel," hovoří oberkapo zcela lhostejně, a on nemusí nic přehlávat, tím si je Isaac jistý.

„Znali to tu, a tak věděli, k čemu dojde. Také z toho rozkazu nemám radost, ale musíme ho naplnit. Vypadá to tady strašně," rozhlédne se kápo, „V té svlékárně taky."

„Však se to uklidí, už jsme podobný jatka zažili. I když takhle vyvádět … nevím, nevzpomínám si, kdy to bylo tak divoký."

„Mietko, půjdu se raději podívat k těm pecím, jestli je všechno připravené," rozhodne se Edelstein rozhovor přerušit, neboť se mu z parťáka dělá nevolno. Ke všemu nemá vůbec chuť se o té hrůze bavit, chce na ni co nejrychleji zapomenout. Což půjde ale těžko, když bude muset dohlížet na kremaci, budou k pecím nosit strašně poškozená a znečištěná těla. Ti chlapci určitě neměli klidnou a snadnou smrt, naopak, byla hodně bolestivá a prožili si i dlouhou dobu hrůzy. Teď ale snad už přecházejí na lepší místo, kde nejsou žádní esesáci, ale ani jejich horliví přisluhovači, jako je Morawa. Není si tím jistý, ale moc by to těm klukům přál. Zasloužili by si to nejen pro svou trýznivou smrt.

Isaac si rozkaz Haldera vyloží tak, že se má zdržovat v prostorách pecí, proto nesejde dolů, aby nemusel hledět na otevření dveří plynové komory. I když si dobře dovede ten hrozný obrázek představit, a stačí jen pohled na první těla, která se objeví ve výtahu, aby se v tom utvrdil. Těžko ale poznat, která zranění vznikla od bití esesáky a které si chlapci způsobili sami, zoufalým a marným bojem o trochu vzduchu v poslední fázi umírání. Také k pokálení či pomočení u mnohých došlo již při brutálním bití, někdy i strachy. Ale tak to bývá vždy, tohle není nic mimořádného.

Není třeba zdůrazňovat, jaká děsivá atmosféra panuje v sonderkomandu. Brutální vražda bezmála tisícovky nezletilců každým otřásla, a nyní se jim vše vrací, když musí jejich mrtvoly vytahat ven, dopravit do přízemí, dotáhnout před pece a nakonec je zastrčit do muflí. Ti kluci měli celý život před sebou, a mnozí opravdu nebyli vyzáblí a dokonce ani slabí. Klidně alespoň třetinu z nich mohli evakuovat a nechat pracovat. V osmnácti, ale mnoha případech i v sedmnácti či šestnácti, byli již dostatečně urostlí. Tak proč i oni skončili tady? Kdo vydal tak strašný rozkaz? Nebo jen chtěli pozabíjet židovské chlapce a mladíky, aby nemohli dorůst v muže? Rozmožit se?

Edelstein se pomalu uklidňuje, ale zůstává stále dost otřesený. Nejen pro strašlivý průběh speciální akce, ale i pro její obsah. Ti kluci byli nadějí do budoucnosti, ale už nejsou. Postupně se mění v popel. Na druhé straně si uvědomí, že mezi nimi nebyla žádná dvojčata, tedy i v tomto případě si je pro sebe Mengele uchránil. Stejně tak by ochránil i Yoela s Gideona, kdyby …

Spálit tisícovku zmučených těl zabere bezmála čtyřiadvacet hodin, zvláště když se v márnici nacházelo ještě pár mrtvol z předchozí akce. Po celou dobu je Isaac vzhůru a po celou dobu musí hledět na ten hrozný proces. Až poté se šouravým krokem vrací do protějšího krematoria, ve kterém se ale také usilovně spaluje. Ani se nezabývá tím, koho tam škvaří, zamíří do svého kamrlíku na půdě. Má od Vosse povolení se jít vyspat, nácek ho asi potřebuje v dalších dnech čilého, nic jiného za tím u esesáka nehledá.

„Vypadáte špatně, pane," dívá se starostlivě Kamzon, „Jedl jste? Mám něco ukuchtit?" ptá se.

„Jediný co chci, je se vožrat," dopadne pozadí kápa na lůžko.

„Bylo to asi hrozný, pane. Asi vo tom mluvit nechcete."

„Tos uhádnul," odeskne Isaac.

„Chápu … nešlo to přehlídnout ani neslyšet, přes tu silnici …," sklopí hlavu pipel.

„Haime, do prdele, přestaň žvanit a vyndej tu flašku," zamračí se Edelstein, „Doufám, že tam ještě nějakou máme …"

„Máte, pane. Díky vašim skvělým obchodním schopnostem …"

„Haime, nech toho … konečně," hmátne kápo po láhvi a velmi významně se napije. Potřebuje všechno spláchnout, ale hlavně otupit svoji mysl.

„Opravdu vám nemám dát něco k jídlu? Aspoň kus salámu?"

„Klidně mi kus ukroj … ale Haime, vo tom, co bylo včera, tak vo tom ani slovo, rozumíš?!"

„Ano, pane," podívá se sluha ustaraně na svého pána, který je opravdu v nedobrém stavu. Snad se z toho vyspí, doufá.

ZATÍM MÁME ODKLAD

Čtyřiadvacátého října proběhne plynování selektovaných z tábora, ale také dojde k jiné události. Zpátky se totiž vrací i čtrnáct členů sonderkomanda z Krematoria III, zatčených desátého října. Po čtrnácti dnech krutého mučení je náckové přivedou tajně do Krematoria II, aby tam byli v prádelně pokoutně zastřeleni.

Isaac o tom ví, s polskými kápy dostal rozkaz, aby je osobně spálili. Popravu si tentokrát zajistí esesáci sami, po sobě zanechají pouze nahá a mučením hrozně zdevastovaná těla. Ta musí následně být přemístěna do muflí pece. Jelikož jich mnoho není, tak s tím jsou poměrně brzy hotoví. Netrvá však dlouho, a informace o jejich smrti se rozkřikne. Edelstein o tom nemluvil, ale vězni mají i jiné zdroje. Nebo jim to řekl někdo z Poláků. Ovšem s tím, že ti muži zemřou, jejich kolegové již byli vnitřně smířeni, a tak jejich popravu přijímají celkem klidně.

O necelý týden později, v noci z dvacátého osmého na dvacátého devátého října, dojde ke zplynování části transportu z Terezína. Opět u toho asistuje Isaac, ale průběh akce není nijak zvášť vyjímečný ani brutální. Pochopitelně ti lidé umřou, ale neprožívají tolik hrůzy jako ti chlapci, které kápo pořád nemůže dostat ze své hlavy.

Další dva dny žádná speciální akce neproběhne, a Edelstein dumá, zda již jsou všichni z Terezína povražděni, nebo si jen náckové dávají přestávku. Během dne si ho však odchytne velitel Peter Voss, a tváří se dost vážně. Což vězně trochu vyplaší.

„Poslouchej, asi pro tebe budu mít moc důležitej úkol," říká esesák, čímž Isaaca trochu uklidní, „Předpokládám, že se v tý technice vopravdu vyznáš."

„Ano, pane SS-Oberscharführere," odpovídá hodně sebevědomě Edelstein.

„To je dobře. Jo, taky musíš něco zařídit pro SS-Hauptsturmführera Mengele. Tak až ho uvidíš, tak se u něj hlas, von ti řekne víc. Bude potřebovat vybudovat provizorní pitevnu."

„Provizorní pitevnu?" zarazí se kápo.

„Poslouchej, něco ti řeknu, ale nikde vo tom ani necekneš, rozumíš?"

„Ano, pane SS-Oberscharführere," slibuje Edelstein.

„Tady a naproti se to bude zavírat," říká smutným hlasem šikovatel a vězeň cítí mrazení v zádech, „Zůstane funkční ta pětka. Tak tam bude nutný udělat tu pitevnu, nějakou provizorní. Pro ty řezníky. Tak to bude jeden úkol, asi to budeš muset nakreslit a dohlídnout na stavbu."

„Bude se to tady zavírat?" nedokáže kápo udržet svou zvědavost, musí se zeptat.

„Jo, bude. Asi už dost brzo. To bude ten druhej úkol. Bude nutný to zařízení tady rozmontovat, taky se bude přesouvat jinam."

„Máte na mysli pece, vzduchotechniku a tak?“

„Vím já, co všechno?“ pokrčí rameny šikovatel, „Vo tom rozhodne někdo jinej. Já jen asi budu muset dohlídnout na to, aby se to dobře rozebralo. No a v tomhle počítám s tebou, že se postaráš, aby nějakej kretén něco neponičil, aby se to dalo zase postavit, jinde.“

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere,“ přikývne Isaac, a má smíšené pocity. Nával radosti, že tuhle a protější továrnu na smrt budou demontovat, poněkud zastiňují dvě negativa, za prvé, že ji asi chtějí postavit někde dál na západ, a pak také, že se možná blíží chvíle, kdy ho zabijí. Ačkoli nějaký čas ještě dostane, když má dohlížet na demontáž.

„Všechno se dozvíš pozdějš. Teď pořádně prohlídni tu pětku, zůstane nám tady jako jediná, a ty pece tam …“

„Jako jediná … Pane SS-Oberscharführere, jen musím upozornit, prostupnost pětky není příliš vysoká. Pokud bude probíhat kremace zemřelých z táborů, a k tomu přijde speciální akce, nastane asi vážný problém. Ty jámy tam jsou už zasypané. Nebo uvažujete o vykopání jiných?“

„Ne, to neuvažujeme.“

„Pane SS-Oberscharführere, pak musím dopředu upozornit, že tam za dvacet čtyři hodin spálíme tak pět set těl. Říkám to dopředu, abych pak nebyl obviňovát ze sabotáže, až se tam budou zemřelí hromadit.“

„Nebudou,“ zavrtí hlavou Peter, chvíli se odmlčí, jako by se rozmýšlel, jak moc má být otevřený, „Jak se zdá, tak už žádný speciální akce nebudou. Podle všeho ty předevčírem, ten transport, tak ty byli poslední.“

„Poslední …,“ vydechne Edelstein, nemůže právě sdělené informaci uvěřit, proto se dívá málem vyděšeně.

„Hlavně vo tom zatím nikde nežvaň,“ zamračí se Voss, „Nakonec to sice všem dojde, když se už nic dít nebude. Ale nechci neklid a tak. S tebou vo tom mluvím jen proto, že tě chci pověřit tím dohledem nad tou demontáží a taky důkladnou kontrolou pětky. Pokud by něco bylo špatně, je nutný to rychle vopravit, dokud tady ještě ta dvojka a trojka funguje.“

„Všechno prověřím, pane SS-Oberscharführere. Také nikomu nic neřeknu. Pokud se to nějak dozvědí, tak ne ode mě,“ dělá si kápo alibi, pak se podívá trochu nejistě, „Pane SS-Oberscharführere, budu si moci vzít k ruce svého asistenta? Těch úkolů a povinností asi bude dost …“

„Toho tvýho sluhu?“ ušklíbne se Peter, „Pro mě za mě … No jo, toho ti schválím. Kdo bude další, tak to zatím nevím, ještě to není rozhodnutý. Je ale potřeba, aby potom ta pětka byla funkční. Tak to pořádně prověř.“

„Provedu, pane SS-Oberscharführere,“ snaží se zachovat klid Edelstein, ale je právě sdělenou informací hodně rozhozený.

Tak je konec, říká si, když ho esesák propustí. Pak mu přejede mráz po zádech, zase si vzpomene na ty zavražděné chlapce, co nemůže pořád vytěsnit z hlavy. Vždyť oni podle všeho zemřeli jen týden předtím, než snad bylo plynování ukončeno, pokud tedy Voss nekecá. Ale asi ne, jednak byl moc smutný, a za druhé, proč by to dělal.

Edelstein si informaci od šikovatele pochopitelně nechá pro sebe. Když o tom déle přemýšlí, prostupuje jím dvojnásobná radost. Továrny na smrt tady končí, a kdoví, jestli je stihnou někde jinde postavit. Také má jistotu, že jeho v nejbližší době nezavraždí, ačkoli asi znovu sonderkomando zredukují, pokud ho celé nezlikvidují. Pověření dohledem nad demontáží je moc významné, neboť mu dává naději třeba nakonec uniknout, až se bude tábor evakuovat. I když právě jeho funkce se může obrátit proti němu, poskytuje mu určitá privilegia, ale na druhou stranu ho všichni esesáci znají, takže se v davu neschová. Ale pořád je naděje, že se něco semele, a on by v té době mohl být ještě naživu.

Vyhlíží doktora Mengele, a pak se ho jde zeptat na zmíněný rozkaz. Nejprve je odbyt, ale audience mu je milostivě poskytnuta poté, co lékař dokončí poradu se svými patology. Pak si nechá kápa zavolat do laboratoře, zatímco židovské doktory vyžene. Vězeň stojí před stolem a zírá nejen na nacistu, ale také na ohromné množství odebraných vzorků z těl pitvaných ve vedlejší místnosti.

„Pane SS-Hauptsturmführere, dostal jsem rozkaz se u vás hlásit, a pravděpodobně navrhnout a i dohlédnout na postavení náhradní pitevny v Krematoriu pět. Rád bych požádal o upřesnění," hovoří poměrně sebevědomým hlasem Edelstein.

„Tak ty už o tom víš," podívá se pátravě kapitán.

„Dostal jsem rozkaz o ničem s nikým nemluvit, pane SS-Hauptsturmführere. A také se u vás hlásit. Ale pokud mám navrhnout a nechat postavit tu náhradní pitevnu, potřeboval bych znát vaše požadavky."

„Tak se tam porozhlédni a navrhni řešení," podívá se Josef chladně na vězně stojícího v pozoru, „Až budeš mít návrh, tak mi ho přijď ukázat."

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere. Jak by ta místnost měla být veliká?"

„Tak, aby se tam vešel operační stůl," odvětí Mengele a rukou ukáže na dveře.

Tak tos mi toho moc neřekl, přemítá v duchu Isaac. Bude se muset odpoledne podívat k lesnímu krematoriu a snad ho tam něco napadne.

Svůj záměr uskuteční, a vezme s sebou Kamzona, který důležitě kráčí po jeho boku s deskami v rukách. Kápo mu nic neřekl o své žádosti, aby si ho mohl nadále ponechat u sebe, čímž ho snad zachránil před očekávanou další redukcí sonderkomanda. Jestli mu to však nakonec k něčemu bude, je velmi nejisté, ale alespoň mu ho v nejbližší době nezabijí.

V budově nejprve provede velmi podrobnou kontrolu pecí, dbá na každý detail, a uvažuje o výměně či opravě některých komponent. Poté si prochází budovu, a když vstoupí do plynových komor, mrazí ho. Dobře ví, že tady v hrůze umírali tisíce lidí. To samé asi napadne i jeho pipela, soudě podle jeho výrazu. Čeho asi ty holé zdi byly svědkem, kolikrát byly poškrábány, kolik nehtů se na nich vylomilo, a kolikrát byly znovu opraveny …

Nakonec Edelstein skončí v poměrně prostorné svlékárně a zároveň márnici. Pokud nebudou již plynové komory využívány, mohou se ony stát prostorem, ve kterém budou skladována těla zemřelých, a původní márnici by mohl využít pro svůj záměr. Dokonce by v některé z komor mohlo bydlet i zdejší sonderkomando, maximálně v počtu pár desítek mužů, víc nebude na udržování budovy a kremaci nutné. Co bude se zbytkem, si umí dobře představit.

„Tak co tady plánuješ?" osloví ho žoviálně šikovatel Peter Voss, který se náhle objeví.

„To je přece tajné, pane SS-Oberscharführere," odpovídá Edelstein, ke zděšení svého pipela, ale on ví, že si to k tomuhle esesákovi může dovolit. Už ho zná, umí odhadnout jeho psychické stavy, a dnes má evidentně družnou náladu.

„Jo tak tajný," zasměje se nácek, má „To už se ty poměry tak mění, že už před námi maj vězni tajemství?" zeptá se, ale v jeho hlase není zloba, spíše smutek.

„Nejsem si jistý, pane SS-Oberscharführere," zazní stejná emoce i v hlasu kápa, „Ale to s tím utajováním jste mi přece nařídil vy sám, pane SS-Oberscharführere."

„No jo, máš pravdu. Tak nám to tady pomalu končí, co?" vyloví šikovatel krabičku cigaret a nabídne jednu Isaacovi, ten posunkem ruky naznačí svému pipelovi, aby se stáhl, naopak sám následuje esesáka, který kráčí na čerstvý vzduch. Venku začátkem listopadu není dvakrát teplo, ale pořád lépe, než v prostorách, v nichž je až moc silně cítit pach páleného lidského masa, tuku, kostí.

„Přemýšlím, kam umístit tu provizorní pitevnu, pane SS-Oberscharführere," vlastně odpovídá Edelstein na původní otázku, když zůstane s velitelem sám.

„Brzo to tady asi vážně zabalíme," vyfoukne kouř Peter, „Ale my dva, my jsme spolu přece vycházeli dobře, ne?" podívá se zpytavě.

„Dobře, pane SS-Oberscharführere. Jen je škoda, že to nikomu nebudu moc říct," odvětí Edelstein, a nyní on pátravě sleduje mimiku nácka. Z ní usoudí, že se nemýlí. I Peterovi asi dojde, co vyčetl vězeň z jeho výrazu.

„Nikdy nevíš, jak se to nakonec všechno vyvrbí," řekne rozpačitě.

„Ne, to nevím, pane SS-Oberscharführere. Já jen vím, co je plánováno."

„Je dobře, že budeš dohlížet na to rozebírání, tak budeš potřeba," potvrdí de facto šikovatel úvahy vězně, „Já sám jsem tě už víckrát doporučoval, zdůrazňoval tvoje schopnosti, tvoje kvality," poznamená.

„Za to vám velmi děkuji, pane SS-Oberscharführere. Pravděpodobně jen proto jsem stále naživu."

„Neměli jsme to tu lehký," povzdechne si Voss, „Ale rozkazy se musej plnit, i když někdy jsou velmi nepříjemný, a někdy třeba s nima i úplně nesouhlasíme," pokračuje v žoviálním tónu, přičemž Isaac přemítá, co tímto dialogem šikovatel sleduje, zda očekává rozhřešení za své zločiny, či si jen tak chce pokecat. Asi má obavy o svou budoucnost, napadne ho.

„Byly to opravdu těžké časy, pane SS-Oberscharführere. Také ne každý se k nám choval tak slušně jako vy."

„To víš, jsme jen lidi," pokývá hlavou esesák, pod jehož velením byli ve zdejších plynových komorách zavražděni statisíce lidských bytostí, které se provinily jen tím, že nesly na svých bedrech cejch pronásledovaného národa. To mu však kápo neřekne, potřebuje ho na své straně i v následných týdnech, možná měsících.

„Pane SS-Oberscharführere, nebude vám vadit, když tu náhradní pitevnu navrhnu do prostor svlékárny? Nebo původně márnice? Je tam dost prostoru, nebude překážet, a mtrví se mohou skladovat v jedné z těch plynových komor, pokud se tedy už opravdu nebudou používat."

„No, vypadá to tak, asi byl vážně takovej rozkaz vydanej. Těma pohlavárama. Budeme tady pálit jen těla těch, co přirozeně zemřou. Nebo co se nějak proviněj, budou vodsouzený a popravený. Tak by snad i ta zdejší kapacita měla stačit."

„Asi ano. Udělal jsem si pár poznámek, ještě bych raději nechal něco opravit, na těch pecích. Dokud se dá využít i ta dvojka a trojka. Nevím jak ještě dlouho …," podívá se Edelstein tázavě.

„Tak to ani já ne. Vím jen, že se to připravuje. Vo tom rozhodne někdo vejš. Může to bejt do tejdne, ale možná budou fungovat ještě pár tejdnů. Takže to nech vopravit, ať nám to tady pak nevybouchne," souhlasí velitel, pak se zatváří podivně, skoro až nejistě, „Poslouchej, kdybys něco potřeboval, třeba i sehnat, tak by neměl bejt problém."

„Snad ta dílna ještě funguje, a vyjdou mi vstříc," odpovídá kápo, ačkoli tuší, že nabídka zněla na něco jiného. Chce nácka trochu potrápit, jen ať se vyjádří konkrétněji.

„To jsem zrovna nemyslel," potvrdí jeho úvahy Voss, „Možná ještě něco někde máš, a já zase dovedu sehnat, co bys mohl potřebovat ty. Když teď nebudou už žádný transporty, rozumíš."

„Rozumím, pane SS-Oberscharführere," přikývne Isaac, a v duchu si říká, „Copak sis nenahrabal dost? Jen co jsme ti toho sehnali s Mietkem, a cos pašoval domů zašité v uniformě."

„Tak máš ještě něco?"

„Možná by se něco našlo, pane SS-Oberscharführere. Jen nevím, jak to udělat. Nechci skončit s kulkou v hlavě."

„Však něco vymyslíme," zatváří se spokojeně šikovatel, „Můžu zařídit, aby tě nikdo nekontroloval. Nebo to dáš tomu svýmu, co s tebou pořád chodí. A já zajistím, že projdete bez kontroly," přemýšlí nahlas Peter.

„Věřím vám, pane SS-Oberscharführere. Ale opravdu bych nechtěl dostat kulku do hlavy, kdyby mě náhodou s něčím chytili. Ale určitě něco vymyslíme," dodá rychle, protože bude potřebovat minimálně jídlo, pro sebe i pro pipela, a nějaké ty cigarety, případně lávev, také nejsou k zahození.

„Vždycky jsme se přece domluvili," tváří se spokojeně Voss, ačkoli tehdy si především kupovali jeho přízeň, než že by jim něco dodával. Ale jak říkal, časy se mění, a je moc dobře, že mají s Mietkem ještě dost cenností ulitých.

Ještě chvilku si s velitelem povídá, jako by si ani nebyli tak strašně vzdálení, Žid a esesák, vězeň a jeho kat. Isaac se poté vrátí do svlékárny a začne tam rozměřovat prostor pro náhradní pitevnu. Škoda, že to zatím nemůže probrat s patology a Mengele se s ním moc bavit nechce. Pokusí se jim zajistit snad odpovídající velikost, ideální bude vnitřní vestavba z prken, tak to navrhne. Budou si sem moc přestěhovat kromě stolu i různé skříňky, poličky, třeba i něco z té laboratoře.

„Co tam budete stavět, pane?" zeptá se Kamzon, když se vracejí zpátky.

„Haime, to ti teď nemůžu říct. Ale všechno se včas dozvíš."

Sluha zmlkne, proto Edelstein může přemýšlet. Přijde mu neskutečné, že to tady Němci pomalu balí, přesto chce Mengele vybudovat náhradní pitevnu. Ten snad bude nutit ty patology pracovat, dokud k nim nevleze Rudoarmějec. Někdy mu kapitán přijde jak posedlý, jak se snaží, aby tohle místo využil do poslední chvíle, do mrtě. Jak běhal po rampě, aby mu neuniklo jediné dvojče, jediný imbecil nebo co jsou ti postižení zač. Nebo trpaslík, co ho on pak musel vařit, aby se z něj dobře loupalo maso. Tohle asi jen těžko pochopí někdo, kdo tady nebyl.

On má ale jiný problém. Pravděpodobně získal trochu času, díky své pověsti technika, ale i ten je dost omezený. Co udělat, aby těsně před tím, než odsud budou esesáci zdrhat, mu nevpálili kulku do hlavy? Zatím by útěk neměl smysl, navíc je tady Dan a Joseph, mohli by se třeba mstít i jim. Ale zabít se nechce nechat, akorát že ho žádné rozumné řešení nenapadá. Kolik dostane týdnů, než přijde jeho čas? Bude to stačit, aby něco vymyslel? A půjde vůbec něco vymyslet? Jak se zachránit?

V následných dnech usilovně maluje plány na zmíněnou pitevnu, mezitím domlouvá ve stále fungující dílně oparavu některých součástek, či vyhotovení náhradních. Pořád smí chodit i do mužského sektoru, ale nijak toho nezneužívá. Nikoho tam nezná a také nemá, co by tam řešil.

Pak přijde pondělí šestého listopadu a nový rozkaz, aby se sonderkomando jako celek nastěhovalo do bloku 13 v sektoru BIId. Ten barák už jim kdysi patřil, spolu s jedenáctkou, kde bydlel on. Pochopitelně se tento přesun neobejde bez velkého napětí, nervozity, mnozí vězni se obávají, aby je neodvedli na popravu. Trochu si oddychnou, až když se skutečně ocitnou ve staronových ubytovacích prostorech.

Zatím ve dvojce zůstávají patologové, a Edelstein požádá o to samé. Naštěstí v tom esesáci nevidí problém, zvláště když svoji žádost zdůvodní svou kanceláří, kterou potřebuje pro svoji činnost. Je mu jasné, že se bude muset časem také vystěhovat, až začnou krematorium rozebírat. Co ale udělají s budovou, nebo s podzemím, kde zemřelo tolik lidí? To budou chtít odvést každou cihlu? Nebo budovu, až bude prostá techniky, vyhodí do vzduchu?

V každém případě pro nejbližší dny svůj kamrlík uhájil, další členové sonderkomanda bydlí ve zmíněném bloku 13 a do krematorií docházejí pouze za prací. Ta se skládá ze spalování mužů a žen, co zemřeli v táboře. Od té noci, z osmadvacátého na devětadvacátého října, kdy zplynovali část transportu z Terezína, již žádná speciální akce neproběhla. Dokonce ani

likvidace nemocných či slabých. Poslední plynování selektovaných z tábora proběhlo čtyřiadvacátého října. Jak se zdá, tak opravdu někdo tohle strašné hromadné vraždění zastavil

Pochopitelně s tím vzrůstá napětí v sonderkomandu, neboť se naskýtá otázka, zda pro spalování jen přirozeně zemřelých či pár popravených jedinců je potřeba takového množství vězňů. Pak mezi sonderkomando prosákne informace, že se možná bude brzo dvojka a trojka úplně zavírat, a jelikož čtyřka je vypálená, dokáží si spočítat, kolik jich asi bude potřeba k obsluze pětky. Mají strach, že je jako nepotřebné zlikvidují. Nebo minimálně větší část z nich. Mohou je naoko přeložit do jiného tábora a tam zastřelit, pokud již plynování vážně skončilo, jak se taky proslýchá.

Edelstein sice zůstává na dvojce, ale obchází všechna krematoria a také se zajde podívat do sektoru BIId, jestli by tam nemohl pro sebe získat jednu z místností, určenou pro blokového či písaře. Ty jsou však obsazené, a tak mu nakonec možná nezbude, než nocovat s ostatními na hromadné ložnici. Nebo si jednu kóji usurpovat pro sebe a vybudovat si tam provizorní kutloch. Soukromí považuje za velmi důležité, krom toho, že to zvyšuje jeho vážnost.

Také řeší s Mietkem problém, co s cennostmi, které mají ukryté na dvojce. I když z nich pořád něco bere, pro své kšefty s esesáky, včetně Haldera, Vosse, ale i Baerwalda, a to samé dělá Morawa, tak stále ve skrýši dost zůstává. Naopak se podobných platidel nedostává obyčejným vězňům, a možná i jiným kápům, asi začnou brzo pociťovat hlad.

Jeho návrh na náhradní pitevnu je schválen, proto se pustí do díla. Dají mu k dispozici řemeslníky z řad vězňů, a ti začnou s budováním místnosti v Krematoriu V.

„Pane SS-Oberscharführere, bylo by možné si udělat provizorní kancelář, na tom bloku třináct?“ odhodlá se přednést svou žádost veliteli Vossovi, „Potřeboval bych ji, a pokud byste moji žádost podpořil nebo schválil …“

„V čem je problém?“ pokrčí rameny Peter, „Dyť je tam místa víc než dost, když je vás tam tak málo. A pár fošen se jistě taky najde, ne?“ ukáže na prkna, z nichž určení vězni staví provizorní pitevnu.

„Mohu s tím tedy začít? Nebo to musí schválit někdo další?“ podívá se Edelstein tázavě.

„Já to zařídím, ještě s tím den dva počkej. Potřebuješ ještě něco?“

„Možná, jídla není nikdy dost, cigaret taky, a nějaká ta láhvinka,“ naznačí kápo, jaký proviant ho nejvíce zajímá.

„Není problém. Uděláme to jako minule, zařídím ti průchod bez kontroly, a ty mi přineseš, co chci já, a já ti tam pak nechám donýst, co potřebuješ ty. No, a když trochu přitlačíš, tak tu kancelář můžeš taky považovat za hotovou věc,“ usmívá se šikovatel.

Isaac nesmlouvá, potřebuje se zajistit, dokud jsou oni ochotní kšeftovat a on má co nabídnout. Právě proto potřebuje uzavřený prostor, aby si tam proviant schoval. I na dobu, kdy už nebude mít přístup k cennostem, pašovat je do sektoru BIId mu přijde velmi riskantní.

„Pane, co teď bude?“ zeptá se ho pozdě večer Kamzon, oba jsou v Krematoriu II, něco pojedli, a teď decentně upíjejí z láhve, k tomu nezbytné cigárko.

„Co máš na mysli?“

„Pokud je pravda to, co se říká, tak jistě víte, co to znamená.“

„Co co znamená?“ protáhne kápo.

„Jestli dvojka a trojka končí, jestli už se nebude plynovat, tak …“

„Snad ti není líto, že už neumíraj lidi v plynu.“

„To ne. Jen je mi líto, že nás asi brzo zabijou.“

„Tak brzo zase ne.“

„No možná vás ne, pane, ale co já? A co vostatní?“

„Co vostatní, tak to nevím. Co se týče tebe, tak budeš dál mým asistentem. Teď už to není tajemstvím, tak ti to už můžu říct. Bude se to tady brzo demontovat, a já na to nejspíš budu

dohlížet. Povolili mi, abych si tě nechal jako asistenta. Takže i když asi k nějaký redukci dojde, tak nás dvou se to zatím netýká."

„Ne? Opravdu?" trochu se uklidní pipel, ale ne příliš, „Pane, co ale znamená to zatím?"

„To zatím znamená, že nás nejspíš v nejbližších tejdnech nezastřelej. Co bude pak, tak to vážně nevím. Snažím se na něco přijít, ale nic kloudnýho jsem zatím nevymyslel. Haime, já vím, vyhlídky jsou pořád dost na hovno, ale máme zase vodklad, na nějakej čas."

„Vodklad. Právě. Ale jednou to už vodložit nepůjde …"

„Třeba něco do tý doby vymyslíme. Haime, nemám chuť vo tomhle mluvit. Budeme prostě čekat na ten zázrak, co jsme se vo něm už párkrát bavili. Třeba nějakej přijde."

„Třeba, pane," řekne tiše pipel, pak si lokne z láhve a potáhne z cigarety.

NOVÁ DOHODA

Daniel Edelstein s napětím hltá zprávy, která se k němu dostanou od Adama Cielucha, a také Šimona Rozentala, těžko říct, kde je ten kluk bere, ale většinou jsou dost přesné. Informace hovoří o úspěších spojenců na frontách, ale také o plánech na evakuaci tábora. Doslechl se i o zastavení zabíjení židovských vězňů a vězeňkyň, a tak by i ti měli být rovněž přesunuti směrem na západ. Proto už nikdo nemluví o velkém povstání.

Jak Daniel pochopí, tak v říjnu esesáci selektovali a zavraždili více jak deset tisíc slabých a nemocných vězňů a vězeňkyň, doslechl se až o čtrnácti tisících. Při použití jejich filosofie, od nich očistili pracovní komanda. Ta by proto měla být připravena k postupné deportaci a následné otrocké práci pro říši.

Co se týká mladistvých v táboře, ne všichni byli dvacátého října zavražděni. Nedotčený zůstal zvláštní blok doktora Mengele, a podařilo se i zachránit pár dalších chlapců. Buď s odůvodněním na jejich zařazení a potřebnost, nebo se čarovalo s jejich datem narození. Pravdou však je, že mnoho vězňů či vězeňkyň pod osmnáct let už v komplexu táborů nezůstává, stali se obětí této či předchozích selekcí.

Ke konci se chýlí také některé pokusy na jejich experimentálním oddělení, to přesto stále zůstává v činnosti a trpí tam další vězni. Nerozbíhají se sice nové projekty, ale pokračuje se v těch starých, ověřují se výsledky na pacientech. Stejně tak si počíná i doktor Clauberg na bloku jedna, horečnou činnost vyvíjí doktor Mengele v Birkenau. Na druhé straně třeba Hygienický institut už svá pracoviště začíná pomalu balit, to je zřejmé z prováděné činnosti. Byl zase se vzorky v tom Rajsku a tak to může posoudit.

Toho večera opět dorazí Schröder na své oddělení, vyžene z kanceláře písaře a dá najevo, že má zájem si promluvit se svým vedoucím lékařem. Vypadá dnes docela vyrovnaně, a snad ani není příliš opilý, byť nepochybně určitou hladinku má.

„Možná tušíš, vo čem s tebou chci mluvit," podívá se pátravě na svého židovského společníka.

„Po pravdě, nejsem si jistý, pane doktore. Těch témat může být více."

„Hm, to určitě, ale některý jsou pro tebe asi dost důležitý," ušklíbne se kapitán, „No tak, uvař nám kafe, nalej a dáme se do toho," vydá obligátní rozkaz.

V místnosti se rozhostí ticho, dokud není příkaz naplněný, vůně kávy nepřerušuje jiné pachy, a štamprle není po okraj naplněná.

„Dane, sice jsem trochu váhal, ale asi bude dobrý, když ti naznačím, co mám v plánu udělat," lokne si kávy Johann, vytáhne cigarety, nabídne vězni, ten pak oběma zapálí.

„Chcete mluvit o tom vašem tajemném plánu, pane doktore?"

„Přesně tak. Já vím, ty máš pořád ten svůj strach, tu svoji nedůvěru," říká Schröder smířlivě, „Pořád si myslíš, že až tě nebudu potřebovat, tak se tě zbavím. Nic neříkej, ať nemusíš zbytečně lhát. Ale tak to není. Myslím si, že to mám dobře vymyšlený."

„Pane doktore, pochopte mě, po zkušenostech tady …"

„Ty tvoje zkušenosti … Ale vo tom se bavit nehodlám. Trochu se nám to zjednodušuje, díky rozkazu, kterej vydal Himmler. Ten, co se týče vás, Židů."

„Zjednodušuje? Něco jsem zaslechl, pane doktore, ale nevím, čemu mám věřit. Prý už se v těch strašných budovách tam v Birkenau neplynuje, je to skutečně pravda?"

„Chceš vyzvídat?" ušklíbne se kapitán, „Ale co, tady se stejně všechno vždycky rozkecá … No jo, Himmler nařídil, aby tohle skončilo. Takže ty selekce a tak, tak to nebude. Myslím si, že tajně jedná s amíky a anglány, ale jistě to nevím. Možná jim tím i vyšel vstříc, něco jako vstřícný gesto. Ale to pro tebe asi není podstatný. No jo, s tím plynováním je asi konec."

„Pane doktore, to je určitě skvělá zpráva. Ale co jinak?"

„Co co jinak?"

„Jak s námi hodláte nakládat."

„Nakládat … jste vězni, určený k tomu, abyste různě pracovali. Na tom se nic nemění. Budete využitý pro práci pro říši. Postupně proběhne vodsun, někam na západ. Jak bude potřeba, pro výrobu a tak."

„Ty nelidské podmínky, ta nedostatečná strava …"

„Co chceš slyšet? Všude je všeho nedostatek, teda s výjimkou týhle kanceláře, tady je vočividně všeho dost. Podle toho, jak ty i ten tvůj bratr kypíte zdravím. Růžovoučký tváře, vypasený, tak co si stěžuješ."

„Já si přece nestěžuji, pane doktore. Jen se zajímám, jestli se také změní podmínky, jaká je naděje, že další desetitisíce židovských mužů a žen nezemřou vyhladověním. Při té práci pro říši."

„No to se asi nedá vyloučit," pokrčí rameny Johann, „Dane, do prdele, já s tebou přece vo tomhle diskutovat nepřišel. Já s tebou chci probrat, jak to udělat, abys to přežil ty. A taky …," zarazí se, chvíli váhá, než pokračuje, „No a taky, jak se zajistit. Myslím tím já a moje rodina. Nejsem debil, a sleduju, jak to de všechno do prdele. Ta slavná říše. Führer probudil toho medvěda na východě, a ten se teď valí na Evropu. Kdoví, kde se ty hordy bolševiků zastavěj. Možná nakonec budeme spojenci, my s amíkama a anglánama. Aby Stalin nedošel až k francouzskýmu pobřeží. Jako kdyby se náhodou zapomněl zastavit, u nás."

„Na tohle spoléháte, pane doktore? Pokud vím, tak pořád je válka, a tvrdé boje probíhají jak na východě, tak na západě."

„Což je pochopitelně chyba. Už dávno se mělo jednat vo separátním míru, se západníma spojencema. Ale to já pochopitelně nevovlivním, a budu se muset přizpůsobit tomu, co bude. První, co musím udělat, tak je zabezpečit rodinu. Už jsem ji vodeslal na venkov, ty bomby padaj pořád víc a víc, a asi to bude pokračovat. Chci je poslat ještě kousek dál."

„Kousek dál?"

„Do prdele, Dane, tohle je pro mě dost nebezpečný. I pro mojí rodinu. Kdyby se to provalilo," ztiší hlas kapitán, „tak bych taky mohl dostat kulku jako zrádce, a kdoví, co by bylo s nima."

„Až tak vážné …," zarazí se Edelstein.

„No právě … Aspoň vidíš, jak ti věřím, když s tebou vo tomhle mluvím," lokne si kořalky Schröder, než pokračuje, „To je jedno, tohle ti musí stačit. Pracuju na tom a vypadá to nadějně. To ale neřeší tebe, a ani tu tvojí a toho tvýho brášku tady."

„Pane doktore, když mluvíte o mém bratrovi … pokud už nemá být to zabíjení … změní se něco pro toho druhého? Co slouží u krematorií?"

„Do prdele, co ti na to mám říct? Pokud vím, tak s ním zatím počítaj, má dohlížet na demontáž těch krematorií.“

„Tohle víte?“

„Tohle vím, protože se prostě zajímám, do prdele. Dane, tam je to hrozně složitý. Von byl roky u toho, hrozně moc toho viděl. Vždycky jsem s tebou mluvil na rovinu. Nevím, jak to nakonec dopadne, ale asi se moc nepočítá s tím, že by to tam někdo přežil. To, že byly zrušený ty zvláštní akce, to neznamená, že to musej všichni přežít. Je ti to jasný?“

„Až moc dobře,“ skloní hlavu židovský lékař.

„Já vím, je to blbý, ale taková je realita. Zatím se tam má dobře, a dostane ten úkol, takže se mu v nejbližší době nic nestane, pokud teda něco neposere. Ale na to je asi dost chytrej a vopatrnej. Ale nemůžu ani nechci ti slibovat něco, co nemůžu splnit. Tohle je mimo moji pravomoc, tohle si říděj jiný. Netuším, jak se to tam nakonec všechno dopadne, ale nevypadá to s ním až zase tak moc dobře.“

„Já vím,“ hlesne Edelstein, pak zvedne hlavu, „Jenže, pane doktore, já toho přece taky viděl strašně moc. Vždyť víte, sám jste mě vzal na ta hrozná místa …“

„Tohle je něco jinýho, ty seš doktor a nesloužíš v tom izolovaným komandu. Nejseš sám, kdo toho dost viděl. V tomhle problém nebude, i proto, že podléháš mně. Já si tě vohlídám. Díky tý naší práci tady lehce zdůvodním, proč tě potřebuju. No a nakonec, mezi náma, však i ty máš svým způsobem máslo na hlavě, ne?“ lehce se zasměje, „Některý přízemní blbci by nemuseli pochopit tu naši vědeckou práci tady.“

„Máslo na hlavě … co tím naznačujete, pane doktore?“

„Je i v tvým zájmu, aby se moc nemluvilo vo tom, cos tady dělal. Teda veřejně.“

„Připomínáte mi moji vinu …“

„Vinu? Žádná není, do prdele. Já jen říkám, jak by to někdo mohl vidět, a to je sec sakra rozdíl. Udělali jsme tady pořádnej kus práce, a zase tu káru vědy posunuli vo kus dál,“ chválí se kapitán, a Daniel se střeží mu říci svůj názor, že to s tím úspěchem zase až tak slavné nebude. Že mnoho experimentů má minimálně hodně problematickou vědeckou hodnotu, pokud tedy vůbec nějakou má. Snad jen vývoj některých léků snese přísnější měřítko.

„Co Helene a Joseph? A co vlastně já?“ zeptá se.

„No, vo tom právě chci mluvit. Ta tvoje, ta půjde do transportu za tři dny.“

„Už za tři dny,“ přeběhne mráz po zádech Edelsteina.

„No, určitě si ještě najdeme chvilku, jak se pořádně rozloučit,“ ušklíbne se Schröder, „Jo, nastal čas, Dane. Pak tu může bejt zmatek, a tak bude dobře, když vona bude pryč. Nemusíš se bát, je to domluvený, bude sloužit na vošetřovně, u mýho dobrýho známýho, s tím je to domluvený. Ale na nějakej čas se budete muset vodloučit, jinak to prostě nejde.“

„Já vím,“ špitne židovský lékař, „Budu se modlit, aby všechno nakonec přežila.“

„Tak všechno pochopitelně vohlídat nejde. Nějaká těžká nemoc … však to sám víš, že někdy jsme na to prostě krátký. Ale bude mít dobrý podmínky, určitě mnohem lepší, než většina vostatních. To její šance hodně zvyšuje. Do prdele, je válka, a chcípnout můžeme všichni. Třeba nám sem může nějakej zbloudilej amík hodit na hlavu bombu a budeme voba v prdeli. Můžeme se jen snažit to riziko minimalizovat. Abysme měli voba větší šanci přežít.“

„Co Joseph, pane doktore?“

„No jo, ten Joseph,“ povzdechne si Johann, „No, ten nám to poněkud komplikuje. No netvař se tak, dal jsem ti přece slovo. Uděláme z něj pomocnou vědeckou sílu, aby byl důvod ho taky přeložit, tam, kam chci dostat tebe. Mám to už rozjednaný. Možná, až se tam přesuneme, tak tam půjde přetáhnout i tu tvojí. Je to takový pracoviště, se zvláštním režimem, ale ve svý podstatě tam můžeme dělat vědu … Tohle ti zatím musí stačit. Mám rozjednanejch víc věcí, a ještě uvidím, čemu dám přednost. Ale půjdeme tam spolu, to ti můžu slíbit.“

„Kdy, pane doktore, pokud se mohu zeptat?“

„No, my tady ještě nějakej čas zůstaneme,“ protáhne Schröder, „Ještě máme co dokončovat.“

„Pane doktore, asi se budete zlobit, ale zeptat se musím. Jako vedoucí lékař tady mám zodpovědnost za personál.“

„Tos uhádnul, sereš mě tím.“

„Všichni jsou dost nervózní, mají strach. Někteří tu nejsou sami, mají tu i příbuzný, nebo někde v táboře … Bojí se, pane doktore, bojí se, co s nimi bude.“

„Podívej, jedno ti můžu slíbit. Nikdo nikoho tady nechce zabít. Ale dál už je nepotřebuju, a nemůžu pro ně víc udělat. Díky podmínkám tady jsou na tom líp než většina. Maj z čeho brát, nejsou podvyživený. Doktory bude potřeba i jinde, a těm možná dám doporučení. Co se týče těch vostatních … To už bude na nich. Prostě budou vodeslaný na práci, a bude na nich, jak to zvládnou. Asi tak dobře jako tady se mít nebudou. Ale zase, můžou tvrdit, že jsou zdravotnickej personál, a to jim může třeba pomoc. Určitě i v těch lágrech, co budou, vodkud budou chodit za prací, budou takový potřebovat.“

„Je tady ten chlapec … ten Šimon … Moc takových už tady nezůstalo …“

„No, nějaký jo. Je pravda, že to dost vyselektovali, mnohý … však víš. Bylo to dle mýho zbytečný, ty kluci i holky mohli pracovat. Ale tohle šlo mimo mě. Von je ale dost zvláštní, takovej houževnatej. Vsadil bych se s tebou vo co chceš, že von se nějak protluče. Potom, co vo něm vím … Co už má za sebou …“

„Říkáte to skoro obdivně, pane doktore.“

„Taky že jo. Komu čest, tomu čest. Umí se votáčet. Dane, ty ale nejseš jeho fotr, takže to zase bude na něm. Můžu ho tu nechat co nejdýl, tím ho do tý doby chránit, ale pak ..,“ pokrčí rameny kapitán.

„Mohu jim něco v tom směru naznačit, pane doktore?“ podívá se tázavě Daniel.

„No jo, to můžeš. Co se týče těch doktorů, myslím, že budou potřeba. Těm trochu pomoc možná můžu, když jim zajistím přeložení někam, kde třeba někoho znám. Ale pak už to bude na nich. Některý pošleme taky možná dřív, další tu zůstanou s náma. Postupně to budeme redukovat. No, neboj se, zmizíme dřív, než sem dorazej ty rudý ďáblové. Ale chci to tady ještě využít. Tak co, spokojenej?“ podívá se tázavě Johann.

„Ano, pane doktore.“

„Aby taky ne. No, tak teď je čas se bavit vo tý druhý stránce tý dohody.“

„Druhé stránce dohody?“ zarazí se Edelstein.

„No jasně, dyť ti přece nabízím novou dohodu, tos ještě nepochopil? Podívej, nejsem debil. Je mi jasný, že tohle tady a jinde nenecháte jen tak. Že po nás půjdete, budete se mstít.“

„My?“

„No, v Evropě jsme vás dost zredukovali, ale vy máte svůj vliv i jinde, tím jsem si jistej. Například určitě máte svoje lidi v Bílým domě. Určitě budete požadovat pomstu.“

„Pomstu? Možná spravedlivý trest pro ty, kdo tuhle hrůzu vymysleli a zrealizovali. Je rozdíl mezi pomstou a spravedlností, pane doktore.“

„No, z mýho pohledu je to jedno. Prostě mi je jasný, že tohle jen tak nenecháte. No, a já, i když jsem jen doktor, tak pořád jsem důstojník SS.“

„Co mi naznačujete, pane doktore?“

„Dane, nevím, co bude po válce. Jak už jsem říkal, byl jsem na tom východě, viděl ty hrůzy. Ty vobrovský masový hroby … Tady ty plynový komory. Nakonec, i to, co děláme tady, se nemusí každýmu líbit, i když z našich výsledků nakonec budou těžit všichni. Já ale nemíním mít zničenou kariéru, nebo dokonce skončit ve vězení, nebo před popravčí četou. Nikdy jsem vlastní rukou nikoho nezabil.“

„Vlastní rukou asi ne, pane doktore. Ale někdy jste vedl ruku jinou …“

„Jen jsem plnil rozkazy. Sám víš, že jsem neměl na výběr.“

„Pane doktore, co chcete slyšet? Jsem na vás závislý, a nejen já,“ tváří se nešťastně Edelstein.

„No jo, aspoň že si to uvědomuješ. Podívej, mám ten plán. Pro nás všechny. Udržím tě naživu, a k tomu tu tvojí a Josepha. Na druhou stranu počítám s tvojí podporou. Až ta válka skončí. Pořád mám něco v rukávu, a může to bejt výhodný pro nás voba.“

„Pro nás oba?“ tváří se rozpačitě vězeň.

„Všechny ty výzkumy tady, vod všeho mám kopie. Všechno schraňuju. To můžeme nabídnout, vítězům, teda pochopitelně ne Rusákům, ale třeba amíkům. Chápeš?“

„Chcete v tomhle pokračovat i po válce?“ objevuje se v očích Daniela zděšení.

„Tak v tomhle … Tohle byla jedinečná historická příležitost, kterou jsme v rámci vědy využili. Přitom jsme se tady v rámci možností k těm pokusnejm subjektům chovali slušně. To taky nemůžeš popřít, znáš i jiný voddělení. Žádný selekce, víc žrádla, a pokud někdo exnul, tak šlo vo jedince. Ale to nebudeme rozebírat. Jasně, po válce tohle nebude asi možný. Zase se budou využívat zvířata, možná nějaký dobrovolníci, nebo … Prostě jsme tady získali dost cenný zkušenosti. Můžeme pracovat, jako vědci. Navíc mám ještě něco v rukávu.“

„Ještě něco?“ je Edelstein průběhem rozhovoru konsternován.

„Jo. Jak jsme tenkrát zabavili tomu kápovi, tý zvrhlý svini … No a pak to, co jsem získal těma kšeftama tady. Něco sice padlo na můj chlast, něco na to pro tebe a Josepha, předtím i ty dvojčata. Ale pořád něco je. Co tak koukáš, i pro tebe něco zbude. Do začátku, protože určitě budeš mít hovno. Dane, až to skončí, tak se zařiď, jak budeš chtít. Já vod tebe chci jen jedno. Abys mi případně v pravou chvíli dosvědčil, že jsem ti pomohl, zachránil tě tady. Vod Žida to bude cenný. Pak už mě nikdy nemusíš vidět, pokud se ti hnusím. Tohle je ta moje druhá strana dohody.“

„Chápu,“ hlesne Edelstein.

„Co je? Je to pro tebe tak nepřijatelný? Potřebuješ mě vidět viset, abys byl spokojenej? Nebo hnít v base?“ zamračí se Johann.

„Nechci vaši smrt, pane doktore … Smrti už bylo tolik …“

„No právě. Dane, chci nabídnout svý služby vítězný straně, po válce. Mám různý známý, ještě z dob před válkou … Vod tebe jen chci, abys mě případně podržel. Kdyby měl někdo problém, že jsem sloužil jako doktor v SS. Pak už … dostaneš podíl z toho, co jsme tady získali, vydělali, na těch kšeftech. A žij si, jak chceš.“

„Pořád jsem jen vězeň, a mohu umřít …“

„To já taky … Ale právě abys přežil, to bude moje starost. No a pak, pokud bude potřeba … Třeba ani nebude. Dane, sice bych s tebou rád spolupracoval i po válce, ale zase, nejsem idiot, a je mi jasný, že to pro tebe bude asi nepřekonatelný … Chci jen tvoje slovo, že když budu potřebovat pomoc, tak to uděláš. Nic víc, nic míň. To je snad férová dohoda, ne?“

„Férová dohoda …,“ hlesne židovský lékař a tváří se nešťastně.

„No a co jinýho? Dane, jedno nemůžeš popřít. Kdybych tě nechránil, tak už seš mrtvej, a nejspíš i ta tvoje, Joseph. Kromě toho, sám určitě cejtíš, jakej vobrovskej pokrok si tady udělal, jako lékař, jako vědec. Co ses tady naučil. Třeba i tu chirurgii, vo tý si předtím věděl hovno. A teď … Díky tomu seš dobrej. Dost dobrej, to musím uznat. Může se z tebe stát pozdějš kapacita. Teda pokud se nenajde nějaká svině, která by ti chtěla připomínat tvoji minulost.“

„Minulost …“

„No tohle tady, jak jsem říkal. Podívej, máme voba šanci se z těch sraček dostat. Voba nás do toho zatáhli jiný, a my dělali jen to, co bylo nutný, abysme přežili. Zatím se nám to daří,

a když dá Bůh, tak to nakonec zvládneme. Mám to už i částečně promyšlený, jak to udělat, až se to definitivně posere. Mnozí sice věřej těm kecům vo tý tajný zbrani …“

„Také jsem o tom slyšel …,“ zachvěje se Daniel, kdyby Hitler získal nějakou ničivou zbraň, a zvrátil nepříznivý průběh války, možná by se rozhodl dokončit úplné vyhlazení židovské populace v Evropě.

„No jo, mluvěj vo ní, a některý tomu i věřej. Já už ne. Stojí proti nám ty nejmocnější a nejvyspělejší země světa, a k tomu ten probuzenej ruskej medvěd. Tohle bude nad naše síly. Můžeme nějakou dobu vzdorovat, a bylo by ideální, kdyby se ty kreténu probudili a začali jednat se západem vo tom separátním míru. To by byla šance i pro nás. Nevím, jak to bude v Německu, ale klidně půjdu s rodinou i jinam, kde budu moct dělat svou práci. A kde mi nikdo nepůjde po krku. Chápeš?“

„Ano, pane doktore, tohle chápu. Chcete moje slovo, že pokud budete potřebovat, po válce, a já to přežiji, tak abych vám dosvědčil vaši bezúhonnost.“

„Tak bezúhonnost … Dyť po tobě nechci nic jinýho, než abys řekl pravdu. Nemůžeš popřít, že tady už nějakej čas chráním jak tebe, tak i další doktory, a dokonce i ten zdravotnickej personál. No a nakonec i ty vězně. No co tak koukáš. Pár jich tady exlo, to je pravda, ale kdyby byli v normálních pracovních komandech, tak co si myslíš. Nebylo by jich nakonec víc? Možná ty experimenty pro ně nebyly úplně nejpříjemnější, ale zase je chránily před selekcema, dostávali víc nažrat. Vlastně jsme si byli užitečný navzájem.“

„Snažím se pochopit váš pohled …“

„Do prdele, s čím máš problém? Nechceš tu dohodu?“ zamračí se Schröder.

„Copak mám na výběr, pane doktore? V situaci, ve které jsem, já, Helene, Joseph …“

„Když to bereš takhle … Hlavně nezapomeň, je to jen mezi náma dvěma. Nikomu vo tý naší dohodě nesmíš říst, ani tý svojí, ani tomu bratrovi.“

„Nikomu nic neřeknu,“ slibuje vězeň.

„Věřím ti. Dane, my voba si zasloužíme tuhle zkurvenou válku přežít. Voba jsme inteligentní, vzdělaný, jsme pro společnost přínos.“

„I já, když jsem Žid?“ položí Edelstein provokativní otázku.

„Já přece nikdy neříkal, že jste nějaký méněcenný. Navopak. A právě proto jste tolik nebezpečný. No ne ty, jako jedinec, doktor, ale ty vaši vydřiduši, co hromadili majetek, snažili se všechno vovládnout. Tohle byl prostě boj vo prostor, vo náš životní prostor, a byl vedenej hodně krutě, to musím uznat. Byli jste někde, kde to patří historicky jinejm. Vlastně vy nepatříte nikam, a to je ta vaše smůla. Přisáváte se jako pijavice na jiný … No nekoukej tak, to je taky pravda. Možná za to tak úplně nemůžete, když vás vyhnali votamtud, kde jste původně byli. Ale za to já nemůžu.“

„Co na to říct, pane doktore. Udělali jste z nás svoje úhlavní nepřátele, svedli na nás kde co, a pak nás začali systematicky vyhlazovat. Víte, pane doktore, já si vždycky vážil německého národa. Velmi vzdělaného a pracovitého národa. Ale co z lidí udělal ten váš současný systém … bezcitné stroje na zabíjení. Nechápu, jak někdo může tak vzdělaný a kulturní národ takhle snadno zmanipulovat.“

„To je tvůj pohled, já to vidím jinak,“ dopije Schröder panáka, „Tak co, plácneme si? Myslím tu dohodu?“

„Bude vám stačit moje slovo, pane doktore?“

„No, písemnou smlouvu asi nesepíšeme,“ zasměje se Johann, „Můžeme si akorát navzájem důvěřovat. Voba máme stejnej cíl, minimálně teď, v poslední době. Nějak tu sračku, do který jsme se dostali, tak ji nějak přežít.“

„V tom s vámi souhlasím, pane doktore.“

„Tak aspoň v něčem," usměje se poněkud hořce kapitán, „Tak, nalej, a probereme další věci. Musíme se dohodnout, co ještě zmákneme, a jak to tady postupně budeme balit. Taky si udělat seznam, koho tady ponechat a koho zařadit do těch transportů. No nekoukej tak, to není seznam smrti, navopak, všichni maj naději to nějak doklepat, než ta válka skončí."

„Může trvat třeba i rok …"

„To může. Pokud nedojde k tomu, co jsem říkal. Možná plynule přejde v jinou, stejně strašnou, kdy se západní civilizace bude bránit společně tý hordě z východu."

„Další válka …," hlesne Daniel.

„No jo, možná je bude potřeba zahnat zpátky, co nejdál. Uhájit ten náš prostor."

„Který jste si tak důkladně vyčistili," poznamená ironicky židovský lékař, „Ovšem také poněkud vylidnili, i na vaší straně jsou oběti, a asi ještě budou."

„To já vím. Dane, tohle my teď nevyřešíme. My máme ten můj plán, pro naše přežití, teda nejdřív to tvoje. Co bude dál, tak se rozhodneme podle vokolností."

„Pane doktore, když s vámi takto hovořím, skoro zapomínám, že jsem váš vězeň."

„Vězeň … No to je taky na diskusi," podívá se pátravě Schröder, „Copak se k tobě nechovám daleko víc jako ke kolegovi lékaři, vědci, než jako k nějakýmu vězni? No? Myslím si, že zrovna ty si moc stěžovat nemůžeš."

„Já asi ne, pane doktore. Ale mnoho členů mojí rodiny by jistě hovořilo jinak, kdyby ovšem ještě byli naživu."

„No jo, to je prostě ta válka. Dane, říká se to lehce, ale vím sám, jak je to těžký. Musíme nechat tu minulost za náma … Ne, nic neříkej, moc dobře vím, co je to ztratit bratra, kterýho máš moc rád. Co je to bát se vo rodinu, vo svoje děti. To zatím ještě neznáš. No tak, do prdele, pojďme toho už nechat a začít s tím, co musíme ještě vyřešit," napije se znova kořalky kapitán, ale jen si usrkne. Asi se nechce opít, minimálně ještě nějakou chvíli.

LOUČENÍ

Dvaadvacetiletá Helene Kleinová neprožívá dvakrát klidné období. Ví, že bude v brzké době depotována, a nyní už zná i termín. Stane se tak zítra, už jí to oznámili. Zítra opustí tohle strašné místo a odjede kamsi do neznáma. Úplně sama, bez svého milence, který ji tady vlastně chránil, díky jeho dohodám či spolupráci s doktorem Schröderem.

V poslední době pomáhá svým věznitelům balit, jak dokumenty, tak různé přístroje. Ze všeho má divný pocit, který nedokáže popsat. Nevyzná se v něm. Krátce po svém příjezdu sem si nedokázala představit, že by odsud mohla vyváznout živá. Dokonce přežít byť jen delší dobu. Postupně se její situace zlepšovala, a pak přišla do baráku s číslem deset, na ten blok hrůzy.

Ne, tomu se dá jen těžko uvěřit. Vždyť tady je již dva a půl roku! Vlastně si už pomalu ani nevzpomíná, jaké to bylo předtím. Některé zdejší zvyklosti ji již přijdou jako samozřejmost, jako by byla vězeňkyní od narození. Některé ústrky již přijímá automaticky, asi jako kdysi nevolníci přijímali svůj osud, že z vůle boží musí sloužit svým pánům. Ona tady musela sloužit zvrhlíkům, co se vydávali za lékaře.

Respektive oni ten diplom skutečně vlastní, ale zpronevěřili se tady všem možným i nemožným zásadám. V různé míře. Pár jich bylo celkem slušných, jako doktor Bruno Weber, nebo doktor Hans Delmotte, toho poznala až v posledních měsících, ten těžce nesl svou účast na selekcích. Nebo doktor Hans Münch, co se s ním setkala v Rajsku. A pochopitelně doktor

Ernst Berger, který ji pomáhal zachránit nejednu pacientku z jiných oddělení. Ti všichni ale sloužili v Hygienickém institutu.

Naproti tomu poznala i naprostou zrůdu všech zrůd, a za ni považuje doktora Carla Clauberga. Nejen jeho vizáží, ale především jeho bezcitným chováním k pacientkám. Jeho zvrhlými pokusy. Velmi negativně hodnotí také doktora Mengele, ten se projevil jako muž bez soucitu. Stejně tak doktor Horst Schumann. Ačkoli vypadají oba daleko lépe, a umějí se i chovat.

Kolik utrpení kolem sebe viděla, to se nedá popsat, a také se na to nedá nikdy zapomenout. Kolik žen v její blízkosti zemřelo, mnohdy v hrozných bolestech, hnijících, zdevastovaných, zmrzačených. Kolik jich při selekci poslali na smrt. Tolik hrůz, tolik mrtvých … tomu nemůže uvěřit někdo, kdo tady nebyl. Vlastně pořád nechápe, jak tady dokázala přežít a nezbláznit se. Však taky zestárla minimálně o deset let, a pokud se dožije konce války, což je pořád dost nejisté, už nikdy nebude jako dřív. Už navždy v sobě bude nosit tu hrůzu. Nezapomene na ty strašné výjevy, co se jí čas od času připomínají.

V odpoledních hodinách má domluvenou schůzku se svým milencem, a tentokráte má zajištěno, aby se s ním mohla setkat o samotě. Tohle občasné nesmírné a obrovské privilegium, tiše tolerované, je rovněž velmi nezvyklé. Pokud je načapán vězeň, jak úzce komunikuje s vězeňkyní, o obcování s ní vůbec nemluvě, následuje přísný trest, a někdy i ten nejvyšší. Oni měli tu výhodu, že doktor Weber neviděl a a neslyšel.

Jistě, tohle celé je práce doktora, pro kterého pracuje Dan. Jako dneska. Jeden mladý esesák ji doprovodí v odpoledních hodinách do bloku deset, nyní již prázdného a tichého. Údajně jde zabalit zbylé věci z laboratoře Hygienického institutu, ale to je jen zástěrka. Ve skutečnosti se tam sejde se svým milencem. Pořád nechápe, jak tohle dokázal zařídit, proč se jim od doktora Schrödera dostalo takové ojedinělé výsady. Co za ni pro něj musel Dan udělat, při tomto pomyšlení jí polévá horko …

Ta půl hodina, kterou mají k dispozici, je strašně krátká, ale co by za ni dalo spousty jiných dvojic, co se také v táboře nacházejí, buď sem již přišly, anebo se zde teprve vytvořily. Pochopitelně dojde k tělesnému styku, a pak mají chvíli čas na konverzaci. Dnes je atmosféra napjatá, smutná, neboť přichází loučení. Možná na hodně dlouho, a možná navždy. Obě alternativy jsou reálné, a oba to vědí. Byť se především on snaží tvářit vyrovnaně, pozitivně na svou milenku působit.

„Dane, hrozně moc se bojím," zašeptá ona, podvědomě tlumí hlas, ačkoli jsou asi v bloku sami, ten mladý Němec pokuřuje na chodbě u dveří, oni jsou na jejím opačném konci.

„Helene, doktor Schröder mi slíbil …"

„Já vím, tos mi říkal," přeruší ho ona nervózně, „Budu tam úplně sama. Daleko vod tebe. Nebudu vědět, co je s tebou …"

„Možná půjde si předat zprávu. Pokusím se v tom s doktorem Schröderem promluvit. Dokonce naznačoval, že by tě později mohl převelet, na naše nové pracoviště, kam bych s ním měl odejít. Já a Joseph, toho mi slíbil taky vzít s sebou."

„Co Isaac?"

„Isaac," vydere se mu bolestně z úst, „Tam je to moc komplikovaný a moc špatný. Je v tom izolovaným komandu, však víš … a ještě po tý vzpouře … je zázrak, že pořád ještě žije."

„Promiň, neměla jsem vo něm začínat …"

„To je jedno, stejně na něj pořád myslím. Jsem z toho nešťastnej, že mu nemůžu nijak pomoc. Že mi ho tady nejspíš taky zabijou … Je to hrůza … zbylo nás už jen tak málo … Ale snad nakonec všechno dobře dopadne, ta strašná válka skončí a my dva se zase sejdeme."

„Také se budu modlit, za tebe, Josepha a Isaaca … aby … však víš," sklopí ona hlavu, oči se jí lesknou, přerývaně dýchá.

„Helene, všechno dobře dopadne. Musíš tomu věřit, musíš vydržet všechny nesnáze, co tě možná potkaj. Nikdy nesmíš propadnout beznaději, musíš mít pořád na paměti, že na tebe čekám. Že za tebou přijdu, jak jen to bude možné," slibuje jí on něco, o čem oba dobře vědí, že je velmi nejisté.

„Kam ty vlastně máš jít? A kam já?" ptá se ona hodně stísněným hlasem.

„Já nevím," musí on přiznat, „Ty snad do jednoho z ženskejch táborů, jako zdravotnice, nebo možná laborantka. Já snad na speciální pracoviště, asi u některého mužského tábora, a tam mám dál pokračovat, jako lékař. Joseph asi jako asistent, nebo tak něco. Ale také mi neřekl místo, možná nebude tak daleko od tebe …"

„Možná hodně daleko …"

„Nevím … Helene, máme velkou naději, díky pomoci doktora Schrödera."

„Pokud mu jde věřit … teď, když tady končí … co když už tě nebude potřebovat? Co když mě pošle někam, kde … Nebo tebe …"

„Ne, ne," zavrtí on rozhodně hlavou, „On chce ještě pokračovat, tím jsem si jistej. Jen dál na západě, dál od fronty. Mluvili jsme o tom, a v tomhle mu věřím," říká důrazně, ačkoli i v něm je minimálně maličká pochybnost, jestli ten tak zvaný plán má nabýt skutečné podoby. Ačkoli zní realisticky, a Johann je ryzí pragmatik. Není fanatik, snad jen, co se týká těch výzkumů. Ale jinak velmi chladně kalkuluje, pochopitelně tak, aby on z toho vyšel co nejlépe. I proto si asi chce zajistit případného svědka, který mu může potvrdit jeho vstřícné chování k vězňům. Je inteligentní a chytrý, dovede si spočítat, že jejich činy tady budou možná jednou soudit. Ať už skutečně anebo jen morálně.

Pokračují v trudné a kostrbaté debatě, prostoupené obrovským smutkem z loučení, a také strachem, že už jeden druhého nikdy neuvidí. Pak znovu souloží, aby zbytek jim vymezeného času strávili více méně v tichém objetí. Někdy je lepší nic neříkat.

On odchází z bloku deset jak zpráskaný pes, ona je odvedena na blok jedna, do svého ubytovacího prostoru. Tam již přestane kontrolovat své emoce, tam se dá do usedavého pláče. Ne nadlouho, snaží se ovládnout, nabýt znovu rovnováhy. Ale každou chvíli jí zamrazí, když si uvědomí, že je zde dnes naposledy, že zítra ráno bude odvedena na nádraží a evakuována. Možná předtím ještě půjde do Sauny, tam v Birkenau. Vzhledem k tomu, že se i sem dorazila zpráva o zastavení plynování, tolik se nebojí, že by ji mohli obelhat a místo na rampě by skončila v té strašné komoře, kde našly smrt statisíce lidí.

Krátce před večerkou je hrozně skleslá, a nejen ona. Zcela rozhozená je i osmnáctiletá Ada Adlerová, které zachránila život, když jí vytáhla za pomoci německých doktorů ze spárů sadistické dozorkyně Gildy Schmidtové. Nyní se dívka očividně obává budoucnosti. Obě ženy jsou hrozně naměkko, a částečně i vystrašené, z toho, co přijde.

„Neboj se, určitě taky půjdeš do transportu," snaží se utěšit starší vězeňkyně tu mladší. Přeci jen je mezi nimi odstup čtyř let, a to je v tomto věku dost znát.

„Když už tady nebudeš … kdo mě vochrání? Ta svině je tady pořád … možná si pro mě přijde," tváří se hrozně vyděšeně Adlerová.

„Teď jsi přece pracovnicí toho Hygienického institutu."

„Jenže ten tady končí … i ty už vodjíždíš … pak si pro mě možná přijde a zabije mě. Bude mě mučit a pak mě zabije," vzdychá Ada.

„To přece není vůbec jisté. Možná tě brzo také někam přeloží. Možná i do stejného tábora, jako teď jedu já. Pokud je pravda, že mám bejt zdravotnicí, třeba se potkáme ve stejným bloku."

„Voni těch táborů maj … to by byla moc velká náhoda," oplývá pesinismem Adlerová, a její starší společnice ji v tomto musí dát za pravdu.

Jejich další konverzace se nese v podobném duchu, pak ji Kleinová přeruší, neboť se chce ještě rozloučit s doktorkou Marií Liestovou. Docela se sblížily, i když Helene je pouhých

dvaadvacet a lékařce sedmatřicet. Ale jejich společné hrůzné zážitky je daly dohromady, a obě se snažily pomáhat si navzájem, a také pomáhat jiným. Mnohdy naneštěstí jen morální podporou. V několika případech se jim jejich záměr zdařil, v jiných byly bohužel neúspěšné. Těch druhých případů bylo očividně víc.

Ale jsou šťastné za každý zachráněný život, i když ne úplně, neboť dané ženy musí přežít do konce války. O tom se stále více mluví, s přibližující se východní frontou, ale každá z žen cítí, jak moc je ještě vzdálený, a jak moc času mají esesáci na to, aby je zavraždily. Jedno jak, třeba i hlady, ubitím, pokud již opravdu plynování skončilo. Což ale také není jisté, může přijít jiný rozkaz a oni s tím mohou zase začít. Nebo možná v tom pokračují v jiných táborech, kam budou deportovány.

Ta nejistota z budoucnosti je strašná. Tady už Helene alespoň trochu věděla, na čem je, ale nyní půjde do neznáma. Může jí tam čekat cokoli, zde poznala, že šílenosti nácků jsou vlastně bezmezné, každá zvrácenost povolena. Proč by to jinde mělo být jiné nebo lepší?

„Seš silná holka, ty to zvládneš," říká rozhodným hlasem Liestová.

„Kéž bys měla pravdu, Marie," vzdychá Kleinová, už si tykají.

„Když ti slíbili to místo zdravotnice, tak je přeci jen větší šance, než v obyčejném komandu. Vidíš, i tady jsme to zvládli … Říkali mi, že asi taky budu brzo přeložená."

„Víš kam?"

„Vůbec netuším. Vlastně je to jedno, všude to asi bude stejný. Ačkoli, možná všude nemají takový strašný blok, jako byla ta desítka, a vlastně je teď i tady. I když asi pokusy dělají i v jiných táborech … Nikdy bych si nemyslela, že se nějaký lékař dokáže k něčemu takovému propůjčit," zavrtí Liestová jakoby nevěřícně hlavou.

„Chtěla jsem pomáhat lidem … jako zdravotnice, a tady jsem těm ženám pomáhala tak leda do hrobu," konstatuje Kleinová hořce.

„Nemáš pravdu, ty sama jsi zachránila nejednu z nich, když jsi jí vyjednala přechod na oddělení Hygienického institutu. Nakonec šly některé do transportu, a ne po selekci do plynu, jako na těch jinejch odděleních."

„Možná to bylo všechno zbytečné, a ty ženy nakonec stejně zemřou," je Helene plná skepse.

„Minimálně jsi jim dala naději, což je moc důležité. Jsem si jistá, že některá z těch žen nakonec přežije, a jen díky tobě."

„Přežije … Marie, ty věříš tomu, že už s tím plynováním skutečně přestali? Že nás jen nepřevezou jinam, kde budou mít víc času nás zabít? Ještě chvíli nechat pracovat, a pak zabít?"

„Helene, my pořád máme naději. Na rozdíl od těch stovek či spíš tisíců žen, co kolem nás prošly, byly hrozně zmučené a nakonec zavražděné. Ty máš slíbené dál pokračovat jako zdravotnice, a já snad jako doktorka. To naše šance všechno přežít zase zvyšuje."

„Jen jestli nám nelžou … voni pořád lžou. Jak lidem říkají, že půjdou na dezinfekci, a pošlou je do plynu. Nebo že je budou očkovat, a dají jim tu injekci, co po ní umřou …"

„Můžou nám lhát, ale na druhé straně asi všude budou ošetřovny, a tam nás budou potřebovat," pokrčí lehce rameny Liestová, pak se na svou přítelkyni dlouze podívá, „Helene, seš moc statečná holka. Pomohlas tady hodně ženám, a sama přitom riskovala. Máš pravdu, někdy naše snaha byla zbytečná, nemohly jsme je zachránit, musely přihlížet těm strašným pokusům."

„Přihlížet … někdy jim i pomáhat …," zaúpí zdravotnice.

„Zase máš pravdu, ale obě jsme se snažily co nejméně škodit, a co nejvíce pomáhat. Měly jsme velmi omezené možnosti … Helene, jestli někdo nese vinu, tak jsou to jen a jen voni. Jinak na to nesmíš myslet. Helene, budu se za tebe modlit, abys to dokázala. Aby ses zase setkala s tím svým, s Danem, abyste nakonec byli šťastní."

„Šťastní … Marie, copak budu moct bejt někdy šťastná, myslím skutečně šťastná? Potom, co jsem tady zažila, viděla … Podle mýho už nikdy nebudu moct bejt skutečně šťastná, i kdyby jsme to já i Dan přežili … Tohle," opíše Kleinová rukou kruh, „tohle bude vždycky s náma."

„Určitě to poznamená všechny, co to přežijí … Ale Helene, čas dokáže mnohé zmírnit, a mozek má jednu dobrou vlastnost, dokáže ty strašné zážitky potlačovat, schovat v podvědomí."

„Jenže někdy z něj vyskočí … jako i teď. Někdy se vobjeví něco, něco strašnýho, na co si vzpomenu, co jsem viděla …"

„Já vím, ale ten odstup od té události je příliš krátký. Za takových deset let …"

„Deset let," přeruší svou kamarádku zdravotnice, „Uvažovat, co bude za deset let … když nevím, co bude pozítří, nebo kdy dorazím do toho nového tábora."

„Já vím, ale jsem si jistá, že ty to zvládneš. I ten tvůj. Nakonec ta hrůza skončí, a vy se setkáte. Budete mít děti, hodně dětí, a s nima přijdou jiný starosti a radosti. Asi se ti tohle občas připomene, ale především budeš mít radost z dětí a muže."

„Zní to tak krásně …"

„Jednou bude zase krásně," říká lékařka tichým hlasem, a Kleinová přemýšlí, nakolik tomu věří a nakolik ji chce jen uklidnit, povzbudit.

Povídají si ještě delší dobu, potkají se znovu i po večerce. Nakonec ještě Helene stráví další hodinu s Adou, je příliš rozrušená, než aby mohla usnout. Přitom ví, že by si měla odpočinout, kdo ví, co ji nakonec čeká.

Odvedou ji hned brzo ráno, hned po apelu, a ona skončí skutečně v Sauně, jak očekávala. Tam se již tísní mnoho jiných žen z Birkenau, některé jsou na tom daleko hůř, ale měly to štěstí a byly uznány ještě jako práceschopné a tak nepadly za oběť krutým říjnovým selekcím. Nyní je čeká transport do neznáma.

Napřed ještě provedou jejich očistu. Musí se svléknout donaha, jsou ostříhané, vyholené a dezinfikované, musí se osprchovat a pak v docela studené místnosti čekat na své oblečení. Dnes nemají strach, neboť se již neplynuje, a tohle místo zdejší ženy znají, tady jsou skutečné sprchy.

Tohle není dobré, dává se do ní zima, naštěstí velký počet žen a dívek na malém prostoru se zahřívá navzájem svým tělesným teplem. Jak se rozhlíží, tak ona vypadá daleko lépe než většina dalších vězeňkyň. Mnohé jsou hodně pohublé, byť ne úplně vychrtlé, takové šly do plynu. Ona se před nimi cítí málem vypasená, i když i ona je spíše hubenější, ale má stále dostatek masa, tkáně, co ji její tělo ještě nezačalo stravovat. Díky vyšším dávkám a také přilepšením, jak od Dana, tak od doktora Bergera, i on ji dost často něco přinesl. Což je moc dobře, má pořád z čeho brát, a může nějaký čas vydržet, i když podmínky v jejím novém působišti budou horší.

Hlavně nesmí prochladnout, dostat zápal plic, to by asi byl rozsudek smrti. To čekání na šaty v nevytopené místnosti je nepříjemné, a živočišné teplo mnoha nahých žen na vše nestačí. Začíná ztrácet pojem o čase, ale čekání odhaduje na hodiny. Vězeňkyně se různě vlní, pohybují, tísní se k sobě, a některé si i povídají. Asi se znají, napadne ji. Pak jí projede mrazení, jestlipak je mezi nimi některá, co prošla tím strašným blokem deset? Asi ne, protože většina z nich je nejspíš mrtvá, říká si v duchu hořce.

Konečně jim dají šaty a až pak zjistí, jak den pokročil. Překvapivě jim ještě poskytnou před cestou oběd, tedy to, co za něj oni vydávají. Ale každá kalorie se hodí. Pak je už vedou na rampu, kde znovu musí čekat. Není právě příjemné počasí, v druhé půlce listopadu. Nesněží, ale teplota je nízká a ještě do toho mrholí. Bylo by hloupé tady přežít dva a půl roku a pak umřít na nachlazení, uvědomí si.

Tak, a je to tady. Dobytčí vlak, ty strašné vagóny, co sem jimi roky dováželi lidi na smrt, a daleko méně jich již nějaký čas deportují do jiných táborů za prací. Náckové je pohánějí,

rozléhá se štěkot jejich psů, a někteří jim ještě na cestu udělí pár ran obuškem či holí. Takové milé rozloučení, aby jim připomněli, z jakého místa odjíždějí. Bohužel v tom novém to asi nebude o nic lepší. Ti esesáci a esesačky jsou vážně šílení, a mnohé dozorkyně taky.

Je jich ve vagónu moc, dost se tísní. Pokud pojedou hodně daleko, nebude to dvakrát příjemné. Na druhé straně taková masa těl přeci jen trochu oteplí prostydlý železniční vůz. Ani neví jak, možná podvědomě, se natlačí k malému zamřížovanému okénku. Má tak před sebou rozlehlý komplex táborů a sektrorů s názvem Birkenau, s těmi otřesnými baráky, v nichž asi stále trpí tisíce a tisíce vězňů a vězeňkyň. Kolik jich tady jen umřelo, na těch blocích, na ošetřovnách, v plynových komorách? Dokáže to někdy někdo vůbec spočítat? Museli jich být statisíce, uvědomí si, a po zádech ji přeběhne mráz.

Je to bezmála dva a půl roku, co vystupovala z vlaku na nedalekém nádraží, tehdy sem ještě koleje nevedly. Dva a půl roku, co naposledy viděla rodiče a část rodiny Dana. Ti všichni zemřeli ještě téhož dne, zavražděni v plynové komoře. Další Danovi bratři a také otec umírali postupně. Stejně jako desetitisíce jiných, co byli přijati do tohoto či základního tábora. Nebo pracovali v komplexu asi čtyřiceti dalších přidružených táborů různé velikosti, jak slyšela.

Po dvou a půl letech je tedy znovu ve vlaku a odjíždí z tohoto místa. Její pocity jsou však smíšené. Mnohokrát se ocitala v hluboké depresi a beznaději, kdy ji ani náhodou nepřišlo možné, že by odsud mohla odejít jinak, než jako hromádka popela. Teď se to děje, ale žádnou velkou radost necítí. Spíš tíseň a smutek, a také strach z neznámého.

Vzpomene na Dana a do očí se jí derou slzy. Jaká je pravděpodobnost, že ho ještě někdy uvidí? A jaká, že jeden z nich zemře, nebo dokonce oba? Prostupuje ji hrozné dojetí, oči se jí lesknou a těžce dýchá. Zírá na hrozivý tábor, a je jí nedobře.

Trhnutí vagónu znamená, že se dává do pohybu. Velmi nesměle a pomalu, jen stěží nabírá dech. Sune se po rampě a ona zírá na Birkenau, místo, které nacisti proměnili v peklo. Místo, kde našly smrt statisíce mužů, žen i dětí, neboť ani ta nebohá nevinná stvoření ty zrůdy neušetřili. Jen málokomu se poštěstilo odsud vyváznout, být transportováni za prací. Bohužel někteří či některé se sem za čas vrátili, zubožení, vyhlasovění a vysílení, aby zde byli odvedeni do plynové komory. To se jí nestane, protože tenhle tábor budou rušit, díky postupující východní frontě. Což ale neznamená, že ji nemohou zabít jinde, nebo nemůže zemřít na nemoc, na epidemii, která se tam rozšíří.

Cítí, jak se chvěje, když vlak přeci jen nabírá rychlost a Birkenau pomalu zanechává za sebou. Její tíseň dosahuje vrcholu, protože ona neodjíždí pouze z nejstrašnějšího místa, které si kdy dovedla představit, ne, tisíckrát horšího, než si kdy dovedla představit, ale také opouští toho, co ho hrozně moc miluje, a který ji dodával sílu a vůli žít. Náhle se jí zdá nemožné, aby ho ještě někdy uviděla, aby se znovu setkali.

Stále stojí u okna, tábor Birkenau už dávno zmizel, ale novou scenérii ona nevnímá, neboť její pohled je nepřítomný. Kouká se ven, ale neregistruje okolí. Hlavou se jí honí temné myšlenky, a z očí ji začínají kanout slzy. Přijde si náhle naprosto sama a naprosto ztracená, byť se nachází v mase jiných vězeňkyň.

LISTOPADOVÁ NEDĚLE

Isaac Edelstein má již vybudovanou svoji uzavřenou kóji na bloku 13 v sektoru BIId, nicméně zatím ještě zůstával v Krematoriu II, spolu s patology. Ti také již mají dokončenou náhradní pitevnu, ale zatím intenzivně kuchají mrtvé v té své krásně a moderně vybavené. I na její vyhotovení kdysi Edelstein dohlížel, ale až ji budou likvidovat, smutek rozhodně pociťovat

nebude. Vždyť mu zde rozřezali dva sourozence, dvojčata. Kdepak je asi jejich popel, nejspíš skončil vysypaný v řece Visle…

V sonderkomandu panuje značné napětí, a to ze dvou příčin. Jednak se všichni obávají další selekce, z důvodů logického snížení počtů členů, vzhledem k současnému rozsahu práce, a také mnozí mají strach, aby si pro ně nepřišlo gestapo. Podle všeho již Němci vědí více podrobností o chystaném povstání v září a říjnu, a nikdo nedokáže odhadnout, zda někdo nepromluví a koho v takovém případě označí za spoluviníka.

Krátce po vzpouře totiž zatkli Esther Wajcblumovou, ale ač ji drsně mučili, vydržela a po pár dnech v bunkru ji zase pustili. Tehdy se zdálo, že náckové nikdy nezjistí, jak se k vězňům dostaly ony výbušniny.

Následně si přišli i pro Eliezera Ajzenszmidta, třiadvacetiletého pipela kápa Welbela, ale nakonec i jeho po pár dnech propustili, nenašli nic, co by mu mohli přišít. Jistě si užil svoje, ale je zpátky. Sice mu vyhrožovali zastřelením, pokud nepromluví, ale on vydržel. Jeho zatčení však notně zacloumalo s ním i mnoha jeho kolegy.

Jenže pak se vše zvrtlo. Po pár týdnech od nešťastné vzpoury uchvátilo politické oddělení Alu Gerstnerovoiu, jinou mladou Židovku z komanda Unionu. Nikdo neví, jak na ni přišli, panují obavy, zda ji někdo neprásknul. Ta byla krutě mučena a nakonec brutální týrání nevydržela a prozradila jména tří kamarádek, co spolu s ní výbušniny pašovaly, Esther Wajcblumovou, Reginu Safirsztajnovou a Rozu Robotovou.

Všechny tyto ženy jsou stále drženy a mučeny gestapáky, o tom není pochyb, a jelikož nikoho dalšího zatím nezatkli, asi statečně odolávají nepochybně strašné trýzni. Strach mají všichni, co s tím měli tehdy co dočinění, ať již se sonderkomanda, nebo i ze židovské odbojové skupiny z tábora. Je otázkou, zda gestapáci ty nebohé ženy nakonec nezlomí, a tak se některým mužům neusíná moc dobře.

Tohle však Isaaca netrápí, neboť on s tím nic společného nemá, a nezná ani jména těch, co byli s těmi ubohými ženami v kontaktu. Však se i jeho Voss vyptával, ale asi usoudil, že o tom opravdu nic neví, proto ho už s tím neotravuje.

Co s ním však probírají, je zahájení demontáže Krematoria II, které přichází na řadu jako první. První práce se uskuteční v sobotu pětadvacátého listopadu. Přítomní jsou i nějací civilní technici, na vězně má dohlížet právě Isaac. Proto s těmi inženýry konzultuje technickou stránku věci, a snad se mu je i daří přesvědčit o své odbornosti. Pravdou je, že ta tu dobu tady se mnohému přiučil, a hodně pochytil právě i od civilních zaměstnanců, co s nimi čas od času přicházel do styku při přestavbách či opravách v krematoriích.

Začít mají s demontáží motoru protiproudého větrání a trubek s tím spojených, z toho Edelstein usuzuje, že chtějí podobné zařízení opět uvést do provozu. Zaslechne, že má putovat buď do Mauthausenu či do Gross-Rossenu. Například v Krematoriu IV či V nikdy nebylo, však tam měli vždy s odvětráním zamořeného prostoru problém. Pokud tedy chtějí vzduchotechniku do zmíněných táborů odvést, asi tam plánují následně vybudovat podobné plynové komory, a vzhledem k výkonu tohoto zařízení, asi i podobné velikosti. Copak pořád nemají dost? Je však otázkou, zda budou mít dost času, a on se modlí, aby válka spěla rychle ke svému konci a oni tuto techniku nestačili využít. Bohužel jistý si tím být nemůže.

Současné sonderkomando má v tuto chvíli sto devadesát osm členů, s ním a Haimem rovné dvě stovky. Z něho již před pár dny bylo určeno třicet mužů, kteří budou nastálo pracovat v Krematoriu V, které nyní jako jediné spaluje mrtvoly z táborů. Toto malé komando je tam dokonce už ubytováno, v jedné z plynových komor, kde jim on spolu s řemeslníky vyhotovil provizorní ložnici.

Zbylých sto sedmdesát vězňů přespává na bloku 13, a odtud chodí za prací podle potřeb, a on předpokládá, že mu budou k ruce při rozebírání Krematorií II a III. Den po zahájení akce,

v neděli šestadvacátého listopadu, dostane komando příkaz zůstat na svém baráku. Což ho trochu namíchne, neboť se mají do tábora přepravit slamníky a deky, které ještě zůstaly na půdách, a především, po domluvě s Lenkem Pliszkem, chtějí tuto akci využít k propašování cenností, které tam mají ukryté. Už je k tomu domluvený nákladní automobil, který čeká přistavený v táboře.

Proto jdou oba kápové za písařem bloku a nakonec dosáhnou svého. Písař oznámí, že menší skupina barák přeci jen opustí a půjde vyklidit půdní prostory krematorií. Edelstein si s sebou bere pochopitelně Haima Kamzona, zbylé vězně určí Lemke Plizsko. Mezi nimi je například jeho pipel, osmnáctiletý Morris Kesselman, nebo i sedmadvacetiletý Henryk Tauber, toho Isaac zná ještě ze starého krematoria, ten se specializuje na pálení těl. Stejně jako jednadvacetiletý Tobiasch Lanzer. Zná i osmadvacetileho Davida Nencela, profesí hodináře, kterého díky tomu někdy využívá k opravě techniky. Dohromady se tak na náklaďák vysoukají oba kápové a vybraných patnáct vězňů.

Henryk Tauber

„Hlavně si musíme dát dobrej pozor, aby se něco neposralo," šeptá Pliszko do ucha svého kolegy, „Morris vezme to, co mám já, a Haim ty tvoje. Ale musíme si je pohlídat."

„Já vím," přitakává mu Edelstein, „Vohlídám to. Hlavně se to musí dobře schovat, kdyby nějakej aktivní debil chtěl ty věci prohledávat. Pořád máme známosti, přinejhorším, ale netuším, kdo z nich tam dneska bude mít dozor."

„No právě."

„Lemke, bude to trvat dost dlouho, než se to všechno naloží. Bude dost času a určitě taky příležitostí. Zůstaň s částí chlapů ve trojce, já si jich část vezmu do dvojky, začneme to snášet dolů na chodbu, a pak se domluvíme, jak to na ten náklaďák naložíme. Přijdu za tebou, až se to tam rozjede a na všem se domluvíme," sděluje svůj plán Isaac.

Je mu jasné, že pašováním cenností na blok 13 hodně riskují, ale možná se jim budou hodit, nejen na nákup potravin. Uvažuje i o možnosti s nimi podplatit nějakého esesáka, až dojde na lámání chleba. Třeba by s pomocí některého z nich mohl s Haimem uprchnout. Až se situace ještě více vyostří, vzhledem k východní frontě a jejímu přibližování se ke zdejšímu táboru.

Co se týká domluvy s Mietkem Morawou, ten si svůj podíl již přemístil do Krematoria V, právě při podobné příležitosti, když se stěhovaly slamníky a deky pro komando, které tam bude pracovat. Přesun si oberkapo zařídil sám, a Isaac musí uznat, že ho nepodrazil. Nevzal si ze skrýše nic jiného, než na čem se dohodli. Proto mu stále dost zůstává, a nejcennější jsou ty nejmenší a nejdražší věci, jako například brilianty. Některé měli zplynovaní chudáci uschované v řitním otvoru, a z něho jim buď vypadly při trýznivé smrti a jejich pokálení, nebo byly jinak objeveny a zorganizovány.

Ano, využívají drahocennosti ukradené zavražděným, ale těm mrtvým už k ničemu nejsou a naopak jim mohou možná zachránit život. Teď je ale potřebuje dostat z místa určeného k demolici do tábora, kde dle všeho budou po dobu rozebírání obou továren smrti bydlet. Chtějí tedy této příležitosti využít, aby se o riskantní operaci pokusili. Co má k dispozici Lemke neví, ale jak pochopil, tak to jeho pipel kdesi zakopal. Ale to je už jejich věc.

Malou družinu si oba kápové rozdělí a každá z nich směřuje do jednoho z krematorií. Nákladní vůz zůstává na nadvoří trojky, kde z jeho korby vyskákali, Edelstein si svoji pracovní četu vede do dvojky. Rozdělí jim úkoly, zapojí i svého pipela a sám zaskočí za patology. Ti se zdržují na své ložnici či pitevně, i dnes ještě řežou do mrtvol, a až s nimi budou hotovi, tak je

nejspíš už budou muset přemístit do pětky ke spálení. Tady se s kremací skončilo, a také lékaři se zítra přestěhují i se svými saky paky do provizorních prostor. I oni mají v jedné menší plynové komoře zařízeno ubytování.

„Tak dneska naposledy," prohodí Isaac k doktoru Zilbermannovi, který má právě na stole tělo dívky, kdoví, proč zemřela, možná po nějakém nezdařeném pokusu. Nebo je jedním z dvojčat? Netuší, koho ještě mají ti řezníci v márnici, nedíval se tam.

„Naposledy … kéž by," vzdychne Maxmilian, a raději se rozhlédne, není tu však nikdo, kdo by ho mohl slyšet a za projevené přání perzekuovat.

„Zítra vám dám k dispozici pár mužů, a všechno se vám přestěhuje. Ten stůl tam už máte, tak se dneska večer sbalte. Abyste tady nepřišli k úrazu, až se to začne bourat."

„Bourat … jak slastně to zní," říká patolog, „Domluvím se s kolegy a všechno si na zítra na ráno připravíme."

„Je mi líto, ale takový pokojíček jako tady, tam mít nebudete."

„Kde tam budeme spát?"

„Možná to radši nechtějte vědět …"

„Proč?" zarazí se Zilbermann.

„Je to jedna místnost, zítra vám tam přestěhujeme ty postele a další. To už jsem taky domluvil, měl by sem přijet náklaďák, všechno to tam naložíme a bude to."

„Co je to za místnost?"

„Pane doktore … ale jak chcete," pokrčí rameny kápo, „Prostě to je bývalá plynová komora."

„Cože?" zesiná patolog.

„Už se nepoužívá, je opravená … vlastně je to obyčejná místnost, nikdo by nepoznal, k čemu tam sloužila. Sonderkomado bydlí v jiné …"

„Budeme tam, co umírali ti lidé, v těch strašných trýznivých mukách …"

„Vážně je to jen obyčejná místnost. Nic nepoznáte … Já vám říkal, abyste se neptal. Pane doktore, připravte si, co budete potřebovat. Zítra to tady naplno vypukne, a bude tady asi pořádný šrumec. Tak se podle toho zařiďte. Doktor Mengele mi nakázal, abych ohlídal zatím ty vzorky, co máte vedle v laboratoři. Tak si případně vezměte i něco z toho, přestěhujeme tam třeba i tu skříň. Další ty vaše trofeje, co tu ještě zůstaly, si asi doktor Mengele odveze do nemocničního bloku."

„Naše trofeje," podívá se pohoršeně Maxmilian.

„To není nic proti vám, pane doktore. Vy přece děláte jen to, co musíte. Jako já. Vy je řežete, já dohlížím na to, aby shořeli. Pane doktore, domluvte se s kolegy, já už musím jít. Stěhujeme ty zbylé věci z půdy do tábora, tam co teď budeme i my bydlet."

„Všechno zařídím," tvrdí pobledlý patolog, pak se věnuje hodně mladé dívce, co ji má otevřenou na mramorovém stole. Je asi jednou z posledních, co tady kuchají, napadne kápa a projede jím mrazení. Vážně tahle továrna na smrt končí, a on ji s velkou radostí pomůže rozebrat.

Vězni mezitím začínají snášet z půdy vše, co tam ještě zůstalo, jde především o slamníky a deky. Vzhledem k tomu, že zde kdysi bydlelo sto sedmdesát mužů, je toho dost. To samé naproti. Zatím odstěhovali jen část, především do pětky, a také něco na blok 13, ačkoli tam již základní vybavení bylo.

„Haime, víš co chci udělat," vezme si Edelstein stranou svého pipela.

„Ano, pane," odpoví Kamzon, a je patrné, jak je nervózní. Je mu jasné, že přistižení při pašování cenností zná jediný trest, a tím je kulka do hlavy.

„Zatím pokračuj s těma dalšíma, a pak na to půjdeme. Já vymyslím, jak to schováme. Nejdřív budeš hlídat ty, a já to vyzvednu, pak se to vobrátí. Já zajistím, aby byl čistej vzduch,

a ty to schováš. Rozdělíme to tak na třikrát, kdyby náhodou něco našli, tak nemusí najít všechno."

„Pokud to najdou, tak nás zastřelej," zašeptá sluha.

„Ale hovno. Kdoví, kdo to tam dal," mávme jen rukou Edelstein, „Nebezpečný je pouze to, když to tady budeme přemisťovat, a pak, až to budeme vykládat. Musíme si dát pozor, aby se nám to neztratilo. Co se tak tváříš, jedině když nás chytnou s tím v ruce, tak je to nebezpečný. My jen vodvážíme věci, a tamto do nich mohli schovat ty, co už jsou dávno mrtví. A ty už podruhý nezastřelej."

„Vobdivuju váš klid, pane," říká Kamzon, a podle jeho výrazu mluví pravdu.

„Všechno dobře dopadne. Jen si to musíme vohlídat. Jo a taky sbal ten proviant, co zůstal v tý naší místnosti, co jsme zatím nepronesli," přidá důležitý příkaz kápo.

Isaac má pochopitelně vše promyšlené, jak vyzvednout cennosti, jak je uschovat v přepravovaném materiálu, jak si ho označit, aby ho následně poznali. Jak nakonec zase kořist dostat zpátky, až náklad u baráku 13 vyloží. Tohle je jedinečná příležitost a tak ji nesmí propást. Navíc se zdá, že esesáci se o ně moc nezajímají, což je další plus.

Podle dohody zaskočí do protějšího krematoria, je tady jen pár strážných, co neprojevují žádnou aktivitu, spíš jsou otráveni ze své služby. Nebo mají jiné starosti, spojené s blížící se Rudou armádou. Pokud Sovětům padnou do ruky, tak s nimi jako s esesáky asi udělají krátký proces. Proto by nejspíš byli raději co nejdále odsud. Možná však mnozí nakonec skončí v bojových jednotkách, a tam už proti nim nebudou stát bezbranní lidé, starci, ženy, děti. Nebo ti kluci, co tady takovým strašným způsobem zmasakrovali. Tam bude nepřítel se zbraní, a bude mít touhu je zabít.

Edelstein si promluví s Pliszkem, vykouří spolu cigaretu a dohodnou veškeré podrobnosti. Mají to tu na povel, což jim situaci zjednodušuje. Nikdo je nekontroluje, ani přímo nehlídá, což by jim mělo usnadnit uschování cenností a jejich naložení. Kritická situace tak asi přijde až při vykládání, tam by už kontrola proběhnout mohla. Pokud tedy budou chtít esesáci něco najít, protože pak by to museli odevzdat. Pokud kontraband zůstane v rukou vězňů, ti jim to nejspíš později předají při výměnném obchodě. I na tohle částečně kápové spoléhají.

Čas se na jednu stranu vleče, na druhou postupuje dost rychle. Ale vše běží podle plánu obou kápů, jejich pipelové za jejich dohledu uschovají cennosti ve slamnících, ty si označí, aby mohli zorganizované věci později vydolovat. Nejprve naloží deky a slamníky na trojce, pak náklaďák zajede před dvojku a vše se opakuje.

Když je kolem poledne hotovo, je korba naprosto plná. Z tohoto důvodu se Edelstein domluví s esesákem řidičem, že odveze náklad před blok 13, pohlídá ho, aby ho nikdo nerozkradl, a až tam on se svým komandem dojde pěšky, tak ho vyloží. S tím je nácek srozuměný, má s sebou dva kolegy, a ti se pro jistotu rozhodnou pracovní četu doprovodit.

Vězni pochodují celkem klidně ve dvojstupu po silnici, vojáci na ně nijak nedorážejí, jen se loudají pár kroků za nimi. Cesta pracovní skupiny vede okolo Sauny, a když tudy procházejí, hrkne v nich. Spatří totiž před dezinfekční stanicí stát tak stovku mužů, a to z jejich sonderkomanda. Co to má znamenat, dívají se procházející vězni vyplašeně jeden na druhého.

„Isaacu, tohle nevypadá dobře," sykne Pliszko, jdoucí vedle kolegy kápa, „Asi je chtěj někam deportovat. Co to ale znamená, víme voba," zabloudí k členům sonderkomanda, co stojí se sklopenými hlavami nedaleko.

„To je mi jasný," zamručí Edelstein.

„Tys vo něčem věděl?" podívá se Lemke pátravě.

„Vůbec ne. Nic mi neřekli. Co ty?"

„Taky nic. Předtím jsme to přece věděli …"

„Možná nechtěli, aby kolem toho něco bylo … pokud teda nejde jen vo vobyčejnou dezinfekci a koupel …“

„Tomu sám nevěříš.“

„Nevěřím. Do prdele, dyť mi slíbili, že je budu moct využít. Ale nezdá se, že by tady byli všichni,“ rozhlíží se i Isaac.

„Zatím ne. Pokud nebude následovat druhá skupina,“ chvěje se hlas Pliszkovi, „Pak nám ty věci na tom náklaďáku budou na hovno.“

„To se mi nezdá. Kdyby nás chtěli všechny dneska postřílet, tak proč by včera se mnou tak podrobně probírali ty práce na demontážích?“

„To může bejt zastírací manévr. Znáš je, jaký to jsou proradný svině, jak dokážou lhát. Anebo budeš výjimka, a všechny vostatní zlikvidujou. Možná až na těch třicet, co sloužej u pětky, ty asi nechaj, ještě nějakej čas …,“ spekuluje Lemke, v obličeji hodně pobledlý.

„To mi taky nesedí,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Naznačovali, že nechtěj, aby tam lezli normální vězni, když jsme se bavili vo tom, že by byli potřeba nějaký řemeslníci. Tedy ty některý asi dodaj, ale hlavní práci mělo vobstarat sonderkomando. Tohle je nějaký moc divný.“

„Do prdele. Možná tam na nás už čekaj, a až tam dorazíme, tak …,“ rozhlíží se bývalý kápo z trojky, co mu ji už brzo rozeberou.

„I kdyby … co bys chtěl dělat?“

„Jsou tu s náma jen dva …“

„Lemke, a co ten řetězec stráží? Nedostali bysme se z toho vnějšího vokruhu, postříleli by nás do jednoho, jako při tý vzpouře. Je třeba zachovat chladnou hlavu, nepropadat panice.“

„Isaacu, tobě se to mluví, tebe si asi nechaj, když máš velet těm demoličním pracem. Ale nás vostatní už k ničemu nepotřebujou. Kromě těch třiceti, co sou u tý pětky. A ty nepochybně maj v úmyslu nakonec taky zlikvidovat,“ šeptá Pliszko rozrušeným hlasem.

„Lemke, nebyli tam všichni. Spíš mi přijde, že došlo k další redukci komanda. To moc nechápu, protože při tý demontáži by byli potřeba, ale možná se jen chtěli zbavit dalších svědků, ještě zmenšit naše sonderkomando. Hlavně zachovej klid, určitě se všechno vysvětlí,“ snaží se Edelstein o klidný tón hlasu, v tuto chvíli má víc strach, aby někdo nezpanikařil a nerozhodl se pro zoufalý čin.

Atmosféra se změnila jak mávnutím kouzelného proutku. Z nedělní procházky je rázem traumatizující pochod vstříc své možné smrti. Pokud komando rozdělili, aby s ním měli jednodušší práci, mohou zbytek, včetně nich, připravit na transport později. To, že jdou jejich kolegové napřed do Sauny, berou jen jako zastírací manévr, na uklidnění. Dezinfekce a koupel před deportací, a po příjezdu na místo určení s největší pravděpodobností smrt. Jak se to stalo i jiným selektovaným skupinám z jejich sonderkomanda.

S hlavami sklopenými a plnými temných myšlenek dorazí pracovní četa do sektoru BIId a posléze i k bloku 13, kde již stojí náklaďák, který před nedávnem naložili. Vstupují do ohraničeného prostoru s velkými obavami, a nacházejí zde něco málo přes padesát mužů, co ještě spolu s nimi zbyli. Jak se zdá, tak dnes esesáci odvedli přesně polovičku sonderkomanda, tady jich zůstává sedmdesát a u pětky třicet.

Pochopitelně se hned všichni začínají vyptávat, případně hledat svoje kamarády či příbuzné. Nemohli postřehnout, kdo všechno stál u Sauny. Jak zjistí, tak tady opravdu proběhla selekce, dokonce prý vězně vybíral ze seznamu osobně velitel tábora SS-Obersturmführer Johann Schwarzhuber. Zdá se, že tato selekce postihla hlavně tak zvaná starší čísla, tedy vězně, co jsou zde nejdéle. Což značí, že se tak chtějí zbavit svědků, co toho nejvíc zažili a viděli. Což Isaaca přivede jen k bolestnému stažení obočí.

Vzhledem k tomu, že se již v prostotu esesáci nenacházejí, na rozdíl od psychicky zlomených zbytků sonderkomanda, nezdá se, že by dnes chtěli odvést i zbytek. Ačkoli se jim

nedá věřit, a může jít o zastírací manévr, což si všichni uvědomují a logicky je zachvacuje strach a beznaděj.

Edelstein se vzpamatuje jako první, a začne organizovat vyložení nákladního vozu. Má k tomu vážný důvod, nechce přijít o svůj zorganizovaný majetek. Možná mu nakonec už k ničemu nebude, ale pokud i je dnes neodvedou a nezabijí, tak se mu může hodit. Pořád se mu nechce věřit, že by i jeho chtěli zlikvidovat dříve, než dojde k demontáži obou krematorií. Pak ho mají v úmyslu zabít, to je mu jasné, ale ten čas mu snad dává jistou naději něco vymyslet na svou záchranu. Hodně malou naději, ale pořád větší, než má ta stovka mužů, co se teď asi dezinfikuje, jako zastírací manévr před následnou popravou. Tím, že budou zavražděni, jsou si zde všichni jistí, a určitě to ví i ti, co byli selektováni.

SS-Obersturmführer Johann Schwarzhuber

Jelikož se jim esesáci nevěnují, vyloží vězni bez problémů vůz a následně si Pliszko i Edelstein zajistí uschovaný kontraband. Jejich úspěch jim však hodně zhořkl tím, co se dnes stalo. Však se taky Kamzonovi třesou ruce, když pro svého pána připravuje jídlo, smíchané se zdejšího hnusného oběda s tím, co si zajistili kšefty s esesáky.

„Pane, myslíte si, že je to náš poslední den?“ nevydrží nakonec pipel a položí otázku, která ho doslova deptá.

„Podívej, tady je všechno možný a na druhý straně nic není nemožný,“ odpovídá klidným hlasem kápo.

„Jak to myslíte, pane?“

„Haime, klidně nás můžou ještě dneska večer nebo zejtra taky vodvíst a zastřelit. To je to možný. Ale taky se nám to může podařit nějak zvládnout, to je to, že nic není nemožný. Jen si vem, jak jsme vyklouzli za tý vzpoury. Taky se to zdálo už nemožný.“

„Už nás zbejvá jen asi stovka, pane,“ žaluje tichým hlasem Kamzon, „A to nás bylo asi devět stovek, někdy na jaře …“

„Haime, tohle neřeš.“

„Jak neřeš, pane, když mi možná zbejvá jen pár hodin života …,“ zvedne své smutné a zároveň i vystrašené oči pipel.

„To si nemyslím. Nevím, co chtěj udělat s těma dalšíma, ale sám si byl včera u těch jednání vo tý demontáži. Nezdá se mi, že by tohle byl jen zastírací manévr, jak nás uklidnit. Podle mýho skutečně budeme u tý demontáže.“

„I kdyby, pane. Za jak dlouho se to rozmontuje?“

„Co já vím? Pár tejdnů? Měsíc?“

„Tak možná ještě měsíc …“

„Haime, já vím, je to na hovno, pořád nás zabíjej, jak správně říkáš, už je nás jen pár. Ale pořád asi máme ještě čas se vo něco pokusit.“

„Pokusit … Pane, vo co se pokusit, když nás maj úplně v hrsti? Je to jen votázka času, kdy nás zabijou. Není žádná naděje,“ sklopí hlavu Kamzon.

„Je malá, to je pravda, ale dokud nejsem mrtvej, tak pořád je. A už dost s tím, už mě s tím sereš. Nechci se vo tom bavit.“

„Dobře, pane. Ale tím to nezmizí,“ špitne pipel, pak raději zmlkne.

Edelstein pochopitelně ví, že má jeho sluha naprostou pravdu. Se vší pravděpodobností jim zbývá tak měsíc života, možná o něco méně, možná o něco víc, bude záležet, jak rychle demontáž proběhne. Taková situace je hrozná na psychiku, ale vždyť tady často myslel jen na to, jak přežít další den, hlavně zpočátku.

Spolu se sluhou velmi pečlivě uschovají cennosti ve skrýši, kterou vyrobil při konstrukci své kóje, pak se vyjde podívat ven, a vidí kolem sebe strnulé, smutné a vystrašené obličeje. Nyní je velký barák vlastně skoro prázdný, vždyť je zde jen sedmdesát vězňů. Dnes je esesáci nechávají být, asi si jsou vědomí zjitřené nálady, poté, co odvedli stovku jejich druhů. V části bloku jsou složené slamníky a deky, ty už nikdo potřebovat nebude.

„Pane, mohu s vámi mluvit?“ přitočí se k Isaacovi Tobiasch Lanzer.

„No, co se děje?“ zeptá se poněkud nerudně oslovený.

„Pane, nevíte, co s náma bude?“ chvěje se hlas tazatele.

„Tobiaschi, proč zrovna já?“

„Říká se, že máte dohlížet na tu demontáž, nebo bejt kápo těch vězňů, co tam budou pracovat. Tak jsem si myslel, že vám třeba něco řekli.“

„Řekli …,“ ušklíbne se Isaac, „Myslel jsem, že to bude dělat naše sonderkomando. Ale teď stovku vodvezli.“

„Pane, kdyby bylo možný, chtěl bych se přihlásit, k těm, co budou dělat s váma.“

„Tobiaschi, já vůbec nevím, co bude. Jestli vůbec bude platit, že tam budu dělat kápa. Nebo jen technickej dohled. Nebo taky tam vůbec nemusím bejt.“

„Myslíte … myslíte, že si pro nás přijdou?“ skoro se bojí zeptat vězeň.

„Co já vím. Tobiaschi, já vopravdu nic nevím.“

„Pane, říkali mi … ty co tady přežili … říkali mi … vyvolali moje číslo,“ svěřuje se Lanzer stísněným hlasem, „Taky Henryka, Henryka Taubera, toho taky přece znáte. My tady naštěstí nebyli, protože jsme jeli s váma … Kdybysme tady byli, tak nás taky vodvedli. Možná už jsou ty vodvedený mrtvý.“

„To záleží, kam je vodvezou,“ odpovídá svým typickým lhostejným hlasem Isaac, „Jestli je někam vodvezou, tak jim ještě trocha času zbejvá. Pokud je vodvedou někam tady … ale spíš si myslím, že je vodvezou jinam.“

„To je jedno, pane … myslíte, že si nás zejtra vyzvednou a zastřelej, když jsme tady dneska nebyli a voni řekli naše číslo?“

„Tobiaschi, já přece tohle vůbec nevím … Co po mně vlastně chceš?“

„Jen to zařazení, do toho komanda, pokud ho budete dělat. Aby měli důvod, proč mě ještě nezastřelit,“ žadoní Lanzer.

„Já myslel, že tam budou makat všichni. Teď nevím, co zamejšlej, když tu stovku vodvedli. Tobiaschi, možná tam budeme všichni, možná nikdo. Ale pokud bych si měl vybrat jen několik, tak ti můžu slíbit, že tě tam zařadím.“

„Děkuju, pane. Možná si mě vodvedou … vzali dost starejch čísel, pane. Moje taky chtěli,“ klopí hlavu vězeň.

„Tos už říkal. Ani nevím, koho ještě vodvedli, některý jsem asi znal …“

„Vzali jich hodně. Například doktor Jacques Pach, nebo ten zubní technik, ten Franc Feldmann, toho jste asi taky znal, pane. Nebo ten klenotník Leibl Katz. Taky Lejb Langfuss, to je ten, co pořád něco psal. Něco z toho zakopal. Poslední zápis udělal dneska,“ chvěje se Lanzerovi hlas.

„Pokud četli tvoje číslo, tak si měl dneska dost štěstí.“

„Dneska … můžou si mě najít zejtra. Proto jsem za vámi přišel … kvůli tomu komandu.“

„Pokud bude komando, tak v něm budeš, to ti můžu slíbit,“ řekne Edelstein, ovšem v tuto chvíli si ani on není jistý, co bude druhý den ráno, nebo dokonce i dnes večer. Klidně mohl někdo výš rozhodnout, že se prostě sonderkomando zlikviduje celé, až na těch třicet v Krematoriu V. Pak je jen otázkou, jestli jeho z toho vyjmou, anebo jako svědka mnoha zvěrstev taky pošlou na smrt.

Je pochopitelné, že atmosféra na bloku třináct je na bodu mrazu, stejně jako teplota venku, a vězňům v něm se velmi těžko usíná. Sice si pro ně večer nepřišli, ale odvést je mohou hned ráno. Někteří vzpomínají na selektované kolegy, jestli stále ještě žijí a čekají na popravu, nebo už to mají za sebou. O ničem jiném než jejich smrti neuvažují, určitě si členy izolovaného sonderkomanda nepřemístí do jiného tábora, aby přišli mezi obyčejné vězně.

Ranní apel je prodchnut napětím, nikdo netuší, jaký rozkaz přijde. Zvlášť nervózní jsou ti, jejichž čísla včera zazněla a jen nepřítomnost je zachránila. Bojí se, že si je odvedou dnes. Pak se objeví nižší šikovatel Martin Halder a povolá si k sobě Edelsteina.

„Jak mi bylo řečený, tak budete všichni pracovat na tý dvojce," oznamuje esesák, „Ty budeš mít na starosti celý komando, a taky dohled, aby něco nezkurvili, s tou technikou. Pořád tam nějaká je. Jak si je tam rozdělíš, bude tvoje věc. Prej ti předevčírem vysvětlili, jak se to má dělat," podívá se tázavě.

„Ano, pane SS-Scharführere," odpovídá unylým hlasem Isaac, „Mohu využít všechny nastoupené vězně?"

„Jasně, co taky jinýho s nima. Pětka je zajištěná a tak tohle teď bude vaše práce. Já tam mám zajišťovat dohled nad váma, a ty zas nad nima. Tak doufám, že nebudete dělat žádný problémy."

„Postarám se, aby problémy nebyly, pane SS-Scharführerere. Mám jen jeden dotaz. Původně jsem měl mít k dispozici podstatně víc vězňů, ale včera byla stovka odvezena. Tyhle mi už zůstanou nebo se čeká další redukce?"

„Tohle jde mimo mě," pokrčí rameny nižší šikovatel, „Zdá se ti tenhle počet nedostatečnej?"

„Po pravdě ano. Ale asi si budeme muset poradit, i v tomto počtu. Další snížení by ale už práce skoro zastavilo."

„Tohle mě nezajímá. Já mám jen dohlížet, aby se neflákali, a ty je máš na povel. Tak si je laskavě už srovnej a vyrážíme. Ať se začne pracovat co nejdřív, nechci slyšet kecy vod nadřízenejch, že se udělalo málo," zamračí se Halder při té myšlence.

„Ano, pane SS-Scharführere, hned budeme připraveni," slibuje Edelstein a pak jde konat. Otočí se směrem k nastoupenému komandu, a v tvářích té sedmdesátky mužů čte velké napětí. Oni ještě nevědí, jaký nejbližší osud je jim souzen, zda půjdou pracovat či budou odvedeni do Sauny a následně rádoby přeloženi. Nebo-li odvezeni někam, kde už je čeká popravčí.

Isaac jim zavelí a všichni opouštějí prostor bloku. Pořád ale netuší, kam kráčejí, zda vstříc ještě krátkému životu, anebo blízké smrti.

„Jdeme demontovat tu dvojku, pošli to dál," sykne Edelstein směrem k Pliszkovi, nechce, aby někomu hráblo a udělal nějakou nepředloženost, pokusil se utéct či dokonce napadl doprovázející esesáky.

Jeho informace se rychle rozšíří a všichni si odechnou. Pro tuto chvíli, neboť je jim jasné, že rozebírat krematoria nebudou věčně. Pak si pro ně přijde smrt, pokud je neodvezou dříve a nenahradí jinými obyčejnými vězni, až zmizí vybavení, napovídající o funkci budovy. Tedy o existenci vražedných komor, nejen spalování mrtvých.

Edelstein na dvojce nalezne civilního zaměstnance, asi inženýra, a s ním probere, jak mají práce postupovat. Mnohé již ví, víceméně dojde jen k upřesnění. Navíc vyčlení skupinu vězňů, která přestěhuje patology. Netrvá dlouho a každý vězeň je přidělený na konkrétní činnost. Může začít likvidace strašného zařízení, v němž zemřely jen pro svůj původ desetitisíce nevinných mužů, žen a dětí.

„Pane, myslíte, že už nikoho nevodvedou?" přitočí se ke kápovi Lanzer, když se ten objeví na místě, kde on pracuje.

„To nevím, Tobiaschi. Ale myslím si, že teď tady budeme nějakej čas pracovat. Do hlavy jim nevidím, ale už takhle je nás málo. Což ty pitomci brzo zjistěj. Takže si spíš myslím, že bude nějakej čas bez selekcí. Dokud tohle a to protější krematorium nerozebereme," odpovídá Isaac, „A teď už upaluj, ať nemaj důvod tě zmlátit, že se flákáš," pobídne vězně.

SEJDEME SE PO VÁLCE

Konec listopadu znamená pro Daniela Edelsteina mnoho práce a také mnoho starostí. Ty dvě největší nemají konkrétní obrysy, týkají se osudu Isaaca a Helene. Jeho bratr je určený k likvidaci a jeho milenka odvezena neznámo kam. Modlí se, aby Schröder nelhal a bylo tam o ni postaráno. Ale nejistota ho sžírá.

Daleko jiné a zcela konkrétní starosti představuje pomalé utlumování činnosti experimentálního oddělení na bloku osmadvacet. Dost z pacientů již propustili, a mnohé naštěstí v takovém stavu, že mají reálnou naději přežít v pracovním komandu, respektive být zařazeni do transportu za prací. Ublížili jim, ale následně je vyléčili. Pravdou však je, že během rekonvalescence zde byli chráněni před selekcemi a dostávali vyšší dávky stravy, pročež jsou na zdejší poměry ve slušné fyzické kondici. I to pro ně může být významné.

Většinu pacientů nezná, poněkud jiné je to s lékaři a pomocným personálem. I oni budou muset odejít, budou přemístěni do jiných podobných zařízení. Původně měli všichni strach, zda se jich nebudou chtít zbavit, jako svědků experimentů na lidech, ale teď již věří, že budou opravdu přeloženi.

Daniel musí rozhodnout, koho si zde ještě nechá, a kdo bude deportován. Promluví si nejprve s Adamem Cieluchem, tomu zde zaměstnal dvojici Poláků, a teď si je písař bere zpátky. Ti jsou první, kteří oddělení opustí, a Adam se jim postrará o další angažmá. Jak, to už lékaře nezajímá, on jim pomohl a teď už je to na nich či jejich přátelích. Proto koncem listopadu odchází devatenáctiletý Kryštof Trubecki a šestnáctiletý Michal Stankiewicz.

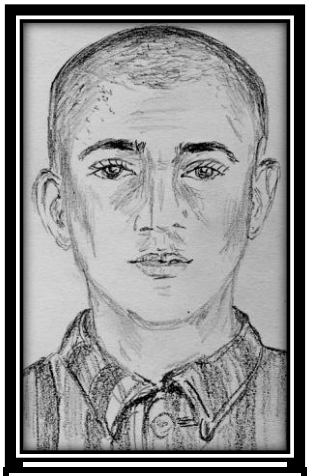
Kryštof Trubecki

Nyní musí rozhodnout o dalších. Schröder chce, aby si tady nechal jednoho lékaře a maximálně čtyři členy personálu, k sobě a bratrovi ve funkci písaře. Další mají být při nejbližší příležitosti zařazeni do transportu.

Jedna okolnost Edelsteina však nesmírně těší, a zdá se mu skoro neuvěřitelná, za celou dobu fungování tohoto oddělení zde neumřel jediný doktor a ani jediný zdravotník. Pokud někdo z nich onemocněl, vždy ho dokázali vykurýrovat. Na takovou bilanci je jako vedoucí lékař patřičně hrdý. S pacienty to již bylo horší, ale při porovnání se statistikami jiných oddělení, si také stojí výborně. Zde ale nemůže upřít zásluhu i Johannovi, který zde nepraktikoval selekce a své pokusné subjekty dovolil léčit i po skončení experimentu.

„Kdy mám připravit ten seznam, pane doktore?" zeptá se svého šéfa.

„Už měl bejt hotovej," zakoulí očima Schröder, „Ať jedou co nejdřív, dokud fungujou vlaky. Nakonec je možný, že ty, co jima nevodjedou, budou muset po svejch."

„Chcete říct …," zachvěje se hlas Danielovi.

„No pro tu vaši malou skupinku, co tady zbude, pro tu zajistím místo v nějakým vlaku, to nebude problém. Ale ty další, tak ty nahlásím na transport co nejdřív. Takže si vyber těch pár, co tady zůstane a další musej zmizet."

Rozkaz je jasný, ale koho si tady nechat? A koho odeslat? Přitom netuší, co je výhodnější, jestli ještě třeba měsíc tady, v určitém závětří a bezpečí, anebo být raději už v jiném táboře, než dojde k hromadné a drsné evakuaci, jak naznačoval Johann. Pochodovat i dny v zimě, a ta se začíná krutě připomínat, by mohlo být nebezpečné. Radí se o celé situaci i s bratrem.

„Dane, buď to rozhodni ty, nebo se jich zeptej. Ať se ti přihlásí, kdo bude chtít," pokrčí rameny písař.

„Rozhodnout … Josephe, dyť já nevím, co je pro ně lepší," tváří se lékař nešťastně.

„No tak to nech na nich," zopakuje svou radu mladší sourozenec.

Vedoucí lékař ho vyslyší a krátce po obědě si do kanceláře svolá své lékařské konzilium. Na svých kolezích pozná, jak jsou nervózní.

„Vážení, mám jeden jeden jediný dotaz, a potřebuju na něj co nejdřív odpověď. Musím doktoru Schröderovi nahlásit jméno jednoho z vás, který tu se mnou zůstane, abysme se postarali o úplnou likvidaci tohoto oddělení. Dalším v nejbližší době doktor Schröder zajistí přesun do jiného tábora. Na nikoho nenaléhám, ale jedno jméno potřebuju."

„Co bude s mým synem?" ozve se Ephaim Abramovich.

„Z personálu tu zůstane jen můj bratr a další čtyři. Je tedy možné domluvit, aby byl transportován spolu s vámi," odpovídá Edelstein.

„Já mám s doktorem Schröderem domluvený transport, spolu se svým švagrem," ozve se Jodel Czapnik, excelentní chirurg.

„O tom vím," přikývne Daniel. Ví i o tom, že Johann už zajistil deportaci i jeho sestře.

„Co je výhodnější?" zeptá se Yosif Dykstein.

„Těžko říci. Tady může dotyčný doktor být třeba ještě měsíc v relativním bezpečí, ale na druhé straně hrozí, že nakonec nestačí všechny odvézt vlaky a budou muset po svých, jak mi doktor Schröder naznačil. Pak takový přesun …," pokrčí rameny vedoucí lékař.

„Jestli někoho potřebujete, tak já tu klidně zůstanu," říká skleslým hlasem Baruch Zejger, je zde sám a pořád se zcela nevyrovnal se ztrátou všech nejbližších. Manželka a tři děti mladší patnácti let zde šly do plynu, „Je mi čtyřicet, a když bude třeba pochodovat, tak …"

„Možná nebude, pane doktore. Doktor Schröder naznačoval, že pro tu naši malou skupinku, co tady zůstane, transport zajistí. Ale mluvil jsem o tom, pro případ, kdyby doprava zkolabovala a oni nás odsud opravdu hnali po svých."

„To je jedno, pokud vám moje jméno stačí, tak si ho napište. Zůstanu tady s váma, pokud s tím souhlasíte."

„Já pochopitelně souhlasím," řekne rychle Edelstein, „Ostatní, jak se dívám, jsou s tím taky srozuměni," rozhlédne se, pokývání hlavami je mu odpovědí, „Dobře, tak ostatní můžou počítat s tím, že půjdou v dohledné době do transportu."

Daniel si oddechne, neboť výběr lékaře proběhl velmi hladce. Teď ještě ten personál. Ale to by snad mohl udělat Joseph, anebo Avi Libek. Proto si oba zavolá a řekne jim, co potřebuje. Chce do odpoledne čtyři jména, co tu s ním a bratrem zůstanou, další budou přeloženi a nejspíš brzo deportováni za prací. Což slíbil doktor Schröder zařídit.

„Mluvil jste o tom pochodu, pane doktore," podívá se nejistě vedoucí pomocného personálu.

„Avi, to tvoje koleno je v pořádku," odpovídá Daniel důrazně, „Vydrží zátěž, jen prostě už navždy budeš kulhat. Pokud tedy někdy v budoucnu někdo nevymyslí nějakou operaci, po které by se to zlepšilo."

„Já vím, pane doktore. Ale to kulhání … někdy i to stačilo, aby někdo neprošel selekcí. Z toho mám vobavy."

„To chápu. Avi, můžeš tu s náma zůstat, nebo tě necháme přeložit jinam. Rozhodni se sám. Ale nakonec tak jako tak všichni budeme muset tohle místo vopustit. I vzhledem k tomu kolenu bych ti doporučil vodjet dřív, dokud jezděj ty vlaky, a dokud ti v nějakým doktor Schröder zajistí místo. Ale udělám, jak ty budeš chtít."

„Ještě se rozmyslím," tváří se rozpačitě fotograf, „Mám vám teda říct jména čtyř lidí?"

„Ano. Asi by mezi nima měl bejt Malej Šimon, bude dobře, když bude pod naší ochranou co nejdýl. Asi jste slyšeli, co se stalo mnohým, co byli mladší než vosumnáct let."

„Vo tý hrozný sviňárně jsme pochopitelně slyšeli," zakaboní se tvář Libeka, „Takový svinstvo. Když už válka pomalu končí, když prohrávaj … Pozabíjet ty holky a kluky, jak se říká …"

„Tak se Šimonem promluv, a když bude chtít zůstat, tak ho tam napiš. Kdo bude další je mi jedno. Zůstanu tady já s bratrem, doktor Zejger a pak čtveřice z vás, co nám pomůžou to tady definitivně zavřít."

„Definitivně zavřít … jak strašně krásně to zní … jen kdyby nás neposílali do jinýho podobnýho tábora … Pane doktore, nemůžu tomu pořád uvěřit, že snad tohle strašný místo vopustím živej," svěřuje se Libek.

„To asi většina z nás. Ale i potom zdaleka nemáme vyhráno."

„Já vím, ale i tak. Když si vezmu, jak blízko jsem tady byl párkrát smrti … Nejvíc asi ve chvíli, kdy jste mě vytáhl z tý skupiny, co měla jít na tu hroznou injekci …"

„Avi, budu se modlit, abys to zvládnul. Teď tě poprosím, abys na tom začal pracovat. Musím doktoru Schröderovi dát ten seznam, než vodsud bude dneska vodcházet."

„Rozumím, pane doktore," kývne zdravotník a zamíří ke dveřím.

Krátce nato dorazí doktor Schröder a Daniel se spolu s ním věnuje práci na dokumentaci. Mají ji tady stohy, a společně z ní vybírají, co by bylo vhodné zachovat, vytvářejí z ní zprávy, podporující některá jejich rádoby vědecká tvrzení. Za mnohými fakty však stojí utrpení pokusných osob, což židovského lékaře deptá.

„Tak co, máš ten seznam, co mám nechat přeložit?" zeptá se krátce před odchodem kapitán.

„Tady je ten lékařský, pane doktore," podá Edelstein nadřízenému list papíru, „Zůstane tu se mnou doktor Zejger, ostatní můžete nechat přeložit. Stejný seznam dostal za úkol sestavit Avi, ten fotograf."

„Tak pro něj skoč," ukáže Johann na dveře.

Libek rozkaz také naplnil, a tak i on vyhotovil seznam těch, co zde ještě nějaký čas zůstanou a jiných, co snad budou brzo deportováni do nového koncentračního tábora. Daniel se na něj podívá.

Devatenáctiletý Avi sám sebe napsal na transport, a spolu s ním mají odjet syn doktora Abramoviche, dvacetiletý David, také švagr doktora Czapnika osmadvacetiletý Lew Dirdak. K nim jsou připsáni bratranci Dsuivolové, čtyřiadvacetiletý Ignaz a dvacetiletý Yerachmiel.

Ve druhém sloupci se nachází čtveřice, která setrvá. Čtrnáctiletý Šimon Rozental, dvacetiletí Šimon Chason a Zawel Weiss, spolu s nimi i dvaadvacetiletý Ajzen Krolik. Ti pomohou s definitivním uzavřením tohoto oddělení, budou se starat o pacienty, co tu ještě zůstávají. Také pomohou zabalit přístroje, určitě i ty nechá doktor Schröder odvést. Co bude s dokumentací netuší, očekává, že nějakou si Johann vezme a další se bude muset spálit. Jak slyšel od Adama Cielucha, tak z ústředí prý jezdily nákladní auta plná papírů do krematorií a tam se dokumenty vydaly ohni.

„Pane doktore, co bude s těmi, co budou přeřazeni jinam?" podává Edelstein list papíru svému šéfovi, jsou na něm jména a čísla členů personálu.

„Co by bylo," odsekne kapitán.

„Budou tady zařazeni do komand nebo budou transportováni?“

„Dane, do prdele, přestaň se už starat vo kde koho,“ zamračí se esesák, „Ale pro klid tvojí vochranitelský duše, všechny nechám napsat na transport, vodjedou za prací, směrem na západ. Stačí?“

„Stačí … Tam asi budou taky tvrdé podmínky …“

„Maj jít pracovat, ne bejt zlikvidovaný. Jasně, nikdo nezaručí, že při tý práci nezhebnou, nebo nevonemocněj a nezhebnou. Ale to už není naše starost. Tady se měli královsky, tak ať si nestěžujou.“

„Nikdo si nestěžuje, pane doktore,“ říká tichým a smířlivým hlasem židovský lékař, „Naopak, všichni oceňují, že zde nebyly selekce a podmínky k životu vzhledem k tomuto táboru byly opravdu nadstandardní. Ale strach mají, o svou budoucnost.“

„To máme všichni, do prdele. Pořád je válka a každýho z nás můžou zabít. Záměrně nebo i náhodně, třeba při bombardování. Takže je na nich, jak se vo sebe postaraj. My dva máme čistý svědomí, pokud byli na našem voddělení, tak jim nikdo nezkřivil ani vlas na hlavě. A když se na ně podíváš, tak na zdejší poměry jsou doslova vyžraný.“

„Slovo vyžraný bych asi nepoužil, pane doktore, ale úbytek jejich tělesné váhy není určitě tak patrný, jako je tomu v mnoha jiných případech.“

„Abys nemusel mít poslední slovo … Kurva, dej sem ty papíry, ať to můžu vyřídit. Nevím kdy, ale do pár dní pojedou pryč. Tak se pomalu připrav na ten úspornej režim. Jo, a taky dohlídni, ať daj ty doktoři svou veškerou dokumentaci do pořádku. Ne aby někoho napadlo si něco z toho brát s sebou.“

„Proč by to dělali, pane doktore,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Jistě, dohlédnu na to,“ dodá rychle, když uvidí nehezký výraz ve tváři svého šéfa.

„Sou to naše výzkumy, na to nezapomínej. Spousty toho už mám na bezpečným místě, přidám k tomu to další. To, co zbude, tak necháme spálit, než vodsud budeme vodcházet.“

„Chápu, pane doktore. Vše bude připravené, podle vašich pokynů. Mluvil jste také o tom, dát doporučení, pro ty lékaře, do těch jejich nových táborů …“

„To jsem nesliboval, jen vo tom uvažoval. Nakonec jsem se tak trochu postaral akorát vo toho chirurga, nechám ho poslat do jednoho tábora, co tam slouží můj spolužák. Ty další, tak ty se jistě nezapomenou pochlubit, že jsou doktoři a jistě si najdou místo na nějaký vošetřovně.“

„Někteří už jsou dost staří, a kdyby měli být zařazeni do pracovního komanda, třeba stavebního, asi by v něm dlouho nepřežili.“

„Dane, do prdele, nejsme charita. Ale pro tvůj klid, každej tábor má nemocniční bloky, a určitě tam doktoři nepřebejvaj. Až tam dorazej, tak po nich nepochybně rádi sáhnou.“

„Doktor Abramocich by moc toužil po tom, aby mohl být deportovaný spolu se synem. Jeho dceru už jste odeslal …“

„Jo, protože si mi s tím pořád votravoval! Ale jo, pojedou všichni jedním transportem,“ mávne kapitán znechuceně rukou.

„Co ten zdravotnický personál?“

„Pro ten platí to samý. Jak jsem teď říkal, pošlu je všechny spolu, lékaře i personál. Navíc ty zdravotníci sou mladý a tak můžou makat kdekoli,“ odpoví Schröder, pak se zamračí, „Už mě to přestává bavit. Pokud nejseš debil, a trochu se tady vyznáš, tak musíš rychle zjistit, že jsem vám tady udělal vážně královský podmínky. Těď všem ještě zajistím transport za prací. Takže mě už neser a přestaň se vo ně zajímat. Jediný, co tebe teď musí zajímat, je, abysme to tady dokončili, vytřídili a zavřeli,“ zavrčí.

„Ano, pane doktore,“ zjihne Daniel.

Trochu naštvaný kapitán posléze na sebe navlékne plášť, nasadí si čepici, prsty vecpe do rukavic a vyjde i se svou aktovkou z místnosti.

Po večerním apelu požádá o slyšení Šimon Rozental, a je mu uděleno. Na pokyn vedoucího lékaře si kluk sedne na židli.

„Tak co potřebuješ, Šimone?“

„Pane doktore, chci si s váma vážně promluvit, vo tom, co bude, až se to tady bude zavírat,“ má chlapec ve tváři vážný výraz, svědčící o tom, že tuto rozmluvu považuje za velmi důležitou.

„Doktor Schröder slíbil, že i pro tu naši skupinu, co tady zůstane, nakonec zajistí místo v nějakým vlaku.“

„No právě, pane doktore. Já mám ale jinej plán.“

„Tak ty máš plán,“ pokývá hlavou Daniel.

„Nevysmívejte se mi, pane doktore,“ řekně dotčeně Rozental.

„Já se ti přece nevysmívám. Jen mě zarazilo, jak mluvíš vo plánu. No tak se už nemrač a řekni mi, co vlastně chceš.“

„Za prvý si chci potvrdit, že mě vážně teď nepošlete do toho transportu.“

„Ne, zůstaneš tady s náma, co to tady budeme likvidovat. Ačkoli si nejsem jistej, jestli by nebylo lepší, kdybys někam vodjel.“

„Tak to já jo,“ řekne důrazně chlapec, „Nebylo. Já totiž vůbec nemám v úmyslu vodsud vodjet.“

„Počkej, Šimone, teď ti nerozumím …,“ zarazí se Edelstein.

„Pane doktore, nejsem hlupák. Moc dobře vím, co tady udělali s většinou těch, co jim bylo míň než vosumnáct.“

„Podle všeho se už neplynuje …“

„Možná, ale zase se může začít. Pane doktore, když mě někam vodvezou, tak si tam někdo může říct, že jsem moc malej a moc slabej, a mám to spočítaný. I kdyby už neplynovali, tak mě střelej do hlavy nebo daj tu injekci. Nic takovýho rozhodně nechci riskovat,“ říká hoch důrazně.

„Šimone, cos teda vymyslel?“

„No, mám to už promyšlený, dokonce už dřív, než zavraždili ty kluky. To mě v tom jenom utvrdilo. Je mi jasný, že je pro mě nebezpečný vodsud vytáhnout paty. Tak jsem se rozhodl tady zůstat.“

„Rozhodl zůstat … jak si to představuješ? Vždyť ten tábor budou likvidovat.“

„No, všichni asi nevodejdou. Například ty, co budou v tý době nemocný.“

„Šimone, ale to je větší riziko … napadá tě, co se může stát …“

„No jo, je mi jasný, co asi udělaj. Všechny, co budou moct, tak vodvezou vlakem, a co se tam nevejdou, tak možná poženou pěšky, jak naznačoval Avi. Asi podle toho, co jste mu řekl vy, a vám zase doktor Schröder. No a ty, co nebudou moct, tak ty tady nejspíš postřílej. Pochybuju, že by tady chtěli nechat někoho naživu, až vodsud budou zdrhat.“

„No právě. Pokud tedy uvažuješ, že bys byl jako nemocnej a zůstal, tak …,“ dívá se zmateně Daniel, nechápe, co se mu kluk snaží naznačit.

„Máte vo mně dost malý mínění, pane doktore,“ podívá se vyčítavě Rozental, „Pochopitelně nepočítám s tím, že bych si tady někde lehnul a počkal, až mě někdo vodstřelí. Pane doktore,“ ztiší hlas, „už nějakej čas na tom pracuju. Mám tady v táboře vybudovanou skrýš, moc dobrou skrýš, ve který se dá přežít. I třeba delší dobu. Vezmu si tam vodu, nějaký žrádlo, a tam počkám.“

„Počkáš na co …“

„No až ty svině vypadnou. Nebo až sem dorazej Rusáci. Co já vím. Klidně budu čekat třeba i čtrnáct dní, když bude potřeba."

„Tohle si vymyslel?" kouká se Daniel nevěřícně.

„Jasně, pane doktore. Nemůžu už riskovat, že někam přijedu a pošlou mě na smrt, jako malýho a nepotřebnýho. Tak se na to už nějakej čas připravuju. Říkám to jen vám, vy mě jistě nepodrazíte."

„To určitě ne. Pomůžu ti, pokud budu vědět jak, i když i tohle asi bude nebezpečný."

„Možná, ale podle mýho míň, než když bych byl někam deportovanej."

„Co kdyby to tady vypálili nebo vyhodili do vzduchu?"

„Tak bych byl v prdeli. Ale pochybuju, že by tyhle kamenný baráky likvidovali. Bude jim stačit, když tady nenajdou žádný vězně, žádný svědky. No a na to spolíhám. Bude určitě bordel, já budu díky vám jako marod, a ve vhodnej čas se zdekuju. Tam počkám, až bude čistej vzduch. Ale budu potřebovat asi vaši pomoc, abych byl jako nemocnej a abyste mě náhodou neposlal do toho transportu. Proto vo tom s váma mluvím," hovoří klidným a vyrovnaným hlasem chlapec, působí mnohem vyspěleji, než na čtrnáct let. A taky nepochybně je, po stránce duševní. Potom, co všechni zažil, za poslední tři či čtyři roky.

„S mojí pomocí můžeš pochopitelně počítat."

„To jsem chtěl slyšet," řekne sebevědomě Rozental, „Jen tak mám naději to přežít. Nechtěl bych teď chcípnout, když jsem to nějak doklepal až do týhle doby. Kdy jim už teče do bot. Pane doktore, co si myslíte, jak dlouho ta válka bude ještě trvat?"

„To nevím, Šimone. Tady jim už asi bude brzo hořet půda pod nohama. Sem už podle mýho brzo dorazej Rusáci, možná za pár měsíců. Pokud do tý doby vydržíš, tak třeba už za čtvrt roku bys mohl bejt svobodnej. Co se týká války, tak ta může trvat ještě dlouho, třeba i rok nebo dýl. Bude záležet, jak urputně se budou bránit, jak rychlej bude postup spojenců na východě i na západě. Ale tak rok, bych to odhadoval, když se to bude vyvíjet jako zatím," prognózuje Edelstein.

„Ale prohrajou, nakonec, že jo, pane doktore."

„V to všichni doufáme, Šimone. Všechno tomu nasvědčuje, ty sám mi nosíš ty zprávy, jak postupujou spojenci na východě i západě."

„No jo, ale ten hajzl s tím knírkem, ten něco žvaní vo tajný zbrani."

„Pevně doufám, že je to jen propaganda, a že s žádnou nepřijde," odpovídá Daniel a modlí se, aby měl pravdu, „Šimone, bude to ještě dlouhý, ale nakonec prohrajou. Možná se budou bránit ještě rok, možná i dýl, ale to už dle mýho budou zatlačený na svoje teritorium, a tady už bude svoboda."

„To taky doufám," přikývne kluk, „Teď už jen zbejvá, abych se toho dožil," zvedne se ze židle, „Pane doktore, díky za tu podporu. Prosím, vohlídejte to, aby mě nešoupli do nějakýho toho transportu."

„To se nestane. Zůstaneš zatím tady, a co bude potom, tak to se domluvíme. Zkusím ti s tím plánem pomoc," slibuje lékař, a s obdivem hledí na odcházejícího chlapce, který ve svých čtrnácti letech je už nejspíš dospělý. Zažil toho víc, než mnozí prožijí za celý svůj dlouhý život.

Další rozhovor Daniela čeká po večeři. To se objeví Avi Libek, a dostane se mu nabídky židle, po boku bratrů Edelsteinů. Tváří se poněkud rozpačitě, jako by nevěděl, jak má začít.

„Avi, tak co se děje?" pobídne ho mírným tónem vedoucí lékař.

„Pane doktore … nechci dlouho zdržovat … jen jsem se bál, kdybych náhodou musel rychle do toho transportu, abych to stihnul …," hovoří trhaně vedoucí pomocného personálu.

„Myslím si, že tak rychle to nepůjde. Ale máš pravdu, rozkaz může přijít kdykoli."

„Právě, pane doktore," podívá se Libek na svého kamaráda Josepha.

„Chceš mluvit s bráchou sám?" zvedá se ze židle písař.

„Ne, ne, to ne," odpovídá rychle fotograf, „Jen nevím, jak to správně říct, abych vyjádřil, co chci říct," mne si nervózně ruce, „Nevím, jak správně vyjádřit svou vděčnost … vám, pane doktore."

„Avi, to je zbytečný …," dostane se do rozpaků Daniel.

„Ne, ne," zavrtí křečovitě hlavou fotograf, „Moc dobře vím, že bez vás už bych tady nebyl. Zachránil jste mě několikrát, a jen díky vám žiju. Jen jsem vám chtěl moc poděkovat, a říct, jak moc si vážím toho, co jste pro mě udělal."

„To nestojí za řeč …"

„Ale stojí, pane doktore. Bez vás bych byl mrtvej."

„Nakonec teď stejně bude všechno jen na tobě …"

„To asi jo, ale mám pořád naději. Vyléčil jste mi to koleno, a drží, ačkoli trochu pajdám. A taky nejsem tak podvyživenej, taky díky vám, že jste mě sem vzal. Taky zachránil, tam v Birkenau, před těma selekcema, když jsem vám dělal pomocníka. Moc dobře to vím, že jste se za mě přimluvil, jinak by mě poslali do plynu. Nikdy vám to nezapomenu, a dokud budu žít, budu vaším velkým dlužníkem."

„Avi, nic mi nedlužíš. Každej jsme tady dělali, co se dalo. Mnohdy to bylo marný …"

„V mém případě ne. Pane doktore, nebudu vás už zdržovat. Jen jsem vám chtěl poděkovat, kdybych se náhodou k tomu už nedostal a šel narychlo do toho transportu," zvedá se Libek.

„Můžeš ještě posedět …"

„To není třeba. Co jsem vám chtěl říct, to jsem řekl. Zachránil jste mi život, pane doktore, a dal mi naději. Moc děkuju," dodá vedoucí personálu a pak rychle opustí místnost. V té se rozhodtí ticho.

„Snad to Avi zvládne," přeruší ho mladší ze sourozenců.

„Nebude to mít lehký. Nikdo z nás," povzdechne si ten starší.

„Dane, znovu ti připomínám, mysli jen na sebe. Kdyby byl nějakej problém se mnou, tak já klidně můžu jet někam jinam."

„Josephe, tohle vůbec nepřipadá v úvahu. Doktor Schröder mi slíbil …"

„Jo, ale určitě až po tvým velkým naléhání. Dane, nejsem hlupák, vidím, jak se na mě dívá. Tak kdyby byl problém, tak se na mě nevohlížej."

„To je nesmysl. Je to domluvený. Máme jet nejspíš na specializovaný pracoviště ústavu, u jednoho tábora, jak jsem pochopil. Josephe, tohle von může zařídit."

„Asi jo, ale kdyby byl problém …"

„Žádnej problém nebude. Vo tomhle vůbec nebudeme diskutovat. Zůstaneme spolu až do konce."

„Do konce …"

„Do dobrýho konce. Teď už tomu začínám věřit. Doktor Schröder nás může dostat někam, kde to můžeme přežít. Podle všeho už nás nechtěj všechny zabít, když přestali s tím plynováním …"

„Já bych jim nevěřil," projeví skeptický názor písař, „Pořád maj dost času, aby to dotáhli do konce. Ale máš pravdu, asi máme větší šanci než většina."

„Josephe, pojďme se bavit vo nečem jiným," zatváří se nešťastně lékař, neboť se mu v hlavě rojí myšlenky na Isaaca, Helene a vyvstávají vzpomínky na dvojčata.

„Dane, nejlepší je jít něco dělat. Můžu ti s něčím pomoc?" podívá se mladší bratr na haldu papírů po stole, ale i na skříňkách, dokonce i na zemi.

„Ne, tohle musím sám … Zajdi si za Avim, vím, že jste přátelé, a on už asi brzo odjede."

„Tak jo," vstane písař, pak se pátravě podívá na staršího bratra. Pořád ho vlastně kontroluje, sleduje jeho duševní stav. Ví, jak ho vzal odjezd Helene, a jak těžce prožívá, že nemůže zachránit Isaaca. Ale Dan musí přežít, za každou cenu, aby rodina nevymřela s ním.

Zatímco starší sourozenec se ponoří do svých papírů, ten mladší směřuje za svým kamarádem, kterým se Libek bezpochyby stal. Bude mu chybět, to je jasné, ale oba věděli, že to jednou přijde. Zalezou do fotolaboratoře, kde trávili desítky, ne stovky hodin, když vytvářeli fotky různě zmučených pacientů. Nebo i dvojčat a všelijak postižených osob pro doktora Mengele. I tohle tady teď končí.

„Pořád mám divnej pocit," přebírá Libek cigaretu od kamaráda, ten ji znárodnil v kanceláři svého bratra, „Škoda, že už nikdo nebude moje služby potřebovat."

„To už vydržíš. Třeba to skončí dřív, než si myslíme. Pak si založíš ten fotoateliér. Možná budeš jednou slavnej fotograf, dostaneš nějaký ceny, nebo co. Budou si tě volat hvězdy, abys jim udělal uměleckou fotku."

„To zní hezky."

„Seš dobrej, tak proč by to nemělo vyjít. Seš silnej, nějakej čas vydržíš pracovat. A co víš, třeba i tam, kam pojedeš, tak tam taky budou potřebovat fotografa."

„To těžko. Spíš někoho, kdo bude těžce fyzicky makat. Pořád mi dělá starost to koleno. Sice drží, to je pravda, ale někomu se nemusí líbit, že kulhám, a pak …"

„Zase tak moc nekulháš. Při práci ti to nijak vadit nebude."

„Při práci možná ne, ale nějakýmu náckovi by to vadit mohlo," říká smutně Libek.

„Avi, všechno dobře dopadne, uvidíš," vyfoukne kouř Edestein.

„Možná bys mohl ten ateliér dělat se mnou," přijímá fotograf hru na budoucnost.

„Já musím hlavně chránit Dana. Na ničem jiným už nezáleží. Všichni už jsou mrtví, a Isaaca určitě brzo zabijou. Dan prostě musí přežít, jinak je všechno na hovno. Táta chtěl mít kupu vnoučat, a já bych dal cokoli aspoň za jednoho kluka, co zplodí Dan," říká smutně písař.

„Určitě to přežije, myslím si, že vo něj se doktor Schröder postará. Josephe, bylo by skvělý se někde sejít, až ta válka skončí."

„No tak si můžeme domluvit schůzku, ne? Co třeba takhle měsíc po kapitulaci Hitlera? Napadá tě vhodný místo?"

Pokračují v podobné diskusi, kterou se snaží zahnat temné myšlenky. Ale ty je stále drží ve své moci, pořád jsou všude kolem esesáci, a ani jeden z mladíků neví, co bude, až odsud odejdou. Určitě prožijí ještě krušné časy, než budou nacisti poraženi. Mohou se jen modlit, aby tou dobou byli ještě naživu.

VĚZEŇKYNĚ

Isaac Edelstein zůstává velitelem vězeňské demoliční čety, kterou tvoří zbytek sonderkomanda, co neslouží na pětce. Jak předpovídal, jejich počet je malý, než aby mohl zvládnout veškeré práce, co nácci chtějí. Ale on si nestěžuje, neboť čím déle bude destrukce budov trvat, tím déle budou žít. A tím delší dobu má na to, aby vymyslel, jak se dostat ze smrtelné pasti. Nikdo z těch sedmdesáti mužů totiž nepochybuje, že po skončení přidělené práce budou zavražděni.

Nejprve rozebírají techniku v obou protilehlých budovách, aby mohla být naložena a přesunuta jinam. Občas za jednotlivými díly ventilátorů v plynové komoře najdou i šperky, drahokamy, hodinky. Nejspíš je do větracích škvír zastrčili lidé, co se domnívali, že se budou sprchovat, a poté si své cennosti zase vezmou. K tomu již nedošlo. Někteří vězni si cenný nález nechají, protože začínají mít hlad. Vykonávají fyzicky náročnou práci a musí teď žít

z klasických dávek jídla, které jsou vražedně malé. Zásoby potravin už nikdo téměř nemá, a jen málokdo vlastní něco, co by mohl směnit s esesáky. Edelstein riskovat nemusí, on má pořád co nabídnout, díky svému pokladu na bloku třináct.

Po vymontování techniky má začít rozebírání budovy, a tady už je opravdu počet vězňů nedostatečný. Což si esesáci uvědomí, a v pátek prvního prosince dojde k posílení komanda. Je k němu zařazeno dalších třicet mužů z tábora, a také rovnou celá stovka žen. Poprvé se tak objevují vězeňkyně v zóně smrti. Respektive poprvé odsud odejdou živé, když sem kdykoli předtím nějaké přivezli, tak jen proto, aby byly zplynovány.

Členové sonderkomanda nevěří svým očím, a jak Edelstein zjistí, někteří dokonce poznávají své známé. Esesáci ke všemu ani neprotestují, když se s nimi dají do řeči, což je další šok. Copak už nemusí být izolováni? Nebo i ty ženy a muži, co k nim přiřadili, mají nakonec zemřít? Doposud nesměli členové sonderkomanda pod přísmým trestem s žádnými jinými vězni promluvit, natož vězeňkyněmi. Jistě, mnohdy se našel způsob, ale takto veřejně?

„Pokud si s ní chceš povídat, tak až vo pauze," zamračí se Isaac na jednoho mladíka, pak si uvědomí, že mu asi nerozumí, tak mu svou výtku zopakuje v němčině.

„Prominout, pane," klopí zrak jednadvacetiletý Daniel Bennahmias, „To moje známá. Ze Soluně. Skoro nevěřit, když jí uvidět," vysvětluje, sám také pochází z Řecka.

„Určitě nechceš, aby si toho všimnul strážný," ukáže kápo na esesáka nedaleko, a vězeň pochopí. Proto rychle vyrazí a dá se do práce.

Nyní se rozebírá střecha dvojky, další odstraňují betonový strop svlékárny. Také se demontuje komín, a zdejší šamotové cihly chce využít Isaac na opravu komína na pětce. Občas tam zaskočí, aby zařízení zkontroloval. Při jedné příležitosti doprovází jiného vězně, dvaadvacetiletého Filipa Müllera, který odváží právě cihly na pětku, kde slouží jako topič. Toho mladíka vlastně zná Isaac nejdéle, zažil ho ještě ve starém krematoriu, když tam nastoupil. Pracoval však v jiné směně a nijak se nesblížili.

„Co to bylo za holku, cos tam na ni mrkal?" zeptá se kápo, když vězeň tlačí vozík s cihlami po silnici.

„To byla moje spolužačka ze školy, pane," odpovídá Filip, „To bych nečekal, že se s ní ještě někdy setkám," je dost rozhozený.

Jelikož Němci mají zájem, aby práce postupovaly ještě rychleji, tak v úterý pátého prosince posílí demoliční komando dalších padesát vězeňkyň. Krom toho přivedou dalších padesát, ze kterých vytvoří speciální pracovní četu, která má odstraňovat z areálů porost. Což ale také znamená, že hledají jámy s popelem zavražděných, které doposud nejsou vyvezené. Vězeňkyně musejí takové jámy otevřít, popel prosít a větší kousky kostí rozdrtit. Následně je již jemný popel naložen na náklaďák a odvezen k Visle, kde je vysypán.

Pravdou však je, že někteří vězni se pokoušejí na některých místech popel i úlomky kostí zahrabat, aby tak zůstaly důkazy o tom, co se zde dělo. Třeba ho jednou někdo najde, a použije proti jejich věznitelům a katům.

„Pane, myslíte, že je to dobrý znamení?" zeptá se večer Kamzon, když jsou již v uzavřené kóji na bloku třináct, a dávají si tam cigaretu a popíjejí alkohol. Isaac totiž stále dovede sehnat proviant, jídlo, kořalku i ty cigára.

„Jaký dobrý znamení?" nepochopí Edelstein.

„Myslím ty další vězně, ty ženský, co s náma teď pracujou. Jako že už nás nebudou chtít zabít, když nám dovolujou se s nima stýkat?"

„Haime, rád bych tomu věřil. Ale spíš uvěřím tomu, že nakonec voddělaj i je, než že by nás nechali naživu. Moc jsme toho viděli, a voni to dobře věděj," zklame kápo svého pipela.

„Takže žádná naděje?" posmutní mladík.

„Vod nich teda určitě žádnej soucit nebo milost nečekám. Zatím máme dost práce, i když ta zima stojí za hovno," přitáhne si Edelstein kabátec ke krku. On i jeho sluha mají dobré a teplé oblečení, i to si nashromáždili už dříve, po zavražděných. Nyní ho využívají, neboť udeřily dost velké mrazy. Pracovat v nich je opravdu značně nepříjemné.

„Pak jsme teda ztracený …"

„Pořád to nebalím. Nezapomínej, máme tady ty cenný věci, třeba se nám podaří někoho uplatit. Zatím je moc brzo, ale až nastane vhodná doba, můžeme to zkusit. Tím myslím zdrhnout," ztiší hlas Isaac, „Když už bude fronta blízko, tak nás třeba nedostanou."

„Jen jestli bude vhodná příležitost," zapochybuje pipel.

„Nikdy nevíš," pokrčí rameny Isaac a lokne si kořalky, ta ho hřeje zevnitř, a je příjemná i jinak. Trochu tlumí beznaděj, která i jím prostupuje, přes jeho vizáž lhostejnosti, kterou všem už roky ukazuje.

„Aspoň že pořád dokážete něco sehnat, abysme moc nezeslábli," podívá se na proviant sluha, „Některý už maj docela hlad."

„Haime, doufám, že z našeho nikomu nic nedáváš," upře přísný pohled Edelstein na mládence.

„Ne, to ne, pane," dušuje se Kamzon, „To bych si nikdy nedovolil."

„To je dobře. Tady si každej jede na sebe, na to nezapomínej. Musíme bejt silný, kdyby nastal ten správnej čas."

„Ale co když nenastane?"

„Tak chcípneme. Do prdele, co chceš slyšet. Máme tam pořád hodně práce, a čas … nevím, jestli je náš přítel nebo nepřítel. Pokud budou Rusáci dost rychlý, třeba nás nestihnou povraždit. Na druhý straně, když budou rychlý, tak se to může uspíšit a voni se nás rozhodnou voddělat dřív. Tak vlastně nevím, jestli je čas náš přítel nebo nepřítel," vyjevuje Isaac své poněkud zmatené myšlenky.

„Taky mi to není jasný, pane. Lepší je asi na to nemyslet, aby se jeden nezbláznil. Je to k vzteku, chcípnout teď, když je to s náckama nahnutý. Moc bych si přál zažít, až budou definitivně poražený."

„Tak to asi každej. Co ty víš, třeba přijde ten zázrak a my to zažijeme. Až bude vlát ruská nebo americká vlajka nad Berlínem."

„Bavil jsem se dneska s jednou holkou, z těch, co tam pracujou. Bylo to moc divný, bavit se zase se ženskou. Po takový době … Vždycky, když jsem nějakou viděl, myslím víc zblízka, tak za chvíli umřela v plynový komoře. Dneska jsme si chvíli normálně povídali."

„Normálně … Haime, copak tady si jde normálně povídat?"

„No tak normálně … Byl to takovej nádhernej pocit … bejt tak blízko ní, dokonce se jí dotknout. Ale jen trochu, pane," řekne rychle pipel, když spatří, jak se kápo mračí.

„Haime, ne aby tě napadlo zkusit tam někde s nějakou šukat. Kdyby vás nachytali, tak vás voba vodprásknou!" varuje Isaac svého sluhu.

„Já vím, pane. Ne teda, že bych nechtěl … taková doba …"

„Haime, teď mě napadá, byls ty vůbec někdy se ženskou? Kolik ti je? A jak dlouho seš tady?"

„Je mi už devatenáct, a jsem tady rok a čtvrt."

„Předtím si byl v ghetu. Tak tam si nějakou měl?"

„No jistě. Panic už nejsem," snaží se mladík o rozhodný tón hlasu.

„Jen jestli nekecáš," ušklíbne se Edelstein, „To já už ani nevím, jaký to je. Myslím tím bejt se ženskou. Taková doba …"

„Možná by nebylo špatný, kdybych si to s jednou z nich rozdal, pane. Kdyby nás načapali a na místě vodpráskli, byla by to aspoň hezká smrt."

„Di s takovejma nápadama do prdele. Pokud z toho nějak vyvázneme, tak se ještě našukáš. Haime, do prdele, pokud potřebuješ, tak si to udělej sám, až zhasneme … No co, stejně vím, že si to vobčas děláš. Já taky, jako asi každej tady. Tak na ni přitom mysli a hlavně nic neposer. Teď, když už je to na spadnutí, bylo by hloupý se kvůli tomu nechat vodprásknout."

„Já vím, pane. Jenže voni nás stejně zastřelej, takhle bych si aspoň ještě užil … Dělám si legraci, pane, nebudu takhle riskovat. Nejsem blázen."

„To doufám … Tak víš co? Tak mi vyprávěj vo tý svý imaginární ženský, cos ji měl."

„Imaginární … vy mi nevěříte, pane?" zatváří se pipel dotčeně.

„Po pravdě … mám jistý pochybnosti. Ale třeba nekecáš. Tak jaká byla?"

Debata o ženách se jim protáhne, k tomu si dají něco málo k jídlu, se zásobami šetří, občas si loknou pálenky a také vykouří další cigaretu. Nakonec se tak rozdráždí, že po zhasnutí světla oba masturbují, přičemž dělají, že se navzájem neslyší.

Probuzení je však časné a drsné, neboť počasí jim rozhodně nepřeje. Naštěstí Edelstein na práce jen dohlíží, a svého pipela zaměstnává podobným způsobem, nechá ho přenášet vzkazy, zapisovat údaje, prostě ho co nejvíce chrání. Zatím mu to prochází, neboť jeho postavení kápa respektují jak náckové, tak vězni. Je tady už dlouho, a to se cení.

Sám Isaac se v posledních dnech zoufale snaží vymyslet plán, jak se odsud dostat. Je mu jasné, že za současného stavu je útěk téměř nemožný. Jednak neví, jak by mohl velmi precizně střežený tábor opustit, a za druhé, i kdyby nějak unikl, nemá kde se schovat. Obává se i reakce místních, mohli by ho ubít nebo vydat náckům. Přesto se nehodlá smířit s tím, že tady zemře, že bez odporu půjde před popravčí zbraň.

Přemítá, jak je vlastně budou chtít zabít. Jestli je někam naženou, třeba do houfu a pokropí kulometem, nebo je budou někde tady střílet po jednom. Kdyby je chtěli předtím transportovat, tam by snad mohla být naděje, i když to si asi také ohlídají pomocí silné eskorty. Nenapadá ho nic smysluplného a to ho deptá, protože jeho čas se naplňuje.

V každém případě se chce bránit, i kdyby to byl zoufalý a předem ztracený boj. Doposud vždy věřil, že další selekci unikne, teď ale už žádná další nebude, zabijou je všechny, až je nebudou potřebovat. Zatím těch třicet spaluje mrtvoly a oni tady rozebírají ty dvě strašné budovy.

Kolem poledního se zaskočí podívat na pětku, pořád má za úkol kontrolovat techniku, a tak toho využívá. Nejprve shlédne prostor pecí, kde probíhá kremace, a na zemi leží několik nahých mrtvol mužů a žen, co zemřeli v poslední době. Buď tady, nebo v přidružených táborech. Pořád jsou tady desetitisíce vězňů a vězeňkyň, a smrt si vybírá svou daň. Sice je přímo asi nevraždí, ale podvýživa, nemoce a mráz to obstarají za ně. Ta těla jsou hodně zubožená, kostnatá.

Naopak na pitevně spatří na stole celkem zachovalou mrtvolu asi desetiletého chlapce, a je si jist, že někde poblíž se nachází identická. Tak starý kluk se mohl udržet naživu jen v bloku doktora Mengeleho. Asi měl smůlu, protože podle patologů jim opravdu zase tolik dvojčat na stůl nepřichází. Nebo se to změnilo a i kapitán už uklízí?

„Jeden umřel na nemoc, a ten druhý dostal injekci," zodpoví mu otázku doktor Miklos Nyiszli, jenž má ruce zabořené ve vnitřnostech dítěte, „Ten je vedle v márnici," dodá.

„Co s nima chce udělat, nevíte?" zeptá se kápo, a vlastně ani neví proč. Vždyť jeho bratry dvojčata už tenhle patolog vykuchal.

„Nevím, pořád jich má hodně, chlapců i dívek. Ale i větších. Bojím se o ně," ztiší hlas lékař.

„To chápu. Jen doufám, že je nebudete muset nakonec pitvat všechny."

„Také se modlím, aby se tak nestalo. Ale nezabíjí je ve větším, pokud mohu soudit."

„Je tady doktor Zilbermann?"

„Je, ale teď odpočívá. Bude tu mít práci, až s tím chlapcem skončím, a pak ho zase vystřídám já," říká smutným hlasem Nyiszli.

Isaac jen pokýve hlavou a zajde do místnosti, kde jsou patologové ubytovani. Vytáhne Zilbermanna na chodbu, a nabídne mu cigaretu, kterou on s radostí přijímá.

„Pane doktore, mám jeden dotaz," ztiší hlas Edelstein, „Věřím vám, proto se ptám vás."

„Věříte mi? Skoro se bojím, na co se chcete zeptat."

„Ne, nemusíte se bát. Jde jen o lékařskou radu. Pane doktore, jak nebezpečný by mohlo bejt spolknout třeba nějaký drahokamy, brilianty," šeptá kápo.

„Vy máte … ach ano, asi po těch … a chcete je spolknout …"

„Nevím co udělám, pane doktore. Víte dobře, že nás chtějí nakonec všechny zabít. Vás určitě ne," řekne rychle Isaac, když uvidí zděšený pohled lékaře, „Vy jste doktor, a nejste z toho našeho proklatého komanda. Pořád přemýšlím, jak tomu uniknout. Zatím mě sice nic nenapadá, ale uvažuji i o možnosti … To je jedno, pane doktore. Kdybych se z nějakých důvodů rozhodl spolknout ty kameny, co to se mnou udělá?"

„Když je spolknete jen tak, riskujete perforaci střev. Prostě vám je můžou zevnitř proříznout, a vy pak umřete," šeptá i Maxmilian.

„To jsem si myslel. A co je třeba zabalit do nějakého igelitu? Co udělají ty šťávy v těle, nerozpustí ho?"

„Pokud je zabalíte do igelitu, tak ten žaludeční šťávy nerozpustí. Ale pokud bude moc velký, můžete mít problém. Taky aby tam držely. Takový provázek by to taky rozpustit nemuselo," přemýšlí Zilbermann.

„Myslel jsem, pár malinkých balíčků, co by šly spolknout, prošly střevy a pak ven."

„Pár balíčků … to jich máte tolik?"

„Ne, ale pár jich je. Třeba mi k ničemu nebudou, ale znáte to. Tonoucí se stébla chytá. Snažím se něco vymyslet, protože až skončíme s rozebíráním těch proklatých baráků, tak nás mají v úmyslu postřílet."

„Moc bych vám přál, abyste něco vymyslel," podívá se lékař soucitně.

„Tak to jsme dva," pokusí se o úsměv kápo, ale vyzní spíše jako škleb.

JE MOC DOBRÉ BÝT TADY LÉKAŘEM

Daniel Edelstein vlastně pořád uklízí. Je polovina prosince a všichni náckové kolem se mu zdají jako šílení. Jako kdyby už Rusáci stáli před branami tábora. Bohužel jsou ale ještě daleko, bylo by fajn, kdyby se zničeho nic objevili a vězně osvobodili. Tím by se mnohé zjednodušilo.

Oddělení, kde vykonává funkci vedoucího lékaře, zeje prázdnotou. Ne úplnou, ale všichni lékaři i zdravotníci ze seznamu už jsou pryč. Neví, kam odjeli, ale Schröder je nechal zařadit do transportu a tak už jsou nejspíš v jiném táboře. Občas na ně pomyslí, jaké tam asi mají podmínky. Nejspíš budou o hodně horší, než jaké panovaly tady.

Zůstal mu už jen jednačtyřicetiletý doktor Baruch Zejger, který se stará o zbytek pacientů, zatímco on se věnuje převážně papírování. Pomáhá i Joseph, ten třídí osobní karty pacientů, a z těch, co již nejsou potřeba, vytváří balíky, určené ke spálení. Bylo jich tolik, co tímhle oddělením prošli, naštěstí většina z nich přežila. Ačkoli ti, co je nakazili malárií, si možná ponesou následky na celý život. Choroba se může časem vrátit. Otázkou však je, zda jejich život bude tak dlouhý, aby k tomu mohlo dojít.

Na oddělení stále zůstává na dvacet pacientů, co se u nich objevily komplikace a oni nejsou schopni se vrátit ke svým komandům. O některé má Daniel strach, protože pokud je včas

neuzdraví, stanou se nejspíš obětí vraždy. Předpokládá, že Němci při konečné evakuací zastřelí každého, kdo nebude schopen tábor opustit. Neočekává, že by zde chtěli zanechat byť jediného živého vězně nebo vězeňkyni.

Zmínění pacienti jsou zde většinou s následky popálenin či hnisavých onemocnění, co se poněkud vymkly kontrole, ale pořád je naděje, že tito muži budou buď včas vykurýrováni nebo alespoň v takovém stavu, aby mohli být do transportu zařazeni.

Pak tu má ještě dalších asi patnáct nemocných, co sem byli dopraveni s různými nakažlivými chorobami a na kterých stále ještě zkouší experimentální léky. To je v tuto chvíli jediný běžící pokus, všechny další jsou de facto zastaveny, pokud se nepočítá odstraňování zmíněných komplikací, které také podrobně a svědomitě popisuje.

Současní pacienti jsou pro něj jen čísla, vlastně lépe tu zná jediného z nich, a tím je devatenáctiletý Abraham Libster, kterému doktor Czapnik operoval vyhřezlou ploténku. Od té doby ho tady drží na ošetřovně, a doktor Schröder mu to s povytaženým obočím toleruje. Abraham je zdánlivě úplně v pořádku, dokonce zde i pomáhá, s úklidem či rozdělováním stravy, ale jeho záda nedovolují maximální zátěž. Pak hrozí rapidní zhoršení stavu a co s vězněm, co už nemůže pracovat. Proto mu tady poskytuje azyl, jenže ten teď bude muset skončit. Zavolá si ho do kanceláře.

„Abrahame, jistě tušíš, že už tě tady nebudu moct dlouho držet," upozorní lékař na nutnost v brzké době oddělení zcela uzavřít a opustit.

„Já vím, pane doktore," skloní mladík hlavu, jeho hlas zní rezignovaně, „Pane doktore, dáte mi šanci, nebo půjdu na tu injekci?"

„Injekci … Abrahame, nikdo tě nechce zabít," zděsí se Daniel nad úvahami pacienta, „Ale budeš muset odjet za prací, a netuším, kam tě deportujou."

„Ty záda asi nevydržej, co?" pozvedne Libster své smutné oči.

„To nevím, ale pokud by mělo jít o moc velkou zátěž, hrozí zhoršení stavu …"

„Chápu. Až se to zhorší, tak mě určitě zabijou."

„To není jistý, v poslední době už selekce nedělaj, a plynování taky bylo zastavený. I ty injekce se už nedávaj. Třeba skončíš na jiný vošetřovně, a tam se dočkáš konce války."

„Hm, spíš se toho konce nedočkám. Ale i tak děkuju, pane doktore, za to prodloužení života."

„Abrahame, pořád je naděje … Třeba získáš takovou práci, kde nebude fyzická námaha nutná. Nesmíš všechno vidět tak černě."

„Spíš realisticky, pane doktore. Já už si jeden zázrak vybral, když mě doktor Schröder vlastně vytáhl z plynový komory. Bez toho bych už byl dávno mrtvej. Takhle … Ale to je jedno."

„Abrahame, nevím, co je pro tebe lepší. Jestli tě propustit už teď, a ty se můžeš dostat do nějakýho vlaku, co ještě jezděj, anebo tě tu držet co nejdýl. Pak ale možná budeš muset jít po svejch, a to vzhledem k těm zádům nebude dobrý. Ale rozhodnutí nechám na tobě. Můžu tě tu nechat až do chvíle, kdy to tady definitivně zavřeme."

„To je těžký, pane doktore. Nešlo by mě tady nechat jako nemocnýho?"

„Abrahame, nejsem si jistej, co udělaj s těma, co nebudou moct do transportu," říká Edelstein, ale skoro si jistý je. Očekává, že je do jednoho povraždí.

„Třeba všechny nezabijou, a nechaj nás tady, abysme tu chcípli sami," uvažuje podobně pacient.

„Na to bych se nespoléhal. Ale i kdyby, až všichni vodejdou, nebude tu nic k jídlu … Abrahame, tohle riziko je daleko vyšší, než být zařazenej do transportu a do pracovního komanda, v novým táboře."

„Pane doktore, dobře víte, že to nezvládnu," zavrtí hlavou Libster, „Ty záda to prostě nevydržej, rupnou a voni mě zabijou. To je jasný."

„Takže tu chceš zatím ještě zůstat, pochopil jsem správně?"

„Ano, pane doktore. Klidně vám budu pomáhat, když už máte daleko míň personálu."

„Taky je tady už daleko míň pacientů. Tak dobře, budu tě tu držet, jak nejdýl to půjde. Do chvíle, než se to tady definitivně zavře," řekne s těžkým srdcem Edelstein. Je mu mládence líto, ale nemůže mu účinně pomoc. Neočekává, že by se dožil konce války, v pracovních podmínkách koncentračních táborů je jeho handicap se zády smrtelný.

Vrátí se ke třídění dokumentace a k sepisování zpráv. Vlastně tohle je asi hlavní důvod, proč tady ještě je. Jsou tu stohy papírů, a je třeba v nich udělat pořádek. Za druhé pak zabalit vybavení oddělení, zůstanou tu jen základní lékařské pomůcky a nástroje. To samé platí pro léky, včetně těch experimentálních.

Co se týká léků, pořád zde má tajnou zásobu těch nejdůležitějších, co schoval Šimon Rozental v jím nalezeném či vybudovaném úkrytu. Pořád si je zde nechává, pro sebe či pro zbylý personál. Čert nikdy nespí a ochořet může každý. Ačkoli v tuhle chvíli by to bylo krajně nebezpečné, konat přesun do jiného tábora ve stavu nemocnosti by vůbec nemuselo dopadnout dobře, a zůstat tady, to považuje za rozsudek smrti. Natolik už nácky zná, ti tu po sobě bez milosti uklidí. Zabijí každého, kdo nebude schopný transportu, tím si je jistý.

Mezi lejstry ho nalezne dokror Schröder, který se ještě jednou zastaví, když už je po večerním apelu a skromném jídle. Joseph rychle vyklidí pole, a nechá oba lékaře o samotě. Ten židovský na rozkaz udělá kávu, k ní nalije kořalku a oběma zapálí cigaretu. Ze zásob kapitána.

„Musíme si vážně promluvit," řekne ten na úvod.

„To nezačíná dobře," odtuší Edelstein.

„Hovno, vo nic nejde. Jen že musím načas vypadnout."

„Odjíždíte? Ale vrátíte se sem ještě," objeví se nejistota v očích vězně.

„To se ví, že jo. Někdy po Novým roce. Pak to tady definitivně zabalíme a hurá do nový lokality," vyfoukne kouř Johann.

„Až po Novém roce … budete dva týdny pryč … kdoví, co se tady stane," pobledne Daniel.

„Nic se nestane. Teda jen to, že budeš mít všechno zbylý sbalený. Něco už jsem si vodnes, a zbytek, co máme vytříděný, naložíme do auta zejtra," vysvětluje svůj záměr nácek.

„Čtrnáct dní tady … bez vás …"

„Dyť jsem i předtím jezdil pryč," pokrčí rameny kapitán.

„Tehdy se ale nepřipravovala evakuace. Třeba bude dřív, než přijedete, a už nás tu nenajdete," svěřuje se se svými obavami Edelstein.

„To si buď jistej, že přijedu před evakuací. Budu mít průběžný zprávy, a kdyby se něco posralo, tak bych přijel dřív. Mám jistý důležitý jednání, a taky ještě něco musím vyřídit s rodinou. Dalo to fušku, uvolnit se v týhle době, naštěstí mám důležitý známosti," chlubí se Schröder.

„Tak si užijte ty vaše vánoce."

„No jo, vy je vlastně neslavíte, vy máte ty svoje svátky," pokývá hlavou Johann, „Musíme se domluvit, co všechno připravíš. Nechám ti tady ty léky, co potřebuješ, pro ty naše pacienty, co jim to podáváme. Pořád vo tom nezapomínej dělat záznamy, zkompletujeme je na tom novým pracovišti."

„Novém pracovišti … kde to bude, pane doktore?"

„Včas se dozvíš."

„Platí pořád naše dohoda, ohledně Josepha?" ptá se Daniel stísněným hlasem.

„Už jsem někdy něco nedodržel?" zakaboní se tvář Schrödera.

„Ne, ne … promiňte, pane doktore, jsem ze všeho hodně nervózní. Věřím vám, já jen, všechno tady na mě padá … Co Helene? Nemáte o ní nějaké zprávy?“

„Dane, do prdele, není tam tak dlouho. Mám taky svoje starosti. Vo ní se bát nemusíš. A vo toho Josepha taky ne. Pojedete voba, jak jsem slíbil. Ale chci, abys to tady všechno dokončil. Až se vrátím, naložíme ten zbytek a pak pojedeš do toho novýho pracoviště. Tam si tě vyzvednu a budeš pokračovat v tom, co jsme začali. Joseph tam bude tvůj asistent, takže můžeš bejt klidnej.“

„Moc děkuju, pane doktore,“ podívá se vděčně židovský lékař.

„Máš zač. Jako bych i tak neměl dost starostí. No jo, ještě chci udělat nějakou práci, než se to definitivně posere. Doufám, že máš všeho dost, na těch čtrnáct dní, co tady nebudu.“

„Léků máme dost. Pokud teda nebudeme přijímat další pacienty.“

„Jak další pacienty?“ zarazí se Johann.

„Nemoc se neptá, jestli má být evakuace. Pořád se objevují noví nemocní a třeba budou potřebovat pomoc. Někdy nám je sem dodávají, s těmi příznaky, co jste nařídil. Nemůžu je odmítnout, když tady nebudete.“

„No jo, ten můj pokyn pořád asi platí. Ale to je jedno, tak je strč někam jinam, podle mýho už to nemá cenu, už to nedokončíme. Tak ať se jich ujme někdo jinej,“ přemýšlí nahlas Johann.

„Pokud už sem někoho přivedou … jsou to nemocní, pacienti …“

„My nejsme žádná vobyčejná nemocnice, na to nezapomínej. Dokončíme ty, co jsou tady, a s dalšíma už nemá cenu začínat, nejspíš by se to nestihlo. Tak nebudeme plejtvat experimentálníma lékama, ty využijem až tam, co budeme pokračovat. Taky zařiď, aby ty, co už jsme s nima skončili, vodsud zmizeli.“

„Mám je propustit, i když nejsou úplně vyléčení?“

„Víš co? Dělej si s nima co chceš,“ zamračí se Johann, „Stejně je tady držíš, jen abys je chránil. Ale na jejich místě bych vodsud vypadnul,“ pokrčí rameny, „Tak se do toho dáme,“ ukáže na hromadu papírů, kopne do sebe zbytek panáka.

Pracují až do noci, a ani u toho moc nepijí. Kapitán si vytváří hromádky toho, co si zítra odveze, předchozí dokumenty již má naložené. Odchází až kolem jedenácté hodiny večerní, a dnes celkem střízlivý.

Druhý den ráno už nedorazí, místo toho se objeví jeho řidič Kurt Neuberg. Má zaparkovaný vůz před blokem a ptá se, co má vlastně naložit. Edelstein mu ukáže na hromadu poskládanou na zemi kousek od dveří.

„Zařídím, aby vám to odnesli. Není toho sice tolik, ale přesto. Josephe, zařiď to,“ obrátí se vedoucí lékař na bratra.

Písař přikývne a chopí se prvního sloupce, Kurt vezme ten druhý. Daniel přemýšlí, kam ty dokumenty povezou, zda na jeho nové pracoviště, anebo si je Johann schovává někde jinde? Co vlastně považuje za klíčové? Vypracoval mu již tolik zpráv, že je nedokáže spočítat. Některé dle něho byly naprosto bezcenné.

Oba mladíci, vězeň i esesák, se objeví spolu, tentokrát nese Joseph brašnu s označením červeného kříže.

„Tohle vám posílá pan SS-Haupsturmführer. Mám vyřídit, že je to vánoční dárek, i když vy prej ty vánoce neslavíte. Což není divu, když jste Ježíše Krista zavraždili,“ říká s jistými rozpaky Neuberg, „Pane doktore, jen doslovně vyřizuju, co jsem dostal za úkol vyřídit.“

„Chápu,“ nepohne se ve tváři Daniela ani sval. Tenhle vzkaz už slyšel, nejspíš před rokem.

„Snad se vám to bude hodit. Je pořád těžší a těžší něco sehnat,“ vysvětluje řidič.

„Moc vám děkujeme," nahlédne do brašny starší z bratrů Edelsteinů, a spatří v ní proviant. Jídlo je tady strašně moc důležité, na tom se nic nezměnilo.

„Tak si to užijte. Musím už jet. Tu tašku vám tady nechám. Popřál bych vám hezký vánoce, ale když je neslavíte …"

„To nevadí, za přání příjemného konce tohoto kalendářního roku děkujeme. Snad nenastanou žádné komplikace, než se vrátíte," vysloví své vroucné přání židovský lékař.

Kurt se jen rozpačitě usměje a raději odchází. I on má svoje starosti, a částečně i strach. Zatím pořád slouží jako řidič kapitána, ale možná nakonec dojde k tomu, před čím se ho jeho otec snažil uchránit, tedy se bude muset postavit se zbraní v ruce nepříteli, který se na ně valí z východu i západu. Už dost jeho kamarádů položilo život za říši, a on asi bude muset v konečné fázi války taky.

„To se nám teda hodí," zkoumá obsah tašky písař, nebojí se do ní nahlížet ve dne, nikdo je sem nechodí kontrolovat. Jsou zde opravdu v závětří, tohle si Schröder zařídil dobře. Jen on odpovídá za své oddělení, a tento statut je plně respektován. Z čehož těží jak pacienti, tak zdravotnický personál a především lékaři.

„Musíme šetřit. Jak jsem ti říkal, nebude tu aspoň čtrnáct dní. Pokud se tedy stihne vrátit včas, než nás naženou do transportu."

„Utčitě se vrátí. Kvůli tomuhle," ukáže mladší bratr na dokumentaci, která zde zatím zůstala.

„Taky už jsme to tady mohli zavřít a přesunout se," povzdechne si Daniel, je vidět, jak je ze všeho nervózní. Právě v této zmatené době mu přítomnost kapitána bude chybět.

„Možná tady prožijeme klidnejch čtrnáct dní," má očividně jiný názor Joseph, „Dyť nám sem jiný náckové moc nelezou, a už je tady i málo pacošů … Tak co máme dneska za práci?"

„Co ty, tak to nevím, já budu muset s doktorem Zejgerem provést vizitu a postarat se o ty pacoše, jak jim říkáš. Pořád někteří naši pomoc potřebujou. Ty se postarej, aby dostali léky podle rozpisu. Nezapomínej, když už je Avi pryč, máš ten pomocnej personál na starosti ty."

„Nezapomínám. Ale než půjdeme, dal bych si něco na rozmrznutí. Škoda, že nějak nezařídil, abysme na ty apely nemuseli. V týhle zimě je to šílenost," podívá se mladší sourozenec na své zarudlé ruce.

„Naštěstí máme dobrý voblečení a nikdo se nám příliš nevěnuje. Prezenci děláš ty a ty další to jen pozorujou. To je další naše výhoda."

„To jo, ale v tý hrozný zimě … Já vím, už jsme tady překlepali dvě, tak zvládmeme i tuhle třetí. I když ta tady asi bude krátká. Už ti laskavě sdělil, kdy vodsud vodjedeme a kam nás chce táhnout?"

„Nesdělil. Tedy kam máme bejt přeložený. Vodjet bysme měli asi krátce na to, co se po Novým roce vrátí. Máme mít všechno sbalený a připravený. Tak jsem aspoň jeho pokyn pochopil."

„Stejně už toho tady moc nezůstalo, i spousta vybavení se už vodvezla. Zdá se mi neskutečný, že vážně budou tohle hrozný místo zavírat. Že vodsud budou muset utýct."

„Josephe, nechci vo tom mluvit," zakaboní se tvář staršího bratra, a mladší sourozenec ví proč. Taky občas myslí na Isaaca, který podle informací od Schrödera velí komandu, co rozebírá krematoria. Jenže až skončí, čeká ho kulka, a asi není žádný způsob, jak ho zachránit. Občas vzpomene i na další členy jejich rodiny, jejichž popel je někde v okolí rozházený. Jsou už jen dva, a on je zmrzačený. Tohle strašné místo jejich rodinu naprosto zdecimovalo.

„Dane, můžu si dát panáka, než půjdu rozdávat ty léky? Na zahřátí?" zeptá se.

„Ale jo. A víš co? Tak mi taky nalej."

„To by bylo zajímavý, co by řekl, kdyby sem před vodjezdem náhodou zaskočil. Asi něco v tom duchu, ještě jsem ani nevytáhl paty z tábora, a vy už chlastáte mojí kořalku," nalévá tvrdý alkohol písař a imituje Johanna.

„To by asi řekl," prohrabává se obsahem dárkové tašky lékař, „Jsou tady další láhve, a taky cigarety, káva, a pak žrádlo. Pak se na to podívej a rozděl to, aby nám to vystačilo. Ta zdejší strava je čím dál tím strašnější."

„Podle mýho je to sračka vod začátku. Naštěstí máme ty vyšší dávky, a ještě jsem zapomněl škrtnout těch pět, co jsme naposledy propustili."

„Neriskuj, ať se do něčeho nezapleteš."

„Ale Dane, takhle to přece děláme pořád. Voni to beztak věděj, ale vobčas taky potřebujou lékaře nebo léky, a tak nám ještě něco přihoděj. Ukazuje se, jak moc dobrý je bejt lékařem," pokusí se o drobný úsměv Joseph, „Přemejšlel jsem vo tom, že kdybych to náhodou přežil, tak bych asi taky šel po válce studovat medicinu. Co myslíš, měl bych na to?" podívá se tázavě na bratra.

„To je moc dobrej nápad. Určitě to zvládneš, pokud se k tomu rozhodneš. Až ta válka skončí, tak snad budu moct normálně pomáhat lidem, a ne je mrzačit a mučit."

„Já si myslím, žes tady pomohl dost lidem. Jen si vzpomeň, co říkal Avi."

„Pár jsem pomohl, ale daleko víc jsem ublížil."

„Neměls na výběr."

„Právě že asi měl … Znal jsem jednoho lékaře, doktora Pichmana, však víš, vo kom mluvím. Ten by se k tomuhle nepropůjčil. Radši jsem už za ním nechodil, protože jsem se před ním styděl. Už šel do transportu, je už dost starej, modlím se, aby přežil. Ten jenom léčil, a nikomu neubližoval," hovoří ztěžka Daniel.

„Dělals jen to, cos musel. Udržels díky tomu naživu Helene, a taky mě. Vlastně i Isaaca, díky tý dohodě. A dlouho i dvojčata … Promiň, vo tomhle jsem neměl mluvit … Ale jen ti chci vysvětlit, že ses nerozhodoval jen za sebe, ale i za nás. Tohle ti nikdo vyčítat nemůže."

„Tím si rozhodně nejsem jistej. Pár pacientů nám tady zemřelo, a jen proto, co jsme jim udělali. Jsou i další strašný vzpomínky …"

„Dane, neříkals, že máš jít na tu vizitu s doktorem Zejgerem?" podívá se písař na zdrchaného sourozence, „Říkal, že jo. Tak toho panáka do sebe kopni a laskavě se začni věnovat svoji práci," ukáže velitelsky na dveře.

Jeho starší bratr nic neřekne, je si vědom, jak se ho Joseph snaží chránit. Jenže před těmi strašnými myšlenkami není úniku, pořád ho pronásledují. K tomu beznadějné postavení Isaaca, pořád jen čeká, až mu někdo řekne, že už ho zavraždili. Helene možná někde trpí hlady a zimou, a oni si tady chlastají a mají plnou tašku proviantu. Jen proto, že pomáhají ničit zdraví jiným vězňům.

Neřekne už ani slovo, cítí, jak ho alkohol cestou do žaludku hřeje, odloží prázdnou skleničku na stůl a vykročí ke dveřím.

SEDMNÁCTÁ KAPITOLA

MIETKO MORAWA

Isaac Edelstein stále nenachází způsob, jak uniknout ze zóny smrti a zachránit si život. Přitom čas neúprosně utíká, a napětí kolem se stupňuje. Přibližující se fronta, ale třeba i letecké útoky. V pondělí osmnáctého prosince bombardují Američané průmyslové komplexy v blízkém okolí města Osvětimi, a to samé si zopakují v úterý šestadvacátého prosince. I vězni sonderkomanda slyší výbuchy bomb, ale žádná bohužel nesměřuje na tábor, aby vyvolala zmatek a jim se tak naskytla šance uprchnout.

Němci sice už nevraždí lidi z transportů v plynových komorách, ani nepořádají velkorysé selekce, po nichž byli zplynováni tisíce vězňů a vězeňkyň, ale přesto zabíjejí dál. V sobotu třicátého prosince demonstrativně pověsí pět účastníků neúspěšného pokusu o útěk, jde o tři Rakušany a dva Poláky. Během prvních pěti dní nového roku pak u Krematoria V zastřelí dvě stě sedmdesát polských mužů a žen, nad kterými stanný policejní soud v Osvětimi vyřkl trest smrti.

Jednu popravu zhlédne i Isaac, když zavítá do Krematoria V, kam stále chodí z pověření Vosse kontrolovat stav techniky. Je svědkem jak střílení odsouzenců, tak přinášení nahých mrtvol k pecím, do kterých budou následně vloženy.

„To je strašné, pane," zašeptá Kamzon, který ho doprovází, „Voni už se pomalu musej z Polska pakovat, a přesto je ještě pořád střílej."

Co na to říct, proto kápo jen pokrčí rameny. Pipel má pravdu, ale válka znamená zabíjení až do chvíle, kdy je uzavřený mír či jedna ze stran kapituluje, a spíš ještě pár okamžiků potom, než se informace rozšíří.

Co se týká sonderkomanda, tak jeho situace se stále nemění. Třicet mužů bydlí a pracuje v Krematoriu V, zbylých sedmdesát přespává na bloku 13 a chodí na demoliční práce do zóny smrti. Tam jim stále pomáhají přidělení vězni a vězeňkyně. Likvidace budov dvojky a trojky již pokročila, přesto ale stále dost k demontáži zbývá, je otázkou, zda svoji práci vůbec stihnou. Také se nakonec esesáci mohou rozhodnout přestat s pomalým rozebíráním a zbytek vyhodit do vzduchu.

Edelstein svým způsobem obdivuje jejich smysl pro maximální efektivitu, sleduje, jak již minimálně měsíc odvážejí z tábora kde co. Jak chodí kolem skladiště Kanady, vidí odjíždět přeplněné náklaďáky věcmi po zavražděných, ale nakládají se i získané cihly či dřevo, zbylý cement nebo vápno. Vždyť i mnohé z budov krematorií bylo pečlivě rozebráno a přemístěno, vzduchotechnika, pece, nakonec i ty cihly.

Bohužel čas se mu krátí, a on si je toho dobře vědom. Nenachází odvahu se pokusit jednat s některým s esesáků, aby mu pomohl k útěku. Přitom by mu mohl dát dost. Zatím s nimi pouze čile obchoduje, získává především jídlo a cigarety, občas i láhev alkoholu. On a jeho pipel hlady netrpí, což se nedá říci o mnohých obyčejných vězních. Ti však čas od času něco naleznou, třeba zakopané poblíž krematorií, či v rozvalinách, a pak takovou cennost mohou směnit s esesáky u plotu, ti jim obstarají něco málo k jídlu a sem tam i cigarety.

„Napadá tě, co udělat?" zeptá se kolegy kápo Lemke Pliszko, když spolu čoudí, zalezlí kousek stranou. Přitom poskakují, neboť zima je neúprosná, teploměr klesá hodně pod nulu.

Naštěstí členové sonderkomanda mají na rozdíl od běžných vězňů luxusní oblečení, vězeňští funkcionáři i jejich sluhové tuplem. Ale i tak je mráz vlezlý a na jejich privilegované posty kašle.

„Nenapadá mě nic. Přitom se nám to krátí, to je mi jasný," odpovídá Edelstein temným hlasem.

„Taky marně hledám skulinku, jak tady z toho uniknout," klepe kosu Pliszko.

„Zatím tu maj pořádek, i když už jsou takový mírnější, a taky už spíš na všechno kašlou. Jen tady tak postávaj. Jenže pořád maj u sebe zbraně, a všechno pod kontrolou. Netuším, jak z toho ven. Pořád čekám na nějakej zázrak."

„Přemejšlím, jestli by mu nešlo pomoc," podívá se tázavě Pliszko.

„Lemke, co chceš dělat? Je nás jen pár, a voni si dávaj pozor. Zvlášť potom, co se stalo v říjnu. Přes den jsme tady, při přesunu pod velkým dohledem, no a v táboře, tam je to jasný," popisuje Edelstein stav, který pro ně není vůbec příznivý.

Isaac sám má jeden plán, a to v souvislosti s jeho návštěvami u Krematoria V. Tam chodí i s Haimem, a kdyby se jim podařilo s nějakým esesákem domluvit, mohl by je snad ten dostat až za ten vnější okruh. Ovšem oslovit některého může také znamenat rozsudek smrti. Navíc už zažil, kdy strážný porušil domluvu, shrábl odměnu a vězně zastřelil. Tak se napakoval a ještě byl pochválený, neriskoval kvůli Židům.

Ve čtvrtek čtvrtého ledna opět zaskočí do areálu jediného fungujícího krematoria, prověří pece a krátce si promluví s doktorem Zilbermannem. Patologové pořád někoho řežou, Mengele jim dodává další a další mrtvoly, aby mu poskytly doplňující informace do jeho výzkumu. Když už je Isaac na odchodu, najde si ho Morawa, a znovu ho zatáhne do prostor pecí, kde je nejtepleji. Oba si zapálí cigaretu, pak na sebe navzájem upřou zrak. Zatím beze slov.

„Tak já tu končím," promluví Polák po chvíli, jeho hlas zní jakoby lhostejně, ale je v něm i nástin radosti.

„Končíš? Jak končíš?" nepochopí Edelstein.

„Voni dodržej tu dohodu, zejtra jdeme všichni do transportu. Co mi řekli, tak pojedeme do Mauthausenu, to je snad někde v Rakousku. Budeme tam dál pracovat, něco jako tady," vysvětuje Morawa.

„Kdo my?"

„Tak já, a taky Waclav, Jósef, Wladislav a Jan," vyjmenuje Mietko čtyři své polské druhy, konkrétně Lipku, Ilczuka, Biskupa a Agrestowskiho. Ti jsou považovaní za arijské Poláky.

„Ty jim věříš?" podává se pátravě Isaac.

„Co jako myslíš?"

„Víš přece, jak dopadli všichni členové sonderkomanda, co údajně měli být někam přeloženi."

„Nezapomínej, my nejsme Židi," řekne hrdě Morawa, „Už dost našich transportovali. Já vím, vy to máte špatný," dodá.

„Přeji ti, aby ses nemýlil."

„Nebojím se, že by nás chtěli zabít. V tomhle jim věřím. Proč by nás taky zabíjeli, když jsme jim tak dobře sloužili. Ještě nás chtějí využít, než skončí válka. Jak budou přesouvat mnoho vězňů na západ, tak tam v těch táborech určitě stoupne úmrtnost, a budou se jim hodit naše zkušenosti," hovoří dost sebevědomě Morawa.

„Nejspíš máš pravdu."

„Ty máš prostě smůlu, že jsi ten Žid."

„Smůlu … stejně jsi nám vždycky přál smrt, tak se konečně dočkáš. Je mi jasné, že nás všechny chtějí nakonec zabít. Asi máš pravdu, u vás udělají výjimku, proto vás pět posílají pryč. I když pořád ani vy vyhráno nemáte, taky jste toho hodně viděli."

„To jo, ale my stáli spíš na jejich straně, a oni to dobře vědí."

„V tom máš taky pravdu," připustí Isaac a vzpomene na chvíle, kdy tenhle kápo zabíjel jeho židovské kolegy u starého krematoria. Jeho a Josepha ušetřil své brutality jen díky dohodě, co uzavřel Daniel s Poláky.

„Třeba z toho taky nakonec nějak vyvázneš. Ty jsi měl vždycky štěstí. Dokázal jsi vždycky všechno nějak přežít. I tu vzpouru, když všechny další z dvojky postříleli. Třeba tomu zase nějak unikneš."

„To bych rád, ale zatím tomu nic nenasvědčuje. Pořád nás hrozně moc hlídají, a jejich úmysly jsou jasné. Zbylo nás už jen pár, a určitě u nás nebudou chtít udělat výjimku," říká vcelku klidným hlasem Edelstein, i když vlastně mluví o své smrti.

„Docela bych ti to přál, abys nakonec nějak vyváznul," řekne Mietko a podívá se na kolegu kápa.

„Vážně? I když jsem Žid?" upře Edelstein svůj zrak na Poláka.

„Proč bych ti lhal? Teď, když se naše cesty rozchází? Když už nebudeme spolupracovat? Jak už jsem ti říkal, skoro jsem tě považoval víc za našeho, než za Žida. Vážně jsi čistokrevný Žid? Nejsi třeba napůl Němec?"

„Ne, to nejsem."

„No to je jedno, ale přišel jsi mi tak. Třeba tě nakonec taky ušetří, a třeba taky někam pošlou. Byl jsi k nim vždycky loajální, a máš u mnohých zastání, třeba u Vosse."

„Pochybuji, že by v tomhle zásadním rozhodnutí chtěli učinit výjimku. Ale děkuji ti za to přání, po pravdě bych ho od tebe nečekal."

„Považuješ mě za takovou svini?"

„Mietko, co chceš slyšet. Nikdy ses netajil, jak nás Židy nenávidíš, a taky jsi jich hezkou řádku vlastní rukou zabil. Já si stěžovat nemůžu, na čem jsme se domluvili, to jsi vždycky dodržel. Pravděpodobně jen díky tobě jsem doposud naživu. Z mého pohledu by sis zasloužil taky přežít, a za sebe ti to přeji. Stejně jako ostatním, nejvíc znám Waclawa a Jósefa. Dávejte si pozor, já jim prostě pořád nevěřím. Můžou vás taky považovat za nežádoucí svědky, teď, když už je tlačí ze všech stran."

„Chceš mě strašit?"

„Ne, spíš nabádat k opatrnosti. Vážně si tvoji smrt nepřeji, teď už ne."

„Teď už ne?"

„Pochopitelně jsem tě strašně nenáviděl, po pár dnech u sonderkomanda, v tom starém krematoriu. Ale časem se to změnilo, stali se z nás obchodní partneři, pokud to tak mohu nazvat. Taky oceňuji, že jsi vždy dodržel slovo, a vždycky jsme se domluvili."

„No tak aspoň něco," zasměje se poněkud křečovitě Morawa.

„Zlobíš se? Jen jsem řekl, co si skutečně myslím," podívá se pátravě Edelstein, možná by mohl být tvrdší, ale na druhé straně díky tomuto Polákovi doposud žije, a tak nemá důvod mu vyjevit celou pravdu. Svou nenávist k Židům dával dost často nevybíravě najevo, a na jeho rukách ulpěla krev nevinných vězňů, ačkoli po příchodu do Birkenau se zklidnil.

„Ale ne, nezlobím se," zavrtí Mietko hlavou, „Taky proti tobě osobně nic nemám, a když o tom tak přemýšlím, tak mě i mrzí, že tě asi nakonec zabijou. I když jsi ten Žid, a názor na vás jsem nezměnil. Pořád si myslím, že za rozpoutáním té války stojíte právě vy."

„Pořád si to myslíš? I potom, co jsi tady viděl? Ne, Mietko, my jsme oběti, stejně jako mnoho Poláků. Však se občas podřekli, myslím esesáci, a naznačili, že až skončí s námi, přijdete na řadu vy, Češi, Slováci. Naštěstí to asi už nestihnou, pevně doufám, že se už nezmátoří a spojenci je zaženou až do Berlína. Jen si podlehl jejich propagandě, která tedy byla dost dobrá. To musím uznat. Ale už bys mohl pochopit, co byla fikce a co skutečnost."

„Fikce a skutečnost?" podívá se nejistě Morawa.

„Myslím tím, co byla vylhaná propaganda. Hitler nás nenávidí, a také se chtěl zmocnit našeho majetku. Nakonec nám sebral úplně všechno, peníze, cennosti, nakonec z nás svlékl i spodní prádlo. Ale nejhorší je, že nám bral budoucnost, bral nám naše děti. Ne teda moje, já jsem zatím žádné nezplodil, ale myslím obecně. Zabíjeli tady naše děti, aby zabili naši budoucnost. Všechno další je možné oželet, majetek, ztrátu důstojnosti, ale ty děti, to už bylo naprosté barbarství. Sám víš, kolik jich tady zemřelo, a jak hrozně tady umíraly. Nakonec některé hodili ještě živé do plamenů."

„To je skoro jak obžaloba u soudu," tváří se hodně rozpačitě Polák.

„Však je jednou budou soudit, i když se já toho asi nedožuji. Ale pořád zůstanou jiní, co budou žalovat. Budou je hnát k zodpovědnosti. Oni to tuší, proto nás chtějí zabít, aby nikdo nemohl popsat, co viděl na vlastní oči. Říci, jak se choval třeba takový Moll."

„Co já? Taky bys mě soudil?"

„Mietko, já nikoho soudit nebudu. To udělá Nejvyšší, a tady na zemi jeho prostředníci, soudci, co určí spojenci, kteří jak doufám vyhrají. Také je budou soudit dějiny, do kterých se zapíší jako největší barbaři všech dob. Tím jsem si jistý. Na tom nic nezmění, jestli i mě přidají na listinu svých obětí."

„Nezapomínej, taky jsi jim pomáhal."

„Já vím, a taky se za to stydím," pokývá hlavou Edelstein, „Dal jsem přednost svému přežití. Pomáhal jsem jim, pod namířeným samopalem. Což se dá vztáhnout i na tebe. Ačkoli já neudělal nikdy nic navíc, než jsem musel. Ale máš pravdu, někdy se cítím jako spoluviník. Jak jsi mi nedávno správně připomněl."

„Byla ta válka … je pořád ta válka. Tím to je. Pak se dějou hrozné věci. Vždycky to tak bylo."

„Souhlasím, ale zatím nikdy nikdo nevymyslel plynové komory. Až oni. Ve své důkladnosti, ve své preciznosti. Udělali ze zabíjení něco, co se dá nazvat průmyslovou výrobou mrtvol. Ty budovy, co teď rozebíráme, to byly skutečné továrny na smrt. Vyrobit mrtvoly, ne napřed lidi okrást o vše, svléknout je úplně donaha, pak z nich vyrobit mrtvoly a ty spálit. Takhle precizně to ještě nikdo nikdy neudělal. I když i v minulosti vyvražďovali civilisty, plenili města, vybíjeli celé vesnice. Oni to dovedli do hrůzné dokonalosti, a my dva byli dva roky přímo u toho. Tady v Birkenau."

„Z tebe by byl dobrý prokurátor," zasměje se Morawa, ale dost to zaskřípe, „Pak se nediv, že tě mají v úmyslu zabít."

„Já se nedivím. Už je dobře znám, možná lépe, než se znají oni sami. Z jejich pohledu je logické, že i já a ostatní musíme umřít. Ale zapomínají, že nakonec budou stejně miliony žalobců, co je poženou k zodpovědnosti. A taky historie, tuhle strašnou vinu už z nich nikdo nesejme. Zabili nás strašně moc, ale věřím, že měl pravdu otec. Ještě víc to ty zbylé posílí, a věřím, že udělají všechno proto, aby se nic takového už nikdy nemohlo stát."

„To se nám to loučení nějak zvrtlo …," tváří se rozpačitě Mietko.

„Zvrtlo … Řekl jsem ti to, protože ses ptal. Také proto, že jsme nakonec nebyli takovými nepřáteli, jak jsi naznačoval. I když jsem ten Žid. To zabíjení žen a dětí v plynu, to nikdy nedokáží ospravedlnit, i kdyby se snažili sebevíc."

„No jo, bylo to drsný, to připouštím. Ale … Ale ne, nebudu se s tebou hádat, i když mám na mnohé jiný názor. Chápu, že hájíš ty svoje."

„Mietko, budu už muset jít," pozvedne svůj zrak Edelstein a podívá se zpříma do očí polského kolegy, „Přes to všechno, co jsem řekl, a co se ti nelíbilo, tak ti nepřeji nic zlého. Přeji ti, aby ses dožil konce téhle strašné války. Také nejsem nevděčník, a tak ti děkuji, za to, co jsi pro mě udělal. Také pro Josepha, ten je sice vykastrovaný, ale pořád snad žije, co vím. Dokonce bych ti i podal ruku, na rozloučenou, ale nechci tě dostat do rozpaků, když jsem ten Žid."

„Já tě za něj nakonec už tak moc nepovažoval. No nic, tak se drž, a třeba budeš mít to svoje pověstný štěstí a taky odsud vyvázneš živý," tváří se rozpačitě Morawa, pak poplácá kolegu po ramenou a rychle vyjde z prostor pecí.

Edelstein se musí párkrát zhuboka nadechnout, než nabude svého klasického výrazu. Nechal se unést, ale rozhodilo ho, když Mietko říkal, že Židy stále považuje za ty, co rozpoutali válku. Jak je možné, že doposud neprohlédl, i když mu přímo tady střílejí a věší jeho bratry Poláky? Nebo se cítí být etnickým Němcem? Ale i tak má přece k Polákům dost blízko, alespoň dle všeho, co o něm ví.

„Co to bylo, pane? Vy jste se hádali?" zeptá se Kamzon při cestě zpátky, kráčí oba po uklizené silnici, ale kolem jsou haldy sněhu. Pipel předtím sledoval debatu svého ochránce z uctivé vzdálenosti.

„Hádali? Ne. Jen jsme se loučili."

„Loučili …," vytřeští oči sluha, „My už … voni nás … už je to rozhodnutý …"

„Haime, klid. Vo tom, že nás zastřelej, vo tom je už rozhodnutý dávno. Jen není jasný datum. My jsme se loučili proto, že ty polský kápy přesouvaj jinam."

„Přesouvaj jinam … takže voni … jako že je …"

„Mietko věří, že je nechaj naživu. Což může bejt pravda, když jich pět jde do transportu, zatímco nás všechny tady nechávaj. Ale na jeho místě bych tak klidnej nebyl. Pořád je svědek, i když jim šel vždycky na ruku. A taky Židy nenávidí."

„Tak vodjížděj … Pane, myslíte si, že i je nakonec zabijou?"

„Nevím, ale vůbec bych se nedivil, kdyby je zabili. Možná je ještě nechaj nějakej čas pracovat, jako spolehlivý kápy, a pak … Mietko je přesvědčenej, že jim tohle nehrozí, ale jak říkám, já bych si na jeho místě tak jistej nebyl."

„Hm. Mně je to konec konců jedno, co s nima udělaj. Já spíš … pane, co my?"

„Jak co my?"

„Mluvil jste vo nějakým plánu. Ten čas … myslím, že už se to krátí …," chvěje se teď Kamzonovi hlas, a jen zimou to nebude.

„Snažím se, vopravdu, ale pořád nic," odpovídá unylým hlasem Isaac, „Asi se málo modlíš, vo ten zázrak."

„Já se modlím dost, pane. Čím dál tím víc, jak se to blíží. Je mi hrozně, pane," přiznává pipel svůj duševní stav, „Snažím se na to připravit … ale mám strach, pane. Nechce se mi umřít, bojím se toho. I když jsem viděl tolik lidí umřít … a i tou kulkou. Vím, je to rychlý, ani to asi neucítíte, když vás trefí do tý hlavy … ale stejně se moc bojím."

„To je normální. Všichni se bojíme smrti. Jen si vzpomeň, k čemu u většiny dochází, těsně předtím, než umřou. Než jsou popravený. Není se za co stydět. Nikdo z nás nechce umřít. Haime, pořád ještě dejcháme, i když je to čím dál tím víc na hovno a nahnutý. Ještě ten zázrak pořád může přijít. Ještě je nějakej čas."

„Nějakej čas … kolik času, pane? Podle vás?" ptá se pipel stísněným hlasem, a i přes jeho zakuklenost vzhledem k zimě, je vidět, kolik obav se zračí v jeho přimrzlém výrazu.

„Záleží asi na Rusácích, jak rychle budou postupovat. Nevím, může to bejt ještě měsíc, můžou to ale bejt třeba jen tři tejdny, čtrnáct dnů …"

„Tři tejdny … čtrnáct dnů," špitá si pro sebe Kamzon, „Tak možná už jen čtrnáct dnů," vzhlédne směrem k potemnělé obloze, která hrozí, že zasype krajinu další sněhovou nadílkou.

NA MNĚ NEZÁLEŽÍ

Daniel Edelstein se dopotácí do své kanceláře, promrzlý z apelu jak zákon káže. Došourá se k židli, na tu klesne naprosto zdeptaný. Jak zpomalený film si stahuje prominentní rukavice, následně se natáhne po krabičce cigaret, přičemž se mu tak třesou prsty, že mu dvakrát vypadne na zem. Skoro si těžce vydolovanou trubičku nedokáže zapálit. Jeho pohled je vytřeštěný, a jeho mysl se utápí v hrozných obavách.

Dnes ráno musel udělat prezentaci za Josepha, kterému už včera večer nebylo nejlépe a dnes ráno vypadal jak mátoha. Doslova hořel, určitě má vysokou teplotu. Není pochyb, že onemocněl, a to v tu nejméně vhodnou dobu. Daniel zatím netuší, co bratrovi je, ale teď se hraje o dny, možná o hodiny, než přijde rozkaz k nástupu do transportu.

Otřese se. Jak něco takového brát? Ta ty dva roky a sedm měsíců vlastně nebyl jeho bratr nemocný, i z kastrace se rychle vylízal, a teď … Tohle asi není náhoda. Možná je to trest pro něj, za jeho hříchy, za jeho kolaboraci s nácky. Jeho nechává Hospodin žít, ale bere mu všechny, co miluje. Vlastně už mu skoro všechny vzal.

Onemocnět teď, kdy se chystá evakuace, to je kritické. Přesun v horečkách by Josepha zabil, a když zůstane tady, zabijí ho esesáci. Proto se Daniel téměř nedokáže pohnout, hrůza mu čiší z očí, viní sám sebe.

Klid, vrací se mu trocha soudnosti. Pořád je snad ještě čas, Joseph je mladý a silný, třeba jen prochladl, na některém z těch apelů, v těch hrozných mrazech. Má tady přece léky, za pár dní může být v pořádku. Musí se vzpamatovat a začít ho rychle léčit. Musí ho připravit na evakuaci. Jeho už nesmí ztratit, jeho už ne, říká si v duchu.

Je dost vynervovaný i z toho, že se stále ještě neukázal doktor Schröder, a to je dnes už pondělí osmého ledna. Pomalu začíná pochybovat, že se ještě vůbec vrátí. Možná byly všechno jen plané řeči, odvezl si hodně podstatných dokumentů, a třeba už zůstane v některém z táborů na západě. Možná mu jen nechtěl říct pravdu do očí. Ale co je pak s Helene? Opravdu ji zařídil místo na ošetřovně u svého známého, nebo ji jen nechal transportovat a je mu lhostejné, co s ní bude dál?

Jen co dokouří, musí rychle spěchat za Josephem. Musí ho bedlivě vyšetřit, zjistit příčinu jeho stavu a zahájit léčbu. Kolik má dní, než budou tenhle tábor definitivně vyklízet? Kdy pojede nějaký poslední vlak? Po přestálé nemoci by pro sourozence cesta pěšky, jak naznačoval Johann, mohla být osudová.

Jak se mu jen třese ruka, hledí na ni, když ohořelou část cigarety odklepává do popelníku. Ještě pár prásků, a bude muset vyrazit. Natáhne se po skříňce, kde je kořalka, už pomalu vytahuje láhev, když se zarazí. Neměl by pít, musí mít střízlivý úsudek, až začne s vyšetřením Josepha. Ale jeden hlt, na uklidnění, na zahřátí … Sice se tady v baráku trochu topí, ale stejně je tu zima. Zdá se mu, že tu všechno přestává fungovat. Pozvolna se tábor rozkládá, disciplinou počínaje, zabezpečením konče. Všichni totiž vědí, že se životnost tohoto strašného místa počítá na dny.

Dny. Musí rychle jít za bratrem. Po krátkém váhání si lokne z láhve, pak ji zastrší zpět do skříňky a stále ještě v kabátě vyjde z kanceláře. Směřuje na jednu z menších ložnic, co na ni spí personál, který ještě zůstal. Kromě Josepha oba Šimonové, Rozenthal a Chason, Ajzen Krolik a Zawel Weiss. Moc práce nemají, neboť na oddělení zůstává šestnáct pacientů, z nich jeden je Abraham Libster, mladík s operovanou ploténkou.

Joseph je v tuto chvíli na ložnici sám, ostatní zdravotníci šli vydat snídani pacientům, o podání léků se postará doktor Baruch Zejger, s ním se na tom domluvil na apelu. Pohlédne na postel, kde je do klubíčka stočený jeho sedmnáctiletý bratr. Pořádně ho nevidí, neboť je zabalený do několika pokrývek.

„Tak jak je?“ pokusí se o veselý tón hlasu, když dosedá na postel.

„Na hovno!“ ozve se zamručení z hromady látek.

„Josephe, musíš mi přesně popsat, co ti je. Ale úplně přesně, všechny příznaky,“ říká vážným hlasem lékař.

„Já nevím … je mi hrozná zima, bolí mě hlava, vobčas kašlu, taky kůži mám bolavou … jsem hodně unavenej … Dane, myslíš, že jsem něco chytil? Vod někoho z nich?“ drkotá marod zuby.

„Nevím, budu tě muset vyšetřit. Josephe, budeš se muset rozbalit, musím se na tebe podívat. Prohlídnout tě, jestli nemáš na těle nějakou vyrážku a tak …“

„Vyrážku … to jako, že bych měl tyfus? Tak to bych byl v prdeli.“

„Nebyl, mám tady léky. Dost léků a dost dobrejch léků. No tak, dej pryč ty přikrývky,“ hovoří Daniel skoro něžně, pak začne mladšího sourozence rozbalovat.

Písař je nejen zamotaný do několika dek, ale má na sobě i různé vrstvy oblečení. S pomocí staršího bratra je ze všeho vytažen, donucem se svléknout, respektive rozepnout košili a kalhoty i spodky stáhnout ke kotníkům. Vyšetřující pak zkoumá jeho pokožku, a s výsledkem je spokojený.

„Nemáš na sobě nic,“ řekne s jistou úlevou, „Nejspíš to bude prochladnutí. Posaď se, a zhluboka dýchej, poslechnu si tě,“ nařizuje a dává si do uší přístroj, kterým odhalí šelesty na plicích. I tohle vyšetření vypadá nadějně. Nicméně jen dotykem pozná, že má nemocný značnou horečku. Proto mu pomůže se obléknout a zabalit, poté mu vnutí teploměr.

Rozhostí se ticho, neboť ani jeden ze sourozenců neví, co má říkat. Oba si uvědomují závažnost situace. Být to před měsícem, asi by nešlo o nic dramatického. Dostal by léky, pár dní se vyležel, pak ještě pár, pro úplné vyzdravění. Ovšem nyní nedokáže nikdo odhadnout, kolik dní mají k dispozici.

„Třicet devět tři,“ přečte údaj z teploměru Daniel.

„To je asi na hovno, co?“ odtuší mladší z bratří.

„Jen teplota. Podle všeho si prochladnul, což není divu. Moc tady netopí, to je pak raz dva.“

„Dával jsem si velkej pozor,“ mumlá pacient.

„Někdy stačí málo, ofouknutí. Tvoje dýchací cesty jsou zastřené, ale asi nepůjde o nic vážného. Dám ti léky, ty se pořádně vypotíš a než se naděješ, tak budeš zase v pořádku.“

„Kolik?“ ozve se z chumlu dek.

„Co kolik?“

„Kolik máme těch dnů. Než bude transport.“

„Pár určitě,“ snaží se lékař, aby jeho hlas zněl rozhodně, „Podle mýho budou stačit tři, čtyři, a budeš zase úplně v pořádku,“ prognózuje, a v duchu se modlí, aby měl pravdu. V těchto podmínkách se vše může lehce zvrtnout nežádoucím směrem. A oni času opravdu moc nemají, pokud vůbec nějaký.

„Dane, něco ti musím připomenout,“ vykoukne z pod deky zdrchaná tvář sedmnáctiletého mladíka, „Já nejsem důležitej. Ty seš důležitej. Na to nezapomínej,“ zní jeho slova důrazně, nicméně se jeho hlas lehce chvěje. Určitě má strach, že se nezvládne včas uzdravit, a pak …

„Tohle jsem jako neslyšel,“ zakaboní se výraz lékaře, „Josephe, půjdu teď pro ty léky. Dostaneš horkej čaj, nebo kávu, nechám Šimona, aby ti něco přinesl. Budeš vodpočívat a já se sem na tebe zase tak za hodinu přijdu podívat. Změříme tu teplotu a uvidíme.“

„Je dost vysoká,“ říká smutně písař, „Navíc mám pořád zimnici, to znamená, že ještě poroste. Moc už nemá kam, co?“

„Teplota sama vo sobě není škodlivá, tělo ji produkuje, aby zabila to, co v něm nemá bejt. Jen ji budeme hlídat, a kdyby moc stoupla, tak ji trochu srazíme. Josephe, je to nepříjemný, v tuhle dobu, ale není to nic, co bysme nezvládli," snaží se Daniel o klidný tón hlasu, bohužel i v něm lze číst stopy po strachu z dalšího vývoje nemoci, a taky z nedostatku času.

„Dane, kdyby to nešlo, tak ty se musíš zachránit," ozve se znovu mladší sourozenec.

„Voba se zachráníme," řekne důrazně starší bratr, ale jistý si tím není. Zvláště, když se doposud neukázal doktor Schröder, a to je již více než týden z nového roku pryč. Taky se mu něco mohlo stát, napadne ho náhle a projede jím mrazení. Mohla ho třeba zasáhnout bomba. Pak by jim nejen nepomohl, ale on by se asi ani nedověděl, kde je Helene. Kde ji má hledat, kdyby se náhodou dožil konce války, porážky nacistů.

V kanceláři klesne do židle a všechno na něj padá. Před mladším sourozencem předstíral bohorovnost, ve skutečnosti je doslova vyplašený. Copak Hospodin pořád nemá dost? Nevzal si snad už skoro celou jeho rodinu? Chce ho připravit i o Josepha, kterého vystavil tak hrozným zkouškám, a dopustil jeho zmrzačení? Jak může být tak krutý, zlobí se, vzápětí se mu omlouvá, potřebuje ho na své straně. Potřebuje, aby zařídil rychlé uzdravení Josepha.

Zavolá si Šimona Rozentala, předá mu léky a horký čaj, který sám připraví. Pořádně velký hrnec. Také chlapci nařídí, že pro dnešní den nebude mít nic jiného na práci, než se starat o jeho bratra. Kluk chce něco namítnout, ale pak jen pokorně přikývne. I on má své zájmy, a lékaře potřebuje pro realizaci svého plánu.

Po hodině se jde Daniel na sourozence podívat, vypadá stále stejně špatně, a teplota vzrostla na třicet devět šest. Což ale stále nic neznamená. Raději se rychle vrátí do kanceláře, jen pohled na Josepha ho ničí, a předstírat před ním, že vlastně o nic nejde, mu dělá velké problémy. Neumí moc dobře lhát, a bratr na něm jistě pozná, co si myslí doopravdy.

Udělá si kávu, nalije si k ní panáka, na zklidnění nervů, jak si konzumaci alkoholu po ránu sám sobě omlouvá, zapálí si cigaretu. Když zvedá šálek s moc hezky vonící tekutinou k ústům, prudce se otevřou dveře a v nich stojí doktor Schröder. Obličej má zarudlý, jak vstupil z mrazu do přeci jen teplejší budovy. Ačkoli v ní může být tak maximálně patnáct stupňů, spíš ale o pár méně.

Vězeň vyskočí, až se pobryndá kávou, a najednou se jeho výraz stává nejistým. Na jednu stranu má radost, že kapitána vidí, na druhou si s hrůzou uvědomí, že možná bude chtít, aby šel do transportu. Což je ale teď nemožné.

„Co tak vejráš," zahájí mile konverzaci promrzlý esesák, „Udělej mi taky kafe, a nalej mi panáka, pokud teda ještě něco zbylo, když tady chlastáš takhle hned po ránu," vrhne pohled na skleničku na stole.

„Jistě, pane doktore, hned to bude," odkládá Edelstein křečovitě šálek a pouští se do naplnění rozkazu. Jeho šéf se mezitím zbaví aktovky, čepice, naopak plášť a rukavice si nechá. Posadí se na židli a dost nerudně mžourá.

V kanceláři se rozhostí ticho, a to přetrvá do doby, než je pohoštění pana domácího připraveno. Ten velkoryse nabídne svému vazalovi cigaretu, aby nemusel využít nedopalek, co típl, když začal dělat druhou kávu.

„Tohle jsem potřeboval," rozhostí se na tváři nácka blažený výraz, když do sebe kopne štamprli, „Ta zkurvená zima, člověk se před ní neschová. No tak, nalej další. Nebo ste vážně už všechno s tím tvým povedeným bratrem vychlastali?"

„Ne, pane doktore," rychle nalévá kořalku židovský lékař.

„Tak co? Jste sbalený? Zejtra jdete do transportu," vypálí Johann, a vzápětí spatří vytřeštěný pohled Daniela.

„To není možné," hlesne ten, a teď zase valí oči kapitán.

„Co to žvaníš?" tváří se nechápavě, nevěřícně.

„Pane doktore," zakvílí Edelstein, „Jde o Josepha. Dneska ráno onemocněl, vlastně už včera večer …," má v očích děs.

„Ten si teda umí vybrat dobu," ušklíbne se Schröder, „No tak se vykurýruje ve vlaku," pokrčí rameny.

„Ve vlaku … vždyť má skoro čtyřicítku …"

„Tolik? A co ten … ten … co dělal?" mračí se esesák.

„Asi prochladl. Tady všude je zima, a pak ty nástupy, co na ně pořád ještě chodíme. Pane doktore, v tomhle stavu nemůže do transportu."

„Nemůže, nemůže … Těch pár dní vydrží, a pak ho tam doléčíš."

„Pár dní … jak dlouho má ten přesun trvat?"

„Vím já, může se to zaseknout. Pár dní," odhaduje kapitán.

„Několik dní v nevytopeném vlaku? Se čtyřicítkami? To ho zabije," chvěje se Edelsteinovi hlas.

„No a co chceš jako do prdele dělat? To ho tu chceš nechat?"

„Nechat? Nechat?" zaúpí židovský lékař, „Zůstanu tu s ním, dokud se neuzdraví."

„Ty ses posral ne?" vyjede na vězně Johann, „Víš ty, co mi dalo práci, to všechno zařídit? Připravit? No tak ať tady zůstane, s tím druhým doktorem, co ti tady zbyl. Až ho dá dohromady, tak se připojej k vostatním. Pak ho někde najdeme a převedeme tam k nám."

„Někde najdeme … pane doktore, vždyť … Tohle přece nejde," říká plačtivě Daniel.

„Tak co chceš dělat? Za chvíli už vodsuď žádnej vlak nepojede. To chceš riskovat, že tady zůstaneš, a budeš se trmácet nějakejch šedesát kilometrů pěšky do nějakýho železničního uzlu? V tom, co je venku? A co když se do tý doby neuzdraví, co?"

„Budou přesuny pěšky?"

„Tak to už je dávno připravený, rozhodnutý, někdy vod prosince," vyfoukne kouř kapitán, je vidět, jak moc je naštvaný, ačkoli se krotí, „Dane, do prdele, pořád je tady a v těch vokolních táborech bratru šedesát tisíc vězňů. Většina z nich už na žádnej vlak nedosáhne. Potáhne vodsud po svejch. Dovedeš si představit, co to bude za masakr? V tý zimě, když jsou různě podvyživený? Taky se s nima nikdo nebude srát. Budou na cestě možná dva dny, možná tři, budou chrápat ve sněhu."

„Pane doktore, to co říkáte, to je hromadná vražda," zesiná Edelstein.

„Hovno, lidský tělo vydrží hodně, však víš sám. No jistě, pár jich asi zhebne, umrzne. Ale tebe se to netejká, ty máš místo ve vlaku. Všichni, co jste tady zbyli."

„Já bez Josepha nepojedu," řekne trucovitě židovský lékař.

„Domníváš se, že seš v pozici, kdy by sis mohl diktovat, co uděláš nebo neuděláš?" zakoulí očima kapitán.

„Budete mě muset odvést násilím."

„To klidně udělám, do prdele. Nechám ti dát klidně pouta, když bude potřeba. Akorát se musíš rozhodnout, jestli půjdeš sám anebo s ním!"

„Když ho teď donutíte nastoupit do toho vlaku, tak umře!"

„Když tam nenastoupí, tak nejspíš umře taky!"

„Pane doktore, kdy má být ten přesun? Myslím pěšky, jak jste naznačoval."

„Nevím, někdy koncem měsíce. Nebo možná i dřív, asi podle toho, jak budou Rusáci aktivní. Ještě pár dní budou sporadicky jezdit vlaky, a pak šmytec. Další půjdou po svejch, do těch dvou stanic, kde se bude nasedat na vlaky. Dane, vo tom vůbec neuvažuj, že bys tady zůstal. Nebudu riskovat, že mi někde chcípneš!"

„Pane doktore, tohle nemůžete," tváří se zděšeně Edelstein, pak se zatváří zarputile, „Vzali jsme mi už celou rodinu. Všechny jste mi zabili. Josepha vám už nedám!"

„Posloucháš se?!“ vypění Johann, „Ty tady rozhoduješ tak leda vo hovnu. Stačí jedno slovo, a ten tvůj bratr bude mrtvej, a budeme mít po problému!“

„Když ho v tomhle stavu posadíte do vlaku, tak je to, jako byste mu tu kulku do hlavy vpálil. Je to tak jako tak vražda!“ zvyšuje hlas židovský lekař, je evidentně v šoku, celý se klepe, nedopalek cigarety mu vyklouzne z prstů.

„Začínáš mě pořádně srát … já přece nemůžu za to, že něco chytne právě teď. Tohle je vyšší moc, tak se s tím budeš muset smířit.“

„S tím se nikdy nesmířím! Můžete mě odvést násilím, tu moc máte. Ale pak už nikdy pro vás nic neudělám. Tím všechno končí.“

„Končí? A co ta tvoje?!“ zablýskne se v očích esesáka.

„Vyhrožujete mi, že jí necháte zabít? No jistě, nic jiného neumíte …“

„Ty zmetku!“ vyskočí ze židle Schröder, „Takhle se chováš, potom, co jsem tady pro tebe udělal?!“ šlehají mu z očí blesky, ale hledí jen na zoufalého mladého muže, který je očividně mimo, a má jen jediný cíl, zachránit svého nemocného bratra, „Tak se snad uklidníme, ne?“ posadí se kapitán, „Tahle debata není hodná ani jednoho z nás,“ dodá smířlivým hlasem.

„Jde o život mého posledního sourozence, kterého jste navíc vykastrovali. Copak tohle nedokážete pochopit? Isaaca jste už možná taky zabili, a teď mi chcete zabít i Josepha. Pak bude nejlepší, když taky zabijete i mě. Už mi nic nezůstane, už jste mi všechno vzali …“

„Pořád máš tu svojí, a pořád máš svůj život,“ odpovídá překvapivě klidným hlasem Schröder, „To je na tomhle místě hodně, na tom nezapomínej. Většina přišla nejen vo svý blízký, ale i vo ten svůj život. Ten tvůj tady už skoro tři roky chráním. Ty ho teď chceš riskovat. Když máš domluvený místo, kde můžeš přečkat do konce války. Uvědomuješ si, jak se chováš?“

„Chovám se jako bratr, který …,“ nedokončí Edelstein, sklopí hlavu, zakryje si jí rukama. Je zoufalý, když už to začalo vypadat nadějně, zase se všechno hroutí. Je to opravdu jen náhoda, nebo jde o osud? Mají opravdu umřít úplně všichni? A co on? Taky je pro něj připravený podobný rozsudek? Nebo naopak bude žít, aby se navždy trápil tím, co se tady stalo? Kdy nedokázal nikoho ze sourozenců vyrvat smrti ze spárů, a ještě ničil životy jiných vězňů? Pomáhal s jejich zabíjením. S tímhle nedokáže žít, možná bude lepší, když i jeho zavraždí.

„Přestaň se tady litovat, a koukej se zvednout,“ narovnává se Johann, „No tak, dělej, půjdene se na něj podívat,“ ukáže na dveře.

Židovský lékař se pohybuje jako duchem nepřítomný, šourá se k ložnici, kde leží jeho sourozenec. U něho skutečně sedí Šimon Rozental, jak spatří kapitána, rychle vyskočí a staví se do pozoru. Schröder přistoupí k lůžku, strhne z nemocného pokrývky, a uvidí do klubíčka stočeného mladíka, navlečeného do šatů. Jen boty na nohách nemá, a taky čepici a rukavice. Jinak by mohl vyrazit na mrazivý čerstvý vzduch.

Joseph otočí hlavou, zamžourá očima, jako by nevnímal okolí, pak zaregistruje esesáka a pokouší se vstát. Je patrné, jak moc je malátný, Šimon mu musí pomoc, aby neupadl.

„Svíkni se,“ nařizuje Schröder, ale jeho hlas nezní příliš rázně, tak nějak měkce.

Písař má pochopitelně problém, proto mu pomáhá jeho bratr i Šimon, a po krátkém boji s oblečením skončí nahý. Teď je patrné, jak se jeho tělo chvěje. Celý vlaje jak ve větru. Johann si ho začne prohlížet, nechá ho otočit kolem vlastní osy, pak ho začne poslouchat. Podívá se mu i do krku, kontroluje jeho oči, změří mu tep. Poptá se na teplotu.

„Měl před chvílí třicet devět sedm,“ hlásí Rozental, dostal totiž za úkol každou hodinu podat pacientovi teploměr a údaj zaznamenat na papír, který leží kousek vedle.

„Tak ho rychle voblečte, ať ještě víc nenastydne,“ houkne Johann, a tváří se přitom otráveně. Je mu jasné, že v tomto stavu nástup do transportu znamená pravděpodobně rozsudek smrti.

Zatímco Daniel a Šimon pomáhají nemocnému se obléknout, ten vzhlédne k německému doktorovi. Sice mu to příliš nemyslí, je malátný, znavený, ale jedno mu dojde. Schröder měl přijet a oni pak mají nastupit na přesun. Což v jeho stavu je téměř nemožné, nebo tedy možné, ale asi se konce cesty nedočká. Chvíli váhá, pak trhne hlavou.

„Pane doktore," zahuhňá, „prosím, postarejte se prosím o Daniela. Na mně nezáleží."

„Co mám udělat?" zarazí se Johann.

„Prosím vás, postarejte se o Daniela. Aby to přežil. Moc vás prosím. Na mně nezáleží. Kdy má být ten transport?" upře svůj zkalený zrak na esesáka.

„Tak zejtra …," řekne kapitán.

„Zítra … Pane doktore, je mi jedno, co se mnou bude. Můžu tady zůstat, nebo mě můžete taky naložit. Je mi to jedno. Hlavně aby byl Daniel v pořádku."

„Josephe, mlč," ozve se starší sourozenec, vůbec se mu tohle nelíbí, ještě aby jeho bratr podporoval Johanna v jeho bezcitnosti.

„Pane doktore, neposlouchejte ho. Odvezte ho pryč, a prosím, zkuste ho udržet naživu. Prosím," žadoní nemocný tichým a stísněným hlasem.

„Vo to se snažím už skoro tři roky," zavrčí kapitán, „Přitom mi to ten paličák pořád komplikuje."

„Pane doktore, nechci být žádná komplikace …"

„Tak jsem to nemyslel …," řekne Schröder, ale moc přesvědčivě to nezní.

„Pane doktore, však víte, jsem k ničemu, potom, co mi je uřízli. Proto je vlastně jedno, co se mnou bude. Ale Daniel … Vůbec ho neposlouchejte, naložte ho do vlaku a odvezte. Se mnou udělejte, co uznáte za vhodné. Mohu tu zůstat, nebo mohu taky jet," zní hlas maroda úpěnlivě, prosebně a žalostně zároveň.

„Josephe," podívá se Johann pátravě na mladíka, „uvědomuješ si, v jakým seš stavu? Ten transport nemusíš přežít."

„Já vím, pane doktore," pokýve smutně hlavou písař, „Ale to je jedno. Na mně nezáleží," zopakuje, „Nejlepší by bylo, kdybych umřel hned a všechno nekomplikoval."

„Josephe, prosím, takhle nemluv …," zakvílí Daniel.

„Když tady zůstaneš, budeš pak muset pěšky," pokračuje kapitán, „Není jistý, jestli do tý doby budeš v pořádku. Zůstat tady jako nemocnej … to bych nedoporučoval," dodá.

„Já vím, pane doktore," zní hlas nemocného hodně odhodlaně, „Je mi jedno, co se mnou bude. Můj život stejně skončil, když ten Polák říznul … Prosím, postarejte se o Daniela. Moc vás prosím," znovu žadoní.

„To mám v úmyslu," přikývne Schröder, „Hlavně to vysvětli svýmu bratrovi."

„Pane doktore, tak když nebude chtět odjet, tak mě nechte zastřelit. Pak už nebude mít důvod zůstávat," řekne Joseph a všichni ustrnou, nejen Daniel a Šimon, ale i esesák. Snad poprvé se na zmrzačeného mladého muže podívá s úctou. On je vážně připravený zemřít, aby nekomplikoval situaci svému sourozenci. Ten jen zírá s vytřeštěnýma očima, není schopen nic říct.

Kapitán už neodpoví, jen se otočí a odchází. Židovský lékař pomůže bratra uložit a pak chvátá za svým šéfem. Děsí se toho, aby Schröder neuposlechl některou z rad, neboť dle něho každá znamená smrt jeho sourozence. Pokud je tedy vůbec nějaká cesta, jak ho zachránit. Ale nemůže teď odjet a nechat ho tady osudu na pospas, nebo ho narvat do vlaku a sledovat, jak mu cestou zemře. Pokud už někdo vyšší rozhodl, že i Joseph musí zemřít, zůstane tu s ním, do poslední možné chvíle. Tohle si musí vybojovat, umiňuje si, přesto do kanceláře vstupuje s velkou nejistotou.

Německé lékař již sedí na židli u stolu, zapaluje si další cigaretu, k ní si z láhve nalévá panáka. Jestli takhle bude pokračovat, do oběda bude na mol, napadne Daniela.

V naprostém tichu se posadí i on, trpně přijme nabídnutou cigaretu, a na další pokyn ruky nácka, si také nalije štamprli. Lokne si, vyfoukne kouř a upře své zmučené oči na muže, který dostal právo rozhodnout o jeho osudu. A nejen o jeho.

„Ten tvůj bratr má charakter," protne ticho konstatování Johanna.

„Charakter … má vysokou horečku, neví, co mluví …"

„Ví to náhodou moc dobře," zavrtí hlavou kapitán, „Rozumím mu. Kdyby to šlo, taky bych vyměnil svůj život za ten bratrův. Jenže vono to takhle bohužel nefunguje."

„Nefunguje, pane doktore. Ale něco se dá udělat."

„Někdy se něco udělat dá, někdy je ale jen jedna cesta. Podívej, něco ti navrhnu," zní teď hlas Schrödera vážně, „Necháme tady toho doktora, aby se vo tvýho bratra postaral. Pokud se mu ho podaří vykurýrovat, tak půjdou voba do toho transportu. Postarám se, aby byl převezenej tam za náma. Bude sice zmatek, ale tohle si pohlídám. To ti můžu slíbit. Pokud se nevyléčí, tak je to vosud. Pak s tím nic neuděláme. Vyšší moc."

„Souhlasím s vámi, pane doktore," zaskočí židovský lékař svého šéfa, „Jen s jednou výjimkou. Zůstanu tady s ním já. Pokud se vyléčí, tak nastoupíme do transportu spolu. Pokud se do té doby neuzdraví, tak se s ním rozloučím a půjdu sám. Vy si nás oba, nebo mě, pak můžete někde vytáhnout, pokud ještě budete chtít."

„Čekal jsem, že mi tohle řekneš," odpoví kupodivu klidným hlasem Johann, „Vlastně bych na tvým místě udělal totéž. Do prdele, jak se to všechno komplikuje."

„Souhlasíte tedy?" objeví se v očích Edelsteina poprvé jiskřička radosti i naděje, ale také překvapení.

„Dane, dost tím riskuješ."

„Já vím. Předpokládám, že ti, co nebudou schopni transportu, budou po skončení evakuace zastřeleni."

„Nevím, zatím žádnej takovej rozkaz nebyl vydanej. Ale znáš to, jak to tady chodí."

„Rozumím," pokývá hlavou Daniel.

„Dane, jedno mi ale musíš slíbit, pokud tě tady nechám. Jestli tvůj bratr nebude schopnej přesunu, tak ty do toho transportu nastoupíš. Nezůstaneš tu s ním."

„Nechci umřít, pane doktore. Ale nemůžu ho tady nechat samotného, pokud je naděje na jeho vyléčení. Zkusím ho co nejrychleji uzdravit, aby zvládl tu cestu, na to jiné nádraží, jak jste říkal."

„Je mladej a silnej, mohlo by se to podařit. Je to v prdeli, celou dobu čilej jak rybička, a zrovna teď musí vonemocnět."

Na tohle židovský lékař neodpoví, co také říkat. Jeho rodinu postihuje jedna tragédie za druhou, umírají tu v plynu, po injekci, na nemoc a dokonce Yoel spáchal sebevraždu. Isaaca asi brzo zastřelí, pokud to už neudělali. Josepha zmrzačili, a možná ani on tohle strašné místo živý neopustí. Jak jen může být Bůh tak krutý, že si je bere jednoho po druhém. Ale nesmí o něm pochybovat, ještě pořád může Josepha zachránit.

„Dane, zejtra ráno musím v každým případě vodjet. Ještě tu mám dost věcí na vyřizování. Vodpoledne sem pošlu Kurta, aby všechno naložil. Máš všechno sbalený?"

„Ano, pane doktore. Do odpoledne tam dodám ty poslední zprávy. Všechno bude připravené."

„Podívám se, jestli tam někde něco nezbylo, z proviantu. Co najdu, tak ti sem pošlu. Já tady zejtra ráno končím, to je ti doufám jasný," podívá se pátravě Johann.

„Ano, pane doktore. Je mi to jasné. Možná se už neuvidíme, pak vám musím poděkovat, za všechno, co jste pro mě a další udělal," říká Edelstein a přitom se zachvěje, neboť právě tento lékař při vstupní selekci poslal část jeho rodiny do plynu. Sice mu posléze hodně pomohl, i Helene, ale to na tomto faktu nic nemění.

„Ještě se tady večer zastavím," říká teď kapitán rezignovaným hlasem. Nejspíš ho přesvědčilo vystoupení Josepha, udělalo na něj dojem. Proto už se smiřuje, že jeho plán dostává výraznou trhlinu.

„Jak myslíte, pane doktore. Až přijede váš řidič, tak všechno naložíme. Nebo chcete ještě něco další, kromě těch dokumentů?"

„Co tady máš z vybavení? A co z léků?"

„Něco zbylo, mohu to také do odpoledne zabalit."

„Tak si tu nech, co budeš potřebovat. Ten zbytek sbal. Co s těma tady, koho tady chceš nechat? Myslím z personálu. Nemocný si už všechny propustil?"

„Je tu pořád šestnáct pacientů, a ti jsou ve stavu, že asi nebudou transportu schopní. Zkusím ještě někoho z nich dát do rozumného stavu. Co se týká personálu, nechám si tady jen Šimona, toho kluka."

„Toho kluka? Právě toho bych rád viděl v tom vlaku," zatváří se překvapeně Schröder.

„Mluvil jsem s ním, on to chce takto. Pokud moho požádat, neposílejte ho teď do toho transportu," zní hlas Edelsteina naléhavě, až to přijde kapitánovi podezřelé.

„Poslouchej, co ten ničema vymyslel? Chce von vůbec vodsud vodejít? Nechce se tu někde schovat a čekat na Rusáky?"

„Pane doktore," podívá se prosebně Daniel.

„To je ale malej zmetek. Ale je mu jasný, že ho nejspíš vodprásknou? Ne, von je chytrej, určitě něco vymyslel."

„Potom, co byli zavražděni skoro všichni pod osmnáct let, má strach, že ho potká to samé. Proto vás prosím, abyste ho tady se mnou nechal. Je to jeho rozhodnutí, ale vy tady velíte a vy musíte rozhodnout."

„Kašlu na něj. Mám toho malýho zmetka docela rád, a když to chce takhle," pokrčí rameny Schröder, „Bude ti tu ale stačit? Nemám ještě někoho dalšího z toho transportu nechat vyškrtnout? Třeba toho doktora, nebo ještě jednoho dospělýho z toho personálu?"

„Není třeba, pane doktore. Jen mám strach, až odejdete, jestli ještě moje rozhodnutí bude někdo respektovat. Myslím tím, jestli budu moc rozhodovat o pacientech, budu je moc dál tady léčit. Mohl by sem někdo vtrhnout …"

„Hm, tohle asi půjde zařídit. Řeknu, že tady ještě dokončuješ nějakej experiment, a že půjdeš až ve chvíli, kdy nastane ta poslední fáze evakuace. Ale asi sem nikdo i tak nepoleze. Ale tohle radši udělám. Tak řekni všem vostatním, aby se nachystali, zejtra ráno půjdou do transportu," hovoří Schröder unylým hlasem, asi se už smířil, že bude vše jinak, než plánoval.

Asi ještě půl hodiny probírají otázku dokumentace, a také jen tak klábosí. Oba se již uklidnili, tedy židovský lékař jen částečně, při každém pomyšlení na Josepha mu běhá mráz po zádech. Nakonec se Johann zvedne a vyrazí do mrazu, aby si vyřídil svoje věci.

DANE, COS TO UDĚLAL?!

„Pane doktore, bratr s vámi chce mluvit," strčí krátce po odchodu Schrödera do dveří kanceláře hlavu Šimon.

Edelstein neodpoví, jen si povzdechne. Je mu jasné, co bude sourozenec chtít. Proto usilovně přemýšlí, co mu napovídá, protože o dohodě s kapitánem mluvit nebude.

„Dane, doufám, že nechceš udělat nějakou blbost," zaskřehotá marod, jen co dojdou na ložnici.

„Jakou blbost?"

„Však ty víš. Třeba tady zůstat se mnou. To nesmíš, v žádným případě. Musíš zejtra vodjet, buď se mnou, nebo beze mě. Slib mi to!“

„Josephe, co bude zejtra, to budu řešit s doktorem Schröderem večer, až se sem vrátí. Teď buď tak laskav a snaž se usnout.“

„Dane, nesmíš si to všechno kvůli mně posrat. To bych si nikdy nevodpustil.“

„Josephe, všechno bude dobrý. Doktor Schröder slíbil, že něco vymyslí. Teď se pokus usnout a tím se budeš léčit,“ řekne rezolutně lékař, pak nenápadně kývne na chlapce, aby ho následoval na chodbu, „Šimone, sežeň všechen personál, taky doktora Zejgera a přiveď i Abrahama, víš, toho pacienta s těma zádama.“

„Přivedu, pane doktore. Pane doktore, nejspíš do rána taky vonemocním, jako Joseph. Pokud bych teda měl jít zejtra do toho transportu.“

„Šimone, udělej, co ti říkám. Pak se domluvíme,“ podívá se přísně Edelstein.

Kluk zmizí a lékař kráčí pomalu ke své kanceláři. Vůbec není v pohodě, i když se tak snaží tvářit. Naopak, zoufalství ho prostupuje. Schröder slovo dodržel, a měl pro něj a Josepha zajištěné místo, to vše je teď nejspíš v troskách. Kdoví, co se zde bude dít, až se přiblíží konečná evakuace. V té době už je nebude nikdo chránit. Nemůže však jinak, nemůže nemocného bratra opustit, to by si vyčítal do konce života, ať by byl jakkoli dlouhý.

Když začnou vstupovat podřízení do jeho kanceláře, také se postaví, a počká, až se zavřou dveře. Cítí z nich napětí, i oni mají obavy z budoucnosti. Pořád jsou jen vězni, a také Židé, což znamená osoby určené k likvidaci. Sice už neplynují, ale nikdo jim nesdělil, že by je už nechtěli pozabíjet.

„Právě jsem mluvil s doktorem Schröderem,“ začne Daniel vážným hlasem, „Na zítřejší den je zajištěný transport. Možná jde o jeden z posledních vlaků, který odsud odjede. Kdo zůstane, tak bude muset nejspíš jít pěšky někam na jiné nádraží, a to desítky kilometrů. Ale vy všichni máte místo zajištěné,“ dodá a spatří úlek v očích chlapce, „Tedy ne úplně všichni,“ opraví se, „Zůstávám tady já a Malej Šimon. Budeme se starat o mého nemocného bratra a o zbylé pacienty. Všichni ostatní odjedete zítra tím vlakem. Kam, to se mě neptejte, nevím to, nejspíš do podobného tábora. Jak mi bylo ale řečeno, všichni tam mají pracovat.“

„Mám odjet i já?“ zeptá se unylým hlasem Zejger, jako by mu bylo vše jedno.

„Ano, je zbytečné, abyste tu zůstával.“

„Pane doktore, co tady dělám já?“ rozhlíží se Libster, „Vždyť já jsem přece pacient,“ připomene.

„Abrahame, ty už nejsi dávno pacient, a držel jsem tě tady jen proto, že ty tvoje záda můžou být problém, pokud budou extrémně namáhány. Ale můžeš zítra odjet, místo tam bude, když tu zůstávám já, Joseph a Malej Šimon. Je to na tobě,“ podívá se Edelstein na mladíka.

„Radši bych zůstal tady, pane doktore.“

„Nechám to na tobě, Abrahame. Ale uvědom si, a to platí i pro tebe, Šimone,“ upře vedoucí lékař zrak na chlapce, „uvědomte si, že pak už budeme muset nejspíš po svých. V tom hrozným mrazu, dlouhý desítky kilometrů. Nevím přesně kam, ale nebude to lehká cesta.“

„Stejně tu chci zůstat,“ trvá si na svém Libster.

„Já taky,“ přikývne Rozental.

„Pak je všechno jasné. Ostatní se připravte na ráno, možná vás vyvolají před apelem, možná až po něm, nebo někdy během dne, to nevím. V každém případě vám všem děkuji za spolupráci a přeju vám hodně štěstí. To bezpochyby budeme všichni potřebovat. Nic totiž nekončí, jen nás přesouvají dál na západ. Víc to asi nemusím rozebírat, všichni dobře víte, jaké je naše postavení.“

„Vůbec netušíte, kam jedeme a co tam budeme dělat?“ zeptá se Zejger.

„Vůbec, pane kolego. Ale snad budete mít to štěstí, o kterém jsem mluvil, a budou i v tom jiném táboře potřebovat lékaře. Vy další se určitě zmiňte, že jste sloužili na nemocničním bloku. Jen o těch experimentech bych na vašem místě moc nemluvil. Ale jste dobří zdravotníci, pokud bude tohle místo, určitě uspějete. Ale opravdu nevím, kam vás posílají, ani co je tam za práci."

„Pane doktore, pokud byste potřeboval pomoc, můžu tu taky zůstat," ozve se Weiss.

„Zaweli, to je zbytečné. Je tu jen pár pacientů, a pomůže nám i Abraham, když tady zůstává. Jen jeď, dokud je místo v tom vlaku."

„Pane doktore, vy tady zůstáváte kvůli bratrovi, že jo. Jinak byste taky jel s náma."

„Máš pravdu, Zaweli. Právě v souvislosti s tím vás chci o něco požádat. Neříkejte o tom Josephovi, pokud by se ptal. On by chtěl, abych také odjel, ale to já prostě nemohu," přednese svoji prosbu Edelstein, a všichni chápavě přikyvují.

„Je to hrozná smůla, to s tím vaším bratrem. Co doktor Schröder, souhlasil s tím? Vrátí se sem pro vás?"

„Zaweli, nevím, co přesně bude. Modlím se, abych dokázal Josepha uzdravit, aby vydržel ten pochod. Doktor Schröder říkal, že si mě pak někde najde," pokrčí rameny vedoucí lékař, „Ale zítra je tady naposledy. Odjíždí do toho nového pracoviště, kam jsem měl také nastoupit. Jako lékař."

„Pane doktore, pak vám přeju taky hodně štěstí. I Josephovi, aby se rychle vzpamatoval. Ale von je silnej, von to zvládne."

„Děkuji, Zaweli."

„Ne, ne, já děkuji, pane doktore. Udělal jste pro mě hodně, bez vás bych už byl jen popel. Kdybyste si mě sem nevytáhl. Nevím, co se mnou bude, jak to nakonec dopadne, ale dal jste mi naději. Za to vám děkuju."

„Já taky," zamručí Chason.

„Pánové, nebudu vás už zdržovat od práce. Ještě pořád tady sloužíte, tak se dnes postarejte o ty zbylé pacienty. Malej Šimon zůstane u Josepha, já musím pro doktora Schrödera připravit věci k přesunu," ukončuje krátkou a věcnou poradi Edelstein. Ale co také dodávat, každý věděl, že tenhle okamžik přijde, a každý má smíšené pocity. Málokdo věřil, že tohle šílené místo opustí živý, jenže každý také cestuje do nejistoty. Vůbec netuší, co je čeká, zda podobné peklo, selekce, plynové komory, smrtící injekce, nebo přeci jen o něco snesitelnější pracovní podmínky. Podvědomě však vědí, že asi tak dobré místo jako tady, už nenaleznou.

„Pane doktore, to je na tuty? To moje setrvání tady?" zdrží se Rozental.

„Ano. Doktor Schröder sice chtěl, abys vodjel …"

„Von to chce? To mě tam pak asi napíše," ulekne se hoch.

„Nenapíše. Vysvětlil jsem mu …"

„Co jste mu řekl?" zesiná chlapec.

„Nic jsem mu neřekl. Ale myslím si, že sám pochopil. Řekl, že seš chytrej kluk, a určitě to máš dobře vymyšlený."

„Pane doktore, tak von ví …"

„Šimone, klid. Nechce ti ublížit. Dokonce si myslím, že tě vobdivuje. Tak se uklidni. Možná ale děláš chybu."

„Určitě ne. Pokud teda něco neudělá doktor Schröder."

„Šimone, kdyby tě chtěl zabít, tak to mohl udělat tisíckrát. Jeho zajímá jen ten jeho výzkum. Nebude se už tebou zabývat, nemusíš mít strach. Snad sis to promyslel dobře. Pořád ještě to místo ve vlaku pro tebe může bejt. Večer sem doktor Schröder přijde, mohl by to zařídit. Ačkoli by asi prskal, když ten rozkaz nechal zrušit, ale zařídil by to."

„Jen jestli ho skutečně nechal zrušit," zapochybuje Rozental, „Pane doktore, kdyby náhodou přišel rozkaz k mýmu transportu, tak doufám, že mě podržíte. Jako že jsem nemocnej. Radši ani ráno na ten apel nepůjdu, vlezu si do postele vedle Josepha a budu dělat nemocnýho. Je to možný?"

„Je, ale považuji to za zbytečný."

„Jistota je jistota, pane doktore."

„Klidně tu zůstaň, napíšu tě jako maroda, a sem nám nikdo prezenci asi dělat nepůjde. Ačkoli, když tady nebude už doktor Schröder … Vůbec nevím, jak to tu bude v následných dnech vypadat."

„Tak já radši zůstanu v posteli, dokud mi neřeknete. Kdyby si sem někdo šel ty pacienty přepočítat. Sem tam to přece někdo udělal, když nemohli na apel. Tohle nám taky doktor Schröder dobře vyjednal. Ale máte pravdu, když už tady nebude …"

„Šimone, uděláme to tak, jak budeš chtít. Ale teď se vrať k Josephovi, měř mu pořád teplotu, a kdyby přesáhla čtyřicítku, tak za mnou hned příjď. Udělali bysme mu zábal. Zůstaň radši celej den u něj."

„To udělám. Je v mým zájmu, abych byl tady skrytej, aby si mě nějakej debil nevodchytnul," přikývne hoch, a pak volným krokem opustí kancelář.

Den se Danielovi vleče, kolem poledního zabalí bratra do studeného prostěradla, aby přeci jen snížil trochu horečku, která dosáhne čtyřicet celých a jedné desetiny stupně. Jeho stav se mu vůbec nelíbí, tak vysoká teplota je nezvyklá, u běžného prostydnutí, obává se, aby vše nesklouzlo k zápalu plic. Pak by se sice také mohl vyléčit, ale čas do závěrečné evakuace by asi byl velký problém. Podle druhu pokašlávání zatím soudí na zánět průdušek, a modlí se, aby se vše vyvíjelo správným směrem.

V odpoledních hodinách, těsně před soumrakem, se objeví Kurt Neuberg. Venku má přistavený osobní automobil, do kterého má naložit to, co odsud zatím ještě neodvezl. Jde o dva objemnější balíky dokumentů, a také dvě bedny lékařského náčiní a zbylých experimentálních léků.

„Tohle je pro vás, pane doktore," postaví na oplátku na stůl brašnu, „Moc toho bohužel není, pan SS-Hauptsturmführer prohledal kde co, a co našel, tak tam dal. Něco vzal i z kantýny, jako pro nás na cestu, ale taky to tam hodil. Všeho už je nedostatek. Teda dalo by se určitě něco sehnat, jenže je na to málo času, když zejtra ráno vodjíždíme. Jo, s tím vaším bratrem mě to mrzí. Snad to nakonec dobře dopadne, a dáte ho včas do pořádku," drmolí řidič, a tváří se přitom smutně.

„Snad to opravdu dobře dopadne. Přesto, kdybychom se už neviděli …"

„Neviděli?" zarazí se Neuberg, „Doktor Schröder říkal, že budete převelenej na to nový pracoviště. Mě si zatím uhájil jako řidiče, zatím mě nepovolali na frontu. Tak se tam přece uvidíme, ne?"

„Nejspíš ano. Ale stát se může ledasco, až bude ten přesun. Kdybychom se už neviděli, tak jsem vám chtěl poděkovat. Moc jste mi pomohl."

„Já vám?" zavrtí hlavou nevěřícně Kurt, „Snad tím, že jsme vám tu vybili rodinu?"

„Myslím vás osobně," zachmuří se Daniel, při připomínce mnoha zemřelých, „Nosil jste nám sem jídlo, a i dvojčatům, pokud žila."

„Těch je mi taky líto. To byla vysloveně smůla, že ten jeden vonemocněl a ten druhej … A teď ten další bratr. Máte prostě smůlu, a mně je to líto. Jenže to je vám na hovno."

„V tom máte pravdu. Ale za tu pomoc vám děkuji, kdybychom se už neviděli."

„Já si myslím, že se ještě uvidíme. I když nakonec možná ne, i když ne tak, jak myslíte vy, ale jinak. Vás si pan SS-Hauptsturmführer určitě najde, to spíš já bych už mohl bejt na

frontě. Nějak nám docházej lidi," ušklíbne se řidič, ale v jeho očích je smutek. Již tolik jeho kamarádů padlo za říši, a jeho to nejspíš v dohledné době taky čeká.

„Nedáte si kávu? Cigaretu?"

„Proč ne. Ale napřed to naložíme. A taky, tu cigaretu dám já, ještě nějaký mám, a umím si je vobstarat. Tak já to vodnosím a vy zatím připravte to kafe."

Edelstein zajistí Chasona a Weisse, kteří pomohou naložit věci do automobilu, a pak si asi půl hodiny s Neubergem povídá. Naštěstí už Kurt nehovoří o jeho rodině, ale o té své. Obává se, že ji již nikdy neuvidí. Je si totiž jistý, že nakonec bude muset také do první linie, a nedělá si žádné iluze, ža by tam dlouho přežil.

Daniel střídá svou kancelář s ložnicí, kde je leží Joseph. Teplota mu trochu klesla, zato se zvýšil kašel. Zatím však nejde nic prognózovat, ukáže až čas, kterého však může být zoufale málo.

Kolem osmé hodiny večerní se znovu objeví doktor Schröder. Vypadá dost přepadle, a je lehce opilý. Ale mluví celkem srozumitelně, a objedná si svoji tradiční kombinaci, kávu s oblohou. Žvaní spíše o hloupostech, u té kávy, cigarety a alkoholu.

„Sere mě to, jak to dopadlo," řekne krátce před odchodem, respektive již chtěl dvakrát odejít, ale ještě si nechal nalít posledního panáka.

„Pane doktore, uvidíme se ještě?" podívá se pátravě Edelstein.

„To doufám, do prdele," přikývne Johann, „Zajistím, aby tě převeleli na správný místo. Akorát se do tý doby musíš udržet naživu."

„Chápu. Pokud to bude možné, šel bych až s tou poslední várkou, aby dostal Joseph co nejvíce času."

„No jo, to jsem taky zařídil. Máš tady z mýho rozkazu pracovat až do chvíle, kdy se to tady definitivně zavře. Ale nezapomeň, slíbils mi, že vodsud vypadneš, i kdyby se bratr do tý doby neuzdravil. Tohle doufám hodláš dodržet."

„Ano, pane doktore," říká rozhodně židovský lékař, i když si tím úplně jistý není. Pokud bude Joseph pořád nemocný, kdoví, jak se vše vyvine. Ale nechce umřít, to zase ne.

„Snad to bude všechno v klidu. Myslím ta evakuace," povzdychne si kapitán, „Dane, vážně mě to sere. Myslel jsem, že na tebe dohlídnu, a teď … Musím vodjet, a nevím, jak to tady bude vypadat. Udělal jsem, co šlo, ale nakonec by tady mohla bejt i divočina. Teda nepředpokládám to, ale nějakej vožralej magor … Třeba. Je to asi blbost, ale …," sáhne pro aktovku a vyndá z ní dřevěnou krabičku.

„Co to je, pane doktore?" zarazí se Edelstein.

„To je něco, co jsem si tady zapomněl, když jsem ve spěchu vodjížděl. Tady ve skříňce. Jsou tady moje monogramy, jak vidíš. No a tady je klíček. Ty nevíš, co tam je, protože ho nemáš a nikdy si to nevotvíral. To pro případ, kdyby sem někdo vlez."

„Pane doktore, já vám asi nerozumím."

„No tak to votevři, do prdele."

Daniel poslechne a s velkými rozpaky začne manipulovat s klíčkem. Nechápe, jaký prezent mu na rozloučenou Johann přinesl. Když se mu dílo zdaří, vytřeští oči. Zírá totiž na pistoli menší ráže, ozdobnou, uloženou v látce i s příslušenstvím.

„Dostal jsem to, kdysi, vod jednoho přítele, co už je taky mrtvej. Měl jsem to tady, ve svejch věcech. Funguje to, vyzkoušel jsem to. Je tam plnej zásobník."

„Pane doktore … já tomu nerozumím …," tváří se zděšeně Edelstein.

„Asi ti to bude na hovno, teda nejspíš určitě. Ale mně nikdy k srdci nepřirostla, a tahat ji s sebou nebudu. Tak ji nechám tady, v týhle skříňce, jak jsou ty láhve."

„Vy mi tu necháváte pistoli?" odděluje konsternovaný Daniel slovo od slova.

„Tak ven přes stráže se s ní neprostřílíš," ušklíbne se kapitán, „Taky nejseš magor. Nejspíš tady v tý skříňce zůstane navždycky. Ale nikdy nevíš … Umíš s tím zacházet?"

„To umím … ale kdyby ji tady našli …"

„Tak je moje a já ji tady zapomněl. Jak jsem se rychle balil. Ty vůbec netušíš, co je uvnitř."

„Pane doktore … jsem přece vězeň …"

„A taky jím zůstaneš. Podle mýho půjde všechno dobře, normálně se zařadíš do transportu a já si tě potom vytáhnu. Tohle je jen pro případ, kdyby tady vypukl chaos. Nemyslím proti strážím, ale třeba někdo může začít vyšilovat. Tvýho bratra tam u krematorií málem umlátili Rusáci. Tak se tím dá někdo takovej zastrašit, zastavit."

„To vůbec nechápu …"

„No já vlastně taky ne," rozesměje se Johann, „Vím, že nejseš magor a neuděláš žádnou blbost. Tak to nech v tý skříňce zamčený. Klíček někde schovej a bude to."

„Pane doktore, kdyby to tu někdo přeci jen prohledával …"

„Tak to schovej někde jinde," pokrčí rameny Johann, „A už vo tom nebudeme mluvit. Udělej si s tím, co chceš. Ale až půjdeš do toho transportu, tak to laskavě nech tady."

„Já jsem lékař …"

„Dane, dlouho sem vo tom přemejšlel, a takhle budu klidnější. Jak říkam, nejspíš to bude na hovno, ale prostě to tady je. A už dost vo tom," ukáže Schröder velitelsky na skřínku, do které nečekaný a šokující dárek židovský lékař schová. Tváří se přitom hodně vyjeveně.

„Pane doktore, vy asi vážně nechcete, abych umřel," hlesne.

„To ti došlo až teď?" ušklíbne se kapitán.

„Ne … tedy občas jsem měl pochybnosti … tolik jsem toho viděl … a ty experimenty tady. Kdybych byl mrtvý, tak …"

„Já vím, vždycky sis myslel, že ti kecám, a až to tady zabalíme, tak tě nechám zastřelit," pokývá hlavou Schröder, „Ne, nic neříkej, je to tak. Ale já tě nikdy v úmyslu zabít neměl, a teď mě sere, že tolik riskuješ. Ale chápu tě, udělal bych pro bratra to samý, kdybych ještě nějakýho měl. Ale jestli to Joseph nezvládne, nemá smysl umřít s ním. To je ti doufám jasný."

„Já vím, pane doktore. Ale chci ho zachránit, nebo s ním být, co nejdéle to půjde. Jsem moc rád, že to chápete a nenutíte mě, abych ho opustil."

„Já spíš nechápu sebe. Měl jsem tě čapnout a vodvízt. Ale vím, že tohle bys mi nikdy nevodpustil. Už tě po těch letech znám," kopne do sebe panáka kapitán, „No tak abych snad šel. Ráno už sem nepudu, hned pojedeme. Dane, dávej na sebe kurva pozor, a v každým případě tady nezůstávej."

„Až skončí ta evakuace, tak všechny ty nemohoucí zabijou. Je to tak?"

„Už ses dneska ptal. Nevím, co bude, možná bude zmatek, co já vím. Ale nejspíš někdo nakonec takovej rozkaz vydá. Jestli nakonec někdo unikne, protože se třeba hodně dobře schová … ale neriskoval bych to. Tam, co jsem to zařídil, tak tam to půjde přežít. To ti slibuju. A taky tam nějak dostanu tu tvojí, třeba jako laborantku."

„Helene … pane doktore, kdybych to nezvládnul, postaráte se o ni?"

„Co nezvládnul. Vo tom vůbec neuvažuj!"

„Myslím třeba ten přesun, pěšky. Mohu zmrznout, třeba."

„Hovno. Seš vyžranej, máš dobrý voblečení …"

„Náhoda, taky mohu onemocnět … Pane doktore, prosím, dohlédněte na ni."

„Dane, je v jednom nemocničním bloku, a pod dohledem dobrýho přítele. Víc jsem pro ni udělat nemohl. Nebude ji nikdo tejrat a ani nebude nijak zvlášť strádat. Ale pořád je to tábor …"

„Já vím. Děkuji vám, za sebe i za ni."

„Do prdele, nalej mi ještě jednoho, na cestu. Je tam hrozná kláda, tak abych se připravil, i když to není tak daleko, na ty naše ubikace."

Johann odchází skoro další půlhodinu, a vypije další dva cesťáčky, jak panákům říká. Až pak konečně vyrazí do hrozivé zimy, a ještě chumelenice k tomu. Daniel hledí na zavřené dveře, lehce přiopilý, což je snad dobře. Alkohol trochu utlumuje jeho smysly, ale zase zvyšuje jeho trudnou náladu. Je zdrcený stavem Josepha.

Jeho pohled zabloudí ke skříňce a mráz mu přeběhne po zádech. Tohle přece nemůže být pravda. Ale je. Ne, tady v tomhle táboře je opravdu všechno možné. Je plný různých paradoxů. Nakonec tady má nabitou pistoli, on jako vězeň. Co to vůbec kapitána napadlo?

Jenže co s tou zbraní? Není nakonec dobrá jen k tomu, aby prohlal kulku svojí hlavou? Prostřílet si cestu ke svobodě s jednou zbraní a pár náboji, to je vážně nesmysl. Stejně to nechápe, jak může důstojník SS nechat vězni nabitou zbraň. Ale zase to jen svědčí o strašné hloubce rozporů, se kterými se tady setkává. Vždyť Schröder poslal na smrt tisíce lidí na selekcích, možná s pozdějšími výčitkami, ale na rampě nikdy nezaváhal. Nakonec nechá židovskému vězni pistoli, ke své obraně.

Ale proti komu vůbec? Kdo by mohl usilovat o jeho život? Zachvěje se, co třeba nějaký pacient, kterého tady mučili, když na něm prováděli experimentální léčbu či pokusy s popáleninami, záněty? Nebo kdokoli, kdo neměl takové zázemí, jako on tady. Kdyby se zdržel, neodjel, a esesáci to tady začali čistit, rozuměj vyvražďovat nemohoucí, tak mu jedna pistolka s několika náboji stejně k ničemu nebude. Ale i tak je to divné, že mu ji tady nechal. Tohle by od něho nečekal. Když už si myslí, že se v něm docela vyzná, tak ho zase něčím zaskočí. Jako kdysi důvěrnou informací o smrti bratra, teď zase tou pistolí.

Má ji nechat tady v kanceláři? Co když ji najdou? Budou mu věřit? Nebo má říct Šimonovi, aby ji někde schoval, někde, kde ji nikdo nenajde? Vždyť mu ani nemusí říkat, co v té krabičce je. Povzdechne si. Johann to jistě myslel dobře, ale jen mu s tou zbraní přidělal starosti. Bude se teď bát, aby to tu někdo neprohledal a jeho nakonec nezastřelili, protože tady má ukrytou pistoli.

Zajde za Josephem, pořád vypadá špatně, naštěstí spí a nevnímá okolí. Což je dobře, jinak by mohl mít nepříjemné otázky. Vrátí se zpátky do kanceláře, dá si sám ještě jednoho panáka. Chlastu tady má dost, v té tašce, co přinesl Kurt, je několik láhví. Jistě zásoba, co si vytvořil pro sebe Johann na esesáckých ubikacích. Sice by se mu hodilo víc jídlo, ale je vděčný i za tu kořalku a cigarety. Nakonec i to jídlo tam je, a ještě mají železnou rezervu. Teď je přitom důležité dobře jíst a být ve formě, kdoví, co se bude odehrávat kolem evakuace.

Dlouho se převaluje na posteli a nemůže pořád usnout. Neustále se mu honí hlavou myšlenky, promítají se mu různé scénáře. Některé příjemné, kdy se Joseph uzdraví, oba úspěšně zvládnou přesun na nádraží a nakonec skončí na nějaké klinice, co se nachází poblíž koncentračního tábora. Tam je přivítá Schröder, a také Helene. Pak tuto idylku vystřídá temná budoucnost, kdy vše dopadne špatně. Joseph je pořád nemocný, a začíná poslední fáze evakuace. On by ho měl opustit, a nechat ho tady, napospas soldatesce vrahů, co bude zabíjet slabé a nemocné. Mrazí ho z takové představy, kdy by musel volit mezi svým životem a opuštěním sourozence, anebo setrvání s ním, ale tím pádem také společně zemřou.

Usne až hodně pozdě, a vzápětí ho budí, neboť stále ještě platí centrální budíček v pět hodin ráno. Je mu hrozně, první kroky vedou za Josephem, až pak půjde vykonat malou potřebu. Sourozence nalezne ve spánku, naopak na druhé posteli vykukuje Rozental.

„Tak já jsem teda taky nemocnej, pane doktore. Tak si to tam poznamenejte," huhňá kluk.

„Jak chceš," pokrčí rameny lékař, ale je si jistý, že Johann dohodu dodrží. Ačkoli včera dost pil, ne, přes den byl vcelku střízlivý, mnohdy byl zřízený daleko víc už i po ránu. Možná to chlastání je jen zahánění černého svědomí, napadne ho, šokující událost s pistolí by tomu

nasvědčovala. Třeba i jeho chce zachránit jen proto, aby na mýtické váhy přidal jeden dobrý skutek.

Nebo mu křivdí, a on není tak zlý? Nebo ne zlý, spíš vypočítavý? Fanatik on není, jen velmi precizně a bezohledně využívá situace. Také bezchybně a zase bezcitně plní rozkazy. Opravdu bezcitně? Vždyť třeba právě Šimona, co hraje nemocného, toho zachránil. Asi v životě nic není černobílé, ale velmi pestrobarevné. Od tmavé černě až po občasnou bělobu, myšleno na charaktery a skutky lidí, včetně esesáků.

Dotekem odhaduje teplotu sourozence. Určitě horečku pořád má, dýchá sice chrčivě, nicméně celkem pravidelně. Ne, teď ho určitě budit nebude, jen ať spí co nejdéle. Až se probudí, a pokud bude při smyslech, čeká ho s ním velmi nepříjemný rozhovor. Joseph mu jistě bude vyčítat jeho rozhodnutí.

Apel je naštěstí krátký, a po něm jsou odvedeni ti, co budou transportováni na západ za prací. Ani se pořádně nestačí rozloučit. Edelstein se posadí v kanceláři a má hodně stísněný pocit. Něco strašného v každém případě končí, bez ohledu na jeho vlastní osud. Němci musí opustit tábor, ve kterém zavraždili různým způsobem statisíce lidí, možná až milion, jak odhaduje, i podle zpráv od Adama Cielucha. Ten je mimochodem už taky pryč, a vlastně se ani nerozloučili. Přišlo to rychle.

Také jeho oddělení zeje prázdnotou. Většina pacientů, lékařů i zdravotnického personálu je neznámo kde, jen on tady uvízl. Vzhlédne, vstupuje Libster a přináší mu jídlo. Úplně na snídani zapomněl, naštěstí Rozental myslí i za něho a Abrahama pro ni poslal.

Sotva se pustí do jídla, dveře se otevřou a do nich vstupuje esesák v hodnosti šikovatele. Židovský lékař rychle vyskočí a staví se do pozoru, hlásí se číslem.

„Doktore, dostal jsem tenhle blok na starosti. Pan SS-Hauptsturmführer Schröder mi o vás řekl, ale přeci jen si chci přepočítat ty vězně. Vy tu už nemáte písaře?“ dívá se nácek zpytavě, ale tváří se celkem vstřícně.

„Písař tu je, ale má čtyřicetistupňové horečky, pane SS-Oberscharführere,“ sáhne Daniel za sebe, „Už je nás tady jen pár. Tady je prezence. Vlastně jsem tu sám, všichni další jsou pacienti. Pokud chcete, můžeme si je zkontrolovat.“

„Jste tu na ně sám?“ zvedne oči esesák.

„Ano, pane SS-Oberscharführere. Musím tu ještě dokončit jeden experiment, pro pana SS-Hauptsturmführera.“

„Slyšel jsem. No to se budete muset dost otáčet.“

„Pomáhají mi pacienti sami, co jsou na tom trochu lépe. Ale potřebuju je tady, abych dokončil tu práci,“ řekne rychle Edelstein.

„Do toho vám zasahovat nebudu. Vlastně já jsem tady spíš proto, aby vás nikdo nevotravoval. To chtěl pan SS-Hauptsturmführer. Ale pro klid svojí duše, si radši to voddělení projdu.“

„Jistě, pane SS-Oberscharführere,“ vykročí lékař ke dveřím.

Prověrka je povrchní a krátká, esesák si jen ověří, že počty skutečně sedí. Šimona nalezne v posteli, ten předstírá pomalu poslední tažení. Naopak Libster asistuje, a náckovi je jedno, že vůbec nevypadá jako pacient. Nerozumí tomu, a kdoví, co tady s těmi vězni dělají. O tomhle bloku kolují dost strašné pověsti.

„Už je pryč?“ ptá se Rozental, když se Daniel vrátí na pokoj.

„Jo, jen si chtěl prověřit počty. Můžeš bejt v klidu, má na nás spíš dohlížet, než by nám tady chtěl dělat peklo,“ odpovídá lékař. Mrkne na bratra, ten pořád spí.

V klidu si dojí snídani, pak obejde všechny pacienty, podá jim léky. Pro některé snad ještě bude moct něco udělat, dát je do takového stavu, aby mohli vyrazit na pochod. Jak dopadnou,

to už je jiná. Pár je ale v nedobrém stavu, dokonce někteří v posledním tažení. Možná se ani evakuace nedočkají. Ale ty sem už nemocní a podvyživení přišli, ty zase tak moc nezprasili.

Až kolem jedenácté hodiny se Joseph probudí, Šimon mu dá napít a najíst, také mu vnutí připravené léky, změří teplotu a pak dojde pro jeho bratra. Ten vstupuje na ložnici v nevalné náladě, dost se bojí rozhovoru, který přijde, a výčitek, které očekává.

„Dane, co ty tady děláš?“ objeví se úlek ve tváři písaře, doposud mu nikdo neřekl, že jeho sourozenec neodjel, „To ještě nebyl nástup do toho transportu?“ dívá se divně, má sice devětatřicítku, není mu dobře, bolí ho hlava, kašle, je malátný a unavený, ale je plně při smyslech.

„Josephe, uklidni se. Všechno je v pořádku. Všechno je domluvený,“ sedá si starší sourozenec na lůžko k tomu mladšímu.

„Co je domluvený?“ zakvílí marod.

„S doktorem Schröderem. Počká na nás, až se uzdravíš. Pak se přesuneme na to nový pracoviště, co si už von vybavuje.“

„Dane, kde jsou všichni?“ rozhlíží se písař svýma kalnýma očima.

„Josephe, jsme tu jen my, a tady Šimon.“

„Dane, cos to udělal?! Cos to udělal?!“ ptá se s neskutečnou hrůzou v hlase mladší bratr, „Všechno je moje vina! Měl jsem se zabít, takhle kvůli mně umřeš i ty!“

„Josephe, co to říkáš! Nikdo neumře. Ty se uzdravíš a pak se přesuneme na to nový pracoviště. Máme tak čtrnáct dnů, možná tři tejdny, než se to tady bude zavírat. Do tý doby se úplně uzdravíš a voba půjdeme za doktorem Schröderem.“

„Půjdeme … Mohl si vodjet vlakem … Kdoví, co se stane, až to tady budou zavírat,“ je naprosto zoufalý mladík, „Chtěl jsem ti pomáhat, chtěl jsem tě chránit, a nakonec zaviním tvojí smrt. Jak se nenávidím!“ běduje, „Proč jsem se jen dávno nezabil, tys mohl mít volný ruce. Jsem sobec, myslel jsem na sebe a zavinil …“

„Tak už dost!“ křikne bratr lékař, „Nikdo neumře a nic tak hroznýho se nestalo. Přesun zvládneme, jsme dobře živený, ještě tady máme zásoby jídla. Tam už na nás bude čekat vlak a dojedeme za doktorem Schröderem. Hlavně se z ničeho nevobviňuj, není tvoje vina, žes prochladnul.“

„Je moje vina, že pořád žiju. Staráš se vo mě, místo aby ses staral vo sebe. Proč si mě jen neposlechl? Proč?“ ptá se mladší bratr zoufale.

„Josephe,“ vezme Daniel sourozence za ruku, „přestaň už vyšilovat. Všechno je domluvený, doktor Schröder s tím souhlasil. Bude na nás čekat, a tam přečkáme do konce války. Voba. Asi tam nechá přeložit i Helene. Nic strašnýho se neděje, tak neblázni a koukej se rychle uzdravit. To je jediný, co teď musíš udělat. Pak bude všechno zase dobrý,“ snaží se, aby jeho hlas zněl rozhodně.

Nemocný mladík neodpoví, jen svou hlavu zaboří do dek a vzrušeně dýchá. Vyčítá si, že svou nemocí možná zahubí svého bratra, který tu zůstal s ním. Nikdo nemůže vědět, jak to tady bude vypadat v závěrečné fázi evakuace. Mohou je zabít, a on bude tím, kdo zavinil smrt jediného člena rodiny, který mohl zplodit děti a zajistit pokračování rodu. Je neskutečně zoufalý.

ČEKÁNÍ NA SMRT

Isaac Edelstein je čím dál tím víc nervóznější. Čas kvapí, v hrozných mrazech pořád rozebírají budovy obou protilehlých krematotií, dvojky a trojky, a on nedokáže vymyslet smysluplný plán, jak se dostat z pasti. Je mu jasné, že pokud se něco nestane, něco neudělá, tak ho v brzké době zabijí. Jenže nenachází způsob, jak vyváznout.

V sobotu šestého ledna byla de facto završena tragická říjnová vzpoura sonderkomanda, neboť při večerním apelu byly před zraky vězňů oběšeny Ala Gertnerová a Roza Robotová, druhý den ráno pověsili Ester Waclblumovou a Reginu Safirsztajnovou. Tyto čtyři mladé židovské dívky, které pracovaly v komandu Unionu, pašovaly výbušniny do tábora.

Přes hrozné mučení nikoho neprozradily, a své tajemství si vzaly do hrobu. Jenže těm pár žijícím členům sonderkomanda, co se s nimi zapletli, jejich statečnost příliš nepomůže, neboť závěrečná evakuace tábora se blíží a oni do ni určitě nepůjdou. Možná budou posledními, koho zde zabijí. Nebo možná umřou spolu s těmi, co nebudou schopni přesunu.

Ačkoli již několik měsíců probíhají transporty na západ, tak pořád jsou zde desetitisíce vězňů. Však taky před zahájením deportací obří komplex osvětimských koncentračních táborů, s těmi přidruženými jich je celkem čtyřicet, čítal na sto třicet tisíc vězňů a vězeňkyň. V současné době jich má být kolem šedesáti tisíc, jak se Isaac dozvěděl.

Tahle hrozná statistika ho však moc nezajímá, on má starost jen o dvě osoby, v poslední době k té své přidává i svého pipela. I toho chce zachránit, bohužel nenachází žádný rozumný způsob. Pár nápadů má, ale to by bylo harakiri, s téměř jistou smrtí.

Nastává druhý lednový týden, a pořád se nic nemění, jak v mrazivém počasí, kdy teploty klesají až k minus dvaceti pod nulou, ve značném množství sněhu, ale i v jejich trýznivé práci. Za takovýchto podmínek je jejich činnost opravdu utrpením. Přes skvělé oblečení, v porovnání s běžnými vězni. Jenže tím jsou také velmi lehce identifikovatelní.

Edelstein se svým sluhou navštěvuje pořád i Krematorium V, kde spalují mrtvé, dost z nich nepřežilo drsné povětrnostní podmínky, jiní nedokázali zvládnout podvýživu a tvrdou robotu, další vážně onemocněli. Není jich tolik, jako za dob selekcí a plynování, ale stále je koho spalovat. Pece a komíny kupodivu drží, a stačí pozřít dovezené oběti tohoto proklatého místa.

„Pane SS-Oberscharführere, nepotřebujete něco?“ zeptá se Isaac šikovatele Petera Vosse, vedoucího krematorií, vlastně teď již jediného funkčního. Čtyřka je již dávno stržena, a další dvě se právě rozebírají.

„Co něco?“ podívá se pátravě esesák.

„Nevím, pane SS-Oberscharführere. Možná bych ještě něco někde mohl najít, třeba v těch rozvalinách u dvojky nebo trojky.“

„Co bys potřeboval? Možná by něco sehnat šlo.“

„Pane SS-Oberscharführere, nejde jen o proviant,“ rozhlédne se Edelsetin, zda je nemůže nikdo slyšet, „Mohl bych toho sehnat poměrně dost. Ale potřeboval bych se nějak dostat z toho sonderkomanda. Třeba do jiného, nějak z něj uniknout,“ neovažuje se mluvit o útěku z tábora.

„Vo čem to mluvíš?“ podívá se pátravě Voss, a teď se i on rozhlédne, zda je někdo nemůže slyšet. Nacházejí se v prostoru bývalé márnice či svlékárny, střídavě sloužila k oběma účelům.

„Pane SS-Oberscharführere, potřeboval bych se nějak dostat z toho sonderkomanda. Nejlépe i s mým asistentem,“ skoro šeptá kápo, „Proč, to vám jistě vysvětlovat nemusím. Náš čas se krátí. Dokázal bych sehnat dost, kdyby se to povedlo. Část bych dokázal dát dopředu, druhou hned jak bych byl zachráněný,“ sděluje svoje představy o klíčovém a nejdůležitějším obchodu svého života, který by rád uzavřel.

„Tohle je moc těžký,“ zavrtí hlavou Voss, „Vlastně je to úplně nemožný.“

„Tady přece není nic nemožné," protestuje chabě vězeň.

„Něco je," povzdechne si šikovatel, pak vytáhne cigarety a jednu nabídne vězeňskému funkcionáři, „Podívej, chápu tvoji situaci. Ale ty seš tady známej. Díky svojí fukci ses tady měl dobře."

„Dobře …," vydere se z úst Isaaca.

„Nemyslím tu práci," pochopí Peter, „Myslím tvoje postavení. Ale taky tě tady každej zná. To není jen tak, převést někoho ze sonderkomanda. Vlastně je to vyloučený," zarazí se, chvíli přemýšlí, „Podívej, mohl bych ti něco nalhat, slíbit, shrábnout tu část předem, ale známe se už dlouho. Nechci tě podvést," tváří se rozpačitě.

„Co kdybych byl zařazený do nějakého transportu, co pořád teď jsou? Prostě nějak zmizet, jakýmkoli způsobem," naznačuje opatrně, že je mu jedno, jak se dostane pryč, ale pořád si dává velký pozor, aby přímo nenaznačil úvahy o útěku. Za to je jediný trest a tím je smrt.

„Tohle nejde zařídit. Je mi líto," říká Voss tónem, že mu kápo jeho tvrzení i věří.

„Dal bych hodně," zkusí ještě jednou esesáka motivovat.

„Ne, to nejde," zavrtí hlavou nácek, „Vždycky jsem ti tady pomáhal, ty ses zase choval loajálně. Pomohl jsem ti i po tý vzpouře, když se uvažovalo vo možnosti tě taky nechat zastřelit. Ale tohle jde mimo mě, vo tomhle já nerozhoduju. Nemůžu s tím nic udělat."

„To je moc špatné. Moc času už nám nezbývá," podívá se Edelstein pátravě na velitele, a z jeho výrazu je patrné, že i on si je vědom, co vězně čeká.

„Kdyby to bylo jen na mně, tak bych tě poslal do nějakýho transportu, za prací. Ale vo tomhle já vážně nerozhoduju," řekne omluvně.

„Co se dá dělat," snaží se Isaac nedat najevo své zklamání. Tenhle celkem přístupný poddůstojník byl jeho nadějí, ale asi se nechce dostat do problémů. Alespoň se zachoval férově, mohl shrábnout první část splátky a pak ho podrazit. Když ne nechat zabít, tak minimálně nic neudělat pro jeho záchranu.

Edeltein se vrací zpátky jak zpráskaný pes. Snaží se před pipelem své rozladění nedat najevo, mladík už je takhle hodně vystresovaný, má strach, že ho v brzké době popraví. Což jsou obavy oprávněné.

Ve čtrtek jedenáctého ledna přichází další opatření, které všechny členy sonderkomanda rozhodí. Dostanou rozkaz, aby se přestěhovali z bloku třináct na blok šestnáct. Nejdříve se uleknou, že už přišel jejich čas a stěhování je jen zastírací manévr před popravou. Pak jsou ale skutečně odvedeni na blok šestnáct. Což je dost překvapí, protože tento barák není izolovaný od jiných, a tak vlastně budou mezi tisíci dalších vězňů, se kterými doposud měli zakázáno byť promluvit.

Toto nečekané opatření přináší Isaacovi nový problém. Pořád má ve skrýši ve své kóji na třináctce uschované cennosti, a teď je musí dostat do nového ubytovacího prostoru. Část sice již Haim docela dobře zašil do dvou prošívaných bund, které oba mají jako náhradní, ale stále ještě tu jsou ty brilianty, a další cenné předměty. Má strach, aby je nenašli esesáci, a také, aby mu je spoluvězni neukradli. Mnozí už nemají nic na směnu a začínají mít intenzivní hlad. To samé platí pro jejich zásoby jídla, cigaret a pár lahví alkoholu, co tu ještě s pipelem skrývají.

Co se týká briliantů a pár drahokamů, ty mají již zabalené v igelitu. Nejprve se je pokoušel do něj zatavit, ale vznikala tvrdá místa, a obával se, aby jim neponičila střeva. Tak nakonec použili niť. Stačí je jen spolknout, a pak si hlídat stolici, až půjdou ven. Výhodou je, že pokud vyjdou v tom igelitu, mohou tuto proceduru zopakovat vícekrát, a tak je vlastně udržet v těle i déle, bude-li to nutné. Zatím je ale mají jen uschované, a teď se o ně bojí.

Díky daleko nižší disciplíně, a dost liknavému dohledu, se jim podaří všechny cennosti přemístit na nový blok, ale strach o jejich ztrátu zůstává. Zároveň Isaac nechápe, proč k tomuto

přesunu dochází. Přijde mu nelogický, jdoucí proti všemu, co bylo doposud kolem sonderkomanda pravidlem.

„Pane, myslíte, že je to dobrý znamení?“ ptá se Kamzon vzrušeným hlasem.

„Co myslíš?“ podívá se kápo na svého sluhu.

„Ten přesun. Dyť tenhle blok není izolovanej. Myslíte si, že je tohle dobrý znamení? Třeba nás nakonec nechtěj zabít, když nás dávaj mezi vostatní, ne? Navíc tam s náma pracujou jiný vězni, dokonce i dost vězeňkyň.“

„Haime, ty ale nikdy neviděli žádnou speciální akci. Nikdy neviděli, co tam esesáci dělali. Jen vo tom tady všichni věděj ale nikdo to neviděl. Pokud prohrajou tu válku, tak jejich svědectví bude jen z druhý ruky. My ale byli u toho.“

„Takže myslíte, že to nic neznamená?“ zatváří se pipel zklamaně.

„Netuším, co tohle zkurvený přestěhování znamená. Nemáme tady žádný soukromí. Můžou nám ty naše věci ukrást. A nosit je u sebe, to je nebezpečný,“ mračí se Edelstein.

Další dny se na postavení sonderkomanda nic nemění, ráno za tmy nastupují do práce u krematorií, v pozdním odpoledni, rovněž za tmy, se vracejí. Před večerkou, a vlastně i před ranním apelem, se však mohou volně pohybovat po mužském sektoru BIId. Což je vlastně poprvé, s výjimkou například Isaaca, který měl oprávnění chodit po táboře volně, dokonce i mezi tábory, díky své funkci. Ale pro většinu zbylých členů sonderkomanda je to překvapivá a příjemná novinka.

I v neděli čtrnáctého ledna je pošlou pracovat, ale to pro ně není až tak nic nezvyklého, oni u krematorií museli pálit mrtvé pořád. Nešlo si dát pauzu. Makají až do večera. Jenže následný den, ačkoli je pondělí, už do žádné práce nejdou. Dostanou rozkaz se zdržovat na bloku. Což všechny dost vyděsí.

„Pane, myslíte, že už to přijde?“ zeptá se stísněným hlasem Kamzon, je skleslý jako mnoho členů sonderkomanda, naopak další aktivisticky pobíhají po baráku, ve značném rozrušení.

„Nevím,“ rozhlíží se Edelstein, a přemýšlí, co tohle znamená. Jedno ho napadá, stejně jako všechny kolem. Jejich čas se naplnil, přijdou si pro ně, odvedou je a zabijí. Možná přímo tady v táboře, už jich je málo. Možná je postřílí tam u pětky, jako ty polské muže a ženy, co odsoudili k smrti a nedávno popravovali.

„Pane, když si pro nás přijdou, budeme bojovat?“ zeptá se pipel.

„Bojovat …,“ hořce se usměje Isaac, „S čím … No pokorně před toho popravčího nepůjdu, aspoň se s nima porvu … Uvidíme, co bude, co ty svině plánujou. Jak nás chtěj vochcat, aby to měli co nejjednodušší.“

Shlomo Venezia

„Bude to asi už dneska, že jo.“

„Haime, do prdele, co ti mám říct? Může to bejt za pár minut, nebo až zejtra. Počkej tady a hlídej naše věci,“ myslí kápo i za téhle situace na své cennosti, které mu už nejspíš k ničemu nebudou.

Edelstein jde za kolegou Lemkem Pliszkem, který právě diskutuje s řeckým Židem, jednadvacetiletým Shlomo Veneziou. Řekové tady mají svoji malou skupinu, je jich tu dohromady pětadvacet, drží dost spolu, a možná něco plánují. Jenže co tak mohou plánovat? Maximálně zoufalý a marný odpor, který bude rychle zlomen a všichni pobiti.

„Isaacu, tohle nevypadá dobře,“ říká ustaraným hlasem Pliszko, „Když nás dneska nevedou do práce …“

„Nevypadá,“ přikývne Edelstein, „Můžou sem každou chvíli vtrhnout, nebo nás nechat nastoupit.“

„Taky tenhle barák můžou zapálit. My tady buď uhoříme, nebo toho, kdo vyleze, tak vodprásknou."

„Kvůli tomu nás stěhovat nemuseli. Už je slyšet z dálky kanonáda, možná už se blížej Rusáci," přemýšlí nahlas Edelstein, „Slyšel jsem, že prej před dvěma dny zahájili ofenzívu. Maj prej problémy u Krakova, nebo co."

„Taky nejsem hluchej. Vím, co se povídá. Ale pořád jsou hodně daleko, do prdele. Možná se ale voni rozhodli, že je nejvyšší čas s náma skončit," zní hlas Pliska vyplašeně.

„Co vám přesně řekli?" zeptá se Venezia německy, jidiš neumí, řecky mu nerozumí oni, a on zase jejich rozhovoru. Chce však vědět, jak zněl pokyn nácků, neboť rozkaz dostal Isaac, a pak ho tlumočil dál, respektive sonderkomando do bloku odvedl.

„Jen že máme jít zpátky, dneska do práce nejdeme. Nic víc," odpovídá Edelstein také německy.

„To je právě divné. Vždyť to tam není dokončené," přejde do němčiny i Pliszko.

„Podívám se, co se kolem bloku děje," rozhodne se pro průzkum Isaac, a poté vykročí ke dveřím. Bojí se, že až je otevře, tak bude zírat na kordón esesáků, kteří jejich barák budou svírat v obklíčení. Místo toho nespatří ani jediného. Respektive v táboře je živo, i takto po ránu, ale je vlastně nikdo nehlídá.

Pokračuje v chůzi, a s obuškem po boku prochází řízeným chaosem. Podle všeho i jiní vězni dnes do práce nejdou, a je dost možné, že některé bloky, či i více bloků, půjdou do transportu. Jenže vlaky už pár dní nejezdí, takže je nejspíš poženou pěšky, jak už taky mezi vězně prosáklo. Nakonec se k nim vždycky informace dostanou.

Asi pět minut brouzdá v obrovské zimě v ohraničeném a dobře střeženém sektoru, pořád je ještě tma, lehce popadává sníh, možná jen zvednutý větrem, vše osvětlují mohutné reflektory. Ty pořád fungují, i v tom hrozném mrazu, strážní musí mít přehled o dění v táboře.

Vrátí se zpátky a dojde až k Pliszkovi, kolem něho je houf dalších vězňů. Čekali na něho, a obávali se, že ho venku náckové chňapli, proto se nevrací.

„Nikde není žádný esesák," říká Edelstein německy, aby mu rozuměl i Venezia, „Klidně jsem tam chodil. Podle všeho i jiné bloky dneska nešly do práce. Možná se připravuje evakuace."

„Nebo jen čekají, a udeří nečekaně," projevuje Lemke pesimismus.

„To je možné," připustí Isaac i tuhle eventualitu, „Nebo prostě už ty práce zastavili. Třeba už vědí, že nic z toho nedokáží odvést," přidá i logický argument.

„Myslíte, že můžeme jít ven i my?" zeptá se Shlomo.

„Asi ano. Můžeš to zkusit," pokrčí rameny Edelstein, pak už se Řekovi nevěnuje, naopak z chumlu vytáhne svého kolegu kápa, „Plánujou něco?" zeptá se ho v jidiš.

„Ne, jen jsou dost vyplašený. Jako asi každej z nás."

„Lemke, nemyslím si, že by nás chtěli zlikvidovat uprostřed tábora. Pořád jsou tady tisíce vězňů. To by nás spíš vodvedli jako na tu práci, a postříleli u těch rozvalin."

„Myslíš, že nás nechtěj zabít?"

„To neříkám, zabít nás rozhodně chtěj. Akorát asi ne tady. Možná vážně jen ty práce zastavili, už jim to přijde zbytečný. Možná ten zbytek vyhoděj do povětří, co já vím. Jestli se Rusáci blížej, tak maj asi jiný starosti, než vodvážet to, co rozebereme."

„Kéž bys měl pravdu. Ale i tak to naši situaci nemění."

„Ne, nemění. Už je to jen vo dnech, pokud ne vo hodinách," řekne temným hlasem Isaac, a Pliszko jen přikyvuje, má názor zcela totožný.

Napětí v bloku trochu poleví, neboť i jiní vylezou ven a nikdo je nezahání zpátky. Vlastně se mohou pohybovat po táboře, což ale nedělají. Jednak by se mohli k něčemu přimotat, a taky je venku hrozný nečas, teplota bude hodně pod deseti stupni minus. Naopak v bloku topí,

dotáhli sem dřevo ze zóny smrti, takže uvnitř svého ubytovacího prostoru mají přijatelnou teplotu. Vzhledem k okolnostem, pochopitelně, těsnost těchto dřevěných konstrukcí je prachbídná, a skutečné teplo vypadá rozhodně jinak.

„Už jsem myslel, že vás chytili a zabili," svěří se Kamzon se svými obavami.

„Hm, tak zatím to neudělali," ušklíbne se Edelstein, nemá vůbec dobrou náladu, protože si uvědomuje bezvýchodnost situace. Jsou uvězněni v tomto sektoru, a oni si pro ně mohou kdykoli přijít.

„Pane, podle vás, bude to už dneska?" chvěje se pipelovi hlas.

„Podívej, můžou si pro nás přijít kdykoli," vytáhne Isaac láhev kořalky a lokne si, pak ji podá sluhovi, jsou nyní ve svém otevřeném království, mají pro sebe jednu kóji. Boj o místo ale není, vzhledem k tomu, že je zde jen sedmdesát vězňů, a oni jich do takových baráků dokáží narvat až osm stovek.

„Kdykoli … tak dneska?" zopakuje otázku Kamzon.

„Pokud chceš znát můj názor, tak dneska ne. Spíš si myslím, že ještě počkaj. Je tady pořád moc vězňů, a kdybysme se začli bránit, tak by to mohlo vyvolat vzpouru. Což je jim jasný. Je taky jasný, že už mnohý vodvedli do transportu, a další budou vodvádět. Možná už dneska, možná zejtra, pozejtří. Podle mýho počkaj, až tady skoro nikdo nebude, a pak nás postřílej," mluví vcelku klidně kápo, přitom jen popisuje smrt zbytku sonderkomanda.

„Takže ještě den? Dva?"

„Haime, přestaň už s tím," zamračí se Edelstein, „Nikdo neví, co ty svině vymyslej. Seš jak posedlej. Až to přijde, tak to přijde. Jsme v prdeli, v pasti. Snažil jsem se něco vymyslet, domluvit, ale všechno bylo na hovno. Taková je realita."

„Já jen … abych se připravil …," špitne pipel.

„Jak se chceš připravit, do prdele? Modlíš se už několik tejdnů, co vím. Tak jak se chceš připravit?"

„Promiňte, pane," sklopí hlavu vystrašený a zdeptaný mladík.

„Ne, ne, ty promiň. Haime, nechci na tebe bejt zlej. Já jen … taky mi není nejlíp, když vím, co přijde. Ale vážně jsem dělal, co se dalo."

„Já vím, pane. Pane, vy se nebojíte?"

„Haime," zaúpí Isaac, „musíš vo tom pořád mluvit? Dej si loka, zapal si cigáro, to je jediný, co můžeme v tuhle chvíli dělat."

Čas plyne dál, což však nic nemění na ponuré náladě na bloku šestnáct. Jak také může být sedmdesátce mužů, kteří jsou odsouzeni k smrti a čekají na svou popravu, přičemž nevědí dne ani hodiny. Může to přijít okamžitě, ale také třeba až zítra, pozítří. Tím, že nemají nic na práci, mají čas o všem přemýšlet, a jejich duševní stav je o to trýznivější.

Přijde bídný oběd a stejně výživná večeře, nastane další den, a pak ještě jeden. Večer sedmnáctého ledna jsou pořád ještě naživu, a sledují, jak z tábora odcházejí skupiny vězňů. Oni jen čekají na smrt a ta stále nepřichází. Všichni však vědí, že je hodně blízko. Uléhají ke spánku, který rozhodně nebude klidný, a všechny trápí jediná otázka. Bude ten příští den tím posledním?

DANE, SLIB MI TO

V bývalém oddělení doktora Schrödera zůstává ve středu sedmnáctého ledna už jen devět pacientů, jejichž stav vylučuje transport. Což oni dobře vědí, ale jsou tak zdevastovaní, že jen pospávají, pokud nejsou přímo v kómatu. Další buď zemřeli nebo je Daniel Edelstein propustil, a oni jsou již mezi vězni, co se budou přesouvat dále na západ.

Šimon Rozental se odváží občas vystrčit nos z bloku a sehnat informace, nikdo si jejich oddělení nevšímá, kromě kontroly stavu počtů při apelech, respektive po nich, neboť na nástupy chodí pouze Daniel s krátkým seznamem. Sedmnáctého ledna však začnou do základního tábora přicházet pěšky kolony dost zdrchaných vězňů z okolních přidružených táborů, včetně toho obřího s názvem Birkenau. Naopak jich několik tisíc, seřazených do pětistupů, vyrazí z brány ven. Zdáli je slyšet dělostřelba, neklamný znak toho, jak moc se fronta přiblížila. Je jasné, že evakuace spěje ke svému finiši.

Stav Josepha se začal v předchozích dnech mírně zlepšovat, ovšem ke spokojenosti měl jeho bratr lékař daleko. Pořád se nedařilo ho z toho úplně dostat, přes intenzivní léčbu a podávání léků, kerými na něm rozhodně nešetřil. Modlil se, aby byl v co nejlepší kondici, až nastane den D, a ten je vysloveně na spadnutí.

Jenže pak přijde večer, ve středu sedmnáctého ledna, a Josephovi se přitíží. Teplota vystřelí prudce nahoru, špatně se mu dýchá, hrozně se potí. Zsinalý Daniel kolem něho skáče spolu se Šimonem, a kluk raději uhýbá pohledem, protože je mu jasné jedno. Tohle je nejspíš konec, tohle už písař nerozchodí. Jistě, jeho bratr ho může nějak dovléct na nástup a vyrazit s ním pěšky desítky kilometrů na nádraží, ale že ho tam přivede živého, je téměř vyloučené. Pokud ho tady nechá, tak ho po evakuaci tábora bezpochyby náckové dorazí. Nedostane čas se vyléčit, pokud se vůbec vyléčit může. Vypadá totiž vážně hodně blbě, a teplota se zase už blíží ke čtyřicítce.

Zůstávají u něho i po večerce, dávají mu zábal, snaží se srazit teplotu. Daniel si je již téměř jistý, že se naplňuje ten nejhorší scénář, dle všeho se nemoc zvrátila v zápal plic. Ten je sám o sobě nebezpečný, i tím, že je jeho bratr vysílený předchozí nemocí. Možná také již apatický, neboť mu je jasné, že tohle nezvládne. Kolem třiadvacáté hodiny usne, ale dýchá hodně přerývaně.

Daniel je sám na zhroucení, má u sebe Abrahama Libstera, který ochotně pomáhá, a taky Rozentala. Ti ho vlastně dovedou do kanceláře, kde jde starší z pomocníků uvařit kávu, zatímco ten mladší stočí zrak ke skříňce, kde tuší tvrdý alkohol. Moc dobře ví, odkud vedoucí lékař ty flašky vytahuje. Taky tu občas uklízel, a tak nahlédl.

„Asi by to chtělo panáka," navrhne, a po přikývnutí zoufalého doktora ho také obslouží, pak na chvíli zaváhá, „Je tam toho ještě dost, co kdybych nalil i nám?" navrhne.

„Klidně," hlesne Edelstein, kterému se hroutí poslední zbytky jeho světa. Netuší, jestli už Isaaca zavraždili, nejspíš ano, když deportují ty vězně z Birkenau, a vedle se zmítá v horečkách a se zápalem plic jeho poslední sourozenec. Přitom závěrečná evakuace je na spadnutí, možná už zítra, možná pozítří. Tohle Joseph nedá.

„Pane doktore, asi si budeme muset vážně promluvit," podá hoch skleničku i Abrahamovi, naznačí mu rukou, aby se posadil, sám udělá to samé. Sedí teď všichni tři v malém kroužku, přičemž lékař je úplně na hadry, Libster vystrašený z toho, co přijde, jen ten nejmladší z nich se zdá být vyrovnaný.

„Vážně promluvit?" zvedne zrak Daniel, a je v něm nepopsatelná bolest, beznaděj.

„Pane doktore, je to na hovno. To je jasný. Takže se musíme dohodnout, co bude dál. Podle mýho zejtra bude dokončená ta evakuace, už se sem slejzaj z těch dalších táborů. Možná vodejdou zejtra všichni, možná ty poslední pozejtří. Musíme se domluvit, co bude dál, a váš stav mi dělá dost velký starosti."

„Můj stav …," podívá se konsternovaně Daniel na kluka.

„Když prominete, jste úplně na sračky. To já chápu, ale takhle to nejde. To vodnesete vy a nakonec to můžeme vodnýst i my. Bude nutný, abyste se dal co nejdřív dohromady," sáhne Rozental po krabičce cigaret, co leží na stole, vezme si jednu, druhou dá lékaři, Abraham nekouří, což je dobře, alespoň zbude víc pro ostatní.

„Ty to tu teď vedeš?“ třeští zrak lékař.

„No, po pravdě, vono už tady není co víst, pane doktore. Máte tady devět pacošů, co sou totálně v prdeli. Pak jsme tu my tři, a pak taky Joseph, a ten je taky v prdeli.“

„Šimone, takhle nemluv!“ zvolá Edelstein.

„Pane doktore, musím tak mluvit. Musíme se domluvit, co bude dál, jak budeme postupovat. Nemíním tady chcípnout, protože to poserete!“

„Šimone!“ křikne zlostně Daniel.

„Pane doktore, snad se už trochu probíráte, z tý svý spavý nemoci. To je dobře. Vážně se musíme dohodnout, jak to uděláme. Je nutný, abyste ze mě a Abrahama udělal taky marody. Abysme tady zůstali. Musí to bejt věrohodný. Což by mělo bejt, voba to před tím šikovatelem hrajeme, teda já víc a líp. No a pak, pane doktore, vy se musíte sbalit a připravit na ten transport.“

„Na transport … ale je tady Joseph …“

„Je, a taky tady zůstane. Je úplně jasný, že v tomhle stavu do transportu nemůže. Chcípnul by během první hodiny chůze. Musí tady zůstat. Navopak vy tam musíte, nenechaj vás tady. Kdybyste dělal problémy, jsou schopný vás i vodprásknout. Vy maroda hrát nemůžete. Navíc … co si budeme povídat. Zůstat tady bude hodně riskantní.“

„Přesto tady chcete s Abrahamem zůstat …“

„Tak Abraham ví, že ty jeho záda nevydržej. Když půjde do transportu, tak ho zabijou. Možná už při tý cestě, možná v tý nový práci. Tak nemá tak moc co ztratit. Chce dělat mrtvolu, a možná mu to sežerou, možná ne. Je to tak blbý, že by mu to mohlo projít.“

„Co chce dělat?“ je stále Edelstein rozhozený z iniciativy čtrnáctiletého kluka, který se rozhodl ujmout řízení dalších událostí.

„Včera vodvezli mrtvý ze sklepa, ale dneska už je tam nechali. Podle mýho už je tam nechaj. Nejspíš ještě někdo umře, není tu jen tohle voddělení a i další vypadaj bídně. Dole ve sklepě tak asi bude pár mrtvol. No a Abraham si mezi ně chce taky lehnout, až to tady začnou prohledávat a čistit.“

„Prohledávat a čistit?“

„Předpokládám, že až vodsud vypadnete, tak se ty svině rozběhnou po táboře, budou prohledávat blok po bloku, místnost po místnosti, a střílet na všechno, co se ještě pohne. Dobíjet ty, co budou ještě krapánek naživu. Když se Abraham zamotá mezi ty mrtvoly, pokud mu je teda nevodvezou …,“ ušklíbne se Rozenthal, „Tak pokud se mezi ty mrtvý zamotá, tak by mu to mohlo projít. Je riziko, že je pro jistotu pokropěj, ale taky nemusej. Akorát možná chcípne, když tam bude muset ležet nějakou dobu nahej, v týhle zimě. Ale může mu to vyjít, když bude mít kliku.“

„Co ty?“

„Já? Já mám tu svoji skrýš. Ale ta je malinká, a jen pro jednoho, a to tak mojí postavy. Mám tam už nějakej proviant, taky vodu, abych tam nějakou chvíli přežil. Naštěstí je dost zima a kolem dost smradu, aby mě moje hovna a chcanky neprozradily, když tam budu dýl. Jako že by to páchlo. Ale to nehrozí. Taky mě můžou vyhmátnout, ale to jen náhodou. Mám to i vymyšlený, aby mě netrefili, kdyby začali jen tak střílet kolem sebe, do zdí, do podlahy a tak. Tak to někdy dělali, když hledali ukrytý lidi v ghetu. Tak s tím počítám.“

„Ty vážně myslíš na všechno,“ podívá se lékař obdivně na chlapce.

„Tak všechno vohlídat nejde, ale snažím se minimalizovat rizika. Snad to vyjde,“ pokrčí rameny Rozental, je naprosto vyrovnaný, ačkoli bude už brzo bojovat o svůj život, „No a co vy, pane doktore? Už máte sbaleno?“

„Sbaleno? Je tady Joseph …“

„Pane doktore, vy ale nemáte na výběr. Pokud nechcete spáchat sebevraždu, nechat se zabít. K čemu ale bude vaše smrt? Komu to poslouží? Josephovi nepomůžete, a ještě bude umírat s vědomím, že zavinil i vaši smrt. To jistě nechcete."

„Nechci, aby umřel."

„To už ale nezáleží na vás, pane doktore," konstatuje suše chlapec, „Tohle vy už nijak vovlivnit nemůžete," dodá tvrdě.

„Nemůžu …," hlesne Daniel.

„Nemůžete. Pane doktore, vy prostě vodejít musíte. Věděj vo vás, a přijdou si sem pro vás, když nebudete na nástupu. Vytáhnou vás tak jako tak, a když se budete vzpouzet, tak vás klidně vodprásknou. Tak neblázněte. Josephovi tímhle nijak nepomůžete."

„Mám ho tady nechat zdechnout, jak psa, vopuštěnýho …"

„Tak vopuštěnej nebude. Budeme tady my dva. My se vo něj postaráme, dokud … Vypadá fakt dost blbě. Pokud nám tu necháte ty léky, tak mu je můžeme dávat."

„Dávat … sám si říkal, že to tady budou čistit …"

„To jo, ale nejspíš ne všechny bloky naráz. To může trvat den, nebo třeba i dva, pokud budou důkladný. A voni jsou většinou důkladný. Až bude na řadě náš blok, tak si Abraham vleze do toho sklepa, a pokud bude Joseph pořád žít, tak ho mezi ty mrtvoly strčíme taky. Pak už je to vo náhodě, vo štěstí."

„Pokud bude naživu …"

„Pane doktore, pořád se z toho nemůže vyhrabat. Už víc než tejden. Teď se to dost zhoršilo. Může umřít dřív, než ho sem přijdou zabít. Nebo taky ne. To, co říkám, je jediný rozumný řešení. Můžete nám tu nechat i něco k jídlu, pro Josepha, pokud ještě něco máte. Nikdo teď neví, co se tady stane, až zejtra zmizíte."

„Takhle to chceš udělat?" podívá se Edelstein pátravě na chlapce, který neprojevuje žádnou nervozitu, ba právě naopak. Je naprosto klidný, připravený se porvat s osudem i nácky o svůj život. Ale to on vlastně dělá už minimálně čtyři roky. Od svých deseti.

„Jo, takhle to uděláme," kývne hlavou Rozental, „Máme ještě nějakej čas, do rána. Pokud vás teda vodvedou už ráno. My s Abrahamem zalezeme do postelí a budeme dělat nemohoucí. Asi si nás přijdou prověřit a přepočítat. Jen doufám, že nás nezačnou přemisťovat na jeden blok, myslím všechny ty nemohoucí. Pak bych se musel nějak vypařit. Ale budeme jednat podle vokolností."

„Šimone, já … jsem z toho všeho zoufalej …"

„To vidím, pane doktore, to mi říkat nemusíte. Jen doufám, že se brzo vzpamatujete. Potřebujeme, abyste nás přikryl. Joseph nezůstane sám, to vám můžeme slíbit. Vy vopravdu nemůžete už nic víc udělat. Zůstal jste tu s ním, teď ale už je čas vodejít. To je holt život."

„Asi máš pravdu …"

„Určitě mám pravdu, pane doktore. Pokud potřebujete, pomůžeme vám se sbalit, je možný, že budete muset nastoupit už ráno, po apelu. Tak abyste byl připravenej. Ještě teď v noci, nebo před apelem ráno, zaskočte za Josephem a rozlučte se s ním. Sice nevím, jak moc vás bude vnímat … Ale pak už byste třeba nemusel mít čas."

„Myslíš, že už ráno … a co ty? Schováš se už v noci?"

„Ne, to ne," zavrtí hlavou hoch, „Ráno nás určitě budou počítat, tak mě musej vidět. Pak bude asi dost blázinec, a pochybuju, že až to začnou čistit, tak budou mít v rukách seznamy. Ale i kdyby, mohl jsem zmizet kamkoli. Ale nebudu jim dávat moc času na hledání. Zmizím, až nastane správná chvíle. V tom se vyznám, pane doktore. Schovával jsem se hodně dlouho a hodně často."

„Nakonec tě ale chytili a přivezli sem …"

„Máte pravdu. I tady mě můžou najít a zabít, to už je to riziko," pokrčí lhostejně rameny Rozental, určitě není vystrašený, je na podobné situace zvyklý.

„Co mám podle tebe ještě udělat?"

„Vy?" podívá se tázavě kluk, „No já bych se na vašem místě sbalil, a připravil na cestu. Vzal bych si trochu jídla, nejspíš vás moc šacovat nebudou. Nevím, co víc chcete. Pokud ještě něco máte, můžete mi to dát, já to schovám, pro Josepha. No nemusíte se bát, že to sežeru, já už tam svou zásobu mám, na těch čtrnáct dní."

„Nechal bych tady i léky, pro něj …"

„To udělejte. Pokud to půjde, tak mu je budeme dávat. Jen mi řekněte, jak to dávkovat. Dost už vím, vokoukal jsem to tady. Taky byste si měl jít na chvíli lehnout, aspoň na pár hodin. Pokud vás poženou v tom mrazu a sněhu, budete potřebovat dost síly. Hlavně nesmíte zůstat pozadu nebo padnout k zemi, to by vás nejspíš vodpráskli. Na to myslete."

„Zůstat vzadu … vodpráskli …"

„No co si myslíte, že tak asi budou dělat s těma, co už nebudou moct? Copak je neznáte? Tak si dávejte pozor, a držte se někde uvnitř těch řad, pokud vám můžu radit. I kdybyste už nemoh, tak stejně musíte jít dál. Vono to vždycky de, i když se zdá, že už to nejde. Dokud nevomdlíte, tak pořád můžete, na to pamatujte," udílí chlapec rady muži dvakrát tak starému, který na něj hledí konsternován, a zároveň s obdivem.

„Šimone … ne … Máš pravdu," řekne sklesle Edelstein, „Uděláme to tak, jak říkáš."

„Pane doktore, já se teď půjdu podívat na Josepha. Pokud by se probudil, nebo je teď vzhůru, tak za váma skočím, abyste za ním zašel. Bude to těžký, ale vy to zvládnete. Nenecháme ho v tom samotnýho, budeme tu s ním, i když vy vodejdete," slibuje Rozental.

Jelikož lékař nic neříká, tak se hoch zvedne, a následován Libsterem opustí kancelář. V ní zůstane jen zdrcený Daniel, těžce dýchá, snaží se soustředit myšlenky, uklidnit se. Moc se mu to nedaří, neboť ho ovládá neskutečné zoufalství. Beznaděj. Bolest.

Když do místnosti po deseti minutách vstoupí Šimon, nalezne Edelsteina ve stejné pozici, v jaké ho tam zanechal. Zkoumavě se na něj podívá, dělá mu starosti. Potřebuje, aby doktor fungoval, ne aby se zhroutil nebo udělal nějakou pitomost.

„Joseph je vzhůru, čeká na vás," řekne suše.

„Čeká …," hlesne lékař. Trvá mu poměrně dost dlouho, než najde sílu vstát. Kráčí velmi pomalu, a děsí se rozhovoru, který přijde. Právě ztrácí možná posledního žijícího sourozence, neboť o Benjaminovi nic neví a Isaaca už také nejspíš zabili. Teď tu má nechat Josepha, posledního bratra, aby tu zemřel. Pokud ne na svou nemoc, tak ho dozajista zastřelí. Nemůže mu už pomoc, teď už ne, když se nemoc vrátila, dokonce v horší formě.

Klopí zrak, když si sedá na lůžko vedle něho, je zde tlumené osvětlení, a nechce se setkat s jeho pohledem. On jistě také ví, co ho čeká. Tahle strašná chvíle nikdy neměla přijít … Mráz mu přeběhne po zásech, vzpomene si na jiného sourozence, Davida, kterého odvedl na smrtící injekci, aby nemusel umírat v mukách v plynové komoře. Pokud tu Josepha nechá, vlastně ho také odsuzuje k smrti. Ale vzít ho do transporu nemůže, Šimon má pravdu, nevydržel by jít ani hodinu. Buď by umřel, anebo by ho zastřelili. Není žádné řešení, není žádné východisko.

„Dane, je mi hodně blbě," ozve se stísněný hlas mladšího bratra, „Dane, tohle je konec. Teď už nesmíš na nic čekat," dodává naléhavě.

„Ještě nic nekončí …," protestuje chabě lékař.

„Ne, voba to víme," zní hlas písaře vyrovnaně, byť smutně, „Dane, musíš mi slíbit, že už druhou chybu neuděláš. Už nesmíš blbnout."

„Blbnout …"

„Dane, udělas pro mě všechno, co šlo. Víc si udělat nemohl. Teď už je to jen na tobě. Musíš se dostat za doktorem Schröderem a musíš to přežít," sípá nemocný, je zmítán horečkou,

hrozně moc se snaží koncentrovat na zásadní a nejspíš poslední rozhovor se svým starším bratrem.

„Josephe, nemůžu tě tady nechat …“

„Musíš!“ zní hlas maroda rezolutně, „Dane, prosím tě, zachraň se. Seš naše jediná naděje. Jinak se jim to povede, nezůstane z naší rodiny nikdo.“

„Jak se to jen mohlo stát …“

„Stalo se. Dane, prosím, chci umřít s nadějí, že to zvládneš, že se zachráníš. Nesmíš udělat další chybu. Měls vodjet s doktorem Schöderem, teď to musíš zvládnout, dojít k tomu vlaku. Ale ty to zvládneš. S touhle vírou se mi bude líp umírat.“

„Ty přece neumíráš. Jen seš nemocnej …“

„Dane, tohle je konec. To voba víme. Tak prosím tě neblbni,“ říká ztěžka mladší sourozenec, jeho hlas zní naléhavě.

„Josephe …,“ vydere se z úst staršího bratra, konečně se podívá na toho mladšího, uchopí ho za ruku, je teplá a zpocená. Pohlédne na zmučený obličej sedmnáctiletého chlapce, který zde prošel skutečným peklem. Znásilněný, vykastrovaý, a teď … Jsou to opravdu jen náhody, nebo někdo tak strašný osud pro jejich rodinu naplánoval? Kdyby onemocněl o pár týdnů dříve, nebo později, až by byli na tom novém místě, určitě by se uzdravil. Ačkoli je vždy riziko, u zápalu plic … Ale tady, v tuto chvíli …

„Dane, je mi hodně blbě. Chce se mi moc spát. Musím to slyšet. Musím slyšet ten tvůj slib,“ zní slova nemocného zoufale, „Nesmíš mě nechat umřít s vědomím, že jsem zabil i tebe.“

„Josephe, ty za nic nemůžeš. To všechno voni. To je jejich práce. Ty seš jen vobětí. Stejně jako všichni další … Je to strašný … Nechat tě tady a jít do toho transportu,“ říká tesklivým hlasem Daniel.

„Musíš to ale udělat. Mně už pomoc nemůžeš. Jen bys taky umřel. Zbytečně. Slib mi to!“

„Slibuju …,“ hlesne starší bratr.

„Dane, pamatuj, je to slib umírajícímu, ten musíš dodržet,“ upozorní mladší ze sourozenců.

„Josephe, ty neumíráš …“

„Dane, voba víme, jak to skončí. Ale ty budeš ten, kdo to zvládne. Jim navzdory. Budeš mít děti, hodně dětí. To bude naše pomsta … jim. Chtěli nás vyhladit … a ty budeš mít děti …,“ hovoří hodně ztěžka nemocný, jako by vyřčení slibu znamenalo úlevu, ale také ztrátu vysoké koncentrace udržet se při vědomí.

„Budu tu s tebou …“

„Jen než usnu … musíš si vodpočinout … dlouhej pochod … potřebuješ sílu,“ zavírají se oči Josepha, je patrné, jak se je snaží udržet otevřené, ale únava je stále silnější a silnější.

„Já to zvládnu. To ti slibuji,“ říká tichým hlasem Daniel, „Budu mít hodně dětí, a taky vnuků a vnuček.“

„Tak je to … správný,“ ozve se tichý hlas z podušek, a pak cukání víček povolí. Mladík už upadl do tenat spánku.

Daniel u něho zůstane sedět ještě asi půl hodiny, pořád ho drží za ruku, nedokáže se zvednout a odejít.

„Pane doktore, jděte si lehnout. Myslete na sebe,“ ozve se hlas Rozentala, „Už je noc, za chvíli vás budou budit. Pokud půjdete už zejtra, budete potřebovat bejt aspoň trochu vodpočatej. Bude to peklo, ten pochod.“

„Já vím,“ drápe se na nohy lékař, „Pojď se mnou,“ dodá.

Edelstein odvede chlapce do kanceláře, tam mu předá léky a také vysvětlí, jak se mají dávkovat a kdy podávat. Naopak hoch přinese ty zbylé, co byly doposu uschované ve skrýši. Většinu tam zase vrátí, když se domluví na jejich používání.

Následně projdou i zbytek jídla, co zde ještě lékař má, a ukazuje se, že ho není zase tak málo. Většinu si chlapec odnese, a zbytek dostane za úkol si vzít, pokud by opravdu šel Daniel do transportu už zítra ráno.

„Šimone, sedni si," ukáže Edelstein na židli, pak sám nalije dva panáky, a vytáhne dvě cigarety, „Jak se zdá, tak tobě jedinýmu to tady pořádně myslí."

„Někdo si musí zachovat zdravej rozum, když jiný vyšilujou," vyfoukne kluk kouř.

„Máš pravdu … jsem úplně v prdeli … nevím, jestli to zvládnu …"

„Ale jo, pane doktore. Už jste tady toho taky přestál moc … Jste silnej, dobře voblečenej, vy k tomu vlaku dojdete. A doktor Schröder si vás pak vytáhne, a vy tam někde přečkáte, až to všechno skončí. To dáte, pane doktore."

„Kéž bys měl pravdu. Toho pochodu se tak nebojím … no vlastně bojím, ale ne tolik … víc se bojím chvíle, kdy vodsuď budu muset vodejít …"

„Prostě vodejdete a bude to. Vážně nemůžete už nic udělat."

„Asi ne … Šimone, co si myslíš, jak to tady dopadne? Jakou ty máš šanci, že ti ten tvůj plán vyjde?"

„Naději?" zamyslí se hoch, „Tak padesát na padesát," řekne s bohorovným klidem, „Možná trochu větší. Ale posrat se toho může hodně. Taky tady už nikdo nebude topit, bude strašná zima. Můžu taky umrznout, tam v tý skrýši. Nebo taky vonemocnět a chcípnout. Můžou mě i vyhmátnout a vodprásknout. Je toho hodně, pane doktore. Ale tohle já už zažil, víckrát, tak proto možná je ta moje šance větší, než těch padesát na padesát."

„Co Abraham a Joseph?"

„Pane doktore, co vám mám říkat?" podívá se rozpačitě chlapec, „Jistě si umíte vodpovědět i sám."

„Chci znát tvůj názor … vzhledem k tvejm zkušenostem."

„Bude záležet na mnoha věcích. Jak moc budou důsledný, až to tady budou čistit. Taky jak moc budou mít času, jak rychle budou postupovat Rusáci. Pokud budou důsledný, tak … Ale i kdyby nebyly, pořád nemaj vyhráno. Zvlášť Joseph, kterej je nemocnej, a jestli tomu dobře rozumím, tak dost vážně. Jak říkám, bude tu děsná zima, a i když my něco k jídlu máme … Pane doktore, ani jeden moc velkou šanci nemá. Byl by to zázrak, kdyby někdo z nich přežil. Ale tohle jste asi slyšet nechtěl, co?"

„Já to vím, Šimone," řekne tiše Edelstein.

„Já vím, že to víte. Ale vážně nic víc udělat nemůžete. Tohle je holt vosud."

„Zůstane tu sám … vopuštěnej …"

„Pane doktore, nebude tu sám. Budu se vo něj starat, dokud to půjde," slibuje Rozenthal.

„Nakonec se budeš muset schovat …"

„Asi jo … ale do tý doby … Pane doktore, měl byste si vážně jít lehnout. Už je moc hodin, a za chvíli bude budíček," říká chlapec mírně naléhavým hlasem.

„Jako vždycky máš pravdu … jenže já stejně těžko usnu … jsem tak rozčílenej …"

„Aspoň to zkuste. Na všem jsme domluvený. Nebo si dejte ještě jednoho, třeba pak spíš usnete," ukáže Rozental na láhev, „Pane doktore, až dokouřím, tak půjdu. Zůstanu u Josepha, kdyby něco."

Daniel už neodpoví, proto Šimon naplní svá slova, dá si pár prásků, típne nepatrný zbyteček cigarety a potom kancelář opustí. Lékař hledí na dveře, ale pohled má nepřítomný. Po chvíli hrábne po láhvi na stole a naplní si znovu prázdnou skleničku. Přitom ví, že v alkoholu spásu najít nemůže.

EVAKUACE BIRKENAU

Isaac Edelstein se probudí do dalšího dne. Konktétně do čtvrtka osmnáctého ledna. Již včera odešlo z Birkenau mnoho vězňů, ale podle apelu odhaduje, že jich tady jsou stále tisíce. Ovšem každému je jasné, že konečná evakuace je na spadnutí, a tím pádem se kriticky blíží chvíle, kdy tady nejspíš zůstane jejich komando osamocené. Co pak přijde, je jim jasné.

Naposledy byli v zóně smrti v neděli čtrnáctého, od té doby stále setrvávají v sektoru BIId, na bloku šestnáct. Dobře vědí, na co čekají, a to je nasplňuje zoufalstvím. Nenacházejí žádný způsob, jak by mohli ze smrtelné pasti vyklouznout.

Dnes je pro ně situace stejná, po skončení nástupu dostanou příkaz se zdržovat na svém bloku. Dokonce jim dost rázně dají příkaz ho vůbec neopouštět. Venku je otřesných dvacet stupňů pod nulou, a v tomto děsivém mrazu se začíná s přípravou na konečnou evakuaci sektoru BIId. To je již patrné.

Vlastně Edelstein je jediný, který sektor v předchozích dnech ze sonderkomanda opustil, neboť se prokázal propustkou a šel se podívat ke Krematoriu V. Tam stále pracuje třicetičlenné komando, pořád pálí mrtvé, co jim tam sváží. Pouze již příjezdy nebožtíků nejsou pravidelné, jak bývalo dříve zvykem, ale spíše nahodilé.

Po skončení apelu a návratu na barák, posnídá Isaac se svým pipelem podruhé, využívají svých posledních zásob. Nevidí moc důvodů je schovávat, protože nejspíš už další snídani nezažijí. Maximálně si něco nechat do kapsy. Dnes se zdá být tím dnem D, kdy se jejich osud naplní. Až odsud zmizí ostatní vězni, nepochybně s nimi skoncují.

„Možná ten náš barák zapálej," svěřuje se Lemke Pliszko se svými obavami svému kolegovi kápovi, „Tak jako to udělali s tou stodolou, kam se schovala část z těch, co utekli. Normálně to zapálili a kdo vyběhl, toho pokropili z kulometu."

„Maj i jiný možnosti, je nás tady jen pár, a nemáme žádný zbraně," zavrtí hlavou Edelstein, „Je to úplně na hovno," zhodnotí realisticky jejich vyhlídky.

„Pořád to maj pod kontrolou, díval jsem se, jak je tam řaděj. Nás určitě hlídaj. Navíc se lišíme, skoro všichni vostatní maj ty pruhovaný mundůry, taky vypadaj dost zbědovaně."

„Máš pravdu," pokývá hlavou Isaac.

Nervozita v bloku šestnáct se zvyšuje. Mnozí tuší, že jim zbývají jen hodiny života. Pravděpodobně do večera k ničemu nedojde, dokud tady budou ty další vězni, ale potom … K večeru, nebo nanejvýš zítra ráno, možná i v noci. Přitom nemají žádnou šanci, jak s nimi bojovat, sedmdesát bezbranných mužů, proti po zuby ozbrojeným vojákům. Jak může případná konfrontace dopadnout, je každému více než jasné.

„Pane, nedomluvilo se něco? Jak se budeme bránit?" položí dotaz Kamzon, polehává skleslý na lůžku, nabalený v oblečení, a žvýká zbytek salámu.

„Co chceš domlouvat. Maj to tady všechno vobšancovaný."

„To nebude nic? Půjdeme klidně?"

„Haime, můžeme se vzpouzet, ale tak jako tak nás zabijou," říká tichým hlasem Edelstein, „Každej si asi může zvolit svůj způsob."

„Nešlo by se nějak zamotat mezi ty další? Třeba by nás přehlídli."

„To už mě taky napadlo, a určitě i jiný. Ale podívej, jak vypadáme my, a jak ty další. Navíc dělaj prezenci, nepustí nás přes bránu. Jsme strašně moc nápadný, v tom našem privilegovaným voblečení, a taky jak vypadáme. Nikdo tady není moc pohublej, a vyzáblej už vůbec nikdo. Každej by mezi nima byl jak pěst na voko," popisuje skutečnost Isaac.

„Já vím … ale pane, přece něco udělat musíme … to tu jen budeme sedět a čekat, až nás vytáhnou ven a postřílej?"

„Haime, už tady takhle čekáme několik dní … pořád ten zasranej zázrak nepřichází. A už na něj moc času nezbejvá. Podej mi tu láhev,“ natáhne kápo ruku, do které mu rozechvělý pipel vtiskne vzápětí poloprázdou flašku kořalky.

Edelstein kolem jedenácté hodiny zkusí vyjít z bloku, a kupodivu mu v tom nikdo nebrání. Nezdá se, že by je přímo někdo hlídal, ale v táboře je dost esesáků, neboť se starají o formování kolon vězňů, co budou odcházet. Právě tohle ho zajímá, protože je to poslední šance, jak se odsud dostat.

Nenápadně se snaží sledovat, jak vše probíhá, a moc tím potěšen není. Skupina tak asi tisíce vězňů stojí spořádaně, a ještě před opuštěním tábora jsou přítomní kontrolováni pomocí kartoték. Tím pádem je šance se mezi běžné vězně zamotat nulová, i když pomine tu odlišnost v oblečení či ve vizáži. Každý by byl odhalený. Na druhé straně si ti odcházející mohou vzít i přikrývky, a do nich se v hrozné zimě mnozí balí, tím by se snad dalo částečně zakrýt lepší vyživení a nakonec i to oblečení. Ale pravděpodobnost odhalení je velmi vysoká. I bez těch zatracených kontrol pomocí seznamů.

Vrátí se zamlklý a zasmušilý zpátky na blok, a logicky za ním přijde Lemke Pliszko a také Shlomo Venezia, který ze skupiny řeckých Židů umí nejlépe německy a tak je jejich mluvčím. Isaac jim popíše, co vysledoval, a ani jeden z toho radost nemá.

„Vážně všechny kontrolují?“ ptá se Pliszko.

„Ano, mají v tom pořádek. Je téměř vyloučené se mezi ně nějak dostat, bez domluvy. Nikdo se s námi ale nedomluví, nikdo to nebude riskovat,“ sdělí svůj názor, ale sdílejí ho i ostatní.

„Jak to jde rychle?“ zeptá se Venezia.

„Zase tak moc ne,“ zarazí se Edelstein, „Myslíš, že by na konci mohl být zmatek?“ snaží se mluvit zřetelně, aby mu mladík rozuměl. Ten jen pokrčí rameny.

Napětí na bloku šestnáct je obrovské, nenápadně sledují, co se děje kolem jejich baráku a také v celém táboře. Přes probíhající evakuaci zatím žádný zmatek nenastává, k jejich malé radosti. Pozitivní je snad jen skutečnost, že je nikdo extra nehlídá, před dveřmi nestojí esesák, který by nedovolil nikomu vystrčit ven ani nos. Asi to považují za zbytečné, nebo mají jiné starosti, spojené s vytvářením kolon.

Na jednu stranu se čas vleče, z pohledu nicnedělání, a na druhé straně utíká strašně rychle, pokud myslí na svou smrt, která přijde po vyklizení sektoru. Přitom oni stále zůstávají na svém bloku a mnozí se modlí o zázrak. Ale po pravdě na něj věří málokdo. Tábor se postupně vyklidňuje, velmi spořádaně ho opouští skupiny mezi jedním až dvěma tisíci muži. A pořád si je kontrolují, ačkoli tím se odchod protahuje, a stále ještě dost vězňů v sektoru zůstává.

Pomalu se začíná smrákat, je kolem čtvrté hodiny odpolední, mráz je velký, všude sníh, a také organizovaný chaos. Náhle ale někdo rozšířil zprávu, že se Rudá armáda blíží. Nejspíše některý z esesáků, a ti další nyní začínají vyvíjet hektickou činnost. Tím pádem ale také roste zmatek. Náckové nechávají snášet na hromady zbytky knih a kartoték, polévají je hořlavou látkou a zapalují. Tyto dokumenty nesmějí padnout do rukou nepříteli.

Edelstein znovu vyrazí na průzkum, a není dle všeho sám, koho to napadne. Většina sonderkomanda však zůstává na bloku. Oproti předchozímu průběhu dne dochází k nepřehlédnutelné změně, tohle už není ten solidně organizovaný chaos, zbylí vězni pobíhají po prostoru, snaží se sehnat něco na přilepšenou, a dokonce se skupince podaří vypáčit zámek u baráku, kde je skladováno oblečení a také snad potraviny. Berou, co jim přijde pod ruku a nedbají nadávání kápů či dokonce esesáků. Ti jsou však zdrženliví, evidentně nechtějí vyprovokovat konflikt. Potřebují sehnat do houfu zbylé vězně a odvést je pryč. Mezitím jiní na hořící hromadu papírů přihazují další a další dokumenty, co zde ještě zbyly.

Isaac se vrátí zpátky na blok šestnáct, a spatří tam živě diskutující skupinku řeckých Židů. Ti jsou dost rozrušeni, dle všeho se nechtějí nechat zabít a něco plánují. Otázkou je co. Proto zajde za Veneziou, aby se ho na jejich plán zeptal.

„Jdeme do toho, pane," odpovídá Shlomo lámanou němčinou.

„Do čeho jdete?" nepochopí Edelstein.

„Jít ven, mezi ty další. Jít s nima pryč. Jedna šance, další už ne," vysvětluje mladík.

„Dělají ty kontroly, u brány," upozorní kápo.

„Jedna šance, pane," zavrtí hlavou Venezia, pak se již vězeňskému funkcionáři nevěnuje a vrací se ke svým lidem. Také Isaac zamíří za svým pipelem.

„Co se děje, pane?" ptá se Kamzon vzrušeným hlasem.

„Venku je bordel. Pálej tam dokumenty, vězni dokonce vyloupili skladiště. Ty Řekové to chtěj risknout, a zaplíst se mezi normální vězně," vysvětluje Isaac.

„To může vyjít, pane?"

„Nejspíš ne, ale Shlomo má pravdu, je to poslední šance. Když tady zůstaneme, tak nás povražděj. Tak je vlastně jedno, jestli nás u brány vodhalej a vodprásknou na místě, nebo vrátěj zpátky," pokrčí rameny kápo.

„Půjdeme taky, pane?"

„Zkusíme to. Haime, moc nadějí si ale nedělej, jsme nápadný jako … to je jedno jako co. Vem si deku, zabalíme se do ní, to voni tolerujou, jak jsem vypozoroval. Ale stačí, když se nám podívaj na nohy. Dost z nich má jen dřeváky, a my kvalitní kožený boty, někdo holínky. Ale asi je vážně jen jedna šance, a když nevyjde, tak je konec. Ale když nic nezkusíme, tak taky, takže je to vlastně jedno," začne se Edelstein hrabat ve svých věcech.

„Co chcete dělat, pane?"

„Tak za prvý. Navlíkneme si na sebe ty bundy, co v nich máme zašitý ty věci. Už je to jedno, když nás začnou šacovat, tak nás stejně poznaj. Když ne, třeba to proneseme. Taky spolkneme každej ty balíčky, co máme připravený. To pro případ, kdybysme se museli tý bundy zbavit, nebo nám ji sebrali. Možná už to ani nevysereme," ušklíbne se, „Pak to možná skončí v peci s náma. Nebo nás tu nechaj ležet, možná už ani nikoho spalovat nebudou. Kdoví, jestli ještě ta pětka dneska funguje."

„Hned to udělám, pane," začne jednat horlivě pipel, bere si zmíněnou bundu a druhou podává svému ochránci. Také do sebe souká tři balíčky s brilianty, a zapíjí je studeným čajem. Hned poté prohledává jejich prostor, zda tam někde nezapomněl cigarety či něco k jídlu.

Edelstein také pozře tři malé igelitové balíčky a navléká se do bundy s cennou nádivkou. Z té staré si vyndavá z kapsy kus chleba, sýra a salámu, přendává to do nového oblečení. Vybírá i přikrývku, kterou přes sebe chce přehodit.

„Tuhle ne," okřikne svého sluhu, a když vidí jeho udivený výraz, dodá vysvětlení, „Copak nevidíš, jak je nápadná? Vem si tu co nejvíc potrhanou."

„Jistě, pane," pochopí výtku Kamzon a hledá deku podle příkazu. Ale většina je v dobrém stavu, oni měli vždy dost věcí, a dobrých věcí. Však i jejich oblečení se významně liší od běžných vězňů. Včetně různých čepic, například Morris Kesselman, pipel kápa Pliszka, tak ten má ruskou beranici, taky prošívanou bundu jako oni a na nohách zánovní holínky. Taky určitě bude hrozně nápadný.

Edelstein se rozhlédne. Členové sonderkomanda pocházející z Řecka se již vytrácejí, pochopitelně ne najednou, ale postupně. Jejich příkladu zřejmě chtějí následovat i další, vzniklý zmatek v sektoru jim dává alespoň malou šanci. Ačkoli většina má velké obavy, že budou prokouknuti a buď vráceni, nebo rovnou u brány zastřeleni.

„Pane, co budeme dělat, když na nás přijdou?" položí logickou otázku pipel.

„To už je na tobě, a taky na nich. Buď tě vrátěj, a ty poslechneš, nebo tě rovnou zastřelej. Nebo neposlechneš a zkusíš se s nima prát. Pak tě taky zastřelej."

„Když se vrátím, tak mě taky zastřelej, ne?"

„Jo, taky. Takže dělej, co uznáš za vhodný. Haime, zkusíme se držet spolu, ale jinak, tam u brány, tak tam jede každej na sebe. Když tebe pustěj a mě poznaj, tak běž. To samý platí i vobráceně. Hlavně se snaž bejt nenápadnej."

„Nenápadnej … v tomhle," ukáže na svoje civilní hadry sluha, a taky na teplé a pohodlné boty, co si pečlivě vybral, odzkoušel a rozšlápl.

„Zabal se do tý deky, snaž se přikrčit, dělat vyzáblíka. Prostě se nějak hrb, ať vypadáš zuboženě."

„Pane, ale když budou dělat tu kontrolu, podle těch seznamů …"

„Tak jsme v prdeli. Jediná šance je, že budou spěchat a ty, co tady zbyli, seženou do řad a vypustěj. Pokud to budou kontrolovat, tak to bude v prdeli. Můžeš zkusit tvrdit, že v tom maj bordel, vymyslet si nějaký komando, ale asi to neprojde. Ale teď se už spakuj a jdeme, ať tu nezůstaneme poslední. Než si všimnou, že je barák skoro prázdnej a postavěj sem stráž. Ale to pak asi bude jedno, protože pak to u brány určitě začnou prověřovat. Výhoda je, že se vo nás nikdo v tuhle chvíli nestará. Ale pokud sem někdo nakoukne, tak jsme všichni v prdeli," pobízí Isaac svého pipela, aby co nejrychleji zmizeli z bloku.

Venezia a spol jsou již dávno pryč, když i oni dva konečně vyklouznou ze dveří a nenápadně od nich kráčí co nejdále. Pak na pokyn kápa, který však své označení sundal a i s obuškem nechal v baráku, zamíří ke skupince zimou se třesoucích vězňů. Dle všeho jim někdo nařídil, aby začali tvořit kolonu, ale pořád je všude plno pohybu, někteří ještě zabíhají do baráků, možná hledají další pokrývku, do které by se zabalili. Vždyť je kolem dvaceti pod nulou a možná ještě přituhne, jak na tábor padá tma. Už ho zase osvětlují reflektory.

„Co teď, pane?" zašeptá Kamzon, třese se mu hlas, jak zimou, tak nervozitou.

„Teď mužeme jen čekat a modlit se, aby to vyšlo."

„Pane, i když projdeme tou bránou, tak asi stejně vyhráno nemáme, ne?"

„Ne, nemáme. Jestli nás začnou hledat … jediná šance je, že by nějakej pitomec ty záznamy vo tom našem komandu spálil," ukáže Edelstein na hořící hromadu různých papírů, sešitů, „Jinak nás lehce najdou," poklepe si na místo, kde má vytetované číslo.

„Moc šancí teda nemáme."

„Ne, ale proč to nezkusit. Dyť vlastně vůbec nic neriskujeme. Můžeme na tom jen vydělat."

„Třeba to bude ten zázrak, vo kterej jsem se měl modlit."

„Třeba. Jenže my těch zázraků potřebujeme hned několik," ušklíbne se Isaac, ale ve ztuhlé tváři se mu výraz nezmění. I přes skvělé oblečení, skrývané pod dekou, se do něj dává pořádná zima.

Podívá se na hodinky, ty si nechal, udělili mu právo je nosit, je něco málo po páté hodině. Esesáci se snaží vytvořit pětistupy, ale pořád se jim to moc nedaří. Nadávají, nutí poskakující vězně, co klepou kosu, aby se seřadili. Jak se zdá, opravdu už půjdou všichni, co zde zbyli, a nepochybně to samé i z jiných sektorů.

Isaac se rozhlíží. Pořád je jich tady několik tisíc, a teď už jsou jistě i smíchaní z různých baráků, takže kontrola u brány bude obtížná a pokud s ní začnou, dost se jim všechno protáhne. Dle všeho jsou náckové dost nervózní, fáma o postupu Rudé armády zafungovala, kdo by také chtěl spatřit ruského vojáka na vlastní oči. Nebo to není fáma a jsou poblíž? Pak by teprve přišel ten zázrak, kdyby dorazili a osvobodili je. Ale tomu nevěří, tak blízko asi nebudou.

Ta zima je hrozná, poskakuje na místě, jeho pipel činí totéž, a i další se snaží tímto způsobem zahřát. Zatím sice nikdo sonderkomando nehledá, ale čas se vleče a tím vzrůstá

nebezpečí, že někdo nahlédne do bloku šestnáct a spustí alarm. Jedinou nadějí je, že na ně v tom zmatku zapomenou. Ale ani pak vyhráno nemají, jak říkal svému pipelovi, pořád mohou prezenci udělat, kdykoli během pochodu. Pokud nějaký aktivista nezničil záznamy o sonderkomandu, tak je musí podle vytetovaných čísel lehce najít. Třeba i zítra, pozítří. Netuší, kam je povlečou. Jestli tedy vůbec opustí tenhle proklatej sektor.

Kolem půl šesté se konečně něco začne dít. Esesáci i pověření kápové řvou a snaží se shluk promrzlých vězňů dostat do pětistupů, a ty první už směřují k bráně. Tím směrem se Edelstein upřeně dívá, teď přijde první klíčová část velmi nejisté cesty k záchraně. Stráže zastaví první pětici, a … a pak ji pustí! Žádná kontrola podle seznamu. Další pětice a to samé. Jen chtějí, aby byl dodržený tvar, a ten se následně rovná na silnici před táborem BII.

„Vypadá to nadějně," zašeptá Isaac svému sluhovi, „Jen zkus bejt nenápadnej," dodává. Haima má po své pravici, on sám si vydobyl dost nekompromisně místo uprostřed pětice, takže ani jeden z nich není na kraji.

„Ano, pane," třese se Kamzon zimou i nervozitou.

Trvá však dost dlouho, než se dostanou až k bráně. Ještě je pět řad před nimi, čtyři, tři, dva. Teď to přichází. Edelstein křečovitě svírá deku, záměrně se hrbí, snaží se působit sešlým dojmem. Naštěstí je moc neprohlížejí, to je naděje. Pak strážný mávne rukou.

Tak, a teď jsou na silnici, mimo sektor BIId, ale pořád ještě v Birkenau. Pořád mají náckové dost času vše zastavit a začít intenzivně hledat sonderkomando. Hned tady na místě. Nic takového však nepřichází, naopak za nimi jsou již venku i další řady. Nacházejí se tak uprostřed mnohatisícové masy zubožených lidských bytostí, co vyhánějí z jednoho koncentračního tábora, aby je po jistě strastiplné cestě zavřeli do jiného.

„Pane, my to dokázali," šeptá rozrušený Kamzon.

„Pořád jsme uvnitř," sykne Isaac, „Haime, pořád hrajeme vo čas. Jediná šance je během toho přesunu zmizet, utýct. Jinak nás najdou a zabijou."

„Chcete … kdy?"

„Nevím. Nevím, kdy bude příležitost. Ale kdyby byla … je to na tobě. Pokud bych začal zdrhat, tak můžeš taky, nebo zůstat. Nevím, jestli bude šance nenápadně zmizet, nevím, kudy půjdeme."

„Kam nás můžou vést, takhle na noc?"

„Netuším. Určitě nás budou dobře hlídat, možná se žádná příležitost nenaskytne, možná jen jedna jediná. Ale můžou nás přitom taky vodprásknout. Rozhodnout se budeš muset sám. Ale Haime, ne aby tě napadla nějaká blbost. Jen když bude šance, aspoň nějaká, že to vyjde," drkotá zuby Isaac.

„Počkám na vás, pane. Vy máte větší zkušenosti," slibuje pipel.

Raději zmlknou, protože kolem prochází esesák a oni na sebe rozhodně upozornit nechtějí. Proto taky položí Edelstein prst na ústa a sluha kývne. Od té doby zůstávají v naprosté tichosti.

Kolona se formuje dost dlouho, a pak se začíná lidský had pomalu plazit dopředu. Isaac odhaduje, že je v něm několik tisíc vězňů, což té sedmdesátce ze sonderkomanda pro tuto fázi záchrany dává naději. U brány nenastal žádný zádrhel, a stále nikdo nespustil poplach, že svědkové ze zóny smrti, určení k likvidaci, už nejsou na bloku šestnáct. Je ale jen otázkou času, kdy na to přijdou.

Nicméně zatím se nic neděje, a Isaac i se svým sluhou se v rámci kolony dostanou až na normální silnici. Ta je však lemována esesáky se psy, se zbraněmi v pohotovostní poloze. Je jasné, že jakmile by se někdo vychýlil z udržovaného tvaru, bez milosti ho zastřelí. Nicméně si Edelstein uvědomuje, že jejich akcie o něco málo stouply, ale jak moc, nedokáže odhadnout. Z nulové hodnoty je však i malá změna dost patrná.

JENOM VŠECHNO POŘÁD KOMPLIKUJEŠ

Je kolem desáté hodiny večerní, a Daniel Edelstein ztěžka dopadne na židli ve své kanceláři. Dnešního dne ještě do transportu nešel, neboť ten opravdu poslední vyrazí vstříc dalšímu utrpení až zítra. Již dost vězňů sem přišlo z jiných táborů, a v kolonách zase základní tábor opustilo. Přesto jich tady zůstává několik tisíc, a ještě dle všeho přicházejí další, také snad i poslední z Birkenau.

„Tady máte," nabízí mu Rozental kávu, kterou pro něj připravil.

„Děkuju ti," hlesne Daniel, je zdeptaný, protože stav Josepha se nejen nelepší, ale ještě se zhoršil. Chvílemi sice normálně komunikuje, ale pak je dezorientovaný. Přes podávané léky začíná zápal plic vítězit a vše zřejmě spěje ke špatnému konci. Zvláště v těchto hrozných podmínkách, kdy i na ložnicích je velká zima. Sice je nemocný mladý a poměrně silný, ale nevypadá to dobře.

„Můžu pro vás ještě něco udělat, pane doktore?"

„Ne, ne," zavrtí hlavou Edelstein, „Sbalenej jsem už vod včerejška … jen asi potřebuju bejt sám."

„Bejt sám … jak chcete, pane doktore. Ale není lepší … já se nevnucuju," pokrčí rameny hoch.

„Šimone, podívej se tady, jestli ještě něco nemůžeš potřebovat. Můžeš si vzít, co budeš chtít," zní hlas lékaře znaveně a apaticky.

„Na to bude dost času, až vodejdete. No nepředpokládám, že by sem hned vtrhli a začali to tady čistit. Navíc je tu Abraham, může hlídat a já slídit," ušklíbne se Rozental, pak zvážní, „Pane doktore, s Josephem to vypadá špatně, co?"

„Špatně," vzdychne Daniel.

„Von umírá, že jo."

„Šimone …"

„Pane doktore, až vodejdete, tak nebude sám. Abraham může hlídat, a já budu u něj. Jak říkám, asi sem hned nevtrhnou. Dneska byl v táboře dost velkej zmatek, a asi bude i zejtra, než ta poslední skupina vodejde. Budu u něj, dokud to bude možný, dokud mě to nebude vohrožovat. To vám můžu slíbit."

„Stejně mu podávej ty léky …"

„No to je jasný, pane doktore. Já jen, že nějak moc nezabíraj. Ale nevykašlu se na něj, to ne. Uvidíme, jak to tady bude vypadat."

„Šimone, nechci po tobě, abys riskoval svůj život."

„To mi říkat nemusíte, pane doktore. Mám Josepha rád, ale sebe přece jen vo něco víc. Udělám pro něj, co půjde, ale pak se postrám sám vo sebe. Mám přeci jen větší naději."

„Určitě … Šimone, přeci jen bych chtěl bejt sám … Jdi za ním, a kdyby se probudil, tak pro mě přijď. Ještě bych mohl … asi naposledy …"

„Možná vás nebude vnímat, naposledy byl dost mimo …"

„Trochu blouznil, asi z tý horečky. Ale chvílema vnímal … ještě s ním naposledy mluvit. Než … než ho vopustím …"

„Pane doktore, nemůžete jinak. Já vím, je to blbý, ale nic jinýho vám nezbejvá. Navíc, pokud vím, tak jste mu to slíbil, že neuděláte žádnou blbost a půjdete do toho transportu."

„Jak to víš?"

„Řekl mi to … vlastně mě požádal, abych na vás dohlídnul. Abyste vážně vodešel. Musíte to udělat, i kvůli němu. Jakej by to mělo smysl, kdybyste umřeli voba."

„Máš pravdu, ale … Šimone, bež už, prosím.“

Kluk kývne a s drobným povzdechem opustí místnost. Rozumí bolesti, kterou prožívá lékař, ale na druhé straně by měl mít rozum a nehrotit to. Pro Josepha už udělat nic nemůže, a tak musí myslet taky na sebe. Nevypadadá dobře, a bude mít problémy, aby vydržel ten pochod, v té své mizerné náladě. Ale snad to zvládne.

Daniel po zavření dveří zůstává nehybně sedět a hlavou se mu honí spousta myšlenek. Bohužel se objevují takové, které ho trýzní. Vzpomínky na rozhovory s Josephem, jak uvažoval o studiu mediciny. Jak hrozně trpěl, když ho vykastrovali. Objevují se i další, na dvojčata, na Davida, na Isaaca, který je už nejspíš mrtvý, sonderkomando jistě do transportu nezařadí.

Vytáhne si cigaretu, měl by s nimi šetřit, zapálí si, sáhne po silné kávě. Ta také už pomalu dochází, ale co, zítra už tohle místo opustí. Zbývá mu už jen Helene, a kdoví, co s ní bude. Také může onemocnět a umřít, i když ji třeba nebudou přímo týrat. Je to hrůza, co potkalo jeho rodinu. Co potkalo tisíce rodin. Z mnohých taky přežívá už jen jediný člen, a některé vyhubili do posledního.

Ztrácí pojem o čase, byť tady má hodiny. Ale ty nevnímá, stejně jako svět okolo sebe. Je pohroužený do svého rozbolavělého nitra, utápí se v beznaději a trýznivých myšlenkách. Je mu hrozně, vše na něj padá, vše mu přijde nicotné a zbytečné. Nemá smysl se o nic snažit, všechno spěje k jedinému konci. Přitom ví, že zítra bude bojovat o svůj život, až je poženou v hrozném mrazu krajinou, zapadanou sněhem. Ale má vůbec ještě chuť o svůj život bojovat? Nebylo by lepší, kdyby všechno skončilo? S tím i ta hrozná duševní trýzeň, kterou prožívá? Zaregistruje otevírání dveří, do nich vstupuje Šimon.

„Probral se?“ pozvedne k němu své zmučené oči.

„Ne, pořád spí. Ale hledaj vás tu dva … přivedu je sem. Abraham bude hlídat,“ říká kluk.

„Dva? Jaký dva?“ nechápe lékař.

„Hned tu budou,“ zmizí hoch, nicméně nechá dveře otevřené. Zmatený Daniel na ně hledí, a vlastně mu je úplně jedno, kdo ho hledá. Možná chce někdo pomoc, možná někdo onemocněl a chce léky, před tou strašnou cestou.

Zarazí se, ti dva vypadají dost nuzně. Jsou zabalení do pokrývek, není jim vidět do obličeje. Nejspíš je odněkud přivedli, pořád sem asi ještě přivádějí vězně z přidružených táborů.

„Co chcete?“ zachrčí a zvedá se.

„Dane,“ ozve se jeden z mužů, a pomalu odhaluje svou tvář.

„Kdo jste? Znám vás?“ začíná mít Edelstein obavy, taky by se mohl přijít někdo pomstít. Třeba jim ublížil, anebo jejich sourozenci, a oni přišli srovnat účty. Ale ať, tak ať ho třeba zabijí, jemu už je to jedno.

„Dane, ty mě nepoznáváš?“ sejme ze sebe mladý muž pokrývku.

„Mám tě znát … ty … ty … to není možný,“ třeští lékař oči.

„Dane, rád tě vidím, ale …“

„Isaacu … seš to vážně ty?“ nevěří svým očím Daniel.

„Jo, a tady je Haim. Dane, všechno je …“

„To není možný … Myslel jsem, že tě zabili …“

„To maj asi taky v úmyslu. Jenže tam měli tak trochu bordel, a my se přimíchali mezi vostatní vězně. Tak nás dohnali až sem. Vzpomněl jsem si na tebe a Josepha, a napadlo mě … Nečekal jsem, že tady ještě budete.“

„Joseph …,“ zakvílí starší z bratrů, „Joseph umírá …“

„Umírá?“ zarazí se mladší sourozenec.

„Má zápal plic … leží vedle …“

„To mě mrzí. Dane, nechci tě vohrožovat. Nejspíš nás už hledaj. Radši vodsud vypadneme, ani jsem nečekal, že tě tady najdu. Ale …“

„Hledaj vás …“

„Určitě. Chtěli nás zabít, až vodejdou ty jiný vězni. Ale my zmizeli spolu s nima. Určitě na to už přišli a určitě nás už hledaj. Možná bych měl zmizet. V táboře je teda dost velkej zmatek, každej hledá nějakej barák, kam by se schoval, nemaj v tom ten svůj pověstnej pořádek. Nějaký vlezli i sem, tak jsem se taky vodvážil. Věděl jsem, žes tady sloužil.“

„Tak voni vás hledaj … chtěj vás zabít … Co budeme dělat?“

„Tak to nevím. Ty asi zejtra jdeš do toho transportu.“

„Už jsem měl vodejít dávno … Šimone,“ rozběhne se ke dveřím lékař, kluka najde za nima, „Šimone, říkals, že Abraham hlídá?“

„Jo, pane doktore. Kdyby sem vlezli nějaký esesáci, tak dá vědět. Nějakej problém, pane doktore?“ podívá se Rozental zpytavě.

„Nevím … ty dva … neměli by je tady najít … Šimone, připrav rychle dvě postele, kdyby bylo třeba, tak je budeme vydávat za nemocný.“

„Dobře, pane doktore. Snad víte, co děláte,“ pokrčí rameny chlapec, ale zřetelně se mu nastalá situace nelíbí, domnívá se, že ohrožuje i jeho. Ale neprotestuje a jde příkaz naplnit.

„Nechci tě přivíst do problémů,“ tváří se rozpačitě Isaac.

„Slyšels, jeden hlídá, druhej šel připravit ty postele. Když bude třeba, budete dělat marody.“

„Dane, tohle nechci,“ zavrtí hlavou mladší bratr, „Nechci, aby tě kvůli nám zastřelili. Byl to blbej nápad tě do toho tahat. Radši rychle zmizíme, zkusíme se někde schovat, na jiným baráku. Uvidíme, jak moc nás budou hledat a jestli budou mít podle čeho.“

„Budou mít podle čeho?“ zarazí se Daniel.

„Nevím jak tady, ale tam v Birkenau pálili záznamy. Předtím jsme už spalovali spoustu dokumentů. Pokud maj naše záznamy, tak jsme v prdeli. Podle čísel nás najdou. Možná už tady, možná během transportu,“ vysvětluje Isaac, „Proto nás nesměj najít u tebe. Jinak by tě taky zastřelili.“

„Zastřelili … Ne, nemůžou tě teď zastřelit, když jsme se zase setkali …,“ má v očích hrůzu starší bratr, jeden sourozenec mu umírá kousek vedle, a toho, co už vlastně pohřbil, by měl také vidět umírat, „Musíme něco vymyslet.“

„Dane, těžko něco vymyslíme. Radši už půjdeme.“

„V žádným případě. Víš co? Udělám vám kafe, ještě nějaký zbylo. Pak se poradíme, co uděláme.“

„Jsme tady v pasti. Můžou zejtra na bráně udělat kontrolu. Je nás asi sedmdesátka, a pokud zmizeli i ty vod pětky, tak stovka. Někde tady roztroušený. Možná na nás uspořádaj hon. Pak se do toho v žádným případě nesmíš zaplíst,“ říká Isaac naléhavým hlasem, a už hořce lituje, že sem vůbec přišel.

„Sem moc nikdo nechodí, na tenhle blok.“

„Teď je všechno jinak, v táboře je bordel, jsou tady tisíce vězňů, co sem nahnali. Asi aby vodsuď zejtra vyrazili, na ten pochod, jak se říká. Dane, ty nesmíš riskovat, ty máš možná naději jedinej přežít, když Joseph umírá.“

„Joseph …,“ vydere se bolestný sten z úst lékaře.

„Je mi to líto, i to, co se mu stalo. Dane, nevím, jak to s náma dopadne, ale nejspíš nás nakonec najdou a zabijou. Jediná naděje je, že nás do zejtra nenajdou, a my proklouzneme i do toho transportu. Pak se pokusíme s Haimem utýct. Nemůžeme dojít do dalšího tábora a riskovat, že nás tam vodhalej. Dane, nejspíš nás zabijou, tady, nebo při tom útěku. Takže musíme zůstat co nejdál vod tebe. Byla blbost, že jsem vůbec za tebou šel. Nějak jsem to nedomyslel …“

„Udělals dobře," řekne lékař rezolutně, přitom zalévá kávu, „Sedněte si, všechno probereme. Neboj se, máme přece tu hlídku, dostaneme varování, kdyby sem chtěl někdo přijít udělat kontrolu."

„Jenže pak by nás tu našli a tebe by mohli taky zastřelit, žes nám pomáhal."

„Tohle risknu. No tak, sedněte si," ukáže Daniel na židle, a oba členové sonderkomanda ho s jistým váháním poslechnou. Lékař zavadí pohledem o hodiny, do půlnoci ještě jedna zbývá.

Následných deset minut, kdy popíjejí kávu a k ní kouří cigaretu, je dost hektických, neboť Isaac stručně vysvětluje, jak vlastně unikli z Birkenau, a Daniel pak popisuje stav Josepha a zdůvodňuje, proč je on ještě tady, proč již nebyl odeslán do jiného koncentračního tábora, dál na západ. Je stále ještě v šoku z nečekaného shledání, ale to mu zároveň vlilo novou energii do žil. Najednou má zase proč bojovat, ačkoli situace jeho mladšího bratra není vůbec růžová. Nechce si vůbec připustit možnost, že by ho měl hned zase ztratit, měli by ho zabít, dokonce možná před jeho očima. Je připravený mu pomoc, bránit ho, i kdyby přitom měl sám umřít.

Dveře se z ničeho nic otevřou, všichni vyskočí, obávají se, že hlídka přichází ohlásit přítomnost esesáků, a jsou připraveni rychle zmizet. Místo toho zírají na postavu esesáka, jmenovitě doktora Schrödera. Ten za sebou zavře dveře a s mírným úšklebkem pohlédne na zděšenou trojici před sebou. I na Isaaca, který jako by se chystal ke skoku.

„Jestli mě chceš zabít, tak sáhni támhle do police, ať to máš jednodušší," zachová ledový klid kapitán, na rozdíl od trojice, která je paralyzována hrůzou. Jeho narážku na schovanou zbraň však členové sonderkomanda nepochopí.

Nastává živý obraz, kdy se nikdo ani nepohne, jen se všichni navzájem prohlížejí. Jako by vyhodnocovali situaci a zvažovali, co udělat.

„Tak co?" ušklíbne se znovu Johann, „To jsem si mohl myslet, že vás tady najdu spolu. Jen jsem si myslel, že budete vopatrnější. Toho pitomce, co ste nechali hlídat …," zasměje se, „Když mě uviděl, tvářil se, jako by vejral na ducha. Nejste právě dvakrát prozíraví," zavrtí hlavou, „Támhle ten vyplašenec, to je ten tvůj pipel, předpokládám," ukáže na třesoucího se Kamzona.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," hlesne kápo, už je mu jasné, že ho německý doktor poznal. Však se s ním vídával u speciálních akcí, když tam měl esesák službu. Pomalu se smiřuje s tím, že jeho pokus o záchranu je zmařen, teď intenzivně přemýšlí, jak z toho dostat Dana. V duchu si nadává, že sem vůbec šel. Taková hrozná chyba … touha spatřit po více než dvou a půl roce bratra mu zatemnila úsudek, a možná tím způsobí jeho smrt.

„Co tak vejráš. Vážně nejsem duch," podívá se Schröder na svého židovského kolegu.

„Měl jste … říkal jste … už se sem nevrátíte …," koktá ten.

„No jo, ale měl jsem tady nějaký vyřizování, tak jsem se zastavil. Napadlo mě, jestli ještě tady budeš. Co Joseph?" chová se kapitán klidně, což všechny tři vězně mate. Proč ještě nezpůsobil poplach, aby nechal dva členy sonderkomanda zatknout?

„Joseph …," vzdychá Daniel, „Dostal zápal plic …"

„Tak to je v prdeli," zhodnotí suše situaci nácek, „Vidíš, zůstals tady zbytečně. Já vím, musels, to chápu," pokývá hlavou, „Teď tady máš další problém," ukáže na dva vetřelce.

„Pane SS-Hauptsturmführere, on za nic nemůže. On nevěděl, že jsme odešli z toho tábora bez rozkazu," ozve se Isaac, „Nemohl vědět, že nás asi někdo hledá."

„Někdo hledá?" podívá se Johann na kápa, a na tváři se mu objeví potměšilý úsměv, „Když se ty z politickýho voddělní dozvěděli, že vás nechali vodejít spolu s vostatníma, mohli se posrat. To se ví, že by vás rádi našli. Prej už někdo vlez i do nějakejch baráků tady a ptal se,

jestli tam není někdo ze sonderkomanda. Pitomci," zasměje se, „Nepůjdeš se jim ty a další dobrovolně přihlásit?"

„Pane SS-Hauptsturmführere, já se přihlásím, když vy zapomenete, že jste nás tady viděl," řekne odhodlaně kápo, „Tím z toho vynecháte mého bratra."

„Isaacu, to nesmíš …," zvolá zděšeně Daniel.

„Nedá se nic jinýho dělat," zavrtí hlavou mladší sourozenec, „Pane SS-Hauptsturmführere, musí jít i on? Nebo to necháte na těch z politického, jestli ho najdou," ukáže na Haima a podívá se tázavě na esesáka, „Toho jste poznat nemusel," zkouší smlouvat.

„Když z toho vynechám tvýho bratra, tak se jim vydáš? Přihlásíš se?" upře zrak Schröder na kápa.

„Ano, pane SS-Hauptsturmführere," odvětí tázaný rezignovaným hlasem.

„Ale pak ho zastřelí!" zvolá Daniel.

„Dá se to předpokládat," přikývne kapitán.

„Pane doktore, to nemůžete … je to můj bratr," je ve tváři židovského lékaře hrůza.

„Dane, to je v pořádku," obrátí se na staršího sourozence ten mladší, „Asi to tak má být. Má jít on se mnou, nebo se může ztratit a pokusit uniknout? Je to ještě kluk," prosí očima nácka.

„Kluk … Co s ním máš? To ti na něm tak záleží?"

„Pane SS-Hauptsturmführere, dejte mu šanci. Já tam byl kápo, on jen sluha. Zase toho tolik neviděl."

„Neviděl? Děláš si legraci?" zavrtí hlavou Johann, pak se podívá na mladíka, o němž je řeč, a který se celý třese. Chápe, že jeho snaha o záchranu končí. Dojde k tomu, na co se už týdny připravuje, ale připravený není.

„Pane doktore, prosím vás …," zní hlas Daniela zoufale.

„Co chceš?" obrátí na něj Schröder svou pozornost, „Přijdu sem, najdu tě tady se dvěma členy sonderkomanda, co se vypařili před pár hodinama z bloku, kde měli čekat. Který hledá politický voddělení. Proč, to je nám tady všem snad jasný. Tak co s tím chceš dělat? Ani si pořádně nezařídíte, aby vás tady nikdo nevyhmátnul. Chceš taky skončit s kulkou v hlavě?"

„Ne, ne," ozve se rychle Isaac, „Je to jen a jen moje chyba. Můj bratr za nic nemůže. Pane SS-Hauptsturmführere, oba se půjdeme přihlásit. Nebo nás můžete sám odvést, nebudeme dělat problémy. Budete tak mít zásluhu, že jste nás našel. Jen nemusíte říkat, kde se to stalo. Tím splníte svou povinnost a můj bratr do toho nebude zatažený. Dávám vám svoje slovo, že nebudeme dělat problémy," podívá se na Haima, který jen kývne hlavou, už se smiřuje s tím, že dnes zemře. Chvíli to vypadalo nadějně, ale teď je konec.

„Nebudete dělat problémy?" podívá se tázavě Johann na oba členy sonderkomanda.

„Ne, pane SS-Hauptsturmführere," odpovídá pokorným hlasem kápo, „Udělal jsem hroznou chybu, když jsem přišel sem. Za tu zaplatím. Byla to hloupost sem chodit. Mělo mě napadnout, že sem můžete přijít a že nás poznáte."

„A kdo ti říká, že sem tě poznal?" ušklíbne se Schröder a všichni tři vězni ustrnou.

„Jak … vy … chcete říct …," zakoktá se Isaac.

„Přišel jsem sem za vedoucím lékařem svýho voddělení. Byly tu dva vězni, co chtěli asi nějaký léky. Jak mám tušit, co jsou zač? Já si přece nikoho tam u krematorií neprohlížel, vod toho jsem tam přece nebyl," říká lhostejným hlasem Johann, a další tři muži v místnosti třeští oči.

Znovu se rozhostí naprosté ticho. Ani jeden z vězňů náhlému obratu vůbec nerozumí. Je vážně kapitán SS ochoten přehlídnout dva hledané členy sonderkomanda? Nebo si s nimi jen hraje? Ale proč by to dělal?

„Co tenhle," ukáže Schröder na pipela, „Dá se mu věřit?"

„Věřit?" ptá se konsternovaný Isaac.

„Jestli bude držet hubu, až ho chytnou. Nemám zájem mít problém.“

„Jistě, pane SS-Hauptsturmführere, nic neřekne,“ slibuje kápo a mladík v roli jeho sluhy horlivě přikyvuje. Přitom je úplně mimo z obratu, ke kterému možná dochází, a kterému vůbec nerozumí.

„Tohle ale není dvakrát dobrý místo, kde byste měli bejt,“ pokračuje klidným hlasem německý lékař, „Tos nemohl vymyslet něco lepšího?“ zavrtí hlavou a podívá se vyčítavě na Daniela.

„Chtěl jsem z nich udělat nemocné … do rána, než bude ten nástup do transportu,“ souká ze sebe oslovený.

„No to je už lepší … Tak je tam vodveď a pak se sem vrať.“

„My radši půjdeme, pane SS-Hauptsturmführere, abychom to nekomplikovali,“ navrhuje Isaac.

„Chcete teď běhat po táboře? Když už jste tady? Zalezte někam, sem možná ani nikdo nepůjde. Udělej, co sem ti řekl a pak se sem vrať,“ houkne kapitán na židovského lékaře, který začne horečně rozkaz naplňovat.

„Tomu nerozumím,“ sykne už na chodbě Isaac, „Von nás vážně nenahlásí? Nemáme radši zmizet?“ ptá se ustaraně.

„Ne, teď nikam nechoďte. Von vás asi vážně nenahlásí. Snad sem nikdo nepřijde, aby vás hledal, tohle je specifickej blok …,“ chvěje se Daniel rozrušením.

„Pane doktore, je nějakej problém?“ přitočí se k nim Rozental.

„Dost velkej,“ utrhne se na něj lékař, „Jak ten Abraham hlídal? Dyť nám tam Schröder vtrhnul, a my nic netušili,“ zlobí se.

„Už jsem mu vynadal,“ přikyvuje chápavě hoch, „Jak moc velkej je ten problém?“ ptá se ustaraně.

„To zjistím za chvíli. Šimone, je dva někam dej na ložnici, udělej z nich pacienty.“

„To už jsem zařídil, dám je mezi ty nemohoucí, snad se tam ztratěj. No asi ne, pokud někdo bude pátrat důkladně,“ podívá se kluk na oba dobře živené a oblečené mladé muže, „Událám, co půjde, pane doktore,“ slibuje, očividně bez většího nadšení.

„Šimone, dohlídni na to radši osobně. Kdyby se vobjevil někdo z esesáků, tak hned přijď do kanceláře. Hned, jak je tam vodvedeš, tak jdi sám hlídat,“ říká Daniel naléhavým hlasem.

„Pane doktore, do čeho jsme se zase zapletli?“ podívá se hoch nehezky na oba jemu neznámé vězně.

„Šimone! Udělej, co jsem ti řekl!“

„Dobře, pane doktore,“ dále Rozental neprotestuje, ale myslí si svoje.

Židovský lékař se otočí a spěchá zpět do kanceláře, kde nalezne kapitána, jak si pokuřuje a popíjí alkohol, který si sám nalil. Když spatří svého chráněnce, jen ukáže rukou na židli. Pak se rozhostí nepříjemné ticho.

„Dane, do prdele, s tebou je potíž,“ povzdechne si Johann, „Děláš všechno proto, aby ses toho konce týhle zkurvený války nedožil.“

„Pane doktore …,“ hlesne jen Edelstein, ale neví, co by dodal.

„Když jsem se dozvěděl, že zmizelo to sonderkomando, hned mě napadlo, že půjde za tebou. Co s tím chceš dělat?“ podívá se Schröder ostře.

„Co chci dělat … nevím. Vůbec nevím. Jen vím, že nechci, aby taky umřel …“

„Dane, neudělej nějakou hloupost …“

„Pane doktore, jsem úplně bezradný. Joseph mi umírá, a nemůže do transportu … Isaaca mi chcete zastřelit … Co mám dělat? Co mám dělat?“

„To ti mám radit já?“ zavrtí hlavou nevěřícně kapitán, „Jsou vážně nasraný, že jim zmizeli, myslím to sonderkomando. Neposlechls, zůstals tady. Teď ještě ten druhej bratr. Přitom bylo všechno připravený, mohls tam přečkat, dokud to neskončí. Jak jsme se dohodli.“

„Já vím …,“ svěsí hlavu židovský lékař, „Pane doktore, neřeknete jim, že jste je tady viděl,“ podívá se prosebně.

„Naštěstí ten SS-Oberscharführer, co má tenhle blok na starosti, vo nich neví. Sice mu sem vlezlo pár vězňů, ale myslí si, že všechny vyhnal. V táboře je zmatek, pořádně nikdo neví, kdo je v jakým baráku, nejsou jejich seznamy. K vašemu štěstí. Ale to neznamená, že se jim podaří zejtra proklouznout. A i když zejtra jo, tak je pořád můžou najít. Pokud se do toho zapleteš, tak můžeš přijít k úrazu. Je ti to jasný?“

„Jasné … Pane doktore, proč jste vlastně přijel? Neměl jste už být v tom jiném táboře?“

„Jak jsem říkal, ještě jsem tu něco vyřizoval,“ zamručí Johann, ale tváří se divně, „Dozvěděl jsem se, že se všechno urychlilo, kvůli ofenzívě Rusáků. Tak jsem zajel i sem, jestli tě tady ještě najdu. Je ti jasný, že musíš zejtra vodejít, i bez Josepha.“

„Ano, pane doktore. Jsem z toho zoufalý … slíbil jsem mu to. Je to strašné, ho tady nechat, těžce nemocného … nechat ho tu zemřít … na tu nemoc. Nebo ho zastřelí, až všichni odejdou …,“ říká Daniel přerývaným hlasem.

„Nemůžeš mu už pomoc. Kvůli němu si tady zůstal, už si mohl bejt na tom novým místě. Co chceš dělat s tím Isaacem?“

„Co chci dělat?“

„Je mi jasný, že se mu budeš snažit pomoc. Tak co chcete dělat? Doufám, že ne nějakou hloupost,“ podívá se kapitán pátravě.

„Já nevím, pane doktore. Ale máte pravdu, chci mu pomoc, aby se zachránil. Co myslíte, může vůbec tenhle tábor opustit? Pustí ho přes bránu?“ ptá se Daniel stísněným hlasem.

„To je těžký vodhadnout …,“ zamýšlí se Johann, „Je tady dost vězňů a chtěj je dostat co nejdřív pryč. Proto možná nebudou dělat velký kontroly. Ale není to jistý. Jenže i když projdou, tak je pořád můžou najít, pozdějš. Bylo by nejlepší, kdyby ses držel co nejdál vod nich. Musíš dojít do tý stanice, tam nasedneš na vlak a já pak zařídím, aby ses dostal na správný místo. Nebude to jednoduchý, to je ti doufám jasný.“

„Já vím … ta zima …“

„Právě. Dane, vážně mě sereš. Všechno bylo připravený … Poslouchej. Já teď zajdu do našich ubikací. Vrátím se sem za dvě hodiny … No vo něco dřív, hodinu po půlnoci. Do tý doby se domluv, se svým bratrem,“ zvedá se Schröder.

„Pane doktore,“ vstává rychle i Edelstein, „Myslíte, že je tady nebudou hledat?“

„Řeknu tomu SS-Oberscharführerovi, aby sem nikdo nelez. Taky, že jsem to radši prošel, a žádného neznámýho vězně jsem tady nenašel. Ale za nic neručím, nevím, jak moc aktivní budou ty z toho politickýho … ale asi maj i dost jinejch starostí,“ ušklíbne se Johann.

„Pane doktore, vy byste nemohl nějak pomoc …“

„Pomoc s čím,“ zamračí se kapitán.

„Nevím … vůbec nevím. Jen nechci, aby mi ho zastřelili … Nevím, co mám dělat,“ tváří se Daniel zoufale.

„Ty bys neměl dělat nic. Co budou dělat voni …,“ pokrčí rameny, „Do prdele, kdybys věděl, jak mě sereš. Dyť já kvůli tobě riskuju. Je ti to jasný?“

„Ano, pane doktore,“ klopí uši Edelstein.

„Nejdřív mi předhazujou, že mám slabost pro Židy, když tě tady protěžuju. Pak se ti snažím zařídit místo, kde budeš relativně v bezpečí. Postrám se i vo tu tvojí. A co ty? Neděláš nic jinýho, než že mi to všechno pořád jen komplikuješ.“

„Je to moje krev … můj bratr … už poslední, co mi zbyl … bylo nás devět sourozenců,“ zvedne židovský lékař oči, které hrozně žalují.

„No jo, do prdele. Tak se s ním domluv, co chce dělat. Jak jsem řekl, ještě sem v jednu hodinu zaskočím. Ať jsou do tý doby tady zalezlý, do prdele,“ vzteká se Johann, pak si nasadí čepici a projde dveřmi.

DOMLUVA

Snad pět minut stojí Daniel v kanceláři po odchodu kapitána. V hlavě mu šrotuje. Snaží se pochopit jednání Johanna, a také najít východisko pro Isaaca. Jenže nic rozumného ho nenapadá. Mrazí ho při pomyšlení, že bratra zítra najdou, odvedou a zastřelí. Pak to tady prohledají a zastřelí i Josepha. Co má ale dělat, aby je zachránil? Co?

Konečně se dokáže pohnout a směřuje na ložnici, kde leží devět zcela nemohoucích pacientů, a kde jsou teď také i jeho bratr se svým pipelem. Najde je tam zahrabané do podušek, ale pochopitelně vzhůru. Donutí je vstát a jít co nejdál od ostatních vězňů, aby je neslyšeli. Sice jsou asi neškodní, ale jistota je jistota.

„Dane, co myslíš, nepošle sem na nás stráže?“ ptá se Isaac, a je patrné, jak je nervózní, „Moc se ti vomlouvám, všechno jsem posral, když jsem vlezl sem. Vůbec nevím, co mě to napadlo. Taková pitomost. Promiň,“ kaje se.

„Nesmysl. Udělals dobře,“ odpovídá rezolutně lékař, „Co se týká Schrödera, myslím si, že nic neudělá. Bude hrát mrtvýho brouka. Navíc voni ti německý doktoři se s těma z politickýho dost nesnášej, vedli tu s nima docela válku, navzájem si škodili. Ten za nima určitě nepůjde. Určitě je sem nepošle.“

„Tím si seš jistej?“

„Tímhle jo. Vodsud nebezpečí nehrozí. Myslím si, že se snaží, abych to přežil. Možná černý svědomí, možná chce udělat dobrej skutek,“ nemluví Daniel pochopitelně o podivné dohodě, co má s Johannem.

„Možná … vidíš, a já to teď tak posral.“

„Nic si neposral. Mně nic nehrozí. Von mě neudá. Teď máme jinej problém, kterej je skutečnej. Co uděláme s váma, abyste z toho vyvázli.“

„Dane, ty nemáš žádnej problém. Tohle je jen moje věc. Ty se do toho nesmíš vůbec zaplíst. Zvlášť, jestli je pravda, cos říkal, že ti chce pomoc to přežít. Takhle riskovat nemůžeš.“

„Isaacu, vo tom se vůbec nebudeme bavit. Jen mi řekni, co chceš dělat?“

„Co chci dělat?“ zavrtí hlavou kápo, „Jak to mám vědět? Možná se vůbec nedostaneme přes bránu, pokud budou dělat kontroly.“

„Možná nebudou, možná budou spěchat.“

„To je naděje,“ přikývne mladší sourozenec, „Tak předpokládejme, že nás tady nenajdou a zejtra se nějak dostaneme přes bránu. Tím dostaneme čas a šanci. Dane, musíme se pokusit utýct, během toho přesunu. Když dojdeme do dalšího tábora … Nevím, jestli maj ty naše seznamy, ale i kdyby je spálili, tak mě dost esesáků zná … Můžou mě najít, třeba na tý vlakový stanici, kam máme dojít. Budeme to muset risknout.“

„To bude ale hrozně nebezpečný …“

„Bude. Proto se vod nás musíš držet co nejdál. Možná zmizíme, možná nás přitom zastřelej. Ale i když zmizíme, budeme v neznámým prostředí. Můžou nás místní chytit, udat. Ale nevidím jiný řešení, pokud chci přežít. Možná tady Haim má šanci, toho si určitě nikdo moc nepamatuje, a pokud nebudou mít ty seznamy …“

„Já půjdu s vámi, pane," ozve se poprvé Kamzon, „Zkusím to s váma. Možná to nevyjde, ale je to šance."

„Dobře, tak se budeme držet poblíž sebe. Podle mýho budeme muset někde nocovat, asi na to nádraží za jeden den nedojdeme. Nebo se může naskytnout nějaká šance během pochodu. Ráno je dlouho tma, a večer se zase brzo stmívá. Tam snad je naděje, nějak se nepozorovaně vypařit," hodnotí své šance Isaac.

„Možná bysme mohli využít toho, co máme, pane," připomene pipel.

„Co máte?" nerozumí lékař.

„Máme u sebe dost zajímavý věci," ztiší ještě víc hlas jeho mladší bratr, „V týhle bundě jsou zašitý cennosti, dost drahý, a taky jsme každej spolkli tři balíčky s brilianty," vysvětluje kápo, „Chtěl jsem tím někoho podplatit, ale nebyla příležitost. Něvím, jestli by se nedal nějakej strážnej podplatit, aby se chvíli koukal jinam."

„Za kolik toho máte?"

„Těžko teď vodhadnout cenu," pokrčí rameny Isaac, „Tady měl bochník chleba pomalu cenu diamantu. Ale v normálních časech … je to malý jmění."

„Jenže nikoho neznáte," dumá lékař, „Nevím … něco mě napadlo … uvidíme."

„Co myslíš? Ty snad znáš nějakýho strážnýho, co by byl úplatnej?"

„Tak úplatný jsou skoro všichni."

„To máš pravdu. Jenže koho voslovit? Tak co tě napadlo?"

„Nevím … možná hloupost … Doktor Schröder sem přijde v jednu hodinu, tak co se zkusit poradit s ním?"

„Cože? S kapitánem SS?" nevěří svým uším Isaac a také Haim se tváří vyděšeně.

„Nevím, s ním asi ne … Ale třeba by mohl poradit … Říkal, ať se s tebou dohodnu, že se tady ještě zastaví. Nevím, možná nám nebude chtít pomoc … Ale za zeptání by to snad stálo."

„Jen aby se nenasral," pochybuje kápo.

„Uvidíme. Isaacu, hrajeme vabank."

„Ne, ty nesmíš hrát vabank. My dva, my jo. Ale ty máš podle všeho slušnou šanci tu hroznou válku přežít. Ty nesmíš riskovat."

„Riskovat … Isaacu, chtěl bych jít s váma," vyhrkne Daniel.

„Zbláznil ses?" zděsí se jeho mladší bratr, „Ty máš podle všeho zajištěný dobrý místo, jen tam musíš ve zdraví dorazit. Ten pochod zvládneš, tu cestu vlakem taky, a pak máš velkou naději. My, pokud vůbec tenhle tábor vopustíme, budeme hrozně riskovat. Můžou nás zastřelit při tom pokusu vo útěk, nebo zabít pozdějš, i když jim zdrhneme. Pořád jsou tady pány voni, kdoví, kdy sem dorazej Rusáci. Můžou to bejt dny, ale i tejdny."

„To je jedno …Když jsme se už znova setkali …"

„To je nesmysl," zavrtí hlavou kápo, „Na to zapomeň. Můžeš nám to zkusit domluvit, ale ty se budeš držet co nejdál vod nás a vůbec nebudeš riskovat," dodá rezolutně.

„Taky nemusím ten pochod vydržet."

„Blbost. Seš silnej, zdravej. Není důvod, proč bys neušel pár desítek kilometrů, i v tom šíleným počasí. Dane, naše naděje přežít nejsou vysoký."

„Možná … ale kdyby byla možná domluva, s nějakým strážným …"

„To je taky přitažený za vlasy. Přece nebude kapitán SS domlouvat něco s nějakým strážným. Určitě si bude myslet, že ses zbláznil, když vo tom začneš mluvit. Už je zázrak, že nás jako neviděl. To ale nejspíš udělal kvůli tobě."

„Nejspíš jo. Ale třeba by mohl …"

„Dane, hlavně buď moc vopatrnej, ať to neposereš i sobě. Nám bude stačit, když tady vydržíme do rána, pak se zase zamotáme mezi ty vězně a budeme se modlit, abysme přešli přes

bránu. Ty musíš zůstat úplně stranou, když já pitomec jsem tě do toho takhle zatáhnul," hovoří vzrušeným hlasem mladší bratr.

Ještě asi deset minut se domlouvají, ale točí se v kruhu. Na nic převratného nepřijdou, a o nějakém společném postupu nechce Isaac ani slyšet.

„Co Joseph. Je úplně mimo, nebo trochu vnímá?" zeptá se zničeho nic.

„Joseph …," zaúpí Daniel, „Úplně jsem na něj zapomněl, jak tu řešíme tebe. Nevím, minule mluvil z cesty. Má vysoký horečky, možná tě vůbec nepozná."

„Ty už ses s ním rozloučil?"

„Jo, když byl při smyslech … je to tak strašný … co si všechno vytrpěl … a teď taková smůla. Dyť von vůbec nestonal … a teď, v tu nejhorší dobu …"

„Dane, je to strašný, co se tady dělo, i s naší rodinou," přejede si rukou po čele kápo.

„Isaacu, já se je tak moc snažil udržet naživu … přitom mi umírali před vočima … Otec, David, dvojčata, teď Joseph … Zklamal jsem."

„Nesmysl. Udělals, co bylo v tvejch silách. Tohle bylo mocnější než kdokoli z nás. Bylo to hrozný, když jsem musel …," sevře ruce v pěst mladší sourozenec.

„Co si musel?" zhrozí se Daniel.

„Nejdřív jsem spálil Davida … udělal jsem jen takovej tichej vobřad … pomodlil se za něj … To dvojčata měla skoro hodinovej … podplatil jsem jednoho esesáka, co velel v krematoriu, a von mi dovolil … byl tam nějakej duchovní, toho zastřelili při tý vzpouře. Tak měli vobřad, než jsme je společně strčili …"

„Isaacu, radši vo tom nebudeme mluvit."

„Máš pravdu. Dane, jen tě prosím, neudělej nic, co by vohrožovalo tebe. My to s Haimem nějak zvládnem, a ty musíš zvládnout ten přesun na nový pracoviště. Pokud tomu kapitánovi věříš, že ti vážně pomůže, že tě nakonec nepodrazí … Takys toho asi hodně viděl, ne?"

„Hodně … strašně moc … Ale teď už mu věřím. Nechce mě zabít. Aspoň von ne. Co jiný, to nevím, ale von mě vážně chrání. Nevím proč, ale chce mě udržet při životě. Teď už jsem si tím jistej. Jestli se to podaří, to už je ale jiná. Proto bych chtěl s váma …"

„Dane, nezačínej s tím zase," zamračí se Isaac.

Rozejdou se po dalších deseti minutách. Lékař jde čekat na svého německého kolegu do kanceláře, dva uprchlíci ze sonderkomanda se natáhnou mezi chrčícími a umírajícími pacienty. Potřebovali by se vyspat, ale jsou až příliš rozrušeni, než aby usnuli. Navíc v posledních dnech moc nepracovali, a jen polehávali na bloku. Únava je tak slabší než adrenalin, který se jim hromadí v krvi.

Daniel zůstává značně rozrušený, a horečně přemýšlí, jak oslovit svého ochránce, jak ho přimět, aby jim ještě jednou pomohl. Uvědomuje si i fakt, že právě on poslal část jeho rodiny do plynu, a pak mu pomáhal tady přežít. Mají spolu rozporuplný vztah, někdy se v něm moc nevyzná, zcela přesně nechápe jeho pohnutky. Občas se mu zdá, že v nich je víc, než jen chladný kalkul, sledování vlastního prospěchu.

Protože mu ještě zbývá dost času, zaskočí se podívat za Josephem. Chudák ztěžka oddechuje, zabalený do pokrývek, v chladné ložnici. Když ho tam tak vidí ležet, bezmocného, zmučeného, zastavuje se mu dech. Jak může být život tak krutý? Mohl nejspíš taky přežít, spolu s ním, někde v závětří, ale někdo rozhodl jinak. Trhá mu srdce, když si uvědomí, že ho tady bude muset nechat, bude ho muset nechat čekat na smrt, buď od nemoci, či z rukou esesáků. Nevěří v zázrak, který by mu umožnil přežít.

Vrátí se zpět do kanceláře hrozně rozhozený, a běhá mu mráz po zádech, když pomyslí na Isaaca. Josepha už ztratil, teď musí zkusit zachránit Isaaca. Udělal by cokoli, aby uspěl, ale nejspíš ani tohle není v jeho moci. Možná se vůbec nedostane za bránu, budou dělat pečlivé

kontroly, a sonderkomando uvízne v tomhle táboře jako v pasti. Budou je tady nahánět a postupně zabíjet. On bude muset odejít, pokud tu nechce zůstat a umřít s bratry. Ale to by oni nechtěli, a také by to bylo nesmyslné. Jenže jak má žít bez nich? Bez jediného sourozence? Možná s Helene, pokud dokáže přežít.

Schröder dorazí skoro přesně jednu hodinu po půlnoci. Není ani moc opilý, jen promrzlý, a to určitě nebyl venku dlouho. Zítra to bude peklo, přesun v tom strašném mrazu. Pokud navíc budou nocovat někde venku, hodně z vězňů umrzne. Bude si muset dávat pozor, aby nebyl mezi nimi. Ale teď má jiný úkol. Na pokyn svého šéfa uvaří kávu, on mu pak nabídne cigaretu.

„Tak co ste vymysleli?“ položí Johann prostou otázku, ale jak na ni odpovědět?

„Pane doktore, nevíte, budou dělat zítra kontroly? Tam u brány?“ zeptá se Edelstein.

„Tak to nevím, Pokud jo, tak není co řešit. Pak se ven nikdo ze sonderkomanda nedostane. Ale předpokládejme, že tvůj bratr ven projde. Tak co chcete dělat?“ zopakuje kapitán otázku a upře svůj pohled na vězně.

„Pane doktore, on nemůže dojít do dalšího tábora. I kdyby náhodou spálili ty seznamy sonderkomanda, tak jeho zná dost příslušníků SS. Byla by jen otázka času, než by ho našli a zabili,“ odpovídá Daniel tichým hlasem, který se mu však lehce chvěje.

„To je možný. Chce se pokusit utýct, co?“

„Pane doktore … nechci o něj přijít. Pane doktore, alespoň jednoho mi nechte,“ žadoní zoufale židovský lékař.

„Dobře víš, že to nezáleží na mně. Někdy rozhodne vyšší moc. Joseph mohl přežít, a taky dvojčata. Pořád je většina z nich naživu. Ty starší vodešli do transportů, ty mladší taky ještě pořád žijou …“

„Mohli přežít …,“ vydere se sten z hrudi Edelsteina. Ano, mohli, kdyby …

„Podívej, doufám, že ty nechceš udělat žádnou blbost. Jen musíš dojít k tomu vlaku, a pak už to bude dobrý. Ať vodsud ráno voba vypadnou, a ať se držej co nejdál vod tebe.“

„To nejde, pane doktore. Je to pořád můj bratr, jediný, co mi zbyl. Musím se pokusit mu pomoc, je to moje povinnost.“

„Pomoc,“ zamračí se kapitán, „A jak to jako chceš udělat? Co jako ty zmůžeš?“

„Nevím …,“ nadechne se Daniel, na chvíli zaváhá, odhodlává se k přednesení svého návrhu, „Pane doktore, všechno by se zjednodušilo, kdyby se našel někdo, kdo by jim pomohl. Ti dva mají u sebe dost cenných věcí, a můžou za pomoc dobře zaplatit.“

„Maj u sebe cennosti … no jo, voni si tam vždycky uměli toho dost zorganizovat,“ zamyslí se Schröder, „Komu to jako chtěj nabídnout?“

„To právě nevědí. Kdyby se našel někdo ze strážných … mohl by je nevidět, dát jim šanci, případně se netrefit … já nevím, pane doktore. Aby se naše šance na útěk zvýšila,“ vyřkne větu, po které očekává hromobití. Místo toho se však rozhostí jen hrozivé ticho.

„Ty seš vážně blázen,“ řekne po hodně dlouhé době Johann, „Máš vobrovskou naději se dožít konce války, a ty to chceš všechno zahodit? Dyť vás všechny zabijou,“ mluví překvapivě klidným hlasem, „U nich tomu rozumím, ale proč chceš tolik riskovat ty?“

„Pane doktore, už mi nikdo jiný než Isaac nezbyl …“

„Je tady přece ta Helene …“

„Ano, někde zavřená. Co když taky onemocní? Jako Joseph nebo Gideon? Možná to můžu přežít, ale zůstanu úplně sám … Kdybych pomohl zachránit Isaaca …“

„Akorát jim budeš na vobtíž. Voni jsou jiná sorta než ty. Ty seš lékař, vědec. Fyzicky na tom budeš mnohem hůř. Víš, co by vás čekalo, i kdyby se vám náhodou ten útěk podařil a nezastřelili vás při něm? I tak vás můžou zabít. Najdou vás, zabijou vás místní …Co se tak připitoměle koukáš?“

„Já jen … očekával jsem … že budete křičet. Nadávat mi …“

„No a já čekal, že mi přesně tohle řekneš. Bylo mi vod začátku jasný, co chcete udělat. Co chcete riskovat. Aspoň ten tvůj bratr by měl mít rozum, když už ho nemáš ty. Měl by ti to rozmluvit.“

„On s tím zásadně nesouhlasí. Říká úplně to samé, co jste řekl před chvílí i vy.“

„No tak vidíš. Tak ho poslechni.“

„Já nemůžu, pane doktore,“ zavrtí hlavou Edelstein, „Už bude hrozné, až budu muset odejít a nechat tady Josepha. Pokud Isaac projde přes tu bránu, tak už s ním chci zůstat. Vy teď všechno víte, můžete vše zmařit. Můžete nás zničit.“

„Ty tupče, copak bych tady byl, kdybych si přál vaši smrt?“ zavrtí nevěřícně hlavou Johann, „Na tvým bratrovi mi nezáleží, ale nechci, abys umřel ty.“

„Nechcete … jsem přece ten nepřítel …“

„Nech toho, tohle jsme si snad už vyjasnili … Prostě si přeju, abys to ty přežil. Udělal jsem vopatření, dobrý … a teď je všechno na hovno.“

„Pane doktore, co bude s Helene, když … když …“

„Bude určitě smutná, až se dozví, že ses nechal zastřelit při přesunu.“

„Ale ona … nezmění se její postavení … tam …“

„Proč by mělo,“ mávne jen rukou Schröder, „Ještě jednou ti řeknu, že chceš udělat hroznou hloupost. Pokud by sis to rozmyslel, tak naše dohoda platí. Pokud dojdeš na to nádraží, tak tě nechám přesunout na to domluvený místo. Pokud tam nedojdeš …“

„Pane doktore, musím se zeptat … vy asi neznáte nějakého strážného … co by přijal ty věci, a pak se v pravou chvíli nedíval …“

„To si uhádnul, nikoho takovýho neznám,“ zavrtí hlavou Johann, „S těma já nemám nic společnýho,“ dodá, a sleduje zklamaný výraz vězně, „To jedině, že by někoho znal Kurt,“ prohodí lhostejným hlasem.

„Váš řidič … pořád ho máte … myslíte, že on … ale vy asi odjedete ...“

„S tímhle já nic společnýho mít nemůžu a ani nechci. Já jsem akorát tady dneska nikoho neviděl. Jediný, co pro tebe ještě můžu udělat, je ti sem poslat Kurta. Pokud se domluvíte, tak je to na vás.“

„Kdy ráno odjíždíte?“

„Můj program se může lehce změnit. Můžu se někde zdržet, a řidiči dát volno. Co bude dělat, bude jeho věc. Pochopils? Kdyby vás náhodou nezastřelili a chytili živý, tak tenhle rozhovor nikdy neproběhnul.“

„Jistě, pane doktore,“ přikyvuje horlivě Edelstein, „Vy asi nic chtít nebudete …“

„Nedělám to kvůli prospěchu, dělám to kvůli tobě, do prdele. Už jsem ti řekl, že nechci, abych chcípnul. Když se domluvíš s Kurtem, můžete mít možná větší šanci.“

„Moc děkuji, pane doktore, za všechno,“ podívá se vděčně Daniel.

„No jo, štve mě to, myslel jsem, že spolu budeme ještě pár měsíců pracovat …“

„Pane doktore, když mě zabijou, tak nebudu moc dodržet tu dohodu … jak jste chtěl, případně, po válce.“

„To vím. Ale čert tě vem. Hlavně si dávej pozor, když už ses takhle idiotsky rozhodnul.“

„Pane doktore, teď mě napadá,“ ulekne se židovský lékař, „Co váš řidič? Mohu ho vůbec o něco takového požádat? Musel by sám riskovat … vůbec netuším, jestli by chtěl.“

„Bude chtít,“ kývne hlavou Johann.

„Bude?“

„Už jsem s ním mluvil, ty … ty …,“ mávne jen rukou Schröder, „Čeká tady, dole. Až vodejdu, tak ho sem pošlu, abyste se domluvili. I s těma dvěma. Ale jak říkám, myju si ruce, tohle už jde mimo mě. Kurt je to poslední, co pro tebe můžu udělat. Pak už je to jen na tobě.“

„Vy už jste s ním mluvil … vy jste tušil …," tváří se překvapeně Daniel, pak se jeho výraz změní, vyjadřuje obdiv a vděčnost.

„Znám tě možná líp, než ty sám sebe. Věděl jsem, že tuhle hroznou blbost uděláš. Ale Dane, pokud zejtra tvůj bratr neprojde přes bránu, budou ty kontroly, to Kurt zařídit nedokáže … Tak pokud neprojdou přes bránu, tak ty se laskavě jakýmkoli způsobem dostaneš na to nádraží. Prostě tam dojdeš a vo zbytek se postarám," zvedne se Johann, vyskočí i vězeň.

„Slibuji, pane doktore."

„Tady máš," vytáhne kapitán z kapsy lístek papíru, „Jsou tam tři adresy. Tak si je zapamatuj a pak to zlikviduj. Ta první, to je tábor, kde je ta tvoje. Ta druhá, to je jedno místo na venkově, naštěstí dost vodlehlý … Snad ho nezničej … Tam jsou moji rodiče … Modlím se, aby tu zkurvenou válku přežili … No a ta třetí, tak ta je na jednoho známýho ve Švýcarsku … Kdyby tu usedlost srovnali se zemí, vypálili … Na jedný z těch dvou adres se můžeš dozvědět, kde sem. Pokud to teda přežiju … a pokud budeš chtít …"

„Ta dohoda …"

„Když se ti podaří zdrhnout … pak je to jen na tobě," pokrčí rameny Schröder.

„Něco jsem slíbil …," hlesne Edelstein.

„Bude jiná situace … Jak vidíš, já svoje slovo dodržel … Ne, myslím, že jsem udělal mnohem víc. Teď ale … Dane, Dane," povzdechne si kapitán, „Myslel jsem, že to bude všechno jinak. No nic, tak já už půjdu," vezme si čepici a udělá dva kroky ke dveřím, pak se otočí, „Dávej na sebe pozor, ty mizero jeden. Nenech se zastřelit. Moc si přeju, aby ti to vyšlo," říká s těžko skrývaným dojetím, „Zvyknul sem si na tebe, za ty roky tady …," dodá, pak vezme za kliku a rychle zmizí.

Edelstein stojí bez hnutí. Jak se zdá, tak se Johann opravdu snaží, aby mu zachránil život, a chce mu nepřímo pomoc i k útěku. Jen k tomu má posloužit jeho řidič. Ulekne se, pokud to ale Kurt dělá z donucení, nebude nakonec naštvaný a schválně to nepokazí? Sice spolu vycházeli dobře, ale tohle je jiný kafe, než mu sem občas něco přinést. Kdyby se na tohle přišlo, čeká i jeho kulka. A on přece peníze nepotřebuje, má bohatého otce. Tak proč by to dělal?

Dvaadvacetiletý Kurt Neuberg mu nedá moc času na přemýšlení, protože se objeví dost záhy. Ale vypadá docela klidně, a dokonce po pozdravu vyloudí na tváři drobný úsměv. Oba se posadí ke stolu, a řidič nabídne cigaretu.

„Pan SS-Hauptsturmführer mi všechno vysvětlil," řekne na úvod, „Dal mi volnou ruku, abych mohl bejt užitečnej. Pane doktore, budu to domlouvat s váma nebo s vaším bratrem?"

„Domlouvat … Jsem moc vděčný … Ne, musím se zeptat. Neděláte to z donucení? Je to přece i pro vás nebezpečné …," tváří se nešťastně Daniel.

„Z donucení?" objeví se na tváři Neuberga výraz překvapení, „Kdo by mě k tomu nutil? Teda jo, moje svědomí. Udělali jsme tady moc zlýho … vím, tohle nikdy nepůjde vodčinit, mluvili jsme vo tom, spolu, vícekrát … Vám a vaší rodině jsme moc ublížili … Vím i vo tom vašem druhým bratrovi, co snad umírá … Pokud bych vám dokázal pomoc, aspoň trochu bych něco napravil."

„Vy jste mi přece nic neudělal, vy jste nám naopak pomáhal …"

„Pane doktore, tohle snad nebudeme rozebírat," usměje se bolestně řidič, „Jak jsem pochopil, chcete zítra vy, váš bratr a ještě jeden utýct. Máte prej i nějaký věci, což by mohlo všechno zjednodušit. Mám známý, co jim důvěřuju, a voni by zase mohli mít zájem si něco vydělat. Taky jsem přemejšlel, vím vo jednom, co by vás mohl na nějakou dobu schovat. Taky se mi zdá důvěryhodnej, a taky má rád peníze … Měl jsem s ním jistý kšefty … Zejtra bych to s ním domluvil, a taky s tím kamarádem. Budete muset někde nocovat, a tam by to šlo snad zařídit. Von by vás nějak pustil, já bych tam na vás někde počkal, a zkusil vodvízt za tím, co by vás schoval."

„Až takhle?“ vytřeští oči Edelstein, „Ale kdyby vás chytili, s náma …“

„Tak nás zastřelej všechny čtyři,“ pokrčí rameny Neuberg.

„Tohle chcete udělat?“

„Nezdá se vám to dobrý?“

„Naopak, až moc dobré … ale pro vás hrozně nebezpečné …“

„Určitě vás nedovezu až na místo, ale možná bych vás kousek svízt mohl a správně nasměrovat. Riskantní je to pro všechny, a hlavně pro vás. Může se cokoli posrat. Jak při tom útěku, tak potom. Může nás někdo podrazit. Ale to neočekávám, pokud se domluvím s těma lidma. Vy jen musíte do toho večera vydržet, a já bych si vás našel. Vím, který strážný zejtra budou doprovázet ten transport, s některejma jsem dokonce mluvil Ne vo tomhle, pochopitelně, jen tak jsme kecali.“

„To je mnohem víc, než bych čekal,“ přizná Daniel.

„Snad nám to vyjde … I pan SS-Hauptsturmführer si to přeje, ačkoli sám nemůže nic dělat. Ale dal mi volnou ruku, což hodně znamená …“

„Pan doktor mě překvapil …“

„Víte, von vás má rád,“ šokuje Neuberg židovského lékaře, „Párkrát jsem se vo vás s ním bavil. To víte, hodně jsme cestovali, byli strašně moc často spolu … i někdy, když měl dost naváto. Pak bejval družnej a dost kecal … Ale v tomhle nekecal. Vážně chce, abyste tu taky neumřel.“

„To jsem pochopil …“

„Jednou dokonce plácnul, že vás považuje téměř za mladšího bratra … ani nevím, jestli nějakýho bratra má,“ řekne Kurt a Daniel vytřeští oči.

„Měl … jednoho, mladšího. Ten padnul někde na frontě …,“ říká tichým hlasem.

„Vážně? To jsem nevěděl, von vo něm nikdy nemluvil. To je divný, protože jinak jsme se spolu dost bavili … sloužím mu už moc let, to pak je všechno takový důvěrnější, i když von je doktor a SS-Hauptsturmführer, a já jen řidič,“ pokývá hlavou Neuberg, „Ale to jsme vodbočili. Souhlasíte s tím, co jsem navrhnul?“

„Jistě, naprosto,“ říká rozhodně Edelstein, „Domluvíme se spolu, a taky by ten váš známý, ten strážný, to domlouval se mnou. Až nastane vhodná chvíle.“

„V pořádku. Ty cennosti, ty máte u sebe vy?“

„Ne, ty mají u sebe oni. Možná bude nejlepší, kdybychom za nima zašli, a oni vám je předali,“ podívá se tázavě židovský lékař.

„Není problém. Jen dokouříme a můžeme vyrazit,“ přikývne německý mladík, který se rozhodl riskovat svůj život, aby pomohl třem židovským mladíkům.

Daniel vytáhne oba členy sonderkomanda mimo ložnici, a požádá Kamzona, aby ještě pro jistotu hlídal Pro případ, že by sem vrthla kontrola, aby měli čas zalézt do svých postelí. Přitom se modlí, aby sem nikdo nepřišel, pak by bylo asi vše ztracené.

Isaac se ulekne, když vejde do jiné místnosti, a v ní spatří stejnokroj SS. Ale bratr ho uklidní a v několika slovech mu vysvětlí, že tento voják je ochoten jim pomoc.

„Nejspíš to uděláme večer, nebo v noci,“ říká Neuberg, „Vy musíte bejt všichni tři nějak pohromadě, a připravený.“

„Všichni tři?“ vytřeští oči kápo.

„Jste tři, ne? Pan doktor říkal, že kromě vás dvou je tady ještě jeden …,“ zarazí se Kurt.

„Jistě, ještě tu je jeden, přítel mého bratra. Budeme tři,“ řekne rozhodně Daniel a významně se podívá na svého sourozence.

„Pak je to v pořádku. Já bych si teď vzal ty věci, pro toho strážnýho, co bych s ním domluvil tu pomoc. Budete ještě něco mít pro toho, u koho bych domlouval ten úkryt?“ ptá se řidič, a Isaac se snaží tvářit co nejméně vyjeveně.

„Máme ještě něco, pane," říká rozechvělým hlasem, je hodně rozhozený, jak z rozhodnutí svého bratra, se kterým zásadně nesouhlasí, tak z toho, jak dokázal tak rychle zajistit pomoc, „Ale to vám teď dát nemůžeme."

„Chápu, chcete se pojistit …"

„Ne, tak to není," řekne rychle Daniel, „My vám věříme, jen to teď ještě nemají k dispozici," vysvětluje, „Mají u sebe cennosti, ale vlastně v sobě. Spolkli to, a tak to bude, až … rozumíte."

„Jo takhle … no tak to tomu druhýmu dáte, až to vyserete," usměje se Neuberg, „Tak to domluvím. Teď bych ale potřeboval něco, pro toho strážnýho."

„Hned to bude," začne si svlékat svoji prošívanou bundu kápo, a pak ji na správných místech párat. Netrvá dlouho a předává několik cenných předmětů.

„To má asi velkou cenu, ne?" podívá se tázavě řidič.

„Dost velkou pane. Otec byl z oboru, dost jsem pochytil, vyznám se v tom. Před válkou to mělo velkou cenu, a po válce jistě bude ještě vyšší. Je to dost, opravdu."

„Věřím vám," přikývne Kurt, „Pane doktore, zejtra se budu motat kolem toho transportu, a nějak zařídím, abyste se setkali, abyste věděl vy, kdo je ten domluvenej strážnej, a von zase, kdo jste vy. Nemusíte se bát, nepodrazí vás, znám ho dobře. Ale nemůžu úplně zaručit, že to půjde. Určitě se bude snažit. Dám mu jen část, a druhou mu dám, až budete pryč. Tak to pro jistotu pojistím, i když mu věřím. Ale bude tak mít lepší motivaci," zasměje se.

„Moc vám děkuji, pane," říká lékař s nesmírnou vděčností, a to jak za pomoc, tak i za přístup. Je dobré vědět, že ne každý Němec musí být nutně bezcitný vrah, že se najdou i tací, co jsou slušní.

„Tak já jdu. Pokud všechno klapne, tak se zejtra večer nebo v noci uvidíme," řekne Neuberg, pak se otočí a odchází. Na chodbě se na chvíli rozhostí ticho.

„Ty blázne! Cos to udělal?!" snaží se tlumit hlas Isaac, ale emoce jím doslova cloumají.

„Sehnal jsem nám pomoc, to jsem udělal," odpovídá Daniel, ale i jemu se hlas chvěje.

„To nemyslím! Ty přece nemůžeš s náma!"

„Isaacu, vo tomhle rozhodne vyšší moc …"

„Co to meleš? Jaké vyšší moc?"

„Když zejtra neprojdete tou bránou, protože budou kontroly, tak já půjdu na to nádraží. Pokud ale projdete, tak do toho jdu s váma. Buď se nám to podaří, anebo spolu zemřeme."

„Ty máš ale naději, u toho německýho doktora … co ten udělá, až zjistí …"

„Isaacu, ten voják, co tady byl, to je jeho řidič. Doktor Schröder zůstane mimo, ale nepřímo nám pomáhá."

„Jeho řidič?" vytřeští oči kápo.

„Jo. Je to slušnej člověk. Nosil mi sem jídlo, a taky dvojčatům, dokud … Tomu věřím, ten nás nepodrazí. Doktor Schröder mu dá na zejtra volno, takže … Isaacu, tohle je velká šance."

„Dane, je toho tak strašně moc, co se může zkurvit …," tváří se mladší bratr zoufale.

„Může, ale také je to vobrovská šance. Pokud tedy někdo vyšší nerozhodne jinak. Klíčové bude, abyste se vůbec do toho transportu dostali."

„Dane, já jsem ten největší pitomec, co kdy po světě chodil," tváří se kápo zoufale, „Vůbec jsem sem neměl chodit. Vždyť já tě možná zabiju."

„Možná mi zachráníš život," řekne Daniel, k překvapení sourozence, „Možná bych na to nádraží ani nedošel. Byl jsem zoufalej, myslel jsem, že seš taky mrtvej, a až bych vodešel, a nechal tady Josepha … Kdoví, jestli bych v sobě našel dost sil, abych ten přesun vůbec zvládnul. Teď mám zase důvod, když seš tady ty."

„Pokud to ale nevyjde, my neprojdeme …"

„Isaaku, pokud to nevyjde, vy neprolezete přes tu bránu, anebo ten strážnej nepomůže, pak dojdu na to nádraží, to ti slibuju. Isaacu, nemá smysl vo tom dál mluvit. Je to prostě rozhodnutý," řekne důrazně starší z bratří, „Mám ještě jeden dotaz. Neměl bys ještě něco, co bych tady mohl nechat tomu klukovi, tomu Šimonovi? Slíbil, že se bude starat vo Josepha, dokud …"

„Joseph, ten nemá šanci …"

„Není vůbec jasný, jestli zvládne ten zápal plic. I v tý nejlepší nemocnici by to bylo na vážkách … a tady, v tom prostředí … Taky asi tušíš, co se tady nakonec stane. Nemůžeme ho vzít s sebou, nedošel by ani k tý bráně. Buď by umřel, nebo by ho zastřelili. Von už nemá žádnou naději, von už ne … Jsem z toho zoufalej, ale nejde nic udělat … Zůstal jsem tu s ním, ale bylo to na hovno," sklopí hlavu lékař.

„Vnímá aspoň? Půjde se s ním rozloučit?" ptá se kápo stísněným hlasem.

„Nevím, určitě to zkusíme. Až vyřídím toho kluka … Zatím to vypadá nadějně, nikdo sem neleze … Domluvím se ještě se Šimonem, a pak skočíme za Josephem."

„Dane, prosím tě, ještě jednou zvaž svoje rozhodnutí," říká naléhavým hlasem Isaac, „Můžeš nám pomoc, zprostředkovat toho strážnýho, ale sám s náma nemusíš. Můžeš dojít na to nádraží. Bude to pro tebe míň riskantní."

„Ne, už jsem se rozhodl. Pokud bude šance, tak jdu do toho. Vy dva teď zase zalezte na ten pokoj, a já si tě za chvíli vyzvednu a skočíme za Josephem," zní hlas Daniela naprosto rozhodně, odhodlaně. Cítí šanci, že by již za dvacet čtyři hodin nemusel být vězněm. Buď být svobodný, byť na útěku, anebo mrtvý. Překvapivě ho to uklidňuje, naplňuje novou nadějí. Základem však je, aby Isaac přešel přes tu proklatou bránu.

Kápo už nic neříká, jen vydoluje a předá bratrovi cenný prsten. Ten může dát chlapci, jak o něm mluvil. Lékař následně vzbudí Libstera, který se omlouvá za své selhání, a postaví ho na hlídku místo Rozentala. Toho si vezme do kanceláře. Po jistém váhání do ní přivede i Isaaca.

„Šimone, mám pro tebe dvě věci," říká klukovi rozvážným hlasem, pak mu podá prsten, „Má velkou cenu. Pokud přežiješ, může se ti hodit," dodá.

„Pane doktore, to není třeba," zavrtí hlavou chlapec, „Nejsem tak blbej, jak si myslíte. Přece jsem tady dělal ty různý kšefty. Mám něco ulitý."

„No jistě, jak jinak," pokývá hlavou Daniel, „Ale to nevadí. Tak tohle k tomu přidej. Zůstaň prosím u Josepha, dokud to bude možný."

„To jsem už přece slíbil, pane doktore, a já svoje slovo držím," řekne lehce dotčeně Rozental.

„Já vím … promiň … jsem z toho zoufalej …," svěsí hlavu Edelstein, pak dojde ke skříňce, vyloví krabičku od Johanna, „Tohle je pro jednoho z vás," podívá se na bratra i na hocha, „Pokud neprojdete zejtra přes bránu, tak …," nedokončí větu a otočí klíčkem, vzápětí oba jeho společníci zírají s otevřenou pusou.

„To je ...," vzdechne kápo.

„Je to zbraň, a je nabitá. Prostě tu zůstala, to neřeště. Pokud neprojdeš přes bránu, budou dělat kontroly, tak se sem vrať a vem si ji. Můžeš se aspoň bránit a někoho vzít s sebou. Šimone, pokud můj bratr zejtra vodejde, tak si ji vem ty. Kdyby tě v tom úkrytu vyhmátli, tak můžeš udělat to samý."

„To teda čumím," zavrtí jen hlavou Rozental.

„To je všechno. Isaacu, běž radši na ložnici, a ty, Šimone, běž hlídat. Isaacu, já zajdu za Josephem, a uvidím, jak na tom je. Můžeme ho zkusit navštívit, pokud bude vnímat. Rozloučit se s ním," dodává s bolestným výrazem na tváři.

TŘI BRATŘI

Joseph Edelstein střídavě sní, střídavě blouzní a střídavě vnímá realitu. Leží v matně osvětleném pokoji, zachumlaný do přikrývek, lomcuje s ním horečka, pokašlává, a špatně se mu dýchá. Jako kdyby mu na prsa položili obrovský balvan, a ten mu nedovoloval se pořádně nadýchnout. Prožívá děsné sny, a když přijde k sobě, nic si z nich nepamatuje. Jen, že byly hodně nepříjemné.

Pokud je v obraze, uvědomí si realitu, ve které se nachází. Má hrozný pech, onemocnět zrovna teď, když se tábor likviduje. Je mu jasné, že v tomhle stavu nemůže do transportu, a je mu také jasné, že po jeho odchodu tady esesáci všechny nemohoucí postřílejí. Pokud se té chvíle tedy dožije, je mu hrozně blbě, má pocit, že umírá.

Naštěstí snad jeho bratr Daniel dostal rozum a odejde. Zůstal tu s ním, a teď se bude muset trmácet v hrozné zimě a sněhu někam desítky kilometrů na nádraží. Modlí se za něj, aby vše zvládl. Modlí se vlastně i za sebe, nechce být přičinou smrti jediného žijícího sourozence. Dan musí přežít, aby naplnil odkaz otce, založil rodinu. Tak moc chtěl Danovi pomáhat, a nakonec mu svou nemocí možná pomůže do hrobu.

Pochopitelně myslí i na sebe, a je mu ze všeho smutno. Sice potom, co ho vykastrovali, si přál umřít, ale pak se nějak zmátořil. Dal si za cíl dožít se jejich konce, vidět ty svině na kolenou. Poražený. To už se mu nepoštěstí. Už mu moc času nezbývá. I když ho neskolí ta nemoc, tak ho dozajista odprásknou. Nebudou tady jistě nechávat žádné živé vězně, tím si je jistý.

Hlavně aby Dan odešel, ale snad ano, slíbil mu to. K němu upíná své naděje. Na něm záleží, zatímco jeho život je bezcenný. Ale umřít nechce, bojí se té chvíle, kdy k tomu dojde. Jaké to vlastně bude, ta chvilka, kdy bude přecházet na druhou stranu? Pokud ale umře na tu nemoc, možná to ani nepostřehne. Bude v bezvědomí a najednou už bude mrtvý. Pokud ho zastřelí, a on bude vnímat, tak prožije chvilky hrůzy. Mnohý se u toho pomočili a podělali, viděl popravy, ví, co je provází.

Má štěstí, že teď hodně spí, a tak nemá moc času o smrti přemýšlet. Jen občas se probere, často u něj bývá Šimon, vzorně se o něj stará. Dává mu léky, dává mu pít a nutí ho, aby něco snědl. Ale na jídlo nemá ani pomyšlení, je mu špatně. Chce se mu spát, ale bojí se, že až příště usne, už se neprobudí. Ale nebude to tak nakonec lepší? Zaspat svoji smrt?

Problémem je, že občas netuší, kdy je vhůru a kdy jen sní. Nějak mu to splývá. Ale není to nakonec jedno? Jako teď. Rozhlíží se, ne, teď asi bude při vědomí, protože tu hnusnou ložnici poznává, tady čeká na svou smrt, která už asi krouží někde okolo. Ta je jistě někde poblíž, tady měla neskutečné žně, v posledních letech. Teď si přichází i pro něj.

„Josephe," uslyší hlas a pomalu otáčí hlavu za zvukem. Dělá mu problém zaostřit, spatří jakousi postavu, a ta se nad ním naklání … Tu tvář přece dobře zná! Je mu povědomá … Ale kdo … Vždyť to je Isaac. Isaac! Možná už umřel a je na druhé straně!

„Isaacu," vydere se mu z úst, zmateně se rozhlíží, „Kde to jsme? Jaký to tady je?" ptá se, chce zaostřit na další postavu. Proč ale ta druhá strana vypadá jako jeho ložnice, ve které umřel? Nebo právě přechází a Isaac za ním přišel, aby ho doprovodil? Pohlédne na druhou tvář a ulekne se, „Dane!" zvolá zděšeně, „Co ty tady děláš! Ty tady přece nemáš bejt! Ty ne! Tohle je přece špatně!" tváří se zoufale, „Proč seš tady se mnou a Isaacem? Ty přece nesmíš bejt mrtvej …"

„Josephe, nikdo není mrtvej," říká mu prostřední bratr něžně, a on mu nerozumí.

„Jak … ty seš přece mrtvej … a já už taky … proč je tady Dan? Von přece nemá umřít …"

„Josephe, nejsem mrtvej, ani ty, ani Dan. Přišel jsem za tebou," hovoří ztěžka Isaac.

„Nejseš mrtvej … to není možný … tebe přece zabili … tam u krematorií …“

„Chtěli, ale nezabili. Podařilo se mi zmizet. Teď jsem tady, a zejtra jdeme s Danem do toho transportu,“ mluví k němu prostřední bratr něžně jako k dítěti, ale to on přece není.

„Vážně ještě nejsme mrtví? Nebo mi to jen nechcete říct?“ tváří se nejistě.

„Všichni žijeme. Josephe, už je noc, a my za chvíli budeme muset vodejít. Přišli jsme … přišli jsme …,“ zakoktá se Isaac.

„Nejste mrtví? Vážně nejste?“ ožívá, snaží se vzepřít na loktech. Tak i Isaac ještě žije. To je moc dobře, teď jsou dva, co můžou mít děti.

„Aspoň jeden z vás musí přežít …,“ říká jim svoje vroucné přání.

„Je mi líto, že ty s náma zejtra nemůžeš,“ klopí Isaac hlavu.

„Já vím,“ přijímá už pokorně realitu, ne, úplně s ní pořád smířený není, ale je mu jasné, že s tím nic nenadělá, „Vy … vy musíte … vodveď Dana … chtěl tu zůstat … nesmí … musí jít,“ vyjadřuje přerývaně svoje přání.

„Půjdeme spolu, voba. Navzájem si budeme pomáhat,“ říká mu Isaac.

„To je dobře … pomáhat … Je to škoda, že mně to nevyšlo … ale tak je to správný,“ přivře oči, ne, ne, nesmí je zavřít, nebo usne, „Vy … vy … můžete mít děti … vy musíte žít …“

„Josephe,“ cítí, jak ho oba berou za ruku, každý mu teď drží jednu, a jím projede záchvěv štěstí, možná nakonec přežijí dva z jejich rodiny. Něco na něj mluví, ale moc dobře jim nerozumí.

„Buďte vopatrný … dávejte … na sebe … pozor …,“ snaží se vyjádřit svoje myšlenky, ale jde to tak ztuha. Jak strašně jsou těžká ta zatracená víčka, jak hrozně těžké je udržet je otevřená. Přitom by jim toho chtěl tolik říct, tolik, taky jak moc je má rád … Aspoň tohle jim ještě říct musí.

„Mám … vás … rád,“ snad říká, není si jistý, jestli skutečně svou myšlenku vyslovil, jestli se mu to jen nezdálo. Proč jen je teď tak strašně unavenej, když je tady s bratry. Proč jen je ten život tak krutej, „Musíte … musíte … to … zvládnout … Já … už … nemůžu …“

Zase na něj něco mluví, aspoň se mu to zdá, ale neslyší je. Jen cítí jejich ruce v těch svých, jsou studené a dost se chvějí. Už není schopen udržet ty proklaté oči otevřené. Jestli usne, bude asi konec. Už je nikdy neuvidí. Musí se rozloučit, napadne ho. Rozloučit, říká si horečně. Není ale už schopný vyslovit ta správná slova, je to moc těžké.

Hrozně moc se soustředí, nejvyšší možnou silou vůle zvedne ta strašně těžká víčka a na mžik, na okamžik uvidí jejich tváře, jak se nad ním naklání. Pocítí uspokojení, pokusí se na ně usmát, ale neví, jestli se mu to podařilo. Pak už nedokáže dále únavě vzdorovat a přestane s ní bojovat. Oči se mu zavírají a on usíná.

EPILOG

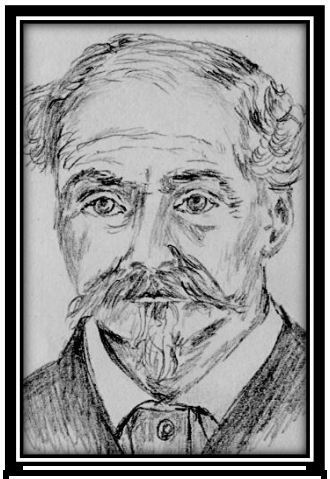
Heinz Axmann

Šedesátiletý německý zlatník a obchodník Heinz Axmann nerudně zvedne zrak od rozečtené knihy. Je začátek prosince roku pětačtyřicátého, odpoledne, a někdo právě klepe na dveře jejich bytu. Je v něm jen se svou manželkou, jeho dvěma dcerám se podařilo tu strašnou válku přežít, bydlí jinde i s jeho vnoučaty, jeden zeť v ní padl.

Jeho o dva roky mladší paní jde šouravým krokem ke dveřím, má obavy, proto se podívá kukátkem, a spatří dva dost mladé muže. Ale vypadají slušně, hezky oblečení, což ji po jistém váhání přiměje k tomu, že odstraní řetěz a dveře trochu pootevře.

„Dobrý den, paní Gerthrudo," oslovuje ji jeden z mladíků, „Je doma váš manžel?" ptá se.

„Znáte mě?" tváří se ona překvapeně, neboť mladého muže nepoznává.

„Znám, paní Gerthrudo, ale vy si na mě asi nevzpomenete. Je to už moc let, co jsme se naposledy viděli. Řekl bych, že tak dobrých pět. Asi jsem se od té doby dost změnil," říká jí ten elegantně oblečený švihák, ten druhý, ještě asi mladší, jen tiše stojí, vlastně ne, i on přestím způsobně pozdravil.

Gerthruda Axmannová

„Chcete mluvit s mým mužem, pane? Obchodně?" ptá se ona.

„Dá se to tak říci. Ale spíš pozdravit bývalého přítele naší rodiny," má přívětivý výraz ve tváři mluvčí dvojice hejsků. Ale vypadá dobře, má takovou jemnou tvář, a snad i oči hodného člověka.

Pozve ho dál, zavede ho do přijímacího salónku, kde jim připraví malé občerstvení, pak zůstává nerozhodně stát. Vlastně pořád neví, s kým má tu čest, což ji trochu nahání hrůzu, i když oba mládenci vypadají jako slušní lidé.

„Paní Gerthrudo, posadíte se s námi? Prosím?" promluví znovu ten starší z dvojice hostů.

„Promiňte, pane, ale asi jsem přeslechl vaše jméno," říká rozpačitě pán domu, pořád je třeba se mít na pozoru, také by to mohli být zlí lidé, a chtít jim ublížit. Možná je manželka vůbec neměla pouštět dovnitř. Ta slušná vizáž může být jen zástěrka.

„Nepřeslechl jste ho, pane Axmanne. Já jsem vám ho zatím nesdělil. Omlouvám se, a hned to napravím. Mé jméno je Joseph Edelstein, a můj přítel se jmenuje Šimon Rozental," odpovídá host a vzápětí spatří zděšení ve tváři obou manželů.

„Joseph Edelstein," vydere se z úst obchodníka, pak se ale objeví v jeho obličeji příznaky nedůvěry, „Znal jsem tu rodinu, ale ta prý celá během války zahynula. V jednom z těch hrozných táborů, co jsme o nich nevěděli, ale už víme."

„Podívejte, pane," nemění se vstřícný výraz ve tváři staršího z hostů, svlékne si sako, vyhrne košili, „Vidíte? Tohle je moje číslo, z toho tábora. Tam jste nebyl člověkem, jen číslem."

„To A tady …," hlesne Heinz.

„To A tady znamená Auschwitz, což je synonymum pro peklo, pane Axmanne. Můj přítel má podobné číslo. Vidím, že mi moc nedůvěřujete," usměje se lehce Joseph.

„Vypadáte moc dobře …“

„Taky už je to skoro rok, co to skončilo …,“ zachmuří se tvář Edelsteina, „Ale ta vizáž může klamat, pane Axmanne. Na pohled nepoznáte všechno. To uvnitř, to se nezhojí tak snadno, jako zevnějšek. Věřte mi, nikdo by nechěl prožít to, co já,“ chvíli váhá, jestli má pokračovat, ale pak se rozhodne, „Pane Axmanne, musel jsem nejdříve pálit mrtvá těla. Tisíce nahých mrtvých těl, co jsme jak kusy dřeva přikládali do pecí. Pak mě znásilnil jeden vedoucí bloku, následně mě vykastrovali. Tohle na pohled také nepoznáte.“

„Oni vás ...,“ vyjekne paní domu, v očích hrůza.

„Ano, paní Gerthrudo, jeden německý doktor k tomu dal pokyn. Jen proto, že ho zajímalo, jak se budu měnit. Bylo mi šestnáct let, když se to stalo. Naštěstí jsem už byl dost vyspělý, proto ty následky nejsou tak patrné. Jen možná jemnější pleť, trochu zženštilý výraz, málo ochlupení, vousů.“

V místnosti se rozhostí hrozné ticho, které však nikdo nepřerušuje. Až po chvíli promluví hostitel, a položí pár otázek na rodinu Edelsteinových. Joseph hru přijímá, tváří se, jako by nechápal, že si Heinz ověřuje, zda je opravdu tím, za koho se vydává. Ale obchodník je spokojený, neboť mu může dát odpovědi, které zná jen on, a také se nenechá nachytat, když vzpomene na neexistující události či osoby.

„Mladý pane, moc se omlouvám,“ říká posléze majitel luxusního bytu, „Doba je zlá, nepoznal jsem vás. Ale teď už jsem si jistý. Já jen, že se říkalo, že celá vaše rodina …“

„Což je vlastně pravda. Celá moje rodina, to jsem teď už jen já. Někteří umřeli, to vím bezpečně, a další se někde ztratili, a největší pravděpodobností jsou také mrtví. Už rok vlastně po nich pátrám, i proto jsem přišel za vámi. Jestli se vám náhodou někdo neozval,“ podívá se tázavě Edelstein.

„Ne, nikdo …,“ hlesne Heinz.

„Někde na Ukrajině zmizel můj strýc s manželkou a třemi dětmi, a také můj nejstarší bratr, se svou ženou a synem. Pátral jsem po nich, ale slehla se po nich zem. Obávám se, že doslova. Nejspíše jsou zahrabáni v některém z mnoha masových hrobů. Postříleli tam statisíce židovským mužů, žen i dětí, a oni budou někde mezi nimi. Zbytek naší rodiny byl deportován, jak dobře víte, a po krátké době v ghetu jsme přišli tam … na to strašné místo … Hned první den zemřela v plynové komoře babička, matka, nejmladší bráška a sestra. Nechybělo mnoho, a já je musel z té plynové komory vytahovat,“ říká Joseph, a snaží se zůstat nad věcí, vypadá vyrovnaně, na rozdíl od svých hostitelů, kteří třeští oči.

„Muselo to být strašné,“ hlesne paní Axmannová.

„Neexistuje žádné slovo, neexistuje nic, co by to místo mohlo popsat,“ zavrtí hlavou mladík, a pak se zhluboka nadechne. V následné skoro půl hodině vypráví o osudu své rodiny, jak jeden po druhém postupně umírali. Zamlčí však, co přesně musel dělat Isaac, a také, čím se zabýval Daniel. Z prvního udělá jen paliče mrtvol, a z druhého obyčejného vězeňského lékaře. Když skončí, jsou obličeje jeho hostitelů zsinalé, v očích hrůza.

„Musíte nás strašně nenávidět,“ zašeptá Heinz.

„Vás? Proč, pane Axmanne. Naučil jsem se rozlišovat lidi, na ty dobré a zlé. Na ty, co mi ubližovali, a co mi třeba i pomáhali.“

„Pane Josephe, skončil jste, jak jste se loučil s bratry, Isaacem a Danielem. Co bylo pak?“ zeptá se paní domu.

„Myslel jsem, že umírám, ale to všichni,“ podívá se Edelstein na svého společníka, který přikyvuje, „Ale díky tady Šimonovi, kterému v té době bylo pouhých čtrnáct let, nyní je mu mimochodem teprve patnáct, tak díky němu jsem to nakonec přežil. Sice tuším dvacátého ledna vydali příkaz, aby byli všichni nemohoucí a nemocní zastřeleni, ale asi z osmi tisíc takových zavraždili tak sedm set. Tam v Birkenau. Nevím, buď už neměli sílu, nebo tam vládl chaos.

Nakonec mě zabít nepřišli, a díky Šimonovi, který se o mě vzorně staral, podával mi léky, tak jsem se uzdravil. Byli jsme tam zavřeni týden, bez jídla, bez pití, ve strašné zimě, oni pak už ani dovnitř tábora nechodili. Od toho devatenáctého ledna, kdy odešel poslední transport. Tuším, že sedmadvacátého ledna přišli Rusové, a já kupodivu ještě žil."

„Díkybohu, pane Josephe, díkybohu," říká Gerthruda.

„Ale co Daniel a Isaac? A co ta Helene, snoubenka vašeho bratra?" ptá se hostitel.

„Nevím, pane Axmanne. Tady od Šimona jsem se dozvěděl, že plánovali útěk. Při tom transportu. Pochopitelně jsem po nich pátral, hned, jak jsem se zmátořil. Přes Červený kříž, především. Co vím, tak na to nádraží nikdy nedošli. Obávám se, že se jim útěk nezdařil a byli zastřeleni. Víte, ono tehdy v tom lednu vyšlo z toho tábora šedesát tisíc vězňů, a ten strašný pochod ve dvacetistupňových mrazech nepřežilo patnáct tisíc, tedy celá čtvrtina z nich. Někteří umrzli, někteří se pokusili utéct a byli zabiti, pár se to tedy také podařilo, to je pravda. Mnohé zastřelili, když už nemohli. Na konci každého konvoje šla skupina esesáků, taková popravčí četa, a ti stříleli ty, co již nemohli dál. Kolem takové trasy zůstávaly stovky mrtvol."

„Ale jistotu, že zemřeli, tu nemáte, ne?" ptá se stísněným hlasem Heinz.

„Ne, nemám, ale … Pátral jsem po nich, ale nic. Také po té Helene. Vím, že byla v jednom táboře ještě ve chvíli, kdy ho osvobodili Američané. Pak ale stopa po ní končí. Byly tam hrozné epidemie, zemřely tisíce lidí, nejspíš byla jednou z nich. Asi je také pohřbena v hromadném hrobě. Ale ani u ní jistotu nemám. Proto stále pátráme, tady se Šimonem. Ale už to asi pomalu vzdáme, a zkusíme začít nějak žít. Ačkoli v mém případě to bude dost těžké, s tím, co se mi stalo," říká smutným hlasem Joseph, ale zdá se být celkem vyrovnaný, na to vše, co prožil a zakusil.

„Možná se jim ten útěk vydařil, ale mysleli si, že jste umřel. Proto už po vás nepátrali. Všude je takový zmatek," říká paní Axmannová.

„Jak se říká, naděje umírá jako poslední," přidá se její manžel, pak si uvědomí, že to přísloví možná nebylo nejšťastnější.

„Pořád pátráme," pokývá hlavou Edelstein, „Ale nyní již pomalu přemýšlíme o dlouhé cestě."

„O dlouhé cestě?" podívá se zpytavě hostitel.

„Ve Spojených státech mám příbuzné, ze strany matky, už jsem s nimi v kontaktu. Chystám se za nimi vyrazit, v dohledné době," vysvětluje Joseph.

„Hodláte vyrazit … máte vůbec nějaké prostředky?" podívá se pátravě Heinz.

„Po pravdě, nic moc. Ale na lístky nám to stačí, a taky na trochu jídla," říká Edelstein, a spatří letmý úsměv svého mladistvého společníka. Díky němu na tom nejsou rozhodně tak špatně.

„Já si myslím, že se mýlíte, mladý pane," zavrtí hlavou hostitel, „Dokonce si myslím, že jste velmi bohatý mladý muž. Nevím, jestli víte o mé dohodě s vaším panem otcem, než vás odvezli."

„Něco otec naznačil, ale víc o tom nevím. Jen nám říkal, kdyby někdo z nás přežil, aby po válce za vámi zašel. I proto jsem se ptal, zda tady náhodou nebyl někdo z mých nezvěstných bratrů," odpovídá Joseph s kamennou tváří.

„Ano, ano, než jste byli odvezeni, tak si u mě něco schoval. To něco, to není vůbec málo, mladý pane. Mám to stále schované. I proto jsem byl tak obezřetný, když jste řekl, kdo jste," vysvětluje obchodník, „Pochopitelně teď je to vaše."

„Záleží na vás, pane. Ale jsem moc rád, že se ve vás otec nemýlil, a jste skutečně slušný člověk. Znovu se jen potvrzuje to, co jsem říkal. O tom, že je lidi třeba velmi rozlišovat, a dávat si velký pozor, aby nám nenávist nezatemnila mozek. Pokud mi něco dáte, budu vám vděčný."

„Dám vám úplně všechno, úplně všechno," říká Heinz, „Sice to nezmírní vaši bolest, a nezmění to nic na tom, co se vám stalo, ale snad vám to pomůže, abyste za tou louží mohl začít nový život. Máte už nějaké plány?"

„Zatím ne. Jen vím, že tam spolu s mým zachráncem Šimonem v dohledné době odjedeme. Pane Axmanne, zdržím se zde dva dny, jsme ubytováni v hotelu. Mohu vás tedy ještě jednou navštívit. Můžeme se domluvit, jakým způsobem mi moje dědictví můžete předat. Možná by šlo něco uložit v bance, a část zpeněžit. Co říkáte?" podívá se Edelstein pátravě.

„Bude to tak, jak vy budete chtít. Vše vám předám, a vy si pak s tím naložte, jak uznáte za vhodné. Ale buďte opatrný, dejte si pozor na zloděje nebo podvodníky. Jste poměrně mladý a nezkušený …"

„Věřte mi, pane Axmanne, jsem velmi opatrný," objeví se letmý úsměv na tváři Edelsteina, a také jeho společníka.

„Jistě, promiňte … po tom, co jste prožil a přežil …"

Návštěva trvá ještě asi dvacet minut, a hosté obdrží pozvánku na zítřejší oběd, kterou neodmítnou. Zatímco oni se loučí s gracií, u postarších manželů cítí rozpaky a také asi i pocit viny. Už bylo dost napsáno o koncentračních táborech, už nikdo nemůže tvrdit, že o těch zvěrstvech nic neví.

„Vidíš, Šimone, říkal jsem ti, že pan Axmann je slušnej člověk, že mi ty věci nezapře," řekne Edelstein, když se ocitnou na lehce zasněžené ulici.

„Snad. Ale trvalo mu to, než to vybalil. Až když si ho dojmul tím vyprávěním. Je votázkou, jestli ti dá všechno, nebo si část nechá."

„Musíš lidem trochu věřit …"

„Věřit lidem?" ušklíbne se chlapec, co už dávno dospěl v muže.

„V jednom má pravdu, musíme bejt vopatrný. Mohli by nás vokrást."

„Tak ať to zkusej," ušklíbne se Šimon, a poklepe si na kapsu, kde má ukrytou zdobenou pistoli malé ráže, „Josephe, taky by sis měl vopatřit zbraň. Aby nás už nikdy nikdo nemohl jen tak někam zavřít, dělat si s náma, co bude chtít."

„Jedna pistole nebo revolver to nespraví," zavrtí hlavou Edelstein, „Ale asi máš pravdu, bude lepší si nějakou zbraň vobstarat, když budeme mít u sebe ty cennosti. Tak jak se těšíš na Ameriku?"

„Amerika … Josephe, radši mě štípni, že je to pravda. Voba teď jsme docela bohatý, ne? No tak možná ne tak, jako ty největší boháči, ale máme dost, ne? Kdo by si to před rokem pomyslel, co?"

„Jako vždycky máš pravdu," pokývá hlavou osmnáctiletý mladík a rozpustile se pokusí štípnout svého patnáctiletého společníka. Začnou se pošťuchovat, jako malí kluci.

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

OBĚTI V OSVĚTIMI I A OSVĚTIMI II – BIRKENAU

Přesný počet zavražděných v osvětimském pekle není znám. Reálné odhady se pohybují mezi 1,1 až 1,3 milionu lidí. Nakonec přežilo asi 40. 000 vězňů a vězeňkyň.

Co se týká národnostního složení, předpokládá se, že zde bylo zplynováno, umučeno či utýráno hladem na 1. 000. 000 Židů, 74. 000 Poláků, 21. 000 Rómů a 15. 000 sovětských válečných zajatců. Další národnosti dosahují daleko nižších čísel.

SONDERKOMANDO

Sonderkomandem prošlo v rámci vražedného procesu v Osvětimi I a Osvětimi II - Birkenau celkem asi dva tisíce osob. Celkem přežilo 90 až 95 jeho členů, z nichž 85 bylo osvobozeno v Mauthausenu, 9 vězňů uteklo během pochodu smrti z Osvětimi v lednu 1945, mezi nimi například Morris Kesselman (při útěku postřelen do nohy), Henryk Tauber či Shlomo Dragon.

Z vězeňských funkcionářů přežili kápové: Shlomo Kirszenbaum (1916 až cca 1970), Lemke Pliszko (1918), Eliezer Welbel (1916)

Z dalších vězňů přežili například: Daniel Bennahmias (1923), Abraham Dragon (1919), Shlomo Dragon (1922 až 2001), Eliezer Ajzenszmidt (1921), Morris Kesselman (1926), Filip Müller (1922), David Nencel (1916), David Olere (1902 až 1985), Dov Paisikovic (1924), Henryk Tauber (1917 až 1999), Shlomo Venezia (1923)

Pětice polských vězňů a kápů byla zastřelena 3. dubna 1945 v Mathausenu: Jan Agrestowski (1912 až 1945), Wladyslav Biskup (1909 až 1945), Jósef Ilzczuk (1910 až 1945), Waclaw Lipka (1908 až 1945) a Mieczyslav Morawa (1920 až 1945)

Patologové pracující na pitevně v Krematoriu II přežili všichni, nejznámějším a nejrozporuplnějším z nich byl Dr. Miklos Nyiszli (1901 až 1956).

ESESÁCI PRACUJÍCÍ U KREMATORIÍ

Níže je přehled některých esesáků, kteří působili v zóně smrti u krematotií a jaký je čekal osud po skončení války.

Johann Gorges (1900 až 1971), začal být vyšetřován až krátce před smrtí, během vyšetřování zemřel

Otto Moll (1915 až 1945), odsouzen k trestu smrti a popraven

Erich Muhlsfeldt (1913 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven

Peter Voss (1987 až 1976), nikdy nebyl potrestán

DALŠÍ ESESÁCI

Níže je přehled některých esesáků, kteří působili v Osvětimi či Birkenau a jaký je čekal osud po skončení války.

Franz Hössler (1906 až 1945), odsouzen k trestu smrti a popraven
Waltrer Qukernack (1907 až 1946), odsouzen k trestu smrti a popraven
Maximilian Grabner (1905 až 1948), odsouzen k trestu smrti a popraven
Hans Stark (1921 až 1991), v roce 1965 odsouzen na 10 let za 44 prokázaných vražd
Gerhart Palitzch (1913 až 1944), padl na frontě
Wilhelm Boger (1906 až 1977), zatčený v roce 1959, v roce 1965 odsouzen na doživotí
Johann Schwarzhuber (1904 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven
Josef Kramer (1906 až 1945), odsouzen k trestu smrti a popraven
Rudolf Höss (1900 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven

DOKTOŘI V UNIFORMĚ SS

Carl Clauberg (1898 až 1957), v roce 1948 odsouzen v Sovětském svazu na 25 let, v roce 1955 propuštěn, krátce nato zatčen a postaven před soud, zemřel na infarkt, než mohl soud začít

Eduard Wirths (1909 až 1945), po svém zatčení spáchal sebevraždu

Horst Schumann (1906 až 1983), poprvé na něj vydán zatykač v roce 1951, ale unikl, v roce 1966 začen, propuštěn ze zdravotních důvodů v roce 1972

Johann Paul Kremer (1983 až 1965), v roce 1947 odsouzen k trestu smrti, ten změněn na doživotí

Friedrich Charles Entress (1914 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven

Bruno Maria Weber (1915 až 1956), po válce zatčen, ale osvobozen

Heinz Thilo (1911 až 1945), těsně před koncem války spáchal sebevraždu

Josef Mengele (1911 až 1979), nikdy nebyl dopaden

ZDRAVOTNÍCI V UNIFORMĚ SS

Josef Klehr (1904 až 1988), zatčen v roce 1960, v roce 1965 odsouzen na doživotí, prokázáno 475 vražd a spoluúčast na vraždě ve 2. 730 případech

Herbert Scherpe (1907 až 1997), v roce 1961 odsouzen na 4,5 roku

Emil Hantl (1902 až 1984), v roce 1965 odsouzen na 3,5 roku vězení

ZDROJE

Knihy:

Kazimierz Moczarski: Rozhovory s katem
Robert Jay Lifton: Nacističtí lékaři
Daniel Johan Goldhagen: Hitlerovi ochotní katani
Michael Kraus: Deník 1942-1945
Roman Cílek: Holocaust zřetězení zla
Alan Levy: Simon Wiesenthal a jeho případy
Vivien Spitzová: Ďáblovi doktoři
Naomi Baumslagová: Vražedná medicina
Jicchak Arad: Belzec, Sobibor, Treblinka
Stanislav Zámečník: To bylo Dachau
Ian Barter: Tábor smrti Osvětim
Guido Knopp: SS výstraha dějin
Peter Ferdinand Koch: Pokusy na lidech
Guido Knopp: Holocaust
Rudolf Vrba: Utekl jsem z Osvětimi
Ota Kraus, Erich Kulka: Továrna na smrt
Jean Claude Pressac: Auschwitz – technika a provoz plynových komor
Christopher Hale: Hitlerovi zahraniční katani
Laurince Rees: Osvětim
Rudolf Höss: Velitelem v Osvětimi
Shlomo Venezia: V pekle plynových komor
Eric Fiedler, Barbara Siebertová, Andrea Kilian: Svědkové z továrny na smrt
Thomas Harding: Hanns a Rudolf, Hon na velitele Auschwitzu
Hans-Joachim Lang: Ženy z bloku 10, Lékařské pokusy v Osvětimi

Internet:

www.YadVashem.org
www.Auschwitz.org